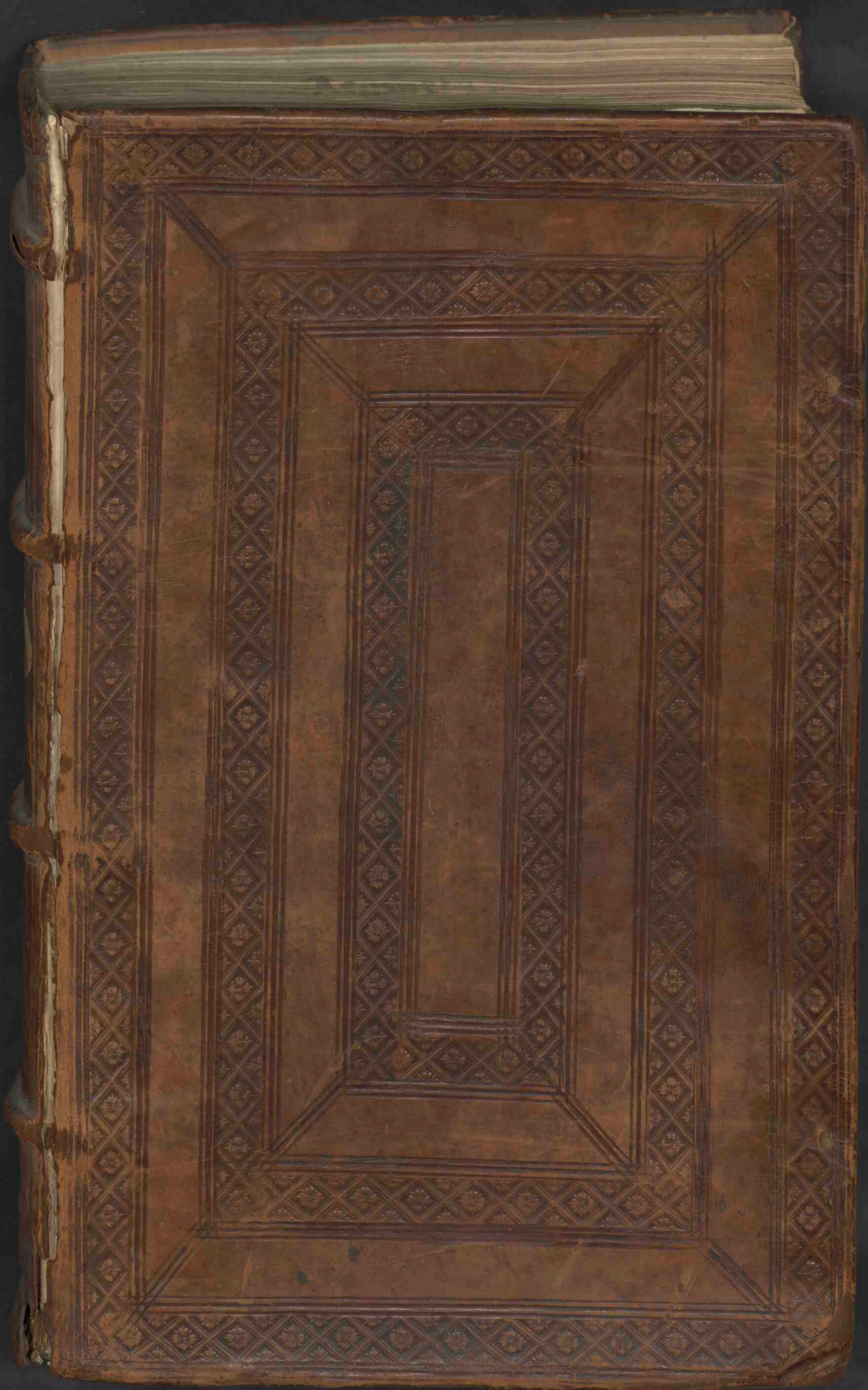

**Pauli Aeginetae medici insignis Opus diuinum, quo uir ille
uastissimum totius artis oceanum, Laconica breuitate,
sensibus argutis, merisq[ue] aphorismis in epitomen redegit.**

<https://hdl.handle.net/1874/433871>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

O. fo.
112

108

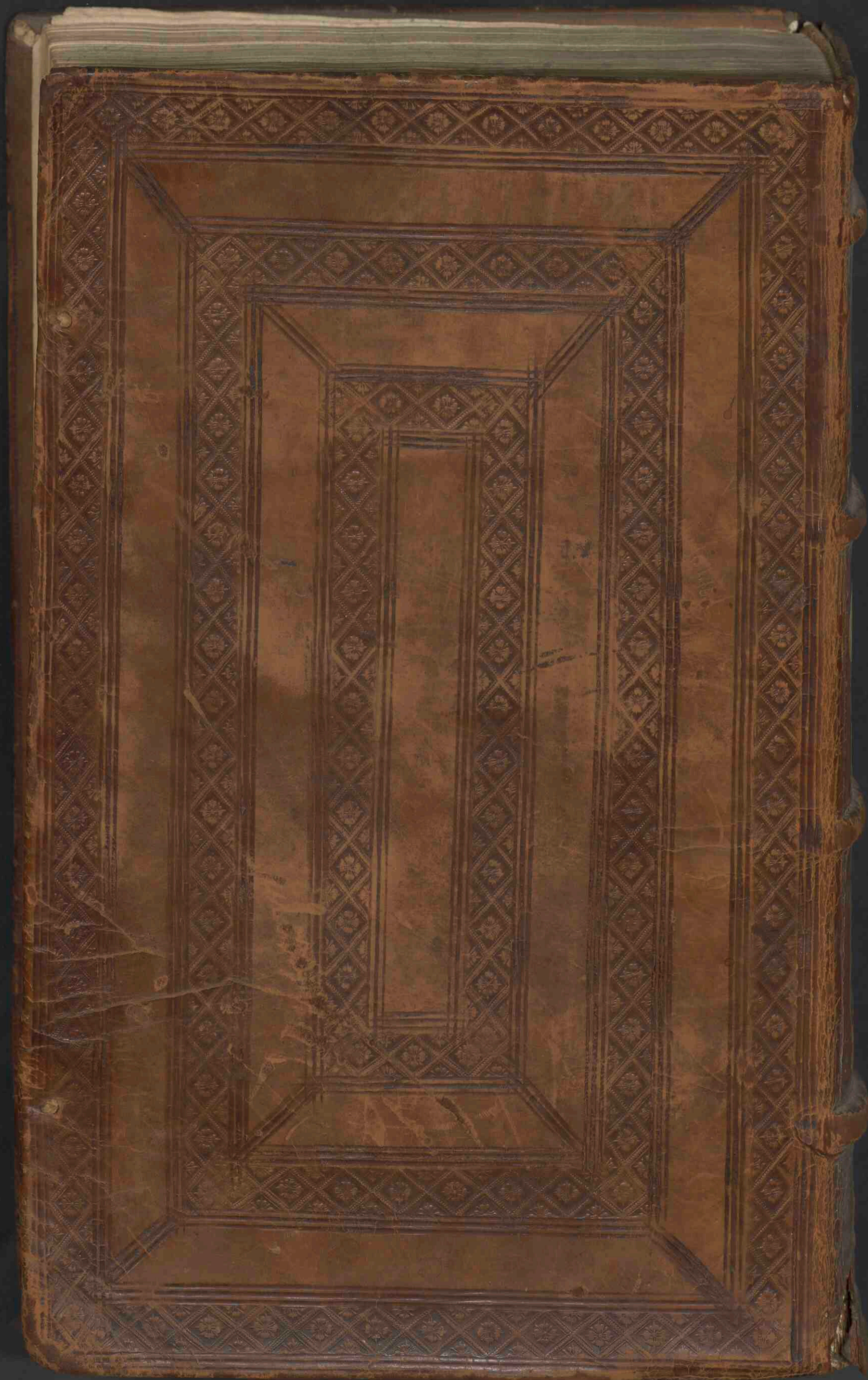
108

1096.

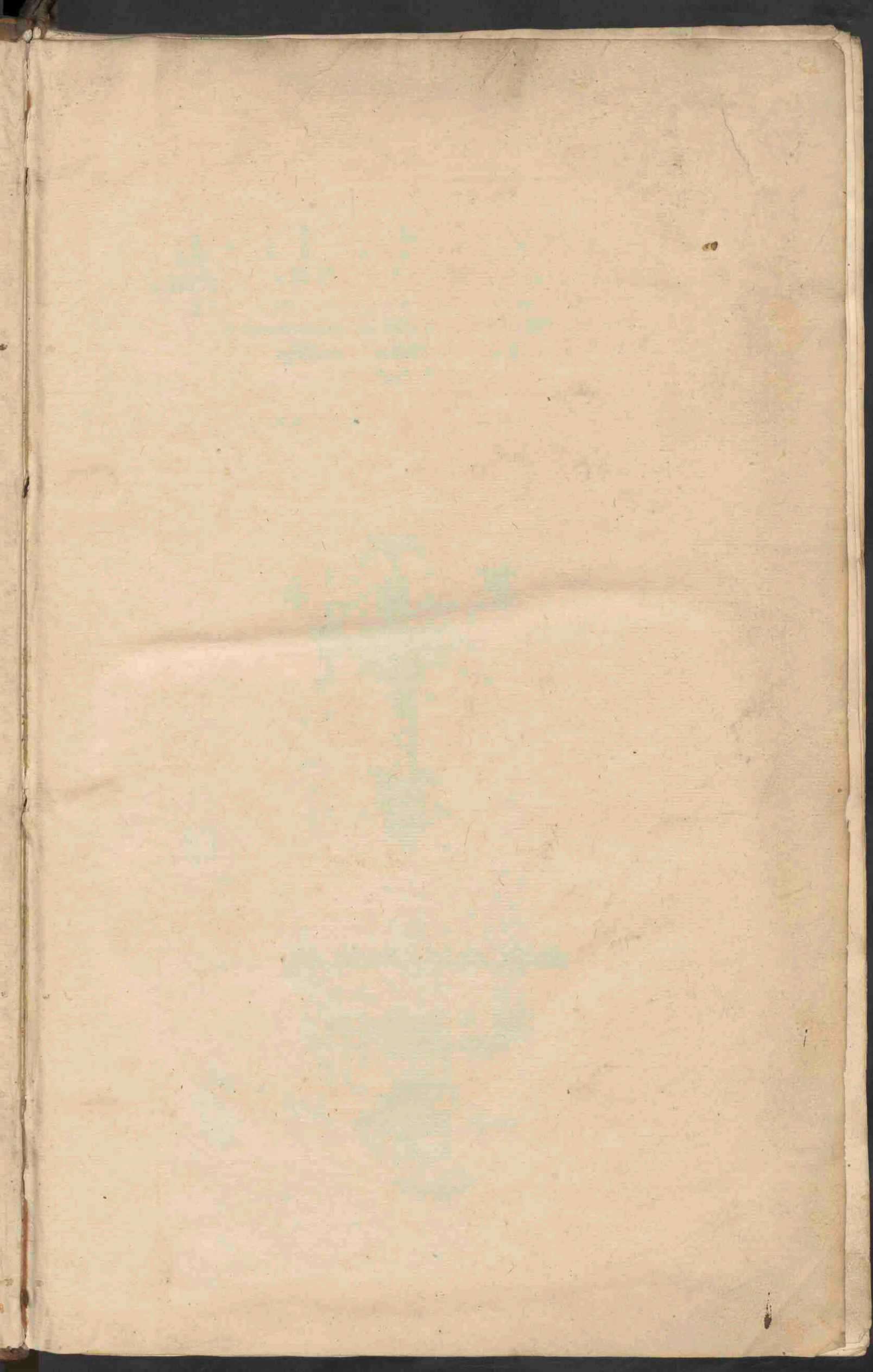
o.

Argentina

Acquinta

Medici
Folio n°. 112.

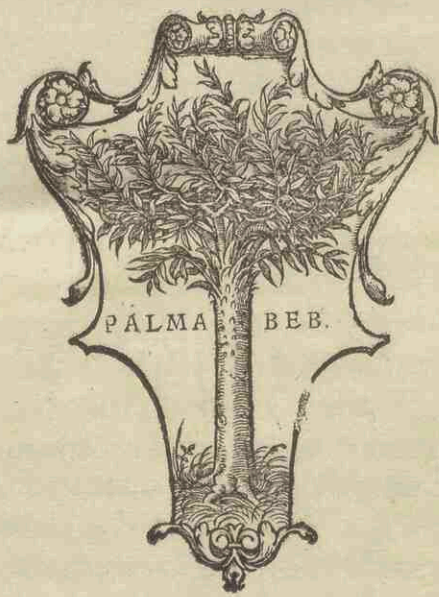

N 84. B.

h

PAVLI AEGINETAE
 MEDICI INSIGNIS OPVS DIVINVM,
 QVO VIR ILLE VASTISSIMVM TOTIVS
 artis oceanum, Laconica breuitate, sensibus ar-
 gutis, merisq; aphorismis in epi-
 tomen redegit.

ALBANO TORINO VITODVRENSI
 INTERPRETE.

Cum gratia & priuilegio Cesaræo.

B A S I L E A E

AN. M. D. XXXII.

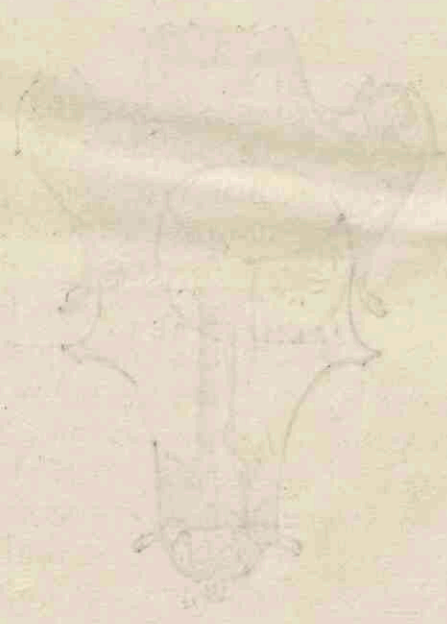

Dono Bucerelij

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PA
TRI ARCHIEPISCO
METROPOLITANO
SALUTEM IN DOMINA

PAVLI
MEDICI INGENIO
QVO VITAE
SALUTEM
PROMOVENDAM
CONSTITUIT

ALIANO TORINO VITODRENI
INTERPRETE

Cum gratia & privilegio
BASILIAE
ANNO 1717

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PA

TRI, ILLUSTRISSIMOQUE PRINCIPI AC DOMINO, D. MAT-

THAEO, Ro. Ecclesiae TT. S. Angeli presbytero, Salispur-

gensis Archiepiscopo, summo ac unico studiorum

Meccenati, & incomparabili nostrae aeta-

tis decori, ALBANVS TORI

NVS Vitodurensis S. D.

NON HANC Celsitudini tuae lucubratiunculam meam
ILLVST. PRINCEPS, quasi tuis non minus serijs
quam arduis etiam studijs, clauo Christianae cymbae in-
cumbente, dignam offero, neque quod tibi eadem ullum
me operae precium facturum autumem, id enim mihi de
meo tam hirtio ingeniolo ne per somnium quidem spera-
re licet, sed quod uigilijs meis ex inscriptione clarissimi nominis tui, quod
iure optimo literati omnes colunt, uenerantur & suspiciunt, gratiam ali-
quam, pondusque & autoritatem captem: Vnde enim gentium maiorem nan-
tisci poterint autoritatem, unde lumen queso splendidius indipisci, quam
ab eo qui amplissimo uirtutum fastigio inter mortales ueluti inter ignes
Luna minores, excellit? Hisce enim uero coloribus nuper te mihi pluri-
ma de T. R. D. auidissime (gustum namque multo ante heroicarum tuarum
uirtutum acceperam) percontanti totum gestiens, ardenti oratione de-
pinxit Io. Honterus Coronensis, uir eximie literatus & candidus, praes-
tantiaeque laudum tuarum buccinator egregius, qui nobis praesulem opti-
mum, eundemque Principem cum primis illustrem, non minus integritate
morum, quam fortunae dignitate clarum, ingenij felicitate, corpore etiam
ad omnem uirtutis usum functionemque affabre sculptum & ad unguem
denique factum, ante oculos ponunt: Omitto quae cum ille laudum tuarum
praeco tum constans etiam fama uel ad coelum usque extollunt, fidem
nempe imitatione dignam, & perpetuis honoribus illustrandam: Con-
stantiam praeterea qua uel Q. Scaeuolam, uel Metellum etiam Numidii
cum anteis: Taceo probitatem, qua non es Catone inferior: Praetereo pie-
tatem, qua Aeneae non cedis: Transeo presentissimum in rebus singulis
agendis, quo uel Nestora uicisn, consilium: simplicitatemque columbinam,
cum serpentina prudentia coniunctam. Quid quod adeo magnanimus
sis iniuriarum contemptor, ut illatas quantumuis magnas nolis retaliare?
Splendorem in priuatis non attingo: liberalitatem erga bene meritos, &
ad subueniendum honestis omnibus promptitudinem cum reliquis doti-
bus ne harenas numerem, missam facio: si quidem uirtutes tuas amplissi-
mas ne doctissimus quispiam, & in dicendo singulari eloquentia praedi-
tus iusto uolumine pro dignitate laudare satis, nedum ego in epistola,
possit. Illud mihi multo maximum magisque stupendum uidetur, & animum
id quidem meum in primis in hanc sententiam pertraxit, ut haec C. T. nun-
cupanda duxerim, quod solus fere sis ex omnibus (absit uerbo inuidia)
Germaniae episcopis, ne Principibus etiam dicam, qui intelligat, quanto

EPISTOLA

sit anima corpore prestantior, tanto magis animi, quam corporis esse bona affectanda, quæ sola nulli fato obnoxia, letum uere dicuntur perimere. Cernis pro tua singulari prouidentia te demum hac ratione mortalem superando conditionem, numini posse coniungi, & hac denique uia honestissimum cunctis mortalibus exemplum, quod sequantur, de te relicturum, quo nomine bonas etiam literas tanto studio prosequeris. Quemadmodum enim animus ipse diuina (ut Horatius inquit) particula auræ æternus est, ita & hæ animi ueræ imagines, quibus tu cum reliquis innumeris uirtutibus alijs omnifariâ scates, immortales sunt. Quas qui naso suspendunt adunco, ne hominis quidem uocabulo dignos censeo. Has tu uirtuti literisq; natus, & Germaniæ phoenix, tam intentis neruis extollere conaris, ut ad eas non solum ipse reipub. Christianæ negocijs, ac ut uerius dicam, negociorum fluctibus inuolutus, imò prope modum obrutus, ocio suffurato, recurras, sed earundem etiam candidatos, & literatissimos quosq; summis honoribus extollas, maximis præmijs inuites, munificentia demerearis, humanitate inescas, comitate allicias, dignitate tuearis, splendore illustres, & quam liberalissime deniq; foueas: Vnde eam nominis celebritatem consecutus es, ut nemo sit uspiam è studioforum cohorte, qui te non politioris modò literaturæ Mæcenatem, uerū alylum etiam prædicet, nomenq; tuum ut sacrosanctum tantum non adoret. Quid, quod aulam tuam nobilibus ingenijs patentem, ornamentis alioquin omne genus ornatissimam, uiris eruditione uitæq; sanctimonia iuxta præditis ita condecoraueris, ut præ hac nonnullæ etiã frigeant, proh dolor, Academiæ? Felicia profectò ingenia, quibus suarum uirtutū intelligens ac fauens contigit Princeps: Terq; quaterq; beatus Princeps, qui eo regni sui molem moderatur tempore, quo rerū gestarū istiusmodi queat habere testes, qui magnas uirtutes, bonorūq; glorias immortales, & ut summatim perstringā, quæq; famæ diuturnitate nō indigna facinora, suis coloribus graphice depingere, Principis memoriam quam maxime longam efficere possint. Ex quorum numero, ut cæteros non tam eruditione quam uirtutibus claros silentio præteream, Philippus Gundelius Patauiensis, *ἕτος ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξει ἁλλῶν*, Poëta, dijs superi quam felici ingenio, quam acri iudicio, quanta disciplinarū scientia, quanta humanitate demum præditus est: cui carmen utraq; lingua feliciter scribenti aspirat Apollo, Musarū chorus arridet: & Orator apposite & eleganter, ubiq; Rhetorica subseruiente, differens, ita quidem ut breuiter uberrimum facundiæ horreum appellari possit. Iurisconsultum porrò perspicacissimū & alterum uno uerbo Scguolam præstat: qui iam olim nobilissima Viennensi Academia maxima auditorum frequentia, deum immortalem quanta cum maiestate, quanto cum omnium studioforum applausu, publicus bonarum literarū professor fuit: eiusmodi uiro utitur T. R. D. consiliario: Tales plusculum dignationis, oruamenti non parum, honestamenti plurimum episcoporū aulis conferre ducis.

sime

Quæ singula, amplissime præsul, primarium quendam Musarum cultorem, ac ueluti incomparabilem antistitem, ueræq; nobilitatis, quæ in sola uirtute posita est, clarissimum exemplar arguunt. Sed nolo tanti herois decorum in præsens, ut dixi, catalogum pertexere, quæ laudem tantum non omnem superare, argumento esse abunde magno id potest, quod laudatissimis sapientissimisq; ac omnium seculorum memoria dignissimis Ro. Imperij Principibus CAROLO Augusto, necnon germano eius fratri FERDINANDO Regi, cum primis maxime gratus, *ὃ ἐκ τῆς καρδίας φίλτατος* sis: quibus uel placuisse summa utiq; laus est. Hæc raptim cursimq; percurri, non hercle palpandi, auram ue captandi gratia, sed ut aliq; de C. T. exemplum capientes, ad uerum uirtutis cultum incitentur. Nunc se ad autorem conferat oratio.

PAVLVS ille noster, Aegina Græciæ ciuitate natus, Vlyssæo à prima ferme iuuentute animo præditus, nō tam iugi uariarum urbium, morumq; mortaliū desiderio, quàm indefesso quodam cognoscendæ artis, medicæq; materiæ studio allectus, permultos etiam remotissimos mundi tractus, præter Græciam omniū artium parentem, peragravit. Quod ipse de se breuiter & elegantissime binis senarijs, quos operi suo ueluti inscriptionis loco præfixit, insinuat:

*παύλος πόνον με γνώθι τὸ γῆς τὸ πλείον
διαδραμόντος, φίλωτος ἐκ γῆς Αἰγίνης.*

hoc est:

Pauli laborem me nosce, qui plurimum

Peragravit terræ, Aegina natus patria.

Vbi itaq; maximam orbis partem perlustrasset Pæoniæq; artis res abditas, cum omnibus Medicinæ mysterijs, curiosa quadam obseruatione undiq; indagasset (animum enim cum cœlo trans mare currendo mutare studuit) & disciplinas omnes calleret ad unguem, morborū causas & indicia, medicaminumq; non tam rationem quàm experientiam quoque ad amissim perspectas in numero haberet, maturo iam grauiq; iudicio, Principis medicorum Hippocratis & Galeni, cuius abbreviator esse uidetur, Oribasij item & aliorum ueterū monumenta euoluit, apūq; more ex singulis succulentiora quæq; decerpens, uastū illud Apollineæ artis mare sparsim ab alijs ac diffuse plaustralibus libris comprehensum, diu boni quàm Laconica, quàm diuina quadam breuitate, summo cū ordine, tum artificio, stilo emuncto, multa q; uerborum concinnitate, in septem uolumina quasi in compendium redegit: In quibus Medicinam, per Apollinem, integram non pluribus, nō paucioribus, quàm res ipsa cognitu necessaria postulare uidetur, complexus est. Quemadmodum enim corporis alimentum si immodicum, euacuationem efflagitat: si minus quàm natura, ferat macilentiam conciliat: moderatum uero bonam corporis habitudinē inducit: Ita doctrina animi cibus, paucioribus uerbis, quàm opus est tradita, parum erudit, pluribus implicat, arcet, & deterrēt: mediocribus autem recte instituit. Nullum ferè in hoc scriptore

EPISTOLA NVNCVPATORIA

uerbum ociosum, meros dicas esse aphorismos, quoniam ubiq; paucissimis uerbis plurimum comprehendit sententiæ. Haud igitur iniuria occines, *παῦρα μὲν ἀλλὰ πολλά λυγίως*. Illud ego polliceri ausim, Medicinæ candidatos longè plus solidæ doctrinæ paucis mensibus ex accurata Aegine tē lectione reportaturos, q̄ si pluribus annis inexhaustos aliorū cōmentarios legendo repetant. Sed lubet nunc græci exemplaris ut unici, ita & foedissimis mendis inquinatissimi, uitia quædā cōmemorare. Principio cuncta ferè per uniuersum græcū uolumen habentur confusa, absq; diastolis & punctis, uel h̄sdem omnino præposteris: quæ sententiã cōmutare, amphibologias ciere, labyrinthis interpretē uel ingeniosissimū inuoluere in cōfesso est. Quot ubiq; uerba, & sententiæ nō raro, transposita: binæ identidem aut ternæ uoces in unam coaluerūt, sæpicule duarum partes, uocibus ita laceratis, ut sæpius ne uestigiū quidē Græci relinquantur uocabuli: In summa, singulis penè uerbis hærendum, subsistendum, & diuinandum. Ah quoties cum talibus monstris congressi, exclamauimus: *οἶω μὲν ὁ δαίμων τέρατι συγκαθεύρειν*. Non deerunt tamen sat scio exantlatis tot sudoribus zoili, atque utinam non adeò multi: Siquidem nullum scripti genus obtrectationi adeò obnoxiiū esse uidetur, atq; ex linguarū tralatione constans: nam idiotis etiam procliue est, alia tanquam parum luculenter, alia quasi perperam reddita arroderi: Eruditius quædā ceu oscitanter, quædā ueluti improprie & parum eleganter tralata (sicuti *τὸ μὴ μὴ ἀδοῦαι ἀεὶ ῥᾶτον ἔστιν ἢ μὴ μὴ ἀδοῦναι*) sugillare, & quilibet aliàs idem se, philautiæ uitio, elegantius præstare potuisse sibi pollicetur. Sed inanimum hominū coaxationem prudentis est cōtemnere. Occurret aliquis forsan, qui culpabit Musam nostrā Caricam: Philologis me transtulisse hæc, nō logophilis respondeo: Alijs elocutione quidem, fide uero nemini cedere. Reprehendar ab alijs quod stilus omnino sibi uideat dispar, his in quā nos sæpius inuita Minerua nunc alacriores nunc tristiores calamū arripuisse. Neq; enim cōtinuò, sed intercisiuim, negocijs cum publicis, tum priuatis districtos, maxima temporis angustia ad prælorū clepsydram atq; momenta hæc qualiacūq; sint exarasse. Quid quod interdū laborib. ita confectis, ut nobis ipsis molesti essemus, pensum tamen quo quo modo fuit absoluendū, proinde nō mirū si turbidior quandoq; fluat oratio, & abortiuū etiã, canis festinantis more pariam. Sumpsimus autē hanc interpretandi prouinciã Io. Bebelij, uiri talis, ut breui nullius officinæ plus debuerint bonæ literæ, precibus & precio tandē expugnati. Cæterū quia summū medicū summi quoq; Principis nomine illustratū, in lucem prodire conueniebat, tu mihi Illustris. Princeps, hoc ipso nomine primus occurristi, cui opus hoc consecrarem: Siquidem quicquid ornamentum in tam multis orbis proceribus cōsistit, in C. T. ubertim confluit. Suscipe igitur antistiriū splendor, & seculi tui decus, læta fronte munusculum hoc literariū: Sic enim non mihi modò maiora ædendi animū eriges, sed etiã alios ad multa, quæ C. T. & æuū fortasse tuū illustrent, scribenda excitabis. Vale. Basileæ, calend. Mart. An. M. D. XXXII.

INDEX RE

RVM AC VOCABV-
lorum totius operis com=
pendiosus. Prior nume=
rus paginā, posterior uer=
sum designat.

Brotonū. 333.27
Abscessus foris
impetentia.
262.2
Abies. 358.10
Absinthium. 347.10
Absinthiū Ponticū. 333.27
Acacia. 337.20
Acalyphe. 337.20
Acantha Arabica. 337.40
Acantha leuce. 337.30
Acanthion. 337.30
Acanthos. 337.30
Acerbum. 332.25
Acetum. 395.20
Acetum scilliticū. 440.10
Aciros. 338.40
Achras. 347.10
Achores. 105.39.279.10
Aconitum. 338.10.324.40
Acorus. 338.20
Acopū bromium. 495.29
Acopū Azanitæ. 495.42
Acopum Basilij. 496.2
Acopū lysiponiū. 496.10
Acopum *divosoides*. 496.19
Acopū barbaricū. 496.30
Acopum *διελάτης*. 496.42
Acrides. 338.20
Acte. 338.20
Acuti natura. 332.23
Adarce. 334.40
Adenes. 46.18
Adiantum. 335.4
Adipes. 410.30
Aegylops. 136.40.335.25
Aequinoctio autumnali
qui ingruāt morbi. 54.17
Aequinoctio uerno qui
ingruant morbi. 53.43
De Aere. 20.17
Aerugo. 365.10
Aēr optimus. 20.17
Aēr pestilens. 20.11
Aera. 337.10

I N D E X.

Aes ustum. 420.10
Aethale. 335.42
Aetonychon. 335.19
Affectus oris. 153.36
Affectus quæ exercitia se
quuntur. 8.39
Agallochum. 333.37
Agaricum. 334.2.426.20
Agaricum nigrum. 330.26
Ageratum. 334.6.384.30
Agnos. 334.10
Agrostis. 334.17
Aiuga. 421.2
Aizoon. 335.12
Alabastrites. 385.10
Alana. 352.30
Alauda. 377.10
Alcæa. 339.6
Alcyonia. 339.10
Αλύμματα. 498.35
Alga. 350.1.419.30
Algore læsis conuenien=
tia. 16.17
Alipon. 340.10.427.30
Alica. 41.26
Alisma. 354.20
Allium. 41.4.499.10
Aloë. 339.30.424
Aloës usus. 456.20
Alopex. 340.10
Alopecia. 101.8
Alsiue. 340.10
Althæa. 338.40
Altercum. 323.5.417.30
Alui excrementa. 72.9
Aluum mouens. 424.30
Aluum sanis emollientia.
17.32
Aluus puerorum qui mol
lienda. 4.30
Alysson. 340.10.427.30
Amaracum. 340.20
Amarum natura. 332.29
Αμαύρωσις. 145.11
Ambrosia. 340.30
Ambuxus. 373.30
Αμβλωπία. 145.12
Amentia. 112.40
Amylum. 342.2
Amianton. 340.40
Ammi. 340.30
Ammos. 341.2
Amomum. 342.19
Amoniacum thymiana.
341.10
Ampelitis. 352.10
Ampeloleuce. 341.30
Ampelos melæna. 341.30
Ampelos hemeron. 341.20
Ampelos agria. 341.20
Ampeloprassum. 341.10
Amphisbena. 313.18
Amurca. 341.10
Amygdalæ. 44.32
Amygdalorū usus. 451.4E
Amygdala dulcia. 341.40
Amygdala amara. 341.30
Animi defectio. 98.27
Anagallis. 342.10
Anagyris. 342.20
Anarrhinon. 343.10
Anchylops. 136.42
Anchusa. 334.22.386.20
Andrachne. 342.20
Androsamon. 342.20
Androsarces. 342.30
Anemone. 342.30
Anethum. 342.40
Angina. 156.3E
Angylosis neruorū. 296.35
Animaliū partes letales.
320.20
Animalia exitiosa. 320.6
Animo deficientes. 86.28
Anisum. 343.10
Anodina doloribus inten
sis adhibenda. 133.10
Anonis. 343.10
Anorexiæ medela. 2.8
Anthemis. 420.40
Antherum. 457.23
Anthyllis. 343.4
Anthraces. 270.4
Anthracosis. 141.35
Antidotorum differentia.
437.10
Antidota multa. 433
Antidotus sotira. 442.20
Antidotus Philonis. 441.4
Antirrhinum. 343.10
Aparine. 343.20
Aphace. 346.40
Aphroditarium. 457.4
Aphronitron. 347.10

I N D E X.

Aphrofelinos.	385.30	Arnabo.	344.30	Auripigmentum.	339.34
Aphtha.	4.39	Arnoglossum.	344.30	Auriū humectatiōes.	5.10
Apios.	343.20	Arquatus.	204.18	Aurium dolores.	145.22
Apium.	39.28.406	Arsenicum.	345.10	Aurium sibila.	148.10
Apium rusticum.	358.10	Artemisiæ.	345.10	Auftera.	44.10
Apium grande.	365.30	Arteriarum ariditas.	35.14	B	
Apobregma.	497.35	Arteria quid.	61.29	Bacharis.	347.30
Apocinon.	343.30	Arthritis.	234.13	Balanus.	347.20
Apochyma.	343.30	Artos.	345.10	Balaustium.	347.30
Apomel.	462.28	Artus flaccidi.	297.16	Balnea.	21.25
Apophlegmatismi.	19.4	Arum.	344.40	Balote.	348.2
Apoplexia.	125.6	Asarum.	345.10	Balsamum.	347.30
Apetit ⁹ auersio.	93.8.176.4	Ascalabotes.	345.20	Barba iouis.	422.30
Apulotica.	285.14	Ascarides.	301.19	Basiliscus.	316.4
Aqua.	20.21.331.3.417.20	Asclepias.	345.30	Batrachi.	348.20
Aquæ bonæ malæq; no-		Ascyrhon.	345.30	Batrachium.	348.10
ta.	20.34	Aspalatos.	345.40	Batus.	348.6
Aqua cœlestis.	463.32	Asphaltus.	346.20	Bdellium.	348.20
Aqua pluuiialis.	20.43	Asparagus.	345.40	Bechium.	348.40
Aqua glacialis.	21.10	Asparagi holerū.	40.15	Befasa quid.	460.4
Aqua maris.	363.20	Asphodelus.	346.20	Beta.	39.3.414.10
Aquæ aluminosæ.	22.6	Aspis.	315.16	Betonica.	348.30
Aquæ bituminosæ.	22.10	Asplenium.	346.10	Bilem atram purgantia.	
Aquæ sulphurata.	22.8	Astaphis.	346.10	427.13	
Aqua putrescibilis.	21.5	Aster atticus.	346.10	Bilem educentia.	424.35
Aqua perniciofa.	20.28.	Aster Magni.	467.42	Bifacutum.	353.10
320.25		Asthma.	162.30	Bitumen.	346.20
Aqua saluberrima.	20.25	Astragalus.	346.10	Blatta pistrinaria.	407.20
Aqua mulsa.	50.19	Astringētis natura.	332.20	Blitum.	39.20.349.1
Aquam educentia.	428.20	Athanasia.	441.10	Bolus armenus.	352.33
Arabius.	385.10	Athara.	335.22	Bothrium.	139.6
Araneus.	343.40	Atheroma.	277.39	Botrys.	349.10
Arbutus.	374.40	Athiopis herba.	336.2	Branchus.	159.11
Artion.	344.10	Attonitus morbus.	125.3	Brassica.	39.8.378.10
Arceuthos.	344.10	Atraphaxis.	346.30	Brassica agrestis.	378.30
Arctium.	344.20	Atriplex.	39.20.346.30	Brassica rustica.	343.30
Anus procidens.	214.39	Atramentum.	388.10	Brathy.	349.30
Ardore affectorum cura.		Atramentū scriptorium.		Bretanica.	349.40
16.24		388.23		Bromus.	350.1
Argemon.	139.8.343.40	Atramentū sutoriū.	420.2	Bruchi.	367.30
Argentum uiuum.	330.18	Atticus aster cur bubo-		Bryon.	350.1
Ariditatis & caliditatis &		nus dicitur.	269.7	Bryonia.	350.10
aliarum compositarum		Auditus curatio.	12.37	Bubo.	268.13
distemperaturarum me-		Auditus difficilis.	148.28	Bubonium.	346.10.349.10
delæ.	36.24	Auellana.	369.20	Bubonocela.	206.33
Aridū massaliotæ.	457.41	Auena.	42.8.35.29	Buccina.	372.10
Ariobarzanius.	475.10	Aues.	45.10	Bucelatus catharticus.	
Arifaron.	344.2	Aurei floris planta.	358.36	430.13	
Aristolochia.	344.10.427	Aures.	46.14	Buglossum.	349.10
Armenia.	44.4.352.20	Auricularia.	145.22	Bulbi esculenti.	40.31.349.1
Armeniacum.	344.20	Auricula muris.	340.10.	Bulbus uomitorius.	349.1
Armeniacus.	385.30	391.40		Bulimia.	94.16
				Bunium	

I N D E X.

Bunium mentiens. 422.30
 Bunium. 349.20
 Buprestis. 321.9.349.20
 Buphthalmon. 349.30
 Buryrum. 349.20
 Buxea spina. 386.30

C
 Acalia. 367.10
 Cachexia. 199.25
 Cacoëthe. 286.13
 Cadmia. 367.10
 Calamagrostis. 367.10
 Calamintha. 367.10
 Calamus aromaticus. 367.20
 Calamus phragmit. 367.30
 Calculi artuculorū. 240.26
 Calculus. 189.25
 Calculos confringentia. 446.40
 Calidæ distemperaturæ. 33.41
 Caligatio oculorum. 13.6
 Calli. 245.22
 Καλλιόφρα. 137.41
 Calx. 329.33
 Campæ. 367.30
 Caucalis. 370.5
 Cancer. 231.6.271.39
 Canina appetentia. 94.22
 Canis rabidi morsus remedia. 306.2
 Canis non rabidi morsus curatio. 308.15
 Canopon. 368.6
 Canorū præseruatio. 103.31
 Cancanus. 366.30
 Canchamum. 366.40
 Cancri fluuiatiles. 368.35
 Cancri marini. 368.40
 Cannabis. 368.35
 Capparis. 40.11.368.10
 Capillorum conseruatio. 102.31
 Capillos argentia. 102.40
 Capill, nigriticatia. 102.40
 Capillorū profluuiū. 103.12
 Capillos densiores facientia. 103.18
 Capillos nigricans. 103.40
 Capilli qui colore flauo inficiantur. 104.7
 Capillos candidos efficiantia. 104.42

Capitis uitia. 104.5
 capitis diuersi dolores. 108
 per totum.
 capita menidum. 371.10
 capita smaridum. 371.10
 caput muris. 371.20
 caput milui. 371.20
 caput lacertæ. 371.20
 carcima. 141.35
 cardamus. 368.20
 cardiogmi curatio. 1.33
 carduus. 408.30
 carduus albus. 420.30
 carduus niger. 420.30
 cantharides. 320.367.28.40
 capnos. 368.10
 carbunculi. 270.2
 cardamomum. 368.20
 Caris. 368.30
 cari & ueterni discrimen. 114.40
 carycæ. 43.12
 carya. 469.10
 carya pontica. 369.20
 carpesium. 369.10
 carpesiæ succus. 324.22
 Caron. 369
 Caros. 117.3
 carn. elixæ assæ frixæ. 45.22
 caro ouilla. 46.3
 caro caprina. 46.4
 caro hircina. 46.5
 caro bubula. 46.6
 caro leporina. 46.6
 caro ceruina. 46.7
 caro cucumeris. 398.30
 caseus. 48.11.416.30
 cassamon. 369.30
 Cassia. 369.30
 Castorium. 369.40
 Catalepsis. 116.24
 Cataphoræ cura. 89.14
 Cataplasmata. 455.30
 Catapotia. 187.4.429
 catarrhus. 159.8
 Καθαρισμός. 143.15
 catochos. 112.37.115.39
 catochi ratio. 116.21
 catochi cura. 116.28
 cedrus. 370.10
 cenchrus. 315.2.370
 centaurium. 426.30

Centauriū duplex. 370.20
 Centunculum. 353.30
 Cepe. 379.10.41.4
 Cephalalgia. 107.10
 Cephalalgia uariæ species. 107.10
 Cephalæa. 109.42
 Cephaleæ uariæ curationes. 110. per aliquor fol.
 Cephalicū remed. 456.20
 Cera. 372.2
 Cerasa. 43.30
 Cerastes. 315.16
 Ceratia. 44.39
 Ceratonia. 371.10
 Cerebri temperaturæ indicia. 28.14
 Cerebrum. 46.29
 Cerebrum leporis. 356.20
 Cerebrū gallinacæ. 356.20
 Cerebrū mustelæ. 356.30
 Cerebrū hîrûdinis. 356.30
 Cerebrum ouis. 356.30
 Cerium. 105.41.279.2
 Cerota thaidis. 153.30
 Cerussa. 329.19.423
 Chalaziū oculorū. 137.25
 Chalbane. 419.7
 Chalcanthos. 420.2
 Chalcuanthos. 420.10
 Chalcitis. 419.41
 Chamæcissos. 420.20
 Chamelæa. 427.2
 Chamæleon. 322.35
 Chamæleuce. 420.20
 Chamæleō melas. 420.20
 Chamæleō leucon. 420.30
 Chamædryes. 420.10
 Chamæmelini præparatio. 499.38
 Chelidonium. 421.20
 Chelidoniū minus. 421.30
 Chelidones. 421.30
 Chia. 351.40
 Chimetla. 241.36
 Chironia. 286.13
 χασαδ'ες. 276.38
 Chole. 421.30
 Cholemasia. 96.25
 Cholera. 179.17
 Chondrilla. 422.10
 Chondr. alica. 41.26.422.10

I N D E X.

Chorion.	230.42	Κολυμβάδες.	44.24	Crocodilium.	379.10
Chryfocolla.	422.20	Comarus.	374.40	Crocomagma.	452.20
Chryfocome.	422.30	Comitalis & eius cura.	118.25. & sequenter.	Crocus.	379.10
Cibi mediæ materiæ.	38.24	Commi.	371.10.375.2	Crommyon.	379.10
Cicadæ.	414.10	Conia somnus.	112.35	Cucumis.	43.5.407.10
Cicatrices atræ.	287.15	Conia.	375.10	Cucurbita.	42.41.374.30
Cicer.	359.20	Conion.	380.30	Cucurbita aspera.	410.2
Cicera.	42.20	Conchylia.	373.40	Cucurbita syluest.	425.30
Cichorium.	373.20	Condylomata.	230.10	Culices profligãtia.	304.21
Cici.	371.10	Confec̃tio anetina.	494.7	Cuminum.	380.10
Cicis.	371.30	Conos.	380.40	Cupressus.	380.10
Cicuta.	323.34.380.30	Consolida maior.	413.2	Cutis constipatio.	9.26
Cimolia.	352.10	Contufa.	274.24	Cyamus.	379.20
Cinerula.	401.24	Conuulsio.	129.25.275.28	Cyanos.	379.30
Cinis.	414.20	Conyza.	375.10	Cyclaminos.	379.30
Cinnamalis.	335.3	Κωφώσις.	148.28	Cyclaminos altera.	380.2
Cinnabaris.	372.10	Corallium.	376.30	Cydoniatũ medicamen-	
Cinnamomum.	372.20	Cor.	46.34	tum.	443.40
Ciphi seleniacum.	505.8	Cordis affectus.	171.12	Cygnarium.	464.30
Circea.	372.20	Coris.	376.40	Cygnus flauus.	464.34
Cisseris.	372.30	Coris herba.	377.10	Cygnus candidus.	464.4
Cissos.	373.2	Coriandrum.	323.18.377.10	Cyma.	40.16
Cistos.	372.40	Coridos.	377.10	Cymæ bryoniæ.	40.21
Citrium.	373.11	Cornu caprinum.	370.30	Cyminum.	380.10
Citta.	1.40	Cornu ceruinum.	370.30	Cynosbatus.	380.10
Clauí remedium.	243.22	Cornu tauri.	370.40	Cynocrambe.	343.30
Clauus.	139.38	Cornulaca.	415.30	Cyparissus.	380.10
Clematitis.	373.20	Coronopodium.	431.20	Cyperus.	380.20
Cleopatrx̃ interitus.	315.21	Coronopus.	377.20	Cyphi.	504.10
Clinopodion.	373.30	Cornus.	378.10	Cyphi magnum.	504.38
Clysteres.	16.15	Corpori suaueolentiam		Cyphoides.	445.30
Cnicus.	373.30	conciliantia.	11.40	Cypros.	380.20
Coagula.	403.10	Coryza.	159.5	Cytisum.	380.30
Coccimelea.	374.10	Coryza infantis.	4.4		
Coccus baphicus.	374.10	Costus.	377.50	D	
Coccus cnidius.	374.10	Cotyledon.	377.30	Ades.	354.10
Cœlia gales.	374.7	Coxendicis antidotus mi-		Damascena.	44.37.
Cœliaca affectio.	180.21	tigans dolorem.	449.15	Damassonium.	354.40
Cœliacum clidium.	451.22	Coxendicis affectus & cu-		Daphne herba.	354.10
Cœloma.	139.7	rationes.	232.16	Daphne arbor.	354.30
Coẽrdi oportunitas.	15.14	Crabrones.	308.31	Daphnoides.	355.10
Cœruleus.	379.30	Crambæ species.	378.10	Daucus.	354.30
Colocynthis.	374.30	Crataegonos.	378.20	Dauci.	40.39
Colica ægritudo.	185.8	Crethmon.	378.20	Dentium custodia.	12.27
Colocynthe.	374.30	Cretica.	352.10	Dentitio puerorum.	4.14
Colliquatio.	88.11	Crimnon.	378.30	Dentientibus quid agen-	
Colophonium.	408.10	Crisis instantis cognoscen-		dum.	4.20
Columella oris.	156.39	dæ ratio.	60.6	Dentium dolores.	154.20
Colus agrestis.	346.30	Crite.	137.29.378.30	Diariæ febris notæ.	73.8
Collyria.	465.1	Crocinum.	502.20	Diabetes.	194.31
Collyrium acopum.	133.22	Crociniũ diarhodũ.	468.33	Diarhodon collyr.	468.18
Collyrium Cleonis.	463.12			Διαίγερσ.	497.11
				Διαὸποβαλσάμσ.	469.22
				Δια	

I N D E X.

Διὰ τοῦ Βησσαοῦ. 460.40
 Διὰ χειγέροντος. 474.39
 Διαζευμάτων. 465.20
 Διὰ χάρτος. 457.29
 Διὰ ὄξυμυρσίνης. 457.25
 Διὰ θαλάσσης. 465.40
 Διὰ κωνκαλίδος. 470.38
 Διὰ γραφικὸν μέλανος. 498.6
 Διὰ κέρατος. 467.28
 Διὰ λιθάνου. 436.40.467.32
 Διὰ μόρων. 460.2
 Διὰ κερύων. 460.13
 Διὰ χύμω ρόδων. 460.22
 Διὰ γλυκύου. 460.30
 Διαλόης. 468.30
 Διάσμυρον) claudiacū. 466.5
 Διὰ χύλω τύλειως. 468.10
 Δι' οἴνου. 469.39
 Διὰ ψιμυθίου. 475.30
 Diacrocum. 470.27
 Διότρας repercussiuorum. 465.24
 Diarrhoea puerorum co-
 hibitio. 4.27
 Diarhodon albū. 468.24
 Diarhodon Nili. 468.40
 Diacodiū cōpositum. 441
 Diaprasij syntheton. 442
 Diatrion pepereon. 78.10
 Dictamus. 355.20
 Deiectionum diuersæ spe-
 cies. 72.10
 Dies decretorij. 58.20
 Didymi inflāmatio. 208.8
 Difficultas mictiōis. 195.10
 Dilutum quid. 325.22
 Dionysia. 263.9
 Dionysias. 355.20
 Diospolites medicamen-
 tum. 444.20
 Diphryges. 355.20
 Diploma. 45.34
 Dipfas. 314.4
 Dipfacos. 194.34
 Dipfacon. 355.30
 Distrahentia. 240.36
 Distemperamentorū fri-
 gidorum medela. 35.3
 Δωδενκάθεον medicamentū. 442.20
 Dolor. 87.11
 Dorycnium. 326.13.355.30

Dothienes. 269.17
 Dracontion. 355.30
 Dracontij. 302.12
 Draco marinus. 316.18
 Dracunculi. 302.12
 Drimiphagia. 314.17
 Dropax. 494.35
 Dropax Gallus Oribasij. 497.20
 Dryinus. 313.23
 Dryopteris. 356.10
 Dulcis natura. 332.34
 Dulces et utiles potiones. 461.5
 Dulcis radix. 353.20
 Dysenteria. 182.36
 Dysenteriaē remed. 455.20
 Dysenterijs utiles globu-
 li. 448.20
 Dyspnœa. 162.30
 Δυσσρία. 195.10
 Δυσσδεις. 493.10
 E
 Ebenus. 356.10
 Ebiscus. 338.40
 Ebulus. 338.20
 Echidna. 360.20
 Ecchymoma. 274.36
 Echinastrum. 351.10
 Echinus. 360.40
 Echinus marinus. 361.10
 Echinus terrestris. 361.1
 Echion. 361.10
 Ectyloptica. 289.30
 Ecpiesmus. 145.35
 Ectrimatis curatio. 242.
 Ectropia. 136.34 (38)
 Aegyptia. 460.34
 Erinaceus. 361.10
 Elaomeli. 357.30
 Elaoselinon. 358.27
 Elate. 358.10
 Elaterium. 330.26.407.10.
 426.6.557.40
 Elatine. 358.10
 Elaphoboscus. 358.10
 Electri in pastillis usus. 451
 Elestrum. 362.20
 Elenium. 358.10
 Elimus. 359.5
 Elephantiasis. 247.8
 Elephas. 358.20

Embole. 480.5. et sequent.
 Emollientia. 240.32
 Emmotō quid. 243.1.270.38
 Empetrum. 359.10
 Emphysemata. 136.3.
 273.32
 Emplastra. 471.17
 Empla. sive καυμάσια. 475.40
 Emplastra deinceps alia fe-
 re infinita. 476
 Empl. sive αλθαίας. 444.17
 Emplastris ingredientia. 485
 Empl. hederaceū. 474.23
 Empl. melanclorū. 474.30
 Empl. Mnasæi. 473.7
 Empl. ex dracōtio. 478.16
 Emplastrum ex semine li-
 ni. 472.20
 Empl. sive μέλιτος. 472.25
 Empl. sive χυλῶ. 472.30
 Emplast. sive γύρεως. 472.36
 Emplast. botanicū. 472.40
 Empl. διασφοδελωμ. 473.2
 Empl. ex fermento. 473.5
 Emplast. dothiene. 473.10
 Emplast. sive σποθίου. 473.16
 Emplast. similiū. 473.20
 Empl. sive σκόρδων. 473.28
 Empl. sive πυρραυῶ. 473.33
 Emplast. pyrine. 473.40
 Emprosthotonos. 130.28
 Empyema. 168.3
 Encephalum lagoi. 356.20
 Encauthis. 138.33
 Enula campana. 358.10
 Enumeratio simplicium
 uenenorum. 320.6
 Enterocoele. 206.33
 Entheastici. 121.34
 Ephemereum. 360.30.325.31
 Epulis. 154.38
 Epicauma. 139.10
 Epimelis. 359.20
 Epilepsia. 118.25
 Epithymon. 359.90.427.20
 Epithymbron. 427.20
 Epimedium. 359.10
 Epipactis. 359.20
 Epiphora tumor oculo-
 rum. 134.27
 Ephialtes. 123.14.

I N D E X.

Ephialus. 79.16
 Epibole. 123.12
 Epinyctides. 257.21
 Epiphora oculorū. 133.35
 Epithemata. 488.10
 Equisetum. 365.30
 Erebinthus agrestis. 359.30
 Erethria terra. 352.10
 Eria rhyrata. 359.37
 Erice. 360.1
 Erigeron. 363.20
 Erinos. 110.26.360.1
 Eruangina. 395.40
 Eruca. 39.35.360.20
 Eruca picea. 321.29
 Eruum. 395.40
 Eruī usus in medicamen-
 tis. 442.10
 Eryngion. 363.20
 Escarotica. 254.33
 Erysimon. 360.20
 Erysipelas. 265.25
 Erysipelas cerebrī. 114.15
 Erysi sceptrum. 345.40
 Eupatorium. 360.20
 Euphorbium. 360.30
 Euzomon. 360.20
 Exanthemata puerorum.
 3.37
 Exer itij fructus. 6.20
 Exercitationum omnia ge-
 nera. 6.41
 Exochades. 213.20
 Extrahētia corpori infixā.
 291.12

F

Fabæ. 42.26.379.20
 Fames uaccina. 94.6
 Fauum hulcus. 105.41.
 279.2
 Febrientiū alui cura. 97.14
 Febricitantium sitis. 95.3
 Febricitantium aspera lin-
 gua. 95.3
 Febrientium nausea. 96.7
 Febriles rigores. 90.30
 Febris quotidianæ signa.
 78.24
 Febris quotidianæ cura-
 tio. 78.36
 Febris quotidianæ & ter-
 tianæ discrimen. 76.6

Febris diaria. 73.8
 Febris euphoria. 74.1
 Febris epialus. 79.2
 Febris humoralis notæ.
 75.3
 Febris humoralis curatio.
 75.20
 Febris synocha. 79.34
 Febr. cōtinuæ notæ. 80.10
 Februm ardentium. 80.29
 Februm æstuantium cura.
 80.35
 Febris erysipelata. 81.6
 Febris hectica. 81.27
 Febr. hectica curatio. 82.19
 Febris hemitritæa. 82.30
 Febres populares. 83.19
 Febris pestilentialis. 84.19
 Febres ex humorum re-
 dundantia. 85.22
 Febris tertianæ cura. 76.30
 Febris tertianæ nothæ cu-
 ra. 77.12
 Febris quartanæ signa.
 77.30
 Febris quartanæ curatio.
 77.41
 Fecis uini usus. 456.30
 Fel. 421.40
 Fel multorū animalium.
 422
 Fel suillum. 421.40
 Fel caprinum. 421.40
 Fella auium. 422.10
 Felis morsus. 311.5
 Fermentum. 361.30
 Ferula. 393.10
 Ferulago. 363.30
 Ferrum. 407.10
 Fex acetī. 416.20
 Fex uini. 416.10
 Fibri testiculorum usus.
 453.30
 Ficoſa exanthemata men-
 ti. 106.35
 Ficus. 43.13.412.10
 Ficus terreſtris. 421.21
 Ficus Aegyptia. 412.30
 Ficus hulcera. 106.25
 Figuratio capitī. 27.40
 Filicula. 356.10.401.20
 Filix. 402.30

Fistula. 289.25
 Flos aris. 420.10
 Fœniculum. 388.2
 Fœniculū erraticū. 365.21
 Fœnum græcum. 42.32.
 414.30
 Formicæ hulcera. 260.6
 Frigiditatis præſidia. 36.14
 Frictio præparatoria. 6.12
 Frictiones omne genus.
 7.30
 Frumentacea. 41.26
 Fructus omnes flatuoſi.
 22.38
 Fructus ex arborib. 43.12
 Fuligo. 335.42.383.20
 Fuligo pictorum. 345.20
 Fumus. 368.10
 Fungi. 41.16.327.35.391.30
 Furunculī. 268.11.269.17
 Fusca cōtra calculū. 446.30

G

GAgates. 384.40
 Galactites. 384.10
 Galla. 371.30
 Galbanum. 419.7
 Galion. 350.30
 Galipsis. 350.30
 Ganglium. 260.22
 Gangrana. 264.24
 Garus. 351.2
 Gelidī natura. 332.32
 Geminalis. 396.2
 Geniſta. 410.10
 Genitura nimietas. 153.39
 Geranion. 351.10
 Geras ophios. 352.30
 Ges entera. 352.40
 Gigarta. 353.10
 Gingidium. 40.4.353.10
 Gingiuæ incōmoda. 155
 Giris. 354.4
 Glabretæ cura. 102.24
 Gladiolus. 394.2
 Glandes. 45.5
 Glaucium. 353.10
 Glechon. 353.10
 Glicysides. 353.20
 Glœos. 353.20
 Glœon quid. 274.16
 Gluten. 374.30
 Glycyrrizon. 353.20
 Gnapha-

I N D E X.

Gnaphalium. 353.30
 Gone sylleptica. 506.37
 Gongilis. 353.30
 Gonorrhœa. 209.15
 Gorgilon. 353.40
 Gramen. 334.17
 Granum cnidium. 364.30
 Granum tinctoriũ. 374.4
 Grauidarum uictus. 1.18
 Gruina herba. 351.10
 Gruum caro. 45.19
 Gummi cerasorum. 371.10
 Gyrgathum. 123.9
 Gypsum. 329.9.354.10

H

HAbitus qui calfacien-
 dus. 12.1
 Hamatites. 384.10
 Hamorrhagia locellorũ.
 217.14
 Hamorrhoides. 213.37
 Hamorrhus. 313.41
 Halatia purgantia. 430.40
 Halimon. 39.5.339
 Halme. 339.20
 Harena. 341.10
 Harmation. 469.30
 Hastula regia. 346.20
 Hecatombe. 467.22
 Hedera terrestris. 420.20
 Hediosmon. 362.10
 Helcysmata. 358.20
 Helleborine. 359.20
 Helleborus. 358.30.425.10
 Helleborus quibus dan-
 dus. 435.31
 Helleborus quomodo sit
 preparandus. 436.40
 Helichryson. 358.30
 Heliocaës causticũ. 457.20
 Heliotropium. 362.10
 Helxine. 358.40
 Helxine cissampelos. 359.1
 Hemerocalles. 362.20
 Hemicrania. 109.42
 Hemionitis. 362.30
 Hemiplagia. 126.8
 Hepar. 46.34
 Hepata diuerforum ani-
 malium. 362.30
 Hepatica remedia. 445.40
 Herba lactaria. 414.40

Herba uenerea. 338.20
 Hermodactylus. 360.10
 Hermodactyli mica sto-
 macho. 237.7
 Hernia. 206.40
 Herpes. 265.26
 Herpes miliaris. 265.33
 Herpes corrodens. 265.30
 Hiera Antiochi. 433.10
 Hiera Iusti. 433.20
 Hiera Galeni. 433.30
 Hiera Ruphi. 433.40
 Hircina origanos. 415.30
 Hippocampus. 365.10
 Hippolapathon. 365.20
 Hippomarathon. 365.20
 Hippophaës. 365.40
 Hippopotamus. 365.30
 Hippofelinon. 365.30
 Hippuris. 365.30
 Hircus sub alis. 173.38
 Hirundines. 421.30
 Hirundinaria. 421.20
 Hirudines. 322.20
 Hordeum. 42.2.378.30
 Hordeolum. 137.29
 Holera esculenta. 38.33
 Hominis morsus cura.
 317.3
 Hulcera articularũ. 291.2
 Hulcera flaccida cum hu-
 more. 284.28
 Hulcera cacoëthe. 286.13
 Hulcera cacoëthe curans.
 454.40
 Hulcera sordida. 281.39
 Hulcera immatura. 280.18
 Hulcera plantæ. 243.3
 Hulc. uermiculosa. 282.14
 Hulcera cicatricem desi-
 derantia. 284.37
 Hulcera inflãmata. 280.14
 Hulcera concaua. 280.42
 Hulcerum lacunæ. 287.21
 Hulcus simplex. 279.13
 Hyacinthus. 416.40
 Hydrargyros. 417.10
 Hydrocele. 206.40
 Hydropiper. 417.10
 Hydrops. 200.2
 Hydromalum. 461.43
 Hydrosatum. 462.10

Hydron. 417.10
 Hydrophobica affectio.
 306.16
 Hydrus. 314.32
 Hygidiũ ammonij. 466.24
 Hygra. 412.3
 Hyoscyamus. 323.5.417.30
 Hypericon. 417.30
 Hypecoon. 417.40
 Hypoglosson. 418.25
 Hypocistis. 418.5
 Hypophæston. 418.10
 Hyslopum. 418.10
 Hypochyma. 143.24
 ἕσπυρα. 140.8.152.36
 Hyposphagma. 135.36

I

IAspis. 384.20
 Ilaton. 500.29
 Ichthyocolla. 366.30
 Ictus uenenatorum. 308.3
 Ichor quid. 221.35
 Idæa radix. 364.30
 Iecoraria catapotia. 446.10
 Iecoris temperaturæ no-
 tæ. 32.5
 Iecoris affectus. 196.8
 Ignis facer. 114.15.265.25
 Ignis exustiones. 257.13
 Ilambonis. 465.30
 Illecebra. 414.30
 Ileo. 188.4
 Ileos stomacho. 178.20
 Ilex. 402.10
 Impetigo. 252.15
 Impotentia cura. 15.20
 Incubi. 123.13
 Inflatio. 273.32
 Intemperantia frigida cu-
 ratio. 34.27
 Intemperaturarũ pulmo-
 nis indicia. 30.32
 Intercus. 200.2
 Inflammatio. 260.35
 Insanientes amore. 124.22
 Intertrigenes scemorũ in-
 fantis. 5.7
 Intestinorũ lenitas. 180.21
 Intybum. 38.39
 Iocinorosorum remedia.
 445.20
 Ionthi. 153.16

I N D E X.

<i>Vitis</i> .	366.10	<i>Leontopetalon.</i>	382.40	<i>Lumbrici.</i>	297.31
<i>Iris Illyrica.</i>	426.30	<i>Lepidium.</i>	382.10	<i>Lumbrici terræ.</i>	352.40
<i>Iris sylvestris.</i>	393.40	<i>Lepis.</i>	381.10	<i>Lumbrici teretes.</i>	298.18
<i>Irion.</i>	360.20	<i>Lepra.</i>	251.7	<i>Lupini.</i>	42.31.363.41
<i>Irritamēta Veneris.</i>	14.38	<i>Lepus marinus.</i>	321.39	<i>Lupinus agrestis.</i>	364.4
<i>Isatis.</i>	366.10	<i>Lethargus.</i>	114.25	<i>Lutum Aegyptiū.</i>	351.20
<i>Isopyron.</i>	366.10	<i>Lethargi curatio.</i>	115.2	<i>Luxata.</i>	274.24
<i>Isotheum.</i>	469.34	<i>Leucacanthon.</i>	382.20	<i>Lycaon.</i>	124.2
<i>Itea.</i>	366.10	<i>Leucas herba.</i>	382.30	<i>Lycanthropia.</i>	124.2
<i>Iuncus odoratus.</i>	413.20	<i>Leuce.</i>	254.18.383	<i>Lychnis.</i>	387.2
<i>Iuncus quadratus.</i>	380.20	<i>Leucoion.</i>	382.30	<i>Lycion.</i>	386.30
<i>Iuniperus.</i>	344.10	<i>Leucomata.</i>	140.35	<i>Lycopos.</i>	334.13
<i>Ixia.</i>	325.15	<i>Libanium.</i>	467.38	<i>Lynceus oxydorcicus.</i>	468.43
<i>Ixos.</i>	365.10	<i>Libanotides.</i>	383.6	<i>Lysimachium.</i>	386.40
L					
<i>Abrū Veneris.</i>	355.30	<i>Libanotos.</i>	383.10	M	
<i>Lacaphthon.</i>	505.1	<i>Licapfos.</i>	386.20	<i>MAcer.</i>	387.20
<i>Lac.</i>	350.10.47.6	<i>Lichen.</i>	381.40	<i>Maciei membrorum cura.</i>	25.40
<i>Laccoagulatum.</i>	328.33	<i>Lichenæ.</i>	252.15	<i>Macilentorum educatio.</i>	25.28
<i>Lactiporatio.</i>	47.17	<i>Lichenes caballorū.</i>	382	<i>Madarosis.</i>	137.39
<i>Lactis elixatio.</i>	47.30	<i>Lien.</i>	46.36	<i>Madarosis superciliorū.</i>	138.15
<i>Lac diacochleon.</i>	47.40	<i>Lienis affectus.</i>	202.24	<i>Magnites.</i>	385.2
<i>Lac fissile.</i>	48.2	<i>Λεγυροπία.</i>	180.21	<i>Maiorana.</i>	340.20
<i>Lactis trutinā.</i>	2.34	<i>Lignorum.</i>	405.20	<i>Malabathrinum.</i>	469.34
<i>Lactis vitiosi emendatio.</i>	3.2	<i>Lignys.</i>	383.20	<i>Malabathron.</i>	387.20
<i>Lac generantia.</i>	3.18	<i>Ligusticum.</i>	383.30	<i>Malaciæ curatio.</i>	15.35
<i>Lacerta.</i>	405.40	<i>Lilium.</i>	378.40	<i>Malagmata omnis generis.</i>	488.10.493
<i>Lacerta chalcidica.</i>	406.30	<i>Lilium sylvestre.</i>	362.20	<i>Mala.</i>	390.4
<i>Lactarius lapis.</i>	384.10	<i>Limaces.</i>	377.30	<i>Malorum usus.</i>	443.20
<i>Lactuca.</i>	38.34.364.10	<i>Limonium.</i>	381.40	<i>Malum terræ.</i>	344.10
<i>Ladanum.</i>	381.10	<i>Lingua.</i>	46.15	<i>Malus persica.</i>	390.10.389
<i>Lagopos.</i>	381.10	<i>Lingua febrientium scabra.</i>	95.31	<i>Mala medica.</i>	2.14
<i>Lana succida.</i>	359.30.394.20	<i>Lini semen.</i>	386.2	<i>Mala punica.</i>	44.14.375.10
<i>Lapathon.</i>	381.30	<i>Linozostis.</i>	386.10	<i>Maltua.</i>	38.41.307.30
<i>Lappa.</i>	393.30	<i>Lippitudines.</i>	133.3	<i>Maluæ semen.</i>	447.30
<i>Lappa minor.</i>	344.20	<i>Liquida Erasistrati.</i>	471.3	<i>Mammarū afflictiones & curæ.</i>	172.18
<i>Lapides.</i>	383.40	<i>Liquores letiferi.</i>	320.11	<i>Mamiras.</i>	387.30
<i>Lapides in spōgijs.</i>	385.10	<i>Lithargyros.</i>	383.30	<i>Madradora.</i>	324.28.387.40
<i>Lapsane.</i>	381.20	<i>Λιθιασις.</i>	189.25	<i>Manna.</i>	387.40
<i>Laserpitium.</i>	407.30	<i>Lithospermon.</i>	385.40	<i>Mania.</i>	121.17
<i>Lateralis dolor.</i>	169.25	<i>Livoris emendatio.</i>	12.20	<i>Marathrum.</i>	388.2
<i>Lathyrides.</i>	381.20.426.10	<i>Lixiuum.</i>	375.10	<i>Marrubium.</i>	401.40
<i>Laureola herba.</i>	355.10	<i>Locellorū exulceratio.</i>	222.2	<i>Marrubium nigrū.</i>	348.2
<i>Laurus.</i>	354.30	<i>Locustæ.</i>	338.20	<i>Marrubinū semen.</i>	447.20
<i>Legumina.</i>	42.21	<i>Lolium.</i>	337.10	<i>Mastiche Chia.</i>	388.10
<i>Lemnestis.</i>	496.33	<i>Lonchitis.</i>	386.20	<i>Mastiche Aegyptia.</i>	388.10
<i>Lemnīa terra.</i>	351.20	<i>Lotium hominis.</i>	397.10	<i>Mastucha.</i>	505.22
<i>Lentes.</i>	42.21.418.20	<i>Lotij significationes.</i>	72.32	<i>Mastu-</i>	
<i>Lenticula palustris.</i>	418.20	<i>Lotium cientia.</i>	17.33		
<i>Lentigo.</i>	152.28	<i>Loti species.</i>	387.10		
<i>Lentiscus.</i>	413.10	<i>Lucis perturbatio.</i>	133.22		

I N D E X.

Mastucha preparatio.		Molybdos.	390.30	Nasturtium.	39.38.368.20
505.22		Monemeron.	464.20	Natrix.	314.31
Maza.	42.5	Mora.	43.25	Naxias.	385.20
Medicamenta extenuan-		Morbus comitialis.	118.25	Nephelia.	140.38
tia.	24.42	Morbus regius.	204.18	Nepita.	367.10
Medicamen e citrio.	430.7	Morea morus.	391.10	Nerium.	393.20
Mecones.	389.20	Morosis.	117.9	Nerui pucti remed.	294.26
Melan.	388.15	Morsus uenenatoru.	311.2	Nerui faucij.	293.35
Melancholia.	121.17	Muliebris nimia purga-		Neruorum abscessus cu-	
Melacholiae species.	121.20	tio.	217.14	ra.	263.6
Melanteria.	388.10	Muliebrium locelloru af-		Neuras.	393.20
Melanthium.	388.20	fectiones.	215.7	Nigella.	330.26
Mel.	388.30	Mulieris grauidae signa.		Nitrosae aquae.	22.2
Melamarum.	388.40	1.12		Nitrum.	386.10
Mel uenenatum.	328.2	Mulierum accidentia.	1.10	Nomae.	283.15
Melea Armeniaca.	390.10	Mulus.	416.2	Notae finis morbi.	58.10
Melia.	389.2	Murana.	316.11	Notae morbi diutini.	57.24
Melicerides.	277.39	Muria.	339.20	Notae salubris letalisq;	
Melilotum.	389.6	Murices.	391.22	morbii.	56.38
Melirites.	384.10	Mustela.	350.30	Nuces.	44.8.369.10
Melissophyllon.	389.10	Mustelae uenter.	37.7	Nuclei acinoru uuae.	353.10
Melitera Oribasij.	456.30	Myagros.	391.20	Nux pini.	43.42
Meloplacuntij prepara-		Myaros.	392.20	Nutrix qualis eligenda.	
tio.	445.30	Mycetes.	391.30	2.18	
Memæcylos.	389.10	Mydriasis oculoru.	142.26	Nutricis aetas.	2.21
Memoriae labes.	117.3	Myelos.	397.30	Nutricis nutricatus.	2.20
Menses trahentia.	19.33	Myeroxos.	384.10	Nymphæa.	393.28
Mensium mora.	215.25	Myocephalon.	139.35	Nyctalops.	143.7
Mensium nimietas.	217.14	Myopiasis.	145.15		
Menta satiuæ.	362.10	Myos otis.	391.40	O	
Mentis agitatio.	112.5	Myrice.	392.2	O Besorum extenua-	
Meon.	390.20	Myriophyllon.	392.10	tio.	24.33
Mercurialis.	386.10	Myra.	498.34	Ochra.	352.30
Mespila.	44.16.389.10	Myra-kotta.	498.36	Ochri.	42.35
Metalla uenenosa.	320.22	Myrobalanum.	347.20	Ocimastrum.	338.40
Metopium.	501.19	Myrrha.	392.10.409.30	Ocimoïdes.	42.42
Metrenchitæ.	301.36	Myrrhine.	392.10	Ocimon.	39.39.423.40
Micetæ.	41.16	Myrsinatum.	475.23	Ocimû aquaticum.	360.1
Milax.	390.20	Myrtetum.	462.23	Oculorum phlegmone.	
Milium.	42.9.370.8	Myrtus.	392.10	133.34	
Milij solis usus.	447.20	Myza.	391.40	Oculorum hulcera.	139.4
Millipedæ.	395.4			Oculoru cicatrices.	140.33
Minium.	351.30	N		Oculoru chemosis.	135.23
Mirepica.	347.20	N Apy.	392.30	Oculorum caligo.	13.6
Misy.	390.30	Narcissus.	393.10	Oedema.	273.4
Mithridatidis.	439.30	Narce thalassia.	393.10	Odoratus oblaesio.	150.6
Modius Italicus.	496.42	Narcotica.	186.42	Oenanthe.	394.10
Modus elixationis ingre-		Nardinum.	466.42	Oenathij preparatio.	503.2
dientium emplaftra.	485	Nardus Celtica.	392.40	Oesypus.	394.20
Mola.	224.32	Nardus orea.	393.2	Oleastellum.	421.10
Moly.	392.20	Narium affectiones.	150.6	Oleae lachryma.	357.10
Molybdena.	390.36	Narthex.	393.6	Oleomel.	357.40
		Nascaphthon.	392.30	Oleosinatura.	332.35

- Olea.** 356.30
Oleorum cōcinnationes. 498.14
Oleorum genera. 499
Olearia cotis. 385.30
Oliuæ. 44.23
Oliuæ cathartica. 430.20
Olostium. 394.30
Olympus. 466.30
Olympiacum. 466.30
Olynthi. 394.20
Olus atrum. 39.28
Omphacion. 394.30
Omphacomel. 462.20
Onagra. 394.30
Onoclea. 334.23
Onochilos. 334.32
Onobrychis. 395.2
Onoma. 394.40
Ononis. 395.10
Onyches. 395.10
Onyx oculorum. 140.11
Opisthoronos. 130.30
Opium. 324.10
Ophiasis. 101.14
Ophthalmiæ. 133.3
Oreoselinon. 395.30
Orchis serapias. 396.10
Origanus. 395.30
Oryza. 42.13.396.10
Oris sacri exulcerati cura ratio. 99.35
Orobus. 395.40
Orobanche. 395.30
Orchis. 396.10
Orys. 356.10
Orminon. 396.
Orthopnoæa. 162.30
Osiris. 396.20
Ossa. 396.20
Ossa suum. 396.30
Ostraca. 396.40
Ostracites. 385.20
Ostrea. 397.6
Ostreorum usus. 456.40
Othonna. 394.10
Oua. 45.27
Oui albor. 423.10
Oui uitellus. 423.20
Ozana. 150.25
Oxymel. 429.10
Oxymel Iulianum. 421.4
Oxymel quomodo fiat. 440.6
Oxymel splenicū. 446.10
Oxymel scilliticū. 440.20
Oxymel pro calculosis. 446.20
Oxycanthos. 395.20
Oxyfter. 467.5
P
Pæonia. 353.20
Pæonia antidotus. 446.10
Paliurus. 397.30
Palma. 44.19
Panax Heracleum. 397.40
Panaces Asclepion. 398.2
Pancracium. 397.30
Panicum. 42.9.359.1
Panis. 41.30.345.10
Pannus. 403.20
Panus. 268.10
Papauera. 389.20
Papaueris usus. 441.20
Papaueris succus. 324.7
Papauer nigrum. 389.30
Papauer corniculare. 327.2
Papula. 257.2
Papyrus. 398.10
Paralysis curatio. 125.40
Paralysis partium. 210.39
παράλυσις. 171.2
Parasyrmatū cura. 459.33
Paraphrosyne. 112.15
παράφρωσιν. 156.33
Pardalanches. 338.10
Pareses singularum partium. 128.8
παρεσες. 126.26
Paresis quæ colicam sequitur. 129.14
Paristhmia. 156.9
Paronychia. 398.10.243.41
Parotides. 149.17
παρυγός. 475.34
Parthenion. 427.30
Partes animalium. 46.13
Partus difficultas. 230.41
Parulis. 154.38
Passer. 416.20
Pastinacæ. 40.39.410.20
Pastinaca marina. 316.11
416.10
Pharicūm. 327.
Pastillorum differentia. 449.30
Pastillorū scilliticorū præparatio. 437.30
Phoenix herba. 419.10
Phoenix. 419.10
Phœum. 465.6
Phormion. 419.20
Phoxæ. 28.8
Phrenitis. 112.5
Phrygius. 384.30
φθισια. 106.42
Phthisis. 142.38.168.3
Phthisicis conferens eleuarium. 442.3
Phu. 419.20
Phusca cathartica. 430.20
Phycos. 419.30
Phyllitis. 419.34
Pica unde. 2.3
Picearū eruca. 321.29.400
Piceæ cortex. 400.8
Picra Galeni. 444.30
Pili. 416.10
Pili ex cōbustionibus nascuntur. 359.15
Pilos extenuantia. 103.4
Piper. 398.20
Piperis usus in antidotis. 441.20
Piperū trium medicamentum. 444.16
Pira. 44.12
Pirum syluestre. 347.10
Pirus. 343.24
Pissa. 399.30
Pisselæon. 399.30
Pisces. 48.17
Pisces corio testaceo præditi. 48.30
Pisces molles. 49.2
Pisces sine squamis. 49.7
Pisces cetacei. 49.15
Piscium gluten. 366.30
Piscium ius. 361.40
Pistacium. 399.40
Pituita euacuantia. 427.40
Pituita uentris cura. 16.32
Pityides. 400.2
Pityæ. 403.10
Pityusa. 400.10
Pityriasis. 105.5
Plantago

Plantago.	344.30	Prophylactica omnium ue-	208.6
Plantæ mortiferæ.	320.16	nenatorum.	304.8
Platanus.	400.10	Procidentia uteri.	227.2
Pleuritis.	169.25	Prurigo.	153.11
Plumbum.	330.14.390.40	Pfaron.	457.17
Plumbago.	90.30	Pfilothra.	206.17
Pneumon.	400.10	Pfilothrū podagr.	458.41
Podagra.	234.13	Pseudodictamon.	422.40
Podagr. præseruatio.	241.22	Psitacium.	475.20
Podagr. antidotus.	448.20	Pfora.	251.7
Podagrica ex hermodacty-		Pforicon.	423.10
lis.	431.2	Pforophthalmia.	136.6
Pœcillum.	495.35	Psyllium.	423.5
Polemonion.	400.30	Psydracia.	105.21
Polenta.	42.3	Parmice.	151.20.402.22
Pollen.	354.10	Pterygia.	141.18.244.19
Polion.	400.4	Ptelea.	402.20
Polygalon.	401.2	Pteris.	402.32
Polygonaton.	401.10	Ptillosis palpebrarū.	138.11
Polypodiū.	401.20.427.19	Ptifanæ decoctio.	42.14
Polycnemon.	401.19	Pudenda curans pastillus.	
Polypus.	150.22		453.40
Poma.	44.7	Pudendorum uitia.	210.16
Pomorum in medicamen-		Pudendorum carbūculi.	
tis usus.	443.20		271.30
Pompholix.	401.30	Pueri educatio.	3.21
Ponderum & mensurarū		Pueritiæ & reliquarū æta-	
ratio.	511	tum educatio.	5.30
Populus alba.	383.2	Pulegium.	353.10.427.20
Porrigo.	105.5	Pulicaris her.	323.30.423.10
Porrum.	41.4	Pulmo.	46.37.400.24
Porrum agreste.	341.10	Pulmonaria.	163.40
Portulaca.	342.20	Pulmonis temperie signa.	
Potamogiton.	401.30		30.32
Poterium.	393.20.401.30	Pulsus quid.	61.21
Prason.	402.3	Pulsuum genera.	62.2
Prasion.	401.30	Puls cathartica.	431.30
Præparatio sanguinis te-		Pulticula.	335.22
studinis marinæ.	316.30	Pumex.	372.37
Prester.	314.10	Purgâtes se, quid faciant.	
Protrigines.	243.13		432.3
Priapismus.	210.18	Purgatorium aquagium.	
Principium morbi quod.			429.30
56.28		Purgatoriū e cotonijs con-	
Proteus.	469.14	fectum.	430.4
Pruritus puerorum.	4.10	Purgatoriū ex rhodome-	
Prunus.	374.10	lite.	429.30
Proptosis.	139.33	Purpuræ.	401.10
Procidentia umbilici.	206.2	Pycnocomon.	402.30
Præcocia.	44.4	Pyrethrum.	402.40
Propolis.	402.10	Pyrites.	384.20
Profluuiū muliebre.	218.28	Pyros.	403.4

rūpōis.

Q

Qualitatum gradus.

333.5

Quatuor corporis partes.

52.13

Quæ grauem arcent odo-

rem.

24.25

Quercus.

356.10

Quinquefolium.

398.10

Quomodo coporis color

emendetur.

12.10

R

Radices esculētæ quæ

sint.

40.27

Radices uirulentæ.

320.13

Radicula.

41.2

Radix rhodiæ.

404.10

Ranæ.

348.20

Ranunculum.

348.10

Raphanus.

403.30

Rapum.

353.40.379.30

Raucedinis cura.

160.28

Recrementū argentī.

20.

Renes.

46.23

Renum affectiones.

189.25

Res Venerea.

14.22

Resinæ.

403.40

Rigor & differentia eius.

130.32

Rha.

403.30

Rhagadam cura.

211.29

Rhagades digitorū & reli-

quarum partium.

242.14

Rhamnus.

403.30

Renum dolores sedantia.

447.10

Rheumatibus medicamē-

tum conueniens.

442.30

Rheum.

403.30

Rhicinus.

372.10

Rhinarium.

467.10

Rosatū thymiamæ.

503.27

Rhodiæ.

957.8

Rhodiæ rhizæ.

404.10

Rhodomalum.

462.12

Rhodostactum.

462.35

Rhoæa.

404.20

Rhoetum.

462.39

Rhus.

404.30

Rhyphos.

404.40

Rhyas.

138.35

I N D E X.

Rosa,	404.10	Sarcoma,	150.24	senecta serpentis,	352.30
Rosacei prepar,	499.28	sarcothlama,	274.33	senecta aspidis,	352.30
Rosmarinum,	383.10	sarcocolla,	405.20	sepedones,	283.17
Rostra,	46.14	sardonía,	326.29	sepiæ testa,	406.20
Rubeta,	322.10	satietas quid noceat,	13.20	selinon,	406.2
Rubia passiva?	360.10	satietas & fames obsunt,	3.41	seriphum,	406.10
Rubigines ignitæ,	114.15	satureia,	364.30	seris,	406.10
Rubrica sinopica,	351.30	satyrion,	405.30	serpentaria,	355.30
Rubus,	348.10	satyriaca antidotus,	448.10	sertula campana,	389.10
Rugati corporis medela,	11.34	satyriasis,	209.37	serpyllum,	360.10
Rupta,	290.30	saura,	405.30	sesamum,	406.20
Ruptura,	275.12	saxiphragos,	405.30	sesamoides,	406.20
Ruta,	399.20	scammonia,	425.30.408.10	sefeli,	353.40.406.10
Ruta sylvest.	330.26.392.20	scammonia nocet stoma-		sialon,	406.30
Ruta Venerem obtudit,		cho,	236.41	siccitatis præsidia,	36.2
S	(15.2	scandix,	408.10	siccificans medicamentū,	
Sabina,	349.30	scilla,	408.20	sicyos,	407.10 (442.40
Sachar,	388.40	scillæ medicamen,	440.30	sideritis,	406.30
Sagapenum,	405.10	scingus,	408.20	sideritis Achillea,	406.40
Sandaracha,	329.34.405.10	scirrhī,	275.35	sielismus stomachi,	175.38
Sandyx,	405.10	schistos,	384.10	signa temperaturæ cor-	
Salamandra,	321.19.405.10	sclerophthalmia,	136.19	dīs,	31.8
Sales,	338.30	scleroma uteri,	224.2	silpha,	407.20
Sales theriaci,	349.11.439.18	scolopendria,	408.30	silphium,	407.30
Salis flos,	339.30	scolopend. duplex,	310.29	sillybon,	407.20
Saliua,	406.30	scolymon,	408.30	silurus,	407.20
Saliuaris,	402.40	scopi qui in febrīb. discu-		sinapi,	39.38
Salix,	366.20	tiendī,	56.20	sinapismus quid,	186.38
Salix amerina,	334.10	scordion,	408.40	sinapismi præpar,	497.32
Salsi natura,	332.33	scorodon,	409.10	singultus,	96.35
Sambucus,	338.20	scorodoprafon,	409.10	sinus attritis uestibus simi-	
Samia terra,	351.40	scorpion,	409.10	les,	289.2
Sampsychon,	405.10	scorpius terrestris,	409.10	sion,	39.29.407.40
Sanguinis profluuium ex		scorpius marinus,	316.25.	sifaron,	407.40
naribus,	151.30	409.10	siferis,	40.39	
Sanguinem euacuantia,		scorpionis ictus,	308.33	sifon,	407.30
133.5		scoria,	409.20	sifymbriōn,	408.2
Sanguinē sistentia,	292.13	Σκοτωματικοί,	118.2	sitis febrientium,	95.3
Sanguinis ē uena arteriā-		scroti inflammatio,	208.8	smegmata uaria,	455.30.
ue eruptio,	291.21	schoenos,	413.20	458. per totum	
Sanguinis stillicidiū,	98.6	scytale,	313.18	smilax,	409.20
Sanguinis nariū eruptio,	98.6	securidaca,	362.10	smyris,	385.10
Sanguinis usus,	439.40	sedis uitia,	211.16	smyrna,	409.30
Sanguis,	46.42.336.6	sedis unctioes,	434.10	smyrniūm,	39.33.409.40
Sanguis diuersi generis		selusina,	351.40	solanum,	326.13.411.30
animalium,	336.11	semīna letalia,	320.8	solaris maior,	362.10
Sanitatis tuēdæ ratio,	51.41	seminalis,	401.10	sorba,	44.16
Saphirus,	385.30	seminis incontinentia,		solastrum,	406.30
Sapo,	405.20	209.15		solstitio æstiuāli qui re-	
sapo Constantini,	458.37	semperuiuum,	335.12	gnant morbi,	54.11
		senectutis ratio uicti,	11.8	solstitio brumali qui inci-	
				dant morbi,	57.38
				sonni	

INDEX

Somni.	50.28	strumæ.	276.31	Terminthos.	269.34.414.
Sonchus.	410.2	strychnon & eius species.	411.30	Terebinthus.	414.10 (10)
Sorbus.	394.10	stypteria schiste.	412.3	Terrestris crocodilus.	408.20
Sory.	413.30	styrax.	412.10.428.7	Testæ.	396.40
Sparganion.	40.10	succedanea pharmaca.	507.3	Testes.	46.23
Spasmus.	129.25	succus cyrenaicus.	431.20	Testes fibrorum.	369.40
Spasmus cynicus.	128.12	sudor.	364.40	Testiculus canis.	396.10
Speclarion.	40.10	sudores febriles.	91.31	Testiū tēperaturæ notæ.	33.4
Sphecle quid.	278.26	sudorifica medicamina.	19.42	Tetanus.	130.32
Spondylion.	413.10	suffocatio uterī.	225.34	Tetrapharmacū basilicū.	472.10
Spina alba.	337.30.382.20. 403.30	suffusio oculorum.	145.4	Teucrios.	414.20
Spica nardī.	392.30	sugillata.	140.8	Teutlon.	414.10
Splenicus pastillus.	452	suilla caro.	45.9	Thalia.	465.36
Splenium.	257.33	sulphur.	363.30	Thalasserus.	469.26
Spodiaceum.	465.33	superciliū Veneris.	392.10	Thalietrum.	363.20
Spodion.	410.20	susinum oleum.	500.10	Thapsia.	330.26.363.30
Spōgia hydropicis.	493.2	sycomora.	44.40.412.20	Thlapsi.	364.10
Spongus.	410.10	syncopa.	171.20	Thelipteris.	364.10
Spuma argēti.	330.2.383.30	syderatio.	264.24	Theodotium parū.	467.5
Spuma nitrī.	347.10	symmetria ceræ ad oleum ad confectiones empla-		Theriaca aduersus uene-	
Spuma salis.	339.40	strorum.	484.34	na.	305.38
Sputi consideratio.	75.21	syca.	412.10	Theriacales pastilli.	437.40
Sputum sanguinis.	164.38	syriases infantium.	5.16	Theriaces preparatio.	43.8
Squama.	382.10	T		Theriaces consideratio.	437.20
Squamationes.	359.23	Tædæ.	354.10	Thermarū genera.	21.46
Stachys.	410.30	Taneæ.	300.26	Thermus.	363.40
Stacticū Prosechij.	466.18	Talum bouis.	396.30	Thermus agrius.	364.40
Staphyloma.	139.36	Tamarix.	392.2	Tibia.	418.40
Staphylinus.	410.20.354.30	Tauri gluten.	413.40	Titanos.	415.10
Steata.	410.30	Taurocolla.	413.40	Tithymallus.	414.40.426
Steatomata.	277.3	Tarichorum piscium caro	413.30	Tofi.	240.26
Stercora animalīū.	375.20	Taxus.	409.20.326.7	Tormē intestinorū.	182.36
Sterilitatis curatio.	228.2	Tela ē corpore extrahen-		Toxicum.	327.16
Sternutamenta.	92.35	tia.	291.12	Thus.	383.10
Sternutamentaria.	402.20	Telephion.	414.30	Tymbra.	364.30
Sternutationes prolicien-		Telephía.	286.13	Thymíama crinatū.	504.32
tia.	151.20	Tellinæ.	414.2	Thymíamata.	504.16
Stimmi.	412.11	Telis.	414.30	Thymus.	364.20
Stigmata.	256.27	Temperaturatum omniū		Trachoma.	137.14
Stæbe.	411.15	notæ.	26.9	Trachomaticum.	470.8
Stæchas.	411.20	Temulentia.	14.2	Tragacantha.	415.20
Stomacho accidētia.	174.9	Tenesmus.	182.2	Tragion.	415.20
Strabismus.	145.27	Tenontes.	276.15	Tragoriganon.	415.34.427
σπασμοί.	195.10	Terra.	351.10	Tragositodes.	415.40 (30)
Stratiotes.	411.20	Terra culta.	351.10	Tremores.	132.11
στρίματα.	274.24	Terra sigillata.	351.20	Triā animalīū uentris ge-	
Strigmēta balneorū.	353.20	Tephra.	414.20	nera.	297.31
Strigmenta.	404.40			Tribolos.	415.30
στίγοι.	179.8				
struthocamelina caro.	45.18				

I N D E X.

Trichiasis. 138.24
 Trichocalla. 138.30
 Tridax. 364.10
 Trifoliū odoratū. 389.20
 Trigle piscis. 416.2
 Trigon thalassia. 416.10
 Triphyllon. 405.30
 Tripolium. 416.6
 Triticum. 41.34.40
 Trixago. 420.10
 Troglodites. 416.20
 Tubera. 41.10
 Tuber terræ. 417.20
 Tumor. 273.2
 Tussis. 159.15.161
 Tussis infantis. 4.4
 Tussis febrientium. 92.8
 Tussisago. 348.40
 Tylosis. 137.16
 Tyros. 416.30
 Tympanite quomodo ab alijs tumoribus differat. 273.16

V

 Valeriana. 419.20
 Vari. 153.16
 Verbascum. 419.5
 Verbenaca. 398.30
 Venarum ariditatis præsi dia. 35.14
 Venerea. 386.20
 Venena. 317.20
 Venenatorū curatio com munis. 304.40.318.35
 Ventriculus. 46.38
 Vēriculi temperaturæ si gna. 29.40
 Ventris inflatio. 178.28
 Ventris incōmoda. 174.9
 Venus nocet aridis & frigidis. 34.34
 Veratrum. 358.30.425.10
 Veratrū candidū. 330.26
 Veratrū nigrum. 425.20

Veratrū in pastillis. 454.20
 Verberib. percussis. 159.7
 Vergiliarū exortu qui do minentur morbi. 54.6
 Verticillum. 413.10
 Vesicæ remedium. 448.3
 Vesicæ abscessus. 192.8
 Vetrerus. 51.33.114.25
 Veteramenta. 355.10
 Vertiginosi. 118.2
 Victus singulorū anni tē porum. 22.20
 Victus degentiū in nego tio. 23.6
 Victus iter facientiū. 23.28
 Victus nauigantiū. 24.13
 Vigilia. 51.8
 Vigilia febrientiū. 88.24
 Vinum. 331.3.394.20
 Vini facultates. 49.23
 Vinum uermiculū. 49.29
 Vinū purgatoriū. 430.20
 Vini abstinentia podagra liberat. 239.30
 Viola alba. 382.30
 Vipera. 360.30
 Vipera morsus. 311.40
 Vires alimentorū. 37.32
 Viscum. 365.10
 Vitex. 334.10
 Vitiligo. 254.19
 Vites. 341.20
 Vitrum. 417.3
 Vlarum tinctura. 140.10
 Vlmus. 402.20
 Umbilicus ueneris. 377.30
 Vnctiones oris, gutturis que. 459.12
 Vnguenta. 19.6
 Vnguenterum concinna tiones. 498.14
 Vnguinalis herba. 398.10
 Vnguis oculorum. 140.11
 Vnguium mala. 243.42

Vnitatis solutio. 275.12
 Vociferationum utilitas. 8.16
 Voluuli stomachi. 178.20
 Vomitoria medicamenta. 435.2
 Vomitū prolicientia. 17.2
 Vranium. 468.5
 Vrina. 72.30
 Vrinae stillicidium. 195.10
 Vrinariarum partium abs cessus. 192.6
 Vrtica. 40.2.337.20
 Vstilago rustica. 355.20
 Vteri morbi. 215.7
 Vteri clausura. 227.35
 Vteri inflatio. 225.4
 Vteri suffocatio. 225.34
 Vteri abscessus. 221.8
 Vulpes. 340.10
 Vultus uitia & medelæ. 152.12
 Vuluæ rhagades. 230.10
 Vuæ. 43.12
 Vua passa. 346.10

X

 Xanthion. 393.30
 Xanthon. 457.13
 Xerocollyrium. 470.13
 Xerophthalmia. 136.25
 Xiphion. 394.2
 Xiris. 393.40

Z

 Z Ea. 361.20
 Zingiber. 361.20
 Zomos. 361.40
 Zopirus. 446.2
 Zosimi synchrisma. 497.14
 Zythus. 361.30
 Zyme. 361.30

INDICIS FINIS.

PAVLI AEGINETAE

MEDICI OMNIVM PRAESTANTISSIMI,

IN LIBROS DE ARTE MEDENDI

PRAEFATIO, ALBANO TORI

NO VITODVRENSI

INTERPRETE.

NON qui ueteribus, eorum quæ ad artem spectant prætermis-
sum quicquam putem, institutum nobis hoc opus est, sed qui in cõpendium doctrina redigatur: Contra enim, non tam recte quàm absolute etiam illis ad unguem omnia elaborata censeo. Recentiores uero nostræq; ætatis homines, præterquam quod eos attingere non curant, etiam (proh pudor) uanitatis accusant, unde cõmentationis huius cõsiliũ ccepimus: his quidem cõpendium, quod ut uerisimile est, quærunt, nobis uero exercitiũ futuram: Absurdum enim est rhetoras forensiũ rerum præceptis breuibus, ac ueluti coambulonibus (sic enim uocant) quibus legum quidem omniũ summam quandam ad usum expedita tenetur, uti, nos autem eadem negligere: Quanquam illi non momentum solum & perexiguũ, sed iustum cogitandi reputandiq; negocij tempus prorogare sibi possunt: nobis contra, uel nunquã, uel per raro sanè facultas ea datur: quando in morbis quibusdam, recusare cunctariq; sæpenumero absque graui discrimine non licet: unde recte admodum Hippocrates *ὄξυ τὸν κακὸν*, id est, subitariam ac pernicipem esse occasionem, docuit. Illos siquidem in solis propemodum urbibus usus occupat negociorum, ubi magna librorum copia est: Medicis uero non in urbibus, agris ue, aut solitarijs locis tantum, sed iam & mari, in ipsis persæpe nauibus, repentium morborum necessitas incidit, in quibus mora uel interitum, uel extremum periculum adfert. At uero, uel rationem, uel ipsam per singula materiam medendi uniuersam memoria tenere, nihil magis arduũ, & nullus tam impossibilis queat esse conatus: hinc epitomen illam parauimus, è priscorum medicorum monumentis confarcinatam: Neq; enim ex nobis natum quicquam adiunximus, paucis quibusdam exceptis, quæ in arte exercenda notauimus, & experientia deprehendi. Plerisq; uero medicorũ illustriũ scriptis cõgressus Oribasij præsertim (qui & ipse sua aliunde decerpserat, uniuersam in eis medendi rationẽ cõplexus: nam post Galenum, & iuniores etiam Galeno fuit) præcipua ex omnibus delegi, morbo nullo, quantũ id fieri potuit, prætergresso: Nam illud in septuaginta libros diuisum Oribasij uolumen, medicinæ quidem argumẽtum omne tenet, Sed parare tam immensum opus haud cuiusuis est, Epitome uero ad ipsius filium Eustathiũ scripta, quæ ab integra morborum omnium tractatione multũ abest, etiam cæ-

Exordium abruptum.

ARGVMENTA LIBRORVM.

terarum disputationem imperfectam habet, nec causis, nec differentijs interdū etiam nec curatione ipsa, & alijs etiam quæ cōmemorari solent, plene & cōsummate perscriptis. Hoc uero quicquid est opusculi, morborum omne genus uel in similaribus, uel instrumentarijs corporis partibus, uel partium continui dissolutione uisuntur, cum notas, tum causas, tum curationes cōplectitur, neq; in summa tantum, sed ubicunq; res ipsa ferebat fufius etiā. Ante hoc uero idem, de tuenda sequunda ualitudine perscripsimus negocium totum. Postremo de simplicium medicamentorum uiribus compositisq; sermonem fecimus.

QVIDAM SEPTEM TOTIVS OPERIS VOLUMINUM (uniuersum enim opus in septem libros diductum est) scopi.

SCOPVS LIBRI PRIMI.

In primo quidē uolumine, uniuersam quæ ad sequundā ualitudinem tuendam spectat, materiam cōperies, & affectionum, ætatibus, temporibus, temperaturis, & alijs quibusdā peculiarium, tum præcautionem, tum emendationem, facultatesq; ac usus omnium alimentorū, quemadmodum in capitibus explicauimus.

SCOPVS LIBRI SECVNDI.

In secūdo uolumine de febribus singulis docetur, præmissis quæ huc conferunt omnibus, uidelicet excrementis superuacaneis, diebus decretorijs, & alijs earundem indicijs, subiectis quæ has febres comitantur symptomatis.

SCOPVS LIBRI TERTII.

In tertio uolumine de affectionibus per singulas corporis partes, à summa capitis coronide, ad imam usque pedis plantam, extremosq; unguis ingruentibus, agitur.

SCOPVS LIBRI QVARTI.

In quarto uolumine de his quæ forinsecus corpus impetunt malis, & ueluti in aperto cōstitutis, quæ non in præscriptis, sed in plerisque corporis partibus insurgūt, sermonem facit. In quo de lumbricis quoq; & dracontijs tractatur.

SCOPVS LIBRI QVINTI.

In uolumine quinto de his quæ uenenum ictu morsuue relinquunt, inibiq; de rabiosi canis morsu petitis, & affectione hydrophobica (quo morbo à cane rabido morsu capiuntur, & aquam perinde atque rabiosi canes

prescriptis

de febribus

de egritudinibus, ab
extima apparuitibus

de egritudinibus, ab
extima apparuitibus

de morsibus, ut Jthib.
venenosus

ARGVMENTA LIBRORVM.

canes horrent) deq̄ canis non rabidi, hominisq̄ morfu: inter quæ de uenenis pariter & alexipharmacis, hoc est contra uenena præsidij, tractatio fit.

SCOPVS LIBRI SEXTI.

In uolumine sexto quæ ad Chirugiam attinent omnia, siue secundum carnem, ubi quæ ad tela extrahenda spectant comprehenduntur, siue secundum ossa dicitur, inibiq̄ de facturis & luxatis agitur.

SCOPVS LIBRI SEPTIMI.

In uolumine septimo omnium medicamentorū cum simplicium tum compositorum uires continentur, præsertim eorum, quorumcunq̄ in superioribus sex libris facta est mentio, recitatione maxime maiorum, puta eorum quæ præparationes appellantur, neque enim in eodem omnes, quorū sparsim meminimus, ne doctrinæ fiat confusio, ordinare possumus, ut quærens quispiam unam aliquam plures uel nobilium præparationum, facile reperiatur. Postremo quæ ad compositiones medicaminum iniiciuntur, & de succedaneis speciebus dicitur, ita ut uniuersus sermo ad ponderum & mensurarum rationem transferatur, exordientes à prima litera.

HYPOTHESIS LIBRI PRIMI.

Primo huius operis uolumine uniuersam de tuenda sanitate materiã profecuti sumus, ceu iam pridem in præfatione ostensum est, & deinceps denuò per capita dicitur. Illud autem ingenue fateri libet, magnam partem eorum, quæ primo & secundo libro tractantur, huc ex Oribasio traductam: nolumus enim propriam laudem ac gloriam quærere, uerum ex omnibus utilitatem deglubere. In reliquis quinque libris minima tantum ex illius monumentis digesta sunt.

CAPITA LIBRI PRIMI.

De his quæ in foetura prægnantibus accidunt, quoq̄ nutritu alendæ sint grauidæ. Caput I	luisse uidetur, educatio.	XIII
Quemadmodū nutricem seligere & uiscitare conueniat. II	De frictione præparatoria.	XV
Quilac nutritis examinandum sit. III	De exercitationibus.	XVI
Quomodo lactis uicia emendentur. IIII	De omnibus exercitationū generibus. Caput XVII	XVII
Cuiusmodi pusionis educationem esse oporteat. V	De frictionum, secundum quantitatem & qualitatem generibus.	XVIII
De exanthematis quæ puello oboriuntur. VI	De uociferatione.	XIX
De tussi & coryza infantis. VII	Cuiusmodi affectus exercitationes excipiant.	XX
De pruritu puellorum. VIII	De cutis adstrictione.	XXI
De dentitione. IX	De spontaneis lassitudinibus.	XXII
De aphtha oris hulcere. X	Cuiusmodi rationem uictus senectus postulet.	XXIII
Ad scemorum intertrigines. XI	Ad rugatum contractumq̄ corpus leuigandum.	XXIII
Contra aurium humectationes. XII	Ut suauiter spiret corpus.	XXV
De capitis infantium ardoribus. XIII	Ad calfaciendum habitum.	XXVI
Puellorum & reliquarum deinceps ætatum, usq̄ ad eam quæ uigorem transitum.	Ad uitiatum corporis colorem.	XXVII
	Ad liuores & fuscedines.	XXVIII

CAPITA PRIMI LIBRI.

Quæ dentes præferuent.	XXIX	De figuracione capitis.	LXII
Aduersus grauem auditum.	XXX	Quæ sint temperamēti cerebri indicia.	LXIII
Ad caliginem oculorum.	XXXI	Quæ uētriculi tēperaturę indicia.	LXIII
De plenitate.	XXXII	De intemperaturis cum uentriculo con-	LXV
De temulentia.	XXXIII	jugatis, atq; adeò de indicijs pulmonis	
De ijs quibus alimēta corrumpuntur.	XXXIII	Quibus nam cordis temperaturæ notis	
De re Venerea.	XXXV	deprehendantur.	LXVI
Ad eos qui futuere nequeunt.	XXXVI	Iecoris temperaturæ indicia.	LXVII
De immodica futuicione.	XXXVII	De notis temperaturæ testiu.	LXVIII
De nimietate genitura.	XXXVIII	De omiffis.	LXIX
De ijs qui ex frigore noxam contraxe-	XXXIX	Qui calidæ corporis distemperatiæ cor-	LXX
runt.		rigi possint.	
De ijs qui immodico ardore iniuria af-	XL	Qui frigidæ intēperatiæ corrigant.	LXXI
fecti sunt.		Siccorum distemperamētorum in uen-	
De pituita in uentre superiore abundan-	XLI	triculo exēpli loco, paulo uero post re-	
te.		liquarum etiā intemperaturarū me-	
Quomodo quis facile uomitū promo-	XLII	dela.	LXXII
ueat.		Quæ sint alimentorum uires.	LXXIII
De ijs quæ secunda ualetudine cōstitu-	XLIII	De oleribus esculentis.	LXXIII
tis, tum aluum emollire, tum lotium		De olerum asparagis.	LXXV
ciere pulcherrime possunt.	XLIII	De ijs quæ edendo sunt radicib.	LXXVI
De clysteribus.	XLIII	De tuberibus ac fungis.	LXXVII
De glandibus.	XLV	De frumentaceis.	LXXVIII
De caput purgantibus apophlegma-	XLVI	De legumentis.	LXXIX
tis, deq; ijs quæ per nares euacua-		De temporarijs fructibus.	LXXX
ant, & de unguentis.	XLVI	De his quæ ex arboribus decerpuntur	
Quæ menses trahant muliebres.	XLVII	fructibus.	LXXXI
Sudorifica medicamenta.	XLVIII	De animalibus, primitusq; de uolucris	
De aëre.	XLIX	bus.	LXXXII
De aquis.	L	De ouis.	LXXXIII
De balneis.	LI	De quadrupedib. animalib.	LXXXIII
De thermis sua sponte prouenientibus	LII	De animalium partibus.	LXXXV
De uictus ratione singulis anni tempori-	LIII	De lacte.	LXXXVI
bus utili.		De lactipotatione.	LXXXVII
Victus ratio in negotio degentibus ser-	LIII	De lacte fissili.	LXXXVIII
uanda.		De caseo.	LXXXIX
Victus iter facientibus obseruādus.	LV	De piscibus.	XC
Nauigantibus quæ uictus ratio conue-	LVI	De corio testaceo præditis.	XCI
niat.		De mollibus.	XCII
Quomodo purgandi & exterminandi	LVII	De piscibus sine squamis.	XCIII
obesi.		De grandibus, cetaceis ue.	XCIII
Qui nam macilēti educandi sint.	LVIII	De uiribus uini.	XCIV
Quomodo partibus attenuatis meden-	LIX	De melle, & aqua mulsa.	XCVI
dum.		De somno.	XCVII
Optimæ temperaturæ indicia.	LX	De uigilia.	XCVIII
Quæ sint malæ temperaturarum corporū	LXI	De Veterno.	XCIX
notæ.		Diocli epistola prophylactica.	C

PAVLI AEGINETAE

MEDICI PRAESTANTISSIMI, DE ARTE

MEDENDI LIBER PRIMVS,

ALBANO TORINO

VITODVRENSI INTERPRETE,

De his quæ in foetura prægnantibus accidunt, quoq; nutritu
alendæ sint grauidæ. CAP. PRIMVM.

VVM foeminas utero gerentes eiusmodi magna
ex parte casus affligent, corporis ferè totius redun-
dantiarum moles, iugis uomitus, sputatio, erosio-
nes stomachi, & horror deniq; cibi: operè omni-
no precium me facturū arbitror, si suppetias, qui-
bus eis subueniatur, scribere aggrediar. Utantur
itaq; præsentî cõmoditate: inambulationibus, ali-
mentisq; haud magnam in partem suauibus, rufi

Ardua in prægnantibus

Ratio uictus.

20

coloris falerno, quod pariter & ab odore commendetur, in primis autem
lustrico: cæterū potationi perpetuò non nisi mediocri indulgeant: Quip-
pe hæc omnia tum superfluitatum saburrâ, tum crebram quoq; uomi-
tionem non dico compescere, sed arcere etiam consueuerunt. Atqui medi-
camentorū in eadem affectione prouinciam pulchre subeunt, sanguina-
lis herba, quæ πολύγαυον græce uocatur, aqua elixa & epota: pariter &
anethum, radixq; pontica, uernaculo ab indigenis gentis suæ uocabulo
Rha appellata: hæc indiscriminatim tam ante q; à cibo, cum prima tum
secūda mensa, sumi utiliter possunt. Forinsecus autem præcordijs cenan-

Medicamenta.

30

then, syluestris punicæ florem balaustium, trifolij (sic enim κύτιον inter-
pretor) ac smyrnij comam, sceniculicq; semen, cataplasmatibus modo appli-
care expedit. Neq; uel tantillum interest utcunq; misceas, cum palmulis
ne, an uino ueteri, modò loco prædicto imponas. Hostioli præterea uen-
triculi lancinationibus (quos καρδιωγμὸς Græci nuncupant) aquæ cali-
dæ potio, deambulationes tranquillæ, præcordiorumq; quod è molliore
lana conficitur, sæpenumero succurrūt. Fastidiosas & ab edu-
lijs appetitus auersione laborantes, diuersi generis dapibus uesci, amylo
arido, hoc est, placentis, aut alijs nonnullis ex tritico esculentis, genioq; li-
berius indulgere hortando, restitues. Peculiariter uero & magnifice hæc

*Cardiogni me-
dela.*

*Fastidij & ma-
litiæ cura.*

40

grauidis conferūt, quæ telluris glebam deglutire gestiunt, quemadmodū
in malatia, quam Græci κίσην, id est picam indigitant, quæ circa tertium à
cõceptu mensem ideo plerunq; ingruit, quod nequeat tum partus, ob im-
becillitatē, omne quod à locellis nutrimenti causa recipitur, neq; cõficere

Vnde uterum
gestantiū pica

Quae anores
xian tollant.

Contra pedum
tumores.

Mala medica.

necque consumere: superuacanea, ob eam causam, ac uaria in stomacho retri-
menta (quibus *πιδι. πικουαται* graece nomen est inditū) ueluti strues cōgerun-
tur: unde tam diuersarū, tamque portentosarū rerum nascitur praegnantia-
bus appetitus: Verbi gratia, carbonū extinctorum, cretae cymoleae, & id
genus innumerorum ferme: ex qua ratione nomenclaturam hanc id ma-
lū inuenit, ob picturatā illam scilicet eius auis uarietate, uel quod istiusmo-
di affectus illam subinde auem impetat. Aescā porro desiderium exerci-
tationes & longiusculae peregre profectioes restituunt. Quod si qua praeg-
nans mulier genialiter uictitare, lautiusque cuticulā curare assueuerit, haec
subitas nulla commoditate subibit motiones. Datur praeterea cibum ab-
horrentibus nonnunquam potus acrimonia quadam imbutos, praesertim si-
napi, degustare. Aduersus pedum tumores, praesentissima cum utilitate,
solastrum, quam anthyllidem uocant, in aceto maceratum, & brassicae la-
tioris folia, necnon & creta cimolea ex aceto illita, alumen pariter ex ace-
to, adhibentur. Prosumt item mala cognomento Medica, quae & citrea di-
cuntur, in aqua lauandis pedibus elixa.

Quemadmodū nutricem seligere, & uictitare conueniat. Cap. II.

Nutricis aetas,
& linimentū.

Quae uitanda
nutrici.

Vper nutrice igitur, quae nulli uidelicet praeter naturam affe-
ctioni obnoxia sit, accurate prospiciendū est, quae scilicet nec-
natu grandior, nec iuuenis admodū: ita tamen, ut minima qui-
dem natu, lustra ad minus quinque numeret, maxima uero septi-
mum non excedat: pectore latiore atque procero: māmiosior esto, papillis
necque conuiuentibus, neque curuitate auersis: reliquo corpore quadrato,
quod est, necque ualde obeso, necque supra modum gracilento. Magnifice por-
ro iuuabit infantem, non ita pridem peperisse nutricem, & praecipue ma-
sculum: uitet cane, ut ita dicam, peius & angue arefacientia immodice, sal-
sa, acria, acerba, acuta, amara, uehementer calorifica, graue admodū olen-
tia, quaeque odore nimis insignite fragrāt, cōdita, aliaque id genus acredinem
preferentia. A concubitu praeterea frugi nurrix sedulo abstineat. Manus
ac humeros unguendo, texendoque exerceat, necnon in ulnis huc illuc in-
fantem gestando, quem tamen non nisi trimestrem & quadrimestrem ul-
nis suscipere deique ferendum censeo.

Quī lac nutricis examinandum sit. Cap. III.

Trutina lactis.

Rimum bonitatis honorem lacti tribues, si obesitate, copia, co-
lore, odoratu, sapore, symmetron, hoc est mediocre cōspicitur.
Inculpatum item, necque incommodum illud quoque iudica, quod
dum super pollicis unguem, nitoris contemplandi gratia, in-
stillatur, flexo ungue, nec ocyus, nec serius delabit. Atqui istoc etiam mo-
do bonitatis periculum facere cōuenit: Lac emulctum uitreo uasi, minus
capaci, infundito, digitisque circumactis frangito, deinde quoad coagule-
tur quiescere permittas: si tum minus casei, quam feri in eo appareat, hoc
parum frugi ducito. Penitus uero diuersum concoctioni renititur. Opti-
mum uero, quod inter utrunque excessum mediocritatem obtinuerit.

Quomo

Quomodo lactis uitia emendentur. Cap. IIII.

Lactis uero malicia isthac ratione corrigi: si iusto obesius sit, uomitionibus pituita eximenda est, quod quidē munus aceto *lactis spissitudo uinum corrigi* mulso pulcherrime committitur. Oportet autem nutricem ante cibū laboribus extenuare, cui negocio, origanū, hyssopus, fatureia, scandix, thymus, exiguum raphani, & falsamentum uetus cum oxymelite, accōmodatissima, ne dicam necessaria sunt: Sin aut acrius, & tenuius lac ipsum compareat, tum laboribus numerosis subleuare, sorbitionibus, porcellinisq; carnibus nutricem ali, conuenit. Potus aut ipsius *lactis acido & tenuitas corrigi* defrutum esto, & uinum dulce. Quod si lac parcus reddatur, non sorbitionibus modò, uerū largius etiam ac liberalius genio indulgere res ipsa postulat, merumq; ut dixi, suauius, bibendum: pectus & mammæ studio *paucitate lactis correctio* sius cōfricentur. Quibusdam cucurbitula loco adhibita manus auxiliares præstitit. Medicamina uero quæ eiusdem liquoris pariundi facultatē habent, tametsi usui nō nihil, proficuaq; esse intelligā, crebro tamen eis uti, quod uolētius quā par sit eliquāt, minime præcipio: Eius generis sunt, quum semen, tum radix sceniculi, ptisana, cytisi folia, uino aut ptisana de *Generantia lac* cocta, papauer nigrum, dulce, anethum, pastinacæ syluestris tam semen quā radix, quæ quidē aqua calida macerata exhibenda sunt.

Cuiusmodi pusionis educationem esse oporteat. Cap. V.

Primum sanè alimentū quo pueruli recenter in lucem editi uesci utiliter possunt, est mel: exhibendum itaq; præ cæteris esculentis omnibus: mox deinde etiam lac, bis in die, uel ad summum ter. Vbi uero alacer iam, & ad sumendum promptus uidebitur, & spem concoquendi præbeat, iam tum minus replentibus edulij ali expedit. Nam si per imprudentiam innumeris dapibus infartiat *mel* tur, somnolentior confestim euadit, segniorq; uentre saburrato inflatoq;. Lotium inde quoque aquosius redditur: quibus ego tum ne tantillum quidem exhibendum censeo, sed biennio integro lacte, deinde plenioribus cibarijs ali, sufficit.

De exanthematis, id est, pustularū eruptionibus, quæ puello oboriuntur. Cap. VI.

Quæcunq; circa summam pusionis cutem florescunt, principio quidem equi boniq; facienda sunt: Sed ubi defloruerint bene, tum lauacris, adiecto myrto, lentisco, rosisq; medendum: dein de rosaceo, aut oleo lentiscino, cerotoq; cum cerussa uti, clementerq; atq; omnino molliter nitris abstergere competit: uehementiora nanq; subsidia tolerare nequiuert. Utilissimum uero fuerit & nutricem mellitissimis ferculis pasci, & uictus rationem pueri hoc modo institui: Summo quidē emolumento genio puelli neq; nimis indulgetur, neq; supra modum defraudatur (iuxta enim satietas & fames officiūt.) Quod *Satietas & fames obsunt.* si præterea infantis aluus durior & astrictior sit, melle cibo adiecto nutries: at si ne tum quidem oletum fecerit, ægerrimeq; cunniat, resinam te-

rebinthinam ciceris magnitudine adijcito: Si contrà lubricus fuerit pueruli uenter, milium impendioquam compescendo prodest.

De tussi & coryza infantis. Cap. VII.

Vando autem tussis aut destillatio (quam coryzan uocant) infantem impetit, mellitismis (quod est, ecligmatis ex melle) utendū est, caput multa prius calida aqua ablutū, mox magna mellis copia perungi, postremo lingua digito molliter cōprimi debet: mirum enim dictu, quantam pituitæ uim ea ratione euomet.

De pruritu puellorum. Cap. VIII.

Vod si pruritu (gingiuarum ue cōmorsionibus) puellus torqueatur, non fomentationibus modò, sed abundantanti quoq; unctione ex oleo crudo, non sine modico cere liquefacto, utendum censeo.

De dentitione, siue dentitū productione. Cap. IX.

Ircamensem ferè septimum pueris dentes plerunque proueniunt atq; prorumpunt, quo quidem tempore gingiuarū, maxillarū, tendinumq; phlegmonæ, quod est inflammationes, non raro neruorum etiam conuulsiones, infestant. Tunc temporis neq; pusillo quicq; quod multo aut difficili conatu cōmanducadū sit, exhibere oportet. Cæterum gingiuarū digitis à balneo assidua quadam fricatione palpandæ, gallinaceorumq; adipe, aut leporino cerebro emolliendæ. Vbi uero iam dentes emicant atq; prosiliunt, lana delicatior atq; syncera ceruici, capiti & maxillis applicanda: quæ, embrocha quoq; ex oleo dulci ac calido, fouere, auditorijsq; id meatibus instillare, congruit. Quo tēpore infantē uberiore uictu nutrire, necnō & calida lauare cōuenit. Porro si diarrhœa, alui fluore, quoq; infestetur, aluum epithematis cōpescere, quæ comprimendi facultate prædita sunt, emoliendum, inspergentes lanæ uel cuminum, uel anethum, uel apium. Profuerit aut & semen rosarū inferere, & uniuersum simul feruefactū arefacere. Si uero aluus sui oblita officij nihil deiciat, melle in balani formā redactō, aut nepetæ farina cum melle illita, clementer irritetur. Puto autem efficaciter cōuulsionibus puero-
rorum herbam quam heliotropium Græci, solarem Latini dicunt, aqua elixam opitulari, si eo puerulum decocto laueris. Expedi-
t autem multo magnificentius, si oleo irino, cyprino aut sicyonio illitus, tantus quantus est, incaluerit. Atqui ubi iam pridem dentes erupuerint, si digitos mor-
suauciat, utile fuerit iridis radicē coctam, neq; admodū siccam cōtinere, id quod & ulceribus quoq; præsidio est. Butyrū pariter cum melle illitū ei malo succurrit. Postremo, gingiuarū pruritus balsamēti ueteris caro lenit.

De oris ulcere, quam Aphthan Græci nominant. Cap. X.

Lcus quoq; oris, cui Aphtha apud Græcos cognomentū est, nuper natis plerūq; incidit, aliās quidem subcandido, aliās rubescente, nonnunq; atro colore, & qualis in adustorum crustis uidetur, quod omnium periculosissimum, & maxime letiferum dicitur. Cui præsidio iris est cum melle, aut arida, si siccam inflare malis.

malis. Pulchre itidem subuenire consueuerunt rosarum folia contusa, pariter & earundem flosculi. Crocus, pusillū myrrhæ, galla, thus, cortex thuris, aut unà simul, aut priuatim seorsimq̄, melle irrigata ac excerpta. Præterea aqua mulsa, quod Græci *μελίκρατον* nominant: & mali deniq̄ Punici dulcis cremor puerorum aphthis succurrere moliuntur.

Ad scæmorū intertrigines. Cap. XI.

ADuersus intertrigines (quæ Græci *πυκνίματα*, Romani nunc atrita, nūc confricata membra appellant) scæminum myrtus sicca, & cyperus, & rosæ, magno cōmodo insparguntur.

Contra aurium humectationes. ue. Cap. XII.

Vmecta auriū uitia, lana ex alumine indita, arefacito: uel cenomelitate, quod est uino mulso, uel uinum per antiquum in aurem instillato, uel crocum deniq̄ ex uino tritum stillatim immitemus.

De capitis infantum ardoribus, quos Syriases uocant. Cap. XIII.

Inflammatiō partium circa cerebrum & eius panniculos membranas ue (quos *μωίγγας* Græci nuncupant) in infantibus, syriasis est. Concauum fit in ea synciput, concaui itidem cum pallore oculi, accedit etiam totius corporis ariditas. Succurrit huic ma-

20 lo infantium syncipiti cum rosaceo luteum oui (quem uitellum dicunt siue rubrū) pigmenti modo impositū, sic tamen ut assidua mutatione renouet̄.

Aliud contra Syriases præsidium.

Conuenit eidem quoq̄ loco, caluariæ scilicet, infantium, herbæ, quam Græci aliàs heliotropium, aliàs scopiuron, Latini solarem appellant, folia, cucurbite ramenta, cucumeris, quem peponem uulgo nominant, adiacentē carni pelliculā, aut hortensis solani cum rosaceo cremorē, imponere.

Puellorum & reliquarū deinceps ætatum, usq̄ ad eam quæ irigorē transluisse uidetur, educatio. Cap. XIII.

30 **B**i iam ab lactati fuerint infantuli, relaxato ut cunq̄ animi freno, suo modo in hilaritate, animiq̄ securitate uitam ducere, permittentur. Exercitia ludicra, leuiaq̄, nutritatus item minime ponderosi, sunt admittenda. Verum simulatque sextum iam,

primum ue septennium attigerint, tam sanè puelli, quàm ipsæ quoq̄ puellæ pædotribis mansuetis, non immanibus tyrannis, at humanis committendi sunt. Ei nanq̄ cum summa animi tranquillitate ac gratia, tenellos animos cum literis tum moribus pulchre imbuunt: Et certe animorum securitas, relaxatioq̄, haud parum ad uegetam corporis educationem momenti adferre liquidò constat. Duodecimum pueri natalem ubi iam peregerint, Grāmaticos & Geometras uisitare, corpus ipsum in palæstra exercere, calcaribus nonnunquam additis, necessum est.

40 A quarto & decimo anno ad uigesimalū usque primum mathematicis ac philosophicis rationibus sedulam nauet operā, & difficiliora magis exercitia, pro corporis fortitudine, subeant, quò animū ac corpus iuxta exercitātes, à Veneris stimulo

Circa primū septennium & pueri & puellæ literariis tradantur benignis.

Qua ætate serijs studijs incumbendum pueris.

lo coërceantur. Illis tum eligenda & præstanda sunt tua munera Bacche. In summo uero ætatis incremento, absoluta numeris omnibus uictus ratio tum animi tum corporis exigiti, proinde nullo non exercitiorum specie utendum, maxime quibus singuli operam dare consueuerunt. Cibos abundantiores, plenioresque, inculpatæ alimonie, usurpent. Quibus uero iam ætatis suæ status senium uersus declinat, his uictus philosophicus & frugalior tam animi quam corporis impendio confert. Cæterum exercitationes, omnne genus, pro ætatis ratione perpetuò relaxandæ sunt: deque pleniore alimento, pro inclinationis modulo, usque subtrahendum, frigore iam eorum habitudinem corripiente.

Ætatis habenda ratio.

De frictione præparatoria, quam *πρῶτονδυσινλὺ* Græci nominant. Cap. XV.

FXercitationem mediocris quædam corporis calfactio præcedat, syndone crudiore scalpentes, mox nudis etiam palmis oleo madentibus confricantes, tantisper quoad abunde calefiat, & mollius reddetur corpus, floridoque rubore suborto, iusti ac decentis habitus moles inducatur.

De exercitationibus. Cap. XVI.

VEhementior corporis agitatio siue motus, exercitatio est: meta aut uehementiæ esto, animæ ad spissitudinem alteratio. Exercitationes porro instrumentales corporis partes præparant, quominus afficiantur, et robustiora atque infracta ad operationes qualisque reddant: ad hæc, ut cibi ualidius ab hisdem attrahantur, promptius permulentur, & inde alant liberalius, emolunt, ob inductum ex uehementi pulmonis motione feruorem. Præterea non meatus tantum expurgant, sed redundantias etiam corporis ferme omnes, uehementes pulmonis motus, conficiunt & euacuant. Quoniam ergo inculpatior alimenti in corpus, eiusque partes distractio (quæ uulgo digestio, Græcis *κωδλοσις* dicitur) fit, quum nulla neque plenitas, neque ulla etiam cruditas tam retrimentorum, quam humorum siue in uentriculo, siue in intestinis accumulatur, (periculum quippe ingens, ne ante in totius animantis partes rapiantur, quam coctura probe conficiantur) liquet exercitationes oportere cibi susceptionem præcedere. Porro opportunitatem atque adeo temporis occasionem lotij color arguit: quippe aqueum, crudum etiam dum succum ex uentriculo redditum præfert. Rubrum uero ac biliosum, concoctionem iam pridem ad unguem absolutam insinuat. Quod uero utcunque ac modice pallet, inchoatam nunc primum cocturam portendit. Tum igitur exercitationibus manus admouendæ, uesica prius uentreque exonerato.

Exercitij fructus.

Labor cibum præcedat.

Concoctionis et cruditatis nota ex lotio.

De omnibus exercitationum generibus.

Cap. XVII.

Vehemens exercitatio.

VNiuerse semel exercitationi commune id est, quod ex seipsa animantibus caloris augmentum excitat, facitque. Peculiare uero est, quod singulis speciebus discernitur. Valens quidem (quam

σὺν πρῶτῳ

ἄστρον Græci uocant) hoc est, uiolenta, & robusta exercitatio, muscu- Exercitationes
 los & neruos ad robur præparat: cuius farinæ sunt, fodere: ingenti one- uolidæ.
 re subleuato, aut eodem in loco manere, uel paululum procedere. Accli-
 uis, longaq; pro cuiusq; uirili inambulatio, huius quoq; generis est. Tum
 si quis per funem manibus apprehensum scandat, atq; id genus ferè in-
 numerata. Sed quæ celeritate, citraq; robur & uolentiam peraguntur, Exercitatio-
 sunt cursus, umbratilis armorum meditatio, duorum cum summis mani- nes citæ.
 bus concertationes, ἀκροχαισμοὺς Græci nominant. Iam quæ uel coryco, uel
 10 pila fit corporis exercitatio, huius quoque generis est. Robusta uero
 exercitatio celeri non raro componitur: quæcunque enim robustæ exer-
 citationes sunt, ijs omnibus ut uehementibus quisque utatur, motionis
 modò celeritatem adiiciat. Porro exercitationum genera alia lumbos po-
 tius quàm brachia, aut crura, exercet: alia spinã totam, aut thoracẽ modo,
 modo pulmonem. Exercitetur autem quisq; donec corpus intumescat, & Finis exercitij.
 color ille floridus appareat, motionesq; ualidas æquabiles ac promptas
 edat: inter hæc etiam sudorem calidum cum uapore misceri cernes, tam
 diu omnino exercitationi indulgendum, neque antea desistendum, quàm
 ubi quiddam memoratorum senseris immutatum: Verbi causa, si contra-
 ctior paulò corporis moles, tumorq; uidebitur, interdicens confestim
 20 corporis exercitatio. Neq; minus certe, si coloris gratia marcescit, euane-
 scitq; quiescendum est. Iam si motionis quippiam collabi olfeceris, protin-
 nus utiq; desistendum est. Itidem si sudoris ulla, uel quantitatis, uel qua-
 litatis alteratio, puta si minor, uel frigidior sit, exercitio uale protinus
 dicito. Mox oleo circumfuso fouere, recreare, ac deinceps recreatoria,
 ἀποδραπένησιν Græcis nuncupata, ceu pædotribæ uulgò faciunt, frica-
 tione uti conuenit.

De frictionum, secundum quantitatem & qualitatem,
generibus. Cap. XVIII.

50 **F**X frictionibus, duræ quidẽ ac uehementis uis est stringendi, Exercitationi
 atq; indurandi: Mollis uero, cum laxandi, tum corpus emol- uires.
 liendi: proinde quæcunq; corpora non ad amissim tempera-
 ta, laxiora sunt, duriter: quæ uero coacta magis & tanq; com-
 pacta, molliter ac clementer fricare, congruit. Atqui si quis temperato sit
 corpore, perspicuum sanè est hunc neque leniter, neque uehementer esse
 confricandum, imò summa ope niti decet, quo utrunq; uitemus excessum.
 Præterea multa eademq; dura fricatio adhibita, molem corporis cõtrahit:
 E diuerso, exigua mollisq; in molem attollit. Tria quippe frictionum di-
 scrimina, quæ à quantitate sumuntur, si tribus quæ à qualitate ducuntur,
 copulaueris, nouem syzygias absolues, perinde atq; in subscriptione se-
 40 quenti, tanquam in tabula, liquidò uidere licet. Vna quidem frictionum
 secundum quantitatem: uerbi causa, multa, tribus qualitatum coniugata,
 duræ inquam, molli & mediocri. In duritia tres constituit differentias.
 Contrà exigua siue pauca fricatio, ternis eisdem, ternas producit alteras.

Mediocris uero qualitate iisdem tribus connexa, tres alias efficit, quemadmodum subscripta figura licet liquidò cernere.

	QUANTITAS	QUALITAS.	QUALITAS	QUANTITAS.
			GALENVS.	
I	Multa	Dura. & Mollis. Mediocris.	Dura	Pauca. Multa. Mediocris.
II	Multa			
III	Multa			
IIII	Pauca	Dura. & Mollis. Mediocris.	Lenis	Pauca. Multa. Mediocris. 10
V	Pauca			
VI	Pauca			
VII	Mediocris	Dura. & Mollis. Mediocris.	Mediocris	Pauca. Multa. Mediocris.
VIII	Mediocris			
IX	Mediocris			

De uociferatione & exclamatione. Cap. XIX.

Gravius sonorum fragor utilis est.

Nuociferationibus nihil quidem ad rem, neque uel tantillū ad sequendā ualetudinis tutelam facit, scita & cōcinna plausibilisq; modulatio: Sonituum autem grauiorū fragor tantopere conducit, ut iugī exercitatione usui accōmodandum censeam. Ea quippe ratione, plurima aëris uis in corpus per respirationē attracta, nō tam thoracem quā uentriculum, totiusq; corporis meatus expandit, diducit atq; disponit: quapropter inter legendum superflui etiam humores identidem excernuntur, legentibus quidem sonorosius non absq; contentione, frequētius, idq; per sudores: lis autem qui mansuetius uocem intendunt, per abditam ac obscuram uniuersae molis exhalationem, fit etenim screando per attenuationem plurimum retrimentorū, puta sputi, mucici, phlegmatis excretio atq; expensa. Quidnam igitur aliud praesentioris praesidiū, iis qui praes algore recalfectionem desiderant, adhibebimus, quā sedulam respirandi functionem? Legendum itaq; subinde esse arbitror, totiusq; tum corporis mole remissa, tum carne liquata, arteriam, reliquaq; spirandi instrumenta in concinnam raritatem diducendo, per ceteras uocum grauiores functiones uerba facere conuenit. Neque id uero temere, nihil pensi habentes, agendum: sed corpore prauis, corruptisq; humoribus exorte, stomacho immensis euidentibusque cruditatibus carente, tum denique modulari, ac uocis exercitationem aggredi expedit, ne plures uitiosi halitus atque uapores in uniuersam corporis molem eiusq; partes distrahantur.

Clamosa lectio mitior lectio.

Cuiusmodi affectus exercitationes excipiant. Cap. XX.

Lcerosus quidem affectus à retrimentorum copia, tenuium simul & acrium prouenit. Tensionis uero lassitudo nullam, de qua ratio ulla sit habenda, superfluitatem, corporibus incumbere portendit. Verum in lacertis atque neruis, affectio quaedam effectricis causae potestatem praefrens, residet. Inflammatiua uero, qua

qua nimirum partes ueluti contusas aut phlegmone obsessas sentimus, tum potissimum incidere insuevit, quum musculi supra iustum excalfecti, attraxerint quippiam ex circumfusis sibi redundantibus. Est porro & alia affectio, quarta: quæ quidem incidit, dum plusquã par sit, musculi exiccantur, sic ut squalens contractumq; corpus appareat, & ad motiones quodammodo pigrum. Cæterum ulcerosæ lassitudinis remedium est, si quæ redundant fecernas & euapores, frictione multa molliq; oleo non parca manu infuso, à quo omnis adstringendi uis abest. Altera uero defatigatio, in qua tensio sentitur, hoc sanationis propositum habet, quam Græci *χάλασις*, id est laxationem dicunt. Laxatur itaq; & remittitur quod distensum est, frictione exigua pariter & molli, ex oleo dulci, tranquillitate item & quiete, lauacionibusq; tēperatis, & pluscula deniq; in calidis undis mora: si iterum atq; iterum hoc modo lassum laueris, plurimum sanè profueris. Tertia lassitudinum phlegmonosa, sanationis tres sortita scopos est: Superuacanei uidelicet excrementi euacuationem, extenti relaxationem, & inflammationis refrigerationem. Oleo igitur copioso, tepido, frictionibus mollissimis, mediij temperamenti aquis longa & diutina mora, illiusmodi lassitudinibus succurritur. Pari modo & multa quiete, presertim continua. Quartus affectus, primo quidem die nihil sanè eiusmodi mutationis, cuiusmodi meminimus, opus habet, excepta calidior aqua, quæ lente adstringere festinat. Postera dies recreatoriã (quam apothepiam dicunt) exercitationē postulat. Lauacris præterea protinus exiliant, maxime ubi gelidam aquam subierint. Omnes postremo defessi, alimento refici quamprimum desiderant.

De cutis astrictione. Cap. XXI.

 Utis constypatio (quam *στυνωσις* Græci nuncupant) uel meatibus obstructis, uel illis ipsis densatis incidit. Obstructio uero & obduratio illa è lentis, crudis, crassisq; humoribus originē habet, quum uidelicet confertim ad cutem ruunt. Densatio uero modo ab ijs quæ refrigerant, modo astringentibus, & nonnunquam ab arefacientibus conciliatur. Procliue uero admodum est istuc deprehendere, denudato nempe corpore, ex albicante pallore, pariter & ex cutis tum duritie, tum etiam eiusdem densatione, & quod inter laborandū quis egre tandem incalescit. Medetur huiusmodi quidē affectioni perpulchre excalfectio: minus itaq; prolixis exercitationibus, lauacris uero calidioribus, indulgendum. In folio porro egelido mora diuturnior non sit, sed neq; aqua etiam in qua lauatur sit admodum gelida. Cæterum induendiam, oleo prius aliquo, mediocrem calfaciendi uim habēte, dulci, ac tenui, perungantur. Postremo, cutis densitati sanandæ satis efficax remedium oleum anethinum censetur, præcipue si ex uiridi anetho concinnatum sit: Hoc ipsum & oleum, quod ex abietis semine populó ue constituitur, efficacissime præstare asserunt.

Ulcerosæ lassitudinis præsidia.

Tensuæ remedia.

Inflammationis defatigationis, tres sanationis scopi.

Quartæ lassitudinis subsidia.

Obduratio unde. Densatio unde.

Constypationis densationisq; curatio.

Vandoquidem ulcerosus, ut dixi, affectus ex vitiosa succositate acrium retrimentorū nascitur: ea si exigua fuerit admodū apothepiā modo exercitatione corrigitur: sin uero grandior altius radices egerit, huic tum exercitationem, tum omnem penitus motionē interdīcemus, imō quietē, somnumq; præscribentes, abstinentiam per integrū diem præcipiemus: deinde aduētante uespera, libera liore oleo perunctos, & mediocriter temperato lauacro lotos, alimentis optimi succi, sorbilibusq; tenuiter alemus. Minime uero gentium Bacchi muneribus eosdem defraudauerimus, quoniā semicrudes (si quid aliud) 10 cōcoquant humores. Et si beneficio eorū, quorū meminimus, symptōma cessauerit, ad institutū iam olim receptum, priscamq; consuetudinem, ceuratio postulare uidetur, hominē reducere cōuenit. Quod si sequēti quoq; die perdurauerit, iam tum de ualētiorē auxilio dispiciendū est. Quippe si uiriū robur permiserit, alterū ex duobus, aut uenam secare, aut euacuare, expedit: atqui utrum alteri præferendū, inq; rem potius fuerit, discernendum: In inualidis enim parūm q; robustis, à uenæ apertione prorsus abstinentum est. Sed ut non expedite, & ne quid nimis, ita cum modo subpurgandum est. Vbi uero crudorum succorū moles infestarit, tum neq; uasa aperienda, neque purgandum, neq; exercitationibus deniq; uacandum, 20 imō ne moueri quidem neq; lauari contulerit. Verum omni in quiete, hoc modo affecti, seruādi sunt. Epulis item ac potionibus, medicaminibusq;, quibus extenuādi disseccandiq; potestas, absq; euidenti calfactione, utendum. Eduliorum itaq; loco oxymel, ptisanæ exiguum, interdum aquam etiam mulsam, exhibebimus. Quum autem cunctis in hac conditione constitutis hypochondrium suspendi, inflariq; procliue admodum sit, (quoniam quicquid eis offertur, prompte flatuosum redditur) operæ omnino præstat autem in primis Diospoliticum medicamentū usurpare. Sed & illud quoq; quod 30 ē tribus piperū generibus constat diatrionpiperion, quasi *διὰ τριῶν πιπεριῶν* dicitur, appositissimum sic affectis fuerit remedium. Vtilissimum eis fuerit oxymeli. Pro potu apomelite, hoc est, cremore ex fauis aqua ablutis, utendum censeo, potissimum ubi utcunq; subacuit. Vinis item quæ leuiter subacescunt. Nutrimentis præterea quæ absque calore extenuant: cuius generis habetur capparitis, quem Romani Persicum sinapi dicunt, uel ex oxymelite, uel ex oleo et aceto pariter sumptus. Tensionis defatigatio, dum nō ab exercitatione proficiscit, nimietatē quandā solidas animantis partes expandentē, insinuat. Cæterū neq; quenq; fugere, quia luce clarius, potest, quod quodocunq; sanguineus humor nimia abundarit copia, eum incisa uena detrahare, uel malleolū ferire præsentissimū est remedium. Spontanea uero lassitudo, in qua phlegmones sensus est, ne unius 40 quidē atq; alterius horū, nedum duorū triumue dierū interuallo, moram sustinet, nisi enim quispiā sanguinis missione occuparit atq; præuenerit, febrim

Vinum crudos
humores cogt.

Vires perpen
dendæ.

Diatrionpiperion.

Tensua defa
tigatio.

Inflammatiua
defatigatio.

febrim illico inducet acerbissimam. Commodius uero, atq; adeò magis in rem laborantis fuerit, si nihil impedimento sit, bis eodem die detrahere. Sed priore quidem detractiōe nō ad animæ hominis usq; deliquium auferemus, posteriore uero ne animi quidē defectionem formidabimus. Si qui in ea affectiōe constituti sanguinem mittere superfederint, eis profecto, nisi uenti ualde secundi flauerint, naufragium factum putabis.

Cuiusmodi rationem uictus senectus postulet. Cap. XXIII.

10 **E**lidi quidem aridiq; temperamēti ipsa senectus est. Emendatur uero tum calorificis, tum humectādi iuxtā calfaciēdiq; uirtute p̄editis: proinde sunt, sed nō ad lassitudinem usq; fricandi. Alimentum autē imbecillioribus ter administrandum: circa horam diei tertiā pauillum panis cum Attico melle: post hæc hora septima, præmissis frictiōibus & exercitijs, pro senectæ modulo, balnei quoq; usu adhibito, ante omnia quidē quæ aluū deiciant, mox etiā pisces atq; alites porrigemus: postremo uero in cœna, quæ inculpatos succos pariant, quæq; ægerrime corrumpantur in stomacho, exhibebimus. Vina ex melle condita libenter admitto, potissimū si quis senum uel in renibus lapillum, uel pedum affectiōem, quam *ωδύρα* nominant, incumbere speret, adijciendumq; huic cœnomeliti petroselinum. Si quando res ipsa

20 postulat, ea quæ in uentre pituitā prognatam incidunt seligere, transeundum, ut reor, confestim ad humectantem educationem, ficis quidem ante alios cibos, & in primordio cœnæ exhibitis: brumali uero tēpore caricas, nullo symptomaticis sensu in dextro hypochondrio infestante, utiliter offeremus. At ubi serosa, pituitosaq; retrimenta in senio confectis corporibus suggeruntur, singulis diebus lotium mouere, & aluum, maxime ante cibum, absorpto prius oleo, subducere expedit. Sed illud liquidò constat, quod in prima mensa olerū omne genus cum oleo et garo, ex muria item oliuæ, & pruna deniq; Damascæna manducāda sunt: quod si uehementius aluus suppressa fuerit, Mercuriali & cnico succurritur: quibus non

30 minus cōducit & terebinthina, interdū unius modò ponticæ nucis instar, nonnuncq; duorū aut trium magnitudine sumpta: neque raro item ex oleo clyster, aluo duræ & adstrictæ saluberrimum est præsidium.

Senectutis in temperiei correctio.

Quomodo incidendum cōtu max phlegma

Ad rugatū contractumq; corpus. Cap. XXIII.

Rugatam quidem corporis cutem reddit erui farina, unā cum uite candida commixta.

Aliud smegma indefinenter abstergens.

Ficus pingues unā cum bryonia in farinā conteruntur, eruiq; farina usta, sepia piscis testa, pauco melle instillato, in eundem usum conrunduntur.

Vt suauius spiraret corpus. Cap. XXV.

40 **I**cca cupressi coma contusa, piceæ cortex ungento confusus, suaueolentem corpori inducunt odorem: memento tamen ne quis matutino diluculo, unā cum indumentis iam corpori applicatis, parum uel cassiæ, uel sauinæ degustare detrectet.

Ad calfaciendum habitum. Cap. xxvi.

Qvoniam habitū instaurari posse obiter insinuauimus, solutus ad calfaciendū illum intrito calorifico utatur: Quod ex his cōstat: Nepeta, sampsucho, hyssopo, baccis lauri, rore marino, (quam Græci *λιθωνοτιδα* nuncupant) lapide Pyrite, sale, fece uini combusto, nitro, pumice, pro uniuscuiusq; ratione, exiguo sinapi, uua timinia, & grano Gnidio. Post balneum uero calorifico utatur acopo, uino rufo ueteri, potione ex uino mulso, pipere, rutha, & consimilibus.

Ad uitiatum corporis colorem. Cap. xxvii.

Vitiatum corporis color eximie corrigitur uita amœna blādaq; dapibus succi inculpati: miscere autē radiculam, porrumq; cum uiridi cicere oportet. Coloris quoq; miram quandam gratiam inducit, dulcis mali punici cremor absorptus. Vtile uero fuerit oleū adijcere, elixa in ipso diutius bryoniæ radice: Hoc sanè & cuticulam curat, & corpus expolit. Scissuris conglutinantia miscere atq; illinire conuenit, quæ abstergēdi aliqua facultate polleāt: Verbi causa, farina, bulbus, narcissi, & bryoniæ radix. Pulchritudinem quoq; coloris ipsa opulencia facit. Amygdalæ item tum radix tum fructus, elixa in aqua. Cuius quidem usus potissimum probatur in lauacro.

Scissurarum
medela.

Ad liuores & fuscedines. Cap. xxviii.

Enum cum liuorem tum fuscedinem pulchre emendabimus, si cutem spissam, & affectionibus minus obnoxiam, habitudinemq; omnem longe calidiorē reddemus: quod quidem multo citius assequemur, si salibus in balneis utemur. Fuscedinem uero spongijs, in raphani absynthijq; iure submersis, fouere expedit.

Quæ dentes præseruent custodiantq;. Cap. xxix.

Dentes, si quis hæc fecerit, corruptionē nō sentient. Ante omnia quidem corruptiones ciborū uitandæ sunt. Fugienda pariter assidua uomitio. Horrere item oportet escas dentibus aduersas ac inutiles: cuius generis sunt, ficus aridæ, mel coctū, frangi contumax, palmulæ, & quæcunq; ægerrime conteruntur, quæq; glutinosa sunt, atq; fractionis adeò difficilis ut dentes uel loco dimoueant, uel eorundem stuporem (quam doloris speciem Græci *αιμωδία*, Romani torpedinem uocant) inducant. Cibi omnes egelidi & marcidi. Sunt uero à cœna dentes semper accurate expurgandi.

Aduersus grauem auditum. Cap. xxx.

Audiendi promptitudinem in primis conducit, meatus foridum expurgatio, ad tempus enim retentæ, linimentū madens dropace unguine, quod è pice cōficitur, in ipsum demittito, & simulatq; expressum fuerit, extrahito: Vna quippe sic opera et meatus expurgatur, & auditus restituitur. Post hæc autem instar erui ad diem adhibito, obtura meatū: postera die detrahens, singulis diebus oleo amygdalino illine, aut nardino aut chamæmelino, aut adipe anserino, aut modico

modico felle bouino. Rursum iusto tēporis interuallo imposito, sinapi & ficu in farinam suffriatis, conformato peniculo (quod *καλβειον* Græci appellant) horis duabus applica, quo deinde detracto, oleum in albuci radicis cremore, uel sola cum radice feruefactū, concauitati infundito.

Ad caliginem oculorum. Cap. XXXI.

Vo caligine minus oculi corripiantur, ipsis egelida aqua submersis modice suspiciant, quippe acies oculorum, uidentiq; factas miris ita modis intenditur. Caue tamen ne unquam aua-
Que uitanda caliginosis.

- 10 ac dulci: Epulis item, quæ diu supernatantes ægre tandem in uentriculum demigrant, quæq; concoctioni resistunt, atq; succos lentæ, crassæq; materiæ gignūt. Quin & ab erucis, porroq; & à quibuscunq; acoris quiddam sursum transmittitur. Iam uitare pariter expedit meridianum somnum, supinumq; decubitum, uentos ex aduerso obuiam flantes, fumum, atq; puluerem. Infunditur porrò præsentī remedio oculis perpeti mense singulis diebus aqua, ad hunc sanè modum accurate præparata: Fœniculū uiride, simul & aquam pluuialem uasi testaceo foris picato inijce, dein de fœniculo exempto, reliquias in eum usum reponito.

De plenitate, satietate ue. Cap. XXXII.

- 20 Vmmopere in alimentorū satietate delinquitur, nam & si probe uentriculus suo fungatur in coquendo officio, uenæ tamen plus iusto refertæ afficiuntur, expanduntur, finduntur, oppilantur, flatuq; infartuntur, & mira quadam deniq; grauedine pessum eunt: atq; ut semel dicam, grauissimas ex satietate, uenarum ue plenitudine (qua nihil in morbis pestilentius) ægritudines prouenire perspicuū est. Ventrīs porrò plenitas, quanq; eo quod redundantias uel uomitione, uel alui deiectione excernit, multò quidē tolerabilior sit, ea quæ uenis oboritur, tamen & ea quoq; dānanda est. Attamen siquādo quis se plus æquo ingurgitarit, protinus uomitu eijcere studeat: periculū enim ne si
Venarum repletio nocentissima.
- 30 probe cōcoxerit, uenæ præ plenitudinis mole molestent, præsertim dum quis iugiter per intemperantiam sese largius inuitans, nullam cōminiscatur euacuationem. Vomendū est itaq; antea quàm cibaria sumpta in uentriculo corrumpantur. Si cui tamen est quod uomitionem impediatur, alui deiectio plerunq; maximo fuit præsidio. Verum si ne id quidem est integrū, somno prolixiori indulgeat, & crebrius in potu aqua utatur calida. Vbi uero quantum satis est concoxerit, potissimū si aluum deiecerit, lauare, fomentis uti, paululū salsamenti gustare, potumq; dilutū haurire, expedit. Quod si neq; defecerit, neq; mature coxerit, et uniuersi semel corporis moles pōderosa, & ad motus omnes inapposita, somnolentiorq; & mens
Acrapula illa uo uomendum.
- 40 quoq; nulla euidenti ratione pigritia torpeat, hæc profectò uenarū plenitatem, ne dicā redundantiam, portendunt. Qui uero præter hæc lassitudine quoq; capiunt, eos trāquillitati permittere, quoad uētriculus pro sua functione cocturā absoluat; mox deinde exercitationibus inanire satius est.

Aturus sanè uomitus saluberrimum temulentis est remedium. Expedi autem ubertim aqua & mulso epotis uomitū elicere, quo partim bene multa proſciant, partim uellicationes, quas secum fert ebrietas, hebetiores reddant, & obtundant. A uomitu uero inambulatione leni, & illinitione abundantanti utendum cenſeo. Reliquo deinceps tempore tantisper tranquillitati, quietiſq; sub ſtragulo dormientes, uacent, donec id quicquid eſt uilli edormierint, & ipſa afficiens diſcutiatur ebrietas.

Acta alimentorū in uentriculo corruptione, quibus retrimenta corrupta excernuntur, rectiſſima ſemita ad ſequundā ualeitudinem tendunt: Qui uero nihil deſciant, ijs quæ iucunde ſine moleſtia uentrem molliunt, irritandi ſunt. In ea affectione conſtitutis, uomitiones ante cibū, uini, paſſi uè potatione, citæ conferunt. Ad hæc, quicquid eſt uaporofum, quicquid uiroſum, interdiciamus: atq; in uniuerſum omnia quæ ocuus corrumpuntur eſculenta, uelis remisq; uitanda ſunt: Sed ea quæ inculpatū ſuccum generant obſonia, cum delectu uenanda cenſeo. Sic ſe habentibus, ex tēporis interuallo modeſtę, ac opportune alui ſubductiones, ex clementibus catharticis, præſentaneā opem adferūt.

Moderate Veneris cōmoda.

Molumenta quæ Venerē ceu umbra comitātur, hæc ſunt: Plenitatem exhaurit, corpus agile & expeditum auctiusq; reddit, & uirū arguit: Quod uero ad animū attinet, implicatā ac perplexam rationem extricat, furentem indignationem mitigat: Qua de re atrebilario appoſitiſſimū (ſi quicq; aliud) eſt ſubſidium: Reſtituit hominem modeſtiæ, & aliās quoquo modo dementes. Affectionibus item quæ pituita proueniūt, efficaciter opitulatur. A cibis appetitus auerſionem, in ciborū appetentiam, bella metamorphoſi, reducit & cōmutat. Aliquot multos à frequentibus ſomnijs uindicat. Atqui homines calidioris, humidiorisq; naturæ, Veneri multo magis ſunt appoſiti, procliuiiores quippe reliquis ad libidinem uulgò conſpiciuntur. Porrò ſiccanti atq; refrigerātī uictus rationi Venus eſt alieniſſima. Senij itidem ætas, tempusq; autūni. Victus itaq; calidus ac humidus offerēdus eſt. Eſto præterea frugalis quidam tum laborū tum alimentorū modus: ut enim laborū ſumma, ita Veneris quoq; (ſi mediocritas ſeruatur) cōmoditas eſt: haud enim ad opus modo excitant, uerum promptitudinem quandam, ei qui aſſueuerit, præbent. Veneris ergo deſiderium, præ cunctis alijs rebus, cupediarū irratat redundans copia. Proinde quę plurimi alimenti ſunt cibaria, ad hanc rem uel ad unguem facta uidētur: Cuius generis ex piſcibus ſunt Polypi, (qui aliās ſanè ad Venerem ſtimulare haud uulgariter putantur) & omnis mollities, uel, ut ita dicam, pellicia. Ex oleribus uero geminalis, eryſimon, eruca, rapū, atq; hæc inſtar medicaminis habentur. Legumina uero id genus,

Calidi et humidi Veneris idonei, frigidi & ficci, ineptiores milites.

Irritamenta Veneris.

nus, fabæ, cicera, ochri, quas eruilias dicunt, dolichi, quas siliquas haud inepte dicas, pisa, quoniam flatusa sunt, & uberi alimenti, Idcirco rutha, eo quod flatus dissipat, atq; penitus ferè demolitur, Venerem hebetiorem reddit atq; obtundit. Vuas maximopere commendo, humectant enim, & spiritu sanguen infartiunt, id quod ad res Venereas potissimum ueluti impetu quodam stimulat. Futurus itaq; caueat ne plenitates, cruditates, labores, uomitus & purgationes molestant: pari quoque modo studiose uitandum ne tum repentina diarrhoea (id est fluor alui) quæ diurnam exiccat, corpus infestet. Clinopalen atque æstuantem adeò libidinem ut minime probo, ita manibus pedibusq; ei renitendum præcipio, maxime quorū ulli affectioni obnoxiiū corpus est. Multo itaq; satius fuerit post exercitationes, lauacra, exiguo alimento sumpto, in Venerem cōgredi. Illud enim uero tum ad corporis robur, tum aduersus frigoris noxas, plurimū habet momenti. Veneris utiq; opportunior occasio à cibo (ceu mox mihi dictum) & ante somnū. Protinus enim à coitu somnum capiēti labor relaxatur: Adde quod temporis id liberis procreandis longe cæteris accōmodatius est, quā alijs sanè nominibus, tum quod mulier somnū capiens semen genitale melius ac ueluti mordicus continet.

Rutha Veneream obtundit.

Congressuris in Venere quid cauendum.

Coēdi oportunitas.

Ad eos qui futuere nequiunt. Cap. XXXVI.

20 Iri nō uiri penis pinguitudine subinde illitus, incitatur ad libidinem, adiecta interim radicis narcissi, aut grani Gnidij, aut pyrethri, aut uuæ timiniæ, quam *σαφίδος ἀγρία* nominant, aut feminis urticæ, aut anisi exigua particula. In quē usum etiā propinanda sunt, piper, aut satyrion, aut eruca, aut cnicum, aut uno etiam fascie omnia. Ante escas, & in cœnæ semper primordio, bulbi tosti fului & exiles, cum sale oleoq; aut scyllæ parum marcidæ, deglutienda sunt. Præterea in hanc militiã cōpertis & confectis medicamentorū præsidij uti, ac res deniq; obscenas iugi admodū lectione euoluere, inguinibus sauciat.

De immodica futuitione. Cap. XXXVII.

30 Voniam è clinopale, immodicaq; re Venerea corpus rarius, frigidius, aridius, imbecilliusq; redditur, astrictorie, calorificæ, humectatricis, roborificæq; potestatis rebus utendum censeo. Quam ob causam libidinis assiduitate culcitraeque palestra defatigatis impendio conducit, stragulū calidū, tranquillitas somni ad naturę necessitatem, tantisper scilicet quoad corpus ex cōtentione relaxetur atq; instaurec, ipsiq; tandē à debilitate refocillati sese recuperent atq; reficiant.

Fessis libidine quid conducatur.

De nimietate genituræ. Cap. XXXVIII.

40 On pauci feruentis genituræ copia saburrati, petulantes laxis habenis in amabiles congressus feruntur, qua semel perfusa corpus debilitatur, stomachus resoluitur, gracilescit, & excus omnino efficitur. Verum si eam ob rem se Venere defraudauerint, capitis grauedine capiuntur, nauseabundi redduntur. Deinde mox in somno profusione polluti, eadem patiuntur. Ea de re nihil quod ge

Quæ ex genitali retento incommoda.

nitale semen auctius reddat propinandum est, sed contra quæ ipsum cor-
rumpunt & cōficiunt potius, tum alimentis, tum medicamentis, uti: Lum-
bos item, ubi lauerint, oleo rosaceo, melino & omphacino oblinire con-
uenit: Præstantius uero fuerit, confusa eis, crassitudinis gratia, cera inun-
gere. Adijciuntur etiam utiliter succi quidam frigorifici, Semperuiui in-
quam, solani, umbilici Veneris, & psyllij: atque hæc quidem æstatis tem-
pore: sed cæteris temporibus tum sales, tum lactucae cremor, tum lini se-
men aqua elixum, quippe & hoc refrigerantem succum exhibet. Lamina
porrò plumbea lumbis supposita, genituræ per somnū fluorem cōpescit.
Hoc ipsum efficacissime quoq; præstant herbulæ quædam egelidæ, unā ¹⁹
cum rutha, & teneriusculis nonnunquã uiticis (quam ^{αγγορ} ἢ ^{λύγορ} Palliati,
falicem amerinam etiam Togati nuncupāt) extremis surculis, substratæ.
Semina quoq; lini atq; ruthæ comesta idem efficiunt. Obseruare uero ad
unguem conuenit, ne dum tanto certatim studio lumbos refrigerare mo-
limur, renes iacturam faciant.

De his qui ex frigore noxam contraxerunt. Cap. XXXIX.

Algore, perfrictione ue cum tremore plus æquo male affecti,
unctulo uel cyprino uel irino delibuti decūbant: deinde non-
nihil calore restituto, piperis quiddam aut myrrhæ cum uino
dulci, odoris optimi, annoso, uel succum cyrenaicū, è mero si- ²⁰
ue aceto, uel pyrethrum, uel castorium deniq; ex aceto, & omne uno uer-
bo alimentum calidius, exhibere oportet.

De his qui immodico ardore iniuria affecti sunt. Cap. XL.

Qui ardore autē atq; inustione uerius noxam non leuem con-
traxerunt, in penetralibus aulisq; auræ undique expositis at-
que uentosis decumbant: Vultum præterea, manus, crura, ege-
lidis undis irrigare: Sitim potatione frigidæ pro consuetudi-
nis ratione sedare, expedit. Hæc sanè consultò, non ubertim, sed pe-
detentim facere, alimenti parum, rite dispositum, liquidum potius quàm
solidum, assumere confert. ³⁰

De pituita in uentre superiore superabundante. Cap. XLI.

Quod si quando assequutus fueris quenquã qui plusculi ac ualidi
nutrimēti oblationes auersat, fastidit, atq; omnino renuit, quicq;
si assumere impellas, nauseat, neq; fortassis quicquam, præter-
quam quæ acredinem præferunt unquam admittit, imò ne ijs
quidem capitur, sed uentriculo inde inflato nausea quoq; oboritur, atque
sola eructuatione uel minima recreatur, nonnunquã ipsos quoq; iam sum-
ptos cibos corrūpit, in acidam maxime corruptionē: persuasum habeas,
prima esse sanationis præsidia in euacuatione uētris à phlegmate, sita. Ipse
quidē olim in eiusmodi affectione constitutū cognoui, qui radícula ex ace- ⁴⁰
to mulso deuorata longè fide maiorem crassæ pituitæ uim euomuit, atq;
ita extemplo sequundam ualetudinem inculpatam assequutus est.

Quo

Quomodo quis facile uomitum promoueat. Cap. XLII.

Vandoquidē innumeræ ferè & absurdæ calamitates comitari consueuerunt ægre uomentes, haud ab re sanè fuerit rationes, quibus uomendi omnis tyrannis tollitur, præscribere: enimuero cum pituitã expurgat, tum caput grauedine liberat, neque per somnum quidem, ut ita dicam, ea quæ auidius sunt deglutita, in crudescere sinit, molestiã intemperata potione uino madentis arcet. Sint insuper quæ offeruntur neque acerba neque admodum sicca, uerum tum dulcoris humorisq̃, tum acoris modum non excedant. E quorum genere *Ciētia uomitū.*

10 principē probitatis notam raphano debemus, eruca, salsamento peruerteri, origano uiridi, exiguo cepis, porriq̃. Adiuuat porrò haud uulgariter uomitionē ex legumentis ptisana melle cōdita, faba elixa, & carnes obese ac pingues. Atqui nō cremores modo, aut iura solū sorbenda, sed uniuersa semel ipsorum quoque moles deglutienda. Noli igitur quisquis uomere gestis, diuile masticationi insistere atque immorari, sed elixatione cuncta molliora reddantur. Neque te res luce clarior lateat, quod uidelicet uina multi dulcoris ad eam functionem seligenda sunt, quoniam diutius ea in summo innatant. Potus uero, quo utuntur, semper tepidior esto. In cibo amygdalis quæ melle maduerunt, iugiter utantur. Placentæ quoq̃

20 non semel ad hunc usum degustandæ sunt. Semen item cum peponis tum cucumeris, maceratum, atque contusum cum melle, necnon & cucumeris radicis farinam ex melle offerre congruit. Quum autem ualentiora *Quæ uehementius proritant uomitum.*

Quin & irinum quoque unctulum promouet, si quis digitulis eo delibutis iritet. Sed & id quoque uomitorium est, ne minimum quiddam à uomitu uel prætermittere, uel relinquere, sed os quoque ipsum protinus colluere, uultumq̃ pari studio aut oxycrate, quod est aceto mulso, aut aqua abluere: nam id non dentibus modo manus porrigit auxiliares, sed caput quoque grauedine exonerat.

30 De his quæ sequūda ualetudine constitutis tum aluum emollire, tum lotium ciere pulcherrime possunt. Cap. XLIII.

Riscis quibusdam ad sequendam ualetudinem tuendam abunde satis uisum est, singulis diebus cum alui saburrã, tum lotium quoque ipsum, ut citra Momi notam, ita quantum res postulat, pro cibi potusq̃ multitudi- *Quæ sanis uri nam moueant.*

uero lotium respondebat, probabant: Sin secus, lotium quidem ciere scan dice, apio, asparago, petroselino, aniso, nepeta, origano, absinthio, gramine, cardui radice, trifolio, herba cincinnali (quod *ἀδλιαντοῦ* Græci dicunt) aqua elixis, ius cuius in potu cum uino subinde ministrabant. Hæc

40 quippe per lotium sanguen quoque expurgant, quod præsentissimum habetur auxilium. Moliebantur uero alui deiectionē, deuorandum exhibentes in somnū iam uersis resinæ terebinthinæ, instar oliuæ. Si uero acrius *Quibus deiectione molienda.*

ualidiusq̃ aluū subducere est animus, exiguū radicis ponticę (uulgò Rha-

Quæ aluū stri-
ctum soluant.

barbarū appellatū) miscebimus. Cōueniunt etiam aluo emolliendæ, oua
forbilia: Ex oleribus beta, malua, ius cochlearum, & hæc aliquando satis
opis conferunt. Validiores in hac re uires habent, mercurialis, in aqua
cum salibus elixa & esui data, & elixatio eius potui exhibita: Similiter &
sambuci folia, polypodijq; radices duo denarij falsamēto insparsi, aut cum
ptisana deglutiti. Eiusdem classis est serum lactis, trium aut quatuor hemi-
narum mensura, cum sale & melle sumptum. Simili potestate est iusculum
peruetusti gallinacei, tam per se, quàm cum binis cnici denarijs acceptū.
Aloēn quoq; à cœna, quæ trium cicerum magnitudinem æquet, identi-
dem assumere expedit. Saluberrimus itidem fuerit, epithymus cum uino
post frugalem cœnam epotus. Verum si cui uehemētiore cum euacuatio-
ne succurrendum est, ueris tempore circa auroram epithymi drachmam
ex oxymelite hauriat.

De clysteribus. Cap. XLIII.

Abent natura uentres quidam adstrictiores, quorum præ de-
bilitate stomachus non sustinet medicamenta, quæ per os sum-
pta aluū deiciunt: ijs lauaminibus, quæ Græci nunc κλύσματα,
nunc κλύσηρες, Medicorū schola clysteres, & infusa, nuncupant)
succurrendum censeo. Pituitam quidem quæ intestino fixius inhæret, ius-
re caricarum, betarum, nitri, radices cucumeris syluestris, cum melle &
oleo uel chamæmelino, uel anethino: Quod si ariditas haud mediocris
molestauerit, elixatio altheæ, fœnogræci, chamæmeli, adiecto oleo & mel-
le haud ita multo, & nonnunquam oleum per se dimidiati acetabuli quan-
titate, per inferna in aluum immissum, id quod desiderabatur ad amusa-
sim, ut dicitur, absoluit. Neque tamen id crebro sine iusto temporis in-
teruallo agendum, ne natura ijs perpetuo usu assueta, ultroneæ deiectio-
nis, sui muneris, obliuiscatur.

Enematis cum
temporis inter-
uallo utendum

De glandibus, quæ uulgus medicorum suppositoria
uocat. Cap. XLV.

Sus quoq; glandium celebris admodum est, oletuli excernen-
di gratia, ac in his quoq; quibus etiãdum clysteris reliquiæ, uel
quicquid iniectum est, ueluti mordicus retinentur. Finguntur
uero balani è sale asso, melle & nitro, thymus quoq; non raro
melli crudo, formãdi glandinis gratia, inseritur. Formantur nõnunquam
& è terebinthina resina, admixto nitro, & modico aliquando cocco Gni-
dio. Cæterum quoniam ferè lancinatio inde semper conflatur, non citra
adiecti portionis olei ijs utendum. Porrò dum pyrethrum, aut piper inse-
ritur, opitulantur dissolutis, & præ algore inflatis. Additur item sapius
& centauriū, pici aut cerato implicatum, resolutioni uerendorū accõmo-
datissimum præsidium: Pulsionibus uero (quibus durior aluus clementer
mollienda est) salis granū inditur. Ex ficu deniq; adiecto nitro, nõnunq;
glandes conformari pulcherrime possunt.

De

De caput purgantibus apophlegmatismis, de quibus ipsae quae
per nares euacuant, & de unguentis.

Caput XLVI.

Humores quidem capitis per sputa & screatus commodissime
euacuantur. Id si obiter modo facere fert animus, confundimus
piper mastichæ: Si ualidius uacuare studebimus, aliâs pyre-
thrum mandere, aliâs herbam pedicularem, (quam Græci
sacpidia *αγγελω* nominant) præcipimus. Præterea utriusque orcutunicæ, quam
αγγεωβωλω eadem gens appellat, commanducata radix, phlegma extra-
10 here efficaciter ualet. Capparis quoque radicis cortex, eundem humo-
rem euocat. Retrimenta igitur serosa, rebus hæctenus enumeratis eua-
cuantur. Sinapi uero cum oxymelite gargarizatum, aut defrutum in quo
firæum, organum, uel hyssopum elixatum sit, crassiozem pituitam excer-
nit. Ipse uero sapæ sinapi cum oxymelite confundo. At si à mucositate
que purgari cerebrum expetit, irritando per medicamenta quæ acorem
obtinent, quorum bene multa sternutationem eliciunt. Purgat itaque
per nares anagallidis, utriusque orcutunicæ, ac betæ ^{cremor}, foliorum quo-
que syluestris ^{in fune} cucumeris succus uel seorsim ipse, uel cum decocto uel cre-
more betarum naribus infusus. Verum si crudi humores in thoracis, pul-
26 monis, capitisque partes sese receperint, sternutamentum quidem, neque uel
tantillum opis conferre potuerit.

Unguentum oris huiusmodi confert.

Sinapi cum betæ cremore dilutum, partibus palati, atque columellæ
illitum, haud mediocri remedio est. Idem per nares quoque purgandi
facultatem obtinet. Euphorbio item naribus illito subinde usus sum, me-
lanthioque, quod equidem interdum, per acri aceto per diem maceratum,
deinde posteriore die cum aceto denuo dilutum, emollitum, & eliquatum,
naribus infundo. Interdum uero melanthion oleo ueteri liquefacio, at-
que pari modo usui adhibeo. Ad hunc ferè modum Archigenes quoque
30 in obturatione narium melanthio usus est. Priori, quod aceto constat, Cri-
to felle suffulsis succurrebat.

Quæ menses trahant muliebres. Cap. XLVII.

Quæcunque, ut semel dicam, lotia proritant, eadem & mulie-
bria impellere possunt: Verbi causa, brassicæ radicis elixatio,
in potu, persicæ radix, rutha, calta, (Sic enim Romani *χουωί-*
θεμορ uocant) dictamon, semen erucæ. Reperiuntur uero non
nulla quæ uel appositu modo, maxime si ori locellorum admoueantur, men-
ses promoueant: cuiusmodi habetur rutha, cum melle illita, porri cremor,
allijque contriti succus, myrrha uino diluta, & leporis denique coagulum.

Sudorifica medicamenta, quæ à Græcis *ιδρωδωτικά*

appellantur. Cap. XLVIII.

Sudorem prouocant chamæmeli farina, oleo inspersa, summa cu-
te haud molliter modo, sed ualide etiam perfricata: feseli, pyre-

thrum, canchry, anisum, pari modo oleo excepta: nitrū tostum haudquam ualde tenue cum oleo: flos salis oleo temperatus: succus cyrenaicus, aqua dilutus, & in perfrictione corporis adhibitus, ciceris item quantitate haustus. Consimiliter & nepeta, tum si cum mulso sumatur, tum si foris quoque corpus ex eo fricetur.

De aëre. Cap. XLIX.

Aer optimus.

Aluberrimus aër est, qui ad unguē purus est: cuiusmodi fuerit, quem neque stagnorum, neque paludum, neque alicuius barathri, pestiferam auram eructantis, exhalationes perturbant: Ediuerso, qui latrina quapiam uastū aliquod oppidum expur-

Aer pestilens.

gante inficitur, pestilens est. Neque etiam is qui nebulosus est, frugi uideri potest. Vitiosus item quisquis in ualle undique cellis iugis inclusus, nullā omnino suscipit auram. Quicumque ergo ad hunc modum aër infectus est, omni pariter ætati, omni temperamento, iuxta tantopere officit, quanto pere inculpatus ille uniuersos & amœnat & adiuuat. Sed qui in qualitate, ardore inquam, algore, siccitate & humiditate diuersus & inconstans est, omnes sine discrimine afficere neuiquam potest. Temperatis nanque corporibus, aër temperatus, Intemperatis uero, qui contrarij temperamenti fuerit, utilissimus est.

*Similes amant
labra lactucas*

De aquis. Cap. L.

20

Væ singularū ferè aquarū cum uirtutes tum uitia sint, explorata & ueluti in numerato habere conuenit, utpote quæ multiplicem in primis tantum nō omnibus usum, ad quāuis educationem suggerunt. Latere itaque neminem debet, saluberrimā esse aquā, quæ omnis planè tam gustu quā olfactu qualitatis expers est: sed ut potanti extemplo suauissima, ita intuētibus lymphidissima uidetur. Quæ uero per præcordia maturime descendit, hac nullam potiozem aliam inuestigare conuenit. Quæ uero præcordijs diutius immorabuntur aquæ, uentrem uexabunt, inflationes facient, & ponderoso onere graues erunt, omnium deterrimas constituere oportebit: eæ sanè neque calescunt ocyus, neque frigescent promptius: quin & quæcumque in ea elixantur, longa mora & egerrime tandem cōcoquunt. Satius itaque fuerit experimento huiusmodi aquam discernere. Qui uero notis quibusdam talem deprehendere studuerit, ex ijs quæ deinceps memorabimus faciat iudicium. Enim uero quæ septentrionē uersus & occasum labitur, ea ut ægre transmittitur, ita coctu difficilis & cōtumax est, & calescit & frigescit lentius: cōtrā quæ ad orientē, per meatū quempia siue tellurem defluit, leuicq; momento calescit & refrigerat, de hac summe bonitatis spem concipias. Ea quoque frugi putanda est aqua, quæ æstiuo tēpore frigidior, brumali uero calidior est. Nec desunt qui aquæ bonitatē trutina explorant: ei sanè leuiores cæteris præferunt: Si id cum his quæ mox recensuimus commune habet, probatur. Hæc quippe sola, nisi & alijs fulciatur, exactæ probitatis coniectura minime satis. Cœlestis præterea aqua, teste Hippocrate, nullo pondere grauis,

*Aqua saluberrima.**Aqua perniciofa.**Quibus notis
bonitatem uis-
tiumq; aquæ
deprehendas.**Pluuialis aqua*

uis,

uis, dulcore abundanti, lymphiditate nequitiam uulgari, tenuitate denique
 censetur, eo quod à sole leuissimum trahatur & tenuissimum. Idcirco non ex
 alijs aquis modo, sed ex mari etiam, corporibusque colligitur: proinde &
 omnium celerrime putrescit, quod est diuersis admodum qualitatibus confi-
 stat. Nemo uero citius putrescibilem aquam deterrimam esse iudicet, al-
 terationis quippe procliuitas uirtuti magis quam uitio adscribenda est. Qua-
 propter quæ inculpatæ aquæ inditijs prædita facile putrescit, saluberrima
 censenda est. Atqui ubi iam alterari cœperit, sumentibus in potu, rauce
 dinis, tussis, molestiæ uocis, occasionem præbet. Cæterum ex pluuiali-
 10 bus aquis æstiuæ & tonitruosa, bonitate procellosæ præpollet. Glacialis
 uero niualis que omnium uitiosissima habetur, quod aquarum congela-
 tione omnes tenuissimæ partes exprimuntur. Utile autem fuerit limo-
 sam, teterrimique odoris aquam, uitiosaque qualitate affectam, elixatione prius
 corrigere, & sic tandem bibere. Et uinum miscentes, aquæ uitia emenda-
 mus: stypani quidem dulcius, cæteris uero acerbius. Nonnullas porro
 20 aquas, uerbi gratia limosam, saluginosam, bituminosam, excolare expe-
 dit. Valde uero gelidam post alimenta, sed ne tum quidem ubertim in-
 gurgitandam iudico. Inuenerunt nonnulli cibos ac potus, quibus aqua-
 rum uitijs occurrunt. Nec desunt qui ciceris decoctum offerunt, uel ipsum
 met deuorant: alij pedes gallinaceos (quas *καυκαλιδας* Græci nominant)
 cum pisciculo quopiam elixato, pariter edunt. Consimiliter & foenicu-
 lum. Quidam betam denique & cucurbitam sale conditas unâ cum uino
 diluto absument.

Putrescibilis
aqua.Aqua à glacie
niueque defluens

De balneis. Cap. LI.

Robo sanè natationem frigidæ, quam *ψυχρολουσία* Græci nun-
 cupant, atqui temere & ordine nullo uiuentibus ut nihil con-
 ferre, ita ijs modo qui ad amissam uitam instituunt, laboribus
 item & alimentis loco ac tempore commodissime utuntur, mul-
 tum momenti adferre arbitror. Qui uero copiosiore egent refrigerio, eos
 30 uel induxisse nonnunquam natationi æstatis tempore satis fuerit, iuuenes
 maxime, & corpulentos, frictionibusque præcalfactos. Sint autem neque re-
 bus Venereis, neque alia quauis re defessi oportet, neque cruditate interim,
 neque uomitione, uentrisque fluore, aut uigilijs denique, exhausti. Periculo-
 sum quippe simpliciter e gelido lauacro uti: calidum autem ut optimum, ita
 & tutissimum fuerit: solatur enim lassitudinem, plenitates dissipat, calorem
 inducit, placat, mollificat, flatu discutit, etiam si altius radices egerint, so-
 mnum accersit, & corpulentiam inducit. Est uero utilissimum cuique, tum
 uiro, tum mulieri, tum puero, tum senî, magistratibus atque priuatis.

De thermis sua sponte prouenientibus. Cap. LII.

40 **T**hermarum naturalium, hoc est, quæ ultro scaturiunt, quædam
 sunt nitrosæ, quædam saluginosæ, quædam aluminosæ, quædam
 sulphureæ, aliæ aeris, aliæ ferri denique naturam emulant. Sunt
 item nonnullæ quæ ex earundem rerum mixtura constant, idcirco in

*Thermæ nia
troſæ.*

Aluminoſæ.

Sulphuræ.

Bituminoſæ.

*Quæ æris,
quæ ferri natura
ram imitantur*

uniuerſum omnes quotquot per ſe ultro thermæ emergunt, uirtute arefa-
ciendi calfaciendiq; præditæ ſunt, frigidisq; ac humidis naturis in primis
conducunt. Cæterū quæ nitri ſalisq; naturā obtinēt, capiti, thoraci, deſtil-
lationibusq; affecto, ſtomacho humecto, hydropicis, è morbo item pullu-
lantibus tumoribus, & quibus pituita moleſta eſt, cōueniunt. Quæ alumi-
ne cōſtant, ſanguinis excretionibus, uomiturienti ſtomacho, ſceminarum
inordinatis locellorū purgationibus, & iſis quæ identidem abortiūt, opitu-
lantur. Quæ uero ſulphuris uim poſſident, neruos emolliunt, calfaciunt,
fatigationibus ſubueniunt, ſtomachū non modo effœminant tantum, ue-
rumetiam ſubuertūt. Sed bituminis naturam imitantes, caput replere, ſen-
ſi quis diutius in eis perennat. At quæ æris confuſione conſtant, os, tonſil-
las, columellam, & oculos, miris modis adiuuant. Quæ poſtremo ferri na-
turam retinent, ſtomacho, lieniq; accommodatæ ſunt. Oportet autem
aquam citra tumultū ingredi, quo ſcilicet ipſius potentia pedetentim irre-
pens, promptius in diſſolutum & laxatum corpus demergatur.

De uictus ratione ſingulis anni temporibus utili.

Caput LIII.

Hyems.

Ver.

Æſtas.

Autumnus.

*Omnes fructus
flatuoſi.*

Primum ſanè fuerit quæq; anni tempora obſeruantes, uictus
rationem præſcribere. Per hyemem quidem ualentius exerci-
tari, & plenioribus alimentis uti oportet, præcipue quando
aëris tempeſtati Boreas imperat. Vbi uero auſtrina tempeſtas
fuerit, pari quidē exercitationi, ſed cibo, potationiq; frugaliori, indulgen-
dum. Et in uniuerſum, ut madido tempore ſiccus omnino reddere cor-
pus, ita & per frigidum tempus calidius, ueſci uero tum carnibus, oleri-
busq; calidis, atq; uinum bibere meracius, expedit. Primo autem uere ad-
uentante, hic quidē uomitionibus, alius alui deiectionibus, euacuetur,
alius ſecta uena ſanguinem detrahat, pro recepta cuiuſq; tum conſuetu-
dine, tum animi quoque prompta uoluntate. Aëſtatis uero tempore tran-
quillitas expedit, laborum item alimentorumq; diminutio, quæ quidem
ex frigidioris genere ſunt: potatione quoq; uberiore uti, atq; omnia tan-
dem quæ refrigerium humiditatemq; conciliant, adhibere conuenit. In au-
tumno exactiorem obſeruationem ac cautelam circa uictus rationem res
poſtulat, quoniam omnino inæqualis ac inordinatus eſt, & morborum om-
ne genus facillime parit. Summo etiam ſtudio nitendum eſt, ne quid de-
linquatur circa refrigerationes. A Venere etiā potuq; egelido cauendū.
Matutinum porrò frigus, meridianumq; eſtum iuxtà manibus pedibusq;
declinare atq; effugere etiam ſtudebimus. Pomorū quoq; repletio uitan-
da eſt, moleſtiam quippe non ſaturitate modo, ſed quod κακοχυμίαν, hoc eſt,
uitioſum ſuccum, atq; flatuſ quoq; infert. Optimi nanq; omnium fructuū
ficus, ac uue, flatuſ excitant. Atq; niſi ante alias eſcas accipiuntur, alimenta
corrumpūt. Præ alijs uero ferculis aſſumpti, neq; inflant, neq; corrūpunt.
Vbi frigidior iam reddi aer, pro algoris ratione corpus calfaciendū eſt,
omniaq;

Omniaq; perinde obrepente, atq; progressa hyeme, peragenda. Operæ quoq; precium fuerit, post æquinoctium, aut æquidiale, (quam *ισχυρία* Græci uocant) euacuatione quapiam prædictarum rerum corpus inanire, ne quid superuacaneum per hyemem retentum, noxam inferat.

Victus ratio in negotio degentibus seruanda. Cap. LIIII.

10 **Q**uisquis in negotio degit, aut sese superiore uita exercitare solitus fuit, aut etiam dum exercitationibus uacat, diligenter animaduertat, facile ne illiusmodi cōsuetudinē sustineat, ita quidē ut neq; alijs identidem morbis, neq; anhelitus difficultate, infestetur. Huiusmodi quippe corporis naturam, haudquaq; in aliam consuetudinem alterare congruit. Neq; in totum etiam eius, qui non nisi ex longis quandoq; interuallis aduersa ualetudine prematur. Sed si perpetim quispiam ualetudinarius uideatur, idq; fertur plenitati acceptum, per uersam tum uictus rationem, quantumuis salutarē, hunc scopum tibi præfigas, ut is uidelicet deinceps iugiter quandam humorū symmetriam possideat: Sin humorum uitijs, ut ei quam saluberrimā cōtingant succi, remis uelis cōtendendū est. Quodcunq; igitur corpus plethora quasi saburratū conspicitur, eos prius lotos, mox frictionibus uti, parumq; agitari oportet. Quicunq; autem hæc facere anticipauerint, his nostro quidem cōsilio, 20 hæc eadem augere, tenuiusq; ali profuerit. Cæterum qui uitiosos humores cumularunt, neutiquā uno sanationis scopo curantur, eo quod multiformes sint uitiosorum humorum species. Quidam enim frigidiorē, pituitosiorēq; , quidam calidiorē, felleumq; magis, nonnulli atræ bilis denique maiorem aceruū congerunt. Abstinentum itaq; cum à cibis tum potibus, qui acruatum humorem insita indole atq; natura gignere possunt. Quibusuis porrò ex illis cōmune fuerit auxilium uentris deiectio.

Victus iter facientibus obseruandus. Cap. LV.

30 **I**teris incōmoditatibus, atq; iniurijs etiam, minus multò uexabitur obesus, maxime quū lentius iter festinat. Perq; æstatē præterea mollis quædā fasciā (*τρυία* uocant Græci) sex aut septem digitorū latitudine, neq; minus q̄ quinq; cubitorū proceritate, sinuoso quasi uolumine lumbos ad ilia usq; implicet atque inuoluat. Pedum quoq; subsidio uiatoribus plusculum fuerit: Vbi enim per decliue descendendū est, corpus inualidū ac ægre sese iam cōtinens, contumacitatis cuiuspiam uice fulcit, & sustinet: In accliue uero scandentes, 40 faciliore corporis motum eius præsidio perfici liquidò constat. Quocirca ab itinere dum iam cessatur, & inungere, & exiguum quiddam alimenti æstiuū promere, potionemq; moderatā hoc tempore propinare, proficuum sit. A prandio quoq; priusquam denuo iter quis arripiat, ad tempus quiescendū est. Quod si quē nolentē uolentē res ipsa proficisci impulerit, eūq; sitis aliqua premat, tenuē polentā in aqua cū sale exiguo utiliter bibat. Aestus porrò solisq; ardores cauēdi sunt, neq; corpus etiā nudū in solare, imò ne ab itinere exiccatū indurescat, studiosius cooperire atq; uelare cōuenit.

Non unus mendendi scopus.

Scipio quid opis ferat iter facientibus.

Hoc quippe pacto & labor minus afficiet, & nullus memoratorum affectuum hominem corripiet. Hyeme quidem frigida, ante arreptum iter, euacuatum, & unctum, ciborum hyemalium partem bene magnam, portionis uero paululum, sumere, fasciaque proceriore non lumbos modo, uerum spinam quoque ac pectus, probe ac scite inuoluere, expedit. Vbi uero tranquillitati quis se dederit, sub eiusmodique refectione frigus fuerit intesum, neque ungi tum, cibum uel ac potum, neque recreationem quamuis aliam, capere praestat, si quis eo loco permanere uoluerit. Ad hoc, post diurnam professionem, caeterosque labores ualidiores, etiam si quis nihil defatigetur, restitui tamen atque mederi fatigatorum more non dubitet, quo scilicet minore deinceps molestia infestetur. 10

Lasitudo praecuranda.

Nauigantibus quae uictus ratio conueniat. Cap. LVI.

Uomitionibus quae nauigantibus usu frequenter ueniunt, initio quidem ut aegre, ita inutiliter quoque resistimus, si quidem plurimum operis plerumque ferre consueuerunt. Oportet autem a uomitione neque multum, neque sine discrimine quiduis alimenti offerre, sed lenticula cruda, siue cocta, cum exiguo pulegij adiecto, uesci. Panis autem nauticus uino diluto atque perodoro bene maceratus esto: potatione porro modica, nempe uini aquosi, uel acetij mulsi, utantur. Caeterum lentes tantisper sunt elixandae, quoad omnino molliores reddantur, mox deinde in farinam terendae, arefaciendae, tum denique in uas aliquod testaceum in eum usum reponendae. Quum uero plusculum temporis crebrae uomitiones perseverauerint, alimentis uehementer repressiuus utendum, exiguoque potu, puta aceto mulso, in quo thymus sit maceratus, siue pulegium. Aqua item cum polline mixta, peraccommoda putatur. Quum uino quoque odorato aqueo, quod polentae florem adiectum habeat, uti utiliter possunt. Aduersus porro nauigiorum graueolentias, teterrimosque odores, mala cydonia, aut thymum, aut pulegium, odorari debent. Et quamminimum quidem fieri potest, salum intueri oportet, donec assueuerit quis nauigij tandem immorari. Danda postremo est opera, ut aquae, quae miscentur, lymphidae, ac mundae sint, neque grauem aut foedum odorem, neque falsedinem praeferant. 20

Panis nauigantium.

Quae grauem nauium odorem arcet.

Quomodo purgandi & extenuandi obesi. Cap. LVII.

Ubi supra iustum adeo modum crassum est corpus, ac obesum, aliquandem sane & expurgandum censeo. Calidioris autem temperamento, corpus ipsum macilentius, graciliusque (ceu demonstratum est) redditur. Hoc igitur obesis, quo ad mediocritatem reducantur, inducemus. Neque te fugere, intellexisti enim, potest, quod exercitia ualida, nutritus extenuans, medicamenta item quae extenuandi uirtutem habent, animique sollicitudines, corporis temperamentum multo siccius, atque ob id quidem corpus quoque gracilius, reddunt. Tenuis itaque uictus ratio uel caeco etiam perspicua est. Medicamenta uero ad hunc scopum efficacissima habentur, ruthae semen, praecipue syluestris, una cum acinis, malum terrae, quam Graeci αειρολοχίαν στρογγύλλω, id est, aristolochiam rotundam 40

Medicamina attenuantia.

rotundam dicunt, tenue centauriū, gentiana, polium, & quæcunq; acrius impellunt lotium: Exempli gratia, petroselinon: horum nempe singula cum seorsim per se, tum adiectis unà etiam alijs, abunde humores ut extenuant, ita quoque exhauriunt & euacuant. Porrò adustarum quoq; uiperarum sales efficacem attenuandi uirtutem possident. Theriaca pariter & distrahendi & attenuandi potentia regnat. Inunctum item oleum, in quo cucumeris agrestis radix elixata sit. Necnon & altheæ, gentianæ, panacis, & mali erratici, id est, aristolochiæ, radices. Adijce (si uideatur) polium, atq; centaurium. Oportet aut̄ alimentū non statim à balneis exhibere, uerū ut dormiant à lauacro priusquā cibū capiant, mandare. Satius aut̄ fuerit, si aqua lauacri ex rebus dissipandi facultatem habentibus constiterit, præsertim ubi ultro emergentis copiam habere possumus, cuiusmodi Mytilenę datur cernere: Sin minus, salis flos aque marinæ confundendus est. Ad hoc uinum tenue atq; candens bibendum est. Præterea frictio sicca (*ἐξορσιβία* græce appellata) quæ panno crassiore, citra lotionem & absq; illinitione conficitur, impendio satis extenuare potest. Cibi quoque minus, quàm exercitationis ratio postulet, offerre. Permultum uero diuq; soli exponere eufarcos, hoc est, corpulentos siue carnosos, expedit: quibus neq; uel tantillū miscere, neq; alimenta nisi semel duntaxat, offerre præstat. Frictione quidem asperiore, nitro uidelicet & salibus, corpus perfricetur: Multum etenim nitri, in lauacris non uulgarem extenuandi uim obtinet, breuiq; temporis progressu ad uberius alimentū, Græci *ὑπεροφικόν* uocant, ceu calcaribus quibusdā corpus irritat. Tenuius ad hæc præterea corpus macilentiusq; reddit, medicamentum quod piperis ac petroselini duplum, asari uero & anisi dimidiū continet, id quod cum lotium tum alui quoq; excretionem pulchre promouet.

Thermæ Mytilenenses.

Nitrum.

Quinam macilenti educandi sint. Cap. LVIII.

 I autem macie confectos ac graciles admodum reficere studemus, uino utiq; crasso, dapibus crassioris succi, exercitationibus lentis, frictioneq; mediocri, & ut simpliciter dicam, omnibus, quæ cum proximo capite enumeratis ex diametro pugnant, restaurandi & uindicandi sunt. Profuerit autem plurimū ijs, trium aut quatuor dierum picatio. Si quis sobrius lauetur, anteq; lauacrum intret, multū præsidij tulerit eatenus fricari, quatenus corpus ruborē quendam contractū præferat. Deinde dura quidem non tamen multa frictione cutim stipantes, densam atq; adeò solidiorem efficimus. Præterea qui iam decolorati redduntur, quiq; tabescunt, & alimenta non sentiunt, ijs furorem feruidaq; animi quædam irritamenta inducere confert.

Quomodo partibus attenuatis medendum. Cap. LIX.

 Acies quæ membris quibusdam accidit, magna ex parte uel ob diutinam ipsorum desidiā atque oscitationem, uel propter perfractiuum deligationis modum, oritur. Quocirca roborare partium potentias, cōuellereq; sanguinis plurimū, cōuenit.

Friktionibus præterea moderatis, concinnisq; motionibus, atq; aspergine aquæ temperate admodum calidæ, utendū. Hæc uero tantisper facienda, donec affectæ particulæ ruborem tumoremq; contrahant, et priusquã remittantur, desistendum est. Operæ precium uero fuerit partem, quo docuimus modo, pice illinire, quam quū gelidiorem senseris, sindone ac calorifico quoquam medicamine confricare. Ipse quidem tapfia nonnunq; aliàs ex melle, aliàs cum cerato usus sum.

Optimæ temperaturæ inditiã. Cap. LX.

Qptimi temperamentii homo est, ubi corpus ab omnibus extremis ad unguem pari distat spacio: uerbii causa, maciei, obesitatis, mollitiei, duritiei, ardoris, alboris, humiditatis et siccitatis, atq; uno uerbo, quum non naturalia modò, uerum & animalia munia ad eò exacte, ut ne Momus quidem illam carpendi causam habeat, obierit: ad amissim quoq; mediū hispidi, glabriq;, atrii item coloris & candidi, obtinuerit. Capillos præterea puer quidem rubicundiores q; nigriores, adolescens uero contrario planè modo habeat.

Quæ sint malæ temperaturũ corporum notæ. Cap. LXI.

Qvæcunq; corpora temperate sunt calidiora, ut dentes citius edunt, ita quoq; ad augmentū celerius maturāt, palpantibusq; calidiora cernuntur. Pinguetudinis quoq; minus possident. Colore autem rubro, atro capillitio, mediocriter hirsuta, & amplis admodum uenis existunt. Quod si quis pinguis crassusq; iuxta fuerit, ac uenas simul latas habere uideatur, is consuetudine potius quàm natura pinguetudinem accersit.

Frigidioris temperaturæ signa.

Frigidioris uero temperamentii notæ sunt, quū gelidum palpantibus, glabruq; ac pingue corpus apparet. Color istiusmodi unà cum pilis quoque rufior est. Et si frigiditas plurima excesserit, colorem liuidum ac plumbeum præferunt, arctioresq; oculis contemplantur uenæ. Ad hæc, gracilis si fuerit eius temperaturæ quis, neutiquam sanè necessariò, sed consuetudine talis euasit.

Siccæ temperaturæ signa.

Cæterum aridum temperamentū tum durius, tum & macilentius semper medio temperamento, & subhirtū, quandoquidē à sicca temperie inseparabilis omnino durities est. Porrò gracilitas nō congenitas modo comitatur temperaturas, sed ascititias etiam, quæ ex longa cōsuetudine proueniunt, sequitur. Argumentum uero duritiei ariditatisq; fuerit, si corpus ægre moueatur, & siccum interim ac squalidum, ex illis quæ sunt arefaciendi uirtute prædita, redditur.

Humidæ temperaturæ signa.

Humidum quidem in reliquis ferè omnibus bono temperamento respondet, uerum molliore & carnosiore corporis mole est, à qua neq; mollietates neq; crassitudo separari facile potest, propterea quod nō cognatam ac insitam solum sequitur temperaturam, sed quod ex diutina quadam cōsuetudine

suetudine cōstituta, substantiam habeat. Peculiare uero maditatis inditiū est, onerari ab humidioribus corpus.

Calidæ & siccæ temperaturæ signa.

Quibus calidum atq; siccum fuerit temperamentum, ij extreme denso ac hispido sunt corpore: capitisq; cesaries ijs in tenera statim ætate facile in capite ortum habet, quam atram quoq; & multam illico in lucem editi nanciscuntur: Progressu uero temporis caluities atq; glabreta comitant, & uenas latiores adipiscunt, arterie pariter & amplæ sunt, & uehemētio re ictu percutiunt, uniuersumq; simul corpus ualidius, solidius, atq; firmū, lacertosum item & macilentum conspicitur. Cutim uero cum durio rem, tum atriorem obtinent.

Frigidæ & humidæ temperaturæ signa.

Quum uero egelidū ac humidū temperamentum fuerit, thorax cum reliquo corpore angustus, ac glaber est: cutis tenera uenis, candida q; capillitio subrufo, præcipue per suæ ætatis iuuentute: neq; in senectâ caluescunt, neq; glabricitant. Sunt præterea huius temperaturæ adeò formidolosi, ut uel muscas præteruolitantes expauescant, & trepident: segnes, obscuris uenis, crassi, pingues, cruribus ac lacertis imbecilibus, inualidis atq; incompositis, & lingua plerunq; titubante sunt. Quod si modum mador frigiditasq; permultum exceßerint, color hominis unâ cum capillis rubens erit: & si longe lateq; plus æquo intendantur, luridus.

Calidæ & humidæ temperaturæ signa.

Calidum ad hæc humidumq; temperamentū, & mollius est, & carne magis abundat, q; optimū & inculpatum. Si enim uehementer augeatur, promptius his quæ ex putrefactione proficiscuntur ægri tudinibus, corrumpitur: Sin humidius paulò quidem, sed multò calidius temperamentū sit, molliores sanè utcunq; tales bene temperatis, & corpulentiores, nō uero paulò hispidiores euadunt. qui & multo tangentibus calidiores apparēt.

Frigidæ & siccæ temperaturæ signa.

Quod si frigidum unâ cum siccitate exacta quadam paritate intendañt, natura durius, & gracilius habent corpus, candidum item & parum musculosum, imbecillū quoq; ac depile, tactu uero frigidum uidebitur: pinguedo pariter (etiamsi tenuia sint eiusmodi corpora) inter carnes hinc inde intercalata cernit: capillitij uero color, frigiditatis modulo proportioneq; amussatim, ut ita dicā, respondet. Quin quod ad animi mores spectat, pusillanimes, meticulosi, mœstitia quodāmodo semper perculsi, eiusmodi temperaturæ homines sunt: atq; ut uno uerbo perstringā, in temperamentorū coniugatione semper uincētis qualitatis notæ dominabuntur.

De figuratione capitis. Cap. LXII.

40 **H**Xiguum hercle caput, uitiosam cerebri supellectilis constitutionem cōposituramq; peculiariter significat: neq; tamē ob id ingens, necessariò bonæ cerebri constructionis nota habetur. Nam si propter insitæ potestatis robur multam ac optimā ma

Notæ à figura
capitis bonæ.

Notæ ex ijs
quæ à capite
oriuntur.

φόφα

teriam fingentis eueniat, bonū utiq; inditium: Sin uero propter materiæ duntaxat copiam, certe malum. Proinde distinguenda sunt hæc, forma scilicet capitis, & ijs quæ inde originem ducūt. Ex forma quidem, si decens omnino atq; concinna est, nunq; profecto mala hæc nota censenda. Ex ijs uero quæ ab ipso capite nascūtur, si scite disposita sunt, & quicquid neruosum est, copiosa nutritione bene coaluit, firmitatēq; obtinuit, & lynceo, ut ita dicam, perspicatioribus insunt oculi. Acuta uero & pyramidis instar fastigiata capita, quæ φόφα græce dicunt, deficientē seruant in fronte siue occipite eminentiā, uel supra q̄ conueniat auctam. Quemadmodum itaq; capitis cum magnitudo tum paruitas, sic hæc quoq; tam distortæ reprehenduntur figuræ: quanquam nonnunq; rarer tamen nōnullæ ceu bonæ cōmendentur, ubi fingens scilicet potentia robustior extiterit.

Quæ sint temperamentī cerebri inditīa. Cap. LXIII.

Mediocris temperamētī cerebrū, animalium functionū, retrimentorumq; mediocritatē continet, minimeq; gentium à singulis quæ foris occurrant, offendit. Signa uero caliditatis cerebri hæc sunt:

Notæ calidi cerebri.

Capitis quidem capillamentū per infantiam subrufum habent, in puerili uero ætate subflauum, in adolescentia deniq; redditur flauum, idēq; medium omnino inter ad unguem crispum & rectum ac simplex spectatur, neq; procliuiter calui fiunt. Si calidius eo quod pari spacio ab utroq; extremorum abest, fuerit, cūcta quæ caput ambiunt calidiora & rufiora uidentur, & oculorum uenæ uisum non effugiunt, coma capitis mox in lucem editis promicat. Et quum plurimū in caliditate à mediocri temperamento recesserint, nigra, fortis, atq; crispa. Quum uero nō multum, principio quidem subflaua, mox deinde nigricat, progredientibus uero ætatibus caluitium facile admittunt. Retrimenta eiusmodi pauca habent, quum inculpatam ac integram habuerint sanitatem. Implentur atq; aggrauant eorū capita calorificis cum esculentis, tum poculentis, tum odoribus, atq; ijs quæ forinsecus incidunt. Breues autem somni, minimeq; profundi, id genus temperamentis sufficiunt.

Notæ gelidi cerebri.

Qui frigidius q̄ par sit cerebrū habent, huiusmodi inditijs deprehendunt: Redundantiæ bene multæ per proprias effluxiones priuosq; meatus defluūt: cæsaries recta, rubicunda, stabilisq; leui præterea momento à gelidis causis offendunt, κατὰ πόρον em̄, id est, destillationibus, & κατὰ ζών, quod est grauedine, sine interuallo corripunt: luminū uenę inuisibiles, oculis nō usurpantur: ad hæc somno, ne dicā sopori, quodāmodo dediti cōspiciunt.

Sicci cerebri signa.

Aridioris uero cerebri notæ censentur: Nulla meatuum redundantia, sensuū summa & exacta cōsummatio, perspicacitasq;. Ad uigilias præopti sunt eiusmodi: robustissimos statim atq; in lucē editi sunt capillos, crispioresq; interim, producunt, uerum breui tempore caluere incipiunt.

Humidi

Humidi cerebri inditia.

Humidioris uero cerebri inditia sunt, capillamentum planum, neq; unquam calui fiunt, sensus aut caliginosi ac turbulenti, superfluitatum abundantia, somni multi atq; profundi. Et hæc de simplicibus distemperamentis cerebri.

Signa calidi siccicq; cerebri.

Quibus uero cerebrum calidum & aridum fuerit, excrementis uacant, sensibus regnant uigentq;, plurimum uigilant, & celerrime caluitium admittunt: & prima quidem capillorū origo ocyssima, ac plurimo abundans alimento, nigricant capilli, & calidi tangentibus caput apparent, & sunt usq; ad summi incrementi (Græci *ἀνύλω* appellant) ætatem rubicundi.

Calidi & humidi cerebri inditia.

Sed ubi caliditati mador quoque accesserit, pauculumq; modo utraq; à summis finibus equaliter distans mediū superant, ijs cum uenustus color, tum & calor, et prominentes in luminibus uenæ apparēt, superfluitatū copia modice decocta, capillitū rectū, uergens ad flauum, quo quidē haud prompte destituuntur. Rebus calfacientibus & humectantibus eiusmodi capita facile replentur, & grauedine citius infestantur. Quod si uehementior calor humiditasq; creuerit, his caput fit omne ferè genus egritudinibus obnoxium, & retrimentis abundans, multoq; celerrime à calorificis humectantibusq; lædi cōsueuit: neq; diutile uigilare possunt; cum aut somnus subreperit, imaginationib. per somnia obruunt: species oculorū caliginosa ac turbulēta, ac ne sensus quidē ad unguē absoluti uitio carent.

Frigidi & siccī cerebri signa.

Gelidum uero pariter & siccum cerebri temperamentū, frigidū quoq; & minime coloratum caput efficiunt: oculorū uero uenas latentes & obscuras obtinent, & à causis frigidis prompte offenduntur; eiusq; rei gratia inæquali sanitate fruuntur: sensus per iuuentutem quidem ad amissim exactos & inculpato possident, sed progrediente ætate mature tabescunt, marcescuntq;, atq; (ut uno uerbo eloquar) ocyus celerrimam circa caput senectutem minantur. Porrò in lucem editi, capillos uix tandem male coalitos siue nutritos, atq; etiam rufos producant.

Signa cerebri frigidi & humidī.

Hudum postremo egelidumq; cerebri temperamentum his signis deprehenditur: Vaternosa pariter & somnolentia hominem tentat: sensus quoq; hebetes minimeq; uigentes, atq; excrementis redundantes reddit: algor tales facile molestat: plenitate caput temere afficit: destillationibus grauedinibusq; prompte tentantur huiusmodi temperaturæ, neq; tamen hi caluitiei admodum obnoxij sunt.

Quæ uentriculi temperaturæ inditia. Cap. LXIII.

Signa siccī uentriculi.

40 **V**entriculi natura quidem siccioris notæ sunt, si quis mature siti quidem uehementior e prematur: sed exiguis tamē potionibus sedat, à plurimis quippe grauedine & fluctuationibus afficiunt,

quum superfluitet id quod abundat: ad hæc, cibarijs plerunq; aridioribus capiuntur.

Humidi uentriculi signa.

Humidioris aut inditia sunt, quum neq; siticulosi fiunt, & humorẽ superabundantem facile tolerant, & edulij oblectantur humidioribus.

Signa calidi uentriculi.

Calidior præterea natura uentriulus, exactius quidem cõcoquendi q̃ appetendi functionem absoluit, præcipue si dura & coctu difficiliora ingerat: delectatur pluribus tum cibis tum potibus, neq; quicquam gelidis, si moderatus ipsorũ fuerit usus, leduntur.

Frigidi uentriculi inditia.

Frigidior uero natura uentriculus, ut appetendi quidẽ uirtute uiget, ita coquendi munere friget, maxime si ijs quæ suapte natura difficulter cõficiunt, & frigidis alimentis, oneret: proclive enim in ipso acescunt. Amat uero gelida, sed facile ab eorundem immodico usu offenditur. Prauẽ uero temperaturę, quę morbi ratione uentriculũ occupant, hoc à cognatis dissident, quoniã cõtraria, neq; uero similia affectat, quemadmodũ naturales. Quocirca si uentriulus decoquendo probe sua exequitur munia, *ὕκρως*, quod est temperatus, dicitur: sin secus, *δύσκραως*, quod male temperatus sonat, est. Quod si fumosas ructationes edit, atq; uaporosas etiam exhalat, immodicus igneusq; est eius calor: Sin acidus, planẽ econtrario, nempe frigidus. At qui cibaria cõcoctioni resistentia consumunt, iustum caloris modum excedunt: Qui imbecillo sunt calore, hos minime conficiunt, sed pisces facillime cõcoquunt. Consideratione uero quadam obseruandum, propter humorem ne aliunde admeantẽ symptoma fiat. Phlegmatici namque acidum, biliosi nidorosum, uirosum, aut alias quaspiam qualitates absurdas, alienasq; ructant: utrosq; autem nausea infestat. Atqui ubi sanẽ sinuosum crenosumq; uentriculi loculamentũ uitiosi humores infartientes, superfluxerint, uomitu eijciuntur: uerum in tunicis hostioli uentris cõtenti humores, inani nequicq; ad uomitiones nausea uellicant.

De intemperaturis cum uentriculo coniugatis, atq; adeo de inditijs pulmonis. Cap. LXV.

Non uentriulus modo siticulosos, & ab omni planẽ siti uacuos reddit, & frigidi calidi uẽ potus appetentes, sed ea quoq; uiscera quę in thorace sunt, uerbi causa, cor & pulmo, atq; adeo ipsum quoq; hepar, sitibũdos efficit: & quũ potauerint, nõ pro tinus leuantur siti, & potius quũ frigidũ hauserint, q̃ quũ calidum nimis, eorũ cõpescitur sitis. Refrigerat aut eosdem & gelidi aëris inspiratio, quũ ne tantillũ quidem solatijs eis adferat, qui uentriculi ratione sunt sitibundi.

Pulmonis frigidi inditia.

Ita & hi qui contrario modo, uel ex diametro, ut dicitur, sese habere uidentur, ab egelido inspiratu sensu perceptibilem omnino sentiunt affectum: & hoc quidem summum ac maximum esto frigidi pulmonis inditium. Quin & pituitæ excrementa cum screatu & tussi expuunt.

Signa

Signa pulmonis aridi.

Cæterū quemadmodū pulmonū siccitates ab omnibus retrimētis, atque adeò pituita sunt uacue, ita & humidi excremētis maxime abundant: uocem reddunt raucam: Superfluitates enim talibus identidem intercident, præcipue quū uehementius aut acutius uerba facere contenderint.

Quibus nam cordis temperaturæ notis deprehendantur. Cap. LXVI.

Signa cordis calidi.

Ordinis quidem feruentioris notæ censentur, amplitudo respirationis, percussus seu pulsus cū uelocitas tum frequētia, quandoque audacia, & furiosa temeritas, thorax hispidus, et pectore tenuis comprimis, & ea quæcunq; sunt hypochondrijs partes proximiores. Magna uero ex parte, & uniuersum ferè corpus calidū, calidi cordis temperatura reddit, nisi iecur uehementius obstiterit. Præterea ingens thoracis capacitas, grandisq; latitudo, ceu caliditatis indicium notatur, nisi & hic quoq; magnopere cerebrum renitatur.

Notæ cordis frigidi.

In frigidiore uero corde percussus temperatis minores existunt: meticulofo natura sunt genio præditi, eiusmodi temperaturæ cor fortiti, & pusillanimes, sine audacia, maxime si nudum pilis habuerint pectus.

Cordis sicci inditia.

Cor siccius duriores reddit pulsus, & iram minus quidem procliuem, promptamq; sed ferocem, & quæ non facile placari queat, atq; magna ex parte totum simul corpus siccius, nisi hepar cum uicinis partibus renitat.

Notæ cordis humidii.

Humidius cor arguunt percussus molles, mores ad iram quidem procliuios, sed ocyus pacabiles, atq; uniuersum corpus humidius, si hepar non resistat.

Signa cordis calidi & sicci.

Calidum & aridum cordis temperamentum indicatur è percussu cum duro, tum magno, tum ueloci, tum deniq; denso: Item respirationibus magnis, perniciousibus, & crebris: et sunt omnes eiusmodi pectore pariter & hypochondrio hirsutissimo: cæterū ad functiones expediti, animosi seu iracundi, impudentes, moribus tyrannicis: atq; ut sunt quidem ad furorem admodum proni, ita facile pacari nequeunt.

Notæ cordis calidi & humidii.

Quod si calor & humiditas iuxtà excefferint, minus quidem prædictis sunt hispidi, uerum ad munia quæq; promptissimi: animo minime quidem fero, sed ad iram duntaxat proni: percussus magni, molles, ueloces, atq; frequentes.

Notæ cordis humidii & frigidi.

Si cum humiditate frigus uicerit, percussus quidem molles, moribus uero pusillanimes, sed timidi & desides existunt: tales glabro sunt pectore: & ut nunq; insaniunt, ita minime ad iram facile commouentur.

Notæ cordis frigidi & aridi.

Cor deniq; gelidū & aridū percussus quidē duriores reddit ac paruos:

Simplicis temperaturæ cordis inditia.

Cōpositæ cordis temperaturæ signa.

Ei uero prę omnibus ab ira sunt alienissimi, sed semel perciti, iram mordicus retinent: maxime uero omnium pectus habent pilis nudissimum.

Iecoris temperaturę indítia. Cap. LXXVII.

Signa calidi iocinoris.

Incompositę
iocinoris intem-
perici notę.

Iecoris calidi notę sunt, amplitudo uenarũ, flaua bilis abundantior: tempore deinde status, summiq; incrementi, (ἀκμὴ Gręci nominant) sanguinę habent tales calidiorem, & ob hoc uniuerso etiã, nisi cor ipsum reclamet, corpore, uentre, ilijs, præcordijs'ue, hirsuti spectantur.

Notę iocinoris frigidi.

10

Frigidioris uero iocinoris indítia sunt, uenarum angustia, pituitę abundantia, sanguis gelidus, atq; totius quoq; corporis habitudo frigidior, nisi cor nõnihil calorıs per corpus diffundat. Venter & ilia glabra.

Sicci iocinoris notę.

Siccioris notę sunt, sanguis cum crassior, tum & minime abundans, uenę aridę, atq; durę, uniuersusq; corporis habitus aridior.

Iocinoris humidı notę.

Humidioris uero hepatis indítia sunt, sanguis copiosus & liquidus, uenę molliores, pariter & uniuersum corpus, præterq; ubi cor obstiterit.

Calidi & aridi hepatis signa.

20

Compositę in-
temperantię
hepatis notę.

Calidi simul et aridi hepatis signa sunt, ilia hirsutissima, sanguis crassior & minus abundans, amari fellis cõplurimũ, atq; per uigorıs ætatem atrı, uenarũ latitudo & duritia, pari modo corpus simul uniuersum & calidum & aridum: quoniã calor à corde proueniens, frigiditati quę ab hepate proficiscitur, facile dominat, quemadmodũ & caliditas à frigiditate uincitur. Frigiditatem uero nequit cor humidius ad contrariam naturã traducere. Ad hæc liquidõ cõstat, quod ubi in unum utriusq; principij temperamenta confluxerint, ad unguem omnino corpus secundum illas afficietur.

Calidi & humidı iecoris notę.

Verum calidum & humidũ iecur, minus quidem hirsutum reddit præcordium (ὑποχόνδριον dictum) quã calidum & aridum, sed plusculũ sanguinis, uenas amplas, habitudinem humidam ac calidam parit, nisi cor uehementer resistat: Si uero permultus supra iustum naturę modum fuerit utriusq; qualitatis excessus, hoc pacto affecti, in morbos qui ex putredine, uitiosisq; succis proueniunt, procliuiter prolabantur. Idq; longe magis, si plurimum humiditas, calidum uero paululum, augeatur. Vitiosis præterea humoribus corripuntur.

Humidi & frigidi iecoris signa.

Humidius hepar ac frigidius pilis nudum habet præcordium, sanguinem reddit pituitosiores, uenas arctas, uniuersusq; corpus consimiliter infestat, nisi à corde in contrariam partem traducatur.

Frigidi & sicci hepatis signa.

Frigidum uero & aridum iecur parũ sanguinis, uenasq; angustas reddit.

dit, corpus frigidius, præcordiū glabrū, nisi in hac re quoq; cor imperet.

De notis temperaturæ testium. Cap. LXVIII.

Calidæ, frigidæ, humidæ, & aridæ temperaturæ testium indiūa.

Alidum sanè testiū temperamentū procliue fertur ad libidinē, & mariū est opifex, et fœcundū: genitales partes protinus obsepit pilis, & circūiacentes quoq; locos cōtingit. Frigidius uero contraria efficit. Humidū, semine cum multo, tum humido abundat. Aridū uero parū quidē seminis genitales, sed crassum generat.

Calidæ & aridæ temperaturæ testium notæ.

- 10 Calidum & aridum testiculorū temperamentū semen modice crassum producit, & fœcūdistimū est, & celerrime ad cōgressum mox à principio stimulat animans. Proinde ocysime eiusmodi temperaturæ homines genitalibus uicinisq; partibus hispidi reddunt, superne umbilicō tenus, inferne uero ad media usq; fœmora, petulci, uehementiq; impetu prolabant & irruunt in Venerem, sed continuo satiant: at si cogant, iacturam faciunt.

Signa calidi & humidī testiculorū temperamentī.

Quod si humiditas calori adglutinet, hispidi quidē illiusmodi sunt, genitaliq; magis abundant semine, neq; sanè in libidinē proniores alijs, sed minore detrimēto Veneri præter modū indulgēt. Si uero utraq; hæc, calidum & hudū, modū uehementer excesserint, haud sine detrimēto à Veneris abstinent.

- 20 Frigidi & humidī testiculorū temperamentī notæ.

Si præterea testiculi frigidæ ac humidæ temperaturæ fuerint, uicinæ undiq; partes glabrescūt, & serius futuere incipiunt, neq; procliues in libidinem irruunt: Aqueum & tenue semen habent, inefficax atq; infœcundum, muliebris modo sexus procreatiuum.

Frigidæ & siccæ testium temperaturæ notæ.

Aridū deniq; & egelidū testium temperamentū per cætera quidē antedictæ ad amissum respōdet: sed crassius, & omnino paucū eiusmodi temperaturæ semen genitale existit. De omissis. Cap. LXIX.

- 50 Væuis nostri corporis particule priuato quopiam cum temperamento, tum effectu prædite sunt, uerū de omnium in presentia notis differere non est operæ precium, quum infinitæ propemodum sint, & rem nobis omnē compendio perstringere sit propositū: super his modo differentes quæ unā maxime uniuersum quoque corpus afficiunt. De cæteris per earundē methodū ratiocinandū ducimus, non ab excrementis modo, uerum ex reliquis etiam tum functionibus, tum symptomaticis, ipsarū temperamenta indagantes. Tempus igit, ne dicam, res ipsa postulat, ut ad ea, quæ incōmodas totius corporis temperaturas emendare possunt, reliquam orationis partem cōuertemus.

Epitomen tradit Aegineta.

- 40 Quæ calidæ corporis distemperantiæ corrigi possint. Cap. LXX.

Vando igit in calidis intemperaturis flaua bilis plus iusto abundat, dū sanè per inferna subit, nec quicq; negotij faceffere neq; satagere liquidò cōstat: Cū uero sese ad superiorē uētriculū recipit, post

exercitium, ante cibum, epota aqua, uomitione euacuandum est. Ad hæc, magna cum utilitate tales exercentur, nō quidem citata exercitatione aut ualida, sed deside, & blandiore. Sunt qui dum uehementer calent, nihil planè exercitationis admittunt, sed inambulasse, atq; lauasse sat habent. Quin à cibo etiam balneis capiuntur, ac gaudent potissimum.

Calidæ & siccae intemperaturæ medela.

Qui cum calore simul aridi sunt, ei sanè humenti nutritu indigēt, neque tam humidis cibarijs, q̄ & id genus balneis. Ab exercitationibus uero tum plurimis, tum uehemētioribus abstineant. Aestatis idcirco tempore citius lauare, deinde post cibum denuo, debent. Gelida quoq; potio 10 præsentissimo illis est præsidio.

Aridæ distemperaturæ remedia.

Siccis præterea intemperaturis nihil sanè alienius est Venere: à laboribus item, æstu, solitudinibus, uigilijsq; quàm fieri maxime potest abstinentium eiusmodi temperaturæ hominibus præcipio.

Humidæ temperaturæ medela.

Temperamenta porrò natura humida in ætate pueritiæ affectionibus, causæ rationem ex defluxione & plenitate & putredine habentibus, tentantur. Quare exercitationibus multis, & ad unguem facta in uentre decoctione, atq; per lotium quoq; secretionem, egent. Hisce iterū atq; iterum 20 priusquam nutriti quid capiant, lauari, & thermis naturalibus uti, plurimum prodest. Atqui prospiciendū est, ne defluxionibus, balneis, exercitio longo, ante cibum molestent; secretionem pariter quæ tam per lotium, quàm inferiorē aluum fit. Apophlegmatismis etiam interdum atq; purgationibus, edulijq; boni succi, ac uino deniq; urinam ciente, utendum.

Qui frigidæ intemperantiæ corrigantur. Cap. LXXI.

Sicca intemperies pessima.

Elidorū intemperamentorū tria habentur discrimina: quorū omnium quidem insaluberrimū est aridum. Nam quod in ætatis processu grandioribus natu accidit, id ab initio statim tales infestat. Proinde humectandi calfaciendiq; sunt eiusmodi, id 30 quod pulchre quidem exercitationibus modicis, cibis humentibus ac calidis, uini calidioris nature potatione, somnoq; diuturniore ac prolixiore, conficit. Nobis præterea diligenter, ut omnes quæ singulis diebus in corpore saburrant redundantiæ superfluentes, euacuent, prospiciendū. Venus aridioribus simul uniuersis officit, potissimū si cum siccitate frigiditatē copulāt: Solis ea calidis & humidis innocua est. Vitiosæ quoq; temperature censent, quæ sunt unà cum humiditate frigide, frequēter enim egrotationibus, quæ ex defluxionibus oriunt, solēt corripī: Talibus αλσσία, exercitationes item crebræ, tenuior nutritus, & linimēta deniq; modice calidiora, opitulant. Quicunq; porrò frigidiores quidē natura existunt, modū uero 40 siccae ac humidæ temperature iustum obtinent, horum calor tum excitandus, tum roborandus est. Quod postremo ad humorem & ardorem attinet, aurea in uniuersa uictus ratione cōmendatur mediocritas.

Venus nocet aridis & frigidis.

Siccorū

Siccorū distemperamentorū in uentriculo exempli loco, paulò uero post reli-
quarum etiā intemperaturarū, medela. Cap. LXXII.

Aridorum quidem distemperamentorū aliud sanè in elementa-
libus solidæ essentia corporis partibus, (quas Græci ὁμοιομερῆ
σώματα, quod est similes, nuncupant) consistit, quum uideli-
cet aridiores, quàm modo naturæ cōueniat, illæ redduntur: Id
(per Iouem) deploratum est, neq; uel Aesculapius ipse facile succurrerit.
Aliud uero peculiari humiditate, qua corporis partes alūtur, penitus de-
perdita, in substantia ex humore compacta, constitutum est. Hæc per sin-
gulas animalium partes roris instar dispersa, pulchre quidem in iisdem
10 continetur, sed absq; alimentorum beneficio in partibus reponi nequit:
quare per ardua fuerit talium quoq; affectum medicatio.

Ariditatis uenarum arteriarumq; præsidia.

Siccitatibus uero quæ in exiguis cum arterijs tum uenis cōsistunt, haud
admodū difficulter mederi datur, si incōpositas partes singulas peculiari
humore suo humectantium alimentorū exhibitione impleuerimus. Non
alienū itaq; fuerit, ægrotantem in aqua balnei mediæ temperaturæ diutu-
le immorari: Post lauacrum illico lac recens emulctum propinandum est.
Oportet autem mellis tepidi non nihil, sed non ita multum, lacti confunde-
20 re: deinde tranquillitati, ad secundum usq; balneū, permittere: tum deni-
que mediocriter, oleoq; pingui cōfricandi, quicumq; in hoc statu constitu-
ti, sunt, donec exhibitum lac ad unguem confectum, non ex ructibus mo-
do, uerum ex uentriculi etiā tumore liceat colligere. Moderatum præ-
terea temporis interuallum, quatuor uidelicet aut quinque horarum æqui-
dialium, inter primum atq; secundum balneum intercaletur, si tertio homi-
nem lauare institueris: sin uero minus, plurimum. Porro à singulis quibusq;
balneis ipsum oleo, priusquam uestibus amiciatur, obliniendum censeo.
Quin à secundo quoq; balneo lac magna cum utilitate exhibebitur, si eo
30 delectetur: sin secus, ptisanam ad amulsum, ut aiunt, elixatam, uel alicam
ptisanæ modo confectam atq; præparatam, quam Græci χορδονήσιον αἶμα ap-
pellitāt. Deinde tranquillitate quiete ue denuo interposita, uel ad tertium
lauacrum uel ad cœnam agemus. Panis præterea quo uesci oportet, exi-
mie atq; egregie præparatus, probeq; clibano (unde κλιβάντης à Græcis di-
citur) assatus, et syncerus, minimeq; impurus esto. Obsonij loco sumant pi-
sces saxatiles, siue Oniscos piscis, quem Romani asellum, nōnunq; mille-
pedam dicunt, Græci etiā banchon, & chellarem, siue gallariam nuncu-
pant, è iure candido: Atq; ut summam perstringā, caput recte educatio-
40 nis, in eiusmodi corporis statu est, ne quæ esui sunt, concoctioni renitant,
sed nutrimenti exquisiti, optimi, neutiq; glutinosa, neq; plurimi retrimen-
ti. Potum præbeat uinū dilutum, colore candidum, non impurū, nullarū
fermè uiriū, (si modo ὀλιγοφύεον hoc quicquid est interpretamenti admit-
tit) clementē quandā adstringendi facultatē habēs. Summæ quidē ac ma-
ximæ siccitatis remedia hæc (quæ hæctenus recensuimus) habentur.

Similariū par-
tium ariditas nul-
lo medicamēto
uincitur.

Caput educa-
tionis status
aridi.

Modicæ siccitatis præsidia.

Ariditas mediocris non tam exactam ad unguem uictus rationem desiderat, neque solidiorem ualentiorisque alimenti nutritum abhorret: Verum in medium ponatur nobis ariditas superiori haudquaquam absimilis, cui mediocris quædam fuerit copulata, & tanquam adglutinata frigiditas, in qua certe calorificorum materia pro frigiditatis modulo scite mutanda est: prædictis namque hucusque, de eadem re non nihil adhaeremus: lactis quidem usui, plusculum mellis, uinum non tam dilutum quam id quod propositum est, exhibebimus, sed meracius. Quin & cibaria caliditatis feruentioris, non naturalibus modo atque insitis temperamentis, sed nuper etiam accersitis asciti-¹⁰ tibusque qualitatibus, administrari nullo incommodo possunt. Porro nardino aut mastichino unguento eiusmodi temperaturas iugiter ungendas censeo,

Frigiditatis ariditatisque præsidia.

*Coniugate in-
temperici præ-
sidia.*

Si uero plurima frigiditas cum siccitate iustum modum longe excesserit, tale quidem temperamentum ut multo difficilimum iudicatur, ita cum primis correctioni renititur. Verum uel eisdem ei medicamentis, uel melle per se elixato despumatoque, opitulatur. Vinum quoque admodum uetus eisdem eligendum existimo. Nihil est quod aliud salubrius ita affectis medicamentum, requiras eo, quod picatores iugiter usurpant, uentriculo illitum, & etiam dum calidum, priusquam refrigeratur auulsum: dormire præ-²⁰ terea cum puerulo eufarco, ita ut is superiorem uentriculum perpetuo attingat, eiusmodi temperamento non facile inuenias quicquam magis idoneum.

Ariditatis & caliditatis modicæ medela.

Vbi uero ariditati mediocris caliditas commisceatur, in hac quidem temperatura primam illam educationis rationem obseruare conuenit, ne uidelicet mellis unquam uel tantillum degustent, in hac affectione constituti, minimeque gentium uina peruetusta hauriant: cæterum edulia tepida ac lactea offerre, & uentrem cum omphacino, tum melino perlinire conducat. Verum immodico quodam studio eos qui ita afficiuntur infrigidare, discrimine minime uacat, quoniam febris quodammodo naturam hic status æmu-³⁰ latur, ubi calor uidelicet supra quam par sit, modum excesserit.

Calidæ & humidæ distemperantiæ præsidia.

Supponamus ediuerso calidam quidem intemperiem excedere, sed ei humiditatem iungi atque annecti: Eiusmodi sane intemperamento, aquæ gelidæ potione opitulabimur. Salutaris atque peridoneus etiam fuerit tum frigorificorum, tum constringentium esculentorum usus. Sunt autem & istæc alimenta sic austera, ut calfaciendi interim potentia careant.

Humidæ intemperaturæ solitariæ remedia.

Si uero humidum distemperamentum sine additamento solum fuerit, arfacientia alimenta, que neque calfaciendi neque refrigerandi uirtutem habent, præsentissimo sunt præsidio. Consuetæ idem præstat potionis defraudatio & abstinentia. ⁴⁰

Humidæ & gelidæ distemperantiæ subsidia.

Cæterum humidæ intemperantiæ cum frigore copulatæ, haud meliora subsidia

subsidia inueniuntur, quàm quæcunq; acrimoniam quandam præferunt, admixtis interim quæ adstringēdi facultatem sine euidenti uirtute frigorifica obtinent. Eximium quoq; ita affectis fuerit auxilium, modica potio, præsertim uinorū apprime calfacientium. Eiusmodi igitur habemus malarum temperierum quæ in qualitatibus consistunt, suppetias. Quoniam aut humor qui uel in sinuoso uentriculi loculamēto (sic enim *κώρις* interpretor) continet, uel in tunicis ipsius impactus est, distemperamentū subinde conficit, haud absurdum (arbitror) fuerit, de ijs quoq; sermonem facere.

- Quare si quem prior affectus tentauerit, euacuato uomitu humore facile compescitur. Quod si rursus ex alia quadam, aut alijs proueniat partibus, **10** ad amussatam indagationē requirit. Causæ quippe exacta cognitio protinus curationē excipit: Quando uniuersam medendi rationem mittenti particulæ adhibere oportet, suscipiēti uero interim prospicere atq; succurrere, ne tam procliuè quod influit suscipiat. Quam quidē prouinciam non adstringentia solum, sed ea etiam quæ euexiam, id est, bonā corporis totius habitudinem conciliant, pulchre absoluunt. Vitiosos uero qui in uentriculi tunicis continentur succos, medicamentis molliter purgātibus educere expedit: è quorum numero est aloë, & quod inde præparatur medicamen, amara, *ωίκρα* Græcis appellata, & nō raro *ισφα*, quod est sacra. Lentus porrò atq; uiscosus simul uētri impactus humor pituitosus, primo dissecandus, atq; ita deinde expurgandus est. Vbi uero quis opportunus & **20** appositus fuerit, uomitione, radiculæ beneficio, eijciendus: Sin aut neq; glutinosus, neq; crassus humor infestat, satis fuerit uel ptisanæ cremore uel mulso uomitionem ciere, aut cremorē absinthij ex mulso sumere. Pari insuper ac simili ratione & reliquorū deinceps membrorum in prospectis temperaturis medendum est, humoribus ad cōmodos meatus deriuatis. At si, qui sensu saltem percipi queat, meatu pars destituatur, redundantes ipsos cruores (quos *ιχώρας* Græci uocant) siue humores, ueluti spiritum quoque flatuosum in ipsa contento, in halitum redactos, solutosq; **30** euacuare conuenit.

Quæ sint alimentorum uires. Cap. LXXIII.

- Vper alimentorum facultatibus orationem, quæ bona pars operis, corpori hominis tuendo dicati, esse uidetur, rebus hæctenus memoratis subnectere consentaneum arbitror, si antequam singillatim membratimq; eius commentationem aggrediar, exiguis quibusdā ac pauculis adeò anticipauerimus. Opus sanè necessariūq; omnino, si quicq; aliud est, alimentorum, sine quibus uiuere non possumus, uires, intus & in cute, quod aiunt, pernasse. Epulæ igitur extenuatoriæ facultatis, meatus ueluti obice obstructos recludunt, cōgelatos compactosq; ac tenaces immodico lentore seu glutine humores discutiunt, projiciunt atq; abstergunt, crassos dissecant attenuantq;. Catearum diuturnior eius facultatis alimentorum usus, cum serosa, tum biliosa excrementa auget atq; coaceruat. Quin si quis largius æquo iisdem infar-

Causæ notiam statim sequitur curandi ratio.

citur, atrebilarius inde sanguis constituitur. A iugi propterea ipsarum usione abstinendum est, praecipue his qui biliosiorē naturę statum sortiti sunt: conducunt namque his tantummodo, qui pituitae, crudi ac uiscosi, crassique humoris ceu struicem quandam ingentem ac grauem aceruarunt. Ceterum quae impinguantis naturae sunt alimenta, idoneum & quantum satis est nutrimentum praestant. Et si in uentriculo & iocinore pro debito utriusque munere probe conficiantur, inculpatum sanguinem pariunt, splenem uero heparque obturant. Horum uero alia quidem crassioris duntaxat succi existunt, uerbi gratia, lens: alia uiscidi, ueluti maluae: nonnulli cum crassi tum glutinosi humoris facultatem obtinent, ut quae testa integuntur, & inde ¹⁰ *ὀσπρίον* graece nominantur. Ad tuendam igitur incolumitatem longitior extenuans educatio est, ea quae impinguandi uirtutem possidet. Sed quoniam paucissimi alimenti consistit, nihil neque firmitatis, neque roboris corporibus praebet. Oportet praeterea nonnunquam quum indigentia quempiam corripit ac urget, escas plurimi ualentiorisque nutrimenti offerre: Potissimum uero absque discrimine sumpserint ei, qui exercitationibus uacant, & qui ex sententia sua somnum, quantum uidetur, capiunt. Quibuscunque autem ante quam cibum sumant, exercitationibus operam dare non est integrum, dapes quae crassiores succos efficiunt uitent cane, ut ita dicam, peius & angue. Inertes quoque & ignaui, ne per somnium quidem ²⁰ id genus alimenta admittant. Quemadmodum porro ignauia perpetua & immodicum otium ad tutelam sanitatis multo plus officit quam conferat, sic mediocris agitatio ad tuendam ualeitudinem summopere conducit. Mediae uero materiae cibi, quae neque impinguentes neque extenuantes sunt, omnium praestantissimi habentur, utpote qui mediocris essentiae sanguinem generant. Ut igitur eius farinae, corporibus nostris commodissima sunt esculenta, ita quae uiciosum producunt succum summo sunt dispendio: quapropter manibus pedibusque semper uitari debent. Detestari denique uaria diuersisque generis edulia satius est, potissimum si diuersimodis atque repugnantibus fuerint potentijs praedita, concoctu namque difficilima ³⁰ quaecunque hoc modo assumuntur ingerunturque.

Mediae materiae
cibi.

De oleribus esculentis. Cap. LXXIII.

Lactuca, *λευκάνη*.

Lactuca liquidam cum refrigerandi tum humectandi facultatem obtinet, quo nomine etiam soporem conciliat. Haec ut inter olerum omne genus praecipue nutrit, ita egregie eximisque etiam succi sanguinem producit.

Intubum, *ἰντούρον*.

Intubum eandem quidem cum refrigerandi tum humectandi facultatem, ueruntamen lactuca nonnihil inefficaciorē, possidet. 40

Malua, *μαλάχη*.

Malua frigoris quidem uirtutis est, sed clementis atque obscurae: efficaciorē uero habet humectandi potentiam, unde & propter gluten & uisco-

& uiscositate suam uentris quoque subducendi potestate prædita est.

Beta, τούτλον.

Teutlon, quam Romani betam dicunt, sua abstergendi facultate duram quoque aluum lenit ac deijcit: proinde si crebrius aut largius estur, uentriculos, qui σόμαχος à Græcis appellatur, lancinat: hepar item ac splenem uicinasque ipsorum partes ceu obice quodam obturat.

Brassica, κρωμβη.

Brassica recocta si ea datur aluum cōprimat: semel uero duntaxat, ac ne tum quidem ad unguem elixata, sed quasi subcruda, cum oleo & garo sale ue cōmansa, uentrem potius lubricat: perinde atque cremor quoque ipsius lentis cremorem purgandi facultate, uiribusque præcellit. Cæterum brassica marina multo euidentius atque adeo magis etiam aluum præmollit, atque subducit, nam falsitudinē quandam, subamarulentumque saporē præfert.

Halimon, ἄλιμον.

Halimon item, quod Romani Albucū quoque dicere uidentur, quoniā falsuginosum est, uentrem exonerandi potestate uiget. Cæterum brassica stomacho accommodatior & utilior, eo quod mediocris quoque astrictoriæ uirtutis esse deprehenditur. Lac porrò semenque prolificum auget.

Blitum & Atriplex.

Blitum atque Atriplex aquosiora sunt inter olera, aluumque molliunt atque deijciunt, sed pauillum alimenti præstant. Aculeata uero omnia, cuiusmodi carduus & atractylis est, quod est cnicum fatium, uel ut alij dicunt, colon rusticā, & huius classis alia, stomacho summopere cōueniunt: dempta cinara, prauis namque succi hæc est esca, & præcipue ubi durior iam euaserit. Quare præstantissimum fuerit elixam hanc oleo, garoque, unā cum coriandro esui accommodare.

Apium, ολυφάτρῦ, σιον, σμύρνιον.

Apium fatium, ολυφάτρῦ, (quorum illud Græcis σέλινον κικπῶρον, hoc uero ἰπποσέλινον dicitur) sium, quod odoratum iuncum quidam, alij anagallidem aquaticam appellant, smyrniū, omnia quidē ac singula proritandi & impellendi lotij potestatem obtinent: cæterū posterius hoc odore & acrimonia præstantius est, & urinam pariter ac menses commouet. Sed apia suauiora sunt, ideoque stomacho idonea magis uidentur.

Eruca, ἄζωμον.

Eruca, olus hoc magnam excalfaciendū uim obtinet, & geniturā augere credit, & ob id in Venerē stimulos addere, capitisque eum dolorē, quam Cæphaleam nominant, inducere.

Nasturtium, ocimom, sinapi.

Nasturtium, κάρδαμον græce, ocimum, sinapi, olera calidæ admodum sunt potentia, & acorem præferunt, (in primis uero nasturtium) concoctioni resistunt, stomacho sunt noxia, & prauos succos, quando eiusdem naturæ habentur, in corpore pariunt.

Vrtica, ἀκαλόφου.

Vrtica (quæ à Græcis cum ἀκαλόφου tum κνύδου nūcupatur) maxime tenuium est partium, uentrem autem modice subducit, & parcius alit.

Gingidium.

Bifacutū (sic enim Romani γγγιδίου appellat) olus est scandici non ab simile, plusculum astrictoriae qualitatē, amaritudinisq; retinens, aptius est stomacho, ita quidem ut cibum fastidientibus appetentiā reuocet, cum aceto sumptū, sed exiguū corpori alimentum præbet. Quæ præterea syluestria olera prædicantur, pestilentissimum omnino succum generant.

Capparis.

Capparis quoq; cibi appetitum illicit, hepatis & lienis oppilationem laxat ac discutit, pituitāq; educit. Vfus eius in primordio cœnæ cōmendat̃ ex oxymelite, quod est aceto mulso, uel oxelgo, hoc est, ex oleo atq; aceto.

De olerum asparagis. Cap. LXXV.

Litum, lactuca, atriplex, malua, betaq; stirpē quidē humidam habent, asparagum uero (quo nomine Græci cymam uocant) siccum. Raporum cōtrā, sinapis, radiculæ, nasturtij, pyrethri, brassicæ, et omniū deniq; aliorum calorificam uirtutem habentium, planta quidem arida, cyma uero humida est: cæterū à spinosis fruticosisq; plantis, & qui in harundinetis, uliginosis palustribus uel locis nascuntur cyme, quæq; à bryonia decerpuntur, stomacho quidem accommodatæ sunt, & lotium cient, parum tamen nutriunt: & si probe concoquant̃, olerū asparagis in nutriendo efficaciores sunt. Pari etiā modo & chamaedaphnes (id est, humilis & terrestris lauri, quam Romani nūc laureolam, nunc uincamperuincam dicunt) asparagus nutrit.

Cyme Bryoniae.

De ijs quæ edendo sunt radicibus. Cap. LXXVI.

Apus atq; rapa denuo elixæ, si estur, nō minus alimenti quàm reliquæ stirpes ac olera præbent: Quum uero assidue eduntur, crassum succum generant.

Bulbī qui edendo sunt.

Bulbī, astringentis abstergentisq; naturæ sunt: appetentiā quoq; cibi inuitant, stomachum roborant, uiscidos thoracis humores pulchre euacuant. Si bis decoquantur, uberius quidem nutriunt, sed minus educunt, eo enim pacto ipsorum propulsatur amaror: semen præterea prolificum producant, libidinem accendunt, si iugiter crebriusq; sumantur, peditus insuper conciliant, torminaq;. Atqui ex garo, oleoq; comesti, dulcissimi, flatu carentes, optimi alimenti, facilisq; decoctionis sunt.

Pastinacæ, dauci, siferis.

Pastinacæ, dauci, siferis, multo minus alimenti, quàm rapæ præstant: adurentes uero sunt, & euidenter odoratę, lotiumq; impellunt. Supra uero modum, & immodice perperamq; utentibus, prauos succos generant: concoctu difficiles, cōmuni radicū modo, existunt. Sunt qui syluestrem pastinacam daucum nūcupent, ea multo uehementiore uel lotium promouet.

Radia

Radicula.

Radicula attenuandi adurendique potestatem habet: edenda in prima mensa est, ex oleo scilicet & garo, uentris lubricandi gratia: in secundis uero mensis detestetur.

Cape, allium, porrum.

Cape, allium, porrum, quonia acrimoniam praefert, corpus calfaciunt, extenuant, & dissipant crassos qui in ipso continentur humores. Bis quidem elixa exiguum, cruda uero nihil alimenti sufficiunt. Allium quippe obstructiones discutit, dissipandique potentia regnat. Efficaciores porris arefaciendi uires habent ampeloprasa, ueluti syluestria. In summa, olera simul uniuersa, si incocta sumantur, deterioris succi sunt quam elixa, multoque magis superflua humiditate participant. Quae porro cum muria tum oxyhalme condita reseruatur, stomacho magis conueniunt, & appetentiam acrius excitant, crudes humores disijciunt, aegre conficiunt. Et praeterquam uel natura uel moribus comparatum est abutentibus, uitiosis succis infarciunt.

De tuberibus ac fungis. Cap. LXXVII.

Vber nullum manifestae qualitatis ex seipso cremorem praestat, frigidiorum uero & crassiorum exhibet. Micetes, (quos Latini *Micetæ* fungos nuncupant) gelidi, pituitosi, & uitiosi cremoris sunt.

Omniu innocetiores habentur boleti, qualitatis notatu dignae expertes, probe elixi. Qui uero amminitae uocantur, secundum post boletos bonitatis locum obtinent. Caeteri omnino uitandi sunt: pars quippe bene magna ex ipsis letalis est: quinetiam ipsi quoque boleti, nisi ad extremum elixi edantur, praesens discrimen, mortisque causam sepa numero minant.

De frumentaceis. Cap. LXXVIII.

Chondrus & alica.

Xeis quae frumentacea dicuntur, chondrus egregie nutrit, & glutinosos uiscidoque lentore parit humores: sed puls ex eo confecta pestilens est, eo quod quamprimu crassescens incocta permanet. Praefertur potius cremor ipsius ex integro chondro ad summum ptisanae instar decocto expressus. Alica uero (*ἀλική* à Graecis appellata) in caeteris quidem chondro (hoc est, frugi, unde haec omnia fiunt) haud absimilis est, uerum aluum intensius moratur.

Triticum.

Triticum quidem elixum, mansum, aegerrime conficitur, peditus generat: ubi autem confectum siue concoctum fuerit, alimentum praestat ualidissimum. Porro ubi in panem fuerit redactum, inflandi facultatem & concoctionis difficultatem exiit, eo quod fermenti salisque particeps sit.

De panibus.

Siligineus uero panis omnium firmissimus est: post hunc similagineus: deinde cui nihil ademptum est, quem *συνόμιον* Graeci uocant. Sordidus, hoc est, frumentaceus panis, alimoniae quidem minus ceu firmissimus praebet, promptius uero per aluum deijcitur. Amylus, hoc est, ex amylo farina factus, minimi alimenti est, non aliter quam qui lotus in cibo ministratur.

Hordea, polenta, maza.

Hordea frigoricæ & absterſiue ſunt potentia: elixa uero inſtar ptifa-
næ, humectant: fricta uero ad modũ polentæ, arefaciũt. Polenta in eſta
te ante balneum cum aqua pota, ſiti ſubuenit. Hordeaceus panis imbe-
cillior, & minus nutriendo eſt. Maza non facile conficitur, & amplius
quàm hordeaceus panis inflat, & ſi cum melle fuerit ſubacta, per aluum
facile descendit. Avena.

Avena, (ſic enim *βεδουον* interpretor) natura ſiccandi uim habet, & mi-
noris in nutriendo poteſtatis eſt. Milium ac panicũ refrigerandi, ſic-
candiq; & exiguas in nutriendo uires poſſident, aluũ morantur: præcel- 10
lit autem per omnia milium panico.

Oryza.

Decoſtio
ptifane.

Oryza ægre concoquit, & exigui nutrimenti eſt, & præter hæc etiam
aluũ cõpeſcit. Coquitur aut ptifana hoc modo: Vna eius pars in quin-
decim aquæ partibus, pauſillo olei adiecto, elixat, et quũ intumuerit ebul-
lieritq; aceto etiã: ubi uero ad unguẽ decocta fuerit, ſuperiniiciẽdus quo-
que tenuis atq; friatus ſal. Nec deſunt qui porri aliquid atq; anethi addãt.
Cæterũ auena chondrusq; perinde atq; ptifana coquunt & concinnant.

De legumentis. Cap. LXXIX.

Lentes.

Eguminũ lens quidem uitioſi cremoris eſt, melancholicumq;
humorem auget, aluũ compeſcit, potiffimum bis cocta. Ius
uero ipſius cum aceto & garo ſumptũ, uẽtrem ſoluit. Admiſce-
re aut lenti, quoniam inflat, uel ſatureiam uel pulegium debet. 20

Fabæ, piſa, cicera, lupini, fœnogræcum.

Fabæ lenes ſunt, & uentris flatus pariunt, abſtergendiq; poteſtatem
retinent. Aegyptia uero faba, noſtra humidior cenſetur, & plus retrimen-
ti relinquit in corpore. Piſum laxum quidẽ ac molle eſt, cæterũ peditus ra-
riores facit. Cicera inflationes pariunt, abſtergunt, ſemen prolificum gi-
gnunt, libidinem excitant, lapides cõminuunt, fricta inſlandi quidem uim 30
deponunt, ſed ægre in ſtomacho conficiunt. Lupini quoq; concoctio-
ni reſiſtũt, & ægre tranſmittũtur, crudumq; ſuccũ cumulant. Fœnogræ-
cum calfaciendi, uentremq; ſubducendi facultatẽ habet, ſi ante dapes cæte-
ras ſumptum fuerit.

Ochri, phaſeli.

Ochri, quæ eruilia dicunt, & phaſeli macerati, quoad radices promi-
cant, ſi ante cibum ex garo edunt, aluũ ſoluunt, & maiores alendi uires q;
fœnogræcũ obtinent. Phaſeli, quæ & dolichi, hoc eſt, ſiliquæ, dicun-
tur, integri cum lobis, uiridesq; ſumpti, ingentẽ reſtrimentorũ uim pariũt.

De fructibus quæ inter æſtatẽ & autumnũ matureſcũt. Cap. LXXX. 40

Cucurbita, pepones.

Cucurbita refrigerandi & humectandi uim obtinet, uentremq; ſub-
ducit, ſed alimentũ præſtat perexiguũ. Pepon in uniuerſum
prauĩ

pravi succi, gelidus, udus, ac uomitorius est: non cōcoctus choleram inducit: semen eius ciendæ urinæ, & frangendis renum calculis natum, atq; in totū abstergit abunde. Melopepon minore efficacia omnia hæc possidet. *Melopepon.*

Cucumis, *σίννος.*

Cucumis minore frigiditate & humiditate pepone prædita est, sed maiore ad promouendum lotium potestate: difficilis concoctu, & si tandem concoquatur improbi tamen succi est. Sed ut summatim, atq; uno (ut dicitur) uerbo perstringā: Omnes fructus quos profert autumnus frigorificæ & humentis naturæ, ad hæc minus nutriendo, deploratiq; succi sunt.

10 De ijs quæ ex arboribus decerpuntur fructibus. Cap. LXXXI.

Ficus, uuæ, & carica.

Ficus & uuæ primas inter fructus autūnales meruerunt, quando ipsorū succus culpa tantum non omni uacat, & alimentī minime uulgaris sunt. Cæterum ficus honore & bonitate succi uuas præcellunt, & liberalius nutriunt: alui præterea, urinæq; ciendæ, & renes purgandi prouinciam pulcherrime subeunt & absoluūt, comprimis autem quæ fuerint exactam cōsequutæ maturitatē. Pari etiam modo carica: atqui flatus interim sanguinemq; uitiatum pariunt: ideoq; pedunculos assiduus earundem usus conciliat. Vuæ retentæ non conficiuntur in uentriculo, & crudum succum faciunt: deiectæ uero moderatiores redduntur. In uuis passis maior calfaciendī uis est, conueniunt etiam magis quàm uuæ stomacho, neque tam exigui alimentī sunt, sed imbecillius aluum deiciunt.

Mora.

Mora, quæ & sycamina dicuntur, uehementem quidem humectandī, mediocrem uero refrigerandī facultatē obtinēt: à primordio cœnæ & ante alios cibos deuorata, aluum exonerant: neq; admodum stomacho aliena, sed nutrimentī ferè nullius.

Cerafa.

30 Ex cerasijs autem suauiora cunire quidem faciunt, cæterum stomacho officiant. Quæcunq; uero acerbitati participant, atq; astringunt, ut stomacho nunquam sunt noxia, ita & per aluum nihil transmittunt. Atque eadem sanè ratio non tam uuis ac moris, quàm alijs compluribus exacte cōgruit. In summa: Quæcūq; astringendī uim obtinent, in prima mensa, aut alias ante escas uel comesta, uel bibita, aluum comprimunt. Quicumque aluum ob imbecillitatem astrictam nacti sunt, hos quod eam lubricet atq; resoluat quippiam, uerbi gratia olera, siue pisces, siue eiusdem farinae cætera, præmittere, deinde quod conspissandī facultatē habeat, sumere oportet, quæ aluo robur adferentia, per inferna impellant atq; ad deiectionem retrimenta excitent.

Nux pini, & persica.

Nux pini, quæ strobilus etiā appellat, probū crassumq; cremorē continet, edendo quidē, sed difficilis decoctionis est. Persica pravi succi sunt,

acescunt & corrumpuntur ocyssime, proinde in prima mensa sumenda, quo deijciantur promptius, neq; propter cunctationem in uentriculo uitient.

Præcocia, doracia, & armenia.

Præcocia porrò, & doracia, & armenia, potiora sunt persicis, quoniam neq; acescunt, neq; pariformiter apta corruptioni, & capiunt magis ac delectant amplius.

Poma.

Ex malis, dulcia quidem maiores reliquis in calfaciendo uires habent, & quamprimum transmittuntur, maxime dum uel assantur, uel elixantur.

Acida poma.

Austera.

Acida sibi cum refrigerandi, tum humores in uentriculo difsecandi, præstantiorem facultatem uindicant. Austera dein stomachum roborant, aluum suprimunt: præ cæteris tamē magis cydonia, cotonea à Latinis uulgò appellata. Pirorum pari etiam modo grandiora atq; matura, eandem quidem facultatem seruant, sed uberius nutrimentum fumentibus suggerunt.

Mala punica.

Mala punica frigorifica uirtutis sunt, & paululum alimenti præbent.

Mespila, & sorba.

Mespila & sorba uehementiores in astringendo uires retinent, idcirco lubricæ fluentiq; aluo accommodata sunt.

Palma.

Palma stomachum quidem solantur, nisi præpingues extiterint: uentrem cohibere, crassos, glutinosos humores gignere, & eum capitis dolorem, quem κεφαλαλγίαν dicunt, inducere solent.

Oliua.

Oliuarum post hæc druppæ stomacho officiant, & crassum succum pariunt. Oliuæ salsa siue condite, quas Græci κολυβάδας appellant, ante alia edulia comestæ, appetentiâ cibi reuocant, aluum difficilem leniunt, idq; sanè acrius quum uel aceto, uel aceto mulso, præparentur condiantur ue.

Nuces.

Nucum uero basilica quidem siue iuglans auellanis minorem in nutriendo potestatem habet, stomachoq; utilior est. Virides nuces humidiores sunt, uentremq; subducunt. Arida uero, si quis maceratis in aqua & ab interiore putamine purgarit, recentioribus potentia nihil cedunt. Amygdalæ difsecandi, extenuandiq; uirtute præditæ sunt, quocirca tum uiscera, tum thoracem, sed uehementius efficaciusq; amaræ, purgant. Assimilem sanè potestatem habent & pistacia (uulgò fistici dicti) hepatis coarctationes constipationesq; maiore efficacia laxant.

Damascena.

Damascena, si in prima mensa, aliàs ue ante cibos edantur cum cruda, tum in mulso elixa, uentrem difficilem molliunt. Syriaca cōcoctu difficilia sunt, stomacho hostilia, & exigui nutrimenti. Ceratia (filiquæ) ægerrime cōcoquuntur, aluum cohibent, & uitiosum succum possident. Sycomora abundantem refrigerandi & humectandi potestatem habent.

Ceratia.

Citreum malum.

Medici mali extima pars acedinē sapit, & cōcoctioni renitiunt: quæ uero carnis

carnis quandam imaginē repræsentat æmulaturq̄, etsi edendo sit, tamen æque cōcoctioni resistit. Medulla uero, siue interior pars dicere malis, siue acida, siue aquea fuerit, abunde in frigidat.

Glandes.

Glandes non inefficaciores frumentaceis in alendo uires habent, cæterum nō sine difficultate in stomacho tandem conficiunt, & crassioris succi sunt, lenteq̄ transeunt. Castaneæ per omnia glandibus præstantiores & salubriores creduntur.

De animalibus, primitusq̄ de uolucris. Cap. LXXXII.

10 **A**Ves imbecillius multò leuiusq̄ quadrupedibus alunt, potissime uero suibus: sed concoctrici animantis facultati promptius obtemperant, præcipue perdix, attagena, columbarum pulli, gallinæ, phasianus, turdi, merulæ, passeruli, necnō & pyrgiæ solidiorem alimoniam præstant: & his etiam magis turtur, palumbus, anas. Sed longe sunt solidiores ac duriores, & concocturæ contumacius renitentes, pauonū carnes, utpote fibrosiores. Porro anserina & struthocamelina caro maiorem redundantiarum saburram prædictis cumulat, & in stomacho ægrius conficitur, exceptis alis, quæ succi bonitate reliquis auibus minime cedunt. Gruum caro referta fibris & durior est.

Caro anserina & struthocamelina.

Gruum caro.

20 In summa, iuniores auiculæ ueteribus semper humidiores sunt, minus concoctioni resistunt, plus alimenti præbent, & per aluum procliuius descendunt. Quin & elixæ ab assis & in sartagine frictis pari interstitio dissident. Quæ deniq̄ in siccis regionibus atque montanis degunt, ijs quæ in uliginosis aluntur, concoctioni minus obluctantur, & nihil ferè superfluitatum relinquunt.

Carnes elixæ, assis, & frictæ.

De ouis. Cap. LXXXIII.

30 **O**Allinarum, & phasianorū oua, principem bonitatis locum occupant: sed anserum & struthocamelorum infimū. Atqui longe semper recentia ueteribus palmam præripiunt: & ut trementia nutriendo magis sunt, ita & sorbilia facilius descendunt, & gutturis asperitates molliunt. Reliqua ad unum omnia concoctioni obstinate repugnant, & lentius per meatus excernuntur, crassiq̄ omnino succi sunt, demptis ijs quæ præfocata dicuntur, quæ quidem cruda in garo, uino & oleo irrigata, in diplomate, id est, uase gneo aut testaceo, mediocriter densantur, nam hæc coctu facilia, succiq̄ inculpati, hoc modo redduntur. Fricta aut in sartagine omnium sunt uitiosissima.

Oua recentia, trementia & sorbilia.

Diploma.

De quadrupedibus animalibus. Cap. LXXXIII.

Suilla caro.

40 **P**Edestrum animalium, suillæ carnes omnium aliorum esculentorū efficacissimas in nutriendo uires obtinet, eo quod cum gustu tum odoratu peculiarē quandā germanitatē humanæ corporis emulant, ueluti à quibusdam qui per imprudentiā humanam carnē degustauere, animaduersum est. Verū quicquid nutrimenti ex

ipsis contrahit, uisco seu quodā lentore præditū est, & ægerrime dissipat.

Ouilla caro & caprina.

Hircina.

Bubula.

Leporina.

Ceruina.

Ouilla caro plurimam retrimentorum congeriem, perditosq; succos cumulat. Caprinis carnibus acredo quædam succusq; minime bonus inest. Hircina caro deprauatissima est, siue succum eius malignum, siue concoctionis difficultatem respicias. Bubula porrò caro atram bilem auget. Leporina uero crassum quidē succū habet, uerū in hoc à bouina & ouilla uincitur. Ceruina duri & coctu difficilis alimenti est. In uniuersum uero, recentiora, iunioraq; omnia ueteribus humidiora, molliora, & coctu facilia deprehenduntur. Pari modo & castrata ijs qui testiculos etiamdum habent: Et bene curata cute, strigosis.

De animalium partibus.

Cap. LXXXV.

Rostra.

Aures.

Adenes.

Extimæ animalium partes ut sunt neruis refertæ, ita pinguedine carneq; uacant, quapropter & uiscidæ cernunt, & exiguas in nutriendo uires, sed alui ciendę potestatem, habent: demptis auium (quod impendio siccæ sint) partibus. Rostra & aures cartilaginosa, concoctūq; difficilia sunt. Lingua mollis laxa ue, exanguis & lenis in nutriendo potestatis est. Adenes, id est, glandulæ, gustu suaues sunt atq; tenues: Suauiores uero multo mammillinæ sunt, præsertim porcinæ, dum uidelicet lacte infarciuntur, neque imbecillius quidem ipsis carnis alimentum præstant.

Renes & testes.

Renes atque testes uirosi sunt, (sic enim *βρωμώδεις* interpretor) ægerrimeq; in uentriculo conficiuntur. Ceterum gallinaceorum saginatorum testiculi, suaues, & inculpato corpori alimentū præstant. Taurorum porrò e contrario, hircorumq; & arietum testes, uix tandem cōcoquuntur, & improbum succum faciunt.

Cerebrum.

Medulla

spinalis.

Cerebrum pituitosum, densi prauiq; succi, lenti meatus, concoctioni renitens, stomacho ingratum, & nauseosum deniq; est: coctum uero ad summum satis idoneum alimentum præbet. Medulla spinalis, pinguis & suauior est cerebro, in cæteris autem nullo ab eo discrimine diffidet.

Cor & hepar.

Lien.

Pulmo.

Ventriculus.

Cor & hepar crassum habent succū, ægre decoquuntur, lente transmittuntur: sed suillum iecur bonitate reliquis præstat. Lien prauis succi est, & atrā bilem generat. Pulmo utrisq; cum laxior, tum coctu facilius est, cæterū pituitam auget, & minimæ in nutriendo potestatis est. Ventriculus, locelli, & intestina, dura sunt, & concoctioni obluçantur, atq; pituitam pariunt. Vno uerbo, feræ siccioris semper sunt alimoniam quam cures, neq; tantum retrimenti relinquunt.

Sanguis.

Sanguis uniuersus coctu difficilis est, maxime uero crassus, atque atrebiliarius, cuiusmodi esse iudicatur bubulus. Leporis autem sanguen

sanguen tanquã suauissimum primi meriti est: hoc multi unã cum iocinore coquere solent, nõnulli uero simul cum reliquis quoq; uisceribus. Estur & à quibusdã iuuenis porcelli sanguis. Caprinũ postremo sanguinem esui fuisse, ab Homero proditum est memoriã.

De lacte. Cap. LXXXVI.

Ac coctum alendo quidem est, gingiuas uero & dentes incõmodo afficit: proinde simulatq; ingestum fuerit, primum quidem mulso, deinde uino acerbo os abluendũ est. Præterea capitis dolorẽ infert, præcordiorũ (sic enim *παχόνδρια* interpretator) & uentriculi quæ ex flatibus oritur distentionem conciliat, renũ item calculos gignit. Cæterum dilutum imbecillius quidem alimentũ præbet, sed intentius uentrem soluit: crassius cõtrã efficaciores nutriendi uires habet, ægrius uero per inferiora descendit. Caprinum postea mediocris essentiã lac est. Quillum ediuerso crassioris, statim post partũ tenuius, progressu uero temporis crassius, magis magisq; deprauatur.

De lactis potatione. Cap. LXXXVII.

Vicunq; lac poculẽti loco haurire studuerit, à reliquis esculentis abstineat, donec in uentriculo conficiatur, & per inferna deiciatur. Satius autẽ est ipsum recens multum circa auroram ingurgitare, & insuper non à cibis modo, uerum ab exercitationibus uehementibus abstinere, eo quod in laborantibus necessariò accescit. Profuerit autem clemẽs inambulatio, & uigilijs interposita tranquillitas. Ad istum enim uero modum patranti, primũ quidem per aluum deccedit: deinde post deiectionem aliud repetendum est: quin si illud quoq; deiciatur, aliud: in primis enim nõ sine utilitate purgat, haud ita sanẽ multum reliquarũ corporis partium molis, sed ea modo quæ in uentre deprehendit. Post hæc illico uenas subit, & alimentũ præbens præstantissimũ, nunquã amplius per inferna egreditur. In biliosis præterea fluxionibus, ubiq; uentriculũ eliquari religio est, lac feruefactũ propinabimus. Atqui ad hanc rationem decoquendum est: Principio quidem pedetentim, seimãq; ita ut partim exhalat, partim concoquatur: mox incunctanter magis etiam atq; etiam coquito. Prospiciendum uero ne uel cõcrematur, uel in caseum coalescat, & quasi globosum reddatur. Operæ precii uero sit, non tam molliter clementerq; lac ipsum concoqui, q̃ confundendo quod abscesserit circũquaq; detrahi: ferula itaq; polita ac tereti agitandum est: & si quippiã in labijs ollẽ comburitur ac feruet, id spongia purgandũ est: inde nanq; non raro reliquum lactis corrũpitur. Quapropter lac quem admodũ docuimus coquito, quoad crassius planẽ, & crudo lacte suauius reddatur. Porrò cochleis (pro quibus nos fluminales uel marinos lapides accipimus) ex igne candentibus lacti immixtis (quod lac diacochleon appellatur) quicquid est tenue ac serosum imbibitur, insumiturq;. Et hæc quippe lactis confectio uẽtris fluoribus, potissime uero biliosis conducit.

Elixatio lactis

Lac diacochleon.

Llac iuxta fumum frequentē ad extremū decoquatur, serosum eius à caseo discernitur. Mox deinde à fecibus exactus, per linteum pannum uel coletur. Confunditur autē seroso uel melis, uel aceti multū, uel salis modicum, & alui subducendæ gratia exhibetur: adultis quidem usque ad duorum sextariorum mensuram: minoribus uero natu, non minus sextarij pondere. Quod si calculi mariani igniti, aut candentis ferri immissione incrassatum fuerit lac, dysenterix & alui profluuiū probe medetur.

De caseo. Cap. LXXXIX.

Caseus omnis acrimoniā habet atq; sitificus est, cōcoctioni præterea renititur, prauum humorem, & calculum parit. Præstantior autem est & minus officit non uetustus, laxus, minime durus, nec insuauis, & mediocri sale cōditus. Qui contrarijs constat perniciosissimus est.

De piscibus. Cap. XC.

Mnes quidē pisces frigidioris humidiorisq; temperamēti esse perspicuum est: uerum saxatiles appellati, reliquis salubriores habentur, quia concoctioni minus resistunt, & probum succum relinquūt, neq; affatim ad eō humectant, nisi solidiore carne constent. Non autem saxatiliū, maritimi, plurimum discrepant ab ijs qui in limo degunt, aut ubi flumina irruunt. Sed omnium insaluberrimi stagnatiles atq; palustres sunt. Speciatim uero Capito quidem, si intra pelagus uersatus sit, mediocri suauitatis est, & coctū minus difficilis, succiq; minime mali; sanguinē uero tenuiorē atq; imbecilliorē gignit. Eiusdem farinae fermē lupus est. Mulus quoque in æquore degens, durior, & imbecillior cæteris piscibus uidetur, nullus quidem cocturæ renitens, esui aptus, persuauis, pinguedine carens.

De corio testaceo præditis. Cap. XCI.

Nuniuersum, pisces quicunq; pro tegmine (unde & ὀστρακόδεμα à Græcis dicuntur) testā habent, falsum omnino crudumq; succum generant. E quorum numero, ostrea mollissima carne cōstant, & promptius per aluum decedunt. Chamæ præterea, & purpuræ, ungues, σωλιώεις à Græcis appellati, spondyli, buccinæ, cochleæ, & quæcūq; id genus alia dura & crustata, μαλακόστρακα, uocantur, utpote grāmari ἄστρακοι, paguri, cancri, locustæ, squillæ, esui quidē sunt, sed cōcoctioni resistunt, aluumq; cohibent, si subinde in aqua dulci elixentur. Ius atq; cremor omnium quæ testis integunt uentrem promouet, quāobrem terrestres quoq; cochleæ aluū deducūt: sed dura carne, coctūq; difficili sunt, mensis quidem idonea, prauī tamen humoris. Sunt qui ius cum oleo garoq; condiunt, & sic alui deiectionem moliantur. Echini modice frigorigici, exiguiq; alimenti sunt, & lotium proritant.

De mollibus. Cap. XCII.

Molles pisces, puta polypi, sepia, loliginis, duri atq; concoctu difficiles sunt: praeter ceteris uero polypi: succo uero quodammodo falso sunt praediti, sed concoctione uicti, nutrimentum neuti quam exiguum corpori praestant.

De piscibus siue squamis. Cap. XCIII.

10 D¹⁰ Esquamatorum piscium, quos cartilagineos dicunt, torpedinibus, pastinacis, mollis persuavisq; caro est, quam primum sibiens, coctu facilis, mensisq; idonea. Raia, leuiraia, squatina, atq; huiusmodi alia, duriora sunt, coctioniq; renituntur, & uberius alunt. In summa: Dura carne animantia aegrius in stomacho conficiuntur: Si uero concoctione uincantur, ualentio rem solidioremq; in alendo facultatem obtinent.

De grandibus, cetaceis uel. Cap. XCIII.

20 L²⁰ Ngentes (sic enim *κρυώδης* Latio donamus) uerbi gratia, balene, phocae, zyganae, delphines, thunnisq; immanes, dura, coctuq; difficilem & crassi humoris habent carnem: Quum uero sale condiuntur, excessibus eiusmodi spoliati, ad mediocritatem re-
ducuntur: ceteris praeterea piscibus humidiores, excrementis magis re-
dundantes, & ad molestiam inferendum potius & nati appositi uidentur. Porro falsamentorum diuersitates piscium, e quibus conficiuntur, differentias imitantur.

De uiribus uini. Cap. XCV.

30 V³⁰ Aletudinis sequendae studiosum uini potestas fugere non debet. In totum igitur, Omne uinum maximae in alendo potestatis est: sed longe magis rubrum, ac crassum, atque id deterius succi est: Suauis uero, nutrimenti quidem alicuius est, stomacho uero minus conuenit. Acerbum adstringens uel stomacho quidem amicum, sed lenti meatus, neque tantum nutrimenti praebet. Atque adhuc etiam multo minus candidum. Primum omnium uinorum bonitatis honorem obtinet, quod
40 colore *νιψρον*, id est, uermiculum seu rubens est. Peruictum multo plus
caloris ariditatisq; insitum habet q; recens. Sed summatim uini potentia haec est: In uniuersum uinum insitum atque naturalem corporis nostri ca-
lorem suscitatur: proinde & cruditas inde eximie corrigitur, & sanguis uita-
tibus exiit atque emendatur, alimentum (quandoquidem prompte pe-
netrat) per uniuersum corpus deducit: cuius ergo ex aegritudine aliqua emaciatis ac strigosis, bonam corporis, ueluti affatim nutritis, habitudi-
nem restituit. Fastidiosis cibi appetentiam & reuocat & illicit, pituitosum humorem extenuat, bilem per lotium euacuat, coloris gratiam inducit, animo laetabundam alacritatem iucunditatemq; conciliat, corpus quoque
40 robustius efficit. Eiusmodi igitur comoditatum auctor est uinum, mode-
rate ingestum: Ingurgitatum uero praeter modum, incommoda contraria
adfert, inde ebrii subinde evertuntur, furiant, & sopore impetuntur. Vitan-
da itaque est temulentia, immodicaq; uini potatio. Quanquam per longa id

Vinum uermi-
culum.

Vini potestas.

Incommoda
temulentiae.

temporū interualla liberalius ingerere, cōmodo sit: nam per urinas, quas admodum citat, sudoresq; uacuat. Optimum uero ducitur, protinus aqua mulsa sumpta ipsum uomitu eijcere, ne uel reliquijs quibusdam noxijs officiat. Qui uero sese prolixius pleniusq; uino imbuerē instituunt, ac student, ab aliorum sanè ciborum satietate abstineant, atq; inter potandum in media mensa brassicam coctam, bellariaq; sumant, maxime ex amygdalis confecta. Hæc quippe capitis laborem mitigant, grauedinemq; subleuant, neq; ulla uomentes molestia afficiunt. Præsidium quoq; minime ficulneum absinthij maceratum ac dilutum (quod ἀπόβρυμα Græcis dicit) adfert, ante potationē haustum: omnium enim maxime hoc crapulam ar-

Macerati ab-
sintij cremor
crapule inia-
micissimus.

10
cet. Quod si quos uinū uellicet, gelidam hauriāt: postera die absinthij hu-
morem repetant. Deambulationibus præterea, fricationibus item, ac bal-
neo, & exiguo nutritu, ueluti aqua (ut aiunt) aspersa reficiuntur.

De melle & aqua mulsa. Cap. xcvl.

El percoctum ualentis quidem ac maximæ in nutriendo pote-
statis est, sed aluum leuiusculē, minus potenter deijcit: Cru-
dum, e contrario. Gelidis præterea ac humidis temperaturis
magis expedit: calidis alienum est, eo quod in bilem ab ipsis
promptissime uertitur. Aqua mulsa, quod Græci μελικρατον dicunt, bis-
lios nihil ferè adiuuat, quoniã in ipsis quoq; facile in bilem transit. Vti-
le sit igitur aqueum magis illiusmodi naturis mulsam miscere: neq; ijs qui
aliquo modo uisceribus laborant, satis conuenit. Sed aqua de qua agitur
mulsa, hac ratione cōcinnatur: Octuplum aque mellis miscetur, & sic quo-
ad nihil amplius spumæ eijciat, decoquitur. Oportet autem spumam si-
mulac primum exoritur, identidem tollere.

Mulsi cōfectio.

De somno. Cap. xcviij.

Onsequens prorsus esse opinor, post ea quæ de ratione uictus
tradidimus, de somno quoque nonnihil perstringere: eo quod
omnium nouissimus cætera cuncta plerunq; somnus suscipiat.
Somnus itaq; (ut in uniuersum, & non citra formulam eloquar) 30
est animalium facultatum tranquillitas, à bonæ frugis humore cerebrum
irrigante, proficiscens. Huic qui rite indulget, eum plurima comitantur
emolumenta. Nam alimenta conficere, succos digerere, dolorem mitiga-
re, cōsolari labores, distentis ac rigidis relaxationem reddere, diuinamq;
illam aure particulam, mentem scilicet, furentem emendare consuevit. Oc-
casio aut̄ somni opportunissima à cibo iudicat̄. Nam meridiari haud omni-
bus expedit: Non enim satis est ad exactam ciborum concoctionem tem-
pus in quo nonnulli somnum capiunt, interrupta nanq; & amputata ante
tēpus coctione, meridie experrecti, sæpius acetosa eructatione molestan-
tur, sæpius item spiritibus infarciuntur: quin & fluctuationibus tentantur 40
aliqui, nisi uel propter consuetudinē, uel quia satis sterterint, eiusmodi ca-
sus non eueniant. Nocturni somni omnium facile præstantissimi sunt: si-
quidem nocte, humiditate & quiete sua somnū inuitate, coctionem omni-
bus

Beneficia
somni.

Somnus meri-
dianus nõ om-
nibus idoneus.

Nocturni so-
mni optimi.

bus numeris absoluit. A somno porrò nocturno plerunq; ad alium subducendum maturamus. Esto autem debiti somno temporis limes, absoluta ciborum coctio, quæ non tam eructuationibus, q̄z uentris conuientia cōtractione ueprehenditur. Postquam uigilantia perutilis est, quod cōcoctionis retrimenta ad secessum proritet.

De uigilia. Cap. xcviij.

- 10** **Q**uoniam pacto uigilijs, quæ aduersa iam ualeudine correptos uel præ dolore, uel febrī, uel quocunq; alio casu molestant, succurrendū sit, in uolumine quod de febrībus inscribitur, studio sius persequemur. In præsens de ijs modò uigilijs, quæ bene habētes infestant, agendū est. Quocirca si quis uel ex mœrore uel solitudine, seu alio quouis animi affectu somnū subire nequeat, ante omnia quidē mœsticia pro uirili, uel in Cimmerias (ut aiunt) tenebras profliganda est: mox suauiu sonori auscultationibus *λογισμὸς*, quod est cōsiderationē, proscribere expedit. Sunt uero qui leni aquarū stridore hoc ipsum machinantur, qua sanē demulcentia somnus facile conciliatur. Balneis præterea quos uigiliæ infestant, sub uesperam maxime, facta iam concoctione, utantur, edulijsc̄q; humectantibus, puta lactucis, & id genus alijs. Papaueris etiam atrī uiridia folia obsonijs nonnuncq; confundant. Piscibus item qui
- 20** nulla contumacia in stomacho conficiantur, uesci interdū utiliter possunt: Multū uini quoq; tenuis, minime ueteris, ingurgitare: daturiq; iam membra grabato, rosaceo, aut oleo in quo uel papaueris capita, uel mandragoræ elixa fuerint, caput oblinire. Quin anethinū quoq; non antiquum somnificū est. Scimus porrò quibusdam à labore statim facta tranquillitate somnum obrepisse. Coitus quoq; moderatus hunc ipsum non raro cōciliauit. Nec defunt qui capite ac pedibus infrigidatis somnum facile accersunt. Si qui autem uel propter alimentorum copiam, uel uitium, stomacho onerato uigilauerint, id quod usuuenisse comperi, ueluti contrā alij nonnulli præter solitum genium penitus defraudantes, aut parcius cibis
- 30** indulgentes, somnum oculis minime cernunt, considerare & occasionem abscindere conuenit.

De ueterno, siue sopore. Cap. xcix.

40 **S**ediuerso profundi ac ueternosi sopores, quæ *κατάφοροι* à Græcis dicuntur, quempiam corripunt, lauacra illis continua, uentilationemq; frigorificam interdicens: apophlegmatismis utemur, & in totum nutritionē cum calidiorem tum sicciorē, tenuis in nutriēdo potestatis offeremus. A gelidiore quippe in primis, nec nō et humidiorē cerebrū madefaciēte materia, eiusmodi affectus cōtingit.

DIACLIS EPISTOLA PROPHYLACTICA, hoc est, de sequēda

ualetudine tuenda. Cap. c.

40 **Q**uandoquidem tibi Antigone, maxima omnium regum eruditio, atq; grandæua iam ætas, omnisq; philosophiæ peritia, & mathe-

Varia conciliandi somni remedia.

Homiofis.

matices deniq; studij (quibus singulis clarus es) palma facile contigit. res-
giam ego atq; adeo peculiarē esse suspicās eam philosophiā quoq; partē,
quæ incolumitatem tueri docet, deliniare atque describere tuæ maiestati
hac nostra epistola uolui, unde nam mortalibus ægritudines proficiſcan-
tur, deq; quibusdam præcedentibus notis, & quibus remedijs succurren-
dum sit. Quemadmodum enim cœli tempeſtatem nunq; non signa quæ-
dam manifesta præcedunt, quibus nauſe ac ceteri multarum rerum periti
homines, quid ipsis agendum, quo tutiores ſint, colligunt: Sic neq; ullus
præter naturam affectus unquā hominis naturam nullis præcedentibus
præſagijs tentat. Tu itaq; noſtris hiſce præceptiunculis cōfiſus, & obuijs 10
ulnis ea ſuſcipere, & ad amuſſim etiam obſeruare ne graueris.

Quatuor corporis partes.

Notæ futuri
doloris capitis

Cura

Diducimus iam hominis corpusculum in partes quatuor: caput, thora-
cem, uentrem, atq; ueſicam. Quum igitur olim quid morbi caput læſurū
eſt, hæc portenta ſolent magna ex parte præcedere: Vertigo, dolor capi-
tis, ſuperciliorum grauedo, murmur aurium, ſtimulatio ſiue punctura tem-
porum, oculi matutino tempore lachrymantur, & caligant, odoratus he-
betatur, dentium gingiuæ attolluntur. Ergo quum eiufmodi quiddam
portenti ſenſeris, caput confestim euacuandum ducito, nullis ſanè medica-
mentorū præſidijs, uerū ſumptis hyſſopi aut origani capitibus tritis, & in 20
aulula ebullitis cum paſſo uel iuris ſemi ſextario, quibus os ieiunus ablui-
to, atq; quoad pituita deducitur, gargarizato. Hoc quippe capitis affectio-
num facilimum eſt præſidium. Saluberrimū quoq; fuerit, ſinapi ex aqua
mulſa calida macerato irrigatō ue, ſobrium os colluere, & gargarizando à
capite humorē deducere. Oportet autem caput ipſum antea tegmine quo-
piam calfacere, quo liquefacta pituita ſine impedimento effluere poſſit.
Quum hæc igitur quæ propoſita ſunt floccipenduntur inditia, eiufcemo-
di ferè morbi ſuccedere conſueuerūt: Ophthalmiæ, glaucomata, aurium
fiſſuræ, ſtrume in ceruice, cerebri tabes, σφακελις à Græcis dictus, co- 30
ryza, grauedo, angina nocturna, teredones, uua, profluuium capillorū,
ulceratio capitis, dentium cruciatus. ¶ Quum aut quippiam mali thorax
paſſurus eſt, hiſ ſignis portēditur: Sudor quidam undiq; corpus quidem
occupat, ſed thoracem maxime: lingua craſſeſcit: eñciunt per ſputa uel ſal-
ſa, uel amara, uel bilioſa: in lateribus ac ſcapulis dolores citra occaſionem
oriuntur: oſcedines crebre, quæ χολομαι à Græcis dicuntur: uigilię, ſuffoca-
tiones, ſitis, ex ſomno animus mœrore afficit: algores item pectoris, atque
brachiorum, & manuum tremor, inſeſtant. Quibus non imprudenter ad
hunc modum ſuccurritur. Vomitionem à cœna non crapuloſa quoad fieri
potest ciere conuenit, abſq; medicamine. Proſunt etiam uomitus quos
cibus ſequitur, quos Græcorū nōnulli σνυμαϊσμός nūcupant. Cui igitur ſic 40
placet uomere, radículas tenues, naſturtium, erucam, ſinapi, portulacam
deuoret: deinde aqua tepida hauſta euomat. Qui dicta præſagia nauſe-
cerit, hæſ affectiones metuat: Pleuritim, pulmonariã, melancholiã, febres
acutas,

Teredon est erosio ossium
apertis humilibus uti qd aff
foram dicitur apparcat
rurios d^r Signa immia
nentis morbi
thoracis.

Si futuri ægritudinis portus

- acutas, phrenitim, ueternū, & cum singultu ardorem. Si quis uero uentrem morbus occupaturus est, his signis prælagiri potest: Venter primitus cōuoluitur & in sese ipso perturbatur, esculenta cum poculentis amaritudinem præferre putantur, genuum grauitas, lumborū rīgor inflectilis, uniuersæ molis corporeæ lassitudo, idq̄ sine occasione, crurum torpedo stuporq̄, febriculæ exiles. Vbi hæc portenta senseris, uenter nullo medicamento quidē, sed uictus ratione mollificandus est. Satius enim ac longe tutius est ijs uti, quibus delinqui facile nō potest: e quorū numero sunt, beta aqua malsa decocta, allia elixa, malua, rumex, mercurialis, & omnia melle condita. Cuncta enim hæc alui sedimīna deijciunt. Quod si prælagiorū aliquod magis magisq̄ intendat, cnicī liquorem omnibus decoctis confundito, suauior nanq̄ & tutior est. Vtilis item fuerit, leuis brassica in nō exigua aqua elixa, huius succus inquā quatuor heminarū mensura cum melle ac sale potui datus profuerit. Ciceris aut erui aqua in ieiunio epota eundem effectum habet. Hæc signa paruipendentibus, huiuscemodi affectiones superuenire solent: Ventris diarrhœa, hoc est, fluxus: dysenteria, lienteria, id est, intestinorū leuitas: uoluulus, ειλὸς à Græcis dictus: coenodix, febris tertiana, podagra, apoplexia, hæmorrhoides, arthritis.
- Quando aut uesicæ malum imminet, his notis deprehenditur: Post exitum etiam cibū plenitas infestare uidetur, peditus, eructuationes, uniuerſi corporis pallor, somni graues, lotia lurida, & ægerrime emanantia, & circa pudenda oedemata. Quum hæc apparuerint prælagia, suppetijs odoratis lotia impellentibus opem ferre conuenit, id quod sine periculo futurū est. Sunt igitur fœniculi apijq̄ radices in uino albo odorato macerandæ, unde ieiunus in matutino quotidie duos sumat cyathos, cum aqua dauci, mirrhæ, enulæ campanæ, quodcunq̄ horū ad manū sit, iuxta enim singula iuuant: cicerum quoq̄ maceratorū aquam si cum uino potauerit, idem consequet̄. Qui uero dictas notas negligenter præterierit, hos morbos expectet: Hydropem, lienis magnitudinē, hepatis dolorem, λιθίασις, quem calculum Romani dicunt: nephritim, id est renum affectionem: lotij stillicidium, plenitatem uentris. Cæterū in omnibus his quæ hæcenus proposuimus signis, infantibus quidem clementiores, grandioribus uero natu efficaciores, medelas exhibebimus. Neq̄ post hæc silenter pertransibimus anni solstitia, in quibus singula quæq̄ accidūt: sed quæ ingerenda, offerendā ue, & à quibus abstinendū, tribus (ut aiunt) uerbis expediam, Exordiar itaq̄ à solstitio brumali.

Solstitium brumale.

- Solstitij brumalis tempore augetur in hominibus catarrhus, & humiditates, ad uernū usq̄ æquidiale. Calidiora itaq̄ tum ingerenda, & meracius prolixiusq̄ atq̄ ab origano bibendum est, libidiniq̄ indulgendum. Sunt autem usq̄ ad æquidiale dies nonaginta.

Aequinoctium uernum.

Ab æquinoctio uerno usq̄ ad uergiliarum exortum pituita, & dulcis

Prælagia morborum uentri incubentium.

Victus molliēs

aluum.

πυρρὸν ἐστὶν ἡπατῶν καὶ τῶν σπλῆνῶν γινώσκοντες ἡπατῶν καὶ σπλῆνῶν ἐπιπέσειν ἐπιπέσειν

Ventris incommoda.

Vesicæ morborum prælagia.

Ætatis habenda ratio.

fanies, quos ichoras dicunt, sanguis in mortalibus, crescunt: idcirco quam maxime succosis acribusque utendum est, corpus diligenter & cum labore exercitandum. Concubitum tum quoque indulgendum. Numerantur uero usque ad uergiliarum ortum dies sex & quadraginta.

Vergiliarum exortus.

Hoc tempore crescit in hominibus bilis amara, & eiusdem qualitatis fanies, cruorque, ad æquinoctium usque æstiuale. Tum suauia aluum clementia ingerere, & Veneri minimum indulgere cōuenit. Numerantur autem ad solstitium usque æstiuum dies quinque & quadraginta.

Solstitium æstiuale.

Solstitij æstiuui tempus, atque bilis abundantiam in hominibus facit, usque ad æquinoctium autumnale. Utendum itaque egelidis undis, odoratisque omnibus: Venus uel omnino uitanda, uel simpliciter saltem ac candide, quæ de ipsa tradita sunt, admittenda. Inseruntur autem inter æstiuum solstitium & autumnale æquinoctium dies tres & nonaginta.

Æquinoctium autumnale.

Hoc æquinoctij autumnalis tempore pituita, & tenues fluxus in hominibus abundant, ad uergiliarum usque occasum. Oportet ergo tum fluxiones cohibere, & acerrima quæque, succosissimaque esitare, & quamminimū fieri potest uomere, sedulo corpus exercitare, & concubitum denique pro uiribus fugitare. Numerantur autem ab eo æquidiali usque dum uergiliae occidunt, dies triginta sex.

Vergiliarum occasus.

Sub uergiliarum occasu augetur in hominibus humor pituitosus ad solstitium usque hyemale. Sumenda sunt igitur cibi loco maxime acerba, uina dulcissima: utendum præterea præpinguibus, exercitandum strenue. Sunt uero ad brumam usque dies quadragintaquinque.

In hoc uolumine totius operis secundo, de febribus potissimum agitur. Primo quidem de his quæ circa notificationem, uniuersamq; ipsarum apotherapeuticam animaduertenda incidunt: deinde super uniuscuiusq; febris speciei origine, atq; curatione: tertio de his quæ febrem comitantur symptomatis, compendio differitur.

CAPITA SECUNDI LIBRI.

Præfatio libri secundi.	Caput I	Aestuantiū febrīū cognitio.	XXIX
Quinam scopi in morbis præcipue febrilibus discutiendi sint.	II	Aestuantiū febrīum curatio.	XXX
Quodnā morbi principium dicendū sit, ex monumentis Galeni.	III	Febrīum ab Erysipelate notificatio atque medela.	XXXI
Vnde tutus ne sit, an periculosus morbus, cognoscatur.	IIII	Quemadmodum hec̄tica febres deprehendantur.	XXXII
Quibus notis acutum & diutinum morbum deprehendamus.	V	Hec̄ticarū febrīum medela.	XXXIII
Quemadmodū præsciri possit quo pacto morbus soluendus sit.	VI	De hemitriteis.	XXXIIII
De diebus decretorijs.	VII	De publice grassantibus morbis.	XXXV
Decretoria signa si in principijs morborum appareant mala esse.	VIII	De peste, ex monumentis Rupi.	XXXVI
Quemadmodū futura crisis prænosceda sit.	IX	De his qui plenitudine crudorum humorum infestantur.	XXXVII
Instans morborū iudicium quemadmodum sit agnoscendum.	X	De his qui præ tenuibus humoribus defatigati concidunt.	XXXVIII
Qua ratione optime iam peractam crislm agnoscamus.	XI	De alijs occasionibus in quibus contingunt syncopæ.	XXXIX
De arteriarum pulsibus.	XII	De dolore.	XL
De alui excrementis.	XIII	De liquefactione.	XLI
De urinarū significatione.	XIIII	De uigilijs febricitantium.	XLII
Quid circa sputum considerandum.	XV	Curatio Cataphoræ.	XLIII
Ephemerarū significatio & medela.	XVI	Medela doloris capitis in febrīb.	XLIIII
Quemadmodum febres ex putredine humorū accensas agnoscamus.	XVII	De curatione stomachi.	XLV
Curatio febrīum quæ in humorū putredine accenduntur.	XVIII	De immoderatis febrīum frigoribus rigo ribusq;.	XLVI
Tertianæ indit̄ia.	XIX	De sudoribus.	XLVII
Quo pacto tertianæ medendum sit.	XX	De tussi qui febricitates infestat.	XLVIII
Tertianæ nothæ curatio.	XXI	De sternutamento.	XLIX
Quartanæ indit̄ia.	XXII	De ciborum auersione.	L
De quartanarū febrīū curatione.	XXIII	De bulimo, quod est fame prægrandi.	LI
Quotidianam febrim quibus indit̄ijs deprehendere possis.	XXIIII	De canina appetentia.	LII
Curatio febris quotidianæ.	XXV	De siti.	LIII
De febre Epiala.	XXVI	De lingua salebrosa.	LIIII
De synochis febrībus.	XXVII	De nausea.	LV
Qui continuæ febres deprehendantur, quibusq; præsidijs curentur.	XXVIII	De cholemasia.	LVI
		De singultu.	LVII
		De aluo dura ac lubrica in febrīb.	LVIII
		De stillicidio sanguinis, & eruptione sanguinis narium.	LIX
		De animi defectione.	LX
		Medela exulcerationis quæ os sacrum infestat.	LXI

PAVLI AEGINETAE

MEDICI PRAESTANTISSIMI, DE ARTE
MEDENDI LIBER SECVNDVS,
ALBANO TORINO
VITODVRENSI INTERPRETE.

De febris, ex Galeni caeterorumq; complurium monumen-
tis deprompta. Cap. I.

Ostquã tuendæ sanitatis artem superiori uolumine per-
strinximus, in hoc quemadmodũ male iam habentibus ¹⁰
succurri, ualetudoq; aduersa profligi optime possit, à si-
miliarium partium morbis tanquã simplicioribus exor-
si, differere incipiemus. Cuius generis esse potissimũ ei,
quibus cognomẽtum febres, conspiciuntur. Rursus igitur
cõpendiaria scribendi ratione, ex Galeni præsertim, caeterorum uero
plurimorum etiam lucubrationibus Oribasio decerpta, & nos utentes,
paucula quædam illi præterita referamus.

Quænam summatim capita in febrilibus præcipue morbis
discutienda sint. Cap. II.

Nte omnia quidem disputare conuenit, salutaris ne, an exitia ²⁰
lis ægritudo quempiã tentauerit. Deinde si salubris, num acu-
ta, an diuturna. Hęc quippe & in alijs quoq; morbis uehemen-
tibus accurate inuestigãda censeo. Tertio, unõ ne fasce & con-
fertim decernat, quod est febris peculiare, an particulatim soluat, indi-
scussum ne id quidem prætereundum est.

Quodnam morbi principium dicendum sit, ex
Galeno. Cap. III.

Eq; profecto capitis dolores, neq; ardor, quemadmodũ neq; tri-
gilia, à cibisq; appetitus auersio, & uniuersi corporis grauitas,
aut laboriosus deniq; sensus, imò unumquodq; horum quiduis ³⁰
potius quàm febris est. Febris dum quempiam inuadit, præ-
sertim acuta, neq; nos latere, neq; quenquam uel imperitum ac stupidum
potest. Esto autem, si uidetur, lateat: mirabor utiq; si diutius laborantem
ipsum fugiat. Proinde illud tempus principium morbi appellemus, quũ
iam manifeste febrere orsi, decubuerint.

Vnde tutus ne sit an periculosus morbus cogno-
scatur. Cap. IIII.

Igna quidem letalia ducuntur, uultus neruosus, nasus acutus,
oculi concaui, & quæcunq; alia pulchre sunt ab Hippocra-
te memorata: nisi uigilijs hæc, aut uehemẽti uentris solutioni, ⁴⁰
aut inedia deniq; succedant. Lucis præterea fuga, lachrymæ
partim citra aliquam occasionem externam, partim oculis nulla peculia-
ri

ri affectione correptis, fusæ. Ad hæc, alter ex oculis nonnunquam altero minor apparet: quæcûq; in ijs alba esse oportebat, rubescunt, pallent, & nigricant: fordes uel innatant uel angulis inhærent, & per somnia oculorum alba cernuntur, palpebris non commissis, sed diductis, nisi id uel alui fluxione, uel permulta quapiam euacuatione eueniat, aut consuetudinis sit ipsis casus & affecta: dentibus frendere, mentis inopem esse, floccos stragulis auellere, & festucas paleasq; excerpere, perniciosum est. Attendendus item accurate est decubitus. Nam supinum iacere, & tanquam resolutum, perq; cubile ad pedes delabi ac defluere, summæ imbecillitatis est inditium. Adhuc uero magis exitiosum, gelidus cum ex naribus tum ex ore efflans spiritus. Porro pulsus obscurus, densus, quumq; intercipitur ipse, sudor item concisus & deliquium inducens, inter signa periculosa numerantur. Quocirca si uel uniuersa quæ recensuimus indicia, uel his adhuc etiam plura compareant, siue pauciora quidem, sed peiora, nulla saluari nota comitante, mortem præsentissimam portendunt. Expedita spiratio, pulsus inculpatus, mente constare, & bene se ad illa quæ offeruntur habere, uultus inde & cubatio bene habentibus ac sanis nequiquam dissimiles neq; abhorrentes, salubria & laudabilia signa ducenda sunt: Vno uerbo: Quæ rebus naturalibus maxime sunt aliena & contraria, perniciosa: Quæ uero ijs amica & similia, salubria tutaq; existimo. Postremo quæ à lotio, oletulo, sputoq; sumenda sunt indicia, paulò post exequemur.

Note saluatares.

Quibus notis diutinum morbum deprehendamus. Cap. v.

Dluturnitas ægritudinis quatuor sanè nominibus deprehenditur: motu morbi, languentis habitu, pulsu, & febrium specie. Ex motione quidem morbi ad hunc modum: Quatuor numerantur particularis accessionis tempora. Vbi morbus acutior fuerit, non ocyus modo, sed minimo ferè temporis momento præteruolare consuevit: utpote cuius extremus terminus est septimana, pleriq; uero die quarto soluuntur. Quod si longius quidem procrastinetur, neque tamen duodecimum terminorum spacium excedat, acutum esse morbum indicat, qui intra diem decimumquartum plerunque decernit. Atqui ubi adhuc diutius cunctatur & producit, atq; ita quidem ut exordium modo & incrementum in longiore diei ac noctis tempore amussatim perficiat, eiusmodi morbus diutinus seu longus, græce Chronicus dicitur. At si exacerbatione morbus particularem nullam obtinuerit, uerum ab initio ad finem usq; tanq; una & perpetua exacerbatione infestat, ceu in Cōtinuis datur liquidò cernere, hoc quodammodo inditium dicas esse grauiū. Ex constitutione uero ac habitu egri hoc deprehenditur: siquidē moderato sit uultu, siq; reliquū etiā corpus uniuersum cōpressionem calamitatemq; minime uulgarem præferat, acutum morbum prælagit: At si omnino asym-

ptaton, hoc est, contractione & calamitate uacat, diutinū. Materiae enim quae longo tempore transmittitur, copiam significat. Atqui ab arteriarū motu scire & cognoscere hac quidem formula poteris. Pulsus magnus, ue hemens, uelox, densusq̄, grauem morbum indicat: contrarius uero, longum. Ex februm deniq̄ specie, calidae quippe & urentes ægritudines quammaxime acutum morbum significant: Qui mitiores languidioresq̄ sunt, diuturnum ostendunt.

Quo pacto praesciri possit, quī morbus finiendus sit. Cap. VI.

Vemadmodum praesciri atq̄ cognosci possit, qua ratione morbus soluentur sit, ex his quae mox enumerauimus liquidò constat: Ex februm uidelicet nō specie solum, sed tempore: promptius tamen omnino à februm (arbitror) specie. Calidi nancq̄ & urentes morbi, breues sunt, iudicatorijsq̄ diebus libenter decernunt. Clementiores uero mitioresq̄, diutini sunt, & magna ex parte finiuntur in abscessus. Ita liquet ex his quae diximus non modo quando, sed quo etiā pacto morbus soluentur sit. Vt enim in grauibus per excreta decretoriū magis perficitur, ita in diuturnis per abscessus.

De diebus decretorijs. Cap. VII.

IX diebus decretorijs quidam sanè crebrò, cum fide, & salubriter, praeterea exacte & insignite admodum soluentur. Quidam conditionibus ijs propemodū aduersis. Tertiusdecimus medium, inter utrunq̄ dierum genus, ordinem seruat. Sunt uero ex his quae recensuimus, qui simul atq̄ exiguum modo naturae impetum adepti sunt, decernunt: uerbi gratia, septimus & decimusquartus. Pleriq̄ tamen in uehemētoribus naturae motibus morbos soluere nati, aliter decernere nequeunt. Caeterum neq̄ qui probi sunt, omnes iuxta probi sunt: neq̄ omnes qui prauī, omnes pari ratione prauī: uerum neque certa cum serie bonitatē, prauitatemq̄ obtinent. Qui primae sortis sunt, hoc est, qui ex bonorum sunt catalago, isto pacto se habent. Primum ac praecipuū bonitatis locum possident, septimus & quartusdecimus. Secundum, nonus, undecimus & uigesimus. Proximi his bonitate sunt septimusdecimus, atque etiam quintus. Sequitur hos quartus, hūc uero tertius & duodeuigesimus. His quodāmodo contrarij, secundaeq̄ sortis hi sunt: Nocentissimus omnium, qui cum discrimine & obscure morbos decernit, tanq̄ ex diametro septimo oppositus, sextus est. Eiusdem notae factionisq̄ sunt octauus, decimusq̄. Post quos deinde sunt duodecimus, sextusdecimus, & undeuigesimus. Tertiusdecimus mediam inter hos ordines rationem obtinet, neque perinde abiiciendus, ut hi qui secundi sunt ordinis: neque utiq̄ sic morbos soluere potest, sicuti ei qui primae sortis esse censentur. Et hunc quidem dignationis iudicatoriorū ordinem Galenus usurpauit. Secundū post haec numerorum seriem boni iudicantur, tertius, quartus, quintus, septimus,

septimus, undecimus, quartusdecimus, decimus octauus, & uigesimus.

Mali uero, sextus, octauus, decimus, duodecimus, sextusdecimus, & undeuigesimus. Mediam sibi inter bonos prauosq; sortem decimus tertius uindicat. Iudicatoriorum porrò alij aliorum indices sunt: quos cōtempulatorios nuncupauit Hippocrates, eo quod, quæ sequenti decretorio die futura sunt iudicia, prælagiri ac præuideri in ijs possumus: quemadmodū quartus, futurum in septenario decretum de morbo prædicat, puta sudores quospiam, aut madores, uel particulares huiusmodi inanitiones non nullas excitans, uel significationes insolentes & antea inusurpatas, uel cōcoctionis deniq; inditia, portendens. Verum Galenus sexti etiam (quamquam mali) quartum indicem esse asserit. Undecimus quartumdecimum præ se fert, & decimusseptimus uigesimū. Et ad quartumdecimum usq; efficacissima uehementissimaq; redduntur super morbis decretoria. Proxima his sunt quæ usq; ad uigesimū sequuntur iudicia. Quæ post uigesimū usq; ad quadagesimū, pedetentim uehementiam remittūt. Primū tamen honoris locū uigesimusseptimus, trigessimusquartus, & quadagesimus, obtinent. Post hos succedunt uigesimusquartus, trigessimusprimus, & trigessimusseptimus. Qui inter hos à uigesimo ad quadagesimū usq; iudicatoriorū numerus habetur, totus crisis siue iudicij expers est: quemadmodum à quadagesimo ad unum omnes planè sunt languidi, cōcoctura magis & abscessibus, q̄ iudicationibus morbos soluentes. Quare alijs omnibus qui post diem quadagesimū succedunt, Hippocrates medium quoq; unguem ostendere uidet. Sexagesimū tamē, & octogesimū, centesimumq; respicit. Post hos alia quidē septem mensibus, alia septem annis iudicari asserit: alia (ut uerisimile est) in binis annorū septenarijs et ternis.

Mali decretorio
rij dies.

Quartus in
dex septimi.

Quod decretoriae notæ, si in morborum inijs compareant,

uitiosæ sint. Cap. VIII.

50 Igna concoctionis nunquam incommode cernuntur: quod omnis concoctio natura uictrice perficiatur, eoq; nunquam non salutaris habetur. Sed aliquando decretoriae notæ non cōmode cernuntur, quoniam iudicium ambigit, nunc quidem bona, nunc ediuerso mala, succedens, ceu mihi iam ante de iudicatorijs diebus ostensum est. Quapropter neq; in morborum principijs, neq; incrementi tempore utile ea est inditia conspiceret, sed in declinationis tempore, quum uidelicet natura morbum uincit & superat.

Quemadmodum futurū iudicium prænosendum sit. Cap. IX.

40 Quod si morborum exacerbationes intenduntur & sese anticipent, multoq; uehementiores reddantur, ac per tertium quencq; diem significationem sui exhibeant, inditia præterea concoctionis in lotio, oletulis, & sputo appareant, omnium ocysissime morbus decernet. At si exacerbationes cunctanter moueantur, eodemq; tempore aggrediantur, singulisq; diebus infestent, post longius temporis spacium de morbo iudicium spectabis. Qui porrò cum concus-

sione cōmotioneque corporis, quod Græci *πύρος* uocant, maxime febriunt, fieri nequit ut prius his morbus finiatur, quæ rigor ac cōcussus remittatur, mitigeturque. Nam hæc si nihil remittat, fieri non potest, ut iam ad uigorẽ, quæ *ἀκμή* græce dicitur, morbus peruenerit, nedum ad inclinationem.

Imminens morborum crisis qua ratione agnoscenda sit. Cap. IX.

Ravis omnino atque molesta nox, omne decretorium, quod inter diu aduētabit, semper præcedit: Quod uero noctu agetur, dies antecedit difficilis, & inquieta. Superueniunt uero casus seu accidentia, capitis dolor, quam cephalalgiam uocant, qui nunquam antea fuit: ceruicis dolor: præcordia quoque ad superna trahuntur: Spirandi item difficultas derepente oboritur: nec non & alia quaedam molesta symptōmata, quæ ægrum prius nunquam afflixerunt, apparent. Quin si ijs incidentibus pulsus quoque non concidant, sed in altum magis attollant, & uehementiores reddantur (symbolum tamen decretorius dies sui ipsius exhibens, ipse maxime ex bene iudicantiũ numero existit) non futurũ tantum iudicatorium diem, uerum salubrem etiam eum sperato. Percussus aut in his minime fueris, nec si desipere hominem, aut exilire conspexeris: Nam hæc superiora humores petere indicant: Veluti ecōtrario alia signa sunt, quæ succos inferiora subire portendunt: suminis scilicet lancinatio, rosioque, circa umbilicũ torsio, (quæ *σφόδος* Græcis dicitur) lumborum dolor, & uentris murmuratio. Sæpius alia quoque his cognata inditia apparent. Ad hæc, si ægrotas per hæmorrhoidas euacuari consueuit, eiusque uacuationis periodus incidit. Pari modo in menstruis purgationibus, si mulier est quæ langueat, nihil absurdum per illiusmodi uacuationem morbi crīsim cōtingere. Porro sudores non ex corporis modo qui antecesserunt madoribus, præsertim in die contemplatorio, sed etiam meatuũ laxatione præscire conuenit. Decretoria uero quæ supernis euacuationibus perficiuntur, ex ijs potissimum deprehendes. Contēplandus quippe præter hæc quæ mox retulimus, laborantis etiam uultus, & si quam eius partem palpitare, uel uenas temporum percutere, genas, nasum, oculumque solito magis rubescere conspexeris, per superna potius uacuationem expectabis. Quod si præter uoluntatem illachrymant, uel splendores se intueri imaginantur, manusque ad nares scalpendi gratia tulerint, tum haud amplius futurum, sed magis iam manantem sanguinem cernes. Semel enim atque iterũ uel leniter fricantibus, prorūpit. Rosio oris uentriculi, inferiorisque labij tremor, iudicium per uomitũ fore multotiens insinuāt. Sed de his hæctenus. Accedunt etiam his quæ spem nostrã cōfirment, ægrotantis ætas, natura, & insuper anni tempus, & præsens aeris cōstitutio. Vbi enim adolescens fuerit ægrotans, aut aliã naturã calidã, aut sanguineus, tum maior habenda spes est. Si iam antea eadem, siue bene siue male habenti, sanguinis uacuatō facta est, ceu supra retulimus, hoc solũ satis fuerit ad perfluendi sanguinis spem exhibendam. Si uero anni tempus æstas sit, uel si æstas quidem non sit, sed aliã præsentis

Symptōmata
crisis.

Deliriũ in mor-
bis non semper
letale.

10

20

30

40

tis

tis status aëris calidus, & sæpenumero illo tempore sanguinis fluore laborantes iudicati sunt. Adhæc præterea refertur sanguine corpus, & solenniū inanitionū moratio, & hæc quippe maiore tibi spem exhibuerint. Pariformiter in reliquis quoque euacuationibus ratiocinandum est. Quod si horū nihil conspiciat, sed æger in aliquo iudicatoriorū, qui à uigesimo maxime sunt, dierū discrutiat, ac morbo in summo iam incremento existente, dolores in aliquo articularū, aut circa aures, aut in alijs quoque partibus, uel nulli quidē dolores, sed sudores particulares in membris aliquot iugiter exundant, per abscessus iudicium fore sperabis. Cæterū ea corporis præcipue

10 particula laborabit abscessu, quā sudores, dolores, tumoresque exercuerūt.

Quemadmodum optimam iam peractam crislm

agnoscamus. Cap. XI.

I cōueniens à cōcoctione euacuatio peracta est, & febris ægro tantē missum fecit, & ab alijs accidentibus uindicatus est, tum maior etiā pro uacuationis ratione colori gratia accessit, uegetiorque, ac sese erigendo robustior est redditus, quodque in primis periculo uacat, facilis toleratio hæc comitatur, saluberrimum hoc decretorium habetur. Verum si quo horum deficiatur, tantum aberit ab optimo, quantum præpollet id quo deficitur.

20 De pulsibus ex libris Galeni. Cap. XII.

Pulsus est cordis & arteriarum agitatio, quæ insurgendo seque extollendo, quod *συσσώλω* Greci, cōtrahendo & cōsidendo, quod *συσσώλω* idem nuncupant conficiunt. Vsum porrò duplicem eius esse uel cæco liquere estimo. Eleuatione etenim, quasi expansione quadā extensioneque arteriæ, gelidus aër ingreditur, qui robur tonumque uitale, unde spiritus quoque animalis gignitur, sufflat, exuscitatque: Cōtractione autē, quum conressu ueluti cōniuentia quadam & ascensu extremitatum ipsius arteriæ circa centrum existente, uaporosarū superfluitatum excretio fit euaporatioque. Arteriæ autem ipsæ secundum longitudinem uascula

30 quaedam concaua, quemadmodum & ipsæ quoque uenæ, sunt: uerum propter memoratam iam pridem motionē duabus tunicis distincta, & quoniam sanguinis cum spiritu abundantiore mixti, sint conceptacula, quæ e corde quidem proueniunt, sed per singulos corporis artus diffunduntur. Omnes itaque citra exceptionē arteriæ, pari quodāmodo ratione feriunt atque pulsant, cum inter sese mutuo, tum ipso etiā corde, quo ex unaquaque ipsarū, cæterarū etiam ratio colligi possit. Neutiquam tamen fieri potest, ut motus omnium iuxta sentiat, sed promptius quidem multoque magis expedite in partibus corporis carnibus quodammodo exutis, exortibusque: obscurius autem minusque euidenter in carnosiss partibus: neque enim

40 aptiores, honestiores, aut commodiores denique usui habentur aliæ. Parum enim imò nihil egerit, quisquis uolam manuum in pulsus exploratione tetigerit.

Arteria.

Pulsuum genera.

Est igitur primum genus pulsuum, quod secundum motionis tempus, tam in diastole quàm systole cōsiderat̄. Diuersitates atq; discrimina quædam eius generis pulsus habentur: quoniam est & citus, & lentus, & mediocris. Quicquid enim mouetur, aut præcipitanter, aut cunctanter, aut mature, hoc est mediocriter, temporis ratione, mouetur. Citus autē est, qui breui temporis spacio, crebriori mouet̄ intercapedine. Lentus aut̄ tardus'ue, qui longo admodum tempore, modico cōmouetur interuallo. Mediocris uero, qui mediū quoddā inter mouendū ad unguē obtinet.

*Citus.**Lentus.**Mediocris.*

De quantitate diastoles.

Alterum uero pulsuum genus, est secundum quantitatem diastoles, id est extēisionis. Quoduis enim corpus tribus dimensionibus cōstat, longitudine, latitudine, et profunditate. Quū aut̄ & arteria sit corpus, necessum est ut eadem quoq; tres habeat dimensiones atq; distantias. Verū in animante secundū naturā se habente, mediocriter atq; adeo ipsam cōuenienter etiā modis omnibus distensam reperies arteriam. In eo aut̄ quod præter naturam affectum est, pro re nata partim quidem deficit, partim uero excedit, atq; modū ipsum plus iusto superat. Secundū igitur unamquamque dimensionem oportet non esse immemorem, cuiusmodi fuerit naturalis pulsus: Nam si latitudine excellere deprehendatur, ab eadem dimen-

*Pulsus à tonotirium.**Vehemens.**Debilis.**Medius.*

sione Lati nomen adipiscit̄: si longitudine, Longi: si in altitudine, Alti nomine gaudet. Liquidò uero constat, quod illis cōtrarij & naturalibus exiliores percussus iuxta proportionē uniuscuiusq;, alius angustus, alius breuis, alius humilis deniq; appellatur. Eorum uero quæ in singulis dimensionibus nō dissimiliter à naturali constitutione permutant̄, id quod in ea dimensione diminutū est, paruū, quod uero adauctum, magnum nuncupatur. Tertium uero pulsuum genus à robore uirtutis deprehenditur. Differentiæ uero eius tres sunt: Vehemens, debilis, & medius. Vehemens est, qui uiolenta percussione ferit tactum medici. Debilis uero siue obscurus pulsus, qui inualidum atque imbecillum percussum efficit. Medius uero est, qui mediam quandam proportionē seruat ad utrunq;: quem quidam naturalem esse autumauerunt: Nam in furore iræ ue, nec non & exercitationibus ipsis, pulsus qui secundū naturam non est, uehementiorem fieri produnt. Quibus Galenus utiq; occurrit, pulsus qui ex causis non naturalibus uehementius intendi assueuit, non modo instabilem, sed prompte se ex quauis etiam occasione (ceu Protea) transmutantē, affirmans. Quisquis igit̄ uehementior pulsus haud ita prompte sese transmutat, is naturalis & moderatus, seu medius æstimandus est.

Pulsus secundum constitutionem arteriæ.

Tertium pulsuum genus est, quod circa constitutionē atq; substantiam instrumenti, arteriæ corpus inquam uersatur. Sunt uero & huius generis differentiæ tres: Aut enim duritius, quàm natura ferat, instrumentū est, & durus appellatur pulsus: aut mollius, & ob id mollis dicitur: aut proportionem

portionē habens ad utrūq; , & in hoc moderatus siue mediū nūcupetur.

Secundum quantitatem plenitatis arteriæ.

Quintum genus pulsuū est, quod secundū quantitātē repletionis arteriæ fit. Et hoc quoq; tribus differentijs dirimunt. Nam alius plenus est, alius uacuus, alius deniq; mediū. Quandoquidem & unumquodq; uasculum aut plenum, aut uacuum, aut mediocriter refertum esse perhibetur.

Plenus itaq; pulsus est, (quemadmodum definit Archigenes) qui cor- Plenus.
pulentiorē ac pleniorē etiam præ se fert arteriam, & *καρτερωσις* eius in succositate *διασκαρτερωσις*. Tota enim humidior corpulentiorq; apprehen- Vacuus.
10 su est. Vacuus autem, qui ebullitioni siue bullæ aquæ tumefactæ simili-
lem arteriæ eleuationem efficit, ut secundum impressionem digitorū, qua-
si uacua quædā (pulsu sub tactū cadente) inambulatio cōtingat. Hæc igitur
tur quinque pulsuū genera secundū eandē arteriæ motionē constituunt.

Pulsus à qualitate caloris.

Quoniam autem qualitas caloris qui in corde continetur, uidetur quo-
dammodo magis secundum arteriam euidenter apparere, censuerunt hoc
sextum etiam pulsuū genus non iniuria inter prædictorum seriem con-
numerandum. Reliquorum uero generum, quæ tum singulatim tum
uniuersim accipiuntur, aliud sanè iuxta tempus quietis, aliud pararrhythmū,
20 aliud secundum æqualitatem & inæqualitatem, quoddam etiam secun-
dum ordinem, quoddam rursus secundum inordinationem.

Id igitur quod secundum tempus quietis est, septimum in ordine, à pri-
mo dirimitur (nam ab eo nonnullo discrimine dissidet) in densum, ra-
rum, & medium. Nam eius arteriæ, quæ mouetur gemino motu, ex con-
trarijs motionibus composito, necesse est duplicem contingere quietem:
alterā quidem post eleuationem & distensionem ante cōpressionem, con-
tractionem uel: alteram uero post compressionē ante eleuationē, quam ple-
riq; sensu percipi non posse autmauerunt, ut inter duos motus, tranquil-
litas aliqua intercipiatur. Cui itaq; longū tranquillitatis est tempus, hic Cuius pulsus rarus & quis densus
30 appelletur rarus: cui breue, densus seu creber: cui mediocre, mediū.

Pulsus secundum rhythmum.

Octauum genus pulsuū pararrhythmū est. Est uero rhythmus in gene-
re habitudo quædā, siue proportio temporis ad tempus. Cæterū in pulsu
secundū tempora quædam ipsius motus, ad tempus tranquillitatis, uerbi
caussa, distentionis & cōtractionis ad aliquod tempus, quod est medium
inter quietem: iuxta aliorū autem sententiam, temporis aut motus ad mo-
tionem, ueluti distentionis ad cōtractionem compressionemq; aut quietis
ad quietem, quemadmodū interioris ad exteriorē. Differentiæ autē rhy-
thmi principes sunt due, Eurhythmus, & Arrhythmus, quasi consonantiā
40 & dissonantiā dicas. Arrhythmon, nō sanè nullum rhythmū habentē, hoc Arrhythmus.
quippe fieri nequit, sed inconcinnū *κατάρρυθμον*, ceu *ἀφωνόν* & *ἀτράχυνον*, id est,
mutum & trūcum dicimus: hunc qui uitiatam ceruicem, illum qui uocem
habet obscuram. Iam uero arrhythmus trifariam dirimitur: pararrhythmus

Pararhythmus.

Heterorhythmus.

Ecrhythmus.

enim est, qui mediocrem quasi iam adproximantem *εὑρυδμῖος*, hoc est bonae consonantiae, deprauationem habet. Heterorhythmus magna ex parte digreditur ac preuaricatur. Ecrhythmus uero toto (quod aiunt) caelo à uero tramite errat, & omnem concinnitatem peruertit atque corrumpit. Huius rei quam assero signum & argumentum est pulsio. Peculiaris quippe ac proprius puerilis aetatis pulsus secundum rhythmum, eurhythmus (consonus) nuncupatur. In flore atque uigore aetatis, heterorhythmus: quasi absonus & alterius aetatis numerus. Qui uero huius aetatis rhythmum penitus non seruat, ecrhythmus appellabitur. De aequalitate & inaequalitate.

Nonum genus pulsuum est, quod in omnibus generibus supradictis deprehenditur, secundum aequalitatem & inaequalitatem, id quod uel in uno dumtaxat pulsuum, uel in pluribus contemplatur: quod etiam systematicum siue collectiuum nuncupatur. De quo in primis, quae fieri potest lucidissime, differendum est.

Planus.

Planus aequalis uel pulsus est, qui consequenter aequalis est secundum magnitudinem, tenorem, aut celeritatem, aut secundum aliquid reliquorum, siue etiam secundum omnia. Inaequalis seu uarius, qui serie sua inaequalis est: nam si forte deinceps omnes magnitudine ad unguem pares inciderint, inaequalis huiusmodi pulsus appellabitur. Quod si primus & secundus atque tertius aequales uidebuntur, quartus uero inaequalis, is nimirum Inaequalis secundum magnitudinem pulsus nomen habet. Cuius generis omnino sunt,

Inaequalis.

Deficiens.

Intercidens.

deficiens & intercidens. Haud enim uno solum dempto, aut plurius etiam magnarum percussionum respectu, minor apparebit, sed nonnunquam penitus omni motu deperdito immobilis arteria permanet, & uocatur pulsus deficiens: quemadmodum alter contrarius huic Intercidens, quum in medio expectatae quietis percussio quaedam ueluti in uniuersum superflua intercidit. Sin autem secunda sit minor quam prima percussio, tertia uero exilior secunda, quarta, tertia, & sic consimiliter deinceps usque ad quam plurimas, huiusmodi sane Medici pulsus *μυσελιζωντος* & *μυδρος* appellant, de figurarum ratione, quae in acutum desinunt, appellationem mutant. Quotquot sane eorundem usque diminuuntur, neque unquam ab eiusmodi affectione quiescunt, in immobilitatem prorsus finiunt, quos uulgo deficientes nuncupamus *μυδρος*. Quotquot praeterea interquiescunt, duplicem habent differentiam. Nam certe ex his nonnulli in ea qua primum quieuerunt prauitate, hanc ueluti mordicus per totum obseruant. Quidam uero crescunt & augentur denuo, aut scilicet in parem quae à principio statim superuenit magnitudinem, aut in minorem, aut in maiorem, quos *μυδρος* recurrētes uocitant. Fiunt autem pulsus *μυδρος*, licet sit nonnunquam iuxta quemuis pulsus inaequalitas, super quibus suo loco haud multo post pressius ageat. Eiusmodi utique pulsuum inaequalitas est, quae *συσμαλική* appellatur. Quae uero secundum unum quencumque percussum, aut singulas etiam arteriae partes, aut differentes denique, efficitur, (quemadmodum ea quae motione existit) uniuscuiusque sane arteriae partis inaequalitatis nomen sortietur. Quum uero sub aliquo digitulo aliter motum auspiciata, aliter uero absoluerit, finieritque, ea quae mouet arteria incipiens

incipiens multo quidem celerior, finiens uero segnior, uel ediuerso. Accidit autem hoc trifariam, aut motu indefinenter persistente, aut euanescente, & ceu postliminio reuertente, & quasi geminato percussu feriente.

Quapropter si continuo persistens, neque abruptus à ueloci in segnior, aut contra, permutetur, & re & nomine eiuscemodi pulsus dispar est: Sin autem sensim aliquantulum intercibus, deinceps uelocior appareat, *διόγκαστος* ^{Pulsus caprisans.} quod est caprisans uocat, à caprea, quæ Græcis *δῶρνας* dicitur, sumpta metaphora. Ea saltatio hæret sublimis in aëre, atque alterum quempiam inopinatum multo celeriore perpetrat saltum. Quod si percussus facta distractione regrediens, ante contractionem exacte denuo apprehensum ^{Δίκοτος} tactumque ferierit, *δίκοτος* à geminata percussione à Græcis, à Latinis uero bis pulsans talis appellatur. Huius rei imaginem quandam uidere licet in incudibus, quum uidelicet mallei semel quidem per manum sublatis in ipsas uerberant, reciprocantes ex incudis repercussione iterum atque iterum uerberant. Cæterum non solum secundum tempus motionis, quæ in singulis percussionibus est, qualibet arteriæ particula possibile est inæqualitatem contingere, uerum secundum etiam robur uirium, non tamen quantitate dimensionum, interuallorum uel, non enim possibile ipsum pulsum in eadem particula magnum ac paruum fieri, neque etiam secundum aliud genus, ^{μύουρος} sed in diuersis differentibusque partibus, arteriæ ipsius partiæ, inclinantes. In uno pulsu inæqualitas fit duplex: Nunc quidem motu perpetuo manente, & arteria sub aliquot digitis ocys, sub aliquibus uero cunctantius, mota: Nunc uero motu intercepto, perinde atque si digiti quidam motui occurrant, nonnulli uero minime. Secundum item quantitatem distractionis, quæ in permultis partibus inæqualitatis euidenter apparet: Cuius farinæ sunt *μύουροι*, iuxta quemlibet ictum adnutantes & circumnutantes: nam si secundum interiorem digitum magnus pulsus recidens & eleuatus ex ratione diminueretur, ita ut ab exteriori parte laborantis pollicis minima arteriæ particula appareat, *μύουρος* nuncupatur, ad instar caudæ animalculi muris: aut *μείουρος* à minuendo, in modum ritumque caudæ. Sin autem sub medijs digitis magnus recidens, atque eleuatus utrinque minuatur, minor apparens, hunc Archigenes nutantem & circumnutantem appellauit, uolens perspicue significare breuitatem diastoles cum ea que est ab utrisque limitibus, uerbi causa, in nutatione: haud enim tanquam ab intercibus statim, sed perinde atque in inflexis utrinque partibus in breuitatem contractus est *μύουρος* magnitudine, pro utraque parte.

De inæqualitate ad magnitudinem.

Inæqualitate uero ad magnitudinem ipsam quoque celeritatem aut seram etiam tarditatem assumente, pulsus æstuantem & instar uermium sese mouentes fiunt: Sin autem & id quod est secundum thesim acceperit, & *σπασμώδης* & *κλονώδης* appellati constituunt. Ordiendum itaque ab undosis æstuantibus uel, in quibus non simul, secundum istiusmodi inæqualitatem, tota arteria apparet distenta, sed hoc quidem primum, hoc secundum, item tertium

atq; quartū, motu continuo perdurante, instar elationis undarū: Nōnullē quidē in rectū omnino fluctū meantē habent: aliquē uero in obliquū declinant: aliquē in breui secundū longitudinē distantia, altitudinē sufficientē: quaedam autem ediuerso: Quaedam præterea latum, quaedam item angustum & arcū. Pari etiā modo & iuxta celeritatem atq; tenorem inæqualiter se habēt. Fluctuās aut undosus uel totus in paruitatē decrescens, *σκοληκίζων*, id est uermiculans nūcupat, uermiū gressu per similis. Quemadmodū aut pulsum undosum minorē effectū *σκοληκίζων* excipit, ita & *σκοληκίζοντα*, id est uermiculantem excipit alius, qui *μυρμηκίζων*, id est, formicans indigitat: quando uidelicet deficientibus motionibus permultis, in unam atq; eandem perquā exiguā omnino finiunt. Inditum aut & huic pulsui à similitudine animantis, quod Græci *μυρμηκία*, Romani formicā dicunt, nomen est, cum propter paruitatē tum propter motionis speciē. Est enim uehementer pusillus formicans pulsus, quo nullus alius certe minor esse deprehenditur: consimiliter & omniū obscurissimus, multoq; densissimus, minime iuxta Archigenis sententiā uelox. Adhæret huic adiacetq; pulsus hecticus: Quemadmodū enim febriliū una species est hectica, ita & pulsus habet hecticus, qui sanè nullam ingentē mutationem admittit, sed perpetuò in eodem tenore persistēs, qualiq; deinceps ut ab initio cœpit cōnectens, necq; unquā totum habitū morbose mutatū soluit. Pulsus autem *σπασμώδης* utrinq; ex finibus extremitatū protracti atq; extensi, contractiq; siue conuulsi uident, instar chordæ alicuius extensæ sensum præbentes. In ramosis motiuis uel autem (sic enim *κλωνώδης* interpretor) nihil istiusmodi, sed maior quaedam in his est distensio eleuatioq; tanq; partium arteriæ, quæ quidem secundū unum idemq; tempus emergūt, referūtq; potissimum si quis motum eorum assimilauerit iaculis, quæ uiolenter emissa ocysime uibrata ferūtur. *Εμπρίων* aut, id est secans pulsus, est quum uidetur quipiam esse laxatum in arteria, quando uidelicet ipsa non durior, sed molliuscula esse tactui apparet. Habet autem quandā etiam turbulentiam pulsus iste, & celer quidem ac densus, non semper tamen magnus est.

Decimū pulsuū genus ex prædictis est, quod ex inæqualitate secundum ordinem & inordinationē nascitur. Hic enim ordinatus & inordinatus est: Secto inæquali in æquale secundū circuitus, atq; omnino etiam in dispar & inæquale, secundum utranq; sectionū originem habent, puta secundum circuitiōnū æquale, ordinatus: iuxta uero uicissim modis omnibus inæquale atq; distortum, inordinatus. Aequalis enim uero pulsus ad unguem etiam, ordinatus est, si modo æqualem deinceps ipsum diximus. Inæqualis aut nō omnino inordinatus: si enim æqualitatē corrūpit, circuitum uero aliquē seruat, ut in eo qui est secundum quantitatem diastoles, si forte cōtigerit duos fieri magnos & unum paruū, inde uero rursus duos paruos & unum magnū, & sic cōsequenter, nuncupari possit eiuscemodi pulsus inæqualis quidem, sed ordinatus: Sin aut dum æqualitatē destruit nullū seruat ordinē, inæqualitatis ad disparitatem inordinatus talis esse dicitur.

Pulsus uermiculans.

Pulsus hecticus.

Σπασμώδης.

Κλωνώδης

Εμπρίων.

Pulsus ex inæqualitate ordinis & inordinationis.

10 citur. Pari etiã modo & in alijs hisce generibus. Ex inordinatis porrò nõ nulli sunt per omnia inordinati, ne pusillã aliquã seruãtes periodũ: alijs uero secundũ periodos ordinati, quatenus enim uero cõtinenti ordine destituunt, inordinati uocentur: quatenus aut periodũ seruãt, secundũ periodos ordinati dicentur: ueluti si cõtigerit fieri, duos magnos atq; duos etiam paruos, inde tres magnos & totidẽ paruos, item quatuor magnos & totidem paruos: & rursum tanq; recurrẽtes, duos magnos & duos paruos, & tres magnos cum totidẽ paruis: & sic deinceps in alijs. Sciendũ aut quod cui libet aliorũ oppositorũ est aliquis medius: equali aut & inæquali nullus est medius. Neq; inter ordinatũ etiã & inordinatũ quispiã habet medius, nisi si uolueris secundũ periodos ordinẽ seruantẽ, mediũ inter ordinatũ et inordinatũ dicere. Et cæterorũ quidẽ mediũ sunt secundũ naturã, præterq; eius, qui in uehementia & obscuritate quemadmodũ ostendimus, constituitur. Ex eorũ aut numero solus æqualis planus uel est secundũ naturã, reliqui uero ad unũ omnes præter naturã, tum inæqualis, tum ordinatus, tum & inordinatus. Hæc itaq; sunt genera pulsũ uniuersa, atq; secundũ genus ipsorũ differentia. De inæqualitate thesis atq; motus.

20 Quidã tamen his & alia duo adnumerauerunt. Primũ quidem in positione arteria, prout sursum ac deorsum, in dextrã aut sinistram tendere uis detur: Alterũ genus in motu, puta si promptius ac maturius, uel serius ac segnius moueat: è quorum numero esse diximus undosos & ramosos, qui *κλωνώδεις* à Græcis uocantur, pulsus. Hactenus quidem simplices tantũ paucis admodum perstrinximus pulsuum differentias: è prædictis aut, si modo animo easdem probe conceperimus, facile & cõpositas inueniemus.

De pulsuum causis.

30 Deinceps uero de pulsũ causis differendũ est, quas sequuntur, & à quibus præfagiũ, atq; præcognitio A magnitudine igitur, quæ ceteris magis est perspicua, exordium sumemus. Magnus itaq; fit pulsus aut propter necessitatẽ urgentẽ, quæ est utiq; in corde plus iustò abundãs caliditas, flabelli instar incubens animationi externæ: aut propter corporis gracilitatẽ macilentiamq;, quemadmodum paulò post indicabimus. Auget uero calor uel propter causas naturales, puta ætatis florẽ atq; uigorem, necnõ & pueritiam, aut simpliciter propter calidã temporis cõstitutionẽ, aut regionem, aut temperaturam calidiorem: Aut nõ naturales, ut corpus circũplectens caliditas, lauacra calida, exercitationes, esculenta, poculenta, medicamenta calfaciendi facultatẽ habentia, uel etiam ea quæ sunt cõtra naturã, uerbi causa, distemperatura calida, humorũ corruptio, putrefactioq;, furor, & id genus alia. Discernes aut singulorũ mortaliũ pulsuum, si inter hæc quæ secundum naturam se habent, magnitudo sit constans ac permanens, in 40 cæteris uero procliuiter permutetur, & etiam dum te pertractante, ocys nec multo post restituatur. Et magnis quidem pulsibus, qui ex calidis lauacris proueniunt, mollities accedit: quemadmodum etiam his qui ex calido maxima cum ariditate distemperamento proueniunt, durities.

Qui autem exercitationibus moderatis nauant operam, & perfricantur, medium quendam statum habent inter duritiem & mollitiem: sed quæ peccatori sunt uicina, calidiora sunt, id quod etiam iracundis usu uenit. Nonnullis uero propter cibi aut uini usum, aut furorem, ad magnitudinem & uehementiam pulsus accedit: porrò qui animum, furoremque, aut aliud quoduis facinus celare conantur, cōtra (quemadmodū fieri solet) præscriptum medici, uerbi causa, calidum medicamentum, & medicum cum tactu pulsus sciscitantem, celare cupiunt, ad magnitudinem etiam euidentis inæqualitas accedit. In hoc autem casu & languentis ingenium, affectusque, & mos, non parum opis ferunt ad cognitionē indagandam: Mos quidem, affectus ne sit uehementer erga medicamenta, an abhorreat: Ingenium uero, stupidum ne nactus sit, uel contrā, & *δοξοκατασκευαστός*. Qui uero pulsus magnus è putrefactione humorum factus, præter magnitudinem systolen etiam magis accelerantem habet. Sed quo pulsus ipse magnus reddatur, non satis sunt quæ ad usum tantummodo spectant, uerum oportet etiam uirtutem subministrantem, & ipsum instrumentum symmetriæ secundū duritiem & mollitiem accedere. Quum igitur cordis auctus fuerit calor ex quacunque prædictarū causarum, primum quidem pulsus redditur magnus: Vbi uero ad usum magnitudo non sufficit, protinus ei uelocitas quoque accedit: Quod si etiam tum quippiam desiderabit, densitatem quoque assumit. Parui uero & tardi, & rari pulsus, etiam à cōtrarijs fiunt. Cæterum quotiescunque à magno, celeri, ac denso, in oppositos fit transmutatio, usu uidelicet deficiente, neque amplius quod primum in pulsu factum quiescit, sed quod posterius enatum emicuit, primum abiicit, redditurque protinus rarus, deinde tardus, postremo etiam paruus. Quod si magna ex parte tarditas ac paruitas usu uenerit, rursus raritas in densitatem demigrat, ut cunque per ipsam, quæ ad necessitatem spectant, perfecta fuerint. Hæ igitur magni, uelocis, densi, & contrariorum etiam pulsuum habentur causæ.

Pulsus una tantum dimensione præuaricantes.

Adnectenda uero etiam his quæ secundum unam duntaxat dimensionem redditur ipsius pulsus deprauatio, præuaricatioque. Latitudo itaque non nisi per humorem plus iusto superabundantem augetur, siue id secundū naturam, siue ab externis occasionibus contingat. Quemadmodum altitudo propter organi tantum mollitudinē, addita in hoc interim etiam uirtute. Longitudo autem ab ariditate & liquefactione carniū circūiacentium citra controuersiam concinnatur, alijs dimensionibus cōfluentibus: neque enim fieri potest ut prolixior quæ natura fert, ipsa reddat arteria, & magis si quis proprie gracilem huiusmodi appellet pulsum, quemadmodum huic oppositum qui latitudine modo auctus est & profunditate, plenum seu solidum. Affectionibus his quoque contrarijs pulsus interdum intercidit, & secundum aliquam aut aliquas dimensiones prohibetur, humilis quispiam aut strictus aut breuis apparet, quum tamen talis re ipsa non sit,

fit, sed propter crassitudinē pinguedinis cuiuspiam, aut carniū aut membranarum adnatarum. Nonnunquā etiam totus exiguus uidetur, cum non sit reuera paruus, & obscurus consimiliter. Sed quid hæc pluribus re-
 censeo, quum sæpenumero uisum sit nonnullis consummatam admodum *ἀσφυξίαν*, (id est nullam omnino arteriarum pulsationem) in omnibus quorundam arterijs deprehendisse, quum tamen reuera minime gentium sic esset, & præcipue eis qui minus accurate apprehensu tentantur, uerū propter molem carniū latitat motus uerè obscurus. Nemo itaque sibi persuadeat exactam asphyxiam homine etiamdum superstite unquam usuuere posse: quemadmodum ediuerso in membris macilentis parumquæ carnosus, etiam exiles pulsus magni uidentur, expanso nimirum uehementer corpore: arteriæquæ dorsalis secundum spinam, epigastrii motum subinde insinuat: nonnullæ etiam earum quæ in membris hæctenus obscuræ latebant, Proinde singulæ causæ sunt exacta diligentia rimandæ, & discutiendæ, ne nos subterfugiat cognitio.

Asphyxia homine superstite fieri nequit.

Vehemens autem pulsus à potentia uirium prouenit, nulla alia contra moliente causa, usu tantū deficiente, aut prope instrumenti rigorem atque duritiem. Obscurus uero pulsus imbecillæ atque infirmæ uirtutis, & huiusce etiam solius est proles, etiam si nihil aliud suppetias tulerit. Vehemens itaque pulsus omnibus eget ad sui generationem causis. Obscuri sola debilitas parens est. Qui ergo ab initio statim uehemens existit, ætates, tempora, regiones, bene temperatum temperamentum comitatur: obscurus autem maligne temperatam temperaturam sequitur.

Sed qui ex obscuritate transfilit in uehementiam, fit uirtute conualescente ex præterita ualeitudine aduersa: conualescit autem uel beneficio eorum quæ intra corpus habentur, uerbi causa, humorum missione, aut excretionem, aut animo siue furore, uel quæ foris adueniunt, puta potus, cibi, exercitationes, & quæcunque intemperaturam emendant. Vires uero corporis dissoluantur & demoliuntur, inedia, uigilia, euacuationes immoderate, mœrores, curæ, dolores præsertim syncoptici, & quæcunque denique uitiosum temperamentū conciliant. Quidam in exercitatorū etiam pulsum durum, uehementem existere putauerunt: uerum exercitatum considerationem, tactumquæ minime potest effugere. Vehemens etenim pulsus magna ex parte cum magnitudine in altum attollitur, feriens tactum ualide ac uolenter. Durus autem, magnitudinem nullus, propter *δύσικτον* arteriæ, admittit. Durum igitur pulsum instrumenti duritia maxime reddit: quæ quidem uel frigus supra modum intensum, uel ariditas, uel extensio à phlegmone, id est inflammatione, aut cōuulsio denique inducere sœuit. Protinus autem duritiæ paruitas quoque, & celeritas interdum, & densitas, magnitudinis loco, propter usum & necessitatē succedit, quæ admodū & mollis pulsus humiditatem arteriæ comitatur: & hanc quidem longe liquidiorē, humidiorēquæ efficiūt. Ex rebus quidē non naturalibus

Quæ uires dissoluant.

esculenta liquidiora, lauacra compluria, somni prolixi & immoderati: uirtus præterea ratio delicatior, & animi delectatio atque hilaritas. Ex ijs uero quæ contra naturam sunt, maligni sopores, quæ à Græcis νόματα dicuntur, ueterni, quos λυθάργους eadem gens appellat, aquæ intercutē, & breuiter cuncta quæ pituitosum humorem uehementer adaugent, phlegmatica à medicis appellata. Plenus autem pulsus, aut humorum plenitudinem, aut nimiam cibi aut potionis uini præfert redundantiam: quem admodum & uacuis contraria, & uel ex diametro his, ut ita dicam, opposita, significat, puta famem aut inanitionem. Porro corpus quod arteriæ subiacet calidius, uehementē cordis caliditatem, reliquo corpore refrigerio demulcente, aut conuulsam ac cōtractam quandam arteriarum dispositionem, insinuat, quæ uiolenta commotione incaluerūt. Archigenes autem asserit locum arteriæ peculiariter in pituitoso humore superante grauioris somni sopore (quod mali genus κέραρον dicunt) calidiorē inueniri, quem admodum in ijs quibus morbus pro foribus incumbit cum cataphora, id est, grauiore somni impetu, accidit.

Plenus pulsus

Catochos.
Cataphora.

De pulsu secundum rhythmum.

Quod autem ad eum pulsum qui secundum rhythmum fit, attinet, si quidem in motu & quiete ad unguem fuerit æqualis, ἐνπρασίω, id est temperatam, ne inculpatam dicam corporis temperiem, significat: quantum in semetipso, uel nullius ferè momenti & exiguā omnino deprauationem, præuaricationemq̄, ceu in ætate puerorum, & aliās exacte temperatis corporibus, conspicit̄. Sin autem plus temporis cunctetur in quiete quàm in motione, calorem dominari, & qualitates alias longe lateq̄ superare portendit, quemadmodū & in ætatis flore atq̄ uigore, aut huic etiā ætati proximis, liquidò datur cernere: non aliter quàm in senum corporibus admodum egelidis diutius multò moratur in motu quàm in quiete. Illud uero latere neminē debet, quod pulsus inæqualitas ratione rhythmī, intra modum celeritatis & densitatis consistit: hæc uero solum materiæ rationem ad rhythmum habere consueuit.

Epilogus, & significatio pulsuum.

Cæterū deficientes & intercidentes pulsus, oppressa fracta q̄ & tanquam grauata uirtute, redduntur: Intercidentes quidem minus nocuamenti, deficientes uero noxam maiorem, insinuant. & in uniuersum: Virtus quæ opprimit̄, uexatur, & grauatur, pulsus in inæqualitatem & inordinationem quandam traducit ac uertit, quum in quamcunq̄ aliam, tum in eam quæ in uehementia & magnitudine sita est.

Ex pulsibus autem qui μόνουροι dicuntur, (quos duplices genere esse demonstrauimus, aut enim in ea inæqualitate, quæ ουσηματινὴ, quasi glomeratiua dicas, appellatur: aut in ea, quæ secundum unum tantummodo ictum deprehenditur) Deficientes quidem extremam uirtutis ruīnam calamitatemq̄ declarant. Redeuntes uero & recurrentes, & hi quidem

Recurrentes.

dem

dem imbecillam, sed quæ etiamdum repugnare malo, sufficere item atque resistere denique possit, uirtutem præfagiunt. *μύσσοι* autem *μύσσοι*

qui unica plaga constant, & qui innutantes & circumnuentes appellantur, potissimum in ijs qui inflammationibus luteum colorem præferentibus, sensim pedetentimq; marcescunt. Iam uero & plurimis eorum corporum adsunt, quæ circa arterias flaccescunt, & liquefacta iam sunt. Cæterum qui celeritate sunt inæquales, & *δορκασίζοντες*, id est caprizantes, magna ex parte feruores febricitantium comitantur. Quod si primordia quidem diastoles pulsus dissoluerit, & ad finem suam, & systoles exordium

10 maturauerit, putrefactionis abundantiam significat, ad excretionem uaporosa excrementa impellente natura. Si autem contrà, systoles quidem principium soluerit, sed ad diastolen magis festinet, scito calorem supra modum auctum ac dominantem, refrigerium affectare. Sequitur autem hos in febre plerumq; densitas, nonnunquam etiam magnitudo, nisi uirtutis officia, durities instrumenti impediatur. Quando arteriæ durities fuerit expansa, uirtute integra atq; robusta, accidit pulsus *Δίκοτος* à Græcis *Δίκοτος* appellatus. Fluctuans insuper pulsus, quem & undosum nuncupant, humidarum maxima parte ægritudinum comes est et affecla: sed ex

his potissimum, ntercutis carnosæ, ueterni, & *πτερονδυμοσίας*, hoc est pulmonariæ. Verum ubi iam uirtus languere cœperit, sed etiamdum paululum resistit, fluctuans in uermiculantem incidit & demigrat. Postremo, uirtute decidente admodumq; imbecilla, & hunc *μυρμηκίζων*, hoc est, formicans excipit. Hecticus porrò corruptis aliqua parte, phthisicis, & aliàs liquefactis præsidet. *Σπασμώδης*, conuulsus siue contractus, quem & uulgo spasmosum dicunt, in animante conficitur, quando neruorum principium, inflàmata quadam dispositione, infestatur: quemadmodum in phreneticis, hoc est mente captis, morbo comitiali grauiter correptis, dum uidelicet in eo malo constituti, etiamdum calidi uitam in mortem commutantes efflant animam. Contrario planè modo ijs qui animi

30 deliquio concidunt, qui sanè uehementer egelidi, superstites tamen permanent. *Κλωνώδης*, quem nostri ramosum nuncupant, pulsus, quum res ipsa ususq; magnã diastolen exoptulat, quo uigor ille uitalis functione sua defungi possit. Nihil autem præter arteriæ corpus refragatur, quominus possit præ duritia in magnam extolli diastolen: uerbi causa, in inflammationibus, quas *φλεγμοναὶς* dicunt, magnis & diutinis obturationibus.

Εμπύριον uero pulsus in uniuersum inflammationis index est, & præcipue neruosarum partium: minime uero costali morbo proprius, remittēs quidem mollem & coctu facilem, extendens uero difficilem & concoctioni renitentem. Qui utiq; morbus uirtute quidem debili, periculosus, perinde atq; morbus acutus est: Robustis uero uiribus, cum interuallo temporis digeretur: aut enim in suppurationē purulentam, quod Græci *εμπύριμα* dicunt, transit: aut in marasum, qui eundem morbū lenta tabe conficit, tandem permutatur.

40

Nec ignorandum præterea est, quod inæqualitates ceu umbra comitatur inordinatio, raro enim uero pulsum inæqualem ordinatum inuenies. Inæquales itaque & ordinatos pulsus, mitiora nocumenta ac blandiores morbi: inæquales & inordinatos, maiores iniuriæ faciunt. Hæ quidem simplices sunt pulsum & causæ & præcognitiones. Cæterum ex his & compositas (quemadmodum etiam in sermone de corruptione docuimus) citra puluerem (ut aiunt) licet deprehendere & assequi.

De alui excrementis. Cap. XIII.

Diectionum optima quidem mollis est, & compacta & cohærens, & tempore quo in sequenda ualeitudine deijci consuevit, oletata egestaue. Cuiusmodi fuerit etiam subrufa, cum conueniente copia, substantiaque, & neque admodum odore foedo grauique: quod secus est oletum, insalubre iudicatur. Quod igitur oletulum his quæ assumuntur quum colore, tum tenuitate, tum siccitate (sic enim ἀχύνωρ in interpretor) respondet, ocysissimeque transmittitur, crudum id esse censeto. Rufum præterea & syncerum stercus, per exordia quidem bilem morbi parentem, Vbi uero inclinationis quoque tempore eiusmodi rubore & synceritate egeritur, pulchre & cum utilitate corpus expurgari portendit. Viride, ueneno imbutæ bilis, Nigrum uero cum atræ, tum sanguinis illic putrefacti expurgati que inditium est. Liuens, frigus quoddam uiscerisque alicuius mortificationem neutiquam uulgarem denunciat. Pingue, liquefactionem pinguedinis quæ in corpore continetur, significat: quemadmodum & glutinosum, pingui deterius, animantium partes liquefieri insinuat. Graueolentius quam pro consuetudine, non exiguum putrefactionem declarat. Inter omnia autem hæc oletula, si qualitas excrementorum his quæ assumpta sunt edulij non conueniet, tum ipsam quoque dispositionem considerare oportet. Omnium postremo deterrimum letiferumque magis habetur alui retrimentum atrum, luridum, pingue, quodque ocys demittitur.

Quæ sint urinarum notæ. Cap. XIII.

Rerinde atque in oletulorum canone, prius sequenda, mox deinde agitata ualeitudine degentium, sic & urinarum ordinem explicabimus. Lotium itaque saluberrimum & ab omnibus ferè uitij alienum esse putatur, quod omnibus partibus urinis sanorum simillimum est, cuius, ut ita dicam, cære quum subrufum, tum subflauum ducimus: confestim uero hoc à mictione, obesitate non immodica conspicitur. Numerantur uero lotiorum turbidorum diuersitates tres: Aut enim micta statim resident, aut quamdiutissime manent, aut limpida quidem puraque eminguntur, uerum post hæc interposito tempore conturbantur. Perniciosum est quod tertio, salubre quod primo loco posuimus: medium inter utrumque locum, secundum obtinet. Extreme crudum lotium quod aqueum planè, ceu deplorata & obscure coctionis accidens, uenosi generis est. Quando præterea urina ocys prorupit, impotentia lotij retinendi, qui affectus διαβήτης Græcis appellatur, nascitur: uerum omnium ex crudis lotijs illud multo deterri-

deterimum deprehenditur. Post hæc tenue admodum, candidum, dilu-
 tumq; instar aquæ. Prædictis superioribus uicinum atq; germanum est
 alterum lotium in plerisque morbis apparēs, tenui alboq; satis propinquū.
 Post hoc sequitur subpallidum: mox item pallidū atq; subrufum si reddat,
 concoctionē iam quandam colore præfert. Est autem quod crassitudine
 tantum ab aqua, quantū & colore secedat, si probe coctionis munus exas-
 etum sit. Quod si urinæ colore nihil ab ea quæ secundū naturam est rece-
 denti, sedimentū (sic enim hypostasim reddo) candidum, leue, æquale, &
 multū deniq; insit, absolutæ & ad unguem factæ cōcoctionis inditium pu-
 10 ta: plerunq; autem crudum humorem expurgari portendit. Dum autem
 urina crassior utcunq; cum sedimine aliquo fuerit, non iam prorsus crudā
 iudicabimus. Nam si laminea, aut squamulas referentia, aut fursurea, aut
 atra, lurida, uiridia, aut graueolentia deniq; in lotio subsideāt, & si præter
 hoc crudum sit, & aliās letiferum est. Cæterum boni & inculpati coloris
 lotia, in quibus uel candidæ, leues, & æquales hypostases, aut nubes ali-
 quot pares, aut sublimia quæ *ὑπορρηματὰ* dicunt, continentur, omnium sa-
 luberrima sunt, præsertim ubi hypostasis fuerit istiusmodi: Secundo, si
 eneoremata: Tertio, si nubeculæ: & simpliciter, si urinis bonis consimilia:
 tantumq; præstant, quanto magis ad inferna subsident.

Saluberrimi
 lotij notæ.

20 Quæ sputi sint notæ considerandæ. Cap. xv.

Sputa subflaua, subrufa, subspumosa, & tenuia, nihil præter cru-
 ditatem denunciant, neq; quicq; insignis præferunt exitij: Sed
 quæ incōmixtim flaua, cruenta, spumosa, uiridia, lentore quo-
 dam glutinosa, acuminata & rotūda, & omnium maxime atra
 expuuntur, uitiosa & perniciofa censentur: excepto quippe sanguine, qui
 dum syncerus reliquis humoribus destituitur, improbū sanè corporis sta-
 tum, ex inflammato calore originem ducens, insinuat. Quibus igitur san-
 guinis quiddam admixtum est, quin & quæ flaua, aut atra bile tincta sunt,
 periculum minantur. Consideranda est præterea & eiectionis ratio: nam
 30 si procliuius excreentur, liquidò iam constabit eiusmodi sputa minime ma-
 la: & quæ contrarijs cōditionibus, perniciofa existere. Exacte porrò con-
 coctionis præfagia sunt, sputū leue, album, æquale, uel constitutione neq;
 liquidū, neq; subesum: cruditas uero cōsummata significat, si ne tantillum
 quidem expuatur. Quod si quis nihil atrī, sed tenue quiddam eiiciat, con-
 coctionem imbecillam declarat: si syncerū, rufum, aut flauū sputum fuerit,
 malum. Si liuens deniq; aut rubiginosum, aut atrum, perniciosissimū est.

Exactæ coctio-
 nis notæ.

Diariarum febrium significatio atq; medela. Cap. xvi.

40 **D**iariarum autē febrium peculiare atq; inseparabile symbolum
 esse censetur, urinarū in primo statim die cōcoctio: calor quoq;
 id genus febribus amicus atq; gratus, quasi proprius, perpe-
 tuusq; inest. Atqui post primam quidem febris solutionem, se-
 data accessione, fidelius multo signum exeritur. Nam arteriarum motio in
 hac febre per omnia sanorum motui respondet, nulla aliarū febrium, par-

Euphoria. tem secundum naturā habentem, subeunte. Febrientis quoque euphoriam,
Qui diarie quod est non difficilis toleratio, summum diariae febris habetur inditium.
magis obnoxij Promptius autem eiusmodi febre corripiuntur, in quorum corpore defluxus,
 non uaporosi quidem, sed acriores longe, acutissimique, & tanquam fumosi, con-
 tinentur: e quorum numero dicuntur, calidae & aridae temperaturae ani-
 mantia, & omnino amarulenta bile infecta. Qui igitur ex laboribus febricitare
 conspiciuntur, pingui atque molli etiam oleo confricentur, & uoluentur.
Varia diariae Sed qui praer ariditate ephemera infestantur, hos minus quidem per-
remedia. fricare, sed uberius lauare expedit. At qui ex solitudinibus, moeroribus,
 uigilijs, ira, in hac adfectione constituti sunt, lauandi quidem rarius, sed
 oleo permulto, tepido, minusque adstringente, breui admodum tempore,
 cum perfricandos tum lauandos etiam pro solenni consuetudine, censeo.
 Iam ex feruoribus exustionibusque febricitantibus, maturime ab initio sta-
 tim frigoricis, lauacris quamplurimis, minime uero abundanti oleo, neque
 frictione etiam, succurrendum est. Caeterum frigorifica quibus utendum est,
 rosaceum, omphacinumque oleum, sine alijs frigus inducentibus, sunt. At
 qui his quoque ipsis caput uehementer, sedata iam & inclinante febre, per-
 fundere atque lauare etiam conuenit. Quod si quis perfrigeratus febricitet,
 & hunc in declinationibus lauato. Si autem febris una cum catarrho accedat
 tur, ante concoctionem lauacrum uitare expedit. Quibus porro aestu febres
 accendunt, ei his etiam dum praesentibus lauandi sunt. Algore autem quicum-
 que modice inflamantur, caput eorum uel irino uel nardino oleo irrigato.
 Quibus uero ex angustia febris originem ducit, his profecto dulcium aquarum
 temperatarum lauacrum confert: necnon & ea quae rarefaciendi uim ob-
 tinet fricatio: exercitationes item, glycythymosque, (quod est si interprete-
 ris, uictus ratio animam demulcens, ac suaue ingenium.) Si uero ex esurigine
 cibi que abstinentia febris accensa fuerit, prima statim accessione inclinante
 in balneum ducantur: mansuetissime ad haec perfricari, in calida cisterna
 multum diuque uersari debent: A balneo uero, aspersa iam (ut prouerbio
 utar) aqua, in balneum ducendi sunt: deinde aqua calida potui exhibenda
 est: ptisanæ item cremor, nonnunquam & lactucae, & mollior piscium caro, ex al-
 bo iure. Communis autem omnibus rationis uictus species, inculpati succi,
 & facilis decoctionis cibus esto, qui nulla omnino parte in meatibus con-
 tineatur. Vinum item dilutum, cum aspectu tum potentia aqueum, miscen-
 dum est. Oportet autem circa primum statim febrium impetum, primam
 nonnunquam accessionem animaduertere: in quo sane corporis intempera-
 tura in calidum aridumque conuersa, febres incendit. Qui denique una cum
 inguinibus, quos Graeci *βοθῶνας* nuncupant, febre infestatur, neque medico,
 quod oportebat maxime fieri, obtemperant: sed ulcus in quo inguen oritur
 prospicientes, circa remissionem accessionis lauantur. Ex re atque usu fue-
 rit, uinum ipsis donec inguines euanescant, prohibere, & tenuiorem om-
 nino uictus rationem praescribere.

Glycythymos
medetur febris
bus.

Communis dia-
riae uictus.

Quemad-

Quemadmodum febres ex putredine humorum accensas agnoscamus. Cap. XVII.

Febres ex putredine humorū originē habere deprehendimus, quum nulla earū quæ præincipientes caussæ à Latinis, Græcis uero *προκαταρκτηναι*, (hoc est iniatriciæ atq; externæ) dicuntur, eas antecedit. Proprium & hoc februm, quæ ex putredine humorum accenduntur, inditium est, si febris principium à rigore non sumit, neque aliquis feruor, neq; uehemens ulla frigiditas præcessit: quemadmodum & pulsuum afflictatio, & angustia. Sic autem nominant, quando ¹⁰ auspicatē accessione paruos satis atq; inæquales pulsus habent: Peculiare quippe atq; præcipuū huic generi februm hoc signum existit. Maximū uero est, febrū quæ ex putredine proueniūt, argumentū qualitas caloris: Nam quemadmodū fumus oculos, sic ipsa tactum uidetur erodere. Peculiare item ac summū harum februm signū est cruditas urinæ: hebes etiam ac debilis concoctio. Verum magnum & memorabile concoctionis præfagium in primis lotijs nunquam in huiuscemodi, quæ humorum sequuntur putredinem, febribus apparet.

Humoralis febris notæ.

Angustia pulsus.

Curatio februm quæ in humorum putredine accenduntur. Cap. XVIII.

²⁰ **Q**uam uires eius qui ex humorū putredine febricitat ualidas exploraueris, incunctanter uenam incidere conuenit, si nullus uentriculi cruditas obstare uideat. Vbi uero uel robur imbecillum, uel ætas impedimento fuerit, à missione sanguinis prorsus abstinendum est. Præterea sanguine iam euacuato, putridi humores tum per urinam, tum per aluum, tum per sudores deniq; expurgandi. Verum ubi ³⁰ ultrò impetum in uentris hostiolum fecerint, & uomitionibus eiciuntur, nulla alia præter naturam ratione, atq; inuita (ut dicitur) Minerua, elicere irritare ue tentandum præcipio. Dispiciendæ uero atq; seligendæ etiam sunt materiæ, quæ citra calorem & omnē ariditatem dictarum euacuationum munus pulchre subire ualeant: cuius farinae censentur ptisanæ cremor, mulsum, oxymel, apomel, & apij radix. Aluo autem nihil egerente, ex aqua mulsa clystere ipsam abluo. Oleo uero uniuersum corpus, nisi prius euacuatū fuerit, laxare non expedit. Euacuato uero corpore, laxum id reddere oleo tepidum quendam calorem habente, conuenit: è quorum numero chamæmelinū, loco & tempore sumptum, & uinum dilutū potui datum, omnia excrementa mouet. Lauacrum item temperatum ex aqua dulci. Atqui si febris magnitudo insurgat, tum neq; uino, neque balneo, neq; attenuantibus ungentis utendum est. Imò gelida admodum aqua in ⁴⁰ istiuscemodi febribus hausta, nisi quippiam hoc quoq; impediatur, utilis est. Quod si uires quæ corpus regunt ualentes atq; robustæ fuerint, & febris ardentissima, & concoctionis euidentissima inditia appareant, frigidam audacter exhibebis. Si uero qui laborat eufarcos, hoc est corpore quadrato sit, constitutioq; calida & arida, hunc sanè nullo, etiam si in frigidi laua-

Phlebotomia non nisi uiribus robustis probatur.

Aqua frigida

cri solium posueris, neq; incommodo, neq; iniuria afficies. Modica uero febre infestante, si uires integræ ualentesq; unâ cum probæ coctionis inditijs apparent, talibus profecto balnea, uiniq; potatio, & quæcunq; laxandi uim obtinent unguenta, succurrunt.

De cognitione febris tertianæ. Cap. XIX.

Quotidianæ
& tertianæ
discrimen.

Ebris tertiana, flauæ bilis agitatæ proles, circa primordia statim cum uehementi rigore inuadit, à quartanæ rigore dissidens. In tertiana quidē materiæ corpus quodāmodo pungētis ac ferientis sensus repræsentat: in quartanis uero insultus statim refrigerationē uehementem habet. Quotidianas autem nullus omnino rigor, sed refrigeratio sola præcedit. Porrò tertianæ ad unguem planè factum ordinem quendā pulsuū seruant. Eadem illa febris sitim circa summū uigorem magnā inducit, & insuper etiā hominē inflāmat atq; comburit, neq; adeò multo post summū illud incrementū, quam *ἀνϋλὸν* Græci nuncupant, sequitur, & feruor ad amissim ordini suo quasi mordicus inhæret. Quod si manum circa primum insultum aggressionemq; imponas, calor ingens cum acredine quadam & ueluti cum uapore atque fumo quopiam sublato occurrit: qui utiq; paulò post à manu insistente, si ea diutule perrēnet, uincitur. A potu uero cōtinuo permultū emittunt uaporis calidi per cutem, sudoris nuncium. Bilis adhæc uomitio apparet. Præterea uentris & uesicæ excrementa prorūpunt biliosa. Inter hæc aut in apyrexiam, hoc est febris remissionē, accessionis tempus finitur, quod in duodecim horas perfectas porrigebatur. Quod aut intra duodecim horas cessauerit, exactam ac ueram tertianam appellabimus. Quæcunq; autem huius generis febres diuturniorem accessionem habent, illis simpliciter tertianæ appellationem indemus. Quibus uero adhuc longius tempus paroxysmus protrahitur, paululum uero interualli si interponatur, hanc rursus tertianam protentam nominabimus.

Quomodo tertianæ medendum. Cap. XX.

Tertianæ ad unguem exquisitæ (nostri ueram dicunt) tanquam morbo à flaua bile originem habente, humectantibus & refrigerantibus medicamentis occurrendū, necnō & cum eiusdem effectus uiuendi ratione. Quicquid præterea sese in uentrē recipit & tanquā in sentinam confluit, id cum per uomitum, tum per inferna euacuandū. Ad hæc lotia quoq; et sudores eliciēdi sunt. Aluū itaq; clementibus mollibusq; enematis commouere, lotia cum apio & anetho proritare, expedit, in poculenta utrisq; simul immixtis: et simulatq; concoctionis apparuerint inditia, cōfidens iam absinthij balneū ex aqua quæ bibendo sit, exhibe. Sed neq; nitrū, neq; salia, neq; sinapi, adijcias: uerū oleo sumopere calorifico perfundēs, ingredi lauacrū iubeto. Cæterū neq; si bis philolutros laueris, delinques. Quod si concoctionis morbi inditia quædam exhibeant, etiam si pluries laueris nihil delinques. Vino aut penitus quoad morbus concoquatur interdicit: Atqui ubi iam confici occiperit, tenue,

tenue, dilutum, & paucillum primum exhibe, unà cum edulsijs quæ cum humectandi, tum refrigerandi facultatem obtinēt. Abstineat in eiusmodi affectione constitutus à melle, sinapi, fassamento, & quæcunq; naturam habent calorificam. His quidem utebantur prisci: & nihil neq; mirum neq; absurdum: nam exercitijs magis & cibi abstinentia tum homines dictam obseruabant. Nunc aut ordine conuerso, ut plurimū pituitæ cōmixta deprehenditur bilis. Proinde pleræq; tertianæ aut sine rigore, aut cum per quā exiguo rigore inuadūt: sed permutant ea, quæ ad remediū attinent. Neq; enim lauacrū, neq; solidior aliquis cibus cōcoctioni resistēs, tertiana laborantibus cōgruit: neq; micæ quidem panis, & ouorū, & cōsimilium.

Quemadmodum tertianæ nothæ curentur. Cap. XXI.

Auacra in tertianis spurijjs circa initia statim non probant, sed dum iam ostenduntur concoctionis inditia. Neq; tertiana affecti singulis diebus, sed alternis tantum alendi sunt. Tranquillitas & fomentatio partium circa præcordia illis potissime conferunt: coctæ item forbitiones, clysteres (quæ Græcis κλύσματα quoque, id est lauamina dicuntur) non admodū molles aut delicati atq; clemētes. Et si res ipsa sanguinis detractionē expostulet, caue modis omnibus ne hanc prætermittas. Cæterū uniuersa uictus rationis cōditio neq; frigorigica nimum, neq; humectans admodū esto: sed ea quæ incidendi uirtute prædita sunt, usq; assumāt. Potissimū aut ex re & usu fuerit ptisanæ cremor, adiecto pipere aut hyssopo aut origano & spica nardi. Quin mulsum etiam in quo piper elixatū sit, potui dare expedit, & alia, quæcūq; scilicet lotij proritandi naturā habent, exceptis interim uehemēter & supra modū calidis & aridis. Maxime uero à septimo quoque die absinthium ministrabis. Iam uero & oxymeli, quod est acetū mulsum, eporū multis manus auxiliares præstitit, & quippiā etiā leniū ὑπνιάτωρ. A cibis postremo statim uomere, in hac febre diuturno tēporis tractu cōstitutis, præsentissimo est præsidio.

Quartanarū deprehensio. Cap. XXII.

Vartana multo cum frigore & impetuose ingruit, tanquam ex gelido atræ bilis humore originem ducens: sed feruorem atq; adeò combustionē febris, quo tertiana regnat, multo minorē, ne dicam nullum habet: sed neq; bilis etiam uomitus eandem comitatur. Inter hæc si tenuia, candidi coloris, & aquea lotia compareant, quartanam febrim esse ducito. Præstantissimum aut atq; electum quartanæ inditium est, pulsus paruus atq; rarus. Præterea autūni tempore potissimum oritur & infestat, errātib; febribus succedens. Certe nōnunq; & maxime quidem, in quartū diem typum constituit. Sed nō raro pluriū dierum interuallo, secundum quasdam periodos accessionem habet.

Curatio quartanarum febrium. Cap. XXIII.

Vartana laborantes leniter & mansuete tractare cōuenit, neq; medicamentū ullum uehemens admouere, neq; euacuationem moliri, nisi quis supra modum sanguis redundare uideatur, tum

Tertio quoque die cibus quartanarijs cōmode datur.

Diuretica quartanarijs conueniunt.

Urina quarta narū febrium.

Diatrionpiperum.

certe sine mora sanguis mitti debet. Porrò rationē uictus non infantem, ἀφύλῳ à Græcis appellatam, & accōmodam offerre, atq; cōsuetis uentrem euacuare expedit. Si hæc nihil emolumētī conferāt, lauaminibus quos clysteres dicunt, inter initia quidem mollibus, posterius uero etiam acredine imbutis utendū est. Ad hæc suillis carnibus, & omnibus quæ glutinosa & tardī transitus sunt, abstinendū. Nec his minus, eduljīs quoq; infrigidandi & humectandi facultatē habentibus. Præterea in hac affectione constituti uinū tenue, albū, & modice calidū, balsamentū item & sinapi cōmodissime usupant. Quin tertio quoque die medicamentū quod è tribus piperū generibus constat (unde ἡ δὲ τῶν τριῶν περιπέριων, uulgoq; diatrionpiperū dicitur) aut diospoliticū, sumere utiliter possunt. Quod si quis singulis diebus pipere etiam sine additamento utatur, recte quidē ac bene fecerit. Si uero ægrotans in summo morbi uigore sit, tum nutriendus fuerit quam tenuissime: protinus uero quiescere iubeas quam diutissime: ad hæc præterea uisceribus per mollificantia & remittentia consulere. Deinde urinarjīs, ὑπὸ νεφροῖς (quod est, urinam promouendi potentiam possidentibus) nūcupatis, medicaminibus utendum: simulatq; uero ea quæ cōcoctōnis argumento sunt, apparere uident, bono tum animo esto, & atos humores exhaurientibus non semel modo, sed identidem utere. Post uero uehementē purgationem, etiam pharmacū ex uiperis exhibendum est, & id genus alia quæ aduersum hanc febrem probantur: Inter quæ in solenni consuetudine habetur omniū, mea quidem sententia, præstantissimus succus cyrenaicus.

Quemadmodū quotidianā deprehendere oporteat. Cap. xxiiii.

Quotidiana nuncq; cum horrore, rigore ue, primo (ut diximus) die inuadit: sed progressu temporis algor potius q̄ rigor infestat. Maligni hæc febris ardoris est, & perquam diuturnum habet augmentū: uerum minime comburens laborantes, neq; multā ac densam respirationē cum angustia quadam cōpellit, neq; efflare pari crebritate & difficultate, aut gelidam bibere nolentem uolentē cogit. Accidunt autem uomitus pituitosi, & quæcunq; per aluum euacuantur, frigidiora, crudiora, & aquea magis in his febribus deprehenduntur. Quotidiana præterea affecti minime circa primos dies sudant, neque in apyrexiam auspicantur: candido sunt colore: urinas emittūt albas, tenues, crassas, turbidas, atq; rufas.

Curatio quotidianæ. Cap. xxv.

Melitis uero, si quotidiana laborātī succurrere fert animus, oxy melite, id est aceto mulso, primis statim diebus utemur, & ijs quæ lotiū pulchre ciere queūt: ad hæc uniuersa uictus rationis forma incidēdi facultate sit prædita. Circa summū uero morbi incrementū prouidere expedit uentriculo, præcipue uero ipsius hostiolo: deinde in hac affectione constitutum, radiculis, cibarijsq; sumptis uomere præcipito. Cæterū pituitosum humorē eicientibus, ὑπὸ νεφροῖς tantisper dum febris suam tyrannidem posuerit, utendum.

De fe

De febre Epialo, & rigore nullo calore expugnabili. Cap. XXVI.

Quum phlegma hyalodes, quod est pituita uirena, omnium aliarum pituitarum frigidissima, cruda necdum putrefacta uniuerso plus iusto redundauerit corpore, inexpugnabiles, & qui calore nullo euinci possunt, citra febrē, cum tremore algores inducit. Nam in febribus quidem quæ ex humoribus accenduntur, putrefactio maxime febrium calorē suscitāt & accendit. Quod si tanta quanta est hæc pituita cōputruerit (quod tamen rarerer cōtingit) propter immensam putrefactionē, quotidianæ febris causa fit: Si uero non tota æqualiter, sed ex
 10 dimidio, aut aliquæ partes putruerint, aliquot putredinē nō sentientibus, epialum febrē hanc efficit, in qua simul & algescunt & febricitant, hoc est in qua pariter cum algore tremor & febris caliditas cōfluit. Partes quippe humoris eius quæ non putruerūt, per uniuersi corporis uenas, aut reliquā corporis molem cōmixtæ & sparsæ, rigores & cum tremore algores cōficere assueuerūt: sed quæ putruerūt, febrem accendūt. Sortita autē nomen
 est febris *ἠπιᾶλος*, uel translatione à mari, quod *ἁλὸς* Græci dicūt, quod ab initio quidē *ἠπιᾶς*, id est tranquillū uideat, sed difficilimū tempestate reddi
 tur, mutuata: uel quoniā *ἠπιᾶς*, blande & clementer, uelutiq; teporē tantū inducit, hoc est exalfacit. Et hæc igitur febris è quotidianarū genere est,
 20 eo quod à phlegmate accendat: Earundē itaq; curationi secundū speciem subiicit, nisi quod tanto quotidiana febre calidioribus, acutioribus, magis incidendi uirtute præditis, eget præsidij, quanto & pituita frigiditate illā excedit. Cæterū in epialo febre, cum tremore algor calore inexpugnabilis, adhuc multo uehementioribus calorificis opus habet. Quocirca quod è tribus concinna piperibus medicamentū, et diacalaminthes, item quod è succo cyrenaico constat, his aptum est præsidium. Iam uero & diacastoreum, & quæ ex id genus alijs præparant auxilia. Latius autem & prolixius his remedium cōperies, in cum tremore algoribus & frigoribus, capite quadragesimoquinto. *καὶ οἱ λυπυραὶ δὲ καὶ τιφώδεις*. Quæcunq; uero præ
 30 ter hæctenus memoratas dicuntur febres, genere dictarū existentes, tum has quæ inibi recensuimus, tum eas quæ deinceps in mediū proferentur, affectant medicamentorū suppetias.

Epiali nominis ratio.

Forte inflāmata & uentose.

De synochis febribus. Cap. XXVII.

Febres continug intermittentibus singulis cōgeneres, tertianæ quidem exquisitæ, cui ab ardore nomen *καύλος*, quotidianæ uero quæ singulis diebus accessionem habet, neq; in apyrexiam definit. Parī modo etiam quartanæ germana est cōtinua, quæ quarto quoque die ingruit, quando quidē fortis ille feruor omnia tertianæ exquisitæ alia inditia seruans, non alio discrimine ab eadem dirimitur, q̄
 40 quod neq; cum algore tremulo primū impetum facit, neq; in apyrexiam definit. Quod uero singulis diebus accessionem habet, nulla certe absolutæ amphemerinæ febris significatione destituit. Synocha porrò nihil à prima accessione diminuit, sed sibi similis perpetuò à cognata quotidiana

diffidet. Iisdem præterea cōditionibus quarto quoque die suo insultu accedens, nec tamen in apyrexiam finiens, febrī quartanæ cognata est.

Synocha igitur (id est cōtinens) febris est, quæ una accessione ab initio ad finem usq; perpetuò, sine ulla feruoris remissione, permanet. Cæterū quæ omnino nullā inclinationis notam præ se fert, confinis atq; ad eò cognata hæc ardentibus (nam sic *καυσώδωμ* reddimus) est, à quibus sola acrimonia acuticq; dispescitur.

Quibus notis continuæ febres deprehendantur, quibus item præsijs curentur. Cap. XXVIII.

Continuæ febres (sic enim *συνεχῆς* interpretor) ex sanguine accendunt, aliàs quidem sanguinis duntaxat feruefacti, aliàs uero eiusdem etiā putrefacti, obstructione: quapropter unus modo atq; perpetuus ad finem usq; illis paroxysmus est. Notæ uero illius sunt huiusmodi: Pulsus magni, uehementes, ueloces, densi, æquales, minime mordaces. Lotia porrò hac febre laborantiū nō multum admodum à sospitum & naturalibus urinis deficiūt. Primas aut in synochæ medendo, sanguinis usq; ad animi deliquium, detractio habet. Quicumque enim in hac febre constituti uenā secare superfederint, in summū uite discrimen peruenient. Quod si magnopere euacuationem hanc quæ incisione uenarū fit, aliqua res prohibet, tum alijs præsijs dissipantibus uasorum obturatio oppugnāda est: eius quippe farinæ medicamenta multitudinem euacuant, feruorem febrilem placant. Si quando in hac affectione constitutis aliqua conspexeris cōcoctionis præfagia, neq; in principe aliqua corporis parte phlegmone ulla, aut moles, tumorq; cum humorū collectione, aut scyrrhus (hæc est durities quædam non sensibilis) fuerit, neq; in aliquam corpusculi partem egelidam nocumentū inciderit, magna cum fiducia frigidā exhibe, præsertim si *ψυχρόπότης*, hoc est, gelibibulus, ægrotrans fuerit.

Aestuantium febrīum deprehensio. Cap. XXIX.

Kαύσους, id est ardentis febriculas hæc magna ex parte comitantur symptōmata: Lingua arida, crassa, & colore nigro: rosio præterea uentris, alui excrementa perpallida, sitis uehemens, uigiliæ, quandoq; uero & desipientia, quam *παραφροσύνη* Græci, Romani delirium nominant.

Aestuantium febrīum curatio. Cap. XXX.

Ad perfectam huius mali solutionē, horū quidem duorū necessum alterum fieri, aut biliosos humores egressisse, aut extinctos esse. Excernendi uero instrumenta sunt, sudores, aut uomitus, aut uenter inferior. Demolliendi aut ratio in egelido potu, aut omni qua medebimur *καύσους*, id est, maximis feruoribus, materia, sita est. Nutriendi autem ardenti febre laborantes sunt, neq; aqua duntaxat, neq; mulso, sed dilutum mulsum coctum propinandum. Porrò in ea affectione constituti, commodissime solis potionibus enutrientur. Ad hæc, æstuose ægrotantibus illis tantūmodo lauacrum expedit, qui nullo tumore inflammato,

Phlebotomia
ad lipothymia
usq; probatur.

mato, aut erysipelato infestantur. Quod si concoctionis etiam notæ compareant, multo magis ex re atq; usu fuerint balneæ. Quibus uero ex falso humore caufos accenditur, eis fanè aliena sunt lauacra. Hi & ptisanæ tandem liquore alendi sunt.

Febrium ab erysipelate medela atque cognitio. Cap. XXXI.

Ebres quoq; cum ignitis rubedinibus, quæ Græci *ερυσιπέλατα* Signa. dicunt, circa uiscerū affectionē accidūt. Cognoscendū aut̄ illud est, ex uernaculo locali feruore īmensō, dolore uehemēti, præterea siti & caumate immodico: & ut summātim perstringā, notis

- 10 putrescentis cum sanguine exiguo acutæ bilis. Medendū uero ad hūc modū: Abstinerē à balneo oportet penitus: aqua uero egelida utendū secundū morbi summū incrementū & consistentiā agonistica, (quasi certatiua dicas) quod est gelidissima: Inter morbi uero initium minime utendū. Cæterum extrinsecus frigorigica applicemus, & si nihil opis contulerint, intra corpus nolentes uolētes cogātur assumere. Præcipue uero expediunt illis lactucæ, & quæ his potestate ad unguē ferè respondēt. Foris quidem lactucæ cremor idoneus est. Quin & semperuiui, & quæcūq; alia sunt frigorigicæ potētia. Præciosissimo optimoq; in primis utamur: liquore enim expresso, infrigidantiū quiddam pilæ, mortariō ue inijciamus, cum portu
- 20 laca, deinde contusis illis, exprimamus. In usu uero parum polentæ admixto, & denuo in aqua frigida intincto, refrigeremus. Linteolū præterea duplicatum in eo iure rigatum, foris circa præcordia superintendamus, non sinentes illud ibidem perennare, aut procrastinare diutius, sed aliud atq; aliud identidem frigidius hsdem partibus imponamus. Confundimus uero nōnunquam & oleum omphacinum.

De cognitione febrium hecticarum. Cap. XXXII.

- Hæctica febris non in humoribus modò ac spiritu, sed in solidis etiam partibus accenditur: citra uero dolorē qui sensu saltem percipi possit omnino est, qua quidem febricitates nihil minus quam se febricitare autumant, neq; enim uel tantillum ardoris
- 30 sentiunt, omnibus ad unum corporis partibus iuxtā non admodum calentibus. Bisariam uero dirimitur hecticarū febrium species: Aliæ quidem ardentibus febribus ut plurimū inoriunt, uidelicet nō æstuantibus calore in tantū, ut cōficiat diuturnitate ac tempore humorē cordis, uel manentis etiamdū cōtinui, & integri. Aliæ uero, adhuc etiā persistente humiditate, corpus tamē cordis cōprehendentes corripientesq; ex eodem inflāmantur. Iam una quidē hecticarū febrīū dicta est originatio. Reliqua est, quū à principio statim inuadūt, primā exhibent dispositionē ac genesim, febribus quotidianis minime dissimilem, siue tristitiā, (qua afficiunt) siue iram,
- 40 siue laborē immensum, unā cū æstuatione factū, respicias. His quippe arduū est mederi: atqui si flaccitas ac tabes illa, quæ marasmū nūcupant hecticæ supueniat, atq; ad eò ex hac occasionē habeat, nullo medicamēto uincit. Ceterū febris hectica coincidens tabi marasmo, imò quæ iam eò peruenit,

Hæcticarū febrium species.

promptissima est cognitu: Oculi nanq̄ illorum perquā immensam concavitatem præferunt, & hærent lemæ in circumferentia siccæ, & squallida quædam totius ferè cutis elucet dispositio. Est præterea in eisdem flos uitalis coloris extinctus: obducit frontem immoderata quædam ariditas, adeò ut ex siccitate dure scat, & circumtendatur: ac sæpius cõniuent, dormitantium more. Non est autem eorum affectio somnus, sed potius uigilandi impotentia: tempora amissa carne collapsa & concavis spacijs cernuntur. Et quid aliud omnino sunt quàm ossa & cutis? adeò ut si nudato corpore in partes ad uentrem attinentes oculos intendas, neq̄ ex intestinis, neq̄ ex uisceribus aliquod superesse censueris, & præcordia uehementer contracta appareant. Cutis ad hæc apprime tangenti arida: pulsus tenuis, frequens, & durus. Calor aut, quum primū manum admouet quis, obscurus est ac debilis, sensim uero pedetentimq̄ asperitatē quandam & corrosionem exhibet. Quandiu autem in unoquoq̄ corpore natia quædam humiditas dispergitur, hectica modo febris appellatur. Quum uero iam res eò periculi peruenerit, ut ne tantillum quidem eiusmodi humoris super sit, tum exquisitus iam marasmus, hoc est, senilis tabes est.

Hecticarum febrium curatio. Cap. xxxiii.

Hectica febre correptos inter initia statim, propter mordacem humorem, ali oportet. Præcipuū uero ac saluberrimum ijs qui sic laborant præsidium, humectans ratio uictus est. Conducit itaque in primis cum ptisanæ cremor, tum alicæ sorbitiones.

Cõmodus præterea sic affectis exiguus in aqua frigida panis, atq̄ eiusdē aquæ potatio. Quum autem hecticæ neq̄ phlegmone, neq̄ humorū ulla putrefactio complicatur, abstinendum (quoad fieri potest) ab immodica exhibitione frigidæ, etiam si nō nihil periculi instare coniecieris. Foris uero epithematis, medicamentis frigorificis, audacter utendū. Et balnea in hac affectione constitutis, quouis tempore conducunt.

De hemitritæis febribus. Cap. xxxiiii.

Quam febris tertiana non sine rigore, quotidiana uero citra omnē cum tremore algorē frequenter ingruat, utrisq̄ simul mixtis, *φειλις*, hoc est horrorem, inducūt. Algor quidem cum tremore (sic enim *φειλις* interpretor) minus, frigiditas uero plus, faceffit negocij, eo quod extremas occupat partes. Mixtis hæc febris constat, proinde neutiquā ei absurdū, neq̄ rationi dissonū, Hemitritæi, id est semitertianæ, (quasi ex tertiana & quotidiana cõposite) nomen est inditū. Modus autem generationis hemitritei duplex est: uel enim duæ accessiones in unum cõmittuntur, aut inter initia statim utræq̄ inter sese inuicem permiscen̄. Quū igitur tertiana præpotentior existit, horridior fit febris, atq̄ ab initio accessionis sibi aliquid horroris associat: statim uero & feruidior est eiusmodi febris, & plus habet incendiij, atque bilis aliquid per uomitum, aut per aluum, aut per sudorem excernitur. Sed quū altera ex partibus redūdante febris præualuerit, tum frigus uehementius extremis insidet.

Hemitriteus
bifariam fit.

det partibus, horrores habet summissiores, neque sitim, neque magnū adfert incendium. Vbi uero æquales magnitudine tertiana intermittens & quotidiana cōtinua simul inuadūt, insultus accessionis cum horrore fit: Vbi uero ea quæ ex pituita est præualuerit, conuulsiones accidunt atque horrores. At si calidior ex bile febris præpotentior est, plus habent incendijs: Talis quidem exquisitus hemitriteus est, ex æquali duarum febrium temperatura cōpositus, ex bile uidelicet intermittente, & ex pituita continua. Sed qui exquisitus non est, aut bilem, aut pituitam præpotentē atque exuperantē possidet, quæ sanè haud facile ullo medicamento uincitur. Promptius quippe semper minor uincitur humor: idque tum copiosioris & præpollentis ualentia, tum artis quoque præsidio. Proinde si pituita præpotentior multo fuerit, his quæ in febre quotidiana recensuimus potissimū utemur remedijs: Quod si flaua bilis præualuerit, instantes urgenti necessitati, auxilijs utemur ijs, de quibus in tertiana generali mentionem fecimus. Cauendum tamen interim ne omnino illam alteram paruipendentes, curam eius abijciamus.

De popularibus publiceque grassantibus morbis. Cap. xxxv.

20 **M**Orbos qui publice in plurimos eadem tēpestate simul grassantur, *πανδημους* Greci, hoc est populares, et ex publica causa prouenientes, & *κοινους*, id est cōmunes, nulloque discrimine omnes infestantes, appellitant. Quorum quemadmodum origo, ita & causa publica atque communis est. Communis itaque alimentorum prauitas eiuscemodi affectiones generant: publicum item aquæ, inquinamentis quibusdam infectæ ac uitiosæ, poculum. Ad hæc defatigationes, miseriamque immensæ atque innumeræ, exercitationes consuetæ omissæ, abstinentiæ, satietates, esurigine corripiente, aut abundantia proueniente: & regionū denique naturæ atque temperamenta, populares morbos sæpenu-
 50 mero intulerunt: Interdum quippe paludem uicinam, interdum uero barathrum, hoc est fossam siue uallem, finitimum habent, uenenis imbutam euaporationem, & hanc quidē perniciosam exhalantia: atque ob eam causam populosi uulgaresque ægri tudines consueuerunt solenniter publice grassari. Cæterum circumfusum & nos usque ambiens aër, temperaturas subinde transmutat, aut nimio incendio feruidior, aut frigidior, aut humidior denique factus. Ceteræ namque morbi causæ non pariter nobis omnibus sine discrimine accidunt, neque uniuerso solidoque die in ijs (quemadmodum in prædictis) uersamur: sed circumstant nos aër, is inquam qui extrinsecus singulis circumfunditur, & uel à nolentibus uolentibusque necessario tamen per respirationem attrahitur. Necessarium itaque fuerit insolentibus illis immutationibus & deprauationibus, secundum temperamentum animantium corpora aliter atque aliter affici. Proinde quicumque huiuscemodi exacte cognouerit, non eos modo qui in præsens infestant, & illos qui pro foribus sunt morbos, ex statu & conditionibus cuiusque prouidebit.

πανδημους

Causa pestilentie.

sed machinamentis etiam suis, quibus contrariam omnino molitur uictus rationem, ambientis aëris inclementiam distemperamenta inducere non solum nō permittit, uerum ne is quoq; inficiatur pro uiribus prohibebit. Quaecunq; igitur ob suam intemperaturā morbis obnoxia sunt corpora, hæc utiq; à simili circundantis nos aëris temperamento arguunt. Sed que contrario modo quàm aër temperata sunt, ad nullam ferè iniuriam admittendam sunt apposita, ametrican temperamenti contraria ametria arcen-
te. Quisquis hæc percalluerit, optimus incolumitatis custos habet, corpo-
ribus contraria semper, tum uictus ratione, tum medicamentis applicans: 10
nōnunq; si res postulet, ñs quæ refrigerandi facultatem habent, utens:
interdum uero (puta in perfrigeratis) calorificis, in solum quidem descen-
dere iubens aqua refocillat: otium, ciborū abstinentiam, potionem proli-
xam ac multo uberiorē, præscribit. Interdum amictu ac tegmine calfacit.
Exercitationibus item & cibo abundantiore, quandoq; etiam tenuiore ac
pauciore utendum præcipit. Porro si quis pyram accenderit, egregie qui-
dem poterit udum aëra in calidum & aridum permutare, quemadmodū
& Acronem Agrigentinum fecisse perhibent.

*igne aer emen-
datur.*

De febre pestilentiali, ex monumentis Ruphi. Cap. XXXVI.

*Pestis grauis-
sima accidentia.*

IN febre quidem pestilentiali usuuenire possunt quæque per-
niciosissima, grauisimaq; neq; tamen occultatū quippiam pri- 20
uatū ue, quēadmodū in alio quouis morbo solet, habere cōsue-
uit. Assolent enim crebro incidere deliria, flauæ bilis uomitio-
nes, præcordiorū intensiones atq; cruciatus, aquæ inter cutem cōplures,
extremarū partiū frigiditates, fluores (διάρροια à Græcis appellatæ) bilio-
si, tenues, bullæ modò tumentes. Ad hæc urinæ aqueæ, tenues, biliosæ, ni-
græ, sedimenta (quæ græce ὑποσώσις dicunt) mala habentes, & νιωσφύατα,
quod est sublimia, proxime pessimis accedunt: stillicidiū narium, ardores
pectoris, linguæ arefcentes, sitibundæ, impuræ, inquietæ, cōuulsiones uio-
lentæ ac uehementes, & alia pleraq; mala. Quod si quis præuiderit instan-
tem atq; uenturam pestilentiam, contemplet atq; obseruet etiā pernicio- 30
sa tempora, & studia quæ sequūdæ ualetudini non cōducunt, & animantiū
quæ perierunt cadauera. Quibus accuratissime consideratis, & illud per-
pende, cuiusmodi nam sit præsentis tēporis status, simul & uniuersi etiam
anni, è quibus sanè facile licebit uniuersam uictus rationem odorari, pul-
cherrimeq; deprehendere: Verbi gratia, tempus, quod pro suo naturali
statu oportebat esse aridum, humidius est redditum, necessum fuerit tum
ratione uictus, quæ arefaciendi potestatem obtineat, assidue uti, quo ex-
uperans illa humiditas exiccata consumetur. Neque interim minor cura
adhibenda est uentri: quibus enim superior uenter pituita abundat, eos
uomitionibus euacuato: quibus uero sanguis plus æquo exuperat, uena 40
secta sanguinem detrahito. Neq; minus emolumentum adfert illa quæ per
urinas fit expurgatio, & quaecunq; aliæ, quæq; per uniuersam possunt fie-
ri corporis molem. Quod si plurimū ferueat languidus, flammaq; iam ad
pectus

*Quæ perpen-
denda pestis
tempore.*

Medela.

pectus usq; tendatur, nihil designaueris absurdum, neq; à ratione alienū, si frigorifica pectori admoueas, atq; e gelidam potionem offeras, non frustulatim parcaq; manu, cōcremat enim uehementius, sed cōfertim & prolixius, ut flamma quasi obruta extinguatur. Si uero ardeant interna, extremae uero corporis partes egelescūt, summa cutis frigescit, præcordia contenduntur aut suspenduntur, uenter sputa aliās quidem per superna, aliās per inferna eijcit, uigiliæ infestant, deliria item, & lingua deniq; salebrosa, quibus eiusmodi adsunt symptōmata, calorificis opus est, quo ulcetur præ ardore undiq; corpus, & si qua alia uia possibile est ex imis corporis partibus ad exterarum feruorem euocari atq; subduci. Utendum præterea propotismatis, quæ aloës partibus duabus, ammoniaci thymiamatis partibus duabus, myrrhæ parte una, constant: hæc simul cōtusa ex uino fragranti colluito, deinde dimidium quotidie cyathum potui dato. Haud scio, inquit Ruphus, an quispiam hac potione frustra usus, pestem nō euaserit. Hactenus quidem Ruphus. Galenus uero tradit contra pestilentiales putredines armeniacam glebam potu sumptam excellentissimum esse remedium. Pari etiam modo uiperarum theriaca. Mehercle uigente in ipsa urbe Roma peste, quibuscunq; horum alterum non profuit, ad unum omnes perierunt.

Febricitates frigidam non pitent, sed pleno se proluant auro.

Propotisma Ruphi nunquā frustra adhibitum.

20 De his qui plenitudine crudorum humorum infestantur & concidunt. Cap. XXXVII.

Nonnullis magna quadam crudorum humorum in corpore saburrata multitudo febres accenduntur, cum praua affectione oris uentriculi, præcordiorum inflatione ampliore quàm secundum naturam sit, uentris ipsius osculi tumore. Color præterea sic affectis ad alborem, & aqueum magis uergit: quibusdam uero in nigrius. Nemini uero horum omnium sanguis absque summo discrimine detrahitur. Et opus quidem habent euacuatione, sed neq; sanguinis missionem, neq; expurgationem tolerant. Alij uero etiam sine his repente in syncopen cōcidunt. Succurrendum est igitur in hac affectione constitutis perfrictione. Auspicandum autē cōfestim à morbi ipsius exordio. Principio quidem à summo crurum deorsum cum linteis modice asperis, deinde & totas à summo ad imum manus: ubi uero artus satis iam calere uidentur, & laboriosi consensus (quæ est ueluti morbi conscientia) religio sit, oleo chalastico utendum. Abstineri uero ab adstringentibus: hyeme etiam diaphoreticis, hoc est discussiuis uti expedit: cuius faringis est oleum sycionium atq; chamæmelinū: confricatis interim eximie membris: deinde oleum abstergendum: scapulam uero totam perfundito, & confricato. Post hæc rursus crura aggredi, inde denuo manus, mox scapulas expedit: quibus sanè integro die insistendum. Cæterum melicrato non aliud neq; commodius neq; efficacius huic malo disquiras præsidium, in quo uidelicet hyssopus esto elixatus. Porrò neq; alimentum, neq; sorbillamentum,

Mulsimum præstantissimum est hyssopo præsidium.

neque aquam potui dare conducit : quemadmodum neque omnino cuiusquam arbitrio, liberalius bibendi potestas permittenda est. Verum satis esse mulsum solum, per primum triduum inuicem præbuisse. Si autem firmitudinem non omnino deploratam, sed mediocrem adhuc ægrotans habeat, & aluus nequiter & male suo fungitur munere, clysmate cōfidenter abluere conuenit. Qui uero impetuosiore quàm cōueniat retrimentorum uentris motione ac impetu infestatur, ei principio quidem plus mulsum coquito, quoniam minus subducet. Quæ autem fertur plus quàm conueniat, sistenda est. Exhibendus autem est mulsi loco, ptisanæ succus. Quod si quæ offeruntur non deiciantur, sed permaneant, ex chondri potione alito. Si uero propter imbecillitatem uirium ex pulsu deprehendimus etiam postea lapsam uirtutem, panem uino temperatum offerre expedit, si neque uenter neque iecur phlegmone infestetur : ueluti si corpore crudis humoribus referto ac saburrato exarserit, deploratus erit ægrotans. At si crassos aliquando humores adurat, satis est in uniuersum oxymeliten pro aqua mulsa propinare. Quod si tempestas fuerit æstiuæ & calidæ, & gelidæ potator languidus, huic oxymeli frigidum misceto : hyeme uero calidum. Alienissimæ sic affectis sunt balneæ. Si autem in animi deliquium ceciderint, partibus corporis (de quibus supra mentionem fecimus) nullis inflammationibus infestatis, panis haud multum ex uino præbeto. Illico porro ad frictionem mittito, & modo quo diximus perungat. In quibus uero ob flauam bilem ore uentriculi iniuria affecto, syncope accidit, gelidum assumere potum, uinumque tenue, & colore uermiculo, seu giluo, atque uetustum, concedito.

De his qui præ tenuibus succis defatigati animo deficientes concidunt. Cap. XXXVIII.

Vi tenuibus uero humoribus contusi fractique ceu in deliquio concidunt, superioribus omnino contrarijs suppetijs medendi sunt. Enim uero signa quibus discernuntur, illis quoque deprehendes diuersissima. Alendi igitur, in hac affectione constituti, sunt pedetentim perpetuo. Illos autem huic malo obnoxios nullo medicamento curari posse ducendum est, quorum uirtute iam labante ac languente uenter inflammatur. In eiusmodi affectionibus, breui letalis in uultu constitutio fit. Iam tum quidem nutriendus est æger necessario. Cæterum quemadmodum in superioribus, summæ cutis superficie, sic etiam in his, densum in rarum permutare, gelidumque aëra efficere, oportet. Adstringentibus præterea ungenti sunt. Alimentis non tam prompte penetrantibus utendum. Exhibendus itaque panis, & ex alicuius sorbitiones, & fructus austeri, & corruptioni resistentes, non tam ipsi per se, quam cum ipso etiam pane. Vinum item dilutum statim inter initia in cibis sumptum, in hoc malo constitutis accommodatissimum uidetur.

De alijs occasionibus è quibus subinde contingunt

syncopæ. Cap. XXXIX.

Vnt porrò & nōnullæ aliæ quædam occasiones in quibus syncopæ accidunt, quatuor: dolor uidelicet uehemens, uigilia, uacuatō immoderata, & in cespitantibus insanientibusq̄ interdum commotio. Mittere autem si uoluerit, distemperaturam principiorum apponit. Promptissime itaque celerrimeq̄ internecio accidit, corde ante omnia affecto, deinde uero ipso quoque cerebro, neque ita multo post etiam iocinore.

10

De dolore. Cap. XL.

Edditur itaq; dolor gelida diathesi stupidus atq; obtusus. Pulsosus uero, ut sic dicam, labor, immani phlegmonē, id est inflammationi, peculiaris ac proprius est. Si uero tanquā sub palo fixus dolor inhæreat, aut ueluti à cerebro sauciatū quippiam esse uideat, crassi intestini doloris species est, quæ stimulosa ac punctuosa, circa membranas atq; pelliculas existit. Impellens uero ac transiens dolor, in uehementissimis acutissimisq; non solum hemicranijs, sed & cephalgis accidit. Est aut̄ penetrans atque impellens, (quem *δαίμων* Græci dicunt) quum tanquā in radice ordiens, à primitus affecta particula fertur statim ad uicinas: extenduntur enim utrinq; nerui qui unā afficiuntur, & tenduntur ad utraq; extremitatum fines. Sed minime in latum extensos habent dolores nerui. Cæterum ualidissimos & stupidos dolores infert sub cute distenta membranula, quæ inter carnem ueluti dilaniatam atque conuulsam est: plures nanque sunt quæ inæqualiter inhærent, & carnem amplectuntur atque copulant. Cæterum pelliculæ quæ ossa ambiunt, neque summa cute, sed profundæ sunt, doloris ossium quodammodo ueluti phantasiā opinionemq; inducūt. Quodocunq; igitur nulla foris causa doloris ostenditur, considera atq; accuratius perpende præcedentem uictus rationem, ea num ignauior, magisq; ociosa quàm pro recepta consuetudine sit: aut cibus pluribus, maximæq; in nutriēdo potestatis, usus fuerit homo: aut solita deiectio remoretur. Nam si quid horum, aut uno fasce omnia, appareāt, exuperantiam affluentiamq; causam doloris reputa, & proinde quàm fieri potest ocysime, hominē euacuatione exonera. Hocci-
ne nanq; modo licebit tibi ijs quæ fluxus dolentiū partium eliminant, summa cum securitate uti. Si quidem sanguis nature modū transiliat, uena se-
κακοχυμία, hoc est uitiosa, ut sic interim loquamur, succositas, molestiam inferens expurganda est. Coëuntibus autem utrisq; utraq; euacuatione, sanguinem prius detrahentes, utemur. Quod si his rite peractis dolor nihil
de sua sæuitia dimittit, neq; cessat, liquidò iam constabit dolorem in membro affecto in cuneum redactum. Tum euidentis sanè curatio, medicamentis discussorijs (quæ græce *δυσφορητικά* dicuntur) si utare, futura est. Id ge-

Nulla foris causa apparete qd pensitandum.

Sanguinis nimietas detrahenda.

Cacochymia expurganda.

nus etiam medicaminibus ex flatuoso spiritu prognato dolori opitulabitur, in ipsis diaphoreticis potius, quam attenuantibus eduljjs perseverantes. Infusis praeterea, quos clysteres dicunt, & cataplasmatibus opitulantibus, & fomentis, laxescens ipsum corpus. Quod si tumor grauens aut confringens dolorem concitauerit, dolori succurrendum. Quin si permor-
dax denique humor doloris causa fuerit, maxime contraria his sunt quae attenuandi, & excalfaciendi uim habent: exempli causa, anethum, quod oleo elixum & dolorem sedat & somnum conciliat: atque uiride efficacius quam aridum.

De colliquatione. Cap. xli.

10

Bi uero ex uentre quippiam egeritur, non ex ferculis comestis, & concoctis, sed humorum aliquid est corpore sese in uentrem recipientium, assimilium quidem flauae bili, tum per uomitum, tum per alui excrementa eiectae, primi meriti existit quod foetidissimum odoris fluxum emittit, & qui ad fuluum magis colorem accedere uidetur secessus, & crassitudine uiscida, nonnunquam uero & oleaginea, tum pinguior caro & recentior, a febre urente resoluitur atque liquescit. Diutino uero tempore permanente malo, nonnihil etiam solidarum partium ab ipsa pessima febre liquescit. Exhibenda gelidae potio est, a terra frigidissima. Huiusmodi etiam esse oportet cataplasmata, & epithemata perfrigerandi potestate praedita, thoraci atque praecordijs imposita & adglutinata. Ad haec frigorifica quoque exhibenda sunt alimenta.

De uigilia quae febricitantes infestat. Cap. xlii.

Vi febre correpti, misere quoque uigilijs immodicis infestantur, horum utique crura, & manus, illo quo soliti fuerunt tempore sompites in somnum uerti, liganda praecipimus, atque euigilare: oculos uero interdum aperire, uel palpebris saltem conuiuere cogimus, donec satis defatigati fuerint. Deinde protinus uinculis solutis, & sublata est medio lucerna, tranquillitatem bene multam esse mandamus. Acerbius uero magis atque magis insomnia molestante, in relaxatione accessionis abluenda est facies nigri papaueris capitum elixatione. Odorandum praeterea papaueris candidi putamen siccatum atque frictum, & mandragorae radice diluta ac maceratae pariter in uino. Et ex oleo quoque rosaceo malagma concinnans, cataplasmatibus more frontem oblitito, & serpyllo cum meliloto in passo elixa, quo quidem & in accessionibus utendum: Aut tritis ac mollificatis papauerum capitibus refocillantes. Panem praeterea ad hunc usum emplastri modo cum rosaceo, aut cerato applicamus. Educatio item accuratior somnum conciliat. Adhuc autem arcendis uigilijs potioni, capitum nitidi papaueris semen, quantum capiunt coclearia tria: sed holeribus dulcorem inducito papaueris nigri. Quod si folia quidem fuerint uiridia, quantum tribus digitis comprehendi potest, sumitur: Sin minus, tum tria aut quatuor papaueris capita arida coniunctim

cōiunctim elixa eximant. Quum hæc opis nihil tulerint, obliniant cremore papaueris, aut mandragoræ succo. Expedi etiam sic affectis ex papaueribus confectum eclegma, præcipue per elixationem epotum mensura cochlearij unius aut dimidiati: quæ utiq; quantitas somnum sæpenumero illexit, inuitauitq;. Quin si caput alicuius in hac affectione cōstituti nō ad modum humoribus fartū uidebitur, utendum est in febris remissione (quæ *παραλυσις* Græci dicunt) quod hoc modo conficitur, thymiamate: Accipe folij amomi, costi, foliorum salicis, (sic enim *ζαρναβωγ* interpretor) singulorum unciā unā, carpobalsami librā unam, styracis, amomi, ammoniaci, bdellij Scythici, mandragoræ radicis, cremoris papaueris, suffitum cum lignis cupressinis facito.

Quemadmodum Cataphoræ, id est, in soporem dilationi medendum. Cap. XLIII.

In grauiore somni impetu et accessu (quod mali genus Cataphora appellat) correptis subuenire uoluerimus, abstergenda est facies spongia posca infecta, (quod Græci *ὀξύκρατον*, quasi aqua *Oxycratum* aceto mixtū, nūcupant) multo lacte tēperata. Extremæ corporis partes ualide cōprimendæ atq; domandæ sunt. Ad hæc odoramenta quæ diffecandi uim habeant, adhibere expedit. Cæterū in remissionibus quietisq; tēpore, scapulis, atq; spinæ (hæc Græci *στάσις*, illas uero *μετάφραση* dicunt) diligenter cucurbitulæ imponantur. Morbo uero his etiam actis perseverante, sternutatoria, accessione remittente, naribus adhibeto. Alimentorum porrò materia ex acutis & diducentibus, discutientibusq; confet. De quibus libro primo, de tuenda bona ualetudine egimus.

Curatio doloris capitis in febris. Cap. XLIIII.

Dolore capitis, quæ cephalalgia dicitur, febricitantes molestante, post cōuenientē februm euacuationē, circa summos accessionum uigores unctiōne capitis utendum. Principio quidem cōmuni oleo, è nondum maturis oliuis expresso, aut rosaceo cum pauculo olei temperato: æstate quidem, & febre cum maximo æstu, frigido: hyeme uero, & febre non æstuante, calido, aut tepido. Cæterū in oleo nōnunq; tum serpylli, tum polygani succus elixatur. In æstate uero papaueris capita, aut papauer: quemadmodū ediuerso hyeme peucedani, iusto seruato pondere, mediocritas: persistente uero dolore in fronte, nudo forte fortuna syncipite, cataplasmatibus, quasiq; tectorijs & ad illitū comparatis (quæ Græci *ἐμπλαστικά* uocant) utendum est, quæ ex ueteri polenta & polygano, aut ex pane pariter & rosis, aut exigua myrrha, siue serpyllo, constant. Nonnullos uero pulegium quoq; capitis dolore leuauit, emplastri modo adhibitum: neq; desunt quibus, igneo etiam sensu existente, psyllium cum polenta temperatum auxilio fuit. Aut uiscum etiam perse in elixatione factū, & identidem renouatum. Facit idem coriandrū polente permixtum. Aloë præterea in eundem usum cum aceto utiliter illinitur. Myrrha item & ammoniacum. Pari itidem modo crocomagma. Pul-

fosos aut, ut ita dicam, dolores ruta & mentha cum pane, instillato etiam oleo, discutunt. Vehementiore aut quam diximus dolore infestante, primum quidem denudandum caput est ad cutem usque, deinde pinguioribus *Embroscha.* embroschis (sic enim Graeci liquida & humida quae alicui corporis parti fouendi, discutendi, compescendi que gratia irrorantur, uocant) totum inspergendum: post haec cucurbitule occipiti imponenda, partes insuper extremae ligandae, & palpandae. Profunt praeterea hirudines adhibitae. Atqui si catarrho quis aut coryzae (hoc est destillationi aut grauedini) cephalalgiam acceptam refert, tum certe his quae suo loco descripsimus succurrendum est praesidijs. Quin si a regionibus quae ad stomachum attinent uaporationes sublatae caput afficiunt, tum maxime illis quae subordinauimus prospiciendum, subueniendum que fuerit auxilijs. 10

De ea quae circa stomachum & uicinas eius partes adhibenda est curatio. Cap. XLV.

Siquis imbecillo maleque affecto fuerit stomacho, a cataplasmatibus roborandi uirtute praeditis petendae sunt suppetiae: qualia sunt quae ex palmulis, uino, polentis, croco, masticha, & aloë componuntur. Neque inutile sit, stomachum ungento ex absinthio, aut melino, aut mastichino, aut nardino, aut uino denique irrigare: & si plus satis incalescant, quae refrigerandi uim habent expedit confundere: uerbi gratia, cremorem cucurbitae, lactucae, portulacae, solani, cichorii, labruscae. Quod si inflammationes circa uiscera appareant, relaxandi ac remittendi facultatem habentibus (Graece χαλαστικά dicuntur) utendum: infusionibus nempe oleo que chamamelino, cyprino, adipe gallinae aut anseris, & bdellio, & ammoniaco, & consimilibus eiusmodi: Cataplasmatibus uero seminis apij, scenograeci, althaeae, floris chamamelorum, & ut summum eloquar, compositam habeant potentiam, ex chalaistica quidem tenuis partis, amarae, & stipticae. 20

De immoderatis febrium frigoribus & rigoribus. Cap. XLVI.

Agoribus quidem cum tremore qui diebus decretorijs iudicatorie accidunt, neque occurrere, neque impedire, neque omnino certamen illud dirimere, conuenit: Nam & pyrexia quae ex sudore prouenit, hominem prompte restituit ac uindicat, neque quicquam uel defatigat uel molestat: In solo uero rigore, aut ea affectione quae horrorem praecedat, sed ex gelidioribus, atque multo adeo frequentius pituita, accidit. Principio quidem membra multis modis constringenda sunt. Deinde primum oleo chamamelino, aut cyprino, aut irino ungenta sunt. Quod si copiosiore aut uehementiore opus est, piperis aliquid oleo confundito, aut hordei, aut adarce, aut castorij: aut frictione molli uniuersum demulcendum est corpus. Ne autem procliuius oleum defluat, haud absurdum fuerit & pauxillulum cerae liquefactae conglutinare. Si uero agor cum tremore inexpugnabilis, nullo calore euinci possit, ad huc etiam uehementioribus fortioribus que acopis, atque dropaci maxime ungento, & sinapismis, 40

napifmis, utendum est: aliaque nonnullae fomentationes concinne faberrimeque machinandae & emoliendae sunt: & acutiora, odoramentis peridonea, nepeta, pulegium, hyssopum. Potu uero sumendum est prius & ante significationem atque initium accessionis, mulsum, in quo elixum sit piper, ruta. Ad haec praeterea succum cyrenaicum quantitate milij cataplasmatismodo inditum melli decocto, duabus horis ante accessionem exhibebimus. Pari etiam modo cremorem sulphurij, hoc est alboris balsami, & hoc in quartanis cum succo cyrenaico temperatum & compositum multis manus praestitit auxiliares. Caeterum in oleum percalidum descendere iubentes aut
 10 inducentes, cum tremore rigores abiguntur, quemadmodum tradit Archigenes. Caeterum Galenus ante indicationem atque initium accessionis febris, cutem abrotono, aut nepeta perarida, conyza (hoc est intybi tam folijs quam flosculis) aut costo, aut pyrethro, altero horum cum oleo, perfricandam edocet, & sic uel omnino non rigeant, uel multo minus ac mansuetius illo cum tremore algore infestabuntur.

De his quae circa sudorem obseruanda sunt. Cap. XLVII.

20 **V**diores quidem decretorios boni consulere & sustinere conuenit usque ad sufficientem euacuationem, adiuuantes etiam ac promouentes fotu mediocri atque quiete, & calido diaclysmate, & forbillatione, & somno. Neque abstergamus sudorem, alius enim alium ducit, promouet, urget. Caeterum remissi & dissoluti sudores similem decretorijs habent operationem. Atqui de his quae sudorem eliciunt praesidijs, in superiore uolumine satis mihi est proditum, capite duodequingagesimo. Vbi uero sudores satis superque profluunt, absterge, et subleua ac tolle, ad refrigerandum, uelamina: Nam si plus iusto promanauerint, eruperintque, adeo afficiunt, ut & animi defectionem saepe numero inducant. Tenuibus igitur uestibus amictant, & udis: admittat aer multo frigidior, & somnus: flabello fiat uentulus. Myrrha nigra in farinam trita emplastri more corpori imponat, & galla consimiliter. Cortex pini, electrum praeterea, & po
 50 lenta, cum uino adstringente, in membra recipientia imponant, & madesiat uultus posca. Archigenes uero calce uiua (quam Graeci *αοβεςορ*, id est aqua non restinctam, uocant) & fece uini combusta, nullo calore expugnabilem suscipit rigorem, ambo enim (inquit) igne fota arent. Irrigare porro media praecipit succo plantaginis aut coriandri, aut portulacae, aut brassicae, quo concreta sudores intus coherceant atque prohibeant. Tempore uero somni, creta cimolia in aqua dissoluta, metaphreno atque thoraci supponat. Vniuersum praeterea corpus rosaceo aut melino, aut myrteo, aut lentiscino oleo, aut quae ex illis concinnantur ceratis, illiniendum est. Accommodatissima his quippe sunt alipasmata, hoc est inunctiones quae abditos
 40 meatus obturant, & humoris transitum decursumque impediunt. Neque quenquam, ceu res perspicua, fugere potest, in hac dispositione constitutis alimentum aridius summopere conducere, & uina quoque mediocre quandam inspissandi uim habentia. Verum plurimis interim poculis & ingurgitationibus

Sudores immo
 dici lipothymiam
 inducunt.

Materiae sistens
 di sudoris.

abstineāt, & in primis humidioribus. Frequētes quoq; clysteres fugiant, & si fieri potest, etiam *εἰσπας* assumāt in gelidiore statu. Extremæ illorū corporis partes quammaxime inalgescant & infrigidentur. Qui compressu uero & tribulationibus fiunt sudores, istiusmodi aut in doloribus, aut in conuulsionibus eueniunt, ligatione, & fotu extremorū, & ariditate, cum uestimentis laneis, opportune succurrito.

De tussi quæ febricitantes infestat. Cap. XLVIII.

Vssi quæ in febribus accidit, maxime uero cum rigore factis, occurrēdū est: nam in auspicatione & instātia tussis, id quod febrim cōstringit, scite dirigitur. Aduersus quod malū hypo- 10
glottia porrigenda ex melle cocto concreto: linguæ uero subie-
cta & supposita liquefit, & dissoluit ac discutit impedimēta facilis spiritus.
Tempus uero exhibēdi opportunū circa summos paroxysmorū uigores
est, & usq; ad articulum initiū accessionis febris, quam *ὑποσημασίαν* dicunt.
Præbeto quoque hydromel coctum: quibus autem non speratur neruo-
sum temporis progressu, magna cum fiducia & oxymel exhibeto: si hoc
displiceat, hyssopi elixationem: & hæc quippe ipsis etiam cum tremore al-
goribus subuenit. Præterea castoreum, si febris non fuerit ardēs, neruoso
quoq; remedio est. Eclegmata uero è pineis confecta & earūdem nucleis, 20
iride, semine lini, amygdalis amaris, & urticæ semine. Eiusmodi plurima
alimentis quoque adijcere, ad hæc resinam & terebinthinam in ouo exhi-
bere, utile est. Foris uero thoraci & partibus ad arteriam attinentibus la-
nam carpinatam imponito. Sed oleum uel rutaceum, aut irinum, aut ane-
thinū esto. Quin & fascia, siue melius zona tensa atq; robusta in longum
ligata, exacte tusses & omnino arcet & exterminat: dico aut mediolorum
& extremorū. Neq; sanè temere & sine fructu uua agresti tussi discutien-
dæ gratia utemur, mansa uel tusa cum hemero uel cum masticha. Ad hæc
partes extremas confricare, palpare, atq; ligare, expedit: atq; deinde rur-
sum retrectationem soluere. Quod si propter febris asperitatem tussis irri- 30
tetur, utendū anagargarismate aquæ tepidæ: sed & frigida sæpenumero
iuuuit. Item poscæ & palmularum decoctionis, aut rosarum, aut dulcis ra-
dicis cōcinnatio. Ad hæc uisceribus & cordi, quæ mediocrem refrigeran-
di potentiam habeant, applicanda sunt.

Loch de pino.

De sternutamentis. Cap. XLIX.

Male quandoq; afficiunt & perturbant febricitantes quoq; ster-
nutamenta, nam caput implent, & uires ac potentiam arguūt:
nōnullis sæpe sanguinē eliciunt, & plerasq; alias id genus sub-
inde molestias inferūt. Occurrere igitur atq; succurrere etiam
illis cōuenit. Cohibet aut & compescit irruentem sternutationem, frictio
narium, frontis, oculorū, oscitatio, palati fricatio accurata, eructuatio, con- 40
tentio iliorum, sublimitas capitis, conuersio in latus, palpitatio extremorū
musculorum, pinguedo (si sic dicere licet) masticatoriorū, calidi olei in au-
res infusio, aduenientis caloris materia. Obseruare præterea oportet re-
pentinam

pentinam e somno excitationē, fumū, puluerem, acutiora odoramenta, pi-
peris, castorei, sinapis, mentę. Conuenit aut mali, & polentę odor, obtun-
dit enim eruptionē sternutationū. Inanes etiā spongię marinę. Quū aut
irritus ad sternutandum insultus ac impetus fit, neq; sternutamentum in-
uociferationē prorumpit, quies & refocillatio labijs conciliet. Perpetuus
item acutiorū odoramentorum suffitus, & animi securitas atq; relaxatio.

De ciborum appetitus auersione. Cap. L.

Quod si ex uitiosis succis stomachus omnia quę offeruntur re-
spuit, (quod morbi genus Gręci *ἀνορεξία*, hoc est inappeten-
tiam, & quasi eduliorum fugam nominant) exhibenda sunt
quum esculenta, tum poculenta, quę illiuscemodi humores
uel per uomitionem, uel per alui inferioris deiectionem elidere, aut tem-
perando emendare, natura comparata sunt. Cęterum harum rerum syl-
uam uberem que materiā in superiore huius operis uolumine habes. At
si propter imbecillitatem uirium male habentes cibum horreant & fasti-
diant, oportet distemperaturę speciei contrarijs medicamētis succurrere.
Omnifariā igitur atq; diuersimodā admodū de escarū horrore rationem
libro tertio, capite de stomachicis, trademus. Cęterū in febricitantiū cibo-
rum auersione, protinus inter initia manibus pedibusq; conabimur quā-
primū appetentiā restituere, potissimū uero aqua farinę irrigatę, aut po-
sca, aut cramate, hoc est temulento deo sobrijs nymphis ualde diluto, aut
quapiam re odoris suauitate gratiore, aut acerborū adstringentiumq; po-
morū fructuū ue decocto. Illinitio porrō lenis ac blanda, mediocris item
corporis totius frictio, palpatio, rigatioq; uultus, & exigua aque sorbitio,
reuocādi appetitus potestātē obtinēt. Sed applicatione digitorū, lancina-
tus stomachus cōuertit quodāmodo fastidium oblatę alimonię in orexin,
& presertim sublata quadā biliosa aut acetosa materia. A primis uero die-
bus cataplasmatibus quoq; foris applicatis stomachus fastidiosus conuertet;
& cęnanthe, absinthio, & aloë, cōformatur. Amplius, alimenta adornen-
tur compluria tum simplicia tum frumentacea, & alius cuiuscunq; materię
quę uirtute alterandī naturę aptitudine sit prędita, quę que non procul
ab ijs quę febricitantium usui conueniunt, discrepent: inter quos fructus
etiam numerentur qui non facile acefcunt, & in uappā transeunt, neq; ni-
mium dulcescunt: maturi uero non usque ad satietatem admittuntur, sed
quantū duntaxat in alia edulia appetitū excitant. Exhibeantur autem mi-
tissimi quicq; sanandi & immutandi facultatē habentes. Cęterū quū iam
febres a natura superatę cedunt, perseuerante interim inappetentia, con-
uenient sifer cum oxymelite, & lactuca, & oliuę falsę, & capparibus, & falsa-
mentum, & bulbi, & quicquid stomacho conducere cognoueris, memo-
ria repetitis cum illis ipsis quę in præsens recēsuimus, tum etiam ijs, qui-
bus edulij sospites maxime exuperabāt. Deambulationes porrō & *εἰσπαι*,
id est, erectiones, uociferationes, & dropacissimi ungenta, & frictiones,

& exercitationes assumantur. Propinationes uero cremoris absinthij, aut aloës, non mediocri sunt praesidio. Aceti postremo scyllitici mystri quantitate absorpta, efficaciter stomachum omnia respicientem uindicat & instaurat.

De pergrandi fame, quam Graeci βόλιμος & βολίμιον, nostri bouinam & uaccinam nominant. Cap. LI.

Atrophia.

ἰσχυρὰ καὶ φαγίτιον στοῦ

I contra in praegrandem admodum & quasi Saguntinam (ut ita dicam) famem ex anorexia recidant, obuiantque, (dico autem illam immodicam & insatiabilem famem, quam Graeci ἀτροφίαν nuncupant, qua affecti cibum non sentiunt, sed tabe corpus potius consumitur quam alatur) illos restituimus si hac curatione utamur: Offera 10 ferenda sunt comprimis tum alia perodorata, tum suillae carnes assatae, tum etiam haedinæ: & ut summam expediã, instaurationis summa est in hac affectione, omnibus miram quandam atque ingentem odoris suauitatem nidorisque fluxum emittentibus uti, quum uidelicet febrium acerbitas transierit. Oportet praeterea sic affectorum extremas corporis partes apprehendere, et moderari: ipsosque suscitare expedit. Maxillas porro uellicantes atque pungentes, capillos item uel aures expandentes, refocillabimus: medebimurque, panem ex uino supra modum diluto, aut aliud quiddam quod facile transmittitur, exhibendo.

De canina appetentia, hoc est membrorum inedia cum stomachi satietate. Cap. LII.

20

Canina appetentia et anorexia germanæ.

Vanquam non proprie hoc, quicquid est synochicis, febricitantibus accidat, (sed nonnunquam etiam ipsos molestat) alias tamen, & ob eam quam cum anorexia, quod est cibi (ut diximus) horrore, habet cognationem & germanitatem, operæ me omnino precium, potius quam absurdum, facturum putauit, si de nimia quoque & inexpugnabili eduliorum appetentia sermonem texere non grauaret: utrinque enim modus exceditur. Quoniam igitur a pituita acida frequentius haec affectio usuuenire consuevit, erit ipsa incidentibus & elidentibus oppugnanda: cuius quidem farinae comprimis esse creduntur perquam dulcia, 30 falsa, & alia quae cum calfaciendi tum abstergendi facultatem obtinent. Merum itaque sic affectis exhibendum largius quam par sit, calidum atque ardens, cuiusmodi sunt colore uermiculo, sine acerbitate, & absque omni stipticitate, sed suauius tamen longe potius exhibendum, etiam si nulla siti premantur. Oportet autem ipsis ubi ad statum optimum peruenerint, primo quidem pinguia, matura, atque alia etiam omnia oleo permulto condita, nihil austeritatis acerbitatis ue praerferentia, offerre. Haec quippe etiam si non palam contra causam exurgant, cibus tamen indita intemperantiae impetum discutunt. Caeterum horum penuria atque abstinentia, comminuit eius quae in stomacho continetur pituitae crassitudinem & substantiam. Iam 40 & fassamenta ministranda sunt. Post haec uina quorum iam pridem meminimus, affatim potent. Haec quisquis rite perpetrauerit, breui insatiabilem illam caninam appetentiam sedabit.

Quae

Quæ circa sitim febricitantium pensitanda, & quibus sedari
possit remedijs. Cap. LIII.

Sitigiam, neq; adeo magnæ tyrannidis sitim, propter partium
ariditatem siue calorem, oriri putandum est, per quas fertur hu-
miditas ex ore in uentrem. Præsens autem ariditatis remedium
somnia est. Caliditatis uero uigilantia. Nonnulli nanq; e uino
etiam sitibundi redduntur, esculentorumq; caliditate. Præsidium illis est,
gelida potio. Vitiosam uero plerunq; cum cibi tum potus qualitatem affe-
ctant, quæ proportione, præpollenti humoris malitiæ, quam *κακοχυσίου*
10 Græci nuncupant, respondet: unde aliquot tanta siti oppressi sunt, ut inde
etiam perierint. Noui aliquando quospiam qui quum dipsadas serpentes
deuorassent, & uino sese ueteri plus nimio ad temulentiam usq; inuissent,
quorum quicunq; aqua in nauigio deficiente, maris aquam bibere non du-
bitauerunt, ad unum omnes occubuerunt. Sed quæ in febris nascitur
sitis, consolari atq; curari naturæ aptitudine potest, embrocha capitis ex
gelidissimo oleo, aut rosaceo cum crumismo (hoc est torrentis modo cum
strepitu & murmure demanante) facta. Nigræ porrò lactucæ semen man-
sum optime ac salubriter siti succurrit. Prodest consimiliter & quæ glycy-
rhiza appellatur, & cucumeris semen in ore domatū. Dato præterea hoc,
20 quod sitim in primis extinguit & obrepere prohibet, pharmacum *καταχυσίου* Adipson
τιου. Fit aut hoc modo: Cucumeris domestici drachmæ octo, tragacanthæ
drachmæ quatuor, dissolue tragacanthæ ouorum crudorum recentium
albore, & ubi dissolutū fuerit, inijce trita semini cucumeris friato, quibus
scite subactis globolos conformato, deinde in umbra siccato. Atq; unum
modò sub lingua sitibundus premat & cõtineat, atq; inibi dissolutum hu-
midum deglutiat. Postremo dilutum (quod Græci *ἀποβρεγμα*, uulgò infu-
sionem dicunt) absorbendum exhibe, quod ex illis constituitur, malis cy-
doneis, radice syluestri, (sic enim Romani apion herbam nominant) ca-
preolis uitis, aut mali punici cremore.

30 De lingua scabra & aspera. Cap. LIIII.

Sitigiam linguam infestantibus, oportebit ante omnia scabredin-
em eius humectare. Continere igitur oportet in ore laboran-
tes lini seminis decoctum. Melius autem et efficacius operatur
myxium unà cum semine lini elixum, digito in eo iure infecto,
linguaq; eo confricata aqua munda abluatur, aut spongia tractetur, dein-
de rosaceo illiniatur. Cæterum rosaceum, melle temperatum, efficacius &
meliore fide agit. Succus item portulacæ ore cõtentus. Et rhun qui in ob-
sonijs usum habet, mulso tēperatus, pulchre salebrose linguæ succurrit. Et
damascena, & mysclion, hoc est mucus ossa complectens, & lingue circū-
40 uolutus. Facit idem portulacæ cauliculus. Archigenes aut & sal Indicum
huic usui adhibuit: quod sanè colore & substantia nihil à cōmuni sale diffi-
det, sapore uero meliteum est: lentis uero eius salis magnitudo, uel ad sum-
mum fabæ quantitas comesta, affatim atque profuse humectare potest.

supina cubatio
siccatur.

Porro quibus lingua salebrosa est, ij frequenter in latus decumbant, quoniam supina cubatio arefacit admodum atque exiccat. Neque sint ore hiante & aperto. Hiatus enim & oris apertio exuccum reddit. Sternutationes denique accommodatae linguas humectant.

De irritis ad uomitiones conatu, quam Graeci *ναυζία*, Romani
nauseam dicunt. Cap. LV.

Vando citra euidentem occasionem aegrotantem irritus ad uomitum conatus torquet, coniectari (id quod uel caeco, ut reor, liquidò constat) prauos humores male uentriculum afficere, oportet. Quidam lancinantur quidem, sed euomunt nihil, in ipsius tunicis uentriculi relicto humore. Quod si itaque pituitosi existunt humores, coquendi sunt, in tranquillitate hominem seruantes, inedia, & somnis. Caeterum tenuiores, uomitus eijcit, nonnunquam ptisanæ cremore excitatus aut mulso. Qui uero glutinosi & crassi sunt humores, tenuibus, attenuandi uirtutem habentibus, indigent: cuius generis est oxymel, & consimilia. Humiditate uero praua in tunicis remissa, quæ ex aloë componitur pira accommodata ac utilis est. Adstringentia uero nocent impendio. Quemadmodum rursus humoris permulta copia citra malitiam occupante, acerbata constipantiaque tanquam primam habent bonitatis aestimationem. Atqui aloës medicamentum marasimum inducit. Quod si frigiditas humiditate copuletur, miscenda sunt acerbis quoque calorifica. Sed frigida constitutionis, item & eius temperaturæ affectus, summum argumentum ac testimonium est, nihil sitire, neque calorem ullum sensu percipere.

Aloe marasimum
inducit.

De uomitione biliosa, quam cholemasiam dicunt. Cap. LVI.

Is qui uomitu bilem eijciunt, cataplasma diaphoenicon corticum malorum granatorum imponendum, & ut res & usus postulat applicandum. Gallæ item, & coctorum in uino, aut posca maceratorum panium. Sed ex acatia quoque & hypocistide et balaustio & rhuncibariorum, coccinnato cataplasmate utendum. Et cucurbitula apposita magnifice iuuat cum flamma multa. Cibum uero saepenumero sensim & paulatim exhibebimus. Sed bilem atram uomentibus et stomacho inflatis, spongias aceto acerrimo calidoque irrigatas impone. Ad hæc hederæ folijs in uino elixis, cataplasmatibus instar, aduersus cholemasiam utiliter adglutinabis.

De singultu. Cap. LVII.

Ingultuum alius repletionem, alius exinanitionem, alius erosum ab acrioribus humoribus stomacho prouenit, quibus uomentibus sedatur. Plures uero diatriopipereon, quæ confectio ex tribus piperum generibus constat, tantummodo pitisantes aut affumentes, si protinus uinum superpotarint, singultire consueuerunt. Quod uero nonnulli corrupto in stomacho cibo, (nam id quibusdam solent niter accidit) singultiunt, ex his quæ neminem fugiunt est. Neque desunt, qui in algoribus cum tremore singultiunt. Vomitio igitur satis accommodum, ijs qui singultu propter stomachi saburram, uel erosionem torquentur,

tur, est præsidium. Calfactio, ijs qui propter frigiditatem. Quando uero ex plenitate humorū prouenit singultus, uiolēta opus habet euacuatione: huius uero sternutatio caussa est. Sed in euacuatione singultibus nō medetur sternutamentum. Exhibenda est præterea singultientibus ruta cum uino aut nitro in mulso, aut feseli, aut daucū, aut cyminum, aut zinggiber, aut nepeta, aut nardum Gallicum. Hæc quippe quum in corruptione ciborum, tum plenitatibus deniq; sunt auxilia. Sed qui singultum multitudini frigidorum ac uiscoforum humorū acceptum referunt, his castoreum trium obulorū pondere ex posca propinandum: sed illud cuti quoq; unā cum oleo sicyonio applicatum cōducit. Ex re quoq; & usu fuerit in singultu acetum scylliticum, aut oxymeli haustum. Detentio postremo spiritus, magnificam præsentissimamq; aliquando opem præstitit.

Quæ in febribus circa aluū duram uel lubricā obseruanda. Cap. LVIII.

Væ aluum siccam excitent, libro primo quantum res postulare uidebatur memoratū est. Quoniam aut & humectari hanc in febribus subinde usuuenire conspiciamus, de ea quoq; re in præsentī differendum arbitror. Bona quippe hominū pars nō febris ratione, sed hoc duntaxat symptōmate corrupta misere torquetur. Principio igitur sunt ea quæ deducunt & quodāmodo efferunt assumenda, nihil resistentes aut recalitrantes ijs quæ citra cruditatē & corruptionem offerunt. Cæterum ultra naturę modum euacuatione facta, cohibere expedit. Atq; si acriora quidem egeruntur, oportet alimenta quę offeruntur boni quodāmodo succi, & aliās crassiora esse: è quorum sanē numero sunt chondri, hoc est alicæ & ptisanæ sorbitiones. Lauacra quoq; in hac constitutione post morbi concoctionem non sunt aliena. Quando uero pituitosiora & ualde fluida aluus deijcit, ediuerso cibi aridiores & calidiores sunt, quantum loci eorum febres admittunt: Eius generis sunt suspensarum aut compositarū rerum (sic enim *σαρτιμάτων* reddo) calorificarū condita. A balneis uero illis est abstinendum, nisi quid aliud cogat. Debilitata uero facultate coctrice, acerbis et styphantibus escis, alijsq; auxilijs utendum: Escis quidem, cuiusmodi maxime sunt mala punica, mala, apia pira, aut mespila, uel illis ipsis per se, uel cum uino tenui fragrāte, adstringente: Auxilijs uero, puta cataplasmatibus ex polentis & palmulis, absinthio, rosifis, myrtis, & alia eiisdem farinæ materia. Considerandum autem quibus ac qualibus nam potissimum locis adhibenda sint cataplasmata. Loquor autem hic de his, quæ ad stomachum uel inferiorem uentrem attinent. Nonnunquam sanē & lumbis imponimus. Cruentas porrò deiectiones compefcunt medicamenta è thure, siccant etenim: Aut tenuissimus farinæ flos aut pollen, uel thure uel manna uel uino macerata, atque etiam pista, aut posca. Acriorem uero humiditatem, & in sanguine, dulcem reddito, quandoq; aqua quidem, quandoq; ptisanæ cremore, aut chondri, aut oryza, aut trago herba, nō semel quidem, sed identidem ac sæpius. In posterum uero rosæ quoq; aridæ, aut myrta applicanda sunt. Nonnunq;

galle, ouorū item unā cum rosaceo aut uino tenue adstringente, aut rosarū elixatione infusum, uel sedi modò impositū, auxilio fuit: quandoquidē ob-
tundit excernendi promptitudinē: frequenti enim facta assellatione, aga-
thium conformatum sedi imposito.

De stillicidio sanguinis, & eruptione sanguinis narium. Cap. LIX.

Quoniam stillicidium sanguinis in uniuerso corpore, uel capite modò, ex compressu elisionē ue, aut maligna cutis densitudine proueniens, multitudinē quidē significat, sed plurima excretio ad deprimendā atq; diminuendam multitudinem satis est, con-
sonum omnino neq; à ratione alienū, inde ipsum præcipue oriri, unde pro-
rumpit. Hæc accurata mecū perpensione reuoluens, in quartanarū destil-
lationū cōstitutione nō dubitauī uasa in naribus de more aperire et saucia-
re: neq; tamen exiguo sanguinis effluxu cōtentos esse oportet, sed usq; ad
uirium, ne dicā ad animi usq;, defectiōnē auferendū. Spontaneas uero in
febris nariū sanguinis profusiones, decretorie quidē factas, boni cōsu-
lito, sed immodice permanantem sanguinē cohibere tentato. Constringi-
to itaq; ante omnia acriter & enixe extremas corporis partes, & sublato
in altum laborantis capite, scite disposito. Videtur præterea & mentulæ
cutis, siue maui præputij, affectio peculiariter sanguinis eruptionē com-
pescere: Cæterum noli uel emūgere, uel locum irritare. Sinīto aut in glo-
bulos seu grumos (quos *σπόμβος* græce dicunt) sanguinem coalere & con-
glutinari: spongia uero nares detergentur in posca bullita, siue irrigata:
cuneolum ex panno, medicamentis sanguinis compescendi uim habenti-
bus illitū, naribus stillantibus inserito. Sed harū rerum materiā, & aliam
quoq; medelā, in sequenti uolumine de locis affectis affatim ponemus.

De animi defectione. Cap. LX.

Vi acutissimo malo, quo cum multo fluxu tam per inferna quàm
superna bilis deſcitur, & alui fluoribus, alijsq; quum permultis
tum immodicis euacuationibus animo deficiunt, egelida aqua
aspergendi, naribus apprehendendi, os præterea uentris perfri-
candum, uomitum ad hæc præcipere, stomachum deniq; talium lancina-
re, expedit, non sanè digitorū, pennarum ue appositu tantum, sed Hercu-
lanis etiam (ut sic interim loquar) nodis, ea dispositione constituti ligandi
sunt: facta euacuatione per inferna, manibus: per superna, cruribus. Ani-
mum præterea attendere oportet in sanguinis eruptione affectis, arrectus
ne uultus citra dolorem sit. Ad hæc cucurbitulæ, cōtrarijs eis quæ euacu-
antur partibus sunt opponendæ. Medetur & uinū aqua dilutū animi deli-
quijs, quæ immodicā euacuationē sequunt, nisi phlegmone uiscerum, aut
capitis dolor uehemens, aut obrepēs atq; uacillans quædā affectio, aut fe-
bris adurēs in morbo crudo, prohibeat. Nam qui in eiusmodi affectio-
nibus sunt cōstituti, his uinū plurima & ingentia nocumēta affert. Quod
si estas fuerit, & tēperatura calida, & gelidæ bibo languens, frigida exhi-
benda est: Sin cōtraria, calida. Porrò propter sudoris nimietatem animo
desi-

deficientibus, cutem, ueluti antea mihi dictū, densare oportet, neq; spiritū aliquem frigidū, prouidentia quadā, ad interna admittere. Cæterū defluxionibus in uentrē nihil horū congruit, sed uentris ipsius, stomachiq; imbecillitatē roborare, et sic affectos lauare, expedit: quoniam his qui in uentrem sese recipiūt fluoribus lauacra ut omniū sunt accommodatissima, ita & sanguinis eruptiones atq; sudores ubertim proritant. Porrò quicūq; præ multitudine animi deliquio corripunt, uino ciboq; abstineant, & lauacris si febricitēt. Mulsum aut potioni loco propina, in quo aut thymus, aut origanum, aut pulegium, aut hyssopū elixa sint. Expedit præterea oxymeli.

Animi deliquium à multitudine.

10 Quod si ex prauis humoribus in stomacho contentis animæ deliquiū inciderit, hydrelæo uel digito uel pennula admoto, uomitionē elicere impera.

Ab humoribus stomachi.

Quod si etiam tum nequeunt euomere, oleum quodq; præstantissimū potui exhibendum est, quod equidem aluum quoq; inferiorē sæpenumero euacuat. Absinthium porrò animo deficientibus succurrit. Deinde si qui propter stomachi imbecillitatē deficiunt, roborandi stomachum uirtute præditis utendū, quemadmodū iam pridem mihi in capite stomacho dedito, proditū est. Ad hæc extremas partes cōfricare, & incalescentes quidem lauare expedit. Perfrigeratis uero diatriopipereon, uel ipsum piper sine appēdice, exhibendū. Iam uero immodico calore, siue adustione, siue

20 diuturniore balneorū mora, animo deficiētibus, primo aqua egelida aspersa medendū: mox uentis exponendi: deinde fricandus stomachus: ab hoc cum uinū tum epulę præstanda sunt. At si quis ob uastitatē phlegmones, aut malam febris affectionē, animo fatiscit, et perfrigerat, artus acriter ualida frictione fricato, foueto atq; uincito, uigilias cibiq; abstinentiam indicito: hæc quippe in paroxysmo sunt exequenda. Accidit ad hæc animi

Defectus animi ex ariditate

aliquando defectus ex ariditate, quibus utiq; duabus aut tribus horis ante accessionem alimentum exhibendū est, aut chondri cremor, aut panis ex aqua, unā cum mali punici granis, aut mala, aut apia pira. Quod si ingētis admodū discriminis periculū timeat, uinū etiā ministrandū est. Sed hæc

30 ijs qui subito in animæ defectionē incurrunt, in primis agenda sunt. Cæterū undiq; oportet caussam deliquij sedula perpensione reputare, & ad hanc unice incubere. Nonnunq; uero & symptomatis maior habenda est ratio, quod sanē aliās periculum, aliās mortē quoq; pro foribus minitatur.

Curatio eius quæ os sacrum infestat exulceratio. Cap. LXI.

Ebribus quoq; præsertim diutinis, exulceratio desquamatioq; ossis sacri ideo plerūq; accedit, quod longo tempore ægrotus decubuit. Quū igitur locus incipit rubescere, orbē rotæ instar egregie magnū fabricantes, loco exulcerationis suffulciemus.

Post hæc cerata uel myrtea, uel ex spuma argenti concinnata, aut psimychio, imponamus. Phlegmone aut oborta, panē cum strychno, aut polygano, aut plantagine, aut brassica tenella, emplastrī modo adplicabimus. Quod si exulceratio ab egris partibus ad eas quę integre sunt depascēdo serpat, lenticulā cum mali granati cortice cataplasmatīs more imponito.

In hoc uolumine uniuersi operis tertio, de morbis secundū locos affectos sermo instituitur, auspicans quidem à summo capitis uertice, ne dicam & capillis, at deinceps singulas corporis particulas percurrens, ad infimū pedis calcaneum receptui canit.

CAPITA LIBRI TERTII.

De alopetia, ophiassi, & caluitio.	Cap. I	De dysenteria.	XLII
De insatio atq; tinctura pilorum.	II	De colicis.	XLIII
De his quæ capitis cutē inficiūt malis.	III	De ileo.	XLIIII
De cephalalgia.	IIII	De passionibus renum & uesicæ.	XLV
De cephalæa & hemicrania.	V	De hepatis passionibus.	XLVI
De phrenitide.	VI	De cachexia.	XLVII
De phlegmone cerebri.	VII	De intercute.	XLVIII
De erysipelate ipsius cerebri.	VIII	De splene.	XLIX
De ueterno lethargō ue.	IX	De morbo regio.	L
De catocho & uigilante comate.	X	De accidentibus umbilico.	LI
De memoriæ & ratiocinationis iactura, & Caro, & Morosi.	XI	Vt aliquis diu maneat impubis: de conseruatione pudendorum: item depilationis.	LII
De uertiginosis, scotomaticis ue.	XII	De bubonocœla, enterocœla, & hydrocœla.	LIII
De morbo comitali.	XIII	De inflammatione testiculorum & sacculi eorundē, alijsq; passionibus.	LIIII
De melancholia, mania, & numine afflatis.	XIIII	De gonorrhœa & onosrogmo.	LV
De ephialte, siue incubo.	XV	De satyriasi.	LVI
De Lycaone, uel lycanthropo.	XVI	De priapismo.	LVII
De ijs qui amore insanunt.	XVII	De infœcundis genitalibus.	LVIII
De apoplexia, & hemiplexia, atq; paralyfi.	XVIII	De huculceribus pudendorū & ani.	LIX
De conuulsionibus seu spasmis.	XIX	De passionibus uuluarū & menstruorum purgatione.	LX
De Tetano, & differentijs eius.	XX	De retentione menstruorum.	LXI
De tremoribus.	XXI	De nimia purgatione & fluxu sanguinis per uuluum.	LXII
Ophthalmiæ, id est lippitudines.	XXII	De muliebri fluxu.	LXIII
Quæ ad aures pertinent.	XXIII	De inflammatione & declinatione uuluarū.	
De passionibus nasi ac narium.	XXIIII	De apostemate uuluarū.	LXV (LXIIII)
Aduersus ea quæ uultui accidunt.	XXV	De huculceratione uuluarū.	LXVI
De passionibus oris.	XXVI	De cancro.	LXVII
De angina & accidentibus eius: item de ijs qui angina, aut alia quauis ratione strangulantur.	XXVII	De duritie & indurationibus.	LXVIII
De grauedine, destillatione, raucedine, & tussi.	XXVIII	De mola matricis.	LXIX
De difficultate spirandi & dispnoea.	XXIX	De inflatione.	LXX
De morbo pulmonis.	XXX	De matricis suffocatione.	LXXI
De sputo sanguinis.	XXXI	De procidentia matricis.	LXXII
De suppuratione & phthisi.	XXXII	De præclusionē matricis.	LXXIII
De morbo laterali.	XXXIII	Sterilitatis curatio.	LXXIIII
De cordis passionibus.	XXXIIII	De rhagadibus & condylomatibus ac hæmorrhoidibus.	LXXV
Quæ ad mammillas pertinent.	XXXV	De pariendi difficultate.	LXXVI
De axillarū fœtore ac sudore.	XXXVI	De ischiade.	LXXVII (LXXVIII)
De morbis qui infestant stomachū, præcordia & uentrem.	XXXVII	De podagra & morbo articulari.	
De uentris inflatione.	XXXVIII	De huculcerosis affectibus in plantis & calcaneis.	LXXIX
De cholera & diarrhœa.	XXXIX	De callo ac tubere.	LXXX
De lienteria & coeliaca affectione.	XL	De uitij unguium.	LXXXI
De Tinasmo.	XLI		

PAVLI AEGINETAE 101

MEDICI PRAESTANTISSIMI, DE ARTE
MEDENDI LIBER TERTIVS,
ALB. TOR. INTERP.

Super eis quæ capillos intentant vitijs, deq; Alopecia, Ophiasis, &
glabritate, caluitie ue. Cap. I.

10

Vemadmodū plantarum, aliæ quidem deficiente penitus humore, deciduis folijs arefcunt & emoriunt: nonnullæ uero aduentitijs ac cōtrarijs humoribus idem patiuntur: Ita & in hominis cæsarie usu subinde uenire conspiciamus: deficiēte enim humore, glabreta ac areg: ascitio uero et deprauato, Alopecia, tum Ophiasis, deciduo capillitio, solo schemate diffidētes, cōsurgunt. Hæc enim tortuosis & obliquis spacijs, ad instar anguis, locum deglabrat, comamq; uario colore tinctam ostendit: Alopecia uero à uulpibus, (quas αλώπεκας Græci nuncupant) quod eo plerunq; id animantis malo corripitur, nomen est inditū. E cutis igitur calore redundantē, unde uitium prouenit, humorē cōiectabimus. Euacuatione primitus, quæ medicamentis purgātibus fit, deinde localibus præsijs utiliter utemur. Proinde ubi ad nigrorē admodū aut candorem plurimum calor uergerit, cum hieræ antidoto, non tam pituitā quam melancholicū quoq; humorem uacuare potente, expurgemus. Si uero pallori propius accesserit, ei quæ ex aloë conficiunt, globuli exhibendi sunt. Quorum uniuscuiusq; descriptionē in compositorū medicamentorum uolumine comperies. Cæterū post uniuersi (quæ præmitti perpetuò debet) corporis euacuationē, apophlegmatismo, non semel modo, sed identidē ex aceto, sinapi, melleq; composito, utendū. Conducibilis uero multo, si aceto origanū quoq; aut pulegium, aut thymus, hyssopus ue maceretur. Atqui in cæteris etiam quæ caput infestare solent affectionibus, eadem methodo utendū. Ante omnia tamen superabundantē (ut dixi) succum, uel purgandi facultate præditis medicaminibus, uel sectioni uenæ euacuantis, si modò sanguinis plenitas non desit. Sic deinceps ad localem deniq; medendi rationem est procedendum.

Ophiasis.

Alopecia.

Methodus curationis est, topicis nō nisi totius corporis euacuatione præmissa, uti.

De Alopecia.

Postquam caput nitro laueris, & linteo aspero magis etiā ac uehementius lana exterferis, atq; ad ruborē deniq; confricaueris, uerbenaca in sole cum aceto friata atq; cōtrita perunge: aut halcyoni perexiguū cremans & liquefaciens cum oleo ex lucerna obline: aut arundinis radicē, aut corticem amygdalæ amaræ adurēs, cum oleo seu adipe sufficiente sumpta illine. Mediocria quidē hæc, efficaciora uero quæ euphorbio aut thapsia, aut adarce, oleo laurino liquefactis constituunt, aut liquida pice. Aliud: Erinaceorum marinorū testas combustas cum adipe sufficiente sumito, & locū antea nitro elotum, perungito. Aliud: Accipe piperis, stercoris ouilli aridi, nasturtij agrestis, seminis eruce, singulorū drachmas quatuor,

ueratri candidi drachmas tres, murium oletuli drachmam unam, quæ quidem contusa, bile taurina, aut hircina, uel subula, cogantur.

Aliud aduersus Alopeciam, experientia comprobatum.

SVmito mandragoræ, radicis aristolochiæ, radicis ari, ceræ, picis liquida, choas octo, axungia suillæ ieiunæ, rhododaphnes, herbæ cordis exiguum, coquito axungiam & rhododaphnen donec herba liquefiat, deinde glomeratâ herbâ abijce, cætera axungia confundito, & elixa: postea ceram ac liquidam picem adijce, mox audacter utere in sole: quumq; iam hulsæ cera pilos produxerint, caput uulpis combure, & folia halcyonij contusa ungento insperge, quo renascant in capite pili. Aliud: Habet, canis ca-
pitis ceratum unum, testarum marinarum medimnum unum, axungiam porcinam, omnibus in aulula decoctis utere, inspergendo, & iisdem exiccando.

Medicamentum quod est thapsia coccinatur, ad omnes diutinas affectiones.

Constat ex euphorbij, thapsiæ, laurini, uniuscuiusque uncia una, sulphuris uiui (quod Græci ἀπυρον, quia ignem expertum non est, dicunt) uncia semis, ueratri tantundem, ceræ uncias sex, olei laurini aut rhicinini ueteris quod satis est. In robustioribus adijcitur & cardamomi uncia una, halcyonij combusti uncia una. Neque hoc medicamentum ad alopeciam tantummodo, uerum ad quancunque etiam noxam ab extrinseco frigore sine febre contractam confert. Vbiq; uero & sine discrimine in alopecijs omnibus ante lotionem & frictionem utendum: & continue exiccent: complures equidem noui qui sola frictione & assidua exiccatione capillos plantabant.

Ad grabreta, & capillorum augmenta, ex commentarijs Critonis.

Erinaciorum uentres quinque aridos accurate in uase testaceo torrefacito, quibus adijce tertiam partem uirgultorum myrthi, acatiæ fructus, acatiæ cremoris, cynosbati, adianti, pari pondere uncias tres, his omnibus in farinam contusis, attamina tenui cribro, deinde adijciens adipis sufficientis, libras quatuor, phocæ uituli marini tantundem, contunde, & in pyxidem plumbeam reconde. Sed ad usum, quacunque uidetur confectione liquefacito.

Quibus conferuentur capilli.

Capilli Veneris medimnum unum, ladani medimnos duos, uino oleoque myrteo confunde, atque utere. Aliud: Anemones floribus tritum cum oleo illinito. Sed hoc quoque nigrorem inducit. Aliud: Verbenacam rectam (quam Romani cristam quoque gallinaceam, Græci κρισπεύρα nuncupant) cum radice exiccata & contusam, exilibus foraminibus cribro attamina, & admixta tanta olei quantitate, quanta ad lubricam atque lentam obesitatem seu crassitudinem inducendam satis est: in uas æreum repone, & quum liquefactum fuerit, utere pro oleo similiter.

Aqua quæ capillos tum auctiores tum nigriores reddit.

Accipe aquæ pluuiialis sextas sex, rhu Alexandri sextas tres, capilli Veneris uncias quatuor, ladani unciam unam, myrrhæ unciam unam, cucurbitæ aridæ tantundem, macerato in uase uitreo per dies uiginti, moue bis in die spatha tedeâ, sed postera die immergens *εἰς τὸ ὑδάτιον*, singulatim utere, quolibet

quolibet die. Semen quoque altheæ in balneo illitum capillos non tam conservat quam augmentat. Pari modo & oleum illitum, in quo videlicet elixum & simpliciter impositum sit semen altheæ. Extenuantia comas.

Fici foliorum, vitis sylvestris albæ corticem, pumicis, testarum intactarum, cretæ cimoleæ, singulorum minam unam, omnia aulule cibo inani impone, & luto circulinienis coque in vase fictili, & tere, spumæ nitri adijciens minam dimidiam, gallas immaturas triginta, quibus liquefactis eximito & utere.

Aliud: Fit aliud in hunc usum hoc modo: Spumæ nitri minas septem, pumicis minas quatuor, aluminis scissilis, iridos aridæ, myrti atræ, comæ bryoniae radicis, uniuscuiusque drachmas quatuor, lupinorum crudorum choas quartam partem, utere in illinitionibus. Ad profluviū capillorum.

Aloen cum uino nigro, austero illine, aut purpuræ pocula cum oleo cocta, & myrtum & ladanum cum uino aut oleo myrteo, aut spyrathos, comburens in testa polita, cum oleo inunge, capite iam antea raso.

Densitatem inducentia, & tincturæ capillorum, ex Cleopatrarum de comarum densitate, commentarijs. Cap. II.

Ante omnia capite purgato atque absterfo, radice uerticillaris herbae (quam rutinalem Romani, Graeci *αρονδύλιον* dicunt) capillos mero oblitito. **Aliud:** Rasos atque purgatos capite, accipe pineae nucis nucleum recentem, in cinerem usque combustum, quem pilam inditum conterito, admiscens ungentum myrteum, ad mellis usque crassitudinem, atque sic tandem obline caput. **Aliud:** Myrtorum quoque & betæ pari pondere, utere cum oleo. **Aliud:** Gallas uiginti, adiantum uncias duas, inunge aqua marina usque ad mellis densitudinem, detergens autem capillos lotio aut lixinio, calcæ ue, quibus deinde dilutis et irrigatis calida aqua, pilos hoc medicamine biduum perungito, tertio die ablue, atque exiccato oleo myrteo perline. Hoc quippe delicatam, & densam, atque nigram reddit caesariem. Densiores autem erunt capilli, si non nisi prius capite deraso, hoc unguine utare.

De præcautione & curatione canorum, de quibus alijs quibusdam nigrorem inducentibus.

Olei omphacini xestas tres, spicæ nardi drachmam unam, conchulæ Indicæ odoratæ drachmas quatuor, iunci odorati floris drachmas quatuor, coquito in oleo, atque seponito, acatiæ cremoris unciam unam, uino dissolue & accurate macerato: quando uero olei tertia pars relicta fuerit, hoc instillabis, & confundens acatiæ exime in sitellam, atque inungens capiti utere quotidie. **Aliud:** Nucum uiridiū corticis uncias tres, radicis prini fruticis uncias tres, uini nigri xestas tres, coque ad partem usque tertiam, & residuum expressum temperato cum oleo myrtei xesta una: utendum eo est quotidie.

Aqua nigrorem inducens capillis.

GAllæ xesta una, rhu excoriariæ, myrtorum nigrorum, foliorum cyperi, uniuscuiusque xestas duas, cinaræ quantum manu comprehendere potest, fuliginem papaueris æqualem mensuram, aquæ putealis xestas duodecim, pluribus autem diebus maceratas coque ad tertias, deinde illine. Deterfis de-

nuo & exiccatis crinibus, cretæ cimoliæ oxybapho, id est quarta parte cōtylæ, & calcis uiuæ æquali mensura infice, atq; illine. Cæterum succo beta-
rum elixatarū his omnibus dissolutis deniq; utendū, mox deinde betæ fo-
lia operculi caussa superimponito, & ubi interposito tempore quantū satis
est sic perennauerit, in lauacro lotionē expurgato.

Quomodo capilli fuluo flauoq; colore tingi possint.

Quisquis cæsariem fuluo flauoq; colore fucare expetit, myrti medi-
mnum unum accipiat, salis florīs tantundem, quibus accurate friatis
mollitisq; et inducto strigmentorū balneorū crasso lentore, hoc, absterfo
prius capite, medicamēto capillos inūge, atq; sic inherere diemq; noctēq; 10
finito, deinde uero abluere & expurgare deniq; præcipito. Aliud:
Lupini crudi cum aqua, in hunc quoq; usum illiniendi sunt. Aliud: Ex
spumæ argēti drachma una, Criticæ terræ drachmis quatuor, calcis uiuæ
drachma una, aqua balnei strigmentorū lentam crassitudinē cōficiens, ca-
pillos perunge, atq; betæ insuper folijs biduum aut triduum uniuersum
operculatum, tandem lotionē expurgari iubeto.

Quemadmodū atrum capillitiū flauum reddere queas.

Sin nigro capillamento flauū colorē inducere gestis, fecem uini, strigmē-
stumq; balnei accipito, & cerotæ crassitudine inducta, capillitio illinito,
idq; quum dormiturus sero, tum matutino diluculo simul atq; surrexisti, fa- 20
cito. Aliud: Giluum quoq; colorē induces, si cyperi folijs in cremore
struthij maceratis, eo iure atq; diluto diligenter utare.

Tinctura auro similis.

AVri instar colorē faciūt, aluminis drachmæ sex, sandaraches drach-
mæ sex, croci drach. duæ, thapsi qua tinctorēs utunt (quam Romani her-
bam Rubiam nūcupant) drach. octo, calcis figulinæ & argillosæ drach.
quatuor. Coquito aut calcem & thapsium in partes dissectū, & dimidiata
parte consumpta, exprime liquidū, in quo alumen & sandarachā & cro-
cum dissolue, mox in iuce uasi uitreo, atq; in necessitate ac usu, deterfo prius
capite, oblinito. Quum aut imbibitum fuerit, caput antea unctum fœno- 30
græci, & hordei, & cymini aqua tepida abluere, in iiciens & saponis quan-
tum satis est. Aliud: Fecē uini combusta, & oleo balanino simul con-
fufis, capilli inungant. Aliud: Sapone quoq; abstergendæ sunt singu-
lis balneis comæ. Aliud, impendio utile: Rhu erythri, hoc est rubentis
xestam unā, gallarū sesquibrā, celydriū uncias duas, herbæ aurescentis
(quam Romani Rubiam dicunt) uncias duas, capilli Veneris fasciculos
duos, absinthij fasciculū unū. Lupinorū pelle exutorū cyathos duos, aque
libras octo, in uase uitreo excipe, finitoq; nouē integris diebus macerari,
mouens bis quotidie. In usu uero, siccabis plurimū. In hoc spongiā intin-
gens capillos perfrica, & humores finito imbibere. Vbi uero aruerit, sapo 40
ne calida aqua liquata abluere. Quibus capillitiū candidū reddatur.

Verbasci albi florē crema, & aceto irriga, et cōfunde smegmati. Aliud:
Verbenaci seminis drachmas duas, aluminis drachmā unā, raphano-
rum

rum corticis unam, frustulatim incide, & taurinū glutinum quatuor drachmarum pondere, commisceto.

De his quæ cutem capitis inficiunt & deturpant malis. Cap. III.

De pityriasi, hoc est porrigine.

Porrigo (quam *πιτυρίασις* Græci dicunt) est tenuium furfuracearumque squamularū ex capitis ac reliqui corporis superficie, nulla relicta exulceratione, decidentia. Prouenit uero id uitij subeuntibus in caput prauo corporis humore, falsā ue pituita, aut bilioso et atribiliario sanguine. Euacuato itaque prius uniuerso, ceu proditū est, corpore, subscriptis facultatibus utendū: Cretam cimoliam aqua maceratam betæ cremori confundito, atque furfurationi illinito, & donec aruerit illitū adhaerere permittito, deinde loco infecto abluto, thure cum uino & oleo trito denuo perunge. Postera uero die staphida syluestrē, hoc est herbam pedicularē, cum oleo huic uitio illinito. Aliud: Nitri, sphaeles, id est fecis ustæ, myrobalanorū, uniuscuiusque librā unam, herbæ pedicularis libram unā & dimidiam, caput absterge uino. Quod si alia corporis pars prurigine infestē sicca, quemadmodū humidiores capitis furfurationes falgine ablue, aut lupinorum apozemate, uel ut latine loquamur, decocto. Huius equidem summum habeo experimentum.

Furfuratio nō in solo capite.

Psydracia & exanthemata, id est, eruptiones pituitæ, aut papulæ capitis.

Psydracia exiles sunt excrescentiæ pustulis similes, in summa cutis superficie erūpentes. Exanthemata uero, id est papulæ, in summa cute pustulæ sunt & exulcerationes, perrusæ atque salebrosæ. Vtrisque tamen malis iuxta his quæ deinceps subordinantur potentijs, magno effectu succurritur. Spumæ argenti, cerussæ, singulorū drachmis quatuor, aluminis drachmis duabus, foliorū rutæ uiridiū totidē, aceto myrteoque oleo maceratis, cum psydracia tum papulas perunge. Aliud: Ruta & alumine melle liquefactis, derafo capiti cōtra hæc cutis uitia illinito. Si uero abscessibus capitis cuticula infestē, oliuæ folia cum melle elixa cataplasmatismodo impone. Aliud: Spumæ argenti, cerussæ, singulorū uncias duodecim, sulphuris ignē nō experti drachmas octo, cerota myrtea excipe. Contra hulcuscula quæ in capite prorūpunt, multorū generū, crebra, rufo colore tincta, perexiguus admodū papillis assimilia, è quibus aquosi sanguinis humores (quos *ιχθῆρας* Græci dicunt) profluūt, derafis antè capitis crinibus, & tum aqua tum nitro antea deterfo, sulphure uiuo cum lotio humano diluto et macerato, utendū. Vel melanteria cum aceto capiti illinienda.

De manantibus capite hulceribus, quæ Græci *αχῆρας* dicunt, & fauis, quæ *κνέμα* eadem gens appellat.

VNa quædam in capitis cute affectio consurgit, quæ *αχῆρα* nūcupatur, tenuissimis foraminibus cutem perforans, è quibus glutinosus cruor excernit. Haud sanè dispar huic figura & aspectu malum est, quod *κνέμα* hoc est fauū dicit, quoniā foraminibus per amplis terebratū, mellis instar humorē continet, perinde atque in apum fauis liquidò datur cernere. Cæte

rum originē ad nitrosam falsamq̄ pituitam referunt. Hos igitur ut melioris succi cibo uesci, ita modis omnibus acri, acerbosq̄ abstinere conuenit, praesertim ubi inflāmata fuerit affectio. Et post eam quæ febricitanti congruit euacuationē, derafo prius capillamento, bis aut ter aut multo sæpius aqua calida foue, in qua elixata sit myrtus, aut rubus, aut lens, aut amari lupini, aut asparagi radix, atq̄ si multa ui ichores excernantur, illinito locum folijs salicis cum aqua aut lenticula syluestri. Illinitiones autē creta cimolia, aut Critica, aut rubrica Samia, aut pompholyx, aut spodiū, aut spuma argenti, aut cadmia, aut charta combusta, cōstituant, aut quæ ex charta concinnatur compositio xerion, omnia cum aceto admixto. Smegmatis 10
praeterea in eiusmodi ulcerationibus usus probatur. Item sulphuris, herbae perdicis, saponis, æquali mensura.

Composita ad achoras & cerea, medicamenta hæc sunt.

Spumæ argenti drachmas sedecim, foliorū rutæ drachmæ octo, herbe Spedicularis syluestris drachmæ quatuor, atramenti sutorij drachmæ duæ, cum aceto & myrteo redigant in uiscositatē ac gluten, & illiniantur. Aliud: Sandicis ad hæc drachmæ quatuor, sulphuris uiui drachmas duas, mannae drachmas quatuor, cum oleo ueteri contra capitis manantia hulculscula illinito.

Ad achoras, manantia capitis hulcera.

Aliud ad achoras & humidas pforas. Accipe rosarū rododaphnes 20
uncias quatuor, sulphuris uiui tantundē, picis liquidæ, picis aridæ, singulorū uncias tres, ceræ uncias sex, olei myrtini quantū satis est, redige in linimentum. In puerorum uero achoris, ea in lacte dissoluta illiniantur.

De ficibus,

Ficus nūcupantur germina hulcerosa, rotūda, acuminata, subdura, subrufa, quæ comitat etiam dolor. Oriuntur uero hæc magna quidem ex parte in capite, sed & reliquo itidem corpore. Prestantissimū ad hoc remedium alumen scissile, & flos æris affatus, et taurocolla, quod est glutinū ex taurorū auribus genitalibusq̄ contextū, æquali pondere, cum æris squamula duplo pondere: liquefacta uero cum aceto illinito. Optimarum præ 30
terea halecularū (quas *μαυρίδας* Græci nuncupant) capita cremata, bulbitidem elixi, & cinis deniq̄, temperata cum aceto, ficibus medentur.

Contra ea quæ cum capiti tum mento nascuntur ficosa exanthemata, Xeraphion.

Mllyos drachma una & dimidia, chalcitidis drachmæ duæ & semis, squamulæ æris drachma una, alumini scissilis drachma una, sumpta, loto xerion prolixè imponito, & finito: deinde uero cum denuo lotum exterferis, iterū impone, decidunt enim ramenta densissima, et rursus paucis diebus sequentibus absq̄ ullo cicatricis uestigio sanatur. Neq̄ enim me- 40
diocriter hoc medicamentum committit & conglutinat.

Ad pediculationem capitis, quam *φθερίων* Græci dicunt.

Qui pediculantur in capite, lupinorū aqua decoctorū diluto abstergi, medico præcipiente, expedit: Aut herbam pedicularem, (quam

καφίδια ἀγρίων Græci dicunt: Aut sandaracham, siue utranq; maceratam cum oleo uetere acetó ue illinito: Aut piperis perexiguū (ne exulcerationem inducat) cum oleo, aut hederæ cremorem cum melle, aut synopidem cum aceto: Aut cedrinū liquorem, aut picem cum alumine, aut baccarum lauri elixationē, succum ue expressum, siue oleum deniq; raphaninū pro amuleto adglutinamus, aut alia quacunq; ratione applicamus. Cæterum nos syluestrem herbam Pedicularem aceto & oleo maceratam illinientes, nunquam non quod uolebamus assequuti sumus.

De dolore capitis, quam κεφαλαγίαν Græci nominant. Cap. IIII.

10 **A**bor capitis quam cephalalgiam nūcupant, omnium sanè molestissimis immensèq; difficultatis casibus obnoxia est. Interdū nanq; ex solo malo corporis temperamēto, interdum succorū quoq; nimietate, nōnunq; ex utriusq; culpa iuxta cōsurgit. Sed & occasionibus quandoq; euidentibus & foris accidentibus (quas προκαταρκτικὰς dicunt) id mali scaturit: uerbi causa, qui foris accidit quacunque occasione, nimio æstu, frigore, temulentia, ictu, iniuriá ue quacunq; alia capiti illata. Grauiissimi igitur capitis dolores è præpotentibus qualitatibus proficiscuntur, maxime uero præcalida. Quæ uero ariditatem sequuntur capitis affectiones, non tanta uolentia sæuiunt. Humida uero qualitas tantum non omni, quantum in semetipsa, dolore uacat, nisi cum calore, aut frigore, aut humorū plenitate coniuncta sit. Ceterum febricitantes dolor capitis subinde infestat, qua de re in superiore quidē uolumine, cui *πρὸς πυρετῶν*, quod de febris sonat, est inscriptio, disseruimus, proinde in præsens ad quædam alia accingamur.

De dolore capitis qui ex ardore seu adustione gignitur.

Dolorum capitis, ex immodico feruore, inditium è laborantium cute **D**attactu calida, & aridiorē statim elucet, primo protinus obiectaculo & accessione prima. Sic præterea affecti rubris admodum sunt oculis. Hi utiq; quemadmodum gelidis tum haustorijs, tum unctiōibus mirifice **50** gaudent, ita maximū inde quoq; profectum sentiunt. Verum illis eadem quidem, qua de supra in caput ex febre dolentibus memorauimus, medela affabre quadrat. Diutule aut̄ perseverante cephalalgia, subscriptis utendum cataplasmatibus est, quæ quidē fronti & tēporibus cōmodissime applicanda sunt. Panis quo uescuntur, posca, aut rosaceo, aliquādo cum amygdala, aut rosis, uel aridis uel tenellis uiridibus ue, aut cum mēta, pulegioq; maceratus esto, aut pane cum persici folijs. Ocimū porrò liquefactū cum aceto & rosaceo, aut hederæ corymbi, quod est pampini in aceto elixi, cōducunt. Conducit etiam subacta rosaceo, aut serpylli aqueo decocto fricta farina. Cardamomū quoq; in sartagine frictum, acetoq; & rosaceo maditatum, eam affectionem emendat: Aut fermentum cum rosaceo, aut iris arida cum aceto. Iugiter ac frequenter uero unūquoduis horū mutato: Nam si diutius quàm conueniat singula immorentur ac perseverent, efficaciam suam amittunt, & omnino ignaua redduntur.

Orbi

Orbiculi qui *τροχισκοί* græce dicuntur, aduersus cephalalgiam è calida intemperie.

*omphacium est sicut bene nunc
bis uendit uisum e
cephalalgia e lapis opus qd dicitur*

Accipe croci drachmas quinq̄, chalcanthi drachmas decē, aluminis drachmas sedecim, myrrhæ drachmas septem, omphacij drachmas treis, chalcitidos drachmas treis, comeos drachmas totidem, uini austeri quantū opus: utere cum posca. Quod si uigiliæ quoq̄ his accedant, tum somnificorū quippiam iamiam enumeratis applicato atq̄ contextito.

De dolentibus capite ex gelida intemperie.

Qui frigida distemperantia capitis dolore impetuntur, diuersa planè his qui præcalido corporis temperamēto eadem affectione correpti sunt, inditia præferūt: ab accidentibus enim uero, quæ græce *συμπτώματα* dicuntur, alienum atq̄ perpallidum obtinent uultum. Frigidis sic oppressi neque delectantur, neq̄ quicquam adiuuantur, imò altius radices ex his morbus aget, ac sese firmitus stabilibit: atque uictus etiam ratio, & cætera eiusdem fortis atque cognata. Vnctio itaque sit rutacea, oleum laurinum, aut irinum, aut nardinum, aut balsami deniq̄ succus, maxime si quū crassiora, tum uiscosiora fuerint redundantia retrimenta. Ad hunc præterea modum affectū, frontetenus ungendum censeo, & hoc & quæcunq̄ tam ex pipere quàm euphorbio concinnantur. Porrò uinum non nisi tenuium partium exhibendum est. Post hæc motui quoq̄ indulgendū esse præcipi-
pe, & lauacris nōnunq̄ calidis. Aliquādo, quæ raphanis cietur, uomitione utendū, edoce. In quibus uero qualitas est absq̄ plenitudine perseuerans & diuturnior, utitor & illo medicamento: Accipe piperis candidi drachmas duas, crocomagmatis drachmas totidē, euphorbij recentis drachmas octo cum dimidia, stercoris colūbini drachmā unā et dimidiā, aceti acerrimi quantū satis est: affectam partem, confricato antea loco, illinito.

De his qui dolore capitis, ex biliosis humoribus orto, oppressi sunt.

Signa quibus è bile cephalalgia scaturire deprehendimus, consentanea somnino & consimilia habentur ijs, quæ eundem affectum è feruore natum portendunt. Accedit autē ipsis rosio interim maior & multo uiolentior, pallor item faciei, & nonnunq̄ oris etiam amaritudo. Consueuit autē hæccine affectio ætates potissimū in uigore consistentes, tēperamenta calidiora, & uitam sollicitudinibus obnoxia, & bilem eijcientibus flauam, inuadere. In horū propterea curatione, lauacris exacte temperatis, unctionibus item, & dilutis aquosisq̄ potionibus utendum: Et uniuersa semel uictus ratio, non humidior modo, sed boni etiam succi, accipiatur. Euacuare præterea biliosum humorem absinthij diluto oportet, siue cum aloë, & ipsius picræ antidoto, per se, aut cum exiguo scāmoniaë confectis ex aloë globulis. Inungenda etiam frons uel croceo orbiculo, uel triangulari, uel id genus alijs quibusdam eius factionis.

De cephalalgia per consensum.

Quod si uniuerso corpori caput per consensum cōpatiatur, tum industria quadam prospiciendū cum ad distemperamentū, tum ad exuperantem

ad frons impit d'israfiam

Qui cephalalgia biliose obnoxij.

rantē quoq; materiā oculos cōiicientes, atq; instantes. Quod si fuerit plenitudo & præcipue in uenis, diminuemus per incisionē ueng sanguinem. Quod si modum qualitas potius transilierit, purgatorio utamur medicamento. Si per consensum membro cōpatiatur caput, uerbi causa iocinosi, aut uentri, aut stomacho, hisce succurrendum medicaminibus: Calida quidem si subsit intemperies, panem è uino diluto suppeditantes, aut quæ chondro, id est alica, constituuntur forbitiones: ad hæc extrinsecus modice infrigidantibus, roborantibusq; embrochas, ueluti antea demonstratū est. Sed quum propter uiscidos ac crassos humores in stomacho retentos
 10 quem cephalalgia corripiat, & illos cōmouebimus oxymel potui miscentes, tum simplex, tum Iulianium, & ex hyssopo, & origano. Et hic præterea non tam maiore efficacioreq; calfaciendi, quàm & incidendi, uī præditis: tum quæ cum raphanis elicitur uomitione: neq; embrochis modò calidioribus, uerum cataplasmatibus quoq; utendum.

De cephalalgia quæ ebrietati succedit.

SI à temulentia uino adhuc crudo cephalalgia infestet, aqua tepida sumpta uomere præcipito. At si post concoctionē quoq; ipsam eo malo uentem, infrigidandi & expellendi facultate præditis utendū: cuiusmodi est rhodinū tum per se, tum unā cum aceto, aut cremore hederæ seu brassicæ: tum circūligata, naturæ aptitudine opponunt & resistunt ebrietati. Quin
 20 edenda quoq; est brassica elixa. Lens insuper sumpta, ad hūc modum affectis opitulabit, potissime humido uentre præditis. Huc pertinent & alica, & mala punica, & mala, & apia pira, si comedant, et aqua interim potent.

De cephalalgia ex ictu, aliā ue quauis iniuria proueniente.

Cephalalgia ex ictu, aliā ue eiusmodi iniuria laborantibus, nisi in summa modò cutis superficie læsi uideantur, continuo uenam secabimus, & accōmodis embrochis capiti infundendo utemur, oleoq; dulci irrigantes, & caput lanis cooperientes: à uino super hæc & solidioribus cibis abducentes, præcipue si febris comitetur: & omnia breuiter, ut ad phlegmonen neruofarū partium, & in primis panniculorū cerebri, cōmode aptemus. Porrò ubi uulnus illatum ex plaga fuerit, & huic conuenienti medicamento suppetias dispiciemus.

Malagma ad cephalalgiam.

Accipe ceræ drachmas septem, olei amygdalini uncias tres, terebinthinæ drachmas octo, rubiginis sabuli cretæ cimoliæ, (sic enim *is fu*
 30 *ss* interpretor) chalcitidos, singulorum drachmas quatuor, pumicis drachmas tres, æris adusti, squamæ stomomatis, uniuscuiusque drachmas duas. Verum ubi uehementioris duritiei illud esse uidebitur, oleo amygdalino remolliendum est.

De cephalalgia & hemicrania. Cap. v.

Trisq; his affectibus cōstanter grauis inhæret capitis dolor, tum strepitu, tum clamoribus, tum clara luce, tum uini portione, tum o-

Hemicrania.

in omnibus denique caput implentibus saburrantibusque concitatus. Alij quidam fragrantibus odoramentis totum caput percuti autumant: alij uero in altera modo capitis partem, quos hemicraniacos uulgo nominant. Et quibus inter cranium affectus consistit, dolor intensus usque in oculorum radices sese insinuat. Quibus uero extra malum continetur, hos circa caluam dolor impetit. Cum grauedine itaque stupores ac uehementiae, plenitatem portendunt: cum erosione uero & punctione, nunc humorum, nunc uaporum asperam tyrannidem: cum pulsibus autem, phlegmonen: sed cum extensione, siquidem sine grauitate percussuque, spiritus tenuis & uentosi copiam: si uero pulsus tensioni copuletur, phlegmonen pelliculosi corporis insinuat. 10

Quod si cum pondere tensio molestat, plenitudinem intra pelliculas comprehensam declarat. Caeterum si quando marcidus ac putris humor calore incenditur, una cum febre cephalalgiam patiuntur. Febricitant autem omnino etiam illi, qui ob phlegmonen dolore afficiuntur. Corpore igitur uniuerso humoribus & succis redundante, uenam aperiri, aestimata scilicet languentis uirtute, & clysteribus acrioribus uti expedit. Quin si sanguis iustum naturae modum transiluisse uideatur, praecipuum est narium uena aperta tantisper euacuare, dum satis sanguinis effusum uideatur: proximum, hieram acutam exhibere: ab hoc utendum est apophlegmatismis: deinde & per nares euacuationes probantur, per ea quidem quae nares expurgant, cuiusmodi est elaterij succus cum lacte infusus, siue in farinam friatum elaterium, naribus inflatum, & cyclaminis cremor marrubijque. Haecenus quidem simplicia, composita uero sunt quae sequuntur. 20

Omnis phlegmone cum febre.

Sanguine redudante quid expedit.

Ἐρωον, non ad diuturnam modo cephalalgiam, sed ad ophthalmiam etiam, & comitali oppressos.

Caput percuti

^{in galle}
MELanthij drachmas octo, salis ammoniaci drachmas quatuor, elaterij drachmas totidem, tritas oleo sicyonio, aut irino, aut cyprino excipe, atque ad cerotae crassitudinem misce, & prendito tangitoque hoc medicamine nares.

Ἐρωον insufflabile.

Nares percuti

Accipe rapi seu tuberis terrae aridae drachmas octo, nitri rubicundi drach. quatuor: sed si nitri loco elaterium injicias, multo praestantius erit: naribus flatu per arundinem infere. Vtere praeterea & epithematis capiti applicatis, & unctionibus in diuturnioribus maxime sequentibus. 30

Epithema ad cephalalgiam.

Historia de quadam muliere, uno medicamento omnibus succurrete.

Accipe ungenti irini, peucedani, castorij, singulorum drachmam unam, abaccarum lauri drachmas duas, uirgultorum rutae drachmas quatuor, concinna cum cerota rosacea, de rasoque capiti impone uniuersum. Mulier praeterea quaedam in hemicranicis sequenti usa medicamento, omnium ferè per ora uolitans, probum sibi nomen parauit. Radicem ea cucumeris syluestris uiridem in tenues portiones dissecans, pariter & absinthium in hydrelæo (hoc est oleo diluto) coxit usque ad liquefactionem atque cerotum, & hydrelæum quidem calidum mediocriter parti affectae applicuit: caeterum 40

cæterum radicem & absinthium terens, & mollificata emplastri more im-
posuit: quo solo medicaminis præsidio, quotquot hemicrania corripiebantur,
siue absq; febre siue cum febre, curauit. Quod si aut exacerbatio adeo
magna superuenerit, ut nequeat languens tolerare dolorē, utendū fuerit
his quæ solari, lenire, & excernere possunt. Cuius generis fuerit illud:

Vnguentum pro cephalæa.

Accipe succi peucedani drachmas sedecim, succi papaueris, anisi, hyo-
scyami, croci, myrrhæ, scammonia, singulorū drachmas duas, aceto
excipe, & redige in trochiscos. Cæterū cum uti uolueris, aceto aut posca
10 perūge crassis humoribus aut flatuosis spiritibus affectos. Et dropace cō-
similiter unguento, & sinapismo utendum, quicq; è thapsia cōstituitur orbi-
culo. Atramentum præterea scriptoriū in hac causa per admirandū habe-
tur amuletū: quo quidē in hac affectione constitutis utendū, quemadmo-
dum infra de cōpositis diceat. Sed & illud admiratione dignū est medica-
mentū, illis qui dimidia capitis parte propter crassum & uiscidū humorē
dolitant: Euphorbij medimnū unū, & castorij tantundē aquæ inserito, &
in aurē affectę partis indito: ad hæc balneū quoq; ingredi præcipito, neq;
adeo longa in eo mora facta, sic ipsum sumito, & solito more lauato: eo
quippe modo nō semel probatum experientia est. Neq; tamen alienū sit,
20 & in oleum eadem missa auribus instillare: & quæ in ischiadicis scripta
sunt, etiam diuturnæ cephalalgia & hemicrania succurrunt.

Ad Hemicraniam diuturnam.

Svmantur allij drachmæ quatuor, ceræ drachmæ duæ, adipis ueteris
drachmæ duæ, cantharidum totidem, & uesperii emplastri more im-
posita per noctem finito, manè uero aperi ac disrumpe uesiculam, & perhu-
midis medetor. Aliud: Accipe baccarum lauri cortice exutarum dra-
chmas duas, foliorū rutæ tantundem, sinapis drachmam unam, aqua ma-
cerās cataplasmatīs modo illinito. A frigidis uero caussis, dimidij capitis
dolore perturbatis, tam utilissimū est præsidium, ut sæpenumero semel mo-
30 dō inunctū sub balneū, confestim medeatur affectui, ita quidem ut à laua-
cro integræ sospitati restituat. Fit aut hoc modo: Accipe olei fabini librā
unam, ceræ uncias tres, euphorbij unciā unam, quo dimidiatā frontis par-
tem, secundū tempus uidelicet musculorū, illinito. In quibus uero nō mul-
ta frigiditas exuperat, gallæ & crocomagmatis æquales mensuræ partes
uino maceratas inunge. Sed quibus calidi uapores, aut gelidi humores ca-
pitis dolorem inferūt, caue quicq; medicamentorū ex euphorbio offeras.

Apophlegmatismus cephalæa.

SVmito sinapis triti ac macerati aceto & melle uncias quatuordecim,
Sherbepedicularis syluestris drachmas quatuor, pyrethri tantundē, in-
40 cisa, cribrata, tersa in sole, conchylis reconde. Quod si ex bilioso humore
aut intemperie quadam capitis dolor (quam cephalæam dicunt) diutius
perennauerit, ijs quæ mox de cephalalgia præscripsimus, utendum. Si
uero dolor ne his quidem peractis cedat, cucurbitulis hirudinibusq; reli-

Amuletum ce-
phalæa suspi-
ciendum.

Vasicatoria ad hemicraniam

Si hemicrania
è gelida causa

Euphorbium
nocet calido ua-
pore, uel frigi-
do humore ca-
put dolentib.

Si ex bile ca-
put afficitur.

sermo breuius phrenitis

ctis, confecta per arterias egestione, non absurdū fuerit etiā post aures sectione arteriarum uti. In humidioribus uero, balnea quoq; naturalia, & sua sponte scaturientia, magna utilitate adhibentur.

De agitatione mentis, siue phrenitide. Cap. VI.

Acillatio mentis (quæ græce *φρενιτις* dicitur) est panniculorū cerebri inflammatio, nunc quidem ipso cerebro pariter inflam-
mato, nunc uero præter naturam caliditatis abscessu, incidens. Trahit autem morbus originem, aut ex sanguinis redundan-
tis copia, aut immodico flauæ bilis humore, aut flaua etiā bile nimium as-
fata & torrefacta, iamq; in nigriorem tendens, unde uehementior grauissi-
maq; dementia oritur. Nonnunquam & per consensum hæc quoq; passio
occurrit, cum uidelicet cerebrum syncipiti compatitur, propter dissemina-
tos hinc inde in ipso neruos. Si uero per summos urentissimarū febrium
uigores, non propria cerebri affectione, sed per consensum mentis aliena-
tio accidit, nō phrenitis, sed delirium modo (quā *ἡσυχία* nominant) 10
est. Comitatur autem peculiariter phreneticos magna quidem parte per-
uigilium: nōnunquam tamen inquietus & turbulentus quidam somnus,
ita ut subinde exurgāt, exiliant, & ceu cæstro agitati uociferentur: alij qui-
dem ob sanguineū humorē præpollentem, cum risu: alij uero propter fla-
uam bilem cum temeritate & cōfidentia. Quemadmodū igitur ij qui atra 20
bile uexantur, sic etiā qui mentis uacillatione laborant, cum desipientia
& incohibiliter obliuiscuntur nō solum eorum quæ à seipsis dicuntur, sed
etiā perpetrantur, oculosq; sanguinolentos præferūt & lancinant, nunc
quidem squalescentes, nunc uero illachrymantes, & in ediam patientes.
Redditur præterea lingua eorum asperior, & ex naribus sanguinis pro-
fluuia oriuntur, & floccos auellunt, & sarmenta stipulasq; legunt, & per
omne morbi tempus grauiter febriunt, febre in profunditate maligne la-
tente: pulsus ad hæc paruos & obscuros habent, cum quadam etiā duri-
tie cōiunctos: accedit respiratio magna & rara, cerebro primogenia affe-
ctione laborante. Si uero per consensum mentium uacillatio oriatur, respi- 30
ratio erit inordinata, conuelluntur præcordia, & caloris satis habent. Qui
rursus propter cerebrū apud se non sunt, calores in uultu, sanguinē & re-
fertas uenas præferūt. Quod si bili pituitosus humor copulet, ut caussam
mixtā id malum, sic et appellationē habet cōpositam, uigilem enim somnū
(quod *ἡσυχία* Græci dicūt) appellant. In uniuersum quidem, bilioso præpol-
lente humore, uigil phrenitis fit: insaniūt enim eiusmodi uigilantes. Pitui-
toso contra superante, grauioris somni modo sopiunt: ipsumq; hoc malū
antiquiores Galeno medici, uno ore Catochos appellauerunt.

Curatio amentia phrenitidis ue.

SI per languētis uirtutē tutum fuerit uenā in cubito incidere, mature & 40
s frequenter detrahere expedit. Quod si sic affectus delirās, manus ex-
hibere detrectet, aut licet eam exerat, periculū timorq; sit, ne post euacua-
tionē sanguinis, lancinata sæpenumero manu, ex eo furenter perturbetur
laborans,

Paraphrosyne

Not. e phre-
nitidos.

Coma.

Catochos.

laborans, uenā in fronte secantes rectam, semel quod satis est, auferemus, clysteribusq̄ utemur, & quę ex oleo uel rosaceo cum cremore ptisanę constant enematis. Per uigilio uero superante, rosaceo aut oxyrhodino etiā caput inungemus. Nōnunq̄ etiam uigiliā prius aqua calida elicientes, medicamentū ex papauerū capitibus compositū propinabimus, nisi imbecilla corporis uirtus inhibeat. Reliqua uero quę uigilias abigunt, ex superioribus huc transferenda sunt. Decūbat autē languēs in loco tum luce tum temperie mediocriter disposito, & diuersis imaginū picturis distincto, in quē nō nisi intimi quidā et acceptissimi necessarij ingrediant, qui laborantē nō importune interpellent, sed nōnunq̄ leniter & mansuete consolent, nōnunq̄ uero austeriuscule deterreāt. Præcipuū autē alimentū, mulsū est: mox deinde cremor ptisanę, et ex alica sorbitiones cum suauī aliquo potu, uerbi causa, ex melle, aut aqua rosacea, aut rhodomalo, aut dulci hydromalo; Nam hydromalū quod ex Cebyra exiguis uasculis importatur uinosum, uitandū est, in huiusmodi plus nocenti quā uinum efficiens, & maxime in his quę circa caput, & ante concoctionem. Lotum aqua panem exhibeamus. Intyba item, & lactucas elixas. Quod si immensus instarit feruor, hæc cruda sunt applicanda, cucumeris medulla, & peponis, & consimilium. Aqua uero gelida sic affectis abstinendum est, potissime si non primigenius affectus, sed per consensum mentium affectionis causam deprehendamus. Deinde si lotium ipsis, ut solet per dementiam, retineatur, facientes teporem calido hydrelæo, circa pectinem atq̄ uesicam, deinde & impositione digitorum manus secundum loca prementes, excitemus urinæ profluuium. Calido præterea oleo reliquam corporis molem decūbentibus ipsis perungemus: & ne fursum uersus agitent, pro uirili uendū est: si quidē opulenti fuerint amētes, ministrorū custodia obseruentur: sin autē inopes, uinculis constringant. Inordinatus quippe motus uirtutē debilitat. Alia quoq̄ ratione exantlati, uinculis pedes ligent, & اسپاسيس causa cōtrecent. Si autē lōgior ac difficilis solutionis fuerit affectio, ab illis quę capiti officiūt summopere abstineant. Applicanda sunt autē embrochis quę capiti adhibent diaphoretica, cuius farinae est succus mentę, aut serpylli, aut nepetę, aut rutę. *Egipois* præterea tunc utendū: sed post septimanā, si uiscera inflāmata fuerint, ex semine lini, & hordeaca farina, cū oleo formato cataplasmate, mitigemus. Ad hæc præterea cucurbitulas leues, & sine scarificatione, aut etiā concisa antè scalpello cute ipsi imponamus, & ceruici ac spinę. Quod si corpus uehementer siccū & ardens uidebitur, & si adhuc febricitet, balneis quoq̄ ex aqua potabili & unctiōne largiori utendū: & uinū tenue nullarū ferme uirium, id quod aqueū dicūt, ad recuperationē uirium exhibendū est, nihil morantes ex ipso orituram (ut solet) mentis alienationem: aut enim uigore existente omnino non fit, aut iam facta facile desistit, aut procedēte declinatione *εὐπαις*, et decenti cōmeatu utendū est. Ceterū mēte captorū unctiōnes iterādę sunt: prohibēdi item à temulētia, ira, ciborū corruptela, atq̄ præ alijs om̄ibus estu solis,

Victus mente captorum.

Ineptę motiones uires deiciunt.

Antea saepenumero inflammatione cerebrum opprimitur, atque in tumorem etiam ad eum attollitur, ut testae commissurae in capite distendantur dispalenturque, qui dolor omnium ferme grauissimus est & diuturnus, quem ingens quoddam fastidium comitatur, rubor multus in uultu cum tumore elucet, oculi proterui & exerti redduntur, caput ipsum denique in molem sese attollens intumescit.

Curatio phlegmones cerebri.

Vena sic affectis principio statim incidenda, uasa euacuanda, in naribus & uasis sub lingua positae sanguis exhauriendus. Vtere praeterea aduersus id genus inflammationes capitis, embrochis cum cataplasmatibus, tum humectandi tum maturandi facultatem habentibus.

De ignitis rubedinibus cum inflammatione (quod Erysipelas dicunt) cerebri. Cap. VIII.

Ignis sacer.

Quiritur in cerebro quoque erysipelas, quae nostri ignem sacrum interpretantur: cui malo obnoxius patitur eiusmodi: Afficitur caput uniuersum, uidetur flamma occupare totum, uultus uero in hac affectione constitutus gelidus et subpallidus est, arescit omnino os.

Curatio erysipelatis cerebri

Ad hunc igitur modum habenti, ante omnia sanguinis detractio, maxime uero de his quae sub lingua sunt uenis, conducit, quoniam malum multo leuius reddit. Quaecumque praeterea frigorificae facultatis sunt, cumprimis & intrepide exhibere conuenit, & quorum in alijs pariter ignitis cum inflammatione rubedinibus, non est incommodus usus.

De ueterno, qui *ληθαργος* Graecis dicitur. Cap. IX.

Profundus quoque & inexpugnabilis sopor, quae ueternum dicunt, eius partis quaedam noxa est, in qua ratiocinalis collocatur potentia: eundem quippe quae phrenitis locum, cerebrum inquam, occupat: sed contrariam omnino illa inexcitabilis dormiendi necessitas causam habet & materiam, pituitam scilicet, humidum & frigidum humorem cerebrum irrigantem, & in somnum cogentem. Comitatur autem ueteranos lenta quaedam & ignaua febricula, non admodum mordax cum delatione in somnum profunda, quam *καταφοραν* Graeci uocant. Pulsus porro illorum cum magni, tum rari, tum ramosi: respiratio uero nimis angusta et imbecilla: somnolenti quoque perpetuo sunt, desidioli, ignaui, egre interrogantibus respondentes, obliuiosi, dementes, oscitant quoque crebro, & aliquandiu ore aperto manent, quasi id claudere oblitum. Deiciunt autem per aluum plures quidem humidiora, quibusdam uero contrario modo uenter arescit. Lotium praeterea iumentorum instar meiere consueuerunt. Nonnulli porro tremunt & undique sudant. Caeterum caros ex eadem lethargi materia proueniens, eo tantum ab illo dissidet, quod in caro praecedat febris uehementior, in lethargo lenta quaedam & ignauior sequitur: quod quoque carus alijs aliquot symptomatis superuenit, febrium puta exacerbationibus plerumque, & comitialibus, & coarctationibus cerebri, nunc quidem fracta caluaria, nunc uero pellicula anteriorem cerebri partem seruante. Verum lethargus peculiarem quandam habet constitutionem.

Lethargi saetellium.

Caro & ueterani discrimen.

Curatio

Curatio lethargi.

Pincipio uiribus ægri permittentibus, uena incidenda est: non concedentibus aut, acrimonia nō uulgari clysteribus utemur. Hoc malo correptū, in ædibus amplis, & mediocrē lucis splendorē obtinentibus, decūberē mandabimus: ad hæc caput ipsius, oleo adiecto, interim & castorio, embrocha irroremus. Neq; desunt qui olei loco oxyrhodinū cum castorio usurpant, roborātes & calfacientes per hoc caput: reliquā uero uniuersam corporis molem, & maxime extrema, oleo ueteri illiniētes, cum nitro cocto, aut pyrethro, aut pipere, aut grano Gnidio detergunt. Potest uero

10 quis & cerota ex illis unā cum castorio facta uti. Odoramēta præterea offeremus, thymū, aut organū, aut pulegium, aceto macerantes. Os porro ipsum, & partes circa cœlū, hoc est palatū, illinito, sinapiq; trito cum exiguo mellis, tentatum, glomeratā digitis eijcito pituitā. Quod si assumpserint, & apophlegmatismo utitor, oxymelite cum hyssopo, pulegio aut organo, aut ipso etiā sinapi. Propinabis deinceps nō nihil eorū quę ocyslime penetrāt, præsertim diospolitici quantū capit cocleariū unum, cum posca. Porro in diuturnis tremoribus exhibendū est castoriū scrupulorū duorū

20 aut triū pondere. Vbi uero humorū extiterit nimietas, neq; quicq; aliud prohibet, scammoniā unius scrupuli pōdere castorio applicabimus. Perseuerante uero etiā dū affectione, salibus, milijs, & cōsimilibus lineo sacculo inditis, dera sum caput calido fomento fouere expedit. Ad hoc et sinapismis secundū caput & sternutamentis utendū: deinde cucurbitulæ ceruici sunt admouēde, aliquādo leues cum multa flāma, quādoq; uero incisa scalpello cute. Naturaliū interim excretionū nuncq; obliuisci cōuenit, cum

30 earū quæ per sanguinē, tum quę ciendo lotiū fiunt. Irrigato aut pectinem oleo rutaceo, aut Sicyonio, cum exiguo castorio. Crebrius uero & accuratius memoriæ suggerēda est potio, calidę aque cōfundentes quippiā suauium potionū, præcipue ex melle bombiliorū. Et sicubi in medio quoq; quædā extiterit phlegmone, & huic sanè embrochis & cataplasmatibus mendendū. Cæterū in hoc etiā naribus sinapi aceto liquefactū, aut castorium combustū, admoueto. Ptisane præterea cremore, aut bromi aut alicæ, cum aceto mulso, aut sale aut pulegio alantur, nōnunq; quidē quotidie, interdū uero alternis diebus: sed post alimentū puincendi sunt, siue partes extremæ quamplurimū percellendæ: pungenda item crura, pili nōnunq; euellendi, uiolentiū excitādi gratia. Atqui rubores fœmorū, crurū, brachiorum, sæpenumero præsidio sunt. Declinante uero iam affectione, alterna subleuatione reclamatione q; utendū, atq; in balneū ducēdi, & refectrix deniq; educatio cōuenienter assumenda est. De catocho & peruigili comate.

Excrementorū
semper habenda est ratio

40 **I**am pridem sanè in capite de phrenitide huius morbi rationē perstrinximus. Cæterū notas quidem in uniuersum dicendo habet cum phrenitide ac lethargo aliquo modo communes, sed ex ea quæ præpoller materia uariantes. Priuatim uero has notas catochon habet: Corripitur laborans repēte supinus, expansus, et aliquādo quidē subtumidū et mediocri-

ter pallidum habet uultum, lethargicis per similem: quandoque uero & rubor in ipsorum uultu efflorescit, tunc sanè sursum uersus palpebra ipsorum cōuelli uidetur, & extare ita, ut nequeant conuenire oculi: neutiq̄ uero uidetur respirans, sed tanquā extinctus iacet, porro paruum atq̄ obscurum retinet arteriarū pulsum, & uehementer densum: urinæ quoque & aluus cohibentur, uel exigue feruntur. Alij quidem mediocriter habentes, liquore quopiā infuso absorbent: alij uero malo succubentes, reijciunt per nares. Eos igitur qui pituita superante bilem coaugmentāt, à lethargicis separamus, quod neque intumescunt, neque liuido corpore, quemadmodū lethargici, sunt, nisi parumper: sudant item modice. Molestiores uero longe deprehendunt, quos uigilia multa infestat, & lotia nō procedunt, & suspiriū interruptū intendit, atq̄ sudor erumpit: quibusdam potus in nares ebullit. Quod si mulier eo malo correpta deprehendit, discernet ab obnoxia uterina suffocatione, q̄d secundū naturā uidetur iacere, ac ea quæ dicuntur percipere, & nūc exurgere, nunc denuo recubere. Ad hæc alium quoque ac diuersum catochon à uigili sopore ac comate tradunt, nō compositā, sed simplicem quandā causam habentē, frigidiorē quippe & aridiorē materiā, quæ oppleto & obturato posteriore cerebri sinu, affectionē hanc efficit, in qua subito deprehensus obrutusq̄ laborās protinus in eadē forma permanet, in qua correptus est: uerbi causa, stans, aut sedens, aut cōniuentibus ac clausis oculis, aut respiciens: quapropter uetustiores Græcorū Medici, *Catochos unde nomen habeat* ἀπὸ τῆς κατέχευθαι, (q̄d est detineri & occupari) catochon, & in eo malo cōstitutos κατεχομένους nuncupauerūt. Recentiores uero scæminino genere, sed nō dissimili significato, κατὰ χλω, & κατὰ λήθη, quasi detentionem & deprehensionem dicat aliquis, nominauerūt. Curatio cuius per similes quidem prædictis est, sed symptomatum differentijs ab iisdem dirimit ac discrepat.

Curatio catochi.

IN præsentī igitur malo phlebotomiam, quod est uenæ sectionem agredi in primis expedit, potissimū in quibus facies rubicundior existit, uirtute corporis permittente: proinde clysteribus utendū, nunc quidem pituitam, modum naturæ excedentem suscitantibus, nunc uero bilem redundantē placantibus. Pari modo aliorū quoque præsidiorū ratione utendum, eodemq̄ pacto nutrire cōuenit: aliquādo quidē quotidie, aliquando uero alternis diebus. Quandoque uero ualde periculosus est affectus, si modo per aliquod cibi aut potus delictū fiat, in quibus uomitus quamprimū uel ui quapiā prouocandus est, & circa confidentiam, quā systolen dicunt, obseruandū: aluus quoque excitanda: uiscera item embrocha cymini aut rutæ irroranda. Cæterum qui ob temulentiam ea affectione corripiuntur, ijs simulatq̄ uinolentia discussa fuerit, humidiori alimento medendum est, cuius generis ptisanæ succus censetur: ad hæc caput quoque ipsum mutuis illinitionibus humectandum: si quidem æstas fuerit, frigidificis: sin uero hyems, tepidis. Atqui si crapula minime soluatur, neque ad sobrietatem reuertantur, his tanquam deploratis manum medicus non adhibeat.

De me

De memoriae iactura, & ratiocinationis labe, & Caro, quod est sopore:
& Morosi, hoc est fatuitate. Cap. XI.

It quandoque memoriae labe iacturaque per se: connectitur illi non
nuncque etiam quaedam ratiocinationis & mentis labecula. Dico
autem ratiocinationis & mentis, eam intelligens hominis partem,
in qua uis ratiocinandi (quam λογιστικὴν dicunt) consistit. Labe
autem ipsa, primo per se solaque contingit: Deinde comitem habet memoriae
iacturam, appellaturque id malum μνήμης ἀπόληα, quod est memoriae interitus.
Verum utraque, mentis scilicet & memoriae, parte male affecta, Morosis, id
est fatuitas, est. Sortiuntur uero haec omnia capitis incommoda ex malo tem-
peramento illic herente, causas. Quod si uinum modo fuerit, tum mentis,
tum memoriae afflictione, & hebetudines, torporesque (quas νοβρότητες Graeci dicunt) & grauiore somni impetus atque accessus, (quas καταφοράς iidem
appellitant) & alios denique prolixos somnos inducit. At si humori frigus
quoque accesserit, non tam caros, id est sopores, quam lethargum, hoc est ueter-
num. Non dissimili etiam modo cum sola affuerit ariditas, uigilias tantum:
si uero ariditati accesserit feruor, deliria & phrenitides conciliat. Caeterum
mala haec temperamenta nunc quidem in humoribus, nunc uero in cerebri ca-
uernis, aut finitimis uasibus, aut in conuellente humiditate, aut in ipsius ce-
rebri corpore, aut temporum denique musculis quippiam horum patientibus, con-
sistit. Si quando uero humores inter sese commiscantur, eiusmodi quoque affe-
ctionem afferunt: sed simplex ne an commixtum efficiens temperamentum sit,
ex eorum quae egeruntur specie facile deprehendes. Caeterum memoriae & ra-
tiationis iacturam frigoris esse prolem non ignoramus. Si insuper cum
humiditate & ariditate hoc contigerit, id quidem tum ex egestionibus, tum
ex laborantis habitu, tum temperamento, tum uictus ratione, tempore item
ac regione denique liquidum datur cognoscere. Curatio.

Si gelida quaequam fuerit intemperies, calfacienda est contrariis medelis
continuo: sed si humiditas accesserit, etiam siccanda: si contra ariditas con-
iuncta sit, humectare pariter & calfacere conuenit. Eodem praeterea modo
ubi calida distemperatura affuerit, refrigerandum: si uero & ariditas acces-
serit, humectandum: si autem frigiditati humor accesserit, tam refrigerare,
quam arefacere conducit. In quibus uero sanguinem plus iusto abundare con-
spicis, uenam incidere, uel clysteribus acerbis uti, deinde hieram propina-
re, tum apophlegmatismos usurpare, oportet. Circulinationes porro capi-
tis, oleo, calorificis & siccantibus rebus adiectis, exhibeto: rosas inquam,
myrrha, lentisco, & huius farinae caeteris. Ad haec uniuerso etiam corpori ac-
curate prouideto. Quod si insuper ex feruore et labore id mali scaturit, em-
brocha ex aceto rosaceo, caput de more perfundito. Et reliqua uiuendi ra-
tio infrigidandi humectandique naturam habeat, & in alijs quam esculentis
tum poculentis eadem uis contineat. Quinetiam si Carus, Morosi aut obli-
uioni superuenerit, tunc quoque prospiciendum, quemadmodum paulo ante
de lethargicis tradidimus, ubi eorum etiam discrimen ob oculos posuimus.

μνήμης ἀπό-
ληα.
Μώρωσις.

Contraria con-
trariorū sunt
medicamenta.

It affectio uertiginosa magna ex parte, cum cerebrū gelidi glutinosiꝫ humores occupauerūt: quapropter ea correpti, quantumuis leui de caussa facile concidunt, ut si quando uiderint extrinsecus circumagi aliqua, uerbi gratia rotas, uortices, turbidines uel: uel si ipsi quoꝫ circūgantur: interdum uero quum capite feruent, cōmotis in eo humoribus, aut etiam spiritu, seu flatibus. Nōnunquā uero coarctatis in angustum anterioribus cerebri cauernulis, secundū foramina cranij rupti, ex quibus sanē uehementissimi dolores oriūtur. Præcedit aut in primigenia affectione capitis dolor uiolentus, & caros, sonores & sibilā auriū. Læduntur etiam nōnulli odoratu: nec desunt quorū offendit gustus: quosdā uero per cōsensum ostij uētriculi sequitur cardiogmus: comitantur etiam nō raro nausæ. Curatio.

Vertiginosi qui sunt in augmento affectionis cōstituti, concinnis odoramentis, frictionibus, ac consimilibus excitandi sunt. In relaxatione uero, ad refutandā affectionē sanguis ante omnia detrahendus, deinde purgandū hiera picra. Affectione aut in statu existente, clystere acriori utendum, centaurij aut colocynthidos, id est cucurbitulæ, decocto. Præmissis hisce uniuersi corporis euacuationibus, capiti topica, hoc est localia remedia sunt adhibenda, puta cucurbitulæ circa ceruicem scarificatā: post hæc apophlegmatismis & sternutationibus utendū. Quos uero calor capitis et auriū tinnitus molestat, ueluti quū uapores calidi per arterias ascendūt, etiam arteriarū post aures incisio adhibenda est, ut de Chirurgicis dicet.

De morbo comitiali. Cap. XIII.

Comitialis, quā ὀνλησίαν Græci uocant, cum totius corporis conuulsio sit, non sine nocumento principum effectuum, quandoꝫ in ipso quidem cerebro consistentem habet caussam: nōnunꝫ uero in cerebri cauernis omnibus. Morbi autē huius caussa est, sæpe quidem numero pituitosus, sæpius item melancholicus humor. Cæterum nō primigenio semper affectu, sed & per consensum, quā συμπίθειαν Græci uocāt, puta ostiū uentriculi, quē stomachū dicimus, accidit, quēadmodū in Colicis, ceu in illorū sermone explicabimus. Nōnunꝫ certe ex suppeditatione aliarū corporis partium, aura quadā frigida ad cerebrū ueniente: interdum quippe à cruribus seu brachijs: interdum uero ab ipsius manus digitulis. Visa est nōnunꝫ & à locellis in quadam muliercula, eo puta tempore, quo uterū gerebat, prouenisse: cæterum ei à partu illico ualedixit. Accidit porrò huiusmodi affectus præcipue pueris, & longe frequentius recēter in lucē editis: post hos adolescentibus, & adultis qui sunt in ætatis flore: minime uero senibus & decrepitis. Præcedit insuper epilepticos quū corporis tum animæ seditio quædā inuoluntaria, & mœstitia, & eorū quę perceperūt obliuio, & insomniorū uisiones turbulente, dolor capitis, et cōtinua eiusede saburratio, subiracundia maxime: pallor item faciei, & linguæ inordinatus motus: nec desunt qui eam mordēt. Quibusdā uero

Caussa comitalis.

Historia.

Comitalis quos infestat potissimum.

uero à stomacho, & tremor oris stomachi præcedit, & turbatio, & erosio: & in ieiunijs, aut diutina abstinentia ingruit: sed imminente iam sympto-
 mate subito concidunt, conuellunt, anxietate quadam graui tantū nō exa-
 nimantur, & uociferantur interdum. Præcipuū uero ac maximū eius mali
 inditium est, oris spuma, quū cætera cōmunia quodāmodo sint & in alijs
 morbis. Quibusdā uero ex illis nolentibus uolentibus cum lotiū tum ole-
 tulum egeritur. Neq; desunt quibus genitale semen effundit. In quibusdā
 itaq; grauissima existente affectione, protinus interficit cōtinuitate exacer-
 bationū, & sympto-
 10 matis uehementia. Cæterū magna ex parte is morbus
 longus est, ita ut si non in pubertate, aut mulierū expurgationum, aut con-
 cubitus tēpore cessauerit, aut si post hoc tēpus permanserit, plerunq; usq;
 ad mortis diem comitatur, nisi peraccōmoda remedia sustulerint. Arguit
 aut comitali correptos, ex asphalto, aut gagate lapide, aut cornu caprino
 suffitus: comestum item iecur hircinum, aut odor cocti iocinoris.

Curatio morbi comitalis.

Quod si comitali correptus fuerit etiamdum infans, nullo planè me-
 dicamine studebimus neq; succurrere neq; satagare: etatis nanq; mu-
 tatione in biliosius & aridius, & dietę in tēperantius ac frugalius, sua spon-
 te plerunq; isthęc affectio cessat. Oportet aut circa infantes & lactentes
 20 præcipue uictus rationē obseruare. Porrò qui post primā pueritię ætatem
 incidunt in epilepsiam, eorū conuulsas corporis partes irrigare, cōtinere,
 & in ordinem quendam redigere oportebit, deinde aperto ori, digitū aut
 pennam oleo irino perunctam admouere, ad extrahendam pituitam. Ad
 hæc odoramētis sensus excitādus est: uerbi causa, peucedano, cyrenaico
 succo, asphalto, pice cedrina. Post accessiones uero (nisi quid prohibeat)
 sanguis e cubito mittendus est. Accessione uero nihil remittente, extremis
 corporis partibus sinapismū adhibe, cucurbitulamq; præcordijs applica.
 Quod si hæc omnia nullæ sequantur feriæ neq; induciæ, exigua spes dein-
 ceptus habenda est. Confidenter autem medicus castorium ori laborantis
 30 infundat, & liquorem cyrenaicum, cum melle & aceto: per sedem immitti-
 to decoctum centaurij uel colocynthidos. Exurgentes uero à comitali pa-
 roxysmo, post refocillationē purgatione hieræ euacuari debent, quę utiq;
 recentis et acutæ comitalis præsens medela est: deinceps uero quæcunq;
 ad arcendum & destruendum diutinū morbū faciunt, exhibeamus. Affe-
 cti uero potatione aquæ quamdiutissime continendi sunt. Exorsi cura-
 tionem à sectione uenarum, si nihil aliud dehortetur: deinde relictis qua-
 tuor aut quinque diebus, reficiendum est corpusculum, ac tum deniq; me-
 dicamento purgante euacuandū, maxime autem ueratro nigro, aut colo-
 cynthide: sin uero minus, scāmōnia. Conuenit aut ueratrū absq; medulla
 40 incisum et maceratū inspargere mulsi cyathis quinq; aut sex, uel melle de-
 cocto reficere cum exiguo pipere, colocynthida uero semine eius abiecto,
 medulla aut seruata, passo implere decet, & sinere solidā noctē, matutino
 uero passum miscentē in potu præbere, aut candidi ueratri medicamentū

Epileptici uino
abstineant.

purgans usurpandum. Est aut id eiusmodi: Baccarū lauri purgatarū, pi-
peris albi, alypiadis, ueratri albi, uniuscuiusq; drachmas octo, hæc quidem
exhibebis in una dosi cum dulcore qui est in colocynthide, pulchre qui-
dem purgat per uomitū. Vbi uero quantum res postulat expurgatū est,
lauandi sunt: tertio uero die cucurbitule præcordijs & scapulis, cōcisa scal-
pello cute, sunt imponendæ. Post hæc supersedentes aliquot dies, & cor-
pusculum refocillantes, hiera quæ è colocynthide conficitur, cōmouendi
sunt. Quibus peractis, deinde sanguis per cucurbitulas è capite & ceruice
detrahendus est. Sequentibus uero diebus, laboranti panis in mulso de-
coctus, cataplasmatibus instar applicandus, mollificatus & contritus amy-
gdalis amaris, aut serpyllo, aut menta, siue nepeta, ruthaue. Cæterum
id per dies tres agendum. Postea aridum quidem caput peucedani cremo-
re cum aceto mixto, in quo spondylium sit elixum, perungito: rursus tum
spacio interposito & corpore refecto, ministra quod è colocynthide con-
stat antidoti obulos nouem in aqua mulsa, & interpollatis diebus iterum
exhibe antidoti obulos tres, mox inde sternutamentis utere. Post uero
quinque aut decem dies, castoreum in mulso propina. Quiete tum de-
nuo intercalata, lauabis clystere qui centaurio & colocynthide constat:
rursum deinde hieram suppedita, & apophlegmatismis deinceps utere,
& purgantibus nares. Ad hæc sinapismo capitis & drimyphagijs, hoc
est cibus acrioribus, ciende uomitioni natis, tempestiue & in loco utendū.
Confert illis quoq; oxymel scylliticum quotidie epotum: atq; mel in quo
scylla sit liquefacta, mensura cochlearij. Victus porrò ratio illis expedit
quæ incidendi extenuandiq; facultatem habet: Proinde & capparis assidue
commanfa, & salsamentum, conducunt. Abstineant uero à carnibus,
leguminibus, & uino immodico. A libidine item immoderata, balneisq;
& sinapi, potatione confestim à balneo, potissimum meri. Utantur uero
exercitationibus fricationibusq;: post omnium partium corporis frictio-
nem, caput quoq; confricandum est.

De malis à stomacho prouenientibus.

Quod si præcipuus in stomacho sit dolor, ægrotum restituendæ di-
gestionis intentum esse oportet, circiter tertiam horam panem accu-
rate præparatum assumere, ex uino diluto modice astringente, & albo.
Exhibebimus uero ijs medicamentum ex aloë, bis aut ter quolibet anno.
Nouit quandoq; puerum (inquit Galenus) nunquam sanè comitiali mor-
bo correptum, quandiu radicem glycydis, quam pœoniam nuncupant,
magnam & recētem suspensam collo ferret. Præterea & agarico, eo mor-
bo oppressis, succurrūt. Seseliq; ac spondylii tum semen tum etiam radix.
Necnō & aristolochia rotūda cum aqua sumpta. Opitulatur aut magnifi-
ce ijs scarificatio crurium sine intermissione iugiter facta.

De comitialibus ab aliqua corporis particula prouenientibus.

Immminente iam symptōmate, quum laborat aliqua particula, siue pes uel
manus sit, oportet laqueo brachium aut tibiam fortiter ligare. Sed in quietis
& re-

Drimyphagia

*Radix pœonia
alligata collo
comitialē arcet*

& relaxationis tempore remedia adhibere, adurentiū quippiam medica-
 mentorum (quæ *κυσικά* dicuntur) affectæ parti admouentes, cuius farinae
 lepidium est, aut quod ex cantharidibus confarcinatur, & id genus confi-
 milia. Iulianium porrò oxymel in ea affectione constitutis præsentissimam
 opem adferre consuevit, particulatim cōmouens materiã. Post omnia aut
 quæ recensuimus, ferina quoq; & naturalia sponte q; sua emergentia laua-
 cra locū habent. In uniuersum uero uitæ suæ tempus, caueant summope-
 re à cruditate, neq; cibum unquam ante digestionem capiant, crassi item
 humoris edulia, diutinam cibi intermissionē, cōmotionem turbulentam,
 multam uinositatē, & potionē (ut diximus) confestim à balneo, præcipue
 merum, uina perantiqua & crassa, acria odoramenta, & quæcunq; deniq;
 caput lædūt & infarciūt, uitent cane peius & angue. Fixis præterea oculis
 ex alto nunquam prospiciant, diurnam in balneo moram manibus pedi-
 busq; fugiant, & capitis tandem exæstuationem.

Oxymel Iulianum.

Quæ uitanda epilepticis.

De melancholia, mania, infania uel, & enthesasticis, quod est,
 quasi numine, non secus quàm uates afflatis. Cap. XIII.

20 **M**elancholia, id est atræ bilis agitatio, alienationis quædã men-
 tis species est sine febre, quæ occupante cerebrum intellectus
 sedem melancholico humore, magna semper ex parte proue-
 nit, nonnunq; ipsomet affecto cerebro, interdum uero uniuers-
 30 so corpori affecto cōsentiente. Sed et tertia quædã melancholiæ species est,
 quã flatuosam & turgidã hypochondriacamq; nominant, in phlegmone
 præcordiorum circa partes ad stomachū attinentes consistens, quæ nunc
 quidem auras quaspiã uitiosas, nunc uero essentiæ humoris partem ad ca-
 put sursum mittunt. Cæterum eadem communesq; pariter omnium sunt
 notæ, metus, mœstitia profunda, hominū odium & auersio. Sunt qui sese
 animantia quidem aloga, id est bruta & rationis exortia esse autument, &
 æmulantur uoces eorum: alij uero uasa testacea, & omnes strepitus, ne mu-
 scas etiam præteruolitantes dicam, expauescere & horrere consueuerunt:
 40 alij mortis desiderio tenentur: quidam contrà mortis metu atque fuga tor-
 quent. In aliquibus risum perpetuū, & in alijs luctum cernere est. Sæpius
 usuuenit, ut nonnulli in ea affectione constituti, incitari maiore quodã nu-
 mine uideantur. Vaticinantur interdum futura, haud aliter quàm diuina-
 culi et numine afflati, quos *ἰνβρασινὸς* Græci priuatim, quasi deo plenos appel-
 litant. Peculiares nunc melancholiæ notas assignabimus.

Tres melan-
choliæ species.Signa affectio-
nis huius com-
munia.

Signa melancholiæ priuata & peculiaria.

Sed priuatim ea quoq; eorum qui per consensum totius corporis melan-
 Scholici sunt, argumenta censentur: Gracilitas corporis, nigredo, densi-
 tas, & nihil aliud esse q; melancholicum, siue natura, siue ex aduentitio fue-
 40 rit, puta propter quasdã sollicitudines, uel uigilias, uel uitiosi succi eduliorū
 assumptionē, uel hæmorrhoidū, uel muliebriū deniq; mensiū retentionē.
 Sed qui in eam affectionē præcordiorū uitio incidunt, eos sanè cruditates,
 acidæ ructationes, feruor, hypochondrij ponderositas, arguūt: hypochon-

drium quoque cōuellit, & nōnunquam phlegmone incendit, idque potissimum circa mali exordium. Deinde ubi in maius malū accreuerit, atræ bilis comitantē symptōmata, quæ utique cōcoctionibus, aut separationibus, aut flatibus multitis, aut uomitionibus, aut ructibus leuant. Nullo uero horū aut paucissimis ex illis usu uenientibus, melancholica quæ apparent signa, cerebrum per se atræ bilis humore affici insinuāt. Si quando uero præassata plus æquo flauabile, in atram facta iam fuerit permutatio, *uauia* inferre assolet, in qua ferocius quam in melancholia desipiūt, adeo ut si qui incautius circa eos uersentur, maletractentur, & uapulent.

Curatio melancholiæ.

Qui igitur primigenio cerebri affectu melancholici sunt, eos lauacris cōtinuis, uictuque boni succi & humectante, opportuna animi uoluptate medetur, citra alterius præsidij ullius opem, quum nondū diuturnitate humor molestans euacuationi resistit. Sæpe uehementiora, magisque diuersa adhibere oportet. Purgandi itaque sunt principio epithymo, aut aloë. Horū quippe si uel exiguum unaquaque die sumatur, plurimum adiuuat, clementerque alium subducit. Postquam purgauit igitur laborans, absinthium præbeto, nunc herbam macerans in aqua, & elixans mensura duorum cyathorum, nunc uero cremorem dimidiati oboli pondere liquefaciens aqua. Acetum præterea que acerrimum iamiam dormituri sorbeāt, ex quo obsonia manducent. Satius uero fuerit acetum scyllam permiscere & polium & aristolochiam in principio morbi. In uigore summo a sanguinis detractioe auspicandū. A uenæ uero incisione, que per inferna fit purgatio, ex sicyonia scilicet aut helleboro nigro cōcinnata, expedit. Ora præterea hemorrhoidum aperire, et muliebres expurgationes ciere, si propter harum retentionem affectio conflata fuerit. Probantur & ea quæ cum lotium tum sudores proritant. At si est præcordiorum malitia hæc passio cōstitit, fouenda eadem ipsa tum rutæ, tum anethi iure et absinthij, pulegij, seminis uiticis, & baccarum lauri: nam hæc nō tam laborē solantur, quam flatus quoque cōminuūt. Coquantur autem in oleo, & cataplasmatibus modo imponantur: sed horum cataplasmata, ea quæ ad flatus spectant, selinum aut anisum aut cuminum habeant: neque bonitatis honore his cedunt, cyperus, iris, libanotis, si cataplasmatibus iniiciantur. Vbi uero detraxeris, aliud aliquod uelamen applica, lanam latiorē. Cucurbitulis porro oportet, ad discutendos spiritus, leuibus uti. Aduersus uero dolores & inflammationes, cutem scarificato: Si cum medicina, noli sinapis obliuisci. Vtere adhuc acribus, incidendi facultate præditis, dropace, dorso tenus inter scapulas et uentrē. Sed in his quæ diu durauerunt, præsentissimum præsidium, & quæ ueratro per uomitiones fit purgatio. Victus insuper cunctis boni succi conuenit, & modice humectans, uitantibus ipsis carnes bubulas, atque ceruinās, lentes & brassicas, cochleas, uinamque crassa & nigra, & quæcumque atram bilem pariunt.

Curatio manie siue furoris.

MAnia quoque laborantibus haud aliter ferè quam melancholicis succurrimus. Priuatim uero horum capiti rosaceum & acetum rosaceum adhibeantur, & picræ antidoto, incisa prius uena, purgentur. Utendum præterea

*Ut scalpello,
ita & medica-
mentis cutis in-
siditur.*

hirudinibus circa caput. Potissimū aut̄ adiuuat erratici foeniculi radix: semen item ex aqua epotū: & bryoniæ radicis drachma una, cū aqua quoti- die sumpta. Quod si medicamenta purgandi uim habentia tantopere hor- reant, ut nequeant ad sumendū induci mentis inopes, miscenda sunt ea la- tenter ac clanculū, partim sanè ferculis ipsorum, uerbi causa bucellijs, aut caricis, aut palmulis, phcenicibus ue, partim etiā poculentis. Ante omnia uero uel nodis etiā ac uinculis quibusdā in culcitra uincendi sunt maniaci, ne male aut semetipsos, aut familiares sese obseruātes, afficiāt: aut mouean- tur hincinde in lecticulo in penetralibus, gyrgatho (hoc est lecto in quo

10 mente capti ac dæmoniaci uincti iactant sese) ex alto seorsim suspensio.

De Phaunorum, incuborumq; ludibrijs & oppressionibus, quod genus morbi

Græci ἐφιάλτω & ὑπνολῶ nuncupant. Cap. xv.

Phialten, quē nostri incubonē dicūt, alij quidem ab huius no- minis uiro nomen duxisse autumāt, aut à phantasia qua patien- tes afficiunt, imaginatur etenim in eo malo cōstitutus, aggredi- sese ab aliquo, quoniam ἐφάλειθ̄ insilire alteri est, irruere atque

inuadere. Themison uero in decimo epistolarum uolumine, à suffocando

Themison.

πυγαλίωνα, pari ratione, quod ægrotantes præfocet, appellauit. Cæte- rum potissime crapula & iugi stomachi cruditate uexatos afficit. Comita-

20 tur ista affectione possessos, corporis tardissimus motus, atque torpor, & per somnium maxime pressura, torpidaq; sensatio, ac præfocationis in- mente obuersatio, et ueluti ingruētis alicuius occupatio siue deprehensio,

quā mali speciē κατάληψιν Græci nomināt. Accedit his nō tam uociferatio

κατάληψις.

nis quā uocis etiā irritus conatus, aut quū in uerba erumpunt, inarticula- tus & cōfusus sermo. Quidā ita inanibus afficiuntur uisis, ut eos qui in se

irruerūt, oculis haurire et auribus accipere credant, & ab eis usum turpis- simæ libidinis exigere: mox uero si digitis apprehendere nixi fuerint, in

pedes illico sese cōiungere existiment. Non negligenda igitur sunt remedia

30 malo incipiente. Perseuerās nanq; multo tempore, iugiterq; per quietem noctu incidens atq; perturbans, grauius aliquod denunciat malū: uerbi

caussa, morbum Attonitū, (quā ἀποπληξίαν Græci nominant) furorē quam

maniam dicunt, & morbū comitalem, quando uidelicet primū in caput

huius morbi uiolentia, causaq; ferri cœperit. Quæcunq; enim Epileptici

interdiu & uigilia, eadem noctu & per quietē Ephialtici patiunt. Expe-

dit igitur secta uena, purgationibus uniuersum laborantis corpus euacua-

re. In primis aut̄ & egregie præter cætera in hoc malo constitutis subue-

nit ater helleborus drachmę unius pondere. Si quando scammoniæ admi-

scueris obulos treis, atq; bene fragrantīū odoramentorū aliquid, anisum

nempe, daucum, petroselinum. Quę ex sicyonia existit hiera, efficacius &

40 magnificentius succurrit. Refertur aut̄ hoc quicquid est medicamentū ad

Ruphum. Victus sic affectorū ratio tenuis esto, & quæ flatus cōciliant ca-

uenda sunt. Præsidio item haud mediocri fuerit ista passione possessis se-

men pæoniæ, præstat aut̄ quindecim nigra grana in farinā trita cum aqua

iugiter potui dare.

Signa Lycanthropie.

Curatio.

Vi lycanthropia, id est hominis in lupum, quem Græci *λύκος* nominant, conuersione correpti sunt, per noctem domo egressi lupos per omnia imitantur, et quoad illucescat, circa defunctorum monumenta plerumque errant. Notis uero sequentibus eo morbo oppressum deprehendes: Per pallidi sunt, cernunt imbecilliter, & obtuse, oculos habent aridos, & linguam aridissimam, neque saliuam expuunt. Sed miris modis siti excruciantur. Tibiarum exulcerationes sæpenumero habent, id quo crebre per noctem eius partis attritioni & offensioni acceptum referendum est. Hactenus huius uitæ indicia. Neque tamen interim quenquam fugiat, lycanthropiam melancholiam quandam esse speciem. Cui certe pro opportunitate & occasione notarum medendum est, incisione uenarum, sanguinis euacuatione ad animi deliquium usque, educatione laborantis, boni succi alimentis. Utendum præterea lauacris dulcibus: deinde sero lactis per triduum, & purgatione hieræ e colocynthide consarcinata, idque bis aut etiam ter. A purgationibus uero, ea quæ ex serpentibus, uiperisque constituitur (unde appellationem habet) theriaca: neque alijs interim quæ in melancholiam agitatione enumerata sunt, omissis. Superueniente uero atque illabante iam malo, somnificis circa synciput utitur. Opio uero & alijs in somnum uertentibus nares obliniantur.

De his qui amore insaniunt. Cap. XVIII.

Quum amores sollicitudinibus quibusdam constant, ne utique me absurdum facturum putauit, si eos cerebri affectionibus adnecterem. Cæterum sollicitudo, curam uel animam quædam est affectio, in motu uehementi & laborioso constituta ratiocinatione. Comites autem huius affectionis habentur oculi concavi, lachrymas nullas effundunt, sed uoluptate quasi perpetua perfusi apparent: agitantur & subsiliunt identidem palpebræ. Et alijs corporis partibus nulla calamitate affectis, & consistentibus, soli illi amoribus concidunt. Pulsus uero proprius nullus est, quemadmodum autumauerunt quidam Medici, sed qualis est eorum qui sollicitudinibus multis sunt impliciti. Cæterum quum iam recordantur rei amatae, siue auribus hauriant, uel oculis usurpent, præcipue subito & ex improviso tum accidit, ut pulsus anima tumultuante commutetur, neque æquabilitatem, neque nature ordinem incolumem seruet. Illos igitur mœstos & perui Giles, quum quidam non satis pernoscent Medici, tum quiete, tum tenui quoque uictus ratione colliquefaciebant. Ex quibus cordatiores, deprehenso amante, in lauacra, et comestatum, & gestationes, et spectacula, & cantiones auscultationes uel animam atque cogitationem abducunt. Quibusdam uero terrorem incutere conuenit. Illi uero usque dicto inobedientes, amoris uacantes, malum habent quo non facile destituuntur. Oportet igitur ad subueniendum illis contentiones proponere quasdam eius generis quod prosequutus est antea quisque, prorsusque in alias sollicitudines hominis uertere mentem.

De mor

De morbo Attonito, quam ἀποπληξίαν Græci & diminuta apoplexia, quam ἡμιπληξίαν: & resolutione, quam Paralyfin eadem gens appellat. Cap. XVIII.

Vando cōmunis omnium neruorum origo atq; principiū afficitur ac leditur, atq; inde ex eo uniuersæ corporis partes sensu simul & motu spoliantur, morbus emergit, quem nostri nunc *Apoplexia* Attonitum, nunc Syderationem, Græci ἀποπληξίαν nominant,

qui sanè omnibus principalibus actionibus noxã inferre cōsuevit. Quod si in altera hominis parte, puta dextra uel sinistra obstructio fiat, hemipla *Hemiplagia.* giam, quod est dimidiatã apoplexiam, atq; Paralyfim, hoc est resolutionem nuncupant. Quod si etiam in alterius partis aliquam particulam, ceu *Crus resolutū.* brachium aut pedem eadem ingruat uolentia, eius tantūmodo partis affectio dicetur. Crus itaq; hominis Hippocrates aliquãdo apoplecton, pro eo quod erat resolutū, perhibuit. Quocirca seruatur in Attonitis, siue ma

uis apoplecticis, exigua quædam respiratio, quæ siquidem plurimum naturalem actionem ordinemq; egreditur, summam adducet affectionem. Si uero paululum admodum impediendi est, exiguam noxam inferet. Sanè omnium pessima spiratio censenda est, quæ & intermittitur, & magna cum uolentia trahitur. Fit autem apoplexiæ affectio, gelida pituita, confertim ipsissimos cerebri sinus saburrante et infartiente. Si quãdo uniuersum spinæ dorsiq; principiū dicto modo afficitur, omnes corporis partes quæ sub facie constitutę sunt resoluebuntur, seruatıs faciei partibus ille *De olfactu.* lesis, eo quod cum sensum tum motum inde à cerebro acceptum referant. Atqui ubi dimidiam corporis partem, Paraplegia fit illarum partium.

Vbi uero olfaciendi facultas impetitur oblæditurq; uel anteriorum cerebri uentriculorū, quum intemperie quadam afficiunt, uel eorum meatuū, qui *ἰθυσίδες* (hoc est cola) dicuntur, quū scilicet obturantur, noxa est. Apoplecti igitur iacent sine uoce, sine motu, ut stipites, citra sensum, & absq; *Præsigna futu- re apoplexiæ.* febre. Præcedit uero eam affectionem capitis confertus & acutus dolor, & iugularium uenarum suspensio heparmã ue, & uertigo, quū uidelicet *Quos tentat apoplexia.* tenebricosa lucis obscuritas oculis obuersatur: & oculorum incerti & discurrentes lucis splendores, quas *μαρμαρυγὰς* Græci uocant, & infrigidatio temeraria extimarum partium, uniuersiq; corporis tremores, difficilis motio, dentiū stridores in somno, lotium emittūt rubiginosum, atrum, paucū, cum laminosa hypostasi, quod est sedimento. Corripit eadem affectio circa senium maxime pituitosioris temperaturæ homines, & eiusdem farinae uictus ratione utentes. Quod si quem in iuuentute atque æstiuo tempore oppresserit, uehementissimam necessitatem portendit.

Apoplexiæ, & hemiplexiæ paralisis ue, curatio.

40 **M**Orbus quem Apoplexiam uocant, partim omnino nullam, partim difficilem et cum sudore multo, admittit curationem. Mortem quippe minatur imminentem. Si quo uero modo dissolui cōtingit, cum paraly si plerunq; alicuius partis ipsius corporis discedit. In quibus itaq; ulla salutis spes est, ijs uena quamprimum incidenda est: & sicubi relaxationem *Apoplexia fit in paraly- sim.*

quandā adipiscantur, ipso statim primo die, siue sequente auferendū est. Alius quoq; acri clystere subducenda, falsugine mellē ue iniecto. Deinde ungetur oleo copioso perodorato uniuersum corpus. Caput uero ipsum chamæmelino, uel anethino oleo, in quo scilicet spondyliū aut nepeta fuerint elixa. Mulsū præterea instillato, & quæ ingentē odoris fluxū emittunt adijcitur. Opopanaca aut sagapenū, galbanū item & castoriū. Oportet aut os quoq; uiolenter aperientes, cōponere, digitū aut pennā oleo madidū in hoc inferere: illinire quoq; sedem illis quæ flatus subducūt & discutunt. Potui deniq; aquā mulsam, siue oxymel exhibere cōuenit. Vtemur etiā si res postulet apophlegmatismis, è thymo scilicet origanó ue in aceto elixis: ubi uero remittit malum & laborans habet meliuscule, sumito mollem & facilis digestionis & succosum cibū: Mutitate uero permanente, si per uirtutem integrum fuerit, cucurbitulam cum scarificatione ceruici applicemus. Quod si liceat, præcordijs etiam imposito: deinde gestentur biga, sedē ue, aut uehiculo, aut pensili culcitra. Vsurpanda sunt & ea quæ sternutamentum proluciant crebrius, neq; his etiam minus apophlegmatismi. Post decimū uero ac quartū diem ad reliquas gestationes perducemus. Sermocinationis præterea curam habere oportet, & peruetustum apomeli ministrabimus cum micis & alica: posthæc exhibenda est hieræ quamminimū: à uicesimo primo die in balneū ducemus: & uinum quoq; tenerū atq; delicacius etiam potui exhibere possumus: calidāq; aqua perfundentes, & deinceps per balnea atq; illinitiones refocillare & uires restituere studebimus. Perducantur uero, si fieri potest, in loca maritima.

Languoris tabisq; quam *πάρεσις* Græci nuncupant, curatio.

Quod si cum uirium tum corporis, ne & animi quoq; dicam, (nam id *πάρεσις* græce est) defectio, ac tabes aliqua, absq; liquefactione labefactioneq; principalium actionū oriatur, siue omnium siue quarundā modo partium, euacuare perturbantē & cōmouentem humorē qualis qualis fuerit, expedit. Mox deinde hierā, quæ castorij partem admixtā habeat, offerre: à dimidio quidem drachmæ incipientes, cum exiguo melle & calida aqua resolutā, uel per se uel cum piperis dimidiato scrupulo adhibebimus: post hæc uictus rationē diebus quatuor præscribētes, integrā drachmā exhibebimus: ab hoc sesqui drach. postremo duas ac tres, atq; tum rursus totidem diebus intercalatis quatuor drachmæ sunt offerendæ (si modo hoc per languentē liceat) adiecto mellis cochleario uno. Membro uero medicamenta quæ discutiendi facultatē habeant imponenda, quæq; ruborē inducere possunt applicanda, quibus cum castoriū, aut piper, aut pyrethrū, aut hordeū, aut euphorbiū cōmiscemus. Super hæc uero omnia utendū fuerit embrochis quæ oleo rutaceo, aut sicyonio, aut alioqui peruetusto, constant. Esculenta cōueniunt frumentacea, & quæ sorberi cōmode possunt, aut aliās nō difficilis decoctionis, et superuacaneis retrimētis exortia. Cucurbitulæ partibus languore affectis imponant, siquidem hoc mali in plussculas corporis particulas occuparit, diuisim: si uero paucas, confertim syciæ

Gestationes.

de paraliſi

guera in castoreo

Quibus phoenigmus excietur. cum rubor

Vantose

ciæ adhæreant. Post cucurbitularū aut usum, cataplasmatīs instar ungen-
 tum ex pice aut resina aut manna cōstante, illinito. Ex re aut & usu in pri-
 mis ferè fuerit artemisia elixa cum nepeta, conyza, & nitro, aquæ exiguo
 admixto, quæ quidē elixando consumet. Alius denuo subducat, uel cum
 aloë, uel polypedio, uel scammonia, uel pulte colocynthidos. Vngenta
 item eius generis cū oleo ueteri illita, in quo scilla cōdita & liquefacta dies
 sit xij. sub sole. Quod si hoc ad manū non sit, scillam in uncīs duabus olei
 coquito, atq; circūlinito: aut hordeū consimiliter præparatū: admiscenda
 uero ceræ est uncia una. Quod si galbani quoq; & castorij & euphorbij,
 10 adarces item atq; nitri singulorū semiunciā assumpseris, multo efficacius
 in medēdo fuerit. Profuerit porrò planeq; quadrabit & batrachiū herba
 oleo elixa, & in sole siccata, atq; cōdita. Conducūt insup potiones castorij
 drachmæ unius pondere, & opopanacis fabæ instar, epotæ. Mirum sanè
 quantū in hac affectione opis adferat etiā sagapenū, orobi magnitudine in
 mulso potui datū: castoriū pariter cum opopanace, succoq; cyrenaico mi-
 lij quantitate sumptum. Neq; uero his omnibus minus præsidij tulerit ea
 quæ è tribus piperū generibus cōstat antidotus. Quin & calorificis aco-
 pis, apophlegmatismisq; utemur. Post decimū uero et quartū diē, plenius
 ac solidius agemus. Plusculo uero iam auxiliij conciliato, in balneū ducebi-
 20 mus. Iam uero post tricesimū diem dropace quoq; ungento utendū cen-
 seo, atq; lauandū, deinde sinapi emplastrī modo illiniendum, præsertim in
 quibus motus atq; sensus perierat, propterea quod nihil sentiant, nisi affa-
 tim perurantur. Cæterū qui sensu minime destituunt, rubrificationes dun-
 taxat assumant: post uero tumefactionem, in balneū deducito, & cerotis
 mollibus medeto. A somno insup uomitione, uel radícula (si aliter nequit)
 citata, utant. Gestationibus deniq; subleuationibusq; & reclinacionibus
 per uices, uel sellæ, uel plaustrī manualis suppetijs, aut rheda. Reliquo ue-
 ro tēpore in thermas naturalia lauacra deducant. Magna postremo cum
 utilitate uictus ratio arida, potionis frugalitas, atq; fricatio deniq; adhibet.
 50 Sicca igitur deglutienda sunt, ita tamen ut sitis magna pro uirili deuite.

De ijs qui paresi secundum laxationem aut extensionem tentantur.

Quoniam aut artus dissoluti uel cōuelluntur & contrahuntur, uel rela-
 xantur ac pensiles fiunt, idq; interdum plenitate, interdum uero ua-
 cuitate, rursus attendendum est, ubi in eiusmodi affectionibus sanguis
 detrahendus, ubi uero minime. Deinde in membris quæ contabescencia
 languescūt, relaxantibus ea quæ constringendi uim obtinent misceto, &
 frictionē extantā adhibeto. Verū in contrarijs, relaxantibus solū utendū,
 cum perfrictione molli. Complectatur aut oleum quod ea calamitate affe-
 ctis adhibet, paululū nitri cōtriti, et mollificati. Perfundant aut ac foueant
 40 potius percalida admodū aqua, præcipue marina, in qua elixentur lauri,
 germina agni, aut sampsychnū, uel aliud eiusmodi. Aestiuo uero tēpore in
 mari lauanto. Cæterum phoenigmi in hac solutione constitutis uel in pri-
 mis conferunt. Vapulent itaq; partes afflictae ferulis aut ramulis urticæ:

Cataplasma

Emplastrum

Vnguentum

Adarces & piperis q. o. r. m. as
 ad batrachion ut batrachion r.
 apu r. m. i. d. as. p. d. d. d.

Dropace Dropadifug ut dropa-
 difug r. m. i. d. as. p. d. d. d.

Phoenigmi. r. rubificationem

si his perpetratis nihil profecerimus, paralyſisq; perſeueret, oportet conuulſis flacceſcentem carnem inter articulos comburere, tranſigentes cauſterijs exilibus & tenuibus: ſed concretis fractis ue partibus inſicere iuſgiter dropacem expedit.

De ea qua in unoquoq; membro conſiſtit pareſi. ^{de paralyſi p̄tralia} ^{in ſiſtis uerum} ^{in unum membrorum}

Quæ diſſectis omnino neruis accidit pareſis, nullo medicamine uinci poteſt. Sed quam intemperantia, aut humor aliquis conciliauit, huic

ſingulae paralyſes ſingulis partibus inſeſtari poſſunt.

in genere quidem facultatibus praedictis ſuccurritur. Neque uero peculiareſ quaedam ſingulis ferè corporis partibus pareſes deſunt, quas ſerie deinceps ſubnectemus. In his etenim quæ cynico ſpaſmo, hoc eſt canina

Tortura oris

ſpaſmus cynicus.

conuulſione raptu ue (quod mali genus torturam oris eſſe autumant) impetuntur, ſanguinis ex inferioribus lingua ualis detractio cõpetit, quæ fit per phorceam inſtrumentum quod uocant, planeq; in diuerſum reducit partes. Cucurbitulae item circa primam doſi uertebra, atq; apophlegmatifimi, & quæ per effuſionẽ narium fiunt purgationes. Sciendum igitur eſt, non eam quæ uidetur diuaricaſſe & intumuiſſe buccam paralyſim

Ingluui conuulſio.

habere, ſed oppoſita. In gluui uero uulſa pareſi, cucurbitulae mento ſunt applicandae. Vngendũ præterea quæ caſtorio & ſagapeno & ſucco Parthico cõſtant, illinitionibus: ſummopere aut̄ confert anaconchylifmus gargarifmus ue ex rebus acribus. Lingua porro pareſi laborãte, uenae ipſius

linguae paralyſis.

Linguae paralyſis.

Vocalium inſtrumentorum paralyſis.

qui cõſtent ſinapi: exercitationibus quoq; lingua. Iam uero uocalibus inſtrumentis pareſi affectis, thoraci afferenda ſunt preſidia. Quod ſi ſpiratio detineatur, exclamatione utendũ: ſuperciliorũ inſuper & palpebrarũ inunctiones pariter conducunt: prodeſt etiam conſutio. Veſica aut̄ eiufce-

paralyſis veſicae.

Veſicae.

modi languore uexata, ſiue lotiu ſiſtatur, ſiue ægre reddatur, ſumini atq; omento medicamenta adhibenda ſunt. Sedi uero oleum rutaceum, aut ſicyonium, adiecto butyro & caſtorio aut galbano aut opopanace, aut cremore baſami (quod *σίλφιου* Græci dicunt) immittendũ eſt: quæ quidẽ percolem atq; ceruicem immiſſa, ueſicae quoq; plurimum opis conferunt, aut

Silphi ut caſtopiu ſiſtatur ſi ſolida dicta uulgariſſe agitur

ſola etiam ſufficiunt. E centauryo præterea & colocynthide clyſmata, quod eſt ablutiones, inſtini cum ſicyonio non inutiles ſunt. Proſunt item ſummopere quæ lotium proritandi facultatem obtinent epota: & caſtorium conſimiliter: ſed ante omnia ſuccurrendum eſt ijs, & *καθημερινῶν*, qui nihil omnino lotij emittunt: balneis uero ac fomentis inſidendum, & emplaſtris relaxandi remittendiq; facultatem habentibus, quæ græce *χαλαστικά* dicuntur, utendum eſt. Qui uero præter uoluntatem egerunt, adſtringentibus agendum, per roborantia præſidia, alimenta arida & potus gelidos uſurpandum: ſed in recreationibus, & *φοινυμοῖς*, id eſt rubrificationibus,

Ad uirne reſtoratione

Chalastion paralyſis aut̄ ut̄ uoluntaria affectu

Symptomata ſymptomatum conueniens T loco affectu

& naturalibus balneis frigidis, utantur. Cæterũ ſpinæ uulnus, aut caſus, & lapſus uertebrae, letalibus ſyndromis cõſluentibus, nullo medicamine uincitur. Quod ſi ceruix pareſi inſeſtet, iſdem quæ ad ueſicam pertinent utendum, & in iſdem partibus, atq; lumbis: præterea autẽ & intenſiuis utemur;

paralyſis ceruicis

10

20

30

40

utemur. Improbatur lac et caseus & reliqua bellaria, lactucae cum caeteris
 oleribus. Recto autem intestino paresi affecto, in quo quadoque ab inuitis *Recti intestini*
 etiam oletulum egeritur, quandoque uero retinetur, eisdem utendum, alias *paresis.*
 quidem immittendo per clysterem, alias uero per constringentia: uerbi
 causa, elixatione cupressi, lentisici, rubi: aliquando uero per remittentia, cu
 iusmodi sunt adeps suillus, aut anserinus, & oleum hibiscinum: nonnunquam
 uero & per ea quae mordent, ueluti falsugo, aut colocynthidos, aut similiu
 decoctum: neque enim quicquam motiones alui tantum promouet, quantum *Agitatio*
 ipsa agitatio. Si autem frigoris copia siue recuperatio adsit, acopum ex eu *paralys a frigido*
 10 phorbio cum oleo remisso immittito. Membra postremo in hac affectio
 ne constituta, communi cura flectito, perfricato, & extendito, quemadmo
 dum praediximus, summa namque spes in frictione sita est. *Nota circa hoc*

De paresi quae colicum morbum sequitur.

Colica quaedam affectio nostra aetate homines uexauit, quam (& praes
 cipue eos qui euasuri erant malum) motionis exacta quaedam membro *paralys que colicum sequit.*
 rum orbitas comitatur, sed sensus tactus, incolumis atque illaesus conserua
 tur, tanquam iudicatorio aliquo transitu ex corporis profunditate in extre
 mas particulas factu: proinde citra quoque medicamentorum subsidiu ultro
 plerisque, tempore facili deo, motus postliminio reuertitur: alios uero diffi
 20 cilioris curationis etiam simpliciora ex praedictis unktionibus sanauerunt.
 Praecipua uero his & selecta inuenta sunt, tum id quod est populo, tum quod *De scriptura ista videtur in*
 ex abiete concinnatur acopon. Plures uero medicamenta quae robur inse *in folio 496. et 497.*
 runt, Graeci *τομινά* dicunt, et mediocriter frigorifica magnifice iuuerunt. *toimā*

De conuulsione, quem *σπασμὸν* graece uocant. Cap. XIX.

Spasmus

Ostquam de paralyfi omnium fere modorum docuimus, haud
 alienum puto fuerit, si nunc sermonem quoque de spasmo, quod
 est conuulsione, seremus, quoniam illi congener, & utraque ner
 uorum est affectio. Cuius rei quoque gratia hoc capite absoluto
 de tremoribus sequenter subnectemus. Quandocumque igitur circa morbi
 30 statim exordium, uel haud longe ab initio conuulsiones orsi persistunt atque
 perennant, a plenitate dubio procul habent originem. Quum uero post
 plurimos corporis sudores, aut uomitiones, aut excrementorum alui deie
 ctiones, aut haemorrhagias, aut immodicas uigilias, aut fame, aut permul
 tas denique atque uehementes commotiones, sequuntur, tum a uacuitate oriri
 consentaneum est. Atqui ubi aliqua sospitum partium subito conuellitur, a ple
 nitudine fieri malum necessarium est. Verum si ex febris adurentibus to
 tius corporis moles arescat, et nerui pariter aruerint, ex illaque ariditate con
 uulsio ortu habet, certe id exitiosissimum, & tantum non immedicabile malum
 est. Primum igitur membra, quae naturae quadam aptitudine contrahi nata ui
 40 dentur, uincenda ac superanda sunt, inordinatisque motibus occurrendum.
 Confricent itaque in hunc usum oleo rutaceo aut sicyonio, aut ueteri, aut hu
 ius farinae quopiam alio. Propinandum est sedulo mulsum. Caeterum qui ex
 inanitione conuulsione uexant, oleo, aut certe hydrelao calido exantlan

*Signa spasmi
 ex plenitudine
 et uacuitate.*

Curatio.

di ac perfundendi sunt. In lauacrū quoq̄, nisi quid prohibeat, ducemus, temperatoq̄ omnino ingressu utemur, cum oleo ac frictione lenissima. Nutriemus aut̄ sic affectos, quę ex chondro & alica fiunt sorbitionibus, et uinum tenue facilisq̄ digestionis dilutum, ne aqueū dicam, exhibebimus, nisi infestet febris, tum enim ptisanæ cremore utamur & somno, uacabimus. Sed quæ ex plenitudine aut phlegmone conuulsa oriuntur, plenitatis euacuatione eximie curantur, phlegmonem peculiaribus suis præsidijs medendo. Fiunt præterea cōuulsa nonnunq̄, quū lancinantur uehementius uomentes. Succurrit uero cōuulsis & acanthij radix, & acanthes albæ semen in potu sumptū. Aegyptiæ quoq̄ acanthæ, & centaurij præterea tenuis succū nōnulli cōuulsis potui ministrāt, quū uidelicet ex plenitate ortum habent spasmoda. Neq̄ tamen ad bibendum modò porrigito, sed & foris quoq̄ cuti castoriū unā cum sicyonio illinito. Quod si his perperatis non cessauerit interim conuulsio, cucurbitulas, cute scalpello circumcisa, imponito. Cruribus quidem cōtractis, coxendicibus & extreme uertebrae: manibus uero conuulsis, dorso, & primæ ipsius uertebrae, partiq̄ humero superiacenti, confertim sanè, toto corpore integro et affectione carente. Si cōtrahatur labium aut supercilium siue lingua, arduum certe atq̄ molestum putandū est symptōma, magnos secum terrores apportans. Si exiles etiam corporis partes affectæ uidentur, in his & à ceruice & primis uertebriis fiat sanguinis detractio.

De rigore & differentijs eius. Cap. xx.

Rigor, quem *τέτανος* Græci nuncupant, & ipse conuulsio quædā existens, fit ceu gelu concretis corporis præsertim spinæ musculis, frigidō humore foris & intus adstringente, unde in ea affectione cōstituti, neq̄ seipso flectere possunt. Cæterū cum in pectus caput, ceruix, & reliquum corpus rigent & inflectuntur, appellauerunt Græci *ἐμπροδιότονος*, nos rigorem in pectus haud temere appellauerimus hoc malum. Quando uero caput scapulis ueluti adnectitur, uocatur à Græcis *ὀπιδιότονος*, Romanis fortasse non absurde rigor in scapulas. Quando aut̄ rursus ceruix cum reliquo corpore ueluti immobilis, inflexa in neutram partem priuatim, sed iuxtā in utranq̄ rectā intenditur, *τέτανος* ab illa, rigor simpliciter ab hac gente nō in scite mea sententia appellatur. Verum Pelops affectiones has musculorū neruorumq̄, ceruicis extensionem cōtensionemq̄ esse tradidit, ideo neq̄ in anteriore, neq̄ in posteriorem partem, neq̄ quoq̄ aliās ceruix flecti uertiq̄ potest. Atqui si in posteriores musculos colli adstringat ac rigeat, *ὀπιδιότονος* ex accidente: si uero in anteriores partes, *ἐμπροδιότονος*: si in rectā in utranq̄, *τέτανος* nuncupatur. Caussam huius mali asserit repletionē musculorū per spiritum & aërem crassum ac nebulosum quodāmodo. Affirmat etiā eundem modum frigidū & concretū esse, ac ideo difficulter mobilem & inflexibilem: unde fit ut sic affectis fomenta sicca magis cōueniant quàm humida. Et he quidem tetani sunt differentiæ, sed omnes eadem ratione curantur. Præsentissimū

ἐμπροδιότονος.

ὀπιδιότονος

τέτανος.

Pelops de rigore sententia.

sentissimum uero omnium est præsidium superueniens febris, modò non sit à principio. Arguit uero has angusta respiratio, pulsus rarus & paruus, & *Tetani indicia.* nonnunquam risus etiã Sardonius eos inuadit ac corripit, et rubor faciei, et oculi intumescere magis uidentur, & uel neque omnino moriuntur, uel instar aquæ lotium emittunt, uel cruentum, habens quasdam ampullas: alius uero excrucatur: uigilijs magis infestantur, et sæpe numero conuulsionibus ita periclitantur, ut de lecto decidant: quãdoque singultire incipiunt & è dolore laborant, alij quidem capite, alij uero utrisque humeris & lumbis, nonnulli uero ipsorum subtremuli fiunt. Facit autem affectionem hanc sæpius etiam labor, humi dormitio, ponderis eleuatio, casus, uulnus, estus, plaga, & alia quæcumque neruis iacturam inferre possunt. Medendum autem his quemadmodum & illis qui ex inanitione conuelluntur.

Tetanorum curatio.

Cum rigore conuulsis, à morbi statim primordio sanguis mittendus est, claneis cooperiendi: partes eorum oleo Sicyonio, aut castorio cum ueteri oleo irrorandæ sunt: aut uesica quoque laxior calido oleo referta, conuulsis est imponenda. Cõcisa deinde scalpello cute, cucurbitulis detrahendus est sanguis: leues enim lædunt. Applicentur autem cucurbitulæ interdum ceruicibus ab utraque scapularum parte, & lacertosioribus pectoris locis atque præcordijs, nonnunquam uero regioni uesicæ atque renum. Nihil uero parcendum detractioni, neque tamen cumulatum interim, sed sensim atque pedetentim auferendum. Sudores porro lanis oleo madefactis detergendi sunt, ne perfrigerati occultentur et exarescant. Quod si tetanos perennauerit, in oleum bis in die descendere iubeas, et haud diu in ipso moram trahere, nihil enim tam uirtutem languidam ac solutam reddit, atque olei infessus. Bibendum præterea est hydromel opimum ad dimidiam usque partem decoctum. Adhæc panacis succi drachmam unam robusti hauriant, imbecilliores autem hemidrachmum (sic enim interpretor τριόβολον) aut ad minimum unum obolum, quod est dimidiatum scrupulum: uideri autem possit cuiuspiam hoc officere stomacho. Exhibendum etiã ammoniacum: aut succi Cyrenæici quantitas orobi, obducta crudo melle deglutiant: laserpitij radicis cochlearia duo, mulsi cyathis tribus, aut elixationi eius indita, potui exhibeantur, uel myrrhæ drach. una, aqua mulsa hyssopo decocta. Omnium uero multo inculpatissimum expeditissimumque, castorij exhibere cochlearia duo aut tria, modò distribuatur quis eius multitudinem, nihil officiet, neque si post cibum ex ipso dederit. Reliqua uero cuncta, & ipsa quoque potio aliquandiu uacationem habeat, atque interposita mora sumatur, difficulter enim & egre potantibus in nares potus rebullit, unde uehementer lancinati ad conuulsionem irritantur. Illinienda uero est sedes oleo ruta ceo, cum opopanace, immittanturque ipsis: frigida porro offusio (quemadmodum Hippocrates asserit) absurdissima maximeque temeraria est, & ob hoc à recentioribus (ut arbitror) reprehensa, etiã nos ipsi deuitamus. Unguentum probatur quod accipit nardi pondus sextam unam, ceræ uncias duas, folij amomi, styracis, mastiches, uniuscuiusque unciam unam, castorij, adar-

ces, euphorbii, piperis, singulorū unciam, spicæ nardi, cremoris balsami, singulorum unciam unam.

Opisthotonicis potio.

POtio quæ opisthotonicis confert, ex his constat: Panacis radice, pipere albo, costo, myrrha, succo papaueris, pari pondere, quam quidē potio nem culcitra petentibus exhibebis. Conducit autem eadem & orthopnoicis, hoc est nō nisi recta ceruice spirantibus. Esto præterea in hac affectione constitutis uictus ratio extenuans, quam *λεπτωτικὴ* græce dicunt, scite disposita & minime gentiū immoderata.

De tremoribus. Cap. XXI.

10

Mnis tremor generatim ex infirmitate neruorum caussam habet, cuius locupletissimus testis senectus est. Priuatim uero plures & diuersæ caussæ tremorem efficiunt, uidelicet frigidius naturæ temperamentū, frigidæ aquæ nimius & importunus potus, præsertim in febribus, præterea gelidi & glutinosi humoris abundantia, atq; immodicus etiam uini usus. Qui igitur ex delicto aliquo aperte tremunt, à nociuis deinceps abstineant. Perseuerantibus uero etiam dum factis ex febrili affectione tremoribus, principio quidem uniuersum corpus oleo Sabino, sed in relaxationibus accessionum febrilium peruetusto aut Si cyonio, irrigato: extimas uero corporis partes illitas mollibus lanis cooperito. Deinde cucurbitulæ à prima spinæ uertebra usque ad scapulas & lumbos apponendę, membris ante atq; præcordiis cataplasmate ex hordeacea polenta illitis. Protegito autē eadem hæc membra lanis oleo ueteri aut Si cyonio infectis: quod si febris perennauerit, descendendū alternis diebus uel in oleum, uel hydrelæum (quod est, aquam magna olei parte temperatam.) Frictionibus adhæc mollibus utendū. Si uero quid cunctetur frigoris, quod subesse uidetur, affectio, propinandum mulsum est & castorium. Calidis pariter locis gestationem fieri conuenit. Opportunum atq; bene dispositum cibum exhibebimus: primo quidem loco sorbilem, secundo uero alitum, atq; pisciū mollem carnem habentium. Desinentibus autem febribus, lauandi sunt, abstinentes à gelido lauacro, & uini potione. Quod si multitudo fuerit crassorum & glutinosorum humorum, incidentibus & extenuantibus utendum: cuius generis est illud: Accipe ramusculū rutæ, spondylii quantum tribus digitis capi potest, castorii, nitri, uniuscuiusq; obolos duos, dato quotidie cochlearium unū cum oxymelite, per uniuersum triduum ieiuno: Aut panacis & piperis grana quinque propinato in mulsi cyatho uno. Sed & simplicia ante potata tementibus succurrūt: uerbi causa, castorium, leporis in cibo cerebrum, althææ radice elixatio, damasonii foliorum drachmæ quatuor in mulso, eupatoriū cum aqua. Frigore autem modum excedente, & Zodimi unguento, ac ijs quæ cōtra paresim scripta sunt acopis & ungentis & phoenigmis, hoc est rubrificationibus, utantur, & exercitationibus perfricationibusq;. Cæterum ob temulentiam tementibus abstinentum à uino, donec exacte à malo liberentur.

20

30

40

Medicamentū
crassos & uiscidos
humores
extenuans.

Ophthalmia, hoc est lippitudines, & primo de dolore, ex decretis Galeni decerpta. Cap. XXII.

Vando acerbiores dolores oculos infestant, considerato quoniam ex affectu oculorum dolor in inflammationibus proueniat: Aut enim propter rosionem uehementem ex dira in oculos promanantium humorum asperitate, uel ob tensionem fartarum tunicarum, aut propter renitentiam quorundam crassorum humorum, aut spirituum flatuosorum, uehementes oculorum dolores proficiscunt. Rosionibus quidem purgantibus euacuantes oportet uti, & oui alborem infundentes, consumpta & maturata phlegmone, & corpore iam excrementis uacante: quibus per louem nullum inuenias neque commodius neque presentius amuletum quam sint lauacra. Sed istis quae priusmam scaturiginem suam ad plenitatem referunt inflammationibus, quas φλεγμονάς Græci nominant, euacuatione sanguinis, subductione uentris, & infernarum partium frictionibus, mederi competit: sed euacuato prius statim in primordio toto corpore, et humoribus ab ea parte quod uergebant, ad ima detractis: Deinceps uero topicis, quae localia uocant, discutiendi uim habentibus, *σπασσοπέλικα* graece appellant, medendum est. Fouendi igitur sunt illi, & foenograeci infundenda est decoctio. Caeterum in quibus crassi sanguinis est intensio in oculorum uenis, sine reliqui corporis succorum redundantia, uino in potu calorifico, euacuandi ac obturandi uim habente.

Rosionibus quibus succurrendum.

Si ex plenitudine lippitudo.

Si crassus sanguis intenditur

De lucis oculorum perturbatione, & priuatim de Ophthalmia.

Lucis perturbatio (quam *πάραξις* Græci uocant) humiditas oculi est, si uel cum rubore praeter naturam calor, non ex internis ipsius corporis causis factus, sed foris aliqua occasione adueniente: uerbi causa, sole, fumo, puluere, oleo: proinde cognita ac separata causa, facillime discutitur luminis illa perturbatio. In genere perturbationis huius etiam ophthalmia censetur, perturbatio quaedam non modo forinsecus ingruens, uerum citra euidentem quoque causam proueniens, & ad tertium, quartum aut quintum diem plerumque permanens. Medetur ei citra negotium, praecautio omnium quae foris luci iniuriam inferre possunt, mensa (ut ita dicam) Pythagorica, & coena canina, autalui deiectione.

πάραξις.

De phlegmone oculorum.

Quum oculi phlegmone, hoc est inflammatione, post totius corporis purgationem corripuntur, illinitionibus utendum eiusmodi, quae eam oculorum affectionem (quam Græci *ὀφθαλμῶδον*, nos oculorum inflammationem haud temere appellamus) possint discutere, & irritationem mitigare: uerbi causa, Nilei diarodon, aut etiam mediacum & nardinum. Partibus uero propinquis inflammatione correptis, utemur unguentis *μονομορφῶς*, oui albore suffusis: postridie uero eadem, nisi phlegmone intendat, partes oleo nardino illiniendae sunt. Fomentis autem elixationis meliloti, & foenograeci, utendum. Quod si ex crasso humore ophthalmia proueniat, medicamentis quae neque obstruendi meatus cutis, & corporis, neque humoris incrassandi, sed quae diffundendi, humectandi, & excernendi facultatem habent, utemur:

Vehementi do-
lori anodina
adhibenda.

cuius generis est chiaton. Quod si circa caput obstruantur partes humidae, cucurbitulam cervici impone, uel scarifica, uel hirudines fronti iuxta affectum oculum admoue, aut cataplasmate ex pane syncero aqua macerato cura, cum exiguo rosaceo, aut polentis coctis, aut papaueris decocto. Vehementiore praeterea non absimili modo utendum est cataplasmate, e croco constante & meliloto & palmularum carnibus, & tenerioribus coriandri folijs, ouisq; & tritico assatis, & micis in decoctum inspersis, & exiguo rosaceo, capitibusq; papauerum decocto solutis. Semen quoque papauerum quandoque miscetur, mitigandi doloris gratia. Quod si dolor uehemens fuerit, miscendum succi papaueris, quod opium dicunt, quibus minimum: sin aut leuis dolor infestat, deui- 10
tanda sunt narcotica: at si mediocris phlegmone fuerit, aloen in eam ipsam immittens, aut aqua aut oui albore illinito. Sed ut promptius ac presentius fiat auxilium, adijce croci drachmas sex, aloes drachmas sedecim, comes drachmas nouem, aqua pluuiali excipe, atque penicillos coccinna: sed et *δράκονα*, hoc est, quae e croco conficiuntur remedia, ab ophthalmiae principio peraccommoda habentur. Quos uero tumida quoque & per candida circa palpebras et adiacentes partes inflatio seu tumor, absque tunicarum incommodo infestat, his quibus plurimum opis afferent liquida collyria, *ὕψροκολλύρια* graece appellata. E croco item ac atramento sutorio, melleque contexta. Illud uero omnium saluberrimum utilissimumque fuerit: 20

Liquidum collyrium indolorium.

Metallici atramenti, (quam Latini pariter & Graeci melanteriam nuncupant) mellis Attici, cremoris foenograeci, pares portiones elixa, donec mellis habeant crassitudinem, deinde nucleo meles instrumenti chirurgici utrunque hircum tangito.

Ad Epiphoram, id est, tumorem oculorum ex destillatione cum phlegmone.

Ad inflammationes autem (quas epiphoras Graeci dicunt) destillationum, in principio quidem haud mediocriter congruit inedia, aquae potatio, & omnium multo maxime coitus abstinentia. Adhaec aluum quoque subducito, & aceto mulso diluto faciem inundato, praecipue si feruens fuerit destilla- 30
tio: sin minus, atramento sutorio cum melle frontem atque palpebras oblinito. Nonnulli uero atramentum sutorium aqua macerantes, ad proluendum exhibent. Sed in illis qui citra inflammationem destillatione afficiuntur, aut etiam cum inflammatione quidem, sed super scyphiu catafcaeue existente, anacollematis quae
Simplicia. conglutinandi uim habent, circa frontem utendum: uerbi gratia, Simplicibus quidem, uirentibus uitis folijs, aut rubi cremore, aut portulacae, aut cotoneorum cum tenui farina, aut galla trita cum uino, et tenuissimo farinae, aut cicute, aut pulicaris herbae cum aqua, aut solano, aut cochleis cum testis tritis ac maceratis, instar cataplasmatum a tempore ad tempus impositis: & ut summam 40
Composita. perstringam, adstringentibus atque frigidificis. Compositis uero quorum in hac affectione usus est, sic utitur: Pollen triticeum, aut myrrham, aut thus, cum oui albore illinito: aut Samiam terram, cum myrrha & manna, similiter cum albo oui. Porro in frigidioribus destillationibus, sulphuris uiui, bitu-

minis, picis, colophonix, uniuscuiusq; drachmas duas, pariter etiã trochiscus & aster & consimilia, pulchre discutunt. Theriaca præterea uino adstringente rigata, frontiq; illita, frigidus fluxus cõpescit ac sistit. Hæc ipsa in potu quidem sumpta, magnifice hac passione possessis succurrit. Ipsi uero oculo, cum lanam tum panniculũ linteolum ue tenue, albore oui infecta, imponito. Caseus adhuc recens pari modo oculo insertus, asperas maxime & acutas fluxiones cohibet. Collyria item cognomento *σαλλικὰ*, cum illita tum instillata aqueo, idem præstant. Si uero propter profunditatẽ & hyposcaphium humidum existens, longo tempore perennauerit, post uniuersales euacuationes tum medicamentis quæ per nares repurgãt, tum apophlegmatismis utendũ. Detonsioni item & rubrificationibus, quos *φονίγμος* uocant, capitis. Cæterũ in his operationes etiam manuũ (Græci *χειρουργίας*) in capite accersunt: uerbi causa, angiologiam, & arteriarũ sectionem (quam *ἀρτηριοτομίαν* Græci nominãt) tum hypospassthismũ, tum periscaphismũ, atq; combustionem circa uerticem usque ad os. Cucurbitulæ autẽ circa ceruicis partes cum scarificatione imponantur, hæc inquam reuellere & diuertere fluxum possunt. Signa porrò fluoris extra scaphium, intensiones uasorum circa frontem atque tempora, & ueluti uinculum nodus ue capitis, & quæ siccandi uim habent adglutinatiua, *ἀνακολληματὰ* Græcis appellata, auxilia.

20 Quod si horũ nihil adsit, influenza perennante, & sternutamentis interim perturbantibus, hyposcaphium putandum est esse humidius.

De ocellorum Chemosi.

Quum sub uehementiore oculi inflammatione utræq; palpebræ ita detorquentur atq; peruertuntur, ut egerrime subiacentes oculos uelent, atq; uix etiam conuiuere liceat, albumq; ipsius sublimius nigro fit, ac rubeſcit, sparsimq; nigredinem excipit, Chemosis à Græcorum medicis appellatur. Subuenit huic malo sanguinis per uenã detractio. Catharticũ quoq; quod est, expurgandi potentia præditum, & diarhodum collyrium, candidum et cineritium, quod spodiacũ dicunt, cum lacte aut oui albore: quod quidem illiniendæ sunt palpebræ, tempora, atq; frons. Fomentis præterea & cataplasmatibus quæ leniendi facultatem obtinent, utendum. Vbi uero phlegmone accedat, acrioribus subungendum cenſeo: e quorum numero habetur diarhodum recens ac uiride.

30

De hyposphagmatis, id est, uenarum ruptionibus, ex ictu plagæ ue, & oculorum tumoribus, quæ Græci *ἔμφροσίματα* appellant.

Hyposphagma, ruptio quedã eius uenæ, quæ ante fuit coalita, est, in manu aut pede, ex ictu seu uerbere plerunq; ortum habens. Sanguine igitur palumbi aut columbæ, aut calido lacte muliebri perfundito, paulò post thure abstergēs. Vel muriã instillato, maxime uero salis Cappadocij. Vtã item fotu seu balneo ex hyssopi decocto. Conducit uero tumoribus qui oculis ex plaga proueniunt, fotus quam *ποσειαν* Græci dicunt, e posca cõtinuus. Et sponsia itidem posca infecta. Spheclarion præterea combustum, et stercus columbinum, pari pondere, uino aut aceto liquefacta inungito, catapla

40

simatis uero instar caseū recentē, aut radiculae corticē, aut uua passam absq̄ acinis, singula in posca aut mulso applica. Ceterū hęc quoq̄ cōtra oculorū ciliarumq̄ excrementias, quæ græce ἐμφυσήματα dicuntur, pulchre faciunt.

Ad Emphysemata pruriginosa, & oculorum scabredinem.

Emphysema.
Pforophthalmia.

EMphysema quidem, excrementia quædam ciliarum est, tumori similis. Pforophthalmia uero, pruriginosa palpebrarum pforialis est, quam scabiem uel scabrū appellamus, ex falso nitrosoq̄ humore ducens originem.

Aduersus quæ sanè ocellorum uitia cōmode satis expedit cum posca, tum lentium dilutum, tum rosarum fomentatio, tum illud deniq̄ hygrocollyriū, quod est liquidū penicillū, æris drachmas sex, misyos assati, myrrhē, unius cuiuscq̄ drachmas tres, croci drachmā unam & semissem, piperis drachmā unam, uini Chij, & passii Cretici, singulorū sesquicyathum, coquito ad mellis usq̄ spissitudinem. Ipsa uero hęc est, quam omnium utilissimā esse credit Erasistratus, & ad anginam quoq̄, & oris hulcuscula, & uerendorū, & aurium dolores. Illiniantur autem & oleo supercilia, iamiam dormitū euntibus. Vitentur uero acria, ceu acetosa, salsa, & acuta seu aspera.

De Sclerophthalmia, hoc est, duritiē, qua palpebræ à somno ægre aperiuntur, cum suis hircuorū lemīs: & Xerophthalmia, id est, oculorū arida lippitudine & scabie.

MOrbus quidem oculi, quem σκληροφθάλμιον græce nuncupant, durities quædam & difficilis admodum oculi, palpebrarumq̄ pigrior est comotio, cum dolore ac rubedine, absq̄ humore. Quocirca spongij aqua calida tinctis eos identidem fouere, & palpebris euntibus cubitū, ouum cum rosaceo, aut adipe anserino imponere expedit, fugientes frigida, quæq̄ duritiem conciliant. Caput autem operculo muniatur, & pinguedine obducatur. Alius quoque omnino subduci debet. Ξεροφθάλμια uero, pruritui similis oculorum est affectio, sine rheumate. Medendū huic lauacris & inunctionibus, et boni succi nutritatu. Non mediocri uero utrisq̄ iuxta fuerint præsidio medicamenta tam acria, ut lachrymas eliciant ac prouocent, propter quæ durities de suo rigore remittet, & ariditas humescet. Huiusmodi quippe est & Erasistrati, ab exuberanti usu πάχνης, & quod appellatur dicenteton, & id quoq̄ cui cognomentū est σταλιωτιόν, quasi dicas militare.

De Ectropijs, hoc est, palpebrarum ad inferna conuersione.

ECtrophe, ciliarū quædam est affectio, uel ad cicatricem, uel ad carnis excrementiam referens originem. In ijs ergo, quæ excrementiā carniū diutius remorantur, rasilem eruginem torrefactam terito & admoueto, aut plumbo cremato cum sulphure ignem non experto, & loto, aut ambobus æquis partibus, tum rubigine, tum plumbo, utitor: nam quod à cicatrice fit ectropion, si quidem curationem admittit aliquam, chirurgica eget manu.

De Aegilope & Anchilope, oculorum abscessibus.

Αἰγίλωψ.

AEgilops, abscessus est, qui inter maiorem oculi angulū et nares fit, qui ruptus si negligatur, usq̄ ad os fistulam aperit. Idem priusq̄ disruptū exulceretur apostema, Anchilops appellatur. Aduersus quod mali genus haud mediocriter conducit glauciū, & crocus, unā cum succo perdicidis appli

applicata: iugiter uero permutari debent, & necque pati dum mutantur ipsa. Aliud: Halica (sic enim ἅλιξ reddimus) in aceto elixa, et scite friata atque cōtrita, nō modo incipiētibus, sed et in suppurationē atque pus cōuersis, succurrit, & ruptis usque ad os descēdit. Hoc si quis utatur, non Aegilopas solum, uerū Anchilopas etiā medebit. Aliud: Ruta fatiua cum suo succo trita, decocta & imposita, abscessus qui in maiore oculi hirquo ad nares sunt, scite admodū ac graphice instaurat, & usque ad os descēdit. Intra initia mordax quidem est, sed ocysissime mitescit. Atque suspiciendū interim, quod nulam post se turpem atque inhonestā cicatricem relinquat. Aliud: Cochleas cum testis tritas imposito. Nonnunquam uero & aloë quoque, aut myrrha huic confusa & immixta, in pus iam ante conuersum suppuratūque, cum eruptione exiccat.

De Trachomate, id est, scabritate.

TRachoma quidem internarū palpebræ partiū scabricies quædam est. Illarum porrò extensio rigida, quæ eò peruadit ut fissuras obtineat, Sycolosis uocatur: quod si inueterauerit & occalluerit, Tylosis appellabit. Collyrijs igitur utendum, tum illo quod è uino, tum eo quod è duobus lapidibus cōstituitur. Necnon & ipso hematite lapillo aqua eloto, secundū subiectionem adurenda est palpebra. Atque armation cum exiguo cygnario, aut diacroco, non tam ad hæc, quàm ad psorophthalmiam sine exulceratione congruit ac conducit, turgenti cilio illitum. At si callus durior extiterit, fricabimus cum pumice, uel cum testa sepię, uel folijs ficulneis, aut instrumento denique quod uulgò uocant Blepharoxyston.

De Chalazijs, oculorum tuberculis.

Chalazium, palpebrarum album est ex humore concreto tuberculum: cui medendo ammoniacum aceto liquatum cum galbano illinito. Opitulatur uero huic quoque uitio, unà cum cerota excepta terebinthina.

De Crithe, seu hordeolo.

Hordeolū, quod κριθῶν Græci nominant, tuberculum est, quod in palpebra hordei longiusculi similitudine, super pilorū tarso nascit. Oportet itaque in eius curatione cera candida fouere, aut muscæ capite amputato, reliquo corpore perfricare, aut cum hordeorum elixatione perfundere.

De pediculatione palpebrarum.

Expurgantes ante omnia pedunculos, aqua marina tepida abluere palpebras expedit: mox medicamentum quod iam subscribam, tarso applicare. Accipe aluminis scissilis medimnos duos, staphidis syluestris medimnum unum, quibus tritis ac dissolutis utere.

De Madarosi, siue Milphosi, quod est palpebrarum defluuijs.

Madarosis oculorū morbus est, quo palpebrarū pili defluunt. Post uniuersi igitur corporis diligentem curationem, smegmatis quæ cognomento καλλιέλεφαρα (hoc est, quæ uenustatis palpebrarū gratiā lenociniumque inducunt) nuncupantur, ad profligandum illud oculorum uitium utamur. Accipe terræ Ampelitidis (quam plerique Pharmacitim nominant) croci,

nardi Celticae, ladani, aequales partes tritas usui adhibe. Aliud: Stimmeos affati colluti drachma una, plumbi ceratia octoginta & drachmas quatuor, croci drachmas quatuor, nardi Indice drachmas treis, una cōtere, atque utere. Aliud: Palmularū ossium crematorum drachmas treis, nardi Gallice drachmas duas, ubi triueris in farinā & preparaueris, utere. Caeterum hoc medicamentum scabiosis quoque cum prurigine oculi succurrit.

Medela Neapolytae, ad palpebrarū defluuia, & diurnos ciliarū affectus.

Stimmeos, cadmias, chalcitidis, misyos, aequas partes in crassa frusta incidide, mellique cōfundens, coquito, ubique liquefeceris, aduersus Melphosim adhibe.

De Ptillosi.

10

Ptillosis palpebrarū quaedam est in callum indurata crassities, rubens, quam magna ex parte capillorum defluuium comitatur. In eius igitur curatione, muscerdam deustam & melle leuigatam illinito.

Ad superciliarum Madarosim, & glabreta.

Oleo, seu seuo anserino infectis digitis plumbum contere, atque eo obline. Aliud: Hoc praeterque quod glabricitati superciliarum medetur, nonnihil nigroris quoque inducit: Noces ponticas crematas cōtere cum adipis caprino aut agnino. Aliud: Id quidem ad barbæ alopecia plusculum tulerit praesidium: Herbæ Apollinaris drachmas duas, muscerdarum drachmam unam, capilli Veneris tantundem, unguenti irini cochlearia quatuor, ubi triueris perque accurate, unguentum admisceto, & antea fouens illinito. Quod si quis ante totonderit, multo efficacius erit.

Ad Trichiasim, quod est densitatem palpebrarum.

Vbi iam antea uitiatos palpebrarum pilos euulseris, locum confestim sanguine ranæ sine additamento inungito, uel cinere chameleontis niuei adiecto, aut sanguinem pupillarū, aut fumum in hordeolis prognati succum cum cōmeos, aut tellinarū falsarū, earundemque crematarū cinis ex cedrino liquore inspersus, aut loti crematae cineris, aut alumen, aut crotonos à cane sanguis admodum confert.

Trichocollia.

Reconglutinatio ad euulsos pilos: Asphaltus, mastiche, coma cochlij, limacis, conglutinandi uim habent.

De Encauthidibus & Rhyadibus.

Eycauthis.

Rhyas.

Encauthis oculorum labes est, quā canthi maioris caruncula plus aequo naturalem in magnitudine habitum excessit, & ad nares protuberat. Rhyas uero e contra eiusdem anguli carnis est consumptio. Encauthides igitur tum istis medicaminibus, quae de Ectropio memorauimus, tum similibus etiā rebus adurentibus, tum istis quae uim habent erodendi, cōminues: sed ne quid nimis: periculum enim est, ne si totas omnino expungas Rhyadas, diuersum planè malū inducatur: sed ad naturalem illum ac iustum magnitudinis habitum. Sed Rhyades, prorsus quidem magno angulo siue rudis chirurgici culpa, siue pharmacorū carnem corrodentium perditio, nullo medicamento uinci possunt: minuta uero duntaxat parte ipsarū, istis quae modice adstringunt, & carnem inducunt, restituas: cuiusmodi sunt, quae è croco &

40

eo & glaucio & aloë cōponuntur, & diacroca appellata collyria, Apollinariſq; herba in uino decocta & impoſita, & puſillum aluminis cum uino,

De hulceribus oculorum, & differentijs eorundem.

Hulcerum quæ oculos infeſtare conſueuerūt, genus quidem unum eſt, ſed in plurimas particulatim differentias dirimūtur. Nam quod in cornea quidem tuni- cula cauū, ſeu curuū hulus fit & anguſtū atq; purum, Bo- thrium nuncupatur. Quod uero latius quàm hoc & minus profundū, Cœ- loma appellatur. Argemon autem exulceratio quædam eſt, quum in circu- lo iridis undiquaq; id quod foris eſt ſubrufum, quod uero intus, albū appa- ret. Epicauma uero hulus eſt ſordidum, impurū & cruſtuſoſum, ex cuius purgatione ſæpius humida quæ ſunt in oculo, effluūt. Et alia innumera fer- me exulcerationū oculi ſunt discrimina, de quibus in communi uerba fa- ciemus. Proinde quum exulceratio cum phlegmone forte fortuna conſti- terit, curatio illis quæ phlegmones leniendę & maturandę poteſtatem ha- bent, emolienda eſt, unā cum peculiari hulceris medela: cuiusmodi collyria quidem ſunt & libanium, & cygnus, & quæ pelaria appellantur, & aſter, & conſimilia: præterea quæcunq; ex malo & terra aſtere, ceruſſaq; con- ſtant. Certo autē ſcimus omnium præſtantiffimum anodynū eſſe τὸν ἰλάμωνα, cæterum in eius uſu perſeuerandum non eſt, quoniam uehementiffime ſi- quicquam aliud ſtuporem inducit. Vtiliſſimū porrò τὸ διὰ ζεμάτων, nihil pla- nè habens narcotici. Quod ſi cū reumate fuerit exulceratio, illorū quoda- miam collyriorum adhibebimus: quale eſt, quod ex hydra componitur, & chianum, anſerinum uē, & fuluus cygnus, & breuiter quæcunq; expulſi- cis, ſine roſione ac morſu, facultatis ſunt. Aduerſus præterea ſordida ac pu- trida ocellorum hulcuſcula, mulſo modice diluto, atq; ſœnogræci decocto utamur, atq; illis quidem tum ſeorſim per ſe, tum adiectis etiā quæ ad eam rem facta ſunt collyrijs. Acutiora quidem ſi fuerint hulcera alba, Seberia- no, & quod ex ſœnogræci ſucco contextitur. Vbi uero acres exulceratio- nes minime fuerint, collyrijs quæ myrrham habent, maxime utendū. Cæ- terum hulceribus ad unguem expurgatis, Cleon docuit & cicatricem indu- cere, & eidem ſimilem colorem induere.

De Proptofis, uasto tumore, qui oculum ſua ſede propellere uidetur.

Proptofis hulus rhagoidis tunice eſt ex ſanguinis profluui- o, quā διὰ τὸν Proptofis. ſιμ dicunt, aut ſciſſura corneæ, cauſam ducens & originem, quæ parua quidem adhuc, modis omnibus muſcæ caput referens, Myocephalon nun- cupatur: aucta uero amplius inſtar uuæ, Staphyloma dicitur: Vbi uero eò peruenerit ut palpebras feriat, μῆλον: quū deniq; duritie calluerit, Clauus, græce ἦλος appellatur. Quocirca ſi mediocriter tantū oculus, ueluti ad mu- ſcæ capitis inſtar (unde nomen ſortitur μυοκεφάλου) à ſuo iuſto modo pro- cidit, medicamentis quę expellendi, proſtigandi & confringendi potentiā obtinent, utendum: uerbi cauſa, Chio, Phæo, Nardino, & Theodotio. Et quod è Thallia, ſummo oleæ coliculo, & cōfectione δὴ κίρατος. Spongia quo- que irrigandum eſt: poſca, aut uino adſtringente, aut roſarū decocto ſpon-

giam macerantes, aut spleniū. Cæterū præcipuū bonitatis honorē aduersus proptoses & omnia hulcera habet Olympiacū aut olympus appellatū, cum cremore oleę aut polygōni, aut poliī. Eadem quoq; ipsa & hulceri Clauo cōgruentia sunt, & Staphilomatīs, si priusquam albis maculis obducantur uel calluerint, usui adhibeantur. Nam quæ maculas candidas, unde λέβ κώματα dicuntur, cōtraxerunt, & calli instar obduruerūt, omni medicationi renitentia tanquam insanabilia omnino relinquuntur.

De fugillatis, quæ Græce dicuntur ὑπόπνια.

Hypopyon in cornea oculi membrana quādoq; nascitur, nunc quidem in imo, nunc uero in summo, ungui humano forma non dissimilis sup-¹⁰ puratio: quæ caussa est ut à Græcis ὄνηξ, à nostris Vnguis oculi etiā hoc malum appelletur. Scopi itaq; curationis huius mali gemini sunt. Primus est, ut suppuratio quę in tunica coit, per ea quæ nō uolenter, sed moderate discutendi potestatem habent, dissipetur: cuius equidē farinae sunt, mulsum, & foenogræci cremor, & quæ ex eodem cōtexuntur collyria, atq; libaniū, & quicquid ē libano, hoc est thure, concinnatur. Alter est, ut confringatur & expurgetur cum uehementioribus ualentioribusq; : ē quorum numero sunt collyria, quæ myrrham habent, & ob id δίασμυρνα à Græcis appellant, & hygidiū. Atqui hypopyis absq; exulceratione medendis, etiam illo utendum est hygrocollyrio, composito ex acanthi, croci, singulorum drachmis ²⁰ octo, myrrhæ drachmis quatuor, mellis libra una. Cæterum pustula ac tumor quam φλύκταινα Græcorum medici nominant, abscessus quidam cornei humoris, ad hypopyam curationem refert.

Humida ad hypopya.

SVmito croci, aloës, myrrhæ, uniuscuiusq; unciā unam, uini uncias treis, Smellis optimi uncias sex, teratur & mollefiat crocus cū uino exiguo, deinde aloë cum myrrha, & simulatq; crassitudinē præfert, inijcito ipsum mel: quæ quidem iam unita atq; cōmixta, in uase uitreo reponito: bis autē quolibet die utitor. Verum si moras quis oderit, malitq; maturare atque urgere interim, ter eo medicamento occurrere nitatur. Et quamprimū oculum unā ³⁰ cum carne purgarit, integram ualitudinem recuperabit.

De cicatricibus & leucomatis.

VLæ, quod est cicatrices ac maculæ, quæ in summa superficie oculis in-⁴⁰ nascunt, à quibusdā modò cicatrices, à nonnullis uero nephelia, quod est caligines, appellantur: quę quidem altius radices egerunt, leucomata dicuntur. Quorum sanè abstergendi purgandiq; facultate prædita, hæc σμηκτικά quidem, illa uero ὑπτικά à Græcis dicta, præsidia sunt. Leuiores igitur maculas νεφέλια dicta, anemones succus exterit, atq; minoris centaurij cremor, cum melle. Eas autem quæ longiore temporis spacio perseuerauerunt cicatrices, cedri liquor extenuat ac exterit. Aes item, absque addita-⁴⁰ mento ullo, aqua dissolutum & contritum instar collyrij: & σμηκτικά collyria, cuius generis ceruini cornu, & rhinarion, hecatombeq; & similia. Sed leucomata, nitrum cum oleo peruetusto, accurate maceratum et molle factum

factum & scite illitum, tergit & expungit. Idem sepiaē testa cremata, cum melle liquefacta, pulcherrime præstat. Inter collyria aut, hoc quidem haud incite & clementer extergit: Mamira guttæ ammoniacæ thymiamatis, myrrhæ troglitidos, crocodilorum oletuli, æquis partibus, redige in collyrium, atq; utere: aut compositis ex aqua dissoluto crocodili stercore collyrijs, maculas oblinito. Haud improbe autem feceris, si Cappadocicis salibus aqua dissolutis, collyria natura ad candidas oculi maculas (unde & λευκωματικὰ græce dicuntur) comparata, guttatim instillaueris.

Vlarum tinctura.

10 **G**Allæ, acaciæ, singulorū pondo libras quatuor, atramenti sutorij pondo libras duas. Collyriū præterea illud: Mali Punici flores, cytinorū, (qui captu & ambitu pomum intra se quasi foetus claudunt) atramenti sutorij, acaciæ, commeos, uniuscuiusq; pondo drachmas quatuor, stimmeos, gallæ, singulorum pondo drachmas duas, aqua soluito. Quum autem mali Punici flos ad manum non fuerit, tum acinos huius mali, intra cytininos, quæ instar membranæ sunt, complexos, admisceto.

De Pterygijs.

20 **V**Nguis, quod Pterygion uocant, neruosa est circa tuniculam corneam exuperantia, oriens quidem sub angulo, sed ad exteriora per oculum progrediens, quæ ita quandoq; augetur, ut pupillam operiat. Si magna & inueterata sit, nō nisi chirurgica manu exciditur. Recentior uero & mediocris magnitudinis, præsidijs abstergentibus expugnat: cuius generis sunt quæ Græcorum medici τραχωματικὰ ἢ λευκωματικὰ dicunt, quod nimirum illa trachoma palpebrarum asperitatem, hæc albas oculorum maculas, leucomata appellata, proprie consumunt. Ex incompositis quidem, æs crematū, aut atramentū sutorium, cum bile porcina optime conducit. Sed longe efficacius hoc, quum atramenti sutorij partem unam, commeos partem semissem emollientes, uel inungimus, uel peniculos conformamus. Nonnulli uero bilem caprinam melli confundunt, atq; inde obliniunt.

Ad Pterygia, Hypopyos, & Amblyopias, Oribasij.

30 **A**ccipito lapidis Magnetis, eruginis rasilis, sinopidis, guttæ ammoniacæ thymiamatos, singulorū drach. iij. croci drach. ij. mellis Attici cochleariū & semissem. Plurimū hoc etiam confert in medendis leucomatis.

De Anthracosi, & carcinomatis.

40 **C**arcinoma tuberculum est, quem Cancrum Latini dicunt, in cornea oculi membranula, magni doloris, tunicarū ruborem & dilatationem præferens, qui pungit dolorem, & usq; ad tempora pertinet, potissimumq; si concutiantur: appetitu præterea carent, & ad aciora medicamenta exacerbantur: atq; hoc quoq; immedicabile malum est. Consulendū tamen et illis est, & si fieri potest, succurrendū, potu lactis, frumentaceorū quæ σιτηρά Græci nominant, & aliâs probi succi epularū porrectione, exceptis omnibus acribus. Benefacit collyriorum quoq; delicatorū infusio: uerbi causa, Spodiacū, à cinerula nominatū, Seberianum, atq; id genus quæcuncq; alia.

Anthracosis. Prænosse autem oportet bonū totius corporis temperamentū. Atqui anthracosis quoque hulus est maleficū, grande & difficile, quod καύσινθω Græci dicunt, crustulosumque, quod nunc quidē bolbo, nūc uero palpebra, quem admodum & in alijs quibuscunque humani corporis partibus, fieri potest. In eius uero anthracoseos, quæ in bolbo oboritur, curatione, principatum tenet, ea quæ statim quidē ab initio fieri debet cū clystere euacuatio: deinde de lacte crudo moderata expurgatio: mox fotum spongia farinā orobinā aut triticeā in mulso elixā, cataplasmatibus modo adglutinare expedit. Nonnunquā & irim oculi orbem tenuē opplentem, lacteque oculū eluere. Quod si edendo repant exulcerationes, lenticulam cum melle, aut malis cydonijs decoctis emplastri instar imponere. In eo uero quod latius depascendo diffunditur hulcere, folijs oliuæ elixis, aut mali granati corticibus, siue granis in uino cōcoctis cum melle contritis. Sed hulcere serpente, quam *voúlō* græce nuncupant, urgente, & crusta *ἐγχαρᾶ* appellata decidente imposito medicamento quod dicturus sum, & quum hulcera fuerint pura, lecinthijs assitritis cum croco & melle, cataplasmatibus more illinito, donec cicatrix inducatur. Cæterū medicamentū quo de agimus illud est: Spodij drachmas quatuor, myrrhæ nō admodum aridæ ac torrefactæ drachmas treis, obolos totidem, in Amineo uino usque dum exiccetur macerans, passo Cretico ueteri commisceto, quibus mollefactis liquidum in pyxidem fictilem tollito, atque sublinito. Sed ad anthraces, quos carbunculos dicunt, qui palpebris in nascuntur, malum punicum acidum totum contundens coquito in aceto, subactumque ualde in farinam conterens, linteum oppleto, & utitor, cōmutans & renouans interdū quidem bis, noctu uero semel duntaxat.

De Mydriasi, nimia dilatatione pupillæ.

MYdriasis oculorum uitium est, quo, colore ne tantillum quidem mutato, pupilla iusto longe latior apparet, & nonnunquam uisoriā facultatem prorsus impedit, interdum uero magna ex parte, quo fit ut uisa multo minor ueris esse uideantur, cuius causa est *πῶδ' ἠωμαλκή τις ὑπόστως*, hoc est, redundans quædam humectatio. Succurrendū est itaque huic uitio, sanguinis incisa uena cubitus detractio, atque expurgatio: si uero non, uenas in hircis quos *καύσινθω* dicunt, diuidito, deinde cucurbitulam ceruici imposito. Faciem item atque oculos aqua marina perfundito: Quod si marinæ copia non sit, muria aut posca. Medicamentis denique isdem in mydriasi utendum, quæ & in medendis phlietænis expediunt.

De Phthisi & Atrophia.

PHthiis, quod est oculorū tabes, fit quando pupilla angustior, & hebetior corrugatorque ex adfectione quapiam redditur, in qua uisa maiora esse apparent quàm sint. Quæ quidem ex crassitie & spissitudine, ab ariditate potissimum facta, prouenit. Dirimitur autem phthiis ab atrophia eo discrimine: Phthiis angustiorē facit pupillam, atrophia uero oculum exiliorē & angustiorē reddit. Medebimur autem huic affectioni obnoxijs, exercitationibus, cōfricantesque perquam accurate cum caput, tum uultum, tum ocu

Phthiis et atrophie discrimen

tum oculos: faciem adhæc aqua perfundentes, & caput ungento aliquo calorifico circūlinientes. Oculos præterea extenuante & relaxante atq; acriore medicamento sublinito, quale est quod sequit̃: Guttæ ammoniacæ drachmam unā, crocomagmatis drach. quatuor, croci drach. duas, rubiginis drach. unam, maceratas in aqua fingito, & utitor.

De Nyctalope, id est, acie uespertina.

Oculorum uitium, quod Græci *νυκτάλωπα*, Latini lusciosos & nuscitiosos appellant, uulgò dici consuevit, quoties acciderit, ut interdiu quidem iusta acie uideat quis, uespere uero & occidente iam sole, minus atque obtusius cernat, noctu postremo nihil. Eo malo affectis pulchre medebimur, si primo è cubito euacuabimus, secundo hirquos expurgabimus, aut clystere expurgante utemur: tertio loco apophlegmatis pituitā detrahere, aut sternutationes ciere precipiemus. Potui uero hyssopum, aut rutam ante cibū offerre expedit. Quod si his peractis non ex animi sententia succedat, rursus medicamentū expurgandi facultate præditum, hoc *καθαρκτικόν* græce uocant, ex uehementioribus puta, scammonia & castorio confectum, medicus exhibeat. Perungito præterea cæcitudine illa nocturna oppressos, melle despumato: oculis cōniuentib. cōpressisq; humida intus cōtineto, aluminis ceratiū siliquā ue medimnos duos, salis fossilis medimnū unum, contere cum melle, atq; sublinito. Aliud: Iecur hircinum affato, atq; inter asandum ichora colligens inungito, ipsum uero hepar edendum exhibeto: decocti uero iocinoris uaporem oculis apertis accipere iubeto.

Vehementiora
medicamina.

De glaucomate & hypochymate, ex Rufo.

Glaucoma uero & hypochyma, hoc est, oculorū suffusio, unum idemq; mali genus esse antiqui putauerunt. Posteriores uero, glaucomata quidē crySTALLINI humoris in oculo uitia, quæ ex humiditate in glaucū colorē transeunt, existimauerunt: Hypochymata uero, humorū suffusionē, qui circa pupillam in medio corneæ & crySTALLINÆ speciem lucēq; impediunt. Sunt aut̃ omnia glaucomata ex his uitijis, quæ nullo medicamento uincibilia, curationi medicum unguem obijciunt: Hypochymata uero, ut non sunt incurabilia omnino, ita neq; omnia sanant̃. Verū illis qui eiusmodi oculorū suffusione tentant̃, antequā morbus cōsistat, sanguinis è cubitu detractio, expurgatione, euacuationibusq; acrioribus succurrit: uerbi causa, Diacentaurij decocto, aut ficu amara, & alui crebriore solutione, cucurbitulæ in occipite, aut ceruice, quod *ινίον* græce uocant, circūcisa scalpello cute, adglutinatione. Per uniuersam præterea uictus rationē, aquā potus loco sumere, tum ex re, tum ex usu fuerit: alimentis item extenuatibus uti. Cōferent aut̃ temporis progressu & apophlegmatismi per dies aliquot. Quicūq; uero perperā & tanq; coniuenter quippiā intuent̃, perinde atq; conopia præferentes, & quod è malo aliquo humore, aut biliosioribus uaporibus sursum halantibus fit, medicamentum ex aloë amarum exhibebimus continuo, aut per illud quoq; purgabimus. Cæterū in oculis itidem medicamentis utendum, primum quidem simplicibus, quemadmodum melle & oleo cum sceniculi

Glaucomata.

Hypochymata.

cremore: Secundo uero compositis, cuiusmodi fuerit illud: Sagapeni didrachmium, succi Cyrenaici, ueratri candidi, singulorum drachmas sex, misce mellis heminis octo. Oribasius uero, quemadmodum de se ipsissimus asserit, proxime sequenti usus est: Caucaledis liquoris, chamædryos, coronopi, uniuscuiusque tantundem coterens. Facito uero & collyria ex succo foeniculi. Proteus praeterea & Thalasserus, è succo balsami, quæ ὀποβάλαμον uocant, & ex his cõtextis collyrijs quæ naturæ aptitudine opitulari possunt, foeniculi adhæc decocto hausto in principijs, iuuerunt, medicamentoque ex succis, & opobalsami, melle, & oleo ueteri, & id genus alijs.

De oculorum hebetudine, puta Amaurosi & Amblyopia.

Αμαύρωσις.

Αμβλυωπία.

Gutta serena

Aμαύρωσις, totius plerumque lucis uidentis usus impedimentum & obex est, absque manifesta causa, integro & incolumi omni oculo. Αμβλυωπία uero hebetudo uidentis est, ex aliqua incerta occasione proueniens. Cura autem ea in uniuersum quidem quadrat, quæ antea in suffusionibus oculorum est explicata: Speciatim uero ex oculorum hircus sanguinis euacuatio, hircudinum usus, & circa tempora potissimum earundem adiectio, & infernarum partium frictions. Progressu uero temporis, sternutationem cientibus utendum, & quæ à ieiunis fiunt uomitionibus, illinitionibusque modicis. Præcipuum quidem habetur, confectio quæ ex mellis & olei æquis partibus con-textitur: Proximū est, ex his quæ sequuntur concinnatum medicamentum. Sumuntur croci oboli duo, bilis suille drach. una, piperis communis grana octogintaquinque, cremoris foeniculi drach. sedecim, guttæ ammoniacæ thymiamatis drach. una, dissolutis aridis cum liquore succo ue, mellis cochlearia quatuor, reconde, prepara, & tollens in æneam pyxidem, utitor. Ante illinitionem autem foueto pyria, oculos in calidam aquam marinam immergens.

De Strabismo, hoc est, aspectu obliquo.

Distortiones oculorum à generatione, quas Græci στραβότητας & στραβισμούς, nos strabones dicimus, corriguntur in infantibus, si persona ita capiti imponatur, ut à fronte rectè adspiciant. Strabismus enim cõuulsiua musculorum qui bolbum mouent, est affectio, & lucerna è regione posita, non à latere apparente, emendatur. Sed quādo nares uersum oculi detorquentur, floccos rubro colore suffusos oculorum hircus circa tempora adglutinato, ut ad hos fixis luminibus intuentes, corrigant oculos.

De Ectropio.

ITa quandoque premuntur hominis oculi, ut exerti perseuerent, illis quidem qui laqueo torquentur ac præfocantur. Incisio uenæ cubitus, præsidio est. Quod si ex alia quapiam occasione id usu ueniat, ueratro nigro aut scammonia medendum. Elisiones uero oculorum quæ ex doloribus proueniunt, sæpius enim ex nisu laborantium è dolore partus contingunt, purgationes soluent, proinde opitulandum est etiā illis. Viris autem post sanguinis detractio-nem per uenam, si non cedat, occipiti cucurbitulam adhibeto, lanamque melle illitam imposito, aut floccos cum aqua & linteo complicato, clementer suspensaque manu desuper ligato. Expedit præterea ea oculi iniuria uitioque affectis,

ctis, aqua marina egelida uultui perfusa: Cichorij item cremor, & semina-
lis herba unà cum succo papaueris, *μικρονέιον* appellato, illitū, & alia quęcūq;
contrahendi & congregandi potestatem habent.

De oculi suffusione, quam *σύνχυσιν* Græci dicunt.

Synchyses, oculorū profluuiā ex ictu plagā ue oborta, non sanguinis mo-
dò, incisa uena cubitus, detractio, sed sanguen etiā nuper perempti, ma-
xime uero turturis, curat & emendat: Sin minus, uniuersum oculū sangui-
ne columbino opplentes, eiusmodi iniurijs occurremus: deinde lanā mol-
lem maceratā in ouo discisso & contuso cum uino & rosaceo imposito, &
10 alligato: sequenti uero die hoc idem faciendum: tertio fouendum, lacte q̄
perfundendus oculus, & ex rebus ad eam prouinciam factis & idoneis ca-
taplasma adglutinato: postremo unctulis collyrijs ue, quę ad ueteres affe-
ctiones faciunt, perungatur: uerbi causa, Chiacio unguento.

De Myopia.

LVsciosi non nisi contractis palpebris intuentes, quos *μύωπας* græce uo-
cant, h̄ dicuntur, qui statim ab ortu quidem ipso, oculis propius admota
cernunt, sed longius distita spectare nequeunt. Insanabilis sanè istiusmodi
affectus est, ob spiritus uisui unde nascitur, debilitatē. His contraria omni-
no patiuntur ætate prouectiores & decrepiti, quū ea quę longius distant,
20 facilius exactiusq̄, quàm ea quę admota sunt oculis, aspiciant.

Auricularia, & ante omnia de aurium dolore. Cap. XXIII.

Qui ex frigida causa aurium dolor suscitatur, siue ex anni tempore,
præcedentē ue uictus ratione, aut laborantis egestionē (si modò
αὐτανπίστως sic licet interpretari) percūctationē ue: siquidē ex præi-
torio euidentiq̄ causarū genere proficiscitur, siue quod in imo
funditus hæreat, absque grauedine uel lancinatione uel inflammatione de-
prehensus, calorificis curabitur præsidijs, auditili meatui instillantes oleū
rutaceum calidum, aut nardinū, aut laurinū, aut amaracinū, aut phulliatum
aut spicatum, aut cōmune cum euphorbio, aut pipere, aut castorio, aut com-
30 magenum quod uocant unguentum, aut succum balsami. Et oleum præte-
rea in quo elixum sit allium, *σκόρδον* appellatum, aut cepa, instillatum auri-
bus ex frigore languentibus, auxilio est.

Ad dolores auri-
um ex frigore.

Ad languores aurium ex calore.

Dolorem uero auris ex calida intemperaturæ causa, in qua feruorem
quendam sine grauedine aut tensione sentiunt, contrarijs medicamen-
tis curabit medicus, albuginem oui instillans friatū ac colliquatū, perinde
atq̄ in oculo: & lac muliebre, cum aliquo ex anodynis collyrijs, aut cremo-
re perdiadis cum exiguo rosaceo, atq̄ ipsum quoq̄ rosaceū, aut oxyrho-
dinū, aut succum solani, aut coriani, aut asphodeli, aut oleum in quo inter-
40 na terræ, aut oni aselli ue, qui situla decocti: aut oleum amygdalinū per se,
aut uiuentia cerycia, buccina appellata, tria in eo elixans, naturaliter hoc i-
psum efficit.

Ad aurium dolores è crassis humoribus.

CAeterum dolorem ex uiscosis & crassis humoribus factum, cognosce-
 tis, atque ex ea quæ præcessit educatione. At si dolor sit absq; ulla grauita-
 te, sola distentio dissidiumq; auditus, spiritū flatulentū exitu destitui decla-
 rat. Utendum itaq; in utrisque, his medicaminibus quæ obturationes discu-
 tiunt atq; intersecāt: cuius generis est aphronitrū cum aceto & melle, atq;
 bilis ouina cum oleo cōmuni, siue amygdalino: necnon & porri atq; cepæ
 cremor tepidus cum melle, aut organū deniq; cum melle lacte q; muliebri
 contritum, auribus instillato. Aduersus autē uehementiores frigiditates, 10
 bilis caprina cum porri succo instilletur. Cæterum quum ingens quem ac-
 multus & diurnus labor infestat, hisce remedijs utendum est: cuiusmodi
 sunt, dracunculi succus, & ari, & bryonia, & huius farinæ cætera.

Ad dolorem aurium ex flatu sufflaci.

Priuatim uero eis qui auris cruciatu propter flatulentū spiritū torquen-
 tur, cucurbitula, calida prius aqua calfacta, et circa aurē imposita magni-
 fice succurrit. Quod si pondus pariter & contentio cum dolore, quem im-
 mensus ac multus comitat̃ arteriarū percussus, unā molestarint, aut febris
 etiam tentet, inflammari scito auditoriū, atq; ob id quidem ante omnia inci-
 sione uenarum utendū, deinde auriculario specillo lana inuoluto, oleo dul- 20
 ci calido frequenter fouere expedit. Adhæc adeps quoq; anserinus meatui
 instillandus est, aut uulpis, aut Basilicum medicamentum cum rosaceo, aut
 cyprino, aut irino. Foris porrò cataplasmat̃is modò illinienda sunt, ea quæ
 leniendi dolorem pariter & concoquendi potestatem habent. Sed uiolen-
 tius dolore sequente, medicaminibus quæ mediocriter obtundere & stupe-
 facere sensum possunt, utemur: haud enim paruum ac contemnendum peri-
 culum cerebro, quod auditorio neruo inflammato uicinum est, incumbit.
 Pulchre igitur hoc remedium succurrit: Succū papaueris (quod opium uo-
 cant) partem unam, castorij partes duas cum lacte muliebri, aut albugine
 oui, aut uino dulci passō ue, tepidū auribus instilla. Cæterū croceus quoq; 30
 orbiculus, quē *τραχίσκος* græce nomināt, pariter & aster, & Philonis antido-
 tus, hac affectione afflictos sæpenumero adiuuit. Iam uero aurem assidue
 uel oleo cōmuni, uel aliquo calido fotu fouere oportet, lanam in eo ipso in-
 tinctam auribus imponere, minimeq; gentium cessare quantū fieri potest,
 membr̃is inflammatione infestatis. Vbi autem dolor inueterarit, & iam in
 suppurationem conuerti cœperit, medicamento è succo seminis lini utitor,
 instillans id ipsum dissolutum cum rosaceo, aut chamæmelino.

Ad auris ex aqua languores.

QVando autem aures ex aqua medicaminosa in auditoriū meatum infu-
 sa dolent, siquidem plurima fuerit, per os, aut etiam per calamum ceu 40
 canalem exugendo attrahe aquam: si pauca, ubi exterferis eam lana auricu-
 lari specillo imbuta, oleum aliquod tenuiū partium, aut roseum, aut oui al-
 bum, aut muliebri lac, instillato. Cuncta autem hæc & singula modice cali-
 da

da esse oportet, quæ auribus adhibentur.

Ad aurium hulcera cum phlegmone.

Lycium & meconiū, hoc est papaueris succum, pari quantitate cum melle quassata atq; cōtrita, auribus doloribus & phlegmone oppressis, imponito. Ad maximos auris dolores, & suppurationem, & grauem auditū.

AMygdala dealbata, & spumæ nitri, quod ἀφρόνισον uocant, drachmas tres, opij tantundem, croci drachmas quatuor, galbani drach. duas, myrrhæ drachmam unam, aceto eliquans atque dissoluens, auribus afflictis instillato, dolore quidem infestante rosaceo irrigans: si purulentia uero adfit, cœnomelite aut oxymelite: sin difficultas auditus, aceto. Porro hulcera recentia, glaucium in aceto dissolutum medetur, & quæ ex illo conficiuntur collyria. Faciunt idem diarhoda, diacroca, & diasmyrna: Quæ admodum rursus suppurantia citra dolorem, scoria ferri cum aceto in tempore macerata & adhibita.

Ad hulceris sordidi duritiem.

Nitrum aceto maceratum cum aqua dilue, & abstergens instillato irrigatum cum rosaceo. Aliud ad sordidum hulcus: Cardamomum & nitrum exiguum cum caricis ficubus'ue simul contundens atque cogens absque cechramidibus, & collyria componens, auribus indito, atque per tri-
20 duum gestato: deducit nanque sordis plurimum, & haud mediocriter leuat. Conducit autem & excrescentijs carniū præter naturam, diutinis doloribus, & exulcerationibus. Sumito aloës, thuris, myrrhæ, singulorū drachmā unā, misyos drachmas quatuor, quibus cum aceto in pastillos coactis, ubi utendum fuerit, aceto & rosaceo soluens, infundito, & trochiscū Andronium, & Eram, & orbiculum Musæ.

Ad inueterata hulcera.

Cedrinum liquorem cum melle confusum, illinito. Aliud: Misy combustum & in farinam tritū, hulcusculis insufflato. Sed ad infusiones, aures cum clysteridij posca in oxymelite aut cœnomelite, aut iure alicuius ex-
30 pellendi uim habentis, ueluti lentis aut rosarum, inundato.

Ad aures uellicatas.

Ablue auriculam rotundi odorati iunci decocto: seminalis uero cremorem cum q̄ minimo aceto instillato, aut lycium, aut amurcam, aut acaciam, aut porri deniq; liquorem.

Ad carniū præter naturam incrementa.

Nitrum aqua inundans calida, unā cum squamula æris, & sandaraches, næquis partibus: crusta uero obducta, melle repurgatur.

Ad aures uermiculantes.

Perfundant aures absinthij decocto, aut centaurij, aut porri. Instillabis item foliorum capparidis, aut fructus eiusdem cremorem, aut liquorem cedrium, aut humanum lotium per uetustum, aut ueratrum album cum melle, aut nepetæ succum, aut scammoniam cum aceto, aut succum absinthij. Cæterum oleum meatui quoq; instillatum, ex imo ad summam usq; auriculam

eijcit. Quam rem egregie quoque acetum oleo temperatum exequitur. Et aduersus animalcula, quae auribus aliquando incidunt, huiusdem utitur.

De calculis & consimilibus, quae auribus interdum incidunt.

AVricularium specillum (quod *μικλωπίδα* graece nominant) lana inuolutum, terebinthinæ, aut gummi, aut alio quopiam glutinoso intingito, atque sic infectum ea tandem ratione extrahe. Quod si renitatur, neque his adhibitis prodeat, oleum calidum affatim meatui instillato: Si quidem eijciatur, aut relinquatur, alia aggrediunda est uia, quemadmodum in uolumine de Chirurgia prosequemur.

De sonoribus ac sibilis aurium.

10

Quod si aurium tinnitus in febris, aut earundem decretorijs proueniant, nihil obturbato, propediem namque ut plurimum hæc murmura cessant. At si post morbum etiam dum torqueant, absinthij decocto fouens, acetum atque rosaceum infunde, aut radiculae cremorem cum rosaceo, aut hellebori nigri cum adiecto aceto. Contra diuturna autem, & quae inueterauerunt aurium murmura, ex crassis & uiscidis humoribus oborta, (deprehendes autem id, quod non uno (ut dicitur) fasce, sed particulatim cogatur, consistatque) aceto & nitro & melle demergito, ac dilue. Aliud profligandis aurium sonitibus: Accipe ueratri candidi drachmas duas, castorij tantundem, croci drachmas tres, nitri drachmas sedecim, quibus singulis in aceto liquefactis, redige in rotulas, atque re postulante utitor.

20

Ad diuturnos aurium tinnitus & sibilos.

Medendis aurium sonoribus atque sibilis, euphorbio cum oleo cyprino trito & calfacto utendum. Sed his qui propter multam synæthesim atque per consensum uaporum in caput ascendentium, aut flatuum hoc mali sentiunt, castoriū, & semen cicuta in aceto dilutum atque contritum, instillato.

De difficili auditu & surditate.

Surditates graece *κωφώσις* appellatae, quae è primo statim ortu, aut post spatium quidem, sed diuturno iam tempore atque omnino etiam hominem occupauerunt, adeoque altius quoque radices egerunt, curationem nullam admittunt. Quae autem absolutae non sunt, sed diutinæ & inueteratae, (hos surditos, illos surdos dicimus) & ipsae insanabiles planè sunt, aut grauius egerimeque curantur: nam ex bilioso humore sursum uergente conflatis, non admodum difficulter euacuationibus, quae medicamentis bilem deducentibus, *χολάγωγα* graece appellata, fiunt, succurritur. Nonnullae etiam nulla medela adhibita, ultro afflictionem demittunt ac finiunt, bile illis subeunte. Surditates uero uel dyscochias, id est audiendi difficultates, è crudis & crassis humoribus prognatas, sectione uenae, aut omnino expurgatione cum hiera, curato: apophlegmatismis interim & erinis utens, naturalibusque aut unda etiam marina factis lauacris: sed ea auditorio meatui instillato. Competunt quidem & ea, quae ad aurium tinnitum bombosue per scripta sunt: peculiariter autem hæc, lotium caprinum, & bilem animantis eiusdem, aut solummodo bilem instillato, aut rutae cremorem cum melle, aut castoriū cum oleo

40

Ad inueterata
aurium mur-
mura.

χολάγωγα.

oleo anethino, aut hyssopum medicamentum cum unguine nardino, aut bilem capræ cum galbano. Aut etiam illud: Accipe castorij drach. duas, nitri, hellebori candidi, singulorū drachmam unam.

Ad contusionem aurium, quam *θλασι* græce nominant.

Hippocrates, nihil aurium impulsione thlasibus ue conducere admouit. Quoniam autem sæpenumero à laborantibus urgemur impellimurq̃, utendum fuerit utiq̃ myrrha, aloë, thure, acacia: æquas partes cum aceto, aut oui candido tritas, oblinito. Aut panis calidi medulla cum melle in mortario confusa, cataplasmatibus modo illinito. Vel id quod sequitur:

10 Accipe asphalti, (bitumen nostri uocant) thuris, aloës, cochlearum carnis, bulborum spumæ æqualiter, quibus in aceto contritis, imponito. Cæterū si phlegmone accedat, sesamo dissoluens illinito, aut chondro cum aceto elixo. Atqui cataplasmata cuncta in hac affectione leuia sunt, & absq̃ uinculis & ligatura omnino, uel obiter modò ac leuiter uincuntur: lanamq̃ oleo intinctam meatui auris imponito.

De Parotidibus, id est secundum aut post aures abscessibus.

Parotis, abscessus & affectio quædam est, quæ in adenis sub auribus proiecta materia nascitur, conuersis illuc ex capite densis quandoq̃ humoribus, nonnunq̃ uero ex reliquo corpore decretoriū in febribus ad salutem facientibus. Quocirca si etiam dum in profundo latens, non in tumorem assurgit parotis, adiuuabimus naturam, hulcerū subsidia offerentes, aut cucurbitulā apponentes, aut fomentationibus crebris utentes, ne si in imum remeat materia, periculum afflicti non effugiant. Si contrà in uomicam & tumorem quodammodo pyramidalem cum inflammatione attollatur, tum contrarijs omnino cataplasmatibus, mitigandi & maturandi uiribus præditis, utemur: uerbi causa, cataplasmate hordaceo aut frumentaceo, aut è feminis lini farina cum mulso, aut scœnogræci, aut altheæ, aut chamæmeli iure decocto, aut quod ex rumice & axungia sine sale constat. Si sanguis plus iusto naturæ modum excedere uideatur, euacuandus est ante omnia

30 ipse incisione uenarum, si id quidem per uirtutem laborantis integrū sit. Sed si tumor neq̃ tantillum quidem discutiatur, neq̃ quicq̃ resoluatur, medicamentis quæ suppurationem inducunt utendum: cuius generis est farina triticea, cum caricarū decoctione & oleo, atq̃ id quod è polline, item id quod è fermento componitur medicamentū. Commeante uero & mutante sese iam abscessu, uel dissectione purulentia excernamus, uel acri medicamine confringamus irritemusq̃. E quorum certe numero est, quod uulgò dicunt smilium, & quod ex alijs constituitur. Parotides autem ignauiores & innocentiores, pyria ex calore tantummodo discutit: item id quod a perano conficitur medicamentū. Hoc quidem non pus modò iam permutatū

40 discutit, sed ad hoc etiam omni planè molestia carens, indoloriū præ omnibus ferme alijs est. Cæterū ad inueteratas iam multo temporis spacio parotidas, buccinorū aut purpurarum crematorū cinerē cum melle aut axungia imponamus, aut ficum coctū marina, aut marubiū cum sale. Porro iam

parotis.

si tumor parotidū fastigiatus

si ex redūdantia sanguis.

Aperanum.

Ad ueteres parotidas.

duritiem præferentes parotidas emollit tum Mnasæi confectio, tum Ariobarzanos. Præsentissima uero est, quæ fit è succo seminis lini. Ante uero hæc illinito ammoniacum, miscendo cataplasmatibus picem liquidam, aut adipem taurinū, aut bdellium, aut styracem, aut medullam denicq̄ ceruinam.

De nasi odoratusq̄ seu narium affectionibus. Cap. XXIII

Solfaciendi uirtute læsa, lingua incolumis seruatur, anteriorum cerebri uentriculorū affectio suspicāda est, qui uel nudi distemperamenti culpa noxam acceperunt, uel prauorū humorū multitudinis. Si uero lingua unā cum odoratu offendatur, laboriosior ac difficilior quodammodo fuerit, propter emphraxim, hoc est obstructionem eorū meatuū, qui ethmoides, id est cola, uocant, malum rursus ex uitiosis humoribus factum putato. Proinde cerebri intemperantiam perscipius iam enumeratam ubi deprehenderit, cōtrarijs utitur adminiculis, caputq̄ calida marina perfundito: humores uero negocium exhibentes, apophlegmatismis euacuato, maxime uero quæ ualide per nares euacuant eris. Odoramenta præterea quæ nō nihil subtiliū partium habent, quemadmodū in destillationibus faucibus impactis, exhibeto. Quod si copia atq̄ adeò saburra huius mali caussa uerset in uniuerso corpore, hoc totū prius diligenter uel detractio sanguinis per uenam, uel purgatione cum hiera, euacuato. Sic & in Polypo, & Ozæna utitur: tum denicq̄ his præmissis, topica adhibe auxilia. Theriaca quoq̄ pota, sæpissime opem præsentissimā attulit. Est aut polypus, tuberculū præter naturā in naribus obortū, referens modis omnibus substantia, polypi animantis carnem. Eiusdē porrò naturæ & essentia polypo est sarcoma, hoc est, carnis in naribus præter naturā incrementū. Ozæna uero hulus est cariosum ac putridum, ex acerrimis ad nares confluentibus humoribus, & acrimonia sua exedentibus, natū.

Ad Polypos & Sarcomata.

SVmito squamulæ æris drachmas octo, atramenti sutorij drachmas sex, sandarachæ drachmas quatuor, ueratri nigri drachmas duas, quibus in farinā tritis, naribus flatu indito, et utere perinde atq̄ præstantissimo, nam in tredecim sanè diebus perspicuam atq̄ euidentem præbet cōmoditatē. Conducit & atramentum sutoriū per se cum aceto adhibitum. Aliud: Corticum mali granati drachmas duodecim, atramenti sutorij drachmam unam, chalciteos drachmas octo, bilis taurinæ, amomi, myrrhæ, nepetæ, marrubij, singulorū drachmas quatuor, croci drachmas duas, ueratri candidi drachmas quatuor unā siccato atq̄ utere. Aliud: Diaphryge leuigato attingito, & penicillo uulnerario (quod est linamentū id, quod uulneribus inditur) scirpeo, oleo circumfuso, uel ex funiculo oleo illito, quali utuntur uulgò in lucernis: dirimit enim nares.

Ad Ozænas.

SVmito misyos, chalcitidis, myrrhæ, uniuscuiusq̄ drachmas septē, atramenti sutorij drachmas sex, aluminis fissilis, gallæ, squamulæ æris, singulorum drachmas quatuor, aluminis rotundi drachmas duas, thuris drachmam

chmam unam, aceti xestam unā, hæc simul omnia in uase æreo elixato. Melle autem illito utere linamento. Aliud: Erugo item & squamula pariter arida, ozænis conferunt.

Ad narium graues foetores.

MYrrhæ, acaciæ, amomi, singulorum drachmam unam melle despumato contusam cogens, summæ extremitati narium diaphragmatis, hoc est intersepti, adglutinare mandato. Aliud in eundem usum:

Amomi, myrrhæ, rosarum siccarum, æquali pondere, simul unguento nardino excipiens, illinito. Conducit etiam graueolentiæ nariū malagma Dychoi cum uino usurpatum.

Ad hulcera quæ naribus insident.

ACcipito cerussæ librā unam, spumæ argenti uncias treis, scorix plumbi uncias treis, uel plumbi cremati: cæterum singula probe lota, uino oleoq; myrteo excipe.

Ad ea narium hulcera, quæ Glycea dicuntur.

ACcipiantur spumæ argenti drachmæ pondo duæ, rutæ recentis drachmæ pondo quatuor, aluminis scissilis drachmæ pondo duæ, quæ ad unum omnia oleo myrteo atque aceto contusa cogantur.

Sternutationes prolicientia, græce *ἄστυκὰ* appellata.

STernutamentum prouocat helleborus albus, aut castorium, aut piper, aut struthion, aut uno fasce omnia: neque tamen ea inflare expedit, sed harundine aut digitulo ad intimam nasi partem inserere. Sternutamento autem plus æquo citato, & supra modū infestante ex medicamine sumpto, nardinū, aut rosaceum, aut glycelæum, ad sedandam sternutationem infunduntur. Odoramenta porrò consistendi sternutamenti munere funguntur, anisum, ocimi palea tusa. Super hæc uero omnia caput smegmatis ex nitro & pumice exiccandum, aut eo quod Asclepiū cognomentū habet, & Constantini sapone, & Cappadocico sale, atq; alijs id genus utendum.

De narium hæmorrhagia, id est sanguinis profluuiio.

SVper grandi sanguinis ex naribus effusione, quam hæmorrhagiam uocant, quæ febricitates infestat, libro secūdo qui de febribus agit, recensuimus: de quacūq; uero sanguinis nariū eruptione simpliciter, quæ ægre cōpesci possit, in præsentia agemus. Chalcitim in farinā tritā, ellychnio aqua delibuto, aut priapisco excipe, & foraminibus nasi indito: aut oui testā crematam ipsi confundito, & gallæ dimidiū: aut onida cremans cinerē inspirato: aut succū eius elicitū instillato: aut molaris (quæ *μολιτω* græce dicunt) lapidis extincti aceto, uaporē odorato: aut inductorio eius more emplastri utitor. Mannæ, thuris, partem unā, aloës semissem, oui candido excipe, & utere per ellychnium, foris leporis pilos unctulo adijciens: aut naribus florem quam Græci Lychnidam uocant, Romani genicularem bellariam uel dicunt, indito: aut cucurbitulam leuem recto tramite hypochondrio naris unde sanguinis eruptio fit, bene magnam & solitariam applicato: uel aures rigidius atq; solidius obturato: frontem adhæc spongijs gelida aqua intin-

ctis irrigato, uel si id minus probatur, syciam cum sanguinis detractione occipiti adglutinato. Quandoque uenam secare, nisi quid renitatur & interdicit, & extremas partes ligare expedit, praecipue uero brachia atque crura, quemadmodum & in ijs ipsis quoque uenam aperire cum primis competit. Ad haec agitare easdem particulas imperato, manus quidem perfricando, pedes uero obambulando, nam uenis harum partium sanguine fartis, adiacentes naribus locos sanguinolentos efficiunt. Spongia porro subinde in gelida posca imbuta, & foris manibus sanguine naribus applicata, cum constrictione obturationeue opportune iuuat. Satius autem si ante naribus cu neolus praelongus inseratur.

Aduersus ea quae hominis uultui accidunt uitia, & antidotum quo faciei constitutio conseruetur. Cap. XXV

Profligandis faciei uitijs sumantur, thuris drachmae quatuor, phyci drachmae tres, spumae argenti, piperis, uniuscuiusque drachmae octo, omnibus hisce dissolutis ichthyocollae, id est, pisco si glutini decocto, rotulisque conformatis utendum. Aliud: Accipe ramenti elephantis drachmas octo, thus masculum, ichthyocollam, pari pondere, utere quemadmodum memoratum est iam pridem.

Ad uultus nigros.

Ireos aut ptisanae singulorum xestam unam & semissem, salis ammoniaci, cornu ceruini cremati, ammoniaci thymiamatis, uniuscuiusque uncias duas aqua dissoluens redige in orbiculos atque pastillos, rursusque aqua diluens ante balneum illinito. Aliud: Ptsanae, orobi, thuris, illyridis, spumae nitri, singulorum choenices quatuor, costi, amygdalarum amararum uniuscuiusque drachmas uiginti, ouorum candido & lacte asinino excipito, atque eo quo diximus modo utere. Ex re item atque usu fuerit peponatis pastillus.

Ad asperam & discolorem ceu a sole cutem, & lentigines.

Aduersus ephelides atque lentigines utiliter adhibetur id, quod constat ex creta cimoliae exiccatae seu torrefactae chalcis semisse, spumae nitri affati drachmis octo, orobini lecithi drachmis quatuor, scobis taurinae bilis drachmis octo, contritibus omnibus simul, fruere. Aliud: Accipe trogos drachmas decem, eregmi drach. decem, ueratri candidi drach. quinque, spumae nitri drach. decem, halcyonij tantundem, conteras & liquefacias, et utere.

Curandis liuoribus qui sub oculis ceu percussionum uestigia cernuntur, Graeci *κατωπια* appellant.

Medendis fugillatis quae sub oculis apparent, principio quidem decocto scenogræci, deinde uero & meliloti (quam fertulam campanam Latini dicunt) fomentationibus utere. Nihilque diarhodon collyrium aqua intinctum circumlinito: post haec diasmyrnum. Quod si nihil profeceris, medicamentum ex sandyce crematum inunge, aut hyssopum cum aqua impone, uel iniecto hyssopo in panniculum, & calida eum aqua immergens, liuores fo ueto, aut muria acri consimiliter. Praeterea corticem radicae cum melle tri tam applicato, & hoc inueteratos etiam sub oculo liuores exterit.

Ad diu

Ad diuturna Hypopia & Peliomata.

CAeterū ad expungenda inueterata iam longo temporis spacio fugillata, & uibices, cōferet illud: Accipe tordyli partes duas, rubricę Samiæ partem unam, quæ quidem melle emollita imposito, aduertens interim animum, ne exulcerationē inducat. Aliud: Apopsectrum, hyssopi, thapsiæ, casiæ, singulorum drachmas duas, terebinthinæ drachmam unam, adglutinato. Cauendū tamen peraccurate ne locū exulceret, & ob id quidem identidem tollendum. Aliud: Carroei uiridis corticem emolliens, atq; ius ipsorum sumens, myrrham, alumenq; scissile in ipsum iniice, & con-

10 quassans omnia, misce in usu & necessitate, atq; gingiuus, ea uidelicet parte qua dens afficitur insertum, erit remedio. Aliud: Allium, & piper, & syluestrem staphida trita, & in uinculo laneo cōficiens combia exigua, atq; identidem permutans, purgabis humiditatem capitis, atq; dentibus afflictis præsidium attuleris.

Ad Ionthos.

SVnt autem uari, quos Græci *ἰόνθος* dicunt, calli ac tumores exiles, duricę Vari.
Sin cute faciei, quas acmas quidam nominant, quibus oxymeli circūlinito, interens: aut spumam argenti cum terebinthina & pusillo olei albi tritam inunge, similiter infricās: aut fissilem schistam uel cum terebinthina aut

20 amygdala amara emolliens aceto, contere. Sed in callum duratos ionthos, saponis Gallici drachmas quatuor, thuris, guttæ ammoniacæ, uniuscuiusq; drachmam unam, aqua macerans illinito, & hora transacta abluo.

Ad Ionthos & pilos & aspredines uultus.

CEræ drachmas decem, terebinthinæ drachmam unam, uisci drachmas duas, colliquefacito in oleo infundens, atq; eo medicamine uultū conspergito, tollit enim ea faciei uitia radicitus. Aliud: Papauer, quem *μύκωνα* nuncupant, madidatum & emollitum, aut pulegium unā cum sale atq; aceto, cataplasmatibus modo circumlinito.

Cerota Thaidis, ad rubicundum uultum faciendum.

30 **C**Roci coloris ruffi & coccinei, radicis fuci, libani, myrrhæ, singulorum drachmas duas excipe adipe uitulino, & oleo mastichino, deinde illinito, interualloq; temporis imposito, spongia calida abstergito. Illud sanè medicamentum cum faciei, tum uniuerso quoque corpori congruit, colorisq; gratiam inducit.

De affectionibus quæ circa os, & primo circa dentes grassantur. Cap. XXVI.

Qui dolore dentium absq; gingiuarū phlegmone cruciantur, interdum quidem in reliquo corpore dolor, nōnunq; uero in neruo qui ad dentes descēdit, fieri assolet. Validissimis igitur opus habet remedijs, quocirca plerūq; aceto eadē acerrimo condiuntur. Quum uero gingiue propter phlegmonem dolore infestantur, omnium præstantissimum medicamentū est oleū lentiscinū, medijs ad unguē temperamentum. Cæterū oleum illud recens esto atq; nouum, quoniā scilicet uetus tantum bonitate recenti cedit, quantum diuturnitate uetustateq; superat.

40

Communis autem & impresentiarum obseruetur medendi ratio, quod ante omnia, toto corpore plus iusto naturæ modum excedentem humorem, euacuare operæ omnino precium est.

Ad phlegmonem, id est inflammationem dentium.

Quod si propter phlegmonē dentes hominem torquent & excruciant, colluantur aceto, in quo elixa sit galla, aut alicacabi radix, aut herbæ apollinaris semen, aut eius folia, aut pulegium, aut solani cremor, aut capparidis radix, aut myrti folia, aut polium, aut cucumeris syluestris radix, aut folia rutę cum oxymelite, aut cornu ceruinum, aut acetum quoque scilliticū, aut pyrethrum denique cum hyssopo. In exesam uero dentis concauitatem sty¹⁰ rax cum succo papaueris, quod ὄπρον uocant, utiliter inditur, aut galbanū: aut sulphur apyron, hoc est ignem non expertū uiuūque cum lycio, aut herbæ apollinaris semine, fornacula adoleto. Præterea Philonis quoque antidotus cataplasmatibus modo illita, denti indolentiā conciliat. Vbi ex fluxu autem dentes dolore infestantur, tum myrti & lentisci & gallæ decocto, aut rhu Syriaci, aut florum agrestis punicæ, aut maliciorū iure colluito. Ad hæc præterea contra eundem dentium dolorem illinito medicamen, quod componitur ex salis medimnis duobus, aluminis ceratio, & extincti aceto emollitiq; medimno uno, postea uino perfundito, colluitoue. Quū porrò gingiuæ admodum cruentæ fuerint, tenue alumen inspergito, aut aloë uino²⁰ colluito, aut rubi radix, aut rhus Syriacus uino elixet. Gingiuas uero cū sanguine tum reumate iuxta perfusas, balsamenti crudi in aula prorsus deusti, cinere attingito. Porrò aloë dentes cōcussos iam atq; labefactos, si inspergatur, instaurat, erigit ac firmat. Rhus item Syriacus, aut fissilis galla, aut rubi radix, tum sine additamento per se, tum in uino elixa.

Aduersus quassatos dentes, & contra gingiuas fluxibus obrutas, & ad unumquoduis pascendo serpens in ore hulus.

Sumito chalcitidos assi drachmas duodecim, cadmiæ drachmas octo, Sutare arido, adiecto aceto. At sine molestia omniq; labore dentes tollere uolens, farinam unā cum liquore tithymalli, dentibus afflictis indito, atque³⁰ hoc super folium hederæ serito, ita per solidā horam permittatur, sua nanteque sponte dens perforabitur.

Dentis μύγμα, & ad parulidas gingiuarum tubercula.

Accipe aluminis plinthis, salis ammoniaci, singulorum uncias quatuor, myrrhæ, costi, pyrethri, uniuscuiusq; drachmas quatuor, piperis grana octoginta, atq; ad dentium megma parulidasq; utere.

Ad parulidas.

Sumantur sulphuris ignem non experti uiuiq; piperis, aluminis fissilis, Parulis. Sæuales partes. Cæterum Parulis inflammatio est, in aliqua gingiuarū parte orta, quæ nisi dissoluatur, suppurat: quum uero suppurauerit, scalpel⁴⁰ Epulis. lo dissecta, linamentis insertis panditur. Epulis uero, carnis quædam excrementia est, quæ ab inflammatione exurgit, ad intimum molarem, cum febre & dolore nonnunquam. Opus itaque habet medicamentis reprimentibus tumentia

tumentia, proinde rasili ferrugine per se, aut cum eiusdem ponderis galla, utendū. Aut Sory ceratio, aut aluminis cuiusq; ceratio, aut galla per se, aut squamula æris cum aceto emollita complurimis diebus & arefacta.

†Megma dentium.

†forte smegma
aut psegma.

Accipe aristolochiæ radicis ceratium, cornu ceruini cyathum cum pau-
xillo mastiches, sal album melle subactum & conspersum, quæ folijs fi-
cus circumuoluta, cremantur donec in carbones uertantur. Aliud: Buc-
cina sale impleta & deusta, cochleæ item terrestres, cremata cum melle, la-
na succida pondo ceratiū cum exiguo sale: singulis autem horum fragran-
10 tiae causa admisceto florem lentisci, aut spicæ nardi, aut folium malabathri,
aut cypirum, aut irida deniq;.

Dentes dealbans, & gingiuas restituens, & odorem emendans.

Pvmicis, salis assi, iridos, singulorum drachmas quatuor, cyperi drach-
quinque, spicæ nardi drachmam unam, piperis drachmas sex, cōteras,
atque dealbandis dentibus, gingiuas corrigendis, & ad suaueolentiæ gra-
tiam conciliandam utere.

Ad dentium stuporem, quam Hæmodiam dicunt.

Hæmodijs portulaca manducata succurrit, aut oleum ex nondum ma-
turis oliuis expressum, Græci ὀμοτριβίς uocant, applicatum. Idem facit
20 amurca, oleo in æneo uase, usque ad mellis constitutionem siue crassitudi-
nem decocta, si inueterata illiniatur.

Aduersus dentes attritos.

Dentibus attritis bacce lauri, alumen fissile, aristolochia longa (quæ Cle-
matitis quasi sarmentaria uocatur) pari pondere, subueniunt.

Contra gingiuas exesas.

Svmantur florum rosarum drachmæ octo, gallarum drachmæ quatuor,
Smyrrhæ drachmæ duæ. Gingiuarū præterea anabroses & humores in
gingiuas existentes medentur, lac asininū collutū, oliuæ foliorū decoctum,
acetum scilliticū. Quod si sicca adhibere mauis, ualebit erugo ferri, cytini.
30 Cæterum ad tumores & carnis excrescentias, portulacæ succus efferuefa-
ctus & sumptus, adiuuentū est. Muria conditarum oliuarum (quas Græci
κολυβάδες dicunt) leuigatarū, oleum calidum ex oliuis nondū maturis, aut
lentiscinū, aut melinū: amurca item, aridaq; erugo ferri, aut æris, radix ari-
stolochiæ, plantaginis semen bis phryctum, atramentū sutorium coctum,
atque cytini, hæc singula quidem ad rem plurimum faciunt.

Ad ea quæ pessum iuerunt labra.

Aduersus labia affecta, amurcā elixam, aut illud, inungito: Sumito adi-
pem anserinum cum melle terebinthinaq; pari pondere, floris rosarū,
hyssopi, rosacei singulorum perexiguum.

40 Aduersus tumorem sub lingua, quem appellant Batrachum.

Batrachus, tumor est cum inflāmatione sub lingua, maxime pueros infe-
stans: in cuius curatione adhibendæ sunt perfrictiones quæ fiunt cum
misy, erugine rasili æquis portionibus siccis. Mento autem applicabis eam

cōpositionē quā Græci ἀθυράν nominant, aut sphæriū, aut parygrū ex ouis cōcinnatū. Venam postremo sub lingua secare expedit. Aliud: Alterū ad aphthas quoq; facit: habet id quidē ferruginis rasilis, gallæ, chalcitidis pares partes: cū passo uero est diaclyfma, quod est ablutio. Aliud: Tertium ex his constat: Orobino antea cū melle abstersum, galla lenigata cum melle circunlinito, aut rosarū flores similiter, uel iure foliorū oliuæ abluito.

Ad Paristhmiorum phlegmonen.

Quod si in febribus paristhmia, id est, glandulæ & columella inflam-
mentur, gargariffationes cum furfurum, aut rosarum, aut palmularū,
aut myxarum, aut lentiū decocto, cōpetunt. Sed remittente phlegmone,
aut in summo uigore, mel quoq; iam dictis commiscendum est, quod ab ini-
tio nequaq; conueniebat facere, neq; etiam in eius mali augmento, ne acu-
mine fluxum cieat & attrahat. At si ad suppurationē iam perducta disrum-
patur, mulso gargariffandū est, aut cum lenticulæ aut rosarum elixatione:
perseuerare, atq; per plures dies idem fieri, usq; ad numeris omnibus exa-
ctam solutionem, oportet: aut stomaticam, hoc est ori inseruientem ablutio-
nem gargariffandam dare expedit. Vbi uero pestiferæ exulcerationes
tonsillas, quæ πραιδμία Græci appellant, occuparint, utendū quidem præ-
scriptis: priuatim uero adiicienda est ea quæ ex moris conficitur, ἡ μύρω
appellata confectio, unā cum aqua calida, aut hydromel cōplectens florem
rosarū funiculo traiectarū, aut costum, aut rhun obsoniorū, uel arida uel eli-
xa, uel glauci deniq; foliorū aridorū decoctū. Est quidem illud peramarū,
sed optime cōducit, si succū, quod in collyrijs solemus, mulso soluas: ipsius
uero fruticuli aridi inflati cōmodissimus est usus, aut dactylo attracti. Dan-
da autē est opera, ne aut omnino manibus attingant, aut permolliter admo-
dum atq; suspensa, ut aiunt, manu demulceantur. Auxilio præterea sæpe
numero fuit Andronius trochiscus. Atqui post istas irritationes, gargarif-
sationes cum iure glycyrrhizæ facito, aut ἡ σκυβελίττ, & croco, & chia, &
myrrha: postremo uero amylo, et tragachanta. Irroborata uero noma, cōfe-
ctione lactis ἡ γάλακτῶ appellata, & Samia creta gargariffandū. Aliud:
Malum punicū dulce cum testis incidatur, succiq; expressi partes sex, cum
mellis una confusæ, donec crassitudinem habeant mellis spissi, decoquan-
tur, & sic denique inungantur. Aliud: Constat ex gallæ immaturæ
uncijs duabus, aluminis fissilis uncia una, salis ammoniaci assati uncia una,
his aridis leniter attinge. Aliud: Recipit illud gallæ drachmas octo,
misyos drachmas duas, salis assi drachmas quinque, eo medicamento ari-
do utere. Est porrò et Antias ἡ πραιδμίωρ, hoc est, tonsillarū durus tumor.

Si noma ton-
sillas occupet,
quid faciendū.

Antias.

De oris columella.

Oris columella, quā uuam uulgò nuncupāt, phlegmone infestata, gar-
gariffationibus quarum in tonsillarū inflammatione usus est, medio-
criter item stipātibus, utendū: cuiusmodi est, succus mali Punici, cochleario
aut instrumento quod Staphylepartum nomināt suppositus, idq; tum per
se, tum adiecto melle, quantum satis est decocto, aut dulci radice permixta
mali

mali Punici liquori. Benefacit in uuae quoque inflammatione, dulcis radice cremor cum melle, si indatur. Reprimit praeterea & refrenat eius mali impetum Haematites lapis, necnon & Phrygius pondo ceratium, & ageratum, & *ἀπὸ λίθου φρυγίου* aedoeicum, hoc est, confectio ex Phrygio lapide pudendis factum, & terra Samia, & eretria, & rubrica sinopis, & rubrica Lemnia, & omphaciū, qui ex uuis acerbis expressus succus est, per se, & cum horum aliquo: & acanthes Aegyptiae fructus, & alumen scissile, rosae cum semen tum folia, mitius & blandius operantur. Adhuc etiam mansuetius gummi tragacantha, sarcocolla, amyllum, efficaciam suam exerunt, quibus utique potissimum utendum, si quid in corpore torqueatur oppressumque fuerit, incitatum ab astringentibus. Sed equaliter crassa quum ipsa existat, quam *κίονα*, hoc est columnam appellant, gargarismatis fidendum, & confectio- nibus *ἀπὸ σμύρνης*, croci & cyperi. Caeterum circumfissiones corraiones uel columelle uel omnino uitato, uel cum solitudine obseruato, atque penna potius circumlinito. Haecenus quidem incomposita: permixtum uero medicamentum hoc est. Recipit autem rhoos Syriaci drachmas octo, croci drach. quatuor, costi drachmas octo, seminis rosarum drachmas quatuor. Caeterum gingiuis conducit linamentum e purpura marina, circumpositum collo uiperæ, atque ubi id suffocauerit ipsam, deinde applicatum. Mirum certe quantum hoc opis cum ad tonsillas, tum ad quaecumque colli uitia conferat, cuius rei testis locupletissimus Galenus est.

Ad sanguinis eruptiones ex ore.

Sanguinis eruptiones ex ore cōpescas, si porri folia incisa quassataue im-
Sposueris, aut si spongiam inanem concisam, in picem crudam cōcrema-
ueris, & leuigans utare. Vtilissima uero sunt diaclysmata, hoc est collutio-
nes, puta rosarum aridarum seu uiridium, decoctio frigida aut capreolo-
rum uitis, aut lentisci foliorū, aut rubi, aut malorū cotoniorū, aut rosarum,
aut acinorū (quæ *γίγαρτα* graece dicunt) aut lenticularū denique elixatio.

De angina, atque cognatis & adiacentibus huic uitij, inibi que de strangulatis,
aut alijs quodammodo suffocatis dicitur. Cap. XXVII

30 **I**Nflammati faucium interioribus musculis, ea oris affectio fit,
quæ Graecis *σωάγχη*, Romanis angina dicitur: exterioribus autem *Σωάγχη*.
phlegmone infestatis, ea quæ *πῆσσωάγχη*. Pari quoque modo & *Παρασσωάγχη*.
in gutture, cuius inflammati interioribus quidem musculis *κωάγχη*.
κωάγχη, exterioribus uero *πῆσακωάγχη* nascitur. Omnium ferme eadem euenta *Κωάγχη*.
sunt: uerbi causa, non nisi recta ceruice spiratio, quæ *ὀρθόπνοια* dicitur, & do-
lor, cum difficultate respiratio, quam *δύσπνοια* graece nuncupant: in nonnul-
lis etiā febris, rubor que cum uultu tum & colli, atque tumor quoque in quibus-
dam: tum sanè os perpetuò hians atque diductū habent, & deglutire omni-
40 no nequeunt. Caeterum qui cynanche impetuntur, eos nonnunquam suffo-
catio comitatur. Torquentur autem ea affectio potissimū pulsiones, quū
uertebre colli dolent, qua sunt rarissimæ. E cataplasmi eiusmodi prouenit af-
fectio. Caeterū his tanque deploratis & incurabilibus, manus admouenda

non est: cæteris uero confestim uena cubitus aperienda est, & euacuandū quidem non affatim cumulatimq̄, sed sensim & pedetentim, in futurū tempus subinde partem bene magnam reiicientes administrātes ue: nam quū præ uiolenta & immodica inanitione in animi deliquium cadunt, suffocationis periculum superuenit, confluenta ubertim in affectam partem materia. Non intumentibus uero propter hæc, uenæ quoque sub lingua secandæ sunt: aut lingua etiam ipsa, si exerta magis aut infrenatior uideatur, incidenda est. Aluus deinde acriore clysmate ducenda: pedes adhæc perfundendi aqua calida, extremæq̄ corporis partes ualide ligandæ sunt. Lanis item succidis collum protegere, aut irrigationibus olei, & cum hordeacea polenta cataplasma imponere, expedit. Porrò ab initio statim, iisdem quidem rebus quæ de phlegmone tonsillarū memorata sunt, synanchicis quoque gargarizandū, aut simplici saltem diamoro, cum elixatione rhoos. Nobilius aut fuerit quod ex syluestribus moris institutum est, diamoron. Post hæc uero & composito diamoro, aut compositione ex carycis, *σῆκ. καρύων* appellata, circumliniantur. Morbo uero in summo incremento uigente, nitri quoq̄ pusillum admiscendum est, aut sulphuris etiam ignem non experti, quod *ἀνυροπ* uocāt, nisi calamitas aliqua prohibeat. Oletū præterea caninū aridum, sectum & contritū, cumq̄ melle illitum, presentissimū censetur medicamentū, atq̄ ex hoc candidum præcipue: & syluestriū hirundinū cinis stercus ue haud dissimiliter prodest. Perseuerante uero diutius ea affectione, illinitione quæ ex befasa constituit, utendū est. Interdū quidē eius potentia aliorū medicaminū cōmixtione resoluentes, nōnunq̄ uero denuo intendentes. Probat in anginae quoq̄ curatione, cucurbitularū & hirudinum admissio, quæ cum mento tum collo sunt applicanda: atqui si qui laborat, robustior est, anagargarismatis quæ cōstant iride, hyssopo, melanthio, abrotono, glycyrrhiza, carycis, in mulso decoctis, aut rutæ cremore cū lacte, aut sinapi cum oxymelite, utendum. Si qua autem asperitas inde nascitur, exhibendū est illis oleum: perq̄ utilissimū uero calidū, aut rosaceū per se, aut cum liquore ptisanæ, aut scœnogræci, ad gargarizandum. Cæterum alimentum eorundem mulsum esto, usque ad diem tertium, à quo cremor ptisanæ cum potione aliqua suauis propinandus est, deinde & ouorum uitella perliquida. Vsus item sorbitionum ex chondro cōmendatur. Porrò conuenientibus uirtuti languentis edulijis iugiter utendum. Malo autem remittente, & in morbi declinationibus, quum ad inambulationem tum in lauacrū perducemus. Sedes porrò cerota ex oleo rutaceo confecta integamus, & reliquo cōuenienter nutritatu educationeq̄ uirium focillatrice utamur. Nemini insuper suspensio strangulorum aut præfocatorū nondum mortuorum, quibus spuma circa os fuerit, manus admouēda est, suadente Hippocrate. Alij uero uitæ restituunt ac conualescunt, si acetum infundas, atq̄ piper, aut urticæ semen in aceto acerrimo contritū: sed aut respuunt omnino, aut ægre admodum suscipiunt: cogendi ergo ad hoc sunt. Verum ruboribus qui collum occupauerant dissolutis remissisq̄, statim oculos attolunt,

Stercus caninum.

Cibus angina laborantium.

lunt redeuntq; ac liberantur. Consimiliter autem & in naufragis & penitus suffocatis, excitatur enim his recreaturq; caliditas.

De Coryza, id est grauedine: & catarrho, quod est destillatione: & arteriacis, quod sonat raucis: ac tussi deniq;. Cap. XXVIII

Communis quidem coryzæ, catarrho, raucedini, tussiq;, est excrementosi à capite humoris in subiectas partes descensus: qui si in nares destillando ingruit, & easdem aggrauat, Coryza malo nomen est: Si uero per palatū in fauces influit, Catarrhus simpliciter appellatur: Sin autem idem humoris descensus in guttur & asperā arteriam deferatur, atq; interiorē eius membranā salebrosam reddiderit, tum uox rauca comitatur, appellantq; Branchum siue arteriacū malum. Nec tantū hoc modo, è capite scilicet eadente catarrho, raucedo prouenit, sed ex uehementiore quoq; & altiore uociferationis conatu, et e gelidi aëris spiritus ue ingressu pariter sentitur, cum inflāmatione. Perseueranteq; diutius malo, fluxuq; hoc in pectus pulmonesq; descendente, maleficæ ac periculosæ sequuntur tusses. Cæterum ex alijs quoq; occasionibus tussis fit, sæpius quidem ex distemperantia, quandoq; uidelicet calidiore, ceu in febribus, nonnunq; frigidiore, quemadmodū in tempestatibus Aquilonijs, quæ aridior plerunq; est. Quin & tussis aliorum sæpenumero morborum symptoma fit: uerbi causa, morbi lateralis, quem *πλευρίτιδα* uocant, iocinosorum, item & phthisicorū tabidorum ue, morborūq; pulmonis. Proinde Galenus inter diurnas tusses recenset *χαλαζίωρ*, id est grandinū quarundam reiectionē à thorace fieri. Alexander uero lapidem quendā ponderosum, ueluti in ureticis frequenter fieri solet, in diurnitate tussis redditum perhibet, in quibus cessasse tussim asserit. Nos aut in uomitu sanguinis, lapidum excretionē uidimus, tanq; illic essent nati. Sed pressius & exactius historiā memorabimus. Quicumq; igitur ex æstu, coryza aut catarrho uentur, circa partes affectas caloris nō nihil sentiunt: fluxio quædam acriū humorū ac tenuium cum per nares tum per os defluit: rubor partes faciei nariumq; inficit. Quibus cōtrā ex frigore, partiū circa caput & frontem fit distentio, meatuumq; qui à percolandi adminiculo isthmoides uocant obstruatio, ita ut resonare uox deorsum per nares nequeat, longiore illis tempore permanent & accidunt tusses, pituitæq; excretio, nunc quidē crudæ, nunc uero liquidæ, interdū autem uiridis. Nonnullis uero febris oboritur: eos quidem qui ex æstu impetuntur, nihil adiuuans: sed qui ex algore instantur, concoctionis quoq; functionē promouet.

Curatio catarrhi atque coryzæ.

Qum igitur distemperamentū calore naturæ modum plus iusto exuperat, cuncta conueniet adhibere præsidia, quæ ex eadem occasione caput dolentibus competūt. Lauacris tamen præter ea utendū: caput item permulta calida conspergendū. Alimenta adhæc ea in hac affectione constitutis quadrant, quæ sorberi commodissime queunt, & ob id sorbitiones uocantur, ouaq; sorbilia, & amydon, placentæ quæ ex melle & sesamo con-

Coryza.
Catarrhus.

Branchus.

Tussis.

Grandis lapis
tussi eiectus.

Signa Coryzæ
ex æstu.

Note ex frigore.

Gelidi catarrhi
curatio.

ficiuntur, & sesama. Eiusdem farinae sunt & amygdala, & conii fructus, & quæcūq; ex lacte cōcinnantur secundæ mensæ seu cupediæ, quæ græce πίμαμα nuncupant. Ex uinis uero, dulcia, nō perantiqua: eōq; capitū papaueris linctus, quod medicamentū ἐκλιπὸν uocāt, & quæ adhæc cōposita sunt præsidia. Quod si ex gelida fuerint intemperie nata hæc mala, et morbus sit insolubilis, permodico contentū esse oportet nutritu, quā ὀλιγοσιτίαν Græci nominant. Confert item capitis, è calidis & subtiliū partiū rebus, nardino, rutaq; constituta circūlinitio. Irinum uero nō illiniendum solum, sed & naribus instillandū. Perungendæ quoq; sunt intus eadem thure & myrrha adiecto oleo, maxime uero eorum, qui ex frigida caussa coryza, hoc est grauedine, afflicti sunt. Nonnullis uero & odorama per reñculam (quod est tenuium & longo usu attritarū uestium fragmentum) melanthij cremati, aut cymini, non tam deusta inquā, quā indita & illigata lacerato (ut diximus) panniculo, præfenti fuerunt auxilio: & ea aromatū atq; incensū, quæ Aegyptij sacerdotes oblectantur, cōcinnatio, Cyphi ab illis appellata. Seliniacum autem, id est lunare, Cyphi hic loci exigo, quæ quidem odoribus & incensis excipiantur, & fronti undique circumliniantur, in quam unum ex emplastris citra ardorem adglutinato: è quorū numero est Icesios, emplastrum ue Icesij, aut oxera, aut Barbarū, aut Athena. Cæterum aduersus quoq; catarrhū frigidū, Cyphi in potu sumere expedit. Secundū uero peccatus balsami succus in lana succida illiniendus est: fouendū etiam ab omni parte ipsum cum styrace, & irino, & anethino, alimentis præcalidioribus, & concoctioni nihil renitentibus, utendū. Iam uero materia catarrhi cōcocta, apophlegmatismus sic habentibus cōueniet, et smegmata capitis: uerbi caussa, sapo Constantini, & eiusdem farinae facultatisq; cætera.

Raucedinis, Arteriacorum ue curatio.

AT qui Arteriaci Branchiōq; uulgò dicuntur, hīs quidē, cum eis quæ mox recensuimus, tum uero priuatim, si pituitosa arteriam ac guttur occupauerit affectio, ab initio statim quæ emplastri modo illiniuntur, suppetiīs utendum præcipio, tantisper dum phlegmone mediocrior reddat: cuius generis omnino sunt passii Cretici, & tragacanthæ, & cōmeos, & amyli, & tenellarum palmularum denique decoctum, & dulcis radicis cum σείρα, ad mellis spissi crassitudinē. Probatur etiam usus hypoglottidū, sic, quod sub lingua teneant, appellatarū. Sed ante omnia à uini potu abstinentū raucis est: suaue autem uinum siue passum, inflammatione moderata existente, potui detur: sorbitionibusq; ex melle & lacte cum amylo, aut pane siligineo, atq; ex amygdalis utatur: butyrum assumatur. Quū uero humiditas aliqua artus occupat, ea quæ maxime abstergunt medicamenta aggredi oportet, qualia sunt fabulum elixum, & cum melle confecta, & braslicæ, & scite elixum porrū. Pharmaca porrò magis calorifica, & quæ ad πρόσθεσις faciunt. Ad hæc præterea è cariarum siræo, & thure, & iride, & terebinthina, styra ceq; & galbano, pipere, cinamomo, cassia, & his non dissimilibus.

De tussi.

CAeterum tussibus pari eademq̄ methodo medendum est: illud duntaxat absq̄ perpensione prætereundum nõ est, per consensum ne (quã *συμπάθειαν* grece uocant) cæterorum membrorum quis tussiat: uerbi causa, gurgulione uuã ue instillante, aut capite, & an morborũ aliorũ symptoma sit. Cæterum his quantum fieri potest, & secundum quem iam pridem diximus, & mox enumerabimus modum, prospiciendum & consulendũ est. Composita uero eius mali præsidia, deinceps serie quadam exponam.

Catapotia, id est globuli medendo catarrho ac tussi.

¹⁰ **C**atapotia quę utiliter contra destillationẽ tussimq̄ sumuntur, recipiunt hæc: styracis, myrrhæ, opij, hoc est succi papaueris, parem uniuscuiusque portionẽ excipiens, aut singula per se in mortario contundens, conformato orobiæa coctia, id est, erui instar granula, quas uulgò pilulas nominant, quorũ exhibe lectũ petenti tria aut quatuor, aut quinq̄, passumq̄ sorbeat. Hæc quippe ad acrem & subtilem faciũt fluxionẽ. Aliud: Alterũ hæc habet: herbæ apollinaris seminis drachmæ duodecim, strobiliorũ drachmæ sex, croci drachmę duæ, elixatione aut passo excipiant atq̄ utantur.

Eligma seu linctus.

²⁰ **A**ccipe mellis unciã unam, butyri semunciã, omnia simul coquantur & exhibeantur. Hyssopi præterea & ficuum, & nucleorum pineorum, & iridos decoctum, ea affectione afflictus sorbeat.

Catapotia pro ijs qui diutino malo uexantur.

SVmito styracis drachmas sex, myrrhæ drachmas duas & semissem, terebinthinæ, galbani, opopanacis, ireos, singulorũ drachmas duas, piperis albi, nitri, seminis herbæ apollinaris quem *ύσσινάμου* dicunt, succi papaueris uniuscuiusq̄ drachmam unam, his simul absq̄ ullo humore in pila contusis, catapotia effingito, atque eo quo docuimus modo, utitor.

Arteriacæ salebris branchi seu gutturis, tussi, cruentisq̄ sputis.

³⁰ **A**duersus raucedinem, tussim, spuitionesq̄ cruentas, efficax satis medicamentũ est, quod accipit, amygdala amara dealbata uiginti quinque, seminis lini torrefacti drachmas quatuor, tragacanthi drachmas duas, nucleï pinei, quod *σπόβιλον* dicunt, grana triginta, oui in adipe assati putamen: Ipsa tragacantha in aqua irrigatur, totum uero uno fasce passo excipitur. Quod si fractæ quoque uocis sonus edatur, passi loco mellis aliquid cõfundito, & præsertim in quibus non nihil sursum ferri & eijci expedit.

Arteriaca hypoglossis, uoce interceptis, & branchicis.

⁴⁰ **T**Ragacanthæ drachmæ sex, commeos drachmæ totidem, thuris drachma una & semis, piperis candidi grana uiginti, croci drachma una, succi glycyrrhizæ drachmæ sex, phœnicobalanorum numero tres, caro glyceos Cretici quantum satis est. Cæterum solus ipse tragacanthæ succus linguæ suppositus, pro cremore glycyrrhizæ, dilutumq̄ ipsius ad crassitudinem usque elixum, impendio confert. . Ipsa porrò qua de agitur decoctio quadruplum abijcit.

Ad amissum sonum & interceptum, extremamq; raucedinem,
Phonascicis quoque congruens.

Retufæ uoci curandæ, porra sex ad defecationem seu apotritosim usque decoquito, & ipsas quidem feces porricito: liquorem uero alicæ cum melle aquæ cōmisceto, & ouorum antea elixatorum putamina tria unâ concoquito, commouens subinde anetho clonio.

Bechicum tussientibus utile.

Accipe pulegij uncias duas, nucleorum pineæ, seminis cnici, seminis lini, uniuscuiusq; unciam unam, piperis cocti uncias quatuor: quæ simul in melle despumato excipito, elixatoue. Aliud: Hyssopi, pulegij, piperis, singulorum uncia una, petroselini uncia semis, mellis hemina excepta, eis qui tussi uexantur plurimum auxiliij conferunt.

Maturatiuum inueteratæ tussis.

Vbi mellis drachmæ sedecim, terebinthinæ drachmæ duæ, galbani drachmæ quatuordecim unâ coxerint, in formulas digerito, quæ fabæ magnitudinem æquent, & instar nucis ponticæ, à Latinis auellanæ nuncupatæ, & hæc ore uolutando sugendoq; absumat. Aliud: Tussi aridæ arteriaca medentur, & urcei aque interdum sorbillatio: sputum enim propter crassitudinem pituitæ non reiçientes, liquidis aliquantulum adiuuabunt. Accōmodatissimum præterea hac passione affectis, tum hyssopi, tum iris dos, tum nucis pineæ decoctum.

Trochiscus, cuius fumus aduersus tussim continuam præsentaneum est remedium.

STyracis, piperis, mastiches, petroselini, singulorum unciam unam, sandarachæ diobolos sex, coccodaphna duo melle excipiens fumigato, ponens in carbones ita, ut ex fornace fumus tusse laborantē petat & aspiret. Prodest illud uero & quocunq; modo perfrigeratis.

De Orthopnoea, Asthmate, id est anhelatione, & Dyspnoea. Cap. XXIX

Hos qui sine febre crebra respiratiōe, tanquam à citatiore cursu afflicti, ab eo qui comitatur & præstò est confestim anhelitu & suspirio, asthmaticos nuncupant: eosdemq; propterea quod strangulari formidantes, ad respiratiōem recta ceruice, rectoq; toto pectore nituntur, orthopnoicos dicunt. Oritur aut eadem affectio, crassis & glutinosis humoribus oppletis fistulosis pulmonum cōcavitatibus. Dyspnoea uero, hoc est, spiritus & animæ difficultas, cōmune est symptoma, cum hæc tum alia plurima mala comitans. Porro asthmaticorū (hoc est suspiriosorū) medendi scopus est, dissipatio consumptioq; uiscidi crassiq; humoris, id quod haud inefficaciter medicamentis attenuantibus & abstergentibus consequimur: Proinde acetum scilliticum hoc malo oppressis accōmodatissimum est: necnon & inde confectum oxymel in potu sumptum: atq; ipsa quoq; scilla cocta, cum melle cōtrita: & ex antidotis hiera. Neq; aliena fuerit continua uehementium pharmacorum expurgatio: & cum

& cum raphanis citati uomitus. Eandem quoque functionem obit aristolo-
chia rotunda dum bibit, centaurij maioris radix, spondylii tum semen tum
radix, hyssopū, iris, & melanthiū deniq; : Afellorū item sub situlis xestam
uasi iniiciens fictili, super carbonibus torrefacito : ubi uero alborem quen-
dam induere cœperint, conterito, atq; in melle despumato excipiens, my-
strum tam prima mensa quàm secunda, cum ante tum post aliū cibum por-
rigo. Quod si usus & necessitas expetat et urgeat, ante omnia uenam ape-
rito, & secundum laborantis uires euacuato : aluus item clysmis irritanda
est : foris autem pectori ficus, & lolij farinam & hordeaceam cataplasma-
10 tis modo imponito, resinam interim habens ceram atque mel. Inspergatur
autem illi iris mannaq;. Non alienum quoque fuerit farinam hordeaceam,
quam ὠμὴ λύσις Græci uocant, cum rhesina, cera, iride, mannaq; empla-
stri more adglutinare. Circumlinitionibus præterea utendum admodum
calorificis, irino uidelicet oleo, anethino item, & rutaceo. Multo autem se-
cretius illud est, quod hæc quidem accipit: Pumicis medimnū unum, sphe-
cles (quæ est fex uini) medimnos quatuor, spumæ nitri ceratium, hæc om-
nia cōtusa & cribrata inunctione excipito, & cum hoc partes ad pectus
attinentes perfricato : Postremo malagmatum quoque usus cōmendatur,
eorum potissimum, quæ sanies & aquosos sanguinis humores, quos ἰχθῆρας
20 græce nuncupant, extrahendī potestatem obtinent.

Pro suspiriosis potio.

Asthmaticis & anhelis hæc potio confert, quæ habet polij, abrotoni, ca-
storij, chamæpityos (quæ Aiuga, coactæq; breuitatis ad terram picea
Romanis dicit) guttæ ammoniacæ thymiamatos tantundē melle cōspersa
exhibeto. Aliter: Sunt nonnulli qui spumæ nitri cochlearium tribus
aquæ mulsæ cyathis mixtum propinant. Aliud: Spumæ nitri drach-
mæ nouem, piperis drach. una, laserpitij drachma semis, cochleario aquæ
potui dentur. Aliud: Castorij, guttæ ammoniacæ thymiamatis, singu-
lorum drachmæ sex, piperis grana quadraginta passo excipiantur, & fabæ
30 magnitudinē cum mulso exhibeto. Aliud: Sinapeos drachma una, spu-
mæ nitri triobolum, elaterij dichalcū, quod est hemiobolū, totum hoc in or-
biculos (quos τροχίσκος græce, pastillos latine nominant) octo cōformato,
in singulos dies duos modò deglutiendos exhibeto: purgant nanq; per su-
perna sine dolore & molestia. Cæterum in his qui ueluti obtorto collo tan-
tum non suffocantur, dato spumæ nitri drachmas treis, cum hydromelitis
cyathis tribus, atque cum cardamomo nōnunquam, & confestim opitula-
tur. Verum hoc plurimum quoque ischiadicis, hoc est coxendice laboran-
tibus adiumentū confert.

De peripneumonia, pulmonaria inflammatione.

Cap. xxx

40 **P**lmonaria, quam πνευμονία Græci appellant, pulmonis in-
flammatio est, quæ ex ualentiore à capite in eam partem destilla-
tione, aut angina, quam σωάγγλη, aut suspirio, quod ἄσμα, aut

dolore laterali, quem *πλευρίτιδα* græce indigitant, aut alijs ex malis, magnâ ex parte ortum habent. Nonnunquã uero affectionis huius caput sola est inflâmatio, comitaturq; eam *δύσπνοια*, hoc est, spiritus ac animæ angustia: febris cum acuta tum adurens: grauitas item, & pectoris distentio, tumor, & permulta plenitudo faciei, quæ sursum uergere facit impetum materiæ instar ignis. Rubescunt præterea his qui hoc malo tentantur eminentiores sub oculis partes, quas Græci *μύλα* nuncupant: inflantur pariter oculi ipsi, & feruntur supercilia deorsum, & corneæ oculi tunicæ *κεραβειδῆς* à Græcis nuncupatæ, pinguiusculæ esse seu pleniores uidentur. Porro indicium eorū qui in ardentiolem declinant febriculam, ignita rubedo cum inflammatio-
 10 ne (quod græce *ἔρυσσιπέλας* dicitur) pulmonis coniectanda est. In his igitur qui ex morbis alijs in hoc reciderūt, uenæ incisio petenda est: maxime uero si diutius durauerit malum, aut ab initio sanguinē per uenam detrahere superfederint. Aluus insuper dura & quæ difficulter deijcit, lauaminibus quos clysteres uocāt, in relaxationibus abluenda est. Aut cucurbitulæ peringentes cōpluresq; circūcisa scalpello cute, pectori si nihil obstet, adglutinandæ sunt, & lateribus cōsimiliter. Quod si peripneumonix cōfestim ab initio fuit affectio, cōcedentibus quidem in hoc numeris, uena secanda est: sin aut minus, cucurbitulæ imponendæ sunt, sanguinē pro uiribus laborantis euacuantes. Ad hæc sorbitiones quoq; cremoris ptisanæ, chondri, cum
 20 melle assumantur, aut ex amygdalis amaris cum siligine, simillauæ, quæ *σείμιδαλι* Græci nominant, aut chondro, confusis pariter potionibus aliq̄t suauibus, hydromalo (quæ est ex aqua & malomelle confectio) aut ex melle, aut hydrososato deniq; cōfecta sorbillamenta. Vtile fuerit impendio quoque butyrum, quantū capiunt cochlearia tria. Bibendum autem est in hac affectione constitutis prius ius ficuum cum elixatione hyssopi, aut ireos in mulso percoctū, aut iridos leuigatæ tritæq; mensura duūm cochleariorum, quæ melicrato conspersa sint: hoc sanè & per inferna expurgat. Cæterum quantum ad uirium custodiam attinet, crebrius illis melicrati potio sine ad-
 30 ditamento per se repetenda est, uel cum fructibus pinus, seu piceis, quæ græce *πινιάδω* dicuntur, & cucumere. Vniuerso præterea thoraci, atque lateribus ipsis cerota cyprina, quæ irim admixtam habeat: aut cerota ex oleo rutaceo & iride arida confecta: aut ea quæ è cera & resina, & medulla, & butyro, & hyssopo, & iride, in farinam trita, & unguine nardino instituitur, imponenda est.

Hydromalū.

De sanguinis sputatione. Cap. xxxi

Quod si sanguinis reiectio, ruptis uiolenter uenarū uasculis, sanguine inde in asperam arteriam manante, per os fit, affatim euacuabitur, & quandoque quidem ex euidenti aliqua occasione: uerbi causa, si accidat ex clamore, & id genus alijs. Nonnunq; uero
 40 uero abdita quapiã causa, puta plenitate aut frigiditate nimirū iustū nature modū transgrediunte: frigus nancq; intensius uenas, testante Hippocrate, rumpit.

rumpit. Si uero eadem sanguinis sputatio ad uenarum erosionem retulerit originem, nō acruatim, sed sensim pedetentimq̄ sanguen excreatur: acria quædam & praua edulia præcesserunt: aut cibi abstinentia, quam *ἀστίαν* Græci nomināt: aut destillatio à capite in pectus, acrimoniam præferens. Vbi autem uasorū sanguinis apertione, quam *ἀναστόμωσις* græce appellant, sputum eius humoris eijcitur, nihil quidem eorum, quæ hæctenus enume- rauimus, accidit, quoniam nulla unquam satietas aut plenitudo præcessit, sed uictus ratio humidior atque calidior, lauacrorumq̄ intemperatorū u- sus: & nimium calidis locis situm domiciliū, ijs mali causa esse apparet: Et neq̄ in inflammationibus, neq̄ in febribus, neq̄ in doloribus fiunt, quem- admodum ijs, qui ex erosionem in hunc affectum incidunt. Contrā uero to- lerabilius habebunt, ut uerisimile est, euacuati. Quum porrò hæmorrhoi- des, purgationes uel muliebres retentæ atque impeditæ fuerint, etiam peri- culis hæc liberabunt. Eadem accidit cōmoditas ijs, qui ob redundantiam sanguinem erumpunt, nisi propter hucus, aut immodicam inanitionem læ- dantur. Iam uero secundum erosionem sanguinis euacuatio, nunquam be- ne cedit. Atqui si per uomitionem sursum fertur & eijcitur, confessum est, quod ex partibus quæ ad stomachum aut uentrem attinent, effertur, in qui- bus quod per secessum desedit, aliquando euacuatur: sin autem cum tussi, à spiritualibus. At si spumosum fuerit sputum atq̄ subcandidum, & ex inter- uallo absq̄ ullo dolore angustiaq̄ extrahitur, è pulmone id latū arguit at- que declarat. In quibus temporis progressu & febris cōtinua sequitur, præ- cipue quibus propter erosionem, aliquid substantiæ pulmonis, aut guttur, aut uena redditur. Nouimus uero quempiam sanguinem è pulmone sputo eijcientem, procedente tempore cum maxima tussi & sanguine copioso la- pides expuisse quatuor aut quinque asperos, ceu pumicatos, magnitudo ue- ro ceratiorū trium aut quatuor, & continuo quidem leuatus meliuscule ha- buit: haud multo uero post in tabem incidit, atq̄ fato functus est. Si quan- do uero & pituitosa excreantur cum leuiore tussicula, aut screatione quocq̄, tum spumosum tum leue quod effertur fuerit, ex trachea, hoc est, aspera ar- teria reijci cognoscito. Quod si sanguis ater fuerit, atque in exigua frustula & quasi minimos globulos concretus & densatus, doloremq̄ loci præfe- rat, à pectore efferrī portenditur per pulmonem siue guttur, facta transum- ptione. Quæ uero sursum uersus cum screatu fit latio, ex partibus ad gut- tur attinentibus, per palatum eijcitur. Si quando autem à capite destillaue- rit, cum irritatione quadam & tussi redditur, defluente eo, quicquid id est, in guttur fauces uel, quem *λάρυγγα* græce cognominant, & rursus regurgi- tante. Hæc aut acer magna ex parte catarrhus, aut capitis dolor, aut graue- do præcedit. Nōnunq̄ autem per palatum sanguinis fit euacuatio, idq̄ ap- posita hirudine tum exugente tum affixa alicui partium. Cæterum in com- mentariolo de letalibus uenenis super hac re fusius prosequemur.

Sanguinis spu-
ti ex diabro
note.

Note ex an-
stomosi.

Lapides è pul-
mone eiekti.

Curatio.

Qui catarrho afflicti sanguinē expuunt, ijs mox uenā aperire: si ingenti

acrimonia, ea à capite in pectus destillatio uacet: Et symmetron, hoc est, in
tra omnē excessum, habita diligenti uiriū perpensione, detrahare cōuenit.
Extremæ adhæc partes uinciendæ, cumq; oleo ueteri calido aut sicyonio
perfricandæ, excepto capite. Alantur esculentis quæ succum aliquem au-
sterum commixtum habeant, cuiusmodi est malorum Punicorum, apiorū,
aut eadem ipsa unâ decoquito. Eunti uero iamiam dormitum, trochiscos ex
electro cōcinnatos exhibeto. Tertio quoque die, mellis despumati, nō cru-
di pusillum linctui præbeto. Si hæc à morbo obstinate permanente uincan-
tur, tum detonso capiti stercus syluestrium columbarū confecto medicami-
ne imposito, et post treis horas tollens medicamentū, in balneolum perdu-
cito, neutiq; tamen perungens caput: deinde sorbillationibus enutrens, le-
ctum petenti theriacā antidotū dato: rursumq; postridie eadem præstans,
pari modo corpus uniuersum perfricato, dempto (ut dixi) capite, cui utiq;
cerota è thapsia imponenda est, aut quædam alia, rursusq; sorbitiones repe-
tendæ. Quibus rite perpetratis, si malū persistat, cucurbitulæ occipiti utili-
ter adglutinent. Atqui si acutus fuerit ille catarrhus destillatio ue, sanguis
per uenam omnino detrahendus est. Alimentis præterea, alijsq; præsijs,
quorum percōmodum usum esse profligando catarrho supra peculiari, &
huic rei dedicato sermone docuimus, utendum est, atq; his etiā quæ nuper
enumerauimus cibus. Porrò qui propter frigus sanguinē expuunt, ijs sanè
rebus quæ etiā exiccant, pectus calcaciendum est: cōfectioq; *διὰ δύο πικρέων*
id est è duobus piperum generibus, suppeditanda, unâ cum eo, qui ex ele-
ctro constituitur, pastillo. Iam uero ab respirationis & animæ instrumen-
tis, propter rupturam aut uasculorū sanguinis apertionem, sanguinem re-
sistentibus, uenâ sine mora secato, nisi magna sanguinis uis erumpat et effe-
ratur. Omnes uero decumbant facito, in locis uento expositis, in lecto, qui
neq; sursum neq; deorsum, nec etiā ultro citroq; moueatur, immobili situ,
cauentes ne uehementer uel respirent, uel eloquant. Conspergendæ autē
afflicte partes sunt, spongijs posca tepida imbutis. Post septimanā uero, la-
nis succidis cum rosaceo, aut myrteo, aut lentiscino: nōnunq; quidem cum
aceto, interdū uero cum uino adstringente acerboue. Plurima aut existente
abundantia impetuq; multo, pollinem & mannam adiecto etiam aceto im-
ponamus, aut alumen & acaciam, aut malicoria, aut gallam seu cecidia cum
aceto, aut palmulas cum farina aut malis cotonijs coctas in uino austero.
Post hæc uero et ex salicibus confectum, imponendū emplastrū est, & præ-
cipue si mediocris fuerit eruptio ac copia. Per os autē hæc conferunt: Por-
tulaca commanducata, bene admodum facit: efficacior uero multo succus
eius imbibitus, balauistiū, rubi cum fructus tum flos, quercus membrana-
ceum, & nucleus sub putamine glandis, potissime uero ipsis elixis utantur:
phygi item priniq; fruticis maior efficacia & strenuitas est. Samius aster,
ad omnem sanguinis reiectionem facit: Lemniū item sigillū, lapis hæmati-
tes leuigatissimus cum succo mali Punici, aut herbæ sanguinalis. Lapidis
uero sit quantitas scrupuli unius. Hactenus simplicia: composita uero quæ
præsidio

Victus eorum
qui sanguinem
ob catarrhum
expuunt.

Cura sanguinē
ob frigus ex-
puentium.

10

20

30

40

præsidio esse possunt in hac affectione constitutis, sunt, orbiculus ex ele-
 ctro, & *ἀστὴρ ἰσχυρὸς*, qui è corallio conficitur, & qui ex Aegyptia acantha, &
 Xerium compositum, eoque terra astere & Lemnio sigillo, corallioque & symphy-
 to, amyloque, singulorum æquilibrium. Sed qui hoc malum erosioni, quam *διὰ
 τῆς ὄψης* dicunt, acceptum referunt, has compositiones adhibeant, maxime si ca-
 tarrhus præcesserit, opij medimni semissem misceamus: Et quod accipit sa-
 mii asteris, agerati lapidis, Lemnij sigilli, æquale pondus: utile est tantum in
 potu sumere, quantum capiunt cochlearia duo, in binis cremoris arnoglossæ
 cyathis. Aliud: Accipe Lemnij sigilli drachmas sedecim, Samij asteris
 10 drachmas duodeviginti, amyli drach. octo, sarcocolle drachmas quatuor,
 comæos drachmas duas, xerij cochlearium unum, unam cum decocti palmula-
 rum cyathis duobus. Sorbeatur præterea posca egelida: aut palmularum,
 aut malorum, aut pisorum, aut capreolorum vitis elixatio. Quod si robur ad-
 mittat & impellat, alantur circa horam secundam aut tertiam: sin minus, cir-
 ca quartam. Esto autem sic habentium panis lotus gelida, aut halica, aut chon-
 drus cum succo quodam frigorifico, uerbi gratia, mali Punici, aut myrto-
 rum, aut omphacomellis (id est acerbæ uuæ succo, quem omphacium no-
 20 minant) confectus, aut oua forbilia, aut bellariorum quiddam quod è lacte con-
 ficitur, cum aliquo uim astringendi possidente. Ex oleribus autem, inty-
 bum, cichorium, plantago. Elixata sint autem hæc singula oleo crudo, hoc est,
 ex immaturis oliuis, atque aceto. Ex pomis autem, mala, pira, mespila, mala
 Punica, corni arboris fructus. Potio autem his qui non febriunt, uinum di-
 30 lutum perexiguum esto: febricitantium autem potus sit, aliquid memorato-
 rum poculentorum, aut cibraticum hydromalum. Sed eis qui sanguinem re-
 iiciunt, illis ipsis agendum: cauendum modò ne frequens nimisque cibi porri-
 gatur, hisce namque perfacile medicinis succurritur, quoniam præpota iam pri-
 dem subsidia, planè cum ipsis sanguine manantibus membris familiaritatem
 habent. Vbi autem sanguis uentre globulatum concrescit, coagulum bibendum
 est, maxime uero leporinum, aut sicynum lixiuium cum aqua, aut thymum,
 aut thymba cum aceto: Aut certe lacte fissili eos aut aloë euacuare oportet.
 In his præterea qui à palato per screationem despuunt, gargarismis inspissatis
 sandi uim habentibus utendum, & fronti & capiti adhibenda ea quæ dari
 solent ijs, qui sanguinem è naribus reddunt. Hæc ipsa hæmoptoicorum est cu-
 ratio, quæ studiose exequi expedit, eo quod magnum laborantibus ex im-
 moderata euacuatione discrimen proueniat. Multitudo namque euacuatæ,
 quemadmodum in iugulatis, breuem ac subitam mortem inferet. Cæterum
 affectionis huius diutina assiduitas & perseverantia, in tabem quam *φθίσις*
 40 græce nominant, mutationem minatur. Omnibus igitur secundum ratio-
 nem perpetratis, & cessante iam sanguinis eiectione, medendi & recrean-
 di & tanquam in pristinum statum referendi sunt, piscem esui præbentes, &
 iuuenum porcorum cum pedes tum cerebra: & ipsum corpus usque refricare
 præcipientes, lauacrorumque frequentem usum, potationem uini; excandescen-
 tiam & rem Veneream cauentes & effugientes.

Cibum eorum qui
 sanguinem ex-
 puunt.

Potus.

Cante euacuan-
 dum.

De his qui suppuratione infestantur, quos *ἐμπύματα* Græci dicunt: & tabe, quam eadem gens *φθίσις* nuncupat. Cap. XXXII

Empyema, hoc est, purulenta expuitio, & collectum in thorace pus, per uacua thoracis, siue succinctum uertitur, quãdoq; quidam sanguinis reiectione factò hūlcere, neq; ad cicatricem perducto, procedens: hinc confestim sequi phthisis consueuit, si ex pulmone fiat excreatio. Nōnunq; uero quum existat ibidem inflammatio, deinde ex disrupto quoq; abscessu sentitur, ut in laterali dolore, quē *πλευριτις* græce nominant, aliquãdo accidit, aut fluxu deniq; ex capite proueniente. Signa itaq; coacti iam empyematis sunt, grauitas thoracis, tussis breuis & sicca doloribus admixta. Interdum uero humiditas quẽdam accedit, qua leuari nonnihil uidentur, febriculaq; intra initia statim debilis & ignaua, errans absq; ordine stato, & difficilis decretorij iudicationis ue. Quum uero ruptura abscessus iam appetit, uehementius febriūt, cum horrore aliquo, inq; sermone spiritu turbati precipitant. Rupto uero abscessu, pus reijcitur, quandoq; sanè purum, nonnunq; uero feculentum: atq; interdū quidam per superna eliditur prorumpitq; abscessus, unde certe maius metendum est periculum, interdum uero per inferna: atque id quidem partim in uentrem & intestinum recipitur, transumiturq;: partim uero in uelicam, facta per uascula quãdã transumptione. Febriunt aut̃ modis omnibus febre hectica usq; ad repurgationem, quæ nisi accurate bonaq; fide procuretur, confestim collectum illud in pectore pus, in tabem quã Græci phthisim dicunt, transit, pulmone exhulcerationem sustinente, in qua iam cōstitutione genæ palleſcunt, & circa frontē atq; collum undiq; sudores profluunt, carnes contabescunt, ungues incuruantur, & pingues, candidi aut pallidi apparent. Malo autem superante, uenter conturbatur, & hypochondriū conuellitur, sitisq; sic affectos ut plurimum corripit, & anorexia, id est ciborū auersio. Reiectum porrò ingentem grauissimi odoris fluxum emittit.

Curatio.

In empyematis itaq; curatione, ante omnia quidem manibus pedibusq; machinanda est puris in pectore collecti maturatio, idq; tum spongiarū fotu, tum cataplasmat̃ modo farinae hordeaceæ coctæ applicatione, & resina exigua, et stercore columbarū, nitroq; & ebisco additis. Salutare quoque est rupturæ auxiliū, in latus incolume decubitus. Sorbeat̃ præterea ex interuallo mulsum, & succus ptisanæ admixto melle: sed quibus plus roboris inest, ius hyssopi & thymi melle adiecto bibant. Suppetias item plurimas ruptioni adfert tarichophagia, id est salsamentorum esus, & catapotia hieræ ex colocynthide cōsarcinatę, in cubilis ingressu sumpta. Ceterū quū pus iam primū excerni cœperit, tum denuo hyssopi & iridos atq; glycyrrhizæ decoctū repete. Sed elixa sint hæc in aqua mulsa. Vel glycyrrhizā cum sesamo tritam, exhibe: aut pollinem in mulso & oleo percoctum, cataplasmat̃ modo illinito. Quum autem exhulceratio expurgationi renitens ægerrime expugnatur, ad compositorum usum recurrendum est: uerbi causa

Suppurationis
in pectore col-
lectæ indicia.

10

20

30

40

caussa, τὸ δὲ πρῶτον, hoc est, q̄d magna parte ex marrubio constat, tum simplex tum compositum: Et δὲ τὸ ὑπερβολικόν, quod est medicamentum eruorum, & quod ab ingredientium numero græce dicitur δωδεκάθεον: Et ea quæ ab autore Philoxeni nomenclaturâ fortita est confectio. Porrò qui in tabem quam Græci φθισίην uocant, incidunt, his porra capitata liquefacta cum sordillationibus chondri ac ptisanæ dato. Iam uero & hæc per se bis decocta exhibenda ducito. Cæterū id quod potus loco sumendum est, aqua pluuialis esto, & ex eo melicratū, quod uulgò mullum dicimus. Circa inītia uero relaxationū, cataplasmatibus instar imponantur medicamina è semine lini & polline, rite confecta: elixatione item scenogræci, aut maluæ, oleoq̄ & melle, folijs q̄ althææ. Temporis uero progressu ad cerotas transeundū, quæ cōstituunt̄ ex butyro, oleo cyprino, laurino, & iride: Et Temnasiij item emplastro utiliter utendum. Fluxu autem noxiij humoris in pectus destillante, cerota δὲ ἰσχυρὰ dicta, quod salices contineat, imponenda est. Propinanda insuper ipsis ea quæ iam pridem in saniosis enumerata sunt simplicia, atque ex compositis nonnulla. Cæterum si tussis non sine molestia graui dominatur, thymum & hyssopum cum succo glycyrrhizæ melle despumato excipiens, & inabilem formam confingens, ut sub lingua contineat exhibeto. Conuenit amplius in hac affectiōe cōstitutis ex temporis interuallo præstita Mithridati antidotus, atq̄ ea quæ δὲ ἐχιδνῶν, id est ex uiperis conficitur, quam theriacā uulgò dictitant. Nobilissimū uero utilissimumq̄ illis qui ita tentant̄ fuerit auxilium bolus Armenius in potu haustus: Hædræq̄ antidotus ne tantillū quidē minus q̄ prædicta, salutare adfert præsidium.

De dolore laterali pleuritide ue. Cap. XXXIII

Dolor lateritius, quem græce pleuritim dicunt, proprie & exquisite lateralis membranæ costas succingentis inflāmatio est, cui adhærent anhelitus difficultas, tussis, febris cōtinua: dolor modò ad iugulum, modò ad præcordia pertingens, & omnino ut uidetur perueniens. Discerni autem pleuritis ab inflāmatione iocinoris potest, quoniā in illa omnia hæc apparent: Pleuriticos quidem dolor cōpunctuosus, quasi scilicet locus pungatur, infestat: & tussis nōnunq̄ arida sine sputis, quod morbū incoctum portendit, & ob id crudam pleuritim nominant: Quandoq̄ uero & sputum tussiendo eijciunt, id quod humorem plañe inflammationis præ se fert autorem. Rubrum etenim & sanguinolentū, sanguinem naturæ modum exuperantem subducit & propellit: flauum uero & subflauum, flauam bilem reijci portendit: quemadmodum rursus albicans & subspumosum, pituitam. In melancholico uero humore, nigrius reijcitur sputum. Pulsus adhæc durus ac asper, & ἐμπύριον, id est, ueluti scalpens existit. In inflammatione uero hepatis, nullus dolor pungitius est, neq̄ duritiem ullam refert pulsus, sed arida tussis molestat, & nullū reddi sputum: facies uel buxo, ut ita dicam, pallidior. Porrò quæcunq̄ laterū compunctiones externorum musculorū inflammatione fiunt, hæc quidem nō exquisitæ, sed improprie sunt pleuritides: neq̄ tussis ulla, neq̄ ullum eijcitur

De pleuritide
notha.

sputum, neque duritiem pulsus praefert. Si quis manu locum affectum palpitet, dolent: & si quidem suppurata uomica seu tumor distrahatur, secta foris perfertur: Quoniam illa quae ab inflammatione sub membranula pelluculaque costas succingente, pleuritis fit, huc neque feratur neque uergat: illa namque, nisi uel foris uel intus suppuratio, quod empyema dicunt, expurgetur, multo ante ocysissimeque in peripneumonia, hoc est, pulmonariam inflammationem transit.

Curatio Pleuritidis.

Quod si igitur ad iugulum usque dolor protendatur, uena incidenda est: si uero ad praecordia usque perueniat, purgandum est per inferna. Re-¹⁰centiores autem omnibus sanguinem secta uena detrahunt, formidantes (ni fallor) purgationum turbationem & molestiam. Reclamantibus autem uiribus, neque aliud quicquam faciendum: lotionibus quos Graeci κλυσμός dicunt acrioribus utendum. Quod si dolor mediocris fuerit, post lotionem quod κλύσμα appellatur exhibendum est mullum, ptisanamque aut chondri cremor. In decremento autem & decessione morbi, cremoribus porrum adijciendum est: aut nepeta, aut pulegii & urticae (quae cnide dicitur) semen, factum cum melle linctu, sumetur. Si dolores uehementer affligunt post euacuationem, demulcendi & permitigandi sunt lanæ calidae uel sulphuratae applicatione, aut fomentis cum milio, & furfuribus in sacculo lineo positis, aut calida aqua, seu oleo in uesica excepto. Lanam praeterea succidam cum oleo, uinoque marina aqua infecto dilutoque, siue salia insternenda, aut diaspermato cataplasmatibus modo imponendum, decoctioque chamæmelorum & althæae, aut ficuum aridarum quas Graeci ἰχθυήσας nuncupant, & ireos, & absinthii, mellisque parum cum oleo nardino. Circa uero quartum diem sorbitionibus nutrito, adiecto melle perexiguo. Septem autem diebus lapsis, ecligma (ea est confectio quae lingitur magis quam deuoratur) ex amygdalis semineque urticae (quam nunc acalyphen, nunc cniden nominant) in melle contritis, confectum offeremus: aut ἡ βουτύρου nominatum ecligma unum cum butyro melleque decoctum: Et hypoglottide (quod medicamenti genus lin-³⁰guae subditum, paulatim tabescit) ex melle elixo despumatoque utendum. Epithematis porro, tum uidelicet quod quia foetet δυσώδης appellatur, tum eo quod fit ex sampsycho, unde & ἡ ἀμύχου dicitur, & peganero emplastro, secundum affectos utamur locos. Et bulbi praeterea cum axungia appositi, saepenumero satis praesidii tulerunt. Adhibendum insuper eo morbo oppressis ἡ βουτύρου, id est ex butyro medicamentum, & terebinthinæ. Caeterum omnium efficacissimum eclegma est, quod ἡ πιτυίδωμ quia è pinu fit, appellatur: item quod ex amygdali amari, & seminis lini, & nuclei pinei, quod Strobilon nuncupant, & amyli æquilibrum cum melle fit, exhibebimus. Quos autem uigiliae quoque torquent, eos medicamentum quod è papa uerum capitibus constitutum, ἡ κωδωνίμ dicitur, lingere competit: Ex antidotisque athanasia, & quibuscunque ad hanc prouinciam medicamenti compositis utamur. Post decimum uero & quartum diem, si malum non cesserit,
cucur-

cucurbitulæ ipsi imponendæ sunt, et in tenuiore omnino uictus ratione afflicti obseruandi. Deinde ubi morbus remittitur (quod tempus Græci *παρακμῆ*, *μῶ*, Latini uulgò declinationem ac decrementum appellant) in lauacrum ducendū, euitantes frigidum: educatio interim solidior adhibenda. Quod si autem inflammatio succingentis tunicæ, neq; dissipata neque discussa in pus conuertatur, iam antea memoratis utendum est remedijs.

Ad lateris sine febre languores.

Laterijs doloribus sine febre bdellium succurrit & costus, brassicæ caulium deustorum cineri & adipi admixta: ualidum quidem illud est diaphoreticum, hoc est discutiendi uim habens medicamentum. Diaphoreticū

De affectionibus cordis. Cap. XXXIIII

Cor quidem hominis cor primaria affectione per se afflictū, ocys presentaneum multumq; medicorum exigit præsidium, utpote acerbam & præcipitem inferens mortem. In inflammationibus quidē ipsius, pariter et ignitis rubedinibus, quæ erysipelata dicuntur, uehementibusq; intemperantijs in acutissimis febribus, sanguinis eruptio, quæ *αιμορραγία* uocant, uulnerata leua potissimū parte uentriculi, prodest. Si autē per consensum, quam *συμπάθειαν* nuncupant, dolore afficiatur, tum in cerebro, tum iocinore, tum ore uentriculi, mœstitia item laborēue, atq; metu, alijsq; compluribus syncopā quam uocant, inferet: quæ Syncopa. conferta quædam est uirium calamitas, quā dicunt illi *κατάπνοση*, ex solutionibus & animi deliquijs, tenui ac debili uenarum motione, extremarumq; partium perfrictionibus, & undique promanantibus sudoribus significata. Hæc fortior existens, & ipsa earum ægritudinū fuerit una, quibus nullis suppetijs succurri potest. Adhuc uero aliquantulum constante uirtute, nonnuncq; subuenire pulcherrime datur. Adhæc uero cordis quoq; ualidi subinde tremores oboriuntur, præ multitudine aut feruore sanguinis, qui in ipso cōtinetur. Cor uero ipsum super excalfactum, magnam quidem & Cordis nimium calfacti refrigerati ue signa. frequentem inducit respirationem: Refrigeratum autem exiguam atque raram spirationem efficit. Secundo igitur qui de febribus inscribitur libro, omnem cardiacarum syncoparum emendationem recensuimus: tantum interim hic loci mea quidem sententia apponendum, quemadmodū uincente ac præpollente symptōmate, post extimarū partium tum perfrictiones tum circumlinationes, purificationes item pauimentī, et aliam quancuncq; animi oblectationem amœnitatemq;, cataplasmatibus modo sint sudore manantibus corporis partibus imponenda (quæue partes eadem obstruendæ) myrtus leuigata, aut creta cimolia, aut electrum, aut malicoria cum manna, aut terra Samia, adiecta parte cōmeos. Artus item extremi usque ad pubem & alas perfricati, cataplasmatibus instar illiniendi sunt sinapi, aut pyrethro, aut adarce. Alimentū esto panis ex aqua seu uino frigido permixto, pedes suilli, ancyle, curuatura cubitus, rostrum, uolatilia omnia frigida. Cæterum caput & frontem illinito omphacio, quod est, oleo ex uuis immaturis, aut aliquo styptico cum cōmeos aut decoctione rosarum. Cataplasma autem præ

cordiſſi ſtomachoꝝ, ex palmulis, quæ *φοίνιδες* dicuntur, roſis, cenanthe, acacia, hypocſtide, & alumine confectum, impone.

De palpitatione cordiſſi.

NOui quempia, inquit Galenus, quotannis uerno tempore palpitationiſſi cordiſſi ſymptomate uexatum: qui quum per integrum triennium ſe à ſanguiniſſi detractiōe ſecta uena adiutum intelligeret, anno quarto priuſſi accidens illud denuo ipſum inuaderet, ſanguiniſſi miſſionem repetiuit, & haud amplius eidem malo obnoxius fuit: atq; ſic pluribus deinceps annis faciendo, idoneam quoq; poſt ſanguiniſſi detractiōem, uictus rationem ac medicamenta adhibuit: Sed nihilominus iſſi etiam ante ſenium morte præuentus eſt, quemadmodum & reliquorum pleriq; omnes, quorum nonnulli quidem in acutiſſi febribus affatim ſyncopa intercepti, pari quoq; modo ante ſenectutem interierunt. Quidam autem ipſorum citra ſyncopam apoplexiæ modo, hoc eſt tanquam ſyderati, ſubitò uitam in mortem cõmutarunt. Cæterum ita affectorum magna pars ætatem agebat quinquaginta quidam annis inferiorem, ſed quæ interim annos quadraginta excederet.

De hiſſi quæ mammæ infeltant. Cap. xxxv.

LAc à partu in caſeum ſæpenumero denſatum, circa mammæ inflamationes quas *φλεγμονάς* græce dicunt, ſuſcitatur. Hiſſe itaq; à principio ſtatim utendum: ſpongia mollis poſca tepida madida atq; expreſſa imponatur, & appoſite conformando alligetur: Aut palmulæ cum pane in poſca leuigatæ: Aut ouo etiam toto utendum, admixto roſaceo cum cerota perexigua, aut alumine, & pulicari herba, quæ Græci *ψύλλιον* nominant, unâ cum coriandro, aut portulaca quæ cataplaſmatis modo illiniantur uel imponantur: aut Pyritem lapidem cum cerota contritum imponens alligato. Cæterum diſtentione oborta, aut cõcretionem in thrombos globuloſos facta, panem ex hydrelæo, aut cœnomelite cataplaſmatis inſtar applicato: aut panem cum perdicade uiridi atq; cerota, bis in die: aut fabaceam farinam cum hydromelite aut elixatione. Quod ſi grauitatem non ferant, irrigatione olei dulciſſi & calidi utendum. Fouendæ autem ſunt ita affectæ, uapore aquæ feruidæ, aut ſcœnogræci decocto, aut althææ, aut ſeminis apij. Cataplaſma præterea imponendum factum eſt polline & ſemine lini, aut ſcœnogræco cum hydromelite, aut ſefamo cum melle butyrœo contrito. Exuſſionem porro mammarum obſeruare expedit, eo quod ablaſtatio maiorem conuulſionem parit in ipſiſſi. Quum autem inflammatio mammarum remittit atq; decreſcit, iſtiusmodi cerotiſſi utendum: Betam elixans oleo, uſq; dum cerotæ induat cum formam tum craſſitudinem: Ipſa autem abieſta, oleo adijce ceræ ſymmetrum, hoc eſt, quantum ſatiſ eſt, atq; utere. Aliud: Oorum crudorum pyrha ſeu lutea decem cerotæ commiſceto, quæ conſtet ceræ unciſſi duabus & ſemiſſe, roſaceiq; unciſſi quatuor, & ſpathe cultellata, hoc eſt rude ſubigens, muriæ quantum in ſe ſuſcipere poteſt iniſce, & ruruſſi rude inſtrumento ſubigens, utitor.

Ad mam-

Ad mammarum durities.

CAeterum ad māmārum durities confert id, quod, quia è melle constat, *Μάμελιτ* appellatur, medicamentum: atque uno uerbo omnia quæ emolliendi uirtutem obtinent medicamina, uocare quæ malactica, hoc est *Malactica* mollientia, medici solent. Sed ubi tumor in apostasim transit, tum medicamentis quorum capite de parotidibus (quos nos secundum aurem abscessus appellamus) meminimus, & quæ deinceps in sermone apostematum, hoc est abscessuum recensebimus, sedulo utendum.

Archigenis subsidium aduersus erosiones mammillarum cum cacoethia, id est malignitate, prauoue carcinomate.

Archigenis medicamentum quo usus est uir ille contra mammarum foramina, maligna quæ earundem hulcera, recipit uini hadriani boni sextas uiginti, fluenti rhois uel coriariorum libram unam, galbulorum cupressi libram unam, gallæ immaturæ atræ uncias sex, cassiæ tantundem: quæ simul contusa, in uino diebus decem macerato, deinde coquantur, commota assidue rude cupressina tantisper dum dimidium ferme absumentur: tum herbas quidem porrice, succus uero elixetur ad mellis usque spissitudinem, tum denique in uase uitreo reponatur. Vtere in his quæ depascendo erodunt, mero. At si crassius fuerit, ad id factum medicamentum uino adiecto, liquidius reddatur, ad quæ eas quæ mammas infestant nomas (sic enim appellant hulcera quæ depascendo serpunt) & aures quæ cum purulentia fluunt, ulas quæ & gingiuas labefactas, & dysenterias seu tormina conducet. Consolatur præterea ac mitigat papillarum dolores illitum lac. Et alijs postremo māmārum exhulcerationibus, haud aliter sanè quàm alijs quibuscumque hulceribus medendum ducito.

Diaphylactica, hoc est præseruatiua mammillarum.

Quo mamme à plurimis calamitatibus tueantur, emplastri modo cyminum cum aqua cōtritum eisdem impone: mox extrinsecus spongiam imponens, uinculis ac funiculis pectus constringito: transactis uero tribus dieculis, cymino sublato, mammis florem bulborum cataplasmatibus instar cum melle illinito, & adnectens denuo laqueis per triduum finito, id quod ter in mense studiose facito. Aliud: Cicutam leuigatam ac tritam per dies nouem imponito, & foris spongiam ut dictum est, & aliquot dies relinquito. Hoc idem præstat & naxiæ cotis ramentum, uirginum quæ mammas ab ingruentibus malis custodit.

Aduersus alarum graueolentias atque sudores. Cap. xxxvi.

In quo, sudoribus quæ sub alis pulchre admodum hæc compositiones subueniunt: Aluminis liquidum medimnos duos, myrrhæ medimnum unum, in uino dissoluens, quum opus fuerit utere. Aliud: Plumbaginem crematam uino quæ fragrante extinctam, cum uino conterito, myrrhæ pusillum usque ad strigmenti balneorum crassi

tudinem adiiciens, utitor. Aliud: Spumæ argenti drachmas sedecim, myrrhæ drachmas duas, amomi drachmā unam, quibus singulis contusis, uino excipe. Aliud: Accipiantur aluminis liquidi drachmæ octo, amomi, myrrhæ, spicæ nardi, singulorum drachmæ quatuor, hæc uino dissoluta, ad arcendum grauem hircinumq; foetore, necnon eas quæ turpiter sub alis eueniunt maditates, usui accommodato.

De his quæ præter naturam accidunt stomacho, præcordijs atq; uentri. Cap. XXXVII.

DE appetitus à cibis auersione, quæ febre correptos molestat, & grandi fame, & appetentia canina, debilitateq; stomachi, & animi deliquio, de siti præterea atq; singultu, nausea item ac syncope, inter hæc quæ de febribus eo qui hunc antecedit libro, satis superq; determinatum est. Rursum igitur super hisdem uerba facere, non hercle puto opportunum. Cæterum inflammationes oris uentriculi, atque iocinoris, inter medendum semper opus habent constringentium rerum admixtione. Nam si quis chalaistica modò, id est relaxanti uictus ratione mederi studeat, uitam in discrimē haud leue inducet. Proinde oportet siue oleo foueantur & conspergantur, siue cataplasma applicetur, medicamenti quippiam cui adstringēdi facultas sit, adnectere, uerbi causa, absinthiū, aut unguentum nardinum, aut melinum, aut papauerinū, decoquentes. Cerota autem quæ continuò utendum arbitror, est huiusmodi: Sumito ceræ candidæ unciam unam, æstatis uero tempestate drachmas septem, aloës, mastiches, uniuscuiusq; drachmam unam, olei uuarum nondum maturarū, aut melini & nardini, prout usus & res ipsa exigit, quantū satis est ad concretionē & coagmentū. Quod si adhuc copiosiore stypticitate indiget uentriculus, ut qui alimētis superior esse nō possit, admisceto prædictis quoq; olei omphacini drachmam unam, aut absinthij etiam æquilibrium, ad hæc tertiam partē hypocystidis, & cenanthes, quod est floris labruscæ, & cremoris rhu. Addere autē & in medium deducere oportet cerotæ copiam, numero alijs medicaminibus proportionē respondens.

Ad stomachi, præcordiorumq; & uentris diutinas inflammationes.

QUOD si præterea inflammatio diutule perseueret, atq; indurescat, iam sanè medicamēta diuersi magis generis sunt adhibenda, quæ aromatum nonnihil emolliendiq; & dissiciendi potestatem habeant. Cuius farinae quidem est id, quod per melilotum confectum est medicamentum, atq; ipsum quoq; Philagrianū, atq; illud quod à fragrantia nimirū Græci *εὐώδες*, Latini uero perodoratum nominant, uiridisq; iaspidis funiculus seu catenula collo appensa, ita quidem ut stomachum attingat, magnifice confert, Verum in calidis stomachi intemperiebus & ardentibus, cum solutione, aut aliqua cibi fuga & inappetentia, nulla omnino causa excepta quam febris, aquam gelidam potui dato, cremore uuæ immaturæ adiecto, aut malorum cotoneorum elixationem, aut capreoli uitis, aut seminis cucumeris: uel

uel contere cum frigida. Stomacho præterea uesicâ gelida aqua fartam, aut cucurbitæ strigmenta imponito. Catapotia item (quas uulgus pilulas à rotunditate uocat) quæ extinguendi sitim potentiam habent, *ἀδυσία* appellata, ceu iam pridem in capite de siti memoratum est, exhibita, præsentaneo semper remedio sunt.

Frigorificum & humectiuum flaccidi & cum infirmitate humentis stomachi.

Stomachus uero cum humore flaccescens, languens ac dilabās prope modum, refrigeratur & humectatur medicamento quod recipit foliorū rosarū uiridium drachmas sex, glycyrrhizæ cremoris drachmas quatuor, quæ uino dulci excipiantur, & hypoglottida (hoc est medicamentorū species quæ linguæ cōmode possunt subdi) cōcinnentur. Sed in affectionibus quæ propter crassitudinē pituitæ calorificis & incidentibus opus habent, utile hoc fuerit atq; accommodatissimum, quod succedit præsidium. Accipe corticis radice sceniculi uncias duas, aceti xestam unam, aloës uncias tres, mellis libras quatuor: Radices cum aceto elixg exprimuntur, porriciunturq;: mel uero iniectum decoquitur usq; ad crassitudinem et cōcretionem, & tum denique aloë leuigata inditur informaturq;: Exhibe cochliaria tria cum aqua. Nōnulli uero & absq; aloë cōficiunt hoc medicamentum. Et id, quod quia è nepeta constituitur *ἡ κελαιμίνος* appellatur, in his qui ita afficiuntur expediens & idoneum est. Cæterum in quibus cibus acescit, seminis coriani aut coriandri drachmam unam polentæ instar subigens, & glutinosum reddens, aqua potui dato: siue mastiches cochliarium unum: siue lactuce candidæ cochliaria duo. Hactenus incomposita. Connexū aut è multis illud probatur, quod habet piperis drachmam unam, seminis anethi drachmas tres, cymini drachmas quatuor: quibus contritis exhibebis in lecti, ut uulgò dicunt, ingressu cochliarium unum in uino mixto. In quibus porrò atra bilis nascitur, stomachusq; inflatur, in distentionibus & uehementia, spongas acerrimo aceto intinctas imponito. Quod si his quoq; accurate transactis omnibus, nihil cesserit malum, alumen cum ære leuigato melle exceptum imponito. Bibat autem in ea passione constitutus intybi succum, aut potioni mentam inserat. Quibus uero stomachus flatulentus atq; distentus est, nepetam decocto miscens, mellis & piperis symmetrum, hoc est, moderatum præbeto. Super hæc autem ad stomachi subuersiones succi acinorum mali Punici acidi medimnos tres, cremoris mentæ medimnum, unum coquito usque ad concretionem & compactionem, atq; ubi opus fuerit, ante cibum mystrum unum potui exhibeto.

Ad Sielissimum stomachi.

Sielos grece id est spiritum falsum pituitæ

Qui stomachū spumofum habet, aceto scillino, aut oliuarū falsarū et cōditarū iure, aut thallix (hoc est summitatis nouæ germinationis oleæ) decocto abluant, aut eius quamminimū bibant: Nihil uero tātoperere, quàm aloë aqua irrigata confert. Atqui ad curationē eorū qui cibū cōtinere non possunt, quos ueteres proprie stomachicos nūcupant, scenogræci farinam

ἡ γὰρ ἐστὶν γὰρ ἀπὸ τοῦ σπυρίου τοῦ ἀπὸ τοῦ σπυρίου τοῦ ἀπὸ τοῦ σπυρίου

ἡ γὰρ ἐστὶν ποῦς ἢ ἄλλο ἢ ἄλλο ἢ ἄλλο

Stomachici.

melli mixtam, & maluae semen contritum in farinam aridam, cataplasmatibus modo stomacho imposito. Cerota uero quae est cera constituitur & oleo irino cum iusto pondere, & castorio, bene ad idem facit.

De appetitus à cibis auersione.

Signa calidae distemperantiae stomachi.

ANorexia inappetentia uel est à cibis appetitus omnia respiciente stomacho auersio: uel à stomachi & circumiacentium partium intemperatura, uel ab exuperanti humorum copia proueniens. Deprehendet autem quispiam haud obscure distemperamentum eius uisceris aestuosum, tum sititum, tum nidorosis & foetulentis eructuationibus, si quippiam coacti sumpserit, tum promptiore frigidarum admodum rerum & coctum difficultum coctura. 10

Signa frigidae.

Gelidam est diuerso stomachi intemperiem contrariis omnino conditionibus cognosces: neque enim sic affecti sitiunt, & à frigidis, quae tolerare nequeunt, offenduntur, & acida interdum subinde eructuant.

De ciborum fastidio ex nimietate humorum.

Curatio horroris epularum propter frigus

CAeterum qui ad humores, ciborum auersionem referunt, hi sane qui propter subtiles atque mordaces succos hoc mali patiuntur, mordentur stomacho, nausea afficiuntur, uehementioreque siti premuntur. Quibus uero putrescunt in uentriculo humores, feбриunt interdum praeter caetera. Qui autem crassis glutinosisque ac tenacibus stomachi humoribus anorexiam acceptam referunt, morfu quidem atque siti omnino carent, sed commune omnibus accidens est nausea. Caeterum si quidem concauitatem ac imum uentriculi, humores occuparint, ab hisdem euomunt: Sin autem in tunicis ipsius impacti atque impulsu fuerint, nauseant modo, neque quicquam euomunt, praeterquam cibos, si quos sumpserint. Quocirca eis qui ob gelidam distemperantiam cibos horrent, frigidam uictus rationem praescribere, & praecipue ea quae condiuntur aceto, panem proinde posca maceratum ita habentibus dare, atque ipsam quoque poscam, lac item acetosum, & eam quam uulgo Romani melcam nominant, potare expedit. Probatum praeterea obsonium quoddam, quod, quia est lacte fit, *ἰσὶ γάλακτος* appellatur, intybaeque & lactuca, & nonnunquam aqua gelida, omniaque mediocriter, secundum eius quae iustum naturae modum excedit temperaturae contrarietatem: quoniam immodicus horum usus non modo non conducit, sed medicamentis omnibus inexpugnabilem reddit affectionem. Qui contra algore elcas fastidiunt, contrariis omnino medendi sunt: uinumque perantiquum potui, conditum item & hydrogarum, anisi praeterea ac rutae, petroselinique decoctum, exhibendum est. Piper quoque est commune aqua calida, atque ipsum quoque quod à tribus piperum generibus nomen habet *ἰσὶ τριῶν πεπέρων*, aut quod est nepeta constitutum Graecis *ἰσὶ καλαμίνθου* appellatur, magna cum utilitate offertur. Dabis adhuc & uiperarum theriacam, quae utique etiam his qui ad humorum copiam inappetentiam referunt, aliena non est. Allia quoque in hac affectione constitutis, cum tanquam nutrimentum, tum tanquam medicamentum, accommodatissima censentur. 40

Quum

Quum autem ex humorum multitudine, in eiusmodi omnia respicientis stomachi quis incidit affectionem, tenues quidem atque mordaces humores euacuabis, idque uel per uomitionem, uel aluum inferiorem: Vomitionibus quidem facile, si temperatam ac tepidam aquam, aut mulsum plurima admodum aqua dilutum, antea laborans hauriat. Præstantius uero, si ante hæc humectantem exhibeas alimoniam: cuius farinae est ptisanæ cremor, aut ouorum putamina, quas *λευκιδες* Græci nuncupant. Qua autem ratione facilem quis uomitum conciliat, uolumine huius operis primo affirmatum prædictum est. At si non nisi ægerrime, magnoque cum discrimine ægotans euomat, præstat medicus materiam in aluum inferiorem dirigat, humectans antea languentes copiosiore & temperato cibo. Sed catharticum, hoc est purgandi facultatem habens medicamentum, uel ex amaritudine aloës, uel ex malis cotoneis conficiatur, quod & scammoniam admixtam habeat, uel è rhodomelite. Quod si absque scammonia fieri possit, aloës maiore copia ipsos euacuare satius est: quoniam scammonia usus stomacho plurimum officit. Qui uero propter crassos & tenaces humores anorexia torquentur, his attenuando & incidendo succurremus, cumque oxymelite, & ex hoc, muriacis compositis, uelut cappari, oleis, sinapi, & consimilibus. Neque uero aliena his sunt ea quoque, quorum in illis qui simili malo prægelida intemperie tentantur, meminimus, præcipue uero post euacuationem: euacuabis autem eo quod ad Iulianum refertur, oxymelite. Foris præterea quæ tum calfaciendi tum roborandi stomachum potentiam continent, adhibenda sunt: ungentaque & malagmata, cuiusmodi sunt potissime, id quod *ἄλα τῶν ὀμφακῶν*, id est, ex uua acerba & imatura contextitur: & quod *μαρνιαῶν* græco uocabulo appellatur: & quæ solenniter applicantur unguina græce *μύρα* nuncupata. Epithematis porro utendum, tum ea scilicet compositione, cui nomen inditum Baion est, tum ea quod *εὐδελίς*, hoc est odoriferum, appellationem obtinuit, atque eius classis cætera. Exercitationes item atque frictiones similiter cumprimis adhibeantur. Porro autem eorum curationi qui male concoquunt, pariterque ea stomachi quæ escas omnes fastidit affectione propter frigidum simul & humidum succum, aut eiusdem qualitatis intemperiem tentantur, medicamenta quæ *ἄλα τῶν κυδωνίων μύλων*, hoc est, è malis cotoneis consistunt, apprime conueniunt: dico autem id cui Maloplacuntium cognomentum est, atque id quoque quod è succo malorum constat, necnon & eorundem carnibus, cytrioque malo confectum. Malagmata uero quæ ad rem faciunt, sunt marciatum, & quod ex acerbæ & non maturæ uuæ cremore constitutum, omphacinum uocatur: Baion item & polyarchium, & quæ sunt eiusdem generis cætera. Quod si hucus uel stomachum uel uentrem occupet, ut ab omnibus quidem acribus tum esculentis, tum poculentis, tum medicamentis abstinendum est, ita mansuetis & mitigantibus utendum: Verbi causa, sorbitionibus absque oleo, & quæ fiunt ex amylo, & terra Samia, ac Lemnio sigillo, lacte item melleque quamminimo, ita ut sine molestia, & citra morsum perpurget. Epithe-

De anorexia
ex humorum
copia.

Catharticum.

Scammonia nocet stomacho.

ma autem functioni huic accommodum est *σῆς φοινίκων, & κνδωνίων ἀλφίτων,* quod est si interpretare, ex palmulis, cotoneorumque farina siue polenta concinnatum. Cerota in hoc malo constitutis congruit è melino aut rosaceo, cum gutta ammoniaca & thure cōposita: Item epithema Nilei. Emplastro rum in super usus in cibi auersionis curatione expediunt, tum eius uidelicet quod *σῆς τῶν ἰππεῶν,* quia salices continet, appellatum est: tum quod ab autore Icesion cognomentum habet. Dinofces autem hulceris speciem uel ex sanguinis, uel ex puris, uel ex ramentorum denique uomitione.

Ad fractum & imbecillum stomachum.

Stomachis fractis & debilibus, & ob id functionem suam in coquendo 10
 minime obire potentibus, aut qui cibum assumptum euomunt, medendis, sumito aloës, suffitus masucha, mastiches, styracis singulorum uncias duas, absinthij uncias quatuor, cenanthes uncias treis, confectionis gleucini uncias sex, ungenti melini uncias treis, uini quantum satis est, à quibusdã confectionis Cyphios rosarumque, uniuscuiusque uncia duæ adijciuntur. Hec omnia pariter leuigata purpura, aut lana excipiunt, stomachoque imponunt. Nonnulli uero ceræ quoque uncias sex antea adijciantes, epithema concinnant.

Ad uoluulum stomachi, quas Græci *ιλεώδεις τῶ*

σώμαχος *σπλάγχεις* nominant.

CVirandis iliosis stomachi affectionibus, quod est uehementibus doloribus 20
 & plurimum conuellentibus spasmosis uel, nobilissimum utilissimumque medicamentum est pastillus Amazonum. Ceterum cum huius, tum aliorum quæ ad stomachum pertinent commixtorum materiam, & in uolumine quo de cōpositis medicaminibus agitur, absoluto ac profluenti fere sermone descriptam comperies.

De uentris inflatione.

Cap. XXXVIII

Latuum in uentre prouentus siue generatio, ex humoribus uel alimentis in uapores præ tepida quadã caliditate resolutis, commouetur: Frigiditas namque, eo quod sua natura nequit attenuare atque discutere, nullos producit spiritus, sed uehemens acriorque 30
 caliditas non extenuans solum, sed disijciens etiam penitus, flatus conspirationem prohibet. Minor uero caliditas, alimentum in stomacho liquefacit ac disijcit quidem, et permutat etiam, sed remissius atque minore id efficacia: inde flatus excitatio omnis procreatur. Attenuare igitur ipsos medicamentis calorificis competit, elixantes oleo semen cymini, apij, herbæ rutinalis, quod *σπονδύλιον* græce nuncupant, & dauci denique semen. Frigore autem affectioni accedente, rutam, baccas lauri, nigellam nigrum uel papauer, quod *μελαύθιον* à Græcis dicitur, foeniculumque oleo elixato, bitumenque cum oleo laurino admisceto. Si uero inflammatio cum doloribus copulata sit, pro calfacientibus chalaistica, hoc est quæ relaxando remittendoque mitigat, adhibeas: 40
 anethum uidelicet coquens, & adipem gallinæ & anseris admisce. Perque utilis præterea flatus in corpore & uentre potissimum excitationibus obnoxijis, polij fasciculus percoctus habetur: siue decoctum nepetæ admixto mellis exiguo

Neque gelu neque
 ardor ingens flatus
 tuum parens, sed
 mediocris caliditas.

guo, aut piperis drachma una: hæc quidem dolore acriore infestante, adhibenda sunt: sed in mediocri sufficit, fofus (quæ græce *πυλὴ* dicitur) miliij. prima
 Cucurbitula uero amplissima umbilicum uniuersum & cumulatim completens, sæpenumero liberauit hoc symptōmate. Remedio quoq; haud mediocri est castorium, cum posca epotum, & foris cum oleo sicyonio impositum: Et si cum tormine doloreq; circa umbilicū, omneq; id spacium quod in anteriore parte hominis uentriculi ostio, & umbilici partibus interiacet, (quod mali genus Græci *σπρόφορον* nominant) flatuū collectiones contingant, Castoreū Σπρόφορον Strapofon
 medetur. Suillus porrò astragalus crematus, & in potu sumptus, cum torminibus qui ab ostio uentriculi usq; ad umbilici partes excruciant, tum flatulentis, quasiq; uentis in interiore parte oppressis, succurrit, aristolochiaq; rotunda. Cæterū doloribus, quibus uenter nonnunq; propter obstructiones torquet, aut ex crassitudine obortis inflationibus, aut ob frigiditatem, uinū meracius post cibum epotum, præsidio fuit, somnoq; succedente exacte ipsas uindicauit atque discussit.

De Cholera. Cap. XXXIX Colerica passio

Holera est immoderata uentris perturbatio, quæ multo bilis fluxu, cum alui deiectione tum uomitu fit, inhærente ciborū in stomacho cruditate: cibos autem non conficiunt, interdum quidē propter multam cibariorum prauitatem, nōnunquam uero ob prauos humores aggestos. Quocirca si quidē fastidiosus & uellicatus fuerit ægrotans, manentibus etiā dum crudis in uentre dapibus, uomitus cibandis gratia aquam tepidam haurire iubebimus, ac digitos in super nas inferere. Opitulandum adhæc & alui quoque excretionem. Post uero superuacaneorū excrementorū euacuationem, cum tranquillitate tum fortu & calfactione circa præcordiorum partes utendum, & dulci præterea oleo, cum uino non multo, aut mastichino, aut nardino etiam, si tempus fuerit brumale. Somnus item inducendus, cui pro arbitrio cuiusque indulgendum. Lauacris præterea post ad unguem factam cōcoctionem, danda est opera, & boni succi alimentis utendum. Atqui cum excessu facta euacuatione, ab initio quidem ea quæ suprâ libro secundo de turbatione uentris memorauimus, satis sufficiūt. Quum uero exitiū permanferit, aluusq; eadem calamitate afficitur, & pulsus minuitur densiorq; euadit, cataplasmatibus modo *σπ. ποινίκου* cum ^{sa-bi-jen} cenanthe, acacia, hypocistidis liquore, & malicorio imposito. Aqua tepida Emplum
 Aquæ porrò mediocriter frigida cyathum ad sorbendum exhibeto. Ius uero rosarum, aut cenanthes, aut rhu, aut capreolorum uitis, utilius fuerit: aut liquor qui ex malo Punico acidæ dulcedinis expressus est, propinandus, pusillo mentæ insparso. Vbi uero quæ excernuntur acriora extiterint, feruore sitiq; superueniente, cucumeris semen cum aquæ cyathis tribus offerendum est: intybaq; & lactucas in posca elixas, cibi loco sumant. posca est uinum 1/22 milia
 Incoercito autem impetu existente, uinum aliquod austerum. Quos nulla quidem febris infestat, palmatianum, aut amineum, aut spathiten, aut omphacomeliten exhibeto; Febricitantibus uero, uinum ex malis granatis,

aut ex myrto, aut cibyriticum hydromalum poculentum, & cum micis tri-
 polioue, aut halica, aut chondro. Quod si esculenta fastidiant, aliquid fru-
 ctuum cōmanducantes, mespilorum, aut pīrorū, aut cotoneorum, aut malo-
 rum granatorū, carnosum & durum expuent. Porrò si cibum assumptum
 non cōtineant, cucurbitula quāmaxima leuis stomacho est adglutinanda.
 Hac autem iam adglutinata, aliquo ex prædictis nutriendi sunt. Cæterum
 ad conuulsas titillationes contractiones ue, linteola oleo imbuta musculis
 calida circumponito, cerotasq; liquidas castorij quippiam et sicyonij com-
 plectentes. Sed priusquā hæc aggrediantur, membra sunt aqua calida per-
 fundenda. Si peruigiles reddantur, ijs utiq; remedijs quæ uigilijs suo loco
 conducere docuimus, utendum: non uero prohibente uirtute, & *διὰ κωλύων*
 confectionem, aut syrupum (ut dicunt) bibant. Decremento autem iam fa-
 cto, & ut uulgò aiunt declinatione, in lauacrum ducendi sunt, & recreandi
 alitibus, pullis columbarum, aut pedibus suum, aut consimilibus ferculis.
 Profusus uero alui fluor, absq; exhulceratione inflammationeq;, quā græce
διὰ ζοιαν uocant, cibos corrumpens, magna quidem parte sua sponte cessat,
 nihil alimenti fumentibus ægris usq; ad consummatā tum cocturā tum eua-
 cuationem corruptorū nutrimentorum. Permanente autem fluore, ijsdem
 præsidijs quibus cholerae occurrendum.

De intestinorum leuore lienteriaue, & affectione cœliaca. Cap. XL

Cap. XL

20

Vplex leuoris intestinorum (quam Græci *λεηντερίαν* nominant)
 genus est: Alterum quidem, quod ex intestinorū exhulcerationi-
 bus, earumq; cicatricibus oritur: quod mali genus intestinorum
 tormina plerūq; sequit̄, aut ex alijs destillationibus rheumatisq;
 inducitur: Alterū uero, quod ex infirmitate languoreq; uirium, quæ alimen-
 ta in stomacho distinent, prouenit. Hanc secundam quidem differentiam
 cum cœliaca, ut uocant, dispositione confundi & misceri arbitror. In qua
 utiq; languente & imbecilla stomachi uirtute, cibi neq; coquunt̄, neq; perfe-
 runtur, concoctiue distrahuntur, sed molles, crudi, perliquidi, imperfectiq;
 euadunt, continuo fluxu tentata aluo. Sed in intestinorū leuore celerius q̄
 in cœliacis quæ assumpta sunt alimenta deiciuntur, tamq; graui cruditate,
 ut assumpti quoq; nutrimenti genus liquidò inde cognoscatur: Et his qui-
 dem cœliaci discernuntur. Semen igitur lini cum palmulis siue dactylis, hac
 affectione obnoxijs cataplasmat̄ instar imponatur. Summe uero prodest
 & lentiscus & rubus, unà cum oxymelite decocti. Interna uero flatus col-
 lectione existente, cyminum quoque & anethum & ruta commiscenda.
 Quum autem magis magisq; destillatio rheumatismus ue increfcit, inseri-
 mus mala cydonia, alumen liquidum, acaciam, hypocystida, gallam, aut ho-
 rum nonnulla, aut pariter omnia. Cerotæ præterea ex myrteo & uino quo-
 piam astringente ac styptico. Vsi sunt insuper & epithemata calorifica
 quidem magis, cum id quod (quia è baccis lauri cōstituitur) *διὰ δαφνιδίων* ap-
 pellatur, tum *διὰ σερμάτων*, hoc est, quod è seminibus cōstat. Vehementius
 uero adstringentia quæ styptica uulgò uocantur, tum *διὰ οἴνων*, id est con-
 fectio

Post uigorem
quid agendū.

Ventralis
affectio.

10

30

40

- fectio quæ ex œnanthe herba floréue labruscæ conficitur; tum compositio ex malorum granatorum acinis cōcinnata, diagigarton appellata: & quæ fit ex amylo. Sed ex erythriâ compositum admiratione dignum est. Longo uero iam tempore inueterata ægritudine, dropace unguento aluus illi niatur, & ex sinapî cerota, necnon & ipso per se sinapî. Potiones porrò quibus in hac affectione utendum, simplices quidē sunt, semē plantaginis, quod ἀρογλάσση græce nominant, aut semen rumicis lapathiue, aut mali granati cortices, uuæ aridæ, aut omphax aridus ex Aminea uua triboli quantitate. Non febrientibus cum uinî adstringentis austericq; cyathis sex: ¹⁰ Febricitantibus uero cum aqua pluuiâ. Minus uero stomachum succendit gallinarū uētriculus siccus potui insparfus. Adijcienda quoq; sunt quæ ^{Diuretica.} cient lotia διουρητικά appellata: uerbi causa, apiū, adianton, & id genus alia in potu sumpta, translationem efficiunt & subducunt. Cōpositæ uero positiones quarum utilis usus est, sunt tum Polyidi, id est, diuersæ speciei sigillum: tum pastillus ex electro compositus: tum ex Ægyptia acantha & quod clidion appellatur: & confectio ex feminibus diaspermatum nuncupatum. Ceterū hoc primā habet bonitatis æstimationē: Lapathi syluestris feminis unciam unā & semissem, arnoglossi feminis tantūdem, hypocystidos succi drachmas sex, commeos siue acaciæ tantūdem, excipe malorū ²⁰ toneorum expressorū elixatione. Aliud: Accipe cymini, piperis, rhois syriaces, floris syluestris Punici, quem balauftium dicūt, singulorū unciam unam & semissem, corticū malorū granatorum unciam unam, laserpitiij unciam dimidiā, aut aridi drachmā unam: hæc potioni inferito, aut oxymelite cum mane tum uespere misce. Aliud: Sumito myrtorū nigrorum cochliarium unum & dimidium, anisi, rosarū siccarū, œnanthes, uniuscuiusq; cochliarij semissem, phœnicobalanos uiginti: formentur pastilli, atq; drachmam unam cum aqua potui dato aut cum cramate, hoc est uino plus satis diluto. Cæterū inter omnia præsidia quæ hac affectione oppressis ministrari possunt, palmā sanè obtinet ea quæ e uiperis concinnatur theriaca. Porrò ³⁰ quod ad alimenta attinet, id esto eiusmodi: Vbi quæ egerūtur excrementa ^{Victus lientericorum.} odoris grauissimi, ac biliosa fuerint, cibus è chondro pariter et oriza, alicaq; & consimilibus alantur, concoctis interim unā cum aliquo adstringendi facultate natura prædito, puta piro, fungoue seu apio, malo cotoneo, mespila, & id genus alijs. Lac quoq; excoctū atq; purum salutare ac præstans quidem sic affectis est auxilium. Potus autē esto uinū dilutum & tenue, aut aliqua dulcis potio. At si quæ excernuntur, à leuitate intestinorum affectis, fuerint pituitosiora, diuersam omnino educationē cibumq; præscribendo, in contraria transducemus, semina quædam quæ stomachū adiuuant, admiscentes: uerbi causa, anisum, aut cuminum, aut apij seræen. Verum et lens ⁴⁰ quoq; denuo recocta sæpenumero hac passione oppressis subuenit, cum aceto exiguo mansa, aut oxymelite. Brassicæ etiam ipsæ bis coctæ auxilio sunt. Præstat autem alteram eorundem elixationē in posca fieri. Cæterum uinum uetus aliquod calidumq; bibant.

De Tenesmo, hoc est crebra & inani egerendi uoluntate. Cap. XLI.

Mltus desidendi impetus & cupiditas, paucis admodum sequentibus excrementis (quem *κλύσμορ* Græci uocant) quandoque quidem intestinorum tormina præcedit. Sæpe uero numero solus ipse per se ortus aliquantulumque progressus, cõquiescit. Est uero hic morbus creber et implacabilis ad deñciendum impetus ac desiderium, aliud nihil præter exigua cruenta quædam uel mucosa agens, quæ tantum non totius mali causam cõstituunt: facta que in longanone tumida inflãmatio, herentiũ illic excrementorũ opinionẽ, et excernendi ea cupiditatẽ inducit. Galenus uero scribit, à forti eiusmodi excernendi conatu lapillum quem *10* *πιάμ* ex sede deiectum. Plerumque uero etiam propter tenuis intestini statum stercore obstructo, tenesmus secutus est, Ex stypticis quidem & paraplasmaticis obstringentibus uel plusculum adaugetur: ex clysteribus uero (quæ & *κλύσματα* dicuntur) acrioribus, uerbi causa, mulso, adiectis interim salibus, aut aliquibus eorũ quæ per os emolliũt, cuiusmodi sunt Damascena, aut ficus aridæ, mercurialis, serum lactis, excreto stercore illico quiescit. Quocirca si citra eiusmodi causam prompta hæc egerendi sine affectu uoluntas atque conatus usuueniat, consolandi languentes phlegmone sunt hordeaceis polentis (quas *ὀμηλίσσος* Græci dicunt) calidis, & asperginibus, quæ *ἰμβροχαί* appellantur, tum ex uino, tum ex oleo myrteo, aut *20* rosaceo, aut omphacino confectis, lumbis que ac pectini applicatis. Cæterum mucosa quæ intestinum rectum opplent atque obstruunt, mulsi quoque infusione abstergito. Sed & muria non raro indita, id quod res ipsa expostulat, perficit. Satis uero sunt salis drachmæ sex, cum aquæ calidæ acetabulo sumptæ. Mitigantur præterea dolores & distentiones encathismatis que è scenogræco, aut malua, aut semine lini fiunt. Quidam uero sæpius & hoc usurparunt encathisma: Rubi, myrthi, *30* *βαλάνιστος* cytini, lauri & cupressi uiridium æquales portiones in aqua decoquunt: est aut Marcellium. At si in profundo inflammatio & irritationes iniuriæ que existant, frumẽtacei liquores, unã cum quibusdam stypticis percoctis infundendi sunt. Oleum uero dulce immis- *30* sum, atque plurimis horis detentum, dolorem quo affliguntur hoc malotentati, discutit atque soluit. Si autem crebro quis ad oletandum exurgat, glomerem ex stypticis rebus calidis ano inserito: uel furfures calidi in ligamento aut spongia, aut aliud quiddam eius generis apponatur.

De Dysenteria quod est intestinorum torminibus. Cap. LXII.

Dysenteria, quam Romani tormen nuncupant, intestinorum exulceratio est, nunc quidẽ ex cessante tenesmo, aut uentris præmemorata quapiã fractura perturbatione uel prognata, nunc uero inde morbus originẽ habet, ubi magna excrementorũ quasi lerna est: Quæ primũ quidẽ biliosa sunt, & uaria, deinde iuxta proportionem cruenta, & postremo purulenta, cuiusmodi ex cadaueribus, effluere consueuerunt. Sed quæ ad atram bilem ortũ refert dysenteria, exitialis est, cum exulceratione cancrũ insinuans. Quod si igitur cum stercore mixta ex *40* hulce-

Medicamentũ
Marcellij.

Tenesmus est crebra
et inani uoluntate
egerendi

huiusmodi signa cum labore & circa umbilicum tormine excernantur; in gracilibus intestinis exulcerationem esse cognoscito. Tum quidem remedia quæ per os sumenda sunt, cum primis expediunt. Sin uero absq; ulius rei communione immixtum oletum egeratur, crassorum intestinorum est, enematis magis obtemperatura: ubi autē plurimus sanguis solus deijci-
enema quod dicitur
in y gte inferna in
alio dicitur
 tur, eam affectionem Hæmatirā uocitant dysenteriam. Excernitur quippe aliquando nigrior solito sanguis, iocinore exceptum alimentum non satis cōmode concoquente: & ob contentricis uel alteratricis ipsius facultatis infirmitatem, sæpenumero è uentre haud absimile quiddā eis, quæ ex ablu-
 10° tis carnibus ei ciūtur recētibus, egeritur: Hepaterā autē hanc dysenteriam indigitant, de qua uberius in sermone de iecore dicitur. Comuni itaque curatione, iisdemq; præsijs, quibus in uētralibus coeliacis ue, ac alijs præ-
 ter naturam excretionibus, utendum est. Propria uero curatione, Lemnia sigillata siue pota siue immissa, cōcinnato prius ex aqua mulla clystere, de-
indignat
 pascenti dysenterix medetur. Deinde muria & portulacæ succus potus, dy-
probeni
 sentericis peraccommodus est: atq; ipsa etiam per se portulaca in posca eli-
 xa mansa. Plantago quoq; rubiq; cum fructus tum folia: necnō & althæe radice
 radice elixatio conueniunt. Hippuris præterea, hoc est cauda equina ex
 aqua uel uino pota, eiusq; cremor. Mori item immaturus fructus ubi arue-
 20° rit: adhuc etiam uehementius rubi mora consimiliter arefacta, profunt. Quin & oua quoq; ex aceto tosta & mansa, alui fluores exiccant. Satius uero fuerit, si his alia quedam quæ ad tormina spectant admixtis, in sartagine torrefacias, atq; esui exhibeas. Præstantissimum uero omnium est omphacium, rhus ruber, atq; cremor eiusdem, malicoria, quod est mali Punici granatiue cortices, galla, arby' & arille uinæ gigarta, rozuelia mespila, myrta, crania, omnium cochlearum Crania est fructus arboris tostorum cinis. Compositum uero illud est: Cochlearū cineris medimnos quatuor, gallæ medimnos duos, piperis partem unam, in puluerem contundens, obsonijs immitte: aut in aqua uinoue candido diluto potandum exhibe: egregie iuuat dysentericos quibus nondum hulus contabuit. Et
 30° canum ossa uorantium stercus aridum cum lacte coagulato, & in caseū iam densescente, per testudinum καθαρῶν haustum mirifice prodest. Composita porrò quorū magna in hoc malo est commoditas, sunt ex Aegyptia acantha pastillus, atq; Philippi: item qui è cornu ceruino cōponitur, et qui ex seminibus, unde δικατερμύτων dictus, & trigonos, catapotiaq; ex macere consarcinata, admirandæ uirtutis sunt. Præstantissimus etiam est, qui hoc modo conficitur: Opij, croci, lycij Indici, acaciæ, rhoos, thuris, galle, hypocy-
indignat
indignat
indignat
 stidis, corticum malorum granatorum, myrrhæ, aloës, equis partibus, prebe triobolum. Aliud: Accipe rhoos drachmas octo, gallæ, malicorij, singulorum drachmas quatuor, dato cochliarium unum in uino. Aliud:
 40° Rhois drachmæ octo, gallæ, acaciæ, cōmeos, uniuscuiusq; drachmæ duæ, opij drachma una, misceatur, & drachma una in uino temperato exhibeatur. Cæterū ecligma quæ dysentericis cōuenit, hoc est: Sumito myrtorum nigrorū xestam unam, rhu Siriaci tantundem, palmularum Thebaicarum

libras duas, carniū malorum cotoneorū libram unam, mali granati aci-
 di unā cum corticibus decem, uini astringentis naturæ xestas duodecim,
 coquito usque dum tertia modò pars relinquatur: & ubi colaris, inijce
 mellis libras sex: coctumq; ad crassitudinem mellis spissi, lingendum ex-
 hibe. Liquidò uero constat, quod cataplasmata quoque ex adstringenti-
 bus, quorum materiam habes, usui erunt. Enemata porrò dysentericis
 propter turbatos ac defatigatos tenesmos competunt, succi ory^zes, aut
 chondri, siue id genus alicuius, cum adipe caprino, siue hircino, & quæcun-
 que in capite de tenesmo memorata tenentur. Quod si sanguis excerna-
 tur, polyg^{oni} succus immittendus est, aut plātaginis cum acacia, uel hypo-
 cystidis, uel alius eiusmodi. Quin si urgeat ac molestat, eorū quippiam quæ
 sanguen attenuant ac comprimunt, *ἰχαιομα* græce appellata, immittito:
 uerbi causa, lanæ succidæ ac immundæ cinerem, uel spongiæ inanis pice-
 liquida irrigatæ, seu sanguine bouillo, aut alumine liquido crematæ, aut
 onidīs cremore. Porrò Andronius etiam pastillus præstans medicamen-
 tum est, atque ipsius quoq; Musæ, & his non absimiles: Necnon & ea quæ
 deinceps sequuntur collyria multò efficacissima habentur, præsertim in qui-
 bus cum laboribus alui excrementa eijciuntur. Sed hulus ne depascendo
 serpens (quā Græci *νόμω* appellant) intestina occupet, deprehendemus
 graueolentia, & putrefactione retrimentorū, & quod non ab initio statim,
 sed interposito tandem tempore, ortum sit: clysteribus crustam inducenti-
 bus utamur: cuius farinæ sunt pastilli qui Faustiani cognomentum obti-
 nent, & *ἰσ. χάρπυς*, pastillusq; cognomēto Bithynus & Thronius: *ἰσ. τ. φέλλωρ*
 item, hoc est ex subere confectus, cum lentis elixatione, aut astringentium
 quopiam immissi. Cæterum & hoc sæpius à me expertum est enema, om-
 phacidis crematæ. Est præterea cauū, unde glans quercus enata est,
 quo utique coriarij utuntur. Auripigmenti, Symphyti, rhu Siriaci, æ-
 quas horum concussorum partes, quantum uidelicet duo capiunt cochlia-
 ria oryzæ succo excipiens, & cremore herbæ anchusæ spinosa grandiaq;
 & nigra folia habentis, quam chærospelethon nuncupant. Quorum item
 albugini ex æquo pondo uncias duas, aut tres immitte. Epithemata porrò
 quorū facta est in uentratis mentio, atq; secundum uentrem catachrismata
 è materia quæ astringendi arefaciendiq; potestatē habent conflata, cum ali-
 quo glutinū habente, parteq; cōmeos, thuris, glutini taurini, quā taurocol-
 lam nominant, pollinis, in id genus cataplasmatīs locum habeant. Alimen-
 tum sic habentibus principio esto *ώόγαλα*, mox inde è frumentaceis sorbil-
 lationes, cum per se tum unā cum lacte elixa. Sed & lac quoq; modice de-
 coctum præstantissimum est. Cæterum holerum usus neutiquam necessa-
 rius: possunt tamen gustari cichorij elixi, & intybi, & plantaginis, & bras-
 sicæ bis coctæ, & pomorū astringentiū succi, carnes ipsorū expuendo, aut
 quæ aliās asperiora reddant intestina. Quod si calor in multā uenerit intem-
 periem, intybū crudum exhibendū erit: aquam egelidam absorbeant: po-
 tum alioqui præstet aqua pluuialis: stomacho uero quoq; affecto, etiam ui-
 num,

3 vis stizy bonim brisid

Augusta

Dysentericis
quæ uictus ras-
no conueniat.

num: Volucres deniq; aridiores, & quæ concoctioni nihil renituntur, dysenterico morbo oppressi manducēt. Lauacris utantur ex aquis dulcibus. At si fluxu etiam noxij alicuius humoris tentatur, prægrandem spongiam, uel micas panis siliginei irrigans & macerans uino Ascalonite, aut aliquo calido adstringentis naturæ, aluo appone, uinculisq; alligato, atque ita tandem lauari præcipito.

De ægritudine Colica. Cap. XLIII.

- C**olon crassi intestini laxior pars est, à dextris quidem ilibus oriens, in modum zonæ seu cinguli in sinistra excurrit. Dolores in eo pluribus de causis suscitantur immensi: aut enim propter crassum pituitosumq; humorē inibi cōprehensum intra ipsius tuniculas, aut propter spiritū etiam crassum ac turgidum inflatumq;, & exitum unde erumpat non habentem, aut propter phlegmonem intestini, aut propter acutos deniq; & uellicantes humores insurgentes. Quibus itaq; crassus pituitosusq; humor egritudinis huius causa existit, his dolor certe per uniuersum funditus quidem epigastrium, hoc est omnem eam uentris partem quæ umbilico undiq; adiacet, diffunditur, præcipue uero ubi sita coli positio est, tantus quidem ut quasi perforari sentiantur intestina. Strophii hos, hoc est torsiones intestinorum circa umbilicum excruciant: ructus item & nausæ, uomitionesq; uariæ, sed in primis pituitæ: uenter ipsis tam ægre cōtinetur, ut ne flatus quidem euadat: Excretum autem oletulum bubulo stercorei par omnino uidetur, non tam leue, quàm inflatione refertum. Hæc uero præcedunt maxime, gelidorum, crassiq; humoris esculentorum iugis admissio, satietas, coctricis facultatis debilitas & prostratio, otium item segnities ue, & id genus alia. Eis uero qui dolorem suum flatulento spiritui acceptum referunt, extensionis, potius sensus oboritur. Quibus autem ob loci feruoris inflammationē sensus est, & febris uexat insignis, unaq; cum stercore lotium retinetur, & pulsus iuxta uentrem perturbationem commouet, sitis æstusq; hos ac nausæ infestant, & uomitiones bilis potissimum, quæ tamen nihil quicquam malum subleuant. Ea quidem, ut uno uerbo eloquar, omnium infestissima est colicarum ægritudinum affectio, futuram in gracilioris intestini morbum, quem *ἐλεος* Græci nuncupant, mutationem minitans. His præterea qui propter acres & uellicantes afficiuntur humores, perinde atq; quum subest inflammatio, æstus & sitis & uigilia exurgūt. Febriūt aut modis omnibus minus quàm illi, lotiumq; acre emittūt, & biliosum deijciunt, & sæpenumero in alui deiectione plurimū torquentur, & si quando edulia calidiora, eiusdemq; qualitatis potiones admiserint, magis magisq; irritant. Quocirca medelis succurrentes, ijs qui colicum dolorem ad gelidos, tenaces, & crassos humores referunt, in primis quidem prouidendū ne uehementer calida adhibeamus remedia, nam ab admodum calorificis plurimum liquefiunt, magisq; inflant humores huiuscemodi, quos circa morbi statim exordia me-

Epigastrium.

Que pernicio
sissima colica.

v. Leon

dicamentis minime infantibus, attenuatoriæ & siccificæ naturæ, absque immodica calfactione, intersecare & concoquere expedit. Proinde ex aluo oletum clysteribus huic ægritudini idoneis educentes, iugiter adhibendum est oleum in quo elixum sit cuminum, aut ruta, cum adipe anserino, uel gallinaceo, ex radicibus uel syluestris cucumeris elixatio, myrrhæq; drachma una, cum melle & oleo. Atqui oleo etiam sæpe communi adiecto, puita uitri formam præferens egeritur, infestantemq; protinus dolorem mitigat sedatq;. Sed si nimio dolore ea affectione oppressi consternantur, enemacq; immixtum non reddant, balneum eis adhibendum est ex melle, cymino, nitro, rutæ semine, aridæ brassicæ caule, probe feruefacto, & muria 10
 irrigato: uel brassicæ cinere melle temperato, aut colocynthide trita cum melle nitroq; atq; cymino. Cæterū lauacra quibus in hac affectione utendum est, sex dactylorum, altitudine sunt, ut superent et transgrediantur insidentis podicem. Anus præterea cyclamini cremore, & nitro, uel cętaurio cum melle & nitro illiniendus est. Perdurante autem his peractis etiam dum doloris tractu, præmemoratis rebus adijcienda sunt, resinæ terebinthinæ uncia una, siue opopanacis drachma una, aut galbanes drachmæ quatuor, bituminis æqua portio, cum nitri drachma una, aquæ uncia una, & olei rutacei uncijs quinque, uel plus: languētiumq; partes ex oleo cymini uel anethino uel cucumerino irrigandę sunt. Cataplasmata in super diatripermon, 20
 quod est è tribus seminum generibus, cum cymino, baccis lauri, & semine apij, imponantur. Porrò epithemata quorum in hac ægritudine usus commēdatur, *ἡ ἀσπιδα*, hoc est ex seminibus sint, & *ἡ δακρυδιων*, id est è baccis lauri, & *ἡ μελιλωπων*, quod est ex melilotis concinnata, atq; Polyarchiū. Collocandi item colico morbo possessi in scœnogræci, althææ, chamæmelorum, artemisiæ, anethorum, lauri, & id genus aliorum decocto. In oleum in super calidum uel hydrelæum ijs descendendum iudico. Potiones porrò sint absinthium & cuminum æquis portionibus, aut panax cum aqua uel castorij uel anisi, piperisq; drachma una cum oxymelite. Quod si dolor nihil remittatur, potionandi sunt confectio, quæ quia è tribus piperū 30
 generibus cōstat, *ἡ τριδμ πεπτερω* appellatur, uel theriaca. Sinapismo (quo nomine ex hucerationē, quam imposito aliqua corporis parte sinapi efficit, medici significāt) adhæc & dropace unguento in remissionibus utendū, & sua sponte emergentibus naturalibusq; lauacris. Cæterū ex aqua potabili lauacra effugiant, nisi ob doloris afflictionē cogantur. Quo quidem tempore antequam prædicta medicamina adhibeantur, lauacris immittendi sunt, foueriq; ac cal fieri in calidis ignitis uel parietibus iubeto, intercalatis ac insertis aliquibus nitrosis smegmatibus. Quod si dolor uehementior excruciat eo malo possessos, tum mediocriter consolari & reficere potentibus utendum, cuiusmodi censetur è castorio confectus orbiculus pastillus uel 40
 cum eliquatus tum in potu sumptus, & huiusmodi medicamenta. Enim uero à narcoticis uehementibus, hoc est quæ stuporem inducūt, summopere cauendum

Nota loco Balnei dicitur fiale
 uel suppositoarium
 ut respicitur huc fiale
 fiale ut respicitur huc
 fiale ut respicitur huc

Sinapismus.

cauendum est, quæ nonnihil quidem reficient, sed diuturniorem affectio- Narcotica,
nem reddent, crassiorem faciendo materiam, meatusq; intestini reddendo
densiores. Pituita uero attenuata, hiera alata, uel globulis (qui quoniam de- Catapotia,
uorantur, *καταπότια* dicuntur) huiusmodi purgare expedit: Accipe aloës,
euphorbii, cocci gnidii puri, scamonie, æquas partes: exhibendi sunt scru- Victus colicorum.
puli duo. Adhæc præterea uictus ratio calidior & aridior colica ægrimo-
nia obnoxiijs conuenit. A primordio quidem morbi, genius defraudandus
est, inediaq; perferenda, mox inde aciora manducanda: porra itaq; tosta,
eiusmodi afflictioni detentis esui dentur, cum cōdito. Apia quoq; & elium,
10 asparagus, allia cruda, præcipue eis qui hæc minime fastidiunt, necq; offen-
duntur. Verum cōditum ipsum quoq; potent, panemq; admixtū unā cum
ipso sumant. Escas deniq; etiam reliquas probi & inculpati succi, et conco-
ctioni nihil renitētes, utiliter exhibebimus. Auertēda manibus pedibusq;
est non tam satietas, quàm ipsa quoq; cruditas.

Curatio colicæ ex uentis natæ.

Vbi uero flatulentus spiritus dolorē suscitauerit, post ea quæ nihil flatus Colera a uento fitur
habent esculenta, poculentaq;, cucurbitulæ quoq; perquam ingentes
succensæ inanes adglutinatae uniuerso uentri, nonnunquā ad placandum
morbum satis adminiculi præstiterunt. Quod si intestinū occupat inflam- Calera ab apate
20 matio, è cubito magna cum utilitate sanguinem detrahemus. Quin si mi-
ctiois difficultas, quæ *διουρέσια* à Græcis nūcupatur, in hac ægritudine do- Difficilia
minetur, uenam in malleolis secabimus, atque iampridem enumeratis ute-
mur adminiculis, exceptis acrimonia præditis & uehementius expurgan-
tibus. Sed lenientia potius mitigantiaq; cataplasmata, & irrigationes usur-
pemus. In oleum quoq; descensus, quæ *εμβασίς* græce dicunt, cōmendatur. Embasis
Cucurbitulas interim istac ægrimonia possessis utiliter adglutinabimus, ce- Ecretum
rotamq; epigastrio uentriculoue applicabimus, quæ ceræ quidem habeat
uncias quinq;, chamæmeli uncias duas, rosacei uncias totidem, fabaceæ fa-
rinae unciam dimidiam, lutea ouorum quinq;, cremoris seminis lini, uel leui-
30 gati chymam. Tenuis item & febricitantium, sic habentibus præscribenda
est uictus ratio, absq; inflammationis solutione.

Cura colici affectus ex acutis & mordacibus humoribus.

Quod si acres & uellicantes humores tam mali doloris caussa extite-
rint, immittendi sunt oleo in quo elixa sint scenogræcum, aut althæa,
cum simplici adipe recentis anseris, siue galline, uel cremore quoq; ptisane
cum rosaceo, aut seminis etiam lini liquore ac succo. Potionandi uero sunt
colici antidoto ex aloë amara. Lauacris porrò ex aquis dulcibus danda est
opera. Cibis uero utendum qui forberi commode possint (unde & forbitio-
nes uulgò à medicis uocantur) ex chondro seu ptisana, piscibusq; saxa-
40 tilibus, & ut rem uniuersam uno uerbo perstringam, omnis uictus ratio
humidior frigidiorq; esto. Cauendum est modis omnibus à cunctis acri-
bus & acutis cum dapibus tum medicamentis, irrigationibusq;, & catapla-

smatis calentibus, fotiue eorum quæ cataplasmatibus modo imponunt, nec
 nõ & uini potatione, in primis autem perantiqui. Quod si dolor admodum
 uiolentus sit, & quasi tyrannidem in laborantem exerceat, his quæ stupor
 rem inducunt, *ναρκοτικά* à Græcis appellata, utendum: neque enim quicquam
 lædunt in id genus ægritudinibus crassescencia & modice frigorifica tes
 nues uellicantesque humores. Cæterum etiam hac nostra ætate, mea qui
 dem sententia, ex talibus humoribus colica interdum ægritudo nascitur.
 Quum morbus quidem ille cœpisset à finitimis regionibus Italiae, & ple
 raque alia Romani imperii loca, instar pestiferi cuiusdam contagionis pera
 grasset, unde non paucis quidem in morbum comitalem, alijs uero in mem
 brorum resolutionem, quam græce *πάλυσις* nominant, superstitite tamen
 & incolumi sensu: nonnullis autem in utrunque delapsis, magna pars eorum
 qui ex hac ægritudine in comitalem morbum ceciderant, uitam in mortem
 commutabant. Quorum uero morbus in paralytim transierat, plerique eua
 serunt, perinde atque in decretorio crisiue, transmutatione causæ. Hoc itaque
 modo affectis medicus quidam per Italiam curam adhibuit: suspectam
 sanè atque infidelem quandam frigorificam commentus & exercens cura
 tionis methodum, temerariamque magis educationem. Lactucas namque eis cru
 das refrigerans, intybaque consimiliter, uel ultra saturitatem etiam comme
 dendum exhibuit, præterea uuas, & mala, duriorisque carnis pisces, & quæ
 cunque habent cutem crustaceam, quæ Græci *ὀσρακόδερμα* uocant, bouum pedes,
 bulbosque & id genus quæque alia, non modo natura potètiaque, sed tactu etiam
 perfrigida. Vinum sanè non nisi rarenter admodum admittebat: aut si in
 terdum, aqua gelida dilutum exhibebat. Aquam item e gelidam propina
 bat, & poscam (quod melicratum græce nominant) frigidam. Ab alimento
 præterea omni calido, mediæque temperaturæ, uehementer abstinebat. At
 que complures aliquot hoc tam temerario absurdoque, & à morbo sanè præ
 senti (ut uidetur) alienissimo nutrimentu seruauit, pristinaque saluti ad unguem,
 ut sic dicam, restituit: quospiam ex illis etiam qui iam iam in Herculeum mor
 bum, quam Græci *ἑρкулίου* indigitant, resolutionemque neruorum labi cœpe
 runt, pulchre auertit & liberauit.

De gracilioris intestini ægritudine, quem ileum dicunt uulgo
 medici. Cap. XLIIII.

Cutissimum, & quod implacabiles grauissimosque dolores facit
 malum, ileon est, periculo grauius secum ferens symptoma, hoc
 est casum: miserabili siquidem morte tandem enecatur eo morbo
 detenti, alui retributa per os reddentes. Constat uero isthæc
 affectio cruditatibus, & obstructo excrementorum exitu, retentis quæ iam
 corrupta sunt: Cæterum letaliu quoque uenenorum potu nonnunquam hic morbus
 oritur, atque in scortum descendentes intestinis, intestinorumque inflama
 tione, potissimum sub colicæ affectionis exortu. Pueri igitur hoc malo oppressi ir
 rigationibus, embrochis uel, cataplasmatibus item, & clysteribus, balanismisque,
 atque

Paradoxa cu
 ratio ægritudi
 nis colicæ.

paradoxa est uero sententia
 seu topica seu admodum
 calida. et electa sententia
 est quia si per opiorum

paradoxa

atq; pyrijs, quemadmodū in colicis memoratū est, medendi sunt. Adolescentibus autem puberibusq; sanguis secta uena audacter detrahendus est: Sin minus, cucurbitulæ toti uentriculo epigastrioue multæ atq; inanes sunt adglutinandæ, & circa dolentes partes cum scarificatione eadem sunt imponendæ. Membra porrò ipsorum perfricanda atq; constringenda: clysteribusq; & enematis utendum: embasibus item infessūue olei calidi, antidotis, & expurgationibus, & ut uno uerbo expediam, omnibus quorum usus est, in colica ægritudine affectis, exemptis his qui ad acutos & uellitantes humores colicum dolorem referunt. Mirifice præterea conducit
 10 ipsis si euomuerint, anethum elixum & epotum. Confestim uero à potu pane in calidam aquam immisso manducandam buccam eius calidam ileo
 sis porrigito. Sed cibum non continentibus, rhun & cuminum terendo in oxymelite, potui præbeto cyathos sex. Porrò eos qui in exitiosum ac letalem inciderūt ileum, aquæ calidæ potu uomere cogito. Cæterū omnium letalium uenenorum sumptorū notificationem ac signum habes uolumine huius operis quinto. Deinde bibendum quoq; oleum calidum, aut ius pingue, quo denuo ciatur uomitio. Post aliquot dies theriaca in potu sumenda. Perseuerante autē oppilatione, lacte scisso, cum exigua scammonia, uel aloë, aut purgante aliqua materia aluus euacuanda est. Quod si ob id quod
 20 in scrotum descendant intestina, eadem fit affectio, collocantes eos quamprimum supinos, in pubem bubonem uel delapsum intestinū reprimemus, uinculoq; & ligamento illud ne recidat, contineamus.

De renum uesicæq; affectionibus & primitus de calculorum morbo quæ

λιθιασις nominatur. Cap. XLV.

Orborum germanitas atq; cognatio, ut seriem nostræ doctrinæ prosequar, compellit. Commune quippe colica ægritudine, renumq; calculo laborantiū est, intra primordia statim uentrem cohiberi, grauiq; dolore opprimi, & appetentiam profligari, atque circa umbilicum intestinorū torminibus torqueri. Peculiare uero colicis, in his omnibus longe magis extendi. Nephriticis autē, hoc est do
 30 lentibus ex renibus, minus. Colicos præterea dolor quidem potius in dextris ilibus uexat, atq; ad stomachum usque penetrat, iecur item atque lienem: oletum omnino nullum redditur, ita ut neq; inflatū euadat, & quando necessariò excernatur, flatulentum sit, & nequaquam absimile stercori bubulo: Nonnunquam etiam pituita uitrosa deijciatur, lotijq; plus, quod etiam ipsum pituitosum editur. Nephriticis autem in ipsis renibus dolor quasi fixus hæret grauis, instar paxilli perforantis, & ex aduerso testiculus dolore afficitur, scemur stupefcit circa lumbos seu ilia, deijcitq; excrementum sua sponte rariuscule. Cæterum clysteribus omnino aluus inflata,
 40 stercus biliosum edit, lotium exiguum ac sabulosum magis redditur, meatusq; urinæ constipatur: Hæc habentur in renum calculis indicia, quæ uiris utiq; ipsis, ætatiq; perfectæ potius eueniunt. Atqui in uesica calculorum concretio, puerilem ætatem uexat frequentius. His autem arguuntur notis,

lotium editur crudum & subalbidum continue, cum sabuloso sedimine, contrectant subinde uerenda atq; intendunt, identidemq; in lotium urgentur, & strangulatur urina, quod mali genus *σπαγγουρία* Græci nominant. Materiata itaq; gignēdis calculis occasio est, crassus & humosus terrestris ue humor: effectrix uero, flagrans renū ardor, siue uesicæ. Ceterum in renibus quæ calculos comminuunt, atterant, inciduntq; utendum medicamentis est, neq; tamen immodice & excellenter calorificis: cuius farinae utiq; sunt, Basilicorū asparagorum radices, rubi^{q;}, uitrum item cōcrematum, & graminis (quæ agrostis dicitur) radix, & adiantum, bdellium, lauri radice cortex, althææ semen, cicerum nigrorum ius, spongiarum calculi, scilicet acetum, mium, asarum, carpilia, sarxiphages, sium præterea cum mansum tum potum, scolymi^{q;} radix, irion, prionites: lauacrisq; iugiter utantur, & à lauacro confestim eorum aliquid quæ memorata sunt, potent. Embrochis insuper cataplasmatiscq; & calfactionibus, quas *ωυρία* Græci nominant, in seffibusq; balneorum: Et his præterea, quæ omnes iam græce uocare chalaistica, hoc est relaxantia solent, atque hīs quæ solatio sunt placantq; utendū, huc ex affectione colica assumendo. Cōpositæ autem portiones, quarū usus in huius morbi curatione probat, hac ratione concinnantur: Rutæ agrestis, & maluæ syluestris, apij^{q;} radices cum uino elixato, liquoremq; expressum aquæ confundens, cochliaria duo exhibeto. Macerato uero hoc in emplastrum: Balsami fructus, calculi qui in spongijs, pulegij aridi, maluæ syluestris seminis, æquas portiones sectas, cochliarium, cum uini diluti cochliarijs duobus propinato: arefactumq; sanguinem hircinū, cicadas aridas demptis alis ac pedibus: Et tecolithi ex cœnomelite in lauacri calido folio exhibeantur: & quæ ex illis cōponuntur mixta medicamina, atq; fusca emplastra nephretica, necnon & quæ ad eam functionem comparata sunt condita. Troglodites præterea auis ex his quæ cum primis maximeq; adminiculo sunt, esse censetur. Est autem hæc passerulorum inter omnes auiculas minima, solo eo, cui Basilisci nomen est inditum, dempto: minima nãq; auicula quū sit, hac sola est maior, & colore cōpar ac similis, inter cineritium & uiridem medio, tenuis paruiq; rostri, parietibus sepimentiscq; maxime agens, quæ sale tota condita, & cruda iugiter comesta, concretos iam calculos lotio expellit, atque deinceps ne renascantur, prohibet. Cremata item hæc tota cum alis suis uiua in cinerem, cinis uniuersus cum per se tum adiecto pipere & folio moderato, ex eucratomelite, quasi bene temperato melle dicas, epota, hoc ipsum facere censuerunt. Cæterum ad dolorum acridinem & acerbicatem uigiliamq; tum Sotira, tum Philonis probantur medicamenta. Dolorem præterea sæpe numero placauit sanguinis opportuna detractio, ocyssime ad excretionem propellendo calculum.

Prophylactica generationis calculorum.

QUò uero nulli in renibus calculi gignantur, custodia quadam acurata, ut reor, prouidendum est. Ad quam rem optime facit cum primis, ut probi

Troglodites
auis.

Candæ tenuis auis

probi quidem succi, ita & moderatum alimentum, necnon exercitia, iugis leguminum omnium frumentaceorumque usus facessat. Caseus item & lac, quæque inde fiunt obsonia, uinum adhæc atrum & carniū abundantia, & ut semel omnia complectar, cuncta quæ crassum generant succum, quæque admodum calidæ sunt potestatis & acria, hydrogara inquam, atque condita, & id genus alia, hæc cane peius & angue auertenda sunt omnia. Haud enim uero hæc modo nondum natos calculos sisti prohibent, sed iam etiam ortos comminuere, aut excernere possunt. Bibant uero oxymel, adiecto aliquo ex simplicibus quæ lotij proritandi uim obtinent, puta adianti, apij, ¹⁰graminis decocto: Postque balneum ieiuni ante uinum, pulchre temperatam aquam hauriant, & in medio prandio gelidam, nisi quid impediatur, sorbeant. Quod si prauorum humorū copiam olfecerint, sensuque perceperint, sanguinis uena secta detractio, aut expurgatione euacuentur. ²⁰Uesicæ ad custodiendum ne gignantur calculi, primum inter remedia bonitatis honorem meruit, post balneum ante uinum nutrimentumque, puræ aquæ tepidæ potus. Sed in uesicis puerorū calculi, efficacioribus & uehementioribus adminiculis superantur & conficiuntur: quæ quidem prædictis sunt seligenda. Quod si supra modum calculus creuerit, & ceruix uesicæ obturata fuerit, per quassationes *καθαρνησιμῶν*, uel lithotomia, perinde atque in uolumine de chirurgia dicitur, utendum.

De renū inflammatione.

Quod si inflammationem renū aut uesicæ ex lotij ponderoso feruore cruciatuque, & ex eo quod febricitant, cespitant, insaniant ue, & quod biliosa syncera euomunt, & meiere nequeunt, præsertim uesica phlegmone oppressa, deprehendes, sanguinis detractio quamprimū erit occurrendum: & placabilibus, asperginibusque, & cataplasmatibus utendum, ruta, anetho, fœnogræco, althææque radice constantibus. Clysteria porro in ea affectione probantur mollia clementiaque, necnon enemata que ex oleo, & pauere, & adipe anserina constituuntur. Verum in uesica si fuerit inflammatio, ³⁰opij quoque obolus semis cum myrrha crocoque ac oleo sedi immittendus: Melicratum ipsis propinandū, abstinentes a ualde lotium cientibus, multaque potione: nisi acris ac biliosus humor nature modum nimium excedens abundauerit tum: quippe copiosiori potui indulgendum, & conferatim semel eorum quippiam quæ urinam absque uellicatione morsuque propellant, hauriendū. Potent præterea semen lini pondo medimnos duos, amyli medimnum unum & coclearium in aqua: Sumatur item cucumeris atque peponis semen. Feruida autem ignitaque planè sensatione renes adiacentesque eorum partes occupante, linteola quæ græce *πέπυ* dicuntur, uino rosaceo aut aqua rosacea melinoue intincta, iniicienda sunt: uel cerota, cera, rosaceo ⁴⁰que & chamæmelino oleo constante, siue melino, & ouorum luteis, cum aceto perexiguo: aut seminalis, quod polygonū nominatur, cremore composita. Postremo autem ea quoque quæ ex succis cum chamæmelino concinnatur cōfectione utendū. Sed auertenda sunt nimis calida, propter mutationem

*præsertim a calculo**Syringæ**Apertum uesicæ**Eremita**Inflammatio uesicæ**Calor renū**calida uisus quæritur*

in pus, nimirum consimiliter frigorifica, renes nanq̄ promptissime sub il-
lis obdurefcunt. Abstinentum uero à lauacris est, imminente ac iam auspici-
cante phlegmone. Et uictus deniq̄ ratione, quæ febricitantibus conducit,
& ἀφλεγμάντων appellatur, utendum.

De urinarum partium abscessu, & exulceratione.

A Postasim renibus subesse portendūt dolores iliorū & lumborū, turbā
Atiq̄ & interpollati horrores, & febres quædā inordinatæ. Abscessum
uero uesicæ & finitimorū locorū, præter ea quæ memorauimus signa, dolor
etiam partis insinuat. Renem porrò affectum deprehendes ex eo, quod ho-
mo in sanum decumbens latus, circa oppositum doloris ueluti suspensi re-
nis sensum percipiat. In quorum sanè curatione infessibus ex hydrelæo præ-
paratis utendum est, cataplasimatisq̄ ex polline, & oleo ac resina confectis,
aut farina orobina, melle, aut cardamomo, aut stercore columbino cum cari-
cis seu ficibus. Pus uero cum lotio affatim mictū, ruptū abscessum, atq̄ in
particula hulus esse declarat. Quū uero etiā absq̄ ullo abscessu, rupto ua-
se, uel propter sanguinis profusionē, parte acriore materia exesa, aut calcu-
lo atterētē exulcerantū urinarū meatus, distinguenda est in renibus exul-
ceratio, ab ea quæ circa uesicā aut urinarū meatus fit, ad hūc modū. Quan-
do renes ex aliqua occasione exulcerant, dolor cum quadā grauitate par-
tes circa lūbos creberrime uexat, & citra impedimentū emingūt, atq̄ cum
lotio pus aliquando excernit, exiguæq̄ carunculæ cum urina nōnunq̄ ex-
pelli uidentur. At si uesica hulcere intentet, uehemens admodū dolor pecti-
nem hypogastriumq̄ impetit: urina magna cum anxietate redditur, et post
mictionem pus in fundo matulæ subsidet, squamulæq̄ in ipsa tetri odoris,
aut lamineq̄ circumferuntur. Furfuræ uero hypostasies uesicam scabie labo-
rare significant. Quando aut meatus qui è renibus urinam ferūt, qui græ-
ce οὐρητῆρες dicuntur, hulceribus infestantur, tum lotium pus intercalatum
atq̄ cōmixtum possidet, & capillis quædam persimilia interdum in urinis
apparent, & dolor in loco inter renes atq̄ uesicam excruciat. Cæterū pus,
aut sanguis etiam nonnunq̄ solus absq̄ lotio excernitur, & sine ulla earum
rerum quas hætenus recēsuimus: idq̄ haud obscure in pudendis exulce-
rationem consistere indicat. Potionandi sunt itaque secundum ureteras ex-
ulcerati, mulso, uel fœnogræci decocto, unā cum melle, aut cucumeris se-
mine cum passo. His uero quibus pus lotio excernitur, bolus Armenus ex-
hibendus est, uel ferularū crematarum cinis, quantum tribus digitis capi-
tur cum passo. Sed & galactoposia, hoc est, lactipotatio magnifice sic affe-
ctis opitulata plerunq̄ est. Hætenus simplicia, mixta aut hæc sunt. Sumi-
to seminis lini, seminis cucumeris, tragacanthæ, singulorū drachmas duas,
ex quibus pastillos conformato. Aliud: Strobili nuclei pinei uiginti,
cucumeris satiui cochliaria quadraginta, seminis uidelicet, amyli drachmā
unam, excipe in heminas duas, elixationis nardi, seminis apij, uniuscuiusq̄
pondo drachmarū quinque. Verum Archigenes in epistola quam scribit
ad Atticū, dysuria (inquit) urgente ac infestante, accipito seminis papaueris
albi

frigidæ uisus duras
febres

Abscessus uesi-
cæ indicia.

Notæ renis
affecti.

Inter exulce-
rationē renum
& uesicæ di-
scrimen.

Signa hulceris
quod οὐρητῆρες
occupat.

- albi in cinerem redacti & cōtriti drachmā unam, iunci odorati rotundi, uel calami, aut glycyrrhizæ decocto, inspersam. Exhulceratos aut̄ urinariorū partium dolores illud adimit: Semina cucumeris repurgati numero triginta, nucleorum pineorum duodecim, amygdalarum amararum cortice dempto trigintaquinque, croci quantum satis est ad inducendū colorem, ut itor̄ ieiunus quotidie cum lacte siue protropo, hoc est uino quod antequā uuae πρότροπον calcantur defluit. Mitius sanè ac blandius omnino fuerit, si loco strobiliorū tantundem feminis maluæ accipias. Sanare præterea idem affirmat exhulcerationes uesicæ posse confectionem Cyphi, & cyphoidosas antidotos.
- 10 Nos uero in uetustioribus hoc usi medicamento, ne utiquam amplius plurifario neq; exquisitiore egebamus: Chamædryos, chamæpityos, singulorum drachmas uiginti quatuor, asari, piperis albi, uniuscuiusq; drachmas septem, cinnamomi drachmā unā, q̄ fieri potest leuigatissimi accipimus: huius cōpositionis cochliaria duo exhibemus, cum passo Cretēsi: at si febricitent, cum aquæ cyathis tribus. Quod si morsus hulcerosus excruciat, amyli cotylas duas, & feminū cucumeris quindecim adijciētes, uoti usq; omnino cōpotes reddimur. Hactenus quidem ex decretis Archigenis, Sed ad inflationes si referuntur dolores, medicamenta, tum quæ ex syluestris maluæ semine constituitur antidotus, tum *δὲ τραγυμιάτων*, hoc est quæ ex bellarijs confit, utilia sunt. Porro in ita habentibus, epithematis quoque circa orron, portionem quæ testiculos interiacet atque sumen, quorum alterum sanè Græci *πρίνακος*, alterum *ἡτρον* nuncupant, utendum. Cerotis quidem ex hyssopo & butyro, adipeq; anserina, atq; styrace. In uesicam uero clysteridio instrumento mulsum suauissimū infundentes, seu lac cum perquam exiguo melle, aut cucumeris semine: aut alborem oui cum spodio, quod *πομόλυξ* appellatur, aut aliorū deniq; prædictorū medicaminū aliquo. Atqui hulcere pascendo serpente, pastillus è charta immittendus est, aut Bythinus. Postremo cataplasmat̄is etiam modo imponatur *δὲ φοινίκων*, necnō *δὲ σαφίδων* (quorū illud è palmulæ dactylis, hoc ex uuis passis, unde &
- 20
30 nomina sortiunt̄, confectū est) cum galla, acacia, hypocystide, & alumine.

De eruptione sanguinis renum.

- R**enes haud raro propter imbecillitatem suam nequeunt lotia cōtinere: sed latiores existentes, è uenis sanguinis aliquid excernūt, aliasq; crassitudines mittunt. Sæpenumero copiosum etiā sanguinē renes effundūt, & id quidem per circuitum, perinde atq; ipsæ quoq; hæmorrhoides consueuerunt: euacuati uero subleuantur & cōmulcent̄. In quo utiq; affectu nihil confestim obturbandum est, rursus sanguine misso siue concreto: Quod si permanet, sanguis ex uena cubiti detrahendus est. Cæterū, ut semel dicam, in renum atq; uesicæ profusa sanguinis effusione, iisdem medicamentis utendum, quorū solennis usus est in hæmoptoicis, id est sanguinē screatu eiicientibus, & alijs hæmorrhagijs, quod est sanguinis eruptionibus. Sed in primis symphyti radix, ac tragacātha uino macerata, in eiusmodi affectione constitutis exhibenda est, feminalisq; & plantaginis succus, cum
- 40
r

posca, aut amygdala amara cum passo. Aut illud: Aluminis fissilis drachma una, tragacanthæ drachmæ duæ, commeos oboli quinq; cum passo. Cataplasmatisq; more hordeacea polëta ex posca & rosaceo imponëda est: aut confectio ex palmulis, diaphœnicon appellata, & siligineo, cum acacia aut hypocystide in uino astringente, aut oxycrato elixis. In uesica præterea sanguinis eruptione tentata, cucurbitulæ quoq; ilibus, & natibus, coxendicibus'ue sunt adglutinandæ. Quod porrò membrum sanguinem reddat, loci dolore deprehendes, & excretionem sanguinis lotio commixti, aut non: quemadmodum de pure memoratum est suprâ. Quum uero sanguis in uesica in grumos uocatos concreuit & conglobatur: deprehendes autem illud non solum, quod post redditum ea parte sanguinem penitus urina supprimitur, uerum quod etiam color quidam sanguinem præse ferens, ut consentaneum uidetur, prorumpit, aut cruenta quæpiam humiditas: potui decoctionem artemisiæ porrigito, heliochrysiq; aut conyzæ, aut raphani semen, aut succum laserpitij, siue cyrenaicum, siue apij, cremorem, in aceto mixtis singulis, uel erinacei coagulum, uel hinnuli, uel hœdi in oxymelite: stacten'ue (quæ myrrhæ expressæ pinguis flos & liquor est) cum oleo exhibeto: aut spongiæ foris ex salfore, stactëue calida adhibendæ. Quod si his quoq; rite peractis nō soluitur, secanda est ea inter testes particula, quem taurum uocant, græce uero perinæum, perinde atq; in his qui laborât calculo. Deriuato aut & exhausto sanguine in frustula conglobato, concinniter, ut expedit, medetor.

De renum duritie.

CAeterum quæcūq; durities in renū sedibus suscitantur, dolore quidem haud amplius excruciant, sed uident̄ ipsis quasi ex ilibus suspensi esse, & stupidi quidē sunt lumbis illis'ue, debilesq; cruribus: lotij nō nisi paululum emittunt, uniuersusq; corporis habitus aqua intercute laborantibus similis est. Hos cerotis mollescit, & malagmatis, frictionibus, atq; fomentis: adhæc quæ ciere urinam possunt offerto, uentremq; subluo.

De Diabete.

Diabetes (quod urinæ profluuiū sonat) pernix assumptorū potuū transitus est, exuperâter redditis omnibus quæ bibita sunt, nihil à sua qualitate mutatis: quapropter supra modū in ea affectione constituti, sitiunt: unde dipsacon quoq; eandem ægritudinē appellant: Ad contentricis uirtutis renum imbecillitatē, huius mali caussa referēda est: potentia uero attractrice interim robustiore, atq; uniuersam quoq; corporis molem, propter immodicum calorē exiccante. Huic itaq; morbo renitentes, aut pro uirili obistentes, alimenta pluria, transmutationiq; resistentia, neq; admodū humida exhibeamus: puta haliçā, quā Græci ἀλινα dicunt, cum rosato, aut rhodomalo, aut hydromalo, aut uino harno, aut quopiam alioqui calido: fortitus in eum quoq; ordinem intyba, cichorium, lactucas, piscesq; saxatiles, & suū cum pedes tum uuluas, piraq; ἀπίος appellatos, & mala, malaq; Punica, & potionē gelidę. Potionandi præterea sunt diabetici cremore polygони,

Dipsacos.

ni, hoc est seminalis, & enula cāpana in uino nigro, palmularū item diluto (quod græce apobregma nuncupat) myrtorumq̄. Cataplasmatū in super modo præcordijs ac renibus applicāda sunt, farina in oxyrhodino, hoc est aceto rosaceo, foliaq̄ uitis, & umbilici Veneris, & elxines, necnon portulacæ. Adhæc sudores sic affectis ciere ac uomitus: à frigido potu, & omnibus quæ urinam proritant, abstinere expedit. Intra uero initia statim sanguinem detrahete, neq̄ abhorrens neq̄ absurdum in ea afflictione fuerit.

De stillicidio urinæ, difficultateq̄ meiendi, quorum illud quidem græce

σπυρσελαρ, hoc uero *δυσσελαρ* nominant.

Straguria / Dysuria

- 10 **Q**uod si neq̄ phlegmone, neq̄ calculo, neq̄ quopiam prædictorū alio præsentente, lotij acrimonia uexet, uniuersusq̄ corporis habitus, & reliqua indicia bilem subesse præferāt, ea sanè uel dysuriæ, uel straguriæ causa consistit: iam tum utiq̄ cum ijs quæ hanc alterare, tum quæ temperare eandem queunt, uti cōuenit, ptisanæq̄ cremore, ac piscibus, & balneis, congruaq̄ uictus ratione: Ab acribus uinoq̄ abstinendū: exercitijs item pariter & ira, & seræ cōcoctionis dapibus. Si uero lotij tenuitas fuerit cum alio cōiuncta, ceteraq̄ notæ gelidā agant intemperie, uinū calidū cōuenit & cōdita, & quæ urinā proritare possunt medicamenta, & eiusdem facultatis esculenta, infessusq̄ calidi. Quod si lotiū appareat cum cādore crassius,
- 20 phlegmaticū humorē collum uesicæ obstruxisse colligito, atq̄ ob id quidē oxymelite utitor, elixationibusq̄ ex hyssopo, & pulegio, aut origano, aut thymo, uel laferpito in aqua mulsa, & irrigationibus calidioribus: At si humor crassus, siue calculus, siue sanguis cōcretus, siue id genus quippiam oppilans impediatur urinæ exitū, purgandi utiq̄ ei constitutioni obnoxij sunt, nisi inflammatio quoq̄ membrū occupet atq̄ infestet. Cæterū si febris difficultati urinæ adsit, huic erit irrigationibus ex rutæ seu anethino, seu per ueteri oleo medendū. Quū uero aluus fuerit astricta, scenogræci aut maluæ decoctū inijciatur: Foueanturq̄ dicta affectione oppressi hydrelæo, uel elixatione prædictarū specierū aliqua cum oleo. Cerota uero sic habētibus
- 30 congruet eiusmodi: Syluestris maluæ radices in cucumerino oleo cum exigua aqua elixantes donec frigrant: atqui illæ quidem abijciantur, oleo uero cremor rutæ, ex parte quarta, & cere, & castorij quantum res ipsa uideatur postulare, admisceatur.

Notæ ex lotio.

Quæ difficultas urine est cum febre

De uesica ^{paralytica} conuulsa.

Nonnunq̄ quidam urinæ difficultas, interdum uero lotij inuoluntaria atq̄ adeò inuita mictio, rationem curationemq̄ iam pridem de paralyfi memoratam sequitur.

De meientibus intro.

- 40 **L**anguor depressiōue musculi uesicæ circa collum, eam affectionē facit, qua afflictū introrsum urinā reddere solēt, quapropter pueris præcipue accidere consuevit: proinde ijs cōmuniter quæ robur inserūt, quammaxime utendum, puta cenelæo calido, atq̄ consimilibus, cauentes quæ ualide refrigerant: fouentes uero undiq̄ magis, quantum fieri potest, calidis.

Nam frigiditas tanquam resolutionis, quam paralyfim dicunt, uim habet. Tu uero isthæc physice perpetrato: Galli guttur crematū aqua tepida ieiunio potui exhibeto: siue leucanthesi flores, modo non ab simili: aut erinacei testiculū in uino bene fragranti friatū bibendū porrige: nepetam item atq; myrrhā sub somnū, aut rutæ syluestris semen frictū per tridū propinato. Pudēda deniq; eo malo tētati creta cimolia cū succo perdicadiis circūlinito.

De iocinoris affectibus. Cap. XLVI.

IEcur uarijs admodū tentat morbis, nam imbecillitate, inflammationibus, & erysipelatibus, hoc est ignitis rubedinibus cum inflammatione, & scirrhis, & abscessibus corporis quæ apostemata dicunt, hulceribusq; & oppilationibus deniq; corripit. Super debilitate itaq; ipsius uerba ante omnia sunt faciēda, qua laborātes, hepaticos, hoc est iocinorosos proprie nūcupare assolent. Quod si igit in chylum uersa quidē excrementa euacuat: liquidiora uero transmissione in hepar debilius uel nō omnino peracta, uētre in totū ægritudine uacāte, iocinoris attractricē potentiā infirmā esse ducito. At si ablutioni recētis carnis cōparia uideant retrimenta, cum alteratricem tum sanguinis effectricē debile existima. Vbi aut ad calidā intemperie referenda est infirmitas: primū putrefactiones fiunt humorū, progressu tēporis excrementū feculētius apparet, teterrimiq; odoris: bilis in oculi pupilla crassa & affluens colore. Iam uero hepatis substantia contabefacta, uniuersum etiam cōtabescit corpus, & febriunt afflicti, & cibi appetētia carent, bilem q; euomūt. Sin gelidū distemperamentū fuerit, neq; iuges continuæq; excretiones, neq; cōplures fiunt: perseuerabit malū diutius, diebusq; aliquot cumulatius uenter deiciet, minus uero graueolēs, instar luti sanguinis crassi, atq; bili finitimū. Multi preterea ac uarij colores frigidā declarant intēperie, febris q; obscura cōparet, & uultus constās calibus uacat, & cibū magis appetūt. Harū aut omnium distemperantiarū qualis qualis fuerit, si ariditas cōplicat, secessus apparebūt aridiores, & maiore siti premunt. Si humiditas subsit, liquidiora & plura apparent excrementa, minusq; sunt sitibundi. Inflammato aut iocinore, communiter quidē omnibus dolor oritur in dextris præcordijs sursum uergēs, & ad iugulū usq; humerūq; eiusdē lateris, quā Græci corporis partē *κλειδιά* nominant, tendēs: deorsum uero ad lateris usq; nothas costas pertingens. Febris preterea infestat acuta, tussisq; sicca, ac sitis, horror item cibi, & dyspnoea, quod est irruptū suspiriū: lingua porrò principio rubra, mox uero deinde nigra conspicit, bilem q; euomūt, aluus astringit. Indicia ferme sunt, ijs qui costali morbo laborāt similia: quanto aut discrimine inter se dirimantur, differuimus. Quū uero erysipelas constiterit in hepate, igneæ inflammationes (quas phlogoses dicunt) intenduntur & æstuant, marasmusq; hoc est flaccitas tabesq; insurgit: proprie uero quæ in simis iocinoris partibus eueniunt inflammationes, nauscā, uomitiones, à cibis appetitus auersiones, & phlogoses inflammatas maiore uehemētia inducūt, animæ item deliquia, refrigeraturq; in ea affectione cōstituti sæpissime, ita ut hinc aqua inter cutem

Leucanthemum sit spes ramolli

Hepatici.

Erysipelas iocinoris.

tem, hoc est hydropicus morbus auspicetur. Sed quum in gibbis huius uisceris partibus inflammatio oritur, præter ea quæ memorauimus, tumor euidentis in liniamento turget, uisus tactusque sensibus minime obscurus: hæc quippe si grauis ac ingens infestat inflammatio: At si tenuior quædam & obscurior extiterit, iubebimus languentem summo cōatu magnū uel respirare. Et si in dextro præcordio, quod hypochondrion dicunt, dolor uexet, iecoris mediocrem subesse inflammationem colligendum est: si iuxta thesim ac positum subiectionum musculorum per gradis ac amplius phlegmones tumor appareat, neque quicquā interim memoratorum præstō sit, eosdem ipsos inflammari cognoscamus. Quod si pondus seu grauitas cum diatesi, quod est distentione & dolore in dextro hypochondrio absque tumore ac febre sentiatur, uenarum obstructionem præfert, qua parte se contingunt hæc, quæ circum caua sunt hepatis, & quæ circa sinus in gibbis. Quum autem in abscessum uertit inflammatio, dolor cum tenore increfcit & auget, & temerarij præter rationem oriuntur rigores, atque in leuū latus inclinari ac decubere hepate impensius laborantes nequeunt. Disrupto autem abscessu, uel per lotium, uel per uentrem, excrementum perque purulentum excernit. Quod si in affectionem duram tumor deciderit, dolores quidem cōminuunt, tumor uero euidentis est cum duritie, at circumiacentia corpora attenuant. Progressu autem temporis cognitu fuerit difficile, quod aqua inter cutem fieri properet, uniuersumque hypochondrium sub humore abscondat. Quod calidæ itaque iocinoris intemperiei succurrat, frigidificis, & intestinum mediocriter roborantibus utendum: e quorum numero est seris & cichorium mansum, nonnunquam crudum, interdum uero cum coriano elixum: eius item elixatio, succusque: quinetiam Aridum posca appositum: Ad calidam uero et frigidam iecoris distemperaturam, conducit intybū manducatum, & sonchus, & quæ sunt eiusmodi. Prodest præterea huic affectui cremoris citri cyathus in posca sumptus, & filicis succus pari modo haustus: Si autem intemperatura modice obstruet, ex uino quopiā tenui, & cum ijs quæ lotium proritat, exhibeant. Catapotiumque quod sumit cichorij drach. quatuor, chamæpityos radicis drach. totidem, in melle decoctas, nucis ponticæ quantitatem exhibe: & aqua sorbeat calida: ex opij, seminisque Apollinaris herbarum potione propinandum: & ipsa quoque Philonis antidotus: Sed in quibus calor intendit, etiā rosaceum, ut presentaneum ipsis, aut melinum potui ministrandum. Alimentum autem succus ptisanæ, uel chondri, cum hydrorosato præbeat, & panis cōsimiliter ex aqua, cum aliquo id genus dulcium potionum: & ut summatim dicam, cibi que mediocriter citra oppilationem in frigidant, assumantur. A uino prorsus abstinendum, nisi alia obstet causa, puta stomachi debilitas, tum quidem utendum, sed tenui tamen, & nullarum ferme uirium, aqua probe temperato, quod genus Græci ὀλιγοφόρον, quasi pauciferum dicas nominant. Porro iocinoris erysipelati pari propemodum ratione medendum. Gelido uero distemperamento existente per contraria eundem est. Panis igitur cum uino exhibendus est, & bis ter uel cocta brassica: castaneas gustet, uuasque, cum gallinaceis ac pullis quantum satis uidebitur: Vino minime abstineat: propi-

Notæ diuersarum affectionis hepatis.

Rupti apostematis in iocinore indicia.

Iecoris erysipelatis curatio.

nandum tamen ipsis potissimum est eupatorium, seu asarum, aut quae contextit ex pipere confectio: atque in primis quae antea coeliacis & dysentericis congrue re tradidimus, accommodata sunt: Sed cyphoides appellatae confectioes, ut ad calidas distemperantias nihil omnino congruunt, nisi modicus quidam calor cum humiditate copiosiore coniunctus fuerit, ita gelidis intemperiebus praestantissima ac praesentissima sunt praesidia: praesertim si eiusmodi mala temperatura cum iecoris humiditate & oppilatione copuletur. Caeterum si obstructio fuerit ex crassis & glutinosis humoribus, myacantham, atque eius fructum in primis exhibe, laurique radicis corticem: eupatorium item ex oxymelite, amarorum uel lupinorum elixatione, cum ruta, ac pipere: confert etiam farina lupinorum pota, & capparidis radicis medimni duo, costi medimnus unus cum uino: & confectio ex glandibus ad crassorum uiscidorumque humorum obstructiones, tum iris, tum pistaciorum fructus, tum cortex, marrubiumque, & amygdala amara, et ex hisdem pastillus, draconitidis, ariique radix, necnon agaricum, et scilicet non tam acetum, quam oxymel: Iecur uero lupi aridum friatum ac liquefactum, cochliarique quantitate sumptum, omnibus iecoris morbis congruit & conducit cum uino passo suauisque: atque Theodoretos insuper antidotus omnium nobilissimum utilissimumque censetur medicamentum. In iecoris porro oppilationibus & scirrhis, hoc est duritiis, ac inueteratis inflammationibus, inque morbo colico, atque etiam regio pariter ex oxymelite picra conuenit. Iam uero cibaria sic affectis exhibenda sunt calidioris potentiae, & non oppilantia: uerbi causa. Porro ex oxymelite, & oleum asparagi, & capparidis consimiliter, & caetera obsonia cum aliquot calidis & non obstructentibus condimentis elixa, uinum tenue ac uetus, Cauenda sunt quae crassum humorem comesta relinquunt, & balnea continua a cibo potissime. Afectione autem inueterata, non phlebotomia, quod est sanguinis detractionem modo, uerum purgationem quoque sumendam, nullo impediendo ducito. Quod si inflammatum fuerit hepar, uena in dextro cubito indubitanter secta, sanguis auferendus est, & uirtute constante atque sufficiente, affatim sanguinem copiosum detrahit. Porro foris huic uisceri cataplasmatibus instar adglutinanda est farina hordeacea, & scenogræci, aut seminis lini, cum dactylis palmulae, aut malis cotoneis, & meliloti floribus & absinthio, & chamæmelino: atque in uniuersum, cum emollientibus confundenda sunt adstringentia. Epithemata autem huc faciunt, Nilei, & εὐώδες, hoc est odoriferum, item Philagrianum, & Apollophanis, & ἡμελιώτωρ, id est medicamentum ex fertula campana confectum, & κοπήριον. Sed ad peringentes inflammationes, multa admodum experientia comprobatum est illud praesentaneum esse remedium, comae absinthii, nardi Gallicae, asari, croci, singulorum uncia una, iris, myrrhae, styracis, bdellii, guttae ammoniacae thymiamatis, uniuscuiusque unciae duae, medullae uittuli unciae quatuor, cerotae lentiscinae librae quatuor. Et oxymel eisdem exhibendum est, simpliciaque iuuamina, puta: Asarum, nardus Gallica & Indica, iuncus odoratus rotundus, petroselinum. Aluum adhuc ciere expedit cum urtica, herbae mercuriali, elixis & manducatis, Declinationis uero tempore,

Iecoris ex huius moribus oppilati curatio:

Nutricatus hepaticorum.

10

20

30

40

pore, epithymus quoque & polypodiū in mulso danda sunt. Clystere etiam alius euacuanda est, ab initio quidem ex mulso, cum sale seu nitro: Facta autem remissione uigoris, misce hyssopū, uel origanū, uel cnicū, uel centauriū, uel colocynthida. Et in summa, si ma hepatis per aluū, gibba uero conuexaue, quæ Græci *νυρὰ* indigitant, per lotia purgent. Posthæc cibi loco dandus est cremor ptisanæ in quo elixum sit apium. Quod si erysipelatoza fuerit inflammatio, curationē superius edocuimus. Quin si abscessus abortus fuerit, ruptura succurrendum, cataplasmate quidē trispermo cum resina, manna, pice, althææ radicibus, stercore colūbino, caprarū excrementis, spyræthis'ue applicato: potando prius poliū decoctū, fumaricæque herbe, & ad tertias decoctā thlipsis elixationē (quam herbam pedē gallinacē quidā latinorum nominant) aut cichoriū, & chamædryos radicis decoctum. Quod si fractura præstō iam sit, mulsum, & quæ de renibus exulceratis memorata sunt, exhibe. Extrinsecus autem compositionem Mnafæi, & reliqua emolliendi uim habentia, adhæc medicamen hicedion imponendum, aut compositio, quæ, quod salices contineat, *σῖς ἰρῖου* nuncupatur. Quod si tumor durus, quem Græci scirrhon uocant constiterit in iocinore, exigua curationis spes est, quum in aquam intercutem deciderit affectio: æque tamen mollientibus admiscenda gutta ammoniacæ, bdellium, medullæ, & adipis, quæque eandem uim obtinent. Potanda item sunt quæ oppilationem discutiant, & abstergūt intestinum: Quod genus sunt quæ lotium proritant, & quæ calculos atterunt, cum his que paulo ante ad huius uisceris obturationem conferre diximus, atque alimento uidelicet inuicem congruente.

De Cachexia. Cap. XLVII.

Hydropicorum morborum caput dicere Cachexiam consueuimus. Medicamentis tamen huic affectioni succurrendū est: sanguinis scilicet detractio, si nihil prohibeat, diuisim et particulatim ad tertium usque ac quartū diem detractioem facientes. Euacuandi præterea maxime sunt, qui per hæmorrhoidarū aut menstrualis expurgationis retentionem in hanc affectionē incidunt: Quemadmodum contra, ijs qui ob plenitudinem in hoc malum inciderint, ab euacuatione per phlebotomiam abstinendū: omnino uerō hiera ex colocynthide constituta purgandū. Victus ratio in hac affectione constitutis tenuis & sicifica esto: Vfus naturalium aquarum, maxime que aluminis & nitri mixtura constant, probatur: deinde quæ sulphuris naturam habent: aliud uero lauacrū nō nisi ex diuturniore temporis interuallo admittatur. Varijs exercitationum generibus exercitentur: sed in primis ijs, quæ iatralipta uocantur. Postremo uero ueratro utantur. Mirifice autem eo malo oppressos iuuat propotismus absinthij, et cottabismi lusus amatorij, & dropaces: Quod si autem æger in aquam intercutem deciderit, tum hydropicorum curatione, eo quem mox perscribemus modo, succurrendum.

Dieta Cacheticorum.

De intercute, hoc est morbo hydropico. Cap. XLVIII.

Hydrops protopathia quidē suscitāt, iocinore uehementer frige-
 facto, aut inflāmato, aut scirrho obdurato, aut quoquo alio mo-
 do languēte: Per societate uero aliorū membrorū, frustratione
 cōuersione q̄ sanguinis; et appellat̄ morbus ille hyderus. In quo
 quādoq̄ quidē multitudo spiritus cū exiguo aquoso humore, inter perito-
 nāū & partes ei subiacentes congregat̄, ita ut si pulsetur uenter inferior, so-
 nitū instar tympani propemodū edat: proinde & tympanias hydrops ap-
 pellat̄, ab inflationibus quæ circa stomachū, aluū, & colon intestinū, & in-
 ueteratis febribus cōsistens: Interdū à duritia peritonæi, aut in mulieribus
 uulua, aut scirrho: nōnunq̄ ē cōtrario ingens humoris copia cum perexi-
 guo spiritu in eisdem locis coaceruat̄, perinde atq̄ in *ἀσκή*, id est utre quo-
 piam cōseruatus: hinc a gritudo *ἀσκήτος ὕδρωσ*, id est ascites humor nomē ha-
 bet: qui utiq̄ etiam ipsus ē causis iam pridē enumeratis conficit̄. A duritia
 uero ac scirrho magna ex parte, quæ lienē atq̄ hepar molestat̄, necnō fluxi-
 bus circa intestina diuturnis, præ quibus uenter turgere, reliquū corpus
 nihil altū eliquari cōsueuit. Quādoq̄ sanē in uniuersæ corporeæ molis tu-
 morē frigidius ac pituitosius sanguen cōtinetur, partim quidem ab hepatis
 eiusmodi cōstitutione delatū, partim uero ab uniuersa corporis carne, tanq̄
 aqua stillante natū, ut pallidum atq̄ pituitosum, mortuo compar appareat. 20
 Leucophlegmatias q̄ hypofarcidis hyderus, aut anasarca nuncupatur, qui
 ex longis febribus, & stomachi prauo habitu, retentisq̄ diutinis hæmor-
 rhoidibus, & fluxu muliebri, & respirationis angustia, uigilijsq̄ iniquis,
 atq̄ id genus deniq̄ alijs de causis, constat. Quibus igitur si curationis ma-
 num admouere fert animus, cōmuniter ab euacuatione fuerit auspicandū.
 Sed in Ascite, atq̄ Tympanite medicamētis utemur aquagijs, hoc est aqueū
 humorē prolicientibus educentibusq̄. Verū in Anasarca medebimur san-
 guinem detrahendo, maxime si huius mali causā fuerit hæmorrhoidum re-
 tentio, aut qd̄ menstrui languoris expurgatio hæserit, nisi in praua habitu-
 dine antecesserit sanguinis diminutio. Deinde igit̄ quēadmodū in cache- 30
 cticis, oportet particulatim euacuationē administrare, postea excrementū
 bouis armentarij arefactū, accurate eliquatū in posca, aut oxymelite elixa-
 ri, & sulphuris quarta parte adiecta, inde emplastrum toti uentri applica-
 ri: Aut spyrathū capræ in pueri lotio: uel capræ uiscidam pinguedinē cata-
 plasmatis more uentri imposito, hæc uehementer expurgant. Cæterū ex
 fermento quoq̄ ficisq̄ aridis, & calce, & nitro, & iri, cardamomoq̄, ac sul-
 phure ignē non experto, & gutta ammoniaca, item baccis lauri, & sylue-
 stri staphide, necnō agrestium columbarū stercore, uel uno fasce om̄ibus,
 uel ex his aliquibus ex aceto mulso utendū cataplasmat̄. Cum fimo capri-
 no, spongiū appellatū epithema, miro quodam modo humorē per abditos 40
 & incertos meatus, uentrēq̄ educit. Postremo siccifica imponēda sunt em-
 plastra, *ἰσὶν ἰστέω*, Icesium, uel Cureos, uel *ἰσὶν ἀσπιδίου*, uel polyarchium, uel
 diaspermaton epithema. Sed & illud mirifice humores exhaurit: Habet
 id quia

protopathia v. p. n. a. q. asfer-
tus

Hyderus & Tympanias

Tympanites
unde.

Ascites

Hypofarca

Leucophlegma-
tias & anasar-
ca.

emulsi ex sterco bouis

Spiry capro

emulsi

- id quidē, lapidis pyriti drachmas duodecim, sulphuris uiui tantundē, gutte ammoniacæ thymiamatis drachmas duodecim, cymini drachmas sedecim, nitri drachmas duodecim, quæ omnia exigua cæra, & terebinthina resina excipito, & in cutem impingēs per uniuersum uentrē explicato. Potio nandi tamen prius sunt radice actææ in uino decocta: aut cucumeris syluestris in uino adstringente per dies treis macerati, dato cyathū unum, uno quoque die addēdo ad cyathos usque treis. Fiat præterea mixtura hæc: Balsami, nardi, casia, cymini, glycyrrhizæ, hyperici, rotundi iunci odorati, asari, dauci, amomi, myrrhe, petroselinii, calami odorati, piperis, seseleos, spondyli, æquæ portiones sumantur. Conducūt hæc singula sine additamento, pariter & quæcunq; lotiū proritant. Sed absq; grauitate moleq; mictionē scilla tosta cum melle eliquata promouet, & eligmatis modo exhibita: Verum potaturis coquat in aqua. Cæterū & illud impendiō conferet: Visceris interni scillæ libras duas, in uini austeri xestis tribus elixato usque ad tertias, datoq; ex uino quotidie, incipiēdo à mystro ad uncia usque unā. Diureticum præterea illud quoque perq; præsentaneū est: Aluminis liquidii quantitatē tabæ aqua dissoluēs macerās q; ex linteo potui dato per tridui, alternis uel diebus. Expedi porrò ea affectiōne possessis picra, hoc est amara, ex oxymelite constans, & Theodoretus, atq; ex amaris amygdalis pastillus.
- 20 Aquagia uero, hoc est aqueū humorē prolicentia & educētia, sunt prope modū innumera: sed hæc experiētia magis cōprobata: Cocci gnidij quædraginta aut quinquaginta, uel lathyrides uiginti aut triginta, uel euphorbij ceratia quinque aut septem, uel squamæ æris drachmæ duæ seu tres cum micis sumptæ, & in globulos redactæ: quæ græce dicunt καλαπότια: Aut sambuci radicis corticis succus cum condito potus: uel oleaginis foliorum & æris cremati ceratia quinque, anisi tantundē in aqua administrato, intra primordia quidē drach. unā, interposito uero temporis spacio duas, & plures. Atq; hæc quoque admiratione digna ac præsentanea sunt catapotia: Aloes, euphorbij, cocci gnidij, singulorū uncia unā, rhei uncia semissem, brassicæ cremore excipito, & redige in pilulas, ceratia septē siue nouē exhibe: Atq; ipsa quoque ex caryophyllo antidotus miro quodā modo citat. Vinū præterea penetrās aquamq; proliciēs atq; educens præbendū. Primas aut tenuerit medicamentū illud: Scillæ uncia tres, seminis apij, capparidis radicis corticis, piperis, uniuscuiusq; drach. quatuor, cocci gnidij decorticati drach. una, folij drach. una, malabathri pilulæ duæ, uini quāoptimi cotylæ duodecim, mellis crudi libræ sex, incidantur, & cribrentur, & in uino macerentur: scillam uero leuigato: Dosis sunt cyathi tres. Cæterum post humoris euacuationem, theriaca quoque utendū: stercoris uero bubuli cōbusti mensura cochliarij ex uino quotidie pota magnifice opitulat. Porrò acrioribus quoque clysteribus in hoc morbo uti conuenit, nisi alius sua sponte humectetur, tum quippe exiccanda potius ea quàm humectanda fuerit. Atqui in mulieribus hydrope oppressis, pelli quoque huiusmodi usus cum primis cōmendatur: Anisi, cardamomi, cymini, nitri, aristolochiæ, scenogræci, pule

Euph. ut crata

potus

Mistura

Silla

V. Sodyora. i. aqua dur.
tuna
com. gnidij. i. q. m. f. e. r. e. s. e. r. e. s.lathyrides. i. elaterium ut
sunt crummeze agrosti

pills effinis

Serra bubula potus

pessaria

gij, ficuū interanei siue medullæ æquę portiones lilino exceptę, apponant. Post hæc naturalibus aquis constanter utendum, pariter & psammismo, alijs uero lauacris abstinentū. Quod si quando lauerint, in lauacro empasmatis ex nitro, sale, sinapi, calce, atq; id genus alijs, utantur. Hæc quidem & sine lauacro sunt utilia, aridaq; cum oleo uentri impacta & impressa. In anasarca aut & reliquis partibus enudentur, quantumq; fieri potest in sole rebus aridis perfricent. Reliqua uictus ratio aridior esto: salsamenta itaq; edenda sunt, & sinapi, & allia, & uolucres syluestres & aridæ: Ex holeribus asparagū comedant, & gingida, porra, sinapi, caucalidas, & cetera syluestria, & salia *ἢ θυμακῶν, ἢ ἢ ἰαμβλίχου* obsonijs admisceantur, uinoq; tenui utant uetusto lotium proritāte, si modò ad manū hoc sit: marina quoq; aqua admiscenda est. Multa quidē potio auertenda, aquæ uero nihil prorsus gustandū. Quod si cum hydrope febris quoq; infestat, à calidioribus, multaq; acredinis esculentis, alijsq; adminiculis abstinentū, mixtimq; eis utendū, ad id quod urget instantes. Verū in tympanite, ea quæ purgandi uim obtinent, *καθαρκτικῶν* Græcis appellata, & quæ totum corpus eliquant ac conficiunt, *σώτηρικῶν* Græci uocant, eligenda sunt, ex his quibus lotiū ciatur, efficacia: adhæc quę flatus seu spiritus attenuare atq; dissipare possunt, tam intus quàm foris uti expedit. Cucurbitulę iugiter inanes uniuerso uentri imponantur. Qui postremo ascite oppressi tenentur, nisi superioribus suppetijs manum dederint, in paracentesim, nulli aliæ hydrophis speciei congruā, ducendæ sunt.

De affectibus lienis. Cap. XLIX.

Quod si lienis (cōparati ab iocinore humorē attrahere atrebilariū, qui sanguinis ueluti fex atq; cœnū est) attractrix facultas infrigat debiliteturq;, aut meatus ille obstruatur per quem melancholicū humorē attrahebat, ater morbus regius (qui *ἰκτερός* à Græcis uocatur) sanguine impuro per uniuersam corporis molem dilabante, suscitāt. At si pondus quidē contentioq; seu tenor splenem infestet, siue etiam dolor, obturatio significat. Sin aut neq; quicq; horum, attrahendi uero potentie infirmitas, atræq; bilis uomitio citra febrim ingruat, ac aliā cacoëthes qualitātē, lienis ^{attrahens} amplextricē potestatē debilitari portēdit. Quod si expellendi uirium debilitas à cibis appetitus auersionē inducat, neq; de more melancholici humoris superfluens retrimentum ad os uentris defertur, ut appetitum suscitaret atq; extimulet, oppilato in ipso liene atræ bilis humore, primū quidem inflāmatio oboritur, cum feruore, tum dolore, tum distensione indicata: Posterius aut in scirrhum duritiem non sensilem transit, feruore unā cum afflictione placato, tumore autē duritiāq; persistente. His nimirū ob id os graueolēs redditur, gingiuæq; abrodunt, & cruribus hulcera absq; cicatrice permanēt, in quibus iocinore per consensum simul languente, intercus (ueluti dictū est) nascitur. Huius uisceris intēperiei perinde atq; iocinoris medemur. Phlegmone aut infestante, è uena læui cubiti sanguinē detrahe, siue in extrema manu, quò ex eminentiore intercapedine

psammisus est sudor
pro uento, p. arua

balneum

dicta

Hydropis in febre

καθαρκτικῶν
σώτηρικῶν

Ventose

Supra oppilatis splenem

ne fiat conuulsio, diuersiōue, quam Græci nominant *ἀντρίπασσι*, uel propter quampiã quæ secundum naturã est germanitatem atq; cognationem. Deinde cataplasmatibus modo applicanda sunt medicamenta, quæ extenuandi uim possident, absq; euidenti ardore uicq; calfaciendi, astringentia quædam adglutinando. Eiusmodi uero est natura, quod salis flos nuncupatur. Id uero cataplasma admirandæ quoq; in ea re uirtutis est: Accipito fœnogræci uncias quatuor, hordeaceæ, cardamomi, uniuscuiusq; unciã unã, ficuum pinguiũ libram unã, uerbenacæ herbæ aridæ unciã unã: sed ficus irrigadẽ sunt aceto acerrimo, cumq; alijs iam discissis elixadẽ. Inde rursum ¹⁰ sterfus caprinũ cum polenta hordeacea coquito in posca, factõq; inde cataplasmate imposito: habeat aut, si uideat, salis quoq; florem præcalfactũ. Is aut quæ cyprino cõstant, cum exiguo aceto in malagmatis utitor: Primitus quidẽ simplicioribus, cuius farine censetur illud: Sumito ceræ librã unã & semissem, taurij tantundẽ, nitri quadrantem, resinæ terebinthinæ, seminis ¹¹ agni, hoc est uiticis, capparidis radicis corticis, singulorũ quincũcem, coquito liquefacta & macerata, inde inspargito arida. Sed Nilei bonitatis principatũ tenet. Ceterũ si inflãmatiõ in duritiẽ aridã sensuq; nõ perceptibilẽ incidat, uehementioribus maiorumq; uiriũ opitulamẽtis utendũ, quo superficies remollita lanietur: ẽ quorũ numero est, cum ¹² *ἡ δὲ τῆς ἀπορρότου τῆς ἀγέου*, hoc ¹³ est quod ex caprarum oleo constituitur cataplasma, tum ipsum quoq; citrinum. Inter hæc uero sunt, tum Machæronis emplastrũ, tum Curei, tum quod ẽ baccis lauri, tum quod quia ẽ salicibus fit, *ἡ δὲ ἰτέου* appellat. Hoc uero & à me experientia cõprobatum est: Auri pigmenti, sandarachis, singulorũ uncias duas, fauorũ terebinthinæ librã unam, picis aridæ tantundem, galbani, opopanacis, uniuscuiusq; unciã unã, corticis radicis capparidis, myrobalani, singulorum uncias quatuor, guttæ ammoniacæ thymiamatis drachmam unã, olei nardini aut cyprini scrupulos duos. Verũ gutta ammoniacæ cum aceto illita lienis partibus, sæpenumero præsentaneũ fuit auxilium. Atqui potum etiam trium aut quatuor diobolorũ pondere, cum grãmate ³⁰ uno castorij, in insidentia balnei, sicũ prius aridã mandentibus, & expuentibus mansam: aut guttæ ammoniacæ medimnũ unum, castorij tantundem, confundẽs dato drachmã unã: hæc duritiẽ quoq; quæ scirrhu dicunt, opitulantur, ueluti & capparidis cortex aceto maceratus, & in cataplasma redactus: qui sanẽ etiam ex aceto haustus, seu oxymelite, crassos ac uiscidos humores exhaurit: quandoq; uero etiam sanguinẽ euacuat: Necnõ & salicis cortex in eundem usum similiter illinit: cinisq; *χαλκείου* cum farina hordeacea ex oxymelite cõquassatus: Item cõtaurij cremor extrinsecus impositus atq; potus, & lupinorũ amarorũ elixatio cum ruta ac pipere pota, farinaq; ipsorũ cataplasmatibus modo impacta. Aqua præterea in qua sæpe candens ⁴⁰ ferrũ extinctũ sit, febricitantibus quidẽ cyathis tribus sola exhibitã, nõ febricitantibus uero cum uino acetoq; cyathus unus: aut syluestris rumicis (quod lapathum dicunt) radicis cum scilla triobolus, aut trixaginis siue serpilli oxybaphũ totum, oxymelitis uel anagallidos obscuri coloris florẽ habentis

Emptus

Iuris. ou. p. solidum p. d. d. d.

Quæ emolliens
do exulcerat.

succi diabolū, potui præbeto cum posca: uel acetum scilliticum, aut oxymel exhibeto. Cōposita uero hæc sunt: Panacis radice, guttæ ammoniacæ thymiamatis, corticis radice caparis, struthij, scillæ tostæ interaneum, æquis portionibus drachmam unam propinato. Confert etiam hoc suspiriosis, quos asthmaticos dicunt, hydropicisq̃. Aliud: Accipe myricæ fructus drachmas quatuor, piperis tantundem, spicæ nardi drachmas duas, ammoniaci thymiamatis drachmas totidem, aceto scillitico eliquato: de qua quidam cōpositione drachmā unā in oxymelite, ubi res monet, administrato.

Ad lienem duritia callatum.

SVmito cyclamini drachmas uiginti, bryoniæ drachmas treis, dictamni 10
drachmas duas, scillæ tostæ drachmas octo, struthij drachmas sex, caparis radice tantundem, dato pastillum triobolarem in oxymelite. Sed ex erica quoq̃ factus pastillus accōmodus est. Alimenta porrò ita languentibus attenuatorie potestatis, acria, aridaq̃: potus modicus, exercitationesq̃, & frictions, sinapismi q̃ assumantur. Est etiam quando & cucurbitulæ cum scarificatione probantur.

De morbo Regio. Cap. L.

ARquatus quidem (quem *ικτερος* græce appellant) bilis est per uniuersum corpus suffusio, interdum quidem atre, qua super in lienosis uerba seruimus, nonnunquã uero etiam flauæ. Harum 20
utiq̃ suffusionum cōpluria habentur discrimina, quarū causæ notæq̃ sunt eadem. Nam si in febrili languore confestim oriatur aurugo, pacauerit febrim. Indicio est, ex profundo in cutis superficie mutata sese recepisse materiã, neq̃ ulla magnopere medicamēta efflagitare, sed lauacris, mediocriq̃ fricatione mox opus habere. Quod si cum febre fellis fiat suffusio, & cum deiectionibus biliosis, grauitate quidē existente in præcordijs dextris, inflammatio feruens iocinoris ostenditur, per quam biliosus sanguis per uniuersum corpus transfunditur. Si uero absq̃ grauitate feruor in ipso extiterit, ex sola calida hepatis intemperie constiterit affectio. Quod si citra febrim accidat, candicantibus corporis deiectionibus, uesicæ flauæ 30
bilis folliculi languorem significat, siue meatuū ipsius, si grauitas fuerit ad præcordia dextra oppilatorū: citra uero hanc, robore imbecillo atq̃ etiam subuulso, siue uirtutem iocinoris attrahentis attractricem, siue excernendi expellendiq̃, & quasi in intestina detrudentis facultatem mancam. Sanguis nancq̃ nisi purgatus fuerit, quicquid bilis cōplectitur, per uniuersum corpus spargitur, quemadmodū de atra aurugine prædiximus: ocyus uero his affatim biliosissimū redditur lotium. Nascitur etiam morbus regius è feruido distemperamento solidorū corporum, id quod alimenti ratione locoq̃ erat exhibitum, in bilem cōmutantium, ueluti in phlegmaticum humorem intercus anasarca, nutrimentū ingestum permutat. Deprehenden 40
dus aut̃ eiusmodi arquatus est, ex eo quod non collectim, uerum particulatim fiat, nullo planè eorum quæ memorauimus præsentē: & ob potionem letalis alicuius medicamenti, necnon propter uirus, foris ab aliquo pestifero

Arquati in
dicia.

fero iniectum felle, suffusorum constiterit affectio. De calidæ itaq; temperaturæ hepatis, atq; ipsius quoq; inflammationis, potentiærumq; infirmitatis curatione, haud multo prius, in sermone huic rei consecrato, peregrinamus, quæ huc nullo discrimine euariante transferenda est, ne eadem subinde iterando battologisemus. Quod si meatus uesiculæ in qua fel excipitur uterq; aut alter ex his obstruantur, sanguis de cubito dextro detrahendus est. Nonnulli aut regio morbo ob inflammationē hepatis laborantiū, iuxta paruū dextræ manus digitulū secta uena sanguinē detrahunt. Cataplasmatibus præterea feruore destitutis utendū. Cum hiera confectione purgandi sunt. Idonei quoq; habent in eadē hepatis affectione clysteres. Potionādi uero sunt felle suffusi, apij, seu adianti, seu rumicis, seu serpilli, ad tertias usq; iure decocto: uel absinthiū potui insere. Summopere autē conducunt radiculae, quæ *ῥαφάνιον* dicunt, cremoris gemini cyathi, cum uno uini cyathopotii: Succū item cichorij cyathi duo aut tres seorsim per se, aut cū uino sumpti. Ob inflammationē porrò iocinoris felle suffusos potionato cœnomelite, uel elixatione tenuis aristolochiæ, aut hyperici, aut adianti, aut struthij, aut rubiæ fatiuae similiter, aut ramenti cornu cerui drach. una cum uino, aut iure staphylino in uino ad tertias usq; elixo: Vel sulphuris ignem nō expecti drach. una in ouis absorbeat. Hæc & in obturatione iocinoris magnifice opitulatur. Seminis adhuc atriplicis dioboli octo cum chrysatto aut alio quopiam dulci passouē in balnei infessu poti, quantū satis est exhauriunt. Magna item cum utilitate picra, hoc est amara exhibet, ipsaq; xera, id est arida, & ex oxymelite confectione, necnon Theodoretus, atq; ex amygdalis amaris constitutus pastillus. Cinnamomi insuper quantum tribus digitis comprehendī potest, in cœnomelitis cyatho uno, aut aqua diluto exhibeto: Vel myrrham fabæ magnitudine cum piperis granis quinque, & cinnamomi tantundem. Eis uero qui ad calidam solidorum membrorum distemperaturam Arquatū referūt, lenes frictiones, exercitationesq; mediocres, illinitiones item, lauacraq; serio præscribenda sunt. Cibo alantur humectante & modice frigorigico, succo ptisanæ, intyborum, seris, cichorij: piscibusq; & uino tenui aqua temperato. Cæterū de his qui pestifera letalique potione, aut morfu eorum que ictu uenenum relinquunt, in Arquatum incidunt, libro quinto mentionem faciemus. Bile uero partes circa oculos, uultusq; obsidente, naribus in balneo elaterium erui quantitate cum lacte muliebri instillato: quamprimumq; in embasim, hoc est balnei infessum collocandi sunt, præcipiendo ne caput immergant: post ipsum uero lauacrum uictus ratio restituendis uiribus apta focillatrixq; præscribenda. Rursus in sole arinum infunde. Confert item cyclamini succus, pariter & marrubij, & melanthij. Acetum quoq; acerrimum laborans in lauacri solio constitutus, naribus attrahat, atq; sic aliquandiu pressis naribus contineat, atque suspiciendo quodammodo euacuabitur.

Auruginis ex
hepatis phleg
mone cura.

Raphanij

Icteri ex calida
partium in
temperie cura
tio.

De procidentia umbilici. Cap. LI.

Flumentie procidentis umbilici caussam, chirurgicamque curatio-
nem, in libro de manu medica differemus. Sed quoniam non
nulli ex medicamento quoque in eam affectionem preter natura
incidunt, de hac in presentia dicendum est. Aluminis scissilis
drachmas quinque, fecis uini drachmas octo, rosacei drachmam unam, gal-
larum immaturarum drachmas duas uino macerans irrigansque, & ad mel-
lis redigens crassitudinem, irrigato, & conspergito. Extrinsecus impin-
gens exiguam spongiam oxycrato imbutam, fascia ac ligamento comple-
ctere. Aliud: Accipe testarum eregmi, & gallarum, & balaustrij, æquas ¹⁰
portiones, coquito in aqua: ubi uero dissoluatur, studiose conterens, cum
spongia, quemadmodum prædictum est, imposito. Aliud: Scobis plumbi
drachmas sedecim, cicutæ, mænæ, cerussæ, hypocystidos cremoris, singu-
lorum drach. unam uino eliquato, ac dissoluito, atque eo quod dictum est modo, utere.

Ad eos qui longo tempore manent impubes & imberbes, atque partium & didymo-
rum custodias, inibiisque etiam psilothra. Cap. LII.

Retam cimoliam & cerussam æquis portionibus alterci succo
excipe, ita ut strigmenti balneorum crassitudinem induat: dein-
de iniiciens olei lentiscini quantum satis est, contunde & utere. ²⁰
Aliud: Cicutæ succum, solamque, & herbæ apollinaris, & lupi-
ni tenellorum foliorum, & psillij, æquas partes conterens, utere: loco prius
terfo lotoque: Oportet uerolaborantem ante dies hydropotam agere.

Psilothrum demoliens pilos.

Accipe oniscorum domiportarum rotundarum didrachmum, sanda-
rachas drachmas duas, calcis uiuæ drachmas octo, aceti ueteris cya-
thum unum, lixiuij cucumerini cyathum unum, quibus in aulula decoctis,
in balneo utendū. Aliud: Pulueris seu cineris calcis medimnos duos,
auripigmenti tantundem, cretæ cimoliæ medimnum unum, coquito in aqua, ceu
proditum est utere. Aliud: Simplex & inodorum, cineris calcis xesta una,
sandaraches uncia una elixetur, quemadmodum indicauimus, atque usui, quum ³⁰
res exiget adhibeat. Ceterum atricha in ophthalmicis memorata sunt supra.

De bubonocoele, & enterocele, & hydrocele, herniæue. Cap. LIII.

Quam disrupto quidem peritoneo intestina delabuntur, nimium sa-
ne curatu difficiles sunt: quum uero extenso peritoneo laxum red-
ditur intestinum, sanabilius. Puerulis magis tanquam humidis
accidunt, & plerumque absque manu medica imposito medicamen-
torum & accommoda ligatione, curantur. Verum suppetijs potestatibusque
subscriptis utendum. Hoc duntaxat neminem lateat, quod huiusmodi affe-
ctiones, alioquin cognatæ, solo loco dissident, diuersamque sortiuntur appel-
lationem: nam si in inguine subsederit malum, *Βουβωνοκήλη*, hoc est inguinis ⁴⁰
ramex: si autem in scrotum iam descenderit, *γυμφοκήλη*, id est intestinorum ra-
mex appellabitur. Mali igitur granati corticis drachmas decem, gallæ im-
maturæ drachmas quinque, coquito in uini austeri cyathis tribus, mollifican-
doque

doq; imponito, confricando prius intestinum, & gelida antea aqua conspergendo, dissolue per dies decem, manente in lecto eo cui medetur diebus triginta, bibatq; cupressi decoctum cum uino, aut galbulorum cupressi triobolum in cramate, hoc est uino plus satis diluto. Hoc uero medicamentum pueris confert. Aliud: Alterum sanè quod imponi potest ex eorum numero est, quæ Græcorum medici *διαιτημα* uocant. Constat ex symphyti radice, marrubij cremore, amygdalis amaris, cōmeos, æquis portionibus. Aliud: Accipe terebinthinæ resinæ unciam unam & semissem, ceræ, thuris, myrti, glutini piscium, quã ichthyocollam dicunt, cochliarū cum testis, singulorū unciam unam: cæterū ichthyocollam in aceto per triduum macerato. Aliud: Pilularum arboris cupressi unciam unam, gallarum tantundem, corticum mali punici semunciam, glutini taurini (quod *ταυροκόλλη* dicitur) quadrantem, mannæ, thuris, uncia semissem, symphyti tantundem, cochliarum cum testis unciam unam. Galbulos & mali granati cortices uino astringente coquito quamplurimū, & eliquato magis reliqua, & excipiens utere. Aliud: Aloës, corticis mali Punici, thuris, hypocystidis succi, glutini fabrilis, picis bituminis, singulorum unciam unam & semissem, uini dulcis quantū satis est. Alterum pluribus modis confert etiam absolutis, non tamen inueteratis: habet chrysocollæ (id est auri glutini) taurocollæ, sarcocollæ, ichthyocollæ, lapidis gagatis, lapidis hæmatitis, rhu Syriaci coriarij, acaciæ, singulorum unciam unam, lapidis pyritis, apyri, magnetis, aluminis scissilis, mannæ, thuris uniuscuiusque unciam unam, picis Brytiæ quincuncem, cochliarum cum testis unciam unam, helcysmatos uncias quatuor, gallarum unciam unam, squamulæ stomomatidis unciam unam, æris tantundem, bituminis uncias sex, myrsinati quantum satis est, uino adstringente arida excipens & amolynato, utere. Quod si autem decumbere nequeant, triangulari eos fascia ac uinculo crassiore & potente cōstringere atq; coagulare intestinum, absq; periculo ligato. Auertantur nutrimenta quæ flatum inducunt, & uini copia, perpetuaq; balnea, & motus intensus: uerbi causa, cursus, saltus, uociferatio, atq; id genus pleraq; alia.

De Hydrocele, & quomodo euacuandus sit humor.

Herniæ aquosæ medendæ compositiones quæ sequuntur maxime expediunt. Accipe piperis grana centum, baccarum lauri octoginta, nitri drachmas decem, ceræ drachmas quadraginta, olei cotylæ semisse excipiens, utere. Alia compositio utilissima: Floris Asij lapidis drachmas sex, uuarū passarū ab acinis mundatarū libras duas, cymini Aethiopici drachmas octo, nitri rubei tantundem, trita & leuigata impone, fouens sero ac mane: Non desunt uero qui sulphuris quoque drachmas octo adijciant.

40 Alia: Calcem aqua non restinctam strigmento balneorum excipito, atq; cum cerota imponito, & pauculum nitri calci uiuæ misceto. Alia: Radicum brassicæ deustarum cinerem adipe suillo uetere eliquato excipe: dissolue uero cōfectionem tertio quoque die. Cæterum ad non admodum

magnam aquæ collectionem, utere malagmate isto: Sumantur ceræ libræ duæ cum semisse, picis uncia quatuor, guttæ ammoniacæ thymiamatis uncia totidem, aluminis liquidi sesquiuncia: Cōducit autem & *διαγείρω*, & reliqua quæ cogendi & quasi ex alto in superiorē exteriorē uel partem euellendi & attrahendi potestate regnant.

De inflammatione didymi, & scroti, atq; aliæ quædam eorundem affectiones. Cap. LIIII.

Corti quidem (quem *ὄρχου* Græci uocant) inflammationem deprehendes, propterea quod ad primum statim manus attractum dolore languentes afficiuntur, quodq; feruorem ac duritiem intensam præferūt. Didymo uero inflāmato, ad suspensæ manus palpitationē minime dolitant: uerum illis impactisq; digitis, & rubor atq; duritia ipsius in superficie minor uideēt: durities uero illa allisu innixuq; in imo profundo obuiat, & febris nōnunq; oborit. Proinde peculiariter quidam didymorum inflammationibus conuenit sanguinis, secundum malleolos secta uena, detractio: Communiter uero omnibus cataplasmata & cerotæ expediunt. Cataplasmatibus itaq; modo farina fabacea cum uuis passis pinguibus ab acinis purgatis, in uino plus satis aqua temperato (quod *κράμα* Græci uocant) decocta, cymini aut asphodeli radices coctas & eliquatas misce: tenuissimum farinæ pollinem eodem omnino modo emplastrum instar adglutinato: aut semen lini in cramate: aut scenogræcum in aqua mulsa: aut liliæ radicem in mulso, aut fece horni seu recentis uini cum tenuissimo farinæ flosculo, quam *καπάλμη* græce nuncupant: aut senecionē (quam Græci *ἰριγέροντα* dicunt) herbam: & corianū uiride cum uuis passis, electis atq; adeo demptis acinis. Quod si ingens fuerit ardor & incendium (quod *πύρωσις* appellatur à Græcis) folia alterci cum farina tritici, aut cicerum cataplasmatibus modo impone: siue calami odorati folia: aut cucurbitam (quam *κολοκύνθη* nominant) crudam. Quod si longa diuturnaq; ægritudo constiterit cum duritia, cucumeris syluestris radicem in mulso elixato, atq; eliquatam contritamq; cum lolleacea farina haud aliter quàm cataplasma impone. Verum in illo nihil minus est subsidij, quod accipit uuarum passarum demptis acinis quincuncem, cicerum efferuefactorū sesquiunciam, cymini unciam unam, sulphuris uncias nouem, resinæ uncias treis cum semisse, quibus singulis contritis & eliquatis cum melle & cataplasmate, in hac affectione utere. Cerotæ uero quæ ad rem faciunt eiusmodi sunt: Olei cyathum unum, colophonix uncias sex, plumbaginis mymini, uuarum passarum, fabaceæ farinæ, singulorum uncias quatuor, ceræ uncias duas: Plumbaginē cum oleo decoquito usq; ad aliquantulam crassitudinem concretionemq; deinde tandem adijce ceram ac resinam, & tollens ab igne tepidum, uuis passis maceratis, farinæq; infundito. Aliud: Olei anethini & rosacei, ceræ, resinæ piceæ, singulorum quincuncem, cymini uncias duas cum semisse, stercoris asinini unciam unam & semissem, contere cum asonide cymini, & refrigeratam cerotam misce & mollescito, deinde

De Inflammatione bursæ testicularis

Si longa ægritudo cum duritia.

de indito in linteolo utere, de super lanam imponēs: Oleo omphacino, siue butyro, & resina æquis portionibus utitor. ¹ At si ex sudoribus hulcera in scroto nascantur, gallam maceratam tritam uel aut alumen inferere pinguedini & bili hircinæ, & scrotum circumlinito. ² Cæterum ad accensos didymos cretam cimoliam cum aqua præilliniens, finito areferi, calidæq; aqua abluito, myrtum aridam, smirniq; perexiguum friatum emplastri ritu imponito. ³ Iam uero excrescentis carnis didymorum uitium (quæ ^{ἐκσάρκωσις} dicitur) sanat cinis uitis centurionalis, nitro & aqua maceratus, cataplasmaq; inde factum & applicatum. Quod si prurigo scortum adiacentesq; partes infestat, nitrum, staphidam syluestrem, alumen liquidum aceto eliquato, atque cum rosaceo in balneo illinito: A lotionem postremo oui albore cum melle pruriginosam partem perungito.

Adultera scroti

Escarosis didymorum cura.

Prurigo scortii

⁴ De incontinentia prolifici seminis & libidinosis insomnijs, quorum alterum quidem uitium ^{γονοφῶσις}, alterum uero ^{ὄνειδος} græce nuncupant. ⁵ Cap. LV.

Homocœcia quid sit

⁶ Gonorrhœa est nimia præter uoluntatē genituræ profusio, quæ continuo absq; pudendorum intensione, ex imbecillitate retentricis potentia nascitur: cui sanè obnoxij in quiete seruādi sunt, contegendo interim cum lumbos, tum ephebæa, quod est pūbem ac pectinem. Exhibeatur constrictionis gratia uinum, & melinum, & cœnanthinum, hoc est ex labrusca: deinde uero fiant cataplasmata diaphœnicon, malorum, cœnanthes, acaciæ, hypocystidis, rhois, atq; id genus aliorum. Collocandi sunt in super in lentisci, rubi, atq; consimilium elixationibus in uino, uel etiam aquis. Alimentis præterea utendum est sicificis. Post prima deinde tempora in exercitatuam institutionem ducantur, quo totum corpus, & languentes partes in sanitatem perducantur. Porro de his quæ ad seminis abundantiam attinent in salubribus, satis primo uolumine disseruimus, ubi & super his quoq; qui in Venerem congregari ac futuere nequeunt, scriptum est. Cæterum ad Veneris insomnia, libidinisq; in somno imaginationes, quos Græci ^{ὄνειδος} uocant, contulerit grabatum frigidius, decubitusq; corporis in latus dextrum, siue læuum: profuerint etiam cuncta medicamenta frigorigica lumbis natibus uel subillita: cuius farinae sunt, ^{κοριανδρον} corianū, & cicuta, & cerussa, quæ p̄symmithiū appellatur, necnon portulaca: omnia uero quæ in hunc usum adhibentur, acetum admixtum habeant.

Onirogmi cura ratio.

⁷ De Satyriasi, id est ueretri palpitacione & inflatione. ⁸ Cap. LVII.

⁹ Satyriasis est pudendorum palpitatio, phlegmonosam quandam seminalium uasorum affectionem, arrigente & intendente interim se hominis genitali, sequens: & nisi leniatur ac desinat palpitatio illa, in languorem & resolutionem (quam ^{ωσπερ} dicunt) seminariorū uasculorū euadere & grassari id malū cōsuevit, aut neruorum distentionem spasmus uel inuehere, atq; deinde quamprimum necare, nō sine alui tumore, frigidoq; sudore. Rara uero auis hic morbus est,

Satyriasis

parafis

Sine Cerere et
Baccho friget
Venus.

& mulieribus precipue. In cuius curatione cōfestim secanda uena est: Edu-
catioq̄ tenuis, mensaq̄, ut sic dicam, canina ita languentis esto, & cotidie
quidē minime gentiū ualide, sed quiete agendū. Antecedit utilitate longe
cuncta alia in ueretri inflationis, palmiq̄ curatione, beta, & malua, & mer-
curialis herbæ pusillū, & ius cochlearū. Probantur etiam simplices clyste-
res. Ea uero quę lotij ciendi potestatem habent, prohibenda. Prodest item
lumbis natibusq̄ frigorifica applicare: uerbi causa, solani cremorem, aut
portulacæ, aut alterci, aut cicutæ. Penem præterea adiacētesq̄ partes blan-
dis admodum refrigerantibus oblinire expedit: puta spuma argenti, creta
cimolia, cerussa, aceto eliquatis in aqua, aut uino dulci, aut siræo. Supinum 10
quiescere perniciosum est: nymphæ radix, & iris, & adiantum, rutæq̄ cre-
mor, cum ei qui genitali profluuiio, tum qui ueretri palpitatione laborant,
potanda sunt. Alimentū in super his parca manu suggerere, sitimq̄ tolera-
re confert. Perseuerante aut̄ diutius languore, incisa summa prius cute scal-
pello, cucurbitule sunt adglutinandę. Quod si multitudo exurat, & hirudi-
nibus euacuādi sunt, & aluus deniq̄ cataplasmate farinæ hordei perliniat̄.

De Priapismo. Cap. LVII.

Priapismus uicium penis est, quo membrum genitale iugiter in
longitudinem & in gyrum latitudinem uel explicatur: Turget
enim nullo ueneriorum stimulante desiderio. Inflatio uero cui- 20
dens est, quum uidelicet ea corporis pars spiritu turget. Fit aut̄
ex humoribus tenacibus crassisq̄, cum calore mediocri. Perspicuum sanē
est, quod in eo malo membra calfacienda non sunt, sed rebus frigidis appo-
site occurrendum, rosacea nempe cerota cum aqua discissa: & ex chamæ-
melo coliq̄ & lumbis epithemata sunt imponenda: medicamenta exte-
nuatorix uirtutis inducenda, absq̄ calore manifesto: magna item utilitate
adhibentur quę naturaliter operant̄, sicut *της ωρίρας* dicta. Potare nymphem
expedit: atq̄ semē uiticis, rutæq̄ uiridis obsonijs admiscendū. Hoc tamen
neutiquam exhibendū intra mali statim est primordia, quoniam calfacit ni-
mium: sed posterius post usum aliorū attenuādi potestatem habentium. Eua- 30
cuatione uero utendū, eaq̄ uomitione machinanda: nam per inferiorē uen-
tris stillant sepe numero uicing partes. Exercitationes præterea frictionesq̄
sunt eligendæ, propter spirituum distractionē. Venus nemini proxime me-
moratis ægritudinibus obnoxio cōgruit, præterq̄ in quibus propter coi-
tus abstinentiam, seminis redundantiam aliquam coniecturamus.

De ignauis corporis partibus, rebus gerendis inēptis. Cap. LVIII.

Quicunq̄ hoc morbo oppressi tenentur, nulla libidine, nulloq̄
desiderio stimulantur in Venerem, & animo deiecto ob id, tri-
stiq̄ omnino sunt. Horū aut̄ ratio, partium est *ἀνάλογος*, hoc est 40
dissolutio, aut seminis genitalis inopia atq̄ defectus. De geni-
tura igitur sanorum in primo uolumine qui de tuenda sanitate agit, simpli-
ciq̄ medicamentorū uirtute eorum, qui impetu quodam feruntur in libidi-
nem, docuimus. Valentiora in præsentia ponenda sunt. Communi itaque
curatio:

curatione, in hoc quoque affectu iisdem remedijs indolorijs, quæ ἀνορία græce dicunt, utendū ducito. Priuata uero curatione & quasi peculiariter huic languori dedicata, stellionē crematū leuigato, deinde oleo adiecto, magnū dextri pedis digitum oblinito, atque tum quidem in Venerem congregiator. Quod si quiescere iam, ac cessare uoluerit, digitum lotionē purgato: sed medicamentum illud è stellionibus lacertis uel commixtum, ualde efficax habetur. Potionandi uero sunt intensiuis seu entaticis, cuiusmodi primum fuerit illud: Piperis, coriani, petroselini, ramenti pudendi ceruini, terbinthinæ, æquas portiones melle excipito. Aliud: Accipe cicerum crudorū conariorū, singulorū uncias duas, erucæ piperis uniuscuiusque unciam unā, quæ melle excepta, didrachmū cum uino exhibeto. Satyriaca item appellata in hac affectione constitutis cōgruit, & id genus alia innumera. Cōsiderandæ præterea sunt aliæ quoque languoris causæ, & mutuo inter se inferēda reparatio, quasi que afflictarū partiū in integrū restitutio erectioque.

De his quæ pudendis, sedique adnascuntur. Cap. LIX.

Vlcera quæ genitalibus, sedique adnascuntur, si citra inflammationē fuerint, arefacientibus medicamentis indigent: cuius generis sunt, compositio ex charta combusta, & anethum crematum aridum, & cucurbita (colocynthe appellata) deusta. At si hulcera arida, & absque omni humore, recentiaque extiterint, aloë quoque præsentis est remedio, arida quidem & puluerulenta cataplasmatibus modo impacta. Omnium uero maxime indolorium existit, neque uel tantillum inefficacius medicamentū præstat pompholyx. Quod si humoris plus hulceribus adsit, piceæ cortex per se, & lapis hæmatites, primas curandi partes obtinent. Si uero quod altius foramen, aut profunditas aliqua cum prædictis copulet, manna utendū. Noma autē infestante, cataplasma fiat ex lenticula cum corticibus mali granati: coraco præterea ex oxymelite cognominato utendum, necnon bithyno, atque ipso etiam ἰσὶ χόρτῳ. Quin si rimæ, quas Græci ῥαγάδες uocant, uel naturalia, uel sedem arent, medebitur illis resina ^{Rhagadum curatio.} fricta cum rosaceo cōtrita, ita ut lubricum atque uiscosum reddatur, admixto oui putamine, & opio: siue hederæ folijs aridis crematis, cinis eliquatus cum rosaceo, in plumbeo mortario, exhibeatur. Adhæc ex œnolæo constitutus pastillus, necnon lithophrygiū, modis omnibus frugifera atque peraccommoda putato. Et ad rhagadas quoque quibus cutis dehiscit, & sordida putridaque circa anī coronam hulcera, præsertim quæ detrahi quasi que desquamari nequeunt.

Alterum simplex, & acuties hebetans & retundens.

Accipe cadmię, & piperis uncias duas, rosarū abiectis folijs uncias sex, quorum farinam infere, abluens prius apio. Cæterum ad condylomata quæ in extrema anī corona, aut naturalibus insurgunt, illud conducit: Sumito chalcitim, hyssopū, medullam ceruinam, rubi folia, æquis portionibus cum cerota, & ceneleo consimiliter. Quod si autem circa colem intra uerendorū foramen abditum hulus insurgat, deprehenditur ex puris aut

sanguinis citra mictionem, euacuatione. Cui malo medendo praecipuum quidem locum habet, si mulso aqueo abluantur: proximum uero si lacte fiat ablutio: ab hoc collyrium asteris lacti utiliter commiscetur, seu albus pastillus: uel *ἀστέριον* orbiculum in pilam plumbeam mittito: uel pennam etiam intingens perungito: deinde tenuem panem subcineritium illitum imposito. Omnium autem probatissimum est, quod constat ex gallegae, & pompholygis, amyli, ac aloes aequis portionibus, rosacea & arnoglossi cremore eliquatis.

Ad pudendorum dolores.

Thymi huls
cera.

SI ea humani corporis particula quae uerecunde nominari non potest aspicitur, butyri ac resinæ aequas partes scite subactas liquefactasque emplastrum more illinito, aut seminis lini cremore, myrrhae & resinæ frictæ tantundem macerato, atque imposito. Atqui ad colem uerendum uel turgidum, mollium foliorum uitis drachmam unam, cerussæ drachmas quinque contritas cataplasmatibus modo impone. Vtere praeterea conspersione & fotu marinae gelidæ, atque cessabit dolor, restitueturque in integrum penis. Porro autem thymos hulsacula uerruculas uel in hominis genitalibus & sede sanat, necque recrescere, neque repullulare quidem sinit cinis pampini, ac uitis, quod graece *κλύμα* nuncupatur, cum aceto cataplasmatibus instar impositus: corticis item salicis deusti cinis. In uniuersum autem (ut paucis expediam) non tam thymus quam formica, sed & uerruca (quae *ἀκροχορδόν* appellatur) pariter medicamentis quidem ualidæ ac nimium exhulcerantibus conuelleretur, erodentibus uero enecabitur atque arefcet. Priuatim autem elaterium cum salibus impositum id mali compescit: grossi, qui graece olynthi dicuntur, cum aceto & nitro atque farina: succusque ficis illitus: Smaridis item pisciculi caput muria saluæ salsum & combustum: Rubigo cum sulphure uiuo ignem nondum experto cremata: tithymalli cremor illitus: ocimi folia cum atramento sutorio: aut heliotropij maioris fructus unam cum uino cataplasmatibus more adglutinatus.

Ad inflammationem ani, orbisque eius.

Sedi, quam dactylion dicunt, inflammata ita subueniunt: Cerussæ uncias squatuor, pompholygis unciam unam, aut cadmiæ teneræ, thuris unciam unam, succi sereos cotylam unam, dimitte pusillum, succum iniiciens donec consumatur: deinde facta ex ceræ uncijs duabus & rosacei libra una cerata, eradendo commisce, acriterque & bonis (ut sic dicam) lateribus subigens ac mollesciens. Immitte autem & *ἀστέριον*, atque superne illigato. Confert autem istæ compositio non huic modo phlegmonæ, sed rimis quoque in corona ani uerendisque cum inflammatione enatis: necnon cum ignito quasi feruore, aut cum morfu quæ in sede exurgunt hulcerationibus.

Ad ignitos ani rubores, quæ erysipelata dicuntur.

Hulcera sedis quæ super inflammationem rubor ambit, hisce curantur: Sumi croci confectionis est succis librâ unam, rosacei quantum satis est, panis puri libram unam, croci unciam unam, opij tantundem, cæterum crocus & opiū passo macerentur, panis uero aqua irrigentur: deinde eliquatis iam istis, illa quæ ex succis fit compositio

positio *ἡ χυλῶν* appellata immittitur, atq; rosaceum, subigitur item, euacuatq; liquidius. Facit autem ad calidas etiam podagras. Aliud: Conducit etiam plurimum ad inflammationem dactylī, cerussa uino & rosaceo in parua pila plumbea, & cocleari plumbaceo contrita & illinita: Aut cerussa, & oui albore cum rosaceo in ipso mortario, quoad lentorem induant quassatis, erysipelata quæ in sede & adiacentibus partibus insurgunt, perungito.

Hedricum ad ingentes dolores.

10 **M**ollium foliorum alterci, foliorū item tenerorū portulacæ, micarum in uino irrigatarum, luteorū ouorum assatorū, æquis portionibus, rosacei quantum satis est, postquam foveris locum affectum rosarum & meliloti decocto, cataplasmate curato.

Hedricum utilissimum credendis dactylī inflammationibus, & ad eminentias quas *ἑξοχείας* nūcupant.

20 **A**ccipe cerussæ, spumæ argenti, guttæ ammoniacæ thymiamatis, bdellī, singulorum diobolos sex, terebinthinæ unciam unam, ceræ unciam dimidiam: hæc arida contundito, cremoreq; strychni, herbæ apollinaris, aut portulacæ liquefacta, miscens excipe: ubiq; liquidius ac mollius effeceris rosaceo, usui quum res monet, adhibe. Porrò Phicotyche medicamentum, & ex lamina plumbea, medendis dactylī inflammationibus factum est: & ipsius quoque *ἡ τῆν λωταείων*, necnō ex alicaccabo, diarodosq; pastilli admirandam laudem inter hæc, quæ tum sedi affectæ, tum naturalibus adhibentur, meruerunt.

Medendis exochadibus dactylī, id est anī orbisq; eius.

30 **Q**uod si exochades quidem inflammentur, erit prædictis communiter utendum, priuatim uero hoccine pastillo: Cerussæ quadrantem, pompholygis unciam unam, spumæ argenti uncias duas, mastiches scrupulos treis, alterci succo excipito. Si uero absq; inflammatione infestent, cupressi pilularum crematarum cinerem uino antea ablutum, infere: aut aridæ cucurbitæ corticis deusti, aut ossium dactylorū (qui græce *φοίνικες* appellantur) cinerem compari planè ac persimili modo: aut testarum ouorum, sceni culiq; cinerē: aut foliorū malī Punici cremorē æquali uino albo cōfundens, adundato & allue diebus utique septem. Cæterum ad exochias eminentes quæ in callum obduruerunt, calcem & auripigmentum cum acriore aceto dissolue. Magnam quoq; efficaciam habet, si in sole perungas.

De hæmorrhoidibus.

40 **Q**uod si hæmorrhoides quotidiana destillatione manantes plus quam par sit euacuent, aquescere paulatim corporis habitū faciunt, prauēq; atq; maligne etiā sic affecti saginant: nam cibi beneficiū nō sentientes tabescunt. Periculū uero atq; noxa plerūq; copiosam sanguinis eruptionē (quæ *αιμορραγία* dicūt) sequit, perinde atq; sanguine etiā omnino undiq; coercito maioris mali causam sæpe inducit. Quocirca earū curatio difficilis est ma-

Hæmorrhoides
des cæcæ.

Sunt inflammatis

Sunt fluxu vniuerso

gniꝫ laboris. Proinde plures quã stillicidij modo fluunt hæmorrhoides, excepta una, cuius sanguis purgationis gratia non coërcetur, reliquas claudere expedit. Nonnullæ uero sunt superiores interiores uel, quã ut oculis appareant, atq; ob id quidem ægerrime curantur, sed cæcæ penitus sunt, neq; ullus quidẽ sanguis effluit, grauiore uero quã aliæ dolore cruciant: his igitur cyclamini succum inunge, atq; reserabuntur. Cæterum illis quæ sine modo nimium exhauriunt, hisce quæ sequuntur succurrendum est. In aquæ cotylis octo acanthes ægyptiæ, foliorũ sambuci, artemisię, singulorũ uncia quinque elixentur usq; ad medietatis consumptionem, & herbæ sideritidis uncia quatuor: quibus decoctis herbæ porriciunt, aquæ uero Aridum illud cõmiscet: Accipe metallici atramēti (quã græce melanterian uocant) rotūdi drachmas octo, spumæ argenti drachmas quatuor, gallæ quadrantem, misyos drachmas duas, sereos tantundem: In elixatione soluens Aridum, hæmorrhoides ea septies in die cõspergito. Postera uero die pari eodemq; modo alteram confectionem equalis omnino ponderis inspergito. Tertio item die consimiliter. Quod si etiamdum reliquum quippiam permanferit, quarto die acu compungito, si sentiat, aut sanguinem emittat. Itidem facit & ipsa decoctio: cæterum aridi illius semissem admisceto. Vbi autẽ asperferis, Arido quoq; accendito, quò exacte planeq; deurantur: ob inflammationem uero panem cataplasmatismore imponito. Aliud: Panem purum in garo (quod liquamen ex pisce est) primario, tingens ac macerans, in aulula inani cremato, atque eliquans uino prius ablutum cataplasmatismore instar adglutinato, & id quidem ad exochadas quoq; egregie conducet. Aliud: Accipe sereos (quod cichorium quidam nominant) drachmas duas, chalcitidis drachmam unam, misyos tantundem, atramenti futurij drachmas treis, schistes drachmas nouem, æris deusti drachmam unam, melanteriæ drachmam unam, utere arido. Alimenta præterea nimium quidẽ inanitis, pauca, & ab excrementis aliena cõueniunt, & quæ arefaciendi constringendiq; potestatem continent, e quorum numero est, lotus chondrus ex posca, oryzaq; & halica: atq; ex holeribus intyba, & cichoria, & portulaca: ex uinis autem quæ adstringunt & stipant. Porrò autem in hæmorrhoidibus excæcatis contraria his congruit educatio: cū primis uero loliginum pisciculorum (qui Græcis *τὸλλιδες* uocantur) & sepium, ac polyporum, torpedinisq; & selacharum qui squamis destituuntur, esus, pulchre admodum competit: perturbant etenim hæc ac territant sanguineum humorem. Et quæ mensium deniq; alliciendi attrahendiq; uim obtinent, cæcis hæmorrhoidibus expediunt.

Ad procidentes anos.

ERices fructus, gallarum, cerussæ, acaciæ, hypocystidis succi, piceæ corticis, thuris, myrrhæ, aminææ, æquis portionibus aridis concinnato cataplasma, abluēs prius uino austero. Aliud: Sume recremēti plumbi, rhu Syriaci, singulorũ unc. octo, floris rosarũ drac. iij, myrrhæ, aminææ drac. ij. utere

Quæcũq; mens
ses prouocant,
hæmorrhoidibus
cæcis expediunt.

utere quemadmodum superiore. Aliud; Accipe piceæ corticis, man-
næ, spumæ argenti, uniuscuiusq; drachmas octo, aridorū galbulorum, cu-
pressi, plūbaginis, singulorū drach. duas, utere, ea quę prædicta est ratione:
Lotiū item languētis adhuc calidū cōspersum, procidentiaē sedis opitulat̄.

De his quæ mulierum locellos infestant morbis, & primitus de
menstruorum purgatione.

Plerisq; sanè puellis anno decimoquarto mensium expurgatio primū
incipit: paucis admodū ante annum tertium & decimū, aut duodecimū
muliebria proueniūt: plurimis uero post annum decimūquartum tandem
10 prorūpunt. Tempus aut̄ unicuiq; purgationi statū non est: plerisq; etenim
per biduū aut triduū: maximæ uero parti quinq; dierū spacio menses ex-
cernuntur: aliæ usq; ad septimū: pauca raræq; sunt, quæ ad duodecimum
usq; diem huic profluuiō iugiter obnoxiaē expurgant̄. Siftuntur aut̄ huius-
modi muliebres deniq; expurgationes, partim quidē anno etatis suę quin-
quagesimo, partim uero, quanq; ea rara sit auis, nō ante annū sexagesimū:
nōnullis à septimo statim etatis, ut ita dicam, lustro, & potissime bene cura-
ta cute ac præpinguibus, desinere atq; omnino cessare menses cœperunt.
Quando igitur lente egreq; ea purgatio procedit, circa prothesmiā certum
menstruorū terminū, laua, potionatoq; uel sisamo, aut porro capitato, cum
20 pipere, & ruta in hoc ipsum decoctis. Reliquus potus ex passo fiat cretico.
Bibēs aut̄ huius potionis ea affectiōne oppressa cotylā, deambulādo cōmo-
uebit menstrua. Manducet uero loligines, sepias, polypodas, & quæcunq;
id genus sunt: nam sanguinem turbandi prolificiendiq; potentiam habent.

De mensium mora & cessatione. Cap. LXI.

Quæ singulis quibusque mensibus mulieres repetit purgatio,
supprimitur quandoque uniuerso quidem corpore incommo-
da ualitudine affecto, interdum uero locellis modò earundem
priuata ægritudine uexatis, propter loci illius frigiditatem, aut
plagam, aut distemperantiā oborta, uel acquisitiā afflictionē, ut plurimū
30 uero ex abortionibus, & propter principem aliquā corporis partem, pro-
pria passione afflictam: uerbi causa, iecur, aut uentriculum, aut pectus quę
græce *διόργανα* dicūt, aut aliquid eiusmodi, quæ in diuturno accidūt morbo.
Suppressa uero muliebris ista purgatio, multarū & diuturnarū egritudinū
caussa fieri consueuit. Quum igitur ob aliquam interaneorū primariā affe-
ctionem abscinditur, aut remoratur muliebris purgatio, nihil neque præ-
stantius neque utilius, quàm membri statim peculiari uitio mederi, atque
post hæc uuluā sui muneris admonere. Horum autem notionem in supe-
rioribus recensuimus. At ubi nihil horum quidem adfuerit, perspicuū est
per se, & non per consensum matricem affici. Si itaque neque ætas, neque
40 habitudo corporis, neque aliud id genus prohibuerint, sanguis per uenā
detrahendus est, non ante tamen præscriptum mensium diem. Progres-
su uero temporis adijciantur dies decem. Auferatur uero non plus dua-
bus libris cum dimidia, neque etiam minus una siue uenam secabimus,

victus mulie-
rum quibus sup-
pressi sunt men-
ses.

sive hiera quidem ex colocynthide purgabimus, duarum drachmarū pondus in melicrati cyathis sex potui præbentes: Quod si febris pariter infestet, hiera quidem utendi locus non est. Opportunū vero fuerit in primis statim diebus febris, sanguinem detrahere: cæterum post purgationem recreandi refocillandiq; sunt ad perpauculos aliquot dies: procedēte autē deinceps tempore, eo malo oppressa exerceatur deambulationibus, frictionibusq; atq; lauetur. Alimenta porrò congruunt belle instructa, riteq; disposita, & humida holera ac dulcia cuncta, pisces saxatiles, aues teneriores, & lactipotatio, confectioes ex melle quæ *μελιπώματα* græce dicuntur, uinum tenue, colore candido, non admodum uetus: Non probantur carnes, neq; legumina, excepta ptisana. Vbi autem præfinitū purgationis tempus proforibus iam constiterit, desquamatos pisces marinos, & ceu dictū est, molliores, quæ *μαλάκια* uocantur, & quæ cutis modo integuntur testa, unde illis græce nomen *ὄσπρακόδερμα* est inditum, necnon porra capitata, cum ruta ac pipere elixa fumant: ius quoq; eorundē bibant. Probat item inferiorū corporis partium arctior cum ligaminibus, ad treis uel quatuor dies constrictio: auspicante uero iam stata muliebriū hora, adimat quidem compedes, sed potetur myrrhæ obolus, aut fabæ quantitas: aut castorium ex passo, uel melicrato, artemisiæ uel decoctum: aut saluiæ post balneum ex passo & absinthio. Vinum uero absinthite ad omnem curationē propinetur: Progrediente uero prothelsmia, hoc est solenni purgationis tempore, si ne tantillū quidem, uel nihil memoratu dignum, operæq; precium excretū fuerit, sub malleolis sanguis detrahendus est, auferaturq; affatim. Cæterum post diem septimū siue octauum, purgatione cum hiera utendum: Et post quartum deinde diem, dropace unguento circa pectinē, lumbos ac scœmora egrotās illiniatur. Aquā uero bibens per triduū, cataplasmatismodo imponat sinapi cum æqua portione panis macerati, usq; ad tempus æquinoctij: deinde lauet: mox uero sequenti mense ficus aridæ pro pane admisceant in elixationem scœnogræci, maluæq; & pulegij, rutæ, ac artemisiæ. In sinum porrò ipsum infundatur susinum, aut amaracinum: & pessulus apponat ex medicamento è nouem rebus cōstante, & ob id *γυναικάρμακον* nomen obtinente, aut olibanus. Est autem pessulus lana pectita, & quodcunq; aliud teres digiti humani speciem præferēs, in quo medicamēta sustinentur. Hæc quidem curatio plerisq; satis fuit ad ciendas muliebres purgationes. Verum si ualidiora uehementioraq; res ipsa postulat remedia, hæc fuerit eorundem materia: Iris Illyrica (quam uulgò Romani gladiolum dicunt) pota cum uino, cyperi radix, græce cyperis nūcupata, ari radix, & casia, rotundi odorati iunci (quem Græci *χοίνον* dicunt) flos, nardus, helenijq; radice decoctum, & myrrhæ fabulī græci magnitudo, cum passo in dimidiato cyatho poscæ, & dictamni elixationis cyathi duo, & gutta ammoniaca, & sagapenu. Cæterum quæ nimia anxietate stomachi torquentur, opopanacis exiguum in pilulas redactum, & in cocto melle irrigatum & eliquatū. Sed & consueta quædam nobis semina, muliebria ciere nata sunt. Cæterum inferiora & minoris

noris efficaciam sunt: feniculum, cyminum, apium, daucus Creticus, fefeli, anisum, ciceres, & cercides, & omnia quae ad mingendum cient. Prosthe- πρόδρατα.
ta praeterea (sunt autem ea medicamenta quae molliore lana excepta, mulie-
rum naturalibus subiiciuntur & condiuntur) quae menses ciendi munus
subeunt, ex his constant: myrrha, absinthio, aut lupinorum elixatione eliqua-
ta, seu rutae succo contrita, bdellioque non absimiliter. Styrax item & sylue-
stris oleae gummi, succus uerutae compari modo, uel aristolochia longa in col-
lyrij, hoc est glandis formam affabre facta & coccinnata. Coccinili praeterea
eodemque modo centaurij grandioris radix, aut ueratri, aut liquor scammo-
nigae, & colocynthidos, medulla per se, & artemisia cataplasmatibus modo illi-
ta cum ruta, galbanumque, facta inde suffitu, fotuque. Quae utique ipsa & foetum
etiam conceptum utero elidere atque eicere naturae suae aptitudine possunt.

De nimia muliebri expurgatione, & haemorrhagia locellorum. Cap. LXII.

Aeterum immodice & plus iusto expurgantur non raro mulie-
res, interdum quidem mensibus auctis, atque cumulatiu quam
par sit, impetuque procedentibus: interdum uero in iustae & inte-
grae aetatis nouae nuptae partibus. Nonnullae magna quidem ex
parte sua quoque sponte cessant. Continuae uero in *εμβλώσει* fortiter sanguinis
fit profluuium, ita quidem ut plerumque inferat periculum. Primum igitur atque
20 praecipuum est, ut membra ab alis, & pube constringantur. Dandum praeterea
est potui, oxycratum minime frigidum: fouendae item conspergen-
daeque sunt posca: pessili quoque utiliter, uel plura alioqui uellera locis ipsis ap-
plicantur ex uino, & oleo, siue rosaceo, siue melino, siue myrtino leuigata.
Chondrus porro lotus est posca, aut oryza, aut halica, cibi loco sunt adhiben-
da. Vino ita habentes abstinere expedit: hydromalum uero austerum, aut
omphacomeli, aut id genus quippiam conceditur. Propinandum in super
in posca balaustium, siue hypocystidis, acaciae uel cremor, aut lycium, aut
Samius aster, aut omphax aridus, aut rheum, quod rha quidam nuncupant,
aut lentis in Italico uase fictili crematae cinis, aut sesamum in posca macera-
30 tum ad mollitiem usque & teneritatem, manducandum. Pessili praeterea (sic
enim *πρόδρατα* interpretor) qui naturalibus foeminarum admouentur, mu-
liebrium sanguinis eruptiones compescunt, ex hypocystidis succo coccinna-
ti, aut acacia cum manna aceto eliquata. Posthaec opis plurimum, et admi-
ratione dignum confert auxilium in eiusmodi profusione, spongia, uino aut li-
quida pice irrigata & apposita: uel deusti ipsius cinis cum aceto, poscaue
applicatus: pari etiam modo corticis suberis (qui graece *φέλλος* appellatur)
Italico uase testaceo combusti cinis. Foris autem egregie subueniunt epithe-
mata, quae astringendi & stipticandi naturam habent, & ex dactylis palmae,
cotoneisque cataplasmata, quae malicoria continent, aut prinobalani, aut ru-
40 bi uirgulta, aut folia lentis, balaustium, acacia, hypocystis, gallae parum,
alumen: sed omnium maxime illud, taurinum glutinum, quam taurocollam
dicunt, tantisper dum eliquescat & dissoluatur, posca maceratur, deinde in
linteolum pannum uel alium robustum emplastri more impingitur & illi-

posca hinc opumator dicitur
de aqua aceto uel pura
Myrrha posca & uino
lari aqua alia lota

Pessili compe-
scetes sanguine

nitur lumbis affectæ. Efficaciter quoque ac strenue admodum ad hoc faciunt emplastra etiam quæ glutinandi uim retinent; uerbi causa, compositio Icesij, Icesios appellata, emplastrum Atheniense, melinum Indicum, atque id genus cætera. Ad sanguinis porrò eruptionem pessis utitur: gallæ interaneum tritum, & thus irrigatum aqua apponito: aut cytinis, aut dulcía mala Punica consimiliter applicato, aut seminalem leuigatam. Cæterum compositionem ad eandem rem peridoneam ita contexere cõuenit:

Accipe aluminis fissilis, medullæ gallarum, succi acaciæ, mannæ, singulorũ drachmas quatuor, ouorum assatorũ putamina quatuor arida friantur, atq; eliquefant in cremore plantaginis, atq; tum misceantur. Quum aut̃ usus atq; res ipsa monet & exigat, pessa laneo excipiantur, & intingatur etiam in rosaceum, atq; admoueant. Quin & cucurbitulæ inanes spaciõsæ plerumque sub mammis adglutinatæ, tantum ut nihil desideres in contraria reuelant. Encathisma insuper illud his qui sanguinis mensiũ eruptiones patiuntur apprime cõducit: Oxyschœni, quod est aceti rotũdi iunci odorati, capitis myrti, foliorum ramni rosarum, uirgultorũ rubi tantundem, coquens in aqua, qua insidentibus muliebria loca sceminis utiliter fouentur. Aliud:

Sumantur corticis mali Punici dulcis, radicis myrti, corticis cupressi, singulorum medimni tres, gallæ medimnus unus, aquæ quantũ satis est. Nam uero & per metranchyton instrumentũ ad eam rem factum, locellis succũ plantaginis, aut sereos, aut seminalis, aut strychni, aut perdicij, aut psyllij, aut hypocystidis, aut acaciæ, infundito. Atq; hæc eadem per lanam, aut digitum, aut Malam organum, calamum uel in longitudinem formatum, usq; ad os uteri indant̃ inseranturq;. Et Andronis deniq; pastillus cum metranchyto infusus cum prædictorum succorum aliquo, aut uino adstringente, efficax & præsentaneum est remedium.

De muliebri profluio. Cap. LXIII.

Estillatio (quæ ῥοιματισμοῦ Græci nuncupant) est muliebriũ locellorum fluxus, uniuersũ corporis expurgati. Eiuscemodi uero ideam ac speciẽ præfert id quod euacuat, cuiusmodi est humor qui in corpore redũdat: aliud rubrũ quidẽ, instar saniei, aquosũ siue sanguinis humoris, quem ἕχμα Græci uocant; alterũ uero candidum à pituita proueniens; aliud aut̃ pallidũ luridumq;, aliud picrocholon, id est amarę bilis instar: Nõnunq; aqueũ deniq; sanguinẽ eñciũt, quemadmodũ in phlebotomia, id est sanguinis per uenã detractiõne, aufertur atq; procedit. Animaduertere interim accuratissime oportet, ne qua anabrosis, id est erosio in locellis enata constiterit. Notanda autem ac deprehendenda fluxus species est, ex perpetuo locorum madore, dissidentibus colore humoribus. Laborans autem plerunq; solet pallefcere, cibum auersari, & inediã sustinere, in deambulationibus quoq; spiritus difficultatem sentire, oculos insuper habere tumescentes, interdum quidem cum dolore, interdum uero citra dolorem, & id quidem uel cum exhulceratione, uel absque exhulceratione, siue uulua inflammãte sordide uel pure, Toti itaq; corpori arefaciens

Signa fluxus albi in struoribus

arefacientibus medicamentis oportet succurrere, præsertim si morbus fuerit humidior absq̃ euidenti calfactione, frictionibusq̃ corporis uniuersi, & illinitionibus cum melle fatis decocto. Tum ea quoq̃ quæ urinã cient por-
 10 rigo: è quorũ numero habetur aqua, in qua elixa sint asarũ, & apium. Per aluum præterea totũ corpus euacuato. Adhæc portulaca etiã mansa, atque succus eiusdem herbæ potus, ad hunc modũ affectis subuenit. Balau-
 stium item, rubicq̃ cum fructus tum flos, & ea quæ inter quercũ & corticem suum interiacent, premni membranosum, & id quod sub exteriori glan-
 20 dis cortice continetur: Hippuris potissime (quæ conus ex cauda equina est) rubeum fluxũ pota ex aqua aut uino, sistit: aut hypocystis, fructusq̃ lentisci frictus in uino & potus: Samius aster, Lemniũ sigillum, coagulũ le-
 porinum, aut hædinum, aut agninum, aut uitulinum, aut ceruinum: gigarta id est acini, myrta, omphax aridus, piceæ cortex, & quæcunq̃ de locellis sanguinis profluuiò uexatis iam pridẽ sunt memoratã, modo ne sint nimium laboriosa & efficaciora. Quando aut̃ cum labore efferẽ, per metranchyum & clysterẽ succus halicę, aut ptisanę, aut tragi, unã cum anodynis aliquot re-
 30 medijs immittendus est, & in paroxysmis quidẽ dolor mitigandus. In defectu uero & interualli spacio, habet enim circuitum nõnunq̃, sedulò utendum fuerit gestationibus præstãtibz diuersiq̃ generis, deambulationibus, uociferationibus, unctiõibus, cucurbitulis, dropace unguento, aut leuigationibus, frictionibus, unguentis depilatorijs quę psilothra dicunt, smegmate, sinapismis, uomitibus cum radiculis prouocatis, curatione recreandis defectibus, restituendisq̃ uiribus facta, lauacris, uiniq̃ omnifaria deniq̃ educatione & alimento.

De muliebrium locellorum inflammatione, & elutione, quam

ἰσθηκκλυσιν dicunt. Cap. LXIIII.

Phlegmone (quam nos inflammationem interpretamur) uteri, è pluribus sanè causis originem trahit. E plaga nanq̃, ictuue, ac mensium suppressione, à frigore item, & inflatione, neq̃ minus
 30 etiam abortione, pariter & ex partu propter malam foetoram. Comitatur aut̃ locellorũ inflãmationem febris acuta, capitis dolor, cum ceruicis, tum basis etiam oculorum, uolæq̃ seu iuncturarum manuum & digitorum, necnon colli conuulsio, & inclinatio in contraria, affectionesq̃ stomachi quę per consensum exuscitãtur, osculi matricis suffocatio, pulsus parui & densi. Et si quidẽ obscurior fuerit inflãmatio, haud ualide sanè, aut crudeli dolore uuluam afficit: Sin uero strenue & fortiter inflammetur, tum & ipsa quoq̃ ab omni parte quantaquanta est, pulsatorie dolet. Tota quidẽ inflãmata, per totam pariter ipsam: parte uero modò inflãmatione affecta, iuxta hanc potissimũ dolor significatur. Posteriore quippe ipsius parti-
 40 cula phlegmone infestata, dolor circa lumbos excruciat: scybalum, hoc est sterCUS specie oleti canini, in angustũ redacto, atq̃ oppresso recto intestino, morat̃: partibus uero posterioribus inflãmatis, dolor circa pectinẽ, urinæq̃ stillicidium, aut lotij difficultas oritur, stricta atq̃ in arctũ redacta uesica. Si

aut latus locellorū inflāmatione tentetur, non tam bubones intendūtur, q̄
 crura etiā aggrauantur. Quod si pygma inflāmetur, partes umbilico cir-
 cumiacentes dolore potissimū cum tumore molēue infestantur. Vbi autem
 circa osculum inflāmatio occuparit, graui languentes secundū omnem uen-
 tris partem umbilico finitimā, quam epigastrium græce appellant, dolore
 afficiuntur, digitoq̄ immisso atq̄ impresso dure ac grauiter subsidet ostio-
 lum atq̄ succumbit. In curatione itaq̄ ante omnia quidem irrigatione ex
 œnelæo, siue œnorhodino sumine tenuis & circa ilia seu lūbos utendū, per
 obstructions ē lana pura absq̄ illigatione confectas. Adhæc cibi quoq̄
 cōmendatur abstinentia per uniuersum triduū, à qua secta uena cubiti, san- 10
 guis (nisi quid impediāt) detrahendus est. Medendum uero chondro ex
 melicrato, aut pane, aut ouorum sorbitione tertio die: Quinto aut die cata-
 plasma imponat, ex polline, semine lini, fœnogræco, mulso maceratis com-
 positum: capita quoq̄ papauerū decocta sorbeantur, & ex oleo eadem ap-
 plicentur. Si aut inflāmatio erysipelatosa existens, calfactiones moleste
 ferat, illisq̄ magis irriteretur, fertulam campanam in passo elixans atq̄ cōte-
 rens, adijcito ouorū coctorū putamina cum rosaceo, aut melino, aut croceo,
 cataplastatisq̄ modo applicato: aut palmularū dactylos uino temperato
 coquens, cum tenuissimo farinae polline leuigato, & cum prædicto quopiā
 unguine, factoque cataplastate impone. Malo aut remittente cerota nardi- 20
 na, aut cyprina inferenda & adglutinanda est. Cæterū per omnem medica-
 tionem encathismatis quoq̄ ex decoctione fœnogræci, aut seminis lini,
 maluæ, artemisiæ, & oleo cōcinnatis, utendū. Atqui in his quæ hæc nō su-
 stinent, ex calida aqua, eiusdem qualitatis rosaceo infuso, fiant. Pessi præte-
 rea, enchymatismi q̄ sumendi sunt, ex hyssopo nempe, & butyro, medulla q̄
 ceruina, necnō adipe anserino, & ungento Susino, & cera Tyrrhynica. In
 his quæ caliditatē ferre nequeunt, aureus etiā quē uocant pessulus cōue-
 nit, & enneapharmacū: Sed quæ ne hæc quidē sustinere possunt, his ex ouo,
 & rosaceo, adipe q̄ anserino seu gallinaceo conficiant. Cæterū aduersus ar-
 dentiores inflāmationes, emplastrū *σλαχλωπ* in diplomate uase cum rosacei 30
 liquefactione cōmisce cremorē plantaginis, aut sereos, aut cichorii, aut inty-
 bi. Vel si mauis sequēte utere, constāte adipe anserino suilloue recente pon-
 do drach. quatuor, cerota rosacea aut Susina pondo unciarū duarū, ouorū
 affatorum lecythis pondo unciaē unius, croco pondo drachmæ unius, myr-
 rha pondo triobuli, opij obolis duobus, uel opij loco capitū papaueris de-
 cocto. Quod si uehementissimus ac nimius infestet dolor, succi papaueris
 lentis quantitatē, cum lacte muliebri, & succo fœnogræci, ad subiiciendum
 in uellere pessuli modo porrige. Porrò ad eas quibus duritia ac scirrhus cō-
 iunctus est inflāmationes, medicamentū rosaceo dissoluens, uel modo iam
 dicto subiice, uel infunde. Iam uero declinationib. matricis, quas *μειλιος* 40
 uocant, secundū paroxysmos quidē perinde atq̄ inflāmationibus, medelis
 succurrendū. Verum in quietis tempore & remissionibus morbi uehemen-
 tioribus mollificatiuis: sed inueteratis, cum his quæ assimilandi uirtutē obti-
 nent,

Aureus pes-
sulus.

Quæ ardentio-
res inflamma-
tiones placant.

Grauisimos
dolores lenien-
tia.

De declinatio-
ne uteri.

ment. Foris aut duritia existente, malagmatis utendum, puta eo quod est ser-
tula campana conficitur, & *σφ. μελιλότωρ* appellatur, necnon malagmate Mna-
sæi, & Icesij, nigro Sarapionis, aut pyrîna. Victus uero ratio principio qui-
dem tenuis: facta autem morbi relaxatione, pauca. Ducendæ præterea
sunt in lauacra: & exquisitioris denique deliciariorisque cibi usus, magnopere
in hoc malo commendatur.

De abscessu matricis. Cap. LXV.

Postquam inflammatio matricis maturuit, inque abscessum tran-
sit exitque, intendi signa quæ memorauimus uideas, ad hæc indi-
cia quanquam inconstanter cum horrore proferunt sese, princi-
pio quidem intensus cum doloribus. Postremo uero ad suppu-
rationem perducto apostemate, impetus aliquantulum remittitur. Cæte-
rum in eo quo disrumpitur tempore, cruciatus sæpenumero acriores stimu-
lose & quasi cum aculeis incidere uidentur, caloresque uehementiores mole-
stant, atque nonnunquam quidem urina supprimitur, interdum uero oletum,
facto iuxta affectam uteri partem impedimento: aliquando uero tumor cir-
ca pubem apparet, & tanquam clydismi sensus. Quum abscessus gran-
dior fuerit, hoc uero in obuijs, quasi ad manus locis dioptrismo instru-
mento aut digitorum tactu deprehenditur: unde etiam dolores acer-
biores infestare ob neruosum ipsius oris consueuerunt. Quod si igitur id
quod in fundo atque secundum sinum dolore magis uacat, & digitorum
tactu tumor minime succumbit, hostiolum uero matricis gracilius ui-
detur, ei quæ statim aut paulò ante inducta est suppuratio, cataplasmatis
ex scenogræco, semine lini, hordeacea aut triticea farina, admixtis inte-
rim ipsis ficibus elixis, opitulandum: aliquando etiam columbæ ster-
core. Encathismatis præterea in inflammatione iugiter utendum. Pessu-
li item quum ita se res languentis habet ex resina terebinthina, myrrha,
hyssopo, atque butyro concinnati laudantur. Rupto porro abscessu, si qui-
dem pus in uesicam deferatur, lactipotationibus utendum, cucumerisque se-
men potandum: Sin uero in intestinum rectum confringatur, lentium, cor-
ticumque malorum Punicorum elixatione colluendum. At si apostema sinum
uersus, quem Græci *κόλπον* nuncupant, ruptum defluat, si quidem pus im-
mixtum purumque existat, rosaceum infundito, aut amygdali cortice exuti
atque dealbati oleum, aut tetrapharmacum regale, aut recens denique buty-
rum. Sed ubi sanies, aquosus uel sanguis, quem græce *ἰχῆρα* dicunt, erupe-
rit, quemadmodum ex hulcere pascendo repente noma, maiorem tum con-
stringendi stipticandique uim immittendum enæma habeat, expedit: id aut
fiet, si ex myrtis, palmularum dactylis, lenticulaque componatur. Quod si
post humorum quoque excretionem adhuc inflammetur, cataplasmatis tunc
encathismatisque insistendum. Quum autem in muliebrium locellorum ore
natum apostema fuerit, neque illud confringatur postquam extenuaueris cir-
cumiacentia puri corpora, ad puris excretionem chirurgica manu utamur,
quæadmodum in libro de his, qui manu medicam exercent artem, memorabitur.

Rupto uteri a-
postemate quid
faciendum.

EXulceratur subinde uulua mulierum, uel ob difficultatem partus, uel embryulciam, uel corruptionem ex medicamentis acris, uel ex fluxu, uel ex ruptis deniq; abscessibus. Quapropter si in promptu quidem & expedita fuerit exulceratio, per diosptrisimum deprehenditur: At si ex profunditate, ab excrementis: liquidum nanq; excernitur & diuersum: inflammato quidem hulcere, exiguum, sanguinolentū, aut feculentum cum ingenti dolore: Si sordidius fuerit hulcus & ichores, cum minore negocio atq; labore. At si depascendo serpat, teter rimi odoris fluxum emittit atrumq;, nec sine doloribus uehementioribus, alijsq; quæ inflāmationem subesse insinuant indicatijs, est. Diærethismus ad chalaistica medicamenta: sed ad cōtraria, cuphismus. Mundo aut existente hulcere, humor exiguus, leuis, & æqualis, inspidus, crassus, albicans, cum facilitate quadam promanat. Inflammato quidem hulcere, eis quæ superius ad inflammationem conducere docuimus, remedijs utendum. Quum sordidum fuerit, ptisanæ cremore, adiecto melle, colluendū, siue tetrapharmaco, cum Sufino, siue mulso in q̄ elixa sint scenogrecū, aut malua, aut furfures, aut lens deniq; pelle detracta. Cæterum quo exactius ad uiuum, ut aiunt, expurgetur, etiam marrubiū, aut eruum, siue mel, admixta erui farina, aut iri, aluminēue rotundo, uel nō absimile quiddā immitte: Iisdem porrò ipsis extrinsecus quoq; cataplasmatibus modo hulcera illinito, mulso tuis & maceratis. Peculiariter uero proximū opitulatur medicamentum: Crocus optimus leuigatur lacte muliebri, deinde cerota rosacea excipitur cum adipe anserino, floccoq; illinitur. Exquisitius autem fuerit, industriūq; magis atq; ad ingentes dolores cōpetens illud: Capita papaueris in passo diluto irrigant per triduū: mox decoquunt usq; ad subactionē: deinde terunt foliorū rosaceorum drach. quinque, croci drach. tres, admixta capitum papaueris elixatione: postea macerās perfundito cum rosaceo, ceraq; drach. duabus, & illiniens rosaceo, in pessa subiice. Confert uero & id qd ex ouis, crocoq;, ac rosaceo, adipe anserino, medullaq; ceruina contexit. Necnō Aegyptia sine rubigine ad uteri hulcera mirifice conducit. Noma uero ubi fuerit, cum inflāmatione quidē panis tepida maceratus & tritus, ex hydromelite, oleo, althæa, scenogracō, palmularūq; dactylis pinguibus cataplasmatibus modo illiniendus est: Immittēdus præterea succus plantaginis, strychni, seminalis, sereos, primitus quidē per se, deinde uero cum uino austero siue aceto. Noma uero citra inflāmationē urgente, immittenda sunt efficaciora: exempli gratia, decoctū malicorij, rosarū, thaliæ, cupressi, malorū, cotoneorū, rubi, myrtorū, lentisci arboris uirgultorū, rhu q̄ utunt coriarij è uino stipante: postremo uero aluminis quoq; & acaciæ, lycij, hypocystidisq; elixatio. Porro ex iisdem decoctionibus infessus etiā constituat. Quod si nihil proficiat, primo quidē cōpositionē è charta immitte: Deinde uero acetū, aut antheram, aut chalcitā, aut atramentū sutoriū, quæ liquoribus dysentericis quoq; congruunt. Alimenti porrò perexiguū ministrato. Expurgato uero iam hulce-

*Si noma cum
inflāmatione.*

*Si noma absq;
inflāmatione.*

hulcere, lauare crebrius, alere item, & uinum præbere, quò incarnatio fiat ocyus, expedit. Foris aut epigastrio atq; coxëdicibus emplastrū nullam cicatricem inducēs imponendū. Quemadmodū enim cataplasmatum, ita & emplastrorū potentia per abditos & obscuros transfertur meatus.

De uterī cancro. Cap. LXVII.

X canceribus quæ in mulierū locellis oboriūtur, partim quidem cum exulceratione, partim uero sine hulcere proueniunt. Quocirca quæ citra exulcerationē emergūt, in his utiq; tumor circa hystere ostiū durus, uarius, tumens, colore feculentus, rubicundusq; deprehendit, interdū uero etiam subliuidus: & pergraui dolore tentantur secundū inguina, quæ Græci bubonas appellant, & epigastriū, sumenq; & lumbos: stomachanturq; & exacerbant manuū atrectationibus, & uario magis medicamento. At si cum hulcere cancer est, præter dolores, & duritias, tumoresq;, exesa ac aspera speculari hulcera, magna ex parte quidē sordida, pōderosa, & albicātia. Quod si labores humore cōcreto turgidos habeant, & quæ oculis usurpatur, pura, feculenta, lurida, rubētia, & cruēta apparent: cōtinue inde ichor tenuis, aquosus, ater, aut pus tetri graueolētisq; odoris excernit: nonnunq; uero etiā sanguis profluit, cæteraq; indicia quæ in sermone de utero inflāmato enumerata sunt. Hic sanè morbus immedicabilis est, ceu alibi ipsus quoq; asserit Hippocrates. Placandus tamē ipsarū dolor est, encathismatis quidē ex foenogræco, maluaq; paratis, atq; id genus cataplasmatibus. Cæterum ualde consolantur in exacerbationibus, malua aut althæa in mulso subacta, colliquataq; cum pauco rosaceo, & instar cataplasmatibus adglutinata: necnon compositione ex ficibus aridis, & fertulis cāpanis, ruta, thure, napiq; herba accurate cum oleo contusa. Lenit item cataplasma ex palmularum dactylis in passo decoctis, adiectis ouorum putaminibus, atq; farina, aut ex papauere, cum coriano, aut seminali, aut sereos: hæc quidem in ipso cruciatus tempore. Post hæc uero abstergat cerota ex rosaceo, aut myrtino, aut cenanthino, aut melino cum palmulis in passo elixis. Peculiariter uero huic negotio quadrat cataplasma ex fece officinarū fabriliū, quæ affata leuigat, cerotaq; rosacea excipitur, tantisper dum crassitudinē emplastro idoneā induat. Hæc quidē extrinsecus adhibent. Interius uero mitigat locos oleum: ubi aut exulcerati reddunt, lac quoq; muliebre infusum, tepidusq; plantaginis cremor. Si sanguine cōspergant, succus seminalis herbe cum pauco thure cōmulcet: Præterea pessī ē croco, & lacte muliebri, & liquore papaueris, & hyssopo. Omniū uero efficacissime operat, & aduersus etiam sedis affectiones illud, quod accipit spumæ argenti Italicæ lotæ unc. sex, thuris masculi, hyssopi, adipis porcellini nouitij, butyri recentis, cere Tyrrhenicæ, singulorum uncias ij. rosacei unc. iij. spumā argenti cōtritā, in cremore sereos liquefactis reliquis iniice. Alimenta porro rite beneq; disposita & inculpati succi, sunt exhibenda: uerbi causa, paucissimum aquosum, fugientes aciores cibos omnes, & cibi satietatem, promptissime nanq; ipsis cibaria corrumpuntur.

Canceris exulcerati signa.

Quæ foris in cancro adhibentur.

Quibus intrinsecus cæcro succurrendum.

Scleroma.

Qbdurefcit uterus, quandoq; fanè derepēte nulla perfpicua occa-
fione, plerūq; uero ex inflāmatione quæ præceffit, & foluta nō
eft neq; diflipata, neq; in abfcelfum permutata. Conforme autē
fcirrho eft, qđ appellat̄ scleroma, circa uuluæ ceruicē magna ex
parte confiftēs, tumorē quidē habens eodem pacto, fed minus durū, cum
dolore mediocri. Comitat̄ autē hæc, declinatio ad cōtraria et oppofita, tumor
ad magnitudinē morbi fortiter cōtrarius cum grauedine, & difficili motu,
non crurum modò, fed uniuersū corporis, defidiaq; ad exequenda opera.
Accidit nō recte tractatis, malus corporis habitus aquofus. Principio igitur
in huiufmodi curatione fanguis lecta uena auferendus eft, aut eligenda
purgatio, cū Archigenis hiera: deinde cataplafmata ex ficubus aridis, hyffo-
fopo, nitro, abfinthio, & cucurbitula cum fcarificatione: & malagmata,
nempe polyarchiū, & diafpermation, & diadaphnidon: encathifmata facta
ex elixatione ficuū ifchadū, artemifia, pulegij, althææ: pefluli compofiti ē
refina terebinthina, galbano, myrrha, iri, hyffopo, dropace. Aquarū spon-
te emergentium ufus, quæ uidelicet nitri naturā aut bituminis potentiam
præferūt. Si uero corporis robur nō defit, etiam helleborifmus probatur.
Peflulus emolliendū uim obtinens.

ACcipe ceræ ponticæ, unguenti nardini, uniuſcuiusq; uncias treis, irini,
gleucini, cyprini, fingulorū unc. duas, adipis agnini, & anferini, buty-
ri, hyffopi, medullæ ceruinæ, refinæ terebinthinæ, fingulorū uncias treis.
Aliud: Polij drach. ij. myrrhæ drach. iij. cum uino Mendefio cōterens, iri
noq; immergēs ad fubijciendū exhibe. Aliud: Cere Tyrrhengi, adipis ui-
tulini, refinæ terebinthine, medullæ ceruinæ, mellis attici, olei ueteris, æquis
portionib. cum fyncritico. Et ad inflationes: Vuæ paffæ candidæ dēptis aci-
nis unc. treis, foliorū uiridis rutæ unc. ij. aque marinæ unc. i. & dimidiā, cy-
mini unc. iij. mellis quantū fatis eft. Illiniēs autē peflum immerge oleo cypri-
no, atq; fubijce. Ceterū aureus peflulus, atq; libanius, necnō enneapharma
cū accōmodata funt huic affectiōni: uerū peculiarius qđ calce fit Titianus.

De Mola. Cap. LXIX.

MOla quoq; uteri fcirrhofus tumor eft, interdū quidē iuxta locel-
lorū oftium, quandoq; uero per uniuersam eorundem molem
apparens: à qua lapidofus tumor cum diuulfione fuperiacentiū
particularū, & gracilentia, palloreq;, & cibi horrore, menfiū re-
tētiōne, & māmārū tumor, tanq; fufpicionē cōceptionis in quibufdā ab ini-
tio ftatim inducūt. Poſtea uero tēpore discernunt: nōnullę uero aquæ inter-
cutis fufpicionē præferūt. Ceterū hoc ex tumoris duritia dinofcendū, & ex
eo qđ fonitus nō reddīt, dum digitis pulfat̄, quēadmodū in intercutibus: in
quibufdam autē re uera in hyderū tranfit: nōnunq; uero incurabilis magna
ex parte morbus nafciť: quibufdā fanè fanguis quoq; effertur. Cōmunis
igitur decubitus ipsis in domo minime ampla & opaca confert, & modice
refrigerante circa lectum immobilem: fublīmiora funt quæ pedes earum in
quiete fulciunt: Efficax quippe ad prouocandū omnem fluxum eft motio.

Motus fluxus
prouocat.

Atque tumores quidem, duritiasque ea ratione quam in scirrhis uteri scleromatibus medebimur. Sed aquosas parenchyfes, per ea quæ de hyderis dicta sunt: eruptiones aut sanguinis uulue, perinde atque fluxiones sanguinis alias fluxumque curabimus. Sunt porro qui molam asserant carnem esse informem in ipsis locellorum tunicis consistentem, & quod abortione editur, quemadmodum foetus, quæ embrya dicunt. Hæc uero forma est medicationis chalcicæ. Adhibenda insuper ea est uictus ratio, ut ocys excernatur.

Mola quid.

De inflatione uteri, quam græce ἐμπνομήτωσις dicunt. Cap. LXX.

Inflatur uterus frigiditate, aut corruptione, aut incommodo partu ostiolo connuente, sanguineque in exiguos globulos concreto, in eodem cunei modo obstructo, quandoque sanè in cõcavitate loculamenti sinuosi flatibus relictis, nonnunquam uero in laxationibus totius corporis uulue: Quæ comitatur tumor pectinis, atque uetris circa umbilicũ hypogastrii appellati, cum duritia et dolore punctuoso, usque ad septum transuersum, & stomachũ, & inguen pertingente ac transeunte: & ad digitorũ pulsationẽ sonitus tympanæ instar editur. Medendũ itaque, primo quidem detractio sanguinis, si nihil impedimento sit: mox uero circa paroxysmos inedia & irrigationib. ex oleo rutaceo factis: encathismatisque ex decocto rutæ, pulegij, artemisiæ, casiæ, & id genus alijs. Cataplasmatibus item quæ è seminibus apio, cymino, sceniculo, aniso, ameos, hordeacea farina cõtexunt. Cucurbitulis quoque leuibus inanibusque, & incisa cute scalpello utere. Inueterata aut affectione picra purgandũ, atque hiera dropacibusque & sinapismis utendũ, nec non naturalibus aquis. Cæterũ obstetrix digitũ antea illitũ inferens, incubentẽ sanguinẽ in frustula conglobatũ si assequat, auferat clementer ipsum resoluens: deinde rursus cataplasmatibus modo imponenda, ficus, nitrum, & absinthiũ. Epithemata præterea quæ emolliendi potentia regnant, puta Polyarchiũ, & diaspermaton, & diadaphnidon applicanda sunt. Pessuli denique ex ruta, melle, nitroque forment. Cũ primis aut ille accommodatus est, qui faberrime è ficuum pinguium concussarũ drachma una, cymini drachmis duabus, spumæ nitri drachma una concinnatur: sed propter acrimoniam in lacte prius macerent. Pessuli postremo cuncti, qui emolliendi uirtutẽ habent, ad eam prouinciam sunt perque idonei.

Obstetricis munus.

De hysterica suffocatione. Cap. LXXI.

Trangulatus uteri, in superiorẽ partẽ ascensus uulue est, in societate afflictionis principes corporis partes ducentis, ueluti carotidas, cor, panniculos cerebri, quos Græci *μυελυλας* dicunt. Accidit aut languetibus imminente quidẽ iam paroxysmo tarditas mentis, segnities, infirmitas crurũ, pallor uultus, species luminum percrassa: Instante uero iam strangulatione, in somnũ delatio, quam cataphoram uocant, dementia, catalepsis sensuum sedis cum mutitate, crurum cõtactio: deinde incipiunt rubefieri genæ, & uultus uniuersus accenditur. Relaxationis uero tẽpore promanat quædã è muliebrib. locellis humiditas ad tactũ, & borborygmus, hoc est uentris strepitus, & progreditur aliquod intesti-

num, & ipsa quoque uulua paululum flaccescit & languescit, tum denique ad se redeunt, sensumque recipiunt. Mouetur porro morbus ille quodam circuitu, quemadmodum & morbus comitialis, facta uidelicet uulua, uel seminaria, uel alia quapiam materia, aut materia in eadem marcida & putrefacta. Plures quidem relatae & pristinae salubritati restitutae sunt: nonnullae uero in ipso paroxysmo uitam in mortem subito commutarunt: pulsibus quidem crebrescentibus ac densatis, inordinatimque diffusis, deinde & asphyxia (id est nulla uenarum pulsatione) sequuta, exiguo uero humore superficiem irrorante, respirationem autem primum quidem ad nihilum redigente & obscurante, postea uero omnino amputante. Caeterum hic languor hyeme atque autumno ingruit iuuenibus, procliuis ad libidinem, sterilibus, & potissime si propter medicationem infocundae fuerint, & alijs refrigeratis. Quocirca in paroxysmis extremas corporis partes uincire oportet, & tota crura fricare, atque uniuersum etiam corpus, perinde atque eos qui animo defecerunt, reducere & refocillare: graueolentiaque odoramenta olfactanda naribus admouere: uerbi causa, elychniū extinctū, castoriū, picem liquidā, cedriā, uellera, & lintea combusta: quidam uero amida quoque adhibuerunt est lotio ueteri, siue oletulo: Et cucurbitulas inguinibus, & epigastrio, cum plurima flamma, et leues inanes uel, atque cum scarificatione adglutinare expedit. Accessione autem protracta, & ea quae peditus agunt sunt utilia: cuiusmodi sunt sacculi, dactylus, id est sedi apppositi: exempli gratia cyminū, nitrum cum melle, & sterco cum lotione prolicere ac subducere, ne torqueant in accumulatione sua. Atqui in uterum odoratissima fragrantissimaque ungenta infusa, detrahere uulua naturae aptitudine possunt: ueluti amaracinum, malabathrinū: Sinapi uero partim quidem naribus obijciat, partim uero pedibus cataplasmatibus instar imponatur. Inclamet autem quispiam illis altiore horrendaque uociferatione, atque appellet & accerset. Porro quae sternutationem proliciunt adhibenda sunt, est castorio uidelicet, & struthio, lanariae, & pipere temperata. Mali uero elapso acumine atque insultu ad uocandum cogito: in abstinentia, aut exigua alimenterum assumptione obseruato. Post septimum autem diem purgandum, quae est colocynthide contexta sit hiera: post tertium uero diem cucurbitulam lumbis applicabimus, & ilibus. Deinde est castorio potione utamur, quandoque quidem cum decoctione artemisiae, interdum uero cum aqua mulsa: In quibusdam enim expedit illud, atque unicū ad exactam & numeris omnibus absolutam curationem satis est. Encathisma praeterea & pessi emolliendi potestate praediti, in hunc usum accersant. Haec quidem ad morbi impetum conducunt, atque uigorem, quem graece paroxysmum uocant, expediunt. Caeterum ad uniuersi corporis instaurationem, a detractione sanguinis auspicias, ad expurgationem cum hiera proficiscere. Deinde ex aloë confectam picram porrigito pondo drach. i. cum mulsi cyathis tribus, idque perpetuo, uel per temporis interualla drach. ij. cum aequae mulsi cyathis sex. Dropacismis porro, & cucurbitulis, & sinapismis utendum, & qui ex euphorbio conficiuntur acopis. Ab his exercitationibus indulgendum, frictionibusque & uociferationibus. postremo autem naturalium aquarum usui.

De prociis

Graueolentia
odoramenta.

De procidentia uteri. ^{capitulum mulieris} Cap. LXXII.

Procidit sanè foeminis uulua rarius, sed plures ob causas: aut em̄ ex alto delabēt, & in coxendices quasi radices agit, ruptis membranulis quæ intestinum continent: aut propter secundæ muliebres locellos ambiens sibiq; adnatæ extractionem, quem admodum in difficili partu cōtingit: aut propter sterilitatē, aut propter plagam, aut ob animales affectiones. puta amissionē liberorū, tristem scytalem aduersumq; aliquod nunciū, aut hostium insultum, aut ob nauigationem periculofam, aut aliquam id genus aliā causam, omni eo quod cōcretū est soluto, collapsa uulua: aut propter paralyfim & imbecillitatē partium, quem admodū in senescentibus & deficientibus frequēter accidit. Procidit autē secundū os eius maxime. Nōnulli uero uniuersum uterū procidere affirmāt, qđ sanè ineptū est, ne dicam absurdū. Quo enim pacto reducta in suā sedē collocaret. Oportet itaq; in huiusmodi curatione stercus ante omnia clystere euacuantē, & lotiū excernētēs, q̄ undiq; ab omni anxietate libera sit uulua, laborantē supino corpore cōponere, in altū protendentes coxēdices & deustos poplites, cum diuaricatis cruribus. Deinde accipito systremma ex lana, forma & crassitudine sinui muliebri respondēs, sindoneq; illud circūuoluito, & in cremorē acaciæ intingito, aut hypocystidē uino in hunc usum immergito, subijcitoq; uulua, & absq; uiolentia omne id quod procidit sursum torqueto, dum solidus & integer in sinu tumor exciteē. Cooperi pretereā extrinsecus sumē sponsia in posca macerata & expressa. Decūbat autē homo extensa & coaptata apposite habens inuicē crura, ita quidē ut alterū alteri incūbat. Posthæc cucurbitulæ sunt adglutinandæ, cum flāma plurima, umbilico & utrisq; ilijs seu lumbis. Odoramēta item offerēda sunt perodora. Cæterū tertio die lana sinui imposita, mulier in uinū atrū & austerū descendat aliquantulū tepesactū, siue in decoctionē myrti, aut rotūdi iunci odorati, aut corticū mali Punici. Post hæc autē imposita lana tollatur, & altera imponat eodem madefacta medicamēto. Foris cataplasmata inspergentē circa epigastriū, diaphœnicon scilicet ex farina hordei, aut lente, & corticibus mali granati cum oxymelite, atq; hæc denuo fiant die tertio usq; ad exactam curationē. Quod si progressu tēporis id qđ procidit putrefiat, aufertur: ut est ipsum citra omnē futuri periculi suspicionē: totā etenim uuluam ablatam fuisse memorant putrefactam, & superstitem mansisse mulierem.

De muliebrium locorum clausura. Cap. LXXIII.

It angusta quædā interdū circa muliebriū locorū os præclusio, quā *φίμωσις* appellant, idq; aut propter exulcerationē quæ præcessit, aut duratā inflāmationē. Medendū est igitur encathisimatibus mollificantibus, quæ constituunt ex hydrelæo & scenogreci elixatione. Cataplasmata cōsimiliter sunt applicanda: Pelli item qui emolliendi uim habēt, adhibēdi. Quod si inueterauerit id malū, suffimentis uaporibusq; aromaturū utendū. Discutit prætereā eiusmodi nexū etiā pelliulus ex hyssopo, nitro, resinaq; terebinthina contextus, si nihil aliud quàm clausura ostij uulua coarctetur.

Totum uterū
procidere quidam
autumat.

Nec pingues
neq; macilenti
gignendis libe-
ris idonei.

Ine itaq; discrimine utriq; sexui tam mari quàm foeminae con-
gruit, corpus uniuersum in media & inculcata temperie conser-
uare, & sine omni excessu in symmetria laborum, ciborū, laua-
rorum, atque reliquorum omnium. Hoc quippe maximum
neutiquam despiciere, ut praepinguem sibi comparet habitudinem, neque
enim crassi pinguesq; progignendis pueris satis sunt idonei, tum quod ine-
pti sunt pudendis, tum quod eiusmodi pauculū genitalis seminis emittunt:
neque sanè admodum macilenti supraq; modum extenuati, procreandi li-
beros prouinciā sufficiunt. Conferūt opis plurimū ita affectis, cuncta que
calfaciendi paululumq; inflandi uim obtinēt. Vinū itaq; calidę nature cum
modo, & ne quid nimis accipito, & ex holeribus erucam, et nasturtiū sylue-
stre, quod erysimon græce nominant, & herbam geminalem, & id genus
alia. Ruta uero & nepita manibus pedibusq; quis alio magis sunt fugien-
da. Quum aut propter malos humores & cacochymian quandam impedit
conceptio, eisdem expurgare, aut utili uictus ratione temperare expedit.
Priuatim uero mulieribus cōpetit, uulua magna industria consultoq; ag-
gredi, & absq; ullo impedimento moliri euacuationem. Pro foribus igitur
iam existente purgatione, non tam esculentorū quàm poculentorū, quan-
tacunq; fieri potest mediocritate curato: & quippiam eorum, quæ ad pur-
gationem stimulant ac prouocant steriles, sumere neutiquam detrectent:
cuius farinae sunt cum holera odorata, tum quæ acrimoniam præferunt,
puta scandix, batis, quod crithmon græce uocant, sceniculum, apium, smyr-
nion. Cæterum prauam uulua temperiem emendato, atque in uiam, ut ita
dicam, reducito. Frigidiores igitur uteros proprie arguit mensiū retentio.
Victus ratio gelidioris potentia, & crassi succi, quoniā stuporem inducit,
cum circa lumen seu pectinem, tum lumbos, tum etiā crura. At quædam
sunt ad summum perfrigeratæ, neq; in Venerem admodū procliuēs ferun-
tur, neq; appetunt: expedit igitur cum alia quædam faciendo, tum pyrijs
omnibus, tum ijs quæ uaporibus fiunt calfactionibus reuocare calorem.
Neq; sanè abominandum huius quoq; rei gratia fuerit castorium potare,
& fragrantia semina, & cuminum, & anisum, & pulegij comam, & iunipe-
rorum baccas seu fructum, unicuiq; interim pipere commixto. Ipsarum ue-
ro uuluarum fatus, partim quidem uapores sedentibus in sede cōstituunt,
partim uero calida aqua alluendo fiunt, in qua elixa sint saluia, artemisia,
ruta, cyperum, pulegium, acorum, & quæ bonum emittunt odoris fluxum
semina. Cataplasmate mederi expedit harum unicuique pectinem. Con-
ducit nō minus Polyarchium epithema. Frictio porro pectinis atq; coxen-
dicum nulli quouis alijs medicamento bonitatis honore & utilitate cedit.
Vitor etiā ad arcendam sterilitatem prosthetis (id est medicaminibus
quæ leonibus mulierum in uellere induntur) cōtextis ē myrrha, & ruta, &
galbano, & castorio fomento prius facto ex aqua mulsa, siue marina. Proba-
tur quoq; non uulgariter ad hæc pessus qui appellationem uulgò obtinuit
gena.

Erysimon, & nasturtium sil-
u-
stre

Quæ steriliū
purgationem
prouocant.

Frigidioris uul-
ue note.

hæc ut erucam & nasturtium
uulgariter scilicet

10

20

30

40

Gena. Cæterū calidiores mulierū locellos colligito, ubi corpus uniuersum
 calidius extiterit, menstruaq; pauca cum labore, exhulcerationesq; natura
 lia mulierū occupant. Succurrīto itaq; rebus mediocriter humectantibus
 & perfrigerantibus: cuius generis sunt olera, lactucæ, malua, blitum, co-
 locyntha, id est cucurbita, cucumis, & pepon, atriplexq;, portulaca, atq; id
 genus alia esculenta. Vesicæ porrò, uentrisq; parti umbilico adiacenti, quā
 epigastriū appellant, atq; lumbis ilibusue adhibenda sunt refrigeria ca-
 taplasmatis modo imposita, & cum succis illita. Quod si autem propter hu-
 miditatem muliebrium locellorū infœcundæ partum non concipiant, indi-
 10 cium illud habet, quod in mediā re Venerea madore perfunduntur admo-
 dum, tenuioresq; & copiosiores defluunt menses. Victus ratio sic habenti-
 bus accōmodata est aridior, pariter & labores frictionesq; infernarū par-
 tiū, simul & uomitiones, ariditasq;, & frugalitas cibi. Ex re præterea usuq;
 haud mediocriter sanè fuerit, ipsam quoq; uulua medicaminibus acerbis
 tueri: è quorū numero habet, lentisci elixatio, & myrtorū, & rosarū, & rhu,
 præterea mali Punici floris, & rubi tenellorū, atq; gallæ. Hysteram contra
 aridiorē, quæ cum his uel ex diametro pugnant remedijs curato: lauacris
 inquā, & illinitione, & delicijs, humectanteq; & holeraceo nutritatu: uino
 præterea mediocri, neq; admodū perueteri. Quod si quæ crassioribus hu-
 20 moribus impeditæ non concipiunt, si quis mordax humor infestet, mulierē
 purgare quolibet humore officiiū faciente, familiare atq; amicū præsidium
 est: maxime uero ex aloë contexta picra, hoc est amara: deinde sero lactis
 uulua eluere: uictusq; rationē exquisitiore & cōmodiorem dispicere. Pitui-
 tosos aut̄ humores, tum laboribus, tum hydroterijs, id est rebus quæ sudo-
 res proliciunt & expellūt, uomitionibusq;, siue per inferna euacuare expe-
 dit. Oportet præterea in pharmaco epithymū, euphorbiū, piperis semen,
 dauci semen, & petroselinī, omnia inquā cōtrita & macerata pondo duūm
 drachmarū potui dare. Hoc per uentrem etiam pulcherrime deducit, uul-
 uamq; calfacit, quemadmodū sæpe iam numero menses quoq; dissoluit &
 30 rupit his, quæ nō erant purgata. Quando aut̄ emendatio, mensibus cōmo-
 de & suauiter progrediuntibus, perspicua cōspicitur, tum cessante purga-
 tione, in Venerem congregi expedit. Vbi aut̄ flatus ac peditus in utero mu-
 lieris contenta, cōceptioni obstaculo sunt, notas ipsorum ex his, quæ de uul-
 uæ inflationibus prodita sunt, deprehēdes. Medendū uero eidem affectui
 est, primum quidem prætenuem necessitatiq; uix sufficientem præscriben-
 do diætā. Conducunt præterea cuminum, anethū, & apiij semen, rutæq;,
 & anisi, & esculenta multa affatim exhibita, partim quidē potui, partim ue-
 ro apponenda & pelli modo subiicienda. Conniuentes porrò & claus-
 40 sas mulierū uuluas aperire cōuenit, fragrantibus lauando & fouendo con-
 fectionibus ex malua, & semine lini, fœnogræci, & oleo, interdum etiam
 melle: Vehementioribus item artemisia, uidelicet monyza, & nepita, & pu-
 legio, & anthemide (quam chamomilā uulgò uocant) ad hæc resina quoq;
 terebinthina, nitro, cucumere syluestri, elaterio, cassia, horopissa. Quibus

Pessulus Gena.

Calidæ uulue
curatio.Humidioris
uulue cum no-
tæ tum cura.Siccioris uteri
medela.Sterilitatis ex
crassis humo-
ribus cura.Vterus clausus
quibus referan-
dus.

ostium uteri hiat, his diæta quidem, & fetus, & medicamenta aridiora, & constringentia, cytini malorum Punicorum, & rotundus iuncus odoratus, & rubi radices, & myrta, & breuiter quæcunq; in humidiora uulua expediunt, accommodatissima censentur. Cæterum contortiones peruersionesq; uuluarum, fomentationibus quas pyrias dicunt, dirigito & corrige, & quæ uim habet emolliendi cathetis. Coitus postremo qui fit à tergo plurimum utilitatis ad partus conceptionem conferre uidetur.

De uuluarhagadibus, condylomatibus, & hæmorrhoidibus. Cap. LXXV.

Ira sceminarum naturalium ostium, rimæ (quas Græci *παράδης* uocant) quandoq; ex laborioso & uiolento partu proueniunt: quæ primū quidē recentibus etiamdū ex puerperio doloribus delitescentes fallunt, postea uero paulatim sensu percipiunt, non nunquam manu etiam admota deprehendunt; interdum uero & in congressu Venereo, dum ex attritu polluuntur cruore, arguuntur: Præterea & sinus indicantur stillicidio: rupturæ nanq; in corona ostij speculari: In quibus sanè chirurgiæ, & erodendi mordendiq; uirtute prædita medicamina abhorreda: mitioribus uero & simplicibus epithematis atq; pessis utendū. Peraccommodatum porrò habetur eisdem scissionibus tetrapharmacū dissolutum. Quod si callosis labris fuerint rimæ, compositione ex charta, cum rosaceo utendum: Quum autē uehementiam eius laborans non tolerat, irim Illyricā resina terebinthina excipiens, imposito. Hulusculis uero pereuntibus euanescentibusq; magno cum emolumento adhibetur medicamentum è cadmia, aut eorū aliquid qd ad sedis affectus placandos & persanandos est cōpositum, & ob id hedricum appellatū: cuiusmodi est, ea quæ ex spuma argenti contexti confectio. Postq; autē eiusmodi diuisiones inueteratæ in callum (quæ condylomata dicunt) transeunt, cōsimilibus atq; eiusdem planè facultatis medicaminibus uti expedit. Callus emollientibus quidem discutiendus, & in cicatricē redigenda sunt cōdylomata. Hæmorrhoides præterea in mulierum naturalium ostio siue ceruice exurgunt: quæ quidem partibus dioptrismo tētatis, ex eo deprehendunt, quia in paroxysmis quidē sanguinolentū, subrubrū, dolorificum quiddā eximie apparet. In relaxationibus uero fluxus dolore uacans subliuidus et strangulosus. In quibus igitur opus est, si quidē fieri potest, in remissione executione utitor, Mydio apprehendens: Sin uero minus, cum medicamentis ipsas cōstringito: nunc quidē aridis malicorijs, adiecta galla, aut quopiam eiusmodi applicatis: nunc uero his quæ in sanguinis uteri profluuiō posita sunt adhibitis: quæq; diarrhis & sanguinis fluxum patientibus congruunt, deprehensis continua uuluar ex interuallis cruentatione; neque id quidem in menstrui expurgationis tempore solum, sed aliàs etiam iugiter.

De difficultate partus, quam *δυσκοιαν* uocant. Cap. LXXVI.

Ariendi difficultas nascit, uel culpa parentis, uel culpa scetus, uel chorij uitio (est autē chorion inuolucrū, quo partus in uulua parentis inuoluitur) uel per ea quæ foris accidunt. Gignentis quidem

Rhagades in ueterate condylomata dicuntur.

Hæmorrhoides ostij matricis.

Chorion.

dem culpa, aut propter crassitiem & pinguetudinē, aut ob arctā & exiguā
 10 matricē uniuersam, aut dolorē immensum, aut dilā hunc, aut inflātionē
 matricē occupantē, aut aliud membrū, aut quocunq; alio morbo affectam,
 aut suapte natura ualitudinariam, uel uiribus destitutā, extrudere foetum
 non ualentem, aut ante legitimum parturitionis punctū parientem. Culpa
 uero foetus, uel quū supra modum ingens est, aut nimium pusillus, & nec
 magnopere ponderosus, aut amplissimi capitis, aut monstrū: uerbi causa,
 biceps, aut mortuus, aut uiuens quidē, sed imbecillis, neq; potens in lucem
 20 progredi, aut quod cōplures partus sortita sit: quinq; nanq; simul in utero
 10 haberi posse asserit Herophilus: aut quod nō naturaliter dispositus sit, neq;
 ad exitum quadrans corporis figura seu habitus. Est enim uero naturale fœ
 tus in lucem edendi schema: Primū quidem & præcipuū embrii schema in
 caput, manibus in femora dispositis, & ne paululū quidē perperā declinās,
 rectā os uersum caput porrigēs: Secūda uero foetus forma, rectā in pedes,
 ne tantillum quidem ab eo tramite declinans probatur. Præter hæc duo,
 omnia cætera in lucem edendi partus præter naturā, ne monstrosa dicam,
 existunt schemata. Vitio autē membranæ chorij puerperij difficultas fit,
 uel quum non auellitur propter crassitiem, uel quum antequam conueniat
 auellitur, ob tenuitatem & macilentiam: euacuato nanq; humore, ægri
 20 me delabetur embryon propter ariditatē. Si quæ extrinsecus occurrant, in
 causa ægræ parturitionis sunt, siue frigore cōdensante, siue calore immo
 dico disijciente ac distrahente potentiā, aut alio quopiā euentu incurstante.
 Quod si igitur astrictioni aut densitati quasiq; cuneationi difficultatis pa
 riendi culpa imputatur, laxatione primitus succurrito, infundens iugiter
 oleum dulce, & calidum, & elixationem fœnogræci, aut maluæ, aut semina
 nis lini, aut etiam oua, laboris mitigandi gratia. Deinde pubem cum epiga
 strio & lumbis, cataplasmatibus modo illinito cum semine lini, aut melicra
 to, aut hydrelæo, encathismis præterea consimilibus. A balneis quoque
 chalamos suscipe, præterquam si febris, aut alia quepiā prohibeat occasio:
 30 Mouetoq; parientē lectica, sellaue, in aëre tēperate calido. Nonnulli uero cō
 cussionibus uehementibus ac uiolentis utuntur, sternutamenta adhibent,
 atq; animo pauido existentē quasiq; detrectantē, concitant quidē & exhor
 tantur: sed inexpertā dolores partus, admonere expedit, ut constanter ceu
 operæ precium spiritum cōtineat, & ualidiore nisu cōceptionē ad os uteri
 protrudat. Atqui sensum non tentantibus odoramentis animo deficiens re
 cuperanda & recreanda est: Refocillata uero mediocriter, nutrienda est ali
 mento haud multo. Prius in sella ita collocare oportet, ut contractis ad fœ
 mora genibus sit: sic enim mater uersus pubem delata, rectā ostio opponi
 tur: digitis autem os ipsum uel cerota uel unctione illitum, placide partum
 40 transmittit. Oportet & hæc tum cōsiderare, si quis præterea morbus circa
 has partes sit scilicet: Alui excrementum contentum molli clystere eijci
 to, & chorium apertū tollito, aut digitis, aut polycopo spathio cōmixto, in
 ipsis leua manu præcedente: & pinguiū nonnihil humorū in sinuosum uul

Quomodo
 puerperæ uitio
 partus redda
 tur difficilis.

Fœtus qui par
 tum difficilem
 faciat.

Forma pueri
 ex utero pro
 deuntis.

Externe ægri
 partus cause.

uæ loculamentū per clysteridiū immitte. Vbi aut̄ præter naturā conformia-
tum embryon est, schematismū naturalē reddito: nunc quidē impellendo
nunc uero adducendo, nūc flectendo, nunc uero dirigēdo: & si quidē ma-
num prætendit aut pedem, noli membro apprehensum arripere: magis
nanq; obstruit, aut debilitatis artubus impotēs euadit, aut etiam frangitur
interdū. Sed digitos ad humerū aut coxendicem foetus trahendo, denuo
prominentē infantulū in locum suū reducito. Sin unā cum densitate totius
embryi fiat cōformatio, rursus ab ore uteri in superiora quāprimū idem
attollito: deinde cōprehensum denuo in os ipsum dirigit. Quod si plures
uno foetus gestant, sursum eosdem atq; deorsum reducito; uerū cuncta pau-
latim & absq; partus ruptura facito, oleo perfundens locos. Opportunum
porrò tēpus in sedis lecticā est, ubi matricis ostiū apertū subcidit digito, in-
clinatq; proruptura. At si propterea quod mortuus sit infans in utero, aut
ob aliam causam progredi in lucem moratur, in fantem extrahito.

De coxendicis affectibus & curationibus. Cap. LXXVII.

Schias, hoc est coxendicis morbus de genere arthritidos est, ni-
si quod inhæret coxæ, causam cuius retulimus. Illius uero mor-
bi causa est, crassus & pituitosus humor, qui in coxendice cu-
nei instar concretus infedit & articulat. Dolor uero eo malo ob-
noxios, à sphæromatis bubonisq; loco ad genua usq; infestat, in plerisque
aut usq; ad extimū pedis calcaneum atq; summū eius (ut ita dicam) ungui-
culum peruenit. Circa igitur primordia statim simul atq; languentes dolo-
rem sentiunt, facta alui scyballorū per clysterem euacuatione, ex uena cubi-
ti sanguis detrahendus est: At si inueterauerit, à malleolo affecti cruris de-
tractio probat̄. Atqui per morbi insultus, quos paroxysmos dicunt, istac ir-
rigatione utendū: sumito cyprini cyathos octo, aceti cyathos quatuor, nitri
cyathos duos, hordei cyathū unum, per lanam succidam calida. Post quam
quidem embrocham cataplasmata applicentur ex amarorū lupinorum fa-
rina, cum oxymelite, farināue lolleacea, cum resina, & cucumeris syluestris
radice, & nitro, & nepeta, & hordeo, & baccis lauri. Cæterū nepita per se
sine appendice magna cum utilitate cataplasmatibus modo imponit̄, cum oxy-
melite aut mulso. Emplastro præterea placēdi facultate prædito utendū, qd
quidē ex his constat: Cerae drach. centū, resinæ terebinthinæ drac. uiginti
quinq;, eruginis drach. sex, myrrhæ, galbani, ireos, singulorū drach. sex,
cedrię drach. quinq;: Cæterū potionandi prius sunt ischiadici, succo cyre-
naico erui quātitate; aut castorij drach. una cum opopanacis triobolo. Por-
rò capparis radicis cortex potus, & cataplasmatibus immixtus cōfert. Quod
si multus immensusq; dolor excruciat, tum anodyna medicamenta locū ha-
bent: uerbi causa, confectio Philonis, & quæ contextitur è duobus pipe-
rum generibus. Enemate uero utendū est hoccine: Mellis cyathus unus &
dimidius, olei sesquicyathus, aquæ cyathi duo, nitri olcæ octo, resinæ tere-
binthinæ drach. quatuor: hæc calida inquā immissa profunt. Oportet aut̄
his dactylion, hoc est eam partē quę testiculos septi modo interiacet (quam
taurum

Elis. Aoin Nota

Embroma

Cataplasma

Nepeta

Emplastrum
mulligans. dolo.

Quena

Dactylion. r. ang. vt
peritonæa. p. est spat. i. ut. testiculos. p. d. m.

taurū uocāt) fouere & calfacere, quo super multū diuq̄ occupari mucosum
 humorē euacuat, nōnunq̄ etiā sanguinē, quod sanē plurimū præsidij con-
 fert. Quod si his actis etiā dū permaneat affectio, quod quidē rarēter usu
 uenit, tum denuo frequentius id ipsum usurpandū, aquæ loco cētaurij deco-
 cto admixto. Sanguinē porrò exhaurit semen capsellæ pedis ue gallinacci *Sanguinem eua-*
 infusum: liquor item elaterij, uel id q̄d ex ipso conficitur, uel quod ē radici- *cuantia.*
 bus eius contextū est cucumerinū oleum: Et faltarū piscium muria, & oli- *Ventosi*
 uarum faltarum utiliter imponat. Cucurbitulæ præterea sunt cum pluri-
 ma flāma & scarificatione coxendici adglutinādæ: interdū etiam imponen-
 10 dæ sunt hirudines. Morante aut̄ diutius hac ægritudine, aggrediunda est
 purgatio ex hiera, aut colocynthide, exhibendo medullā probe leuigatā &
 maceratā pondo drach. unius, in nulli cyathis duobus, siue nō multo plus
 minus ue, prout uires aliusq̄ languentis sustinere potuerint. In aqua uero
 mulsa ruta elixet. Puls item colocynthidos elegāter sic affectos expurgat.
 Vomitus insuper cum radiculis elicetus intra initia morbi quibusdā auxilio
 fuit. Ex interuallis dropace ungeto illiniēdi sunt. Utendū quoq̄ acopo me- *Dropax est medicamentū q̄*
 dicamine ex euphorbio, præcipue eo quod pœcilū, hoc est uariū appellat. *in herede ep̄a corpi quorū*
 Adhæc lauāra quoq̄ naturalia accōmodata sunt: si hæc ad manū nō sint, *dropa tō uere q̄ dicitur illa*
 alijs loti memoratis indolorijs utant: cōpositisq̄ nitro, asclepio, cōpositione *medica q̄ gna lassitudines sunt*
 20 ex euphorbio, adarce, nigro ueratro, castorio, pyrethro, pipere, et staphide
 syluestri, æquis portionibus. Post lauacrū *συνπιοςυς* aridæ unc. iij. sulphuris
 uiui unc. ij. calidē adhuc cuti languēs inspergat, atq̄ contegat ipsum char-
 ta. Si hæc nihil egerint, siue ex interuallo morbo durante, præstat sina-
 pi cum ficubus aridis cataplasmatibus more imponere, aut tantummodo per
 se. Postremo uero huic affectioni obnoxios iberidis herbæ usus emendat,
 quā & lepidiū, nōnulli uero agriocardamū appellant. Quæ uero apud nos
 nascit fruticosa est, folia lauri cōparia, & longe maiora possidens, ea multa *Iberis nostras.*
 experientia sepius probata nō modò in coxēdicis ægritudinibus est, sed in *Numbetū emptū est q̄d ad*
 alijs etiā diuturnis affectibus. Cæterū efficacius multo ætatis tēpore am- *in assistentiā totū est q̄*
 30 letū præstat. Quod si nulla detur foliorū eius copia, radicis corticē cum adis- *is adq̄ eorū digitis*
 pe suillo cōtulum, quò emplastrū cōstituat, deinde linteolo denso impactū,
 locis maxime dolentibus impone, siue toti uerabræ & coxæ, atq̄ tantisper
 dum nigrorē induat, aut omnino liuescat cutis finito: deinde ipsum demito,
 & ubi laueris cerotā hāccine impingito: Opopanacis unc. iij. aceti cyathis
 duobus dissoluant, & cerota cyprina excipiant. Verum si eiusmodi arden-
 tiū usum aliquid excusarit, deuitandūq̄ persuaserit, instauratiuis potius em-
 plastris utendum: cuius farinæ fuerit illud: Ceræ, resinæ piceæ, singulorū
 drach. xij. resinæ terebinthinæ, syluestriū columbarum stercoris sphecles
 recentis uniuscuiusq̄ drach. sex, galbani drach. i. & dimidiā. Sed & ea quæ
 40 Leæna appellationē habet, è numero eorū quæ instaurant, à medicis iudi- *Confectio*
 catur. Conferūt item cōfectiones è stacte & nitro contextæ. Sequentibus *Leæna.*
 porrò nonnulli potionibus per annū usi sunt, è quibus est medicamentū *siq̄ Medicamentū*
ρεοσάγω, trixaginis libra una, gentianæ unc. nouē, aristolochiæ rotūdæ tan- *diatesaron.*
 tundē, seminis rutæ aridi xesta una, hæc cōtusa & cribrata singulis diebus

cochliarj quātitate exhibenda sunt: ieiunoq; & ei qui probe cōfecerit cum aque gelide cyathis duobus, per annū, donec morbus cessauerit: necnō dia hepta cōpositū, & quod Procli cognomentū habet, eadem pollicent. Iam exercitationes quoq; maximae, quae inambulando & cōtinuis flexionibus & saltibus, et cursu perficiunt, sunt obeūdā: Alimentū prāterea sit medio- criter attenuans, & qd cōcoctioni minime resistat. Quod si prādictis phar- macis coxendix nō obtēperauerit, quandoq; sanē in suppurationē transit, quādoq; uero laxatis neruorū nexibus membrū loco dimouet. Veterascen- te igitur ægritudine tribus aut quatuor locis exurendū est, quemadmodū in uolumine de chirurgia memorabit, ad cōpluresq; dies hulcera sunt ob- seruanda, ne cicatricem obducant.

De podagra, & Arthritide. Cap. LXXVIII.

Non membrorū debilitas sola podagricam, omnemq; articularū ægritudinē conficit. Nam si ex imbecillitate membrorū tandiu paroxysmus persistet, quandiu imbecillitas in articulis quibus- uis debilitatis inest: neq; etiā humor solus, propterea quod non in articulis modò hæret affectio: sed utraq; humor prāter naturā redun- dans, & corporis partium debilitas, morbū suscitāt. Vbi enim membrorū nutriendi facultas frangit, ob ciborū affluentiam inde cruditates, & coquēdi munia inutilia planē reddunt. Superuacuuus igitur humor iuncturā articuli feriens, quācunq; debilitatū prius & ligamina tendens dolorē facit: Nam is dolor in ipsis neruis, quibus uolūtarius motus cietur, per se nō est, quoniā in medijs articularum locis ipsum oriri necessum est: uerbi causa, cruri- bus, aut coxis, aut cubito, aut brachio: afficiuntur itaq; per cōsensum etiam proæretica. Quando igitur pedes infestari, & humor solum pertubat, po- dagra morbus nuncupat. Quū aut in omnes corporis articulos penetraue- rit causa, iam tum articularis morbus appellari cōsueuit, in q̄ uertebrae spi- nae, quae spondyli dicunt, & scapulæ, & maxillæ, atq; uniuersus proinde ar- ticulus languori subijcit. Cæterū nōnullis aures quoq; & dētes, & guttur, & interdū etiā iecur, & lien, articularibus doloribus oblanguent. Quibus nisi præsenteo amuleto occurrat, laborantibus pro foribus imminet in- teritus. Superabundansq; humor, nunc quidē biliosus, nunc uero sangui- neus, quādoq; melancholicus, magna uero ex parte pituitosus ac crudus est, ex alimentorū redundante copia, & cruditatibus, & ocio conflāt: mo- rans nāq; longiore tēpore in articulis, densescit & glutinescit, ita ut dictas articularū durities perficiat. Nōnunq; uero mixtus, ex pluribusq; cōstat: proinde cognitu curatūq; difficilior est, & tantū non immedicabile malū. In morbi statim exordio plerūq; labor immensus, atq; inambulationes ex- cipiūt rigide & uehemētes, iugisq; equitatio, et intēpestiuus Veneris usus, gelidæ potatio insolita, & frigidorū, aut plurium, aut prauorū esculentorū esus, & uini nō parū: In offensionib. prāterea quidā, aut pulsationibus, aut luxationibus, aut id genus aliquibus, primam morbi oblaesionē inuenerūt, præcedēte quidē in corpore & quiescente interim materia. Procatarticae aut ac euidentes admodū causæ, quæ hunc morbū cōmouent, sunt, moesti- tia,

debilitas membr. p. huius
mor. redundans p. sit
causa arthritidis

110. 11. uoluo

Podagra.
quid sit

Arthritis.

vide arth. etiam p. esse
in successu membris

Amuleto est yug. p. morbi

Cause arthritidis p. huius

ria, sollicitudines, uigiliae, & reliquae animi affectiones, non solum quodammodo suscitatur, uerum prauum etiam humorem pariunt, siue id primarie, siue per accidens. Varietate huius sanae afflictionis ceu diximus sunt causae, sed faciles tamen, prout locus fit, humorum negotium facientium differentiae fiunt, quae coloribus & symptomatis indicantur: quocirca biliosus fluxus colore luridum, & rufum, & caloris sensum ingerit, dolorumque acerbiorum efficit, & protinus aedit in cutem, citra amplum tumorem: calidarum rerum imposito exacerbatur, quemadmodum rursus a frigidificis relaxatur: quod quidem caeteris omnibus magna ex parte, plus uero alijs biliosis aduenit. Febris item saepenumero in accessionum summis uigoribus accidit, quando uidelicet sitibundi redduntur. Atriorumque coloris corpus in melancholicis deprehendas: albi uero & aquosi in pituitosis, & dolorum latentem, & tardius in tumorem uergentem, perinde atque sanguineum colore non praefertur, quibus sanguineus humor in corpore abundauerit. Sed ad certiore iudicatione iuuabit te assumpta uictus ratio, & reliqua.

Curatio eorum qui bilioso humori hunc fluxum acceptum referunt.

C Aput uero curationis ducito, in his qui flaua infestantur bile, & potius in qualitate languentium infestantis humoris, per medicamenta purgandi uim habentia euacuatione fieri: cuius est modi potissimum ex rosaceo melale contextum pharmacum, & e malis cotoneis, & ex picra antidoto, & ex aloepreparata catapotia. In accessionibus uero foris rosaceo utamur, cum ouilecitho, modicoque uino membrum clementer fricantes: herbas quoque frigidificas admouebimus: uerbi causa, solanum, portulacam, herbam apollinarem, semperuiuum, ex locis coenosis importata, serin, papauer, seminalis, rosarium folia, atque consimilia: Interdum quidem illinientes ipsa, interdum uero cum micis posca irrigando, farinam uel hordei unam cum rosaceo cataplasmatismodo imponentes. Quum autem erysipelatosi fuerit artuum inflammatio, summopere sanep placat imposito cucurbitae recentis cortex, & abrasio, peponisque atque cucumeris caro, cum per se, tum adiecto pane: perdicij item folia, & haederacum pane, aut tenuissimo flore farinae, atque psyllium cum farina hordeacea elixum, feruores inflammationum mirifice lenit. Idem ex rosa cerota cum quopiam liquore frigidifico illita, & ea quae conficitur ex fabacea farina. Constat autem ex his: Ceram uncijs quinque, chamamelini uncijs duabus & dimidia, rosacei uncijs duabus & semisse, farinae fabaceae uncia dimidia, ouorum lecithis quinque. Aliud cataplasma: Maluas uirides coctas conterere, & psyllium seorsim uiscidum reddens admisce, deinde ouorum lutea applicans, oleum quoque chamamelinum cataplasmatism instar impone. Quod si multus ac intolerabilis ferme dolor ex cruciat, confectio est croco, & glaucio, & opio utendum, cum posca leuigantes ipsa, siue circulinientes, aut cum micis cataplasmatism more impingentes. Caeterum in uehementiore dolore huius cataplasmatism meminit Galen. succi papaueris drach. iij. croci drach. i. eliquentur cum lacte bubulo siue caprino: uel panem immitte, & quod mollescat rosaceo calfacito, & facto cataplasmate utere: uel opium, & crocum cum lacte conterens, cerota rosacea excipe: cerota uero ex turpene eandem uirtutem in paroxysmis obtinet, atque oleum etiam eiusdem. Sed & illud eius generis est. ex micis irrigatis in aqua

Initiatrix
causae po-
dagrae.

Biliosus fluxus
indicia. ut sig. guttae coloris

Atrae bilis, p. sig. m. h. e.
tuitosi, sanguis
neiq; fluxus no sig. flatus
tae.

Colerice podagrae cura

Vigil. de uig.

scus est sp. s. s. uale e. n. r. o. s. c. a.
posca est uim i. p. o. r. u. l. a. y.
equatim alijs loca d.

inflammatis loris

emph. ex farina fabae

Uehementioris
doloris podagrae
grici lenitio.

Turpina e. p. s. i. s. m. a. r. i. n. g.
u. q. Cerati quoddam gen. e.
Succus emollicidas d. u. p.
97

*Sednupa dolores**Narcotica quid efficiant**Nutricatus ar-
thriticorum ex
humore bilioso**pasim ut primum
ut aserunt in unguento*

& in poscam, & semperuiuæ, uel strichni, uel portulacæ, & dactylorum
carnium, & capitū papaueris seminis, æquis portionibus, ouorū affatorum
luteorū, & rosacei quantū satis est, cataplasmate facto impone. Ceterū nar-
cotici minime immorator, sed quoad modeste ferat doloris uehementiā:
plurimus quippe narcoticorū usus, densitates, callosas durities, & ægerri-
mas motiones efficit diuturnas. Post anodynorū itaq; usum, uel cōfectione
ex succis soluta per chamæmelinū utendū, aut ea quæ constituit ex althæa,
aut aliquo eiusmodi medicamēto. Sed post fomentationē refrigeratorū ro-
saceo, aut uino rosaceo. At si grauent̄ emplastris, acaciæ cremorē ē posca
illinito, aut lycium cum croco, & glaucio, & succo perdicidis in posca. Vi-
ctus insuper ipsis frigorificus & humectans expedit: uerbi causa, ex ptisa-
na, chondroq; sorbitiones: & ex holeribus malua, lactuca: ex auibus uero
domesticis maxime pulli, & ex piscibus saxatiles, & echinus, et ctenia, atq;
id genus alia. De uitantibus ipsis omnia quæ calfaciūt, bilem q; pallidā atq;
flauā pariunt: uina item cum uetera, tum rufa, tum nigra, satietatē q;. Laua-
cris uero ex fluuialibus aquis utendū. Et circa ipsos noxiū humoris fluxus,
quatenus causam exhibent, uel non, si nihil aliud prohibeat, fugientes ex-
candescentiā, ciborum abstinentiam, acrium eduliorū esum, ebrietatem,
labores immensos, & Venerem.

Curatio sanguineo humore suffluente.

*Cura sanguineæ**pille**pille aloë**et collum**et collum**et collum**Scammonia le-
dit stomachū.*

IN quibus uero sanguineus humor nimiū abundauerit, sanguinis detra-
ctione incūctanter utendū est, neq; in his modò, sed in pituitosis etiā, &
plus atrę bilis habētibus: quoniā et his humor uenis magna ex parte cōtine-
tur, quātitate magis q; qualitate infestās. Aggrediunda est itaq; sanguinis
secta uena detractio in prima statim ægritudinis curatione, ut præoccupe-
mus noxiū humoris fluxū, alioqui lædunt̄ sanguinis euacuatione potius, q;
adiuuant̄, præcipue quibus natura frigidius imbecilliusq; corpus est. Post
uero, sanguinis euacuationē, si nō solus sanguis plus satis abundarit, parū
per intermittemus, & ex hiera purgationē usurpemus. Verū oxymel Iulia
nium hos apposite admodū expurgat. Quicumq; aut̄ eiusmodi cathartica
horrent medicamenta, catapotijs utant̄, quę recipiūt aloes, colocynthidos,
ueratri nigri, scammonia, euphorbi, singulorū unc. i. nitri uncie semissem,
excipe succo brassicæ, & pro uiribus cuiusq; exhibeto. Præstabit autem si
aliud catapotiu ē malorū cotoneorū succo præparatū, cum in paroxysmis,
tum in remissionibus, & in quouis humore obtulerimus podagricis. Sume
aloës unc. sex, agarici unc. dimidiā, croci tantundē, costi, spicæ nardi, rotun-
di iunci odorati floris, carpobalsami, singulorū unciam unam, cassiæ unc.
duas, scammonia tantundē, epithymi unc. treis & semissem. Dosis autem
huius mediocris fuerint dioboli duo, consummata dioboli quatuor. Cata-
potia similiter ex Armeniaco lapide mirifice expurgāt, quæ priuatim arti-
cularibus ægritudinibus expediūt, in principijs & remissionibus rheuma-
tismorū, etiam si in tēporis intercapedinibus fuerint exhibita. Sed quū non
desint, qui scammonia ceu stomacho officientem damnēt ac fugiant, minis-
tranda

stranda illis, præcipue pituitosa materia plus satis redundante, hæc sunt: Colocynthidis interioris, hellebori nigri, bdellij, cōmeos, aloës, singulorum uncia una, nitri Alexandrini, euphorbij, uniuscuiusq; uncia dimidia: datio huius compositionis expediens est, pondo diobolorū quatuor: Ego cōmeos loco epithymū pono. Quidam in ipsis accessionibus cuiusvis morbi articularis hermodactylo ad purgandū utuntur: Alij ceu improbum stomacho hermodactylū dānant: nam cibū fastidiētes, & stomacho omnia respiciente inappetentes, quorum Græci illos *ἀσώδεις*, hos uero *ἀσπίκτους* appellant, efficit. In solis igitur ijs, qui negocijs ineuitabilibus obstricti defatigantur, eo utendū: breuiter nanq; & ad summū post duos dies sedat rheumatismū, hoc est noxij humoris fluxū, ita ut cōsueta obire possint munia. Non uipse quempiam medicum, qui substantiam hermodactyli nuncq; præbuit, neq; quippiam ex eadem compositorū medicaminū: sed ipsam herbam elixabat cum aliquo medicamine solito: puta anisi, aut apij decoctū potui dabat: & suspiciendo quodammodo euacuati fluxu liberabantur. Oportet aut quoniam stomachum lædit (ut postea inquit) his quæ stomacho conducunt, & quæ robur inducunt, cum mediocri calfactione os uentris emendare. Sed ex coronopodio (hoc est cornicis pede, quā sanguinariā dicunt) confectionē utiliorē asseruit Alexander, quā ea quæ fit ex hermodactylo, tanq; euacuationem dolorumq; mitigationem efficientem, quo cum nō amplius stomacho officere ait. Localia porrò pituitosis apponantur: modico quidem dolore molestante, brassica uiridis cataplasmatibus modo adglutinata, & apium, & conyza, & trixago, & orthios. In uehementi aut dolore, farina foenograeci medimnos tres, lolleaceæ medimnū unum, farinae cicerū medimnū unū, cataplasmatibus modo imposito ex melicrato, aut uino tenui, cum exiguo cyprino, aut nardino, præsertim brumali tempore: Et brassicarum radices, & caulium cōbustorum cinis cum axungia cataplasmate impacta, præsentaneū multis amuletū præstitit. Verum ad mitigandū, recentē esse oportet axungia, ad disticiendū uero ueterē & falam: Et stercus bubulum cum farina hordeacea in mulso decocta, aut per se recens humida, cum folijs brassicæ cataplasmatibus more illita. Idem præstant caprarū oletula per se, uel cum farina hordeacea in posca elixa. Quoniā uero & per ea quæ contraria esse uidebantur adiuti multi sunt (nam uaria illa humorū mixtio facit, quo minus discerni queant) ea quæ huc assumuntur promiscue exponamus: Conducit itaq; atriplex tam syluestris q; satiuā, cum pane cataplasmate facto imposita: Aut uerbasci folia, cum bulbis & pane eliquata: uel cum farina, aut polenta hordeacea cataplasma. In uniuersum uero in quibus abditā causa est, faciendus est transitus, aliquādo quidē in consimiles quasiq; uniformes species, quādoq; uero planē in cōtrarias, neq; iisdem tamen immorandū, siquidē præsidio nullo sunt. Hæc quippe in arte obeunda, quoti die fieri cernimus: quando quidē remediū idem, membrū hoc quidē iuuat, illud uero in eodem ægrotāte etiā accēsum, nō modò nō manus auxiliares in ipsa hora præstitit, uerū quandoq; etiā magis offendit. Et hoc admirandū:

Flegma quatuor

Hermodactyli
usus. Nota

Coronopodium

Coronopodium

Localia ad pituitosos

Dolor uel uentris

Nota q; huc emittit Cordy
pater & medimnū Theligi
miserā ut hinc alius
quantitas esse magis q;
Axungia recens
mitigat, uetus
dissipat.

Atriplex

Nota

Vnus enim & idem sæpenumero articulus ab eodem remedio nunc qui-
 dem iuuatur, paulò uero post ab eodem accensus est. In totum igitur nunc
 quam ubi uiscida quidem & crassa materia dominetur, calidiora opis quip-
 piam adferunt: acri aut ac feruido humore dominium obtinente, refrigerijs
 placantur dolores: Nihil uero mirum, frigidiorum etiam materiam tempo-
 re inflammationis accendi ferueret: quod quanto procliuius est, si admisceri
 bilè cōtingat: Meatuū cōstitutionē prohibet, lupinorū farina cum oxyme-
 lite aut posca, uel laserpitio, aut bryoniæ radix cum pane. Et hoc præterea
 sine detrimento mitigat disijciendo modice: Lycij unc. i. guttæ ammoniacæ
 thymiamatis unc. i. terens cum uetustissimo uino, & oleo omphacino elixa-
 to, & inijce farinæ fabaceæ quantū satis, & mediocriter coquēdo catapla-
 smatis instar adglutina. Post summos uero morbi uigores tumore occupā-
 te, cataplasma impone ē bulbis p se, uel cum farinæ tenuissimo flosculo, usq;
 ad laniationē, sic enim operari possunt. Quod si hosce dolores cataplasma-
 ta nihil leniūt, irrigationibus utantur, & calido aliquo liquore conspergan-
 tur, & foueantur secundum locos dolore tentatos, præsertim si partes fue-
 rint extreme, decoctionibus chamæmelorū, & fertulæ campanæ, aut etiam
 centaurij: nonnullis uero sola capparidis elixatio satis auxiliij tulit. Id uero o-
 mnium efficacissimū fuerit remediū: Decoquito in aceto acerrimo thymū,
 & organū & thymbram & nepitam, conspergito atq; foueto aceto locos
 affectos, neq; semel modò, sed identidem ac sæpius in die fidenter: cōpluri-
 bus nanq; hoc profuit: neq; pituitoso solū humore languentes, sed etiā bile
 quidam seruati sunt. Probatur etiam illud: prinobalana, id est prini fruticis
 glandes, leuigata cōtundentes, & quāplurimū decoquētes, atq; elixationi
 huic ab initio statim articularis fluxus, extimi quidē artus ad bene longum
 tempus immergantur: sed interiores spongij liquore tinctis foueantur,
 & quæ adiacent impetum materiæ reiiciunt: Hoc sanè etiam his qui ē bile
 hoc malo laborant, accommodatum est: quemadmodum & in aquam cali-
 dam sine elixatione aliqua infusio. Porrò aduersus eos qui ex immodico at-
 que intensissimo frigore oriuntur dolores, & cuneationes articulorū, ualid-
 dissimū egregiumq; est remedium illud: Habet olei ueteris libram unā &
 dimidiā, nitri Alexandrini librā unā, resinæ terebinthinæ librā unam, eu-
 phorbij unc. unā, iridis uncias duas, scæno-græci farinæ xestam unam & se-
 missem. His etiā ea quæ in coxarū morbis recensuimus, pulchre admodū
 conferūt: plurimi nanq; in sic perfrigeratis, in remissionibus morbi etiā si-
 napi, cū ficibus aridis, & alijs phœnigmis usi sunt: aliqui etiā cōposito ex
 cantharidibus medicamēto: sed hæc demū detrimentū adferūt atq; lædūt,
 nisi aliq; etiā mollificantium utant: uerbi causa, cōfectione ex struthio atq; Py-
 xide, & Basilij, & *ἄλκαθῆς*, id est medicamine ex abiete, item ex populo
 nigro, & auena, & lysiponio, atq; acopis adhuc uehemētioribus. In quibus
 nerui quoq; maxime p societate affligunt, fiuntq; dēsitates & cuneationes:
 Ceterū ex muli lotio & in summis præcipue incrementis imposita cōfectio
 gelidiorib, fluxibus cōfert. Pari etiā modo is q; ē duobus ueretri generibus
 consti-

Nota de uia viscosa
ops opis i. angustia

q; uia frigida p. i. flamma

No timor i sine morbi

Remediū efficacissimū

p. i. q; est spes quædam

Soloz. celestis

Soloz. a frigore uenio

phœnigmis p. i. uti ut im-
data opa uerbificatio p
fructuositate facti

constituitur pastillus, turgidis laxisque tumoribus congruit, fomentatio quidem ex frictis salibus, aut aliâs marina calida cum spongijs conspersio aut infusio, atque salibus fabrefacta emplastra, & quæ est stacte nitroque, & his non dissimilibus cataplasmata post uigores. Victus præterea ratio aridior ita habentibus conuenit, & ab excrementis superfluis aliena, atque inedia, aut cibi frugalitas, quam *ὀλιγοσιτία* Græci nuncupant, & crebrorum lauerum abstinentia. Loti uero nitrisque & alijs utantur ramentis. Cæterum in dolorum relaxationibus exercitia, ac frictiones præsertim artuum, magna cum utilitate adhibentur. Danda insuper est opera balneis naturalibus, aut etiam psammismis, hoc est ijs quæ in sabulo fiunt. Probantur & uomitiones, raphanis cibarijsque elicitis, sed in his qui suapte natura huc sunt procliuios: Ad hæc cum ueratro quoque candido euacuandum: breuiter per uomitum, uel per aluum inferiorem expurgentur.

De his quos sanguinei humoris fluxus iniquius infestat.

Cæterum qui eiusmodi in articulos fluxum sanguineo humori acceptum referunt, unâ cum sanguinis à principio morbi detractio, prædictis localibus etiam subsidijs utantur. Biliosior quidem si fuerit, & acrior, naturæ modum excedens sanguis, adhibeant breuiter ea quorum in bile proprie meminimus: Atqui si frigidior, pituitosiorque, aut melancholicus magis, his utique quorum post illa mentionem fecimus, exceptis nimia acrimonia præditis, utendum. Quod si malum duret & inueterascet, etiâ ipsidem ipsis: uerum illud etiam cataplasma intra principia statim expedit. Lemmata præterea malorum Punicorum, rhus item, atque farina in uino eliquata, cataplasmatibus modo utiliter imponuntur. Aliud: Folia brassicæ coquendo & leuigando summa diligentia, fecem aceti inijce, & ouorum crudorum lecythos duos, & rosacci parum, & soluens cataplasmatibus instar adglutina, permutans perpetuo. Alimenta præterea quæ extenuant parumque nutriunt assumenda sunt. A carnibus itaque & leguminibus, uinoque multo ac nigro abstineant: Atqui si fieri queat, uini potum omnino horrere, atque manibus (ut sic dicam) pedibusque deuitare præstaret. Non paucos equidem noui, qui quum huic uni præcepto sedulo obtemperarent, ad unum omnes morbo leuati, pristinae salubritati penitus restituti sunt: partim namque in morbi confestim exordio ad unguem & exacte conualuerunt, partim uero posterius & rareter, atque nunc admodum graues senserunt accessionum dolores. Quocirca nisi contrarietas aliqua ex illo nascatur, uel oriri inde speretur, per uniuersum uitæ tempus, ne per somnium quidem uinum unquam admittant. Quicumque uero propter imbecillitatem aut ob frigiditatem succumbere non nihil uidentur, biennium usque uino temperantes, ex eo deinde tempore pusillum atque dilutum perpetuo bibant. Cæterum qui uino abstinere, ut hoc mali uitent, emoluntur, elixationem animi si potent, uel alicuius id genus seminis: Poma pro uirili respuentes, & reliqua quorum frigoricorum, Venerisque usum. At qui, sumptis per anni spacium phar macis, perfecte languentes à morbo uindicare conati sunt, plures quidem pituitosiores & excrementosos iuuerunt: calidioribus uero & aridioribus

Ante rā q̄ stozac liq̄da

Procliuos in artem

Victus ratio.

Sola uini abstinentia à podagra uindicat.

Deortio musci loco uini

poma uirilis
Veneris

mortis subito causam attulerunt, in intestinum, aut renes, aut latus, aut pulmonem, aut aliquod principalium membrorum translata materia. Satius igitur fuerit in biliosioribus plurimique sanguinis uini usum uitare, si nullum fuerit interim periculum ex aquae potatione quempiam in praedicta incidendi discrimine: In frigidioribus autem, & superfluis excrementis redundantibus, theriaca est uiperis composita utere, crebrius quidem hyeme, concocto reliquo cibo ipsam sumentes: rarius uero aestiuo tempore: aut enim permutat morbum, aut moderatiorem saltem illum facit, nullum praedictorum membrorum laedens. Quum uero aliqui nos impellunt, ut memoratis antidotis utamur, ex eodem quidem genere existentibus, scito confectionem ex Damonio, & Agapeti nuncupatam, & atacton, quasi inordinatam dicas, & octaidon, atque eam quae refertur ad Proclum, quae fit ex allio, & quae ex corallio, atque complures denique alias expedire. Omnium uero tutissima est, & saepius experientia comprobata, ea quae constituitur ex corallio, lapidosas etiam articularum durities quae artus occupant, dissoluens. Horum uero omnium facultates, & utendi rationem, mali item huius euitandi consilium, in uolumine de medicamentis reperies: pari etiam modo psilothrorum quae ad arthriticos spectant compositiones, & utendi modum in ipsis habitibus: dico autem pituitosioribus. Alij uero ad omnem auferendam aegritudinem uulpes totas in oleo decoquunt, & articulari morbo medentur: alij quidem uiuas, alij mortuas cacabo immittunt coquendas. Simili modo & hienas elixant, quo oleum distrahens faciant: deinde solia ipsis implentes, imponamus arthriticos, ad tempus assidue fricari praecipiendo: consequitur uero inde ut non tumores modo, uerum uniuersum etiam corpus leuetur & euacuetur.

De calculosis articularum duritiibus tofis ue.

Sed quoniam in articulis saepenumero lapidosae durities (qui *ωίδιοι* graece dicuntur) coagmentantur & compingunt, interdum quidem ex crasso & terrestri inhaerente, & illuc per se ingruente, tabefactoque humore: quandoque uero etiam propter medicaminum usum quae distrahendi & arefaciendi immodice, nulla autem molliendi facultate fuerint. Sciendum idonea admodum esse medicamenta quae emolliendi pariter & disijciendi uirtutem habent. Mollunt itaque, adipēs ueteres, & medullae, & gutta ammoniacae, & bdellium, oleumque perquam uetustum, atque styrax. Disijciunt autem & arefaciunt, nitrum, salia, stacte, adarce, euphorbium, & id genus alia. Ceterum ad Poros eiusmodi articularum priuatim facit caseus antiquissimus, & acerimus, cum carnis suille pinguis & ueteris elixatione fricando & apponendo, sua namque sponte fracto tofo Porouē quotidie fit euacuatio. Compositum uero medicamentum ex perna, non semel experimento comprobatum, bisariam cōcinnatum est: Sed ea quae fiunt est stacte praedicta, & id proprie quod habet spumae nitri, terebinthinae protostactae, propolis, singulorum uncias quatuor, cere uncias nouem, colophonie libram unam, olei uncias sedecim, quibus intermixtis utere, cum in concretis lapidosisque duritiibus, tum in ipsis etiam abscessibus. Atqui illud est cinnabari admirandum quidem aduersus

Coralliu. r. angust. in
rubus floribus iude fit
sicuti quidam

Uulpium

Emolliendi uim
habentia.

Distrahendi sic
candique uim ha
bentia.

40

uersus eandem artuum duritiam, aliaque plurima remedium praestat: sed inuentu admodum difficile medicamentum est. Hoc quidem quod est leptocaryis tenuibus uel ficibus aridis constituitur, praeterque quod inueniri potest, & parabile est, neque in robustioribus tantum, sed in subtilibus etiam locum accommodatum habet, si sumat quis confectionis ex melle, aut *δ'ιανθεμύνης*, id est ex orcitunica partes duas ad medicaminis unam; Vbi uero haec in promptu non fuerint, diapsimythium quoque non raro eodem pondere confunditur. Aliud ad eosdem poros articulorum duritias: Sandaracham resinam leuigatam in uisco quercino excipito, atque poris discutiendis utere. Aliud quod confert aduersus fistulas & aegilopas: Sumito olei xestam unam, spumae argenti uncias octo cum dimidia, auri pigmenti unc. unam: Spumam argenti atque oleum decoquito, usque dum reddatur impollutum, atque sic deinde insperge auripigmentum egregie contritum, & priusquam concremetur adimens, utitor. Epithemata porro ex flore Asij lapidis, in remissionibus imposita, ad omnes quae in singulis articulis consistunt collectiones concretionisque pulchre conueniunt, & easdem quasi ad coruos, ut sic eloquar, uniuersamque simul aegritudinem ueterum quorundam testimonio abire iubent. Creditur item medicamentum ex flore salis contextum in morbi relaxationibus compari modo applicatum, separatos tumores dissipare atque distrahere.

De euitanda podagra.

Vbi iam podagra, ueluti morbus etiam articularis, corpus hominis occupauerit, difficilime profecto absque superiore methodo emendat. At quum necdum aduenerit, haud fuerit sane arduum eandem aegritudinem effugere, geniū cibis defraudando, & alimentis rite dispositis, & a superfluitatibus alienis planeque uacuis: mediocrique uino utendo, & quammaxime fieri possit cruribus totique corpori exercitationibus succurrendo. Sal in oleo contritum, & articulis cum frictione impactum, cunctos qui podagricum morbum (in quem alioqui labi procliuiter possint) euitare student, magnifice semper adiuuat, nisi aridam nimium corporis intemperaturam habeant. Utendum autem ipso, tempore matutino, & uespere, per uniuersum uite spacium: & post inflammationum relaxationes, quas *πρᾶκμας* dicunt, eiusdem quoque usus plurimum commendatur.

sal in oleo

Ad perniones, hucerae frigore nata, quae graece *χιμετλα* nuncupant, & ea *τε. Καρχιδόν* quae in solo pedis, imisque calcaneis oriuntur. Cap. LXXIX.

Himetla hucerosae sunt affectiones, in manuum digitis ac pedum brumali tempore exurgentes. Quibus medendis igitur, oportet eadem hucuscula tepida marina conspergere atque fouere, aut betae elixatione, aut lentis, uel erui, uel asphodeli radicis. Caeterum post conspersionem ac fotum, lenticulas coctas in uino leuigatas, cataplasmatibus instar impone: aut ficos tritas cum oleo leuigando impone: aut alumen & farinam hordei aequis portionibus conterens in uino, cataplasmatibus instar impinge: aut fecem subaridam, aut bulbum recentem

uino tritum, cataplasmatibus modo adglutina: Vel allia in oleo frigito, inde alijs abiectionibus tantundem ceræ quantum olei liquefaciens impone: Aut malicoria mali Punici coquito in uino, & leuigans cera rosacea excipe, atque utere, aspergens antea elixatione lupinorum: Vel mannam, aut sulphur uiuum cum melle decocto impinge. Cæterum alterci etiam succus continue illitus inflammationes arcet, & dolores placat ac tollit.

Marcellium ad Chimetla.

Rapi radicem sculpito, in qua foueam eius immittito ceræ uncias duas, oleum lentiscinum, atque elixas in diplomate cum aqua marina seu muria, aut decoctione lupinorum. Hoc quidem chimetla conspergito: sed liquefactum in rapo cerotium, in frigidis impone. Sed in chimetlis exulceratis, thuris scissilis, minij, resinæ, æquales portiones adipe suillo immergens utere. Cæterum ad exulcerationes cum inflammatione, hoc medicamentum adhibe: Accipe olei uncias nouem, adipis taurini, & bilis animantis eiusdem, uniuscuiusque libram unam, lithargyri uncias sex, colophoniam uncias quatuor, mellis uncias sex, & quum res poscet utere.

Ad digitorum, totiusque pedis rhagadas.

Contra digitorum pedisque rimas picem liquidam inunge: aut cancrum fluuialem marinum uel combures in carbones, leuiter testam incide, atque cum oleo conterens, mellisque crassitudinem inducens, purgatis & ter sis rhagadibus instilla. Conducit uero & scillæ interaneum oleo feruefactum: & resina terebinthina eliquata: & cornu caprinum deustum, caprinoque adipe exceptum. Purgare porro callos ad amissim expedit, atque sic denique medicamentis uti.

Aduersus calcanei rimas, quas græce Rhagadas dicunt, solique pedis Antheram.

Sumito calcis uiuæ drachmas decem, cerussæ drachmas uiginti aut triginta, porcina pinguedinis recentis uncias septem, colophoniam uncias nouem, cremoris seminis lini cyathum unum, olei dulcis uncias quadraginta. Hoc enim medicamentum tam planam quam ullum aliud reddit imam pedis plantam. Aliud: Contra eadem mala utere adipis caprini, ceræ, olei, æquis portionibus confusis. Aliud: Malicoria in aceto elixa, cataplasmatibus modo diebus quinque impone: deinde ubi egregie purgaueris, calcem uiuam cum oleo & balneorum strigmento adhibe. Aliud: Scillam oleo elixato, ipsam quidem frixam porricito, in oleo uero resinam terebinthinam liquefacito, atque aduersus hæc pedum incommoda utere.

Medendis Ectrimmatibus foraminibus uel longo decubitu.

Accipe ceræ, olei, spumæ argenti, mellis, singulorum partes æquales, quibus simul temperatis ac mixtis, medicamentum constituunt ad omnem cum calcaneorum tum plantarum pedis ac uolæ atque internæ digitorum partis exulcerationem conducibile, atque id quidem potissime, si hulus ungui uicinum sit.

Ad fordi

Ad fordida quæ in plantis oriuntur hulcera emmoton, hoc est medicamentum liquidū, quod conceptis linteolis excipitur, hulceribusq; inditur. Prodest uero etiam ad ea, quæ pudendis adnascuntur.

A Murcæ cyathum unum, aceti tantundem coquito in ære ad melleam usq; crassitudinem: atque de more eliquato squamæ æris drachmas duas, mannæ tantundem, mollis lanæ succidæ ac fordidæ quantum manu capi potest faci admotæ, & implicatæ, & crematæ cinerem, conueniente liquore omnia excipe, atque medendis hisce hulceribus utere. In uulneribus quidem uino irrigando: In pudendis uero soloq; pedū, passo. Aliud: Accipiantur amurcæ, mellis despumati æquæ portiones: cæterum hoc ipsum gingiuas etiam expurgat.

Ad protrigines, quæ calciamentorum attritu proueniunt.

S Anandis foraminibus quæ calceorum pressuram sequuntur, in primis quidem pulmo agninus, & porcīnus, atque caprinus, conducunt: sed cutem à rigidioribus sandaliorum corijs deustam, inflammationemq; minime adiuuat. Inflammatione uero sublata atq; cessante modò, opis plurimum, quantumq; satis, singuli dictorum animalium pulmones conferūt: aut cepā cum adipe auiculari seu gallinaceo copiosiori iniice: aut gallam concrematam insperge: aut acaciam aceto intinctam illine.

20 Aduersus clauos & callos, quorum quidem uitiorum Græci illud ἄλογ, hoc uero τῖλλον nuncupant. Cap. LXXX.

H Elos, quos nostri clauos appellant, ubi exacte undiq; expurgaueris, aliquid eorum medicaminum quæ erodendī potentiam innatam habeant (σύνθηα à Græcis nuncupatæ) impone: uel rubiginem rasilem, uel sandaracham, uel aridum Syringiacū, aut collyrium Syringiacum commeos loco, guttam ammoniacam aliquo liquore exceptam. Est aut clauus, circinatus in orbem callus, colore candido, clauo capite similis: omnibus corporis partibus, sed pedum plantis digitisq; potissime nascens. Aufertur autem longiusculo tempore, si quis 30 smilio cultro sutorio apicem clauī cōtinue detrahat, aut cifferi instrumento conterat: pari etiam modo & callos curabis. Profunt uero lupinorum crudorum deustorum cineres cum melle, aut misy liquida pice excerptum: papauer nigrum cum urina aphthori, uel putamen fabaceū cum aceto decoctū. Ad hoc preterea mali sepius experientia cōprobata sunt, cantharidum, atramenti sutorij, castorijq; æquales portiones, exceptæ resina terebinthina, ita quidem ut emplastri formam induāt, atq; clauo antè bene perpurgato imponantur. Aliud: Accipe sphecles, calcis uiuæ, uisci, partes æquales cum stactes cinere, uel lotio aphthori.

De his quæ nascuntur circa ungues, & ante omnia de

Paronychīa. Cap. LXXXI.

40 **R** Ediuuium, quam Græci paronychiam dicunt, hulcusculum est iuxta unguis radicem nascens, quem utiq; abscessum etiam dū pusillum existentem, atq; incipientem, galla cum melle suppri-

mit ac sedat, atq; listi prohibet, uel Musa pastillus, uel iris ex aqua. Sed ubi iam præter naturam caro fuerit prognata, scopus medicationis est, ijs maxime rebus quæ morfu carent expugnare atque consumere, riamamq; atq; solutionem moliri. Præsentaneum porrò remedium ad paronychias, aurium sordes, atq; ipsum quoq; lycium suppeditant. Cæterū quum iam in suppurationem maturuerit hunc, acu compungito, liquidumq; exhauriendo, spongiam aqua maceratam imposito: aut eidem lenticulam cataplasmatibus modo adglutinato, cum aqua prius eliquatam: aut phœniciū cum uino, seu rosæ uiridibus seu aridis irrigatis aqua & leuigatis: aut farinam hordei cum aqua. Prodest itidem ad paronychias lupinorum farina, melle uel œnomelite trita & macerata. Sed aduersus paronychias exulceratas illud expedit: Accipe æruginis, spumæ argenti (quod lithargyron appellant) uniuscuiusq; drachmas quatuor, sarcocolle, hoc est glutini carnis drachmas quatuor. Præterea motum (hoc est limentum concerptum, quem penicillum dicunt) desuper ex uino, item spongiam impone. Oportet autem adhæc ipsam carnem undiq; ab ungue distinguere & separare.

Hulcus suppuratum aperientum.

De pterygijs hulcusculis iuxta unguem.

Pterygiū supra iustum nature modū quoddā carnis circa unguem, hulcusculi instar incrementum est, partem unguis operiens, ex rediuiuo, uel alia eiusmodi occasione præstita. Cui quidē succurrendo auripigmentum uel mannam æquis portionibus insperge, desuperq; motum ex uino, atq; spongiam impone. Aliud: Chalcitidis, squamæ æris, malicoriorū, æquas partes fico decocto assatoue excipe, & melle aspersis prius stimmatibus decoctione: Cæterū arefactum illud, pterygium hulcusculum egregie quidem expurgat.

Ad putrescentia digitorum pterygia, naturaliumq; hulcera.

Libanoti, squamæ æris, singulorum drachmam unam, æruginis rasilis & uermicularis drachmas quatuor, mellis cyathum unum, contere in sole tantisper dum subflauum induat colorem: deinde profligandis rancidibus digitorum pterygijs, pudendorumq; hulcusculis utere, splenio cum emplastro uino ante irrigans atq; conspergens.

Breui exiccans pterygia atq; curans.

Soreos drachmæ duæ, thuris drachmæ duæ, æruginis rasilis drachma una cum melle conterito, in que ipsum pterygium impone. Facit uero idem ad reliquas etiam quæ in iisdem locis oriuntur cacoethias, id est hulcera malefica, & nigredines, & putrefacta. Aliud: Squamulas æris dactylorum carnibus aut ficuum excipito, & his uitijs medendis adhibe. Aliud: Fimum palumbinum cum tenuissimo farine flosculo in passo elixato, atq; conterito, calidumq; applicato. Lama itidem squamulæ, per se inspersa arefacit pterygia. Cæterū uellicatus crebroq; punctus iuxta pterygium angulus, in ungue augmentatus, copario in sublime pertractus atq; sublatus, amputandus est.

Ad fra-

Ad fractos scissosq; ungues.

Vnguibus fractis ac contusis succurras, si in cataplasmatum modum myrtum, & mali Punici tenerrima folia illis adglutinaueris.

Ad ungues sanguineos.

Aduersus ungues sanguine suffusos, utiliter sanè hordeacea farina cū pice mixta imponitur.

De dimouendis unguibus qui doluerunt.

Quod si quādo ungues præ laboribus immensis abscedant, sulphur leuigatum adipe suillo excipiens, applica.

Medendis unguibus scabritie labefactis.

Sumito uisci quercini, sandaraches, scenogræci, singulorū uncias duas, Scantharidum, thapsiæ, uniuscuiusq; unciam unam, aceti quantum satis esse uidetur. Aliud: Propoleos, ceræ Atticæ, bituminis, uniuscuiusq; drachmas duas, sulphuris ignem non experti uiuicq; drachmam unam, oleo non admixto: Vbi aut̄ usus poscet, calfactum unguibus cataplasmatum more illinito. Aliud: Picis liquidæ, ceræ Colophonix, resinæ terebinthinæ, guttæ ammoniacæ thymiamatis, sulphuris uiui, spumæ nitri, æquis portionibus, non inquinato. Aliud ad tollendos scabredine affectos ungues absque exulceratione: Sumantur bituminis, auripigmenti, sandaraches, sulphuris ignem non experti, singulorum drachmæ quatuor, quibus contritis resina excipiantur, atq; utere, dissoluens per dies septem. Aliud: Erui farinam, bile ouilla, aut lotio ouino terens ac macerans, utere: Aut calce aqua non extincta cum oleo, aut chia cum opobalsamo: Vel atramentum sutorium, & sulphur ignem non expertum uisco excipiens quantū satis esse queat, & cuti adglutinās, imposito: Vel staphida syluestrem cum aceto leuigans & eliquās, utere: Vel resinæ terebinthinæ drachmam unam, sandaraches duplum, simul unguis radici adglutina, accurate circumligās. Quū uero exacerit iam unguis, cerotā myrteam impone, quæ exiguum medicamenti *scilicet & spiritus*, hoc est ex resina compositi, adnexam habeat.

LIBRI TERTII FINIS.

X 3

In hoc uolumine operis uniuersi uidelicet quarto, de his præcipue ægritudinibus, quæ foris in humano corpore, nullo sanè certo limite, sparsumq; insurgunt, tractatio compendiosa quidem, sed absoluta satis instituitur.

CAPITA LIBRI QVARTI.

De Elephantiasi cutis uitio.	Cap. I	De scirrhis, duritiibus non sensilibus.	
De lepra atq; psora scabiæ.	II		XXXII
De impetigine quæ græcis lichen est.	III	De strumis, quas Græci chœrades dicunt.	
De prurigine, quod malū Græci κνυσμόν appellat.	IIII		XXXIII
De Leuce scabiæ specie.	V	De steatomatis, id est adipationibus, et atheromatibus & meliceribus.	XXXIIII
De Alphis cum candidis tum atris.	VI	De fauis.	XXXV
Aduersus stigmata ex decretis Archigenis.	VII	De simplici hulcere.	XXXVI
De papulis quæ Græci exanthemata uocant.	VIII	Quæ conglutinare hulcera possint.	XXXVII
De epinyctidibus.	IX	Ad dolentia & inflammata hulcera.	XXXVIII
De pustulis quæ phlyctænæ dicuntur.	X	Ad immatura necdum purulenta hulcera.	XXXIX
De ignis exustionibus.	XI	De cauis hulceribus.	XL
Ad uerberibus percussos.	XII	Quæ hulcera sordida expurgant.	XLI
Pilos ex combustionibus nasci.	XIII	Ad uermicularia hulcera.	XLII
Ad desquamationes.	XIIII	De carnis excrescentia.	XLIII
De formicis & uerrucis.	XV	De nomis, semipedonibus, & phagedænis.	XLIIII
De ganglio neruorū reuolutione.	XVI	De hulceribus cicatrice carētibus.	XLV
De inflammatione phlegmonæue.	XVII	De cacoëthibus, quæ chironia & telephia dicuntur.	XLVI
De abscessibus, quæ foris corpus infestant.	XVIII	Ad cicatrices nigras.	XLVII
De gangræna & syderatione.	XIX	De sinibus.	XLVIII
De herpete.	XX	De fistulis.	XLIX
De erysipelate, id est igne sacro.	XXI	De ruptis.	L
De pano & bubone & furunculo.	XXII	De hulceribus articularum.	LI
De dothienibus, tumidis abscessibus.	XXIII	De palis, lignisq; fixis, telis, spinisq; & id genus alijs corpore extrahendis.	LII
De termintho, tumore nigro & tereti.	XXIIII	De sanguinis eruptione cum e uena, tum ex arteria.	LIII
De carbunculis anthracibusue.	XXV	De percussione neruorum.	LIIII
De canceribus.	XXVI	De ancylosibus.	LV
De ademate, hoc est tumore.	XXVII	De luxatis artibus.	LVI
De emphyemate.	XXVIII	De lumbricis.	LVII
De luxatis & contusis.	XXIX	De ascaridibus.	LVIII
De carnibus cōtusis, & sanguine in contusis concreto.	XXX	De dracunculis dracontijsue.	LIX
De ruptura & conuulsione.	XXXI		

PAVLI AEGINETAE ²⁴⁷

MEDICI PRAESTANTISSIMI, DE ARTE
MEDENDI LIBER QVARTVS,
ALBANO TORINO
VITODVRENSI INTERPRETE.

De Elephantiasi cutis uitio. Cap. I.

MAIOREM oportere semper remedij, quam aegritudinis uim esse, Cappadox arbitror Aretæus inquit: indeq̄ fieri, ut curari Elephas minime gentiū possit, qđ scilicet medicina nulla superior inueniatur. Nam si Cancer, qui singulorū modò corporis membrorū Elephas quidem est, inter morbos immedicabiles ab ipso etiā Hippocrate cēsetur: quī non sit Elephantiasis (qui cancer quidā corporeæ molis uniuersæ existit) multò potius, longe curabilis minus, medicinæq̄ omnis magis respuens? Atra siquidem bile, in qua hic morbus consistit maxime, bifariam proueniente (aut enim è melancholico feculentoq̄ sanguine, ac ueluti sanguinis limo: aut è flaua bile, & quidē utrisq̄ neglectis ortum habet) Elephantes quippe perrubros mitiores ferè, aut ut uerius loquar, malitiosos pestiferosq̄ minus, prima bilis atrę differentia gignit: Reliquos uero, qui utique & infestiores, nefastaq̄ tyrannide sæuiunt, & corpus totū hulus reddunt, summaq̄ & extrema corporis membra decidere faciunt, altera (si negligatur) illa uidelicet è flaua bile parit. Morbo igitur iam superāte, abdicanda medicina omnis est, deq̄ egroto iam actū putato. Incidente uero primū & auspicante, si quidē neq̄ etiam dum extrema deciderūt, nec exhulcerata cutis summa uspiam cōspiciūt, nec in imensum dolor surgit, sed uultus tantū turpis quidā & informis admodū, atqui neutiquam absurdus omnino apparet, medendī tentare artem tum maxime licet. Quidam etenim, atq̄ hi sanè non pauci, morbum, ne quos inuaserat totos occuparet, sola circum caput uisione ne longius serperet, repulerunt. Ocyus itaq̄ nos, ubi morbus primum suppullulare coeperit, sanguinem secta uena detrahimus, & uerno potius tempore, quando frequens iste affectus ingruit, & accessionibus suis exacerbescit. Sed paucis inde diebus nouem uidelicet aut decē interpositis, pulte colocynthidos hac affectione recenter (ut dixi) oppressos expurgabimus, neq̄ ad uiuum (quod aiunt) usq̄, prima quidem uice, sed identidem, accurata perpensione uiriū languentis adhibita, medicamēti quantitatē plus minus applicabimus. Peraccomodata etiam ita affectis est ea quæ per hieram fit expurgatio. Rursum uero diebus decem fermè intercalatis, & in quiete transactis, serū lactis scissi hsdē est offerendū, neq̄ sanè minus tribus cotylis, neq̄ plus etiā q̄ quinque Sequētibus uero diebus, nō scisso, uel recēs emulcto alantur. Adhæc morbo quidem remittente, alimento eodem utant. Permanente aut aegritudine lac omnino respuant, acrioribus

*Elephantia
curatio.*

*Acute non fiat
ad intima tran-
situs.*

*Potiones ele-
phantia labo-
rantium.*

*Theriaca pri-
mas tenet in ele-
phantia si.*

cibus uescentes, & uomitum raphanis cibarijsq; prouocent. Probatur post hæc ueratro candido facta corporis expurgatio, bis quidem si queat fieri in Vere, semel uero autumnali tempore. Verum occupante iam ma-
lo & imperante, neq; uenam secato, neq; ueratro unquam tentato: nam nulla fieri in his debet à cute in profundū ac intima transumptio, nec ma-
teria ex his ulla etiam diminutio. Cæterum materia in aluum inferiorem atque intestina deriuanda est, syncriticisq; utendum, arefaciendo atque obturando summam corporis cuticulam. Cucurbitulæ itaque inanes le-
uesq; ex ore uentris & præcordijs pendeant: easdemque partes picato, dropacæue unguento illinito: pusillum inde temporis quiescendum, atq; 10
tū denuo ad remedia, à purgatione quæ per hieram fit auspicando, re-
flectendum: sanguinis missionem per uenam, plus detrimenti quàm emo-
lumentum allaturam, procrastinantes: atq; hac quidem periodo ad summū
ter aut quater in anno utendum, tempore autem uerno potissimū atq; au-
tumno. Iam uero in hac affectione cōstitutis cum primis id genus potio-
nes expediunt: Aceti cyathus unus cum cedrini liquoris cyatho uno, &
cremoris brassicæ crudæ cyathis duabus commixtus, potui cum matuti-
no tempore, tum uespere quoq; exhibeatur: Aut uertemni herbæ, quam
græce sideritin nuncupant, folia arida pondo drachmæ unius in uino cy-
atho uno: Vel cornu ceruini drach. unam, et aceti scillitici cyathi mensurā, 20
post diluculariam inambulationē quotidianā potui dato. Et cæteri potus
pro loco ac tempore iisdem porrigantur: Vel scillæ circiter drach. quin-
que in aqua mulsa, aut in melle per se, instar linctus exhibeto: Vel succi
Cyrenaici erui quantitas mellis atq; butyro intincta: Vel elephantini os-
sis rasuræ drach. semissis, cum uini cyathis duobus: Vel cymini Aethyo-
pici drachmæ tres cum melle eligmatis modo exhibeantur. Atqui mul-
to præstantius præsentiusq; auxilium quàm hæc præstiterit, theriaco-
rum pastillorum drachma una, in uino egregio & exquisito cyathi unius
mensura leuigata & macerata atq; epota. Pari etiam modo scilliticorū pa-
stillorum drachmam unam laborans bibat. Necnon nepetæ insuper li- 30
quorem, tanquam efficacissimum in hoc morbo præsidium summis enco-
mijs euehunt, absorptum. Cæterum principio à cyathis tribus auspican-
dum perhibent, paulatimq; ad sex usq; transeundum. Verum omnibus
facile sua efficacia palmam surripuerit è uiperis contexta theriaca, cum
in potu sumpta, tum foris etiam illita. Quod si ad manum parabilisq; fue-
rit uiperarum (sic enim *θρῆσιον* interpretor) copia, non est quod neq; nobi-
lius neq; præsentioris auxiliij ullum inquiras, quemadmodū uiperarū car-
nes mansæ, albo iure ex aqua magna parte, salibus, porro, atq; anetho,
usque ad spinarum discretionem probe elixæ: capitibus ipsarum primo
amputatis, caudisq; ad digitos quatuor ablatis, & intestinis ipsarū exem- 40
ptis, pelleq; detracta. Theriaci uero sales eiusdem generis morbis ser-
uiunt unā cum obsonijs assumpti: nam qui ijs hoc pacto utuntur, illis squa-
ma quandoq; aut ueluti quædam alopa à cute abscedit ac decidit.

Victus

Vicius ratio eiusmodi præscribenda.

Post somnū quidē ante omnia palpatō atq; prætentato uentre, alius sese distendet cum uociferatione: postea fricet atq; diuersimode exercetur, partim quidē saltando, partim uero & quidem plurimum fibulis, quos *αγλινθιδες* uocāt, et coryco utendo: sudorē uero subinde abstergēdo: perungatur adipe sufficiente uel uulpino, uel hircino, uel alitis alicuius, uel butyro recente. Parum uero intermittens lauet, illitus cremore sceno-
 10 græci, aut ptisanæ, aut guttæ ammoniacæ per exiguo aceto immerso. Cæterum à balneo tersum oleo lentiscino illinito, aut cœnāthino, aut myrteo, aut uino modico cum alumine, guttæ ammoniacæ strigenti balnearū
 crassitudine: abstergens uero denuo tenerrimis linteolis, horæ dimidiū
 quiescat: à quo pingui & tepida aqua hausta, euomat digitis pennæ
 irritando: ubi uero euomuerit uinum absinthite, origonitē ue bibat. Por
 20 rò alimenta quibus in hac ægritudine estur, panis hordeaceus esto, pla
 centæ uel ex farina cōpacta, quam Græci *μάζα* indigitant. Ex oleribus ue
 ro beta, lactuca, raphanusq; et porrum, & brassicæ, bis aqua ad dulcorē
 usq; elota, & capparidis: E maritimis aut admittuntur ostrea, pelorides con
 chæ, echini, pectines, quæ Græci dicunt *πρυγία*, tellinæ, cum beta decocta,
 falsamentum uetus perinde atq; medicamine mœra. Mero omni morbi
 30 tempore abstineatur, & coitu similiter: Paucissimum modo uinum ac te
 nue probeq; dilutum tempore quo refocillantur ac recreantur ab expur
 gationibus assumendo: in quo uidelicet & ea quæ acrorem habent absq;
 condimentis, sunt seligenda. Ad hæc hoccine malo oppressis offerantur
 ptisana, oua, chondrus elotus, lac, atq; mel cum pane, maluaq; & rumex,
 & siser, & piscis teneræ carnis: Ex auibus quæ inculpati succi sunt: Ex
 fructibus ficus, uua, staphides: Ex cōfectionibus uero quæ melle cōstitu
 untur, nō improbant nuclei pinei, strobili appellati, aut cōfectiones ex
 amygdalis frictis, & cnico, bis in die nutritis: molestum sanè ita habenti
 40 bus, semel tantum in die cibum capere. Vbi porrò corporis iam interni
 50 diligens habita fuerit ratio & cura, smegmatis quoque usus commenda
 tur in balneo, cum elixatione betæ, aut sceno-græci, adiecta spuma nitri.
 Vel utendū erit sapone, aut myrobalano, & nonnunq; psilothris. Exte
 rit uero & portulaca cum aceto contrita, tenueq; semperuiuum, nec non
 rumicis radices aceto cōcoctæ, & alumen cum salibus, & sandaracha æ
 quis portionibus in uino & lentiscino. Facitq; hoc idem ad alphas è spu
 ma maris alcyoniouæ, & nitro, myrrha item, & sulphure, lentisq; sylue
 stris folijs aridis cum aceto leuigatum ac illitū. Atq; etiam illud quod con
 stat ex sepia testæ ceratio, & pumicis, nitri, cretæ cimolix crematæ, com
 60 meosq;, & gallæ immaturæ, æquis portionibus, aridum inspersum, aut
 40 aceto exterlum. Ceterum illud etiam admirandum: Rumicis radicum fa
 sciculus ingens, quiq; manum impleat, nitri drachmæ quadraginta, thu
 ris drachmæ uiginti quinque, sulphuris drachmæ totidem ex aceto Aegy

Podagricis mo
 nosita inimica

ptio circumliniuntur. Commendant medici insuper emplacton (quod pharmacon est, ut hulceribus imponatur factum) eiusmodi: auripigmenti drachmæ decem, sulphuris apyri drachmæ octo, costi drachmæ duodecim, calcis drachmæ quatuor, ceræ drachmæ quatuor, baccarum lauri aridarum drachmæ duodecim, hæc simul conteruntur & macerantur foliorum populi albæ succositate, uel crasso decocto, & quum iam mellis crassitudinem prætulerint, homini affecto illiniuntur. Aliud: Radicum rumicis fasciculi duo in aceto decoquuntur, & in pila contunduntur, atq; leuigantur: deinde alcyonij libra una, aphronitri uncia octo, sulphuris uiui libra una, cochliarum testarum uncia quatuor, chamæleontis cum radice uncia quatuor, conterantur pariter omnia usque ad balneorum strigmenti crassitudinem, deinde corpori huic malo obnoxio circumliniantur: æstatis quidem tempore in sole sæpicule: hyeme uero in balneo tantisper dum sudorem proliciat. Ceterum Asclepij aridum smegma sic habentibus pulchre conueniet: & omnia communiter absterliua quæ dicturi sumus usque ad Alphos, quemadmodum etiam in præsens enumerata aduersus illa. Molestiores uero abscessus epanastases uel inflammatae, uel exhulceratae, circumliniantur lycio Indico, aut glaucio, aut aloë, aut Andronis trochisco, aut polyidæ sigillo. Cataplasma insuper imponatur ex chondro cum cremore herbæ seminalis, aut plātaginis, aut helxine leuigata: & melisig herbæ uiridis folia, cum axungia contusa, & cataplasmatibus more imposita, mirifice profunt: rubescunt enim membra, secedit autem facile, pane cataplasmatibus instar imposito, aut cerota ex amygdalo concinnata, & in naturalem colorem restituitur. Exhulceratis uero emplastra congruunt, confectioq; ex diphryge confarcinata: & ea quæ è uino, meline, & coracion, & medicamen ex aceto mulso, nec non Andronius pastillus, & bulla, quam pompholygem dicunt, & cadmia. Ceterum morbum totum modestius tolerari ac meliuscule esse indicat, quod cicatrix primum hulceribus inducatur. Cæterum cōtra difficultates anhelitus laborantium elephantiasis, millepedas (quos Græci ὄβους uocant) sub aquali hydriæ degentes quinque aut sex, ex mulsi cyathis tribus potui dato, Communiter uero & eorum nonnulla huic affectioni competunt, quæ iam pridem suspiriosis conducere literis sunt prodita. Verum aquarum sponte sua emergentium seligendus usus est, ueluti non utilium modò, sed & necessariorum maxime, atque in primis adeo aluminosarum, & quæ ferri uim naturamq; obtinent, & si possibile est frigidarū: E re uero usuq; hoc malo oppressis fuerint potissime potatæ. Maritimi item sabuli usurpatio, eiusdem semper est potentia, omniaq; sudorifica. Quoniam autem contagiosus hic morbus est, neque etiam minus quàm uel ipsissima pestis, seorsim ac longe à sanis hominibus, atque adeo procul quoque ab urbibus, in locis uidelicet mediterraneis & refrigeratis, & à mortaliū cæterorum, ut dixi, frequentia maxime uacantibus

Lepræ exhulceratae idonea.

Leptosorum secessus.

uacantibus tabe illa affectis est habitandum. Quin (si quidem possibile est) etiam hinc transeant ad proxima loca, tum propter se, tum propter eos qui congressuri (ut uerisimile est) sunt minore cum malo: Ipsi nanque commodiore ac salubriore aëre utentur, neque alios tam prompte mala contagione inficient.

De Lepra & Psora. Cap. II.

Lepra pariter & psora cōmunis quædam summæ cutis scabre do est, cui sanè prurigo lentaq; corporis absumptio accedere consueuit, ex atra bile utraq; originē trahens. Sed lepra profundius circularibusq; erosionibus corporis cuticulam depascit, & squamatorū piscium instar squamulas ex se remittit. Psora uero superficialitatenus summā corporis cutem uaria erosione depascit, surfuosaq; magis quàm squamosa ex se corpuscula edit. In quibus sanè secta uena sanguis detrahendus, si tibi exuberantius & plethoricum ut uocant, corpus appareat: sin minus, omnino corpusalui deiectione atra bile est exonerandum. Extrinsecus uero utroq; ueratro communiter utendum, calcemq; ablutam seruato aridam, quumq; usus & necessitas poscet, aqua dissoluendo in balneorum strigmenti crassitudinem, illinito. Aliud: Sumito saluix, oliuæ Aethiopicæ lachrymæ, singulorū drach, octo, radicis corticis capparix, cōmeos, uniuscuiusq; drachmas tredecim, illinito ex aceto in sole. Sed lepras peculiariter exterunt ac dimouent anemona appositæ, uitisq; candidæ radix. Composita uero, lolleacæ farinæ chœnicem, cardamomi albi drachmas quatuor, spumæ nitri drachmam unam, atramenti sutorij drachmas octo, asphodeli radicis mediæ drachmas quatuor, conterens in aceto, atq; cerotæ crassitudinem inducens, circumlinito, nitro prius fricato lotoq; loco. Verum die tertio dissolue, & abluens aqua gelida denuo illinito. Aliud: Radicum hastulæ regiæ succi uncias sex, sulphuris ignem non experti, mannæ, uniuscuiusq; drachmas decem, nitri drachmas octo inungito, tingēs in aceto.

Ceterum ad psoram aspredinem proprie cōducunt: Ex simplicibus quidem, uua arida syluestris (quam *σαφίρα ἄγρία* uocant græce) lupini amari, cardamomum cum aceto, lilij radix melle adiecto, resina terebinthina, sulphur, ciceres, fimus ouillus. Composita uero, misy unā cum chalcitide æquis partibus addito uino, psoris humidioribus illinito. Aliud: Rhododaphnes teneriora folia in olei xesta una decoquito tātisper dum arefiant, atque porriciens inijce oleo cæræ unciam unam: ubi eliquaueris refrigerato, sulphurisq; uiui unciam unam insperge, atque illinito, idq; uel sub sole, uel in balneo. Sunt qui unā cum rhododaphne scillam etiam in hunc usum decoquant. Aliud: Accipe confectionis *ἡλίου* *λαύου*, hoc est è cremoribus uncias duas, ceræ tantundem, rosacei unciam unam, spumæ argenti uncias tres, cerussæ uncias tres, picis liquidæ unc. sex, elcysmatis uncias duas, sirici uncias duas, aceti quantū satis est ad leuigationem aridorū. Aliud: Sumito cerussæ unc. dimidiā, amyli tan-

Discrimen inter lepram & psoram.

tundem, plumbi unciam unam, lotaria rubra, uel anchusæ herbæ uncias duas, ceræ uncias sex, rosacei uncias nouem: anchusam egregie unâ cum rosaceo elixato, deinde inijce etiam reliqua. Aliud: Oua decem, uel quot opus fuerint in aceto acerrimo macerato, donec cortex ipsorum emollescat, inde coquito in eodem aceto lutea ipsorum, eliquans rosaceo, & reliquo aceto: & spumæ argenti symmetrum strigmenti balneorum crassitudine illinito. Aliud: Accipe ouorum maceratorum in aceto uitellos treis, rosacei uncias sex, sulphuris uiui uncias treis: Prius eliquatis & contritis cum aceto uitellis, & sulphure, inijce cerotam. Spuma quoque argenti aceto rosaceo leuigata, ut emplastri formam induat, acriores psoras ex-¹⁰ purgat. Porrò smegmata etiam ex rumice, atque pleraque quæ elephantiasimedo sunt facta smegmata, communiter cum curationi ipsius lepræ, tum psoræ quoque accommodata sunt.

De impetiginibus, quas lichenas nuncupant. Cap. III.

Mixtis saniebus (quos *ixôpas* dicunt) tenuibus & acribus cum alijs crassis humoribus, impetigines oriuntur, quæ procliuiter in psoram & leprâ cutis aspredines transeunt: Quocirca uehementer arefacientibus egent pharmacis. Proinde post uniuersum corporis, si opus sit, euacuationem, simplicia quidem quæ conueniunt, sunt, Cicer, ueratrum, echinus saxatilis, pix cerotæ admixta, & re-²⁰ sina, crocodili terrestris stercus, & sturnorum, quum oryza modò pascentur. Non pauci hoc solo medicamine lichenas, quæ in mento, aut alibi aliâs proueniunt, medicati sunt: Plurimum tritici sumens, in aliquam incudem candentem & ignitum impone, humidumque ex eo defluens, etiam dum calidum suscipito, & lichenibus inungito. Puerorum uero lichenas salua humana assidue perfricato: Hos etiam gummi coccomelææ illitum adiuuat. Veterascentibus uero lichenibus, uiticis folia terito in aceto, & cataplasmatibus modo adglutinato, aut pari quoque modo folia capparis. Composita uero hæc ad lichenas faciunt: Sulphur cum rore marino, libano-³⁰ tõe, uel cum gutta ammoniaca, eliquando in aceto, illinito.

Pastillus aduersus lichenas.

Pastillus (quem trochiscum græce uocant) medendis lichenibus his constat: Glutini rubricæ fabrilis drachmis quatuor, thuris drachmis tribus, aceti cyatho dimidio: aceto hæc diluens, illinito. Aliud: Chalcitidis, cōmeos, uniuscuiusque drachmas octo, sulphuris uiui, misyos, singulorum drachmas sex, squamulæ æris, acaciæ, uniuscuiusque drachmas duas aceto illinito. Aliud: Accipito sulphuris ignem non experti, nitri spumæ, singulorum drachmas quatuor, hordei grana sexaginta, cōtere cum aceto: uerum locum tantummodo affectum illinito, sanam partem nihil inquinans. Aridum porrò frigida aqua eluito. Aliud: Veratri albi drach-⁴⁰ accipe octo, farinæ lupini, buccinarum, uniuscuiusque ceratium, nitri choeniceum, arido abstergantur. Iam uero medici feras lichenas appellant, quæ à mediocriter arefacientibus nihil iuuantur, sed ab acrioribus magis exacerban-

cerbantur exhulceranturq̄. Exhibenda sunt igitur in his, medicamenta satis quidē efficacia, ita tamen ne plurimū uellicent: cuius est modi illud, quod habet glaucij, thuris, alcyonij, bituminis, sulphuris, cōmeos, uniuscuiusq̄ unciā unā, si cum aceto illiniatur. Aphricam picem cum aceto elixans refrigeratā illinito. Aliud ad lichenas, & pruritus: Atramenti sutorij, sulphuris ignem nō experti, nitri, thuris, æquis portionibus ad lichenas cum aceto: sed ad pruriginem & rosionem cum uino. Aliud lichenium: Habet guttæ ammoniacæ thymiamatis, erui farinæ, farinæ lupini, æquas partes: cum aceto illiniatur.

De prurigine. Cap. IIII.

P Pruritus, quod malum Græci *κνησμός* nuncupant, quum senes obruunt, nō adeò curabile malum est: placabūtur autem subordinatis medicaminibus. Si mali causa deprehensa fuerit in alijs ætatibus cacochymia, hoc est prauus ac corruptus humor, hunc euacuare quamprimū expedit. Sin autem biliosus quidam aut pituitosus humor, putris item uel falsus, malo occasionem præbuerit. Deprehenditur autē id quidē ex ætate, temperatura, uictu, tempore, regione, atq̄ reliquis hisce cognatis. Quocirca ubi uenæ pariter sanguine fartæ, redundare eodem humore uidentur, contra id detractio sanguinis fuerit pugnandum: Sin potius qualitate molestat, is alternis medicaminibus est euacuandus. Nunc ad externam uertamus nos curationem: Lauacro itaq̄ utendum, sed omnino quidem stomacho etiam dum ieiuno: Verum nōnunq̄ etiā post exiguū cibum sumptū denuo lauare concedit̄. Prauus nanq̄ humor huius affectionis parens est. Decocto insuper scenogræci detergito, uel betarū, uel fursurū, uel maluæ syluestris atq̄ satiuæ, uel ptisanæ. Cum his uero etiā farina fabacea, uel lupini, uel myrobalanina, uel cucumerina præparata. At si inueterascet moramq̄ diutius trahat hoc mali, lauacris consimiliter fuerit indulgendū. Fouendū præterea decocto saluig, myricæ, mercurialis, origani, pulegij, baccarū lauri, cucumeris syluestris radicis, capparidis, lixiuio stactes, & oxalmes. Deinde nitro arido cōsperge, uel cum fece acetī, uel eo quod accipit nitri spumę xestā unā, roris marini libanotiue, sulphuris ignem non experti, uniuscuiusq̄ librā unā, cretæ cimoliæ libram dimidiam. Vel illud: Accipe spumæ nitri, sulphuris uiui, alcyonij, æquas portiones, quibus aridis uel cum prædicta decoctione aliqua utere. Quod si uidetur ueratro etiam arido consperge. Illinito præterea oxelæo cum syluestri staphide perforata, uel sulphure, uel sandaracha, uel simul omnibus: uel sinapi cum mirobalani succo expresso piesmatēue, & oxelæo. Vel cocleis excipe leuigatis ac dissolutis in melle, uel rumicis radicibus, uel ex iisdem rebus confectis smegmatis, ueluti paulò ante in capite de Elephante proditum est, uel super quibus in sermone de psoricis est traditum. Quod si præterea partes exhulcerent, parygro cōpositione utendū, uel ea quæ diapompholygos nomenclaturā obtinuit: uel ceræ unc. unā liquefacito & macerato cyprini

Humor delin-
quens unde eli-
ciendus.

Pruritus ex-
trinsecatu
ratio.

cyatho uno, quibus inferere atque implica sulphuris uiui unciam unam.

Aliud contra pruritus.

Medicamine insuper illo aduersus pruriginos fuerit purgandum, quod accipit nucum (quae *κάρνα* appellantur) in gentium Tangorū unciam unam, sulphuris tantundem, apij cremore elixans, utere in balneo, perfricando quae plurimum. Hoc unum sanè medicamentū satis auxiliij plerisque psoricis, & alijs pruriginosis praestitit. Apium item per se, uiride, contusum, & extersum in balneo, magnificam opem contulit: Pari quoque modo perditium, & zygea cum rosaceo dissoluta, atque corpori pruriginoso undique illita egregie iuuat. Aliud: Oryzae purgatae atque admodum albae uncias tres conuassato, & cribro discerne, & attamina, acetoque acerrimo tantisper dum strigmenti balneorū crassitudinē induat dissolue, atque sigillatim diuisimque inijciens, leuigati sulphuris uiui unciam unam, quibus pulchre probeque confusis, in balneo utere, multum diuque perfricando. Verū in his qui excrementorū nimia multitudine obruti sunt, aequis portionibus commiscens, longe praestantius ac melius reddes.

De Leuce scabiei specie. Cap. v

Aliud praeterea cutis uitium saepius homines inuadit, quod latinorum nonnulli uiriliginem, Graeci leucen nuncupant. Est autem id malum metamorphosis quaedam coloris in candidiore, exuiscida glutinosaque pituita proueniens. Quū uero non ita undique omnino candescit, uitium medicabile putato. Huius autem notae & significationes (quod neminem fugiat) sunt eiusmodi: Acu compungito in superficie cutis leucen, ne ultra pellem introrsum penetret. Quod si nullus sanguis promanat, morbus incurabilis non est: Sin lacteus uero quidam humor profluit, tum curationem respuit. Vel laneo paniculo asperam ipsam perfricat: quod si rufescit color, curationem admittet: si uero in eodem cutis colore permanferit, tum incurabilis creditur, & pleraque corporis inuadit loca. Paucas porro & antiquiores nouis ac recentibus, magis curam respuere putandum est. Nonnulli quidem ferro candenti leucen exurendam autumauerunt, exustionemque solam perpetrata probauerunt: Alij porro combustionem dolorosam atque ex hac cicatricem metuendam, neque minus incommo-
Escharotica. dam leuce arbitrati, escharoticis, hoc est crustam inducentibus usi sunt medicamentis: cuiusmodi perhibent ea, quae cicatricem concolorem obducunt. Alij uero repudiantes difficultatem, tincturis humectantibusque uti maluerunt, in his imposturae magis quam utilitatis rationem habentes, qui sanè reliquis omnibus magis sunt auersandi, propterea quod statim reuertitur morbus. Utendum igitur subiectis est remedijs & facultatibus: Adarce, hordeo, sulphure uiuo, aequis portionibus singula contundendo, & singulatim lenteque per cribrum attaminando: deinde pariter cum aceto conterens & eliquans, ad dies aliquot in sole illinito, non confertim, ne corpus exhulceretur: procedente uero tempore exiguum quippiam hellebori, gallaeque similiter ingeratur.

Aliud:

Aliud: Ficus atræ uirgultis in aceto maceratis & contritis, misceto nitri spumam, sulphuris uiui, myricæ fructus, portiones æquales: nitro uero leucam antè perfricans, illinito, & insolato, obseruesq; ne exulceretur. Cæterū Archigenes folijs ficus, calcis quantum satis est cōmiscendo, similiter usus est: Vel helleborū candidum fricatis leucis tandiu quoad suadando reliquo corpori cōcolorem speciem induant, illinito: Sinopideq; aut mediade, uel acubus penetrantibus cōpungito, donec cruore infician tur: Illinito sinopide cum aceto: uel abstergendo prius recente cremore ficus ut dictum est, perungito, & folijs eius aliquantisper perfrica.

De Alphis candidis & atris. Cap. VI.

Alphi (qui itidem à quibusdā uertiliginēs dicuntur) consimili omnino cum leucis origine nascuntur: uerum hæc quidem altius in corpus penetrando radices agunt, ita ut pili etiam consimiles inde enascantur. Alphi uero in superficie cutis oriunt, nisi

Quo intervallo leucæ & alphi differant.

quod ipsi quoq; si diutius permaneāt, in corpus profundius penetrāt, ut inde ob subiectum humorē pili natiuo colore mutato, candescant: Ex pituitoso nanq; humore candidi fiunt: nigri uero ex atræ bilis humore redduntur. Communiter itaq; congruit utriq; calx abluta, & aqua dissoluta, uel dracunculi radix cum aceto cataplasmatibus modo imposita. Pari item modo ueratrum utrunq;: Lupinorū amarorū elixatio conspersa, & fotu adhibita: necnon farina ipsorum ex aceto melléue acetoso impacta cataplasmate: radice itidē capparis cortex cum aceto: lilij radix cum melle: cepa cum aceto in sole illita: crocodili terrestris oletum: itidem & simus sturnorum, quum oryzā modo comederint: sepia crustæ tostæ. Compositum uero quod ad rem præsentē plusculum facit ex his constat: Alcyonij, nitri, uniuscuiusq; uncis duabus, ueratri candidi, sulphuris ignem nō experti, singulorum uncia una: Nōnulli uero uini fecem adhibuerunt.

Aliter: Accipe sulphuris uiui, nitri spumæ, singulorum drachmas quatuor, hordei grana septem, leuigato cum aceto, sed non nisi alphon perunge, nihil inquinans membrū incolume, arefactū uero aqua gelida dilue. Aliter: Farinæ lupini, buccinarū, & nitri, uniuscuiusq; chœnicem, ueratri albi drachmas octo, arido absterge. Aliter: Erui farinæ libras duas, seminis erucæ, amygdalorū amarorū, cucumeris agrestis radice, singulorū libram unā cenomelite pariter eliquans, alphis illinito, & tempore interposito, abstergito, Prodest idem & aduersus lentiginēs asperam & discolorē ceu à sole cutem, quas Græci ἐφύλακας uocant: item ionthos, id est uaros: necnon ad humani uultus reliquiq; corporis decolores maculas, quos Græci στίλβος nominant.

Ad Alphos candidos experientia comprobatum.

40 S Vmito sulphuris ignem non experti xestas duas, calcis uiuæ albæ unscias quatuor, albores ouorū quinq;, olei nardini, & aceti aliquantulū: Sulphur ante omnia dissoluatur, deinde in ipsum nardinū oleū immittamus, ac denuo: eliquabimus ab hoc acetum instilletur, rursusq; diluatur.

Calcem uero priuatim abluentes, semel, bis, & ter sulphuri immittamus, unaq̄ ouorum albuginem & rursus eliquemus, coactumq̄ liquorem effundamus: Symmetrū aut̄ relinquentes, quo illiniri ungentū queat, atq̄ ita quū opus est utamur. Aliud, quod ad Archigenē refertur: Accipe sulphur uiuū, folia ficus arida, aphronitrū, alcyonium, cretam cimoliam, myrtum cum aceto, utere. Aliud eiusdem Archigenis: Ficus foliorū exiccatorū in umbra, sulphuris, aluminis, equas partes cum aceto illinito. Vel foliorū ficus drach. quatuor, nitri drach. duæ, alcyonij tosti drach. duæ accipiant, atq̄ in balneo illiniantur. Proprie uero alphas nigros maxime discutit & tollit sandaracha, cum parte dimidiata sulphuris: præfritato uero nitro, sub sole perunge. Cæterum candidos alphas atramenti futorij, æruginis, æquis partibus, nitri duplo plus absq̄ pinguedine extere: Vel hordeij, sulphuris ignem nō experti, adarces, æquas partes eliquans, cum aceto absterge & obline. Vbi uero aruerit, lauato terendo: id quod medendis etiam leucis impendiō conducit.

De stigmati ex decretis Archigenis, Cap. VII.

Inter alia cutis uitia & uiligines numerantur etiam stigmata, hoc est puncta, quæ maculis decoloratâ cutis humanæ superficiem uariant. Eadem sanè curabis ad unguem, amide cum acerrimo aceto perliniens: Vel calcis uiuæ medimnū unum, nitri assati, tritici semissem, adiecta aqua sub sole perungito. Vbi uero exulcerauerit, perinde atq̄ hulus ad cicatricē perducito. Verū enim uero Crito medicus ad stigmata curanda iussit cōfricatæ nitro prius cuti, loco ue affecto resinâ terebinthinâ illini: deinde linamētis colligatâ sex, inquit, diebus relinquito, septima die solutâ lauato, ac uicq̄ stigma cōpungito, breuiq̄ tēporis spacio interiecto, sanguinē fluentē spongia detergito, tenui sale locum confricato: tum deniq̄ medicamentum imposito, quod habet thuris, nitri, lixiuij, calcis, cere, singulorū drach. iij. mellis octo, neq̄ ante diem quintū, imò sexto tandem soluito, & το μίλαν, hoc est, nigrum in medicamento deprehendes. Aliud unguentum: Piperis drachmas duas, rutæ drachmas quatuor, sandarachæ tantundē, auripigmenti drachmā unam, mellis quantum satis est illinito, loco prius nitro confricato: atque alia cuncta perinde atq̄ in superiore peragito, soluēs uero per triduū, nigrumq̄ extergendo rursus obline. Tollit etenim, inquit, in uiginti diebus absq̄ exulceratione & cicatrice stigmata. Aliud, quod Criticum appellationē à parentē obtinuit: Thuris sumere iubet drach. iij. nitri drachmas duas, atramenti futorij drach. quatuor, ceræ drach. sex, piperis, calcis, thapsiæ singulorū, drach. treis, auripigmenti sesquidrach. sandarachæ drachmas treis, mellis quantum postulare uidetur confectio, utere haud aliter atq̄ superiore. Cæterum Oribasius affirmat batrachiū illitum, uel capparidis folia stigmata expūgere. At si altius corporis interna petant, non auferuntur: si paucillum uero cuti insederint, gelido caustere crustam inducendo, maculas eiusmodi extere.

De papulis

De papulis, quæ Græci exanthemata uocant. Cap. VIII.

Apularum eruptiones, quæ græce *ἄνωθιματτα* dicuntur, oriri proprie consueuerunt, densatis in cute crassis humoribus, magis quæ ubi densior suprema pelliculæ superficies extiterit. In quibus itaque profunde in corporis interna subsedit humorum copia, hos ante omnia purgare expedit. Nam si quis id facere superse-

rit, tentaueritque prius discutere, is opilabit magis quam per cutem exhauriet. Sin autem corporis altitudo nullis redundarit excrementis, per cutem istiusmodi euacuandi sunt, & quisquis noluerit eminus per aluum

10 euellere, aut per uomitionem deijcere. Verum curatio impactorum cuti humorum, his quæ inurant & calfaciant machinanda est, præcipue si latæ ac spaciosæ infestant pituitæ eruptiones ac pustulæ. In gelidiore quippe crassioreque humore talia perpetranda sunt: Lauri foliorum mollium, rutæque, & mannæ, æquas portiones conterito, thusque cum oleo macerando illinito: mollemue betam elixando & terendo, cataplasmatismore impingito. Vel ceræ drachmas octo, sulphuris tantundem, salis drachmas sex, arida friato, & infunde olei cyathi semissem, omnia simul decoque, concinnatoque inde emplastro, utere. Frugi præstantissimumque pharma-

Humores inter ni prius exhauriendi quam discutendi.

20 De Epinyctidibus. Cap. IX.

Epinyctides hulcuscula sunt sponte sua surgentia, faciem pustularum præferentia, & coloris ualde rubei, quibus discussis cruenta sanies defluit. Hæc interdum hominem non magnopere cruciant, noctu uero grauiori dolore torquent, que pro hulceris magnitudine debuerint. Cremorem itaque laserpitij aqua eliquans, illinito: arefaciendi namque naturam absque uellicatione possidet. Vel cicutam dissoluendo, impingito: uel brassicam crudam cum aqua: uel apium adiecta farina terito, atque cataplasmatismodo superinducito: uel herbæ apollinaris folia cum melle leuigata applicato: uel solanum absque ullo addi-

30 tamento per se, & coriandro uiridi adiecto: uel eidem malo compescendo folijs oliuæ cum aqua decoctis utere: uel uuas passas acinis exutas contritas & eliquatas splenio (est autem id emplastrum figura lienis) *Splenium.* impactas superinuehito: uel adiantum cum melle tritum epinyctidibus adhibe. Fugiendus porro est acrium & acetosarum rerum esus, fomentatio item, lauacrumque, & solis radius.

De pustulis quæ phlyctænæ uocantur. Cap. X.

Non sponte sua ruptas phlyctænas, doloremque grauiorem afferentes, acu peracuta perforato, quò defluat humor, inde humorem suspenso manu placideque exprimito, cutem circumfusam sinendo: & si impleatur conuiuente uulnere phlyctæna pustula, denuo compungatur, consimilique modo exprimat, seruandaque ut prius cutis ambiens, donec in cicatricem contrahatur, id quod sub ipsa exulceratum est. Quocirca priusque pustulæ discutiantur, è lente elixa, cumque

aqua eliquata factō cataplasmate illinito : Aut mali Punici uirgulas, quæ græce raddia dicuntur, in cinere calfaciens appone, locosq̄ exure. Quod si fiat eruptio, & hūlcus oriatur, adipem suillum liquefacito, spumamq̄ argenti eliquando amisceto, & in linteolū impingens, superimponito: Vel lilij radicem coctam in aqua, tritamq̄ cum cerota superinducito.

Ad epinyctidas & phlyctanas.

ADuersus utranq̄ pustularū speciem, spumā argenti, sulphurq̄ ignē non expertū equis portionibus cum aceto & myrteo dissoluito, foras maq̄ strigmenti balneorū illinito, adiecto oleo atq̄ uino : Conducūt & ad hæc, & ad embrasmata, & perizemata, necnon ichoras, incipientesq̄ dothienas & exustiones, nō ἡ μολυβδαίνης modò, uerumetiam ἡ ὀψίρ, hoc est è plumbo, & ex ouis confectum medicamentum.

De ignis exustionibus. Cap. XI.

Ambusta Vulcano modicè abstergentia medicamenta efflagrant, ita quidem ut eadem ipsa neq̄ excellenter calfaciant, neq̄ admodum refrigerent. Terra proinde Chia, cretaq̄ Cimosia, & Cretica, omnisq̄ terra non ponderosa circumlita cum aceto haud ita acri, aut aqua admixta, pulchre expediunt, bullasq̄ exoriri prohibent : Idem sanè præstat ouum crudum integrum quamprimum impositum, uellere molliore assumptum : mediocriter nanq̄ perfrigerat, & uellicatione exiccat : scriptorioq̄ adhæc atramento igne uista perunge : uel libanotum aqua maceratum, uel lentem elixam & eliquatam, uel eruum cataplasmatibus modo impingito. Cæterum ad exustiones feruentis aquæ, priusquam pustulæ exoriantur, oliuarum salzarum aqua continue conspergito atq̄ foueto : ipsasq̄ oliuas sale conditas cum farina eliquatas cataplasmate impone : uel alumen scissile terito cum aceto, & illinito : uel bilem taurinam cum aqua permulta liquefactam, circumlinito : uel puluerem stacten garo conspergito, uel muria : aut bulbos liliorum, uel hyacinthorum, uel narcissorum cum rosaceo teras, strigmentiq̄ balneorum crassitudine inducta, illinito. Cæterum Marcellus hoc modo componi imperat : Linteolum, inquit, melle irrigato, & in hordeo obuoluens comburito, & cineris drachmas immitte octo, cerussę drachmas quatuor, butyri drachmas octo, ceræ drachmas sedecim, adipis caprilli drachmas totidem, rosacei tantundem. Sed medendis quæ iam eruperunt pustulis, Rhun & farinam hordeaceam cum melle leuigata, cataplasmate impingito : Vel puluerem uiuæ calcis cerotæ confundito, & in linteum illitum superimponito. Medicamentum præterea cognomento Sphæron ad hæc est utile. Vbi uero loca iam exulcerata conspiciuntur, porris eliquatis cataplasma impone : uel portulacam terendo cum farina, cataplasmatibus modo inducito : uel stercus columbinum linteo obuolutum exurito, oleoq̄ dissoluens, cinere ipsius utere. Mirum sanè quàm præsentaneum perhibeatur ambustis hoc remedium : Pini aut piceæ cortex, seu adiantum aridum friatum, myrtiue folia concremata, & in puluerem

Exustionis
aque feruientis
de medela.

uerem contrita insparguntur. Cōducunt insuper hæc singula si cum cerota concinnentur. Nec non quod accipit rubeæ anchusæ radicis aridæ, setæ, contusæ, & friatæ uncias quatuor, ceræ dealbatæ uncias nouem, rosacei unc. octodecim. Postremo cōpositio ex cerussa cum exigua medulla ceruina, exquisitū præsentaneūq; in exustionib. id genus est remediū.

Ad uerberibus percussos. Cap. XII

M Edendis flagellorū plagis, sumito cerussæ, & spumæ argenti æquas portiones, ceræ quadruplum, cum lilino aut rosaceo, & emplastri modo utere. Primo uero die lilino tantum seorsim utitor: uel croci, tragacanthæ, singulorum drachma una, ouoq; integro absq; eruis concusso utere. Flagris præterea cæsis, pellis ouis recens excoriatæ calida circūposita, reliquis omnibus magis naturalis diei spacio medetur.

Pilos ex combustionibus nasci. Cap. XIII

C Apilli ab exustionibus emergunt, si folia ficus in aulula decocta cum cerota emplastri modo imposueris: uel caricæ drachmas octo, amaraci (quod Græci *σάμψυχοι* dicunt) drachmā unam terendo cum oleo, cerotæ crassitudine utere: Aut ramentorum lapidis drachmas centum, squamulæ æris drachmas decem cum aqua concinnatis inde pastillis reconde, & quum usus poscet, misce partem unam cum cerotæ partibus octo.

Ad desquamationes. Cap. XIII

I N corporis desquamationibus porrò, & summæ cutis hulceribus, primis diebus uel uino, uel aceto, uel oxalme cōstringito: sequentibus autem diebus ad inducendā cicatricem, pinguis & albis emplastris, teneris & delicatis utere. Maxime uero iuuat illud: Cerussæ medimnus unus, guttæ ammoniacæ semissis, myrtei quantū satis: guttā ammoniacā in aqua eliquando, cerussam admisce, infundens myrtinū, & utere lipara aut ramento lapidum qd marmorarij deradūt, squamā æris admiscens, & myrteo cōterens: uel cretam cimoliam & argenti spumā cum uino & cacino & myrteo leuigans, utitor.

Ad parasymata, & attritus *ἀποτριμματα* appellata, & hulcera inueterata, & seniles ac molles cutículas.

S Pumæ argenti, chrysidis aureæ uel harenæ drachmæ quinquaginta, ceræ drachmæ uiginti, resinæ aridæ piceæ drachmæ duodecim, olei cyathus unus & dimidiatus: lithargyrū & oleum ubi coxeris, reliqua in iijce, rudiculaq; commouens, & in mortariolo emolliens, utere. Desquamatam uero cutem hulceribus amputare non conuenit, sed adducere remediū, & foris impingere, coit nanq; & conglutināt hoc pacto, etiam si denigratū extiterit: Denudata uero carne, egre cicatrix cōtrahitur, uellacatione & sordibus infestato hulcere. Cæterū ab inflammatione seruat aposymata rhus rubeus cataplasmatīs more superinductus, leuigatus cum melle: uel iunci rotūdi odorati coma cremata, & cum melle imposita,

Ad apofyrmata, & flagellata, & contusiones articularū, doloremq; sedans.

Spumæ argenti, ceruffæ, uniuscuiusq; unciã unã, ceræ unc. sex; olei pu-
Sri uel rosacei librã unã & dimidiã, amyli uncias duas cõfunde. Prodest
adhæc eadem, pelariū *δι'ελκυσματα*, necnō confectio ex ouis consimiliter.

De formicis & uerrucis. Cap. xv.

Quo intervallo
lo formica ex
uerruca dista
deant.

Horum uterq; morbus exigua quædam est in cute excrescen-
tia, callosa, & magna ex parte rotūda. Hoc uero dirimūtur di-
scrimine: Formica quidē, quæ *μυρμικία* græce appellat̃, latiore
basi sessiliq; est, & in scalpendo & attritu similem uellicantis
formicæ sensum facit. Verruca uero, quam *ἀγκυρόσδονα* nuncupant, basim
habet angustam ac pensilem, ita ut chordæ nexu suspensa pendere uidea-
tur. Hos sanè tumores è medio tollunt elaterium cum sale impactū: liba-
notus item cum aceto, grossi cum aceto, & farina, nitroq;: succus ficī illi-
tus: itidem tithymalli, smaridisq; caput, salsa, cremata: Aerugo item cum
sulphure igne intacto combusta, ocymi folia cum atramento sutorio, pal-
mitum clematidum uel etiamdum uiridium & deustorum instillatio, re-
trimentum ouinum cum aceto, hirci bilis illita: herbæ solaris (quod græ-
ce heliotropion dicūt) maioris fructus, cum uino cataplasmate inductus:
ruta addito nitro, & pipere: nitrum cum lotio impubis pueruli, stercus
bouis armentarij in aceto adhibitum.

De Ganglio neruorum reuolutione. Cap. xvi.

Ganglion, neruorū est concretio siue reuolutio ex percussu uel
labore proueniens in plerisq; corporis quidem partibus, præ-
sertim uero secundum eas quæ mouentur, puta manus extre-
mas, & pedes. In quo utiq; malo Archigenes iubet asbeston
calcem cum adipe anserino, & resina terebinthina imponi: crebro tamen
ex achate lapide medicamento utitur. Oribasius uero usus est illo, quod
habet ceruffæ, resinæ pineæ, olei ueteris, uniuscuiusq; unciã unã, gut-
tæ ammoniacæ thymiamatis, galbani, singulorum unciã unã, ceræ
uncias quatuor: Aut plumbeum orbiculum crassiore, spondylorum in-
star, magnitudine excedentem ganglion, imponi & alligari præcipit:
pondere nanq; suo dissoluit ipsum longo tempore. Et nos illo quoq; so-
lenniter utimur, uel Arida & mastichira.

De inflammatione, quã Græci phlegmonen dicunt. Cap. xvii.

Communiter quidem omnes calentes cum dolore & inflāma-
tione (quæ phlogosis græce uocatur) tumores, phlegmonas
Græcorū medici appellare consueuerūt: Latini nunc inflam-
mationes, nunc ardores, quandoq; collectiones, tumores in-
terdum. Cæterum pro diuersitate materię ipsos efficientis, horum quoq;
differentiam cõmutari perhibent. Sanguine nanque bono & symmetro
in partem aliquam cumulatiuè sese insinuante, & ob nimiam copiam con-
densante, peculiaris cognomenti phlegmonen fieri asserūt. Bile uero fla-
ua in aliqua corporis parte hærente, collectionē hanc herpeta uocant. At
ubi

Herpes.

ubi sanguis unà cum felle flauo in partem defluit, erysipelata constituit. *Erysipelas.*

Quando uero subterfluens sanguis calidus satis fuerit atq; crassus, *αἰθρα-* Anthrax.
κας, id est carbones parere solet. Ab ea igitur quæ proprie appellat phleg-

gmone, quæq; in permultis usq; accidit, inchoandū. Ea tumor quidā est ru *Phlegmone.*

bens cum dolore, renitens ac reluctans tactui, calensq; , ex sanguine ut dixi bono ortum habens, qui aliquando ex uniuersa corporis mole fer-

tur: nōnunquam in ipsa modò particula nimium redundat, ita ut in uasis non contineatur, sed roris instar in media loca uacua excidat. Vulnera-

tionibus adhæc sæpius & ruptionibus, hulcerationibusq; , & alijs com-

10 pluribus quæ foris ingruunt caussis hæc accedit & comitatur affectio. Quū igitur pars corporis aliqua subito absq; præcedente caussa euiden-

te inflāmatur, toto uero corpore in partē mittēte uniuersum tum corpus sanguinis detractioe leuandum est: membrū aut inflāmatum irrigan-

dum, & cataplasmatibus illinitioe consolandum, non calorificis & hume-

stantibus rebus, sed ijs quæ id qd influit auerrūcare & repellere queunt, quodq; in loco hæret affecto, deijcere. Cataplasmatibus igitur modo sem-

peruiuū, & mali Punici lemmata in uino decocta, ceramq; cum farina cō-

positam impingito. Quum itaq; dolor uehemens nullus excruciat, hoc etiam fuerit utendū. Cum dolore uero maiori parte fluxu infestata, neq;

20 tum calidam aquam aut oleum adhibeto, uel quæ ex farina contextuntur cataplasmata: hostilia nanq; hæc rheumaticis affectionibus sunt. Ad mi-

tigandā uero doloris uehementiam medicamentū *ἀγλαυκίος*, & ex rosa-

ceo, ceraq; exigua, uelleribus sordidis hyssopi quamplurimum continen-

tibus excipiuntur, & applicantur: æstate quidem frigida, hyeme uero tepida: complectendo superiores locos affectarum partium spongia in-

30 tincta uino adstringente & austero, siue posca egelida. Admiscendę por-

rò sunt cataplasmatibus ad eam prouinciā idoneæ ac utiles herbæ. Helix-

ne propterea omni inflāmationi accommodata est, cum intra exordia statim, tum etiam in ascensu & incremento. Glaucium non dissimiliter,

30 atriplex, & malua, lactuca item, & cucurbitæ calidis illitæ. Ex re quo-

que & usu sunt tribuli utriq; ad eas quæ ex destillationibus oriuntur inflā-

40 mationes. Brassica præterea ad tumores induratos. Cæterum quū discrimine quopiam dissident, pusq; nullus subcidit, ex chalcitide empla-

stro medicamine curato, uel aliquibus eiusdem generis, quæ ad fluxus egregie conducunt. Puram porrò lanam uino imbutam austero, extrinse-

cus medicamēto iniice: Quocirca istoc medebere modo his qui ad fluxū referuntur ardoribus. At qui in aliqua occasione cōsistunt, humectando calfaciendq; non lædes, & si quando res ususq; feret scarificato eosdem, opportune id atq; decenter faciens. Verū si eas quæ ex fluxu originē tra-

hunt partium inflāmationes scalpello incideris, præsertim ab initio statim, autor certe caussaq; ingentis alicuius incōmodi fueris languenti.

Quod si tibi suppurationē coire aut cōglutinari nō posse uideatur, panē in hydrelæo coctū cataplasmate impingito: uel hordeaceam farinam compari modo præparatā. Conspergatur præterea & foueatur membrum aqua althææ radicis recoctæ. Atqui si ægre in suppurationem tumor perducatur, aut cute imperspirabili difficulter distrahatur ac digeratur, cataplasmate ex ficibus factū utere. Oportet autem dulces & præpingues ficus elixas eliquari in aqua, & aquam mellis instar tenuem efficere, farinamq; hordei iniicere: & si dissipetur quidem tumor, sed leuius quàm opus sit, cum ficibus hyssopum aut origanū coquito. Si extendere uehementius est animus, salia decoctioni immittito. Exquisita autē diligentia attendendū, ne propter uehementiorem ariditatem membrum obdurescat. Et si quando eiusmodi quippiam olfeceris, aqua cucumeris syluestris radicem, aut althææ, aut bryoniæ decoquito. Fortior autem est dracunculi elixatio, quæ utique uehementius multo distrahit & discutit. Ipsum adhæc ex dracunculo medicamentum ualidius eiusmodi dispergit & disijcit. Interdum igitur hæc sola decoquas, aliquando uero etiam ficus aridas iniicias. Farinam quoque cum adipe misceto. Et oleum anethinum discutiendi uim habet, humoresq; crudos ac tumores incoctos conficere & maturare potest. Pix quoq; duriores & crudos tumores uniuersos maturat ac concoquit, indita cataplasmatibus, & præcipue liquido.

Medicamentum compositum.

Iam quidem maturi concoctiq; abscessus imposito splenio, post eijcere deprehenduntur: Incoctos uero tandem discutiunt ac dissipant, lapidis pyritæ drachmæ duodecim, guttæ ammoniacæ leuigatæ tantundem, fabaceæ farinæ uncia sex: excipiantur resina liquida, & cuti inungendo impingant. Cæterū splenium ne tollas, quoad ultro decidat. Remedium tamen illud haud ita diu antè est præparandū, arefit enim ocysissime. Si uero ob hæc tumor nihil distrahat, pus autē circūquaq; subiaceat, detrahendum illud, & euacuandū. Obseruato quidē ac fugito deinceps ne oleum applices aut aquā: uerum si abluendū quandoq; hulus fuerit, mulso, poscaq; ac uino, necnon œnomelite utendum. Et si quidē inflammetur, ex lente cataplasma: sin nulla adsit iustitiamatio, aliorū quippiā medicamentorum in forma emplastri in istiusmodi sectionibus usurpemus: Neq; etiā his minus confectionem *ἡ δὲ τῆς χαλκίτης*. Spongiam insuper aut lanam uino irrigatas acerbo superimponere. Ast uulneri nullum pinguetudinem præferens medicamentum admoue: cuius farinæ tetrpharmacum est: pressius nanq; & exactius potest arefacere.

Quæ dilaniant abscessus.

Quoniam autē nōnulli ferro apostemata difsecare nō dubitant, faciendū fuerit periculū, id ipsum ne remedijs etiam *ὑδρωσινούσις*, hoc est colligendi attrahēdiq; uim habētibus, queat emoliri, narcissi radicē cōterēdo eliquan.

eliquandoq; in mulso cum irino coquendo, cataplasmate impingito: Vel harundinis mollem radiculam cum melle contere. Quod si duri fuerint abscessus, in aqua mulsa pariter decoquito: uel aristolochias cum melle cataplasmatibus modo superinducito. Disrumpunt præterea picis aridæ, propolis Creticæ æquales particulae, & cicatricem inducunt.

Dionysia medendis abscessibus admirandæ uirtutis, & ad sanandas mamillas affectas, & bubones, congregandi attrahendiq; potentia re- gnans, per abditos meatus distrahens.

10 **P**Harmacum cognomento Dionysia, prædictæ ad enumeratos affectus facultatis, ex his componitur: Sumito olei ueteris, aquæ, uniuscuiusq; libram unam: Hydrelæum illud decoquito, paulatimq; spumæ nitri uncias sex immittito, misyos unciam unã seu duas: decoquantur donec à sordibus impolluta reddantur, deinde adijce, mannæ, thuris, ceræ, resinæ terebinthinæ, singulorum uncias sex.

Ad neruorum abscessus.

ADuersum abscessus, qui ἀποσάσεις dicuntur, & neruos occupant, hæc probantur subsidia: Ceræ colophonix, butyri, uniuscuiusque libra una, picis aridæ, mellis, singulorum libræ duæ, ferruginis uncia tres, uisci quantum satis est, & oxyra, & mastichira. Aliud epispasticum:

20 Accipe guttæ ammoniacæ thymiamatis uncias sex, ceræ, resinæ terebinthinæ, uniuscuiusque uncias quatuor, sulphuris igne intacti uncias tres, nitri tantundem, atque Smelion quod uocant medicamentum, nec non diafscordon, id est ex alijs præparatum, uiolenter ea quæ iam mutata sunt, disrumpunt. Id etiam quod è cremore seminis lini fit, discutit, & transmutat, rumpitque ad aptitudinem. Sed ad mansuetiora apostemata, contra abscessus quoque, secundum atque post aures, quas Græci τρωτιδίας appellant, dicta expediunt pharmaca. Hæc igitur super descendente ex inflammatione abscessu. Galenus quippe asserit abscessum (quod ἀπόστημα Græci indigitant) nonnunquam etiam si nulla inflammatio præcesserit posse consistere, hac quidem ex sanguine inculpato originem trahente: confestim nanque ab initio, inquit, per alium quempiam humorem (intelligit aut pituitam aut bilem) densatur tempore, subiectæq; partes adhærentes abscedunt, & ob id sectæ quoque omnigenam ideam humidorum & solidorum corporum intra sese habere uidentur: Oleo etenim & lotio, grumoq; atque humore mellis speciem præferente, & mucoso, & ossibus, unguibusq; & capillis, in abscessibus similia reperiuntur corpora: certe & animalia non raro deprehensa sunt, cunctis ferè quæ ex carie nascuntur quamsimilima. Porro lapidibus & harenis, testis, lignis, carbonibus, argillæ, glæco, strigmentoue balneorū, amurcæ, & feci deniq; (infit) comparia, ἀπό σπύμματα maxime inueteratis hulceribus ac suppurationibus consistunt. Proinde absolutior apostematum extra corpus significatio quam compendiosissime dicenda: & quæcunque adhibitis remedijs non admittunt diaphoresim,

Apostematis
comites.

quam latine digestionem euaporationem uel dixeris. Est igitur abscessus seu apostema, carniū, carnosarumque partium, corruptio & migratio: uerbi causa musculorū, uenarū, arteriarū. Horum alij quidem abscessus tunica continentur, ueluti atheromata, steatomata, melicerides: Alij uero tunica destituuntur, genere onomasiæ nomenclaturam sortiti, de quibus in præsens uerba facere statuimus. In abscessuum generatione magna ex parte præcedit phlegmone, qua de nunc agemus. Cæterū quādoque confestim etiam à principio, ceu iam pridem diximus, oritur abscessus. Accedit autē apostemati, umbręque instar comitatur ardor uehemens ipsius loci, & spaciosus tumor, rubicūdioreque solito, & durus cum dolore pungitiuo, & pulsu, & grauedine, ita ut uideatur partiū aliqua suspendi. Quod si locus opportunus sit, febris quoque inuadit, & horror inordinatus, & per noctem impensius dolent ac feбриunt: Adhęc bubo nōnunquam eisdē emergit exurgitque prope adenas, quas dicunt glandulas. Quum autē ad unguem cōsummatur apostema, magna ex parte minuitur, stimuli uero pruriginosi redduntur, & torpere nōnihil incipiunt, tumorque fastigiatur magis in apicem quasi in pyramidem acutam, admodū tinctus, & tactui cedens, & superficies in acumine detrahitur ac desquamatur. Dico autē hæc de ijs qui foris rūpuntur. Si quidem igitur ex medicamentis, aut sua sponte rumpatur, emmoto curetur & educatione, particulatim euacuato pure: Sin contrā nihil exacuatur abscessus, eo quem in chirurgia prescribemus modo succurito.

De Gangræna & Syderatione. Cap. XIX.

Gangræna.

Syderatio.

Quando inflāmatio, quam Græci φλεγμονή appellunt, neque distrahitur, neque in pus conuertitur, frequenter in gangrænam & syderationem, quam σφάκελον gens eadem nuncupat, commutatur: de quibus impræsentiarū agemus. Gangrænas quidem esse dixerūt ob magnitudinem inflāmationis, uitæ, sensus & motus partis uidelicet affectæ extinctionē, neque dum factas, sed iam futuras ita cognominant. Huius affectionis tanta tyrannis est, ut nisi quispiam rupta omni mora præsentissimas tulerit suppetias, pars afflicta promptissime mortis habitum contrahat. Cuius membrum eiusmodi perpetuo languore uexatur, uel egritudinis hominē ipsum extingui necessum est. Quū uero postremo sensu carere locus ita languens cœperit, nō iam hunc mortuum gangrænam, sed syderationem, σφάκελον à Græcis, ut dixi, appellatam, nominant. Accidit autē istæ affectio ipsis etiam ossibus, quū eisdem circumfusa caro tetros gignens ichoras eadem humectabit & tabefaciet: membrum proinde extinctum tandem, ocyssime ad uiuum usque est amputandum. Cæterum in gangræna curatione, sanguis ante omnia male habentis membri quāmaxime fieri potuerit detrahendus est: aut enim uenam secādo labefactus sanguis exhauriendus est, quum circa eandem partem uena spaciola ac turgens conspicitur: uel totā cutem incidendo, pluribus & altis scarificationibus, sinentes sanguinem ad loca tabida putridaque

tridaque defluere. Succurritur autem his ex melle farina erui, aut loleacea, aut fabacea. Si quis uehementius desideret, salem immittat, uel pastillum Andronium, aut id genus aliud quippiam: Conferunt & gangrænis nuges peruetustæ: Perpurgat uero & abstergit ipsas urtica, cremorque tithymalli, in loco ac tempore & mensura exhibitus. Conducit item hoc malo affectis lupinorum amarorum elixatio infusa haustæue. Nonnulli post sectionem, tutioris excisionis gratia, cauterijs adhibitis exurunt, quibus salcum porro admouendum. Postremo ad crustas dimouendas cataplasma adglutinandum ex pane, uel hordeacea uel frumentacea farina decocto

*Crustas porri-
cientia.*

10 in hydrelæo: Et cephalico arido seu xerio cum melle, tetrapharmaco item & Macedonico quod uocant, utendum. Pulchre uero beneque crustas detrahit, panis cum apio leuigatus eliquatusque, aut ocymo: Aut iris, aut panax, aut aristolochia, acorum uel cum melle, uel etiam rhus. Probe similiter crustas abducit, & è medio tollit Machæronis medicamentum: Et isis, linamentaque concepta, quæ græce emmota dicuntur, ex melle. Sed in corporibus delicatis & mollibus sufficit farina erui cum melle.

Ad gangrænas ex Oribasio.

20 **R**ubiginis rasilis, rubricæ, aluminis scissi, æquas portiones aqua liquefaciendo, gangrænis inungito: Loleacea item farina cum raphano & sale cataplasmatibus modo impacta gangrænas remouet, quandoque etiã cum aceto: Vua passa acinis demptis cum cortice adiecto sale & oximelite idem præstat: Interna iuglandiũ (quas nuges uocant Basilicas) myrtique folia in uino elixa, & macerata cum melle: Raphanus cum aceto crustas, quas Græci *εχάρπας* dicunt, ad os usque exterit & effringit.

De Herpete. Cap. XX

Hæra, nulloque alio humore confuso flaua bile excreta, in membro aliquo hærente, affectus quem herpeta Græci, id est serpens hulus nominant, paritur: qui si concretionem suam crassior & maioris accrementi fuerit, altius totam usque ad subiectam carnem exhulcerat cutem: & appellatur hic *ερπης ἐδιδόουλη*, quod est herpes 30 corrodens ac deuorans. Sin tenuis minoreque acrimonia, & calida fuerit materies, exiguas bullas, paruasque pustulas in summa cutis superficie miliaris seminibus instar excitat. Miliaris herpes à similitudine nuncupatur: quanquam Oribasii opinione, mixta flauæ bili pituita, miliaris hunc herpete constituit. Curandus igitur erit herpes, uniuersi corporis per cholagogon (quasi selagium, hoc est bilem proliciens atque educens dicas medicamentum) expurgatione & euacuatione. Locisque languore possessis frigorifica, siccificaque adhibenda sunt remedia: intra principia quidem capreolos uitis, rubique & plantaginis, cataplasmatibus more impingentes: 40 deinde lenticulam his admisceto. Quandoque etiam ex melle & farina, & quod iam pridem traditum est ad inflammationes ex destillatione, cataplasma absque semper uiuo. Exhulceratis uero locis pastillos passo, uino uel tenui, & adstringente, non uetere, uel posca diluta eliquatos & dissolutos

*Herpes estio-
mentos.*

*Herpes mia-
liaris.*

*Herpetis anti-
qui & pustulo-
si curatio.*

illinito: Admouendum præterea est glaucium, & quæ hoc uiribus po-
tentiaq; maxime referunt, ex aqua. Si nihil remittatur, acetum admisce-
Cremor adhæc plantaginis, aut solani, uino temperatus magnifice opitu-
latur: uel semen lini arefacito, inq; uino & oleo decoquito, & eliquans su-
perinducito: uel cretam cimoliam solani succo diluens & eliquans, inun-
ge: uel spumæ argenti uncias quatuor, & porri cremoris cyathos treis,
betæq; succi tantundem leuigando, illinito. Vetustis porro iam eiusce-
modi hulceribus, pastillus Musæ & Andronis expediens est præsidium.
Aliud ad pustulosum herpeta: Recrementum plumbi in uino adstrin-
gente austeroue conteratur, & illiniendo superimpingantur catapla-
smatis modo folia betæ in uino decocta: uel ceræ uncia quatuor, myrtei
uncia sedecim, recrementi plumbi uncia quatuor uino dimidio illinian-
tur. Consistente aut noma hulcere pascendo serpente, ex recremento ce-
rota utere: uel lente cocta cum melle, cataplasmate medetur. Ceterum ad
herpeta sub cute, recrementum plumbi excipiens, rutæ cremore eliqua-
to, uel cerotam rutæ loco myrteam. Aliud: Lanæ ueteris illotæ cir-
ca facem adustæ drachmas duodecim cum dimidia, ceræ drachmas ui-
ginti quinque, recrementi plumbi oxybaphi drachmæ semissem, adipis ca-
prilli seruati, & aqua abluti drachmas uinginti quinque, myrtini uncias
quinque. Aliud ad acriter depascentes: Accipe corticum dulcis ma-
li Punici, spumæ argenti, uniuscuiusque drachmas sex, lanæ sordidæ ad
facem crematæ drachmas treis, ceræ drachmas duodecim, cerussæ dra-
chmas octo, thuris scissilis drachmam unam, uino & myrtino excipe.

De igne sacro, erysipelatue. Cap. XXI

*Erysipelas ca-
pitis latu cura-
tuq; difficilius.*

Aleno autore, tumor ex feruente tenuiq; sanguine excitatus,
priuatim & proprie erysipelas, id est ignita rubedo ab inflam-
matione, uocatur: atq; ex utrisq; sanguine pariter ex bile fa-
ctus, ex abundante dominanteq; altero humore nomen affe-
ctioni inditum est. Sanguine nanque iustum naturæ modum excedente,
inflammationem erysipelaceam: flaua autem bile superante, erysipelas
inflammatum nuncupant. Plerunque autem fermè ex sanguine biliq; in-
calesceus membrū ac turgens, erysipelatis cognomentū obtinuit: Verū
secundum utranq; rationem, haud ita magno discrimine dissident. Sed
quod ad opis ferendæ usum attinet, non ignorandum est erysipelaton
operosiora esse circa caput: proinde nisi efficaciore subueniat adminicu-
lo, languentes interdum suffocat. Quamobrem ab initio confestim simul
atque apparuerit, uenam in cubito aperi, maxime quidem ad humerum,
uenam appellatam humeralem: at si ea non compareat, obuiam. Sin uero
sanguinis detractionem quippiam uetet, utendum fuerit purgatione, bi-
lem proliciente agenteq; medicamento facta, qua in ceterarū etiam par-
tium erysipelatibus utere, uel maioris efficaciz clysteribus. Erysipelataq;
perungito, id quidē quod influendo sese in eandem partē insinuare moli-
tur, retundentibus frigidificis: aceruatum uero usq; dissipando modice
calfa

calfacientium & humectantium beneficio, priusquam liuorem nigro-
rem uel membrum cōtrahat: Obseruatis perpetuò illinitionibus *δι' υγρῶν*,
id est humidis, ut crassius cōmutetur per spongas probe intinctas, ablu-
tis prioribus: multa nanque & feruida membri incensio ocysissime eua-
porans, exiccat arefacitq; eadem. Initio itaque statim erysipelata, ut di-
xi, rebus cum humiditate quadam citra uellicationem frigorificis illini-
to: Cuius classis censentur, semperuiuum, & portulaca, & herba puli-
caris, & ex locis cœnosis lens, seris, cucurbita, solanum, herba apolli-
naris, lactuca, & glaucium, aliquando etiam apium, ramniq; folia cum
10 per se, tum addito pane cataplasmatibus modo impacta: necnon cerotæ ex
aqua egelida: Admiscetur uero his opij nonnihil, succiq; papaueris, &
cicutæ, & mandragoræ. Concinnenturq; composita medicamenta, fiatq;
cerota ex cera dealbata, rosacei quadruplo admixto ex oleo omphacino,
absq; sale facta: in pila emollitis omnibus, aqua gelida infusa, quantum in
se suscipere potest. Quod si aceti tenuis, & *δι' αὐγῶν* pauculum quid admi-
scueris, præstantius, reddideris remedium. Atq; farina quoq; cum herbis
aliquot prædictis refrigerantibus, frigoris quantum res postulat, inducit.
Et palmularum dactyli pingues cum horum aliquo. Illiniatur præterea
membrum cum cerussa, aut creta cimolia, aut terra figulari cum solano,
20 aut spuma argenti cum rosaceo: uel chalcitide adiecto oleo & passo: uel
cerussa cum aceto, & lycio, uel acacia cum aceto. Remittente porrò feruo-
re probatur usus quidem simplicium, sulphuris igne intacti ac uiui, men-
tæq; cum oxyrhodino, aut rutæ cum absinthio, aceto, & oleo: uel spumæ
argenti, adiecto porri betæq; cremore. Compositorū uero priuatim qui-
dem ac proprie in capite commendatur usurpatio huius pastilli: Spumæ
argenti, cerussæ, croci, sulphuris ignem non experti, opij cum uino pas-
so. Communiter uero partibus uniuersis, rubricæ sinopis, chalcitidis,
misyos, ossis, rubiginis, atramenti sutorij scissi, æquis portionibus, cum
aceto utere. Aliud: Accipe sulphuris uiui, cerussæ, opij, acaciæ sin-
30 gulorum pares partes cum aceto.

Cataplasma ad ignem sacrum, hulcera serpentia, abscessus pa-
rotidas, & ignis ambulaciones.

Syme althææ recentis foliorum mollium libram unam, coquendoq; in
shydrelæo probe conterito, &ingere rosacei uncias quatuor, spumæ
argenti, cerussæ, uniuscuiusq; uncias duas cum dimidia: denuo cum co-
riandri succo leuigato, uel cremore semperuiui, aut solani: inde fragmina
micas uel iniice, donec formam induat emplastri, & superinducito. At-
qui emplastro etiam illo utitor: Cecini gallaciniue libra una, myrtei tan-
tundem, *μυρῶν* uncia quinque, spumæ argenti uncia quatuor, eruginis rasæ
40 uncia duæ: Aceto dissoluantur rubigo & lithargyrus.

Cerota ad erysipelata & igne uisita.

Ceræ dealbatæ sumito uncias quatuor, rosacei quadrantem unum,
Cœua sex, perdiciadis uncias quatuor. Cessante autem inflammatione

Humida absq;
morsu refrige-
rantia.

aut diutius permanente, priusq̄ liuescat membrum, cataplasma illinito ex farina hordeacea. Quod si luridum iam fieri coeperit, scalpello partes incidendæ & scarificandæ, cataplasmaq̄ impingendum. Fouendum item deinceps passo ex unda calida, interdum uero etiam marina, aut salugiæ ne: nonnunq̄ etiam cataplasmati commiscetur: Postremo prædictis compositis utendum, animum cum medela applicando: Nam si diutius perseuerent, in suppurationem uel in cariem commutantur.

De pano, bubonibus & furunculis. Cap. XXII

Bubon
Panus

Ecundum Galeni sententiam bubon, quem inguen à loco, eo quod in fœmoribus plerunq̄ ingruat, Romani nuncupant: & panus, quod φύμα Græci appellant: & furunculum, quem φύγε-
θλον gens eadem nominat, nihil aliud quidem sunt quàm ἀδένων
παθήματα, hoc est adenum glandularumq̄ affectiones. Βύβων quidem inflammatio, Panus uero glandulæ inflāmatio suppurare incipiens. Aliorum autem quorundam opinione, tubercula communiter omnia, è quouis membro præter naturã erumpentia, ita quidem ut abscessus tumores referant, phymata, hoc est Pani uocantur. Tradit enim alpha medicorum Hippocrates, quibuscunq̄ tubercula phymatæue in fistula urinariõ ue meatu erumpunt, ijs suppuratione facta & prorumpente, labor soluitur. Quicunq̄ igitur bubones ex cespitatione, uel alijs hulceribus, doloribus ue excitantur, periculo uacant. At qui in febribus, præcipue infestante pestilentia ingruere consueuerunt, pessimi, siue in inguine aut fœmoribus, siue sub alis collõue proueniant. Verum priores intra initia statim, quemadmodum quæuis inflammatio, præsidijs perfrigerantibus & constipantibus auerruncantur: uel spongiæ impositu è posca, uel lanæ ex uino, & oleo ex oliuis acerbis & immaturis expresso, uel rosaceo, uel melino, aut lentiscino, uel myrteo: Inde eis quæ discutiendi uim habent utendum. Quod si totum humoribus succisq̄ redundat corpus, leuandum est: Sin excrementis corpus non affluerit, loco in quo hulcus consistit amussatim prospiciamus, perinde atque in sermone de hulceribus pressius agetur. Cæterum glandula inflammatione oppressa, uelleribus oleo chalaistico, id est relaxate intinctis, mitiganda est, membrumq̄ uniuersum eis circumuoluito. Suppuratum uero tumorem noli prompte incidere, uerum medicaminibus cerotæ formam imitantibus distrahere tentato: qua in re primas facile tenet medicamentum ex aperano, & botanicum, id est herbaceum. At si non procedat distractio, aut eius uirtutis medicamenta ad manum non sint, ad sectionem perueniendum, perinde atq̄ in reliquis abscessionibus. Opus item ferendæ cõsimilis erit ratio: Porrò in febribus, uel ut summatim dicam, in humorum nimietate, auersanda & fugienda sunt refutantia excutientiaq̄, ne rursus extrusa in profundum descendat materies: sed à disijciendi facultate præditis confestim auspiciandum est. Et si nullum impedimentum uetat, puta ætatis, aut uirium, ex uena cubiti ante omnia sanguis detrahendus est. In topicorum

Tumores non
statim incidendi.

rum autem usu, fodus ex decocto chamæmelorum, aut anethi, aut id genus aliorum comprobantur. Reliqua uero medicamentorum materia, huc ex his quæ proximi uoluminis capite de parotidibus inscripto, memorata sunt, transferenda: neque ex his etiam minus, quæ nuper admodum mihi ad inflammationes conferre dicta sunt. Proinde furunculorum quoque curationem ex his quæ ad erysipelata conducere recensuimus sumito. Atticus in super aster herba, quæ buboniū, hoc est inguinalis etiam ob hoc ipsum appellatur, non solum cataplastatis instar impacta, sed aligata quoque bubonibus, opitulari creditur. Panos præterea discutit ac disijcit emplastri modo adhibitum adiantum, atriplex, helxine, althææ radix in uino elixa, gutta ammoniacæ cum melle eliquata & imposita: uiscum cum resina cerota. Rumpit item propolis (sordes apum, quæ legi in aluearibus potest) lupini amari cum aceto cataplastate illiti: cucumeris syluestris radix resina terebinthina excepta: radix capparis consimiliter: nitrum itidem cum fermento uel ficubus.

*Atticus aster
cur buboniū
dicatur.*

De Dothienibus abscessibus cum tumore. Cap. XXIII

Dothien, quem & furunculū appellant, tumor est abscissionis faciem præferens, ex crassis humoribus in carnosissimis partibus consistens: clemens quidem ac mitis, quum in sola cute constiterit: maleficus autem curatuque difficilis, quum non in summa cute, sed altius coierit. Dissipat autem ac disijcit dothienas & maturat triticū mansum, atque dentibus ita friatum & impositum: Mastiche Aegyptia, uuæ passæ exemptis acinis sale contritæ, & cataplastatis more impactæ: hoc utique uel distrahit, uel findit. Vel ficus aridæ ex hydromelite adglutinentur, aut resina ficubus commixta imponatur: Aut ipsæ ficus aridæ dum fuerint pingues diuisæ: aut fermentū cum nitro: aut semē lini cum melle: aut alterci folia leuigata cum butyro. Hactenus quidem incomposita. Mixta uero, confectio ex fermento: quæque confecta est ex polline, diagyreos nomen obtinens: & medicamentum suo nomine Dothienicum appellatum, conuenit. Fodus uero calfactioque, spongijs mollibus continue in calidam aquam immerfis, indeque ita impositis, id genus tumoribus remedio sunt.

De Termintho tumore atro ac tereti. Cap. XXIIII

Ribasius terminthum phymatis speciem esse asserit, bullamque nigri coloris, tam superiore quam inferiore parte adiacere, qua sublata inferius simile quiddam desquamato apparet: quo quidem dissecto, pus deprehenditur & subterfluit. Dioscorides uero & Alexander inquirunt: Terebinthi sunt exuberationes tumoresque in corpore prouenientes rotundæ & oblongæ, atrii coloris, terebinthi fructibus consimiles. Quocirca his quoque comparari omnino ratione, ceu alijs phymatos faciem habentibus tumoribus succurrendū, ex prædictis subsidijs huc transferendo adminicula.

 Vum sanguis copiosiore atra bile abundarit, & referbuerit, inq̄ aliqua corporis parte (toto enim corpore pariter erumpit) tabescet, carbones abscessus, *αἰθραρες* appellati, plerūq̄ nascuntur, quæ crustosa quidem sunt hulcera, magnaq̄ parte bulla, igne ambustis non dissimili incipiunt: quandoq̄ sine ea emergunt. Locus à principio tantum perpruriscit, mox una interdum quidem pustula, nōnunquam uero plures etiā tenues milij magnitudine sequuntur: disruptisq̄ ijs, crustosum redditur huncus, in faciem omnino earum quæ cauterio adusta fuerūt: Quandoq̄ cinereo colore crusta apparente, ¹⁰ quandoq̄ uero atro, sic ut adhæreat ima radice, & ueluti infixū sit, atq̄ quodāmodo serpat. Fit etiā cætera quæ circūfusa hulceri caro est, cum ualidissima inflāmatione, nigra colore, nitetq̄ bituminis aut picis instar: Eiusmodi uero bilis est ad unguem atra. Verum quæ in carne consistunt carbunculi, breui limite circūscribūtur auferunturq̄: qui uero in membranulis, quos græce *ἐμύδας* dicunt, aut neruis gignuntur, longo tempore durant, & dolorem finitimis etiā subiectisq̄ locis communicant, ita ut inflammationes erysipelatosæ fiant: nō paucis sanè in suppurationem uertatur, plurimis uero & febres aliquando superaccedant. Oboriuntur aut̄ & pestilenti aliqua ex causa carbunculi. Medendum itaq̄ ijs ipsis ²⁰ nisi omnino perpusilli sint, sanguinis uena secta detractio, ad animi deliquium usq̄ auferendo. Post uero sanguinis è uena missionem, scarificationibus incumbere altioribus neq̄ alienum fuerit neq̄ absurdum, ob humoris crassitudinē. In parte uero languente, reijcientibus modice & discutientibus utamur: cuius est modi, compositio ex plantagine, diarnoglosson nuncupata, lentisq̄ elixæ cataplasma, sumendo panis furnacei clibanitiue molle, neq̄ puri nimium, neque impuri. Ipsi uero hulceri uehementius aliquod remedium applicabimus: cuius generis est, medicamen Andronis, & Polyidæ, & Pasionis, immergentes eadem passo usque ad uisci formā habentem coagulationem, strigentiue balneorum ³⁰ concretionem. Massaleoticum item xerium, & ipsum pariter eliquatum, dracunculiq̄ radix, uel aristolochiæ, uel laserpitij liquor, uel succi cyrenaici, singula in aceto scite illiniantur. At quæ erysipelaton faciem habent hulcera, eadem ratione qua erysipelata curentur. At si per consensum finitima adficiantur loca, irrigationibus ex lana succida, & œnelæo indulgendum. Placata uero phlogosi flammeo ardore in carbunculis, cerotæ cephalicæ sunt adhibendæ, remittentia que filatim discerpta linamenta, quæ Græci *ἐμύδους* uocant, admoueantur. Probatissima uero fuerit herbacea, quæ diabotanon appellatur, & quæ ex nitro confecta dianitrum nomenclaturam habet, & quæ nomis depascentibus hulceribus ⁴⁰ conferunt, arida priuatim, & cum rosaceo admota. Duritie aut̄ mordicus perseverante, utendum melina Serapionis: Danda que est opera, ut quamprimū suppuraerint carbunculi, bis quidem per diem, noctu uero semel

Qui breui longiore tempore durant carbunculi.

semel cataplasmata remediaq; cætera permutentur. Cæterum ad eradicandum funditus carbunculos, liberandumq; loca continue uicina, mala Punica acerba discindens in aceto elixato, & ceram liquefaciendo, in linteolum emplastri modo illinito, & superimponito: Vbi uero aruerit, aceto humectato. Carbunculos porrò ad suppurationem & purulentiam perducet & diffringet, nucis basilicæ, id est iuglandis ueteris nucleus, uel etiam non antiquæ: Cupressi folia, & uirgulta seu germina, recentesq; & teneriores galbuli, quæ græce σφαυρία nuncupant, cum farina: Vua passa acinis excussis: ficus aridæ in uino elixæ: papaueris cornicularis flores, liquor laserpitiij cum ruta, exiguoq; melle, hygropissum adiectis uuis passis & adipe suillo.

Aduersus carbunculos impendiò utile.

Medendis carbunculis cum primis ferè quod ex his constat, ducitur Mutile: spumæ argenti uidelicet libra una, olei ueteris libra una cum dimidia, auripigmenti libra una: Oleum argentiq; spumam decoquito tantisper dum inquinamenta exuat, atq; ubi sustuleris, auripigmentum immittito rursusq; donec nigrore suffundatur decoque, atq; ubi contriueris eliquauerisq; in mortariolo, utere emmoto, quod linteolis conceptis hulceribus, imponitur.

²⁰ Ad gangranas, uetera hulcera, choëronia, strumas, podagramq;, & ad carbunculos, adq; eos qui in palpebris oriuntur anthraces.

Hisce calamitatibus singulis feliciter succurras, accipiēdo opij, acaciæ, Hmifyos assati, squamæ æris, uniuersuiusq; drachmas duas, atramenti sutorij drachmam unam, seminis herbæ apollinaris drachmam unam, quibus eliquatis in aqua, unicuiq; ex enumeratis uitij adhibe. Confert etiam (ut quidem perhibent) eximie ad eadem corporis uitia, ex quatuor contexta, unde tetrpharmacos appellatur, compositio, continens quintam partem thuris.

Ad pudendorum carbunculos.

³⁰ Cæterum contra carbunculos qui in uerendis insurgunt, chalcitidis, atramenti sutorij, singulorum drachmas octo, spumæ nitri drachmas duas cum aqua eliquato, & utere. Subuenit etiam fimus ouillus torrefactus, cum melle. In Alexandria testiculo sarapiade, herba (quæ etiam orchis atq; triorchis uocatur) uiridi, cum fragminibus ac micis modo formaq; cataplasmatibus utuntur aduersus carbunculos & omnia quæ crustæ faciem induunt. Cæterum ubi iam crusta deciderit, triuialis hulceris modo curationem adhibe.

De Canceribus. Cap. XXVI

⁴⁰ **I**n omnibus ac singulis humani corporis partibus cancer oriri potest: si quidem nō oculis modò, uerum muliebribus etiam locellis, quemadmodum peculiariter de iisdem suo loco tradidimus, atq; alijs corporis partibus bene multis, uerū præci-

*Cancer morbus
unde nomen
fortitur.*

pue ac sæpius in foeminarū māmīs sese insinuat : quoniam raritate sua laxæ & fungosæ crassissimā atræ bilis (unde hoc malum gignitur) materiam prompte admittunt, ne dicam obuīs (ut aiunt) ulnis excipiunt : ex eo nanq; humore quū referbuit oriuntur cancri : qui si acrior fuerit, cum hūcere. Ob hoc, colore nigriores omnibus inflammationibus liuescunt, citra caliditatem : uenæ circa id malum implentur & intenduntur, cancri aquatici animalis pedibus speciem non absimilem præferens morbus : unde factum etiam huic malo nomenclatura est. Inquiunt uero nonnulli, eo quod ægerrime euellatur ab his quas occupauit partibus, ueluti cancer animal pertinacius retinet, quæ semel corripuerit. Grauis hic & incurabilis morbus est, qui ob humoris crassitudinem neq; extrudi neq; uelli aut discuti potest, neq; purgationi totius corporis cedit : sed tam maleficæ naturæ, ut mitioribus remedijs medium unguem porrigat, asperioribus autem ueluti crabro irriteretur. Possunt uero cancri primum emergentes, quo minus augeantur, impediri, atribilarij humoris deiectione, priusquam in membro languore affecto radices agat. Euacuabimus autē primitus quidem, nisi remora quædam impediatur, sanguinis è uena deiectione : mox inde purgatione, simpliciora quidem intra primordia statim exhibendo : Verbi causa, epithimum quatuor unciarū & semissis quantitate, in sero lactis aut aqua mulsa. Proximum est, ex hiera, quæ helleborum atrum admixtū habeat, purgationem instruere. Atqui si in loco languente admoueatur, sine molestia exulceratis subuenit. Solani item succus, si linteolū molle duplicatū in ipso irriget, & cancri imponatur. Foris autē circa ipsum lana mollis in ipso cremore madefacta iniicienda est : prospiciendum autem ne exarescat, succo perpetim infuso. Utatur insuper quis longo tempore in exulceratis cancri, diapompholigo, id est confectione ex bulla. Expediunt etiam egregieq; quadrant ad cancrifera & uitiosa formidolosaq; hulcera, quæcunq; libro tertio de foeminarum locorum cancri descripta sunt remedia. Sed ad ea quæ sedem occupant torminosa, & ad pudendorum, aut testicularū, mammarum uel in inflammationes, in plumbeo mortariolo, & cochliari plumbaceo, lemniā sigillatam è posca & mulso, lacteue conterendo, ut nigrescat : uel rosaceū uel omphacinū oleum, uel cremorem semperuiui, uel umbilici Veneris, uel lactucæ, uel laserpitij, uel omphacis, ubi triueris compari modo illinito. Manducet autē languens cremoris ptisanæ plurimū, serum item lactis : ex oleribus maluan, atriplicem, blitum, cucurbitam : Ex piscibus uero saxatiles, & aues omnes, exceptis ijs quæ degunt in paludibus.

Archigenis ad cancri speciem æmulantia, & malefica formidolosaq; hulcera remedium.

CAncrorum fluuiatiliū, & terræ cadmiæ æquas portiones leuigatas
Cinsperge : uel eiusdem animantis cremati cinerem cum cerota superinducito : uel erysimi semen eliquatum cum melle superinuehito.

De tumo-

De tumore œdematœue. Cap. XXVII

Vper tumoribus qui ex feruidis humoribus eriguntur uerba
facientes, rursus de contrarijs tractabimus: principium qui-
dem à tumore, quod *oïdema* græce uocant, sumentes. Quem-
admodum enim biliosis humoribus in partē aliquam sese affa-
tim recipientibus, sacer ignis, quem Græci erysipelaten (ignitam scilicet
rubedinem cum inflammatione) appellant, gignitur: ita pituitosi illius hu-
moris cōfluxu & collectione œdema, qui sine dolore tumor est, exurgit.
Verum ne te lateat nōnunq̄ etiā alijs in locis œdemata emergere, uerbi
10 caussa, in hydropicorū cruribus, & circa pedes, in corruptionibus & pra-
uo corporis habitu, quam cachexiam uocant: In his quippe istiusmodi tu-
mor affectionis hominem opprimentis, comes est, necessarium uel conse-
quens, quod Græci uocant *σύννομα*, neq̄ ullam peculiarem eximie mede-
lam efflagitat: Satis siquidē tum utiq̄ est, si crura perfricentur, interdum
quidē cum oxyrhodino, aliquādo uero cum oleo & sale, uel ipsum quoq̄
oxyrhodinū salibus cōfundendo. At si propter pituitosi humoris in mē-
brum aliquod confluxū, œdema coëat, opis interdū satis tulerit spongia *Oedematis ex
pituita curatio*
poscæ immersa & imposita, cum illigatione placide & clementer cōstri-
cta, ex inferioribus quidē partibus inchoante, superioribus uero termi-
nante. Cæterū spongiam hanc nouam esse expedit. At si ad manum nō
20 sit eiusmodi, mundato eam quæ in promptu est nitro, imò potius pul-
uere cognomento stacte. Quod si his tumor nihil expurgetur, pusillum
quiddam aluminis admisceto. Idoneum item fuerit elychnium mollissi-
mum, humore eiusmodi irrigatum atq̄ impositum. Probatum etiam glau-
cium. Milia rem porrò (hoc est qui grani milij speciem habet) tumorem,
illito prius cum oleo membro, deinde spongia ex lixiuio imposita & tor-
refacta uolentius medeberis. Distrahit uero & cōprimit tumores œde-
matis speciem præferentes, illita omnis terra, & uehementius Aegyptia,
& isatis satiua atq̄ uernacula.

30 De inflatione emphysematœue.

Cap. XXVIII

Piritu flatuoso, sub cute quidem aliquando, interdum sub mem-
branulis ossibus circumfusis, uel musculos ambientibus, colle-
cto & coaceruato, emphysema (quam inflationem Latinorum
quidam nominant) gignitur. Congregatur autem & accumu-
latur quandoq̄ secundum uentrem, & intestina, & inter utraq̄ ipsorum,
& peritonium membranam, ceu in tympanijs ut uocant, intercutibus.
Dirimiturq̄ à reliquis œdematis, quod digito cedens, non tantam relin-
quit foueam, quemadmodum illa dum premuntur, & strepit instar tym-
40 pani. Aduuat autem densitas cutis, quæ spiritu non tam facile perflatur:
cumq̄ hac si crassarū partium sit spiritus: Vnde curationis scopus est, cor-
pori raritatē inducere. Extenuatio uero crassioris spiritus, medicamentis
tenuium partiū, calidæq̄ potentiaē absoluit. Quamobrē ad emphysema

*Tympanite qui-
bus ab alijs tu-
moribus disse-
rat.*

quod uentrem extraque interioret, oleum tenuium partium illud, eximiam iuuandi operam praestat, in quo ruta fuerit elixa, aut cuminum, aut apri semen: non raro cucurbitula ingens, non incisa cute scalpello, umbilico adiacentibus locis bis aut ter adglutinata, flatus distrahit & discussit. Quum autem muscoli ob contusionem, ceu in pulsationibus insufflantur, membra calidis admodum rebus acrioribusque indignantur, molestiaque afficiuntur. Quocirca a principio statim mitigantibus consolatoriisque remedijs plurimum occupari expedit: In declinatione uero mali, distrahentibus. Elixatione igitur cum oleo exiguo utendum, cutem lana succida instaurando, uel cerotam ex hyssopo confectam immiscendo: Datoque operam quod caliditas permaneat: quae si ualedixerit, frigusque subsit, plus incommodi quam emolumenti affert. Conualescente uero iam non absque solamine summo languente, acetum admisce, nitrumque uel nitri spumam, & posthac stacten puluerem: Posterius emplastris diaphoreticis, hoc est uim discutiendi discutiendiisque habentibus, instaurationis gratia utitor: cuius farinae utique est proximum quod subiungam: Glæon, quod est balneorum strigmentum comburens, cola & defecato primum ut purum reddatur, atque rursum cacabo immitte. Et calcem praeterea extinctam conterendo ueluti in farinam, impinge, atque oppleto tantisper dum argillosa fiat coenique crassitudo inducatur, atque contra emphysemata utere. Caeterum multo efficacius quam hoc censetur pharmacum est fico Aegyptia, quem sycamoron uocant, contextum.

Glæon.

49 balneo

De luxatis & contusis. Cap. xxix

ADuersus articulorum luxata & contusiones (quorum Graeci illa *σπέρματα*, has uero *θλάσματα* appellitant) conferunt uellebra succida haud ita pridem ab ouibus detonsa: uel spongia oxelæo irrigata, & imposita. Mollia bulborum decoctorum cum melle, uiticis folia, & sal, & nitrum assatum leuigato cum cerota: utere item fotu infusionis aquae dulcis, uel marina calida: Sed ubi iam inflammatio doloresque sedati sunt, membra luxata perfricentur.

De sarcothlamatis & ecchymomatibus, id est carnibus contusis, & sanguine in loco contuso collecto. Cap. xxx

Carne sub graui aliquo pondere illapso contusa, exiguisque in hac uenulis discretis ac ruptis, sanguis cum saltatione effunditur, unde sub cute coaceruatus constitutionem inducit quam uocant Graeci ecchymoma, hoc est sanguinis in parte contusa coitionem. Quo quidem in casu, nisi cutis discindatur, tumoris instar moles tactui cedens sequitur, liuidi coloris absque dolore. Plerumque igitur nostrer medendi scopus est, congregatum haerentemque sanguinem distrahere, idque sine mora prius quam nigrescat. Caeterum inter principia statim astringentia quaedam discutientibus sunt admiscenda, eo quod tunicae uenarum fractae, opus omnino habent densitate & solidatione: Post haec uero etiam absque stipandi uirtute praeditis rebus, digestiuis tantummodo

modò & disijcientibus utamur: & scarificando ab initio ecchymomata, sic deinde curationem admouebimus. Cæterum ad inueterata ecchymomata accommodatus est raphanus cataplasmate adglutinatus: discutit autem ipsa, ubi uellicare cœperint: Vel raphanorum cremor cum micis cataplasmatibus modo impactus. Species autem ecchymomatibus sunt ea quæ Romani suggillata, Græci *σώπια* dicunt, & ruptiones uenarum ex ictu plagæ prouenientes, *σποσφάγματα* nuncupata, & sanguinis ex plaga facta circa unguem influxio, de quibus abunde suis actum est locis uolumine tertio: Atqui de ijs quæ oriuntur in unguibus etiam fusius in chirurgia explicabimus.

De unitatis solutione rupturæ, & Conuulsione. Cap. XXXI

RVpta per se à continuitate discedentia, græce *ρήγματα* appellata, cum ecchymosi, id est sanguinis in loco cõtuso collectione, uel is nolis prouenit. Succurritur autem his medicaminibus mediocriter calorificis: cuius utiq; classis habet *σίζ. ἢ αἰγέρων*, id est è nigris populis acopum, & quæcunq; uiribus huic naturæ respondēt. Oportet aut rhegmatis corporis profunditatem petentibus, maiore acrimonia acutiore medicamēta adhibere. Vtilis aut hoc malo afflictis fuerit cucurbitulæ usus. Quod si confestim quidem discutiat uniuersa eiusmodi sanguinis in parte contusa congregatio, concrescit non difficulter dispalata caro. At si inueterascet, sordescq; subtus alantur, rupturæ coalescere deinceps impossibile. Verū inter sese mutuò labia solum componito, ita ut eadem exigua quoq; occasione facile distinguantur, spaciumq; id in meditullio ipsorum relictum, humore aliquo oppleri, & continue modo quodā ecchymoma gigni uideas, confine ei quod erat à principio: nisi quod hoc quàm illud citius distrahitur, ueluti fanem tenuem continens, quum illud ab initio ex sanguine constaret. Cæterū distentio fit conuulsis quibusdam neruis: & solamine solo pacantibusq; remedijs usq; ad indolentiam opus habet, conglutinari nanq; ipsi nequeunt. Aristolochia igitur rotunda, rupturis & conuulsionibus, si quid aliud, accommodata est. Compari etiam modo & centaurij grandioris radix, & cremor eiusdem: Rheum, quod rha quidam nuncupant, costus, bdellium, cum oxymelite hausta.

De scirrhis duritiebus non sensilibus. Cap. XXXII

RXactus quasiq; ad unguem expeditus scirrhus, præter naturam tumor est insensibilis, & tactui ob duritiam non cedens: Sed non expeditus, parum sensibilis, non incurabile quidem, sed non facile tamen medicabile malum. Oritur autē sub tenaci crassoq; humore, nodo indissolubiliter membrum scirrho infestatis impacto: Quandoq; igitur confestim intra principia coit & augetur: Perunq; uero & medici eius mali autores fiunt, frigefacientes & immodice constringentes cum sacros ignes tum etiam inflammationes. Quamobrem si quis uehemētius eijcientia distrahentiaq; corporibus, insensilibus

Arrige aures
medice.

Diaphoretica
citra calorem
emollientia.

Tenontes.

istiusmodi duritijs oppressis medicamenta adhibeat, & manifestam scirrho diminutionem breui tempore efficiat, reliquias passionis deinceps insanabiles reddet, tenuiore quidem humiditate discussa, reliqua uero arida & perinde atque lapidea facta. Oportet itaq; medicamentum diaphoreticum aliquam etiam emolliendi uim, citra uehementem calfaciendi & arefaciendi potestatem, habere: cuius facultatis sunt medullæ omnes, atq; in primis ceruina & uitulina: Ex adipibus uero, leonis, & pardalis, & ursinus & taurinus: in auibus uero anserinus & galligallinacei, & phasianicus: aridior uero caprarum & hircorum. Adhæc præterea, gutta ammoniaca quæ ad odorem uaporat, unde græce ἀμμωνιακὸν θυμίαμα uocatur, & bdellium, præsertim uero Scythicum, & styrax liquidior ac pinguis, mastiche item Aegyptia. Quocirca in alijs quidē partibus scirrhi infestatis peculiariter his seorsimq; utendum, necnon ex his compositis medicaminibus. Cæterum in neruis quibus sustinetur collum, quos à robore & firmitate τρύοντες appellant, & ligamentis, quæ σιδέροις dicuntur, lapidem ignitum aceto acerrimo extinguere expedit, si fieri potest pyriten, sin minus, myliten, in quo languentis membrum hinc inde permoueatur, atq; ita agitetur, ut uaporem sublatum excipiat: Post hoc denuo remedium emolliendi uim habens præstat imponere: tenuiumq; partium oleo mox à principio, non aqua membrum foueto & conspergito, ad summum unoquoq; die: elixantes interdum in oleo althææ radicem, uel cucumeris syluestris. Lauacris uel omnino facessendum est ita affectis, uel magna saltem ex parte abstinendū. Scirrhi autē mediocriter mollificato, guttam ammoniacam pinguißimam aceto acerrimo immergentes, membrum afflictum perungemus ad plurimos dies: quibus elapsis rursus ad emolliendi uim habentis remedij usum reuertendum, illito prius galbano & opopanace pinguißimis: cuius generis certe habetur præcipue, cōpositio ἰσὶ ἄσπυρος, & Amythaonis, atq; ea quæ deinceps strumis medendis prescribuntur medicamenta.

De strumis, choeradibus ue. Cap. xxxiii

Trumæ, quas Græci χοιράδας appellant, glandia (quæ ab eadem gente adenes dicuntur) sunt obdurata, quibus collū, axillæ, & inguina frequentissime occupantur. Communiter itaq; subiiciuntur curationi proximo capite de scirrhis uidelicet in medium allatæ. Priuatim uero lupinorū amarorum farinam in oxymelitate decoctam scrophulis cataplasmati modo inducito: & tuberibus ipsis ac uomice bubulum stercus cum aceto elixum cataplasmate imposito, id quod tumores etiam obduratos omnes discutit. Egrègie uero strophas districit calx aqua non extincta, uel melle, uel balneorum strigmento excepta, uel oleo, uel adipe suillo: Vel calcis aqua non extinctæ, & nitri æquas portiones, nasturtij, & fœnogræci quadruplum cum melle, instar cataplasmati impinge. Durities distrahit, permutatas rumpit, loleacea farina cum fimo columbino & semine lini, in uino decocta: grossi syluestres

stres atq; satiui, aut nasturtium candidum cum pice liquida in malagma-
tis speciem formatum impone: Vel cucumeris agrestis radicis aridæ, &
foliorum lauri aridorū crematorum cinerem cum resina terebinthina su-
perinuehito: uel uug passæ syluestris, nitri, æquales partes, eruce duplum
cum resina immitte: uel sterco caprinum aut bubulum in aceto perco-
ctum: uel erui farinam in lotio impubis puelli maceratam, & pice & cera
& oleo eliquatis exceptã. Vel serpentem extinctū mitte in aulam, & gy-
pso probe circumuniens ponito in fornacem quò cōcremetur, cineremq;
ipsum misce cum tantundem fœnogræci, atque melle excipiendo utere.
10 Compositio præterea ex aspidibus miris admodum modis remedio est,
atq; ea quæ ex struthio cōstituitur, necnon quæ è cucumere syluestri cōn-
ficitur, & è cedrio itidem liquore. Strumas præterea ad suppurationem
perducunt uel diffundunt, myrrhæ drachmæ decem, guttæ ammoniacæ
thymiamatis drachmæ duæ, uisci quercini drachmæ octo, galbani dra-
chmæ quatuor, propoleos drachma una, in pila contundantur.

Ad strumas strophas ue mammarū & duritias.

M Ammarum strophulis duritiibusq;, quas σκληράς Græci appellant,
uisci elaborati, resinæ aridæ, cere, uniuscuiusq; libra una, galbani un-
cijs tribus scite adhibitis, egregie succurras.

20 Ad strumas exulceratas, & hulceribus carentes.

C Hoeradibus hulcusculis oppressis, atq; exulceratione immunibus
Ciuxtà medendis, accipe ceræ, resinæ, adipis porcini insulsi, marru-
bij, æruginis rasæ, singulorum uncias sex.

Choeradicum, hoc est strumis curandis factum.

O Lei ueteris libras duas, ceræ libram unam, colophonix uncias qua-
tuor, nitri tantundem, allia duodecim detractis tunicis ac pellibus,
macerato in oleo per triduum, deinde elixans tantisper dum reddantur
arida, ipsa quidem porrice: Vbi autem ab igne detraxeris, eliquata in o-
leum immittito: leuigatissimū quoq; nitrum insparsum, abscessus rumpit.
30 Aliud: Cineris cucumerini uncias duas, schistes unciam unam, nitri spu-
mæ unciam unam, liquidæ picis uncias septem.

Erodendū uim habens medicamentum choeradicum.

S Chistes, sandaraches, uniuscuiusq; drachmas quatuor, squamæ æris
drachmam unam, auripigmenti drachmam unam, arido hoc medica-
mine strumas consperge: Quod si cancri speciem habeant, rosaceo cōte-
rens & macerans, bis per diem utere.

De steatomatis, id est adipationibus, & atheromatibus, id est pultatio-
nibus, & meliceribus. Cap. XXXIIII

40 **S** teatomata, atheromata & melicerides in genere abscessuum
à cunctis (quemadmodum in illis explicuimus) enumerantur:
quorum singula à sola substantiarū tumoribus circumfusarum
similitudine nomenclaturā inuenerunt. Est etenim earū quæ
dam instar adipis pinguetudinisq;, alia uero mellis speciem præfert, &

A

alia pulsi deniq; triticeæ alterius'ue frugis aspectu maxime respondet.

*Steatomatum,
atheromatū, et
meliceridum cu
rationis scopi.*

Scopi autem curationis cōmunes, Discutere quod tunica illa inuolutum
cōtinetur, uel totum medicamentis exedere, uel sectione auferre: Nōnul
lis quidem ex his tumoribus triplici hoc consilio subuenitur, hisce nimi
rum qui tenuiorem humorem possident, cuius farinae est meliceris: Qui
dam uero duplici solum ratione curantur, qualis est atheroma, quod non
tam abscindere quā remedijs tollere licet: Sunt qui uno tantū scopo me
dicantur, è quorum classe steatoma est, quod neq; medicamentis, induc
putrefactione exedi, neq; distrahi potest: sed chirurgia duntaxat (ad quā
omnino referendum est) curatur. Vnius cuiusq; horum igitur significa
tionem in opusculo de Chirurgia reperies. Eorum itaq; quæ discutiendi
uim habent materiam, inter hæc quæ de strumis edocuimus, inuenies.
Priuatim uero ac proprie meliceridas disijcit illud: Vuas passas excussis
acinis octo, squamæ drachmas treis prius fouendo impone. Aliud:
Accipe ladani, bdellij, galbani, guttæ ammoniacæ thymiamatis, propo
leos, resinæ terebinthinæ, portiones æquales in pila contusas: conducit
id quidem etiam strophis, post, secundumq; aures abscessibus, dothieni
bus, Panis, phymatibus'ue. Verum ad meliceridas Archigenis senten
tia, spumam etiam nitri, ueratriq; duplum cum cerota rudi crassaq; super
imponito, Cæterum medicamentis erodendi uim habentibus uti non li
cet, cute circumfusa. Meliceridas itaq; & atheromata, uel ipsas etiam stru
mas medicamentis adurentibus denudare expedit: è quorū numero sim
plicius quidem est, quod constat ex calce aqua non extincta, & sapone,
stactesq; unguento. Varium autem magis et quod appositū à malo tueri
potest, habetur proximū: Sumantur calcis aqua non extincti drachmæ
quatuor, sphaecles, quæ uini sex est, nitri liquidi cocti singulorū uncie dug,
rubricæ drachma una, dissolue in stacte unguento, reducito ad mellis li
quidioris crassitudinem, & feruefacito ter donec aliquantulū consistat &
& coeat: atq; reconde in plumbea pyxide, instillans unguentū, ne celerr
me arefcat. Confert ad acrochordonas uerrucas, formicas, pterygia, cla
uos, & callos, cicatrices eminentiores, tuberaue ex crescentia, uini sex nō
admodū uetusta, uerum duorū modò mensiū: hoc medicamentū cuti illi
nito: Quod simulatq; arere cœperit, spongijs madidis lotisq; rursum in
ungito, & ubi nigrescit cutis denuo, ijs quæ crustam inducunt lauandū.
Cæterū crusta decedente, medelæ erodendi facultate natura præditæ ad
hibeantur. Erodit autē citra uellicationē quantū res ipsa postulabit, quod
habet squamæ æris drachmas quatuor, sandaraches, feminis urticæ (quæ
& cnide dicitur) exiccatae, æquas partes: cuius usus cum primis probatur
cum rosaceo. Aliud: Echinorum crustæ, sepia testa, auripigmentū,
æquis portionibus cum rosaceo circunquaq; in circinum circumliniant.
Proba quoq; & ex re fuerit cerussa cum oleo illita: Necnon compositio
ex calcis aqua non extinctæ & illaboratæ medimnis duobus, chalcitidis
medimno uno, auripigmenti medimno uno confecta.

sphaecles quid.

*Medicamentū
exedens absq;
morsu.*

De fauis hulceribus foraminosis. Cap. XXXV

Fauis quod Græci κηρίον nuncupāt, tumor est pluribus & continuis in cute foraminibus terebratus, per quæ mellis omnino crassitudine humor defluit. Vux igitur passæ talis hulcusculo sunt imponendæ, post mollissima rutæ, ficiq; arboris folia, adiecto interim melle, uel nasturtium cum semine lini & melle: Vel cumeris fatiui radicem cum melle, uel sulphur ignem non expertum cerotæ aut resinæ terebinthing copulatum. Cæterū expeditius magisq; uarium remediū reddes, si huc ea quæ superiore uolumine, de manantibus capitis hulceribus, quæ Græci ἀχώρας appellant, recensuimus, inde transferas præsidia.

De simplici hulcere. Cap. XXXVI

Quoniam hulcus simplex nō nisi hiatus quidā est, cuius si quis labia diducta contrahat, undiquaq; coronæ instar uinculum circumponendo, dissitæ partes facile absque ulla alterius rei ope coalescent & concrenent. Verum ubi quidem in uno aliquo labiorum foraminibus perforatorū hulcus aliquod transuersim extiterit, principium hinc ligaturæ fieri, atq; in contraria uertere operæ precium & necessarium est. In utrisq; uero diuortio facto, apprehendendum est duobus initijs ligamentum, & labijs hoc pacto contrahendum: nulla siquidem immunditia ueluti pilo, aut arena, aut oleo, aut festuca, uel alia quapiam simili re labijs incidente, hulcus plenissime glutinabitur. Quod si hulcus adeo magnum fuerit, quā ut queat separata omnino prædicta deligatione glutinari, consutionibus ea prius sunt cōmittenda: deinde hoc pacto sutura cōmissa, remedijs conglutinandi uim habentibus utendum, & quæ arefaciendi cōsumendiq; humorem coactū, & ne alius quispiam se insinuet, arcendi potestatem obtinent.

Quæ hulcera conglutinandi uim habeant. Cap. XXXVII

30 Quæ conglutinare hulcera possunt quercus folia cataplasmatibus modo impacta, & salicis, brassicæ, fructus oleaginis fruticis, quæ Græci chamælæan nuncupant: folia item, & cortex, & succus austerioris plantaginis. Papyrus posca uel uino irrigata & macerata, coronæq; modo circumducta. Recentia uero hulcera cōglutinat egregie pinus, & piceæ folia, & cortex recens ut uinculum circum: actus cum aqua, aut posca, uinoue, caseus recens solutus: Foris autem rumicis folia applicato, aut uitis, aut betæ, siue lactuce. Cæterum caseus, qui quoniam ex acido lacte fit, oxygalactinus nomen obtinuit, uulneraq; ampliora ceu glutine cōmittit: Pyra item syluestria quæ achrades græce dicuntur, cōmittunt & fluxum reprimendo sistunt: Equisetumq; ut cataplasma impactū. Quod si nerui dissecti fuerint, isatis fatiua in durioribus quidem corporibus, etiam si in capitibus musculorū extiterint, pulchre admodum hulcera conglutinant: item cupressi folia et ramuli, coniq; iuuenes et molles in corporibus duris: sed admiscere conuenit araneam leuigatā,

Quæ conglutinant hulcera recentia.

Quae hucera
antiqua cōglu-
tinant.

quæ ex mola uolitantem farinam acceperit: Myrrha cum aqua illita, uel li-
banotus, lumbrici terræ. Neruorum præterea discissiones cōglutinant
pentaphylli folia cum melle, alliaq̄ exusta cataplasmatibus instar imposita.
Hulceribus autem uetustis è diuerso conducunt hordea combusta, ce-
russa cum cerotæ myrti triplo. Capitis porrò hulceribus myrrha arida
in sparsa non irrigua celerrime conglutinat: Vel aloën aridam, uel aristo-
lochiam terito, melleq̄ & uino simul decoquito, quoad in mediocrē cras-
situdinem deuenerint, inde in linamentum concerptum (quem penicillū
uulnerarium dicunt) illiniens imponito. Ex compositis autem medicami-
nibus conglutinandi uirtute præditis sunt Barbara, & chrysa, & confes-
ctio Nicolai, *δι' ἰριόπ*, id est ex salicibus, & *δι' ἰντάμυρ*, & his aliæ cōgene-
res neq̄ dissimiles, quæ ingentia maxime uulnera conglutinare possunt.

Ad dolentia & inflammata hulcera. Cap. xxxviii

Dolore infestantibus & inflāmati uulneribus adhibenda sunt
necessariò siccifica, & quæ inflammationē extinguunt medica-
menta. Ex liquidis igitur probatissimū creditur uinum: con-
fert & posca. At si non absq̄ sorde angat inflammatio, etiam
mullum aqua dilutum. Ex aridis autem pharmacis communi quidem cu-
ratione expediunt cuncta, quæ aduersus inflammationes facere prædi-
cta sunt, demptis oleosis & acribus. Priuata uero ac propria curatione, il-
lud præ alijs cōmendatur: Mala Punica dulcia in uino elixa & cōtrita ca-
taplasmate superinducito: suspiciendū id, & multiplicis usus: nam capitis
quoq̄ hulceribus sanandis conducit, necnō ad uerendorū & in uniuerso
corpore infestantia hulcera, item contra oculorū inflāmationes. Quod si
facer ignis etiam erysipelas ue, aut simile quiddam hulceri accedat aut su-
perueniat, hisce aduersus illa incōmoda descriptis suppetijs usq̄ utendū.

Aduersus immatura & necdum purulenta hulcera. Cap. xxxix

Recentia quidem, atque ob id etiam dum inflammata, necdum
suppurata hulcera maturant purulentāque reddunt, simpli-
cia quidem aqua temperata inspersa, & ad fouendum de mo-
re adhibita, triticea farina, uel chondrus, uel panis, uel glutin-
um, membranæ cum resina terebinthina cataplasmatibus modo illita.
Adhæc cera, crocus, libanotus, pix rosaceum, adeps porcīnus, uitulīnus.
Compositum aut in primis laudatur tetrapharmacū, emmotum rosaceo
imbutū. Cæterum hulcera perantiqua & callosa maturāt, ex simplicibus
quidem uua passa, styrax, galbanū, myrrha, ladanū, pix, resina, butyrū,
mastiche Aegyptia, hyssopum. Ex compositis uero, *δι' τῶ κικίνου*, hoc est
è galla oleoue rhicinino compositio, aceros Galeni, medicamentū liquidū
quod linteolis concerptis excipitur, uulneribusq̄ inditur, oleo uetere aut
rhicinino subactū, dichromos item, & Basilicū, atq̄ eius generis cætera.

De hulceribus concauis. Cap. xl

Hucus cauum amissæ carnis repletionē instaurationēq̄ expetit:
cuius sanè materia, sanguis cum moderatus tum inculpatus est:
Huius

Huius ergo symmetriā, id est iustam cōuenientiam ipsius sufficiente quidam cibo cōposite efficiemus: Eucrasian uero, hoc est mediū ad unguem temperamentū, non tam cum eorundem alimentorū euchymia, q̄ bona membri quod hulcere premitur temperatura. Sed in euacuando superuacaneo (cui nomen *πρίθωμα* græce est inditū) si tenue quidē, humidius hulcus reddit: crassius uero, undiq̄ sordes adglutinantur: quamobrē medicamentis mediocriter arefacientibus & elidentibus indiget: cuius farinae censentur libanotus, farina hordei, farina fabacea, orobina, iris, aristolochia, terra Cadmia, panax, pompholyx. Vbi uero nullū medicamentum sarcoticū (hoc est quod carne implet) adhibitū succurrit, ad aliam medendi rationē est transeundū. Verum si quidē sordes ingenti multitudine cōpareant, atq̄ humidius omnino hulcus, sciendum planē est quod mitiore medicamento exiccatur, atq̄ mellis admixtione intenditur. At si mundum & siccus deprehendatur hulcus, plus quā conueniat arefacit, oportetq̄ cerotam oleo permulto madefactam adhibere. Accidit aut̄ aliquando cōtrarium, ut medicamento existente uiolentiore, caro tabefiat & conficiatur, ita ut putridum humidumq̄ uideatur hulcus, haud sanē aliter quā ea quæ sunt minus exiccata: Atqui hoc concauitatē ampliorē & colliquatā contrahit, & turgidū redditur labijs, & cum inflātionē præterea rufum: Sæpe uero numero liquide admodū ac manifeste languens uellicatur. Alterū uero sub his quæ minorē arefaciendi uim habent, nihil horum potest consequi. Quamobrem lignorū caries, atque ea in primis quæ moderatam constringendi facultatē, abstergendiq̄ sortita sunt, ueluti ulmus quæ quidē iuxta expurgat & implet munda & impolluta hulcera, uel anemone appositæ. Pini quoq̄ corticem detractū atq̄ cum cerota in penicillū contritū, cōcauis hulceribus illinito, sed præ cæteris recentem superinducito, carne etenim cōcaua implet. Cōposita uero, mundatis iam hulceribus probatissima censentur, ex ostreis compositio, Maneethonis medicamentū ē uini fece confectum, item illud ex aloë: Necnō Meletera cognomento xerion, & quod constituitur ex amyli, mannæ, alicæ, erui, æquis partibus: consimiliter etiam medicamentū ē thure, *ἢ λιβάνο* græce appellatum, & Aphroditariū. Sordidius uero quodāmodo, ueluti quæ græce *κεφαλικά* nomen sortita sunt xeria: & quæ in linteolis concerptis medicamenta (*ἔμμοτα* græce nuncupant) excipiuntur: quæq̄ trophos appellationē obtinuit: & isis, & cui titulus athena, & *ἢ τῶν ἀτρεακτυλίδων*, id est ex atriplicibus confectū: Est præterea cui appellatio Itali cū est indita, & breuiter quorumcunq̄ factum est periculum.

Si hac non successit, alia agredienda est uia.

Quæ sordida expurgant hulcera. Cap. XLI

40 Ordibus referta hulcera, siue concaua fuerint, siue plana, egregie malum terræ, quæ *ἀρισολοχία* appellatur, cum melle perpurgat. Resina itidem terebinthina cum pari mensura rosacei & mellis, uel loco rosacei butyrum, iris Illyrica cum melle, oliuæ salis colymbades uocatae, cataplasmatīs more impactæ. Aduersus uero

hulcera nervos occupātia, resina terebinthina liquefacta cum butyro adhibetur. Verum his quæ immodica quadam sordium uel obruta sunt hulceribus, & eorum quæ depascendo serpunt speciem habentibus, marrubium cum melle expedit: hoc etiā crustas porricit. Hactenus incōposita quidē. Mixta uero eiusdem, ne uehementioris dicā, efficacieg hęc sunt: Misce amurcæ decoctæ, mellis despumati, aluminis frugi & accommodi equas portiones. Aliud: Sarapiadis, & buteonis, quæ græce *πυόχρα* dicunt, ieros Illyricę aridæ, marrubij exiccati, mali terræ, singulorū drach. octo, farinae erui drach. x. arido utere, atq; nō raro cum melle. Porro aduersus hulcera perpolluta Aegyptia quoq; facit: necnō ex salibus contentæ cerotæ colliquatæ, Indicaq; & Athena, & chloræ liquefactæ, præterea *σκόκιοσιπέως*, & ex eruo cōsarcinata arida: adhæc melanchloros pastillus, consimili deniq; modo & Ocriogenes.

De uermiculosis hulceribus, Cap. XLII

Arcendis quæ in hulceribus prognati sunt uermiculis, primū quidem omnium ac optimū est, humiditatē cariemq; uermium parentem cōpescere atq; arcere. Profligunt autē & interimūt uermes in genere quidem cuncta quæ ad aurium lumbricos conferre depicta sunt remedia. Ceterū tollendis ē medio his qui in hulceribus enascuntur, Archigenes cerussam & polium æquis partibus, cum liquida pice illinienda, magna cum utilitate asserit.

De carniū in hulceribus præter naturam incrementis, Cap. XLIII

Carnium in hulceribus supra quā par est excrescentiū purgatio, medicamentis acriter arefacientibus tentatur: ē quorum sanè numero habet diphryges cataplasmatibus instar inductū, & squama æris, & quæcunq; ostreorū imitantur speciem cremata, echiniq; cōbusti, tam terrestres q̄ marini cum toto corpore. Verū hæc non admodū eximie, sed mediocriter modò carniū id genus excrescentias expurgant atq; cōpescunt: atqui Asiæ petræ flos longe ualidius id muneris obit: hoc uero adhuc uehementius, sory, & sarcocolla, & chalcitis, & misy: uerum deusta minus uellicant, flos itidem æris. Cæterum ærugo uiribus, multis (ut sic dicam) parasangis reliqua quotquot sunt omnia præcedit. Sales porrò combusti carnes cum humore flaccidas subliquefaciunt & labefactant: Consimiliter & linamenta filatim ex reijculis pannosis discerptam muria maioris acrimoniæ irrigata, & denuo arefacta atq; imposita, mediocres carniū excrescentias liquefaciunt atq; aueruncant. Verum ferrugo cum squama æris incrementa potentius reprimat. Composita autē nō Rhodia modò cognomento arida, sed etiam psaron, præterea xanthum, absq; morso tumentia supprimendo in modestiam uiamq; reuocāt. Ingentissimas uero eiuscemodi carniū excrescentias corporis interna petentes, crusta obducunt Phaustiani pastilli friati atq; insparsi, & heliocades (quasi sole exustum dicas) xerium. Conducit pariter id etiam, quod accipit calcis aqua non extincti, squamæ æris, mannaq;

mannæq; partes æquales: idem incrementis immodicis succurrit, & fungis similia cum melle repurgat, & cum cerota carne implet.

Xerium præter naturam incrementa carniū suppressens.

Accipe spumam argenti, rubiginem laminæ plumbeæ, æquis portionibus. Aliud efficaciter excrescentiæ luxum sine uellicatione reprimens, subueniens præterea nomis, & epulidibus, hoc est carnis ginguarum excrescentiis, & dentes deniq; candidans: Calcis uiuæ libra una, auripigmenti uncia sex: auripigmentum aridum cum aqua dissolvens, calcem aqua nõ extinctam immittito, terræ Cadmiæ modo elotam atq; cõtritam arefacito & utere. Ex pastillis pantolmius, & quicunq; polytis medendis descripti habentur, scite admodum hulcera reprimunt. Emplastra porrò uiridia, præsertim quod ex Cappadociis salibus confectum est: his item emplastrum, hulcera increfcere prohibent.

De nomis & putredinibus atq; phagedænis. Cap. XLIIII

Quod si mortaliū corpora hulceribus que depascendo serpunt, & putredinibus tabefacientibus, quas eadem gens *συντεδινας* indigitat, angantur, fomentis, quæ confici debent cum irrigatione, infusioneq; acetæ & poscæ, uel uini astringentis aut aquæ gelidæ, aut marinæ, aut decoctionis lenticulæ, malicoriorum, balaustrorum, lentisci, myrtorū, acanthes Aegyptiæ, aut rerum deniq; constipandi & arefaciendi uim habentium, utendum est. Cataplasma præterea ita affectis impingendum, è sequentibus simplicibus confarcinatum, erui farina, alumine liquido, panis siliginei (quem *σμιδαλίτω* Græci nominant) interiore, quam medullam uulgò dicunt medici: gobio ueteri, uel alio fassamento antiquæ carnis illote, resinam insuper terebinthinâ liquidam æqua lance leuigans & dissolvens, imponito: uel malum terræ, uel gallarum foliorū cremorem æquis partibus: Rubiginis dimidiū ex aqua mellis crassitudinē habens illinito. Quod si crusta non abscedat, elaterij æqua pars ærugini admisceat. Porrò in sepedonibus, hoc est purulentis ac hulceribus, prodest sory leuigatum & insparsum: & superne tilma aridum, uel malum terræ rotundū, uel gallas, æquis partibus cum oleo inungito: uel cucumeris syluestris radicē, uel brassicæ, aut betæ, aut rumicis folia illigans calidis cineribus reconde: ubi aut oleo eliquata fuerint, cum sale terendo impone. Valide purgat ipsa Thalia in uino decocta cum melle, modo cataplasmatibus adhibita: uel chalcitim cataplasmate superinducito: uel apij semen contritū, uel semen lini friatū cum atramēto sutorio impingito: uel ex thymo, & uua passa, & ficibus decoctis imposito cataplasmate: uel cucumerinis folijs leuigatis cum melle: uel nitrum & cyminū & farinā cum melle imponito: uel cucumeris syluestris radicē, uel scillam coctā cum melle, uel sereos drach. duodecim, chalcitidis drac. decem, mysos drachmas quatuor, cum aceto acerrimo ad dimidium acetabulū soluendo donec exarescat, detractisq; ab igne utere, melam instrumentum, quo medici hulcera interna explorant, inferens, hulcerique inuoluens,

& superne duplum linteū ex œnelæo imposito. Quod si inflāmatio præstò fuerit, altercum cum farina, uel brassicā cum melle cataplasmatismodo impingito. Ad putredines quæ in singulis locis cōtingunt & nomas: Calcis non extinctæ, chalciteos, uniuscuiusq; drach. duæ, auripigmenti drach. una: hoc quidē & aduersus quæ in digitis proueniūt pterygia, & phagedænas, & ad carbunculos utendū: In uerendis quidem cum melle, in reliquis uero locis arido, superne splenio resing imposito.

Aduersus nomas omne genus, atq; adeò etiam eas quæ in ore proueniunt, & ad sanguinis eruptiones, & excrescentias domans, multiplicis usus arefaciendo.

10

HUlcibus quæ depascendo serpunt omnibus, etiam si os occupent, sanguinis item profluuiò, quam Græci *αιμορρογία* uocant, & carniū incremētis frenum imponitur succurriturq; cōfectura eiusmodi, quæ habet chalcitidos, misyos crudorū, uniuscuiusq; drach. uiginti, squamæ ferri drachmas sex, gallæ immaturæ drachmas octo.

Medendis nomis & putredinibus.

Svmantur salis drach. xij. aluminis combusti drachma una, squamæ, spumicis cremati, æquis portionibus: bene etiam facit rubigo rasilis cū mysios deusto, si pice liquida excipiant, & squama ferri, adiecto oleo.

Curandis nomis uerendorum.

20

Non tam hæc, quàm dictum meleterium nomis pudendorū conueniunt: Confectio ex aceto myrtino, & illud ex charta medicamentum aridum, etiam ad nomas quascunq; & ex melle cōfectum coracium, atq; Andronis pastillus, & id genus aliq. Cæterū hæc eadem ipsa medendis quoq; phagedænis apprime quadrāt: nam & phagedæna hulus est depascens, nomæ forma & aspectu, naturaq; haud admodum absimile.

Phagedæna.

Ad hulcera cum humore flaccescentia, tetricq; odoris.

HUlcera cum humore flaccida graueolentiaq; horum medicaminum appositu curantur: Lemnium sigillū ex aceto, uel aceto mulso (quod græce *δξυμέλι* appellant) aut uino immersum tantisper dum cœnosam induat crassitudinē, illitum optime succurrit: Vel cupressi folia & ramuli, & galbuli molliusculi, uel cucurbitæ aridæ deustæ cinis, uel platani corticis tosti, & anethi cōbusti consimiliter, uel lanæ sordidæ crematæ, uel plantago: Isatis cum per se, tum adiecta farina, aut peucedani radix arida.

De hulceribus cicatrice obducendis. Cap. XLV

CArnes hulcerum quæ cicatrice indigent, tam aridas reddentes atq; constipantes adeò, ut non modo id quod præter naturam superuacaneum sit, distrahatur discutiaturq;: sed id etiam quod secundum naturam est, in superficie hulceris prope cutem accendatur, præparabimus, & hulus in cicatricem agemus: ad quã sanè functionem idonea sunt, galla omphacitis, hoc est immatura, atque mali Punici lemmata, seu cortices: mediocriter arefacientia, & breuiter quæcunq; absque astringendi facultate citra uellicationem arefaciunt: atq;

40

atq; hæc quidem cicatrice quoq; obducunt, nempe myrrha, spuma argenti, & si comburetur ostreum, insertis quippe aridis. Hæc quoque cicatricem identidē inducunt, cortex pini addita cera myrtea, hæderæ flos cum cerota, lilij radix adiecto rosaceo, pityina, id est resina arida, pumex affatus, squama æris, pari pondere, aridis utere: hoc etiam compescit & reprimat. Vel pumici friato, mannæ & diphrygis exiguū admisceto, & utere: uel spumæ argenti partem unam, diphrygis semissem, cum cerota ut splenium impone. Cæterum ueteribus cicatricem auferunt, uiscus cum thure, erugo cum diphrygis tantundem, atq; cum cerota myrtea: uel centauryū exiguū recens cataplasmate adglutinatu. Sed liquidioribus cyprini radicem impinge. Porrò aduersus sedis & uerendorū maxime hulle-
 10 ra inflammata, aloë utere leuigata, arida uel ex aqua: uel squamam æris, uel chryfocollam in sole cum cera mollificando adhibeto.

Aridum Apuloticum.

O Streorum drachmæ duodecim, mannæ drachmæ sex, cadmiæ drachmæ quatuor: prosunt itidem ad nomas. Aliud: Mali terræ, quam aristolochiam dicunt, uncix sex, corticis pini drachmæ sex, mannæ drachmæ sex, pumicis drachmæ quatuor, colophonix, ireos, singulorum drachmæ quatuor. Aliud: Sumito cornu ceruini deusti uncias
 20 quatuor, corticis pini uncias sex, ceruffæ uncias quatuor, æruginis rasæ uncias nouem, cadmiæ drachmas duodeuiginti. Aliud: Florum mali Punici, quos Græci priuatim cytinis appellant, atramenti futorij, singulorum drachmas sedecim, squamæ æris, aluminis scissi, uniuscuiusq; drachmas octo, gallæ drachmam unam. Aliud: Accipiantur ceruffæ, spumæ argenti, uniuscuiusq; uncix octo, recrementi plumbi, gallæ, myrrhæ aridæ, singulorum drachmæ quatuor.

Cicatricem inducens.

Medicamen illud *κατ'ολοκλήρ* est, quod habet aluminis fissi unciam unā, quā leuigando in aquæ xesta una irrigato: ubi uero dissolueris aqua,
 30 linteola concerpta macerans & arefaciens, ipsis utitor.

Emplastrum Apuloticum.

Ceræ drach. quadraginta, spumæ argenti drach. trigintaquinque, diphrygis drach. octo, myrtini semicotylius: Facit autē ad hæc & emplastrū ex dactylis palmæ, & *ἴσα καδ' ὑίας*, & medicamentū myrsinati, & id genus alia. Cæterū ad reluctantes & ægerrime cedentes cicatrices probantur, ceræ, myrtinæ, singulorū uncix sex, cadmiæ tantundem, plumbi, thuris, singulorum uncix duæ, aluminis fissilis, æris cremati, uniuscuiusq; uncia una, rubiginis rasæ drachmæ duæ, dissolue alternis diebus.

Inueteratis & cicatricem difficilime exuentibus.

Cadmiæ drach. octo, chryfocollæ, schistes, singulorū drach. octo, eruginis, squamæ æris, uniuscuiusq; drachmam unam, pityinæ, hoc est resinæ drachmas quadraginta, ceræ drachmas centum, myrtini quantū satis est. Aliud: Accipiantur ceræ, resinæ, pini, singulorū uncix sex,

cadmiæ tantundem, chalcitidis crudæ uncia tres, myrtini quod sufficit. Cadmia in uino dissoluatur: & chalcitis sub temporibus Canis platismate, superne autem linamento concerpto, & spongia ex uino utere.

Aliud: Aeris tosti uncias duas, aluminis fissi, salis ammoniaci, singulorum tantundem, ceræ uncias sex, colophonix uncias sex, myrtei uncias duas, arida dissoluantur aceto in sole diebus uiginti: Quum autem mellis speciem crassitudinemq; acceperint, liquefacta & refrigerata cera, misce mollificando. Confert ad hæc præterea medicamentum etiam *ἰσχυρὸν*, hoc est confectum ex pumice, item isis, & id genus cætera.

De cacoëthibus hulceribus, quæ Chironia, Telephiacq; dicuntur à medicis. Cap. XLVI

10

Hulcera Chironia.

Hulcera Telephiac.

Antiqua & inueterata ægerrimeq; cicatricem cōtrahentia hulcera, quæ *κακονοδία*, hoc est malefica appellant, alij Chironia quidem, tanquam Chironem centaurum, Apollinæ artis antesignanum peritissimum in curatione respectantia: alij uero Telephiac (hulcera multæ malignitatis, quæ salutarem Achillis manum requirunt) quod in eiusmodi hulcere Telephus Mysiorum rex aliquandiu fuerit, nuncupant. Considerandum igitur ne quando uniuersum corpus prauo succo redundans, id genus affluentias immittat hulceri: humorq; superfluus idoneorum inter se medicaminum officio euacuandus est. Quod si uarices etiam crura unà cum hulcere occupent, recuperanda tum etiam hæ sunt, quemadmodum in Chirurgia explicabitur: Vel sanguinis detractione sic habentes leuandi sunt, non parçe auferendo sanguinem: Posterius topicis utendum est adminiculis, quæ instaurandi potentiam absq; uellicatione cōtineant. Simplicia ergo quæ ex pumice, diaphryge, squama, erugine, calceq; mediocriter abluta cōstant, alumē item scissile leuigatum insperge: Hyssopi drachmas quatuor, nitri drach. duas, uue passæ drachmas quatuor, illiniendo prius melle, cataplasmatibus modo inducito. Squamæ porrò æris drachmas decem, aluminis drachmas duas, cum ceræ drachmis decem, mollificans sub sole, formidolosis neq; facile curabilibus hisce hulceribus superimponito.

20

30

Composita aduersus uitiosa multaq; malignitatis hulcera.

Emplastrum ad Chironia.

Cerussæ uncia octo, aluminis scissi uncia duæ, squamæ æris drach. duæ, salis ammoniaci, thuris, æruginis rasæ, corticum malorum granatorum, uniuscuiusq; uncia duæ, calcis uiuæ uncia una, cere libra una, myrti libra una cum dimidia, arida uino dissolue: Hoc callum tollit principio, mox depositum seruatur: Postremo aut remollitum myrtino cicatricem contrahit. Aliud: Spumæ argenti libra una, olei libræ duæ, chamæleontis herbæ nigræ, radicis aristolochiæ, quod malum terræ Latini uocant, gallæ omphacitidis, singulorum uncia una, galbani, guttæ ammoniacæ thymiamatis, thuris libanotiue, uniuscuiusq; uncia duæ, parato cum radicibus uiridium harundinum mouendo.

40

Archi

Archigenis ad Chironia cum in tibijs tum in mammis,
cacoethe, strophulas & parotidas.

ADipis bubuli libræ tres, resinæ terebinthinæ uncia quinque, mannae
uncia septem, terræ quod uocant Sardæ, qua pictores utuntur, un-
cia quinque, liquefactis cum aridis cõfuis utitor. Aliud eiusdem Archi-
genis: Cerae accipit uncias quatuor, olei omphacini, mannae, uel thuris,
diphrygis, squamæ, singulorum drachmas quatuor, cum aceto arida eli-
quando, mellisq; crassitudinem faciens, misce cerotæ, et utere, immergen-
do linamentũ concerptum, quod Græci appellant *εμμοδον*. Aliud, ad ea
10 quæ foeminas, & alios tenerioris cuticulæ homines infestant maligna, cu-
ratuq; difficilia hulcera: Cerae Tyrrenicæ drach. octo, pinguetudinis
taurinae, resinæ terebinthinæ, plumbi deusti, et piperis, uniuscuiusq; dra-
chma una, utere linteorũ fragmentis uel rosaceo uel myrtino imbutis.

Ad cicatrices atras. Cap. XLVII

Vscas pullatasq; cicatrices exterit radix bryoniae nõ tam can-
didæ quàm nigræ in oleo ad succositatem, ut ita dicam, deco-
cta & imposita. Nepeta item in uino elixa, spuma argenti elo-
ta cum rosaceo candido. Quæ lichenas uero sequuntur cica-
trices, & alias iuxtà reliquæ cuti concolores facit, asinus adeps illitus,
20 erucae herbæ semen contritum cum felle caprino & bouillo & ouino il-
litum cum spuma argenti. Composita porrò ex lithargyri, mentæ, thu-
ris, æquis portionibus, & melle. Aliud: Nitri, guttæ ammoniacæ thy-
miamatis, sulphuris igne intacti, myrti, æquas singulorũ partes in aceto
albo, uinõue aut aqua eliquãs, fuscadini cicatricũ inungito parcissima ma-
nu, ne exhulcerationem inducat. Aliud: Cretæ cimoliæ, stercoris co-
lumbini, saponis, thuris, partes æquales ex aceto illinito. Smema ab-
sterfiõue tollendis cicatricũ fuscadinibus: Cretæ cimoliæ drach. octo,
spumæ nitri drach. quinque, ueratri albi drach. quinque, glandis unguen-
tariæ piæsmatis drach. quatuor, quibus cũ in balneo cicatrices absterge.

De hulcerum lacunis. Cap. XLVIII

QVando cutis quæ hulceribus adiacet, longo tempore & spa-
cio, subiecto corpori nõ coalescit & conglutinatur, Græci *κόλ-
προν* hoc malum, Romani sinũ appellant: Proinde quũ in supe-
riorem hulceris partẽ lacuna extenditur, facili destillatione ex-
cernitur per os sanies, & promptius multo coalescit: Contrà autem quæ
superiorem partem occupat, nulla se destillatione purgante sanie, conti-
guas omnino partes corrodit: & nisi incisionẽ primitus quo subterfluat
machinaberis, nihil egeris, neq; lacunas carne implendo, neq; congluti-
nando. Quod si autem in aliquo membrorum, uerbi causa brachio, aut
40 crure lacuna existat, tum absq; diuisione poterit etiam conglutinari infe-
rior pars, modò te schema nõ effugiat: In brachio nanq; prope cubitum
ore existente, summam extremamq; manus partem altius in sublime ex-
tendens, lacunam in fluxionem conuertes. At si lacuna in foemur supra

*Ulcera caua
carne implenda*

genu incidit, formam eius ita pronam reddes, si hygnyæ puluinar molle subijciens, suræ situm inclinatioem reddes. Quapropter si neque carnis impletione eget lacuna, continuo per fistulam rectam uesiculam intus habentem, à sanie melicrato diluioe eluenda est: sed ad futuram conglutinationem uino uel œnomelite: atque deinde ad ea quæ conglutinandi uirtutem habent, deueniendū est. Quod si concauus existat sinus, carnis expletione omnino opus habet. Primū quidem ac præcipuū est, exiguū medicaminis ē charta arida cum rosaceo immittere: Proximum, linamento filatim discerpto ostiū obturare: Ab hoc Isidis, aut Machæronis, uel id genus alia in forma emplastri medicamina, cū rosacea cerota liquidior re compari modo injicere. Sinu uero moderate iam carne impleto, conglutinandi aliquod uirtute præditū medicamentū imposito, perinde atq; recens cruentū uulnus curatur. Eius ordinis facultatisq; censent emplastrum Barbara, & *Ἰσχυρία*, id est incerti coloris, & quæ *κίρρα*, id est gilua cognomentū habent: sed omnium præcipue id quod ex rhicinino, & metallicis, nō addita cera præparatum est *κίρρον* Galeni emplastrum conuenit. Vbi uero medicamēta dicta ratione fuerint adhibita & imposita, deinde spongia inanis uel ex œnomelite uel ex uino circumquaq; applicetur, clementer admodum ac molliter. Fiat etiam colligatio: ab imo quidem sinus & radice inchoandum, circa os uero manus extrema imponenda. Complicationes uero fasciæq; linteæ, quas *πυθολαί* Græci nominant, fundū sinus constringant quidem, sed ne dolorem inferant ac torqueant. Haud ita uero diu post, exoluentur usque ad ostiolum, circumposito foris sinui emplastro, & forcipe secundum orificium inciso, quò sanies excernatur. Pusillo autem alio in ipsum emplastrulo imposito, ex eodem medicamento laxiore & molli, ad promouendam effluxionē. Sinu autem ipsum ad dissolutionē usq; quam ubi tertio die effeceris, auferes id ipsum, atq; permutes sedulo, dimittendo nō nihil in uniuersum medicaminis sinui circumpositi. Argumentū porrò tibi fuerit altitudinem fundumq; sinus conglutinari, sanie non informiter effluente, parumq; & concocta, uel omnino etiam nihil effluente. Præterea uero secundum ipsum etiam sinum si neq; dolor aliquis sentiatur neq; tumor, sed contrahatur locus omneq; spaciū, aridum & indolorium est. Quin si pus quoq; præmaturū circa os conspicias pauculum, adhuc spem animo meliorem cōcipito: Sin autem primo uel altero die sanies aliqua tenuior ē sinu excernat, conglutinationis spem tantum non abijcias: Sæpe etenim numero medicaminis uires uehementer ex subiacentibus partibus humorem prætenuem exprimunt, quo quidem expresso, moderate arida facta spacia contrahunt & conglutinant. Tertio uero die uel quarto mox ab initio, si crudus & immaturus ichor appareat in sinus foramine, iam tum sinum coaluisse & ceu glutino commissum esse intelligito. Perseuerandum præterea in eodem pharmaco, & remouendo, ut par est, ipsum propter madorem quempiā, ab ipso medicamento permutari nihil est absurdum.

De sinibus

De sinibus cute attritarum uestium speciem præferentibus.

Aliud adhuc lacunarum genus est, quod tarde secto abscessu, aut medentis chirurgi imperitia, aut eius cui medetur timore fit, quum uidelicet sinui cutis tenuis, & attritis uestium fragmentis compar (unde *ῥακώδης κόλποι* priuatim à Græcis uocantur) superiacet: quæ quum circumuersari nullo pacto possit, post traditas nuper lotiones, quæ græce *κλυσmata* dicunt, glutinandi uirtute prædito medicamine utendum, substantia quidem crassitudinē uel liquido, potentia uero arido: Cuius farinae est, compositio *ἢ χαλκίτεως*, quæ phœnicina nomenclaturā obtinuit, imbuta *Phœnicina.*
 10 immerfaq̄ oleo uetere, ut neq̄ nimium dura sit, neq̄ impolluta: mox uero cum uino mediæ ætatis trita & macerata: deinde in orbem imposita, cum apposita & competenti ligatura. Subuenit præterea in reſculis detritis similibus, ceu traditum est, cuticulis haud parum, mel ad concretionē usq̄ emplastri elixum, & superinductum. Satius uero fuerit si postquam in linteolum impactum sit, spargatur per cribrum sublime leuatum pulueris specie myrrha, uel aloë, uel thus, uel pariter omnia. Expertus uero ipse sum, tenue centaurium præcipuæ & admirandæ opis esse in hac re præsidium: proximæ uero est symphytum: ab hoc tertium bonitatis locū habet Illyricæ iridis radix: post quæ eruaceam comperi farinam cū primis
 20 utilem. Atqui secundum decoctionem nonnunquā inserimus ipsa melli, quando uidelicet auferendus est ab igne cacabus: præstantius uero etiam post sublationem, deinde mouere dum tepidum fiat, sinuiq̄ ipsum imponere, atq̄ perinde ut tradidimus, alligare.

De fistula. Cap. XLIX

Fistula sinus est in callū induratus, ex abscessibus plerunq̄ constans, sumpta per translationem ab harundinū fistulis appellatione. Quare si ad os usq̄ syrinx penetrat, curari hanc absq̄ manu chirurgica impossibile est, nisi diuturnitate sua sponte
 30 squama uel os abscedat. At si nō terminetur in osse, medicamentis callum auferētibus & cōglutinantibus curabitur: Sunt igitur eclylotica, hoc est *Εκλυωτικά.* callum abducentia huiusmodi: spondylii radix circumrasa & imposita, fistularū callos amouet: Veratrū item nigrū fistulis impositum in duobus
 40 tribus uel diebus callū expungit, amurca cocta & offusa: Sory crudū uel tostū, cum exiguo cramate, quod est uino immodice diluto, infusum: Sory quoq̄ & crocomagma cum hydromelite: Aut elateriū resina terebinthina excipiens collyria formato & superinducito: Aut laserpitij radice cremorem infundito. Liquefacit præterea nō nihil illud: Aeruginis drachmas duodecim, guttæ ammoniacæ drachmas duas aceto excipe, proderit id quidem longo tempore. *Κράμα.*

Collyrium cuius usus est ad eruncationem calli fistularum.

40 **C**allū fistularū aufert collyrium constans ex guttæ ammoniacæ thymiamatis, atramenti sutorij, rubiginis, misyos, chalcitidis, cōmeos, æquis portionibus, exceptis aceto. Aliud ex Heliodoro chirurgo:

B

Cadmiaē terre, misyos, atramenti sutorij, æris cremati, cōmeos, singulorum drachmas quatuor, chalcitidis crudæ drachmas treis, lotio pueri impubis excipito, & redige in collyria: imponendo uero collyriū in fistulam, foris applicato panis uiscera aqua macerata, mutās ac renouans subinde, tantisper dum pituita fiat, & crusta exciderit.

Aliud collyrium, quod ab Alexandro sumpsit.

Collyrium sarcoticum.

ANchusæ radicū, misyos tosti, chalcitidis, eruginis, aluminis fissi, atramenti sutorij, aloës, uniuscuiusq; unciam unam, cantharidas quinque aceto eliquando pange collyria. Aliud: Atramenti sutorij drachmas duas, chalciteos, rubiginis, singulorum drachmā unam excipito gummi, & utere. Verum ubi callum discussit, rubigine tosto cum mulsi purissimi octuplo repurga, affabre faciens collyria. Cæterum callo iam proscripito remedijs carne implentibus utendū. Collyrium sarcoticum, id est sinus ac fistulas carne explens: Aloës, myrrhæ, guttæ ammoniacæ, ouorū testarū crematarū, cineris, æquas partes aqua soluas, facitoq; collyria, & applicato. Aliud: Myrrhæ, aloës, thuris, corticum mali granati, portiones quantitatis eiusdem aqua excipito: sunt qui felle taurino excipiant. Carnibus uero etiam omphacium (qui ex uuis acerbis expressus cremor est) offundūt. Nouimus ipsi quempiā qui cedrio liquore fistulas inundabat, & uoti compos subinde factus, admirandus habebatur. Postquā autē fistula carne expletur, medicamentum conglutinandi potentia præditū, est adhibendū, ei consimile omnino, quem in alijs sinibus explicui modo. Sed quū angusta pariter & oblonga fuerit fistula, inquit Galenus, & non appareret mihi complecti intra se callum, uerum sordes & immunditiam duntaxat insidere, ante omnia lixiuium immisi, deinde in fistula tandiu continui, dum sorditiem uniuersam radicitus profligatā iam emanasse sperabam: post hæc pharmacum imposui: super illud uero rhicini num oleum, de quo superius egimus.

De ruptis. Cap. L

Vlcerū uero nōnulla cicatrice obducta, postea tempore haud ita multo interiecto denuo inflammantur, rursumq; sua sponte & per se à cōtinuitate sua discedunt: Osse etenim quopiam male affecto, caro quidē quæ superiacet facile in cicatricē contrahitur, atq; sana, ad unguemq; restituta uidetur: Rursum uero ualenter influente ex corrupto sensim in altitudine osse, inflammatio cum purulentia cicatricē lacerans & effringens superuenit. Quæ ergo curatio istiusmodi, qua hulcera tantopere arefacias, ut os languens abscedat? Quocirca prompte quidem ossium interstitia uel papaueris syluestris, uel arboris ficus folijs leuigatis cum tenuissimo hordeaceæ farinae flosculo, & uino cataplasmate facto, curabis: Vel alterci (quem græce hyoscyamū dicunt) semen, uel atramentū sutorium æquis portionibus cōterens: Peucedaniq; radix ossium lamas breui remouet & abscondit.

De hula

De hulceribus articularum. Cap. LI

Articuli sicciores carnosarum sunt partium, cuius ergò quum hulceribus impetuntur, aridioribus egent pharmacis. Pastillus igitur polyidæ cum uino tantisper dum strigmenti balneorum constitutionem ac crassitudinem induat, contritus, magnifice opitulatur: Pari quoq; modo siccifica medicamina, & aquã insuper marinam, & muriam, sæpius maiore cum utilitate conspeximus id genus hulceribus imposita. Utendum itaque in articulis etiam his, quæ maiore efficacia ac uiribus arefaciunt.

10 Quæ paxillos, & tela, spinasq; & alia innumera corpore fixa extrahunt. Cap. LII

Tela, spicula, culmos, surculos, præterea & spinas, atq; alia id genus quæ corpori fixa inhærent, educunt quidem & euellunt anagallides duæ, aristolochia rotunda, gutta ammoniaca cum melle, herbæ apollinaris fructus leuigatus, & cataplasmatibus modo impositus. Harundinis porrò radicem contunde, mellisq; confunde, & in linteum impingendo prolixè ac liberaliter imposito, & celerrime sanè quicquid infixum est corpori, extrahit.

De sanguinis eruptione, cum è uena tum ex arteria. Cap. LIII

20

Quando corporis humani aliquod profusa sanguinis effusione (quod mali αἱμορραγία Græci appellant) membrum laborat, sinibus contraria planè medendi forma competit: hæc uero anarrhapos est, atqui hoc ipsum etiam intra modum fieri expedit: periculū nanq; ne dolorem inferat, & cum impetu denuo sanguis è uase erumpat: Nihil enim uero quicquam dolore uehementius, grandem sanguinis eruptionem concitabit, inflammationesq; adaugebit. Sed quod ad opem ferendam attinet, sanguine hoc modo ex membris profiliente, confestim digitum in hulceris circa uasa osculū immitte, blande quidem & clementer innitēs & suffulciens, digitisq; tam suspensis ne quem dolorem inferas, reprimens: pariter enim sanguinem cohibebis, & grumum in pusillos globulos concretum adglutinabis, atq; constabilibus in uulnere. Profectò si uena sanguinē effundens densa lateat altitudine, exactiore diligentia obseruabis, atq; perdisces cum positū ipsius, tum quantitatem, & uenā ne sit an arteria: post hæc uero uase existente angusto & exiguo, eorum aliquo quæ sanguinem supprimunt utendum. Bonitate uero reliqua omnia post se relinquunt, ea quæ emplastri modo inducuntur composita, tum ex resina fricta, tum farinæ triticeę puluere, & quæcunq; id genus, oui albore friata & eliquata, atq; leporinis cum pilis imposita. Spacioso autem & capaci uasculo existente, hamulo transfige conceptaculum, non tam extendendo quàm circumuertendo moderatè. Suppresso uero sanguine, si quidem uena fuerit, tum citra laqueum sanguinem mittere tentato, eisdem ipsis medicaminibus: Sin arteria, è

duobus alterum, uel laqueū circumponens, uel totum intercidens conce-
 ptaculum, cohibebis sanguinis effusionem. Laqueos uero quandoq; ma-
 gnis etiam uenis circumponere cogimur, quemadmodum & diffecare
 interdū totas nempe tranuersas. In hanc necessitatem deuenies in his ue-
 nis, quæ rectæ ueniunt è profundiore corporis loco, præsertim in angu-
 stia loci, ubi uena sita est, uel in principibus membris: Sic enim uellet ad
 se utraq; sectæ uenæ pars utrinq;, & confodiū tegiturq; à corporibus ad-
 iacentibus uulneratio. Tutius uero fuerit utrunq; facre, laqueū quidem ua-
 sis radici circumponere: secare uero deinceps. Hæc ubi perpetrata sunt,
 uulnus quamprimū fieri potest, carne expleto, priusq; consumat & dis- 10
 soluatur conceptaculi uinculū. Quod si ocyus quidē carne impleat, locus
 uero alibi uacuus offendit, malum quod Græci *αὐδύσσομα*, id est dilatatio-
 nem nominant, oborit. Perpendes aut & discernes uenā ne an arteria sit,
 unde sanguis promanat: Arteriæ nanq; sanguis gilui flauiq; coloris ma-
 gis & tenuior esse consueuit, & cum pulsibus multis exhauritur. Venæ
 autem sanguis atrior & sine pulsu existit. Omnium igitur quæ scimus me-
 dicamentorū carne implentium probatissimum est, quo aduersus etiam
 sanguinis eruptiones meningarum (quem cerebri panniculum Piam ma-
 trem uulgò appellant) sine omni pernicipi metu, & securissime utitor, &
 aduersus ceruicis uulnerationes, necnon ad iugulares usq; pertinentes: 20
 nam harum quoq; re uera nullo adhibito funiculo sanguinem compescit.
 Accipit autem id de quo agimus amuletum, thuris libanotiue pinguis-
 mi partem unam, aloës, in delictioribus tenellisq; corporibus medimnū
 dimidiatum: In durioribus uero tantundem, & thuris præterea loco,
 mannæ æquale pondus, oui albugine etiam illud conterito & liquefa-
 cito, tantisper dum mellis formam crassitudinemq; induat, tum denique
 leporinis pilis mollioribus excipiatur, inde uasculo & hulceri uniuerso
 imponatur. Alligetur autem foris ex uelamine lineo: prima porrò appli-
 camenta quatuor aut quinq; uasculo unde sanguis erumpit diligenter al-
 ligando: inde uero in radicem ipsius distribuito: posterius aut die uideli- 30
 cet tertio soluito, si quidem asq; periculo hulceri etiamdū adhæreat phar-
 macum: rursus alterū in orbem circumfundens & tanq; cōmadefaciens
 denuo alligato. Quod si primū linamentū concerptum sua sponte & per
 se resilit respuiturq;, leuiter summis digitis cōceptaculi radicē premendo,
 ne quid influat, illud quidē sensim detrahe, sed applica alterū, atq; ad hūc
 modū usq; opem ferre pergito, donec carne expleatur conceptaculū sine
 molestia perpetuò in sublimi erecto schemate obseruato. Cæterum cru-
 stas adglutinantia glabriorem efficiunt partem, quàm secundum natura-
 lem constitutionem fuerit delapsa crustula. Plerosq; uero hæmorrhæ-
 gia difficulter compescibilis secuta in crustarum decidentijs: utendum ta- 40
 men etiam illis, quum urget necessitas ingens. Ipsa autem res quammax-
 ime poscet remediorum usum quæ crustam inducendi uim habeant, cau-
 teriorū item candentium, quādo uidelicet ex erosione cariola marcorisq;
 formam

formā præferente sanguinis prouenit eruptio. Atq; enim uero postquam in id genus affectibus totum absciderimus marcidum, minore cum discrimine uel deurere ipsam ueluti radicē, uel remedijs incrustandi naturam tenentibus uti licet, id uero in uerendis & ano potissime solet cōtingere. Scopus uero crustantiū est cum stipticitate caliditas, perinde atq; cerne-
 re est in chalcitide, misyri, & atramento sutorio. Sed quæ e calce uiua con-
 stant, uehementiora quidem sunt: sed quoniam cōstringendi uirtute calx
 destituitur, crustæ citius ipsorū applicatione decidunt: præstaret autem
 ut manerēt: anticipant enim præcoci casu carnis in fundo excrescentiam
 10 & tanquam operculi uasis creationem. Cæterum eiusmodi hæmorrhagi-
 am isatis fatiua inspersa eximie compescit, uel gallæ tostæ: expedit aut
 ipsas candentes aceto uel uino extinguere. Porrò sanguinis eruptiones
 omnino supprimunt, incōposita quidem, aloë, thus, manna, samius aster,
 ærugo ferri, & lanæ crematæ: Consimili etiam modo leuigatissimus ci-
 nis, stercus asini, & equi pusillum, malicoria, diphryges, galla, myrtus ari-
 da, alumen omne genus, tum crudum tum etiam combustum, resina fric-
 ta, uitis cortex, uel folia arida platanorum, galbulorum puluis, præfer-
 tim quum humorem concretum abiecerint. Priuatim uero ac proprie-
 narium sanguinis profluuiā impositu sistunt, iunci marini (quem græce
 20 oxyshenum uocant) fructus, foliorum urticæ cremor, chalcitis, solastrū
 deustum, capilli leporis, ferulæ dimidium crematum cum aceto, onia ari-
 da uel uida, succus porri cum thure elychnio exceptus. Hactenus simpli-
 cia. Composita autem cuiusuis sanguinis profluuij remedia hæc sunt:
 Spongiam recentem liquida pice immergens, & in aulula cum bitumine
 circūquaq; obturata combure, cineris uero medimnos duos immittens,
 admisce plumbi medimnum unum, & stibij medimnum unum. Aliud:
 Thuris, mannæ, sulphuris uiui æquas partes infere. Aliud: Chalci-
 tidis drachmæ octo, thuris, uel mannæ drach. sedecim, resinæ frictæ dra-
 chmæ octo, gypsi deusti tantundem. Escharoticum ischæma, hoc est
 30 crustas ducendo sanguinem compescens: Accipe chalcitidis, æris to-
 sti, atramenti sutorij, misyos assati partes æquales. Præterea Rhodiā co-
 gnomento compositio, necnon & ipsa Xantha, e numero præstantium
 medicamentorum quæ sanguinem sedant, censentur.

De neruis saucijs. Cap. LIIII

Nerui saucijs uel stimulatī inflammationem doloremq; immensum
 excitant, propter immodicam, qua præditi natura sunt, sensa-
 tionem. Proinde febres quoq; & cōuulsiones ita affectos cor-
 ripiunt: nonnullos uero deliria inuadunt, propter neruorum
 ad cerebrum continuitatem. Verum quandoq; etiam in alijs quibusdam
 40 locis percussī membri phlegmonæ & apostemata oriri assolent secun-
 dum neruum percussum, ob perpetuitatem ipsius: Cutis itaque uulnus
 nullo glutine cōmissum, diductum patensq; seruandū est, quo per ipsum
 ichores sine impedimento defluant. Atqui in compunctionibus, si latere

uidentur nerui, duplici sectione & decussi se secante opus est. Sed quod ad opis ferendae attinet iudicium, ante omnia quidem, si corpus humoribus redundarit, inflammatioque magna affuerit, à sanguinis per uenam detractioe medendi inchoanda est ratio. Quod si prauis corpus affluere nimis uideatur succis, deiectionis usus cum primis commendatur. Praesidia autem uulneri adhibeantur, quae dolorem placandi sedandique uiribus polleant, & effluxionem aperiendo promoueant, praesertim si desit sectio. Aquam proinde calidam caeteris quidem inflammationibus perquam idoneam ac utilem, scito his esse quae infestam: satius ergo oleum partibus suis tenue, nulla stipticandi uis praeditum aspergere sensu feruidum: Neque profecto algidum, neque etiam tepidum his est admodum exitiosum. Caeterum ex medicamentis resina terebinthina accommodatissima est per se, cum pueris, tum foeminis & carne teneriore molliculaque praeditis: eliquata uero cum euphorbio in carne durioribus: Et si quando duriora obuerint corpora, cum oleo quopiam tenuium partium macerata. Cataplasmatibus insuper, inflammatis & marcescentibus neruis utendum. Hordeaceam praeterea farinam, aut fabaceam aut eruaceam coquendo in lixiuio stacte cum oxymelite: Sine coctura uero in puncturis etiam cerotam eiusmodi adhibe: ceræ uncias tres, euphorbij unciam unam, uel stercus columbinum: in durioribus carne corporibus olei uncias duas, & resinae terebinthinae nonnunquam unciam unam. Emplastri uero instar remedium praeparans, in euphorbij unciam unam, ceræ, resinae frictæ, olei & picis pinguis, singulorum uncias sex iniice: uerum resinae loco propolim (quae est uiscida in aluearibus apium materies sordesque, quibus quasi fundamenta operis instituunt) pinguis simam immittens praestantius effeceris. Ad compunctos praeterea neruos illud excellens ac praesens est subsidiū, conferens etiam ictibus rabidorū: habet aceti xestam unam, picis pinguis libram unam, opopanacis uncias tres: Opopanacem solue in aceto, ampliusque leuigato, & picem eliquans decoquito: Hoc neruorum puncturis expediendi est praesidio, non permittens punctiois os conuere, ueluti neque rabiosorum morsuum hulus cicatricem ducere: sed duris duntaxat prodest corporibus: Quod si in pueris, aut mollioris carunculae hominibus punctis uti uelis arido, liquefaciendum est aliquo discutiente ipsum & disijciente medicamento: Verbi causa, amaracino, uel opobalsamo, uel oleo uetere: Conuenit etiam Basilicum pharmacum assumens nitrum, aut calcem uiuam, aut euphorbium, aut sulphur igne intactum, aut siluestris palumbi simum, aut opopanacem, aut sagapenum, aut succum Cyrenaicum, aut castorium: In libram uero medicaminis, dictorum alius cuius unciam unam iniicito: Conducit autem ad neruos percussos optime, atque in primis compunctos. Poterit autem quispiam ruri, nullo horum ad manum parandique copia existente, propolim recentem & pinguem uulneri imponere, uel fermentum, praesertim antiquum cum per se, tum propoli admixtum, uel unam cum succo tithymalli. Cataplasmatibus praeterea

his

Puncturū neruorum remedia.

his ex oxymelite, uel stactes lixiuio; cum farina fabacea, aut eruina, aut ciceris, aut lupinorum amarorum, aut hordei, uel tenuissimo denique farinae polline non solum in iam inflammatis, uerum ab ipso confestim initio, utitor. Cataplasmata uero relaxantia, quæ χαλασικὰ à Græcis appellantur, in neruorum percussorum curatione semper facessant ac ualeant. Quod si non puncto neruus, sed euidente sectione saucietur, ita ut circumfusa etiam pelle diuisa, neruus nudus & rectus appareat, minime autem oblique diuisus, prædictorum ex euphorbio atque alio tantæ acridinis medicamine nullo utaris: nudatus quandoquidem neruus non feret uehementiorem ipsorum uiolentiam. Calcem itaq; adhibe ablutam, iterum atq; iterum tempore calido liberaliore oleo irrigatam. Vtilis uero & confectio est ex pompholyge, necnon compositio ex melle contexta, in rosaceo multo eliquata: neq; uel tantillū quod uellicet uulnerationem attingat: quoniam plurimum sub sensum uenit neruus, & est temperatura frigidus ac cōtinuus maxime principi membro. Enimuero ne oleo quidem id genus hulceris aspergendum est, squaler enim forderetq; sanies erogo tantum abstergito, lana molliore hypalipro implicato atque inuoluto. Omnibus uero ex animi sententia succedentibus, citra periculum datur Siderei passo madefacere. Atqui in fortioribus, polyidæ etiam partillo cum calido linamento discerpto ac infecto utere. Posthæc aut neruum denudatum contege: linteola item discerpta quæ ulcere conduntur foris adhibenda sunt, aliquo eorū quæ ad angusta uulnera cōducunt adiecto: uerbi causa, medicamine ex euphorbio aut eo quod confectū est ex stercore columbino plurimū etiam salubrium partium amplectentibus. Vulneratio uero si obliqua sit, maiore quidem cum periculo operitur: Hæc itaq; atq; similia ad curationem neruorum attinent. Atqui in uulneratione etiam dum recente, consutionibus quidam usi sunt, & glutinantibus quibusdam medicamentis. Verum caue nimium propere in superficie cōmissiones admittas ne altitudo ac uulneris interna in glutinata permaneant, sed profundiora quidem obseruans denuo neruum acu stimulat. Scire uero omnino in neruis percussis oportet, quod medela puncturis subueniens, calidior existens, non potest nerui hiatum sanare: uellicationem enim ipsarum atq; phlogosim, id est inflātionem non sustinent. Neq; præterea quicquid medicamenti diductionibus subuenit, punctio nibus statim cōgruit: quoniā uis eius neutiq; in intima fundūq; penetrat, arcta admodū cutis à cōtinuitate sua diuisione cōsistente. Sed quod ad uictus rationē attinet: Nutricatus tenuis esto, culcitra mollis, calidoq; utatur oleo in axillis, capite, & ceruice. Si crus, inguina lumen, & finitima loca uulneratio impetat, ualeant omnino lauacra, usq; ad inflātionis relaxationē, infesto illis & incōmodo aquæ, ut diximus, attractu. Quoniā aut nonnulli propter solennem lauandī consuetudinem, lauacris abstinere non sustinent: si quidem membrū uulneratū, fuerit manus, danda est opera pro uirili cuiusq;, ne hæc aqua uel calida & multo minus gelida made-

Neruorum sensatio maxima.

Dieta in uulneratione nerui.

Nervi pedis
uulnerati curatio.

fiat. Sin pedem angat uulneratio, quum fieri nequeat ut non irrigetur aut humectetur qui lauare omnino uoluerit, fauciae pedis parti cum aliquo medicamine imbutum imponat emplastrum: foris insuper multiplicatis linteis quā plurimis oleo madidatis muniat & operiat: in posterū extrinsecus uinculū ē linteo inijciat: atq; posthac rursus in balneo ligamentū oleo perfunde iamiam secundū neruū uulnerato in folium descendente: ubi lauerit aut, cuncta quae adiacent porrice. Vtere praeterea praescripta totius curationis institutione & regula. Si uero neruus solū pressus quassusq; fuerit unā quidem cum cute, ita ut exhulceret, appositū fuerit remediū ex farina fabacea, & oxymelite cataplasma. Licet etiam interdum erui farinā & ireos, cōcussioni doloris mitigandi gratia admouere, picem liquidā miscendo: Sin cutis pressa quassaq; nō sit, distrahendi summam facultatem habet, calido oleo conspergi & foueri perpetuō. anethino inquam, aut rutaceo, aut irino, aut amaracino. Neruo autem uniuerso dissecto, discriminis quidem nihil incumbit, sed membrum succenditur: curatio uero compar alijs hulceribus adhibeatur. Haecenus quidem de omni neruorum fauciorum, quae simplicioribus adminiculis peragitur, curatione sufficiat. Neq; tamen desunt, qui polysynthetis uti in ita afflictis consueuerunt, qualia sunt, ē metallicis confectum pharmacum, emplastra cognomento Barbara, & cissinum. hoc est ex hēdera, & quod fit ex irigeronte, necnon melanchlorū, ipsaq; Indica harmonia, & Athena: quorum compositiones utendiq; rationem ultimo reperies uolumine. Quoniam autem locupletissimi quidam sumptuosius preciosisq; in neruorum uulneratione medicaminibus uti dignantur, Galenus ad punctiones neruorū huiusmodi tradidit: Cinnamomi, dictamni, foeniculi, unius cuiusq; unciam unam, maioranae uncias duas, cerae uncias octo, opobalsami uncias decem, resinae terebinthinae unciam unam. Aliud: Accipiantur, succi Cyrenaici uncia una, cerae unciae tres, succi balsami unciae duodecim. Ceterum ad neruos denudatos illud: Cerae aromatariae uncię sumantur (inquit) tres, unguenti Spicati aut Phuliatii, uel Nardi uncię duodecim, pompholygosq; uncia una, spicae nardi, amomi, folij, singulorum uncia una. Atque haec quidem sunt hys qui opibus pollent, ostensa à Galeno remedia.

Nudis neruis
remedium.

De curuatione neruorum, quam Angylosim dicunt.

Cap. LV

Neylas & ancyloses nuncupare solent articulorum detentiones, originem ad densitatem obstructionemq; uel nerualem quampiam extensionem referentes: In quibus emolliendi & relaxandi uiribus praeditis medicaminibus opus est. Communiter sanè his ea quae in membris scirrho infestatis, adhuc uero magis ea quae de dissolutis enumerata sunt partibus, succurrunt. Priuatim uero & peculiarius multo confert per hydrelæū aspersio, in quo cocta sunt semen lini, fenogræcum, althæa, laurus, cucumeris syluestris radix: & sic cucumerinum oleum post asperisionem adhibeatur ita affectis: acopa quidem

quidem primum simpliciora, ueluti sunt medicamentum ex alno, item illud ex abiete, & bromium, & Basilij, & Pyxis: post quæ etiam Aristophanium, & Azaniti. Vehementissima uero sunt, quod Lisoponium appellatur medicamentum, & ex his quæ emplastri formam habent remedia non modò Amythaonis, sed & Anicetus. Probatissimum uero illud: Bdellij, adipis uitulini, guttæ ammoniacæ thymiamatis, ireos Illyricæ, singulorū drachmæ sedecim, opopanacis, galbanī, hordei, styracis, thuris, uniuscuiusq; drachmæ octo, piperis grana centum & sexaginta, ceræ libra dimidia, resinæ terebinthinæ tantundem, fecis irini quantum satis est, uini quod sufficit: incisum & contusum est medicamentum. Probat¹⁰ur etiam acoptum permixtum irino, uel cyprino, uel laurino. Inter acopta uero & emplastra numerantur *ἄσπερνος*, polymagmatum. Cæterum acoptorum usus cum molli & constanti frictione fiat, languentis membri leui periclitatione, tum curuatura tum extensione.

De flaccescentibus luxatisq; artubus. Cap. LVI

IN diuturnis quæ cum febre sunt morbis, & in colicis paralyticisq; ægritudinibus articuli sæpenumero flaccescunt, uiribusq; omnibus destituuntur: calidiore plerunq; & humidio²⁰re eosdem à iusto modo intemperie occupante: hinc utiq; etiã motio impeditur. Quibus acaciæ cremor aque inditus, & fouendi gratia aspersus congruit: uel rubi, uel myrti, uel lentisci, uel ulmi radicum corticis elixatio: uel malicoria cataplasmatibus modo impacta: uel myrti folia unã cum cerota myrtea imposita. Robur quippe neruorum nexibus est inducendum, cum stipandi & arefaciendi uirtute prædita materia. Huius itaque farinæ artubus medicamenta sunt adhibenda, cuiusmodi est *ἄσπερνος* appellatū, quod salices contineat & oxyra, & phœnicina quæ uino astringente uel aceto constat. Permulti uero ex algore & frigiditate istiusmodi languorem imbecillitatemq; oriri autumantes, calidioribus usi administr³⁰culis, detrimentum multo acerbius intulerunt.

De lumbricis. Cap. LVII

IRes sunt in summa lumbricorū differentia: una quidem quæ tereti & rotunda forma est secundū crassitudinem: altera uero, quos lumbricos latos nominant: tertia, quos Græci ascari⁴⁰das nuncupant. Omnium uero eiusmodi uentris animalium species, causa & origo est, cruda & crassa pituitosaq; materia, & putrefactio huic functioni idonea est, cuiusmodi in pueris colligitur, & in alijs pariter ætatibus, his scilicet qui ultra satietatem auide sese ingurgitant: uerum nunquam à calida & acri, uel melancholica materia: nam hæc nutritandi naturam supergressa ad lumbricorum constituendam originem inepta est & prorsus inaccommoda, imò uero etiam contraria, corrumpunt enim hos biliosa præsertim excrementa. Quod si aliquando unã cum lumbricis flaua bilis eijciatur, siue per inferna, siue etiam per uomitiones, in intestinis scito consistere: biliosum uero humorē, uel in ore uentris,

Tria uentris animalium genera.

Lumbricorum causa.

uel in alio quopiam membro hærere. Singulorum itaq; differentiarum species ortumq; explicabimus, locum item & notas, curationemq;, principium à tereti & rotunda sumentes.

De lumbricis teretibus ac rotundis.

Lumbrici igitur uentris rotundi formã nemini mortalium obscuram continent, quoniam hi quàm alijs copiosius abundant: in gracilibus uero intestinis plerunq; consistunt, & in superiorem uentriculum progrediuntur: proinde per os non raro eijciuntur: nonnullis uero per nares huiusmodi animalia uentris eiecta sunt. Quod quidẽ uermium genus infantibus quàm alijs ætatibus peculiarius magis quotidianum, & magna quidem ex parte cum febre est. Verum si circa febrium principia proueniunt, substantiam ex discrimine subiecto obtinēt: Circa summos uero uigores, ex malitioso putridoq; morbo. Circa autem relaxationẽ febrium scaturiunt lumbrici rotundi ex omnium in melius mutatione. Afferit namque Hippocrates, bonum esse ac utile lumbricos etiam rotundos in euntis ægrimonix iudicatorium progredi, sed hi ocyssime pereunt. Accidit uero plerunq; cunctis lumbricos teretes habentibus, uellicatio intestinorum, & uentris, & tusses non magnæ, aridæ, & irritantes: quibusdam uero etiam singultus, somniq; cum tremore, & irrationabilibus stultisq; ex somno resurrectionibus: Nonnulli cum uociferatione exurgunt & profiliunt, sed rursus deijciunt, & in soporem prosternuntur. Pulsus inordinati, & augentur febres nullo ordine errantes, cum magno articulorũ algore, quæ per tertiam quartam uel diei noctis uel partem hominẽ temere inuadunt: Puerulis uero & grandioribus natu, cum prominẽte lingua exhausta: stridor fit dentium, oculi cõniuent, silentium amant, & excitantibus indignantur, stomachantur, oculiq; apparent, & suffunduntur malæ rubore, atq; rursus mutato colore liuescunt: Breui uero hæc & ex interuallis fiunt: quorundã uero stomachũ petentes, nausearũ & uellicationũ autores sunt: cibum ad hæc laborantes auersantur, coacti uero nauseantes, uix deglutiunt, oblatumq; ac sumptum alimentũ euomunt: Non paucis uero uenter etiam deijcitur cum esculentorũ corruptione, atq; tympani instar inflatur. Reliquum uero corpus præter rationem liquefit & tabescit, neq; fame præscripta, neq; ulla euacuatione immoderata admissa. Cæterum non in omnibus prædicta sunt singulatim inquirenda indicia, sed quæ principatum tenent: aliquando uero plurima. At hæc animalibus sese in intestinis circũuoluentibus rotantibusq; & mordentibus deniq; solent accidere, & febrili ardore uapores ad cerebrũ ferente prauos, ex coaceruato in uentre putrido humore natos: in quibus partim quidem utrisq; iuxtã cum febris tum lumbricis prospiciendum est: partim uero febrim haud magnopere curantes, prorsus expelli uentris animalia cõueniet: Pleriq; etenim quũ negligenter, corrosi ab iisdem conuulsiq;, extincti sunt. Neq; uero desunt, qui afferunt se uidisse per inguina languentis lumbricos prorepisse. Præstat igit ipso expellere: expelles aut si prius enecaueris

Teretum lumbricorum note.

Præcipua lumbricorum cura expulsiõ.

enecaueris: enecantur autem medicaminibus maxime amaris. Cōmuni
 igitur quartanæ febris curatione & animalium uentris existente, expe-
 dient sanè præsidia simpliciora. Mixaria igitur decocta sic habentibus
 uel potui uel esui offerenda: exhibendus item succus sereos, coriandriue
 seu coriani semen, cum exigua aqua calida contritum, siue cum posca: uel
 auriculæ muris herbæ decoctum, uel cornu ceruini ramentum, uel etiam
 rubrica sinopis leuigatissima: olei præterea ex nondū maturis oliuis ex-
 pressi amari cochliaria duo paulatim absorbeantur, amarulentia nanq̃
 lumbricos abigunt, lubricitate uero ipsos unà cum oletulo expellunt. In-
 10 flammatione uero distentioneq̃ uiscerum exuperante, è semine lini & fa-
 rina lupinorum, absinthij item & bryoniæ radicis utendū cataplasmate
 ex hydromelite, uel aspergine cum oleo chamæmelino, uino, fructuq̃ ab-
 sinthij, uel aloë secundū præcordia aspersa. Verum ne febres uehemen-
 ter fatigent atq̃ perturbent, miscenda est mixarijs menta, atq̃ præben-
 da. In apyrexia uero febrē ue iam decedente etiam efficaciora, uerbi caus-
 sa, seriphi decoctum, uel nepitę, uel filicis, uel semen cardamomi, uel mali
 Punici acidi radicis ad tertias decoctum, uel fricti cymini, & nitri, tritici,
 uniuscuiusq̃ diobolos tres, uel sandonicū uel abrotonū, uel utrunq̃, unà
 cum melle catapotijs factis, uel lupinorū amarorū dioboli tres, aut bras-
 20 sicæ, aut eruçæ semen contritum, uel absinthinum, quod unum sæpius sa-
 tis profuit. Exhibendi insuper aloës lotæ pondo dioboli tres, id quod
 ex his quæ in primis probantur medicamentis est unum, in his uideli-
 cet quibus roboris plus & spaciosior corporis moles consistit. Quoniam
 autem pueri aloën non admittunt, instrumento quo os diuaricatur, supi-
 nis ipsis uiolenter seruatis, os diducentes, per clysteridium quodpiam fi-
 stulam non fragilē continens, inuitis ijsdem q̃ possumus maxime aloën
 interius inferentes iniiciamus: quæ quidē admiranda est methodus pue-
 rorum moleste aloën ferentium, quibus sorbilia sæpe etiam numero ali-
 menta eo modo cibum stomacho respuente infundimus: Et Cyphi conse-
 30 ctio, necnon masuarium pulchre & utiliter adhibeatur: Cornu item cer-
 uinum deustum, adiecto pipere cum melle uel oxymelite, & reliqua quo-
 que tentanda experiendaq̃ in ipsis sunt. Præstat uero plusculum, si scilli-
 ticum acetum fuerit, præsertim in adultioribus: uel sinapi, cum olei & ace-
 ti cochliarij quantitate. Cæterum quibus lumbricorum culpa fluore al-
 uis perturbatur, his succus plantaginis propinandus est: uel ipsa etiā ari-
 da exhibenda est plantago, iuxtà nanq̃ & ex æquo utriq̃ suppetias cum
 defluxioni ipsius alui, tum infestantibus lumbricis contulerit. Catapla-
 smatis præterea modo ita habentibus adglutinanda sunt, polenta hordea-
 cea, filix, absinthium, farina lupinorum, sandonicum & abrotonum: lam-
 40 uero malicoria quoq̃, acacia, galla, balaustiumq̃ admisceantur. Quoniam
 uero sæpe potionibus amaris offenduntur aliqui, ea sanè quæ iam pridem
 enumerauimus, haud euidenter sed remissius amara exhibe. Adhæc etiam
 chamæpityn, marrubiū, enulā campanā, daphnococcū, baccas ue lauri,

Forinfeca libri
corū curatio.

caſiam, thymum, pulegium, carpeſium, cyperum, polypodium, irin, cni-
cum, rubiam paſſiuam, acanthum Aegyptium cum pipere, æquis portio-
nibus pondo diobolorū ſex, uel decoctum (quod ἀποζυμα græce uocant)
mētę, uel radicis mori cremorē, uel elixationē petroſelini, et id genus alia
fragrantia ſemina; Extrinſecus aloën cum melino uinoꝝ adhibeto: hoc
utiꝝ et appetitum excitat ſummo admodū ſtudio affectatū. Admiſcenda
porrò non raro aloë, abſinthium: uel felle taurino umbilicum additis ali-
quibus amaris enumeratis impleto: ſeu oleum rhododaphnes ubertim
illiniendum: uel cedrius liquor per ſe, aut cum cerota uniuerſo uentri, uel
pax arida trita & leuigata inſpargenda: uel mentam, aut melanthium cum
roſaceo adhibe: uel laſerpitiꝝ quoque decoctum ita affectis miſcendum:
malie Perſici folia contrita & ſoluta cataplaſmatis inſtar imponamus.
Iam uero medulla quoꝝ ceruina unguinis modo utendum, cum circa um-
bilicum, tum ſecundum abdomen & inum uentrem, tum etiam lumbos.
Cerotā inſuper, ſi res ipſa poſcere uidebit̄, applicabimus: Accipe aloës,
abſinthij, farina lupinorum, ſeriphi, nigellæ, quod melanthion græ-
ce uocant, uniuiſcuiuſꝝ diobolos ſex, ceræ unciam unam & dimidiatam,
chamæmelini quantū ſatis eſt, bilem taurinam, leuigato quæ ſunt arida.
Muſum porrò crebrius id genus lumbricos habētibus eſt immittendū,
ut dulcore mellis inſcata eadem uentris animantia, ſubducant̄ per infer-
na: Atqui ſi iam putruerint in profundo, non excernentur, ſed euapora-
tiones potius machinentur: Sunt uero uel aloë, uel ex hac medicamento
peramaro ſumpto ſubducendi: quandoquidem alioquin etiam ipſis neu-
tquam inutilis eſt mediocriſ per hypalatū deiectio.

De tæneis ſeu lumbricis latis.

Latitudo tæniæ uentris eſt, ut ita dicam, adnatæ in interiore inteſtino
membranæ, in materiam animalis permutatio, quæ identidem excer-
nitur etiam tota, incredibili ſua amplitudine, uiſu horrendum exhibens
ſpectaculum, uel pars eius modò aliqua redditur: diſſoluta quidem non
conſiſtit, ſed redundat, quandoꝝ ſanè in non febricitantibus: Cæterum fe-
bricitantibus quoꝝ per diuturnas egritudines accidit, uellicationes ad-
iacentis ſtomachi inferens, & à cibis auerſionem appetitus inducens, ali-
mentiꝝ incōtinentiam, uiuificatū etenim in inteſtinis animal: nutrimen-
tum rapit, & conſumit aſſumptum, ita ut conſeſtim altero opus habeat:
quod ſi ſumere quis ſuperſederit, lancinat inteſtina. Accedit autē hiſ &
ceum umbra comitatur corpus ſtrigoſum & male habitum, imbecillitasꝝ
cum inæqualitate turbaꝝ corporis, Infallibile autē ac certiffimū indicium,
ſi cum ſtercoribus ſimul excernant̄ quædā ſemini cucurbitæ ſimilia. Sed
in curatione omniū ore probantur propinationes acrium, & alliorū eſus,
Græci σκορδοφαγία uocant: & filicis uel centaurij decoctio cum hauſta,
tum etiā enemate immiſſa: aut nepiteꝝ, uel dictamni, pulegijꝝ ue. Inſunden-
da eſt inſuper hiſ interdum muria. Propinato etiam illud, quod neꝝ hiſ
qui alijs lumbricis conturbant̄ inutile, potiffime ſi liberi à febre fuerint:
nitri

nitri rubei, piperis, cardamomi, portiones æquales, exhibentur cōmode una uice dioboli tres in uino aquaue calida. Alius linctus: Sumantur piperis, baccarū lauri purgatarū, cymini Aethiopici, mastiches, partes cōpares, mellis quantū satis est, cuius iusta præbitio est cochliarium unum, non tam mane, quàm demittendo iam membra grabato. Quod si id ipsum efficacius reddere uolueris, nitri quoq; rufi tantundem adijce.

Aliter: Enulæ campanæ, guttæ ammoniacæ thymiamatis, † piperis, sine ^{† Alias filicis.} gulorum drach. quinq; cum oxymelite calido, per interualla potui dato, euphorbii drach. unam, uel geminas integras ad summū. Aliud:

10 Filicis acetabulum, quem Græci oxybaphum nuncupant, nitri drach. duas in cotyla aquæ præbeto, iam antea euacuato. Præstantius & salubrius redditur adiecto scammonia momento, id est modico & pauxillo.

Aliud: Mali granati acidi radicū corticis in superiori parte detracti drach. quatuor, piperis tantundem, cardamomi drachmæ sex, marrubii drach. duæ, in melle ei qui prius in cibo allia sumpserit contra lumbricos latos utiliter exhibentur. Cæterū quò exacte quis & in totum ab hac fasciarum uentris afflictione uindictetur, theriacam (nisi uehemens febricula impedimento sit) incunctanter adhibeto.

De Ascaridibus, Cap. LVIII

20 Orrò ascarides (ceuiam & in superioribus præmonstratum est) species sunt lumbricorū, uermibus forma respondentes atq; persimiles, qui in extremo longanone plerūq; solent consistere, & quamprimū claudit se intestinum illud, prope anum conspiciunt, grauesq; in his partibus pruritus excitant. Quæ sanè uentris animalium species, ex prauis alimentis, frigidine, ciborumq; corruptione prouenit. Distinciendi sunt itaq; in pueris quidē glandibus ex melle, cum salis momento, aut nitro: In natu uero grandioribus, muria maioris acrimonie, uel centaurii elixatione cum nitro, & melle, uel colocynthide, aut absinthio, uel chamæleonte, uel anchusa, uel cnico, uel hyssopo, uel

Causa ascaridum.

Materia glandium.

30 pulegio, uel nepita, uel lupinis deniq; contextis. Verum post ablutio-

nem longanon intestinū subungendū est, simplicibus quidem hisce, acacia, hypocystidieue, addito nitro, uel rho Syriaco cum liquido alumine: Sed quorū aluus astrictior est, lemnio sigillo, qd σφραγίδα Græci uocant, cum uino. Cōpositis uero, Andronis pastillo, atq; id genus alijs. Liquor præterea cedrius per clysterem multis foraminibus terebratū immittendus est: cuius sunt modi quæ metrenchytæ nomē habent: uel ubi carnem

Metrenchytæ.

40 falam accōmoda temperandi uī præditā imposuerimus, illigatione utamur q; longo sustinuerit tempore, atq; hoc ipsum identidem permute.

Cōmuniter aut omnibus lumbricorū infestatione ægrotantibus succurrunt, ex ichneumonis capillis suffitus. Alimenta item probi succi, inq; loco ac tēpore rite exhibita, utilia sunt, quæq; lumbricorū materiā non accumulent, atq; ea quæ corporis robur uiresq; labefactari & cōminui non permittunt: Proinde uinum etiam exhibebimus ualde dilutū. Crebrius

uero & celerius cibaria ob hoc ipsum affectis prebeto, ne nutrimento destituti lumbrici, uellicationes inducant. Opportunum autem edendi tempus uidetur, quum maxima adhuc copia alimoniam habent. Quod si profluuium etiam (quem rheumatismum uocant) uentris adsit, sciendum est multiplicari magis quam redundare lumbricos uentris, non rite dispositis edulijis: Et iam sorbilofas quidem ipsis dapes administrare conuenit, admiscentes non nihil etiam stiptici: uerbi causa pirum, aut malum, & malum Punicum, praesertim acidum. Foris uero uentri adminicula quae alui retrimenta impediunt atque etiam astringunt, ea graece ἐφελκυστὰ dicuntur, sunt applicanda, quorum sylvia quaedam in superioribus est enumerata. 10

De Dracunculis Draconitij's ue. Cap. LIX

IN India, regionibusque supra Aegyptum animantia quaedam uiua lumbricorum formam praefertentia, draconia uulgaris appellatione nuncupata, in musculosis corporis partibus, puta brachijs, cruribus, suris consistunt: In puerulis etiam in lateribus sub cute coeunt, aperteque mouentur: deinde ubi perennarint diutius in extrema aliqua draconitij ora, locus suppurat, & aperta cute foras progreditur draconitij caput. Si hoc quicquid est animalculi trahatur, cruciatus excitat, atque adeo maxime si quando disrumpatur: Cuius ergo plumbum appendere draconitio necessarium esse quidam affirmant, ne cumulatim, sed perdetentim & particulatim graui plumbi pondere decidat. Alij uero eam curandi rationem damnantes, propterea quod nihilominus grauitate plumbi draconitium abrumpatur, grauioresque dolores inducat, praecipiunt membrum in aquam calidam esse immergendum, quod draconitium percalfactum sese foras proferat ac prodeat, mox digitulis sensim & particulatim extrahendum. Soranus contra non animantis principium, sed neruuli alicuius substantiam siue concretionem draconitium esse autumat, opinionem duntaxat animalis, eo quod moueatur inducentis. Caeterum siue hoc, siue illud cuius superius mentio facta est, fuerit, cum Sorano, tum Leonidae, tum etiam caeteris uisum est, in utrisque nullo discrimine conspersione, fotuque calido, cataplasmatibusque maturantibus esse utendum, nempe ex melicrato, & farina triticea aut hordeacea cocinnatis. Emplastri praeterea eiusdem facultatis usum interdum approbant. Ex re porro usuque existere queat confectura, quae ob id quod est baccis lauri constat, *δρακονίδια* appellationem obtinuit, & quae ex melle conficitur pariter: Ex horum namque remediorum usu extincta iam draconia, uel circumfusum corpusculum excidunt. Suppuratione porro inducta, nisi prodeant, diuide cutem, & continentem pelliculam denudatam auferto, cutemque dissecato, atque deinceps consentanea puris effectrix curatio tentetur. 40

*Aqua feruida
dracontium
perimit.*

In hoc uolumine operis uniuersi quinto, non tam de uenenatorū animalū medicaminibus, quæ θηριακά Græci indigitant, quàm de toxicis potionibus medicis, & aduersus hausta letalium herbarū, animaliumq; uenena adminiculis, quæ eadē gens ἀλεξίφαρμακά nominat, quod perinde ferè sonat, quasi dicas, propulsatoria uenenis, seu præsentissima contra uenena quoquomodo sumpta remedia adiumentāue, eo qui hic tanquā in tabula oculis subiicitur ritu & ordine tractabitur.

CAPITĀ LIBRI QVINTI.

Præcautiones omnium cōmuniter quæ	De pinorum eruca.	XXXIIII
ictu uenenum relinquunt eiaculan-	De lepore marino.	XXXV
turq;. Cap. I	De rubeta rana palustris.	XXXVI
Cōmunis omnium quæ uirulenti animalis	De hīrudinibus.	XXXVII
morsu ictuq; accidunt curatio. II	De chamæleone.	XXXVIII
De rabiosi canis morsu et aquæ metu. III	De alterco.	XXXIX
Aduersus non rabientium canum mor-	De coriandro.	XL
sus. IIII	De pulicaria herba.	XLI
De crabronibus & apibus.	De cicuta.	XLII
De phalangijs.	De papaueris succo.	XLIII
De araneæ ictu.	De carpesiæ cremore.	XLIIII
De scorpion ictu.	De mandragora.	XLV
De scolopendra terrestri & marina. IX	De aconito.	XLVI
Aduersus ascalaboræ morsum.	De ixia.	XLVII
Contra felis morsum.	De ephemero.	XLVIII
De mure araneo.	De taxo arbore.	XLIX
De anguibus & uiperis.	De solano furioso.	L
De amphisbæna & scytale.	De sardonîa herba.	LI
De dryino.	De papauere corniculato.	LII
De hæmorrhō, & prestere, & dipsade.	De pharico.	LIII
De hydro. XVII	De toxico.	LIIII
De cenchro.	De fungis.	LV
De ceraste & aspide.	De sanguine taurino.	LVI
De basilisco.	De lacte cui admixtum coagulū est.	LVII
De pastinaca marina & muræna. XXI	De uenenato melle quod ad Heracleam	
De dracone marino.	nascitur.	LVIII
De scorpio marino.	De gypso.	LIX
Præparatio sanguinis testudinis marini.	De cerussa.	LX
De crocodili ictibus. XXV (XXIIII	De calce, sandaracha, & auripigmento.	
De hominis morsu.	De spuma argenti. LXII	(LXI
De uenenis.	De plumbo.	LXIII
De præseruatione uenenorū. XXVIII	De argento uiuo.	LXIIII
Communis quoruncunq; uenenorum	De ueratro albo, thapsia, elaterio, agari-	
curatio.	co nigro, ruta syluestri, nigella, et pap-	
Enumeratio simplicium uenenorū. XXX	pis. LXV	
De cantharide.	De his quæ domestica & in quotidiano	
De bupestre.	usu sunt, uino & aqua frigida. LXVI	
De salamandra.		

PAVLI AEGINETAE

MEDICI PRAESTANTISSIMI DE ARTE
MEDENDI LIBER QUINTVS,
ALBANO TORINO
VITODVRENSI INTERPRETE.

Prophylactica omnium cōmuniter quæ ictu uenenum relin-
quunt eiaculanturq̃. Cap. I

IN hoc uolumine de animalibus uirulentis, uenenumq̃
eiaculantibus tractaturi, ab id genus cōmuniter omni-
bus præcautionibus antea demonstratis, sumendū est
exordium. Quocirca si urgente aliqua necessitate, so-
mnum capere alicui, in locis ubi uenenatę cōplures be-
stiolæ diuersari consueuerūt, contigerit, præsertim ubi
plerunq̃ salamandræ, aut phalangia, uel serpentes aliqui magna copia
degunt, obturanda sunt ferarū lustra allio cum aqua cōtuso, uel alia qua-
dam ex his de quibus agemus, herbula. Adolenda sunt etiam suffitus
gratia cornua cerui, unguļæ caprarum, aut pili, gagates lapis, bitumen,
bdelliū, galbanum, cupressi uel cedri scobes, nigella, peucedanum, ui-
ticis folia, nepita, sagapenū, castoriū, radix hordei, conyza, quam Roma-
ni intybum uocant, uel aliquid id genus aliud tetrum odorē spirans. Culi-
ces aut peculiariter ac proprie suffitus auertūt, atramenti sutorij, nigellæ
sylvæstris, seminis cymini portiones æquales, & sterCUS bubulū: adhæc
etiā densior ignis accensus: magna etenim ex parte bestiolæ ignis splen-
dorē fugiunt. Substernenda sunt præterea cubili herba albucū, nepita,
uïtex, pulegiū, polium, conyza, abrotonū: Atqui si fieri nequit, ut omni-
bus his pariter utamur, circūponenda tamen aliqua sunt stratui. Atten-
dere item oportet animū circa esculēta, & aquas, uasaq̃ uinaria, ut accu-
rate summaq̃ semper diligentia cooperiant. Neq̃ item uasa culinaria po-
nenda sunt sub aliqua arbore, maxime sub picea aut pinu: in his enim
ro salamandræ aut bruchi pestilentes scatent, qui quum aliquē ignis te-
porem senserint, decidunt in fercula, uel in alias patellas, si casu quodam
nullo fuerint operculo contactæ: Proinde quæ adhuc tutiora seruare stu-
demus, eis cerotam liquidiorē illiniemus ex cera, & rosaceo, & galbani
momento, id est perexiguo, & ramento cornu ceruini modico, aut cymi-
no quoq̃ Aethiopico. Ab apibus uero & crabronibus cōpungi prohi-
bent folia maluæ illita, cum oleo attrita & leuigata.

Culices profli-
gantia.

Communis omnium quæ uirulenti animalis morfu punctuq̃
accidunt, curatio. Cap. II

QUod si contingat forte fortuna quempiā ictu morsuue à quo-
piam uirus immittente offendi, confestim etiam dum recenti
malo, exuctu utendum. Cæterū ne is qui exuctionis munus
obit ieiunus sit, cautio est, sed uino etiam os suum abluisse, &
ore

ore oleū tenere cōgruit, deinde loco inherere cōpuncto, cucurbitulamq̄
 cum multa flamma incisa prius cute scalpello imponere, proximaq̄ loca
 conuellere: uirus nancq̄ cum flatus ac sanguinis attractione iuxta elicitur
 & educitur. Inurendum præterea, crustaq̄ hūlceribus inducendæ uene
 no extracto. Quandoq̄ etiam haud importunū fuerit membrum, præ
 sertim extimarū partiū amputare, si ferē letalis ictus sit, ut ex aspide, cera
 ste, uipera, & consimilibus, quemadmodū Galenus memorat, uinitore
 quempiam morſu petiū à uipera, is ubi animantis naturā cognitā probe
 haberet, neq̄ ictum pestiferū letalemq̄ dubitaret, falce protinus morſo
 10 à mortifera bestiola digito amputato, periculū omnino euasit. Quod si ui
 rus iam corpus subierit, sanguinis detractio quæcelerrime utendū est,
 atq̄ in primis si morſus uideat corpulentus. In cibo statim edendū piper
 & allium præbeto: Vinumq̄ potui forte ac potens, q̄d recente fragran
 teq̄ odore spiret uernaculum, concretioni calorem inducendo. Post hæc
 etiā locus fuerit calfaciendus cataplasmate quod extrahendi laniandiq̄
 facultatē habeat: cuiusmodi est cinis brassicæ, aut ficus arboris cum aceto
 mixto, aut unguine seu conia stacte, uel garo, & cepæ cum farina, panē
 ue, & porri plurimū cum sale, uel pix liquida pariter & calida cum sale,
 aut cedro, stercoribus ue caprarū. Competit præterea ipsis haustus aceti
 20 calidi, in quo nepita elixa sit, uel haustio ex aceto & aqua marina, uel ex
 oxalme. Locis insuper ictis gallinæ superimponendæ sunt, atq̄ potius
 galli gallinacei, aliæue animalia dissecta calida: uirus nancq̄ ebibunt, &
 dolores leniunt. Utendū præterea emplastris alijsq̄ medicamentis, ad
 hibito interdū sale, interdū hordeo, atq̄ adarce, & quod in totū sit acer
 rimæ potestatis. Cæterū omnibus in genere qui nō tam morſu q̄ ictu ui
 rulentū animantis obſeſi sunt, uinū potandū est, nisi partes profundiores
 omnino uideantur incolumes & illæſæ: seris item, uel erice, uel astragalus
 cum aceto, siue bitumen paliuri, uel *καλαμῶνος*, quasi ueteris putris ue flumi
 nis dicas elixatio, uel mustelæ arefactæ drachmæ duæ, celebre admodū
 30 medicamentū est: uel testudinis marinæ sanguis, uel castorij drachma
 una, addito uino nimīū diluto, uel libanotidis drach. i. uel cucumeris si
 cyoniæ ue radicis, aut porri cremor, uel chamæpitys, uel smyrnium, uel
 cinnamomū, uel aristolochia, uel uiticis semen, uel galbuli cupressi, uel
 feseli, uel piper, uel trifolij semen, uel baccæ lauri, uel cancri fluuiatiles
 tam toſti quàm elixi. Utendum adhæc theriaca ex hisce composita:

*Historiam
narrat.*

*Animalia im
pota uirus ex
trahunt.*

Theriaca aduersus uenena, herbasq̄ tōxicas, morſus uipera
 rum, ictusq̄ scorpionum.

40 **A**ccipito bryonię, opopanacis, iridis Illyricę, libanotidis radicis, zig
 giberis, singulorū drach. quatuor, aristolochię drachmas quinque,
 thuris, rutæ syluestris, uniuscuiusq̄ drach. treis, farinæ eruacæ drach
 mas duas, uino pange pastillos, & cum uino porrige triobolum. Purga
 tio deniq̄ omnibus proderit, & hydroteria, & theriaces eius quæ ex ui
 perarum carnibus constituitur assumptio.

Vper his qui à cane, alijs uel ravidis mordicus impetuntur be-
 stijs, præ cæteris in præsens differemus, quoniam id animan-
 tis frequens & contubernale est, rabieq; cõtinenter infestat,
 & ob id obseruatu perdifficile, & periculũ ex eo proueniens
 minus euitabile, nisi quis ope multa, adq; hanc rem ad unguem factis in
 tempore utatur auxilijs. Rabie aut canes in uehementioribus Solis æstia-
 bus potissime corripunt, quemadmodũ & de lupis asserunt: interdum
 etiam quũ intensissima sunt frigora. Rabie porrò correpti cum esculenta
 tum poculenta horrent & auersant: & sitibundi quidem sunt, potare ue-
 ro nequeunt: suspiriosiq; linguam exertant anxie ut plurimũ, & auricu-
 las demittunt, sputũ largum atque spumofum eieciunt, & sine uoce atq;
 amentes reddunt, adeò ut ne domesticos quidẽ agnoscant. Impetunt aut
 passim sine latratu omnes, feras pariter ac homines, & nullo discrimine
 mordent. Mordentes uero nihil infestũ primo, nisi uulneris modò dolo-
 rem afferunt: temporis aut progressu morbus ille, quẽ Græci à re *ὕδρφο-
 βία* appellant (ea affectio qua à canũ ravidorũ moribus petiti, aquam
 horrent) exoritur, qui quum aduenerit conuulsiones cum rubore totius
 corporis ingruunt, maxime uero uultus cum sudore, suiq; & domestico-
 rum ignorantia: quorũ aliĩ aquam modò uidentes admoti, aliĩ humorẽ
 prorsus omnem auersant. Sunt etiam qui canũ instar latratus edunt, &
 interuenientes mordificatim impetunt, mordicibusq; suis alijs eiusdẽ ra-
 bie causam inferunt. Inter aliorũ porrò symptomatũ causas, nihil adeò
 affectionẽ istam inducit, q̃ ubi uirus uniuersas corporis partes occupa-
 uerit. Formidinẽ aut aquæ, nõnulli quidẽ ariditati immensæ, tanq; nati-
 ui prorsus humoris abacta essentia, acceptã referendã asserunt. At Ru-
 phus ipsis melancholiæ speciẽ huiusmodi putat accidere, qd id uidelicet
 uirus eundem æmuletur humorẽ, haud sanè aliter, q̃ reliquos etiam me-
 lancholicos nouimus alios alia formidare, omniaq; tuta timere: quæ utiq;
 causa ne tantillũ quidẽ discrepat ab ijs qui opinantur & perhibent spe-
 ctrum canis à quo demorsĩ sint, in aqua existere. Eorũ uero qui ad id per-
 uenerunt malum, neminem nouimus incolumitati pristinae redditum,
 dempto ex historia uno aut altero duntaxat, eosq; nõ à rabido cane mor-
 sos, sed à morso homine mordicus petitos: Verum antequam malum al-
 tius insedisset, non pauci etiam à canibus morfi sospitatem recuperaue-
 runt: Hinc itaq; nobis auspicianda est curatio. Sed quoniã frequẽtissime
 ex eo quod non confestim à morso sese hydrophobica appetit afflictio
 (plerunq; etenim post quadragesimũ à morso diem solet ingruere, qui-
 busdam uero post sex menses, alijs fertur etiã post septem) aliĩ mordentẽ
 canem arbitrati sunt nõ fuisse rabie percitũ, & proinde cicatricẽ hulceri
 inducere studuerũt, atq; hoc pacto ipsimet huius mali autores sibi perni-
 ciam statuerũt. Proinde huiusmodi usus experientia, facile deprehẽdes
 rabiosus sit canis nec ne, qui momordit: Nuces basilicas accurate tritas
 cataplasmatiz

Hydrophobia
 ea affectio.

Demorsĩ rabi-
 do cane, conse-
 runtur melans-
 cholicis.

Rabiosi canis
morsus cura
ratio.

cataplasmatibus instar hulceri adglutinato, ac deinde demptas gallinaceo, gallinæ uel in cibo obijce: primū quidē nō attinget: sin autē fame pressus tandem uorauerit, tum curiosius attendito: enim uero si qui momordit rabiosus non sit, sospes atq; superstes auis quæ comederit permanebit: sin rabie correptus fuerit, illa postridie moriet, inde hulus obductū absq; mora aperito: idemq; experimentū post aliquot dies iterū tentandū, & si quidē auis nō extinguat, tum hulceri cicatricē inducito, nullum si quidē laboranti imminet periculū: Huiusmodi uero experimentū Oribasius tradidit. Quod si ex prædictis notis cognouerimus, rabiosam fuisse mordentē caniculā, medicamētis aperiendi facultate præditis repēte utendū. Ex his itaq; primū honorē habet, qđ ē pice, acetoq; austerissimo, nec non opopanace conficit, de quibus capite de neruorū uulneratione differuimus. Porrò si morsus teneriore cuticula præditus sit, immittendū fuerit irinū oleum, seu balsamus, uel aliud eiusmodi. Licebit etiā calfacto prius hulceri allium cataplasmatibus modo impingere, & crustā inducere. Aridum uero qđ crustā contrahendi uirtutē obtinet, hoc modo cōcinnatur:

Aridum uulneribus à rabidi canis morsu factis, crustam offundens.

Apponantur salis fossilis drach. octo, chalcitidis drach. sedecim, scille tantundē, rutæ uiridis drac. iij. eruginis rasæ drach. totidē, seminis porri drach. i. utere primitus arido, quo facilius crustā obducat, deinde cum rosaceo, ut excidāt crustæ. Custodianē autē partes ne cicatricecant, dies ad minimū quadraginta duos. Cataplasma autē quod à rabido cane mordicus petitis os hulceris diductū seruat, ex his constat: Cepam cum sale & ruta more cataplasmatibus applicato, uel laserpitium cum sale, uel sal famentum uetus, uel cinis pampini cum oleo, uel allia, uel sambuci folia, mentaue seu apiastrum, quodlibet per se, uel adiecto etiam quandoq; sale: iuglandes cum cepa, sale, & melle, aut cinis ficuum, cerota excepta & indita. Proluendum uero abstergendumq; hulus, decocto in aqua chamæmeli, syluestrisq; rumicis radice: Nec desunt qui causterijs etiam ferreis hulus inurant. Potionandi uero sunt languētes, ex simplicibus quidē lycio, & absinthio, succoq; laserpitij, & trixaginis, allio & polio. Composita uero potent huiusmodi: Cancrorum fluuiatilium in malleolorum uitis candidæ tostorum in uase cyprino aut æneo cochliaria duo, gentianæ radice leuigatæ cochliarium unum, cum uino meraci ueteris cyathis duobus in potu per quadriduū præbeto: Quidam sanguinis perdicum cochliaria duo porrigunt. Cæterum cancri cum luna recente sunt accipiendi, priusquam ad oppositionē cum sole peruenerit. Si qui aliquo ex his diebus potionē intermiserint, duplā postea aut triplam interdum præbeto. Quinetiā ex uiperis theriaca magna admodū cōmoditate exhiberi potest. Purgandi autē sunt cotidie medicamento ex sicyonia cōcinnato cum saluie decocto, aut sideritide Heraclea, quā aliās δίαλυον uocāt. Sunt præterea qui canis, qui morsum intulerit, hepar ad edendum exhibēt. Porrò uictus ratio eiusmodi obseruanda est, quæ pariter & hebetet ac

Cinis clematis
timus.

Victus ratio.

extinguat ueneni uiolentiam, simulq; prohibeat ne malum altius radices agat. Vtruncq; aut horū præstabit uini dulcis meraci ueteris, puriorisq; lactis potus, consimiliter etiam allij, cepis & porri esus. Quod si autem dictis adminiculis ob impedimentū aliquod ab ipso statim principio uti superfederit laborās, minime gentiū prætermittendū est quo minus aut caro circuncidat, aut parti læsæ cucurbitulæ apponant, aut hulcus denique ipsum aduret, potissime uero si iam uirus altius penetrauerit: Memoratis porrò cum decenti uictus ratione utendū est, anteq; rabies aquæ ue horror hominē occupet. Non mediocriter etiā conferet contra istiusmodi malū purgatio cum hiera, & lacte scisso facta. Sudores excitandi, ad mouendū unguentū est dropax, id qd dropacismū dicunt: probantur & sinapismi, particulatim singulis corporis partibus adhibiti. Præcipuum aut ferre auxilium res ipsa docuit helleborismū identidem sumptum.

Aduersus non rabientium canum morsus. Cap. IIII

Morsus præterea canū nulla rabie percitorū, ueneni quiddam exitialis secum adferūt: protinus itaq; aceto uulnere irrigato, os eius morsus ue porrecta palma uapulet, deinde uero nitrū cum aceto contritū desuper applicato: Spongiā item nouam cum aceto madidatā, aut etiā cum ipso oxynitro per triduū imposito, irrigans ipsam, nam omnino malū discutit: uel eruaceā farinā oleo maceratam impingito: uel spongia noua, lanæue succida pollutaq; adhuc, aceto & oleo madefacta uulneri imponatur: Vel amputatis rubi frondibus, & contusis cum aceto, cataplasmatibus more superinducito: aut si præstare uideatur, cepā cum melle subactam, uel origani coma, & sale, æquis portionibus cum melle, uel marrubium nigrū, quod aliās βακκώριον nuncupant, adiecto sale. Vbi uero iam ardor morsus occuparit, plurimū contulerit si eruinam farinā melle subactam & maceratā imposueris, quandoquidem peculiariter hisce prodesse creditur: Sed eis que iam inflāmata sunt locis, spumam argenti eliquatam & contritam cum aqua inungito.

De Crabronibus, & Apibus. Cap. V

Vi ab apibus percussi sunt, eos dolor quidā comitatur & rubor, tumor item circa aculei plagam, qui in eadem fixus hæsit. Cæterū à crabronibus puncti, haud aliter quidem quàm cæteri afficiuntur, præterquam quod aculeus non hæsit in plaga. Succurritur autem utrisq; si obliniatur locus luto, seu stercore bubulo, aut ficuum succo, uel sycamini, quod & morum uocatur, folijs eliquatis, uel maluæ, aut etiam farina hordeacea cum aceto ut cataplasma impacta. Fouendum præterea muria, uel aqua marina.

De Phalangijs. Cap. VI

Ubore ac ueluti distinctis punctis in phalangiorū ictu morsuue locus ipse infici conspicitur, neque tumens tamen, neq; adeò calens, uerum mediocriter quidē subrufus est, perfrigerationibus horret, & pruriginosus est: Accidit uero & umbræ instar sequitur percussos,

tussos, frigoris occurfus, tremor, totius corporis lassitudo seu grauitas, sudor egelidus, dolor intensus, pallor, & cōtinuus eijciendæ urinæ pruritus: quibusdam uero ex aduerso multa in pellendo difficultas, & genitalis membri intensio, oculi humentes & lachrymosi, tenor quidã & rigor circa inguina & poplites, conuulsioni per omnia similis, uellicatio stomachi uehementior, linguæ torpor, uomitiones aquarū, uel araneis consimiles: Neq; desunt quibus per lotium aluumq; eadem feruntur, descendentesq; in aquam calidam dolorē primo nullum sentiunt, mox ualidissime dolitant. Presenti uero ita affectis præsidio est, forinsecus cinis cucumerinus appositus, cum sale in uino dissoluto maceratus: uel radix syluestris mali Punici summa contrita diligentia, uel malum terre, quam aristolochiam dicunt, cum farina hordei aceto immersa & eliquata. Pro luendū præterea fouendūq; uulnus est aqua marina calidiore, aut apiastri decocto: cuius etiam folia pariter sunt iniicienda. Lauacris insuper perpetuis si quis indulgeat absurdum nō sit. Utendum uero potionibus eiusmodi quæ primo ex abrotoni constant semine, anetho, aristolochia, cicere syluestri, cymino Aethiopico, baccis cedrinis comminutis, platani cortice, trifolij herbæ semine, & fructu myricæ: horum uniuscuiusq; drachmas duas cum uini cyatho potui dato: Et uiridium cupressi galbulorum decoctum cum uino temperatum. Sunt etiam nonnulli qui cancrum fluuiatilem in succum redactum addito lacte, & apij semine exhibitum, præsentem aduersus phalangiorū ictus opem conferre asserunt.

De Araneæ ictu plagæ. Cap. VII

H St etiam quoddam araneorū genus, quod ubi hominem pupugerit, intensus ac uehemēs circa medium præcordiorū labor excitatur, rubor itidem & lotij expellendi difficultas sequitur, quandoq; etiam suffocatio quædã. Leuantur aut icti hisce adhibitis remedijs: Cymino syluestri Thebaico, uel uiticis semine, & populi albæ folijs epotis: uel his nō minus allia sola, si offerantur adhibeanturq; eiusmodi, conferunt: uel uini quoq; meracioris sorbitione ab omni planè aranei ictus periculo liberantur.

De Scorpionis ictu. Cap. VIII

I Nflammari confestim à scorpionij ictu percussuq; locus incipit, durusq; & ruber, ac distentus, supraq; modum rigidus cum dolore redditur: & nunc quidē feruor, mox etiã algor alternatim occupat: quandoq; sequitur dolor, qui itidem alternis nunc meliuscule habet, mox iterum intenditur & augetur. Accedit insuper à scorpio percussis sudor, horridus quidã sensus, & tremor, & extremarū corporis partium frigus, eriguntur inguina, ueretrumq; extenditur, sæpius item feruntur cum strepitu per sedem peditus, rigent pili, discolor summa cutis redditur superficies, dolorq; tota percipitur cuticula tanq; acus confossionibus factus. Succurrit aut scorpionij ictibus efficacissime quamprimū instillatus uulneri ficulneus cremor. Ipse etiam qui

percussit, plāga sua dissipatus, attritusq; & impositus scorpius: Posthāc salem tritū cum lini semine, & althææ herbæ, qui hibiscus est, semen imposito. Subuenit & sulphur uiuū cum terebinthina resina exceptū. Prodest pariter & galbanū emplastelli more extensum, & parti affectæ impositū: nepita quoq; leuigata, et cataplasmatibus modo imposita: & hordeacea polenta uino cōfecta, & in rutæ decocto exhibita. Neq; minore efficacia succurrit semen trifolij herbæ, tritum uulneri inditū. Utendū præterea est potionibus eiusmodi satis efficacibus: Aristolochiæ drach. ij. pondere, præcipue corticis cum uino, gentiana tusa, pulegioq; ad summum elixato, lauri baccis numero decem leuigatis, & nepita diu multumq; cum posca elixa. Confert etiam cyperis, quæ iunci odorati quadrati radix est, cum uino sumpta. Prodest similiter & ruta, & ficulneum lac, & laserpitij itidem, si copia eius ad manum sit: sin in promptu nō sit, paritico liquore utendū erit. Cōducit adhæc trifolij, & ocymi semen in potu sumptū: Valet mirifice argentū etiam statim plagæ impositū. Omnibus his adhibeatur lauacrorū cōtinuus cum multo sudore usus: temperatiq; nimia aqua potus. Cōposita uero antea in potu sumenda sunt, sulphuris uiui, Aegyptiæ fabæ quantitas cum piperis granis octo in uini dimidiata cotyla, uel succus laserpitij cum cancro leuigato ac dissoluto, aut nigellæ, cymini Aethiopici, uiticis semen, equis cum uino partibus. 20

Aduersus Scorpionū formidolosorum & Phalangiorū periculosos ictus.

SVmantur fecis uini drachmæ sedecim, pyrethri drachmæ quatuor, seminis rutæ syluestris drachmæ tres, castorij, erucæ seminis, singulorum drachmæ duæ, excipiantur sanguine testudinis marinæ: Dentur oboli quatuor cum uini meraci acetue cyathis tribus. Aliud: Pyrethri, aristolochiæ, cuiuslibet uncia quatuor, piperis uncia duæ, liquoris laserpitij drachma una: Dosis esto fabæ Aegyptiæ magnitudo.

De Scolopendra terrestri & marina. Cap. IX

PLeruncq; aut ijs quos scolopendra momordit, locus plagæ in orbē liuescit, & quasi in tumorē attollitur: Interdū sanē fecis speciem induit, rariuscule uero subrufus apparet, exhulceraturq; sumpto à morfu principio hulcere quodā laborioso & lurido. Adhæc uniuerso quoq; corpore sentitur quasi pruriginis sensus. Peculiariter uero his quos marina scolopēdra pupugit, aquæ perfimilis & ueluti transparēs quandoq; insurgit tumor: Rubicundus aut his quos scolopēdra terrestres sauciauerit. In horū utriusq; igitur curatione, oportet circa morsum & plagam salem ex aceto tritum, aut concisam & leuigatam rutam imponere, uel cinerē aceto contritum & maceratū, seu scillam: conspergendus fouendusq; oxalme etiam locus est. Cæterum Archigenes oleo etiam multo feruido prædicta eo quo dixi modo imponere solebat. Potui uero præbēda est aristolochia cum uino, uel serpyllum, aut nepita, uel syluestris ruta, uel trifoliū, uel succus radicis albuci, mensura fermē dimidiata cum uini cotyla. 40

Aduers

Aduersus Ascalabotæ morsum. Cap. X

Duersus ascalabotæ plagam ictum'ue, utiliter sesamū subactum & contritum cataplasmatibus modo imponitur.

Contra felis morsum. Cap. XI

Vi porrò felis morflu percussi sunt, uehementiore admodum dolore afficiuntur, luridumq; omnino uulnus redditur. Succurras aut̄ ijs, si q; primum uulneri cataplasmatibus instar cepas alliaue imposueris. Porrò ijsdem etiã uescētes, uini meraci & indiluti sorbitione egregie curantur, pristinae q; sospitati restituuntur.

De mure araneo. Cap. XII

Vris aranei morsum consequunt̄ dolores magni & pulsatorii, rubores secundū unūquodq; dentis uestigiū, punctura, pustulæ (quæ appellant̄ phlyctænæ) fartæ circa morsum sanioso humore, liuorē contrahunt adiacentes & propinquæ partes omnes, detracta q; phlyctænes cuticula, subcandidū apparet hulus: Adhæc depastione his quæ serpunt nō ab simili facta, partes solent putrefactæ decidere. Accedūt posthæc, grauissimus intestinorū dolor, lotij reddendi difficultas, gelidicq; sudoris undiq; fluxus. Succurrit aut̄ a mure araneo morsus, ex galbano confectū spleniū emplastellū per se, uel tritū ex aceto impositū. Remedio itidem est farina hordeacea cum oxymelite cataplasmatibus modo impacta. Quinetiã ipse araneus mus qui morsum intulit, dissectus, suoq; uulneri impositus, subuenit: & pyrethrū emplastri more adhibitū: malicoria q; dulcis mali Punici decocta, uel malua syluestris, allia item trita, & sinapi leuigatū cum aceto. Præterea cōmendatur ex calida muria facta fomentatio & conspersio: deinde ex hordeo combusto concinnatū cum aceto cataplasma. Utile aut̄ fuerit & salutare miscere & propinare abrotonū cum uino decoctū, uel sisymbriū, uel serpyllū, uel herbā erucā, uel galbanū, uel saluiā, uel cupressi molliores galbulos cum oxymelite, aut pyrethrū cum uino, aut chamæleontis radicē, aut coagulū hœdinū agninū ue aut uiticis, gentianę ue, radicē, seu uerbernacam in potionibus exhibeto: cæterū eadē cataplasmatibus quoq; modo utiliter impingitur. Sunt etiam qui murē ipsum qui momordit contritū aduersus propriū morsum cum uino hauriunt. Prodest ad hoc uenenigenus medicamentū etiã illud, habens myrrhæ pondo drach. sex, corticis aristolochiæ drach. iij. Cæterū cōtra aranei muris & scolopendræ morsum, sales cum liquida pice hydropissoue emplastri modo illinito, uel liquorē cedrium addito melle, uel allium cum folijs ficulneis, aut cymino, uel folia nepitæ, seu hordea, adiecto etiam aceto.

De anguibus & uiperis. Cap. XIII

40

Aeterum ab anguibus aut uipera uel id genus alijs animalibus morflu seu ictu uenenū reliquētibus demorsos, intra principia statim dolor in loco quidem morflu compuncto, inde in uniuerso quoq; hominis icti corpore comitatur. Apparent autem secundū uulnus gemina foramina perexiguas admodū interstitia

Medela morsus
mruis aranci.

Accidētia mor-
sus anguis &
uiperæ.

bus inter se spacijs, unde à principio sanguis saniosus, aquosusq̃ humor defluit, deinde oleosus, in omnibus indiscriminatim uirulentus, quod ferarum esse uenenū quidam autumant. Consequitur aut̃, tumor ubi ictus rubicūdus ac luridus, pallor in corpore, uertigo, resolutio stomachi, animi deliquium: nonnullis uomitiones biliosæ, mictionis angustia: insurgunt præterea circa ictum locum haud aliter atque in ambustis pustulæ. Occupat & noma hulus depascendo serpens, progrediens ad finitimas partes: cruentant̃ his etiam gingiua: accedit præter hæc ictu petitis tremor, sopor quem Græci *νάρορ* nominant, & frigidi sudores. Minore uero periculo euadere credunt̃, qui ab echidna, quàm qui ab echi fuerint icti, sed minus etiam ab ipsdem ipsis offenduntur ei qui nutrimentū offerunt.

Curatio demor-
forum à uiperis
& anguibus.

Cæterum in medendo tam efficacissimum præstat auxilium allij deuoratio, meraciorisq̃ uini potio, ut si quis eo remedio utatur, alijs sanè nullis opus habeat suppetijs. Cōmendant aut̃ morsibus eiusmodi animantum percussi porros, cepas, & falsamentū acerrimū, quidam ranas etiam iurulentas in cibo dederunt. Conducunt uero hæc quoq̃ in poculis cum uino singula, marinæ testudinis sanguis aridus cum cymino syluestri, leporis hinnulue triobolari pondere coagulū, aridi ceruini genitalis drachma una, anchusa tenui folio tota: hanc uero aliqui etiam pro amuleto applicant atq̃ imponunt: porri cremoris dimidiatæ heminae pondo, in melicrato, foliorum apialtri succus, & ruta syluestris, contubernalium gallinarū cerebrum, panacis radix cum uino decocta, agarici drachma una, iuniperi, asphodeli radix, pistacia leuigata atq̃ soluta, uiticis semen, arefactæ mustelæ drachmæ duæ, echini cum radix tum liquor, cancri non tam fluuiatiles quàm marini, cum priuatim per se, tum adiecta pediculari herba, quam græce staphidagriam nuncupant, saleq̃ & polio, mali terræ (quam aristolochiam dicunt) radix cum myrrha, & gentiana, baccarum lauri æqua portione melle excepta. Mirificum porrò habetur cōtra uiperæ morsum Oribasij illud, cōstans anisi in aceto tincti, piperis cuiuslibet sigillatim drachmis quatuor, aristolochiæ corticis, opij, castorij, myrrhæ, uniuscuiusq̃ drachma una: Passo uino hæc cuncta diluenda sunt, atq̃ fabæ græcæ magnitudo fingenda, exhibeto habita uirium ratione cum uini immodice diluti cyathis tribus. Aliud ex Lyci cōmentarijs medicamentū cōtra uiperarū morsus concinnatū: Accipit myrrhæ, castorij, piperis, sandaraches, singulorū drachmam unam, seminis anethi oxybaphum, passo eliqua & exhibe. Aliud ex Archigene:

Quæ foris adhibenda sunt in uiperæ morsibus

Cancros uiginti cum sufficiente farina frumentacea in mortario summa cura contundito, nepitæq̃ salisq̃ nonnihil confundito, redige in pastillos, & arefacito: In usu uero cataplasmat̃ modo cum lacte impingito, atque unum cum mulso potui dato. At si ad manum fluuiiales (inquit) cancri non sint, marinis utitor. Extrinsecus uero opem uiperinis morsibus fert caprinus fimus, in plagam emplastri instar cum uino accurate impactus, is sanè opitulatur magnifice; uel lauri folia cocta cum oleo, aut bacce lauri, aut

aut nepita, erice, ruta, apium, abrotonum, galbanum, emplastelli spleni modo iniectum, origanum uiride leuigatum: pulli gallinacei discerpti ac calidi imponendi sunt iugiter & perpetuo. Adglutinanda præterea erui farina contrita & macerata in uino, raphani cortex eliquatus, scilla elixa, farina polentæ hordeacea ex oxymelite, cucumeris syluestris folia cum polenta ex tenuissima hordeacea farina, sex uini pariter cum polenta è tenuissimo hordeaceæ farinae flosculo, ruta, sale, melleq; adhibitis: fures elixi in aceto, cinis cum aceto, cedrius liquor appposito sale, pix liquida itidem adiectis salibus. Foueri præterea locum trifolij decocto expedit, aut elixatione pulegij, seu muria acida. Vbi uero sanguineæ ac suppuratæ comparent pustulæ, ipsas confestim resecato, cutem nõ detrahēs: mox inde larga aqua cõsperge ac foue, atq; cataplasmatibus modo lenticulam coctã cum melle donec sanitatē recuperent, loco ictu impinge. Cæterū ex uiperis confecta antidotus peculiari quadã efficacia in huiusmodi pota moribus opitulatur, nec non ictui quoq; ipsi imposita.

De Amphibæna & Scytale. Cap. XIII

Comparia omnino, in eius quæ amphibæna, & eius quæ scytale appellat, bestiolæ moribus, usu semper ueniunt. Remedio sunt igitur eisdem communia: quocirca priuatam ac propriam descriptionem, quam sibi exigere nobis minime uidebantur, sortiti non sunt.

De Dryino, Galeni uero præfatio. Cap. XV

Vitam dryinus bestiola in radicibus quercus (à qua arbore appellationem sortitus est) agit, tam malefica parataq; ad nocendum ui, ut si quis calce modò eum premat, cute hominis pedes denudet, & totis cruribus tumorē largum ac spaciosum inducat. Ferunt præterea quod maiori admirationi futurum est omnibus, nudari cutem pariter eorum, qui curationem eius tractauerint, Quod si quis poenam ab eo illatę iniurię sumpturus, bestiolam perimere tentauerit, tetræ admodum odoris fluxum emittere, suoq; graueolenti odore omnium aliorum odorum sensum tollere. Cæterum in dryini animalculi plagis, circa morsus locum cum rubore tumor fit, & insurgunt in iisdem partibus in orbem pustulæ, defluit præterea aquosus aliquando humor, quem *ixōpa* Græci nominant, urgent erosiones stomachi, qd malum eadem gens *καρδιωγμὸν* appellat, & circa umbilicum torsio, qui *σποφὸς* ab iisdem dicitur. Succurrit dryini moribus cum uino pota aristolochia, trifoliū item herba, & hastulæ regiæ radix pari modo sumpta, & quercus cuiuscunq; glandes concisæ ac potæ. Illicis itidem radices tusæ, locoq; cataplasmatibus more impositæ, dolorē placant & leniunt.

De Hamorrhō, & Prestere, & Dipsade. Cap. XVI

Ahemorrhōi morfu graues statim dolorū uexationes insurgunt, & ex earum continuitate breues omnino & angustas raritatē præbent, multus etiam erumpit ex morfu sanguis; & si cicatrix

D

quæ in toto corpore inducta fuit rumpatur, & sanguine defluat, cruenta egeruntur excrementa, inter quæ meiendum pro urina in exigua frustra quali quæ minimos globulos densatus redditur sanguis. Extussum porro è pulmone cruenta, denique euomentes tanquam deplorati pereunt. A dipsadibus præterea morsu æstus intolerabilis ac constans irrumpit, sitis quæ tam indomita, ut nunquam expleri neque intermitteri queat: poculenta quæ affatim ac larga manu infusa hauriunt quidem, eadem tamen sitis perpetuo excruciat, haud aliter quam si ne tantillum quidem potionis sumpsissent ab initio. Neque ex assiduo poculorum haustu sitis sedatur aliquid, sed idem iugiter & equalis totius sitis durat habitus: unde ab urendo prester, & ab arendo *καυσωπ*, ab inexplebili siti *διψαδὸς* appellatur. Cæterum à multis priscis quæ autoribus ab hæmorrhæo ac dipsadæ morso, ceu deplorati & insanabiles relinquebantur. Tentanda uero communia sunt remedia, si quæ priuatim opem illis ferre possent, desiderentur. Confodiendus quæ scalpello confestim & urendus locus, & si liceat mutilandus: deinde acerrima quæ applicanda sunt cataplasmata. Profuerit quæ in pendio omnium quidem acriter eduliorum esus, quam drimyphagian uocant, imprimis uero ex falsamentis, meraciorum uini potus, pariter & lauacrum: Vtile autem fuerit breuibus temporum interuallis continuare, priusquam morbus grassetur, & inualescant mali huius comites: his enim semel emergentibus, nulla prodesse potest medicorum opera. Quæ uero ad localia attinent remedia, eorum in morso uel sylum descriptam deprehendes: In dipsadibus igitur morso, portulacæ folia cum aceto trita et eliquata, farina quæ, & rubi folia accurate soluta cum melle, plantago item & hyssopus, allium album, porrum, ruta, urtica, quæ & cnide dicitur. Aduersus uero hæmorrhæum omnia sanè eadem hæc faciunt medicamenta, atque supra hæc uitis etiam folia elixa, cum melle concisa & eliquata, Per os autem, hæmorrhæi ipsius qui morsum intulit crematum caput potetur, aut allium, cum oleo irino; manducandæ pariter sunt in eiusmodi periculo uuæ passæ.

De Natrice. Cap. xvii

Vi ab natrice, quam Græci hydron dicunt, morso petiti sunt, horum uulnus dilatatur, & postremo spaciosum amplumque euadit, ichor ex eodem ater ac largus, tetroque odore spirans, perinde atque ex depastione (Græci nomā dicunt) destillat & egeritur. Medicatio autem mali cum tempore & egre suo tandem munere fungens, quod petit assequitur. His itaque succurrit origanus concisa, & aqua eliquata, atque morsus uulneri tandem superinducta: uel conia quercus oleo irrigata, uel hordeacea farina cum melle eliquato in potione sumetur, & aristolochiæ geminæ drachmæ, uel in cramate poscæ, quod *δύνηρα* græce dicunt, cyathis binis: Deinde cremor marrubij, uel elixatio cum uino, uel nasturtium syluestre, uel fructus hastulæ regiæ aut flos, fœniculiue semen cum uino, & fauus denique recens comestus, adiecto simul aceto, hydri ictibus subuenit.

De Cenchro. Cap. XVIII

Enchri morsus per omnia uiperæ morsui respondet, accedit putredo seu exulceratio, atq; post tumores subeunte cutem aqua carnes omnino decidunt: lethargici præterea euadunt & cataphorici, hoc est ueternosi, & mali soporis delationi obnoxij. Erasistratus his iecur, & uesicam, & crassius intestinum, quod Græci κώλον appellant, affici corrupiçq; asserit: Dissectis nanç eorum corporibus, corruptæ offenduntur eadem hominis partes. Virulenti huius animantis moribus lactucæ semen cum semine lini cataplasmatibus 10 instar impositum succurrit: necnon & satureia leuigata, & ruta syluestris, & serpyllum cum asphodelo tritum. Potiones aut quamprimû centaury radice drachmæ duæ cum uini cyathis tribus, uel mali terræ radix itidem, nasturtiumçq; pariter & gentiana contra cenchri morsus utiliter adhibentur.

Curatio.

De Ceraſte & Aspide. Cap. XIX

Res aspidis esse species Galenus testatur, nam unam terrestrem nuncupat, alteram chelidoniam, tertiam ptyada, quæ omnium perniciosissima est: siquidem erecto in anteriorem partem collo, ex interuallo longitudinem quod satis est emensa, uenenum hominis in corpus iaculatur & expuit. Hanc aspidem ferunt 20 Aegypti reginam Cleopatram, quum superato & interfecto Antonio, Augustum uictorem timeret, ne in seruitutem se & triumphalem abriperet pompam, sinistrae mammae feriendæ admouisse, unde demorsam celerrima & subitanea mors consecuta est. A ceraſtis igitur morſu locus cum duritie in tumorem attollitur, & pustulas agit, ex ictu autem loco fluit aquosus humor, quandoçq; ater, subpallidus interdum, & colore porraceo: uniuersum uaricum modo corpus in hac peste constitutum tumet, pudenda arriguntur, mente capiuntur, oculorû caligo exoritur, conuulsione tandem rigentium modo decedunt. Qui porro ab aspide icti 30 sunt, uulnus sanè his quæ acu puncta fuerunt, prorsus simile apparet, exiguum admodum & absq; tumore, non usquequaq; cruentum, paxillus uero & ater sanguis destillat, caligo quamprimû oculorum acies obnubilat, uniuersoçq; statim corpore multiplex, sed leuis, nec sine uoluptate languor urget. Proinde scite admodum Nicander cecinit: κακρόν δ' ἀποδύεται ἄνθρωπος, hoc est, peritçq; citra dolorem homo. Color demorsum permittitur atq; uirescit, stomachi nõ aded grauis erosio infestat, frons perpetuò reuellit, palpebræ absq; sensu, quasi in somno uacillent, contremiscunt & conuiuent, & his mors incumbit, uix enim in tertiam diei partem superstites sunt. Vtriusq; igitur his ocysime mutilatio succurrit: Quam ob 40 caussam mature pars icta si fieri possit, à reliquo corpore amputetur, aut confestim omnis circumsecanda ad os usq; in uulneratis partibus illisçq; adiacentibus caro est, deinde etiã quæ supersunt cauterijs persequenda:

Cleopatrae interitus.

Aspidis morsus

Horum namque uirus æquale Basilisci est, nec aliter quam lac bouis ocyssi
me in arterijs sanguinem ac spiritum coagulat.

De Basilisco. Cap. XX

Aec fera in mortalium conspectum rarerer quidem uenit, Erasistratus uero tradit, quum Basiliscus momorderit, plaga subflauo & quasi aureo colore fulget. Eiusdem aut tam uirulentis animantis ictibus conferre putat castorij, si potentur, drachmas tres, similiterque papaueris liquorem, quod opium dicitur. Nos uero horum nihil experientia comprobauimus.

De Pastinaca marina, & Muræna. Cap. XXI

Aeterum inter has quæ in mari degunt feras, pastinacæ quidem & muræne cognitio omnibus admodum liquidò patet, nobiles enim atque omnibus cogniti pisces sunt. Morsibus aut horum succurrunt succi ficulnei stalagmi quatuor, uel paulò plus cum conijs serpylli tribus aut quatuor poti, & cuncta quæcunque aduersum uiperæ morsus remedio sunt.

De Dracone marino. Cap. XXII

Arini draconis ictus plumbo confricandus est, uel locus trito serpyllo, lentèue decocta, aut sulphure cum aceto obstruendus, uel idem hominis urina fouendus & conspergendus: Dandum insuper contra eius animantis iniurias absinthium in diluta plus satis uini potione, uel saluia, ficulneorum ue surculorum in dulci uino dilutum, aut piscis etiam cerebellum.

De Scorpio marino. Cap. XXIII

Ctui scorpionis marini medetur trigla dissecta & uulneri imposita, sulphur igne intactum ac uiuum, cum aceto contritum & leuigatum, quo quidem confricandus est locus: potandæ item baccae lauri numero tres.

Præparatio sanguinis testudinis marinæ. Cap. XXIII

Estudinis belluæ marinæ sanguis ad reponendum hoc modo præparandus est: In ligneo aut fictili uasculo supinâ inclinando testudinem, quamprimû eius obruncato capitulum: Congelatum aut sanguinè in plures particulas harundine disijce, impositoque uasi operculo instar cribri, in solem colloca, arefactû uero iam tolle: deinde ubi res postulat in uiperarum morsibus quemadmodum traditum est, utere, drachmis uidelicet duabus, cum aceti cyatho uno, tertio autem loco drachmis duabus cum aceti cyathis tribus.

De Crocodili ictibus. Cap. XXV

Duersus crocodili ictus, utiliter nitrum cum melle eliquatû, tantisper dum hulus repurgatur, imponitur, mox melle, butyro, medulla cerui, adipe anserino implendum. Porrò Galenus testatur à crocodili morsu percussos pinguedine eiusdem belluæ

belluæ uulneribus imposita, exacte ab omni periculo liberatos.

De hominis morfu. Cap. XXVI

Non à nostro instituto fuerit alienum, cum ijs quæ uenenū ictu morfuue relinquūt animalis, hominis quoq; morsum ictumq; describere, siquidem longe perniciosiora cæteris hulceribus uidentur, quicunq; ab hominibus inferuntur morsus, præsertim si qui morsum intulit ieiunus fuerit, anteaq; legumina pro cibo sumperit, atq; in primis lenticulã. Eapropter quæcunq; cõmuniter alijs uirulentis prodesse docuimus, eadem in his quoq; extrinsecus morfui inter
 10 principia adhibita cõuenient, exceptis nimium acribus, & causticis, hoc est deurentibus. Priuatim uero morfu prius oleo perũcto, sceniculi radicem admixto melle ut cataplasma impinge: uel fabaceã farinam cum posca & oxyrhodino emplastri modo impone, identidem mutando. Emplastro adhæc utere, cõstante ex squamæ æris, galbani, æruginis, uniuscuiusq; uncia una, ceræ libra una, plumbaginis libris duabus, olei xesta una: Plumbago cum oleo prius elixata æruginem assumit & squamulã, & ubi iam in angustū contractū fuerit, accipito eliquata. Postquam uero inflãmatio quieuerit, ueluti cõmune uulnus, etiã illa curato.

De uenenis. Cap. XXVII

Postquã de uenenū ictu morfuue relinquētib; animalibus cõpendio tradidimus, consentanea admodum ratione sermonem de uenenis quoq; aggredi instituius. Simplicia quidẽ persequentes, & horū non significationes modò notasq; sed amuleta præsentanea aduersus idem uirus, quæ Græci ἀλεξήτρια uocant, cum in genere cõmuniter, tum singulorum priuatim deprompsimus: ex his per se suo cuiusq; Marte coniectanda & colligenda sunt composita: Sunt etenim qui uaria diuersaq; uenena letalia cõpositis profligent, quæ legentibus officere plus q̃ prodesse possunt: Neq; enim indicia horum
 30 applicet auxilium: Diuersis uero his apparentibus, ex eo quod in mixtura pollet. Aequali etiã modo quis traditum uarij generis uenenū coniectans, operabitur interdum quidem ex æquo, nõnunquam uero ex eo quod præualet. Auspicandum igitur etiã hic loci denuo à præcauendi modulis, qui græce prophylactica dicuntur, quasi latine dicas præseruatia, & quorum beneficio uitari queunt exitia.

De præseruatione uenenorum. Cap. XXVIII

Inter ea quæ de letalibus uenenis traduntur, ea quæ de præcautione agit ardua magis ac difficilior est species, propterea quod qui uenenis homini clam insidiant, tam dolose insidias
 40 temperant, ut peritissimo cuiq; facile imponant: quoniam uenena sua amaritudine, admixtis dulcibus spoliant, & odoris grauitatem mixtura odoramentorū à letalibus uenenis eximunt, Non raro aut̃ ceu

ad leuandam ualetudinem, opisq̄ ferendæ gratia propinare creduntur maxime in infirmitatibus eiusmodi, puta absinthium, abrotonum, opopanax, castorium, quibus uenena permiscet: Necnon in cibarijs nempe solidioribus, uel opsonijs rebus diuersis uarietatis, uenena compingentes exhibent. Quam ob causam, qui in istiusmodi suspitione fuerit, condita elaborataq̄ cibaria omnia uitare debet, omnesq̄ intensas gustu qualitates, quæ ex dulcibus uidelicet salisq̄ & acidis saporibus constant: præsertim uero gelida potu præsumenda est aqua. Satiato enim appetitu, facile corripiuntur à stomacho postea qualitates. Sed alius adhuc est efficacior præcauendi ab ijs qui uenena insidiosè miscere student, modus, ut uidelicet quibus ceu eius præfaga mali mens semper præcomedant aliquid, quod uenenorū uires retundat, inefficacesq̄ reddat: cuius farinae sunt caricæ cum iuglandibus, quas nuces basilicas uocant, manducatae: & ruta, & chondro & grumo salis, & mala medica, quæ citria dicuntur: Naporū item semen drachmæ pondere cum uino potum, uel nepitæ foliorū, uel sigilli lemnij par pondus, aut rutæ folia uiginti, & nullo sic ueneni genere lædent. Eundem effectū præstāt & antidoti cum uino sumptæ cotidie Aegyptiæ fabæ magnitudine, citra omne periculū præseruāt: è quorū numero censetur, quæ scinco, id est terrestri crocodilo & sanguine temperatur, & Mithridatios: hac olim rex ipse Mithridates cotidie usus est, quo se à letali ueneno defenderet, & tutum omnino ab eius periculo redderet: Quocirca à Romanis captus, quum iterum atq̄ iterum letale uenenum potasset, atq̄ mori nequiret, seipsum ense confodere aggressus est. Verum quoniam fortunæ temeritas sæpenumero in itinere locisq̄ desertis periculo expositis similia sine insidijs hominum discrimina adfert, si forte fortuna sub aliqua arbore, uerbi causa pinu uel picea cibus sit capiendus, animaduertenda sunt quæ ex his prouenire possunt exitia, uel laquearia, unde letifera labuntur interdum animalia. Inspicienda porrò etiam diligenter sunt uasa uinaria & aqualia. Adhæc etiam aululæ in quibus decoquuntur edulia, suo accurate cooperiantur operculo, quemadmodū & in animalium morsu ictiue uirus relinquendum præcautione iam pridem est traditum.

Communis quocunq̄ modo sumptorum uenenorum curatio. Cap. XXIX

Quod si præseruatiuis quibusdam aliqui ante mortiferi ueneni haustum sese probe muniuissent, tum certe nullo medicamento sumpto, sponte uirus uomitione eijcerent, qualia sæpicule multa in uita hominū solent accidere, uel ex quorundā etiam insidijs: Siquidē nobis sumptum uenenū liquidò quale fuerit patefit, uel his qui sumpserint, aut ijs qui interfuerunt annūciantibus, q̄ primum ad idoneum accedentes remedium, ueluti in horū explicatione memorabitur. Verum si nulla nobis hausti ueneni cognitio præbeat, protinus ad

ea properandū, quæ communiter in cuiuslibet ueneni haustu opitulari consueuerunt: nam expectare quæ comitantur indicia, malum nullis cedens medicaminibus reddit, quod intercedente dilatione, nō nisi ægerime succurri possit. Proinde sine mora calidum oleum per se uel cum aqua bibendū, ut uomere cogantur, dedisse expedit. At si oleum ad manum non sit, butyrum olei loco cum calida aqua, aut malua, aut semine lini, uel tragi frugis, uel scenogræci, uel urticæ deniq; seminis decocto exhibendum. Hæc quippe non modò uomitione purgabunt stomachum, sed aluum quoq; subducent, & malignitati uirus aduersabuntur, adeò ut accrementū eius hebetent, præsertim oleum, quod euidenter ex eo datur argumēto deprehendere: Si quispiam cantharide, aut calce aqua nō extincta, aut quauis acriore alia re cutem exulcerare statuerit, is si ipsum oleo præunxerit corpus, nō exulcerabitur. Atqui neq; spiffare, si antea oleo illitum fuerit, corpus poteris. Vomitus præterea non ob id modo quod uacuet, & noxium humorem educat, salutaris est, sed assumptum aliquando uenenum, odore, coagulatis grumis, ac frustulis concretis, uel colore arguit: Odore quippe & amaritudine cicutam, colore cerussam & gipsum, globulis cōcretis lac, uel nuper iugulati animalis sanguinem: Fœtore autem halitus, & materiæ euomitæ qualitate, & odore, leporem marinum, & rubetam ranam prodit. Ita ut ab ijs nonnullam opem sperare liceat, ad accommodata singulis uenenis remedia transeundo, oleo malug decoctum admisceatur, uel adeps anserina, uel pinguium carniū ius, uel auium, uel lixiuium ex lignorum cinere factum. Facit item ad hoc nitrum cum hydromelite tritum & haustum, & uinum uetus copiose potum, & quæ ex adipe & butyro constant. Deiecto uero per uomitum quod hæserat in aluo, acerrimo clystere reliquias in intestina delapsas educemus. Post hæc uero propinandum est lac, nam molestum & uirulentum facile ab illo permutabitur: Dantur præterea quæ comuni dote cunctis uenenis accommodata sunt remedia: cuius generis habentur, rubrica lemnia, agaricum, abrotonum, irion, radix eryngij, pastinacæ erraticæ semen & nepitæ, nardum Celticam, castorium, uiridis ferulæ medulla, nerij, quod rhododendron appellant, flores, uel rhododaphnes, marrubij cremor, laser, aut laserpitium, quod est silphium eius'ue liquor, sagapenum, panacis aut peucedani succus & radix, aristolochia longa, rutæ syluestris semen, Betonicæ (quam cestron dicunt) folia, singula cum uino drachmæ unius pondere. Confert insuper & polij elixatio, & pix liquida in ecligmate sumpta. Egregie uero præter cætera opitulantur antidota prædicta, & magis adhuc ex uiperis concinnata theriaca, uerum neutiquam eandem potestatem habent, quum letalibus uenenis succedunt, & quum eadem anteuertunt. Quæ enim antidoti quantitas præsumpta sufficeret contra afflictionem & calamitatem, quas uirus comites habet, idem antipharmaçū post ueneni haustum

adauctum in quadruplum, aut quintuplum exhibitū iuuat, neq̄ id semel modo per diem, sed bis: nam sic egregio & ad miraculū usq̄ in arte præclaro uidetur ipsi Pergameni Galeno.

Enumeratio simplicium uenenorum.

Cap. xxx

Animalia exitiosa.

Semina letifera.

Liquores mortiferi.

Radices uisulentes.

Plantæ capitalis.

Animalium partes.
Metalla.

Importunitas uini & aquæ.

HX uenenorū catalogo, animalia mortifera hæc sunt: Cantharis, buprestis, salamandra, picearum eruca, lepus marinus, rana rubeta, & muta palustris rana, haustæ hirudines. Ex feminibus uero letalibus sunt: Apollinaris herba, quæ hyscycamus est, coriandrū, pulicaris, quod psyllium significat, cicuta, nigella Gith appellatū, græce uero melanthion. Ex liquamentis aut exitiosam uim habentibus censentur, meconiū, carpasi liquor, opocarpason græce uocatum, thapsia, elaterium, & mandragora. Radices porrò exitiales sunt, Chamæleon, aconitū, thapsia, ixias, helleborus, agaricum atrum, & ephemeron, quod colchicum nōnulli à Colchide ubi nascitur appellant. Arborū germina, frutices & holera capitalia sunt, Smilax, quam aliqui thymion, Romani uero taxum appellant, solanū manicum, hoc est furiosum, quod & dorycnion dicitur, sardonias herba, quæ ranūculi herbæ species est, corniculatū papauer, pharicum, toxicū, ruta syluestris, & fungi. Ex animalium uero partibus letales etiam hæc sunt: recens taurinus sanguis, coagulatum lac, melq̄ in Heraclea Ponti genitum. Metallica uero gypsum, cerussa, calx, auripigmentum, sandaracha, spuma argenti, adarce, plumbum, & quod nomen obtinuit argentum uiuum, græce *ὕδραρυπος*. E uitibus postremo, uinum liberalius à balneo potum, aut passum, uel aqua egelida consimiliter, hominibus tanquam præsentaneū possunt esse uenenum.

De Cantharide. Cap. xxxi

His qui cantharidas hauserint, notè accidunt omnium grauissimæ: nam ab ore fermè ad uesicam usq̄ cuncta morderi sentiuntur, picem aut simile quiddam cedrio liquori resipiunt, inflammantur in dextra parte præcordia, urinam egerrime emittunt, sæpiusq̄ per eam sanguis fertur. Quinetiam excernuntur per aluum strigmenta haud aliter atq̄ dysentericis, animæ deliquis, ciborū ueluti ex repletionem fastidij & uertiginibus cōcidunt, postremo abalienantur mente. Succurrit itaque uomitus citatus cum hydrelæo, & lactis potu, cretæ cimoliæ drachmis quatuor, cum mulso: nuclei præterea pinei, cucumeris item semen, ius bubulum pingue, uel anserinum, & ouinum. Carnes insuper præbeantur uolucriū, gallinaceorum uel, aut agnina, uel ouium, uel porcellorū deniq̄, flaccescentes longiore coctura, & pingues cum lini semine elixæ. Vino præterea potentur dulci & prolixius. Accommodatæ sunt insuper ijs qui cantharidas sumpserunt, thuris corticis drachmæ quatuor. Post esculenta item fercula clystere ducenda

ducenda aluus, qui conficiatur ex succo oryzæ, uel chondro, uel trago, uel ptisana, uel malua, uel semine lini, uel althæa, quam Romani hibiscum dicunt, uel scenogræco. Quâdoq; mulsam cum nitro oportet his ad abstergendum intestina infundere. Postremo inflâmantia cum confectura seminis lini, ac hordei mitiganda, intra primordia nanq; statim offendent: Deinde dulcium aquarū balneis in hoc periculo utendū: Vtile fuerit deniq; potionari ungento cum irino, tum rosaceo.

De Bupreste. Cap. xxxii

10 **Q**ui buprestidem potauerunt, uiroso nitro simile quiddam in sapore sentire uidentur: urget stomachi & alui grauissimus dolor, inturgescunt eadē partes difflatae, ut in cutem subeuntibus aquis, totoq; corpore cutis extima contenditur, lotium item supprimitur. Opitulatur autem his eadem quæ haustis cantharidibus opem ferunt: priuatim post uomitiones & purgationes, quas clysteribus molimur, caricæ (quod est ficus aridæ) bono & remedio sunt, & cum uino pota earum decoctio, uel cum lacte hausta, uel œnomelite, mulsoue: pirorū omne genus esse, & lac muliebre potare expedit.

De Salamandra. Cap. xxxiii

20 **Q**ui salamandram qui hauserunt, linguæ inflâtionem subeunt, & in sermone linguæ impedimentum, & cum torpore quodam resolutioneq; aliqua tremorē: pallorq; corporis partes aliquas circumquaq; inficit, perennenteq; ueneno diutius, sæpenumero putrefactæ defluunt: Quibus præstabimus cuncta, quæ contra cantharidas fieri instituta sunt: priuato uero peculiariq; remedio exhibebimus resinā pineam, uel nucleum pineum, aut galbanū cum melle, uel nucleos pineos cum terrestri piceæ herbæ (quam chamæpityn dicunt) decocto: uel urticæ folia cum lilijs & oleo decocta. Conducunt etiam oua testudinis marinæ aut terrestris elixa, ranarum item esculentum ius, cum quibus pariter eryngij radix decocta sit.

De picearum eruca. Cap. xxxiiii

30 **P**rorum erucam haustam comitatur ilico oris & palati dolor, linguæq; inflammatio uehemens, & stomachi, aluiq;, & intestinorum dolor, ita quidem ut pruriginem sentire laborans uideatur: corpus uniuersum æstuat, ciborum fastidium urget. Quibus est succurrendum his itidem suppetijs, quibus cantharidibus deuoratis medicinæ professores opem ferre consueuerūt: peculiari-ter tamen simplicis olei loco Melinum accipiemus.

De Lepore marino. Cap. xxxv

40 **Q**ui leporem marinum in potu hauserunt, corruptis piscibus similem in gustu uirosam saporem sentiunt, progressu deinde temporis aluus intenso dolore afficitur, lotium supprimit, & si quando id erūpere cōtingat, purpure omnino faciem refert. Oderunt præterea eo malo languentes & auersantur etiam summpere

pisciū omne genus, foetido sudore, cruento ac sanguine mixto manant. Quibus opis ferendæ gratia lac asininum, passum uel continue exhibendum est, uel radicis malug foliorumq̄ decoctum, uel peucedani radix trita cum uino, uel ueratri nigri, aut scammonia herbæ succi drachma una in aqua mulsa: suoq̄ calore adhuc tepēs anserinus sanguis. Et quū omne piscium, ut dixi, genus respuant, qui leporem marinū biberūt, solos fluuiatiles cancos, si haberi queāt, libenter in cibos admittūt. Quamprimū amare & comesse pisces cœperint, futuræ salutis indicium & spes est.

De Rubeta ranæ palustris. Cap. XXXVI

Curatio.

Rubeta seu muta palustris rana assumpta, tumores corporis cum eo pallore sequuntur, ut buxo per omnia similes compareant, qui hauserint. Superaccedunt spiritus difficultas, grauis animæ orisq̄ foetor, & singultus, quandoq̄ nolentibus uolentibus seminis profusio. Succurritur aut̄ facillime post uomitiones, largo meraci uini potu, radicum harundinis binis drachmis, uel cyperi: Atq̄ ut uno uerbo perstringam, cogendi in eo discrimine cōstituti sunt, multa celeritate deambulare, & cursui operam dare, ob eum quo ex hoc malo corripuntur torporem: Quinetiam lauari cotidie expedit.

De Hirudinibus. Cap. XXXVII

Medela.

Hirudines simul cum aqua haustas, & uentriculi ostio in descensu hærentes, ex eo quod aluos sugent mordentq̄prehendentes: Nam hoc deuoratae hirudinis satis euidentis argumentum est: Interdum excreando sanguinem etiam expuunt floridum, gutturi affixis hirudinibus: Quas eicit muria sorbitione sumpta, uel laserpitij aut betæ folia cum aceto, & liquor Cyrenaicus, uel cum posca niuis glebula hausta: Gargarizetur præterea nitrum cum aqua, & atramentū futorium cum aceto. Sed eas quæ faucibus hæserunt hirudines, ubi in eo periculo constituti in calidam aquam tuo iussu descenderint, dato lupinorū farinam, & aquā frigidam in ore retinendam, eaq̄ ratione easdem expelles hirudines: profilient etenim ad gelidam promptissime. Sunt qui cimices his qui hirudines biberunt utiliter exhibere. Cæterum ipse, inquit Galenus, alijs priuatim in hirudinis haustu usq̄ usus, cimicibus non indiguit.

De Chamæleone. Cap. XXXVIII

Curatio.

Equitur uernilagij (quod chamæleon græce nūcupant) haustum, cum uellicatio uehemens, tum dolor etiam ingens, cum uniuersi corporis subuersione tremor: mox ingruit etiam cōuulsio, & uomitiones pituitosæ & spumosæ, & perdita uoce singultus cum peruersitate & contorsione uultus. Subuenit his triticeus cremor pinguis, calidus in potu sumptus, & dulce uinū aqua dilutum calidū. Recreat item eos qui carduū nigrū (sic enim Romani chamæleonē uocant) sumpserūt, uomitus, lactipotatio, & mollis clyster, fofusq̄, cum cataplasmatibus. Atqui aduersus ea quæ suffocationē spiritusq̄ angustiam inducunt

inducunt & luriditatem, potum absinthij uel nitri cum oxymelite, uel raphanis, quas Latini radículas dicunt, dare conuenit. Prodest insuper & præcordiorum fomentatio.

De Alterco, quod Hyoscyamum nuncupant. Cap. XXXIX

Pollinaris herba, quæ à Cræcis *ὑοσκῆμος* uocatur, pota mansaue, ebrietati similem inducit mentis alienationem: citra uero omnem difficultatem curantur qui eam hauserint, si liberali aquæ mulsæ potu, & lacte, præsertim asinino, egregijs in hunc hostem præsidijs succuramus. At si lac asininum desideretur, caprillo, seu bubulo, caricarum uel decocto utere. Efficaces præterea sunt nuclei quoque pinei, cucumeris semen haustum cum passo, uinumque salsum, cum adipe suillo recenti, & passo: necnon urticæ semen, uel nitrum cum aqua accommodatum est, & intybus erraticus, quod cichoriū uocant: Prodest item sinapi, nasturtium, raphanus, & allia, atque hæc singula cum uino sumpta conferunt. Quies porrò imperanda his est, ut uelut ebrij uillum edormiunt, somno concoquant.

De Coriandro. Cap. LX

Equit ob odoris uehementiam latere coriandrū, uocem autem haustum densiorem reddit, furorem inducit ebrietati non absimilem, turpia dictu qui hauserunt, blaterant, totoque corpore odorem coriandri spirant, uenenumque fatentur. Succurrit uero ita affectis (si antea ut præmonstratum est, uomitione oleo aut irino citata uirus eduxeris) merum tum unà cum absinthio, tum etiam per sese epotum. Magna itidem utilitate aduersus coriandri iniurias, ouorum putamina omni humore euacuata, & in seipsa cōfracta tritaque cum muria absorbentur: quin ipsa seorsim quoque muria in eundem usum potanda est. Prodest etiam salsum esculentum ius ex gallina & anseris, atque passum denique admixto lixiuio sumptum.

De Pulicaria herba. Cap. LXI

Sylliū, id est pulicaria herba, potū toti corpori algorē & torporem cum exulceratione animique tristitia infert. Cui sanè omnia cōueniunt, quæ cōtra coriandri haustum remedio sunt.

De Cicutā. Cap. LXII

Cicutæ potus tantam oculis caliginem offundit, uertiginemque excitat, ut ne minimum quidem eminus dissita possint cernere, singultum cit, amentiam inuehit, & extremarum corporis partium frigiditatem: denique suppresso à motu omni in arteria spiritu, cōuulsione suffocantur qui cicutam hauserint. Quam ob causam inter initia statim, ueluti in alijs decretum est, uomitui operam dantes, cicutam excutiemus. Postmodum euacuatione facta, quod ad intestina prolapsum est excernamus: tum denique ad id quod primas in hac pro uincia tenet adminiculum deueniemus, meracas potiones per interualla propinantes, in quibus profuerit lac bubulū uel asininū potui datum.

uel absinthiū cum pipere cōmuni & castorio, rutam itidem & mentam cum uino, & cardamomi, uel styracis drach. unā, uel piperis cum urticæ semine & uino, uel lauri teneriora folia: laser itidem & laserpitium cum uino & passo. Quinetiam uinum dulce seorsum prolixius & liberalius potum, ita affectis auxiliij quantum satis strenue præstat.

De Papaueris succo, quem Meconion uocant. Cap. XLIII

Papaueris succi (qui opium dicitur) potum sequitur cataphora, quæ sopor quasi ueternosus est, cum tam uehementi algore & pruritu, ut sæpenumero inualecente ueneno tanta erupat prurigo, ut qui hunc liquorem biberint, ea uexatione excitentur: Odor præterea eius pharmaci grauius toto corpore spirat. Succur-
rendū his est, post citatū oleo uomitū acriore clystere, corporis cum acetum cum absinthio, & cinnamomo, & aceto calido per se præbendū: nitrum itidem cum aqua, rutæq; semen cum pipere, origanū cum castorio, uel oxymelite, uel thymbra, uel origani decoctū cum uino. Oportet etiā eos qui papaueris liquorē potarint, naribus odorientis adhibitis excitare: Loti præterea in calidæ aquæ balneas deducēdi sunt, fomentisq; ob enatā pruriginē fouendi. A lauacro confert iurium esculentorū pinguiū usus cum uino, aut passo: Proderit etiam medulla cum oleo pota.

Opium totum
corpus graueo
lens reddit.

De Carpesiæ cremore. Cap. XLIIII

Hercules carpesiæ herbe succus in potione haustus, soporem, quem caron dicunt, præcipitemq; strangulationem adducit. Opitulatur his qui sumpserunt iisdem omnino suppetijs, quibus epotæ cicutæ succurritur.

De Mandragora. Cap. XLV

Opit etiam protinus malo sopore, si potetur mandragora, comitatur item languor & exolutio, inexpugnabilisq; somni necessitas, quam ueternum Romani, Græci uero καταφοράν indigitant, nihil à morbo quem lethargum nominant, dissidens. Proficit priusquā aliquid eorum accidat, uomitus, & à uomitu mulsum, & nitrum, & absinthij decoctum cum passo uino dulci sumptum. Caput rosaceo, & aceto irrigandū: Corpus item excitandū & cōmouendum. Opem etiam fert olfactus piperis, sinapis, castorij, rutæ tritæ in aceto, & liquidæ picis: Quinetiam nō tam accensi, quàm extincti lucernarū funiculi odor. Quod si difficulter excitabūtur, & odorientis nihil egeris, sternutamenta quæ altius excitent, admouenda: alijsq; cōmunibus admiculis aduersus mandragoræ haustum utere.

De Aconito. Cap. XLVI

Aconitum confestim à potu interq; bibendum cum adstrictione quadam edulcat linguam, uertiginesq; præcipue in assurgendo oboriuntur, humiditatemq; oculis infert, facitq; pectoris & præcordiorū cum crebriore pedituum aliorum uel elixæ

Spirituum redditione grauitatē. Quocirca in huius mali curatione, re-
 medio ueneni educendi gratia ciendus est uomitus, & ducenda clysteri-
 bus aluus. Vtemur etiā ad expellendū uirus aconiti, potionibus origani
 & rutę, uel marrubij cum uino, uel absinthij, uel mentę, uel abrotoni, uel
 chamælaxę, hoc est herbę oleastelli, aut terrestris piceę. Expediit præ-
 terea aconito infectis, liquoris balsami drachma una cum uino, coagulū
 itidem hœdi, uel leporis, uel hinnuli cum aceto. Prodest etiā ferri recre-
 mentum: prodest item uinum in quo ferrum, uel aurum, uel argentum
 candens extinctum sit, potū. Lixiua insuper cum uino confert. Confert
 10 itidem elixę gallinæ, uel carniū pinguium ius cum uino epotum. Cha-
 mæpitys præterea priuatim aduersus aconitum succurrit, quæ in Hera-
 clea quidem Ponti, ubi aconitum prouenit, holocleros nuncupat, Athe-
 nis uero didonia, & in Eubœa sideritis.

De Ixia. Cap. XLVII

IXias, quę ulophonon quoq; uocatur, inter potandū ocymo
 quiddam simile gustu & odore præfert, uehementem linguę
 inflammationē & amentiam infert, omnia etiā corporis re-
 trimenta excretionēq; supprimit, & cum animi deliquio stre-
 pitum latratumq; intestinorū ac uiscerum excitat, neq; tamen uel tantil-
 20 lum excernitur. Opem his præsentaneam adfert post uomitionem, al-
 uicq; deiectionē potum cum largiore uino, aut aceto, uel oxymelite absin-
 thij dilutum, hoc est aqua in qua absinthium maduerit. Confert itidem *Dilutum quid.*
 rutę syluestris semen, uel laseris radix, necnō hircinæ origani decoctū,
 cum aliquo supradictorū, aut lacte, aut resina terebinthina, aut nardo, uel
 castorio, uel laserpitio, quorum singuli oboli cum uino expediunt. Quin
 & iuglandis nucis, quam basilicā dicunt, nucleī cum uino, aut resina, ru-
 taq; concisi & leuigati, ita ut singula pondo drachmam æquent. Confe-
 runt itidem oleastelli herbę drachmæ duę, uel binę cremoris thapsiæ
 drachmæ, cum mulso; uel acetum deniq; calidum potum.

De Ephemero. Cap. XLVIII

Iquis ephemerum, quod colchicū aliqui aut syluestrem bul-
 bum appellant, hauserit, pruriginem uniuerso corpore sentit,
 non secus quā iij qui urtica aut scilla laceffuntur. Morden-
 tur illi interanea, & cum ponderosa grauitate stomachus æ-
 stuat, inualefcente deinde morbo, cruenta strigmentis mixta per aluum
 secedunt. Quibus sanè non aliter atq; ijs qui salamandram hauserūt,
 uomitionibus & clysteribus succurrendū est, priusquam uenenū inua-
 lesceat. Exhibenda est potui foliorum quercus, aut glandium, aut malico-
 riorum, aut serpylli cum lacte elixatio, aut sanguinalis herbę succus, aut
 40 uitis, rubiue palmitum, uel tenerarum ferularum medullæ, myrtiue cum
 uino. Quin bacçę etiā myrti tusę, friatę, & in aqua macerata, earum
 diluto, liquorē ue epoto, præsentem remedio sunt. Efficax pariter est me-
 dius castanearū (quas glandes Sardonias dicunt) liber, cum aliquo præ-

dictorū succorū haustus. Vtilis quoq; est origanus, si cum lixiuio in potu sumptitur. Eximie uero & ad unguem pristinae sospitati, qui ephemerum hauserunt, redduntur, asininum bubulum uel lac bibentes, aut si in ore modo contineant, atq; uoluent, adeo praesentanea ope, ut si huius lactis copia adsit, nullum aliud desideretur remedium.

De Taxo arbore. Cap. XLIX

Arbor quae smilax, & à quibusdam thymion, à Romanis uero taxus appellatur, pota, algorem uniuerso corpori inducit, strangulationes, & celerem interitum infert. His sane qui eam hauserunt, eadem remedia, quae cicuta in potu sumptae succurrunt, opem admodum praesentaneam conferunt.

De Solano furioso, quod & Dorycnion quidam uocant. Cap. L

Dorycnium, quod quidam manicum, hoc est furiosum solanum nuncupauere, potum, asseclas habet mordicus inhaerentes, ceu lactis in gustu qualitatem, continuos singultus, linguaeque ariditatem, & sanguinis iugem excreationem: Per aluum praeterea mucosa quaedam, perinde quasi in intestinorum torminibus egeri solet, ita infectis ferunt. Quibus antequam aliquid ex his contingat, remedio communiter sunt, quaecumque in Ephemero comprehensa sunt, uomitus inquam, & clyster, intestinorum inundatio, atq; summatim omnia quae potum uirus expellendi potestatem obtinent. Proprie uero subueniunt hoc malo oppressis mulsum, lac asininum, aut caprillum, uel cum aniso tepidi passi momentum, epotum. Profunt itidem amygdala, & gallinaceorum elixa pectora. Quinetiam omnes marinas conchulas cum crudas tum tostas in cibo esse conducit. Salutares item sunt locustae marinae, quos *καράβες* Graeci, & gammari, quos *ἀσάρως* eadem gens appellat, & haustum eorundem esculentum iusculum.

De Sardonía herba, quae ranunculi species est. Cap. LI

Herba quae Sardonía nomen habet, ranunculi herbae generi adscribitur: quae dum estur aut potatur, dementia infert, & neruorum conuulsiones, cum laborum in rictum contractione, ut risus imaginem praeferat: à qua quidem affectione atq; euentu Sardonius risus nephasti ominus adagio omnium ore iactatur. Cui quidem malo obnoxius, post uomitionem proprie mulsum prolixius, neque auare exhibitum confert: pariter etiam lac, uniuersique corporis irrigatio, atq; illinitio cum calfaciendi uim habentibus medicamentis. Conducit praeterea in hydrelaeum calidum descendere, post descensum uero in balneas aquae calidae cui oleum admixtum sit: Ungendi fricandique egregie sunt, qui eam herbam gustarunt. Atq; ut summatim unoque uerbo perstringam, curationem huius incommodi omnem perinde atq; in neruorum conuulsione, ne latum quidem unguem diuaricans exequere.

Risus Sardonius.

De

De papauere corniculari. Cap. LII

Papauer, quod cornutum appellationē obtinuit, siue mansum, siue potum fuerit, eadem omnino quæ papaueris succus infert symptōmata: & proinde iisdem etiam expugnatur præsijs.

De Pharico. Cap. LIII

Ardum per omnia sapore & gustu æmulatur quod pharicum uocant. Id in potu sumptū, cum mentis alienatione & neruorum conuulsione paralyfim adfert. Quod quidem malum si expugnare fert animus, eis qui id quocunq; pacto deuorarunt

10 eductis per deiectiones aut uomitiones cum uenenis excrementis, uinum absinthite, cum cinnamomo, aut myrrha, aut nardo cilissa, quā isatim alii qui nuncupauerunt, potui dato. Aut spicæ nardi pondere obolos duos cum passo cōmixtos, aut iride, & croci flosculo cum uino. Opem prætere

rea fert, si dera sum caput hordeacea farina ex aceto cum ruta illinias trita.

De Toxicō. Cap. LIII

Idetur quidem toxicum inde nomenclaturā mutuassee & obtinuisse, quod barbari sagittas cuspidesq; suas, quæ toxematata appellant, eo inficiunt. Consequuntur eos qui ipsum bibe

20 rits mentem perturbans imaginibus obuersantibus. Quocirca per ardua eorū est curatio, cui ut deplorati medicum unguem porrigentes, raro ad pristinam incolumitatē perducuntur, qui toxicum hauserunt. Vinculis ergo cohibendi, ut curæ subiciantur, & uiolentiā quadā cogendi, ut passum cum rosaceo potent, tum ut uomitionibus reddant. Raporum semen itidem cum uino bibendum, pariterq; euomendū. Peculiariter uero contra toxicum ualet quinquifolij radix, & sanguis hircinus, atq; caprillus compari modo epotus. Confert etiam quercus cortex, aut fagi, & ilicis cum lacte tritus. Opem etiā ferunt mala cotonea mansa, uel cum pulegio concisa, & aqua bibita: prætereā amomū, & balsami cum uino

30 semen. Neq; unquam, nisi longo tandem spacio temporis cōualescunt, ita tamen, ut qui iam periculis defuncti sint, stratis diu decumbāt, & uix deniq; exurgant, & ubi surrexerint, stupore consternati & attoniti reliquo uitæ tempore degunt.

De Fungis. Cap. LV

Vngorum alij genere, alij nimietate officiant: omnes tamen sumpti, ad unguem omnino uidentur ad strangulandū facti, neq; enim secus fermē q̄ suspendio laqueisq; suffocant. Quibus absq; dilatione quamprimum suppetias ferre cōuenit: In genere quidem oleo ad uomendū, qui fungos hauserunt, cogantur. Exi

40 mie uero eiusmodi languore quem fungi inferunt sumpti, subleuātur, ex uitium palmitibus, & pyrastris sarmentis cinere factum lixiuium cum posca, saleq; aut nitro potantes: Profunt & pira ipsa syluestria, aut folia unā cum fungis elixa: siquidē quam habent fungi strangulandi uim, auferūt.

mansaꝫ eadem eisdem opitulantur. Conferunt præterea contra fungos gallinarum oua decocta, & in posca sumpta, addita mali terre, quam arista lochiam dicunt, drachma una, uel absinthij cum uino. Prodest præterea mel linctum, & cum aqua potum: apiastrū itidem cum nitro, uel panacis radix, semenꝫ ex uino: fex item uini deusta cum aqua, & flos æris cum aceto: raphanus quoꝫ aut sinapi aut nasturtiū esu aduersus fungos proficiunt. Sed quoniam fungi quidam à uenenatis bestijs corrosi non tantum strangulant, sed etiam intestina exulcerant, exhibendū in eo discrimine larga manu absinthium, & ficuum origaniꝫ decoctum. Aqua porrò mulsa & uomitus in eo periculo constitutis, descensus item in calida aquæ solium, hordeacea denicꝫ polenta cataplasmatibus instar præcordijs imposita, languentibus multum subsidij præstant.

De sanguine taurino. Cap. LVI

Anguis tauri recēs iugulati potus, spiritus angustia, & strangulationem ingerit, tonsillarū ac faucium, per quos cibus deglutitur meatus, non sine ualida neruorū conuulsione præcludens atꝫ obturans. Lingua rubore, dentes corrosi eodem colore à potu eius infici conspiciuntur, & inter eorum cōmissuras coagulati sanguinis globuli. Non tentādæ in hoc periculo uomitiones sunt, dentantibus se magis in stomacho sanguinis concreti grumis, quā uomitionis conatu per attractionem in superiorē partem eleuantur. Exhibenda præterea ijs sunt, quæ coeuntis & condensati sanguinis concretionē discutendi, alui deiiciendi uim atꝫ naturā obtinent. Grossi item suo lacte turgentes, cum posca & nitro succurrunt. Prodest itidem nitrum per se. Cōducit nō secus coagulū omne cum aceto, pariter & laseris radix cum laserpitio, itidem & brassicæ semen, & ex ficulneo cinere lixiuium, conyzæ folia cum pipere. Quinetiam ranunculus cum aceto præsentē satis in hoc malo constitutis opem confert. Aluus præter hæc subducenda: solenne admodum est his qui periculo defuncti reduces sunt, per inferna reddi teterrimi odoris excrementa. Stomachum postremo aluumꝫ hordeacea farina & mulso cataplasmatibus more operiri expedit.

De lacte coagulato. Cap. LVII

Quoniam lac coagulatum admixtum habens, promptissime per exigua quædam frustula grumosꝫ coalescit, multam ac frequentem facit his qui id hauserunt, strangulationē. In quo periculo constitutis manus auxiliares efficaciter tuleris, si antidoti loco coagulatum cum aceto exhibeas, atque sæpius id sumere cogas. Succurrunt etiam nepitæ folia arida, item eorundem succus, aut laserpitij radix liquor ue cum posca. Subuenit itidem thymus addito uino, necnon lixiuium luto traiectum, uinoue per cinerem factū: salisago nulla admittetur, ne magis lac coeat, & in caseum densetur. Vitandæ in hoc periculo uomitiones sunt: siquidem hærens in uentriculi angustijs conglobatum in perpusillos globulos lac, ad exitum eluctando suffocat.

De ue

De uenenato melle, quod in Heraclea nascitur. Cap. LVIII

Vi mel in Heraclea Pontica natum comederint aut biberint, eisdem planè incōmodis obruuntur, quibus qui aconitū hauserunt, obnoxij tenentur: quare huic eadem, quæ dicta sunt in aconito, conueniunt. Saluberrimo tamen atq; in primis secundo opitulatur remedio his qui id cibo potūue hauserunt, aquæ mulsæ (quod hydromel est) admixtis rutæ folijs continui potus.

De Gypso. Cap. LIX

10 Ypsus hausta, strangulationes efficit in lapidem durescens: proinde eisdem omnino his qui ipsum hauserint succurrendum, quibus fungis mansis fuerit adminiculis: è quorū catalogo censetur maluæ elixatio uice olei: pingue enim quum sit, lubricum uomitum ac facilem inducet, prohibet interiora erodi corpuscula, quod lapidescēs efficit gypsus. Remedio præterea oleū est in mulso, & ficuū decoctio, & ficulneis surculis aut ex pampinis uitium cum largo uino lixiuium. Quinetiam origanū, aut thymū cum lixiuio siue aceto. Postremo etiā passo & maluę decocto hoc modo affecti proluendi sunt.

De Cerussa. Cap. LX

20 Erussa suo se prodit indicio, utpote cuius color celari non potest; nam simul atq; fuerit deglutitū, palatum, lingua, interstitium qua se dentes contingunt, quasi niueo candore inficiuntur. Singultus præterea cit, tussim, linguæ ariditatem, extremorū corporis artuum frigiditatē cum delirio & amentia, corporis torporem ingerit. Quo in periculo cōstitutis aqua mulsa utiliter exhibetur, aut ficuum, aut maluę decoctum, aut lac calidum, aut sesamū in uino solutum, aut ex uitium palmitibus factum lixiuium, aut amaracinū oleum, irinum ue. Quinetiam persicorū ossa cum hordei decocto, necnon ipsum etiam thus, cerussæ aduersantur. Confert præter hæc prunorum comagummi ue: Opem itidem fert, qui in ulmorū folliculis continetur liquor 30 cum tepida aqua: sed in singulorum potu uomitiones citandæ sunt. Ac cōmodum præterea contra cerussam est remedium, thapsiæ succus, uel scammonij cremoris triobolus cum aqua mulsa haustus.

De Calce, Sandaracha, & Auripigmento. Cap. LXI

40 Exantur & differuntur, alui & interaneorū cum grauissima uellicatione doloribus, quicunq; calcem, sandarachā, & auripigmentum, quod ἀροφύκον græce dicunt, hauserint. Summo igitur fructu præbentur omnia, quæcunq; admixta frenū eis imponere & soluere possint, quæq; pariter uomitus promouēt, aluumq; lubricam reddant: cuius farinæ hibisci, & maluæ cremor est, seminisq; decoctū. Præbenda est præterea aduersus horum incōmoda tragi herbe, oryzæ ue elixatio. Quinetiam lac cum mulso liberalius sumptum, iuraq; esculenta pinguia, quæ inculpatum succum generent.

De spuma argenti. Cap. LXII

Tomacho, aluo, & intestinis ingentem grauitatem cum grauiſſimis circa umbilicum torſionibus ingerit ſpuma argenti (quem Græci λιθάργυρον appellant) pota: præterea pondere nonnunquã ſuo inteltina ſauciat, ſupprimit lotium, intumeſcit ſumentibus eam corpus, & pumbeo colore inficit, deformitatemquẽ concipit. Primum in ſpumæ argenti (ſicuti in omnium uenenorum) maleficiõ eſt remediũ, uomitu quicquid noxiũ ueneni fuerit educere: à uomitione uero ſtatim ſylueſtris lupini ſemẽ cum iuino potui dare, myrrhæ itidem drach. octo, abſinthij item, hyſſopiq; aut apij ſemen: Prodeſt etiam piper, uel cyperi (hoc eſt anguloſi iunci odorati) flores ex uino potaſſe: columbarumquẽ agreſtium ſimum ſiccatum, cum nardo uinoquẽ.

De Plumbo. Cap. LXIII

Omparia omnino atq; eadem ſanẽ his qui plumbi ramentum, uel πολύμα hauſerunt, accidere conſueuerũt: iſdem itaq; remedijs, quibus ſpumæ argenti ſuccurritur.

De Argento uiuo. Cap. LXIII

Argentum etiam uiuum (quod græce υδράργυρος appellatur) nõ ſecus quàm ſpuma argenti bibẽtes lædit: Similibus igitur atq; eiſdem omnino auxilijs ſubueniendum, lac tamen liberaliter hauſtũ, peculiarius iſs uidetur ſuccurrere: Atqui ubi biberũt, præſtat idipſum uomitionibus reddere, uel alioqui uomere.

De Veratro candido, Thapſia, Elaterio, Agarico nigro, Ruta ſylueſtri, Nigella, & floribus carduorum, qui πάπποι dicuntur. Cap. LXV

Ari præterea industria proſpiciendum etiam iſs, quæ homini quidem ſanitatũ ſalubritatisquẽ gratia exhibentur, ſepe tamen numero calamitates nihilo minores alijs quibuſcunq; uenenis inuehunt: cuiuſmodi ſunt quorum iam meminimus, helleborus inquam albus, thapſia, elaterium, agaricũ nigrum: Strangulatus etenim hæc ingerunt, uel purgando iuſtum modũ longe latequẽ excedũt: quocirca ſuffocationibus illis quidem, non ſecus quàm paulò ante capitulo de fungis demonſtratum eſt, medebimur. Purgationes uero æquo copioſiores, his quẽ excretionibus cõpeſcere nata ſunt remedijs ſupprimemus. Nequẽ ſocorditer aut oſcitanter tractanda ſunt, quæ minus quidem offendere uidentur, uitæ tamen diſcrimen nonnunquã aſſerunt: e quorũ genere cenſentur, ruta ſylueſtris, Git, quam nigellam dicunt, atq; recentes pappi, qui flores ſunt ſpinæ, quam cactum nominant. Aduerſus quorum incommoda citandus eſt uomitus: nam is ſolus in melius emendare, atq; ex periculo quantũuis graui in priſtinam ſoſpitem reſtituere ſatis commode poteſt.

Super

Super his quæ contubernalia & in cotidiano usu habentur, uino
& aqua frigida. Cap. LXVI

Trangulatus & dolores inuehunt, aqua gelida aceruatim, aui-
de, & citra interpirationē hausta, uel meracum uinum largius
& copiose potum, aut passum pari liberalitate sumptum, præ-
cipue confestim à balneo, aut cursu, aut uehementi exercitio.

Vbi sanguinis per uenam detractio mature facta, atq; inanitio, ingruen-
tia iam pericula egregie auertunt, atq; etiam soluunt.

LIBRI QVINTI FINIS.

HYPOTHESIS LIBRI SEPTIMI.

In hoc uolumine uniuersi operis septimo & ultimo de medicamentorum, cum
simplicium, tum compositorum omnium facultate & uiribus uerba seruntur, quo-
runcunq; hætenus in superioribus sex libris facta est mentio. Est autem huius com-
mentarij series in hunc modum digesta.

CAPITA LIBRI SEPTIMI.

De temperaturis, quæ à saporis qualita- tibus significantur. Cap. I	De pastillis.	XII
De temperamentorū ordine, atq; à me- dia temperie excessu. II	Arida smegmata.	XIII
De simplicium medicamentorū uiribus particulatim. III	Vnctiones quæ ori inseruiunt.	XIIII
De purgandi uim habentibus medicinis simplicibus. IIII	Suaues & utiles potiones.	XV
De cōpositis medicinis purgantibus. V	Collyria & reglutinatiua.	XVI
De custodia eorum qui catharticū medi- camentū sumperunt, & quid facien- dum his qui non admittunt in potio- ne purgationem. VI	Emplastra & modi cōctionis eorum, & de symmetria ceræ ad oleum.	XVII
De his qui nimium purgantur. VII	Malagmata & epithemata.	XVIII
De sacris antidotis. VIII	Acopa, & synchrismata, & dropaces, & sinapismi.	XIX
Vnctiones sedis, & locorū supra umbi- licum purgatiua. IX	Oleorum & unguentorum præparatio nes diuersæ.	XX
Medicamina uomitoria, modi hellebo- risimi. X	De labruscarum præparatione.	XXI
De distrahentibus antidotis. XI	Thymiamata & cyphi.	XXII
	Præparatio Masuchæ, qd masuaphion quidam appellant.	XXIII
	Pessi diuersi generis.	XXIIII
	Ex Galeno de succedaneis.	XXV
	De ponderibus & mensuris.	XXVI

PAVLI AEGINETAE

MEDICI PRAESTANTISSIMI DE ARTE

MEDENDI LIBER SEPTIMVS,

ALBANO TORINO

VITODVRENSI INTERPRETE.

De temperaturis quæ à saporis qualitatibus signifi-
cantur. Cap. I

NE QVE odoratu conijci certo satis de naturaliū corpo-
rum temperamento potest: Nam quæ odoris minimū
de se præbent, crassarū partium uidelicet, quantam ca-
loris aut frigiditatis habeant uim, intelligi nō est. Quæ
uero fragrantem admodū odoris fluxum emittunt, etsi
natura non paucam quodāmodo habeant substantiam
in se tenuē & calidam, tamen propter inæqualē eorū essentiam certū uel
tenuitatis uel caliditatis suæ modū nullum ostendunt. Magis etiam lū-
bricum ex colore iudicium est, quando calida, frigida, humida, sicca in
unoquoq; colore deprehenduntur. Gustu autem, quia æqualiter gu-
stabilium omnium partes linguæ incidunt, & sensum eum pariter mo-
uent in tantum, ut manifeste ex hoc temperaturæ eorū uis inueniri ac de-
prehendi queat. *Astringens.* Astringens igitur, aut si stipticum appellare mauis, 20
colligere, constringere, densare, eijcere, repercutere, incrassare atq; ad
hæc etiam omnia tum refrigerare tum exiccare suā naturæ aptitudine so-
let. *Acutum.* Acutum uero, incidendi, separandi, diuidendi, attenuādi, obstruen-
di, & expurgandi deniq; & hæc citra calorem omnem, uires obtinet.
Acerbum. Acerbū aut communem cum acuto sortitum est facultatem, attenuando
nempe & purgando: hoc uero discrimine dissidet, quod acutū frigeface-
re, acerbum calefacere natum est: præterea quod hoc ad eijciendū, illud
ad extrahendum, distrahendum, penetrandū, & crustam inducendum
Amarum. natura comparatum est. Eodem quoq; pacto amarum, expurgat mea- 30
tus atq; abstergit, extenuat item, & lentos crassosq; humores secat absq;
Gelidum. caliditate memorabili ualde. Gelidum uero aquæ instar quod est, sistit,
Salsum. cogit, obturat, solidat, stupefacit. Salsum autem cogit, stringit, condit,
Dulce. siccatur, uidelicet sine euidenti uel calore uel frigore. Dulce, laxat, soluit, di-
Oleosum. gerit, mollit, ac deniq; rarefacit. Oleoso postremum humectandi, lique-
faciendi, emolliendi & remittendi deniq; functio à natura delegata est.

De temperamentorum ordine, atq; à media temperie
excessu. Cap. II

MEdium ad unguem inter extrema pharmacum, symmetron à
Græcis appellatum, tanquam æqualis cum eo cui admouetur 40
temperaturæ existat, eo quod neque exiccandi, neq; hume-
ctandi, neq; refrigerandi, aut calfaciendi deniq; uim obtinet,
minime gentium neq; aridum, neq; humidum, neq; frigidum, nec calidū
deniq;

deniq; nuncupare fas est. Sed ab ea facultate quæ in qualitatū mixtura pollet, appellationem sortitur temperamentū: Siccus appellantes id, in quo maior siccitatis portio est: humidus, in quo humiditatis: calidus, in quo calidū gelido præstat: frigidus, in quo frigus calorē excedit. Satis aut fuerit secundum unamquanc; præpollentem potentiam, quatuor ordines, quos gradus uocant, pro necessitate instituire: uocantibus nobis calidū in primo ordine, quod nos tam obscure calfaciat, ut sensu nō, aut uix percipi possit, sed considerantis solum ratione perpendatur. Pari etiam modo gelidum, aridum & udum, quod indicatione indiget, nondum ualidam efficaciam ac euidentem obtinēs. Certe quæcunq; iam manifesto sensu arefacere, aut humectare, aut calfacere, aut refrigerare possunt, secūdi à media temperie excessus seu ordinis esse dicenda sunt: Sed quæ manifeste quidē, non tamen ad extremū, tertij: Quæ postremo usq; adeo ad calfaciendū nata sunt, ut crustam inducendi atq; exurendi uim habeant, hæc quarti & ultimi ordinis censenda sunt. Contrā quæ tantam refrigerandi uim sortita sunt, ut statim uitam in mortem cōmutare queant, hæc itidem in quarto à temperatis excessu censentur. Exiccatorium uero nullū quarti ordinis inueniri potest, sine exustione: nam quicquid extreme siccat, id omnino exurat necessum est: eius farinae sunt, chalcitis, misy, calx. Tertiæ autem à medijs arefacientium distantia aliquid esse potest, nec exurens interim: cuiusmodi sunt, quæ gustu uehementer acerbescunt & astringūt, omnia: è quorū numero habetur omphacium, qui ex uuis acerbis expressus cremor est, & thus, atq; alumen.

Quatuor gradus qualitatis.

De simplicium medicamentorū uiribus particulatim. Cap III

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA A

Abrotonum, Absinthium Ponticum.

Absinthio Pontico, abrotonon græce appellato, uis & natura calfaciendi & arefaciendi in tertio à media temperie recessu: habetq; eadem herba distrahentem, & non instrenue secantē potentiam: minimæ nanq; acerbitalis particeps est, qua si uniuersum corpus trita cum oleo, probe perfricetur, cum tremore algoribus, qui per circuitum ingruunt, succurrit: Cæterum infesta ac noxia etiam est stomacho. Crematū abrotonum uiolentius arefacit quàm igne intactum. Defluujs capillorū ex alopecia medetur, oleo quopiam rararum partium adiecto.

Agallochum. 1. lignum aloec

Agallochum lignum est Indicum, Thyiæ ligno non dissimile, odore bene fragranti, quod dum manditur, oris & animæ suauitatem conciliat. Odoris præterea gratia uaporat, & ad suffimenta incendit: Cuius sanè radix in potu unius denarij pondo sumpta, aquosa stomachi uitia siccādo, fractamq; eiusdem partis imbecillitatē roborando sanat. Remedio insuper agallochum est satis salutaris iocinorosis, intestinorū torminibus oppressis, Pleureticis quoq; hoc est laterali dolore uexatis opitulat.

Agaricum.

Agaricum radix est, quæ arboris trunco adnascitur, & incumbit iugiter, laxi corporis & friabilis, ex aërea & terrea essentia cōposita. Quocirca distrahendi, crassitudinemq; secandi potentiã obtinet, infarctusq; cum obturationibus intestinorū ac uiscerū reliquorū expurgandi.

Ageratum.

Ageraton frutex naturam uiresq; habet discutiendi, & præter id clementer ac sensim quadantenus inflammationes arcendi.

Agnos, Salix amerina, & Vitex.

Vitex, qui agnos à Græcis uel lygos dicitur, calidæ & aridæ potestatis est in tertio ordine. Constat aut ex partibus tenuibus. Flatus peditusq; discutit, qua ratione nō tantū mansa uitex potaq; uerū substrata etiam impetū in Venerē cōpescere, castitatē tueri credit. Haustū plantæ huius semē, obturatis et oppilatis iocinorib. lienibusq; succurrit. Si frigatur agnus castus, minus q; non frictus inflat, digestuq; longe facilius est.

Agrostis, Gramen.

Gramen, quod in monte Parnasso prouenit, utilitate albis (si adagio ne uti licet) equis reliqua præcedit, & ob id carior est, siccificæ mediocriter frigoricæq; facultatis, rararum item partium, leue quoddam acriminum gustu præferens, atq; proinde cruenta hulcera cōglutinat: calculos decoctum eius atterit.

Anchusa. lactuca affini

Anchusæ species quatuor sunt, ne utiquam easdem obtinentes potestas omnes: Nam cui onocleæ nomen est inditum, acerbam pariter & subamaram radicem continet: cuius ergo lienosos commode, atq; renū cum lotij malo quopiã dolores adiuuat. Cataplasmatibus modo cum farina imposita, ignibus sacris, quæ erysipelata dicuntur, tollendo opitulatur. Cæterum huius herbæ folia imbecilliorum refrigerandi arefaciendiq; uim possident: quare contra alui citra inflammationem exhulcerationemq; fluores, quam diarrhœam nominant, utiliter in potu sumitur. 30

At quæ lycopfos appellationem habet, pari modo erysipelatis subuenit, maiore quodãmodo quàm onoclea astringendi potentia. Sed onochilos & alcibiadios his maiore uim medica prædita, à uipera demorsis eximie conducit, nō tam cataplasmatibus modo inducta, quàm suspensa: neq; minus etiã iuuat deuorata. Quarta anchusæ species reliquis est exilior, & tantum non *αἰώνυμος*, id est nullo insignita nomine, uerum alcibiadio uehementiorem habet amaritudinem, tænaeis alui necandis pellendisq; oxybaphi mensura epota magis est accommoda.

Adarces. est spuma q̄ ortu riuus aduatur.

Adarces, spumã quandam falsilaginis congelatã præfert, in harundinetis storeæ, calamisq; adglutinata proueniens, summam habens acrimoniã, tantamq; in calfaciendo uim, ut parū absit quin adurat, forinsecus corpori mixtis alijs applicatū, alioqui per se inutile adarcion.

Siquidem

Siquidem intro in humanum corpus ipsum suscipere, ne per somnium quidem, ut ita dicam, conuenit.

Adiantum, Herba cincinnalis.

Adiantum exiccandi, attenuandi, modiceq; dissicendi potestate præditum est. Medium aut quodammodo locum calore & frigore temperatum sortitum est: quamobrem caput ex alopecia glabrum capillis cōuestit, eidemq; capitis uitio planè remedio est, tumores discutit. Quin & uesicæ renumq; lapidosa excrementa frangit si poterit. Opem præterea adiantum ariditate sua exiccando uiscidis è pulmone excreationibus confert, & uentris compescit profluuium.

Aizoon, Pedum. *semper uina*

Aizoom, quod semperuiuum uocis etymologia interpretatur, maius & minus est, & utrunq; tertiæ quidem distantia refrigerantium. Exiccatur uero & astringit aliquantulum, atq; ob hoc quidem ignitis cum inflammatione rubedinibus, quæ græce *ερυσιπέλατα* uocant, aduersat: atq; huiusmodi ulceribus, quæ à serpendo herpetas nūcupant, & inflammationibus deniq; quæ ex destillatione oriuntur, Pedum herba succurrit.

Aetonychon.

Aetonychi non hic loci, sed infrà inter lapides preciosos mentionem iustam facere instituimus.

Athara, Pulticula.

Athara uel athera, pulticula forbilis est, ex zea triticoue mollitis confecta, puerulis idonea & utilis, eadem cataplasmatibus accommodatur.

Aegylops, Avena.

Avena herbula, quam ægylopa dicunt, dissicendi potestate prædita est. Eapropter inflammationes induratas, & sui nominis in maiore oculi hirquo, qui ad nares fiunt abscessus, medetur ac sanat.

Aegyros, Populus nigra.

Aegyros, quæ Romanis populus nigra est, calidè est potentia in primo temperatorum ordine, arefacit autem modice, & ex raris admodum est partibus. Populi nigrae folia cataplasmatibus more cum aceto impacta, dolores qui miseram pedum ualitudinē sequuntur, amouent. Cæterum quæ ex ægyro lachrymæ modo destillat resina, maiorem calfaciendi uim habens, acopis inserit, malagmatisq; inditur. Fructus eius unà cum aceto in potu sumptus, morbo comitiali languentes pristinae sanitati restituit.

Aedæon, id est, uerendum masculi cerui.

Maris cerui genitale arefactum, & in uino leuigatum & eliquatum si poterit, ictibus uiperinis subuenit: præterea medicaminibus quæ contra uiperarum morsus componuntur, non raro eius animantis pudendum confunditur.

Aethale, Fuligo.

Aethales, & lignyos, quæ utraq; fuliginem Latini dicunt, inferius in altera L fiet à nobis mentio.

Aethiopsis.

AEthiopidis herbae folia uerbasco sunt similia: Radicis eius elixatio Apota, coxendicis doloribus, lateraliq; dolore languentibus, cruentum item sputum eiicientibus succurrit. Arterias praeterea & scabredines cum melle praesenti remedio curat.

Hama, Sanguis.

HAema Latini sanguinem dicunt. Nullus sanguis frigidus est: Suius quidem humidior, minusq; calidus caeteris est, temperatura sua ab hominis sanguine ne tantillum quidem discrepans.

Hama peristera, Sanguis columbae.

Sanguis colubinus, palumbinus & turturis adamussim ferme aequalis ac medij temperamenti. Calidus oculorum uitijis, quae Graeci *σφάγματα* dicunt, opitulatur instillatus. Crassiori cerebri membranulae infusus, in his quorum calua perforata est, phlegmonas profligit.

Hama glaucos, Sanguis noctuae.

ADuersus spiritus angustias, quas graece dyspnoeas appellat, magna cum utilitate sanguis noctuae non tam e uino quam ex aqua potatur.

Hama nycteridos, Sanguis uespertilionis.

Vespertilionum sanguis in uirginibus mammaru incrementa custodit & compescit, si ipso perungantur. Ferunt etiam loca quae eo illiniantur sanguine, depilari atq; glabrescere. Eiusdem facultatis esse affirmant sanguinem ranarum, chamleontis, & ricinorum qui canibus tanquam affixi usq; adherent, atq; ob id muscae caninae nomen obtinent. Atqui Galenus mendacium hoc esse asserit, facto rei periculo.

Hama ægon, Sanguis caprarum.

Sanguis caprillus cum melle potus immodica sua ariditate aquis intercutem medetur, & renum praeterea calculos cominuit.

Hama catœcidion ornithon, Sanguis galli ac gallinae.

Porrò domesticarum alitum, nempe galligallinacci atq; gallinae sanguis, eruptiones sanguinis ex membranulis, quas graece meningas dicunt, suppressere perhibent.

Hama arnon, Sanguis agninus.

Comitiali morbo, quem epilepsiam nominant, obnoxijis, strenue manus praestat auxiliares & salutare sanguis agninus.

Hama eriphon, Sanguis hœdorum.

Sanguineus item hœdorum liquor nondum concretus, sed a recens interempto hoc animante receptus, plus minus dimidiatae heminae mensura, cum tantundem aceti haustus, e pectore sanguinem cum sputo reiicientibus praesenti est remedio.

Sanguis urforum, caprarum, hircorum &c.

SI abscessibus, quae graece apostemata uocant, imponatur sanguis urinus, caprearuq; & hircinus, atq; taurinus deniq; maturationis munia probe admodum exequi perhibent.

Sanguis

Sanguis crocodili.

Sanguis postremo crocodili terrestris oculorū speciem exacuendi potentiam habere creditur, qđ medicaminis genus Græci *ὄφιδεον* uocant.

Sanguis admissariorum equorum.

Commiscetur medicaminibus, quæ exedendo sunt (*σφηνα* à Græcis Gea dictantur) sanguis matricum equarum, & quæ admissuræ inleruiunt. Cæterum antidotus è sanguine quæ contra letalia uenena exhibitur, sanguinem anatinum, hœdinum & anserinum suscipit.

Aera, Lolium.

¹⁰ **A**era, quod lolium Romani uocant, calfaciens est & arefaciēs in tertio ferme à temperatis recessu, & iridi æquales atq; easdem omnino in medendo uires obtinet.

Acallis, aliàs Acacalis.

Acallis, quam alij acacalida dicunt, fructus est plantule cuiuspiam in Aegypto prouenientis. Cuius utiq; dilutum collyrijs, quæ cuncta claritati oculorum officientia discutunt, aciemq; eorum perspicaciorem reddunt, utiliter commiscetur.

Acacia.

²⁰ **A**caria siccificæ uirtutis est in ordine tertio, frigorificæ uero, si elota non sit, in distantia à temperatis prima, uerum ubi lota fuerit, secunda. Est porro peracerba & terreæ essentia.

Acalyphe, Vrtica.

Vrticæ non tam femina quàm folia subtiliorum sunt partium, citraq; omnem uellicationem arefaciunt. Tumores porro præter naturam omne genus (puta canrenas, phymata, parotidas, furunculos, & consimiles abscessus) distrahunt, atq; abstergunt, deijciuntq; per inferiorem aluum, inflandi etiam potentiam obtinet, sed moderate: quæ sanè causa est, quod in rem ueneream tantopere proritat ac stimulat.

Acanthos, Spina uulgaris.

³⁰ **A**canthus, hoc est spina illa triuialis à quibusdā melamphyllon, à nō nullis pæderota nuncupatur. Est autem ex eorum numero, quæ digerendi arefaciendiq; potentiam habent.

Acanthion.

Acanthium, non crassarum sed subtiliorum est partium, excalfactōriam facultatem obtinēs, proinde his qui conuelluntur remedio est.

Acantha leuce, Spina candida.

⁴⁰ **S**pinae candidæ radix exiccatoriae & modice adstringentis est potentia: quapropter non cōtinentibus cibum, quos Græci *σομαχινός* appellant, & cruentis reiectionibus auxilio est. Quin & dentium cruciatus pat. Semen huius acanthæ tenuis essentia, calorificæq; potestatis est, quamobrem ijs qui conuulsionibus infestantur, conuenit.

Acantha Aegyptia, uel Arabica.

Sunt qui spinam Aegyptiam, acantham Arabicā nuncupent: ualidam

astringendi & arefaciendi uim hæc spina possidet: Quare nõ sanguinis modo, sed alias quoq; fluxiones cohibet.

Acinos, Ocimastrum.

Acinus herba, quam ocimastrum uocant, ocimo similis, mediocres astringendi uires continet, eo fit quod pota aluum mensesq; comprimit ac sistit. Panis præterea, sacrisq; ignibus, si modo cataplasmatibus inducatur, præsentis est remedio.

Aconitum, Pardalianches.

Aconitum, quod pardalianches etiam appellat, putrefaciendi & erodendi uim, uenenosamq; facultatē obtinet: quam ob causam in cibo potuq; manibus pedibusq; uitandum: ad putrefaciendum tamen & exedendum carnes erumpentes, aconito pardalianches utendum.

Aconitum, Lycoctonum.

Caeterum quod aconitum lycoctonū appellatur, similis atq; eiusdem propemodum superiori facultatis est, sed peculiariter lupos interficit, ceu proximum illud pardos.

Acorus, herba Venerea.

Acorum calfacit & exiccat in tertia à media temperie distantia. Probatum radice eius usus ad proritandū lotium, & ad lienis scirrhum, quod est insensibilem duritiem. Extenuat præterea atq; exterrit ceratoidis claritati officientem crassitiem.

Acrides, Locustæ.

Acrides, quæ latine locustæ dicuntur, suffitæ meiendi difficultatem, maxime mulierum sanant: sed quæ *ἀντεπος*, hoc est alis destituta locusta dicitur, scorpionum moribus cum uino pota succurrit.

Acte, Sambucus, & Ebulus.

Acte, cum magna, tum humilis, & coactæ ad terram breuitatis, quam Græci chamæacten nuncupant (Ebulum hanc, illam sambucum Romani uocant) utræq; exiccandi, & tēperate disijciendi, conglutinandiq; facultatem obtinent, & non tam bibitæ quàm esæ etiam aquas per uentrem inferiorem pellunt.

Hales, Sales.

Sales in uniuersum omnes magnopere desiccant, atq; stipant. Ideoq; quicquid humoris in corporibus continetur, id totum uel depascendo consumunt, uel mordacitate sua subducunt: Proinde falsamenta condiunt, & à putredine uindictant. Sed cremati, ualidiorem distrahendi digerendiq; potentiam habent.

Althæa, Ebiscus.

Althæa uel Ebiscus, maluæ syluestris genus est, cui uis & natura dissipandi, laxandi, inflāmationes leuandi, placandi, tubercula deniq; coctūq; difficiles abscessus maturandi inest. Radix porrò eius & semen cætera quidem pariformiter folijs agunt, sed uirilignes insuper detergunt, & semen calculos confringit.

Halimum,

Halimum.

HAlimon dissimularis est essentiae, sapore falsuginoso, atque subastrin-
gens. Plurima uero eius essentia temperate est calida, cum uiditate
coniuncta. Lac pariter & semen genitale plantula haec generat.

Alcaea.

ALcaea quoque agrestis maluae species est, quae cum uino pota intesti-
norum torminibus ac morfibus medetur, praesertim eius herbu-
lae si potetur, radix.

Alcyonia.

Alcyoniorum omnia genera detergunt ac distrahunt, qualitatem ha-
bentia acrem, eiusmodi sane est, quod uocant Milesium. Bonitate uero
post se caetera relinquit, quod uermis praefert faciem, colore purpureo:
quod combustum medetur alopecijis, lichenas & uirilignes exterit. Sed
quod extima superficie leui, interna substantia quam maxime scabrum atque
asperum, non modo cutem extergit, sed excoriat etiam usque in altitudi-
nem, & molitur hulcera. Vltimum siccis lanis est simile, id quod non pa-
rum reliquis omnibus habetur imbecillius.

Quatuor ala-
cyoniorum ge-
nera.

Halme, Muria.

Habet falsugo siue muria immixta quidem, etsi alterius essentiae, com-
munes salis in exterendo facultates, licet non tam ualidas aqua ad-
mixta. Muria porro falsorum piscium, oliuarumque sale conditarum, quas
colymbadas dicunt, in extergendo maiorem uim continet, atque ob id qui-
dem contra coxendicum dolores, & exulcerata intestinorum tormina,
clystere magna cum utilitate infunditur.

Aloë.

Aloë ex eorum medicamentorum numero est, quae excalfaciunt in ordi-
ne primo, & arefaciunt in tertio. Est autem aloë medicamen stomacho,
si ullum aliud gratissimum, ut quae pariter abstergendi, distrahendi, &
aluo oletulum eieciendi uires continet idoneas: inter haec enim medica-
mina censetur, quae *εκκοπελικά* Graeci dicunt. Verum elota, imbecillior est quam
lotionis expers, exterendi uim possidet: atqui magis amica uentriculo, &
αφλέγματος, hoc est inflammatione leuat, hulceribus cicatrices detrahit (ut
puta ex horum medicamentorum classe, quae Graeci uocant *αφρολιικά*) po-
tissimum his, quae ani & genitalium loca torquent.

Halos anthos, Salis flos.

Halos anthos, hoc est salis flos, liquidum medicamentum est, multo
subtilioris essentiae quam sales cremati, acris qualitatis, & admodum
distrahentis potentiae.

Halos achne, Spuma salis.

Spumosa salis efflorescentia, halos achne, hoc est salis spuma est, longe
subtiliorum partium ipsis salibus, uehementius praeterea extenuans ac di-
gerens: uerum ad contrahendum quod reliquum est, minus quam sal ipse efficax.

Alsine, Auricula muris.

Alsine, quam nonnulli Græcorum *μὲν δῖτα*, quod est auriculam muris appellant, comparem omnino helxinæ potestatem sortita est, frigorificam scilicet & humectantem, quamobrem feruentibus inflammationibus ceu præsens remedium congruit.

Alypon.

Alypon herbæ semen per inferna atram bilem expurgandi uim obtinet, sumptum cum pari epithymi pondere, adiectis salibus & aceto, leui tamen exulceratione intestina afficit.

Alysson.

Alysson frutex inde quidem nomenclaturam sortitus est, *ἀπὸ τοῦ ῥύς* morsibus succurrit. Habet uero facultatem siccificam, distrahentem, ita quidem ut cum his absterforiam quoque potestatem obtineat, eapropter infarctos renū meatus obstructione liberat, & ephelin, hoc est aspritudinem, & decoloratam tanquam à solis ardore cutem exterit.

Alopex, Vulpes.

Oleum in quo tota uulpes uiuens uel extincta elixa est, tantā distrahendi potentiam obtinet, ut qui in imo hærent corpore humores, in summā cutis superficiem extrahat. Qua ratione oleo isto impleto solio, ualidissimis artuum doloribus uexatos, toto corpore inscendere, diutiusque immorari in eodem cogentes, languorem inchoatum sedauerunt, & qui multam in eo moram traxerunt, hoc medio sanitatē assecuti sunt.

Amaracum, Maiorana.

Amaracum, quod Latini maioranam uocant, est calfacientium tertij ordinis, arefacientium uero secundi.

Amarantum.

Amarantum, extenuantis & incidentis est nature, cum uino itaque potum menstrua proritat agitque, sanguinē in minima frustula conglobatū liquat atque dissoluit cum œnomelite haustū. Vno uerbo, omnes si potetur, fluxiones arefacit, stomacho tamen admodū infestum & exitiale.

Ambrosia.

Ambrosia potentiam habet constipantem & eiectantem, si cataplasmatismatis modo fuerit illita.

Ammi.

Ammi calfaciendi & exiccandi uim habet in tertio à temperatis gradu, tenuiorisque consistentiæ, discutientis & urinā prolicientis nature existit: Cuius herbæ seminis usus, tanque optimæ frugis commendatur.

Amianton.

Nascitur in Cypro insula amianton, scissilis omnino aluminis faciem præ se ferens, inflammatū quidem ab igne, non tamen combustum. Utuntur amianto nonnulli ad unguenta depilatoria, à Græcis *ψιλαθρα* appellata, maxime uero quæ ad arefaciendum concinnantur.

Ammos,

Ammos, Harena.

SAbulum in littoribus maris potentioris est potestatis exiccatoriae: succensum igitur sub sole, aquosa arefacit corpora, si eo aggeris modo obruantur & sepeliantur: arefactum uero calfactumque, fomentum siccum milij salisque loco praestat.

Ammoniacum thymiana, Gutta ammonica odorata.

Gutta ammoniaca quae ad odorem uaporatur, liquor est ferulae, intentionem emolliendi facultatem obtinens, adeo ut duritias non sensiles, quas scirrhus uocant, & articulorum tophos dissoluat.

Amorge, Amurca.

Amurca est secunda classe est potenter calfacientium & siccantium intentione. Quo quidem modo corporum siccioris temperamenti hulceribus medet: quae uero in alijs omnibus continentur, contendit amurca & exasperat.

Ampeloprasum, Agreste porrum.

Ampeloprasum, tanquam syluestre prason, hoc est porrum acerrimum existit, calidissimaque facultatis in extremo a temperatis recessu. Quo circa sumptum affligit, sed uiscidos lentosque humores incidit, & organa obturata obstructioe liberat. Quin & stomacho quoque perniciosum est.

Ampelos agria, Vitis syluestris.

Ampelos agrias, hoc est, uitis syluestris cum racemi, tum uirgulta, quas *ἀκρέμονας* Graeci nuncupant, abstergentis sunt potentiae, non nihil tamen interim stipticitatis obtinent.

Ampelos hemeron, Vitis domestica.

Ampelos hemeron, uitis uernacula, satiuua, & contubernalis, confimiam omnino atque eandem ferme quam uitis syluestris facultatem habet, nisi quod in omnibus imbecillioris & minus efficacis est potentiae.

Ampeloleuce, Vitis alba, Bryonia.

Bryoniae, quam Graeci *ἀμπελοδούκλιω* quoque, id est uitem candidam, & *ψίλωθρον* a depilandis corijs, quem usum habet, nominant, ramuli ueluti stomacho accommodati, manducantur, & lotium proliciunt. Radix uero extergendi uim habet, & subtilium est partium, ac temperate calida: qua ratione splenes induratos si bibatur, liquat. Cum caricis eadem foris cataplasmatibus instar illita, scabies quas psoras dicunt, leprasque medicat.

Ampelos melana, Vitis nigra.

Vitis nigra Graecis *ἀμπελος μέλαινα* dicta, & ipsa bryoniae nigrae uidelicet nomen habet, per omnia praedicta refert, nisi quod inefficacior est.

Amygdala amara.

Amygdala amara extenuant, & ab obturatione tenacium crassorumque humorum qui in alto corporis herent, uindicant, cutem extergendi potentiam obtinent. Eiusdem etiam facultatis ipsa arbor est.

Amygdala dulcia.

Amygdala glycea, quod est dulcedinem quandam gustu praerentia, temperatam admodum caliditatem sortita sunt.

Amylum.

Conficitur amyllum ex purgato tritico ad hunc modum: Triticū aqua cut madescat irrigat, sub Syrii stellæ, quam caniculā dicūt ardoribus, aqua transfusa & cōmutata per diem quinquies: Vbi autē maceratū iam & eliquatum probe fuerit, teneritudinemq̃ omnino contraxerit, colata aqua, denuoq̃ infusa, furfures supernatantes cribro excepti separantur, & quamprimum sub sole siccantur, priusq̃ ace scat. Hoc modo confectū amyllum, facultatē modice frigoricā siccificamq̃ possidet: adhæc aspre dinem quamcuncq̃ placandi mitigandiq̃ potestate regnat.

Amomum.

Amomū uiribus acoro penitus compar & affine est, præterq̃ quod acorus maiorem siccandi, amomū uero coquendi potestatē obtinet.

Anagallis.

Anagallis utraq̃ admodum extergentis est potentia, caloris uero nonnihil etiam continet, & nōnullas trahendi uires, adeò quidem ut furculos, spinas, corpori infixas euellat. Cremor ipsarum caput per nares mucum exugendo purgat.

Anagyris.

Anagyris teterrimi odoris frutex est, acrimoniam habens, calfaciendiq̃ & distrahendi potentia. Semen autem anagyris ualde tenuium est partium, & ciere solet uomitum.

Andrachne, Portulaca.

Portulaca ex tertia classe refrigerantium est, humectantium uero secunda: qua de causa æstuantibus aluo imposita opitulatur, fluxus expellit: Dentiū præterea stuporē, qui ab acidorū contactu cōtrahitur, suo lentore explanat ac mitigat. Quoniā autē stipticandi quoq̃ facultatē habet, opem nō instrenue dysenterijs & sanguinis eruptionibus cōfert.

Androsamon, hoc est, humani sanguinis herba.

Androsamon (uel andrasiamion) duplex est: alterum quidem ascyrrhon siue ascyrrhoides uocatur, & est species hyperici: alterū uero Dionysias nuncupatū est. Vtriusq̃ semen expurgandi uim continet, sed folia earum potentioris facultatis sunt siccificæ.

Androsarces.

Androsarces herba, amarorem & acrementum habet, naturamq̃ distrahendi & arefaciendi. Potest non tam herba ipsa, quam semen eius, si potentur, urinam ducere.

Anemone.

Anemonæ omnes acres sunt, & abstergentis naturæ, euellentisq̃, & ora uasorum aperientis. Pituitam itaque euocant, & lepras detrahunt appositæ, lacq̃ eliciunt.

Anethum.

Anethū calfaciendi quidē extensam habet facultatē in recessu à temperatis secundo, arefaciendi uero remissius, qua ratione oleo elixatū disijcit, dolores sedat, somnū cōciliat, crudos & incoctos humores concoquit.

coquit. Crematū porrò tertiam calfaciendi, siccandiq; distantiam induit, & propterea hulceribus humore flaccescentibus impactū subuenit: Cæterum liquidius, minusq; calidū, coquendi munere præditū est uiride.

Anthyllis.

ANthyllidis duo sunt genera, sed utraq; arefacit hulcera: Cæterū ea aquæ chamæpityi nō absimilis est, ex tenuioribus constat partibus, quàm altera, ita quidem ut & comitali morbo obnoxios iuuet. Postremo in extergendo maiorem efficaciam exerit quàm altera.

Anisum.

10 **A**Nisi semen acrimoniam minime uulgarem habet: calidū præterea est & aridum in tertiā à temperatis distantia, atq; ob id quidem lotium elicit, & flatus deniq; discutiendi uim retinet.

Antirrhinum, & Anarrhinon.

ANtirrhinum uel anarrhinon, bubonio, hoc est inguinali herbæ similem sortita est potentiam, sed imbecilliolem: ex illo igitur etiam huius coniecturam facito.

Anonis, uel Ononis.

20 **A**Nonis ononis uel excalfactoriæ uirtutis est, præsertim radix: cuius succus cum uino potus, non lotium modò proritat, uerum lapides etiā atterit, crustasq; frangit & detrahit, ac dentium deniq; cruciatus lenit.

Aparine.

AParine, sunt qui philanthropon, qui omphacocarpon uocāt, lenem habet abstergēdi calfaciendiq; potentiā, & est subtiliorū partium.

Apios, Pirus.

APios, quā pirum latini cognominant, disparis temperaturæ est: partem etenim unam terream, aliam aqueam obtinet. Quapropter esu pira stomachū oblectant & adiuuāt, sitim sedant. Quod si cataplasmatibus modo illiniantur, exiccare & moderate refrigerare assolent.

Apocynon, Cynocrambe, Brassica canina uel rustica.

30 **A**Pocynū uel cynocrambe, hoc est canina brassica. Vocatur autē hæc herba à quibusdā cynomorū, id est canum mors, quod canes enecēt ocysime: sed & homini letale uenenū est, satis tetrum odorē spirās, citra ariditatem calida. Quocirca emplastri more impacta, strenue distrahit.

Apochyma, Pix zopissa.

APochyma, resina zopissa, uetus à nauigijs derasa pix est: ea dissipandi uires habet, quoniam marino sale macerata est: arefaciendi insuper & digerendi tumores facultatē resina zopissa obtinet.

Arachne, Araneus.

40 **A**Rachne animal, autore Dioscoride, in emplastrum emollitū, fronti q; & tēporibus impositū, tertianarū febrium circuitus persanat: Tela uero eius adhibita, sanguinis eruptionē compescit. Et hulcera quæ summæ cutis superficiem occuparunt, ab inflammationis iniuria uindicat.

Argemone. agrimonia

ARgemones herbæ potestas in abstergendo & dissipando sita est.

Arisaron.

ARisarum multo minus quantitate quàm aron est, qualitate acrius, radicem oliuæ multo grandiore obtinens.

Aristolochia, Malum terræ.

Aristolochia
rotunda.
Clematidis.
Longa.

OMnes aristolochiæ species calidæ sunt potentia, & subtiliorum partium, in abstergendo efficaces, amarulentæ & subacres, atque ad medicationes multo utilissimæ: Verum rotunda tenuitatis longe plus, & ad omnia uires efficaciores continet. Sed quæ clematidis appellatur, fragrantior quidē, ad sanationes uero imbecillior. Longa porrò inter utraq; medium facultatis locum obtinet, nisi quod caliditate sua rotundæ nihil cōcedit. 10

Arceuthos, Juniperus.

IUniperus calfactoris siccificæque in tertio ordine facultatis est. Fructus leuis, arboris pari quidem modo calfacit, uerum non tam aridus est: atque in hoc primæ à temperatis est distantia.

Arcion.

ARcion herba, quam & Prosopiten cognominant, folia colocynthidis similia continet, ampliora uero & duriora. Naturæ distrahentis est, & exiccantis, sed habet non nihil astringentis potentia: Qua quidē ratione folia uetustis hulceribus succurrunt imposita.

Arctium, Lappa minor. 20

ARctium uerbasco per omnia ferè forma respondet: radicem uero teneram, candidam, & dulcem possidet. Attenuantis naturæ existit: arefaciendi itaque admodum, mediocriterque extergendi facultatem obtinet.

Armeniacum.

ARmeniacum abstergendi uirtute cum leuiuscula acredine, & exigua stipticitate præditum est: qua de causa ocularibus inditur remedijs. Prodest itidem ad pilorum in palpebris incrementum.

Arnabo.

ARnabo in odorematorum censu est, cuius rei gratia unguentis subinde inseritur ab unguentarijs, tertij calfacientium & arefacientium 30 ordinis, cassiæ carpesioque simile: Quãobrem in eius penuria Posidonius cinnamomum in ipsius locum substituendum esse censuit.

Arnoglossum, Plantago.

PLantago frigoricæ pariter & siccificæ facultatis est, secunda à temperatis distantia, mixtoque temperamento constat, partim quidē terrenæ, partim uero aquosæ est substantiæ. Obtinet adhuc austerum quidam atque astringens arnoglossum. Ob eam itaque causam aduersus morosa atque malefica, quæ Græci κακονβη appellauerunt, hulcera remedio est: quo nomine symmetria uidelicet & cōuenientia temperie putredinibus & fluxionibus strenue aduersat, & hæmorrhagias compescit: atque ut se- 40 mel dicam, multiplicis usus est, & plurimis conferens: ariditatis etenim absque uellicatione particeps est, frigiditatem torporis expertem obtinet.

Arum.

ARum ex prima calfacientium & arefacientium classe consistit, terream

ream & ipsum consistentiam sortitum est, sed calidam atq; extergentem. Radices tamen eius maiorē quidem calfaciendi uim possident, non adeò tamen ualentem quàm draconitium.

Arsenicum, Auripigmentum.

AVripigmentum urentem habet potentiam, quo ad denudandam piliis quamuis corporis partē uulgò utuntur: Atqui nisi mature detrahatur, ne cuti quidem ipsi parceret, ita quidem ut eadem psilothrū sequatur. Cæterum uestione subtilioris redditur essentiæ.

Artemisiæ.

10 **V**Træq; species artemisiæ calfaciendi uim habent in secundo à medijs recessu, exiccandi uero in primo. Constant uero ex partibus raris, subtilibusq;. Qua utiq; ratione renum lapides egregie confringūt, & ad muliebrium locellorum fomentationes accommodæ sunt.

Artos, Panis.

CAtaplasmatibus modo illitus panis potentiorē habet in distrahendo facultatem quàm triticū, id quod ad salis & fermenti naturā referendū est: Præditum enim extrahendi facultate fermentum existit.

Asarum, Perpenfa.

20 **A**Sarum, quam Romani perpensam dicunt, acoro assimilis est potentia, sed paulò magis intensæ.

Asbole, Fuligo pictorum.

Fuligo qua pictores utuntur, quæq; ex uitriarijs officinis colligitur, distrahentis & acris est potentia: proinde non tam adurit, q̄ exedit. Combustis præterea cicatricē discutit fuligo pictoria, si cum cerato quod unguine rosaceo coactum fuerit, confundatur.

Ascalabotes.

AScalabotes animal, tametsi ad alia nihil adferat momenti, à scorpij tamen ictu cōpunctos iuuare perhibent, si plagæ imponatur. Commiscetur etiam intendendi facultatem habentibus medicamentis, quæ Græci *σκαλαβότα*, hoc est intensiua cognominant.

30 **A**sclepias.

QUum asclepias herba calidæ & aridæ facultatis sit, subtiliumq; partium torminibus, quæ strophii dicunt, uexatis cum uino sumpta succurrit. Cataplasmatibus autē modo impacta facit optime aduersus uenenatorum ictus: uteriq; & mammarū maligna & rebellia hulcera medetur.

Ascyrrhon.

DE ascyrrho in historia Androsæmi satis memoratum est.

Aspalathos, Erysi sceptrum.

40 **A**Spalathi facultas ex dissimilaribus constat partibus, gustu quidem acris pariter & astringentibus. Ex utriusq; igitur ratione siccificæ est potentia, atq; ob id quidē medendis putredinibus necnon profluuijs ac destillationibus frutex ille est perquam accommodus.

Asparagus.

ASparagus petrus siue myacanthinus abstergēdi uim possidet me-

dia ad unguem temperie inter caliditatem & frigiditatem. Inde renum & hepatis meatus ab infarctu & obturatione uindicat, praesertim radices ipsius ac semen: quinetiam dentium cruciatibus sua ariditate medetur.

Asplenum.

Asplenum facultatis quidem est partium attenuantium, uerum minime calidum, quo utique nomine calculos atterit, & renes liquefacit ac minuit.

Astaphis, Vua passa.

Astaphis, satiuia quidem coquendi pariter & spissandi, moderateque discutiendi uires obtinet: Syluestris uero & inculta, potentioris acrimoniae est, tantae profecto, ut pituitam & quoscunque noxios humores capitis per os deducat & expurget, quinetiam ut ualenter abstergat.

Aster Atticus, Bubonium, Inguinalis herba.

Asticus aster herba, quam alij bubonium, id est inguinariam ob hoc ipsum appellant, quod non solum caraplasmatibus more impacta, uerum adalligata etiam suspensaque bubonibus prodesse atque opitulari adeo creditur. Habet inguinalis haec herba quiddam discutiens, & refrigerans non nihil, hinc non simplicis, sed mixtae dicitur esse potestatis.

Astragalus, Ficus terrae, seu glandula.

Astragalus, pusillus breuisque fruticulus est, radice adstringente, arefaciens non instrenue. Hulceribus itaque diuturnis cicatricem inducit & glutinat: Alui fluores cohibet, radix in uino elixa & pota. In Phaeo Arcadiae plurimo prouentu hic frutex nascitur.

Asphaltus, Bitumen.

Bitumen secundi ordinis arefacientium & calfacientium est, quae de causa uulnera cruenta conglutinat.

Asphodelus, Hastula regia, uel Albucum.

Hastulae regiae radix cum abstersione qua praedita est, discutiendi quoque facultatem obtinet. Deustae autem cinis multo magis, quam uestitionis expers, tum excalfactoria, tum resicatoria, subtiliorumque partium reddit. Qua de re capillorum defluuijs alopecijs uidelicet pulchre medetur.

Attractylis, Fusus agrestis, uel Colus rustica.

Colus rustica (quam attractylida graece uocant) uel cnicus syluestris, planta ex spinarum existit genere, persiccatoriae & mediocriter caloricae potentiae.

Atraphaxis, Atriplex. *spinaria*

Atriplex humida quidem in secundo a media temperie excessu, gelida uero in primo, ideoque uentrem acerrime permeat. Semen herbae huius abstergendi uim obtinet, quam ob rem contra morbum regium ex iocinoris praefarctu natum, utilis est.

Aphace.

Aphace exiguus frutex, modo lentis adstringit: estur quidem sicut & ipsa lenticula, concoctioni uero contumacius renititur. Sed potentior arefaciendi uim cum moderato calore possidet.

Apho

Aphonitron.

A Phonitrum, tantæ digerentis & abstergentis est potentia, ut non sordida quæq; tantum detergere & expurgare, sed prurigini etiam opitulari possit. Lædit autem si potetur, stomachum.

Aphronitron, Spuma nitri.

S puma nitri, eiusdē cum nitro tum naturæ tum facultatis est, nisi quod subtilioris est essentia: ac proinde contritum & leuigatum triticæ farinae speciem exhibet.

Achras, Pîrum syluestre.

A Chrades uocatæ æqualis cum piro potentia sunt, sed magis q̄ reliqua pîrorū genera extēse: cuius rei gratia ampliora cōmittit hulcera Absinthium.

A bsinthium ex prima calfacientiū classe est, exiccantium uero secunda, stipticamq; & amarulentā, & acrem, uincens simul qualitates possidet, qua ratione biliosos uentris humores cum per aluū inferiorē, tum per lotiū exhaurit. Quibus uero pituita in uentre retenta redundat, his sanè ob uim adstrictoriā nihil opis præstiterit absinthiū: cremori autē eius quàm herbæ multū in calfaciendo maior & præstantior uirtus est.

DE HIS QUAE A LITERA B INCHOANT.

Balanus, Myrepfica, Myrobalanum.

B Alani myrepficæ, hoc est glandis unguentariæ internū, puta carnosum, abstergēs & incidēs facultate est, sed admixta quædam est adstrictio. Ob hæc sanè nō uomitiones modò cōcit, sed per egestionē quoq; infernā alui excrementa largiter deicit, cum aqua mulla drachmæ unius pondere sumptum. Cæterum cum posca cōtra uiscerū obstructionē infarctumq; remedium est: Quin foris cutis etiam uitia cum aceto illitum, efficaciter exterit & emendat. Cortex itidem eius uehementem adstringendi facultatem possidet.

Baccharis.

B accharis perodora & fragrantior est herba, cinnamomū odoratum referens, coronaria, acrimoniam gustu relinquens: Cuius radix elixa obstructionibus liberat, lotia ducit, & menstruas purgationes promouet. Folia eius herbæ propter astringendi qua prædita sunt potentiam, cohibendis fluxionibus accommodata sunt.

Balauftium.

B alauftium syluestris mali Punici flos est ualenter adstringēs, aridæ & egelidæ cum naturæ tum facultatis. Hulcera igitur quæ summam occupant cutē cicatrice obducit ocyus, & omne genus profluuia cohibet.

Balsamum.

X Ylobalsamū, id est balsami lignum, calfaciendi & arefaciendi uim habet secunda à medijs distantia, & attenuantium est partium. Cæterum quod opobalsamū, hoc est liquorē balsami uocant, longe subtiliorum est partiū quàm planta: Carpobalsamū porrò, quod est fructus balsami, eiusdem quidē facultatis est, sed multo subtilitate partium inferior.

Xylobalsamū.

Opobalsamū.

Carpobalsamū.

Balote, Marrubium nigrum.

BAloten alij μέλαν πρόσιον, hoc est marrubium nigrum uocant, acrem & detergentē habet potentiam. Cataplasmatibus itaq; modo cum sale impactum, ictibus rabie perciti canis opitulatur.

Batus, Rubus.

RVbi fruticosum potentē adstringendi uim habet, neq; siccandi ob-
scuram, quo nomine uulnera conglutinat, & destillationes omneq;
genus fluores cōpescit. Radix eius præterquam quod constipat fre-
quentius, non exiguam habet consistentiæ subtilitatem, qua lapides re-
num confringit. Fructus porrò siquidem maturus fuerit, cum moderata
quadam adstrictione calidior est, ob hoc itaq; uescus est: Crudus uero
& immaturus cōstringit & exiccat, depositus & desiccatus magis ac po-
tentius quàm recens. Eiusdem quoq; facultatis flos est.

Batrachium, Ranunculum.

QVatuor sunt ranūculi herbe speciatim discrimina, omniū uero plus
iusto calidior & aridior est potētia, acris uidelicet & urens, adeò ut
nō sine dolore exulcerationē inducant. At si intra modū eis utare, cutis
tantū uitia abstergunt. Radix autē eius arefacta, ex eorum medicamento-
rū numero est, quæ sternutationē prouocāt, φαρμικὰ à Græcis appellata.

Batrachi, Ranæ.

RAnæ in iure esculento elixē, à uirulētis ictibus percussis utiliter edū-
tur: combustarū uero cinis, quoniam deustione siccissimus efficiē, nō
tam sanguinis eruptiones sistit, q̄ admixta liquida pice alopecias sanat.

Bdellium.

BDellium tam Scythicum quàm Arabicū, ad indurata emolliendum
quodāmodo natum est, præsertim uero recentia. Verum Arabicum
urinam quoq; proritat, lapides cōminuit & concoquit.

Betonica.

VEtonica per subtilibus admodum ramulis herba est, frondes pule-
gio similes sortita, sed graciliores, & tantum non sine sapore gustan-
tibus, prouenit frequenter locis saxosis, qua maxime in renum afflictioni
bus utuntur. Est uero apud Romanos etiam alia quædā betonica cogno-
minata, quæ à Dioscoride cestron uocat, ab alijs uero psychrotrophon,
eo quod gelidissimis gaudeat locis, excepta efficacia nihil possidens affi-
ne aut simile superiori: ad prouocandum lotium, & ad alia bene multa
egregie prodest. Porrò radix ipsius uomitiones irritat, si cum hydrome-
lite bibatur: folia autem aluum deſciunt.

Betonica Ro-
mana.

Bechium, Tussilago.

BEchium, sunt qui bechicon nūcupent, inde adeò quod βήχας, hoc est
tusses, & nō nisi recta ceruice spirandi angustias, quas Græci ὀρθοσπνοίας
dicunt, persanandi prærogatiuam quandam habere uideatur suffitum.
Composita uero tussilago est è calida & aquea substantia.

Blitum,

Blitum.

BLitum esui peridoneum olus est, argenti naturæ & frigorificæ, in secundo à medijs excessu.

Bulbus esculentus.

Bulbus qui edendo est, leuem quandã amaritudinẽ, pariterq; adstrictionis pusillum cõtinet, desiccatur, abstergit, & conglutinat uulnera.

Bulbus uomitorius

Bulbus aut uomitorius esculento longe calidioris est potentia.

Botrys.

¹⁰ **B**otrys, quam ambrosiam nonnulli, quidam artemisiam nuncupant, planta est insigniter odorata, quæ cum uino sumpta, orthopnoicis, hoc est, non nisi recta ceruice spirantibus opitulatur.

Bubonium, Inguinalis.

Bubonium aster Atticus nuncupatum est, de quo in eiusdem asteris historia satis memoratum censeo.

Buglossum, Lingua bubula.

Buglossum tẽperaturæ calorificæ & humectantis est, quamobrem in uinum deiectum, animi uoluptates lætitiãq; inducere perhibent.

Bunium.

²⁰ **B**unium, quod aliqui arction dicunt, temperaturæ calidæ est, urinam mulierumq; purgationes iuxta promouet. Falso uero bunium, quod *φύλον βουνίου* Græci nominant, illi est assimile.

Buprestis.

Buprestis bestiola est, cantharidi cum forma tum facultatibus nõ ab simile, eamq; ob causam haud aliter quàm illa reconditur.

Butyrum.

Butyrum facultatis concoquentis & mediocriter distrahentis est, in tenellis & mollibus corporibus. Bubonibus itaq; & abscessibus circa aurem presenti est remedio, gingiuas extenuat, præsertim puerorum ³⁰ dentientium, sed & omnes pectoris affectiones si lingatur, concoquit.

Buphthalmum, Bouis oculus.

Buphthalmum florem gerit chamemelo similimũ, uerum multo grandiore & acriore: qua de causa discutiendi etiam uim obtinet, ita quidem, ut duritias quoq; cerotæ mixtum curet.

Brathy, Sabina.

Cupresso folijs herba sabina similis est, calfaciendiq; potestatem simul & arefaciendi in tertio à temperatis excessu obtinet, & tenuissimis essentia partibus constat, extenuantis itaq; potentia & digerentis pota existit. Sepedonibus cupressi more accommodatur.

⁴⁰ **B**retanica.

Bretanica astringendi pariter & conglutinandi ui prædita est, syluestri rumici facie & figura similis. Expressus ex bretanica succus, oris putredinibus subsidio est.

G

Bromus.

BRomus legumen uiribus hordeo respondet. Arefacit autem, & moderate citra uellicationem distrahit, stipticitatisque non nihil obtinet, ac proinde uentris fluoribus, quas διαρροιας appellant, remedio est.

Bryon thalassion, Alga.

BRyon thalassion refrigerantis & astrictoriae est potentiae, feruentibus itaque inflammationibus cataplasmatibus more illitum, subuenit.

Bryon siue Splanchnon.

BRyon quod splanchnon à quibusdam nuncupatur, in roboribus albisque populis pariter & piceis repertum, digerentis simul & emollientis mediocriter potentiae est, praesertim illud quod in cedrinis arboribus inuenitur.

Bryonia.

IN uitis candidae historia explicata brionia est.

DE HIS QVAE INCHOANT A LITERA G.

Gala, Lac.

Ac omne è tribus conflatum est essentijs, caseosa, serosa ac pingui, qua cum primis abundat bubulum, unde & butyrus efficitur. Serum uero lactis absterforia praeditum est potentia, qua de causa aluum quoque subducit, si quis decoctione ipsum dispescat: caseosa uero lactis pars, crassumque, emplastris magis congruit, atque id quidem propterea quod retundit acredinem & hebetat. Lac porro siue cum littoralibus lapillis aliisque decoctum inculpatius quadantenus fit, & praestantissimum intestinorum torminibus, & acibus uentris fluxionibus remedium. In totum uero lac quantum quantum est, contra acria oculorum rheumata & alias quascunque acrimonias competit. Temperatissimum autem omnium lac est humanum, mox caprillum, deinde asinum pariter & ouinum, postremo bubulum.

Lac decoctum.

Gale, Mustela.

Mustelae crematae cinis abunde distrahit: cum aceto itaque illitus, misera pedum ualitudine arthritideque oppressos medicatur: torrefactus autem Magno etiam morbo manus porrigit auxiliares.

Galion.

Galium appellationem suam ab eo quod lac coagulet, obtinuit: eadem uero cum aparina uires, desiccandi nempe cum acrimonia quadam leni coniunctas sortitum est. Flos eius contra sanguinis eruptiones & combusta praesenti & egregio est praesidio.

Galiphsis.

Galiphsis alij galibdolon nuncupant, ea urticae neuiquam absimilis est herbula, leuorem tamen maiorem, uirosamque & graeolentem emittit odorem: distrahendi, scirrhososque tumores emolliendi facultatem obtinet, opemque huculceribus quae depascendo serpunt, cataplasmatibus modo illita, eximie confert.

Garus

Garus uel Garum.

GArum uim habet potenter calfaciendi & exiccandi: qua de caussa medendis putrescentibus hulceribus foris medici quidã adhibent. Infunditur item utiliter his, qui intestinorum torminibus, & dolore coxendicis tentantur.

Gentiana.

Gentiana radix satis magna quum res postulat efficacia expurgare, attenuare, detergere, & ab infarctu deniq; uindicare potest.

Geranion, Gruina herba, uel Echinastrum.

¹⁰ **G**erani una quidem species folijs est anemonæ similibus prædita, radice esculenta: quæ in uino drachmæ unius pondere sumpta, inflammationes uteri discutit & sedat. Altera uero huius herbæ species, cui cognomen cicutaria est, in re medica censetur inutilis.

rñ, Terra.

GEn Latini terram dicunt, cuius sanè omne genus exiccandi uim habet, immixtæq; alterius essentia, & sine uellicatione est. Quod si ignea quædã illi qualitas accedat, aut quoquo modo admisceat, & hanc ipsam quoq; elota exiit.

Terra culta.

²⁰ **T**erræ agricolaris quælibet pinguitudo, ad cuiusuis membri exiccatione opus habentis medelam, utilis est.

Lutum Aegyptium.

Lvti Aegyptij ad aquaticeas & lienosas afflictiones in medicina usus est, tum ad laxos quoq; tumores œdematæue haud obscure cõducit.

Lemnia terra, Terra sigillata.

CAeterũ ex terra medicaminosa, Lemnia rubrica, quæ sphragis, hoc est sigillum appellatur, exiccando & cõstipando moderate, uenentorum medicaminum præsentaneum existit amuletum. Medetur itidem maleficis hulceribus, quæ appellant cacoëthe, admixto aceto, seu uino.

³⁰ **A**dhæc sanguinis eruptiones quascunq; sistit, & intestinorum tormina, quam dysenteriam uocant: Quinetiam depascendo serpentina hulcera, quas nomas nuncupant, hæc Lemnia miltos aqua mulsa interiore parte abluta, mox uero salisilagine, sedat.

Rubrica Sinopica, Minium.

Rubrica Sinopica maiorẽ habet uim quàm Lemnia, emplasticis inse-
ritur remedijs, tæniâsq; uentris in potu sumpta interficit.

Samia terra.

⁴⁰ **S**amia terra non tam uiolenta, sed mitior longe quàm Lemnia est, ceu glutinosa echicollæue & uiscosa. Utendũ itaq; ea fuerit, quotiescunq; que res ipsa mitigationem ac ueluti blandimentũ postulat. Opem præterea fert quibusuis sanguinis sputationibus.

Selusina, Chiaçp.

Selusina terra, Chiaçp uim absterforiam multo potentiozem obtinent,

qua de caussa mulierculæ quædam ea ad lenocinium faciei inducendum, ad leuigandum item & erugandum utuntur. Ad hæc hulcera carnibus explent, atq; restaurant, præsertim igne ambusta.

Cimolia.

CReta cimolia illota mixtam facultatem obtinet, frigorificam uidelicet & diaphoreticam: Abluta uero refrigerandi multo uehementiore prædita est potentia, igne q; ambustis nõ instrenue suppetias adfert, si in posca fuerit assumpta.

Ampelitis.

AMpelitis inde id nominis sortita est terra, quod ungendis uitibus sit idonea: enecat enim illita innascentes illis uolucres uermiculos, ne gemmas & pubescentes uuas prærodant. Habet insuper arefaciendi & digerendi non instrenuas cum erosione uires.

Cretica.

CRetica terra aërosa est, & citra omnem uellicationem absterforia.

Terra Eretria.

ERetria terra euidentem adstringendi uim possidet. Cremata uero arefacit sine morfu. Probatu magis in cinerem redacta.

Pægnitis, aliàs Pnigitis.

QVæ pnigitis terra appellatur, eadem potest quæ cimolia, sed est non paulò nigrior.

Armenia, Bolus Armenus.

ARmenia, quam bolum dicunt, extremum habet arefaciendi effectū: Aproinde haud immeritò tanta solennitate accōmodatur profluuijs alui, spuitionibus sanguinis, tabi phthisiue, difficultatibus anhelitus ex humiditate. Præterea humentibus hulceribus, & pestiferis deniq; affectionibus egregie subuenit. Interdū cum uino tenui diluto: Si febris infestet, cum aqua utiliter potatur.

Alana & Ochra.

ALana uero gleba, similem habet Armeniæ glebæ effectū. At quæ Ochra nomen obtinuit, distrahentis, & putrefacientis, exedentis uel est potentia: Quapropter carnes lasciuientes & hulceri supercrescentes compescit, & uacua explet, si cum cerota mixta adhibeatur.

Geras ophios, Senecta serpentis.

EXuuiæ anguis potentem arefaciendi uim habet, quare cum aceto decoctæ, dentium cruciatus adiuuant.

Senecta aspidis.

Aspidis senecta oculorum aciem plus alijs exacuit, offusas q; tenebras arcet, si trita cum melle oculis illiniatur.

Ges entera, Lumbrici terræ.

INtestina terræ (uermes terrenos quidam uocant) leuigata, & neruis laucijs impacta, maturime ad miraculum usq; succurrent.

Gigarta.

Gigarta, Acinorum uuæ nucleî.

A Cinorū uuæ nucleî exiccāt ordine secūdo, refrigerāt uero in primo:
Quū igitur satis gelidæ facultatis sint, fluxibus quibusq; cōueniūt.

Gingidium, Bisacutum.

G Ingidium non admodū euidentis excalfactoriæ facultatis est. Exiccāt autem in tertio à temperatis excessu, atq; astringit: proinde utile atq; gratum est stomacho.

Glaucium.

G Laucium astringit cum insuauitate quadam, sed refrigerat non obscure, sacrosq; ignes non adeò ualidos sanat.

Glaux.

G Laux herba, temperaturæ calidæ est atq; humidæ, & proinde nutritibus lactis ubertatem generat, & extinctum reuocat.

Glechon, Pulegium.

P Vlegium uehementē habet excalfaciendī attenuandiq; potentiam: quapropter emplastri modo impositum rubrificationem inducit, atque ex pectore & pulmone, humidos, crassos, atq; tenaces humores, excreatu faciles & ductiles reddit.

Gloeos, Strigmenta balneorum.

G Loeos, hoc est strigmentū sordesq; balneorum, modice calfaciendī, Gemolliendī, distrahendiq; uim habet, rhagadibusq; ani & naturalium mulierum rimis, & condylomatis confert.

Glycyrizon, Dulcis radix.

G Lycyriza tepida & humida est temperamento, cum leuiuscula quadā qui adstrictoria: Qua de causa asperitates lenire solet, neq; tantum in arteria, sed etiā in uesica scabra. Siti extinguendæ appositū est remediū.

Glycyfides, Pæonia.

S Vnt qui glycyfiden pentoboron, & qui pæoniam uocant, cuius radix Sacrimoniam habet, & leuem amaritatē cum ariditate coniunctam, nō nihil stipticitatis quoq; obtinēs. Mouet itaq; menses, renes iecurq; emundat amygdali quantitate è uino sumpta. Si uero uinum in quo potatur pæonia fuerit austerū, alui profluuia restringit. Quinetiam collo suspensa, uel aliās alligata, pusionum comitialibus magnopere succurrit.

Gnaphalion, Centunculum, siue Tormentum.

C Entuncularis herba, inde à Græcis nomen sortita est gnaphalion, quod folijs eius subtilibus, & ob mollitiem sequacibus tormēti loco utantur. Sunt autē ea colore cādido, & leuiter astringentia. Qua quidem ratiōe cum uino astringēte cōtra intestinorū tormina efficaciter bibunt.

Gongilis, Rapum.

G Ongilidis non tam radix, quàm semen inflandī uim retinent, semen genitale procreant, & quod hæc comitatur, Venerem excitant.

Gorgylon, Sefeli.

G Orgylum, sunt qui sefeli appellant, herba est naturæ calidæ, urinam

ciens, & eo etiam nomine muliebria ducens. Radix præterea eius cum melle, linctus modo sumpta, uitiosos pectoris humores educit.

Gyris, Pollen.

Pollen, quod γύρις à Græcis uocat, eiusdem est cum amylo potentiæ, nisi quod plus caloris habet quadantenus.

Gypfos, Gypsum.

Gypsum præterquam quod exiccatoriæ potestatis est, emplasticam in super facultatem annexam obtinet. Quo fit, ut sanguinis eruptio nibus ceu deus sit. Rigatur uero diluiturq; cum oui albore.

Gypsum deustum.

Gypsum præterea κεναιμυδιον, hoc est crematum, neutiquam tantam uim habet emplasticam, sed arefaciendi maiorem potentiam. Quin etiam reuellit & retundit, potissime si maceretur cum posca.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA D.

Dades, Tedæ.

Dades nonnihil acerbitatis habent, & uim maturandi, concoquendiue, necnon detergendi: Proinde in aceto elixæ, iureq; eius, ore dentibusq; collutis, cruciatus dentium placant, atq; e medio etiam tollunt. Quod si unà cum melle sumantur, caput pituita per nares, palatumue exonerant, quod ἀποφλεγματιζειν Græci nominant. Linctibus porrò, quæ eclegmata dicunt, permixtæ, quæ in pectore contumaciter hærent, ductilia excreatuq; facilia efficiunt.

Damascena.

Damascena, horum uberior fiet in coccymelis mentio.

Damassonium, Alisma.

Damassonium abstergentis est potentiæ, ac proinde calculos confringit, uentris incommoda emendat, & lotia trahit.

Daucus, Staphylinus.

DAuci (quem & staphylinum nuncupant) duæ sunt species: Domestici radix flatuosum quiddam obtinet, & ob eam causam nonnullam ad Venerem citandi potestatem: Syluestris uero dauci semen, nihil planè flatuosi habet spiritus. Lotij & mensium proritandi uim obtinet. Eiusdem facultatis ipsa existit etiam herba.

Daphne arbor, Laurus.

LAuri arboris non tam folia quàm baccæ siccificam & ualde calfacto riam obtinēt potentiam: sed baccæ lauri magis quàm folia. At radicis cortici amaritudinis & acerbitatis nōnihil inest, lapillosq; cōminuit. Si potetur ex uino fragrante triobolari pondere, iocinorosis præsentī & egregio est remedio.

Daphne herba.

DAphnes herbæ, quæ & daphne Alexandrina uocatur, temperamentum est calidum, & gustus acris pariter & subamarus. Quamobrem menses & lotia proritandi uim possidet.

Daphnoides,

Daphnoïdes, Chamædaphne, Laureola herba.

CAeterum daphnoïdes, potentiæ perfimilis daphnæ Alexandrinæ est, quemadmodū sanè & quæ chamædaphne nomenclaturam obtinuit, quæ utiq; etiam ipsa esculenta est.

Derma probati, Pellis ouilla.

Pellicula ouis recens detracta, & etiam dum calida, his qui quocunq; modo uapulauerunt circumposita, mirifice succurrit.

Pellis Hippopotami.

Hippopotami, hoc est fluuiatilis equi pellis combusta, atq; cum aqua trita, & superinducta, panos discutit & dissipant.

Pellis uiperæ.

Pellis uiperina trita & leuigata, & emplastri instar impacta, in alopecie cum admiratione omnium qui id oculis usurpant glabretis, pilos reuocat, facitq; syluescere.

Dermata cattymata, Veteramenta.

Solearū & ueteramentariarū coria igne cremata, cinerem ualde exicatorium relinquunt. Quam ob caussam ex calciamentis pedum attritibus egregie medetur, non inflammatis & ambustis: Quin & intertrigines exochadasq; ueterum calceorum cinis sanat.

Dictamus, Vstilago rustica.

Dictamus subtiliore potentia constat quàm pulegium, cætera illi similis. Verum quæ pseudodictamos, id est falsa dictamus appellatur, imbecillior & infirmior est in omnibus.

Dionysias.

Dionysias herba superius in dictione Androsæmon explicata est.

Diphryges.

Diphryges mixtam sortita est qualitatem: Complectitur enim in se acerbi nō nihil, & acamenti aliquantulū. Quo nomine hulceribus malignis & cōtumacibus, quæ κακοθύβη uocant, præsentaneū est remediū.

Dipsacon, Labrum Veneris.

Dipsaci spinæ radix temperatura exicatoria est, in secundo à medijs excessu: cæterum abstergentis nō nihil potentiæ adiunctum habet.

Dorycnion.

Dorycniū frutex papaueri & mādragoræ æquipollentē habet temperaturā, extreme frigiditatis: qua nimirū uel exigua dosi soporem atq; stuporem etiam conciliat: larga uero interitum repræsentat.

Dracontium, Dracunculus, uel Serpentaria.

Aro tum folijs tum radice æquale quiddā possidet dracunculus, cæterum illo acrimoniæ plus gustantibus præfert, amaritudinis item, caloris pariter & subtilitatis plusculum quàm arum obtinet: Leuiuscula nanq; aliqua astrictoria ui est prædita. Radix dracontij uiscera singula, si in potu fuerit hausta, expurgat. Saluberrimū itaq; maleficis & morosis hulceribus est præsidium. Folia similem facultatem sortita sunt. Fructus efficacia cum radicem tum folia excedit.

Dryopteris, Filicula.

DRyopteris, quod est si interpretare, querna filix, gustantibus mixtā exhibet qualitatem, dulcem uidelicet, & subamarulentam: uerum in radice quoque acerbam. Data est insuper illi munus exedendi, qua nimis facultate glabreta inducit, pilisque denudat.

Drys, Quercus.

Quercus non tam folia quam glandes exiccatoria facultate participant, ex eorum classe quae tepidae uirtutis censentur: Ob hoc uulnera non uetera ceu glutino cōpingere, inflammationes iamprimum inchoantes medicare eximie possunt roboris cum fructus tum folia. Porro membranosum quod sub putamine glandis latet, quod carnem fructus conuestit, quoniam astrictionis multo plusculum continet, medendis superprimendisque foeminarum fluxibus, & alijs quibuscumque profluuiosis aegritudinibus magno cum emolumento exhibetur.

DE HIS QUAE INCIPIUNT A LITERA E.

Ebenus.

Ebenus lignum, uim habet excalfaciendi & extergendi, tenuioribusque partibus constat: Quo nomine quae tenebras pupillis offundunt, extergere aestimatur. Inseritur item alijs medicamentis ocularibus.

Encephalum Iagoi, Cerebrum leporis.

Cerebrum leporis elixum & leuigatum, si estur, pueris dentientibus prodesse dicitur. Nec desunt, qui id comesum tremoribus succurrere memoriae tradiderunt.

Cerebrum Gallinaei.

Cerebrum galli gallinaei in uino bibendum utiliter exhibetur contra serpentiū ictus, autore Dioscoride, Sanguinis eruptiones à cerebri membrana profluentes idem compescit.

Cerebrum Cameli, & Mustelae.

Cerebrum cameli, ut tradit Galenus, aridum cum aceto potui datum, comitialibus laborantes medicatur. Contra quod malum mustelae quoque cerebrum pari utilitate edi perhibetur.

Cerebellum Chelidonis.

Hirundinis cerebellum cum melle temperatum, oculorum suffusionibus manus auxiliares pulchre suppeditat.

Cerebrum Ouis.

Ouinū praeterea cerebrū praeparatū, haud aliter quam leporis, aut quicquam aliud, doloris qui dentientes excruciat, curationem absoluit.

Elaea, Olea.

Tam sunt argentis potentiae oliuae germina, quam astringentis. Oluitas uero si quidem exacte maturuit, calorem symmetricum, hoc est ab utroque extremorum pari ad amissim spacio distantem obtinet. Cruda adhuc, stipticitatis plusculum frigiditatisque particeps est.

Oleae

Oleæ Aethiopicæ lachryma.

Lachryma oliuæ Aethiopicæ subtile ammoniacum præferens, naturam habet absterforiã: Hinc est quod cicatricibus medendis, altisq; oculorum maculis, leucomata græce appellatis, obtusæ item oculorum aciei, amblyopiæ ue succurrendæ tam solenniter usui eadem exhibetur. Quin & dentium cruciatus arcet, si cauis ipsorum inseratur. Nonnulli uero hanc oleam syluestrem esse autumant.

Elæon, Oleum ex drupis.

Oleum quod ex oliuis, quas *δρυπείδες* Græci dicunt, Latini drupas, conficitur, dulce calidumq; moderate, magis uero humectans.

Oleum Omphacinum.

Oleum, qd ex crudis & nõdum inchoatæ maturitatis oliuis expressum est, à Græcis *ώμοτριβές* & *ἀμφάκινον* nuncupatum, quantum in se habet adstrictionis, tantæ etiam frigiditatis particeps est.

Oleum ablutum.

Oleum *πεπλυμμένον*, hoc est ablutum, minime omnium uellicat.

Oleum uetus.

Oleo ueteri quantum diuturnitatis, tantum illi etiam caliditatis accedit, et potentiores ad discutiendũ uires, potissime si initio ex tenuioribus partibus cõstiterit: ex eo aut̃ censu habetur purũ atq; pellucidum, & cuius uel momentũ magnam corporis partẽ inungit, promptissimeq; à cute imbibitur. Huiusmodi autem præcipue Sabinum existit.

Oleum syluestris oleæ.

Ex oleastro oleum, astringit simul & abstergit, & quatenus oleum, inter alia planè squalidissimum.

Oleum Rhicininum.

Veteri oleo uiribus omnino æquipollet oleum rhicininum.

Oleum Sesaminum, Raphaninum.

Reliqua olea, sesaminũ uidelicet, & raphaninũ, & si quæ sunt alia, pro cuiusq; unde constant essentia, uaria etiam uiriũ discrimina sortiunt̃.

Elæomeli, Oleomel.

IN Syria oleomel ex quodam arboris caudice sua sponte manat, melle crassius, sapore dulci, quod cruditates & bilem per aluum detrahít, duorum cyathorum mensura cum cotyla aquæ una epotum: Verumtamen qui hauserunt, in ueternum torporem deficientibus uiribus incidunt: quod uerendum tamen non est: uerum à sopore profundiore excitandi sunt crebrius.

Elaterium.

Syluestris cucumeris fructus cremor elateriũ appellat̃, quod è secũdo scalfacientium ordine esse perhibet̃. Menses prolicit, & foetus in utero necat appositum, extrema qua pollet amaritudine. Expurgat præterea nares cum lacte illitum. Deducit ipsam quoq; pituitã per inferna factus ex eo clyster, non raro etiam sanguinem.

Elate, Abies.

ELate arbor, quæ latinis abies est, tam calfactoria exiccatoriaq̄, q̄ nigra existit populus. Resinæ eius inter cæteras resinas fiet mentio.

Elatine.

ELatine uero, herba est helxinæ per omnia similis, quæ mediocriter frigefacere & constipare potest.

Elaphoboscus, Ceruiocellus.

Ceruiocellus (si modò apud latinos ea est elaphobosci appellatio) calfacientis & siccificæ facultatis est, in secundo ab inculpata temperie excessu, & tenuium præterea partium.

Elenium, Enula Campana.

ENula Campana calfaciendi arefaciendiq̄ potestatem obtinet, cum humiditate recrementitia coniunctam: eamq̄ ob causam linctibus eclegmatis uel permixta, quæ in pectore hæret exhaurit: Membra quoq̄ enulæ Campanæ potentia rubrificat.

Eleoselinon, Apium rusticum.

Eleoselinum, hoc est apium palustre nascitur locis humidis & aquis, satiuo grandius, atq̄ ad eadem efficax.

Elephas.

Elephantis unguium scobes cataplasmatibus modo impactæ, paronychijs remedio sunt. Ossium uero eiusdem animantis ac dentium radamenta arefaciendi & extergendi facultatē obtinent, atq̄ in id genus medicamentis frequentem omnino cum locum tum usum habent.

Helcysmata, Recrementum argenti.

Helcysmata, argenti recrementa appellantur, ea plumbagini consimiles habent uires, emplastris nigris, quæ phæas nuncupant, & quæ Græci ἀφρωλικὰ dicunt, inseritur, ob eam quam obtinet cum stipticanditum euellendi potentiam.

Helleborus, Veratrum.

Veratrum tam candidum quàm atrum iuxta calfaciendi siccandiq̄ uim in tertio à temperatis excessu possidet. Est præterea utrunq̄ acrimonia & astrictione præditum: Quo fit ut ad leprosa cutis uitia emendanda summopere conueniat. Nigrum adhæc per triduum fistulis induratis infusum, callum detrahit.

Helichryson, Aurei floris planta.

Helichryson à quibusdam chrysanthon, à nonnullis etiam amaranton nūcupatur, planta coronaria est, comam aureæ lucis præferens: quæ in uino pota, angustijs urinæ, cōtra serpentium morsus, coxendicū dolores, ruptaq̄ præsentis remedio est. Ciet eadem menses, grumos sanguinis cum uentris tum uesicæ soluit & absomit. Ex mulso œnomelitēue hausta, à capite in subiectas partes destillationibus opitulatur.

Helxine.

Helxine, sunt qui perdicium, sunt item qui parthenion, nec desunt qui siderio

sideritum, & qui heracleã uocent: uirtus eius plantæ est abstersione purgare & cum subgelido humore leniter ac pedetentim astringere.

Helxine cissampelos.

Helxine alia est, quæ cissampelos appellat, ea discutiendi uim possidet.

Elymus, Meline, Panicum.

Panicum, sunt qui melinen etiam nuncupent, milio simile legumen tum est, potentia siccatorium & frigorificum foris emplastri modo impositum, exiccat etiam sistitque nonnihil uentris fluores.

Empetron.

¹⁰ **E**mpetrum etiam prassoides nomen habet, ad purgationes omnino factum medicamentum, pituitæ in primis pariter ac bilis: gustantibus salsum est, ea propter abstergendi quoque uim habere creditur.

Epithymum.

Epithymum thymo ad omnia efficacius, ex tertio arefacientium & calfacientium ordine censetur.

Epimedium.

Epimedio cum aqueo humore facultas est mediocriter frigorifica, quod Euberibus quidem illitum, eadem recta turgentiaque tueri & seruare potest: fertur etiam sumentibus ipsum in potu sterilitatem inducere.

Epimelis.

²⁰ **E**pimelis, quæ unedon etiam à colonis Italicis nominat, syluestris pomus est, cuius fructus acerbitate linguam quidem tentat, stomacho tamen officit, & capitis dolores infert.

Epipactis, Helleborine.

Epipactis herbula ab alijs helleborina uocatur, quæ in potu sumpta, Iocinoris quidem uitij, & contra uenena utilis est.

Erebinthus, Cicer.

³⁰ **C**icer legumentum familiare & flatuosi spiritus est, copiosi alimentum, aluo utile, lotio mouendo idoneum, ad genituræ lactisque creaturam habile, muliebriaque promouens. Porro quod crium appellatur, hoc est arietinum, cæteris efficacius urinam prolicit. Elixatio eius lapillos in renibus comminuit, præcipue nigri. Reliqua uero cicerum species, quæ orobea uocatur, his calidior est, & amaritatis particeps.

Erebinthus agrestis.

Clceres uero syluestres in omnibus qualitatibus ad omnia efficaciores sunt, quam satiui & contubernales.

Eria rhypara, Lanæ succidæ aut fordidæ.

⁴⁰ **A**dirrigationes cum primis accommodatæ sunt lanæ recens ab ouibus detonsæ, necdum à sordibus repurgatæ: pinguetudo namque earum in lana succida collecta, in coquendi munere butyro persimilis est. Mundata uera lana & cælypo spoliata, nihil præterquam materia, excipiendis uidelicet liquoribus idonea est. Cremata porro acris est potentia, caloricæ, exicatoriæ, unà cum partium subtilitate. Cum humore itaque flaccescentes hulcerum carnes maturime eliquat.

Erice.

ERice disijciendi uires ad euaporandū sine erosione possidet, in quem
asum florem eius potissimum ac folia usurpant.

Erinos, Ocimum aquaticum.

ERinos perhumida & aquatica herba est, cuius seminis drach. duæ,
cum mellis drachmis quatuor illitæ, oculorum destillationes sistunt.
Finit aurium dolores instillatus lacteus eius liquor.

Hermodactylus.

Hermodactyli radix ad purgationes facta est, cum ipsa per se, tum
eius quoq; elixatio: Priuatim autē ac proprie articularū doloribus
in ipso fluxus tempore dedicata est, uerum stomacho nimiū incōmoda.

Herpyllon, Serpyllum.

Serpyllū usq; adeo calfactoriū est, ut cum mēstrua, tum lotia proritet.

Erythrodanum, Rubia passiuua.

Est uero erythrodanum tinctorum rubia radix acerba & gustui ama-
ra, cum lienem, tum iecur, tum renes expurgans, usq; adeo uidelicet,
ut interdū etiam urinas sanguinolentas proliciat, mensesq; cieat, & quæ
cutem occupant sordes exerat.

Erysimum, Irion.

Irionis semen nasturtio simile est, sapore feruido, facultate calorifica,
Iqua de re tostum in fermēto, pectus in eclegmatis expurgat, duritias
emollit, & abditis deniq; cancris cataplasmatibus modo illitum prodest.

Euzomon, Eruca.

Eruca quoq; eiusdem cum rubia passiuua temperamenti est, sed infla-
tiones facit, quamobrem in Venerem stimulat. Semen lotium proli-
cit, syluestris tamen multo quā domestica efficacior est.

Eupatorium.

Eupatorium cum partium tenuitate incidentis est potentia citra fer-
uorem manifestū: proinde iocinoris infarctus expurgat, sed & ad-
strictoriae uirtutis particeps est.

Euphorbium.

Euphorbium exurendi uim obtinet, & tenuium partium pariter at-
que reliqui succi, existit.

Ephemerum.

Ephemerum nō letiferum illud, sed cui iris syluestris nomen est in-
ditum, mixtam habet facultatem, & efficiētem.

Echidna, Vipera.

Viperinæ carnes temperamento sunt calido & sicco uehementer, per-
cutem uniuersam corporis molem repurgantes: quapropter ali-
quot multi elephantiasis correpti cum in cibo tum in potu sumentes, sani-
tati restituti sunt. At quæ circa mare alijs que locis aridis degunt, sitim
magis inducunt

Echinus.

Echinus herba est acerba, repertiendi atq; exiccandi uim obtinēs.

Echinus

Echinus terrestris, Erinaceus.

ERinacei bilis defluentes capillos glutinat. Caro eius exiccata & reposita, uehementē habet distrahendi arefaciendiq; potentiam. Quo nomine elephantia si correptis, maloq; corporis habitu, quem cachexiam dicunt, oppressis, atq; cæteris pluribus malis succurrit. Cæterum cutis eius deusta, multo ualentius quā uisionis expers arefacit, acriusq; distrahit. Alopecijs itaq; cum pice liquida illita auxiliatur.

Echinus marinus.

10 **Q**uicquid in marino echino edendo est, urinam trahit, & bonam aluum efficit. Testa uero ipsius cremata, uisione equalem terrestri facultatem induit.

Echion.

EChion alij doriada, alij alcibiadion appellāt: ea spinosa est herba, que non tantum serpentium morsus epota cum uino curat, sed præpota etiam ab eorum moribus tuetur.

Hepsema.

Mustum decoctum, quod à quibusdam siræon nuncupatur, moderatam calfaciendi & concoquendi uirtutem, atq; emplasticam insuper absq; uellicatione obtinet.

20 DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA Z.

Zea.

Ea eiusdem planē est cum tritico potentia, medium ferē inter calfaciendum & refrigerandum locum possidens: leuiter præterea exiccat, atq; opplendi uim obtinet.

Zingiber.

Zingiberis radix potenter quidem excalfacit, neq; primo tamen statim occurfu, ineuictæ cuiuspiam humiditatis, & crassioris essentia particeps est: ideoq; teredinibus facile tentatur perforaturq;, sed immobilem quasi mordicus seruat caliditatem.

30 Zythus.

ZYthus mixtæ consistentia est, acrimoniam quandam gustu præferens, utpote ex putredine cōstans, & frigidus ratione acidæ qualitatis: proinde succi etiam prauī.

Zyme, Fermentum.

Fermentum etiam ipsum ex contrarijs facultatibus temperatum est: aciditatis nanq; egelidæ, calorisq; ex putredine proficiscentis: præterea etiam ea quæ salis atq; farinae natura constat. Est igitur temperate calidum, distrahendiq; potestate præditum.

Zomos, Piscium ius.

40 **P**iscium recentium ius uentrem subducit, cum per se, tum uino admixto epotum: peculiariter uero ex phycidibus, scorpionibus, iulidibus, percis, alijsq; saxatilibus molliusculis, cum aqua, adiectis insuper oleo, & anetho, & sale elixis. Eorum itidem quibus testa pro cute est,

H

tellinarum, hiatarum, cochlearum, & gallinacei antiqui cum magna salis copia elixi, iuscula, subducendi uim obtinet. E diuerso, galline ius continet.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA H.

Hediosmon, Menta satua.

Hediosmum calidi temperamenti est, & essentiae subtilium partium, acre potentia, ex tertia quodammodo diuarantium a media temperie classe, cum humiditate semicocta, qua in Venerem stimulat. Praeditum item est amaritudine quadam, ideoque lumbricos interimit. Acerbitatis etiam nonnihil habet, qua non inueteratas sanguinis reiectiones sistit.

Hedysarum, Securidaca.

Hedysarum, quae & pelecynus uocatur, amarum apparet & subacribum: unde si potetur, accommodatum est stomacho, & uiscerum infarctus oppilationesque expurgat.

Heliotropium, Solaris maior.

Heliotropium maius, quod & scoriuron appellant, calidae, aridae, & detergentis facultatis existit: Cuius decoctio pituitam expellit pariter atque bilem. Quinetiam semen eius instar emplastrum superinductum, formicas, & id genus alias uerrucas exiccat.

Heliotropium minus, Solaris minor.

Heliotropium minus isdem facultatibus pollet, & lumbricos insuper interficit, cum nitro, hyssopo, & cardamomo potum.

Electrum.

Populi arboris lachryma electrum est, prope flumen Eridanum (ut aiunt) ex ea destillans congelascit, aurum colore praefrens: cuius uis est si potetur tritum, stomachi aluique fluxiones reprimere.

Hemerocalles, Lilium syluestre, Bulbum.

Hemerocalles radicem cum lilio aemulam, & uiribus aequalem, necque aliter quam id, igne ambustis succurrit.

Hemionitis.

Hemionitis cum stipticitate qua pollet, similem quoque amaritatem obtinet: quo nomine cum aceto pota, lienosis subuenit.

Hepar rabiosi canis.

Creditur canis rabie agitati iecur tostum, & in cibo sumptum, morsibus quos idem rabiens canis intulit, opitulari.

Hepar Caprae.

Caprae affati iocinoris deciduus aquosus sanguis, oculorum uitiis, quod Graeci *υικτάλωπα*, Latini lusciosos & nusciosos appellauere, si oculis instilletur, iuuare creditur. Prodest praeterea dum id coquitur & torretur, lusciosorum oculos eius fumo uaporari. Confert ad eadem iecur caprinum mansum. Quo cibo comitiales etiam in primis deprehendi asserunt.

Hepar Capri.

Hepar hircinum congeneram iocinori caprae facultatem habet, & ob id ad eadem consimiliter facit.

Hepar

Hepar Lacertæ.

TRadunt lacertæ iecur exesorum dentium cauis inditum, dolorem sedare, atq; indolentiam planè inducere.

Hepar Lupi.

LVpinum hepar, addito eupatorio, inter medicamenta quæ iocinorosis adhibentur est certe nulli secundum.

Hepar Asini.

PRodest comitialibus in cibo tostum iecur asininum.

Hepar Apri.

10 **A**Prugnum, aut si mauis dicere cluninum, recens hepar siccum, si triatum cum uino bibatur, serpentium moribus succurrit.

Hepar Mergi.

CAlculos postremo mergi iecur aridum, potumq; expellit.

Erigeron, Senecium.

ERigeron herba mixtæ consistit potentia, frigorigæ nempe, & moderate distrahentis.

Eryngium.

ERyngium calfaciendi quidè, sed non adeò euidenti potestate possidet, siccitatis aut neq; clandestinae neq; etiam exiguae particeps est.

20 DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA O.

Thalassion hydor, Aqua maris.

Thalassion hydor, quam Latini aquam marinam dicunt, acre, calidum moderate, exiccatoriū, stomachoq; noxium, si potet. Aluum turbat, & pituitā trahit. Quo calido quidè utiliter que extrahenda distrahendaq; sunt, consperguntur atq; fouentur.

Thaliolum.

Thaliolum herba, uires siccandi absq; erosionem habet; diutina igitur hulcera ad cicatricem perducit.

Thapsia, Ferulago.

30 **A**Cris & uehementer cum humore calfactoria thapsia est, qua de re è profundo uiolenter euellit, quodq; extrahit, distrahit.

Theson, Sulphur.

SVlphuri quoq; euellendi calfaciendiq; uis est, cum essentia tenui, usq; adeò quidem, ut aduersus nō pauca animalia uirus eiaculantia resistat, præsertim contra turturem marinū, atq; draconem, siue aridum ictui inspergatur, siue cum saliuā mixtū, seu pueri urina maceratū, uel cum oleo, uel melle. Quin & psoris portentose succurrit.

Thermus, Lupinus.

40 **L**Vpinus qui edendo est, opplendi & obstruendi uim habet, quam *ἑμπλαστικὴν* appellauerunt medici. Inest illi amaritas, cum extergendi, disijciendi, & exiccandi deniq; uiribus absq; erosionem. Lumbricos tum cataplasmatis modo impactus, tum etiā in potu sumptus interficit. Intestina porrò ac uiscera reliqua, cum ruta & pipere potus esculentus lupinus,

emundat. Quinetiam cutis uicia extergit, & tumores deniq; ac tubera cum aceto mulso emplastri more impositus, dissipat.

Thermus agrius, Lupinus agrestis.

Lupinus syluestris domestico amarior est, atq; ut semel dicam, efficacior ad omnia quàm satiuus.

Thelipteris, Fœmina filix.

Thelipteris, quam aliqui nymphæam, aut pterin cognominant, filici nō tam forma quàm uiribus æqualis est: quæ cum uino sumpta, cum latos tum teretes lumbricos interficit. Conceptum uiuum necat, mortuū eijcit. Quinetiam aluum folia thelipteridis esa molliunt.

Thlapsi, Pes gallinaceus.

Thlapsi semen tam acrem facultatē obtinet, ut internos abscessus potum cōfringat, mensesq; pellat. Per anū id infusum, coxendicis doloribus auxilio est, & sanguinolenta exhaurit: atq; alioqui nō tam per superna, q̄ per inferna biliosos humores euacuat, oxybaphi mēsurā epota.

Thridax, Lactuca.

Gelidæ quidem ac humidæ facultatis holus lactuca est, nō tamen extremæ, sed secundum aquæ fontanæ temperaturam: Quare inflammationibus calidis appositum præstat remedium. Est præterea siti aduersa. Genituræ profluuium, quam γονορροία Græci nominant, cōpescit. Et Venereas in somno imaginationes, quos ἀνερωγμὸς gens eadem appellat, eadem herba pota arcet.

Thridax agria, Lactuca syluestris.

Agrestis porrò lactuca minorem habet quàm satiuā cum refrigerandi tum humectandi potentiam, uerum multo succulentior est.

Thymus.

Thymus calorificæ & exiccatoriæ uirtutis in tertio à temperatis excessu est: obitq; tenaces ac uiscidos humores incidendi prouinciā.

Thymbra, Satureia.

Thymbra agrestis maxime æmula uiribus thymi est: contubernalis uero atq; hortēsis, ad omnia quidē infirmior, sed ad edendū potior.

Thymelæa.

Granū cnidii.

Ex planta thymelæa granū cnidium, quod semen eius est, colligitur, cui congenerem atq; æqualem omnino habet potentiam.

DE HIS QVAE INCHOANT A LITERA I.

Idæa radix.

Idæa radix non tam gustu quàm opere ipso acerba deprehenditur, adq; sanguinis eruptiones, & quascunq; rheumaticas affectiones idonea est, siue potetur, siue extrinsecus applicetur.

ἰσὼς, Sudor.

Svdorem per se quidem congregari arduum est, miscetur aut in palæstris exercitatorū sordibus cæromati confusis, acquiritq; multū facultatis digerentis. Proinde inflammationibus uberum hæ sordes impositæ, efficaciori

efficaciori sunt auxilio, & ad extinguendum quod flagrat in ipsis cōducunt. Facit etiā sudor medendis bubonibus. Quod si aridior uidebitur, subigendus est cum cyprino aut rosaceo.

Ixos, Viscum.

Viscum ex eorum classe est, quæ cum acrimonia quadam calfaciunt: eam ob causam uiolenter ex alto humores quosq; tenacissimos euellit, eosq; diffundit ad instar thapsiæ, præterq; quod illa inefficacius est.

Ios, Viola.

In uiolæ folijs aquea & subgelida substantia plusculum pollet.

Ios, Aerugo.

10 **A**erugo gustu acredinem quandam præfert, disijcientis, detrahentis, & secantis naturæ, non teneræ tantum carnis, uerum duriusculæ etiam. Quod si quis plurimæ cerotæ pusillum æruginis confundat, medicamentum absq; erosione absterforium efficiet.

Hippocampus.

Animal marinum perpusillum hippocampus est, cuius combusti cinis cum liquida pice capillorū defluuia ex alopecia instaurat.

Hippolapathon, Grandis rumex.

20 **G**randis rumex, quem hippolapathon græce dicunt, in palustribus nascitur locis, rumici uiribus proxima.

Hippomarathon, Agreste uel erraticum fœniculum.

Hippomarathrū, erraticum fœniculum canchry non est absimile, ualentius arefaciens q; fœniculū: Quo quidem fit, ut aluum lubricam sistat, lapillos cōminuat, & menses deniq; proliciat atq; propellat.

Hippomarathrum aliud.

Est præterea aliud adhuc hippomarathrū, cui semen coriandro simile, uiribus quidē fœniculo erratico minime dispar, uerum imbecillius.

Hippopotamus.

Hippopotami, hoc est fluuiatilis equi testiculus aridus ac potus, serpentium morsibus subuenit.

Hipposelinon, Apium grande, & olusatrum.

30 **A**pium fatiuo facultate omnino respondet olusatrum, quod Græci dicunt *ἵπποσελίνον*, nisi quod illo est ad omnia imbecillius.

Hippuris, Equisetum, Cauda equina.

Hippuridi cum amaritate qualitas est stiptica, ob quā quidē causam ualenter simul & absq; erosione exiccat: ac proinde grandia quoq; uulnera ceu glutino cōmittit. Præterea uocatas enterocelas iuuat: Et reliquis quibuscunq; profluuijs & fluxionibus cum uino pota, medetur.

Hippophaës, Lappago, uel lappula minor.

40 **H**ippophaës, uel ut alij appellant hippophæos, frutex surculosus est, qua uestimenta uellicando expoliunt: e cuius radice thapsiæ modo liquor colligitur, qui per se, & cum eruacea farina oboli pondere exhibitus, tum ipsam bilem tum pituitā expurgat. Quin uniuersa quanta quantata est planta exiccata, purgandi uim obtinet.

Iris.

IRis calidæ facultatis tenuiumq̄ partium est ualde, habet in super uim
cum detergendi tum cōcoquendi: Quamobrem contra tussim reme-
dium peraccomodatū est. Cōtumaces pectoris humores ductiles red-
dit: torminibus circa umbilicū, quos *σπόφως* nuncupant, medetur: hulce-
ra sordida expurgat, aluum cum uino sumpta euacuat.

Isatis.

ISatis satiua quidem, qua tinctores utuntur, arefaciendi potestāte con-
tinet, cum stipticitate quadam coniunctam. Spaciosa itaq̄ hulcera du-
rorum corporum cōglutinat, & sanguinis eruptionibus prodest, tumo-
res œdematodes disijcit. Obsistit etiam contumacibus & uitiosa consue-
tudine hulceribus omnibus.

Isatis agrestis.

AGrestis uero isatis mordax magis est, & ob id aridior. Obsistit igitur
ualidissime humidis putredinibus, ad cætera aut̄ deterior. Sed
& splenicis propter uehementem potentiam utilis est.

Isopyron, aut Phasiolum.

ISopyron, uel ut alij uocāt phasiolon, semen gerit amarū atq̄ subacer-
bum. Crassos igitur & glutinosos fecat humores, & cōstringendi pa-
riter, corpusq̄ cōtrahendi facultatē obtinet: quo nomine etiā quæ altius
hærebant exhaurit atq̄ repurgat. Neq̄ hæmoptoicis etiā noxium est.

Itea, Salix.

Arefaciendī citra morsum potestāte salicis non folia tantum, sed flo-
res quoq̄ obtinēt: adhæc leuem etiā ac modicam constrictionem.
Verum his aridior cortex est, cuius cremati cinis ex eorū censu est, quæ
potenter adiecto aceto exiccāt. Helos, hoc est clauos, necnō ipsas quoq̄
formicas cum aceto uerrucas extirpant ac tollunt.

Ichthyocolla, Piscium gluten.

GLutinum piscosum opplendi, atq̄ obstruendi, necnō exiccandi uim
obtinēt. Inditur magna cōmoditate emplastris conglutinatorijs, &
his quæ lepræ curandæ adhibentur medicamentis, & quæ ad faciei eru-
gationem lenociniumq̄ faciunt.

DE HIS QUÆ INCHOANT A LITERA K.

Cancanus.

KAncani radix moderatam exiccandi uim obtinet illita, medica-
mentumq̄ insectorium meatus infartendi natum, absq̄ ero-
sione efficit. Qua de causa arteriæ asperitates linctā cum uino
sanat, pariter etiam si quis eam commanducet aut subigat, in-
star tragacanthæ atq̄ glycyriæ.

Canchamum.

ARabici ligni lachryma canchamū est, myrrhæ aliquam obtinens si-
militudinem, fragrans, quam ad odorem incendunt & uaporant.
Virtutem præterea crassa & obesa extenuandi, detergendi, & ab infar-
ctu meatuumq̄ obstructione uindicandi possidet.

Cadmia.

Cadmia.

CAdmia utrâq; species solent arefacere: Sed crassioribus cōstāt partibus quę botryitis, quasi acinosa appellatur: Subtilioribus uero quę placitis, quasi glebosa, est nuncupata. Cremata cadmia exiccādi facultatem, mordacitatis expertē, & abstergendi quandā retinet. Hulcera caua carne replet, tam ea quę oculos, quā quę reliquū corpus occupant, uerum præcipue humidiora in corporibus tenerioribus, nam in duriusculis uehementioribus & magis efficacibus opus est.

Cacalia.

Cacalia eandem habet cum cancano potestatem, æmulamq; in omnibus utilitatem.

Calamagrostis.

Calamagrostis arefaciendi uim obtinet: quamobrem non tam succus eius, quā radicū elixatio ocularibus medicamentis inseritur. Semen lotium prolicet, & stomacho accōmodatum est.

Calamintha, Nepita.

Calida & sicca temperie calamintha est in tertia distantia, subtiliū nō sine acredine partium, uiribus longe præstantioribus quā mentha: nam instar syluestris menthæ censetur. Facile itaq; in alto hærentia in summā cutem euellit: Qua de causa sudores mouet, totum corpus digerit. In februm accessionibus quę circuitu fiunt cum tremore algores sedat. Foris cum oleo intrita nepita, nobile coxendicis doloribus sublidium præterea, & prauos cutis humores exterit.

Calamus aromaticus.

Calamus odoratus ex secundo est calfacientiū & arefacientiū à temperatis excessu, subtilioris tamen nonnihil & astringentis est potentia, urinam adhæc citandi facultatem habet. Medicaminibus deniq; stomachicis, & quæ iocinori muliebribusq; locellis dedicata sunt, miscetur.

Calamus phragmites.

Abstergendi uim habet calamus phragmites, cæterū folia eius uiridia moderate infrigidant. Cortex porrò cōbustus, calfacit & exiccacat in tertio ordine. Neque desunt qui affirmant radicem eius adiectis bulbis more cataplasmatibus inductam, cum tela tum corpori infixos paxillos euellere & extrahere.

Campæ, Bruchi.

Bruchi, hoc est oleribus innascentes erucae cum oleo illitæ, à morsu animalium quæ icu morsu ue uirus relinquunt, tueri dicuntur.

Cantharides.

Cantharides quæ in tritico deprehenduntur, lutei coloris, obliquis zonis insignes, aceti feruentis uapore suffocatae multiplicē usum habent: Nam ungues scabiosos cum cerato eijciunt, clauos quoq; & uitia leprosa curant. Sunt autē erodendi & deurendi ui præditę: nōnulli autē in medicamenta diuretica aliquid ipsarum immittentes, exhibuerunt.

Cannabis.

Cannabis fructus flatuoso caret spiritu, & exiccatorius est, usque adeo
 ut semen genitale arefaciat. Cæterum succus eius uirescens, ad aurium
 dolores, quæ ad infarctus originem referunt, inducit.

Canopon.

Canopum sambuci flos est, de quo in historia Actes memoratum est.

Capnos, Fumus.

Capnion siue capnos hinc sortita est nomē, quod eius herbæ cremor
 non parum lachrymas cit, speciem oculorum exacuit, acris & amara
 est. Vrinam quoque biliosam strenue promouet. Locinoris obstructions
 & infirmitates medicatur. Stomachoque robur inducit, & aluum mollit. 10

Capparis.

Capparis radix detergendi, repurgandi, secandi, distrahendi que facul
 tatem cum quadam amaritate & acredine possidet. Contrahit præ
 terea, stringit, & coagulat sua acerbitate: ac proinde lienes induratos sa
 nat cum pota, tum foris imposita. Menses ducit, & noxios capitis humo
 res purgat ac detrahit. Hulceribus item malignis ac rebellibus quæ ca
 coëthe dicunt, plurimum prodest, & dentium cruciatibus succurrit. Tube
 ra dissipat & uirilignes. Vermes qui in auribus enascuntur, ex alto in su
 perficiem extrahit. Cæterum folia & fructus consimilem quidem, sed in
 firmiorem tamen quam radix obtinent potentiam. 20

Cardamus, Nasturtium.

Nasturtij semen, causticæ, hoc est deurentis facultatis particeps est,
 modo sinapi, quo nomine cataplastatis instar impositum, cum cruen
 to rubore exulcerat, crassos humores admixtis quibusdam alijs incidit.
 Herba ipsa arida eiusdem ferè est potentiae, sed humida est moderate, &
 cruda nonnunquam editur.

Cardamomum.

Acris quoque naturæ cardamomum est, nasturtio tamen non parum im
 becillius: neque illi deest amaritas, qua sanè uermes interficit. Et sca
 biem quam psoran appellitant, cum aceto detergit. 30

Caris.

Caris cōtrita & eliquata, cum bryoniae radice epota, uermes enecat.

Cancri fluuiatiles.

Cancrorum fluuiatilium crematorum cinis, pari ad unguem modo echin
 orum & cochlearum exiccat. Proprietate uero suæ totius substantiæ,
 admirando presentique remedio rabidi canis morsibus si potest, succurrit.

Cancri marini.

Fluuiales cancros siccitatis uehementia multis nominibus post se re
 linquunt cancri marini, neque à cane rabioso demorsis quicquam condu
 cunt, sed uiolentius arefacere contendentibus profunt. Cæterum qui in
 perennibus uitam agunt fluminibus, cancri leuigati & cataplastate im
 pacti, spinas, & quaecumque corpori infixæ ligna telaque euellunt. 40

Caron.

Caron.

Cari semen calidum est & siccum, secundum tertium quodammodo à temperatis excessum. Flatus discutit, & urinas prolicit, neq; id semen modò, uerum tota etiam planta.

Carpesium.

Cum tenuitate partium odoratum est carpesium: Ob eamq; causam cuiuscerum obturationes extergit, lotia promouet, renes in super purgatione à lapillis uindicat.

Carya, Nuces.

10 **N**ux arbor in ramulis quidem suis stipticitatem continet, cum primis uero nucum putaminibus: Quare succus eorum in melle elixus medicamentum fit, quod ori inferuit, Græci *σομαλικόν* appellant. Cortex eius si cremetur, tenuis redditur essentia, & exiccatorius absq; uellicatione. Porro quod esculentum ipsius est, oleosum est, promptissimeq; exprimendo colligitur. Quod inde fit oleum, subtilibus constat partibus, & tumores putredinesq; dissipandi uirtutem obtinet. Cæterum quæ liquore aliquo subacta & condita sunt carya propter antiquitatem, extergendi habent ea quæ in cute oriuntur uitia potentiam.

Στομαλικόν.

Carya Pontica, Auellana.

20 **N**ucem Ponticam leptocaryon græce, latine auellanam nuncupant, ea frigidior est atq; austera, cætera magnæ nucis æmula.

Caryophyllon.

Caryophyllon perinde quasi dicas nucifolium, non re ipsa atq; essentia sua nomini respondet, uerum ex India arboris cuiuspiam flores stipulæ faciem præferentes, & nigri coloris, longitudine digitali sunt, fragrantés, acres, atq; subamari sapore, calorifici & exiccatorij quadantenus in tertio à medijs recessu, quorū multiplex & præstâtissimus usus est cum in obsonijs, tum in cæteris quibuscuncq; medicamentis.

Cassamon.

30 **S**unt qui fructum esse balsami cassamon autumant, de quo superius in balsami descriptione satis memoratum est.

Cassia.

Cassia calidæ facultatis est ac siccæ, in tertio ferme ordine, partium ad hæc satis subtilium, acrimoniæ & adstrictionis modicæ particeps: Quapropter simul & incidit, & discutit, & robur præterea organis indit: ducit suppressos deniq; menses.

Castorium, Testes fibrorum.

40 **T**esticulus castoris, quod castorium est, cum præpollente & impensa partiū tenuitate calfacit & exiccat: Qua de causa alijs efficacius est, & neruorum ex plenitudine humorum prognatis affectionibus congruit. Perfrigerata facillime recalfacit. Foris adhibitum atq; epotum, nullam parti cuiuspiam noxam adfert, etiamsi tepidam homo perpetiatur febrim, qualis accidit in ueterno maxime, & alijs inexpugnabilis somni

soporibus. Mouet præterea menses, & locos à partu morantes expellit. Adhæc in eis quæ cerebrum & pulmonem impetunt affectibus, si quis suffitum eius inspiratione hauriat, magnifice iuuat.

Caucalis.

CAucalis, sunt qui daucum syluestrẽ dicunt, calfacit uero quemadmodum daucus, exiccat, & urinam trahit: saleq; ad repositionẽ condit.

Cenchros, Milium.

REfrigerat quidem milium in distantia prima, arefacit uero in secunda, & subtilitatis possidet perexiguum: extrinsecus in sacculis excalfactum, & cataplasmatibus modo impositum, exiccat.

Cedrus.

Cedrus alia quidẽ est fruticosa, iunipero assimilata, alia arbor. Vtræq; sunt calidi & sicci temperamenti, secundum utrunq; tertij ordinis: uerum cedria (quo nomine cedri gaudet oleum) quartum quoq; ordinem uidetur attingere, subtilium satis partium, quo nomine mollem utique carnẽ prompte & absq; omni dolore liquat, & putrefacit, exedit uerum duram uero, atq; cadauerum arefacit, & à corruptionibus seruat. Pediculos præterea, lendes, & tineas, ascarades, & in auribus natos uermes interficere ualet, atq; infinita ferme alia designat.

Centaurium maius.

Grandioris centaurij radix gustantibus acris apparet, calidæq; naturæ, stipticitatis terræ: qua de causa menstruas mulierum purgationes pellit, foetum uiuum corrumpit, enecat, eijcit, mortuum euellit. Vulnera glutinat, & sanguinẽ excreantibus, quos hæmoptoicos dicunt, succurrit: Atq; ut breuiter dicam, quæcunq; thoracem infestant, centaurio maiore leuantur.

Centaurium minus.

Centaurij minoris radix ignaua planè atq; inefficax est, cæterum ramis caulisque summitates, potenter & citra mordacitatem calfaciunt: quapropter ad singula quæ maius centaurium iuuat, accommodatæ sunt. Decoctum insuper eius herbæ coxendicis dolores si immittatur, bilem euacuando curat. Nonnunq; uero tam uiolenter operatur, ut & sanguinem euacuet, atq; tum quidem magis proderit.

Cornu caprinum, & ceruinum.

Cornu capræ & cornu cerui crematũ, dentibus nitorem, si loco dentifricij utare, adfert: gingiuas cum humore flaccescẽtes ac fluidas firmat. Cerui item cornu uino leuigatũ, deinde illitũ, dentes uacillãtes atq; comotos stabilis. Post uero uestionẽ ablutũ, dysenteriã, uentrales, & sanguinis sputationes, & morbo regio oppressos curat, si cochliariorũ duorum pondere sumat. Ocularibus præterea inditur subinde pharmacis.

Cornu tauri.

Taurinũ porrò cornu cum aqua haustũ, sanguinis eruptiones, quas Græci αιμορραγίας uocant, non instrenue cohibet.

Cerasia

Ceraſia.

Ceraſiorum duę ſunt ſpecies, dulcia nanq; ſunt quędam, auſtera alia: Dulcia multo celerius tranſeunt deſiciunturq;: Auſtera ſtomacho minus ſunt noxia. Acida quippe, quoniam incidūt. Inflammatis pariter & pituitofis ſtomachis conferunt.

Commi, Gummi ceraſorum.

Gummi ceraſi arboris ad arterias exaſperatas leuigandas ac leniendas accommodatum eſt, & calculis uexatos cum uino pota adiuuat.

Ceratonia.

Arefaciendi & refrigerandi facultatis particeps eſt ceratonia, & fructus eius, quę ceratia dicunt. Habet in ſuper aliquid dulcedinis.

Capita Menidum.

Menidum ſale conditarum & inueteratarum capita cremata ſiccificæ facultatis uſtione reddūtur, neq; ualentis acrimonię. Rhagadibus ſedis, & columellę longo tempore induratę ſuccurrunt.

Capita Smaridum.

Smaridis totum caput combuſtum, capillorū deſluuijs cum adipe urſina adhibitum, ſuccurrit.

Caput Muris.

Eadem omnino caput muris crematum, quę ſmaridis caput præſtat, eſi unã cum melle applicetur.

Caput Milui.

Caput milui aridū, de plume, pondo quantū tribus digitis ſubleuari poteſt, cum aqua potum, dolore pedum uexatis ſtrenue ſubuenit.

Caput Lacertę.

Tradunt uero caput lacertę, paxillos, aliaq; corpori infixæ ligna eueltere, atq; formicas, ſeſſiles uerrucas, et anguſtiore rotūdaq; baſi, quas Gręci *ἀγκυροειδόνες* appellant, & helos, quos Latini clauos cognominant.

Cicis, Galla.

Medicamentū perquam acerbum gallę ea ſpecies eſt, quę omphacites dicitur, hoc eſt immatura: Quo fit ut exiccet, & retūdat, eijciatq; rheumata: Colligit præterea & cōſtringit artus penſiles, & membra languida, omnibusq; fluxionū affectibus competit. Ponitur in tertio arefacientium, ſecūdo uero refrigerantiū ordine. Altera uero gallę ſpecies, flaua illa, & laxa, grandisq; arefacit quidē & ipſa, ſed tanto minore q̄ ſuperior efficaciam, quanto minus acerbitatē participat. Cocta ſedis inflamationibus & procidentijs ſubuenit. Crematę aut utręq; & aceto reſtinatę, ſiſtendo ſanguini utiles & accommodatę ſunt.

Cepęa.

Portulacę ſimilis herba cepęa eſt. Sumpta in uino folia eius, ſcabię ueſicę ſuccurrūt. Radix uero eius cum aſparago, quem myacanthum appellant, pota, ſtillicidijs ueſicę, præſertim quę opplente lotij iter obijce aliquo eueniunt, remedio eſt.

Cera.

Reliquorum medicaminum materia quasiq; corpus, cera bene existit temperata, atq; ipsa per se ex eorum censu est, quæ lente detergunt. Habet insuper distrahentis nonnihil, & calidæ potentia.

Buccina.

Buccinorum quidem testa cremata uehementis admodum arefacienti particeps est potentia, atq; id quidem citra mordicationem: ideoq; huculceribus contumacibus & malignis, quæ cacoethe uocantur, impendio congruit: Adhæc cõtra putrescentia quoq; hulcera, uel adiecto aceto, uel uino, eisdem utendũ. Oleum in quo carnes ipsorum etiam dum uiuentium elixatae sunt, auribus non semel infusum earundem doloribus opitulatur.

Cici, Ricinus.

Vtricini fructus expurgandi, abstergendi, ac distrahendi facultate obtinet, sic etiam ipsius folium: uerum ad omnia imbecillius, quem admodum & in oleo præmonstratum est.

Cinnabaris.

Acrimoniam pusillam habet facultate cinnabaris, neq; deest illi omnino stipticitas & astrictio.

Cinnamomum.

Cinnamomum omnium maxime subtilissimis constat essentia partibus, neq; interim tamen extremi caloris, sed ex tertio quadantenus ab inculcata temperie excessu & ordine: neq; sanè quicquam omnium quæ in calfaciendo eiusdem classis sunt, tantopere desiccant, ob illam extremam partium subtilitatem. Est præterea in cinnamomorum genere quodpiam ueluti debilius, quod quidem ipsum pseudocinnamomum, hoc est falso cinnamomum, quasiq; adulterinum uocant aliqui.

Circea.

Circeæ radix calidæ temperaturæ est, & fragrantis odoris, quæ si cum uino potetur, foeminarum locos expurgat. Producit autem generatq; semen eius lac, in sorbitione sumptum.

Cisseris, Pumex.

Pumex non solum potentia, sed asperitate etiam detergentis facultatis existit, atq; in primis dentiũ. Inijcitur uero medicaminibus quoq; carne hulcera implentibus, necnon cutis uitia abstergendi uim habentibus. Quod si cremetur, essentia quidẽ subtilioris, sed mordax magis efficitur. Pumex aut si abluatur, mordicationem exiit.

Cistos.

Cistos uel cissaros perexiguus est fruticulus stipticus & cõstringens, tepidæ frigiditatis potentia. Folia eius fruticis & germina usq; adeo desiccant, ut & uulnera cõglutinent. Flores uehementius arefaciunt, utpote in secundo quodãmodo gradu cõsistentes. Intestinorum torminibus & alijs fluxionibus medetur pota: Extrinsecus autem emplastri modo impacta, putrescentibus hulceribus auxiliatur.

Cissos,

Cissos, Hedera.

Hedera ex contrarijs composita est facultatibus: habet enim adstrin-
gentis non nihil, refrigerantis item & acris gustu naturæ cum calore
coniunctæ. Neque deest illi substantia aquea, tepida, uiridis: cuius folia cum
uino elixa uulnera conglutinant, igne ambustis & lienosis conducunt. Cre-
mor uero hederæ medicamentum præstat errhinon, hoc est quod nari- Errhinon.
bus infusum, caput euacuat: diuturnis præterea aurium fluxionibus resis-
sit atque succurrit. Multo acrimoniæ plus habet ipsius lachryma, pedicu-
los interficit, atque deglabrat.

10 Citrium, Malum Punicum.

Citrium, quod & Medicum malum appellant, medullium eius aceto-
sum uel nullas habet saporis omnino qualitates: cuius utique semen in
tertio à temperatis excessu refrigerat & arefacit. Cortex in exiccatione se-
cundi est ordinis, non tamen tantæ frigiditatis, habet aliâs acrimoniâ.
Caro citrei mali crassum humorem generat, & pituitam adauget, refri-
gerat. Semen distrahit pariter & exiccat secunda in distantia. Quin &
folia ipsius arboris siccam & disiccantem obtinent potentiam.

Cichorium.

20 **C**ichorium uel picris, hoc est amara, ueluti syluestris seris est, ex pri-
mo refrigerantium & arefacientium ordine. Habet præterea stipti-
citatem quandam, qua de causa iocinosos confert dysenterijs.

Clematidis.

Clematidis, quæ ab aliquibus daphnoides, à quibusdam myrsinoides,
ab alijs polygonoides, palmites sarmentæue habet proluxa, ad olo-
choeni iunciue crassitudinē, folium lauro figura & colore simile, arefacien-
tis est potentia. Fluores alui, quos *διὰ τῶν αἰσθητικῶν* uocant, & intestinorum tormi-
na, quæ *διὰ τῶν τροφικῶν* dicuntur, sedat, & dentium cruciatus mitigat. Contra
uenenatorum morsus magna cum utilitate imponitur.

Clematidis altera, Ambuxus.

30 **C**lematidis altera arboribus, quemadmodum smilax hedera circum-
funditur, adurentem habens facultatem. Fructus huius cum aqua
potus, per inferiorem aluum pituitam deducit, atque biliosum humorem.
Folia eius ritu cataplasmatibus impacta, lepras discutunt.

Clinopodium.

Clinopodium excalfaciendi & arefaciendi uim obtinet, sed nondum
cadurendi, uerum in tertio ferme ordine.

Cnicus.

Cnicus feminis non nisi ad purgationes usus est: si quis extrinsecus ad-
hibere uolet, tertij fuerit excalfacientium ordinis.

40 Conchylia.

Bvccinis consimilem facultatem habent conchylia.

Cœlia, hoc est Venter mergi.

Ventrem mergi recens coctum, siue inueteratum & arefactum iuxta

Ventriculi gal
linæ tunica.

prodesse stomacho si estur, plures asserunt, quemadmodum etiam de in-
teriore uentris gallinarum tunica siccata & pota perhibent; utrunq; ta-
men hoc mendacium esse Galenus facto periculo deprehendit. Tradit
uero ipse quoq; Dioscorides uentrem palumbi alitis modice potū, per
urinam calculos expellere.

Cœlia gales, Venter mustelæ.

Mustelæ uentriculus in potu sumptus, adiuuans amuletum, quod
Μελεξίφαρμακον dicunt, contra bestias uenenatas esse putatur.

Coccus cnidius, Granum gnidium.

Granum gnidium fructus est non chamælææ, ut quidam autumaue-
runt, sed thymelææ, acris adurentisq; facultatis. Purgat per infera
na aquam, si potetur.

Coccus baphicus, Granum tinctorium.

Granum tinctorium quoniam citra erosionē desiccatur, grandibus uul-
neribus competit, & neruorum uulnerationibus cum aceto & oxy-
melite, quod est aceto mulso tritum & leuigatum.

Coccymelea, Prunus.

Coccymelea, hoc est pruni fructus, aluum recens quidem uehemen-
tius & copiosius, mitius uero ac minus etiā arefactus subducit. Pru-
norum porrò decocto inflammationes gurgulionis utiliter colluuntur.
Gummi arboris secante, & partium non crassarū, sed subtilium potentia
constat. Id sanè potum cum uino, nonnulli lapides affirmant confringere;
cum aceto uero puerorum lichenas, hoc est impetigines sanare.

Coccymelea agrestis.

Syluestris coccymelea fructus haud obscure stipticus est, & ad cohi-
sionem aluum aptior. Appellatur autē hæc planta in Asia prumnum.
Porrò satiuæ coccymelea assimilatur his, quæ nunc Damascena appella-
ntur, ut Galenus asserit.

Colla, Gluten.

Gluten similagineū siue ex polline factū, meatus opplet ac obstruit
illitum, sed concoctrice adhæc facultate præditum est.

Colocynthe, Cucurbita.

Cucurbita humidæ & frigidi temperamenti est, utrunq; in secundo
temperatis recessu. Ob quam rem tota ritu cataplasmatibus illita, fer-
uentiores refrigerat inflammationes.

Colocynthis.

Colocynthis purgatoriam facultatem oppidoquæ ualidam possidet.
Viridis ipsius liquor infricatus, coxendicum dolores adiuuat.

Comarus, Arbutus.

Arbutus arbor ipsa pariter cum fructu qualitatem acerbam obtinet.
Memecylū autem hunc ipsum nominant. Est autem is nō solum no-
cuius stomacho, sed capitis etiam dolores inducit.

Commi,

Commi, Gummi.

GVmmi exiccatoriam habet naturam & emplasticam, atq; ob id scilicet asperitates medicatur.

Conia, Lixiuum.

Conia græce, lixiuum latine dicitur, utraque appellatio, quod uelut absolutio cineris sit, est indita. Cæterum omnium extreme absterforium, exiccatoriumq; maximum est lixiuum, cum id quod ex ficulneorum lignorum, tum quod ex tithymallorum cinere conficitur, & tantum non iam septicæ seu putrefacientis est potentia. Quod si calx quoq; cineri adijciatur, deurens inde reddetur lixiuum, quod *πρωτοσανθου* Græci nuncupant. Clysticis id frequenter cōmiscetur pharmacis. Omnium uero maxime uehementissimum est, quod ex sola calce constituitur.

Conyza, quæ non paucis Pulicaria est.

Conyza & grandior & exilior, siccificæ & excalfactoriæ sunt temperaturæ secundum tertium à medijs excessum. Proinde oleum in quo elixæ fuerint, febrium cum tremore algores per circuitum redeuntes sedant. Flores quoq; utriusq; similem effectum possident, quorum elixatio menses prouocat, & foetum eijcit. Tertia porrò conyzæ species, quæ in locis humidioribus nascitur, utrisq; superioribus tetriorem de se emittit odoris fluxum, & uires continet multo inferiores debilioresq;.

Copros, Stercus.

Stercus quidem omne genus calidæ, & aridissimæ, atq; extreme distrahentis est potentia. Permutatur autem unumquodq; secundum excernentis animalis cum temperaturam, tum uictus quoq; rationem.

Copros cynon, Stercus caninum.

Stercus canum, qui ossibus uescuntur, desiccatum, & cum lacte fissillipotum, dysenteria laborantibus succurrit. Commode porrò medicaminibus contra hulcera inueterata factis miscetur. Præter hæc caninum stercus melle exceptum, anginae, tonsillarumq; & glandularum inflammationibus utiliter illinitur.

Stercus infantium.

Eisdem malis presentiore remedio succurrit oletum puerorum, qui non excrementosa uictus ratione utuntur.

Stercus luporum.

Stercus lupinum albidius quidem, & quod non humi, sed in quibusdam Suepribus fruticibusq; reperitur, colicis presentaneo interdum est remedio, non solum epotum, sed etiam impositum, uel pro amuleto alligatum & appensum. Suspendi autem ex uinculo è lana confecto, non quauis, sed ouis à lupo laniata expedit, uel ex pelle ceruina.

40

Stercus caprillus.

Caprinus deinde fimus (quem Græci *ωριος* proprie uocant) maioris acrimoniae, uehementioremq; dissipandi facultatem continet, adeo ut tumores scirrhii instar induratos, distrahat emplastri modo impositus.

potissimum in his qui duriore sunt carne: mulieribus enim ac pueris, *terioribus*que omnibus minime congruit. Bacce porro caprinae cōbustae abstergunt uehementius, & partiū multo magis subtilium efficiuntur.

Stercus bubulum.

STercori bubulo uis quaedā attrahēdi inest. Morsibus igitur uel parū Sac apum pulchre medet. Hydropicorū corpus uniuersum si quis stercore bubulo perungat sub sole, magnam ac presentaneam opem sentiet.

Stercus ouillum.

Fimus ouium cum aceto, uerrucis, quas formicas dicūt, et acrochordo nibus, carnosarum partium abscessibus, quos Græci *σποδιλῶας* appellat litant, & Clauis denique medetur.

Stercus columbinum.

STercus palumbinum plus acredinis quā reliqua habens stercora, si quis id cum nasturtij semine applicet corpori, puniceum colorem cum exulceratione ferme inducit, & rubificat.

Stercus alitum domesticorum.

Merda uero auium contubernalium, puta gallinacei, anseris, galline, cum oxymelite, uel aceto, uel cœnomelite haustū, facit ut quis suffocantes fungos uomitu eijciat, fitque alexipharmacū, quod est primi auxiliij amuletum. Colicis præterea nonnulli potandum ministrant medici.

Stercus ciconiarum.

SVnt qui ciconiarum alui excrementū non nisi recta cœruice spirantibus, quos orthopnoicos græce appellant, sanare asseuerant.

Stercus murinum.

Mviscerda abstergendi maiorem uim quā cæterorum animalium fimus obtinens, alopecijs subuenit, & puerorū ano applicatum, ad excretionem proritat.

Stercus sturni.

Fimus sturnorum, quum oryzam comederint, absterforiæ facultatis efficitur, tantæ quidē, ut contractas uelut ex sole maculas, quas *εφύλας* græce nominant, exerat.

Stercus crocodilorum terrestrium.

Fimus præterea crocodilorum terrestrium impetigines, quos *αλφους* Græci cognominant, exerit.

Corallium.

Corallium lapidea quaedā arbor est, arboris nanque modo crescit, & in duritiem lapidis duratur, non in continente, sed in imo maris, colore rufo, lapidi simili, ualenter siccandi, & mediocriter constipandi uim obtinens. Quo quidem nomine sanguinem eiectantibus, & intestinorū torminibus pulchre conuenit.

Coris.

COres animalia acris sunt potentie. Sunt qui hæc hirudines eijcere, si cum aceto potentur, literis & memoriæ cōmendarint.

Coris

Coris herba.

COris, sunt qui corin herbã hypericon uocent, acris ea est, bonicq; odo
 Cris. Fructus autem eius potus, menses urinasq; prolicit, opitulatur
 phalangiorum morsibus. Opisthotonicis præterea, hoc est in scapulas
 rigentibus cum oleo utiliter illinitur.

Corianon, Corion, Corian drum.

COrianum siue corion ex contrarijs constituitur facultatibus, subti-
 lioris nanq; essentiæ cum terrea quadam amaritate existit, & aquei
 humoris tepidi, habet præterea stipticitatis pauculum. Quamobrem in-
 10 inflammationibus, & ignitis cum phlegmone ruboribus (quæ erysipelata
 dicuntur) non admodum feruentibus succurrit. Teneriores quoq; tumo-
 res disijcit, adiecto sibi quopiam accommodo & congeneri. Seminis co-
 riandri uel momentum quidem cum passo arcendis lumbricis præsentis
 cum remedio bibitur. Largius tamen quàm par sit sumptum, mentem
 non sine periculo commouet.

Corydos, Alauda, siue Galerita.

ALauda, quam Græci corydon uel corydalon uocant, auis elixa cum
 simplici iure colicis subuenit. Profuerit autem plurimum, si assidue
 & identidem quis ipsum cum iure comedat.

20 Coronopus, id est Cornicis pes.

COronopodis quoq; radix colicos dolores mansa sanare creditur.

Costus.

Costus paucula admodum prædita est amaritudine, plurimæ uero
 acrimoniæ & calidæ qualitatis particeps est. Quapropter in quibus
 aliquam corporis partem re postulante calfacere, uel ex profundo in sum-
 mam cutem humorẽ quempiam euellere instituimus, ad costum confu-
 giendũ. Urinam itaq; ciet, & menstrua ducit, & lumbricos perimit. Ha-
 bet uero & flatuosi spiritus nõnihil, qua de causa in Venerem stimulat,
 cum cenomelite potum. Coxendicum doloribus & resolutis, & cum tre-
 30 more per circuitum algoribus congruit cum oleo intritum.

Cotyledon, Umbilicus Veneris.

COtyledon mixtæ facultatis est, refrigerãtis uidelicet, & repercutien-
 tis, repurgantis, & distrahentis. Folia uero eius unã cum radice co-
 mesta, lapillos atterere, & lotium mouere creduntur.

Cochliæ, Limaces.

COchliæ crematæ strenuam arefaciendi uim, calfaciendi mediocrem
 obtinent. Contra dysenteriam nondum putrescentem plusculum
 opis tulerint, si ad quatuor cochlearũ partes miscueris piperis albi par-
 tem unam, & gallarum partes duas. Sed quæ exustionis omnino exper-
 40 tes, sunt cochliæ ad unguẽ leuigatæ, & uentri impactæ hydropicorũ, &
 in arthriticis articularũ tumoribus donec iam ultro deciderint, plurimũ
 expediunt. Et funditus omnino humorẽ quencunq; ualenter exiccant.

Crania, Cornus.

Corni arboris fructus acerbus est, & uesculentus, ac proinde aluum potenter admodum compescit & restringit. Folia quoque & ramuli sua acerbitate impensius arefaciunt, ita quidem, ut grandia etiam uulnera durorum corporum conglutinent.

Crambe, Brassica.

Brassica, ea nempe quae edendo est, exiccatoriae facultatis est, non solum dum estur, sed etiam si extrinsecus imponatur, non tamen acris manifeste. Vulnera ob id & hulcera conglutinat extreme malefica, quae caeothae appellant, & egerrimae solutionis tumores instaurat & curat. Habet uero abstergentis potentiae non nihil, qua leprae medetur. Semen eius herbae in potu sumptum lumbricos interficit, & potissimum brassicae Aegyptiae. Caulium porro crematorum cinis deurentis est potentiae. Caeterum cum adipe laterum doloribus diuturnis & peruetustis admodum praesenti remedio succurrit.

Crambe agraria, Brassica agrestis.

Brassica syluestris ad omnia praedicta, quam domestica & satiuua brassica potentioorem uim possidet. Qua de causa intro in corpus citra noxam sumi non potest.

Crambe thalattia, Brassica marina.

Brassica marina aluum subducit, eo quod gustui subsalsum atque subamarum quippiam habere uideatur.

Crataegonos.

Crataegoni herbae fructus gustantibus acrimoniam praefert, estque temperatura frigidus, milio consimilis.

Crethmon, Batis.

Crethmon una cum exiguo amarore falsum quodammodo est, ideoque uires repurgandi & arefaciendi possidet.

Crithe, Hordeum.

Hordeum calidum & siccum habetur in ordine primo. Habet etiam quiddam sed pauculum modo abstersionis: arefacit uero paulo plus quam farina fabuli, flatuosum uero minus. Polenta autem, quod *αλφιτρον* Graeci uocant, uehementioris multo quam hordeum exiccatoriae est potentiae. Caeterum pituitosa magis humectoria, magisque abstersoria est.

Crimnon.

Crimnum non paucam in se habet crassam substantiam, quo quidem nomine & farina tritici, & ex zea farina gaudet. Nutrit ualidius quam polenta, renititur uero concoctioni crimnon. Appellatur autem sorbitio ex eo confecta, puls, graece uero *πολτός*.

Crinos, Liliium.

Lilij porro flos temperamentum habet mixtum ex subtilitate partium, & terrea essentia, & aquea, eademque temperata. Propter hoc, quod

ex

ex eo conficitur oleum, distrahentis & emollientis est potentia, Muliebriumque locorum inflammationibus est perquam idoneum. Radix & folia lilij siccant, & detergunt, atque discutiunt mediocriter: ideoque ambustis perutilia sunt. Vulnerationi porro neruorum opitulatur cum oxymelite sumptus eorundem succus.

Crocodilium.

CRocodilij cum semen tum liquor facultatem calorificam, exiccatoriam, & digerentem possidet. Lotium itaque pariter & menses promouent. Radix thoracis excreationibus egregie subuenit. Caeterum per nares quoque trahit sanguinem.

Crocus.

CRocus in calfaciendo secundum, in exiccando autem primum sortitus est ordinem, habetque stipandi concoquendique potentiam.

Crommyon, Cepe.

CEpa in extremo a temperatis excessu calfacientium est, & crassarum partium essentia. Quapropter haemorrhoidas applicata aperit. Habet autem etiam uim abstergentem, albasque cutis notas, quos αλφες nominant, cum aceto emaculat & expungit, & ex alopecij glabreta pilis alcyonocitius instaurat. Succus postremo ipsius suffusus, uel ob humorum crassitudinem oculorum speciem hebetatam adiuuat.

Cyamus, Faba.

Faba in utroque refrigerando uidelicet & exiccando non procul a media ad unguem temperie abest. Caro autem eius abstergentis potentiae particeps est: Idcirco excreationes, sputa item pectoris & pulmonis medicat. Putamen astrictiois quippiam habet, coeliacis & dysentericis fabulum uniuersum cum oxycrato elixum peridoneum est praesidium. Inflammationibus praeterea & tumoribus cataplasmatum instar impositum auxiliatur. Quin & lac quoque in uberibus ab eo cataplasmate extinguitur.

Cyanos, Coeruleus.

Est coeruleo uis & natura acrior, tum detrahendi etiam (quam καθαρπητον appellat) tum disijciendi ualentior quam cinnabari. Astrictiois quoque particeps est.

Cyclaminos, Rapum, Umbilicus terrae.

Cyclaminus uariam potestatem obtinet, abstergendi uidelicet, incidendi, aperiendi, attrahendi, & discutiendi. Ac proinde succus ipsius haemorrhoidas interrumpit, si oris earum adglutinetur, duritias cum alijs quae ad eandem rem faciunt, appositus disijcit. Suffusus porro cum melle illitus succurrit, & per nares caput expurgat, tantaeque est potentiae, ut eo abdomine uncto, aluum subducatur, & conceptum interficiat. Viribus autem radix multo quam succus inferior est, tametsi ipsa quoque adeo uehemens sit, ut cum aqua mulsa trium drachmarum pondere sumpta, corporis uiscera expurget, cutisque cuncta ferme uitia strenue detergat.

pariter & modice frigorificam, exiccatoriamq̄ potestatem. Porrò lichenas curat, & inflāationes arcet, teste Dioscoride. Adhāc hēmorrhagias, hoc est sanguinis eruptiones comprimit ac sistit.

Lichenes caballorum.

Lichenes equorum leuigatos cum aceto, perhibent aliqui comitalem morbum, mox bestiarum morsum ictum uē sanare.

Leontopetalon, Papauerculum.

Leontopetalī radix in arefaciendo tertij ordinis censetur, & digerentem obtinet potentiam.

Lepidium.

Lepidium, quam & hiberida nūcupant, ex quarta calfacientium à temperatis est distantia, nasturtio uiribus, præterquam quod minus eo siccat, uicinum ac simile existit.

Lepis, Squama.

Squamarū omne quidem genus potenter exiccatorium est, astrictorium item, & strenue mordax.

Lepis chalcī, Squama æris.

Squama æris non paulò maiorem arefaciendi uim obtinet, & subtiliorum magis est partium, habens nonnihil etiam rubiginis, præsertim ea quæ ex Cypriorū decutitur clauis, quos ἄλως Græci nominant: propter hoc Heletim, id est clauarem eandem uocitant.

Squama ferri.

Squama autem ferri stipticitate copiosiore participat, & hac etiam maiorem habet astrictionē squama stomomatis: Qua de caussa ad extreme maligna hulcera, quæ cacoëthe uocantur, præstantius est purgatorium. Carnem quoq̄ ualidius liquefacit, quàm quælibet squama æris.

Leucacantho, Spina alba.

Sunt qui leucacanthum polygonaton, neq̄ desunt qui ichiada nuncupent. Eius plantulæ radix incidendi & arefaciendi facultatem habet in tertio ordine, excalfaciendi uero in primo.

Leucas herba.

Leucas ex tertia quidem calfacientium & exiccantium classe censetur, sed acriorem possidet qualitatem exuperantem.

Leucoion, Viola, uel Viola alba.

Violæ, quam λευκόιοι Græci dicunt, frutex uniuersus extergendi habet potentiam, & ex tenui constat essentia, plus tamen flores, atque inter hos aridi impensius etiā quàm uirides. Idcirco sanè menses proritant, foetum perimunt, & peremptū eijciunt. Verū si quis eius uehementiam aqua admixta hebetauerit & mitigauerit, ad inflamationes quoq̄ appositissimum efficiet pharmacū, potissimū ad phlegmonas uulua. Radices proxime & æqualis facultatis sunt, nisi quatenus crassiorū sunt partium, & magis terrenæ quodammodo substantiæ. Quin & cum aceto inflamationibus scirrho induratis identidem succurrunt.

Leuce,

Leuce, Populus alba.

Leuce, quam candidam populum Romani dicunt, arbor mixti temperamenti est, ex aquea, tepida, & terrea substantia cōstans: absterforiæ facultatis particeps est.

Libanotides, Rosmarinum.

Libanotides tres sunt, sterilis una, ferentes fructū duæ. Extergendi, Lincidendi, distrahendi, emolliendiq; uires obtinent. Quarum succus melle mixtus, hebetibus ex humorum crassitudine oculis auxiliatur. Coronamentariæ uero libanotidis decoctum suffusos felle, hoc est auro rugine laborantes, si potetur, adiuuat.

Libanotus, Thus.

Libanotus excalfacit ordine secundo, arefacit uero in primo. Habet autem minimū quiddam astrictionis. Cortex eius euidentius astringit & desiccatur in secundo à temperatis excessu complete. Est præterea crassioris substantiæ quàm ipsum thus, & minus habet acrimoniæ. Præsentit atq; remedio hæmoptoicis est, dysentericis item & cœliacis, stomachicisq; non modò foris applicatus, sed intra corpus etiam sumptus. Ramus eius calfaciendi & exiccandi potestatem in tertia distantia habet: Inest pariter ei detergentis naturæ nō nihil: unde ea quæ in oculis consistunt hulcera, expurgare & implere pulcherrime potest.

Lignys, Fuligo.

Fuligo ardentium quarundam specierum tanquam cinis est, puta libanoti, myrrhæ, terminthi, styracis, picis liquidæ, & cedri. Siccifica, & terrenæ, ac tenuis essentiæ. Cæterum quæ speciatim ipsius sunt differentiæ, pro cremata fiunt materia. Vsus uero eius cum primis commendatur in remedijs ocularibus, & honestandis palpebris inferuentibus, quæ Græcorum medici καλλιθέφαρα appellitant. Fuligo autem libanoti commoditate palmam facile cæteris omnibus præripit, utpote mitior. Vehementior cōtrā fuligo pini, & coni, & piceæ. Quapropter ad uitia superciliorum, quæ πηλαθέφαρα, hoc est glabras simulq; nascentes alias palpebras uocant, & ad oculorum humentes hircuos, & undiq; erosos lachrymantesq; utilis est.

Ligusticum.

Ligustici cum radix tum semen ex numero calfacientium tam impense habentur, ut menstrua prouocent, flatusq; strenue extinguant.

Lithargyros, Argenti spuma.

Lithargyros medium inter metallica tenet ordinem: quamobrem eo læu materia subinde utimur, alijs remedijs commiscendo. Obtinet aut facultatem siccantem leniter, detergentemq; atq; stipantem: ideoq; scemorum intertriginibus cōmodissimum præstat subsidium.

Lithi, Lapides.

Omne quidem genus lapides, perinde atq; ipsæ etiā terræ, exiccandi uirtutem obtinent.

Hæmatites.

CAeterū hæmatites stipticam & potenter exiccatoriam uirtutē fortis
tus est. Cuius gratia asperitatibus quoque oculorū competit, his qui
nullam inflammationem sentiunt, admixta aqua: qui inflammatione infe
stantur, cum ouo. Prodest similiter & sanguinē sputo reijcientibus si po
tetur, & carniū immodicas excrementas reprimat.

Schistos, id est Lapis scissilis.

Schistus uero lapis consimilem quidem habet hæmatiti potentiam,
Scæterum ad omnia imbecillior.

Lapis galactites easdem ad amussim habet quas schistus facultates.

Galactites, Lactarius lapis.

Melitites præterea lapis nonnihil etiam caliditatis possidet.

Melitites.

Myroxos, uel Morochthos.

Lapis myroxos seu morochthus, quē nunc leucographida nomināt,
quanto superioribus existit mollior, eo quod nullam penitus euiden
tem ac strenuam qualitatem habet, tanto temperatior, magisque indolo
rius est. Quocirca in corporibus teneris ipso unā cum ceroto ad hulcerū
sanationem utuntur.

Iaspis.

Svbuiridis iaspis quum potentiorē habeat facultatem, cicatrices &
Spterygia attenuat. Virēs aut omnino iaspis stomacho prodest, nō so
lum pro amuleto appensus alligatus ue, sed uel in annulo quoque gestatus.

Lapis Iudaicus.

Lapis porrò qui appellatur iudaicus, renum calculos comminuit, qua
de re *τηκόλιθου* eum recentiores nuncupant.

Pyrites.

PYrites ex eorū censu est, qui strenue tumores, & in minimos globu
los sanguinem concretum disijciunt. Qui si forte in procinctu adque
manum non sit, myliten eius loco usurpant.

Phrygius.

Phrygius lapis cum ualida qua præditus est siccandi facultate, stipti
citatatis quippiam & mordicationis obtinet: quo quidē nomine eijcit
ac discutit, proinde ocularibus miscetur medicaminibus.

Ageratus.

Ageratus stipticam & diaphoreticam fortitus est potentiam, guttu
ris inflammationibus optime conducit.

Lapis Asijs.

Asiæ petrae flos adeo subtilium est partium, ut citra uellicationē cum
humore flaccescentes carnes liquefaciat.

Gagates.

Gagates lapis admodum exiccatorius existens inflationibus diutur
nis cum primis accommodus ac utilis est.

Magnites.

Magnites, Magnes.

Magnites, qui & heraclia nuncupatur, lapis, consimilem planè hæmatiti potentiam obtinet.

Arabius.

Arabijs præterea lapis ebori assimilis, arefacientem uim & repurgantem possidet.

Alabastrites.

Ex lapidibus etiã alabastrites est, quæ in cinerè crematū nonnulli potandū stomachicis, id est cibū in stomacho nō cōtinentibus exhibēt.

Smyris.

Smyris lapis abstergentis est potentia, dentesq̄ puros reddit, & ceu dentifricium exerit.

Lapides qui in spongijs.

Lapides qui in spongijs reperiuntur, renum lapillos confringunt.

Lapides in Argeo Cappadocia.

Caeterū uiribus hisce ad unguem respondent lapides qui in Argeo Cappadocia monte proueniunt.

Lapis Ophites.

Pari præterea modo etiam ophites nomen obtinens lapis adalligatus, contra uiperæ morsus utilis est.

Ostracites, & Geodes.

Ostracites & geodes lapides, siccificam omnino uim habere dicuntur, ad eò potentem, ut phlegmonosos tumores medeantur.

Naxias.

Naxie cotis detrimentū frigidificæ esse facultatis asserūt, quapropter uirginū mammas, & puerorū testiculos contrahit & componit.

Olearea cotis.

Olearea aut cotis detritum, absterforium quum sit, contra capillorū defluuia, quas alopecias dicunt, plurimum opis contulerit.

Lapis Hieracites & Indicus.

Inter lapides frugi hieracites recenset & Indicus, qui pro amuleto ad alligati, sanguinem ex hæmorrhoidibus destillantem compescunt.

Saphyrus.

Prodest contra scorpionum ictus saphyrus lapis in potu sumptus.

Aphroselinos.

Aphroselinus lapis comitalem morbum arcere creditur.

Armeniacus.

Armeniacus lapis per inferna aluum quidem emundat & euacuat, sed perinfestus ac noxius est stomacho.

Lithospermon, Milium solis.

Lithospermon alij liosporon, alij uero heraclion, Latini milium solis nuncupant, herbae Aetonychi (ab aquilarū unguibus id appellatio nis sortitæ) semen candidū & lapidosum est, quod cum uino albi coloris epotum, renum & uesicæ lapides atterit, & lotium prolicet.

K

Linospermon, Lini semen.

Lini semen caliditatis primū fortitū est ordinē, humiditatis & ariditatis mediū. Atqui comestū flatus generat, etiamsi frigatur in sartagine.

Linozostis, Mercurialis.

Sciendum est, quod semen mercurialis herbæ contritū, corporis præster naturam excrescentias (quæ naphia uulgus ineruditum cognominat) exploratum est demoliri. Semen autem uiride sit, necessum est, quo persæpe exochæ cōfricentur. Mercuriali quidem herbæ præcipua ferè in deicienda aluo naturæ uis inest, sed cataplasmate impacta, distrahendi facultatem exerit.

Litrum, Nitrum.

Litrum in medio aphonitri & salis uires obtinet. Quū crematur nitrū, multo subtiliorum partium, magisq̃ distrahentis potentia efficitur. Intro in corpus si fuerit sumptum, crassos & tenaces humores incidit & attenuat. Porrò acrimoniæ & ariditatis plus alijs habet chalastreon, à Chalestra uico Thessalonice, ubi prouenit, id appellationis sortitum est. Quamobrem ad capitis rheumata atq̃ catarrhos, & ad articulorum uexationes, quæ ἀρθριτικὰ dicuntur, chalastreo litro utuntur.

Lonchitis, Venerea, Lanceola.

Lonchitidis herbæ, eius nempe cuius semen triquetrū, lanceæ cuspidi similem habet imaginē, radix syluestri pastinacæ, quā daucū nominant, æqualis est: urinā mouet. Eius uero quæ scolopendrio similis est uiridia folia glutinant uulnera. Sicca uero induratis lienibus medentur.

Lycapfos, aliàs Lycopsis, Anchusa.

Lycopsidis lycapsiue radicem astringentis qualitatis esse, & cataplasmatismatis modo cum polenta impositam, sacris ignibus subuenire, triamq̃ oleo exceptam, sudores prolificere tradit Dioscorides.

Lycion, Buxea spina.

Lycium ex diuersi generis substantijs, quos Græci ἐτροπυγῆς uocant, compositum est: alia quidem calidæ, tenuiumq̃ partium, & distrahentis facultatis est: alia terrestris & gelida, ex qua lenem quandam adstrictoriam quoq̃ obtinet qualitatem: ac proinde arefacere in secūdo ab inculcata temperie excessu cernitur. In calore uero & frigiditate medijs & symmetris adscribitur. Ob quam sanè rationē tam uarij usus est: nam ob uim eius adstringentem, eo ad discutiendas quæ oculis offunduntur tenebras, & pupillis efficiunt, utuntur. Ratione uero astringentis potentia, contra malū cœliacū, dysenterias, hulcera extreme maligna, ad inflammationes deniq̃ propter uim distractoriam adhibent.

Lysimachium.

Lysimachia herba præpollentē habet qualitātē, stipticam, per quam hulcera cōglutinat, & sanguinem undecunq̃ erumpentem, tum ipsa tum succus ipsius reprimit. Pota subinde uel clystere immissa, dysenteria laborantibus præsentaneo succurrit subsidio.

Lychnis.

Lychnis.

LYchnidis, cuius usus corollis est accommodus, semen secundum ex-
calfacientium ordinem ad unguem absoluit.

Lotos domestica.

LOTUS satiua, quam aliqui triphyllon, hoc est trifolium nuncupant,
Lut moderate detergēdi, ita & arefaciendi uim obtinet: sed caliditate
utrūq; uitans excessum, temperata est.

Lotos syluestris.

10 **L**OTI agrestis semen calidum est in ordine à temperatis secundo: cæte-
rum nonnihil interim habet absterforium.

Lotus Aegyptia.

LOTI Aegyptiæ semen præter hæc, eiusmodi est, ut habilem satis præ-
beat conficiendis panibus materiam.

Lotus arbor.

LOTUS arbor ex subtilibus constat partibus, moderatam exiccandi
astringendiq; obtinens potentiam: Quapropter cum uino uel aqua
epota, seu etiam iniecta, mulierum profluvia, affectus coeliacos medica-
tur, capillosq; defluentes corroborat & instaurat.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA M.

20

Macer.

MACER cortex est, qui ex India importatur. Arefacit is quidem
secundū siccantium ordinem tertium: in caliditate uero & fri-
giditate symmetris ac medijs proximus est. Est insuper cum te-
nuitate partium astringens. Coeliacis itaq; ac dysentericis ac-
commodatur summopere.

Malabathron, Folium.

MALABATHRI folium spicæ nardi uiribus est proximum.

Malache, Malua.

30 **M**ALUA, syluestris quidem, distrahentem paululum, & emollientem
leuiter habet facultatē: domestica uero, quanto est humidior, tan-
to etiam uiribus inferior & debilior. Semen eius in tantum habetur ua-
lentius, in quantum fuerit etiam siccus.

Mamiras.

MAMIRAS, ueluti paruula quædam herbæ radícula est, digitali crassi-
tudine, quæ oculorum cicatrices & leucomata attenuare creditur,
euidentes admodum detergendi uires possidens.

Mandragoras, Mandragora.

40 **M**ANDRAGORA frigida est temperamento in tertio ordine. Pomis ue-
ro eius calor quiddā et humiditatis inest: qua ratione soporē indu-
cendi facultatē obtinēt. Cortex uero radice mādragoræ quū sit ualētis-
simus nō tantū refrigerat, sed etiā desiccatur: Arbor aut ipsa debilior est.

Manna.

MANNA thuris æqualem libanoto facultatem possidet, inefficaciorem
tamen, atq; leniter paulatimq; constringentem.

Marathrum, Fœniculum.

Fœniculum tam potenter excalfacit, ut tertiæ calfacientiũ classis esse censeatur; in siccando uero primum ordinem promeretur. Ideoq̃ lac generat, & suffusos adiuuat.

Mastiche Chia.

Mastiche Chia calfacit & exiccat in prima à medijs distantia, ex diuersi generis facultatibus constans, obstringente pariter & emolliente: Quocirca stomachi, & alui, & intestinorum, & iocinoris inflammationibus opitulatur.

Mastiche Aegyptia.

Mastiche uero nigrior quodammodo, quæ Aegyptia cognominat̃, M̃deficcat uehementius, & discutit magis, sed minus astringit. Quæ ratione dothienas furunculos ue discutit.

Melan Indicum, Atramentum librarium Indicum.

Atramentum Indicum, autore Dioscoride, ex facile refrigerantium acensu est, & rumpentium phlegmonas & œdemata. Hulcera præter hæc sordida egregie expurgat.

Melanteria, Atramentum metallicum.

Atramentũ metallicum, quod græce melanterioran dicunt, cum tenuitate partium astrictiõis plurimæ particeps est.

Melan graphomenon, Atramentum scriptorum.

Atramentum quoque scriptorium arefaciendi uim non instrenuam sortitum est, & in posca contritũ igne ambustis succurrit celerrime.

Melanthium, Nigella.

Melanthium calfacit & exiccat tertio à temperatis excessu, & est tenui essentia. Hac ratione destillationibus à capite in subiectas partes succurrit. Intra corpus assumptum status plus alijs carminatiuis discutit. Habet præterea quandam amaritudinem, lumbricos latos enecat & expellit, extergit & incidit. Idcirco orthopnijs, quo malo obnoxius non nisi recta ceruice spiritum trahit, pro amuleto competit, lepras extergit, postremo formicas exterit, & menses cit.

Mel.

Mel calfacit & arefacit iuxta secundum ordinem. Est autem ex ualide extergentium numero. Porrò coctum non adeò acre, absterforiumq̃ efficitur. Aluum præterea lubricã reddit atque subducit, sed aliàs plurimum alimenti confert.

Mel amarum.

Caeterum si quod mel amarum est, quemadmodũ Sardoum, mixtæ facultatis esse liquidò constat, terreæ nempe & calfactoriæ.

Sachar.

Quinetiam sachar quod uocãt mel, quod ex felici Arabia inuehitur, non tam dulce quàm nostras est, sed æquales ei uires possidet, neq̃ stomacho molestum est, neq̃ sitim conciliat.

Melia,

Melia, Malus Persica.

Melia nobilis arbor, cuius folia pota uiperarum moribus medentur. Cortex huius arboris crematus, atq; cum aqua inunctus, lepras eximit. Cæterum ligni ramenta pota aiunt pernicioſa exiſtere.

Melilotum, Sertula campana.

Melilotum mixtæ facultatis eſt, habet etenim nonnihil astringens, uerum adhæc etiam diſtrahit & concoquit.

Meliſſophyllon, Citrigo.

Meliſſophyllum marrubio aſſimile eſt facultate ad omnia.

10 Memæcylos.

Memæcyclus corni arboris fructus eſt, de quo ſuprà memoratum eſt in litera K.

Mespila.

Mespila, quæ & tricocca dicuntur, acerbus admodū hic fructus eſt, & uix eſculentus, uentrem compeſcens. Germina item & folia acerbam hanc qualitatem non paucam obtinent.

Medion, Trifolium odoratum.

20 **M**edij herbæ radix diuerſam omnino à ſemine facultatem ſortita eſt: illud enim uero conſtringens, & fluxus reſſimit, cum alios quoſcunq; tum uero etiam ſceminarū ex locorū deſtillatione fluxionē humoris ſiſtit. Semen tantum abeſt ut eiufmodi quid deſignet, ut etiam menſes prouocet: ſubtilis nimirum eſſentiæ, & incidendi facultatis.

Mecones, Papauera, Papauer domeſticum.

Plura ſunt papauerum genera, uerum hortenſis, cui etiam thylacitis nomen inditum, eſui idoneum eſt ſemen, ſi cum panibus eſtur, mode rate ſomnum conciliat.

Mecon rhœas, Papauer rhœas.

30 **E**ſt præterea papauer rhœas, eo quod celeriter deſluat cognominatū, cuius ſemen uiolentius agit quàm domeſticum: neutiquā igitur per ſe innoxie editur. Cæterum momentum eius, hoc eſt uel exigua portio, non pauculo mellis inſparſum, edendo eſt.

Papauer nigrum.

Alterū item papaueris genus eſt, quod capite quidē ſuo ſemē atri coloris cōplectitur, admodū medicamentoſum, & uehemēter frigori ficū. Tertio loco poſitū papauer eſt perprocero & impolito capite præditū, omnium ſanè medicaminibus appoſitiſſimū, facileq; medicatiſſimū, uſq; adeo ut uel ad mortē uſq; ſtuporē inducat: Ex quarto nanq; & ultimo refrigerantium ordine cenſet; neq; tam ipſum, q̄ ſuccus eius, quem per hyperbolen & nimiam excellentiam opium cognominant.

Opium.

40 Mecon ceratitīs, Papauer corniculare.

Papauer porrò corniculatū uim habet abſterforiam: qua de cauſa radicis eius pota elixatio, præſentaneo iocinoroſis eſt remedio. Folia itidem floresq; ſordida hulcera expurgant, & cruſtas detrahunt.

Mecon Heraclea, Papauer Heracleum.

Super hæc papauer quoque Heracleum est, cui & aphrodes, hoc est spirituosum nomen est inditum, cuius utique semen pituitam strenue exhaurit.

Mela, Mala.

Pomis omne genus excrementitius egelidus humor inest, & sunt exordium quaedam & aqueæ essentia, frigidioraque & humidiora alijs: Quaedam uero dulcia, aquosa quidem, sed obscurius frigida: Quaedam austera, suauibus illis frigidiora quidem, uerum non humiditatis tantæ: Nonnulla acida, & ipsa quidem naturæ frigorifica, sed in uentre humores incidunt: Alia denique acerba, ueluti cydonia, & mala struthia, gelidæ & terrenæ substantiæ: alium itaque exolutam cohibere, uulnera glutinare consueuerunt. Pari quoque modo folia, succi, corticesque arborum mutuo inter sese discrepare consequens est.

Melea Persice, Malus Persica.

Mali Persicæ ramuli quidem & folia uincetum habent qualitatem ualde amaram: Vermes proinde mala Persica leuigata, uentrique super umbilicum uidelicet impacta, perimunt. Porro fructus ipsius, nempe hoc quod edendo est persicum, humidius & frigidius est temperie, iuxta secundum a temperatis gradum.

Melea Armeniace, Malus Armeniaca.

Mali Armeniicæ fructus, quem hac ætate prococcia indigitant, eandem habet cum pomis Persicis facultatem.

Meon, Meur.

Mei radices calidæ sunt tertio ordine, aridæ uero secundo: Quocirca lotium mensesque proritant. At si plusculum sumpseris, caput tentat.

Milax.

Milax non modo λεία, hoc est leuis, uerum etiam τραχέα, id est aspera, arboribus suisque decem circumuoluitur, usurpantibusque calidæ, gustantibus acrioris est potentia.

Misy.

Misy ex eorum medicaminum censeri promeretur numero, quæ cum ualida adstrictione crustam inducunt, atque deurunt. Minus tamen corpori applicatum misy chalcitide erodit, idque subtilitatis beneficio. Porro chalcitim & sory Galenus tradit uetustate in misy hoc alterari, a superficie statim inchoante mutatione.

Molybdena, Plumbago.

Plumbago, ut spume argenti præ se fert specie, ita etiam simile ei habet potentiam, nisi quod a media temperie ad frigidius paucillum declinat.

Molybdos, Plumbum.

Plumbum argenti est potentia, multam uero habet substantiam humidam a frigore congelatam atque coactam. Quocirca si triueris in pipila plumbum uel cum uino uel cum oleo ex immaturis oleis expresso, aut quopiam alio succo frigorifico, ad hulceratas pudorum sedisque inflammationes

mationes habebis medicamentum longe probatissimum & utilissimum. Adhæc lamina etiã plumbacea lumbis tum illigata tum substrata Venæris insomniã, & libidinis in somno imaginationes arcet. Quin & glandulas, neruorũ præter naturã cõcretiones, quas ganglia græce appellant, tenuis plumbi bractea imposita dissipat.

Molybdos cecaumenos, Plumbum crematum.

Plumbum crematum siccius est, & habet nonnullam acrimoniam. Vbi uero lotũ fuerit, citra uellicationẽ exiccatoriũ, & hulceribus extreme malignis multo præstantissimũ præsentissimũq; efficit remediũ.

10 Morea, Morus.

Mori fructus, maturus quidemalui deiectionem molitur, & stomachicis cibum non retinentibus, & quibuscunq; eius uisceris affectionibus, quæ mediocri egent astrictione, accommodus est. Intempestiuus uero quũ aruerit, medicamentũ præstat admodũ astrictorium. Cortex præterea huius arboris cum quadã amaritate purgatorius est, ac proinde latum etiã lumbricũ enecat. Folia porrò ac germina mediã quodãmodo subducentium & retinentium habent facultatem.

Myagros.

20 **M**Yagri herbæ semen pingue est, qd uero in se cõplectitur oleosum, Mopplendi obtinet potentiam, quam uulgò appellant emplasticam.

Myaces, Mituli, Murices.

Mituli pisces cremati, buccinis possunt eadẽ: Peculiariter uero eloti, Mscabriciem palpebrarũ, oculorumq; albugines cum melle exterũt. Caro insuper myacum canum ictus imposita egregie medicatur.

Myaros herba.

MYaron, quam aliqui melampycon siue melampyron uocant, herba ferulacea & surculacea est, & pinguis: cuius pinguitudine scabriciæ corporis omnes leuigari atq; expoliri creduntur.

Myelos, Medulla.

30 **M**Edulla emolliendi indurata, et scirrho infestata corpora uires obtinet. Primæ uero bonitatis prærogatiuam habet medulla ceruina: proximum bonitatis honorem uitulina: taurorum nanq; atq; hircorum medullis plus acrimonix & ariditatis inest. Cæterũ medulla ex ossibus pinguior & mollior est: spinalis autem durior, squalidior ac sicciior.

Mycetes, Fungi.

FVngi frigidi admodũ ac udi temperatura sunt, & sanè inter eos sunt, qui comesti enecant, atq; in primis quicunq; eorum naturam mixtam habent qualitate putredinosa.

40 **M**Yos otis, qd est auriculæ muris historiã explicauimus in uoce asine.

Myza.

MYza arboris cuiuspiam fructus est, exilior quidem prunis corpore, Muiribus uero proximus, atq; omnino etiã æqualis.

Myrice, Tamarix.

MYrice secantem & detergentem potestatem sortita est, citra perspicuam tamen desiccationem, accedit illis nonnulla quoque stipticitas: Eamque sanè ob causam decoctum ipsius lienosis subuenit potum, medeturque dentium doloribus. Fructus porro eius & cortex gallæ uiribus per omnia respondent. Cinis postremo arboris huius multo exuccior est.

Millefolium tam ualidam habet arefaciendi potentiam, ut uulnera glutinet. Myriophyllum, Mille folium, Supercilium Veneris.

MYrrha, quæ myrrhis quoque dicitur, secundi est calfacientium ordinis, 10
partium quandam subtilitatem annexam habens. Radix eius iucundo naribus odore, gustu dulcore blandit. Eadem non solum cit menstrua, uerum etiam pectus atque pulmonem expurgat.

Myrrhine, Myrtus.

MYrtus, ex diuersi generis substantijs composita hæc planta est, exu-
perat tamen in ea frigidum terreum: inest etiam tenue quiddam
Myrtis. calidum: cuius ergo arefacit impensius. Cæterum myrtula adnascens myr-
ti ramis ac truncis soboles tumens, quam myrtida appellari solent, multo ma-
iore in exiccando & astringendo uel reliquis myrti partibus est. Folia item
arida ualidius quam uiridia desiccant. Porro fructus atque succus eandem 20
habent facultatem, tum foris imposita, tum intro sumpta in corpus.

Moly, Ruta syluestris.

MOly, quod peganon agrion, hoc est rutam agrestem uocant aliqui,
nonnulli uero armanam, Syri besafan, ea sanè herba in calfaciendo
in tertio censetur à media temperie excessu, cum subtilitate essentiae: Quare
crassos, uiscidosque ac lentos humores incidit ac discutit, lotiaque prolicet.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA N.

Nascaphthon.

NAscaphthon, alij nacaphthon uocant, odoramentum est Indi-
cum, aduersus constrictiones muliebrium locorum, ad suffitus 30
praesenti & egregio praesidio uaporatur.

Napy.

NApy in calfaciendo & arefaciendo in quartum usque recessum peruenit.
Nardustachys, Spica nardi.

NARDI spicae radix excalfacit quidem excessu à medijs primo, desic-
cat uero secundo: habet autem & astringentis quiddam substantiae, cum
acrimonia nonnulla et amaritudine leuiuscula: Eamque ob causam iocinori
& stomacho eximie conuenit. Foris porro adhibita, uel intra corpus sum-
pta, lotium quoque proritat, in uentre & intestinis consistentes fluxiones arefa-
cit. Maiorem uim habet ad omnia nardus Indica, & nigrior que Syriaca. 40

Nardus Celtica, hoc est Gallica.

NARDUS Gallica predictae iam pridem similis quodammodo facultatis est,
cæterum in omnibus debilior, praeterquam ad ciendum lotium. Caloris
enim uero plus que dicta spica, minus uero astrictionis à natura sortita est.

Nardus

Nardus orea, Nardus montana.

Nardus, quæ in arduis locis ac montibus (unde & montana uocatur) prouenit, quæ & thylatitidis atq; pyritidis nuncupata est, his quæ memorata modo sunt, uiribus est ad omnia inferior.

Narthex, Ferula.

Ferulæ semen attenuandi calfaciendiq; uim obtinet. Cæterum ea quæ interius cõplectitur medulla uiridis, etiam astrictoriæ qualitatis particeps est: Cuius rei gratia sanguinem per sputa eiectantibus, & his qui diutina stomachi infirmitate alui fluoribus uexantur, remedio est.

10 Narce thalassia, Torpedo.

Torpedo marina uiuēs adhuc, dolentibus capite scite adhibita, capitis indolentiam conficit, eodem illo uidelicet torpore, quo membra hominis solo contactu suo torpescere facit. Cæterum uiuus etiam dum pisciculus Narce in oleo elixus, reddit sanè id ad uehementes articulorum dolores mitigandū, si illo inungantur, optimum. Sedem præterea inuersam aut procidentem etiam coërcere torpedinem appositam asserunt.

Narcissus, Bulbus uomitorius.

20 **N**arcissi radix exiccatoriæ facultatis est, usq; adeò ut uulnera etiam grandia cõglutinet, usq; ad præcisiones, quæ circa tendones contingunt. Habet uero nonnihil absterforiæ & euulsuæ insitum potentiæ.

Neuras, Poterium.

Neuras, aliqui poterium nūcupant, uim arefaciendi citra erosionem tantā obtinet, ut præcisis neruis glutinandis sufficiat. Cæterū radices ea potissimū prouincia regnant, cum impositæ, tum in potu sumptæ.

Nerium, aut Rhododaphne.

Neriū uel rhododaphne foris corpori cataplasmatibus modo illitū, distrahendi facultatē possidet: intra uero corpus sumi letale est.

Nymphæa.

30 **N**ymphæa desiccantis est potentiæ absq; morfu: Ventris itaq; flures reprimit & compescit, semenq; desiccatur, & profluuium eius quæcunq; retinet. Porrò nymphæa candida radice prædita, in cunctis ualentior est, adeò ut muliebri quoq; medeatur profluuium, si cum uino nigro austeroue potetur. Cæterū cui atrii coloris radix est, habet ea quidam absterforium, ac proinde uitiligines, quos ἀλφὸς Græci uocant, aqua admixta exterit. Capillorum defluuium, quæ alopeciæ dicuntur, illita cum pice liquida refarcit & instaurat.

Nymphæa alba.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA X.

Xanthion, Lappa.

Xanthion herbam nonnulli phasganion uocant, eius semen distrahendi præditum est potentia.

40 Xiris, Iris syluestris, Gladiolus' ue.

Xiris, siue xyris cum tenuitate partiū, distrahēdi euellēdiq; facultatē obtinet, nempe siccam, multo etiam amplius semen, quod quidē & lotium ciere, & lienem induratū sanare potis est.

Xiphij radix attrahendi, disijciendi, & exiccatoriam denique facultatem sortita est.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA O.

Sorbus.

Orbus arbor, cuius fructus græce *σα*, & à quibusdam *σα*, hoc est sorba nuncupantur, astringentis quidem facultatis, sed longe imbecillioris quam mespilus.

Othonna.

Sunt qui othonnâ herbæ cuiuspiã succũ esse affirmant, nasciç in Arabia quæ ad Aegyptũ est: alij lapidẽ Aegyptiũ esse credũt. Habet hæc plantula uirtutẽ abstergendi & erodendi: atq; ob hanc caussam cuncta quæ oculis tenebras offundunt, aciei officiunt, haud instrenue exerit.

Oenanthe.

Oenanthe, multiplex sanè atque plurifarius floris labruscæ usus est. Hæc uero oenanthe ualidam habet astringendi potentiã, & humectandi, maxime ea quæ circa aluum. Cæterum aliam huic potestate contrariam describit Dioscorides, quam eijcere secundas, & urinæ stillicidio, morboç regio mederi asserit.

Oenos, Vinum.

Vinum calidum est & siccũ in secundo à temperatis ordine: sed ualde antiquum in tertio: mustum uero in primo.

Oesypus, Lana succida.

DE lana succida ac sordida in sermone de lanis explicatum est.

Olynthi, Grossi.

Grossi acrem habent & distrahentem potentiam, ratione succi totius arboris quẽ in se cõtinent. Qua de re elixi, duros tumores dissipant: crudi uero formicas & thymos eijciunt.

Olostium.

Olostium cum stipticitate sua exiccatoriæ facultatis est, cuius nomine medendis ruptis eo subinde utuntur.

Omphacion, Ex acerbis uuis succus.

Omphacion succus est ex intempestiuis, hoc est immaturis uuis expressus, acerbum ualde, & desiccans secundum tertium excessum. Quamobrem affectibus cum fluxione coniunctis, præsertim stomacho cibum non continententi succurrit.

Onagra.

Onagran, sunt qui onotheran, & qui onothurim appellãt, frutex est arborosa, cuius radicẽ si ad morem cataplasmatidis imposuerit quis, immania hulcera mitigabit.

Onoma seu Onosma.

Oнома, uel onomis, uel phlomitidis, uel ononis, ex acri & amara conflata est qualitate. Quare folijs eius è uino potis, foetus in utero interficit, & mortuos expellit.

Onobrychis.

Onobrychis, Opaca.

Onobrychis rarificæ & absterforiæ facultatis est. Panos itaq; dissipat, stitilicidijs urinæ medetur, & sudores elicit.

Oni, Millipeda.

Millipeda (quos *ἄβυς* Græci appellant) quæ in gyrum se conuoluunt, distrahendi & arefaciendi uires obtinent. Quocirca cum uino epotæ, mictionis angustia & morbo regio opitulanti. Angina uexatis cum melle illiniuntur. Cæterum cum rosaceo trita, & calfactæ in cortice mali Punici contra aurium dolores instillantur.

10 Onyches, Conchulæ Indica.

Onyches testæ sunt conchularum Indicarum, quæ suffitu adhibitæ, præfocatione uteri concidentis foeminas excitant, pariter & morbo comitiali oppressos: Potæ uero uentrem turbant.

Ononis.

Ononis radix in calfaciendo tertij quodammodo ordinis est. Cortex uero eius repurgat & dissecat: quo nomine calculos cõminuit.

Oxos, Acetum.

Acetum mixtam habet facultatem, nempe algentem pariter & calidam, utranq; rararũ partium: Vincit autem caliditatem frigiditas.

20 Sed arefaciendi tantam facultatem obtinet, ut in tertio desiccantium ordine censerì promeruerit.

Oxycanthos, Oxycantha.

Habet hæc arbor oxycanthus ut agresti piro figuram similem, ita & facultatē neutiq; absimilem, tenuium partium. Fructus nō piro syluestri, sed myrtis forma & figura, ne & uiribus dicam, respondet.

Opos, Succus.

Opus siue succus, quem ueluti per excellentiam tum Cyrenaicũ, tum Medicum, tum Syriacum nuncupant, singuli quidem calidioris admodum sunt potentiæ, & flatuosi: omnes tamen caliditate & partium

30 subtilitate exuperat Cyrenaicus.

Origanus.

Origani omnes species incidendi, extenuandi, desiccandi, calfaciendiq; potentiam fortitæ sunt, in tertio à medijs recessu.

Oreoselinon, Apium montanum.

Apium montanum consimilis ad unguem apio est potentiæ, cæterũ ualentioris interim.

Orobanche, Eruangina.

Orobanche aridam & egelidã habet temperiem in ordine primo.

Orobus, Eruum.

40 **E**ruum in calfaciendo ordinem fortitur primum, in desiccando uero secundum, & est gustantibus amarum atq; ob id quidem dissecat, & abstergit, & ab infarctu obstructione ue liberat. Plusculum uero assumptum, sanguineum humorem per lotium agit.

Orminon, Geminalis.

ORminon assimilem habet marrubio cum formam tum caliditatem. Modice uero desiccatur atque detergit: in concubitu proinde incitat, oculorum crassitudines cum melle illitum expurgat, oedemata disijcit, paxillos infixos spinasque euellit. Caeterum orminon syluestre satiuo non parum est ad omnia potentius.

Oryza.

ORyza stipticitatis alicuius est particeps: quam utique ob causam uentrem solutum leniter astringit atque compescit.

Orchis, Testiculus canis.

ORchis herba, appellatur etiam cynos orchis, hoc est testiculus canis, bulbo aequalem & geminam radicem obtinet. Maioris quidem facultas, est humida & calida, ideoque in Venerem stimulat: Minoris uero radice temperamentum calidum est & siccum. Ediuerso igitur tantum abest ut in Venerem succendat, ut eam potius extinguat.

Orchis serapias.

ORchis, quem & serapiada cognominant, aliqui uero triorchim, uehementiore habet quam superior arefaciendi potentiam. Quapropter tumores discutit, hulceraque sordida & putrescentia egregie expurgat. Serpentes item hulceribusque, quos herpetas nominant, idem orchis medetur. Siccatus multo impensius desiccatur, eo quod subastringat. Quin & uentrem eadem uicem cum uino pota sistit.

Osiris.

OSiris herba, ex qua scopae neuntur, amara: obstructions iocinoris & adiacentium partium expediens.

Ossa.

OSsa cremata uehementiore habent disijciendi arefaciendique potentiam, in primis uero, quorundam sententia, hominum.

Ossa suum.

Talum suillum combustum, inflationibus & strophis mederi quidam afferunt. Est qui quum ossa deusta potui exhibuisset comitali morbo oppressis & articulorum doloribus obnoxius, sanitati eosdem restituit.

Talum bouis.

Sunt qui talum bubulum crematum labefactatos dentes constabilire afferunt: Cum melle uero sumptum, rotundos lumbricos profligere. Adiecto oxymelite lienem induratum liquat. Leucisque illitum prodest. In Venerem excitat.

Ossa femoris bouilli.

Femora porro bouis cremata, inque potu assumpta, sanguinis quascunque eruptiones, & caetera quoque alui profluvia reprimunt ac sistunt.

Ostraca, Testa.

Testa ex fornacibus leuigata siccificam & abstersoriam facultatem obtinent. Quocirca dentes exterunt, illitae cum aceto, pruriginibus, & quae

& quæcunq; pueris in capite erumpunt hulceribus ac pustulis, quæ græce exanthemata dicunt, & misera pedum ualitudine laborantibus podagricis ue opitulatur. Cum cerota strumas, quæ chceradas Græci, hoc est scrophulas nuncupant, ostraca disijciunt.

Ostrea.

Ostreorum testa cremata congenerem habet cum buccinorum testis effectū, subtilioris tamen est essentia. Quæ igitur in facie oboriuntur uitia, & quascunq; uultus notas exterit, dentes dealbat. Eadem si lauetur, mordacitatem amittit. Ad humida corporis hulcera carne implenda, inducendæq; cicatrici optimum medicamen habetur.

οὐρὸν, Lotium hominis.

VRina quælibet temperamento calida est, & acris potentie. Cæterū humana omniū fermè cæterorū animalium impotentior, adq; omnia debilior est, præterquam porcorum testes exectos habentium: ualentius uero abstergit, quam in peste aliqui potantes, seruati euaserunt. Lepris præterea & putrescentibus hulceribus, foetidisq; capitis hulceribus, quæ achoras dicunt, fursuribusq; medetur. Pedum postremo offensionibus attritibusq; nisi inflammatis opitulatur.

Vrina impubis puelli.

INter mortalium lotia primas omnino tenet in efficacia, urina impubis pueri, ex qua & chrysocolla efficitur.

Vrina muli.

VRina mulorū remedijs quibus morbo articulari mederi consuevit, egregie conuenit.

Vrina caprarum & camelorum.

Lotium caprinum, atq; chamelorum uentrem subducendi facultatem obtinet: Qua quidem ratione potissimum aqua inter cutem laborantibus potui utiliter præbetur.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA P.

Pancration.

Pancratium scyllæ imaginem refert ac uires, præterquam quod ad omnia imbecillioris est affectus.

Paliurus.

Paliuri cum folia tum radix acerbescunt: quocirca uentrem solum sistunt, & panos non admodum calentes discutunt. Fructus insuper tantam habet dissecandi uim, ut lapillos atterat, & pectoris pulmonisq; excreationibus subueniat.

Panax Heracleum.

Panax Heracleū, unde fit succus, qui appellatur opopanax, tertij calfacientiū à temperatis excessus, exiccantiū uero secundi, emolliendi distrahēdiq; facultatē obtinet. Cæterū cortex eius uiribus inferior est q; succus: habet uero absterforium quiddam, & carnem sufficientem procreat. Fructus mensibus proritandis medicamentum appositissimum.

L

Panaces Asclepion, & Chironion.

PAnaces Asclepium, atq; Chironiū dicto panace calidiora sunt: quae propter floribus eius & semine medendis hulceribus extreme malignis, quae cacoëthe dicuntur, & ad panos curandos utuntur.

Papyrus.

PApyrus per se quidem inusta materia quaedam est: cremata uero arefaciendi uim habet, quemadmodum & charta deusta. Ad singula tamen papyri cinis uiribus multo inferior est.

Paronychia, Vnguinālis herba.

PAronychia herba ab effectu nomen sortita est, quod uidelicet abscessui qui ad humani unguis radices coit, paronychie presenti remedio est. Facultas eius tenuē habet essentiā, & siccificā, & mordacitate uacantem.

Pentaphyllos, Quinquefolium.

QVinquefolium herba desiccatur quidem in tertio à medijs excessu, ceterum minime acris est, ob eamque causam multiplicis admodum usus est.

Peplos herba.

PEplos quidam, alij mecona aphrode, hoc est papauer spumosum appellant, & hic fruticulus lac obtinet, atq; tithymallorum modo expurgat.

Peplion.

PEplion, & hæc quoque plantula lac possidet, prouenitque magna ex parte maritimis locis. Cetera quidem superuacua & inutilis, semen uero eius feruens, haud aliter quam pepli semen euacuans atq; emundans.

Peperi, Piper.

Piper longū. **P**Iperis quidem radix uiribus suis costo assimilatur: ceterum fructus eius, recens quidem suppullulantis, piper longum est: ualenter cum calidum tum humidum est, sicuti omphax.

Piper album.

PIpere atro acrius piper candidum est: nam illud iam quasi perustum est: ambo autem excalfaciendi arefaciendique ualidam uim obtinent.

Pepon, Caro cucumeris.

PEpon abstergentem uim participat: quamobrem eius ueluti caro discolorē ueluti à sole cutem, atq; consimilia cutis uitia exterit. Ceterum semen peponis renes obturatos obstructione uindicat.

Periclymenon, Inuolucrum maius.

PERICLYMENI tum semen tum folia incidētis pariter & calfacientis sunt potentiae, tantę quidem, ut quadraginta diebus pota, lotium cruentum proliciant & educant. Ad minuendos lienes, & ægre spirantibus iuandis, totidem diebus utiliter è uino potatur.

Peristereon, Verbenaca.

PERISTEREON hætenus arefaciendi astringendique potentiam habet, ut uulnera conglutinet, & sanguinis eruptiones sistat.

Persæa.

PERSÆA arbor est Aegyptia, cuius folia tantam desiccandi & constipandi uim obtinent, ut queant sanguinis eruptiones compescere.

Petalites.

Petalites.

Petalites tertij à tēperatis in arefaciendo recessus est, quo fit ut aduersus cacoëthe, & hulcera phagedænica tātōpere usus eius cōmendat̃.

Petroselinum.

Petroselini semen calfaciendo & exiccando in tertio censerio ordine promeretur, unà cum incidendi effectu: inde menstrua & lotia affatim promouet, & minime spirituosum est.

Peucedanum.

10 **P**eucedani quidem cum succum tum liquorem potenter calorificum, disijcientem, & attenuantem usurpamus: Olfactu nanq; & in potione intra corpus sumpta, iuxtà morbis in pulmone ac pectore ex crassitudine & tenacitate humorū prouenientibus prodesse credunt̃. Porrò lenibus etiam induratis auxilio sunt. Sæpe etiam dentium perforatorum cruciatus, cavitati exesæ impositus liquor extemplo placauit. Quin affectibus etiã cunctis circa neruos cōsistentibus impēdio cōgruit. Sed & radicis cū adhæc, tum ad squamas ossibus detrahēdas usus est. Hulceribus item dolosis, quę cacoëthe uocant̃ auxiliū presentaneūq; remediū affert. Excalfaciens quidē atq; desiccans gradu à media temperie secundo.

Peuce, Picea.

20 **P**icea unà cum pino similem quidem, sed in omnibus temperatiorem facultatem fortitur.

Peganon, Ruta.

Rvta syluestris quartæ calfacientiū & desiccantium classis censetur: domestica uero tertię. Ex qua sanè caussa crassos tenacesq; humores disseccare & disijcere potis est, & lotia quoq; ciere. Sed & subtilium est partium, & aphyson, hoc est citra sufflationem. Hinc est quod extinguendo spiritus, Veneris appetitum cohibet.

Pissa, Pix.

30 **P**ix arida quidem desiccatur, distantia à temperatis secunda, minus uero est calida q̃ sicca. Liquida cōtrā pix habet nōnullam abstergendi, concoquēdi, distrahendiq; potentiā, & in gustu acrimoniā. Quāobrem leprosos ungues eximunt, impetigines detergunt, & tumores maturant duriores: ad ea omnia liquida potentior ualidiorq; est: quocirca suspiciosos, & pectore suppuratos, quorum hos gręce *εμπυρικός*, illos *αδμαλινός* uocant, linctā adiuuat. Sicca uero pix uulnera eximie conglutinat.

Pisselæon.

Pisselæon liquidę picis proles est, sed essentia multo subtiliorū partiū.

Pistacium.

40 **P**istaciorum fructus commansus, nō stomacho tantum amicus & utilis mediocriter est, uerum præter hæc iocinoris quoq; obstructiones expedit, atq; in primis summorū, beneq; fragrantū eorundē operimentorum in uino elixatio. Ad hæc aduersus serpentium etiam morsus ac commodatus est.

Pityides.

Pityides fructus est picearum aut pinus mixtam habens facultatē, partim uidelicet acrem, partim uero acerbescens. Quare promanantibus ex pectore spuitionibus, plurimum adiuuenti confert.

Pityocampæ, Picearum erucæ.

Picearum erucæ, quas *πιτυοκάμπτως* Græci appellant, iisdem ad unguem uiribus, quibus cantharides & buprestes præditæ sunt.

Piceæ cortex.

Piceæ cortex tantam habet astringendi facultatem, ut intertriginibus igneque ambustis ad morem emplastri impositus opem non instrenue ferat. Ventrem insuper lubricam cohibet si potetur. Cortici uis quædam inest hulcerum conglutinatoria.

Pityusa.

Pityusan nonnulli tithymalli speciem esse autumant, eo quod lac perinde atque ille habeat, & similem in purgando uim obtineat.

Platanus.

Platanus humidiores & frigidiores facultates possidet, hinc & folia eius uiridia inflammationibus nascentibus auxilio sunt. Cortex autem & galbuli seu pilulæ siccioris sunt potentia, adeo quidem ut in aceto elixi, dentium cruciatus leniant, ambusta uero cum adipe sanant. Cortex porro crematus, desiccatorius magis & abstergentior redditur, hactenus quidem ut lepris hulceribusque perhumidis medeatur.

Pneumon, Pulmo agninus & suillus.

Pulmo agninus & porcinus in pedibus calciamentorum attritus pulchre sanare creditur.

Pulmo uulpinus.

Pulmo uulpeculæ inueteratus si in potu sumatur, anhelos ac suspiriosos sanitati restituit.

Pulmo marinus.

Pulmo marinus recens concisus, podagricis & pternionibus oppressis præsentaneo est remedio.

Polemonion.

Polemonium, sunt qui phileteron aut philetæron nominant, tenuis est essentia & exiccatoria; quo quidem nomine aliqui curandis coxendicis doloribus, dysenterijs item & indurato lieni medendo radicem eius cum uino potandam magna utilitate exhibent.

Polium.

Polium exilius gustuique amarius, quo ad antidota subinde utimur, in tertio est calfacientium & arefacientium à symmetris censu ac ordine. Laxat igitur ab obstructione intestina omnia, lotium & menstrua trahit, grandia conglutinat hulcera uiride; aridum uero rebellia, quæ cacoethe dicunt, hulcera conglutinat.

Polygalon.

Polygalon.

Polygalon modice austerum habet folia, hæc quidem si in potu sumatur herba, lac procreare uidetur. Temperamentum habet haud obscure calidum & humidum.

Polygonaton.

Polygonatum mixtam non potentiam solum, uerum qualitatem quoque sortitum est: constat enim astrictione, acrimento, amaritudine, & insuauitate quadam fastidiosa, explicatu difficili, unde non admodum ad multa est usui, præterquam quod radicem eius nonnulli emplastri modo

1° illiniunt, & faciei neuos eadem detergant.

Polygonon, Seminalis.

Polygonum habet quiddam astringens quidem, sed uincit in eo aquosum, frigidum, in excessu à mediocribus secundo. Quãobrem eos qui bus æstuat & flagrat stomachus, ad morem cataplastatis impactum adiuuat, & sacros ignes, & feruentes inflammationes, & si quid est aliud eius generis affectionum. Profluuiam retundit, adhuc siccificum esse apparet. Est denique mas quam mulier ad omnia ualentior.

Polycnemon, Putealognthria.

Polycnemum calidum est & siccum in secundaria distantia, in tantum

2° ut uulnera conglutinet.

Polypodium, Filicula.

Polypodium citra mordacitatem impensius desiccatur, idem in potu haustum purgat per inferna.

Pompholyx, Bulla, Spodium, Cinerula.

Pompholyx arefacit absque mordacitate, ita quidem ut carnositas atque alij omnibus extreme malignis huiusmodi succurrat. Inditur ob hoc etiam collyrijs ocularibus.

Porphyra, Purpura.

Purpura cremata æqualem habent ostracis potentiam, cæterum eandem testæ in oleo decoctæ, capillos fluentes roborando seruant: sed cum aceto sumptæ lienes turgentes sanant. Eadem suffitæ, mulieres ex uteri strangulatione concidentes excitant, secundasque expellunt.

Potamogeton, Fontinalis herba, Beta folium.

Fontinalis herba, quã græce potamogetona uocant, refrigerat & adstringit proxime seminali, uiribusque omnino respondet polygano.

Poterrhion, Poterium.

Poterrhion, sunt qui uocent phœnion, huius fruticis radices concissæ, neruorum præcisiones & uulnera illita conglutinant. Quinetiam potum herbae eius decoctum, neruorum reliqua uitia adiuuat.

Prasion, Marrubium.

Marrubium calidum quidem est in ordine secundo, siccitate uero huiusmodi ordinis limites excedit, iocinoris & lienis obstructions expedit, & quæ circa thoracem & pulmonem impetunt, expurgat, mensesque retentos prouocat. Cæterum ad cataplastatis morem impositum abster-

gēdi discutiēdiq̄ uim obtinet, uel ut alij sentiūt, abstergēdi & dissecādi.

Prason, Porrum.

POrrum prauum succum generat, & acrimoniam possidet, ut autor est Dioscorides, graueq̄ & tumultuosum parit infomnium, aluo accommodatur, urinam ciet, & attenuat. Habet præterea nonnihil absterforium. Idem cum ptisana decoctū, pectoris uitia per excreationes emendat. Porri præterea semen renum inditur remedijs. Folia nonnulla sunt astringendi facultate prædita: Qua ratione expressus eorum liquor, sanguinem erumpentem reprimat ac sistit.

Prinus, Ilex.

PRinus cōgenerem & æqualem cum robore habet facultatem, multo tamen in omnibus ferme ualentior est.

Propolis.

PPropolis (est autem ea sordes, quæ legi in aluearibus potest) in calfaciendo quidem tertium sortita est à symmetris recessum & ordinem, neq̄ tamen abstergit ita multum, atqui moderate interim: non paucam ad hæc habet substantiam in se tenuē, & ab infarctu, obturationeq̄ uindicandi asserendiq̄ potentiam.

Ptarmice, Sternutamentaria.

STernutamentariæ herbæ folia, odore sternutamenta proritant. Vniuersus uero breuis fruticulus, uirēs, sugillata liuoresq̄ alios ex sanguine in loco contuso collecto prouenientes disijcit: Est etenim caloricæ & exiccatorie facultatis: Viridis quidem in secundaria à medijs distantia: desiccata uero in tertia.

Ptelea, Vlmus.

VLmus exiccantem & absterforiam uim obtinet: quo fit ut uulnera conglutinet. Multo uero amplius cortex, si recens ligaminis instar uulneribus circumligetur: lepris præterea cum aceto opitulatur. Radices eadem potestate regnant, quarum decocto rupta, quæ topico calouē egent, aspergenda & fouenda sunt.

Pteris, Filix.

Filix siccificam habet potentiam, gustuiq̄ amaram. Quamobrem foetus in utero interficit, & latos lumbricos enecat & eijcit, quatuor drachmarū pondere in aqua mulsa sumpta. Quoniam autem paulum habet astrictionis, fit ut hulceribus imposita uim ualenter desiccandi, citra tamen ullam uel mordacitatem aut erosionem obtineat.

Pycnocomon.

PYcnocomum distrahentis & acris est potentia: proinde folia ipsius panos & furunculos discutiunt. Semen uero ad hæc etiam infixum cor poris extrahit. Radix autem flauam bilem exhaurit.

Pyrethrum, Saluaris.

PYrethri radix deurentem seu causticam sortita est facultatem, qua sanè dentiū perfrigeratorū cruciatibus subuenit, succurrendisq̄ cum tremore

tremore algoribus sub circuitū cum oleo infricat. Cōtra corporis partes torpentes atq; flaccidas & resolutas, eximiū hęc radix præstat remediū.

Pyros, Triticum.

TRiticum primi est ordinis excalfacientiu, medium aut̄ inter utrunq;, ariditatis scilicet & humiditatis excessum, locū possidet: adhęc lento ris nonnihil, & uirium ab obstructione liberantium fortitum est.

Pityæ, Coagula aliquot animalium.

COagulū in uniuersum quoduis acrem, attenuantē, disijcientē item, & nimirum exiccatoriam quoq; facultatem habere consuevit. **L**e¹⁰ poris uero coagulum, comitialibus, si cum aceto potetur, & foeminarum fluxionibus succurrere traditur. Quin & lac quoq; in uentre in grumos concretum soluere consimiliter, & ex pectore prouenientes sanguinis excreationes compescere affirmant. De equino autem coagulo productum est, coeliacis, intestinorumq; torminibus cum primis succurrere. Phocæ postremo coagulum pares castorio uires obtinet.

Coagulum lea
porinum.

Coagulum equi

Phocæ coa
gulum.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA R.

Rhacos, Pannus.

Rhacos quælibet (aut si mauius pannus) combusta, si quidem fuerit lanea, pares lanæ crematæ ex qua textitur uires possidet. **L**inteum uero deustum tenuis essentia, fumum exhalat emit²⁰ titq;, usque adeo ut destillationes à capite in subiectas partes in farctu & obturatione laxet, & muliebrum locorum suffitibus accommo detur: iam etiam (ut semel dicam) pannus quilibet combustus proximam lanæ facultatem obtinet.

Rhamnus, Spina alba.

Rhamnus frutex arefacit quidem distantia secunda, refrigerat uero in prima. Qua ratione herpes unà cum ignibus sacris non admodum feruentibus curat. Cæterum ad hęc tenerorum eius foliorum usus summopere commendatur.

Raphanos, Radicula.

Raphanus quidem ex eorum numero est, quæ excessu tertio calfa³⁰ sciunt, desiccant uero secundo: syluestris aut̄ in utroq; efficacior est. Ambarum semen, planta ualentius est: habet insuper discutiendi sugillata, & cæteros id genus liuores potestatem.

Rheum, Rha.

Rheum nonnulli rha nuncupant, cōstat terrena, frigida, subtiliumq; partium essentia, aërea item, calida & leuiter acri. Quamobrem non conuulsis modò, sed fracturis etiam & orthopnoeæ eximie conducit, li⁴⁰ uidaq; partim disijcit, partim constringit: quo nomine sanguinē expuentibus, coeliacis, & intestinorum torminibus prodest. Vtriusq; porrò ratione iocinorosos maxime adiuuat.

Rethinæ, Resinæ.

Resinæ omne quidem genus calorificam habent & exiccatoriam na

Resina terebinthina. tura facultatem. Cæterum primas non iniuria meruit, aut certe bonitate nulli secunda est resina terebinthina, siquidem multifarijs dotibus est prædita: non enim distrahit modò, sed emollit etiam, & tenuem habens insuper essentiam, abstergit: quo utiq; fit, ut pforis quoq; medeat. *Pinea.* Acrior porrò quodammodo est resina pinea, & hac quoque magis strobolina, neq; tamen quàm terebinthina magis distrahunt, neq; etiam uiolentius euellunt. *Strobolina.* Mediæ omnino inter illas habentur tum temperaturæ tum facultatis picea & abietina. *Picea, abiegna*

Rhoda, Rosa.

Rosarum uis atq; natura cõflata est ex aquea substantia, calida & adstringente atq; amara. Ceterum flos rosarum adhuc ualidius astringit, & eam ob causam desiccandi quoq; facultas inest.

Rhodia rhiza, Radix rhodia.

Rhodia radix in calfaciendo inter ea quæ secundi eiusdem qualitatis ordinis sunt censenda est, quæ ut tenuium partium existit, ita distrahentis etiam facultatis est.

Rhoza, Malum granatum, seu Punicum.

Mala Punica dulcia.

Mala granata, quæ & citrea, & punica dicuntur: Dulcia in totum adstringentem qualitatem obtinent prædominantem, quapropter non refrigerant solum, uerum etiã desiccant: Cæterum ut breuiter dicam, dulcia reliquis quibusuis minus utriusq; dictæ facultatis possident. Austera aut maiorem quidem refrigerandi uim habent, sed sicciora sunt, & stomacho minus noxia, & eundem etiam oblectantia. Mala porrò granata acida, præterquã quod refrigerant, ampliorẽ quandam habent incidenti facultatem. Quin & acini ipsius succo astringentiores & exiccantiores sunt. Iam uero & malicoria, quæ lemmata sidia, hoc est putamina & cortices mali Punici uocantur, his omnibus multo amplius tum acerbescunt tum arefaciunt. Proximam atque comparem etiam his naturam habent Cytini, qui mali punici flores sunt.

Cytini.

Rhus.

Rhoos, qua coriarij utuntur, & ob id à Grecis *Βυροδιον*, à Romanis coriaria nuncupata est, tum fructus tum succus medicis in usu potissimum sunt, ualde astringentis quidem & siccificæ qualitatis in excessu tertio, abstergentis autem secundario.

Rhypos, Sordes, Strigmenta.

Strigmenta sordes ue ex ære statuarum & uasorũ in palæstris in quibus largum oleum inhæret, continens aliquid eruginis, distrahendi, & moderate arefaciendi, emolliendiq; uim obtinēt, atq; ob id quidem immaturos panos disijciunt. Cæterum de strigmentis ex palæstra unã cum puluere & deciduo ceromate collectis, quæ *πύμι* à quibusdã uocantur, iam pridem de sudore traditum est. Sordes postremo quæ in auribus colliguntur, rediuiuis, quas paronychia græce nuncupant, optimum remedium esse perhibent.

Sordes aurium

De his

Sagapenum.

Agapenum liquor est ferule, calidæ & subtilis admodum essentia. Habet autem aliquid absterforium, quo oculorum quidem cicatrices exerit, suffusionibusque eorum accommodatur.

Salamandra.

Salamandræ combustæ cinerem nonnulli medicaminibus, quæ erodendi uim habent, & quibus succurritur lepræ, ac psoricis denique facultatibus confundunt.

Samsychon, Maiorana.

10 **M**Aiorana calfaciendi & arefaciendi uim habet in tertio excessu. Constat præterea ex tenuitate partium, & distrahentis est potentia.

Sandaracha.

Sandaracha deurentem & causticam, perinde atque auripigmentum, facultatem obtinet.

Sandix.

Sandix tenuium quidem est partium, & temperaturæ exiccatoris, nondum tamen exalfacientis.

Saprotēs xylon, Caries lignorum.

20 **C**Aries lignorum, potissime quæ ex ulmo colligitur, humoribus infarcta hulcera expurgat, & carne implet.

Sapon, Sapo.

SApon absterforia facultate prædita est.

Sarcocolla.

ARboris in Perside nascentis lachryma sarcocolla est, quæ uim & naturam habet opplendi & obstruendi, quæ Græci uocant emplasticam, contra mordacitatem desiccans, atque ob id uulnera quoque conglutinare potis est.

Saxiphragos, Saxifraga.

SAxifraga non urinam solum proliciendi, sed calculos etiam comminuendi prædita est potentia.

30 **S**atyrium, Triphyllon.

Satyrium, uel ut alij quidam nuncupant triphyllum, temperaturam habet humidam & calidam, & spirituosum est ac flatulentum: Quamobrem impetus ad Venerem incitat atque adauget. Tradunt aliqui id ipsum cum uino astringente haustum, non nisi recta ceruice spirantibus succurrere. Atqui Galenus in eo, quæ *πρόδι τῆς θηριακῆς*, hoc est, de theriaca inscripsit, triphyllum inquit, hyacintho quadantenus simile est, aëre prægnans & intumescens, semen habet syluestri cnico simile. Elixæ huius herbæ decoctum phalangij quidem aut uiperæ morsui, si eo foueatur, opitulari. Sano autem ait, eiusdem potio exhibita, consimilem affectum his qui ab aliquo horum demorsu sunt, inducit.

Saura, Lacerta.

40 **D**elacertæ iocinore quidem ac capite, suo explicatum est loco: ceterum uerua lacerta dispalata & imposita scorpionis ictibus, remedio est.

Selinon, Apium.

A Pium tãto calore præditũ est, ut lotia, muliebresq; purgationes pro-
aritet, flatulentos spiritus extinguat, atq; semen potius quã herba.

Seris, Cichorium.

Seris holus subamarum est, frigidi admodum ac humidi temperamen-
sti, sed astrictoriã quoq; qualitatis est particeps.

Seriphum.

Seriphum calfaciendi in secundo excessu, arefaciendi uero in primo fa-
scultate præditum est, absinthio quidem cum forma, tum sapore re-
spondens, præterquã quod non æque ut illud acerbescit & astringit, im-
pensiusq; calfacit, & magis quã absinthiũ lumbricos interficit. Stoma-
cho adhãc nonnihil infesta ac noxia est.

Sefeli.

Sefeli cum radix, tum, & maxime quidem, fructus tantopere cum par-
tium quibus conflata est, subtilitate pollet, ut urinam cieat, aduersum
comitiam præterea morbum, & orthopnceam opem conferre assolet.

Sepiã testa.

Sepiã testa cõsimili quidem ostreo prædita est potentia, sed tenuiori-
bus cõstans partibus, maiorẽ abstergendi uim obtinet. Qua de caus-
sa si cremetur cum sale fossili, oculorum ungues extenuat. Inusta uero &
intrita palpebris ficosis, exerit uitia. Aspredinibus item quã reliquã cu-
tem impetunt ac uexant, abstersione egregia medetur.

Sefamoides.

Sefamoidis candidi semen, in calfaciendo, abstergendo, atque in rum-
pendo triumphat.

Sefamum.

Sefamum pinguitudinis plusculum, uiscosiq; non parum cõtinet. Eam
sob rem emplasticam, hoc est oplendi uirtutem, emolliendi item, cal-
faciendiq; non in summo potestatem obtinet.

Seps, Lacerta chalcidica.

Seps, quam aliqui lacertam chalcidicam appellauerunt, in uino bibita,
à se illatis mordicibus succurrit.

Sialon, Saliua.

Sialon, saliuua hominis ieiuni distrahentem & abstergentẽ obtinet po-
tentiam. Quocirca puerulorum lichenas exerit illita, furunculos con-
coquit, cum tritico ore præmãso imposita, sugillata expũgit: homicidisq;
feris omnium aduersissimũ & infestissimum existit sputum humanum.

Sideritis Heraclea, Solastrum.

Sideritis Heraclea, quã & helxine dicitur, in Helxine explicata est.

Sideritis Achillea.

Porrò quam achilleã sideritim appellant, ea superiori uiribus est non
dissimilibus, nisi quod astrictione exuperat: Idcirco ad fluxiones uno
uerbo, omnes oppidoquam egregie competit.

Sideros

Sideros, Ferrum.

Ferrum aqua sæpenumero extinctum, siccificam suam potestatem in ea deponit, pota idcirco hæc aqua lienosis expedit. At si in uino candens ferrum extinguitur, celiacos id uinum, & intestinorum tormina, cholericosq; stomacho dissolutos, qui per inferna multum bilis deiciunt, & per superna euomunt, præsentis auxilio sanat.

Sicyos, Cucumis.

Cucumis qui edendo est uiridem colorem præfert, refrigerandiq; & humectandi facultate in secundo censetur excessu. Caro quidem eius elixa inflàmationes mitigat. Semini uero abstergendi & incidendi facultas inest: Quocirca urinas cit, & corpori uenustatē & splendorem inducit. Siccus porrò arefacientis nature in primo ordine est, sed maior abstergendi facultas cum semini tum radici, quàm carni inest.

Sicyos agrios, Cucumis syluestris, Elaterium.

Elaterium uulgò nomenclaturam obtinuit qui è syluestris cucumeris fructu exprimitur liquor. Radicis uero foliorumq; succus, haud disparem quidem elaterio facultatem, sed debiliorem tamen sortitus est: Ipsa nanq; radix abstergendi, distrahendi, atq; emolliendi deniq;: succus uero non impotenter arefaciendi potestate regnat.

20 Sillybon.

Sillybum plantula spinosa est, folijs chameleonem candidum referens, seculenta interim. Radicis uero liquor drachmæ unius pondere cum aqua mulsa sumptus, uomitiones prolicet.

Silurus.

Silurus muria salæue conditus atq; deglutitus, fauces humidas expurgat: ad modum uero cataplasmatibus impositus, furculos, & quæq; alia corpori infixæ euellit.

Silpha, Blatta pistrinaria.

Blattæ eius quæ circa molas & in pistrinis reperitur interanea elixa & contrita, aurium doloribus medentur.

30 Silphium, Laferpitium.

Laser (sic enim Latini silphium appellant) præualidã calfaciendi uim habet, & flatulentæ magis essentiæ est, & concoctioni renitens. Foris autem adhibitum corpori laferpitium, efficacius, & omnium maxime succus trahentis est potentiæ, habet etiam uim quandam amoliendi.

Sison.

Sison calidũ adeò est, ut lotia cieat, & cõcoctiones adiuuet, muliebriãq; concitet, & interaneorum oppilationes laxet.

Sion.

40 **S**ium excalfacientis est potentiæ, urinas mouet, distrahit, calculos in renibus confringit, & menses deniq; trahit & expellit.

Sifaron.

Sifari radix elixa stomacho amica & salutaris est, uires meiendi, secundoq; excessu calfaciendi obtinet. Tenuium præterea partium est, &

dissipandi naturam habet, potentius tamen semen: Quamobrem nō singultientibus solum, sed torminibus circa umbilicum laborantibus cum uino utiliter exhibetur.

Sisymbrium.

Sisymbriū, quod & cardomīnen nūcupant, eo quod cardamo præfere-
rat quippiam simile: aridum id quidem ex eorum censu habetur, quæ
calfaciūt & desiccāt ordine primo: udum uero sisymbriū, gradu secūdo.

Scammonia, Colophonium.

Scammonia calidam habet & disijcientem, & absterforiam biliosorū
humorū potentiam, sed omnium potissimum liquor, qui & panos di-
scutit, & partus in utero interficit appositus, lepras præterea eliminat.
In diuturnis capitis doloribus cōcinnata inde aspergine cum oxyrhodi-
no magna cum utilitate inspergitur, quod medelę genus Græci ἐπιθεγγυα
cognominant. Cæterum scammonia radix per se pota, uentrem subdu-
cit & expurgat, tum eius etiam decoctio. Cum admixtione postremo
aceti polentæq; hordeaceæ decocta, coxendicis laboribus ad morem
cataplasmatidis superinducitur.

Scandix.

Scandix ē syluestrium holerum censu est, calidæ & siccæ facultatis iu-
sta secundū à symmetris excessum. Vrinam ciendi, & ab infarctū &
oppilatione uiscerum afferendi uires obtinet.

Scingus, Terrestris Crocodilus.

Quæ propinque scingi renibus carnes sunt, in potu sumptæ mentu-
lam arrigere, & libidinē accendere creduntur. Contrariam omni-
no affectionē lactucę semen cum aqua potum inducit, cupiditatesq; Ve-
neris penitus uideēt extinguere. Idem præstat lentiū elixatio cum melle.

Scilla.

Habet scilla dissecandi facultatem, calfacitq; & desiccāt ordine secun-
do. Satius autem fuerit eam aut elixam aut assam sumere.

Scolopendra, Centipes uel marina.

Centipes marina, quam σκολόπενδραν Græci uocāt, oleo elixa, & pilo-
sis corporis partibus illita, glabreta inducit. Si uero combusta fue-
rit, præter hæc (uel inusta contactu solū) pruriginē quoq; excitat.

Scolopendrion.

Scolopendrion foliosus cespes est, quem uno ore cum Græci tum La-
tini asplenon nominant.

Scolymon, Carduus.

Scolymon, quem carduum Latini uocant, in calfaciendo & exiccando
in secunda classe censerī meretur. Radix in uino elixa potaq; graueo-
lentem urinam affatim eijcit, hircumq; alarum, uniuersiq; coporis uiro-
sos odores emendat.

Scordion.

Scordium ex diuersis saporibus potentijsq; constat, quando amarum
quid in se, acerbum item & acre continet. Expurgat itaq; pariter &
calfacit

calfacit uiscera, urinam præterea muliebriâq; promouet, omniâq; perfrigerata calore instaurat ac reficit, deinde uulnera quoq; conglutinat, sordidaq; expurgat, ac deniq; sanat.

Scorodon, Allium.

Allium excalfacit & arefacit quarta distantia. Syluestre porrò alliu, quod ophioscordon nūcupant, multo efficacius quàm satiuum est.

Scorodoprason.

Scorodoprasum porri & allij simul mixtas habet qualitates, pariter datque uires, quod naturæ monstrum appellationis coalescentia insinuat, *σκόροδος* enim allium, *πράσον* porrum significat.

Scorpioides, Scorpion.

Scorpioides herba in calfaciendo quidem tertium, in desiccando secundum ordinem fortita est.

Scorpius terrestris.

Scorpius terrenus, crudus impositus, uel tostus in cibo sumptus, contra proprios ictus suaq; uulnera præsentis est remedio.

Scorpius marinus.

Scorpionis marini fel suffusionibus oculorum bellissime subuenit.

Scoria, Recrementum metallorum.

20 **S**coria, hoc est metalli cuiusuis recrementum, in uniuersum impense desiccatoria est, cum primis autem ferri, quod decoctum atq; cum aceto leuigatum, auribus quæ aliquandiu pure fluxerunt, præsentissimū ac prodigiosum est remediū: uerum his etiam qui aconitū hauserunt, ferri sterco cum aceto mulso potum, succurrit.

Scoria plumbi.

Recrementum plumbarium cremati plumbi uiribus proportionere respondet, uehementius tamen astringit.

Smilax, Taxus.

Smilax uel cactus uenenosæ letalisq; facultatis arbor est.

30 Smyrna, Myrrha.

MYrrha cum in calfaciendo, tum in desiccando in secundo censetur excessu. Capitis igitur uulnera, si eis illiniatur, glutinare solet. Inest etiam myrrhæ quidam amaror, per quem lumbricos nimirū, foetusq; in utero occidit. Adest præterea ei & abstergēdi facultas: quo nomine ocularibus collyrijs subinde inferitur, & quæcunq; pectori officiant expurgat, non tamen abstergentium more, arteriam exasperat.

Smyrna, Bœotia.

MYrrha bœotica uires calfaciendi, emolliendi & dissoluēdi obtinet.

Smyrnum.

40 **S**Myrnum, sunt qui hipposelinum, aliqui uero selinon agrium, hoc est Sapium syluestre nuncupant, habet calfaciendi & arefaciendi secundū tertium ordinem potentiam. Est autem selino ualentius, petroselino debilius, urinas igitur mensescq; agit.

Sonchus, Cucurbita aspera.

Sonchus acerbescit pariter & manifesto refrigerat, quum uel estur, uel cataplasmatibus more illinitur. Vbi autem arefacta fuerit, mediocrem calfaciendi facultatem induit.

Sparganion.

Sparganion quoque herbae, uis & natura desiccandi praestitum est.

Spartos, Genista.

Spartus lentus frutex quo uites uinciunt: huius seminis una cum floribus oboli quinq; in aqua mulsa epoti, purgant per superna, ueratri candidi modo sine periculo. Semen seorsim deiectione molitur, uirgultula eius coxendicis doloribus opitulatur.

Speclarion.

Speclariū, aliqui uero per ph, speclarion scribunt ac proferunt, quod deo speclorum uice in fenestris nonnulli utantur: qua de causa diaphanes quoque appellatur: gypsosum est substantia, habet crematis testis, siue ostreis proximam in omnibus potentiam.

Spongos, Spongia.

Spongia noua maris etiam dum odorem spirans ac seruans, cum aqua uel uino uel posca superinducta, uulnera conglutinare potest. Cremata autem acrem & distrahentem obtinet potentiam, atque cum bitumine liquidaue pice arefacta, sanguinis eruptiones cohibet.

Spodion.

Spodium congenerum planum ac similem habet cum pompholyge potentiam.

Staphylinus, Pastinaca.

Pastinaca urinam agit, mensesque sollicitat, praecipue radix & semen. Folia autem abstergendi uis praedita sunt: ideoque affectionibus quas committantur phagedaenae, recens adiecto melle utilis est. Porro staphylinus syluestris, qui daucus est, ad omnia ualidior, satius imbecillior.

Stachys herba.

Stachys frutex spicatus marrubio compar, calfacientium tertij ordinis est, eapropter muliebria ducit, & foetus occidit, & muliebres a partu locellos morantes expellit.

Steara, Adipes.

Adipes omnes quidem hominis corpus pariter humectant & calfaciunt: pro diuersa uero animantium unde sumuntur temperatura, earundem facultas quoque uariat.

Stear hyon, Adeps suillus.

Svillus igitur adeps nulli est in humectando secundus, uicinamque oleo sortitur potestatem: Quare uellicationes & erosiones omnes mitigat atque obtundit. Adeps porro caprillus aridioris naturae est, ocyusque congelascit: Qua ratione ad mitigandum recti intestini morsum, adipem caprinum iniicimus. Ceterum anserinus adeps calidior, subtiliorumque partium est. Sed in medio horum adeps gallinaceorum atque gallinarum creditur. Leonum praeterea adeps omnium facile calidissimus est, tenuissimus.

Adeps caprinus.

Anserinus.

Gallinaceus.

Leoninus.

tenuissimisq̄ essentiæ partibus constat, ac proinde cæteris omnibus multo magis digerit. Bubulus adeps mediã inter hos temperaturã, porcorum nempe atq̄ leonum adipem sortitus est. *Bovinus.* Vrsinus capillorum ex aloprecia defluujs medetur. *Vrsinus.* Vulpinus otalgia, hoc est aurium doloribus succurrit. *Vulpinus.* Viperarum adipem atrichum esse, hoc est pilos pariter euelere, & ne renascantur prohibere, oculorum item suffusiones sanare referunt. *Viperinus.* Porrò in omnibus calidior semper ac siccior est marium, atq̄ horum eorundem testiculorum magis, quàm reliquorum omnium. *Masculi pecoris.*

10 Adeps quoruncq̄ pecudũ inueteratus temporis diuturnitate, seipso redditur indies magis magisq̄ calidior.

Stimmi.

Stimmi præterquam quod excalfacit, astrictiõis etiam plusculũ ob-
stinet; quapropter ocularibus subinde confunditur collyrijs.

Stoebe herba.

Stoebes cum semina tum folia cum astrictoria qua prædita sunt facultate, desiccãt in tertio excessu: Qua ratione uulnera peringẽtia quæq̄ conglutinant, eorumq̄ elixatio intestinorum torminibus dysenterijs uel sanguinis eruptionibus, & auribus purulentis auxiliatur. Præterea oculos ex percussu sanguine suffusos, in morẽ cataplasmatum impacta iuuant.

20

Stoechas.

Stoechas obstructiones laxare, crassa attenuare, extergere, & exta-
Somnia, totumq̄ animalis habitum roborare nata est.

Stratiotes aquaticus.

Stratiotes, qui in humidis nascitur locis, frigidificã uim obtinet: Ter-
restribus uero stratiotes nonnihil astrictiõis habet: quo nomine & huc
cera conglutinat. Nonnulli uero ad sanguinis eruptiones compescendas
eo solenniter, atq̄ ad fistulas utuntur.

Strychnon, Solanum.

30 Solanum, quod in hortis nascitur, & esculentum est, astringit & refri-
gerat excessu à medijs secundo. Cæterũ cui nomen est Alicacabum,
facultate hortensi solano simile, fructum gerit ciendẽ urinæ idoneũ, uua-
rum acinis neutiquam absimilem.

Strychnon hypnoticon, Solanum somnificum.

Solani uero hypnotici radice cortex, in uino drachmæ pondere sum-
ptus, somnum accersit. Semen uim proritandi urinam obtinet, quum
ex tertio censeatur ordine frigidificorum: Proinde si plus duodecim co-
rymbis hauriatur, furorem adscisset.

Strychnon manicon, Solanum furiosum.

40 Qvarta solani species (furiosi nomine gaudẽs) ad medicinas quæ in-
tra corpus sumuntur, inutile minimeq̄ innoxium est: Foris aut si cata-
plasmatis instar imponat, hucera depascendo serpentina, quibus à re no-
me appellatio est indita, curat. Excessu secundo desiccans & refrigerãs.

Stypteria schiste, strongile, & hygra, Alumen fissile, rotundum, & liquidum.

ALuminis ferè omne genus astrictionis uehementissimæ est, crassa Arumq; partium, reliquis tamen, subtilioribus cõstat partibus quod appellat scissile: proximũ est rotundũ & stragalote. Cæterũ spissæ admodũ essentiæ est stypteria, Liquida, Placitis, & Plinthitis nuncupata.

Styrax.

STyrax calfaciendi, emolliendi, & cõcoquendi facultatẽ obtinet: quocirca tussibus, destillationibus à capite in subiectas partes, & coryzis denique succurrit. Fœminarũ præterea purgationes menstruas urget, si uel potetur, uel aliàs applicetur.

Syca, Ficus fructus.

Ficus, aridæ quidem caliditate sua secundum ordinem leuiter attingunt: ceterum pinguiore, duros tumores ualide ad maturationem suppurationemq; sollicitant & impellunt. Gustu porrò aciores, absterforiæ & distrahentis sunt potentia. Elixatio uero ficuum melli consistentia similis, quam sireon pleriq; nominant, facultate melli respondet. Iam uero uirides imbecillioris sunt potentia, utræq; tamen aluum subducunt. Ad postremum autem ficus caprificæ cum quadam acrimonia distrahendi quoq; uires obtinent, perinde atq; satiuarum *δαυβοι*, hoc est grossuli.

Syce, Ficus arbor.

Ficus arbor calidam subtiliumq; partium temperaturam sortita est, adeò ut liquor eius, & foliorum suorum succus non uellicare, uel abstergere, sed exhulcerare etiam, oraq; uasorũ reserare, & uerrucas (quas *μυρμηκίας*, id est formicas dicunt) ei scere satis bellissime queat. Quin & purgandi uis fico arbori inest. Porrò syluestris ficus, quam Græci *ερινόμ*, Latini caprificum indigitant, ad omnem usum non parum efficacior est quàm domestica.

Sycomorus, Ficus Aegyptia.

SYcomori arboris fructus præterquam quod alimenti ne tantillum quidem præstat, stomacho quoque noxius est. Liquor uero sycomori facultate qua præditus est, emollire, uulnera glutinare, & tumores distrahere potest. Bibitur præterea, illiniturq; contra serpentium ictus, duritie infestatos lienes, stomachi dolores, febriumq; horrores.

Symphyton petræum, Consolida.

SYmphyton petræum ex contrarijs conflatũ est facultatibus. Habet enim aliquid quod incidat, quo nimirum quæ in pectore & pulmonibus purulenta concreuerunt, renesq; expurgat. Habet item quampiam in se astringendi contrahendiuẽ potentiam, qua sanguinis excreationibus, conuulsis, ruptis, fluxionibus fœminarum rufis, descendantibusq; intestinorum ramicibus, quas *σπύροκοίδας* uocant, medetur. Obtinet ad hæc symphytum calidam humiditatem, qua sitim arcet, & arteriæ denique medicatur asperitates.

Symphy.

Symphyton mega, Consolida maior.

Symphytum alterū, nempe grandius uiscidū quendam lentorem & mordicationem obtinet, scyllæ simile. Utendum est eo ad omnia, quibus superiorem consolidam conferre tradidimus.

Sphondylion, Herba rutinalis, uel Verticillum.

Sphondylii quidē fructus atq; radix, acrimoniam habent, & incidenti facultatem: suspiriosis itaq; & comitialibus, regioq; morbo succurrit. Cæterum radix eius circumrasa fistulis imposita, callos earum eximit ac tollit. Floris porrò succus in aluum contra diuturniora hulcera utiliter instillatur.

Schinos, Lentiscus.

Lentiscus secundum omnes suas partes desiccatur secundaria distantia completa, in caliditatis uero frigiditatisq; qualitate mediū quadantenus locum obtinet, eo usq; astringens, ut astrictione sua succo hypociastidis propè admodum accedat.

Schinu anthos, Lentisci flos.

Lentisci flos calfaciendi mediocrem, astringendi minorem facultatē obtinet, neq; à tenuibus essentię naturæq; partibus alienus est. Quibus nominibus urinam prolicet, mensesq; proritat, & ab infarctu oppilationibusq; liberat, tum in suffitibus, tum potionibus, tum in cataplasmatibus adhibitus. Flore porrò magis astringit radix, hac uero ille calidior est.

Schoenos, luncus rotundus odoratus.

Rotundi odorati iunci leuis (quem schoenon leian Græci uocant) geminæ species sunt. Cæterum alterius quidem speciei oxyschoeni appellatæ fructus somnum cōciliat, minus uero oligoschoeno: Altera iunci species caput tentat. Ambæ si frictæ cum uino potent, uentris fluores exiccant, & muliebri profluuiū cohibent.

Sory.

Sory eadem fermè cum misyi efficacia præditum est, multo crassioribus tamen constat partibus quàm misy.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA T.

Tarichorum piscium caro.

Tarichorū caro acris est, & exiccatoriæ facultatis: quā ob causam à prestere uipera demorsis exhibēda est, ut quāto plus percussus ederit, uinumq; potarit, tanto maiore copia uomitu reddat. Ad drymiphagias item cōgruit. In modū porrò cataplasmatibus aduersus canū morsus utiliter illinitur, nec nō & aliorū serpentium.

Taurocolla, Tauri gluten.

Taurocolla, quasi taurinum glutinū dicas, sunt qui xylocollam, id est ligni glutinū uocant, ex bouum corijs confecta, impensæ absterforiæ facultatis est: Quocirca potest solum aceto glutinum hoc, impetigines & summæ cutis lepras exterere, neq; sinit igne ambusta inflādari, cum calida aqua eliquata. Est præterea gluten hoc uulnerarium (hoc est mendicis uulneribus utile) oxymelite maceratum.

Tellinæ.

Tellinæ sale conditæ, crematæ, deurentē reddunt cinerem. Qui cum cedrio liquore confusus, euulsos radicitus palpebris pilos nasci iterum in locum alios prohibet.

Terminthos, Terebinthus.

Terebinthus excalfacit in tertio excessu. Desiccatur uero si quidē uiridis sit primo, sin aridus, secundo à temperatis ordine. Fructus porro aridus tertiæ est arefacientiū distantia, propter hæc utiq; urinam prouocat, & lienes egregie iuuat.

Tettiges, Cicada.

Cicadas quidam medici crudas exiccant, colicisq; potui treis aut quatuor, aut quinque, aut septē, cum paribus numero piperis granis exhibent: aliqui uero assas edendas offerūt his quibus male affecta est uelica.

Teulon, Beta.

Beta nitrosam quandam uim obtinet, per quam tum abstergit, tum discutit, caputq; naribus expurgat: prærogatiuam uero habet in his facultatibus candida, quæ decocta induit uirtutem aphlegmantem, hoc est inflammationibus aduersam, clementer admodum dissipantem.

Teucrios.

Teucrium calidi quidem temperamenti est excessu secundo, sicci autem in tertio, diffecantisq; & tenuium partium facultatis. Eamq; ob causam lienes affectos sospitati restituit.

Tephra, Cinis.

Non quiuis cinis eandem ad amussim temperaturam obtinet, sed pro combustæ materie diuersitate uariatur. Acerbarum namq; materiarum cinis, utpote quercuum & prinorum, astrictione non modica præditus est: quæ fit ut sanguinis eruptiones supprimat, quum aliud eiusdem facultatis ad manus non est. Acrium uero materiarum, puta ficus & tithymallorum, hoc est herbæ lactariæ cinis, acrimoniæ plus abstergentisq; facultatis induit.

Telephion, Illecebra.

Telephium censetur in primo calfacientium, secundo autem arefacientium ordine, detergendiq; interim facultate præditum est: Quare ad putrida exedentiaq; hulcera accommodatum est. Leucas & uertiligines medicatur, si adhibeatur cum aceto.

Telis, Fœnumgræcum.

Fœnumgræcum in calfaciendo ex secundi ordinis censu, in desiccando primi habetur: Quamobrem feruentes phlegmonas irritat, ceterum non adeo calidas, & quæ duræ sunt inflammationes, distrahendo sanat.

Tithymallus, Herba lactaria.

Tithymalli ad unum omnes quidem species ex tertio sunt calfacientium ordine, cum acrimonia & amaritate intensa. Eiusdem facultatis particeps quidem radix est, sed non ex æquo: nam imbecillior quadantenus existens, cum aceto elixa erosorum dentium cruciatus mitigat. Liquores porro

porrò ualentiore potestate prædita foraminibus dentiũ inferuntur: uerum ubi aliam corporis partem cõtigerint, eandem extemplo adurunt: ideoq; pilosetiam illiti liquores cõtinuo tollunt: uerrucas (quas *μυρμυκίας* Græci, Romani formicas dicunt) acrochordonas item, & id genus uitia auferunt, lichenasq; & quęcunq; cutem impetunt mala exterunt. Præterea hulcera uitiosa consuetudine phagedænica sanant. Sunt autem septem numero tithymallorum genera: uehementissima characias uidelicet, quasi uallaris, qui mas est: & myrsinites à myrti foliorũ figura, qui foemina est: & dendrodes, quasi arborefcens, à ramorũ copia, qui prouenit inter saxa: deinde herba lactaria est uerbasci imaginem præferens, eam platyphyllon, id est latifoliũ, à foliorũ latitudine dicunt alij: quintũ genus à cupressi forma cyparissias appellat: sextũ paralius, hoc est maritimus: extremum helioscopios, id est solisequus.

Titanos, Calx.

Species lactaria herba septem.

CAlx aqua non restincta (quam *ἀσβεσπ* Græci uocant, Latini uiuã) hæc tenus urit ut crustas inducat: Extincta uero & ipsa quidẽ crustam quamprimum efficit: interpositis autem diebus aliquot, nequit escharam amplius moliri, calfacit tamen carnesq; liquat. Quod si lauetur aqua marina, mordacitate exuta, summam distrahendi facultatem induit.

TRagacantha simili admodum gummi potestate prædita est.

Tragion.

TRagiũ planta est quæ nullibi quàm in Creta insula prouenit, lentisco conformis, tertij calfacientium ordinis, attrahentis disijcientisq; facultatis est. Constat uero ex tenuibus essentia partibus, surculos euellit, lapillos cõminuit, menstrua trahit drachmæ unius pondere bibitũ.

Aliud tragium, Cornulaca.

Est præterea alterum quoddam tragium, quod à Romanis cornulaca uocatur, proximo amarulentius, scolopendrio simile: gignitur multis quidem in locis, uerum non parum obtinet potentiaë astrictoriaë. Qua ratione fluidis affectionibus cunctis accommodatum est.

Tragoriganos, Hircina origanos.

TRagoriganus similes & easdem planè origano uires habet: ceterum astrictionis nonnihil assumit.

Tribolos, Tribulum aquaticum.

TRibulus modice frigidus est, uerum terrestris quidẽ in arefaciendo uehemens, aquaticus uero leuiter refrigerat. Vtriq; cõtra phlegmonarum generationes, medendis alijs fluxionibus accommodati sunt. Cæterum terrestris ipsius fructus, quum ex subtilibus partibus constet, renum calculos confringit.

Tragositodes.

TRagositodes congener assimilisq; est ziaë, concoctioni tamen magis resistit, duramq; aluum emollit.

Trigle piscis, Mulus.

Mvlorum piscium assiduus esus aciem oculorū hebetat, idem piscis marini draconis, scorpionisq̄, & dracænæ moribus subuenit, si crudus concisusq̄ adhibeatur.

Tripolium, Caliumares.

TRipolium radicem habet calidæ facultatis secundum tertium à temperatis excessum, cum acrimonia coniunctæ.

Triches, Pili.

Plli cremati consimilē, ne eandē dicā sortiunt lanis cōbustis facultatē.

Trigon thalassia, Pastinaca marina.

PAstinacæ maring radius denti affecto impactus, frāgit eū & excutit.

Tryx ceni, Fex uini.

Sedimentum uini nondum crematum uarijs conflatū est facultatibus & essentijs : uis enim illi ualidissime desiccandi & distrahendi. Cæterum astrictionē, qua prædita fex est, è uino cuius sedimentum est, adipiscitur. Utendum igitur fece uini nondū combusta in affectionibus humidioribus & fluidis. Phygetla disijcit, stillicidiumq̄ lactis mammarum extinguit. Cæterum quæ priuatim σφέκλι, hoc est fex cremata appellatur, deurendi uim induit, atq̄ ob id deurentibus etiam medicaminibus inditur. Scabros ungues cum resina excutit, & ex oleo lentiscino totam noctem illita, capillos flauo colore inficit. Lota igitur sphecle, oculorum abstersiuis medicamentis inseritur.

Trioxus, Fex acetii.

ACeti porrò fex per omnia ualentior & astringentior quàm uini est.

Troglodites, Passer.

TRoglodites passer est, omniū auium minima, dempto eo cui inditū nomen basilisci, hoc est reguli : degit frequenter uitam in sepibus. Is profectò siue assus, siue crudus sale conditus atq̄ comesus, calculos in renibus confringit. Cinis item deusti passeruli potus, eadem designat.

Tyros, Caseus.

CAseus recens & nuper compactus ac mollis, repercussoriam habet facultatem refrigerantium lente: quocirca & uulnera cōmittit impositus. Qui autem oxygalactinus nuncupatur caseus, præter hæc distrahendi etiam lenem quandam uim sortitus est, uulneraq̄ ualidius conglutinat. Inueteratus autem atque in primis pinguis, distrahendi ui præditus est: qua quidem facultate ad arthriticorū tophos, quos ωύρος Græci appellant, salubre est remedium, atq̄ potissimum addito decocto carnis suillæ cum salæ tum pinguis.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA Y.

Hyacinthus.

HYacinthi radix bulbosa primi ordinis exiccantium, refrigerantium uero secundi: Atq̄ ob id quidem pueros diutissime impubes seruare creditur, cum uino cataplasmatibus modo imposita.

Fructus

Fructus eius leuiter extergit et astringit: Cuius gratia aurugine laborantibus offertur in uino, arefaciēs quidē impensius, minus uero refrigerās.

Hyalos, Vitrum.

Vitrum in puluerem friatum, cum uino tenui candidoq̄ sumptum calculos uesicæ comminuere perhibetur.

Hydnon, Tuber terræ.

Hydnon essentiam terrestriorem exuperantem possidet, cum exigua quadam partium subtilitate coniunctam.

Hydrargyros, Argentum uiuum.

10 **A**rgentum uiuum haud ita multum momenti in re medica præstat, quum sit letale uenenum: sunt tamen qui id comburentes ueluti in cinerem redigūt, quem alijs speciebus permixtum, colicis & ileosis potandum exhibuerunt.

Hydropiper.

HYdropiper temperaturæ admodum calidæ est herba, uerum neutiusquam tam impense calida atq̄ piper existit, uirens hydropiper cum semine in morem emplastri superinductum, non sugillata solum, sed induratos etiam tumores discutit.

Hydor ariston, Aqua optima.

20 **A**qua saluberrima & impermixtæ consistentiæ, propria sua natura frigida est & humida: quæ uero acquisitiuâ caliditatē assumit, tantisper dum eam seruat, calefacit: simul atq̄ aduentitium calorem amiserit, refrigerat. Quæ porro commercium habet cum aliquo, quemadmodum quæ nitri uel bituminis particeps est, mixtę sortitur essentiæ facultatem. Pluuialis uero aqua etiam astrictionis quippiam obtinet, ea propter collyrijs oculorum inseritur. Cæterum cuiusmodi aquam inculpatam esse oporteat, primo uolumine explicatum est.

Hyoscyamos, Altercum, Herba Apollinaris.

30 **A**ltercum, quem *ὑοσκιάμων* Græci uocant, nō modò id cui atrum, sed & cui flauum inest semen, uenenosum est. Cæterū ad medicationes non nisi quod flore ac semine candido præditum est, expedit, id quod ex tertio refrigerantium ordine existit.

Hypericon.

40 **H**yperici duo sunt genera, alterum nanq̄ andrasæmon & astyron appellatur, super quibus in superioribus est proditum. Alterum uero calfacit & siccatur ob subtilitatem partium suæ consistentiæ: qua facultate totus herbæ fructus urinas & menstrua iuxtà prolicit, cum folijs uero, uiridis cataplasmatibus modò impositus, uulnera sanat. Arida uero in more emplastri impacta, hulceribus medentur: Exhibentur in super coxendice laborantibus in potu.

Hypecoon.

Hypecoon refrigerandi facultatem obtinet in tertio eiusdem qualitatis gradu: quo sit ut parum absit à papauere.

Hypoglosson.

Hypoglossum fruticulus est, cuius cum radix tum fructus emolliens
di facultatem obtinent.

Hypocistis.

Hypocistis succus est, ex cisthi cithariq; fruticis radice expressus, ue
luti cytinorum, admodū efficax remedium contra omne genus flu
xionum affectus, eximie desiccando, robur item & firmitatem strenue
corporis partibus indendo.

Hypophæston.

Hypophæstum fulloniæ spinę cardui ue species est, quemadmodū et
hypophaës. Huius plantæ capitū, & foliorum, aridarumq; radicū
triobuli pondus cum aqua mulsā sumptū, aquam & pituitam exhaurit.
Prærogatiua uero quadā facultate prædita est, medendi orthopnoeas,
morbos comitiales, & quæ neruos tentant affectiones.

Hyssopum.

Hyssopum calfaciendi & exiccandi uim habet in tertio ordine calfa
cientium & arefacientium, constatq; ex raris & subtilibus admodū
essentiæ partibus.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA PH.

Phaci, Lentis.

Lentes desiccandi uim habent tertio arefacientium ordine, me
dium uero inter calorem ac frigus locum obtinent. Habet præ
terea nonnihil astrictiōnis: quo fit ut corpus earum exiccet, &
uentrem solutū compeſcat. Cæterū earundem elixatio prouo
cat: proinde prior aqua abiicitur, quando retentionis gratia adhibent.

Phacos, Lenticula palustris.

Lenticula quæ in lacustribus cœnosisq; locis inuenitur, udi ac gelidi
temperamenti est, utrinq; excessu secundo.

Phalaris.

Phalaridis tum succus, tum folia, tum etiam semen in potu sumpta, ue
sicæ languoribus manus præstāt auxiliares: cōstant etiam quadante
nus ex partibus substantiæ tenuibus, & calorem nōnullum participant.

Phalangites.

Phalangites, id nominis quidē sortita hæc herba esse creditur, quod
à phalangiorum ictu petitis opituletur: numeratur autem inter ea
quæ tenuium sunt partium: Qua facultate his qui strophis, hoc est circa
umbilicum torminibus uexantur, subuenire creditur.

Phelli.

Phelli, præsertim qui ex uasis uinarijs colliguntur cremati, siccificissi
mum cinerē efficiunt, qui dysentericis maxime permisceēt remedijs.

Philyra, Tilia.

Tiliae arboris folia, ut forma & figura oleæ propius accedunt, ita & fa
cultate quoq; astrictiōnis agrestem oliuam ad unguem referunt, præ
cipueq;

cipueq; oris hulceribus remedio sunt, in quem usum commanducantur, & decocto eorum colluuntur. Quod etiam potum, lotium ac menstruas purgationes prouocat.

Phlomos, Verbascum.

Verbasci plura sunt genera, inter quæ numerat & thryallis nomine, omnium uero folia arefaciendi & mediocriter abstergendi ui prædita sunt, & potissimum quæ aurei coloris flores possident, & acerbi saporis sunt. Fluidis itaq; affectionibus competunt. Colluunt quidam isdem quoque in dolore dentes.

10 Phœnix herba.

Phœnix, quam aliqui rhun appellant, herba lolio non absimilis, potestatem habet astringendi. Quare cum uino hausta austerio, omnes fluxionum affectus compescit.

Phœnix, Palma.

Phœnix arbor fructum quidem iam maturum calidum mediocriter habet, robur indere ualentem, & stomacho utilem, siue intra corpus sumatur, siue foris adhibeatur. Quod reliquum est palmæ, astrictio nis plurimum obtinet: qua de causa stomachicis & hepaticis facultatibus confunditur. Omnium autem maxime astrictoria est, ea quæ fructui

20 circumfunditur membranula.

Phormion.

Phormium cum partium tenuitate abstergendi & attrahendi facultatem possidet. Leucomata igitur, hoc est oculorum albugines semen eius cum melle attenuat, & stipites euellit.

Phu, Valeriana.

Phu herbæ radix uiribus nardo similis est, sed tamen ad pleraq; debilior: uerum urinas propellit ualentius quam uel Syriaca uel Indica nardus, perinde atq; Celtica.

Phycos, Alga.

30 **P**hycos refrigerandi & arefaciendi uim habet in secundo ordine, acerbitate item leuiuscula quadam præditus est.

Phyllitis.

Quam phyllitidi acerba quædam qualitas insit, non temere neq; absurde profluuijs siue diarrhœis pota succurrit.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA CH.

Chalbane, Galbanum.

Chalbane, quod Romani galbanum uocant, tantum non tertij ex calcificentium ordinis est. In desiccando autem attingit gradum secundum, cum facultate molliendi & distrahendi.

40 Chalcitis, Lapis ex quo æs coquitur.

Chalcitis cum acrimonia qua prædita est, astringendi, deurendi, & crustas generandi facultatem obtinet. Partium autem subtilitate media est, inter misy & fory. Si uero comburatur, tenuioris redditur substantiæ.

Chalcanthos, Atramentum sutorium.

Atramentum sutorium, aqua est congelata in metallis Cypri, cum calore quodam minime obscuro, summā habens ac ualidissimam adstringendī potentiam, neq; quicquā est quod æque humiditas carnes condiat atq; desiccet. Cæterū longo temporis progressu in chalcitidem transit atramentum sutorium.

Chalcos cecaumenos, Aes ustum.

Aes crematum habet & acrimoniam quandam, & astrictiois partibus acceptus est. Inducendis itaq; cicatricibus bellissimum ac optimum præstat medicamentum, potissimum aridiore corpore. Quod si abluatur, in molliore carne multo commodius efficitur.

Chalcu anthos, Flos æris.

Flos æris subtiliorū est partiū potentia, quā uel æs ustum, uel squama eius. Quocirca mixtum in collyria cum aspredines reliquas, tum asperas & ficosas palpebras, quas *συνώσεις* Græci uocant medicatur.

Chamædrys, Trixago.

Ponitur trixago in tertio gradu calfacientium & arefacientium: quæ ratione non iniuria lienes liquefacit, lotium ac menses trahit, extrinsecusq; obstructions referat ac purgat.

Chamæcissos, Hedera terrestris.

Chamæcissi (quam Romani hederam aquaticam nominant) flos quū uehementer amarus sit, iocinoris uicinarumq; partium obstructions laxat. Exhibetur magna item cum utilitate ex coxendice laborantibus, quos Græci dicunt *ιχθυαδυνός*.

Chamæleuce.

Chamæleucæ uis & natura est calfaciendi iuxta ordinē tertium, exiccandi uero secundum ordinem primum.

Chamæleon melas, Carduus niger.

Chamæleontis nigri quidē radix calida est & sicca tertio ferme à temperatis excessu. Habet præterea facultatem detergendi ea quæ summam cutis superficiem occupant, disijciendi item & emolliendi duros tumores. Quin & phagedænica cataplasmatibus modo illita medicatur. Cæterum intro in corpus sumpta, uenenosa & letalis creditur nigri chamæleontis radix.

Chamæleon leucon, Carduus albus.

Porrò candidi chamæleonis radix uiribus atro cōiungitur, efficacior tamē est, quæ utiq; cum uini austeri oxybapho pota, latos lumbricos interficit. Conducit sanè eadem aqua inter cutem laborantibus.

Chamæmelon, Anthemis.

Chamæmalum uel anthemis calfaciendo & desiccādo primū sortitur calidorum & arefacientium ordinem, & tenuis particeps est essentia, discutiendi item, & laxandi, & rarefaciendi potestate regnat.

Chamæ

Chamæpitys, Aiuga, Humilis picea.

Aluga, quam uulgò græce chamæpityn nominant, excalfacit quidem secundo à medijs excessu, exiccat uero in tertio: Idcirco non solum expurgat, sed etiam abstergit corporis exta, & potissimū iecur. Vrinas præterea agit ac menses, & uulnera grandia quæq; conglutinat, hulcera putrescentia exedentiaq; medicatur, duritias discutit: conducit decoctū ipsius impendio ex coxendice laborantibus.

Chamædrops.

Chamædrops, sunt qui chamædryn, hoc est trixaginē, nec desunt qui turion, teucrion uel appellitēt, trixagini cōsimilis omnino est potētig.

Chamæsyce, Terrestris ficus.

Chamæsyce, hoc est humilis ficus, detergentem pariter & acrem obtinet potentiā: Proinde teneriores eius ramuli caules uel atq; liquor, uerrucas quas myrmecias dicūt, & acrochordonas auferunt. Crassas uero oculorum cicatrices cum melle admoti exterunt, & aciei oculorum hebetudinem, suffusionumq; principia adiuuant.

Chamelæa, Oleastellum, Oleago.

Oleago detergenti facultate prædita est: quocirca hulcera sordida & quæ crustas habent cum melle expurgat.

20 Chelidonium, Hirundinaria, Maius fabium.

Chelidonium maius quidem calorificum est secundum tertium à medijs excessum, habetq; uim detergenti potentem. Succus porrò chelidonij grandioris ad oculorū speciem exacuendā accōmodus est. Radix aut̄ auruginosos obstructione liberat, cum uino siue aniso pota: quod si eadem ore fuerit commansa, dentium cruciatus mitigat.

Chelidonium minus, Hirundinaria minor.

Chelidonium uero minus ex quarta censetur calfacientium classe, tanta acrimonia excedens maius, ut cataplasmatibus modo impositum cutem ilico exhulceret, unguesq; scabros excutiat. Porrò succus minoris

30 hirundinariæ per nares quoq; expurgandi uim obtinet.

Chelidones, Hirundines.

Hirundinum crematarum cinis cum melle illitus anginosi inflammationibus succurrit, & oculorum claritatem adiuuat.

Chole, Fel.

In animalibus humorum omnium calidissimum fel est, sed colore inter se dissident. Siquidē quod rufi coloris, pallido calidius est: & rufo, quod æruginem colore præfert. Differunt præterea pro animalium eadem habentium discrimine.

Chole hyon, Fel suillum.

40 **F**el porcinum omnibus quidem alijs imbecillimum est: Quamobrem contra auriū hulcera absq; uellicatione egregiū præstat remedium.

Fel ouillum & caprillum.

Ouinum fel non paulò maiorē habet quàm suillum acrimoniam, cæterum ouillo caprinum ad omnia efficacius est.

N

Fel urforum, boum, tauri, hyenæ, callionymi, scorpionis,
testudinis marinæ, & capræ.

VRsinum fel pariter & bubulum uiribus caprino respondent: taurinum his omnibus potentius, ab hyenarū tamen felle superatur: hoc rursum à felle piscis callionymi appellati uincitur, & scorpionis pariter marini, quod suffusionibus & oculorum hebetudinibus, albuginibusq; congruit, & fel testudinis marinæ. Cæterū capræ fel his qui noctu acutius quàm interdiu prospiciunt, quos Græci *νυκτάλωπας*, Romani nuscitiosos uocant, eximie conferre perhibetur.

Fella auium.

OMnium uolucrum fel plus acrimoniæ, & in arefaciendo potentior rem quàm quadrupedum efficaciam obtinet. Inter hæc uero etiam ipsa gallinaceorum atq; perdicum præstantius alijs est. Accipitrū porro pariter & aquilarū maiorē quodāmodo acredinem & exedendi uim possidet, uiridicq; & atro quandoq; colore præditum est.

Chondrilla.

CHondrilla seris species quū sit, subamarū quiddā in se cōplectitur: quocirca uiribus est quadantenus siccantioribus q̄ seris prædita.

Chondros, Alica.

CHondrus temperie ac uiribus non multum discrepat à tritico, præterquam quod illi plus uiscosi lentoris quàm huic inest.

Chryfocolla.

CHryfocolla in metallis reperitur, & in pila ex ære rubro, è lotio impubis pueruli præparatur, lotio sub ardentissimo caniculæ æstu in mortario ut diximus æreo cocleari trito, quo sanè pacto confecta chryfocolla abstergendi uim obtinet, diaphoreticā & siccificam facultatē alijs metallicis uehementiorem sortita, hætenus ut carnē citra uellicationem colliquet: quamobrem cōtumacibus & uitiosa consuetudine hulceribus commodissimū est remedium. Quod si ipsam chryfocollā comburas, ab omni mordicatione multo alieniorem efficies.

Chryfocome, Barba iouis.

CHryfocome, quæ & chrysites appellatur, acriorem pariter & astrigentē potestatē obtinet: quapropter haud ita multiplicis in medicinis usus est, nisi quod in peripneumonijs & iocinorosis affectibus in aqua mulsa elixa administrat, prouocandiq; menses uim quandā possidet.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA V.

Pseudobunion, Mentiens bunion.

Pseudobuniū tum ideam tum efficaciam quoq; bunio æqualē habere credit, calfacitq; ac discutit & detergit: idcirco à torminibus circa umbilicū, urinæ stillicidio, laterūq; doloribus asserit: distrahit & scrophulas cū sale uinoq; cataplasmatibus modo superinducta.

Pseudodictamon.

Pseudodictamum, hoc est falsò dictamū, assimiles, ne easdem dicam, habet dictamo uires, non aded tamen efficaces.

Psimythion,

Psimythion, Cerussa.

CErussa refrigerandi, opplendiq; & obstruendi facultatem suæ naturæ aptitudine sortita est.

Psyllium, Pulicaris herba.

Pulicaris herbæ semen ex eorū albo esse censet, quæ refrigerant ordine secundo: in arefaciendo aut & humectando mediū locū obtinet.

Pforicon.

Pforicon, præparatur id medicaminis hoc modo ex chalcitide: duabus eius partibus spumæ argenti uni permixtis, antea tamen utrisq; in aceto temperatis atq; solutis, deinde in aululā nouā coniectis, quam si mo sub sole obruere ac sepelire quadraginta diebus expedit. Ea ratione confectio, quæ maiores in siccando uires habebit, in attenuando triumphabit, & in mordicando mitior chalcitide efficietur.

DE HIS QUAE INCHOANT A LITERA Ω.

Ωu leucon, Albor oui.

Ωu leucon albumen ac tenue ex censu medicaminum minime uellicantium arbitrari promeruit, temperatura moderate symmetro frigidius. Utendum est igitur oui albore non modo ad oculos, sed etiam ad pudendorū hulcera, & ad alia omnia contumacia uitiosæq; cōsuetudinis hulcera. Miscetur præterea medicamentis profluuiū sanguinis supprimentibus, emplasticisq; medicaminibus.

Oui lecithos, Oui uitellus.

Oui uitellus assimilis est potentia, ideoq; inseritur remedijs inflammationes extinguentibus. Assus uero uitellus paulò maiorem desiccandi uim quàm crudus induit ac habet, sed minorem in mitigando facultatem. Porrò in aceto coctum ouum si edatur, uentris fluxiones desiccatur: Quod si etiam quippiam eorum quæ astringunt adiunxeris, puta gallam, aut rhun, uel balaustium, efficacius multo medicamentum red-
ditur, ambustisq; protinus præsens tulerit auxilium, totum crudum impositum. Sorbibile autem ouum si exhibeatur, lentorem humorum in pe-
ctore pulmoneq; maturat, incidit, atq; solatur. Cōuenit idem ad leuigandum placandumq; asperitates arteriæ ac gutturis. Præferendum uero semper recens ueteri, atq; ex his gallinarum salubritate reliquorum animalium ouis palmam præripit.

Ouum in aceto coctum.

Ouum sorbibile.

Ocimon.

Ocimum ex eorum numero est, quæ calfaciunt excessu à symmetris secundo: habet uero recrementitiam quandam humiditatem. Quæ quidem ratione si intro in humanum corpus assumptum fuerit, præterquam quod inutile est, noxam affert. Extrinsecus aut ad morem cataplasmatibus afflictis impositum, non solum maturat & cōcoquit, uerum etiam distrahit ac disijcit.

Ocimoides, Ocimastrum.

Ocimoides herba, quæ à plerisque alijs philetæron nuncupata est, nullius planè frugis radice prædita est. Semen tamen eius ex tenuibus essentiaë partibus constat, habetque idem ocimoidis semen nonnulla citra omnem mordacitatem & erosionem desiccandi facultatem.

De medicamentis simplicibus purgandi uis præditis, primitusque de ijs quæ flauam bilem agunt. Cap. IIII

Bilem flauam optime prolicit atque educit aloës drachma una cum melicrato matutino tempore adhibita: cæterum qui uespere eam propinant uel post cibum, lædunt: quoniam alimentum distrahit. Flauam porrò bilem minus extrahit, stercoreque solum non instrenue exonerat. Quum uero laxatiua corpus purgantia omnia stomacho noxia sint, sola uentriculo amica & utilis est aloë: Verum his qui amaritatem ipsius sustinere nequeunt, conformata inde catapotia deglutienda præbeantur. Sciendum quidem quod pharmaca purgandi facultate prædita, non simplici quadam temperatura, uerbi causa caliditate, euacuant: oporteret alioqui cuncta calidi temperamenti euacuandi uim obtinere, ueluti piper, sed insita quadam totius essentiaë proprietate, quemadmodum magnytes lapis ferrum ad se, ceu demonstratum est, trahit. Porrò inter hæc quæ in numero cathartorum habentur, de his quæ solum alui emolliendi facultatem sortita sunt, primo operis huius uolumine mentionem fecimus. Efficacioribus uero ipsorum uel ad materiam subducendam, uel ad affectionem induratum mouendam, uel ad exhauriendum transmutandum uel corpus, & temperamentum ipsius alterandum, aut humorem denique officium facientem educendum utimur. Nonnulli uero modi ex prædictis mixti inter sese inuicem & implicati sunt. Iam uero in uniuersum expurgandi uim habentibus medicamentis non nisi in quibus ualidum robur, ac sanis quibus promptitudo expedita inest, & in his qui primas ætates quidem egressi, nondum tamen ad extremum ætatis peruenerunt, & quibus stomachus potens, quique multam in corpore inutilem accumularunt materiam, neque adeo sanguinolentis, utendum. Tempus in quo molienda corporis expurgatio est, nisi materia turgeat, uernum maxime est, & autumnale.

De his quæ bilem proliciunt atque educunt.

Cholagogis, hoc est medicaminibus quæ bilem proritant & educunt, utendum quouis tempore, excepta hyeme: in ætate uero uigente & iam declinante: constitutionibus porrò siccis & musculosis & atricoloris, uel rufi: & maribus potius quam mulierculis, & continuo alimenta corrumpentibus, uentreque constrictis, amara item bile præditis, iracundis, neque multum urinæ emingentibus, & ijs qui alimenta usurpant arida & calida. Cæterum in felle suffusis, & iocinorarijs affectionibus, laterum doloribus, phrenitide dementiae, angina, insania, cephalæa, ophthalmia, igne

Ex laxatiuis
sola aloë amica
est stomacho.

Qui & quando
purgandi.

igne sacro, lepra, febribus, & qui bilioso humore redundant. Porrigitur præterea aloë in grauedine capitis, oculorum morbis, sitibundis, & qui phantasij nescio quibus, in somno absq; febre uexantur. His autē qui horridam ultro citroq; agitationē, quasiq; cursationē quandam sentiunt, & qui peditus acres excernunt, quibus mordicantur exta, & ijs qui circa stomachum ob ardorem subuersionis cōmotionem sentiunt, & quibus clyster ob excrementorū copiā inijci nequit: satis nanq; euacuat (neq; tamē uniuersum cōmouet corpus, nisi multo plus quā par sit, offeratur) hærentem in uisceribus uentreq; & stomacho bilem ducens.

Helleborus, Veratrum.

10 **A**ccommodatum autem est ueratrum in ægritudinibus tum acutis, tum etiam diutinis, quæ bilis euacuationem efflagitant: uerbi causa, infania, & heterocrania affectis, oculorum destillationibus, & thoracis quibuscunq; affectionibus, cæterū uisceribus in primis: locellis item foeminarum, uesicæq;, pharmaco bilem proliciente & ducente opus habentibus, appositissimus helleborus est. Vtilis porrò etiam asperæ arteriæ affectibus, felle suffusis, atq; his pariter qui exanthematis, lichenis, aut herpetibus, uel igne sacro infestantur.

Helleborus melas, Veratrum nigrum.

20 **V**eratrum nigrum bilem educit, maxime flauam, ex singulis hauriendo corporis partibus, exceptis fœmoribus: Quapropter nō grauius febricitantibus præbetur, & febre uacantibus magis, pondere drachmæ unius, radicibus nempe in aqua mulsa leuigatis & aqua, his qui antè ieiunauerint: uel cum melle in forma catapotiorū. Sunt porrò qui pulegium atro admisceant ueratrum, aut satureiam, aut eorum quippiam quæ stomachum iuuant, neq; diutius morantur, sed ocyssime transeunt.

Scammonia.

30 **S**cāmonia similes habet in purgādo helleboro uires, & uehementiores ad flauam bilem euacuandam. Sed omnium certe quæ purgatorium uim habent, stomacho infestissima pestilentissimum existit medicamentum scammonia: Quocirca febre carentibus, stomacho nō imbecillis exhibeatur pondo obolorum quatuor cum sale, aut pipere, aut zingibere, uel aliquo stomachū iuuante & celeriter transeūte, uel cum melle deniq;. Conficiunt etiam ex scammonia catapotia, adiecto gummi.

Colocynthis, Syluestris cucurbita.

40 **C**olocynthis meditullium, hoc est interius farctum, bilem non in strenue quidem euacuandi uim habet, sed mucosa à sanguine, non eo quo ueratrum & scammonia modo, separat, atq; latera & neruosa purgat corpora drachmæ unius pondere, in melicrati cyathis duobus, si quis cum eo rutam decoxerit. Dissoluatur autem & maceretur diutius, quoniam asperitates ipsius, interaneas exulcerationes & neruales inducunt affectiones. Dari porrò colocynthis utiliter potest dolentibus caput, uel ubi meninx tunica fuerit, aut pericranium male affectū, ueluti

& uertiginosis, heterocranicis, à dolore capitis commotis, sacro morbo, & syderatione languentibus, cynice conuulsis torturæ oris, diuturnis oculorū destillationibus, nō nisi recta ceruice spirantibus, longo tempore tussientibus, præterea arthriticis circa renes atq; uesicā affectionibus.

Elaterium.

ELaterium paribus cum scāmōniā uiribus euacuare potest: Creditur omnium probatissimū elaterium, quod uirescit & leuitatē habet, neq; antiquius uno anno est, pondo trioboli tritum cum lactis hemina una.

Tithymallus, Herba lactaria.

Tithymallus eadem planē facultate, qua uel elaterium uel scammonia bilem prolicat atque educit. Exhibentur autem lactei eius liquoris guttæ quatuor aut quinque cum polenta hordeacea trita & macerata: & celerrime epotæ, & contentæ in ore, linguam plerunq; & circumiacentes partes contrahunt.

Lathyrides.

Lathyrides naturam habent & uim expurgandi, quemadmodum & Lueratū & scammonia: Dandæ sunt itaq; una dosi septem aut octo, & usq; ad quindecim ad summum: robustis nempe & multa egentibus euacuatione mandere præcipientes: imbecillioribus autem & malo stomacho præditis integras deglutire mandantes.

Peplium.

Peplij fruticis germina arida semper existentia, octo obolorum pondere in aqua mulsâ exhibita, bilem ad hellebori instar expellunt, flatulentosq; spiritus bellissime dissipant atq; infringunt.

Agaricum.

Agaricum in euacuando cōpares colocynthidi uires obtinet, absq; dilatione quidē operari incipiens, neq; admodū officit stomacho. Dosis agarici est drachmarū duarū pondus, triti & macerati in melicrato. Esto præterea frugi agaricū candidissimū, ualde friabile, nō admodum lignosum, & teredinibus minime corrosus.

Iris Illyrica.

Iris illyrica similem purgandi prædictis facultatem habet, octo obolorum quantitate in aqua mulsâ propinata: cæterum potior est minime antiqua, & teredinibus expers.

Centaurium minus.

Centaurium minus quoniam bilem mucumq; expurgat, coxendice laborantibus peculiariter succurrit. Bibetur aut decoctionis centaurij sesquidrachma, in aquæ cotyla una usque ad medietatis consumptionem decoctæ.

Tragoriganum.

Tragorigani flores cum fructu duarum drachmarū pondo in aqua mulsâ potui dantur his, quibus & ueratrum: cæterum utiliores sunt stomacho quàm helleborus, minus uero expurgant.

Chamelæa.

Chamelæa.

Chamelææ drachmæ quatuor in melicrati heminis duabus ad quartam usque partem elixæ, similem helleboro purgandi uim obtinent. Sunt autem qui chamelææ & absinthij duplum, formatis inde pilulis deglutiendum exhibuerunt.

Aristolochia, Malum terræ.

Viticulæ aristolochiæ fructus in mulso si potetur, modo colocynthiæ dis corpus emundat.

Polypodium.

10 **A**Rida radix polypodij leuigata, cum mulso præparata, uel cum eo friata, eadem omnino quæ colocynthiis perpetrare consueuit.

Quæ atram bilem proliciunt & euacuant.

Atram bilẽ expellentibus medicamentis utendũ potissime in melancholicis, cõcitatis, iracundis, homines odio prosequentibus, uel in solitudinẽ secedentibus, in refectione opus habẽtibus purgatione, in autumno calido, in cõstitutionibus aridis parũq; musculosis.

Epithymon.

Epithymum præstantissimum est omnium, quæ atram bilem prolicere & euacuare nata sunt. Dandæ autem sunt drachmæ quinque cum lactis hemina contritæ.

Epithymbron.

Epithymbrum, quod supra thymbram nascitur, haud secus quàm epithymum euacuat, nisi quod imbecillius est.

Pulegium.

Pvlegiũ oxybaphi mensura in melicrato epotũ, atram bilem deducit.

Tragoriganon.

Tragorigani heracleoticæ, hoc est nucis auellane tantundem, æqualem habet cum pulegio euacuandi facultatem, utrunq; aut aridum.

Alypon.

30 **P**rædictum est alypi semen purgandi uim habere per inferna atram bilem, pari eodemq; epithymi pondere, adiecto sale & aceto: cæterum interanea procliuiter (ut autor Dioscorides est) trahit. Est autem ut ego quidem arbitror, hodie alypias appellata. Offerendũ id quidem quum res exigit, in mulso.

Parthenion.

Partheniũ consimiliter aridũ in potu sumptũ, eadem quoq; exhaurit.

Alysson.

Alysson cum sale haustum, non aliter quàm superiora expurgat.

Quæ pituitam exhauriunt.

40 **V**tendum est pituitiducis medicamentis in complexionibus frigidis, senio confectis, & hyeme, inq; languidis & flaccescentibus, & attonitis, corpore tumidis; in his quoque usurpanda sunt ea quæ pituitam euacuant, qui eiusdem humoris magnam uim in

uentre, uel in pectore & pulmone, uel in stomacho habent, & muliebri-
bus denique fluxionibus, quinetiam his qui multa emungunt, & crassa
excreant, cibumq; horrent, & coxendice laborant, quum articulus uel
mucosus, uel elephantiasi infectus fuerit, maxime uero aqua inter cutem
laborantibus, quæ appellatur anasarca.

Styrax.

STyracis candidi drachma una cum æquali resinæ terebinthinæ pon-
dere pituitam euacuat. Oleæ radicis corticis pondo drachma una
cum uino seu aqua. Pyrethri oboli nouem cum aqua eundem humorē
agunt. Lychnidis feminis drachmæ duæ, cyclamini radicis drach. una ¹⁰
cum hydromelite. Allij drachmæ duæ admixto melle. Chamæpitys
leuigata & in globulis deuorandū exhibita. Squamæ Cypriæ drach.
dimidia, cum resinæ tantundem in catapotijs deglutita, ualentius pitui-
tam exhaurit. Daphnidis foliorum uiridium drachma una cum dimi-
dia. Corticis radicis syluestris cucumeris oboli duo. Ricini grana
quadraginta. Crotones appellati, ad summam synceritatem perpur-
gati eduntur, atq; pariformiter agunt. Apij pondere dimidium quod
circa radicem comestū est, quod quidam chamæraphanon nuncupant.
Bdellij drachmæ duæ cum hydromelite. Commi autem peculiariter
destillationibus oculorum accommodatum est. ²⁰

Quæ aquam proliciunt & educunt.

Medicaminum quæ aqueum humorē educunt (quæ ὑδραγωγὰ Græc
Mci, quasi aquiduca dicas, appellant) usus est, tum in aqua inter cutem
affectis, ascite scilicet hydrope laborantibus, tum in mulieribus quæ al-
bo uexantur profluuiio, tum in his qui hulceribus infestant fluidis. Cæ-
terum aquagia hæc sunt. Lepidis Cypriæ drachma una cum mulso po-
ta aquam prolicit atq; educit. Acetum uero continuo sorbeat, ne uomitu
eiciat. Granum cnidium repurgatum & leuigatum cum melle despu-
mato epotum, ne ingluuiem gutturue adurat, aquam educit. Præbean-
tur autem grana decem, uel quindecim, uel triginta: robustioribus uero ³⁰
quadraginta. Euphorbij drachma una cum melle decocto pota, pitui-
tam quidem, impensius uero aquam proritat atq; deducit. Lonchitidis
feminis oboli octo cum melicrato aquā agitant. Cneorū similiter aquā
expurgat, cum farina potum. Cnici feminis drachmæ quinque simul le-
uigatæ, coquuntur cum ptisana & sale modico, atq; in eundem usum sor-
bentur. Guttæ ammoniacæ thymiamatis drachma una ex melicrato
epota, aquagium est minime ficulneū. Quidam uero idem medicamen-
tum quū poscam admiscuissent lienosis propinauerunt. Quin & sam-
buci radicis corticis succus duarum unciarum mensura potus
cum uino, aquam proliciendi educendiq; potesta-
tem obtinet. Hactenus de simplicium me-
dicamentorū uiribus.

DE COM

DE COMPOSITIS MEDICAMINIBVS PVR
gandi facultate præditis. Cap. v

Catapotia quæ conglomerantur ex aloë.

Anterioris colocynthidis farcti (quæ Græci *κνίδιον* uocant) partem sumito unam, succi absinthij, aloës, singulorum partem unam, scammoniaë partes duas, redige cum aqua in pilulas quæ ciceris quantitatem æquent: quarum pro dosi exhibendæ sunt undecim.

Oxymel Iuliani.

Oxymel quod ad Iulianũ refertur, accipit rutæ, origani, uniuscuiusque uncias treis, comæ thymi uncias quatuor, anethi sesquiunciam, iridos unciam unam, mandragoræ radicis unciam unam & semissem, agarici uncias duas, tedarum pinguium uncias duodecim, cocci cni-
10 dij uncias quatuor, lathyridum uncias treis, alypiadis tantundem, poly-
20 podij uncias duas, folij, costi, spicæ nardi, singulorum unciam unam, rheu pontici unciam unam & semissem, scillæ uncias treis, sambuci uir-
gultorũ uncias treis, canopi, quod est sambuci corticis uncias treis, asari unciam unam, pulegij uncias treis, epithymi, ueratri, aceti, cuiuslibet
30 unciam unam, anisi uncias duas, aceti xestam unam, mellis xestas quin-
que. Herbas in aceto per triduum macerato, deinde usque ad consum-
ptionem plus quàm dimidiati decoquës, iniice mel, & ubi siccaueris ad-
hibe lathyridas (quam nonnulli tithymallum nuncupant) & costum, &
granum cnidium, & spicam nardi contritam & leuigatam, & si uide-
tur, post exactam concoctionem oxymel. Absoluta dosis est uncia una,
uel pro cuiusque uiribus. Confert autem afflictionibus podagricis, &
epilepticis, & quos crassis humoribus euacuare, & ab infarctu ac obtu-
ratione liberare oportet.

Purgatorium aquagium, quod Græci hydrogon appellat,

ex caryophyllo contextum.

Aniducum medicamen efficiunt, aloës, epithymi, caryophylli, gra-
30 ni cnidij, petroselini, rheu pontici, singulorum unciaë semissis, eu-
phorbij dioboli quatuor, mellis quantum satis est. Cuius confectionis
detur cochliarium unum.

Purgatorium ex rhodomelite Alexandri.

Sumito succi rosarum xestas duas, mellis xestam unam, scammoniaë
40 uncias quatuor. Dosis eius summa, cochliaria quinque: uel minima, co-
chliaria duo: media, cochliaria tria. Aliter: Accipiatur mellis, ro-
sarum succi, uniuscuiusque libra una, piperis drachmæ duæ, scammoniaë
drachmæ octo, mastiches drachmæ quatuor, & zingiberis drachmæ
duæ. Aliud, quo ipse utor. Spicæ nardi, asari, epithymi, singulorũ
unciaë semissem irrigato in aquæ cotyla per triduum, & moderate eli-
xans, aquæ, succi rosarum xestam dimidiam confunde, mellis xestæ se-

missum, & ubi decoxerit ad concretionem & crassitudinem, sesquiunciam scammoniae immitte.

Purgatorium est malis cotonijs confectum.

MAlorum cotoniorum decoctorum unciae quatuor, piperis unciae sex, scammoniae drachma una, mellis uncię quinque: quibus cōtritis, exhibe cochliarium unum, uel pro ualitudine ac robore cuiusque.

Medicamentum est malo citrio salubre stomacho.

Corticis pomi citrii, & carnis libram unam, in aquae xesta una & dimidia decoquito usque ad tertias, deinde mellis xestam dimidiatam immitte, atque ubi probe decoxeris ad mellis crassitudinem, infere leuigata, longi piperis unciam unam, scammoniae assatae in fermento unciam unam.

Bucellatus catharticus.

Scammoniae coctę unciam unam, piperis & apii seminis, singulorum diobolum unum, foeniculi, anisi, uniuscuiusque unciam unam, mellis librā unam, quum moderate assaueris, dato in condito unciam unam.

Oliuę cathartica.

Oliuę purgatorię constant scammoniae uncia una, piperis uncia una, epithymi, cymini fricti, petroselini, rutę foliorū, mentę uiridis, singulorum drachmis quatuor, laserpiti drachma una, palmularū, mellis, cuiuslibet uncijs quinque, aceti cotylis duabus, oliuarum fassarum xesta una, fissilium uidelicet: quidam gari etiam symmetrū adijciunt. Dosis quinque, uel septem, uel nouem.

Pastillus purgandi uis præditus.

Pastillus catharticus præparatur ex scammonię, euphorbię, singulorum drachmis quatuor, folij drachmis duabus, piperis drachmis totidem, mellis libra una. Dosis eius est uncia una.

Phusca cathartica, & stomacho grata.

Fusca purgandi uim habens accipit cymini, foeniculi, singulorum unciam unam, pulegię, apii, anisi, uniuscuiusque unciam dimidiam, epithymi, scammonię, cuiuslibet unciam unam, salis uncias duas. Datio expe- dita & quam transgredi nefas est, sunt dioboli duo in posca: uerum nonnulli etiam euphorbię grammata quatuor exhibent.

Vinum purgandi facultate præditum in laborantibus hydrope.

Scillę uncia sumuntur tres, apii seminis uncia sex, piperis drachma una, radicis capparıs drachmę quatuor, grani cnidij cortice exuti drachma una, folij malabathri pilulę duę, uini heminae duodecim, mellis xestę tres: Conscinde in exigua frustula scillam, & irrigato cum uino, reliqua uero leuigata misce.

Halatia purgantia.

Salis communis assati uncia sex, seminis apii, zingiberis, panis aridi, singulorum dioboli sex, anisi, piperis, uniuscuiusque drachma dimidia, scammonię, epithymi, cuiuslibet uncia una. Datio conueniens cochliarium unum.

Podagri

Podagrica ex hermodactylis.

Hermodactyli uncia tres, anisi, cymini Aethiopici, ameos, thymi, co-
rymborum, piperis candidi, zingiberis, uniuscuiusque dioboli tres,
epithymi uncia dimidia. Dantur conuenienter pro una quidem dosi,
dioboli quatuor, idque matutino tempore cum condito, siue melicrato, uel
si uideatur, cum zestacrato.

Aliter eadem purgans medela.

Hermodactyli uncia una, cymini Aethiopici, anisi, agarici, zingibe-
ris, singulorum dioboli sex, mastiches duo, spice nardi dioboli duo,
10 moschi ceratium unum, cnici dioboli duo. Dosis dioboli quatuor cum
hydromelo. Scammonia porro eo quod stomacho noxia est danamus.
Quod si aut copiosior euacuatio fuerit necessaria, admisce dationi com-
muni scammoniae ceratia tria. Exhibeto autem post lauacrum.

Catapotia ex Armenico lapide conglomerata, quae in morbo arti-
culorum ut plurimum locum habent.

Aloes uncia quatuor, scammoniae uncia sex, agarici uncia una, epi-
thymi tantundem, lapidis harmenici dioboli duodecim, cassiae un-
cia una, spice nardi una, scillae assatae uncia duae, croci grammata duode-
cim, rhodomelite excipiantur. Datio eius dioboli duo.

20 Confectura ex coronopodio, conducingens iisdem quibus
& hermodactyli, & stomacho salubris.

Accipit zingiberis diobolos duos, piperis diobolum unum, agarici de-
cem, cnici interanei diobolos quatuor, coronopodii radice di-
obolos sex. Datio dioboli octo. Caeterum si difficilior est aluus, ceratia uis-
ginti tria. Conducunt summopere septem aut octo adhibita uentri: &
post euacuationem ubi laueris, ouis nutriris satis est.

Medicamentum ex succo Cyrenaico ad quartana laborantes.

Sumito succi cyrenaici, piperis, rutae foliorum, cuiuslibet drachmam
unam. Dosis est nucis Ponticae magnitudo.

30 Puls cathartica turgidis elephantiasis laborantibus eximie con-
ducens, & quibus commouere quis crassum & ui-
scidum humorem queat.

Colocynthidas duas amputando, semen euacuato, medullam uero si-
nens, impleto ipsas oleo dulci, & operculans proprijs operculis, si-
nito per diem ac noctem. Deinde autem oleo euacuato, colocynthidas
in aqua elixato, tantisper dum subigant: postea easdem abijce quidem,
sed oleo aquae permixto ueratri nigri triobolum inijce, scammoniae dra-
chmam unam: decoquens uero cum his pulticulam ex similagine, uel pa-
nem aridum contritum. Post haec partem illius laboranti propinato, qui
40 frugali antea uictus ratione usus sit, quantitate nucum ponticarum, hoc
est auellanarum octo aut decem, uel ad summum quatuordecim: Et po-
tui aquam calidam praebeto.

De obseruatione eorū qui catharticū medicamentū sumunt, & quid faciendū
his qui in potione non purgantur. Cap. VI

Nomnibus, ut summam dicam, qui strenuam & efficacem purgationem sumunt, homini prius uictus rationem præscribens, ieiuno, & ei qui probe concoxerit pharmacum præbet, somnumque usque ad consummatam purgationem prohibet: motionem uero moderatam, si fieri possit, subire, & ab omni cibo potuque abstinere, quoad purgatio fuerit suo munere perfuncta, mandato.

Ex monumentis Philagrij.

At qui si quis genium ad consummatam usque purgationem cibo defraudari non sustineat, uel propterea quod os uentris ualde biliosum habeat per longam inediam que præcessit, uel quampiam aliam istiusmodi causam, dandus est ipsi ex aqueo uino panis, uel ex pitana succus chondri nondum inchoata purgatione, quo minus eam corrumpat, sed protinus à sumpta medicamenti potione: sic enim ad celeriore[m] quandoque motum pharmaci sua grauitate cooperatur. Si porrò quispiam post sumptam medicinarum potione[m] non purgatur, neque euacuatur, si nulla quidē inde ingruat molestia, nullo auxilio opus est: Sin autem urgeatur propter morbi uehementiam, aut dilanietur, distendaturque & quasi disseccetur languens, clysterem confestim iniicere necesse est. Quod si ne-
tum quidem obtemperet aluus, corpore quidem uellicato, & tanquam per-
uerso, lauandi sunt unguendi que affatim. Quod si autem corpus refertum
atque grauatum fuerit, sanguinem uena secta detrahe, potissimum si homo
sanguinolentus existat, oculosque rubeo colore infectos, & petulantes,
exertos uel non secundum naturam, sed ex aduentitio propter epotum me-
dicamentum habeat. Si horum uero nihil, morsus autem & laniatio infe-
stet, à balneo quamprimū nutrito, & uinum liberaliter & prolixius pro-
pinato: atque inter hæc clysteribus utere, nisi dolores placati sint, & de-
nuo lauato. Esto autem oleum clysmatis rutaceum, uel ex alio quocunque
flatus extinguente præparatum.

De his qui plusquam expedit purgantur. Cap. VII

Qui immodice plus iusto perpurgantur, eorum cutis perfricanda est, lauandique calido ante balneum, exhibendo uinum tenue, rufum, & flauum: extemplo namque uinum huiusmodi ad digestionem concitat: panem item maceratū, & mala Punica. Perseuerante autem his etiam peractis purgatione, uincire membra fascijs à summo deorsum distributis & constrictis expedit, & recuperantibus aliquid tum sanguinis tum spiritus. Propinato præterea ex carnibus confectæ theriacis symmetrum, pellit enim in cutem, & celeriter reuellit in aluum humorum delationem, hebetatque id quod in purgatorio tanquam uenofum & medicamentosum existit: qua deficiente theriacis pastillis, præterea confectione *διαιτοματων*, & ea cui cognomen est Philonium; cucurbitulis ad hæc secundum stomachum utendum, Cataplasmatum
item

item contextis ex farina hordeacea & cenomelite: Post quæ astringentia sequantur epithemata. Præstantissimum porrò auxilium præstant totius corporis frictiones, & pharmacorum potiones. Ad hæc aërem non modò frigidum, sed admodum etiam calidum uitent cane peius & angue: ille enim materiam ab exterioribus pellit ad interna fluxum que adauget, hic uero distrahit & uires dissoluit. Quod si autem propter extorum irritantium uellicationē augeatur euacuatio, cataplasmatibus instar impone prædicta. Immittantur pariter quæ retūdendi & hebetandi uim obtinent: Adeps anserinus, uinū dulce, nardus, & id genus alia.

De sacris antidotis, quas græce hieras dicunt. Cap. VIII

Hiera Antiochi.

Accipit Sacra Antiochi trixaginis, agarici, colocynthidis intranei, stœchados, singulorum drachmas decem, succi panacis, sagapeni, petroselini, aristolochiæ clematidis, piperis candidi, uniuscuiusq; drachmas quinque, cinnamomi, spicæ nardi, myrrhæ troglitidis, croci, foliorum, cuiuslibet drachmas quatuor, mellis quantum satis est. Alia: Colocynthidis intranei drachmæ uiginti, scillæ tostæ, agarici, guttæ ammoniaci thymiamatis, corticis ueratri nigri, scammonia, hyperici, singulorū drachmæ tres, epithymi, polypodi sicci, bdellij, aloës, trixaginis, marrubij, cassiæ, cuiuslibet drachmæ octo, myrrhæ troglitidis, opopanacis, sagapeni, piperis communis tum proceri tum candidi, petroselini, cinnamomi, croci, castorij, aristolochiæ longæ, uniuscuiusq; drachmæ quatuor, mellis quantum res ipsa postulat.

Hiera Iusti.

Sacra quæ ad Iustum refertur medicum, cōstat ex epithymi drachmis duodecim, marrubij, stœchados, trixaginis, hellebori atri, scammonia, agarici, piperis longi, scillæ assatæ singulorum drachmis sedecim, euphorbij, colocynthidos intranei, aloës, croci, gentianæ, petroselini, guttæ ammoniaci thymiamatis, sagapeni, uniuscuiusq; drach. octo, opopanacis, polij, cinnamomi, myrrhæ, spicæ nardi, floris rotundi odorati iunci, pulegij, cuiuslibet drachmis quatuor, aristolochiæ cum longæ tum rotundæ, singulorū drachmis duabus, mellis quod satis est. Dantur iusta dosi grammata duo, aut tria, aut quatuor, cum melicrato & salibus.

Hiera Galeni.

Habet Sacra Galeni trixaginis, piperis longi, piperis albi, stœchados, ueratri nigrioris, scammonia, spicæ nardi, scillæ assatæ, & (ut quibusdam placet) epithymi, uniuscuiusq; drachmas sedecim, myrrhæ, croci, guttæ ammoniaci thymiamatis, euphorbij, cuiuslibet drachmas octo: quæ cuncta melle excipiuntur.

Hiera Ruphi.

Ruphi medici Sacra habet sicyonia siue colocynthidos intranei drachmas octo, trixaginis drachmas decem, sagapeni drachmas octo, petroselini drachmas quinque, aristolochiæ rotundæ, piperis albi, singu-

lorum drachmas quinque, cinnamomi drachmas quatuor, uel cassiae drachmas octo, spicae, croci, polij, myrrhae, uniuscuiusque drachmas quatuor, mellis quantum satis est.

Archigenis Hiera.

MArrubij, agarici, trixaginis, colocynthidis medullae, stœchados, singulorum drachmae decem, opopanacis, sagapeni, petroselini, aristolochiae rotundae, piperis albi, uniuscuiusque drachmae quinque, cinnamomi, spicae nardi, myrrhae, polij, croci, cuiuslibet drachmae quatuor: arida simul contunde & attamina: succum uero panacis atque sagapenum, myrrhamque, fracta in pila, melicrato per noctem unam infunde, deinde leuigato & extenua, atque in iuce arida, & interposito tempore melle optimo in uitreum aut plumbeum uas reconde: Hic sane modus communis est omnibus hieris. Dosis eius ad summum drachmae quatuor: assumantur etiam salis drach. una, mellis heminae duae, aquae quantum satis est. Quod si purgatorium scammoniam non habens efficacius reddere uoluerimus, admiscendus etiam ipsius est obolus.

Perunctiones sedis & umbilici, purgantes. Cap. IX

Vngentum quo sedes peruncta pedibus prorit: Ruta melle conteritur, ita quidem ut unus succus efficiatur, atque in intimum ani illinitur: efficacissimum autem fuerit, si momentum cymini, & nitri, uel cyclamini succi adijciatur. Porro id quoque unguentum crocydi, hoc est floccis exceptum sedi ad laxandam aluum inseritur: Vel glanis affabre cum melle facta inditur, flatus enim egrediuntur sufficientes, leuanturque male affecti.

Diachrisma sedis quod uentrem mouere dicitur, & oletare faciens.

ALumen cum melle leuigatum decoquitur donec rubescat, atque cum hoc inungitur sedes: prompte nanque multa quidem, non tamen citra laborem extorquet.

Epomphalion aluum subducens.

Cyclamini (quae Latinis rapum, aut terrae umbilicus est) drachmae quatuor, nitri drachmae tres, hellebori nigri, & candidi, uniuscuiusque drachmae duae, colocynthidis drachmae tres, scammoniae drachmae duae, elaterij succi drach. quatuor, grani cnidij drachmae totidem, nucum pinguium unciae duae, fellis taurini uncia una.

Aliud pulcherrimum.

ELaterij, lathyridum, galbani, cyclamini, hellebori nigri, singulorum drachmae quatuor, colocynthidis interanei drachmae octo, cucumeris syluestris recentis, scammoniae, grani cnidij, uniuscuiusque drachmae duae, tithymalli drachmae duae, resinae terebinthinæ drachmae tres: Haec accurate contusa felle taurino excipe, & perinde atque ungento utere. Quidam uero adiectis in super caerae drachmis septem, & oleo cucumerino sufficiente, ad morem emplastri re postulante imposuerunt.

Medicæ

Omissionibus non tam secunda uale tudine fruentes nimia ali-
 menti humorum uel copia grauari utantur, quam morbis op-
 pressi acutis, quum à pituita uel id genus aliquo infestantur.
 Cæterum neq; sospites, neq; graui ter languentes uomitorijs
 medicaminibus prolicere uomitiones consultū ac tutum est, sed in ægri-
 tudinibus diuturnis, præsertim cum scirrho coniunctis, & que ualidiore
 opus habent cōmotione: Verbi causa, podagra, comitialibus à stoma-
 cho prouenientibus, elephante, aqua inter cutē, melancholia, atq; id ge-
 nus alijs. Aduersantur uero sanguinis expuitionibus, & malum stoma-
 10 chum habentibus, & qui suffocantur. Expeditissimum itaq; promptissi-
 mumq; omnium que uomitū prouocare & educere solent, censetur oleū
 cyprinū, irrigatis in eo uel digitis, uel pennis, & in gurgulionem inser-
 tis, & radicū spicæ nardi drachmę septem melicato potæ, per supra-
 na purgāt ualentius: & betonicæ drachmæ quinq; aut sex in aqua mul-
 sa potæ: & daphnoidum folia uiridia tria, macerata & comesta: nec non
 & elaterij obolus in aqua potus per uomitum cum pituitam, tum bilem
 exinanire consueuit: idem præstant uuarum passarum grana quindecim
 cum mulso crassiore. Bulborum porrò, esculenti quidem crudi deuorati,
 20 uomitoriij uero cum narcisso decocti per superna euacuant: & apij radi-
 cis id quod ad aërem est comestum, consimiliter uomitum cit, appellant
 autem nonnulli id ipsum chamæraphanum: uniuersa uero radix comesta,
 tam per superna quam per inferna agit. Raphani insuper prædictis mi-
 nus quidem uiolenter, sed maiore emolumento expurgant: oportet aut
 eosdem acres admodum & recentes adhuc, in pertenuia frustula secare,
 & madefacere: uel tribus horis in oxymelite maceratos accipiant quan-
 tum possunt, uomētes ter aut quater à cœna, semel uero ieiuni. Sæpe etiā
 numero absorbeāt oxymel. Cæterū per duas horas inambulantes tepi-
 da aqua epota, digito uel penna immissis gutturi, uomitiones irritent.

Quæ citant
uomitum.

Quibus dandus sit helleborus, & quibus non.

30 **V**eratrum porrò exhibendum est diutinis pariter & grauibus ægri-
 tudinibus correptis, ubi reliquorum adminiculorum spes sublata
 fuerit, quū omnibus morbus superior medium unguem porrigat. Of-
 ferendum idcirco iugiter aqua inter cutem laborantibus, elephantia-
 busq; cachexia item, paralytiq; & id genus alijs languoribus correptis,
 & in his affectionibus, que per circuitum temporis paroxysmū habent:
 cuius generis est epilepsia, podagra. Quum autem complures sint hel-
 leborismi rationes, simplicior quidem præparatio, & magis ad hellebo-
 rismum idonea ratio, hæc est.

40 **P**ræparatio raphanidum ex helleboro.

Concinnentur autem raphani hoc modo: cōpungendo prius rapha-
 nidas, quas quidam radículas uocant, calamo: hellebori albi optimi
 radicū segmina experiri stimulis oportet, & ubi ea per noctem integrā

Hellebori de
coctio.

manferint, fequenti die auferant, ipfas uero raphanidas fruftulatim concifas cum oxymelite manducandū ciendi uomitus gratia exhibeto modo prædicto, procliuiori uidelicet ad uomitus languenti: & interpoſitis memoratis horis ad uomendū cogito. Helleborifmi porrò modus priuatim ac proprie ſic habet. Veratri optimi uncias duas in aquæ hemina prius diebus quinque maceratas, donec aquæ pars tertia relinquatur decoquito: expreſſo deinde helleboro, aquæ tantundem mellis admifceto, coque denuo tantisper dum craſſitudinem induat: et ubi ſe ad ciendas uomitiones præexercitauerint, laboranti ieiuno, & ei qui probe concoxerit, & qui per inferna uel ſua ſponte uel per clyſterem excernit, ad de-
monſtratum antea modum præbeto ſemel atque iterum, pro patientis uirtute & robore. 10

Qui ſit optimus præparandi modus hellebori.

Helleborus
ſumptus quan-
do operetur.

Efficaciſſimus uero omnium modus eiufmodi eſt: Incidendo ueratri radices in quantitates ſeſamis æquales, nam in puluerē contuſæ ſuffocationes efficiunt magna efficaciâ: In imbecillioribus quidē cum ſucco ptifanæ aut halicæ, aut id genus aliquo duas drach. ad ſummū, ad minimum autē drach. unam ueratri elixans, potui dato: In robuſtioribus uero in aqua calida ſiue mulſo. Incipit aut helleboro irritata purgatio poſt treis aut quatuor horas: at qui lentius inchoant, melius purgantur. Cuius-
ctantibus autem nimium uomitibus, melicratum potui exhibens ad uomendum impelle, irritando immiſſione pennarum in oleo infectarum: quod ſi ne tum quidem euomat, in balneum ita habens abducendus eſt. Cæterum ubi eijcere iam per uomitionē auſpicauerint, ſi quidem ſecundum rationem fuerit euacuatio, nihil afficiuntur uomentes: ſin autem angantur & conuellantur, hydrelæum potui dato: pariterque per inferiorem uentrem ipsis ſubducendi hoc modo uis quædam accedit, & alioquin in his qui helleboro utuntur, quandoque medicamine etiã accedente, accumulationem longe facilius egerunt. Porrò eos qui animo deficiunt, odoramentis atque his ſimilibus refocillato, atque alijs quæ plerumque ſuper-
ueniunt ſymptomatis conſimiliter ſuccurre. Quum autem purgatio immodica ſit, non alere modò, uerum ſomnum etiã conciliare expedit, & alia, quemadmodū de his qui nimium purgantur explicatum eſt, agenda ſunt. Perſiſtente aut eadem, cucurbitula præter hæc ſtomacho applicanda, membraque ſunt uincienda. Si ſecundum rationem fiat euacuatio, melicrati ipsis potandum ſymmetrum exhibeto, quo abluantur pharmaci excrementa, & paulò poſt cibus coctu facilis eſt offerendus. Cæterum in his, quorum ualetudo ſuſpecta eſt, euacuatione per os, egentibus autē omnino helleboriſmo, Antyllus uſus eſt eiufcemodi quopiam lauamine, irrigando ueratri candidi drachmas duas in aquæ xeſta una, & ſinendo
manere per diem ac noctem, poſtera die ueratrū ad dimidiatum uſque in
aqua decoquendo, deinde hanc immittendo per ſedem, quo uomitione
ſuprà purgat, parū imbecillius hellebori potione, iam uero poſt exactā
ſufficiens 40

sufficientem purgationē, glandem acrem apponentes irriterimus egestionem, ita quidē ut infusum reddatur, & uomere desistant: Post deiectionem aquam mulsam semel aut bis pro ablutione intestinorum immitteremus. Idem uero tradit, glandem ex helleboro candido contuso & cribellato, deinde melle despumato excepto concinnatū, pari modo superiorem aluum, quemadmodū & clyster ex ueratro confectus, purgare: Verum præ omnibus alijs cōmendatur, multisq; præconijs effertur hic præparandi modus: nobis enim reponere & quasi in futurum reijcere purgationē licet. Ponderus igitur esto hellebori drach. duæ, circumliniatur uero aut circumligetur stuppa solidiore balanus, principiumq; stuppæ foris per sedem recipiatur, ut post sufficientem purgationem foris deferat nobis glandem: hic sanè tropus expurgat ad unguem & exactissime, neq; tamen uel strangulatum, neq; aliquid aliud periculi infert.

De differentia antidotorum. Cap. XI

Præfatio Galeni de antidotis.

Aculates quibus morbis succurritur, non quæ extrinsecus imponuntur, sed quæ intro in corpus sumuntur: prisca antidota appellabant, quarum treis enumerant differentias: quædam enim letalium medicamentorum gratia offeruntur: quædam propter feras ictu morfuue uirus iaculantes: quædā deniq; affectionibus ex praua uictus ratione prouenientibus opitulantur: nonnullæ uero treis commoditates promulgant, e quorum numero etiam antidotus quæ theriaca uocatur, esse creditur.

Hedychroi in theriaca præparatio.

Aspalathi radicis corticis, calami odorati, costi, asari, xylobalsami, aphu, maioranæ, mastiches, singulorum drachmas sex, fructus balsami drachmas duas, mari drachmas sedecim, floris rotundi iunci odorati drachmas duas, cinnamomi drachmas uingintiquatuor, amomi, cassiæ, rhei, uniuscuiusq; drachmas octo, nardi Indici, folij, cuiuslibet drachmas duodecim, myrrhæ drachmas uingintiquatuor, croci drachmas duodecim, uino bono excipe, & redige in pastillos, succū balsami (quod opobalsamum dicunt) contundens.

Pastillorum scilliticorum præparatio.

Pastillos quos scilliticos appellant, hoc modo confice: Scillam argilla seu adipe obducito, & moderate elixato, sumendoq; interanei ipsius partes duas, & farinæ orobi partem unam, contere, & cōsimiliter pastillos concinnato.

Pastillorum theriacalium præparatio.

Pastillos theriacos cōcinnaturus, sumito uiperas quatuor aut quinque perfuluas, recens admodum captas, amputa ipsis circa caput & caudatenus partem utrinq; quatuor digitorum mensura, detractisq; squamis omnibus, & exemptis interaneis, reliqua in aula noua addito sale & anetho mediocri coquenda sunt, tantisper dum spinæ à carnibus se-

parantur, deinde eximēs, & à spinis exacte carnes repurgans, admiscendo eis tantundem panis puri, & dissoluendo pariter semel reformato, & orbiculos opobalsami accende, & frigefacito in umbra,

Theriaces antidoti præparatio,

Theriaca antidotus conficitur ad hunc modum: Pastillorum scilliticorum drachmas quadraginta octo, pastillorum theriacalium drachmas uigintiquatuor, unguinis hedychroi drachmas uigintiquatuor, cinnamomi, piperis communis, succi papaueris, uniuscuiusq; drachmas uigintiquatuor, rosarum aridarum drachmas quindecim, purgamentorum allij, napi feminis, iridis Illyricæ, agarici, glycyrides, succi balsami, singulorum drachmas duodecim, myrrhæ, croci, zingiberis, rheu pontici, radice quinquefolij, nepitæ, floris iunci rotundi odorati, petroselinii, stœchadis, costi, piperis candidi, & longi, dictamni, florum thuris masculi, resinæ terebinthinæ, mastiches, cassiæ nigrae, spicæ nardi, florum polij, styracis, apij, feminis seseleos, thlaspeos, ammeos, trixaginis, succi hypocistidis, malabathri, nardi Gallicæ, mei, gētianæ, anisi, scœniculi feminis, Lemniæ sigillatæ, chalcitidis assæ, amomi, acori, balsami, phlopij, hyperici, acaciæ, commeos, cardamomi, singulorū drachmas quatuor, feminis dauci, galbani, sagapeni, bituminis, opopanax, castorij, centaurij, aristolochiæ clematidis, cuiuslibet drach. duas, mellis Attici libras decem, uini phalerini xestas duas: Mittens in mortarium opium, hypocistida, myrrham, sagapenum, styracem, acaciam, opopanax, instillans mellis pusillum, et cōtundens dissolue: postea uini tantum infundendo, ut id cætera superet, per triduum ita macerato, mox reliquas species frustulatim incisas contunde, & mel despumato. Reponitur autem in uase argenteo aut uitreo non admodum referto, & circumquaq; operculatur. Cæterū usus ipsius, si quidē nihil cunctetur, in ferarum morsibus commendatur, uenenisq; sumptis post septennium ponticæ nucis quantitas cum uini cyathis tribus bis in die pota: Pariformiter etiam his qui citra manifestam occasionem periclitantur, corporis corruptione letalis medicamenti qualitatem imitante, ueluti in pestilentialibus plerunq; accidere consuevit, semel in die. Porro in alijs affectionibus usus ipsius est, à decennio ad annum uigesimalium usque. Contra tussis autem, & pectoris pulmonisq; dolores seu lateris, febre quidem carentibus cum œnomelite, febricitantibus uero cum hydromelite sub noctem fabæ Aegyptiæ magnitudo magnopere conducit. In sanguinis insuper eiectionibus cunctis recentibus, in posca utilitate magna præbetur: diuturnis uero in elixatione consolidæ, fabuli Aegyptij quantitas, tum matutino tum uespertino tempore: Inflatibus autem, & his qui circa umbilicum torminibus infestantur, aut coeliacis, mane in aqua calida eiusdem fabæ quantitas. Appetentiam præterea prostratam reuocat & excitat: Rigore adhæc, algoreq; accessionū intenso, uomitioneq; bilis præpota theriaca liberat. Menses porro cit, & fœtus mortuos expellit, fabæ

In quibus utendum theriaca.

fabæ Aegyptiæ magnitudo cum melicrato, uel passò, in quo ruta atque dictamnus elixa sit, pota. Aduersus autem extremam raucedinem cum seorsum per se, tum addito tragacanthæ duplo, ex cenomelite aut passò sumpta, retentaq; sub lingua & colliquata, lienosis & iocinorosis iuxta cum posca præbetur. Quod si quis scirrho infestetur, cum oxymelite uel aceti scillitici sesquicyatho. Datur nephreticis, hoc est renum incommodis oppressis cum oxymelite fabæ Aegyptiæ magnitudine: dysentericisq; cum decocto rhu, tam mane q; sero. Medendis præterea uisus hebetudinibus, quas Græci *αμβλυωπίας* dicunt, summum præsidium confert.

10 Antidoti itidem & opobalsami uncijs duabus mellis cyathum miscens, paulatim illinito: exerit porrò dentes. Pleriq; uero præseruationis gratia fabæ græcæ instar theriacam circa neomeniam sumunt, quum iam coctrix facultas probe officium peregerit, cum mellis cochliario uno & aque cyathis duobus. Pari quoq; modo circa opodemian eadem utuntur, ubi pestilentes quaspiam auras olfacere suspicantur, uel ubi aquæ fluunt.

Sal theriacum.

AD mithridatium in præsens sales theriaci ordinandi sunt: comprehenduntur autem in calce septimi uoluminis, post ea quæ de mensuris ac ponderibus tradidimus.

Mithridatidis ex scingo.

20 **M**Yrrhæ trogloditidis, zingiberis, cinnamomi, singulorū drachmæ decem, spicæ nardi, thuris, thlaspeos, opobalsami, floris rotūdi iunci odorati, costi, stœchadis, seseleos, galbani, resinæ terebinthinæ, piperis longi, castorij, hypocistidis, styracis, malabathri, foliorum, uniuscuiusq; drachmæ quatuor, cassiæ nigræ, polij, piperis candidi, scordij, seminis dauci, carpobalsami, cipheos, bdellij Celtici, cōmeos, petroselini, opij, cardamomi, seminis foeniculi, gentianæ, foliorum rosarum, cuiuslibet drachmæ octo, dictamni, anisi, acori, phu, singulorū drachmæ tres, mei athamantici, acaciæ, uentris scingi, hyperici seminis, uniuscuiusque
30 drachma una cum dimidia, uini mellisq; quod satis est: præparato instar theriacæ, inquit Galenus. Ad quæcunq; illa conducit, ad eadem hanc quoq; prodesse idem asserit, præterquã ad uiperæ morsus: ad hos namque illa efficaciores uires obtinet.

Confectio ex sanguinibus confecta, ad omnia quæ uirus eiaculantur, & ad letalia medicamenta.

ACcipit hæc confectura piperis cãdidi, & longi, costi, acori, phu, anisi, dictamni Cretici, singulorū drac. duas, amomi, opobalsami, seminis rutæ syluestris, foeniculi seminis, cymini æthiopici, anethi, sanguinis masculi anatis aridi, sanguinis hœdi, sanguinis anserini, sceminæ anatis sanguinis, buniadis syluestris seminis, uniuscuiusq; drac. iij. gentianæ radicis, trifolij, floris iunci odorati rotūdi, libanoti, rosarū aridarū, cuiuslibet drach. iiii. cinnamomi drach. duas, scordij drach. octo, petroselini, polij, myrrhæ, nardi, singulorum drachmas sex, cassiæ drachmas tres,

fucci cyrenaici drachmas treis, stcehadis drachmas quinque, asari drachmas duas, guttæ ammoniaci thymiamatis drachmas treis, mei Athamantini drachmas duas, agarici tantundem, carpobalsami grana uiginti, mellis despumati quantum res ipsa postulare uidetur.

Oxymel, hoc est acetum mulsam, simplex.

Oxymel, cui cognomentum simplex, constat ex acerrimi aceti candidi xesta una, aquæ xestis duabus, mellis xesta una: quæ ad mellis usque liquidioris crassitudinem & concretionem decoquenda sunt, despumando subinde mel.

Acetum scilliticum.

Habet acetum scillite, scillæ candidæ in minutias cōcisæ, & in umbra diebus quadraginta exiccata, & rursus purgata minas sex, aceti boni xestas xij. finito dies sexaginta, operculatoq; uase ponito sub solem: quibus transactis scillam expressam abijce, acetum uero excolatū in uase reponito. Quidam uero scillæ minam unā in aceti xestis sex, alij aut uiridis scillæ idem pondus in acetum recondūt, etiam usq; ad minas sex, atq; adhuc acutius. Prodest aut acetum illud ad oris fluxiones, si eo coluantur, & ad multa mala interanea, quæ exhulceratione uacant, potum. Cæteris itidem compluribus acetum scilliticum subuenit.

Oxymel scilliticum.

Oxymel scilliticum accipit scillæ interaneorum mollium libras duas, aceti acrioris albi xestas quindecim, piperis, petroselini Macedonici, singulorū uncias duas, dauci Cretici, ammeos, anisi, nardi Gallicæ, lybistici, asari, cardamomi, spicæ nardi, amomi, rheu pontici, uniuscuiusq; semissem, sceniculi, seminis cymini, laserpitij, zingiberis, pyrethri, hyssopi Cretici, costi, pulegij, cuiuslibet unc. unam, mentæ uiridis fasciculum unum, rutæ uiridis teneriores caules quinque, mellis Attici xestam unam, hepsematis xestas duas, apij uiridis fasciculū unū: interanea scillæ candida concisa conijce in acetum, & per dies septem sub ardentissimo canis æstu macerari finito: deinde scillam subleuans, arida quidem iam concisa, uiridia uero integra aceto infere, & post septem dies rursus omnia extrahens, aceto immitte mel cum hepsemate, quibus decoctis usque ad crassitudinem, in uasculo uitreo reconde. Vtere autem eius præsidio cum ante prandium, hoc est ieiunus propinationis loco, tum sumpto cibo, ueluti in salsamento: nam multo utilissimum est.

Medicamentum Galeni è scilla contextum, comitali morbo oppressis in primis conducibile.

Scillam manibus in puluerem friatam uasi Melitæo inijce, strenueq; operculans in locum ad meridiem uergentem sub ardentissimo canisculæ æstu siste: post quadraginta inde dies canis, summam eius superficiem soluēs, corpus scillæ effluxisse offendes. Auferēs itaq; succū ipsius condulcatum melle præstantissimo, comitali laborantibus singulis diebus cochliariū unū præbeto: pueris quidē parū; adultis uero liberalius: atq;

atque scillæ ipsius substantia leuigata cum melle, cochliarium exhibeto.
Secundum uero locum potentia hoc obtinet.

Philonis antidotus.

Antidotus quæ ad Philonem refertur medicum, constat ex piperis albi drachmis uiginti, alterci drachmis octo, succi papaueris drachmis decem, croci drachmis quinq;, pyrethri, euphorbiæ, spicæ nardi, singulorum drachma una, mellis Attici, uel alius boni despumati quantum satis est. Dato adultis nucis auellanæ (quam ponticâ dicunt) quantitatem, minoribus natu fabuli instar, pueris ciceris magnitudinem. Est aut hoc maxime indolorium & somnum concilians medicamentum.

Athanasia anodyna. Pleuretica Oribasij.

Athanasia (quæ ab immortalitate nomen sortita est) dolorem costalem placans, conflata est ex cassiæ drachmis octo, spicæ nardi, amomi, croci, opij, styracis, myrrhæ, costi, singulorū drac. iij. mellis despumati quod satis est. Dosis eius cum Philonis antidoti datione coniungit.

Antidotus è duobus piperibus, uiribus athanasiaæ consimilis.

Δια δύο πειπέρων recipit cardamomi, castorij, opij, uniuscuiusq; drac. iij. myrrhæ, costi, piperis tū longi, tū cādidi, galbani, cuiuslibet drac. treis, croci drac. totidē, excipe melle decocto, quantitātēq; fabæ exhibe.

Δια κεφαλῶν ἑξ ἑλίματος, hoc est ex capitibus papaueris, & elixatione contextum medicamentum.

Capita papaueris uiridia in aquosa octo aut decem decoquito ubi suspendis diem unū, & glycyriæ unciam unam macerata in decoctionis xesta una simul elixato quoad liquefiant, atq; quamprimum mediocrem induerint crassitudinē, remouens ab igne repone. Vtere in his qui febre oppressi uigilijs infestantur, & quando ex capite tenuis in pectus se insinuat fluxus.

Δια κεφαλῶν ἑξ ἐλίματος, id est ex papauerum capitibus, & melle confectio.

30 **P**apauerum capita, & glycyriæ unciam unā (quemadmodum prædictum est) cocta in aqua pluuia siue fontana, mensura xestæ unius usque ad colliquationem, & ubi expresseris, proijce in decoctum mellis xestam dimidiam, & elixans ad concretionem atq; crassitudinem. Dato his qui cum dolorum mitigatione, somni conciliatione, ad hæc amplius perpurgatione & abstersione humorum pectoris, & eorum qui pulmonem infestant atq; renes, opus habent.

Diacodium compositum.

40 **A**quæ in qua papauerina capita decocta sunt, iuxta memoratā cōuenientiam xestam unam, uini passi heminas duas, mellis librā unam, croci, succi hypocistidis, singulorū drach. quatuor coquito ad spissitudinem. Stomacho aut salubrior ea est confectio, si ex melle conficiat, & capitū papauerinorū decocto, & maiorū cotoniorū: Efficacior aut multo euadit, si cum capitibus papaueris aqua melilotū et glycyriā decoquas.

Διὰ πρᾶσις ἐκλικῶν, hoc est ex marrubio linctus, siue ut uulgo dicunt, electuarium, phthificis in primis conferens.

MArrubij comarum libram unam in aquæ cotylis sex donec tertia pars relinquatur elixās, herbam quidem porrijcito, inijciendo aut aquæ mellis crassitudinem, exhibe cochliarium unum.

Diaprasij syntheton, id est ex marrubio confectura composita.

MArrubij comæ, ireos Illyricæ, hyssopi, pulegij, glycyriæ, apij, sinogulorum uncias duas, ischadum pinguium uncias treis, nucleï pinei resinati uncias treis, contunde obiter: arida cum ischadibus in aquæ xestis tribus irrigato, & coquito ad tertias: deinde aquã colans, mellis libras duas infunde, & ad melleam crassitudinẽ decoque.

Διὰ ὀρόβαρ, hoc est medicamentum ex eruis.

AMygdalorum amarorum uncias duas, farinae erui uncias quatuor, hyssopi tantundem, ireos uncia semissem, nucleorum pineorũ frictorum uncias duas, mellis xestam unam, uel quantum res exigit.

Medicamentum, quod δωδεκάθεον inscribitur.

IReos Illyricæ uncias quatuor, eruorũ tantundẽ, hyssopi uncias duas, feminis urticae, glycyriæ, scenogræci, uniuscuiusq̃ uncias duas, bulborũ unc. quatuor, feminis lini fricti uncias totidẽ, nigellæ, quod græce melanthion dicunt, diobolos duodeuiginti, pulegij grāmata sex, nucleorum pineorũ tostorũ unc. ij. piperis grāmata sex, mellis quod satis est.

Antidotus Sotira, quasi seruatrix dicas.

Spicæ nardi diobolos undequadrageinta, myrrhæ diobolos uiginti septem, croci diobolos totidem, castorij diobolos duodequadrageinta, opij diobolos triginta sex, petroselinij diobolos quadrageintaquinque, anisi octo, apij septem, iunci rotundi odorati florum diobolos triginta sex, castigæ diobolos duodecim, piperis longi tantundem, feminis sinonis grammata sex, styracis grammata octodecim, amomi duodecim, hedychroi, costi, asarci, singulorum grāmata duodeuiginti, mellis quantũ satis est.

Διὰ σύρακος bechicũ, hoc est medicamentũ ex styrace, tussi medendo utile.

AMomi, cassiæ, singulorum uncias duas, styracis, spicæ nardi, uniuscuiusq̃ sesquiunciam, croci, piperis albi, cuiuslibet unciam unam, mellis xestam unam: detur cochliarium unum.

Medicamentum ex collectaneis Philoxeni, cuius usus est in Emphyicis,

& diutinis rheumatibus obnoxijis.

Resinae terebinthine drachmas octodecim, nardi drachmas sedecim, myrrhæ stactes drach. sex, cardamomi, bulborũ, uniuscuiusq̃ drac. sex, croci drac. xij. galbani drach. sedecim, amygdala amara octoginta, mellis heminam: ex aqua potatur fabæ Aegyptiæ magnitudo.

Esdra πολύχρως, hoc est quæ multis affectibus congruit, est enim ex eorum numero, quæ nimium siccificant.

AMomi scrupulos sex, croci scrupulos duodeuiginti, feminis dauci sesquiscrupulum, feminis sceniculi scrupulos treis, cassiæ scrupulum unum

unum & dimidiū, florum iunci rotundi odorati scrupulos quatuor & semissem, cinnamomi scrupulos treis, succi hypocistidis scrup. quatuor & dimidiū, sulphuris uncias quinq̄, feminis papaueris scrupulos quinque, pyrethri scrup. treis, petroselini scrupulū unū & semissem, ireos Illyricæ scrupulos septem & semissem, herbæ Apollinaris feminis scrupulos tredecim & dimidiatū, spicæ nardi scrupulos septem & dimidiū, pegani feminis scrup. unum & semissem, anethi scrup. treis, cardamomi unc. treis, rosarum exiccatarum scrupulos quatuor & dimidiatū, nerij floris scrupulum unum cum semisse: Est aut̄ ueluti lobus ac siliqua unde
 10 oritur rosa; rhododaphnes, & rosæ ipsius singulorum scrup. tres, rheu, gentianæ, uniuscuiusq̄ scrupulos sex, hedychroi ungenti sesquiscrupulum, tragacanthæ scrup. quindecim, lycij sex, foliorum citrij tantundem, feminis ocimi scrupulū unū cum dimidio, anisi scrupulos tres, costi, myrrhae, cuiuslibet scrupulos sex, bdellij sedecim, succi artemisiæ tredecim, rhu Syriaci uiginti quinq̄ & dimidiū, asari, uētris mergi, lapidis iaspeos, singulorū scrupulos treis, piperis scrupulos quindecim, castorij sesquiscrupulum, cretæ cimoliæ scrup. sex, sisonis, styracis, uniuscuiusq̄ scrupulos nouem, opobalsami xij. sereos seseleos ue herbæ scrupulum unum & semissem, mellis uncias uigintiocto, uini quantum sufficit.

20 Medicamentum ex malorum carnibus.

PRæparatur etiam confectura ex pomorum carnibus hoc modo: Malorum cotoniorum purgatorum libræ tres decoquuntur in uini peruetusti xestis tribus, deinde teruntur & iniiciuntur ipsis piperis, anisi, lybistici leuigatorū uniuscuiusq̄ uncia una. Sunt qui zingiberis unciam dimidiā, nec desunt qui pro uino acetum affuderunt.

Διὰ τῶν χυλῶν μύλων, hoc est ex succis malorum medicamentum, appetitus à cibis auersionibus, & nullis ægris ue cibi in stomacho concoctionibus aptum & utile.

30 **S**Vcci malorum cotoniorū maturorum, mellis boni, singulorū xestas duas, aceti xestā unā, zingiberis unc. treis, piperis albi unc. duas, coquito ad crassitudinē: hoc Galenus frigore inhorrentibus præparabat. Ceterū in quibus bilis, inquit, abūdat, absq̄ pipere & zingibere cōfice.

Meloplacuntij præparatio.

40 **P**omorum cotoniorum mundatorum libræ sex elixantur in uino tantisper dum colliquantur, deinde colato & conterito. Nonnulli uero affundunt mellis libras octo, & decoquunt clementi ac debili igne, moventes subinde ferula, donec impollutum quodāmodo totum reddatur, & tum assumūt concussa, piperis uncias treis, anisi tantundem, petroselini unciam unam: Quidam etiam zingiberis unciam, & mastiches unciam unam adiiciunt: mox commixta singuntur ad semiuncie quantitatē, & cum folijs lauri componuntur.

MAlorum cydoniorum purgatorum, & in frustula exigua concisorū

libræ octo decoquuntur in uini xestis octo moderate, ne dissoluantur: deinde miscentur ipsis mellis despumati libræ octo, piperis uncia octo, petroselini, anisi, singulorum uncia tres, zingiberis uncia quinque, spicæ nardi uncia una & dimidia, caryophyllorum uncia una: Omnia contusa, & mediocriter decocta ad iuris esculenti crassitudinem, remoue, & refrigerans pariter cum iure fragmenta compone.

Διά τριῶν πεπέρων, hoc est e tribus piperū generib. cōstans medicamentū.

Piperis cōmunis, candidiq̃, & longi, singulorū drach. septem, zingiberis, anisi, thymi, corymbi, cuiusq̃ drach. ij. mellis quod satis est.

Aliud Oribasij.

10

Ad diatrionpipereon confecturam sumebat Oribasius piperis canadidi uncias duas, piperis nigri, & longi, spicæ nardi, cinnamomi, ameos, nucis caryiue, hyssopi, seseleos, dauci, petroselini, singulorū unciam unam, zingiberis drachmas quatuor, mellis libras treis.

Aliud *δ'α γ' πεπέρων*.

Piperis id habet cōmunis uncias treis, piperis albi unciam unam, longi tantundem, petroselini, cinnamomi, uel cassiæ duplū, zingiberis, uniuscuiusq̃ unciam unam, mellis unc. unā & uiginti, uel quantū satis est. Ego uero etiam thymi corymborū unciam unam admiscere solitus sum.

Diospolites.

20

Cymini in aceto macerati ac fricti unciam unam, piperis, zingiberis, singulorum uncias duas, rutæ uiridis unciam unam & semissem, nistri drachmas duas cum dimidia, melle excipito.

Διά κίτριον, id est ex malo citrio concinnatum, pro his qui ægre & uix tandem concoquunt.

Aceti cotylæ tres, carnis citrij libra una, hyssopi, rutæ, origani, singulorum fasciculus per diem ac noctem aceto maceratus coquitur donec euanescat pars tertia: mox expressa abijciuntur simplicia, aceto affunditur mellis xesta una, & denuo decoquitur ad mellis crassitudinem: ubi autem constiterit, adsinguntur asari, mei, piperis albi, singulorum drachmæ duæ. Datur cocleare unum tum matutino, tum sub decubitum, & lectum petenti.

Picra, id est Amara Galeni.

Picra Galeni accipit aloës drachmas centum, ligni balsami, mastiches, croci, spicæ nardi, asari, cinnamomi, singulorum drachmas sex: Sunt qui etiam iunci rotundi odorati floris, & cassiæ, uniuscuiusq̃ drachmas sex admisceant. Exhibe drachmam unam in hydromelite.

Picra quæ ex oxymelite conficitur, ad stomachicos, hoc est cibum nō cōtinentes, sceminarumq̃ locellos, & aquā inter cutem conducibilis.

Accipit aloës uncias quatuor, folij uncias duas, costi, cassiæ, amomi, aireos, singulorū drachmam unam, radicis corticis sceniculi libram unam, mastiches, nardi Celticæ, zingiberis, uniuscuiusq̃ drachmā unā, piperis drachmam unam, mei drachmam unam, aceti xestam unam cum semisse,

semisse,

40

femisse, mellis tantundem: Foeniculum decoctum prius in aceto proficitur, deinde infunditur mel, & ubi decoctum fuerit ad crassitudinem mellem, reliqua trita & leuigata insparguntur.

Medicamentum *ἄλκυονος*, id est ex lupino iocinore, optimum & utilissimum.

Dialycium conficiendo, gentianæ, chamæpityos, petroselini, marrubij succi, arciij, napyos, scolopendrij, panacis radice, milti, rubiæ passiuæ, seminis brassicæ, aristolochiæ longæ, piperis albi, spicæ nardi, costi, seminis erucæ, radice eringij, polij, echij, eupatorij, baccarum iuniperi, lupini hepatis, enulæ campanæ, æquas portiones melle decocto excipe. Dosis est auellanæ quantitas cum melle decocto.

Theodoretus *δι' ἀλκυονος*.

Anacardiorum unciam unam & dimidiatam, croci, cassiæ, folij, spicæ nardi, caryophylli, mei, agarici, rotundi odorati iunci florum, rheu, epithymi, singulorum drachmas quatuor, acori, piperis, uniuscuiusque sequi unciam, aloës uncias treis, sarxiphagæ, mastiches, ireos Illyricæ, cuiuslibet unciam unam & semissem, myrobalanorum unciam unam, mellis libras sex, uel quantum res ipsa postulare uidetur.

Theodoretus *ἡχίδια ἀνακαρδίων*.

Aloës drachmas sexaginta, agarici drachmas uiginti quatuor, croci, cassiæ, rheu pontici, acori, cinnamomi, mastiches, singulorum drachmas decem, costi, seminis rutæ, piperis albi, uniuscuiusque drachmas octo, spicæ nardi drach. treis, ligni balsami, asari, trixaginis, mei, uniuscuiusque drachmas quatuor, mellis quod satis est. Quidam his etiam anacardia duo adijciunt. Dosis drachmæ duæ cum aqua mulsa.

Cyphoides iocinorosos adiuuans, & quæcunque thoracis incommoda emendans.

Vvæ passæ carnis drachmæ suscipiuntur uiginti quinque, croci drachma una, calami drachmæ duæ, bdellij drachmæ duæ & dimidia, cinnamomi triobolus, nardi triobolus, lentisci drachmæ duæ, myrrhæ drach. quatuor, resinæ terebinthinæ tantundem, ramenti aspalathi oboli duodecim, mellis drachmæ sedecim, uini quantum satis est.

Alia cyphoides Alexandri.

Habet croci, & cinnamomi, & bdellij, singulorum drachmas quatuor, mirrhæ, calami, uniuscuiusque drach. duas, bituminis, florum rotundi iunci odorati, cuiuslibet drach. treis, cassiæ, nardi, singulorum drach. i. resinæ terebinthinæ drach. sedecim, uuæ passæ carnis drach. centum sexaginta, mellis cotylam unam & semissem, uini Chij quod satis est.

διὰ βανάνου hepaticum.

BAcani unciam unam, costi unciam unam, folij scrupulos octo, piperis albi scrupulos sex, spicæ nardi gramata sex, mellis quantum sufficit. Datur iuxta dosi cochliarium cum temperatura conditi.

Zopirus.

Mirrhæ drachmas quinque, croci, cassiæ, singulorum drachmas quatuor, cinnamomi drachmas treis, spicæ nardi drachmas duas, rotundi iunci odorati floris drachmas duas, piperis albi drachmam unam & dimidiã, thuris drach. unam, costi drach. unam, mellis quod satis est.

Pæonia antidotus.

STyracis calamitæ drachmas sex, thuris, amomi, croci, singulorum unciam unam & semissem, spicæ nardi drachmas sex, folij drach. duas, piperis candidi drachmas sex, & communis drachmas octo, myrrhæ unciam unam, mellis quantum opus est.

Dosithei catapotia iecoraria.

ALoës unciam unam, spicæ nardi, folij, costi, singulorum grammata duo, agarici grammata octo, mastiches grammata tredecim, epithymi quatuor, rheu scrupulum unum.

Oxymel splenicum.

Oxymel lieni dedicatum concinnatur ex corticis radice capparis, scolopendrij, spicæ nardi, asari, ireos, florum iunci rotundi odorati, florum cyperidis, anisi, cimini, sceniculi, acori, erices fructus, singulorum uncia i. foliorum tamaricis, foliorum salicis, apij radice, dendrolibani, scille, uniuscuiusque unc. duas, aceti xesta i. mellis xestis tribus, guttæ ammoniaci thymiamatis, præpara ad modum scillitici. Offer cochliaria duo.

Oxymel conducens calculo laborantibus.

Saxifragæ, betonicæ, graminis, adianti, spicæ nardi, carpesiæ, asari, Seringij, singulorum unciam unam, petroselini Macedonici, seminis rutæ, uniuscuiusque uncie semissem, sceniculi uiridis, ireos, scillæ assatæ, chamædaphnes quam uulgò uocant uincamperuincã, cuiuslibet uncias duas, corticis radice capparis uncias treis, siorum uncias duas, aquæ, aceti, mellis, singulorum sextarios duos.

Fusca lapides confringens.

Pvlegij, mastiches, apij seminis, alterci aridi, singulorum unciam i. salis communis fricti lib. i. seminis corij, spicæ nardi, anisi, ammeos, uniuscuiusque scrupulos sex, folij scrup. quatuor, piperis candidi unc. semissem, uel communis unciam unam, lithospermatis (quod uulgò milium solis dicunt) uncias sex, betonicæ tantundem, aceti boni xestas quinque, omnia concisa & cribellata & trita maximeque eliquata per dies treis, misce aceto, insolato dies quadraginta. Quum uero consilium est uti, decoctum cicoris nigri, & radice asparagorum, apij item & adianti faciens, in iuce in mixtionem ipsius binas heminas aceti, & in calido balnei alueolo laboranti posito potui præbeto. Cæterum ex prædictis speciebus quidam aridi diobolos duodecim cum posca elixatione memoratarum herbarum temperata exhibuerunt, neque quicquam minus propter pharmacum.

Conditum calculos atterens.

Comminuit lapillos uesicæ renumque, piperis albi, saxifragæ, spicæ nardi,

nardi, lithospermi, betonicæ, singulorū unc. una, petroselini, folij, uniuscuiusq; sesquiuncia, seminis rutæ syluestris semiuncia, mellis xesta una, uini ascaloniti sextarj sedecim, redacta in conditum.

Medicamentum ex sanguine hircino.

Quando uuæ præ maturitate nigrore suffundi cœperint, hirci ætate adolescentis sanguinē colligito, & in sole exiccatur, calculo laborantibus pondo cochliarij unius cum passo Cretico præbeto. Sunt uero qui amomi, et folij, singulorū unc. iij. cōmiscēat: alij myrrhæ etiā grāmata iij.

Medicamentum *διὰ τετρίγων*, hoc est ex cicadibus confectum,

10 renum doloribus infestatis expediens.

Dlatettigon accipit lithospermi, raphidos piscis cremati, seseleos, uniuscuiusq; unciam unā, ammeos, cucumeris satiui, seminis saxifragæ, uuarū passarū acinis exemptis, seminis althææ, phaseli candidi, lyncurij, singulorū unciam dimidiam, spicæ nardi, phu, mei, lapidum ex spongijs cuiuslibet drach. unam, adianti, seminis paliuri, interanei fiorū aridorū, radicis rubi, graminis, polypodij, uniuscuiusq; drac. treis, sanguinis hircini exiccati, ut dictum est, diobolos sex, cicadarū aridarū, amputatis & abiectis capite, alis & pedibus, unc. iij. piperis albi drach. sex, mellis decocti quod satis est. Datur iusta datione nucis ponticæ, hoc est auellanæ

20 quātitas in cōdito, uel decocto tribuli, uel saxifragæ, uel sinorū, uel radicis asparagorū, uel graminis, aut quinquefolij, aut radicis deniq; struthij.

διὰ το λιθοσπέρμου, id est ex milio solis pharmacum.

Lithospermi, betonicæ, saxifragæ, petroselini, piperis albi, equas portiones melle excipiuntur.

διὰ πρασσοσπέρμου, hoc est ex semine marrubino farcinatum medicamentum.

Piperis albi & atrii, dauci Cretici, cucumeris domestici, seminis fceniculi, marrubij seminis, petroselini Macedonici, pyrethri, zingiberis, folij, singulorum unciam unam, mellis quantum exigit incorporatio.

διὰ τηκολίθου,

30 **S**picæ nardi, hyssopi, tecolithi, uniuscuiusque grammata octo, piperis grammata duodecim, zingiberis, petroselini, costi, saxifragæ, singulorum grammata sex, cassiæ, seminis apij, cuiuslibet grammata tria, cyperei grammata sex, scobis eboris grāmata quatuor, ligni cardamomi grammata sex, linofermi grammata quatuor, mellis quod sufficit.

Medicamentum ex semine syluestris maluæ.

40 **S**emini cucumeris hortulani drach. duodecim, semini herbæ Apollinis, quem hyoscyamum dicunt, drachmas sex, seminis cicutæ drac. treis (alij uero sumunt drach. sex) opij, fceniculi, maluæ syluestris seminis, croci, cuiuslibet drach. treis, seminis apij drach. sex, cassiæ drach. quatuor, amygdala basilica decem, nuces ponticas decē, asari drachmas quatuor, passo Cretico excipe, & triobolū exhibe febre carentibus cum decocto: Neq; tamen desunt qui melle excipere malint.

Διὰ τραγημάτων, id est ex bellarijs, renum doloribus dedicatum, & ad uesticæ renumq; exulcerationem conducibile.

VVarum candidarū exemptis acinis, nucleorū pineorū recentium, uniuscuiusq; uncias duas, seminis cucumeris excorticati, myrtorū exoffium, amygdalorū amarorum, dactylorū palmularū pinguium, seminis apij, seminis papaueris, croci, singulorum drachmam unam, myrrhæ uncias duas. Passo potandum exhibe sobrijs pondo drach. unius. Satyriaca antidotus.

ANtidotus, cui nomen Satyriaca obuenit, constat zingiberis, satyrii superioris, singulorum drachmis octo, caudæ crocodili terrestris (quem Græci scingum appellant) mei, asari, petroselini, cardamomi, sefeleos, uniuscuiusq; drachmis quatuor, seminis erucae, cinnamomi, cuiuslibet drachmis tribus, geminalis, quod orminon græce dicunt, piperis albi, seminis cnici, uniuscuiusq; drac. duabus, florū rotundi odorati iunci, spicæ nardi, singulorū drac. una, sanguinis hirci mystro. Dosis huius confecturæ est drachma una: Imbecillioribus aut cum lacte offeratur.

Globuli, quæ Græci catapotia dicunt, ἢ ξυλωμάκερος, hoc est ex ligno maceris effigiat, intestinorum torminibus seu dysenterijs utiles.

Xylomaceris, opij, rhei, uniuscuiusq; grammata sex, gallæ, myrrhæ, singulorum unciam unam uino spathite excipito.

Διὰ κοραλλίς, hoc est ex corallio antidotus podagrica.

ANtidotus, cui nomen diacorallion, habet rheu barbarici, pæoniæ, amyrrhæ, spicæ nardi, singulorū uncias duas, folij unciam unam, caryophyllorum grana quindecim, anagallidos florē habentis ῥόσιον (hoc est colore corallio rubro similē) quem nuncupant corallium, semunciam: mali terræ longi, & rotundi, cuiuslibet uncias quatuor. Huius dosis est diobolus unus cotidie post cibi concoctionem. Auspicandum autem est ab æquinoctio autumnali, quod est circa uicesimumquartum diem mensis septēbris, atq; diebus deinceps quinquaginta cōtinuis accipito: & undeiginti intercallatis diebus, ad eandem te antidotū eodem ritu cōuerte, atq; ita donec dies quibus accipis, trecenti sexagintaquinque impleantur, peragito. Sub cane aut omnes dies uacato, hoc est à uigesimoquarto die Iunij, usq; ad Augustum completū. Auenere porro & carnibus, maxime porcinis, et balsameto, garoq; et beta, dauco item, & menta, lactucis crudis, & peponibus abstinentū est: Ex piscibus uero, capito nibus uiscidis & mollibus, & quibus cutis est testacea, atq; à leguminibus cunctis, & omnibus, ut summatim deniq; perstringā, quæ crassum humorem generant. Vīno itidem secundario, nigroq; & multo. Lauandum insuper cotidie, & exercitationibus indulgendum, uel pedum officio, uel per equum, uel lectica, uehiculoue. Cæterū qui habitu sunt aridiore, & qui uberiore uictus ratione utuntur, nullo neque incommodo neque offensione afficiantur.

Æquinoctium
autumnale.

Anti-

Antidotus Agapeti Podagrica.

Folij, rheu barbarici, croci, spicæ nardi, myrrhæ troglitidos, costi, trixaginis, singulorum uncias duas, aloës hepaticæ uncias quinque, hyperici, pæoniæ, uniuscuiusque uncias tres, mali terræ longi, & phu, mei damasonij, anagallidos, cuiusque uncias quatuor. Modus autem utendi idem omnino est cum Diacorallio.

Antidotus Atractos podagrica.

Folij, mei damasonij, anagallidos cyaneū florem habentis, erythro-dani, mastiches, croci, cassiæ, aloës hepaticidos, gentianæ, trixaginis, uniuscuiusque unciam unam, caryophyllorum, asari albi, & atri, singulorum unciam & semis, spicæ nardi, myrrhæ, rheu barbarici, radicis pæoniæ, mali terræ longi, & rotundi, cuiuslibet uncias duas. Vsurpationis eius superioribus similis est.

Procli podagrica, & aduersus coxendicis dolores antidotus.

Trixaginis uncias nouē, centaurij uncias octo, mali terræ, quam aristolochiam uocant, uncias septem, gentianæ uncias sex, hyperici uncias quinque, petroselini Macedonici uncias quatuor, mei uncias tres, agarici uncias duas, phu unciam unam, mellis Attici cotylas duas.

Διά τῶν ζ', id est ex septem concinnatum, ad eadem.

Hyperici, aristolochiæ longæ, singulorum unciam unam, centaurij, chamæpityos, agarici, uniuscuiusque uncias tres, trixaginis uncias sex, gentianæ uncias quinque. Sunt uero nonnulli qui inserunt petroselini quoque unciam unam, mellis uncias quinque. Dosis est drachma una.

De Pastillis. Cap. XII

Pastillos Græci ab efformationis figuræ τροχίσκος, id est orbiculos appellant. Sunt autem pastillorum genera tria, alij namque πόσιμοι, hoc est potabiles, alij γνέσιμοι, id est infusiles, qui per anum immittuntur, alij uero κατάχριστοι, quod est inungibiles. Potabilium itaque quidam dicuntur ἐπιχρητικοί, quasi dicas latine retentiu, eo quod alui, uel sanguinis uel alias quascunque fluxiones refrigerando, uel astringendo, inspergendoue, aut desiccando cōpescant: cuius farinae sunt, pastillus ex acantha Aegyptia effigiatus, & ἡ ἀπορμάτων, id est ex seminibus concinnatus, atque id genus alij. Quidam uero anodynii, sedandi dolorem uim habentes, uel quod sensum stupefaciendo torporem inducant, ueluti Crocodes, uel quoniam dissipant atque diffundunt: cuius generis sunt pastilli qui conficiuntur ex aromatis. Quidam uero ἐκφρακτικοί, qui ab meatuum fæctu oppilationibusque omnibus iocinosris, splenis, & renum uindicant, & obturationes laxant: e quorum classe sunt, qui ex amygdalis amaris formantur. Ex his autem quæ infunduntur, aliqui sanè acrimonias obtundendi hebetandique potentiam habent, ueluti in intestinorum torminibus, quas dysenterias uocant: cuiusmodi sunt pastilli ex pompholyge, & amylo, & terra Samia, & ex succo ptisanæ, uel eiusdem sortis, nonnulli qui clystere immittuntur. Aliqui uero

styptici, astringendi facultate præditi, uentris & sanguinis fluxiones sistunt, ueluti qui ex alumine, acacia, & omphacio fiunt: uerbi causa, pastillus Philippi, uel ex acantha Aegyptia cum succo rosarum, uel plantagine clysteres. Aliqui præterea deurendi uim obtinent, quorū usus in hulceribus depascentibus & serpentibus, intestinorumque torminibus probatur, ex sandaracha, auripigmento, calce, charta combusta compositi. Cum succo uero lentium aut oryze immittuntur ablutis prius muria extis, ubi māducauerint antea, & cōcoxerint languētes, ita ut nihil quicquam uirium medicamenti ad stomachum rapiatur. Conducunt autem hi de quibus nunc agitur, qui per inferna in aluum infunduntur pastilli, affectionibus, quæ circa fumen sub umbilico ingruunt: supra enim umbilicum uires eorundem non perueniunt. Catachristi autem uocati pastilli, uiribus quidem illis qui infunduntur, conueniunt. Cæterum styptici opem ferunt in herpetis, exanthematibus, intertriginibus, sanguinis eruptione, destillantibus ac fluidis hulceribus: è quorū numero est, Andronis & Polyidæ. Qui uero hebetant, carbunculis, quos anthraces appellant, & uitiosa consuetudine hulceribus competunt, tum etiam albus, tum qui ex lotarijs constat. Deurentes autem orbiculi, perinde atque prædicti (cuiusmodi censentur Phaustiani) medendis sanandisque uerendorum sedisque depascento serpentibus hulceribus, pterygijs item, & carnosis narium uitijs impediō expediunt.

Pastillus Aster.

TRochiscus, cui cognomentū Aster, accipit croci, opij, castorij, spicæ nardi, cassiæ, myrrhæ, Lemnij sigilli, quam *σπαραγίδα* Græci appellant, corticis mandragoræ, singulorum uncias quatuor, dauci, apij, anisi, seseleos, seminis alterci, styracis, uniuscuiusque drachmas octo: in uino diligenter contere & leuigato.

Pastillus Trigonis.

Seminis apij, seminis herbæ Apollinaris, quam hyoscyamum dicunt, uniuscuiusque drachmas duas, anisi drachmas quatuor, opij drachmas treis: simul aqua liquefacito.

Pastillus ex seminibus.

Orbiculus ex seminibus recipit seminis anisi, ammeos, foeniculi, singulorum drachmas quatuor, seminis apij, opij, seminis hyoscyami, uniuscuiusque drachmas duas, quæ omnia leuigato in aqua.

Pastillus Crocodes.

Anisi, dauci Cretici seminis, uniuscuiusque drachmas quatuor, myrrhæ, castorij, singulorum drachmas duas, croci, opij, cuiuslibet drachmas treis, seminis apij, styracis, uniuscuiusque drachmas quatuor, seminis alterci drachmas sex aqua conterito.

Pastillus diarhodos.

Acaciæ, commeos, rosarum, floris balaustiorum, hypocistidis succi, gallarum, uniuscuiusque drachmas treis, succi rosarum uiridium, seminis

minis plantaginis, cuiuslibet drachmā unam, lycij Indici drach. unam.

Pastillus Diacorallius, id est ex corallio.

Seminis alterci, thuris, singulorū drachmas octo, terræ Samiæ, coral-
lij, rubricæ sinopidis, opij, uniuscuiusq; drachmas quatuor, amyli, ba-
laustiorum, cuiuslibet drachmas duas succo polygoni excipe.

Pastillus ex electro.

Seminis herbæ pulicaris (quam græce *φύλλιον* uocant) uncias quinque,
Smastiches uncias quatuor, scobis electri, ireos, croci, singulorum un-
cias quatuor, opij uncias duas.

Pastillus ex acantha spināue Aegyptia.

10 **A**canthæ Aegyptiæ, rhu, thuris, acaciæ, aluminis fissi, succi hypoci-
stidis, gallæ, Lemnij sigilli, corallij, cōsolidæ, qd symphyton Græci
uocāt, Samij asteris, aloës, ladani, singulorū partes equales excipe uino.

Pastillus alius, quem Galenus Aphrodisiasticon
clidion inscripsit.

Florum mali Punicæ satiuæ, quos cytinus dicunt, florum mali Puni-
cæ agrestis, quæ balaustia uocantur, succi hypocistidis, acaciæ, singu-
lorum drachmas sex, lycij, rhu Pontici, opij, uniuscuiusq; drachmas qua-
tuor, myrrhæ drachmas duas excipe uino ex baccis myrti, uel elixatio-
20 ne rosarum, aut myrtorum.

Clidium Oribasij dysentericum & coeliacum.

Gallæ omphacitidis drachmas octo, opij drachmas quatuor: aqua
Geffingens pilulas, quæ Græci catapotia nominant, deglutiendum
treis aut quatuor exhibeto.

Pastillus e cornu cerui, dysenteria & sanguinis excreatione
laborantibus accommodatus.

Cochlearum drachmas duodecim, cornu ceruini deusti, gallæ exic-
catae, acaciæ arefactæ, uniuscuiusq; drachmas quinque, myrtorum ni-
grorū drachmas quindecim, opij torrefacti, succi hypocistidis, singulo-
rum drachmas quinque, cœnanthes drachmas sex, succi radicis mandra-
30 goræ, terræ asteris, cuiuslibet drachmas duodecim, rhu obsoniorū dra-
chmas quatuordecim, malicoriorum exiccatorū drachmas septem, thu-
ris drachmas octo, corticis pini arefacti drachmas quatuordecim, hyo-
scyami tosti drach. decem, rhu coriarij sextarios duos, uini nigri quan-
tum ad elixandum rhun, ut crassissimum reddatur uinum, satis est: quo
percolato, cætera excipiens, pastillos effigiato.

Pastillus Amazonum.

Seminis apij, anisi, uniuscuiusq; drach. sex, comæ absinthij drachmas
quatuor, myrrhæ, piperis, opij, castorij, singulorum drachmas duas,
cinnamomi drachmas sex aqua excipito.

Pastillus ex amygdalis amaris.

40 **A**nisi, seminis apij, asari, amygdalorum amarorum, absinthij comæ,
eodem cum aqua pondere. Pange pastillos drachmę unius: exhibe
non febrientibus cum cœnomelite, febricitantibus uero cum hydromelite.

Pastillus ex erice splenicus.

ERices fructus drachmas quatuor, piperis albi, nardi Syriacæ, guttæ ammoniaci thymiamatis, singulorum drachmas duas: Gutta ammoniaca aceto dissoluit, & aridis inicitur. Effigiantur pastilli singuli singulis drachmis. Dosis orbiculus drach. unius, cum oxymelitis cyatho uno.

Pastillus *ἡξ. φουσαλίδωρ* inscriptus.

SEminis cucumeris fatiui pelle exuti uncias quatuor, seminis alterci, Scicutæ, singulorum uncias duas, feniculi, seminis rumicis, croci, nuculeorum pineorū, amygdalorum amarorum, opij, uniuscuiusq; unciam unam, physalidis sextarios treis, uini quantum opus est. 10

Pastillus Philippi.

BAlaustiorum, acaciæ, hypocistidis succi, opij, rhu, thuris, myrrhæ, croci, gallæ, aloës, rhu Pontici, malicoriorū, myrtorum, uniuscuiusq; drachmas quatuor excipe uino austero, & compinge orbiculos triobolares. Dato aut febre uacantibus cum uino, febrientibus cum hydromelite.

Pastillus Musæ.

ALuminis, aloës, myrrhæ, atramenti sutorij, quod *χαλκάνθορ* Græci appellant, uniuscuiusq; unciam unam & semis, malicoriorū, croci magnatis drachmas sex excipe uino.

Præparatio crocomagmatis, hoc est recrementi

olei crocini. 20

CRoci uncias duas, rosarum, amyli, myrrhæ, aloës, thuris, commeos, uniuscuiusq; unciam unā, costi, spicæ nardi, singulorum drachmam unam excipe uino. De crocino oleo etiam altera crocomagmatis dicitur concinnatio.

Nera pastillus ex collectaneis Hera.

MYrrhæ, aloës, croci, uniuscuiusq; drachmæ octo, aluminis fissilis drachmæ centum aqua excipiuntur.

Polyidæ Sphragis.

ALuminis fissi drachmas quatuor, myrrhæ drachmas octo, atramenti sutorij drachmas duas, cytinorum drachmas duodecim, fellis taurini drachmas sex, uel ut alijs placet, drachmas sedecim, aloës unciam unam uino austero & astringente excipito. 30

Pastillus Pasionis.

SQuamæ æris denarium pondo duodecim, æris costi, aloës, guttæ ammoniaci, aluminis rotundi, eruginis rasilis, thuris, uniuscuiusq; denarium pondo octo, uini quantum satis est.

Pastillus Andronius.

FLorum mali Punicæ hortensis denarios decem, myrrhæ denarios quatuor, gallarum denarios octo, mali terræ rotundi denarios quatuor, atramenti sutorij, croci, aluminis scissi, crocomagmatis, mysios, thuris, cuiusq; denarios duos uino austero, acetoue diluito. 40

Pastillus

Pastillus Phaustini.

AVripigmenti denarios duodecim, sandaraches denarios sex, calcis aquæ nō extinctæ denarios octo, chartæ crematæ denariū unū succo myrtorum uel decoctione excipiens, cōforma pastillos, & per anum cum decocto myrtorū, & lenticularū, & rubi radicū immitte.

Pastillus *ἀχαιῶν*.

CHartæ cōbustæ libras duas, calcis, auripigmēti, sandaraches, unius cuiusq; unciam unam succo plantaginis excipe.

Thronus Marcellius.

¹⁰ **C**Hartæ crematæ denarios decem, sandaraches, auripigmenti, squamæ gris, aluminis scissi, cuiusq; denarios quatuor, balaustrij denarios treis, opij denarios duos calcis uiuæ denarios decem, omphacij denariū unū, succi hypocistidis denarios treis uino ex myrti baccis excipiens, orbiculos drachmas quatuor pondere æquantes conformato, & in uino malicoria, myrta, & rosas elixās usq; ad tertias, exhibe in uini cyathis sex pastillum unum, uel simpliciter quatuor.

Pastillus *ἀφροδῶν*.

²⁰ **G**Allarum crematarum, chartæ combustæ, specli deusti, & panis de uini usti denarios quindecim, auripigmēti denarios duos, sandaraches, calcis, uniuscuiusq; denarios quindecim, acacię, ceruffæ, cuiuslibet denarios quinq;, spumæ argenti denarios treis uino subige & eliqua.

Pastillus cognomento bithynus.

Malicatorum denarios decem, cadmiæ uncias treis, mali terræ, galmarum, panacis, radice ireos, chalcanti, quod atramentū sutorum Latini dicūt, aluminis scissi, chalcitidis, misyos, squamæ æris, mannæ (nō nulli adijciunt etiam costi) cuiusq; unciam unā & semis: aceto præpara.

Pastillus *ἀπὸ νασοπίου* ad hulcera, & nomas, & fluxiones, quæ rheumata Græci appellant.

³⁰ **C**Roci, aloës, thuris, singulorum unciam unam, cytinorum, aluminis scissi, castorij, mannæ, æruginis rasæ, cuiusq; unciam unam, rubricæ sinopidis libram unam uino ueteri excipito.

Pastillus alius *ἀπὸ νασοπίου*, hoc est ex fibri testiculis confectus.

MYrrhæ, castorij, cuiuslibet dioboli sex, croci, opij, singulorū grammatata nouem, anisi, seminis apij, dauci seminis, uniuscuiusq; unciam semissis, alterci seminis scrupuli duodeuiginti sumuntur.

Pastillus ex œnelæo, ano & pudendis dedicatus.

⁴⁰ **C**Eruffæ unciam decem, spumæ argenti unciam quinq;, thuris, stercoris plumbi, aluminis scissi, singulorum unciam duæ uino procul à mari nato subiguntur. Cæterū quum usus exiget, œnorhodino, hoc est uino rosaceo, uel œnomyrsino rursum diluuntur.

Pastillus *ἄλμα λιθὸς φρυγίω*, id est ex lapide Phrygio, pro his qui genitalibus afficiuntur.

L Apides Phrygios combustos & extinctos treis, primū quidem butyro, uel rosaceo, secundo uero uino, tertio autē melle, uncijs duabus, rosarū floris uncias quatuor, corticum mali granati unciam unam.

Pastillus *ἄλμα λωταρίω*, sedi atq; uerendis consecratus.

C Eruffæ, amyli, glaucij, croci, aluminis, æquales portiones succo lotariorum uinōue dilue & contere.

Pastillus candidus.

T Erre asteris uncias quatuor, bullæ (quā Græci pompholyga dicunt) ¹⁰ ceruffæ, amyli, uniuscuiusq; unc. duas, opij diobolos iiii. aqua cōtere.

Pastillus *διὰ ἀλιμακάβω*, id est ex uesicaria.

S Pume argenti denarios uigintiquatuor, ceruffæ denariū pondo duos decim uel uigintiunum, alicacabi radicis pondo denarium octo, chalcanti atramentiue sutorij denariū pondo quatuor, aluminis fissi tantundem, rubricæ quantum ad colorem inducendum sufficit, aqua excipe.

Pastillus ex utroq; ueratro, & idem ex duobus uesicarijs.

A Caciæ nigrae & rufæ, glutini fabrilis, aliās ichthyocollæ, singulorū unc. quatuor, guttæ ammoniaci thymiamatis, glaucij, aloës, cuiusq; uncias duas, thuris masculi, ueratri nigri, & candidi, uniuscuiusque unciam unam aceto scillitico excipe. Quum utendum erit, ipso uel communi dissoluens, cum sub balneum, tum à balneo rursus illinito. ²⁰

Pastillus Criogenes.

M Yrrhæ, æris cremati, mali terræ rotūdi, æruginis rasæ, squamæ stomomatis, uerbenacæ recte, aluminis rotundi cuiusq; unc. unā, aceti quantum satis est. Decerpere autē oportet uerbenacā, quū sol fuerit in arietate. Formatur autē in emplastrū etiā hoc modo. Pastilli huius, rubeæ Colophonix, olei, æquas partiōes, aceti quantum satis est ad eliquandū pastillū.

Pastillus melanchlorus, hoc est niger seu pallidus.

M Yrrhæ, aloës, squamæ æris crematæ, auripigmēti, aluminis fissilis, ³⁰ & rotūdi, ireos, chalcitidis, mysios, salis fossi, chalcanti, ceruffæ, nitrī, spumæ argēti, panacis radicis, cadmiæ, malicoriorū, gallarū, mali terræ rotūdi, squamæ stomomatis, æruginis rasæ, uniuscuiusq; unc. unā, aceti quantum res ipsa & cōfectio postulat. Pangitur item emplastrū ad hunc modū: Sumuntur pastilli unc. duæ, Colophonix ceræ, olei, singulorum uncia sex, aceti quantum sufficit ad pastilli subactionem.

Pastillus pantolmīos, ad chironia, & uitiosa consuetudine, quæ cacoethe dicuntur hulcera, & ad rheumata.

C Asix, æris cremati, ceruffæ, spumæ argenti, ferruginis rasilis, aluminis fissi, & rotūdi, & liquidī, & plenthytidos, panacis radicis, mali ⁴⁰ terre longi, & rotūdi, malicoriorū, chalcāthi, portulacæ, ireos, astragalitidis, chalcitidis, mysios, guttæ ammoniaci thymiamatis, salis ammoniaci, squamæ æris, aloës, diphrygis, thuris, gallarū, sarcocollæ, plūbi deusti, foliorum

foliorum oleæ, foreos, myrrhæ, atramenti metallici (quam melantheriam uocant) liquidi, balauftiorum, acanthæ Aegyptiæ, sulphuris ignem non experti, nitri, rhu rubei, rhu Syriaci, chryfocollæ, aluminis, rhu coriariæ, acaciæ, falis spumæ, omphacij, auripigmenti, æquas portiones, sub ardentissimo caniculæ æstu cum aceto per dies triginta dilue & macera.

Pastillus Nymphodoti.

Spumæ nitri unciã unã, nitri Alexandrini, saponis Gallici, uniuscuiusque unciã unã, falis Cappadocici, mastiches, gallarũ, cuiuslibet denarios quatuor, rhodophyllorũ, hoc est foliorũ rosarum, amomi, amyli, cuiusque unciã unã, folij denariũ unum, fissilis aluminis, costi, singulorum denarios duos, uini ex baccis myrti quantum satis est.

Pastillus *St. Basilias* hemicranicus.

Liquoris thapsiæ denarios sedecim, myrrhæ denarios octo, opopana cis, euphorbij, singulorum denarios sex, nitri, succi parthenici, cuiusque denarios quatuor, piperis, sagapeni, uniuscuiusque denarios ij. aceti quantum dicta efflagitant simplicia. Quum autem usus est, aceto illitos post horas sex lauato: uerum si cessim ac remissius uti fuerit consilium, ce rotæ pari mensura excipiens, cataplasmatibus modo impinge, atque per diem ac noctem finito.

Hypothesis ad dysenteriam & ani coronæ dolores.

Terræ asteris, amyli, singulorum unciã treis, croci unciã duas, acaciæ, tragacanthæ, uniuscuiusque unciã unã, castorij, thuris, lycij, cuiuslibet semiunciã, in natura calidioribus etiam opij unciã dimidiã, succo pulicariæ excipito, & effigiato in longũ cotylam dimidiã.

De Aridis & Smigmatibus. Cap. XIII

Aridorum medicaminum, quæ & cataplasmata uocantur, alia quidem affectibus hulcerũ conueniunt, alia uero cuti admoventur: & quæ hulceribus competunt, quæ dã sunt *σαρκωλικά*, id est quæ cavitates carne replent: quæ dã uero tumentia supprimunt, & excrescentias carniũ reprimunt, quæ *κατασαλτικά* uocantur: quæ dã *καταλωλικά*, quæ cicatricẽ inducunt: quæ dã *καυσικά*, id est deurentia: & *σηπτικά*, id est quæ exedunt: & quædam denique *ἰχαιμα*, id est sanguinem comprimunt. Quæ igitur cauerũ hulcerum sunt pharmaca, & *σαρκωλικά* ut dixi, uocantur, uel sordida expurgando incarnant, ueluti quæ ex eruo componuntur & malo terræ (quæ græce aristolochia dicitur) iride, panace, myrrha, thure, aloë: aut infestantẽ humiditatem exiccando, quemadmodũ quæ ex ære, diphryge, squama, charta combusta, cortice pinus, acantha conficiuntur: eadẽ uero ipsa cicatricẽ quoque inducunt: aut acedines & erosiones hebetando, uerbi causa, quæ ex pompholyge, amylo, cerussa, fece uini, lapide speculari, ostreis crematis, terra Samia, & id genus alijs, & quæ ex his componuntur, eadẽ habent potentias. Cæterũ ex his quæ suppressendi excrescentias uim obtinent, mitiora quidẽ censentur ex squama gris, misyos, chalcitide tostis, & galla, cõcinnata medicamina.

Valentiora autem, quæ sunt ex atramento futorio (quod Græci χάλκωθρον uocant) ærugine, misyos, chalcitide, non deustis contexta. Quæ autem deurendi facultate sunt prædita caustica appellata, & quæ citra morsum exedunt, tum ex calce, tum ex auripigmento, tum sandaracha, tum spherule, quæ est fex uini, crematis constant. Cæterum hæc omnia in minutissimum quidem puluerem friata, hulcerum affectibus subdita impositæ, multo minus mordacia euadunt: Quæ ex solidissimis contra ac plenioribus conflata sunt partibus magis, mordicant. Quæ porro sanguinem cohibent, uel astringendo, uel desiccando, uel refrigerando, uel in integrum restituendo, obstruendoue, uel deurendo, & crustam inducendo comprimunt, quorum materiam iam pridem de pastillis docuimus. Præterea ex his quæ cuti adhibentur, aliqua sanè detergunt & exterunt: cuius farinae sunt, conflata ex creta cimolia, pumice, siliqua fermenti, hordeo, peponum carne, flore salis: Aliqua uero attenuant & distrahunt, quemadmodum ea quæ ex ueratro, alcyonio, sulphure, uua passa syluestri, sinapi napyue, pyrethro, hordeo, lemnitide, sepia testa: his præterea si calx adijciatur & auripigmentum cum aliquo liquore, psilotica redduntur, & smegmata fiunt: Quædam capiti denique admouentur, quo fluxum ex eo manantem arefaciant: cuiusmodi sunt contexta è nitro, sale, gallis, malicorijis, & id genus alijs. Smegmata postremo omnia sunt corpori refocillato & ex morbo conualescenti adhibenda.

Smegmatum
usus.

Aridum cephalicum.

ERUI uncias quinque, ireos, mannae, mali terræ, squamæ æris, uniuscuiusque unciam unam cum dimidia. Aliud: Sumantur corticis pini denarij sex, thuris denarij quatuor, pumicis tantundem, ireos denarij duo, resinæ aridæ denarij sex, mali terræ denarij duo.

Medicamentum δι' αλοῦς, id est ex aloë confectum.

ALOËS denarios sex, erui denarios octo, mannae denarios quatuor, gallæ denarios tres, aluminis fissi denarios duos Dialoës accipit.

διὰ σφέκλις, id est ex fece uini cremata confectio Manethonis.

CADMIÆ combustæ atque elotæ unciam habet unam, terræ asteris unciam unam, fecis uini cremati uncias quatuor, diaphanis uncias totidem, thuris unc. iij. quidam his amyli quoque unc. quatuor adijciunt.

Melitera Oribasij.

HABET chalcitidis, squamæ æris, gallæ, balaustiorum, cæreg, uniuscuiusque uncias tres, mali terræ longi unciam unam, corticum mali Punici, fissilis aluminis, singulorum unciam dimidiam.

δι' ὀστρέων.

EX OSTREIS confectio recipit cadmiæ, thuris, cuiuslibet unciam unam, ostreorum combustorum uncias tres.

διὰ λιβάου.

MEDICAMENTUM, quod dialibanum appellationem obtinuit, constat ex spumæ

ex spumæ argenti, thuris, squamæ æris, rhoidarij, amyli, ceruffæ, singulorum partibus æqualibus.

Aphroditarium.

Accipit Aphroditarium thuris, squamæ æris, rhoidarij, amyli, ceruffæ æquas portiones.

Rhodia comprimens sanguinem, & ad nomas, & carnis excrementas conducens.

GAllæ crudæ denarios sex, gallæ crematæ, & uino extinctæ, aridæ denarios duodecim, squamæ æris atræ, sin minus, rubræ denarios octo, chalcanti denarios uiginti quatuor, aluminis fissi denarios uiginti septem; macerato dies quot satis est.

Ξαυθον, hoc est flauum.

Accipit chalcitidos crematæ denarios quadraginta, atramēti sutori, quod chalcanthū est, denarios octo, misyos cōbusti denarios decē, æris deusti denarios quinque.

Τὸ ψαρύον.

SVmuntur misyos uncia quinque, gallarum uncia quatuor, chalcitidis uncia duæ, squamæ æris uncia duæ, chalcanti uncia una, ferruginis rasilis uncia duæ.

20 Heliocaës causticus.

AVripigmenti libram unā, calcis aqua nō extinctæ libras duas aqua in diebus canicularibus eliquato, deinde ubi arefeceris, utere.

Antherum.

SVmit cyperi denarios octo, myrrhæ denarios duodecim, sandarachæ denarios treis, floris rosarum denarios duos, croci denariū unū, crocomagmatis, aluminis fissi, ireos Illyricæ, singulorū denarios duos.

Διὰ χόρτον, ad nomas oris potissimum, & affectus qui exoriantur in pudendis.

30 **S**quamæ æris, chartæ combustæ, uniuscuiusque denarios octo, auripigmenti, sulphuris ignem non experti, cuiuslibet denarios duodecim, plumbi deusti denarios sex: Quo medendis humidioribus sepedonibus utere. Aridis uero curandis rosaceo confundens, interdum etiam mellī unā cum rosaceo.

Dia oxymyrsinis ad eadem.

SVmantur rhoos coriariæ uncia duodecim, aceti myrtitis, foliorum, sandarachæ, uniuscuiusque denarij octo, aridorum foliorum salicis, maliciorum, cuiuslibet denarij sex, aluminis fissi, chryfocollæ, aloës, chalcitidis crudæ, squamæ auripigmenti, salis communis, singulorum denarij quatuor.

40 Aridum Massaliotæ.

Nitri, opij, chryfocollæ, lapidis Asij, sandarachæ, misyos, chalcitidis, aluminis scissilis, diphrygis, æquis portionibus: Arido utere.

Q

Smegma aridū, quod refertur ad Asclepiū.

BAccarum lauri, nitri Alexādrini, salis fricti, salis Cappadocici, guttae ammoniaci thymiamatis, spumae nitri, pumicis, cuiuslibet libram unam, ueratri nigri, struthij, pyrethri, sphecles (quae est uini fex) deustae, uuae passae syluestris, napyos, cyperi, aluminis scissilis, floris rotundi iunci odorati, ireos, gallarū, cuiuslibet uncias sex, sampsuchi libram unam, uiticis feminis, pulegij, cucumeris faring, & lupini, singulorū uncias sex, chamaeleontis nigri, sulphuris, cōmeos, thuris, piperis, radicis cucumeris agrestis, marrubij, cretae cimoliae, pæoniae, sepiae testae, scenograeci, folij, costi, cymini, euphorbij, spicae nardi, singulorum uncias treis. 10
Cæterū Alexander hæc insuper adhibuit: salis nitrosi, & tragefij, cuiusque libram unam, adarces libram unam, aluminis liquidum Celtici, cnici, grani cnidij, graminis aridi, bryoniae siccae, uniuscuiusque uncias treis.

Smegma Peponatum.

Thuris, mastiches, guttae ammoniaci thymiamatis, singulorū unciam unam, tragacanthae sesquiunciam, succi omphacis uncias nouem, recentis feminis peponis uncias treis, similaginis sextarios quinque, ouorū unum & uiginti albumina, ireos uncias quatuor. Sunt autem qui hellebori nigri uncias quoque duas inserant.

Aliter Critonis.

Siliquae modiū unū, filiginis sextarium unū, trifolij, myrobalani, ireos Illyricae, uniuscuiusque libras quatuor, guttae ammoniaci thymiamatis, costi, singulorum libram unam, ouorum tenues albores, peponum carnis sextarios duos, omphacis succi tantundem. Irrigato, & conformans pastillos arefacito, deinde concisis & attaminatis utere. Aliud: Tragacanthae, thuris, mastiches, guttae ammoniaci thymiamatis, singulorum denarios decem, succi omphacis, filiginis, uniuscuiusque denarios quinque, alboris ouorum unciam unam, carniū peponum uncias decem. Præparato quemadmodum prædictum est.

Smegma caput catarrhosum exiccans.

Habet nitri Alexandrini, tritici uncias quinque, salis communis fricti, salis Cappadocici, singulorū unciam unam: hæc contrita & macerata acerrimo aceto in iuce lineo sacculo, & in camino donec redigatur in carbones comburito: deinde refrigerans, leuigatis extere, cum uino instillans in balneo.

Sapo Constantini.

Rosarum aridarum, aloës, gallarum, malicoriorum, sceniculi, sarcocollae, uniuscuiusque uncias treis, balaustiorum, myrrhæ, sandarachae, spicae nardi, singulorū uncias duas, costi unciam unam, saponis gallici libram unam, excipe lupinorum decocto.

Aridum psilothrum podagricum.

Mastiches, thuris masculi, uuae passae syluestris, ueratri albi, spumae Argenti, cuiusque uncias treis, folij, amyli, ueratri nigri, lapidis Asij floris,

floris, singulorum unciam unam, alcyonij, pumicis assati, cretæ cimolię, sampsuchi, uniuscuiusq; uncias treis, spicæ nardi unciam unā: aliqui uero indunt etiam aloës unciam unam: Aridum concisum in uase contine: quum utendum erit, proijce succū oryzæ & ptisanæ in aululam: ubi macerata fuerint, immitte aridi unciam unam & dimidiatā, saponis Gallici, auripigmenti scissi, sandarachæ, uniuscuiusq; sesquiunciā, calcis aqua non extinctæ recentis libram unam. Utendum autem istiusmodi unguento ter in mense, nono uidelicet lunæ die, & undeuigesimo & undetricesimo in annum. Post hunc uero semel in mense, luna uigesimum nonum diem agente.

De unctionibus quæ ori inseruiunt, & gutturi, ac faucibus. Cap. XIII

Vanto summa cutis rariore mollioreq; est tuni-
 etiam usus stomachicorum medicaminum uariat. Ab initio
 igitur inflammationis, pharmacis quæ id quod se in eam par-
 tem insinuat ac influit, expellūt & reperiunt, opus est: cuius
 modi utiq; sunt, Arida quidē, & omphacium, & galla omphacitis, id est
 immatura: succus item rhu, & hypocistidis, & aluminis, piniq; & thuris
 cortex: præterea flores mali Punici, quæ balauſtia dicunt: atq; ut summa
 tim expediam, quæcūq; astringendi uim obtinent, excepto amaro & ui-
 rulento remedio. Liquida uero eiusdem facultatis sunt, succus mororum
 atq; battinorum, & eorum quę appellantur sicamina, uiridiumq; nucum
 corticis, & malorū granatorū, præsertim acidorū, malorum cotoneorū,
 mustū & Amineum. Cæterū mel circa principium conseruationis phar-
 macorum, & eius solius gratia admiscetur. Quum aut liquidū cōstiterit,
 quæ cōcoctionem promouent atq; adiuuant, neq; mediocrem etiam dis-
 sipandi ac digerēdi uim obtinēt, admiscenda sunt: cuius generis censentur
 crocus, myrrha, & glycyriæ succus: Et uniuerso quod inter uigorē
 & decrementum est tempore, mixto quopiam ex utrisq; reijciente uide-
 licet & discutiente opus est: & primo quidem reperiens, mox uero
 distrahentia apprehēdito, ac utere. In uigoris uero remissione solis abs-
 que astrictione disijcientibus utendum est: cuius farinae sunt, nitrum, &
 spuma eius, origanumq; & hyssopum, atq; thymus, nepita præterea, &
 iris, belasaq; & consimilia. Porrò liquidum aliquando *σιγεραι* esto, tum id
 quod à musto decocto, tum quod à ficibus aridis & dactylis: atq; ipsum
 etiam mustum dulce, cum melle. Quando uero inflammationis quip-
 piam decesserit, sulphuris etiam ignem non experti aliquid admiscen-
 dum est. Coquendus autem est ante omnia succus cum melle, ad mellis
 usque liquidioris consistentiam: mox arida leuigata inspergito: deinde
 tantisper dum omnia ad unguem & exacte coeant, moderate elixato, ac
 tum denique in uitreis uasis accurate recondito.

Simplex *διὰ μόρων*.

Diamoron simplex cōficitur ex mororum succi sextarijs tribus, quibus antea decoctis ad consumptionē tertiæ partis, inijce mellis sextarium unum, & denuo ad mellis usq; spissitudinem decoquito.

διὰ μόρων compositum.

Coquito mororum succi cotylas sex ad strigmenti balneorū crassitudinem, deinde admisce contrita, croci denarium unum, myrrhæ denarios duos, omphacis denarium unū, schisti lapidis triobolum, mellis cotylam unam, atq; donec crassitudinem induat, decoquito.

De Batinis moris.

CAeterum ex moris quoque batinis diamoron hoc consimiliter præparatur, & astringentius est.

διὰ καρύων simplex.

NVcum uiridium corticis contusi succus pondo cotylarum quinque, mellis cotyla una, coquitur ad diametrum.

διὰ καρύων compositum.

AB initio quidem statim & in uigore, in oris inflātionibus misceare oportet croci & aluminis, uniuscuiusq; denarium unum, myrrhæ denarios duos, in declinatione aut propter dissipationē, nitri denarium unum, sulphuris tantundē, prædictorum quantū cum succi tum mellis.

διὰ χύμους τῆν ῥοῶν, id est ex succo mali Punici.

Malorum granatorū apyrinorū dulcium succi sextarios quatuor, malorum Punicorū acidorū succi sextarios duos, mellis sextariū unū, myrrhæ Hemineæ denarios octo, crocomagnatis, gallæ, uniuscuiusq; denarios octo, aluminis scissi denarios quatuor, ireos Illyricæ denarios octo, omphacij denarios octo. Præpara quemadmodum Diamoron,

Idem aliter.

SVcci malorum Punicorum dulcium cum testis combustorum sextarios sex, mellis boni sextarium unum, aluminis fissilis unciam unam, myrrhæ unciam dimidiam.

διὰ γλεύκος, hoc est ex musto medicamentum.

MVsti sextarios sex, gallæ, aluminis fissi, singulorum denarios duos, croci, myrrhæ, uniuscuiusq; denarium unum, si quidem mitigare uolueris, mullum dulce esto, si uero retundere ac reijcere, austerum, medium uero inter utrunq; quodammodo consistit.

Aegyptia ori inseruiens.

Mellis libra una, olei uncia octo, resinæ terebinthinæ uncia duæ, croci denarij quatuor, in diplomate (uase fictili seu æneo) eliquant.

διὰ τῆν ῥοῶν, id est ex ruta syluestri.

SEminis anisi, apij seminis, floris rotūdi iunci odorati, seminis ammeos, Saluminis scissilis, ireos Illyricæ, befasa, quod nōnulli harmala nuncupant, est aut ruta syluestris, cinnamomi, myrrhæ troglitidos, croci, gallæ, singulorū unciam unā, mali terræ longi, cassiæ, crocomagnatis, rosarum aridarum,

aridarum, cuiusque unciam unam, costi, hyrundinum stercoris seu cineris recentis, cuiuslibet uncias treis, nardi Indicæ, amomi, uniuscuiusque unciam dimidiam, mellis quantum sufficit.

Suaues & frugi potiones. Cap. xv

DUcium pariter & utilium potionum alia quidem ex uino componuntur, missis in ipsum quibusdam dulcibus: uerbi causa, pipere, absynthio, casamo, & alijs copluribus, ex quibus nomenclaturam nonnunquam mutuunt, quandoque melle quidem admixto, quandoque uero non: alia uero ex aqua, in qua elixantur mala uel rosæ quædam, puta omphacis, malorum granatorum, myrtorum: Cōmiscetur ob hoc melle optimo despumato cōseruationis gratia & dulcoris, interdum etiam utile, præterquã quod à Cibyra paruis uasculis importatur austerum & uinosum hydromalum: hoc etiã potest sine melle confici, quemadmodum è diuerso apomel ex solo melle & aqua, citra aliquam *Apomel.* aliam essentiam. Cæterum ex uino quidem composita, quæ & propomata *Propomata.* uocant, mellis despumati sextarium unum, ad uini sextarios quatuor assument, & componuntur incocta. Quæ uero ex aqua & succo, si quidem coquantur, unam mellis partem ad treis accipito, liquore in concoctione ad duas ferme partes consumpto: quod si non decoquantur, unam *20* mellis ad duas liquoris. Quæ autem non elixantur omnino, quantum satis est insolanda sunt, præsertim omphacomel: decoquere autem congruit ex aqua, quoniam propter imbecillitatem facile alteratur. Omnia porro exiguis testaceis uasis incrustatis reponenda sunt, accurateque & tuto operculantes, in coenaculis usque dum decoquantur locabimus. Attenuandi in super uim habentibus, egregie aqua temperatis utere. Omphacomel autem, postquam efferbuerit instar musti, & costiterit, tum operculato. Quocirca quæ ex uino consistunt, in his qui à febre omnino immunes sunt, maxime utimur, uel solius uoluptatis gratia, nisi ex scammonia, aut cocco cnidio, aut id genus purgandi uim habentibus fiant: & propter *30* istiusmodi affectiones, in quibus etiam efficiuntibus medicamentis per os aliquis uti queat. His uero quæ ex aqua aut liquoribus quibusdam confiunt, in febrientibus utendum, nunc quidem tanquam condimentis, quum morbus languentibus uini usum non permittit, nunc uero etiam alternatim affectionibus, puta ex melle quidem, ad sputum agendum, uel ad lotium ciendum, uel uentrem laxandum, uel humorem crassum attenuandum congruit. Hydromalo autem & hydrososato cum in sitibundis, tum *Hydromalum.* in ambustis, tum dissolutis, tum stomacho denique imbecillis. Omphacomelite autem & myrtite, & rodostacto, & rhæte, non in coeliacis solum, *Omphacomel.* sed & dysentericis, tum euomentibus, tum alijs fluxionum morbis, his *40* denique lauaminibus, quæ Græci *διακλύσματα* appellant, subinde in oris affectionibus utimur.

Hydromalum ex succo malorum.

Sumentur succi malorum cotoneorum mundorum contusorum sextarii

Q 3

duo, mellis sextarii tres, aquae sextarii sex: coquito identidem despumans usque ad tertias. Aliud: Malorum cydoniorum concisorum purorū libræ quinque, in aquae fontis sextarijs decem tantisper elixato, dum eliquata subiuga reddantur, & ubi exemeris, refrigerata tandem cola, & expresso cremore mala proijce, aquam uero metiens, mellis quantitatem dimidiā aquae admisceto, & rursus assidue despumando donec octava pars euanescat, decoque. Sunt uero nonnulli qui hydromalum ex malis dulcibus consimiliter composuerunt.

Hydrorosati compositio.

Conficitur hydrorosatum ē rosarum detractis unguibus libris quatuor, aquae sextarijs quinque, mellis sextarijs duobus.

Rhodomali præparatio.

Accipit rhodomali confectio succi pomorū cydoniorum sextarium unum, rosarum libras tres, mellis sextarios tres, aquae sextarios quinque. Ceterum quoniam tempore quo rosarum copia ad manū est, costonea mala haberi & reperiri nō possunt, necessarium fuerit easdem suo tempore melle cōditas reseruare, & quamprimū mala apparuerint, uniuersam compositionem absoluerē.

Omphacomelitis concinnatio.

Omphacomel si conficere fert animus, omphacis succi sextarios tres, mellis sextarium unum miscens, per quadraginta dies in solem exponito, siue igne decoquito.

Myrteti præparatio.

MYrtetum, hoc est ex myrtis confectioem effigiabis, si succi myrti sextarios tres, mellis sextarium unum identidem despumando, ad consumptionem usque tertiæ partis decoxeris.

Apomel ex monumentis Philagrij.

Accipit apomel albescentium fauorū melle infatorū libram unam, aquae fontanæ libras tres cum dimidiata: fauum in minutas portiones diffecando, emolliendo, & uniendo, aquam cum melle decoquito, tantisper dum spuma eius & ueluti crispum cereum ue, plenum ex parte relinquatur, atque tum refrigerans denique, summa cura in uase conuenienti reconde.

Rhodofacti compositio.

SVcci rosarum unguibus detractis sextarios duos, mellis sextarium unum, decoquito usque despumando, donec pars quarta coctura euanescat.

Rhoeti præparatio.

DEcoquito ad tertias succi rosarum sextarios tres, mellis sextarios quinque.

De collyrijs, & ijs quæ fronti in oculorum fluxionibus applicantur medelis, quæ *αἰακολύματα* medici appellant. Cap. XVI

Oculariū

Cularium medicamentorum materia diuersi generis est, li-
 quores nanq; & succi, & semina, fructusq; & plantarum par-
 tes, atq; metallica oculis laborantibus adhibentur & inferun-
 tur: è quorum numero quidem censentur, quæ acedines &
 asperitates mitigant, & ueluti ab obstructione uindicant, quemadmodū
 pompholyx (quam Latini bullam appellant) cinerula, amyllum plum-
 bum, Samius aster, cadmia, omnia abluta, & oui albumen. Quibus utiq; Localia non ad
 non nisi capite prius euacuato utendum: nam si id refertum humoribus hibenda oculis,
 fuerit, ne distentione oculorum tunicæ rumpantur, periculum est. His nisi capite eua-
 uero contraria, acri uidelicet natura prædita, oppilationes laxant, & eua- cuato.
 cuant cōstrictiones: ueluti liquores, cum Cyrenaicus uidelicet, tum Me-
 dicus, & sagapenū, & euphorbium, & id genus alia. Quædam uero for-
 dida abstergunt hulcera: uerbi causa, squama æris, æs, chalcitis, misy,
 10 fori, flos æris, & stibia cremata. Cæterum his finitima *σμηκλικὰ* uocata,
 nempe auripigmentum, sandaracha, lapidis asij flos. Alia stiptica, & ex
 his quædam sanè moderate astringunt, quæ multiplicis usus, ophthal-
 mijs, & hulceribus, & fluxionibus auxilio sunt: cuius farinæ sunt, rosarū
 folia, flores item, & fructus spice nardi, foliumq; & crocus, glauciū item,
 & hypocistis. Alia uero stipticitatem potentiorē obtinent, potissimum
 20 quum medicaminibus, quibus oculorum speciem acuendi prouincia de-
 legata est, implicantur: è quorum classe sunt, omphacium, acacia, balau-
 stia, cytini, gallæ. Alia uero cōcoquendi & distrahendi uim obtinent, ut
 myrrha, crocus, castorium, libanotus, scœnogræci succus. Ex composi-
 tis autem ophthalmicis, quædam sanè plastica sunt, & simpliciter dicun-
 tur, quædam uero *ξηροκολλούρια*, id est arida collyria, quædā item *υγροκολλού-*
ρια, hoc est liquida collyria: proinde plastica quidem omnem prædictam
 materiam admittunt, & omnibus conueniunt affectionibus. Præpa-
 rantur maxime uere: æstate etenim uirtus ipsorum perit & exhalat,
 hyeme uero speciebus rigentibus neque coalescunt, neq; temperari pos-
 30 sunt. Terito præterea, humorem impurū affundendo, ne metallica qui-
 dem subsidant, odoramenta autem emergant: cæterum paulò post tan-
 quam strigmentosum conteratur. Aqua porrò pluuiialis esto, tum quod
 tenuium partiū est, tum quod mediocriter astringit: si quidem uino, aut
 quopiam succo eliquantur ipsa & conteruntur, metallica longo quidem
 tempore, per succum uero breui. Postremo autem post exactam colli-
 quationem gummi adijcito, & ubi conformaueris, uasis æreis maxi-
 me & uitreis reponito: satius uero fuerit humore maceratis protinus uti,
 metallica uero sinere. Ex aridis porrò collyrijs, quæ Græci *ξηροκολλούρια*
 appellant, alia quidem eliquandi & exterendi callos, ficationes (quas
 40 *σύνκωσις* dicunt) pterygia, & scabiem facultatem obtinent, ex chalciti-
 de, & ferrugine, & misyos composita. Alia uero apodacrytica, id est la-
 chrimas prolicientia, quæ oppilationibus, & oculorum hebetudinibus

Aqua cœlestis.

conueniunt, & ex his pipere & spica nardi: Alia uero προφυλακτικά, id est præseruatiua præarcendo ac prohibendo instillationes: qualia sunt conflata ex lapide phrygio, sarcocolla, glaucio, aloë, cadmia, stibio, & croco. Omnia in minutissimum puluerem trita, applicentur oculis. Alia autem hygrocollyria, hoc est liquida collyria, præparantur quidem ex melle Attico, & opobalsamo, & oleo tenuium partium propter uetustatem, succo item sceniculi, & fellibus diuersorum animalium, succoq; Cyrenaico, & alijs quamplurimis. Opitulantur autem oculorum hebetudinibus, & inchoantibus suffusionibus, extenuantia, excalfacientia, & expurgantia. Vtere præterea his & omnibus acribus, capite iam inas-
nito, tum in sereno, tum puro, tum boreali, neq; supra modum gelido, neque nimium calido aëre circumfuso. Quæ autem anacollemata, id est res glutinatiua uocantur, ex his quæ opplendi, glutinandi, cōstringendi, uel refrigerandi, uel constipandi, uel arefaciendi deniq; potestate sunt prædita, contexuntur: uerbi causa, polline, manna, terra Samia, myrrha, cochleis, acacię succo, cum albore oui. Adglutinantur autem anacollemata fronti, in quibus non abditus humor, sed in aperto existit.

Anacollematum locus.

Monemeron ad auspicantes primum & inueteratas iam oculorum dolores, quas ὀφθαλμίας uocant.

A Caciæ denarios triginta sex, commeos denarios triginta duos, cadmiæ denarios uiginti quatuor, æris deusti atque abluti denarios octo, opij denarium unum, uino austero dissolue. Distrahit & desiccatur. Chiacum collyrium.

R Vbricæ Sinopicæ, gallæ omphacitidis, id est immaturæ, croci, rosarum recentium detractis unguibus floris, quem thylaca uocamus, commeos, singulorum uncias treis, opij unciam unam, uino Amineo, uel Phalerno, uel Chio astringente eliquato & conterito. Esto autem uinum minime maritimum.

Cygnarium.

C Admiæ combustæ atq; ablutæ uncias sex, cerussæ lotæ uncias quatuor, pompholygis uncias quatuor, amyli uncias duas, tragacanthę, opij exiccati, cōmeos, uniuscuiusq; uncias duas, aqua cœlesti contere.

Κεῖρος κύκνος, Flauus cygnus.

Medicamentum cui nomen inditum est Giluus cygnus, accipit cadmię crematæ ablutæ uncias duas, terræ asteris uncias duas, cerussæ uncias quatuor, pompholygis uncias octo, amyli, opij, cuiusq; uncias duas, acaciæ, tragacanthę, singulorum unciam unam, commeos uncias quatuor, quæ omnia in aqua pluuiali leuigantur.

Λευκὸς κύκνος, Candidus cygnus.

C Admiæ uncias quindecim, cerussæ uncias septendecim, opij denarios octo, thuris denarios septem, amyli uncias septem, cōmeos denarios tredecim, aqua cœlesti eliquato.

Pellarium

Pellarium ad hulcera.

CAdmiæ, ceruffæ, uniuscuiusq; denarios uigintiquatuor, acacię, opij, singulorum denarios octodecim, commeos, tragacanthę, amyli, cuiuslibet denarios octo, myrrhæ denarios treis, æris, croci, cuiusq; denarium unum & dimidium, aqua dissolue.

Phœcum ad hypopios & ingentes affectus.

CAdmiæ tenerioris denarios uigintiquatuor, ceruffæ uiginti sex, eruginis rasæ denarios duodecim, stibij denarios octo, aluminis fissi, chalcitidis combustæ, singulorū denarios treis, nardi Indicæ denarios quatuor, omphacij denarios duos, æris denarium unum, squamæ æris denarios octo, erices fructus denarios tredecim, succi papaueris denarios uigintiquatuor, croci denarios quatuor, castorij denarios treis, myrrhæ denarios sex, lycij Indici, acaciæ, commeos singulorū denarios quatuor, rosarum recentium denarios duos & dimidium, uino Phalerno, aut Surrentino, aut Amineo, aut Chio austero leuigato & eliquato. Illinitur ter in die aquosum, infusum per succum fœnogræci, deinde oui, & lactis, postremo aqua, & crebrius.

διαζευκτῶν.

CAdmiæ uncias sedecim, ceruffæ uncias octo, amyli, opij, tragacanthæ, acaciæ, singulorū uncias duas, commeos uncias sex, eliqua decocto rosarum aridarum, melilotorum, papaueris, capitum papaueris, glycyrizæ, æquali singulorum portione.

διήσπας repercussiuorum.

POri, qui in cerealibus uasculis reperitur, libras treis, cadmiæ crematæ & ablutæ libram unam, ceruffæ lotæ, pompholygis lotæ, terræ asteris ablutæ, singulorū uncias sex, thuris, myrrhæ, uniuscuiusq; unciam unam, succi seminis lini, herbæ pulicaris, ptisanæ, fœnogræci, cuiuslibet libram unam, tragacanthæ uncias sex, cōmeos libram unam.

Ilambonis.

CAdmię unc. unam, pompholygis uncias quatuor, ceruffę lib. unam, tragacanthæ, commeos, opij, cuiusq; uncias iij. aquam pluuialem.

Spodiacū ad inflammationes & fluxiones & chymoses.

THuris, stibij, singulorū drachmas centum, cadmię, ceruffæ, uniuscuiusq; drach. uigintiquatuor, terræ Samię, succi papaueris, cuiuslibet drach. treis, cōmeos drach. quindecim, cōterito & eliquato in succo thaliam, quæ est summus colliculus in noua germinatione oleæ. Cæterū succum hoc modo facito: molliora oleæ folia lota, in mortariolo aquā affundens contundito, & per linteum exprimito.

διὰ θαλίης molle ac tenerum.

THuris denarios quatuor, stibij denarios quindecim, cadmiæ denarios duodeuiginti, ceruffæ denarios undequinquaginta, terrę Samię denarios octodecim, opij denarios sex, commeos denarium unū, plumbi combusti & abluti denarios octo, excipe succo thaliæ.

διὰ θαλάσσης.

Aeris cremati denarios duodecim, sandycis unc. uigintiquatuor, foliorum oleæ, opij, singulorū uncias duas, commeos unciam unam, uino spathite uel Amineo contere.

Διδόμυρον Claudiacum.

Glaucij, sarcocollæ, singulorum drachmas quadraginta octo, croci drachmas uigintiquatuor, opij, myrrhæ, hæmatitæ, uniuscuiusq; drachmas sex, tragacanthæ drachmas duodequingenta, commeos drachmas sedecim, uino Italico excipe. Vfus eius ex ouo.

Aliud διδόμυρον, ad rhyadas oculorū uitia, quibus obnoxij canthi lachrymas continere nequeunt, & ad Aegylopas,

CAdmiæ lotæ, lapidis hæmatitæ abluti, singulorum drachmas uigintiocto, myrrhæ, cinerulæ, quod spodion græce uocant, cypriæ, uniuscuiusq; drachmas uigintiquatuor, opij drachmas octo, croci drachmas quatuor: sunt qui accipiant drachmas octo, piperis candidi granatriginta, commeos drachmas sedecim, uino Italico excipe. Vfus eius confecturæ cum ouo in recenter aqua inter cutē laborantibus probatur.

Stacticum Profechij.

CAdmiæ, commeos, singulorum denarios uiginti, stibij, chalcanti, cuiusq; denarios octo, opij denarios quatuordecim, ferruginis rasilis drachmas decem, piperis albi denarios sex, croci denarios octo, misyos crudi denarios octo, opobalsami denarios quatuor, cum aqua.

Hygidium Ammonij.

CAdmiæ, æris, uniuscuiusq; denarios sedecim, cerussæ, castorij, aloës, croci, cuiuslibet denarios quatuor, squamæ denarios quinque, florum rosarum, plumbi cremati, singulorum denarios octo, lycij denarios treis, lapidis schistes denarios quatuor, opij denarios decem, acaciæ denarios quadraginta, commeos denarios duodequingenta, aquæ quantum satis esse uidetur.

Olympus siue olympiacum.

Acaciæ, spicæ nardi, thuris, singulorum denarios octo, æris combusti & abluti, stibij cremati & colluti, cerussæ tostæ & lotæ, cadmiæ, uniuscuiusq; denarios duodecim, myrrhæ, opij exiccati, cuiuslibet denarios quatuor, croci denarios quinque, æruginis rasæ denarios treis, lapidis scissilis, squamæ rubeæ, lycij Indici, omphacij, cuiusq; denarium unum, castorij, florum rosarum, uniuscuiusq; denarios duos, phœnicobalanorum denarios quatuor, consimiliter etiam ossa dactylorum crematorum numero quinque, commeos uncias quinque, aquæ pluuialis quantum sufficit, irrigatur autem & macerantur in aqua dies naturales treis; calami odorati, alterci seminis, rosarū aridarū, cuiuslibet denarios quatuor, folij denarium unum.

Nardinum.

CAdmiæ, croci, commeos, singulorum denarios triginta sex, æris cremati

mati denarios octodecim, stibij, acaciæ, singulorum denarios triginta, nardi Syriacæ denarios duodecim, opij, myrrhæ, uniuscuiusque denarios sedecim, cum aqua.

Theodotium paruum.

Accipit stibij, acaciæ, singulorum denarios uiginti, æris tosti denarios octo, cerussæ denarios quatuor, myrrhæ tantundē, æruginis denarios duos, aloës, meconij, lycij, singulorum denarium unum, aquæ pluuialis quantum satis est.

Rhinarium.

10 **L**apidis hæmatitæ, lapidis schisti, uniuscuiusque denarios sedecim, æris cremati, cadmiæ, ferruginis, cuiuslibet denarios octo, opij denarios quinque, chalcitidis denarios duos, commeos denarios octo, uis no conterito.

Oxyfter.

SVmit pumicis combusti, misyos cremati, ostrij tosti, singulorum unciæ sex, cadmiæ, opij, chalcitidis deustæ, croci, aloës hepatitidis, castorij, folij, cuiuslibet denarios duos, stibij, acaciæ, uniuscuiusque unciam unam, æris usti unciæ quatuor, myrrhæ troglitidis denarios quatuor, spicæ nardi denarium unum, cerussæ denarios octo, cōmeos unciam dimidiatam, aquam pluuiam. Quidam uinum quoque admiscunt.

Hecatombe ad cicatrices crassas.

Constat cadmiæ crematæ atque ablutæ, æris combusti pariter & abluti, uniuscuiusque denarijs octo, stibij deusti, acaciæ, cōmeos gilui, singulorum denarijs quindecim, aloës, galle, uermicularis æruginis, castorij, lycij, spicæ nardi, croci, opij, myrrhæ, cerussæ, scobis hebeni, chalcitidis, singulorum denario uno, rosarum denarijs sexaginta, aqua pluuiâ sufficiēte.

Δια κόραρος, ex monumentis Galeni.

30 **P**lumbi combusti, cornu ceruini cremati, singulorum unciæ duas, cerussæ, squamæ æris, amyli, thuris, sepia testæ deustæ, æruginis, myrrhæ, commeos, uniuscuiusque unciam unam, & aquam pluuialem.

Δια λιβάου, id est confectio è thure.

Habet thuris unciæ sex, cadmiæ, pompholygis, terræ asteris, amyli, commeos, singulorum quadrantem, cerussæ selibram, squamæ æris unciæ quatuor, tragacanthæ quadrantem, opij unciæ sex, aquæ pluuialis quantum satis est.

Libanium.

40 **C**admiæ lotæ, amyli, singulorum denarios duodecim, cerussæ tantundem, spodij, pompholygis, asteris, plumbi cremati & abluti, tragacanthæ, uniuscuiusque denarios octo, opij denarios duodecim, commeos denarios quatuor, aquam pluuialem, & ouorum uiginti albos. Quidam etiam adiiciunt myrrhæ denarios quatuor.

Aster Magni.

Pompholygis, cadmiæ, cerussæ, singulorum denarios sedecim, plumbi

denarios octo, amyli denarios octodecim, thuris denarios decem, terræ asteris denarios duodecim, myrrhæ denarios duos, tragacanthæ, comæ meos, uniuscuiusq; denarios octo, cum aqua.

Vranium.

Habet terræ asteris, piperis, cuiusq; quadrantē, cinerulæ lotæ unc. i. comæ meos uncias iij. stibij cremati atq; abluti uncias duas, squamæ lotæ unciã i. opij denarios sex, cadmiæ combustæ & elotæ denarios ij. aquam pluuialem. Quod quidem incarnat, atq; reperiendo reijcit.

Διὰ χύλιν τήλειος, id est ex succo fœnogræci.

Contere & eliquato in succo fœnogræci, cadmiæ, tragacanthæ, singulorum uncias octo, ceruffæ, amyli, uniuscuiusque uncias triginta, opij unciam unam.

Collyrium Cleonis.

Habet pompholygis, plumbi, singulorū uncias quinq;, croci sesquiunciam, squamæ stomomatis unciam unam, comæ meos uncias duas, & aquam pluuialem: Aquosum illinito.

Diarhodon collyrium ē septuagintaduabus.

Rosarum uiridiū uncias septuagintaduas, cadmiæ combustæ & elotæ denarios uigintiquatuor, eruginis rasæ denarios duos, spicæ nardi denariū unū, squamæ æris lotæ denarios duos, stibij tostī atq; abluti, opij, myrrhæ, uniuscuiusq; denarios treis, croci unciam unam, amyli denarios duos, comæ meos denarios uigintiquatuor, & aquam pluuialem.

Diarhodon album.

Cadmiæ deustæ atq; ablutæ, ceruffæ elotæ, singulorum librã unam, amyli, opij, tragacanthæ, uniuscuiusq; quadrantē, aloës unciam unã & dimidiã, comæ meos uncias treis, croci sesquiunciam, rosarum ad unguem exquisitarum uncias sex, & aquam.

Διαλόης, id est ex aloë collyrium.

Dialoës compositio habet cadmiæ, ceruffæ, aloës, singulorum uncias decem, rosarū uiridium uncias sex, amyli quadrantem, opij unciam unam, tragacanthæ uncias duas, comæ meos uncias treis, aquæ pluuiæ quantum satis est.

Crocinum diarhodum.

Διαροδιον cognomento crocinum constat ex spicæ nardi, rosarum aridarum, aloës, singulorum denarijs duobus, alterci albi denario uno & dimidio, croci denarijs quatuor & semisse, glaucij uncijs sex, sarcocollæ uncijs sex, opij denarijs duobus, tragacanthæ uncia una, & aqua denique pluuiali sufficiente.

Diarhodon Nilii.

Habet rosarum tenellarū denarios quatuor, croci denarios duos, papaueris obolum unū, comæ meos denarios quatuor, & aquã pluuiã.

Cadmiæ, æris cremati, guttæ ammoniaci thymiamatis, singulorum denarios

denarios

denarios duodecim, myrrhæ, lapidis hæmatitæ, opij Thebæi, uniuscuiusque denarios sex, aloës hepatitidis, fellis taurini, galbani, sagapeni, singulorum denarios quatuor, ferruginis rasilis, succi panacis, salis ammoniaci, cuiuslibet denarium unū, cōmeos denarios sex, & aquam pluuialem.

Proteus ad eadem, & cicatrices extenuans.

10 **C**Admiæ, ceruffæ, chalcitidis crudi, singulorum denarios quadraginta, piperis sesquidrachmā, succi Cyrenaici denarios octo, croci denarios duodecim, opij Thebæi denarios decem, sagapeni sesquiunciā, oliuæ Aethiopicæ tantundem, auripigmenti, aluminis fissi, singulorum unciā unam, myrrhæ unciā unā cum dimidia, guttæ ammoniaci thymiamatis denarios uiginti, opopanacis denarios sedecim, opobalsami denarios decem, commeos denarios uiginti, aqua pluuiali excipito.

Medicamentum ex succo fœniculi.

CAdmiæ denarios sumit septendecim, atramenti librarij Indici denarios sedecim, piperis longi denarios tredecim, & albi denarios duodecim, succi Cyrenaici unciā unā, opobalsami, spicæ nardi, singulorum denarios sex, sagapeni, opopanacis, cuiusq; denarios quinque, opij denarios quatuor, euphorbij denarium unum, commeos denarium unū, leuigato in succo fœniculi.

20 **M**edicamentum *ἡ ἀποβαλασάμω*, id est ex succo balsami confectum.

CAdmiæ, ceruffæ, cuiusq; denarios octo, omphacij denarios quatuor, piperis albi uncias sedecim, opij denarios quatuor, opobalsami, cōmeos, singulorum denarios sedecim, & aquam pluuialem.

Thalasserus.

CAdmiæ uncias octo, æruginis uncias duas, atramenti librarij Indici uncias octo, piperis albi uncias quatuor, succi Medici unciā unā, opobalsami uncias duas, commeos uncias sex, admixta aqua.

Harmation.

30 **G**uttæ ammoniaci thymiamatis, gris combusti, corticis thuris, singulorum denarios quatuor, æruginis denarium unum, commeos denarios quatuor, cum aqua cœlesti.

Malabathrinum, quod etiam appellatur Isotheum.

CAdmiæ denarios sedecim, gris cremati atq; abluti denarios quatuordecim, opij, lycij Indici, malabathri, nardi Indicæ, croci, aloës, singulorum denarios duos, castorij denarios octo, myrrhæ denarios quatuor, acaciæ, stibij, uniuscuiusq; denarios quadraginta, aqua excipito.

ἡ χησὶς δὲ ὡσὺ παχύτορον δὲ οἴνου.

40 **C**Admiæ, lapidis hæmatitæ & scissi, singulorum denarios quadraginta, æris cremati denarios triginta, chalcitidis denarios triginta duos, papaueris feminis denarios tredecim. Aqua decoquēs meconium & succum exprimens iniice, & eliquato in uino spathite, seu Aminæo.

R

Aliud *δ' αἰθρῶν*.

Aeris combusti, cadmiæ placitidis, singulorum uncias nouem, lapidis hæmatitæ lotæ uncias sex, croci, myrrhæ, aloës, guttæ ammoniaci thymiamatis, uniuscuiusq; quadrantē, lycij Indici, spicæ nardi, cuiuslibet unciam unam & dimidiam, piperis albi grana sesquicentena, acaciæ giluxæ uncias nouem, commeos uncias treis, uino Phalerno aut Amiæno contere.

Medicamentum ex duobus lapidum generibus trachomaticum.

Lapidis hæmatitæ, & schisti, cassiæ, singulorum denarios duodeuiginti, æris, cadmiæ, opij, æruginis rasæ, uniuscuiusq; denarios nouem, cōmeos tantundem, chalcitidis tostæ denarios sex: adijce aquam.

Xerocollyrium Galeni præseruans.

Lapidis Phrygij in tenues partes dissecti, & in aulula donec ignitæ reddantur deusti, & butyro recente extincti, deinde denuo cōsimiliter tosti, & uino Phalerno extincti, atq; tertio combusti, melleq; extincti & exiccati libram unam, æris cremati, piperis albi, folij, singulorum unciam unam, stibij unciam unam cum dimidia: & ubi singula leuigata & eliquata fuerint, & quum tollere medicamentum uolueris, succum balsami non crassi sed pellucidissimi unciam unā inijcias: prohibet enim illud ne aridum reddatur medicamentū. Vtere autem illo circa solas palpebras, adhibendo melam instrumentum, tunicas nō attingens, uerum ut solis palpebris diductis immitatur pharmacum. Illinito autem non semel modò, uerū sæpius cum ante, tum post cibum, & potissimum quum iam senserint oculorū dolorem, quem ophthalmiam appellant: mirifice nanq; & plus quouis alio medicamento præseruat.

Aridum Diacrocum.

Glutini carnis, quam sarcocollam dicunt, denarios octo, croci denarios quatuor, glaucij tantundem, illinito sæpius in die. Nonnulli uero aloën quoq; adijciunt.

Aliud aridum ad aridam lippitudinem, ficationem, sepedonas, & hyper-
sarcomata, id est supercrescentias carnis.

Sumit cadmiæ denarios decem, chalcitidis denarios uiginti, piperis grana quindecim, nardi Gallicæ denariū unū. Cadmiā cōterito chalcitimq; cum uino, & ubi aruerint, reliqua immitte, & redige in puluerem.

Liquida *δ' ακανθαλίδος*, hoc est ex pede gallinaceo.

Caucalidis cauliculi (quem pulli pedem uocant) succi, trixaginis, coronopodis, id est pedis cornicis, interdū uero etiam succi othonnæ æquales portiones. Est autem othonna chelidonium mega, hoc est hirundinaria maior.

Othonna.

Alia ad ficationem, & encathidas, & sarcomata.

Misyos assati denarios sex, chalcanthi denarios quatuor, mellis Attici sextarium unum.

Erasmi

Erasistrati multiplicis usus liquida, admirandi effectus, cum in oculorum, tum glandularum, tum genitalium affectionibus, tum purulentis & saniem stillantibus auribus.

Aeris denarios sex, misyos assati, myrrhæ, singulorū denarios treis, croci denariū unū cum dimidio, piperis denariū unū, uini Chij, & passi Cretici, cuiusq; sesqueminā. Cōterendo omnia in uino donec aruerint, infunde passum & coque, quatenus mellis nanciscat spissitudinem.

Medicamenta quæ fronti, dum oculi fluxione laborant, imponuntur, ἀνακομύματα à medicis appellata.

10 **T**erræ Samiæ, manniæ, thuris, myrrhæ, æquas portiones oui albore excipiens, in linteolum impactas fronti imposito. Aliud: Seminis herbæ apollinaris, quam hyoscyamum dicunt, denarium unū, opij tantundē, myrrhæ denarios duos, croci denarium unū, pollinis denarios quatuor, ouorum assatorum lutea duo, oui candido excipito.

De emplastris, & ijs quæ in decoctiones eorū inseruntur, ex monumentis Antyli. Et de symmetria ceræ ad oleum. Cap. xvii

1 **X** medicaminibus quæ emplastris induntur, alia quidem terrosa sunt: uerbi causa metallica, quæq; è lapidibus terraq; sunt genera, feces, cineres, & cōchylia, alia uero oleosa, alia lachrymæ, alia liquida, alia liquores, alia succi: semina præterea ac

20 herbas, radicesq; paucas accipiunt. Emplastrorum porrò, quædam sunt uulneraria, quæ *σφαιμα*, hoc est sanguinea (quæ cruentis uulneribus imponuntur) & cōglutinatiua, & catagmatica (quæ fracturis adglutinant) appellamus, eo quod arefacientiū summū excessum nō habent, sed oportet simplicia secundi à temperatis excessus completi, & tertij inchoantis cōponere: cuius farinae sunt, salix, quercus, cupressus, pini & piceæ cortices, myrrha, libanotus, bitumen, aloë, malū terræ, quam aristolochiam dicunt, cinis clematinus, cerussa, spuma argenti, atq; innumera quædam metallica. Decoquuntur aut usq; ad concretionem & consistentiam non inquinantem. Quædam uero ἀφρολιτικά, concinnantur quidem & ipsa

30 ex arefacientibus, magis uero quàm conglutinatiua: cuius utique generis sunt, æs ustum, & squama cum ipsius, tum ferri, ærugo, chalcitis, flos æris crematus, alumen, galla, plumbago, cadmia, pumex, & ostreosa. Quædam item diaphoretica, hoc est disijciendi & distrahendi uim habentia, quæ ex calorificis & mediocriter siccificis constant: exempli gratia, malo terræ, thapsia, oleo ueteri & raphanino, melle, opobalsamo, pice terebinthina, salibus tostis, salis flore. Quædam emolliendi uim obtinent, & ob id μαλακτικά dicunt, ea sanè ex spuma argenti fiunt, & adipibus, & medullis, oleo ueteri, propoli, gutta ammoniaca, styrace, galbano, bdellio, mastiche, resina terebinthina, uel radice althææ, et cucumere syluestri. Quædā uero siccifica, quæ sulphure, nitro, sale, cinere, bitumineq; constant. Quædā uero ὑποσπαστικά, id est attractiua sunt, ea ex salibus & nitro, propoli, ærugine, fermēto, stercoreibus, sulphure, resina terebinthina conficiuntur. Concoquendi præterea munere prædita *συμπυκτικά*

nuncupata, e' cera, ladano, uua passa fatiua, amomo, croco, thure, pice, ma-
stiche Aegyptia, styrace, myrrha, galbano, butyro, hyssopo, adipe, fer-
rugine praeparantur. Sunt porro quae suppurationem inducunt, quae
Graeci *εκπυητικά* uocant: ea ex hydrelæo, polline, pane triticeo, chondro,
butyro, adipe porcino & uitulino, thure, pice, resina fiunt. Neque desunt ex
emplastris quae à re & affectu *πρηγορικά*, id est consolatoria & mitigatiua
nomenclaturam obtinuerunt: confarcinantur autem ex spuma argenti,
cerussa, oleo, anetho, chamemelo, amylo, ceraque dealbata. Sunt autem ena-
ma emplastra recentibus etiam dum uulneribus et fracturis applicanda, quae
suppetias conferunt ipsis praesentissimas: super emplastella, quae Graeci 10
σπλωία uocant, spongiarum posca irrigatas pariter alligantes, soluendaque rur-
sum ter eadem splenia, neque alia iniicienda. Malactica autem & epispastica,
& diaphoretica, sympeptica praeterea, & empyetica accipiuntur post ca-
taplasmatum & cerotarum usum. Paregorica uero circa principia statim,
in extremis corporis partibus magis quadrant. Caeterum super deco-
ctione eorum deinceps uerba faciemus.

Βασιλικόν τετραφάρμακον, hoc est regale e' quatuor constitutum medicamentum.

Conficitur tetrastropharmacum regale e' cerae, colophoniae, picis, adipis
taurini portionibus aequis.

Emplastrum ex succo seminis lini, distrahens & abstergens.

Accipit olei ueteris libras duas, cerae uncias uiginti, colophoniae,
adipis porcini, singulorum libram unam & dimidiam, spumae ar-
genti libram unam, cerussae uncias sex, succi seminis lini tantundem, pol-
linis unciam unam, thuris uncias quatuor. 20

Διά μέλιτος, hoc est ex melle contextum.

Spumae argenti, cerae, olei, singulorum libras quatuor, resinae terebin-
thinae lib. duas, mellis, adipis porcini, uniuscuiusque librā unā. Aliud:
Spumae argenti libras sex, olei libras quinque & dimidiam, colophoniae
libras septem cum dimidia, cerae libras treis & semissem, mellis lib. treis.

Exemplum *ἑξ ἡλδῶ*, id est ex succo.

Spumae argenti libras sex, olei aestate quidem libras septem, hyeme 30
uero libras nouem, foenograeci sextarium dimidiatum, seminis lini
sextarium dimidium, althaeae libras treis. Althaeam ac semina coquito in
aquae sextarijs uiginti, donec parum relinquatur ex ipso, libras quatuor ad-
miscens oleo decoque, tantisper dum bullae sedantur, deinde leuissimam ar-
genti spumam inspergens decoque igni clemente usque dum syncerum reddat.

Διά γύρεος, id est ex polline.

Pollinis, guttae ammoniaci thymiamatis, singulorum libram unam, pi-
tyinae, cerae, adipis porcini, uniuscuiusque libras duas, succi seminis
lini quantum satis est.

Botanicum, id est herbaceum.

Rvmicis, olei squallidi, anchusae chceropelethi, est autem onoclea, se-
ptinerui, plantaginis singulorum unc. treis, olei libras sex, adipis por-
cini libras sex. Herbae in oleo coctae abijciunt, caetera cum oleo eliquant. 40

διασφοδ'ελωρ, id est ex albucis.

A Sphodeli radicis succi libram unam, rosacei, chamæmelini, adipis anserini, singulorum uncias duas, adipis porcini uncias treis, ceræ uncias quatuor.

Emplastrum ex fermento rumpens abscessus.

F Ermenti, axungia, uniuscuiusque uncias sex, salis uncias iij, resinæ pini uncias treis, ceræ uncias quatuor, spumæ nitri unc. unā, guttæ ammoniaci thymiamatis uncias duas, mellis uncias sex, saponis unc. duas.

Dothiæne.

¹⁰ **G** Vttæ ammoniaci thymiamatis libram unam, nitri Alexandrini uncias sex, spumæ nitri tantundem, adipis porcini, ceræ, singulorum libras duas, resinæ terebinthinæ libram unā, olei ueteris unciam unam, aceti quantum satis est.

Emplastrum *διασφοθίς* discutiens scrophulas, quas chæradas dicunt Græci.

S Pumæ argenti, struthij, mali terræ, singulorum uncias quatuor, galbani, squamæ æris, aloës, uniuscuiusque unciam unam, mannæ uncias duas, guttæ ammoniaci thymiamatis uncias sex, pityinæ uncias sedecim, aceti scillitici sextarios quatuor, aridis contritis immitte.

²⁰ Smilium ad abscessus.

O Lei ueteris librā unā et dimidiā, spumæ argenti, nitri rubei, salis ammoniaci, lixiuij ficulnei protofacti, resinæ, cuiusque librā unā, galbani, guttæ ammoniaci thymiamatis, uniuscuiusque uncias treis, atramenti suturij uncias quatuor, cere uncias sex, eruginis, opopanacis, cuiusque unciam unam, aceti quantū satis est. Coquito spumam argenti & ferruginem in oleo quousque purgetur, deinde sic reliqua inijcito.

διασκόρδωρ, id est ex allijs ruptiuum.

³⁰ **C** Eræ uncias sex, colophonix uncias quatuor, pityinæ uncias treis, adipis taurini uncias quatuor, nitri rubei unciam unam & semis, alia purgata uiginti, olei sextarium dimidium. Allia in oleum inijciens decoquito, & reliqua admisceto.

διαπυρήανθ, distrahendi uim habens.

H Abet adipis anserini & phasianorum, uniuscuiusque uncias treis, olei ueteris uncias uigintifex, pulicaris herbe uncias treis, cnidos semen radicis apyrani uiridis librā unam, ceræ dealbatæ uncias decem, confectiois *διαχυλῶ* uncias duas, resinæ terebinthinæ unciam unā. Radicē in tenuia frustula concisam in oleo cum herba pulicari, & cnidospermum per noctem atque diem macerato, tum uero elixans ipsa quidem porricito, eliquata autem oleo miscens, resoluito.

⁴⁰ Pyrine ad duritias & scirrhomata.

A Lthæ, dactylorum palmæ, uniuscuiusque libras duas, scenograeci, seminis lini, singulorum sextarium dimidium, chamæmeli, meliloti, elatæ, cuiuslibet uncias sex, uini, Aminæi, cuiusque sextarium dimidium, spumæ argenti libram unā, cerussæ, colophonix, singulorum libras

duas, cere, resinæ terebinthinæ, cuiusq; libram unam, olei ueteris libras quinque, aquæ libras duas, panis aridi contusi & attaminati libras quinque. Herbae in uino decoctæ in succum rediguntur, & in succo panis irrigantur, postera uero die spuma argenti & cerussa in aqua leuigantur & resoluuntur: deinde oleo infuso coquitur donec impollutum euadat, tum denique cætera iniiciuntur, sublatis autem ab igne immittitur panis, strenueq; rudicula despumant. Postremo æruginis quoque rasæ, & florum salis, uniuscuiusq; uncia sex, ireos, mali terræ, singulorum uncia sex, resinæ terebinthinæ libra una, iniiciuntur.

Pelarium *διελκυσμας*, hoc est ex argenti recreamento, ad desquamationem.

10

Ceræ, adipis taurini uncias quinque, recrementi argenti (quod appellatur helcysma) uncias sex, colophonix uncias quatuor, picis, olei, singulorum uncias duas. Helcysma aridum dissoluitur uino, uel succo fœnogræci: ubi uero ad manum helcysma non fuerit, plumbagine utimur.

Emplastrum *διὰ λθουας*, podagricis & alijs duriciebus utile.

Succi fœnogræci, & seminis lini, & althææ, singulorum libras tres, olei libras duas donec succus euanescat decoquens, deinde infere colophonix librâ unâ, resinæ terebinthinæ tantundem, hederæ lachrymæ uncias tres: quando autem resoluta fuerint, tollens ab igne, cere librâ unâ, galbani uncias quatuor iniice, utraq; autem simul contusa soluendo, rudicula moue.

Emplastrum hederaceum siue cissinum, ad neruorum uulnerationes & puncturas nygmataue maxime uetera.

Squamæ rubræ uncias quatuor cum dimidia, thuris, misyos, singulorum unciam unâ chalcitidis denarios quatuor, aceti sex. Leuigato sole æstiuo donec consumatur, deinde soluens ceræ uncias octo, olei uncias duodeuiginti admisce: si uero diducat, & neruum denudet, pro galbano resinæ terebinthinæ uncias duas iniice.

Melanchlorum ad eadem, & Enæmon.

Malicoriorum, æris cremati, gallæ, aristolochiæ rotundæ, salis ammoniaci, squamæ æris, aluminis scissi, & liquidi: alij uero pro liquido rotundum accipiunt, ireos, misyos, chalcanthi, chalcitidis, æruginis rasilis, cadmiæ, aloës, myrrhæ, thuris, radice panacis, spumæ argenti, cerussæ, pari omnia pondere eliquantur, & leuigantur sub sole æstatis tempore cum aceto ad sufficientes dies, & finguntur pastilli. Emplastrum inde fit hoc modo: pharmaci uncias duas, cere uncias sex, olei uncias octo, in neruis quidem faucibus perantiqui, in reliquis uero communis, adijce.

Δια ηριγροντος, hoc est ex fenetione contextum.

Senetionis succi libras duas, olei ueteris libram unam cum dimidia, Solei cyprini uncias quatuor, axungia ueteris libras octo, resinæ terebinthinæ unciam unâ, galbani unciam dimidiam, resinæ piceæ uncias sex, æruginis, thuris, hyslopi, pharmaci, uniuscuiusq; unciam unâ, squamæ, æris diobolos octo, ceræ uncias decem, apochymatis uncias quatuordecim,

cim,

cim. Coquito autem oleum ad strigmenti usque crassitudinem, cum suilla axungia, & arida cyprino eliquato, galbanum uero contunde cum cera, & iniice cacabo, & ipsum apochyma si quidem aridum fuerit, tritum cribrans ponderato, & impinge. Quod si nequeat leuigari, cum parte olei dissoluti colato & extrahito, & tum omnia commisceantur.

Mnasæi emplastrum diaphoreticum.

Accipit ceræ, axungiaë porcinaë, singulorū libram unam, colophonie uncias sex, spumæ argenti libras duas, uini boni libras quatuor,

Ariobarzanius ad easdem affectiones.

10 Spumæ argenti unciam unam & dimidiam, cerussæ libram unā & uncias quinque, aquæ marinaë uncias uiginti quinque, olei ueteris libram unam & dimidiam, buccinorum crematorū uncias septem & dimidiam, ceræ fuluæ uncias nouem, resinæ terebinthinæ uncias sex, thuris uncias treis & grammata tria cum semisse.

Emplastrum ex dracontio.

Ceræ, colophonie, picis aride, axungiaë, resinæ singulorū libras quatuor, guttæ ammoniaci thymiamatis libras duas, dracunculi radice libras quinque. Radix arida leuigata alijs inspergitur dissolutis.

Psittacium.

20 Habet ceræ, colophonie, adipis porcini, alterci foliorū tenellorum, uel succi ipsorum æquale pondus. In Alexandria uero ceræ sesquialibram, alterci libras duas, axungiaë libram unam cum dimidia, colophonie libras decem sumunt, & uehementius disijcit.

Myrsinatum.

Spumæ argenti, cerussæ, sandycis, plumbi combusti & abluti, singulorum unciam unam, ceræ uncias sex, olei myrsinati libram unam, uini quantum res ipsa postulare uidetur.

Medicamentum ἰσὺν ἑμυθίω, id est ex cerussa, uel

ἰσὺν ὄω, hoc est ex ouis.

30 Habet ceræ dealbatæ uncias sex, rosacei libram unam cum dimidia, spumæ argenti, cerussæ, singulorum uncias duas, amygdali uncias treis, albores ouorum quinque.

καρυόρρυ, hoc est medicamentū liquidum Oribasij.

Spumæ argenti unciam unam & dimidiam, cerussæ sesquiunciam, ceræ uncias quatuor, pinguetudinis suillæ uncias septem, colophonie uncias nouem, succi feminis lini, olei, singulorum uncias decem. Mirifice conducit ad calcaneorum rimas. In hulceribus autem inquit, præseruat, graueolens etenim redditur.

Emplastrum ἰσὺν καδύλας aphuloticum.

40 Chalcitidis crematæ uncias duas, cadmiæ, mannæ, singulorum unciam unam, ceræ, colophonie, olei myrsinati, uniuscuiusque libram unam, uini quantum satis est.

Emplastrum Phoenicine, hoc est ex dactylis.

Accipit axungiae ueteris libras duas, olei libras treis, spumae argenti tantundem, chalcitidis crudae uncias sex. Ante omnia quidem chalcitis cum oleo eliquetur, & leuigetur in mortariolo mundo, uel etiam in sole: ubi autem strigmentosum redditur, tum spumam quoque argenti, ante contritam inijcitur, deinde uero adipem: & ubi iam egregie leuigata & emollita fuerint, clementi igne decoquito, donec impolluta redantur, rudicula subinde agitans. Esto aut rudicula, uirgultu palmaru.

Emplastrum *δυναχόνος*, id est ex anchusa confectum, ad igne combusta.

10

Habet cerae dealbatę uncias nouę, rosacei uncias octodecim: quibus reliquatis, impinge purpureae anchusae radice aridae leuigatissimae uncias quatuor. Aliud: Anchusae radice uiridis, marrubij, commeos, singulorum uncias treis, decoquito in olei uncijs nouem, & abijciens immitte oleo cerae dealbatę uncias quindecim, & dissolue semissem.

Emplastrum Pompholygeron.

Bvllae, quam pompholyga appellant, unciae duae, spumae argenti unciae tres leuigantur cum succo seminis lini, & inijciuntur liquefacta & refrigerata cerae uncijs sex, adipis anserini, uel gallinacei uncijs duabus, chamæmeli uncijs sex.

20

Philocotyche indoloria, sedi destinata.

Continet thuris uncias septendecim, myrrhae uncias septem, opij denarios quatuor, aluminis scissi denarios duos, butyri denarios quatuor, ouorum tenuium lutea quatuor, cadmie crematae atque abluta denarios quatuor, pompholygis denarios sex, cerae Tyrrenicae denarios octo, adipis anserini denarios sedecim, medullę cerui denarios undecim, plumbi combusti & eloti denarios octo, lapidis hæmatitæ denarium unum, hyssopi liquidi denarios quatuor: Arida cum uino conterito Italice, & eliquata admisce.

Amythaonis ad angylas & articulos conuulsos: est autem etiam euulsuum, quod dicunt Græci *ἀδυναμία*.

30

Gvttæ ammoniaci, cerae, bdellij, uniuscuiusque uncias octo, resinæ tegebenthinæ, ireos Illyricæ, galbani, singulorum denarios uiginti.

Aristophanium mollificans, quod *μαλακτικόν* Græci indigitant.

Habet picis libras quatuor, apochymatos libras duas, cerae libram unam, opopanax unciam unam, aceti uero cotylam unam.

Emplastrum ex plumbagine, ad calidos affectus.

Plumbagine uncias quatuor, spumae argenti, cerussae, singulorum uncias duas, cerae uncias octo, myrtei libras duas: arida uino dissolue.

Coracum ex aceto mulso, genitalibus destinatum, & ad nomas accommodatum.

40

Gallae uncias duas, sqamæ unciam unam & dimidiatam, chalcitidis, thuris, singulorum unciam unam, macerato in aceto dies quot res ipsa

ipsa expostulat, deinde admiscens mellis uncias quinque. Seorsim præterea cōpingens cerotā ex myrtei uel rosacei uncijs duabus, et adipis taurini unc. octo, ceræ unc. iij. resinæ terebinthinæ uncia una, quibus mixtis simul leuigato & eliqua. Vtere perinde atq; *ἡ χάρτις* cum per Pyulcum, tum per Motum, id est linteolum conceptū quod intra hulcera cōditur.

Δι' ὀξείλαις, hoc est ex oleo & aceto.

Habet spumæ argenti partem unam, olei, aceti, singulorum partes duas, secundum nonnullos uero treis.

10 *Διὰ τὸ ἀχάτις*, id est ex achate lapide, uim distrahendi & emolliendi obtinens.

Constat ex achatæ lapidis semiusti uncia una & dimidia, ceræ uncijs quinque, phryctes uncijs tribus, olei uncia una.

Ἰσὶς γναιμος, hoc est sanguinea, conglutinans, incarnans & expurgans.

Accipit squamæ æris, æris cremati, mali terræ rotundi, uniuscuiusque denarios octo, aluminis fissi denarios sex, salis ammoniaci denarios octo, thuris tantundem, guttæ ammoniaci thymiamatis denarios octo, myrrhæ, aloës, galbani, singulorū denarios duodecim, succi radicis dracunculi unciam unam, ceræ libram unam, colophonix libras duas, olei ueteris uncias treis, aceti quantum satis est.

Athana ad hulcera sordida, sphenoses, hoc est densitates & cuneationes, neruorumq; uulnerationes.

Malicoriorum, æris cremati, gallarum, mali terræ rotundi & longi, Maloës, guttæ ammoniaci thymiamatis, squamæ æris, aluminis fissi, atq; rotūdi, ireos, misyos, chalcāthi, chalcitidis, æruginis rasilis, cadmię, aloës, myrrhæ, thuris, propoleos, galbani, uniuscuiusq; unciam unā, ceræ, picis, singulorum denarios ducentos, colophonix denarios centum, olei uncias sex, aceti quantum satis est.

Emplastrum *ἡ δ' ἰκτάμω* conglutinatiuum, ad morsus canum, & omne genus hulcera.

30 **S**pumæ argenti libras duas, squamæ æris unciam unam & dimidiam, Solei ueteris sextarios duos, diphrygis uncias treis, gentianæ sesquiunciam, aristolochię scissilis uncias duas & semissem, dictamni tantundem, colophonix libram unā, mannæ uncias treis, guttæ ammoniaci thymiamatis uncias sex, propoleos unc. duas, cerę uncias sex & dimidiā. Oportet principio oleum cum spuma argenti donec syncerū reddatur decoquere, deinde exemptis his æruginē & squamas iniicere, ac denuo tantisper dum ab inquinamētis uindicetur decoquere, quibus rursus sublati, immittere resinam, guttam ammoniacam, attaminata, & cōmouere

40 quoad cesset feruere, denuoq; imponere, et ubi pusillū ferbuerint, es atq; diphryges inserere, & tertio dum inquinetur decoquere, mox ceram & propolim donec purum fiat, decoctam iniicere, & paulò post aloën, mannam, dictamum, malum terræ, gentianam inspergere, & admodum quidem sed paulatim refrigerare.

Emplastrum barbarum *ψαυμου*, & poros fracturæ
rum demonstrans.

Bituminis Iudaici, picis aridæ, ceræ, resinæ, uniuscuiusque libram unam, resinæ terebinthinæ uncias duas, spumæ argenti unciã unã, cerussæ unciam unã & dimidiã, mannæ, opopanacis, zingiberis, singulorũ uncias duas, olei uncias treis, aceti quantum satis est.

Emplastrum *ἀστὴν ἰσίου*, id est ex salicibus, conglutinatum, & ad hæmoptoicos, empyos, thoraci impositum utile.

Misyos, chalcitidis, æruginis, cerussæ, gallæ, aluminis fissi, & rotundi, atramenti metallici, singulorum uncias sex, ceræ, pityinæ, picis, cuiusque libras duas maliciorũ uncias sex, bituminis libras duas, foliorũ salicis tantundem, olei rosarũ uncias quatuor, chalcanthi uncias sex, aceti quantum sufficit: quidã resinæ quoque terebinthinæ uncias nouẽ adijciunt.

Emplastrum Nicolai *ψαυμου*, conglutinans lacunas.

Squamæ æris uncias quatuor, ferruginis rasilis, spumæ argenti, singulorum unciam unam & dimidiam, mali terræ longi, & rotundi, uniuscuiusque unciam unam, aluminis scissilis & rotundi, chalcanthi, sulphuris ignem non experti, cuiuslibet unciam unam, gallæ omphacitidis, id est immaturæ uncias quatuor, salis ammoniaci, misyos, origani, chamæleonis, cadmiæ botryitidis, ueratri candidi, singulorũ unciam unam, peucedani uncias treis, seminis apij uncias duas, symphyti radice unciam unã, cerussæ sesquiunciam, succi mandragoræ unciam dimidiatam, chalcitidis unciam unã cum dimidia. Samij asteris, thuris masculi, aloës, singulorum unciam unã, bdellij, opij Thebæi, cuiusque uncias duas, zingiberis troglitidis unciam dimidiã, guttæ ammoniaci thymiamatis unciam unã, scœnogræci uncias sex, succi perdicidis tantundem, ceræ flauæ uncias treis, colophonix libras duas, pityinæ, farinæ, uniuscuiusque libram unam, mastiches unciam unam, picis atræ libras duas, olei ueteris libram unam, styracis tantundẽ, opopanacis libram unam & dimidiã, aceti quantum satis est.

Icesios ad scrophulas, atque abscessus splenis, articularum, coxendicisque affectus.

Habet spumæ argenti denarios centum & uiginti, olei ueteris sextarios duos, aceti sextarium unum, æruginis sesquidenarium, corticis pini denarios octo, chamæleonis unã cum radice euphorbij, hypocistidis succi, propoleos, zingiberis, enulæ campanæ, pyrethri, singulorum denarios sedecim, ceræ libras treis.

Emplastrum Neronis ad plagas, & omnem dolorem carnosarum partium.

Olei ueteris libram unã & dimidiã, spumæ argenti libram unam, ceræ, pityinæ, uniuscuiusque uncias septẽ cum dimidia, guttæ ammoniaci thymiamatis uncias quatuor, cerussæ tantundem, galbani, mannæ, zingiberis, thuris, singulorum unciam unam.

Oxera

O xera polychrestos, id est ad multa utilis.

Plcis aridæ libras duas, ceræ libram unam, guttæ ammoniaci thymiamatis unciam unam, resinæ terebinthinæ selibram, galbani, manne, singulorum uncias duas, aceti sesquisextarium.

Aceratus Galeni, cōglutinandi, præterea maturandi hulcera suppurandiq; uim obtinens, rhicinino ueteriue oleo tanq̄ in emmotū (hoc est liquidū, medicamen quod linteolis concepit excipitur, hulceribusq; inditur) eliquatum.

Spumæ argenti libras treis, olei rhicinini aut perantiqui libras quatuor, aceti acerrimi, squamæ æris, atræ chalcitidis, æruginis, uniuscuiusq; uncias duas. Spumam argenti ad strigmentosam usq; balneorum crassitudinem cum oleo decoquito, deinde in iuce metallica multis diebus cum aceto macerata.

Emplastrum ex metallicis.

Chalcitidis unciam unam, misyos uncias duas, squamæ æris, thuris, singulorū uncias treis, colophonix uncias duas, galbani sesquiunciam, ceræ libram unam, olei uncias quindecim, aceti quantum satis est.

Harmenia catagmatica.

Chalcitidis uncias quatuor, squamæ æris unciam unam cum dimidia, æris combusti unciam unam, thuris uncias duas, olei, aceti, singulorum libram unam. Coquito metallica in aceto & oleo, donec impolluta reddantur, deinde thus in iucito.

Melinum emplastrum Serapionis.

Spumæ argenti libram unam, ceræ uncias septem, guttæ ammoniaci uncias treis cum dimidia, galbani, ferruginis, singulorū denarios nouem, colophonix uncias septem, myrrhæ denarium unū, olei heminam unā cum dimidia, coquito spumæ argenti cum oleo, tantisper dum mundificetur, deinde immitte reliqua.

Emplastrum Aniceton, quasi dicas insuperabile, conglutinans, distrahens, squamas remouens, & incuruationibus succurrens.

Baccarum lauri, iridis aridæ, thuris, singulorum denarios sexaginta, æris cremati denarios uiginti, nitri, salis, guttæ ammoniaci thymiamatis, uniuscuiusque denarios uiginti, pyrethri, uuæ passæ agrestis, hordei, grani cnidij, sinapis, piperis, stercoris columbini, mali terre, cymini, æruginis, cyperi, seminis erucæ, cuiuslibet denarios octo, aceti heminas duodecim. Contere & leuigato sub ardentissimo caniculæ æstu, donec acetum euanescat, deinde infunde decocti aridarum ficuum crassissimi uncias nouem, quibus confusis pangito pastillos & arefacito. Inter utendum autem ex ipsis pastillis uncias duas solutas aceto, resinæ uncijs tribus, ceræ Tyrrhenicæ, olei, singulorum uncijs duabus admisce.

Emplastrum *λιζιρρω*, hoc est ex lolijis.

Plcis libram unā, pityinæ uncias nouē, ceræ Tyrrhenicæ uncias quinque, olei uncias treis, bituminis attaminati uncias duas, lolleacæ farina sextarium unum, aceti quantum satis est.

Διά συκαμίνος ὀπός, id est ex succo mororum.

Spumæ argenti, picis aridæ, seui taurini, singulorum uncias octo, resinæ terebinthinæ uncias treis, ceræ uncias quinque, æruginis rasilis, opopanacis, galbani, singulorum unciam unã, olei rhicinini uel susini uel admodum uetusti heminam unam, picis liquidæ tantundem, succi mororum, cuius fructus sycomora appellantur, cotylam unam.

Δίχλωμος.

Aeris cremati, aluminis scissi, guttæ ammoniaci thymiamatis, singulorum unciam unam, ceræ Colophonix, seui porcini, uniuscuiusq; libram unam, aceti quantum sufficit. 10

Emplastrum Indicum ad nomas, & hæmoptoicos.

Ceræ resinæ frictæ, picis aridæ, bituminis liquidi, zacynthiæ, singulorum libram unam, cerussæ, chalcitidis, misyos, atramenti metallici, aluminis scissi & rotundi, gallæ omphacitidis, id est immaturæ, mali coriorum, cuiuslibet uncias sex, aceti quantum satis est.

Emplastrum ex cinere aspidum, scrophulas (quas Græci chœradas dicunt) & podagras distrahendi dissipandiq; uim obtinens.

Resinæ terebinthinæ, lapidis hæmatitæ, bituminis Iudaici, singulorum denarios trecentos sexaginta, ceræ, baccarum lauri, guttæ ammoniaci thymiamatis, spumæ nitri, adipis uitulini, denarios trecetos quadraginta, lapidis pyritæ aqua non extincti, cineris aspidum, olei ueteris heminas duas, pharmaco refrigerato cinerem insperge. Præparatur aut & absque cinere, propterea quod aliqui ægre ferunt. Neque inefficacior lapis Asius est. 20

Leæna desiccans & distrahens.

Guttæ ammoniacæ thymiamatis, plumbaginis, singulorum denarios centum, sinapi denarios octo, radicis chamæleontis denarios sedecim, colophonix denarios centum, squamæ æris, struthij radicis, quinque, euphorbij & æruginis, uniuscuiusq; denarios octo, aristolochiæ denarios sedecim, pyrethri denarios octo, olei ueteris heminã unam, & rhanthani quantum sufficit. Aliter: 30

Leæna metrasyncritica, & humorum euacuatua.

Chalcanthi uncias duas, auripigmenti unciam unam, hellebori nigri, thoracum cantharidũ, singulorũ sesquidenariũ, sandarachæ uncias treis, cere librã unã & dimidiatã, phryctes librã unã, olei heminas duas.

Macedonicum emplastrum.

Ceræ, colophonix, picis, seui taurini, libanoti, æquas portiones eliquans, & tollens ab igne applica & affinge libanotum.

Pilula ad ignita.

Cerussæ, spumæ argenti aqua non extinctæ uiuæ singulorum uncias treis, ceræ sesquiunciã, bernicarij, rosacei, uniuscuiusq; unciam unã, liquefacta aridis infundens pange pilulas. Inter utendum aut olei uncias sex cum duabus uncijs ceræ eliquato, & iniice medicamenti unciam unã, & ru 40

& rudicula agitato siue despumato, refrigeratum uero cum aqua uncias nouem contunde: ego rosacei uncias quoque tres admisceo.

Δι' ὄργας, id est ex rubrica pictorum, incensione carens, quod uel his qui uel ultro uel per uim torti sunt, seruit.

OChræ Atticæ libras duas, cretæ libram unam, spumæ argenti uncias octo, uino dissolue, ceræ, colophonix, picis pityinæ, singulorū libram unam, resinæ terebinthinæ uncias octo, olei libras duas. Resoluitur autem hoc modo: ceræ libram unam, olei ueteris libras tres, medicinali huius libram unam, uino contunde.

10 **E**mplastrum *Ἰσχυρίας*, id est ex liquore cedri, conglutinans, discutiens & exterens.

Ceræ, picis aridæ, uniuscuiusque libram unam, colophonix uncias octo, liquoris cedri uncias sex, quibus eliquatis, simul donec à sordibus perpurgentur, elixa.

Aliud emolliendi uim habens.

MAlacticon emplastrum recipit ceræ, picis, singulorum uncias octo, colophonix denarios uiginti quinque, propoleos denarios septendecim, liquoris cedri denarios uiginti.

Emplastrum *Ἰσχυρίας*, id est ex pumice aphuloticum.

20 **M**Yrtei libras duas, ceræ libram unam, pumicis cremati & uino extracti denarios sex, squamæ stomomatis tantūdem, æris combusti, cretæ cimoliæ, singulorū denarios quinque, supra linteolum conceptum quod uulneribus inditur, græce *μότον* appellatum, & spongiam ex aqua.

Emplastrum Paula, scrophulis & bubonibus destinatum.

Habet ceræ, colophonix, nitri, uniuscuiusque libram unam.

Emplastrum *Ἰσχυρίας*, ad anthraces.

Nitri tosti uncias tres, ceræ, olei, colophonix, singulorum sesquiunciam, succi Cyrenaici aut Medici denarios decem. Inditur penicillus uulnerarius, quem *ἔμμοτον* nuncupant.

30 **E**mplastrum *Ἰσχυρίας*.

Accipit anemones unguibus detractis unc. duas, ceræ uncias quinque, olei uncias quatuor, resinæ uncias quinque cum dimidia, colophonix libras duas & dimidiatam.

Emplastrum Machæronis uiride, ischiadicis, articulorum cuneationibus & abscessibus.

Opopanacis, galbani, æruginis, myrrhæ, ireos, guttæ ammoniaci thymiamatis, mali terræ, uniuscuiusque unciā unā, resinæ terebinthinæ, ceræ, olei omphacini, hoc est ex uuis immaturis, singulorū uncias septē.

Aliud uiride simplex.

40 **H**abet libras tres, ceræ libram unam, ferruginis rasilis selibræ, thuris denarios uiginti quinque, aceti quantum sufficit.

Aliud uiride, ad perhumida & superexcrecentias carnis.

Colophonix uncias sex, æruginis rasæ unciā unam & dimidiam,

ceræ uncias duas, falis Cappadocici unciam unam, rosacei uncias duas, aceti quantum satis est.

Peganera ad pleureticos.

RVtæ uiridis libram unam, butyri sesquilibram, terebinthine uncias quindecim, hyssopi pharmaci uncias quindecim, opopanacis uncias treis, galbani uncias treis, anethi libram unam.

Emplastrum *ἑλκυστικόν*, hoc est ex pinguisimo myrrhæ flosculo, coxendice, artubus, tumoreq; infestatis.

Ceræ, olei ueteris, coniæ, protofactæ, singulorū libram unam, phryctes, nitri Alexandrini, nitri candidi, resinæ terebinthinæ, uniuscuiusque uncias sex. Nitri utrunq; genus in lixiuio eliquato.

Emplastrum *ἑλκυστικόν*, ad abscessus & scirrhos tumores.

Olei antiqui, ceræ, spumę nitri, saponis, lixiuij, cuiuscq; libram unam, resinæ terebinthinæ uncias sex, galbani, propoleos, guttæ ammoniaci thymiamatis, singulorū unc. unā: preparato perinde atq; proximū.

Emplastrum *ἑλκυστικόν*, id est ex salibus.

Ceræ uncias quatuor, olei libram unam, falis communis uncias quatuor, spumę nitri tantundem, ceruffę uncias octo, aceti uncias duas: leuigentur. Aliter: Salis communis, nitri, singulorum uncias quatuor, ceræ, olei ueteris, uniuscuiuscq; uncias sex, aquæ marinæ quantum satis esse uidetur.

Emplastrum *ἑλκυστικόν*, id est petasone, tophos expediens.

Apochyma. **P**ernæ porcinae, ueteris pinguetudinis, guttæ ammoniaci thymiamatis, casei antiqui bouilli aut caprini, adipis taurini, apochymatis, quod est ramenti nauigij, singulorum libram unam, medullæ cerui uncias octo, hyssopi cerotæ uncias treis, cyprini uncias sex, uini Aegyptij quantum satis est.

Διάκινναβάριος ad tophos & alios omnis generis insensilis duricie tumores. Obtinuit autem appellationem

Pamphates.

Spumę argenti libram unam, olei ueteris sextarium unū, squamę gris unciam unam, æris cremati tantundem, cinnabaris scrupulos duodeuiginti, magnitæ uiui unciam unam, lapidis Phrygij denarios sex, lapidis pyritæ, cadmiæ, æruginis rasæ, thuris, singulorum unciam unam, diphrygis uncias duas, aloës unciam unā & dimidiam, galbani sesquiunciam, lapidis onitæ Scythici grāmata octodecim, lapidis hæmatitæ unciam unam, propoleos librā unam, & grāmata uigintiocto, ceræ uncias septendecim, lapidis perdicitæ unciam unam, in alio perdiciatę habetur, betonice unciam unā, & diobolos octo, gentianæ unciā unam, mali terræ longi & rotundi denarios quatuor, chamæleonis nigri unciā unā, dictamni scrupulos quadragintaduo, resinæ siccæ libram unam, adipis struthocameli librā unā. Lapides cum spuma argenti cōterito, adijciens floris falis libras duas particulatim, quoad totum moletur.

Διὰ λεπτοκαρύων, ad tophos articularum experientia comprobatum.

Protostacti uncias sex, nucum Ponticarū quas λεπτοκαρύα, id est minores nuces appellant, interanei unc. duas, spumæ nitri uncias sex, olei uetusti libram unam, saponis Gallici uncias quatuor, mellis uncias octo, ouorum albuminum paria tria, ceræ uncias decem, resinæ terebinthinæ uncias duas, in protostacto leuigato & eliquato.

Διατρειπάλινς cerota, ad podagræ dolorē sedandū admiranda.

10 **M**Artio mense diem quintū agente in domo subterranea olei cōmunis sextarios duos in cacabū iniiciens, coquito lignis ex uitibus, & quando ebullierit immitte turpænæ marini piscis libram unū, & asphalticis animantis, quod quidam madanudan appellant, sanguinis uncias quatuor, & hæc unā usq; dum carnes piscis dissoluantur elixato, uel donec frigantur: deinde extrahens colans ue infunde olei cerę symmetrum usque ad spissitudinem, ut tenerrima mollissimaq; conficiatur cerota, quā impingendo linteolo superinducito.

Turpæna.

Asphalax.

Medicamentum ex lotio muli podagricum.

20 **H**abet lotij muli masculi sextarios quatuor, spumæ argenti, olei uetusta reddantur, decoquito usq; ad puritatem.

Διὰ λίθου ασίου αΐθρας, id est ex lapidis asij flore Philagrij ad scirrhos.

30 **R**adicis peucedani, floris lapidis asij, sin is ad manū nō sit, salis, guttæ Rammoniaci thymiamatis, lanæ succidæ cōbustæ, cuiusq; unciā unā, mali terræ rotundi, pumicis, canini stercoris, æruginis rasæ, squamæ æris, misyos, singulorum grammata octodecim, castorij scrupulos duodeuiginti, myrrhæ uncias treis, aceti acerrimi tantundē, cerę uncias duodecim & dimidiā, pityinæ picis, uuarū, cuiusq; uncias octodecim cum dimidia, dioboli sex, olei perantiqui, & aceti acerrimi quantum satis est.

Ex eodem lapillo Galeni emplastrum.

30 **C**Bræ, resinæ terebinthinæ, uniuscuiusque libram unam, lapidis asij, smannæ, singulorum uncias treis, cyprini uncias duas, aquæ lutoisæ quod sufficit.

Δι' αΐθρας αΐθρας, hoc est ex flore salis arthriticum in summi morbi uigoris declinatione.

Resinæ terebinthinæ frictæ, pityinæ, ceræ uniuscuiusq; libram unā, picis aridæ, aluminis fissi, salis floris, singulorum libram dimidiā, coquito in diplomate.

Emplastrum trophosarcoticum, hoc est carnem nutriens hulcerum.

40 **R**ofacei, resinę terebinthing, mellis, singulorū unc. ij. cerussæ, butyri, uniuscuiusq; unciā unā, alij uero etiā thuris admiscent unciā unā.

Italicum sordes expurgans & incarnans.

ERinæi, caprifici inquam, hoc est ficus syluestris fructus, teneram corticem in oleo decoctā porrice, & eliquans in oleo, ceræ rubeæ quantum satis est, penicillo uulnerario utere.

Entaticum.

SAtyrj, genitalis ceruini, lotij scinchi, singulorum uncias duas, semina erucæ, pyrethri, hordei, ceræ, cuiuslibet denarios quatuor, resinæ terebinthinæ denarium unum, oua struthiorum troglitorum tria, stelliones treis, olei laurini uel irini quantū satis est. Irrigantur uiuentes in aceto stelliones, uase diebus quadraginta in fimo recondito.

Emplastrum Chryse enamos.

Thuris, aluminis fissi, singulorum uncias duas, colophonix, resinæ, cuiuslibet libram unam, olei uncias treis, auripigmenti uncias duas, aceto dissolue auripigmentum.

Catagmaticum Oribasij.

Plcis, uuarū, libram unam & uncias quatuor, spumæ argenti tantundem, thuris uncias octo, resinæ terebinthinæ uncias quinque, adipis taurini libram unam & uncias quatuor, galbani, opopanacis, cuiusque unciam unā, cere uncias quatuor, olei ueteris librā unā, aceti uncias quinque.

Catagmaticum ad fracturas cum uulnere & sine uulneribus, ex monumentis Heracliti.

Plcis aridæ mystrum unum, spumæ argenti tantundem, mannæ mystrum dimidium, adipis uitulini mystrum unum, ceræ Tyrrenicæ uncias uigintisex, opopanacis denarios octo, æruginis rasilis, Cyprij æris, singulorum minas quinque & centum, resinæ terebinthinæ mystrum unum cum dimidio, æris unciam unam, rhicini aut ueteris olei heminam unam, aceti cotylam dimidiam.

Liquidum hyssopi medicamenti præparatio.

Meliloti uncias quatuor, cardamomi uncias duas, lanæ admodū sordidæ uncias sex, macerans in uini sextarijs duobus per triduum, coquito donec pusillum relinquatur, & extrahens colans ue, uino admisce olei uncias treis, & denuo usque ad maximæ partis etiā uini consumptionem elixato, inde colophonix unciam unam, resinæ terebinthinæ tantundem adijce. Sunt uero qui ceræ quoque uncias decem admisceant, & hyssopi herbæ unciā unā concoquunt pariter cum alijs. Alij lanas uino abluunt, desiccantesque uinum cum sordibus, quod etiā pinū appellant. Inter utendum uero, inijciunt ex eo unc. iij. & reliqua queadmodū dictū est.

De symmetria ceræ ad oleum.

Sequētia huius capitis in codice græco. 24. capiti adnectuntur.

Sunctionem quis instar medicaminū quæ dolorem leuant & lassitudinem demulcent, quæ acopa uocantur, instruere uoluerit, olei quadruplum ceræ admisceat; sin ad formam cataplasmatū, duplā ceræ liquidæ partem fabricemus. Quod si medicamentū specie emplastri machinari fuerit consiliū, æquis portionibus, ceram & oleum confundemus, si complectens medium inter calidū et frigidū extiterit. Si uero cera uetus fuerit ac pinguis, & quod adhæret frigidū, oleum quantitate ceram parum excedat, quemadmodū & quādo cera pinguior fuerit, ac id quod circumfunditur calidum est, cera nō nihil olei quantitatē exuperet. Esto autem momentum illud, duodecima pars medi ad utrunque; undecim enim uero uel

uel tredecim olei uncias, cum ceræ libra permiscebis.

Ex monumentis Antylli de elixatione medicaminum quæ em-
plastris immittuntur. Spuma argenti.

IN decoctionibus medicamentorum spuma argenti in oleo elixatur.
Oportet autem leuigando spumam argenti rursum cum oleo ut lubri-
citate quandã induat contere, deinde clementi uulcano continenter
agitando decoquere. Principio igitur turget, bullæq; instar tumescit, im-
minente uero iam absoluta decoctione, colorem feculentiosem præfert.
Mensuram aut decoctionis esse scias, quum uidelicet ex decoctione ali-
quid secedit, & ab inquinamentis uindicatur.

Plumbago.

Spumæ argenti modo, plumbago quoq; elixetur: modus uero eius de-
coctionis, non solum dum nõ inquinat amplius, fit, sed quum ex igneo
colore in uermicularem & ualde floridum commutatur.

Aes ustum.

Aes uero crematum decoquitur non intra initia statim iniectum, sed
emplastro iam semidecocto. Modus autem decoctionis esto, quum
non admodum exiguum imponitur, colorem induit, atque uermiculum
reddit emplastrum.

Sori & Diphryges.

Sori præterea atq; diphryges cum decoctione immittuntur: finis ue-
ro decoctionis diphrygis quidem, quãdo iam squamam colore præ-
fert. Sori autem nullum peculiarem modum habet, sed omnibus commu-
nem, dum uidelicet non inquinans exhibet emplastrum.

Chalcitis.

Chalcitis more æris decoquitur, & moderatur eius decoctio, dum ali-
quantisper rubicundius & puniceum magis efficitur emplastrum.

Flos æris.

Flos æris instar omnino æris decoquitur, finem & rationem deco-
quendi cæteris communem obtinet.

Atramentum sutorium.

Atramentum sutorium, quod Græci *χάλκανθον* nominant, mediæ qui-
dem decoctioni immittitur. Decoctum autem acriorem inducit em-
plastro colorem. Quod si alia etiam quæ non contrariantur obtineat,
atrius adhuc reddit emplastrum.

Misy.

Misy ultimo quidem & perfectæ decoctioni immittitur, proprium
autem decoquendi modum non habet.

Auripigmentum, Sandaracha, Plumbum.

Auripigmentum & sandaracha in fine quidem decoctionis tandem
inijciuntur, plumbum uero deustum mediæ elixationi immiscetur.

Cerussa.

Cerussa in candida quidem emplastra, perfectæ tandem decoctioni

inditur, conseruat enim eo pacto colorem, & uehementius dealbat: In nigra uero, confestim à principio, decoctum enim multo nigrius efficitur.

Aerugo.

Mittitur in emplastra uiridia rubigo post decoctionē: in quibusdam uero neq; ab initio statim in ollam mittitur, sed cum aceto cōfriata & manenti in pila affunduntur alia, in melinis aut semicocta iam præparatione inseritur: Iustam quidem naçta decoctionē, colorem præfert giluum. In his autem quæ geminam speciem & bicolorem ut uocant præferunt, post principia statim coquimus rubiginē, postea enim iuxta decoctionem, primum quidem melinum inducit biceps factum, postremo autem cereum induit colorem.

Alumen.

Alumen magna ex parte post decoctionem inditur, proprium tamen decoquendi modum nullum habet.

Miltos, Cadmia, Pompholyx.

Rubrica, quam miltos dicunt in fine, cadmia & pompholyx initio decoctionibus induntur.

Sales, Nitrum, Sulphur.

Salia & nitrum mediæ decoctioni, sulphur extremæ tandem inferuntur: Cæterum elixatio eius nigricat emplastra.

Terræ ac lapides, Pumex, Conchylia.

Terræ queuis, & lapides cuncti magna ex parte in fine imponuntur. Pumex item & cōchule crematæ, exacte iam decoctioni immiscentur.

Oleum, Cera.

Oleum autem si quidem ab initio immittatur resinæ aut pici liquide, inconsistens emplastrum efficit. Postquam igitur decocta constituerint, adijciendum est oleum, reliquæ uero pinguetudines infulsæ circa mediam decoctionem immittere expedit. Vnguentum autem irinum quidem decoctionem admittit, cyprinum autem & rosaceum minus, cætera uero nullam omnino: quocirca in fine decoctionis immittenda sunt. Cæra sola priuatim non decoquitur, eliquatur etenim, neque cum resina liquida, neque addita pice humidior, manet enim inconsistens, sed solenni consuetudine solet indi uel oleo puro, uel cum oleoso quopiam ex metallicis decocto, uel resina aut pice præelixata, & consistet citius alijs quæ possunt inferi.

Resina.

Resina arida adiecta cera pariter inditur, humida uero ante alia omnia per se decoquitur, nisi admodum parum accipiatur.

Pix.

Pix præ alijs cunctis immittitur: modus autem decoctionis est, liquide quidem, dum consistit: sicce uero, maxima ex parte cōcoqui, usq; dum nihil amplius bullæ modo tumet neq; turgescit.

Apochyma.

Apochyma, Ramentum nauis.

A Pochyma leuigatū, cribroq; à suis superuacaneis sequestratū, tum denique decoctum emplastro impingitur: quod si fuerit molle, cum oleo diluitur. Cæterum prior ratio exactior est, propterea quod in altera residentia non obseruatur.

Asphaltos, bitumen.

Bitumen quoq; principio statim ad decoquendum immittitur, neque leuigandum id conterendumq; est, quoniam scabredines fici & oliuarum acinis similes continet: sed in crassas adeò partes confringere, cumq; aceto decoquere, non commouendo interim, quousque non amplius ampullarū modo turgeat, expedit. Nos uero, inquit Timocrates, in oleo elixantes, uoti facti sumus compotes.

Propolis.

Propolis quoq; emollienda & elixanda est, nō enim penitus sub decoctione cōfunditur. Quod si emplastrū cerā quoq; accipiat, oportet unā cum cera propolim pariter galbani more contusam immittere.

Gutta ammoniaca.

Circa mediam decoctionem gutta ammoniaca imponenda est. Oportet aut hanc leuigatā, si fieri potest, & tenuem inspargere: sin minus cum liquore quopiam cōterere, atq; ita iniicere: si *σπαιμον* quidē fuerit emplastrū, cum uino aut aceto: sin uero syringiacū (quasi fistulatoriū dicas) uel chæriacum, omnino cum aceto: si uero mollificatorium, cuiusmodi sunt dactylica, cum aqua. Deinde strigmenti crassitudinem inducentes, sic deniq; alijs refrigeratis infundere, ne ebulliat. Admisceť opopanax multo seriùs quàm ammoniacum, omnino aut modica decoctione eget. Est uero etiam illud cum uino acetoue antea leuigandum.

Galbanum.

Galbanū nullā omnino decoctionē sustinet, sed eo qđ impollutū red-
dit emplastrū, tollere ab igne expedit, et mollificātes ipsum iniicere.

Sagapenum.

Contunditur sagapenum in mortario, & ubi teneritudinē assumpserit, sublatum ab igne cum emplastro mollificatur.

Aloë

Aloës quoq; usus in emplastris post decoctionem approbatur.

Succus papaueris.

Succus papaueris ante diem unum in aquæ momento irrigatur, deinde in mortariolo extenuatur, mox ad hunc modum instructus infunditur, emplastrumq; thapsia deniq; effingitur, uel liquore aliquo diluit.

Bdellium.

Bdellium quoq; leuigatum inditur postquam ab igne remotum fuerit emplastrum: at si in pingue admodum incidat, adeò ut nequeat leuigari, sagapeni more contundendo, & emplastri formam inducendo, ita cum emplastro post elixationem eliquabimus.

Libanotus & manna.

THus pariter & manna decoctioni iam absolutæ insparguntur, uiscositate quadam strigmenti instar, cum melle pauculo acetouæ aut aqua aut uino inducta: si humorē quempiam participat emplastrum, myrrha cum perfecta decoctione inditur.

Semina, radices, herbæ.

Nulla neque seminum, neque radicum, neque herbarum decoctionem nullam sustinent, qua de causa leuigatis & in mortariolo depositis liquida infunduntur.

De malagmatis & epithematis. Cap. XVIII

10

MX medicaminibus quæ emolliendi uim habent, & ob id malagmata græcè dicuntur, alia quidem medijs imponuntur, diuturno iam tempore inflāntis, uel his quæ indurescunt, uel ignescunt, uel perfrigerantur, uel destillationibus & fluxionibus infestantur: alia articulis oppillatis, & perinde atque cuneis obturatis, uel neruis frigoris uexatis, uel alijs etiā corporis partibus obturatis competunt. De his itaque capite de emplastris memoratum est, & de acopis fufius enumerabuntur. Ex his autem quæ medijs congruunt, quæ priuatim ac proprie epithemata nuncupantur, quæ sanè stomacho & iocinori adhibentur, qualiacumque quidem fuerint, roborante potentia egent per adstringentia, absque enim his, periculum est, quum hæc membra uitæ præcipua instrumenta sint: quapropter ex aromatis potissimum componuntur. Stomacho igitur pro suo munere non coquenti, inflatione uel laboranti, ea quæ ex seminibus & meliloto, aloë, absinthio, sampucho, nardo, & mastiche denique constituuntur, applicanda sunt. Iocinori uero, quæ ex myrobalanis, gutta ammoniacæ, adipe, & chamæmelino confiunt. Lienis autem, quæ ex calce aqua non extincta, auripigmento, cappari, salicibus, cardamomo, ærugine, gutta ammoniacæ & aceto contextuntur, conueniunt. His uero qui fluxu & destillationibus circa aluum impetuntur, expediunt malagmata (sic enim medici qui eis utuntur uulgò cognominant) ex cœnanthe, alumine, melino, & alijs astringentibus conflata, etiamsi cōtraria his quæ emolliendi uim habent, potentia cōstent. Quibus autē uiscera igne quasi flagrant, quem admodum in febrilibus accidit ardoribus, his malagmata & epithemata è croco, rosaceo, succo seminis lini, aut sereos, aut herba sanguinali, adipe suillo & spuma argenti, conducunt. Refrigeratis porrò, quæ conficiuntur è succo balsami, folio, cassamo, pipere. Pectori autem, in sanguinis nēpe uomitu & excretionibus, quas *αἰματώγας*, id est reiectiones Græci cognominant, astringentia & desiccantia, & quæ ex alumine, salice, & bitumine cōtextuntur. In tabe uero, quam phthisin Græci appellant, malagmata quæ ex baccis lauri, marrubio, cardamomo, lixiuio constant, expediunt.

Malagma

Malagma *σῆς μελιλώτων*, id est ex sertula campana.

Accipit croci, nardi Gallicæ, cyperi, cardamomi, ireos, myrrhæ, sin-
gulorum uncias duas, meliloti libram unam, guttæ ammoniaci thy-
miamatis libram unã, ceræ libras treis, resinæ terebinthinæ librã unam,
cyprini libras treis, gleucini libras duas, bdellij uncias sex, quidam ad-
miscet etiam cypheos uncias duas, uini quantum satis est.

Malagma Polyarchij, ex libris de compositione medica-

mentorū *κατὰ τὸ πρῶτον* Galeni.

Habet id ceræ, resinæ terebinthinæ, bdellij, guttæ ammoniaci thymia-
tis, cardamomi, cyperi, singulorū mystrū unum, amomi, nardi Indi-
cæ, croci, myrrhæ, thuris, ligni cinnamomi, uniuscuiusq; denarios uigin-
tiquinq; olei cyprini heminã unã, uini Italici quantū sufficit. Præpara, &
cum res postulat utere, interdum quidem syncero & indiluto, interdum
uero cera oleo cyprino dissoluta.

Aliud Polyarchium.

Ligni balsami, costi, ireos, cyperi (qui odoratus angulosus iuncus est)
myrrhæ, rotundi odorati iunci floris, cardamomi, thuris, spicæ nar-
di, mastiches, styracis, bdellij, amomi, folij, croci, cassiæ, pyrethri, mali
terræ longi, singulorum unciam unam, guttæ ammoniaci thymiamatis
unciam unam cum dimidia, phryctes uncias treis, resinæ terebinthinæ
libram unam, medullæ ceruinæ uncias duas, ceræ libras duas, succi bal-
sami uncias sex, uini uncias octo.

Malagma Philagrianum.

Croci sumit unciam unam & semissem, aloës, guttæ ammoniaci thy-
miamatis, bdellij, styracis, uniuscuiusq; unciam unã, adipis anserini
uncias duas, hyssopi pharmaci uncias quatuor, palmularū uncias duas,
ceræ libram unam, nardi uncias sex, amelini uncias sex, uini quantum ad
aridarum specierum eliquationem satis est, macerans per triduum ter in
die palmea rudicula commoue: deinde simul oleo decocta, secundo qui-
dem die cardamomum aqua pridie irrigatum, tertio autem crocus uino:
sunt præterea qui croco aliã quinque uncias myrrhæ adijciunt. Vbi uero
percolata fuerint, oleum quidem syncerum referuatur, fecem uero specie-
rum omnem in pastillos conformantes atq; desiccantes, habent id quod
appellatur crocomagma.

Mendesium.

Dictum quidem Mendesium est, eo quod in Aegypto, ubi loci nasci
tur mendes, inueniatur. Recipit autem olei balanini libras decem
in alio legitur, sextarios decem, myrrhæ, cassiæ fistulæ, singulorū uncias
treis, resinæ terebinthinæ unciam unam, aliã sextarios decem, cinnamo-
mi uncias treis. Illud non decoquitur, sed iniectis aridis agitatur ad dies
sexaginta, deinde resina terebinthina eliquata, in partem olei immittitur,
mox inde denuo mouetur alios dies septem, & ita referuatur.

Martiatum.

Mastiches, ceræ, styracis, singulorum uncias treis, hyssopi medicamenti semunciam, opobalsami sesquiunciam, nardini, gleucini, olei omphacini, uniuscuiusque uncias treis, medullæ ceruinæ unciã dimidiam, resinæ terebinthinæ unciam unam.

Δι' ὀμφακος, id est ex uua acerba & immatura,

Embole prima.

Habet aspalathi, spathæ, dactylorum, melilotorū, ireos, iunci rotundi odorati floris, xylobalsami, rosarū aridarū, calami odorati, singulorū uncias iij. olei omphacini libr. decē, omphacis succi sextarios decē. 10

Secunda Embole folij.

Guttæ ammoniacæ, spicæ nardi, costi, caryophylli, cassiæ, cassami, uniuscuiusque uncias treis, in alio etiam nonnunquam & arnabi uncias treis, uini quantum satis est.

Embole Tertia.

Thuris, guttæ ammoniaci thymiamatis, storacis bdellij, myrrhæ, mastiches, singulorum uncias treis, uini quantum satis est, ceræ dealbatæ uncias quinque, opobalsami uncias sex, quidã habet uncias octo. Præirrigantur diem unum, primæ quidem embolæ species in succo omphacis & oleo, secundæ uero in altera pelui, in uino Aminæo, aut alio ueteri & odorato, mouens quauis die rudicula palmea, tertio per triduum, à quo tempore coquito in cacabo dealbato: principio species primæ embolæ tantisper dum pusillum omphacis relinquatur, deinde alterius embolæ species confestim immitte cum uino, melius uero si prius cribrentur, sic eadem ipsa iniecto oleo puro, & ubi decoxerit ad perexiguas uini reliquias, ne comburatur oleum, tollens ab igne cola, & iniice rursum tertię embolæ species oleo non impuro, succulenta prius in mortariolo cum uino ueluti dixi diluta, excepto styrace, is enim iniectus cum alijs prompte soluit. Coquito carbonibus hætenus dum tibi bene habere uideatur, & remouens ab igne, finito refrigerari, postera aut die accurate colans oleū, & calfaciens sufficienter ad ignem, ceram indito, & auferendo rudicula agitato & despumato. Vbi aut refrigeratum fuerit, iniice opobalsamum, & uitreis uasculis reponito. 30

Gleucinum Embole.

Olei sextarium unum, musti Aminæi sextarios sex, aspalathi uncias quatuor, rudiculæ palmæ uncias sex, floris rotundi iunci odorati tantundem, meliloti uncias quatuor, rosarum unciam unam, myrrhæ uncias treis, foliorum lauri uncias duas, dendrolibani, xylobalsami, enulge campanæ, singulorū uncias sex, mali terræ longi, ireos, cuiusque uncias treis, hæc simul in musto macera. 40

Embole secunda.

Celticæ uncias quatuor, balsami uncias duas, cyperi, cassiæ, spicæ nardi, asari, amomi, costi, sampsuchi, singulorū uncias treis, calami odorati,

cati, caryophyllorum, folij, uniuscuiusque unciam unam, cardamomi unci-
 cias quatuor. Balsamum in uino fragrante & perodorato irrigato.

Embole tertia.

MAstiches unciās quatuor, myrrhæ troglitidis, bdellij, singulorum
 unciās duas, ladani unciās treis, styracis liquidi, thuris masculi, cuiuslibet unciās quatuor, opobalsami unciās sex, nonnulli admiscunt etiam
 croci unciās duas. Confice quemadmodum & *δι δμφανος*, excepta cæra.
 In præsentia autem oportet diebus septem duarum embolarum species
 irrigare & infundere.

10° Nardus Cizicina, Embole prima.

OLei primatis sextarios decem, aspalathi, cepæarum, enulæ campa-
 næ, ireos, xylobalsami, mali terræ, cardamomi, rotundi iunci odora-
 ti floris, singulorum unciās sex, sampsuchi unciās quatuor, herbæ sabi-
 næ unciās duas, quidam adijciunt his calami quoque odorati unciās duas.
 Irrigato hæc in uini odorati sextarijs quatuor.

Embole secunda.

CAffiæ, balsami, aliàs cassami, arnabo, singulorum unciās duas, spi-
 cæ nardi unciās treis, caryophyllorum unciam unam, costi, amomi,
 cuiuslibet unciās duas, quidam etiam celticæ unciās duas adhibent, atque
 20° hæc quidem in uino excipiuntur.

Embole tertia.

MYrrhæ troglitidis, aloës, thuris, singulorum unciās duas, styracis
 unciās treis, mastiches unciās quatuor, opobalsami unciās sex: sunt
 uero qui etiam croci uino dissoluti unciam unam admisceant. Præparato
 etiam illam, quemadmodum dictum est.

Δεκάμυρον.

SUscipit spicæ nardi, folij, euphorbij, piperis, costi, adarcæ, singulorum
 unciam unam, mastiches unciam unam & dimidiam, opobalsami un-
 cias sex, nardi libram unam, ceræ libras treis.

30° *Πεντάμυρον.*

STyracis unciam unam, mastiches unciās duas, ceræ albæ unciās treis,
 Sopotanacis unciās quatuor, nardi unciās quinque, soleati folij unciās
 treis, guttæ ammoniaci unciā unā, cassiæ unciās sex, ladani.

Εὐώδες, hoc est odoriferum.

ACcipit croci, aloës, mastiches, absinthij, styracis, cenanthes, cassa-
 mi balsamiue, caryophylli, singulorum unciās treis, nardi libram
 unam, ceræ tantundē, melini unciās sex, dactylos palmarum duodecim,
 uini quantum opus est.

Baium malagma.

40° **C**ardamomi, cassiæ, cenanthes, celticæ, baulaustiorum, propoleos,
 singulorum grammata octo, sabinae, cassami seu balsami, amomi,
 cuiusque grammata sex, floris rotundi iunci odorati diobolos octodecim, ireos
 grammata iij, caryophylli sesquiscrupulū, thymiamatis crinati unc. duas,

thuris, myrrhæ, cuiusq; unciam unam, ladani uncias sex, bdellij, mastiches, aloës, nardi, lentiscini, cuiuslibet semunciam, zygiae pityines, resinæ terebinthinæ, cuiuslibet uncias treis, opobalsami unciam unam, guttæ ammoniaci thymiamatis diobolos sex, ceræ uncias sex. cœnanthio dissolue succulenta & arida cõtunde: aliàs etiam piperis scrupulos duodeuiginti. Sunt item qui moschi scrupulum unum adijciunt.

Malagma Galenium.

Habet croci unciam dimidiam, aloës unciam unã, mastiches uncias treis, seminis absinthij diobolos octo, cœnanthes tantundem, dactylos magnos treis, ceræ uncias treis, olei melini uncias sex.

Malagma Erythrium, hoc est rufum.

STyracis uncias quinq;, malorũ cotoneorum uncias uiginti, masuchæ uel masuaphij, croci, singulorum denarios decem, psichorũ, cypheos, utriusq; denarios decem, cœnanthes uncias duas cum dimidia, cassami, absinthij, singulorũ denarios decem, caryophylli diobolos quindecim, guttæ ammoniaci thymiamatis grammata decem, opobalsami grammata sex cum dimidio, nardi uncias quinque, colophonix, gleucini melini, uniuscuiusque uncias decem, rosacei denarios decem, propoleos uncias quinque, resinæ terebinthinæ uncias decem, mellis cochliaria decem, folij denarios decem, spicæ nardi tantundem, ceræ uncias septem & semissem, uino Phalerno uel Aminæo eliquato.

Malagma Nili, spleni consecratum & ad omnẽ duritiem.

Ceræ libram unam, guttæ ammoniaci thymiamatis librã unam, olei cyprini tantundem, croci unciam dimidiam, alij uero unciam unã, aceti quantum satis est.

Malagma Citrinum.

Ceræ, colophonix, uniuscuiusq; libram unam, guttæ ammoniaci thymiamatis, auripigmenti, calcis, aluminis, aceti, singulorum cyathos octo, arida contere aceto.

Malagma cureos.

Habet picis siccæ libram unam, ceræ, pityinæ, guttæ ammoniaci thymiamatis, nitri, baccarum lauri aridarum, seui taurini, singulorũ libras duas, farinæ scœnogræci sextarium unũ, pollinis tantundem, chamæleontis nigri radicis aridæ libram unam.

Malagma ex stercore caprino Oribasij, lfenosis, hydropicis,

& iocinoris duritia affectis destinatum.

Olei cyprini uel olei antiquissimi libras treis, ceræ libras duas, merdæ caprarum, baccarum lauri decorticatarum, ireos Illyricæ, singulorum sextarios decem, resinæ terebinthinæ libram unam, napyos, nitri, cyperi, radiculę seminis, corticis radicis capparis, cuiuslibet uncias treis, colocynthidis interanei uncias duas, scœnogræci unciã unã. Arida nunc quidem eliquatis excipiuntur, nunc aceto trita & macerata. Atqui si uenter fluore infestetur, non adiungenda colocynthis est.

Malagma

Malagma ex spirathis, spongia hydropicis.

Constat ex picis brutiæ libris duabus & dimidia, nitri libra una, in-
Cteranei colocynthidis farctus, pyrethri, opopanacis, grani cnidij, sin-
gulorū uncijs tribus, corticis radice capparis, thuris, ireos, adipis tau-
rini, elaterij, squamæ æris, seminis apij, lathyridum, uniuscuiuscq; uncijs
sex, baccarum lauri sextario dimidio, scenogræci farinæ uncia dimidia,
fellis taurini uncijs duabus, olei cyprini sextario dimidio, cereꝝ libra una,
phryctæ libris tribus, excrementi caprini, hordei, cyperi, cardamomi,
cuiuslibet uncijs sex.

Malagma ἰσὺ δαφνιδίου, id est ex baccis lauri contextum.

10 **A**ccipit ceræ, resinæ, picis, baccarum lauri, adipis taurini, singulorū
libram unā, nitri, guttæ ammoniaci thymiamatis, cuiuslibet uncias
sex, aceti quantum res ipsa postulat.

Malagma ἰσὺ σερμύδων, id est ex seminibus.

Cardamomi, cyperi, sabinæ, nitri, baccarum lauri, cassiæ, meliloti,
scenogræci, nardi Gallicæ, seminis apij, sampsuchi, anisi, radice pa-
nacis, thuris, guttæ ammoniaci thymiamatis, resinæ terebinthinæ, singu-
lorum uncias treis, mellis, ceræ, nardi, uniuscuiuscq; lib. unā, adipis tauri.

Δυσώδες, hoc est graueolens pleureticum.

20 **H**abet pityinæ librā unā, cereꝝ, rutæ uiridis, cyprini, singulorū uncias
sex, sulphuris ignē non experti, opopanacis, sagapeni, cuiuscq; dena-
rios quatuor: quibusdā uero placet adiungere galbani denarios quatuor.

Malagma ἰσὺ σαμύχου, quod est ex sampsucho.

Ceræ librā unā, resinæ terebinthinæ libras duas, sampsuchi, baccarū
lauri, scenogræci, singulorū sextarium unū, nardi quantum satis est.

Malagma Apollophanis ad iocinorosos.

Ceræ denarij octoginta, resinæ terebinthinæ, mannae, singulorum
denarij quadraginta. Fecem irini contunde thoracē usq; ad puden-
da contra duritiā stomachi & iecoris illinito. Propoleos uncia sex, sty-
30 racis uncia duæ, mastiches uncia una, resinæ terebinthinæ uncia dimi-
dia, fecis nardi quantum satis est.

Malagma δι οιναιθης.

Oenanthes, aloës, croci, acaciæ, aluminis fissi, rosarum aridarum, ab-
sinthij succi, gallæ, omphacij, rhoos Syriaci, mannae, cuiuscq; dena-
rius unus, olei myrsinati, ceræ, singulorum libra una, dactyli palmæ in-
gentes, uini Aminæi quantum satis est.

Malagma Antylum.

Habet aluminis scissi unciam dimidiam, aloës unciam unā, mastiches
40 diobolum unū, cenanthes grammata sex, omphacij grāmata octo,
rosarū aridarū tantundem, rhu Syriaci diobolos decem, acanthes Aegy-
ptiæ scrupulos decem, balaustiorū grammata uiginti, gallarū diobolos
quindecim, ceræ uncias quinq; olei melini quantum satis est.

Malagma ἰσὺ γυάκων, id est ex acinis.

Continet croci, sandycis, cenanthes, singulorū unciam unā, aluminis

T

aridi uncias quatuor, balaustiorum, omphacij, rosarum, floris myrtorū siccorū, uniuscuiusq; uncias duas, ceræ dealbatæ libram unam, olei melini libras duas, malorum cotoneorū uncias quatuor, phœnicobalanos decem, uini Aminæi quantum satis est, acinorū aridorum uncias octo: In usu autem medicamento uncias treis ceræ.

Confectio Anethina.

Anethini uiridis uncias sex, meliloti uncias duas, chamæmeli tantundem, capita papaueris uiridia decē, quibus elixis adiunge decoctio- nis libras treis, & olei. Quando aut̄ consumptum fuerit decoctū, inijce adipis porcini recentis libras duas, leuigansq; seorsim scillæ assatæ in- 10 teranei uncias duas, & medullæ cerui uncias totidem, omnia misce.

Ambrosia Lexipyretos.

Habet spumæ argenti libram unā, adipis porcini recentis uncias sex, succi seminis lini uncias sex, ceræ dealbatæ uncias nouem, rhodini libram unam, mellis uncias treis, croci unciam unam. Nonnulli etiam lu- tea ouorum decem cruda adiungunt.

De Acopis & Synchrismatibus & Dropacibus & Sinapismis. Cap. XIX

Copa quidem dicuntur, propterea quod præcipue contra κόπρος, id est labores ac lassitudines, sensusq; dolorosos, ueluti 20 intensiuos, hulcerosos, & ossium deniq; ex lassitudine dolores adhibentur. Succurrunt præterea alijs quoq; compluribus affectionibus: nam alia quidem calfaciendi uim habent, alia uero im- mixta facultate sunt prædita. Thermantica igitur, hoc est calorifica, ex pipere, pyrethro, hordeo, & id genus alijs contexta, neruorum dolo- ribus bene faciunt, algoribusq; intensis, & ijs quæ ægre cal fieri possunt. Emollientia uero ad duritias, & scirrhos, & articulos densos quasiq; cu- neo obturatos conferunt, quorum materiam in capite de emplastris enu- merauimus. Amicticis uero ex lemnestide, quæ adarce est, hordeo, eu- phorbio, grano cnidio & consimilibus concinnatis, in malis diuturnio- 30 ribus, & difficulter cedentibus, quibus sinapismi etiam usus congruit, utimur. Acopa porro cuncta mediam inter cerota & emplastra consis- tentiam habere cōuenit. Synchrismata autem etsi ἀκόποις per omnia fer- me respondeant, consistentiam tamen liquidiorē quodammodo obti- nent. Cæterum dropax duplicem præparationem admittit, hanc qui- dem cum emplastro, aliam uero cum malagmate communem, & assis- milem. Nōnulli uero ipsum quoq; calidum quum res postulat, illiniunt. Verum acoporum & emplastrorum eadem omnino ac compar est ma- teria. Usus autem cataplasmatibus præstat, hisce quidē languoribus qui- bus sinapismus competens, cum ante sinapismū ad corpus sinapi præ- 40 parandum, tum post sinapismum ad affectionis reliquias amputandas applicatus. Conficitur præterea sinapismus (est autem is remedium ex sinape subactō, quod alicui corporis partī usque dum cutem exhulceret, & cruento colore suffundat imponitur) ex materia quidem non uaria, sed

Acopa

Thermantica

Emollientia

Amictica

Acopa.

Synchrismata.

Dropax.

Sinapismus

sed efficacissimus tamen est, diutinis potissimum affectionibus post di- *Sinapismus.*
 ctam aliorum praesidiorum facultatem expediens. Commode praeter
 rea magnaque cum utilitate capiti, cum primis in cephalaea, hemicrania,
 morbo sacro, quem Graeci *ἄπληξίαν* uocant, uertigine, & mania, hoc est *Epilepsis*
 furore adhibetur: thoraci uero, in difficultate anhelitus, seu asthmae,
 orthopnoea, tussi diuturna. In diutino uero catarrho, una cum thorace
 capiti quoque sinapismus imponendus est. Iam uero & stomachum ipsum
 & uentrem uniuersum in chronicis eorundem languoribus sinapi ex-
 hulceramus. Accommodum porro ischiadicis, podagricisque, & singu-
 20 lis corporis partibus languidis & flacciscentibus, aut aliis quodammodo
 ita ut calore refocillari nequeant, perfrigeratis est remedium. Esto autem
 efficaciam medicaminis modus quidam, quoniam dolore insigniter affi-
 cit, liuidiorem insuper & tumidiorem carnem efficit, cumque lauacris pu-
 stulae clementer ebulliunt. Quod si sensus etiam pereat, animadu-
 tendum est, quoniam non sentientes ignorant, quantumuis immodice
 combusti: tanto frequentius reiecto identidem hulcere, uigilandum est.
 Ex acutis praeterea affectionibus desidiola quidem obliuione, inexpu-
 gnabilique somni necessitate laborantes, quos Graeci *λυθαργικούς*, Latini *Pitagnos*
 ueterinosos uocant, & aliis grauiori ad altiorem quietem impetui obno-
 20 xios, & catocho oppressos (hos Graeci ab occupatione & detensione
κατοχυμένους, illos a delatione in profundiore somnum *καταφρομένους* appel- *Cataphroemenos*
 lant) sinapizamus, principio quidem cruribus seu brachijs: Vbi autem *Cataphroemenos*
 materia ad statum peruenerit, in capite: Eorum uero qui incalfactorie
 perfrigerantur, cruribus & cubitis sinapismus adhibendus est. Auer-
 sandus autem sinapismus in continenter febrientibus, & hulus habentibus,
 & cartilaginosis, macilentioribus, comburuntur enim interdum
 & denigrantur partes non carnosae sinapismo.

Acopum Bromium.

30 **S**vmuntur cerae, colophoniae, resinae, singulorum libra una, adipis por-
 cini unciae quatuor, butyri unciae sex, althaeae, scenograeci, seminis lini
 uniuscuiusque librae duae, olei libra una, galbani unciae duae cum dimidia.
 Succum pariter cum oleo usque dum maior succi pars consumatur deco-
 quens, reliqua cum cera & galbano iniice.

Pœcillum.

40 **L**iquoris althaeae, & scenograeci, & seminis lini, & rutae & cymini, sin-
 gulorum librae duae, medullae cerui libra una, olei ueteris, pinguetudi-
 nis anserinae, opobalsami, nardi, cuiusque libra una, cerae, colophoniae, resi-
 nae, cuiuslibet librae una cum dimidia, euphorbij, resinae terebinthinae, opo-
 panacis, cuiusque unc. sex, castorij unc. tres, herbarum uero ex quibus suc-
 cus exprimitur, singulorum lib. una adnectenda est. Decoque instar proximi.

Acopum Azanitae.

Seui porcini librae geminae, pinguedinis tauri, resinae, colophoniae,
 Shyffopi pharmaci, cerae, singulorum libra una, galbani unciae tres.

Acopum Basilij.

ALthææ, chamæmeli, meliloti, seminis lini, fœnogræci, singulorum si sextarijs octo per uniuersum triduū macerantur, & ad mellis usq; spissitudinē elixantur, deinde liquoris libræ quinq; cum oleo ueteri, pondo librarum quatuor cum dimidia, usq; dum liquoris medietas tantū super sit decoquantur, & immittūtur butyri unc. sex, resinæ terebinthinæ uncia quatuor, adipis anserini uncie quindecim, medullæ ceruinę cum olei momento leuigati & eliquati uncia quinq;, ceræ dealbatæ libræ tres.

Acopum Lysiponium.

Piperis, castorij, styracis, mastiches, aloës, enulæ campanæ, ireos, singulorum uncia quatuor, euphorbij, costi, ammoniaci thymiamatis, myrrhæ, sampsuchi, thuris, cyperi, cassiæ fistulæ, hordei, cuiusq; unc. iij. adarces, amomi, bdellij, ligni balsami, uniuscuiusq; uncia duæ, malabathri, spicæ nardi, pyrethri, croci, singulorū uncia una, succi balsami libra una, nardi, cyprini, leucini, cuiuslibet libræ duæ, ceræ libra una.

Acopum à fœtore *δυσώδης* appellatum, ex libris de compositione medicamentorum *κατὰ γένος* sumptum. *caligines*

Ceræ, resinæ terebinthinæ, singulorum denarij uigintiquatuor, galbani, guttæ ammoniaci thymiamatis, cuiuslibet denarij sex, olei hemina duæ, medullæ ceruinæ denarij octo. Vtere sincero & dissoluto.

Aliud *δυσώδης* à fœtore dictum.

Resinæ terebinthinæ denarij sedecim, ceræ denarij uigintiocto, hyssopi, mellis, singulorū denarij sex, medullæ ceruinæ uncia sex, guttæ ammoniaci thymiamatis, galbani, spumę nitri, baccarum lauri, uniuscuiusq; uncia sex, olei ueteris sextarius unus, uini cyathi duo; Nonnulli castorij quoq; uncias treis adnectunt.

Acopum barbaricum *δὲ εὐφορβία*, id est ex euphorbio coxendice dolentibus, & ad alia multa utile.

Opopanacis uncia una, ceræ Tyrrenicę libra una, resinæ terebinthinæ libra duę cum dimidia, galbani uncia una, guttę ammoniaci thymiamatis uncia duę, euphorbij, castorij, piperis albi, singulorū unc. duę, medullæ ceruinæ uncia quatuor, hyssopi uncia quatuor, lemnestidis, est autem adarce, uncia dimidiata, olei styracini, laurini, irini, amaracini, singulorum uncia sex, olei ueteris libræ duæ, hedycroi uncia sex.

Pyxis.

Colophoniæ librā unā & dimidiā, terebinthinæ unc. octo, guttæ ammoniaci thymiamatis un. iij. thuris unc. nouē, olei ueteris lib. ij. succi seminis lini lib. unā, lactis bouilli librā unā, adipis anserini unc. sex, butyri unc. octo, ouorū xxiiij albumina, præparans in buxæo uase reconde.

Acopum *ἐλάτης*, Galeni.

Semini elates cocti, modius Italicus unus, quod est sextarij duodecim, olei libræ quindecim, ceræ libræ quatuor, resinæ strobilinæ uel terebinthinæ uncia quatuor. Contundendo semen elates mitte in oleū, & sinens

Modius Italicus.

Hæpou qd abiese

& sinens diebus quadraginta, exprimēdo porrice, atq; admisce reliqua. Vtere cōtra spontaneas lassitudinū molestias, & pareses, solutiones ue, & articulorū perfrictiones. Quod si urgeat necessitas, coquendū est elates semen cum oleo, permiscendo ne comburat aquæ sextarios quatuor, in podagricis scilicet & arthriticis affectionibus.

Aliter idem.

OLei heminæ uiginti quinque, quod est sextarij duodecim cum dimidio, fructus elates mystrū unū, hoc est sesquilibra, resinæ abiegnæ libræ tres, pineæ uel terebinthinæ tantundem, ceræ libra una.

Δι' αὐγείας, id est ex alno, ad eosdem languores.

LOco fructus elates, alni (quæ populus nigra est) fructus parē quantitatem iniiciens, cætera quoq; eodem cum illo modo præpara.

*Αροπαν e populo fit sint
aropan e abies*

Zosimi synchrisma ad tremores, famigeratū ac nobile.

HAbet pityinæ uncias sedecim, ceræ uncias iij, olei uetusti libr. unā, Hopopanacis unc. ij, adarces unc. i, euphorbij tantundē, nitri unc. iij spumæ nitri tenerioris unc. iij. Nitrum, euphorbiū & adarcen contere cum uino, deinde liquorē panacis indito, simulq; contere. Seorsim uero liquida cum anchusa liquefacito ut coloretur, atq; refrigerando excipe.

Dropax Gallus Oribasij.

ACcipit colophonix, thus referentis pityinæ, & xylodis, hoc est lignæ appellatæ, in sola Italia prouenientis, apochymatis, picis aridæ, ceræ, singulorū lib. iij, picis brutiæ libras duas, nitri librā unā, bituminis, galbani, adarces, pyrethri, uniuscuiusq; unc. sex, opopanacis, euphorbij, hellebori albi, piperis, cuiuslibet unc. quatuor, sulphuris ignem non experti unc. treis, castorij, guttæ ammoniacæ, uuæ passæ syluestris, cuiusq; uncias duas, olei cucumerini librā unā, ligni balsami uncias sex.

Aliter simplex.

HAbet ceræ libram unam, picis aridæ libram unā & dimidiā, brutiæ libram unam, pityinæ sesquilibram, frictæ libram unam & quadrantem. Locum nitro prius abluens imposito.

Sinapismi præparatio.

ANte diem unū ischades aqua tepida irrigandæ sunt, & sequenti die egregie & præualide exprimendo strenue leuigandæ, deinde acre sinapi, cuiusmodi Syriacū & Aegyptiū est, priuatim cōterito, affundens dilutū, quod græce ἀπόβρεγμα appellant, & massam placentam ue conficiens misceto. Si quidē uiolentius uoluerimus exhulcerare, duas partes sinapis ad unā ischadū misceto: si uero obscurius atq; mitius, contrariū facito: sin medio quodā modo & mediocriter, ex æquo utraq; confundito.

Αποβρεγμα

Cæterū sinapi ante contritionē aceto dilutū, quemadmodū aliqui faciūt, inefficacius redditur. Atqui à sinapis purgatione & lauacri usu, si dolor intensus, & rubore suffunditur locus, bullæq; oboriuntur, linteum succo maluæ cum rosaceo immergētes, applicemus, deinde rosaceo ceroto ad dita cerussa utamur. In flaccidis uero ac dissolutis in quibus sensus læsus est ac perijt, multum diuq; aduertere oportet animum, detegendo &

speculando: non sentientes etenim sæpenumero supra modum inflammati sunt & cõbusti, & caprarũ baccæ cum aceto cataplasmatibus instar illitæ, expeditiores quæ sinapi sunt, potissimũ in his qui laborant coxendice.

Διὰ γραφικὸν μέλανος, id est ex atramento scriptorio rubrificans proprie, hemicranicos potissime, ex monumentis Alexandri.

Miscentur in confectione eius euphorbij, atramenti librarij, singulorum denarij quatuor, myrrhe troglitidis, crocomagmatis, piperis albi, cuiusque uncia tres, croci denarij duo, aceti quantum opus est ad leuigandum hæc egregie, & ad spissitudinem strigmentorum balneorum. Atque tum illinito, a medio superciliarum inchoas usque ad tempus totum, præcipue si pilis denudatus sit: postquam refrigeratum fuerit, rursus illinito, & ubi remedium belle officium suum peregerit, hominem affectum in lauacrum deducito.

Oleorum & unguentorum concinnationes diuersæ.

Untionum & unguentorum oleorum uel unguinosorum, simplicia quidem sunt, quum una modo species oleo indit: que uero præparantur ex pluribus, composita. Ex simplicibus rursus aliqua sanè ex floribus oleo inditis constituntur: uerbi causa, rosaceum, chamæmelinum, susinum, aliqua uero ex fructibus & seminibus, aliqua uero ex germinibus quibusdam: exempli gratia, ruta, & quæ cum oleo decoquunt. Quonia autem flores elixationem nullam admittunt, insolantur potius: uerum si ualentiorum quidem habeant fragrantiam & minime euanescens, plurimis diebus insolata, tenuioris essentia partium, & usui multo commodiores redduntur: e quorum grege habentur, rosaceum & chamæmelinum. Quicumque autem imbecilliores, promptiusque digerunt flores, insolationem minus perferunt, facile perspirabilia, quemadmodum lilium & uiola. Ex his autem oleis quæ fructus & semina constituunt, alia quidem ex ipsis integris oleo iniectis conficiunt, puta melinum: alia uero concisis uel alteratis, oleoque quod in eis continetur separato, siue compressis ipsis in cochleis, uel ex aqua calida dispartitis, ueluti caryinum (hoc est oleum ex nucibus) sesaminum, amygdalinum, lentiscinum, laurinum, rhicininum, raphaninum, & id genus alia. Composita uero, ex plantis magna ex parte odoratis, oleo cum uino, uel musto, uel aqua decoctis & detractis præparant: comixtis præterea cum oleo quibusdam succis, interdum uero etiam adipibus aut medullis. Ex istiusmodi autem quæ exacte quidem oleosam consistentiam habent, simpliciter græce *μύρα*, id est unguenta, uel *ἀλείμματα*, hoc est unctiones dicuntur: ut gleucinum, nardinum, cucumerinum, cyprinum. Quæ uero consistentiam acoporum obtinent, ceram aut resinam aut eiusmodi quippiam suscipientia, *μυράκοπα* quoque cognominantur: uerbi causa, decamyron, & amaracinum, atque his similia: atque hæc quidem per unum duntaxat diem decoquunt, quæ non admodum ex diuersi generis materia constant, quemadmodum metapium, mastichinum, cucumerinum: alia uero ex duobus aut tribus aut quatuor rebus oleo iniectis: primum quidem his que egre consumunt decoctis: uerbi causa, aspalatho, spathe, arbore thuris, lauro; deinde uero aromatibus, folio, spica nardi, amomo, herba

Myra.

Alimata.

Myracopa.

herba sabina, postremo uero succis & adipibus & medullis: si uero contingat, etiam cera & resinis iniectis: balsami porrò succus nunquam omnino decoquitur. Post exactam decoctionem moderate refrigeratum aliquid unguento immittitur. Ipsorum præterea unguentorū, quædam decoctionem minime admittunt, alia admiscuntur tantummodo, sicuti mendedium. Sunt autem qui uiride facientes unguentum, intingunt id ipsum post detractiōem ab igne in libras quinque olei, æruginis rarsæ accurate leuigatæ unciam unā & dimidiam iniicientes, quemadmodū in cyprino & amaracino. Iam uero uires & effectus, simplicia quidē unguenta specierū quæ ipsis indita sunt, uel ex quibus cōtusis conflata sunt, obtinent, ueluti materiæ rationem cōtinente oleo: uariorum uero omnis quidem natura in calidū nutat & declinat, sed insigniter calida & emollientia, tum incuruatis, tum obturationibus succurrunt: è quorum classe sunt, metopium, mendedium, marciatum: moderatius quidem pentamyron, decamyron uero uehementius est, ut summam quoq; cutem rarsat & incidat. Cæterum mediocriter quidem calida, tenuium partium & dolorum mitigatiua & sympeptica sunt: quale est susinum, amaracinum, irinum, crocinum, pholeatinum. Quædam autem præterquam quod calfaciunt admodum, desiccant etiam & abstergunt: cuiusmodi est tum cyprinum, tum cucumerinum. Quædam uero calorifica quidem satis, sed maiorem corroborandi uim obtinent, quo nomine stomacho potissimum & extis dissolutis accommodata sunt: eius farinae sunt, mastichinum, nardinum, gleucinū: Valentius adhuc robur indit oleum unguentum uel ex omphaco confectum. Nonnullis postremo unguentis mulierculæ propter solam odoris gratiam utuntur: uerbi causa, pholeato, & spicato, & commageno, & quæ mochelæa nomenclaturam obtinent.

Rosacei præparatio.

Miscuntur in confecturam rhodini, rosarum rubearum detractis unguibus & per diem noctemq; refrigeratarum uncia tres, olei omphacini sextarius Italicus unus. Summa cura ac diligentia uasculum extrinsecus ne diffletur & euaporet operculans, sub dio ad quadraginta dies insolato, quibus diebus elapsis deponito, non quidem in solum aut pauimentum, sed in tabulam seu asserem. Quidam uero loco expositionis ad solem ad puteum aquæ frigidæ quadraginta dies appendunt uasculum, propterea quod ex frigore obseruet amœnum ac gratum odorem. Aliqui in terram deniq; hoc ipsum defodiunt.

Chamæmelini præparatio.

Conficitur ex chamæmelorum floris, sine albis folijs refrigerati & resecti per diem naturalem unū uncis duabus, olei sextario Italico uno, operiendo uascis os raro linteolo, quò commodius exhalet, insolatur etiam hoc ipsum ad dies quadraginta, post quas diligenter ac tuto operculans reponito.

Olei anethini præparatio.

ANethi uiridis comæ refrigeratæ unciam unam, olei dulcis sextariū Italicum unum, pari modo insolato. Confici autem potest ad tempus anethinum, ubi insolati denegatur copia: aridi nanq; anethi comam cum oleo in diplomate uasculo elixantes, utuntur, & chamæmelino con- similiter. Minoris uero efficacix sunt hæc quæ ex uiridibus confiunt, præsertim quàm sint insolata.

Crinini, id est Lilini, quod alij eo quod in Susis pariter inueniatur, Sufinum appellant, confectio.

FOliorum liliorū candidorū consimili modo refrigeratorū uncix dug, ¹⁰ in Italicum olei sextarium iniectæ constringuntur exacte ne exhalet, & in solē pandunt dies treis, quibus transactis primis floribus exemptis & proiectis aliæ duæ uncix aliud triduū immittuntur, & sic reponunt, Sufinum Lilinum' ue compositum.

SVmito olei sextarios, calami odorati libras quinç, myrrhæ quincun- scem, cardamomi libras treis, foliorū lilij detractis unguibus & refri- geratorū librā unā, cinnamomi uncias treis, croci Cilicij quincuncem. Præparationā uniuersam in treis iniectiones diducito. Primū quidē myr- rham & calamū uino per quinç dies macerātes ter in die agitemus, tum oleo ad paucissimum decoquamus. Secundo uero cardamomum aqua ²⁰ per triduum macerando cōmouentes, pari rursus ratione cum oleo ad horam unam simul elixemus: deinde detrahentes oleo puro liliorū ter- tiam partem inijciamus, & lapso iam triduo colando aliam liliorum ter- tiam partem inijcito, quam iterum post triduū colans & repurgans, pri- mæ ultimam liliorū tertiā partem cum rosaceo leuigato immitte: trans- actis tribus alijs diebus oleo detracto, cinnamomum contusum loco ar- nabo uel cassiæ, duplum carpesium inijce, & reponito.

Iaton.

IAtum, alij quidem purpurarum, aliqui uero crocinorum, alij albarum Iuiolarum unguibus detractis foliorum uncias treis, in olei omphaci ³⁰ ni Italicos sextarios quinç inijcientes præparant, & accurate ne libe- rius exhalet undique constringentes, decem diebus insolare solent, ter ipsa post triduum commutantes, perinde atque lilia: ad conseruandum præterea pauca quædam exacte arida immittunt.

Olei Melini, id est ex cotoneis malis, præparatio.

Conficitur melinum è malis cotoneis foris tunica exutis & concisis pariter cum corticibus, deinde ipsorum uncis tribus in olei ompha- cini sextarios Italicos decē iniectis, et quadraginta dierū spacio insolatis.

Olei Sesamini confectio.

Oleum sesaminum fit concisis aut contusis sesamis, & per sportam in ⁴⁰ testulam expressis, in aqua calida oleo ipso discreto, & uitreis ua- sculis reposito.

Olei

Olei Raphanini præparatio.

RAphaninū quoq; oleum in Aegypto ē raphanorū graciliū radicū concisorum & selectorum semine, cæterorum more conficitur.

Olei Cicini, id est Rhicini præparatio.

ET illud cæterorum modo in Aegypto fieri cōsuevit ex semine rhiciāni, quod appellatur ab insecti similitudine κρότων, compari ratione concisi uel leuigati.

Olei Populnei confectura.

VERIS tempore quando magna circa semen resinæ est copia præparatur, grana nanq; diffringentes nigræ populi unc. iij. horū in dulcis olei sextariū unū immittunt, et dies quadraginta sub sole torrefaciūt, uel in diplomate tribus horis decoquunt, & ita colantes reponunt.

Oleum Amygdalinum.

CONFICITUR etiam amygdalinum prædictorū more, amygdala amara & pura cōtunduntur, & aqua exigua insparguntur, & ceu dictū est, discernunt. Quidam aut̄ conquassatorū amygdalorū uncias duas in dulcis olei Italicū sextarium immittentes, in diplomate elixant.

Oleum Amygdalinū, quod & Metopium nuncupant.

AEGYPTIj huius olei inuentores, metopiū illud appellauerūt, eo quod **20** galbanum accipiat: planta nanq; ex qua galbanum conflatur, metopium nuncupatur. Constat aut̄ ex his, olei omphacini sextarijs uiginti, amygdalorū amarorū libris duabus, cardamomi libra una, floris rotūdi iunci odorati, calami odorati, carpobalsami, singulorum libra una, myrrhæ, galbani, cuiusq; uncijs sex, terebinthinæ libris duabus, uini perodori ad macerandū arida sextarijs quatuor, mellis Attici libris tribus. Resinam & galbanum leuigādo, cum parte olei soluentes inijcemus alijs decoctis, & tunc ipsum mel: mixta uero diligenter omnia eximendo, dum adhuc tepidum est colemus, spissum nanq; euadit refrigeratum.

Oleum Balaninum, id est ex unguentaria glande.

BALANINUM quoq; oleum congeneri cum oleo amygdalino modo fit, **30** ex glandibus quercus.

NUCCUM quoq; ad balanini instar ex iuglandibus uetustis cōficitur.

Olei Laurini faciundi ratio.

PVRUM quidem laurinū oleum consimilem faciundi rationem habet, ex fructu lauri, bacca inquā: mixtū uero hoc modo cōficitur: maturarum oliuarū sextarius unus in baccarū lauri sextarios duos inditur, cōterunturq; omnia & exprimunt: sunt qui utriusq; æquale pondus misceant.

Oleum Lentiscinum.

LENTISCINUM quoq; oleum ut laurinū præparatur ex fructu lentisci bifariam cum per se, tum adiectis oleis non maturis, sed crudis.

Oleum Mastichinum.

MASTICHINUM simplicissimū hoc modo paratur. Mastiches in Chio

insula natae uncia una, omphacini olei sextario Italico permiscetur, & in diplomate decoquitur: nonnulli uero absinthij etiam & styracis unciam unam adijcere consueuerunt.

Mastichinum longe uariius.

Svmuntur olei sextarij quinquaginta, enulae campanae librae quinque, xylobalsami librae decem, florum lentisci librae quinque, cardamomi librae septem, mastiches librae quinque, xylomastiches librae octo, terebinthinae librae tres, absinthij comae libra una, uini fragrantis sextarij quinque, aequae sextarij decem. Macerata uino arida ante tres dies commiscentur oleo & aquae, & elixantur horas sex, tumque mastiche & terebinthina iniunguntur, & exacte commiscendo percolantur, & refrigerata reponuntur. 10

Sicyonium, hoc est cucumerinum simplex.

Comparatur illud ex radice cucumeris syluestris refrigerata, uncijs duabus in olei Italici sextarium iniectis, & in diplomate decoctis.

Sicyonium compositum.

Olei sextarij decem, cucumeris agrestis radicis feruefactae libra una, serpylli, meliloti, singulorum unc. sex, tedarum picarum pinguium, althaeae singulorum unc. quinque, scolopendrij unc. sex, scenogreci sextarij duo. Praeparata macerantur scenogrecum aqua primo diem unam, deinde colatur, & immittuntur dictis cum oleo etiam uini sextarij duo, omnibusque decoctis adijciuntur medullae ceruiniae cum olei momento leuigatae & eliquatae unc. iij. 20
adipis gallinarum unciae totidem, ac denuo colatum oleum conde: Neque desunt qui torrerent sub sole ipsum post decoctionem dies quadraginta permittant.

Aliud Sicyonium efficacius.

Elaterij succi sextarios tres, mali terrae longi, styracis, enulae campanae, hyssopi, ireos, colocynthidis, pulegij, origani, cyperi, dendrobii, centaurij, daphnophyllorum, uniuscuiusque uncias duas, olei sextarios quinque: miscens, usque dum succi exiguum relinquatur, decoque.

Oleum Cyprinum ex monumentis Posidonij.

Olei sextarius unus, cyperi, enulae campanae, ireos, singulorum libra una, sampsuchi, hyssopi, seminis uiminis, saluae, cuiuslibet unc. tres, 30
floris cyperi libra una. Alia quidem omnia uino per diem prius macerata, elixantur cum oleo horas sex: colato autem oleo puro cyperus iniicitur, si quidem ad manum sit, uiridis cum mollibus tenellisque ramulis acopis: sin minus, alia arida: Contusa igitur cum exigua aqua, coquuntur horam unam & dimidiam. Quod si placuerit immergere ipsum, post remotionem ab igne insere aëruginis puri libram unam cum dimidia. Caeterum Posidonius ferruginis uitans acrimoniam, post decoctionem (inquit) per triduum oleum in cacabo pulchro bonoque finito, tingaturque non impediente ipsius facultate.

Alia descriptio Cyprini.

Foliorum cypriorum, foliorum lauri, ireos, cyperi, saluae, singulorum unciae tres, arboris thuris, mali terrae longi, seminis uiticis, cuiusque unc. iij. enulae campanae, aspalathi, cuiuslibet unc. sex, rutae unc. duae, cupressi tantundem, 40

tundem, olei sextarios decem. Hæc antea macerata in uino ac oleo decoque, & colans iniice rursum xylobalfami, et ligni cassiæ, singulorū uncias quatuor, sampsuchi, cymini, myrti, styracis, mastiches, cuiusq; uncias iij. opopanacis uncias duas, floris cyprini uncias sex, feruginis unciã unam.

Olei amaracini compositio.

ENulæ campanæ sumuntur libræ decem, ligni balsami libræ uiginti, cyperi libræ octo, floris rotundi iunci odorati, aspalathi, herbæ sabinae, singulorū libræ octo, opopanacis, seminis amaraci, cuiusq; libræ dug, olei præcipui honoris sextarij duo, uini odorati sextæ quinq;: alia quidē
10 omnia primã embolen uino irrigata constituunt, secundam aut, herba sabina: & illa quidem sex horis decoquantur, hæc uero tribus. Quidam autem etiam illam tingentes, ferruginis uncias treis adijciunt.

Iriñi olei conficiendi ratio.

IReos, aspalathi, cyperi, singulorū accipiunt libræ quinq;, succi panacis quadrās, anchusæ unc. ij. olei unc. triginta, aquæ sextarij quindecim. Sunt qui ad hæc floris etiã lentisci unc. sex apposuerint, cassiæq; quadrantem, xylobalfami unc. sex, nardi Celticæ unc. sex. Omnia cõtusa aqua & oleo dieb. quinq; macerās, coquito in diplomate horis sex, & deponito.

Crocini, in quo alterius etiam crocomagmatis compositio.

Habet olei acerbescens amceni odoris librã unã, calami aromatici libras quinq;, myrrhæ troglitidos unc. quinq;, cardamomi unc. septē, croci ex Cilicia unc. sex, primæ quidē emboles calamus esto, & myrrha uino prius leuigata, piperis albi grana quadraginta, myrrhæ troglitidos denarium unum concidens & cribrans, rursum in pila contere adijciens olei nardini librã unã: ubi autem atrius redditur medicamentū, nucum cortices comburens & conterens, in mortarium iniice, deinde opobalsami cochliaria tria, ceræ libram unam & semis adnecte.

De cenanthariorum præparatione. Cap. XXI

Enanthia nõ inde appellationē sortita sunt, quod cenanthen, hoc est labruscã suscipiant, quoniã haud omnia cenanthe cõtstant cenanthia, sed ratione uini ipsius, liliorum item flos nominaturam hanc indidit. Cæterum cenanthariorum usus à quibusdam solius fragrantia & deliciarum gratia assumitur, post lauacra profundendo ipsa, mensasq; ipsdē ueluti spongia abstergēdo. Quin ad minicula quoq; recte utentibus conferunt dissolutis & contractis, si roborantibus stomachū cataplasmatibus admisceantur, his item qui ex morbo, maxime febrili refocillantur & conualescunt, si post lauacrorum exitum circumfundantur eadem, & naribus etiam dum spirantibus adhibeantur, trahuntur namq; in altum & corroborant cum animalem tum
30 uitaalem spiritum. Conducunt præterea his qui præcauere ne in morbos pestiferos incidant, student, eiusmodi aëris mutatione apparente. Est præterea Posidonij quod mesopotamium appellatur, eiusmodi.
40

Oenanthij præparatio.

Cassia, myrrhæ, thuris, folij, amomi, mastichæ, costi, carpobalsami & opobalsami, uniuscuiusq; uncia tres, styracis pinguis uncia quatuor, uini odorati, guttæ ammoniaci Italici sextarij decem. Contundens omnia & cribrās, styracem uero in tenues partes distrahens, in spacio si oris lagenam ponito cum folijs liliorum perfrigeratorum ante diem unum unguibus sigillatim detractis; sint autē lilia numero: deinde uinum infunde & opobalsamū, mixtaq; simul & cōmota ante iniectionem, obstructoq; ore lagenæ insolato dies quadraginta, & in balneo post restitutam sanitatem utere: & undiq; domū uasaq; aspergens, & spongas immergens, uultui quoq; adhibeto. *Alia:* Costi uncia tres, spicæ nardi, arnabo, caryophylli, singulorum uncia una, amomi uncia tres, cassiæ, cœnanthes, calami, cuiusq; uncia nouem, styracis, opobalsami, cuiuslibet unc. iij, lilia trecēta, uini Phalerni sextarij decem. Præpara pari modo.

De Thymiamatis & Cyphi. Cap. XXII

Cypheos materia media quodāmodo inter trochiscos & antidota est: utimur autē ipsis, nūc quidē odoris gratia uaporātes, quemadmodū & thymiamata, nunc uero odorantes ea, quò concoquāt destillationes à capite in partes subiectas, & coryzas, & obstructions referent, quæq; caput molestant, expurgent. A pestilentialibus præterea morbis cyphi tuetur & præseruat, sumiturq; per os cum cōtra hæc, tum ut pectoris crassos humores cōcoquat, & aduersus iocinoris frigidiores afflictiones: unde prisca quoq; cyphoides antidota inuenerunt: Inditur item remedijs facultatibusq; compositis, sed potissime epithematis & antidotis.

Rhodatum thymiamata.

Habet costi, amomi, myrrhæ, cassiæ, singulorum unciam unam, styracis, chias, bdellij, conchulæ Indicæ (quam *δρυχα* dicunt) musci, ladani, uniuscuiusq; uncias duas, rosarum purgatarum uncias undetriginta, succi balsami, uiniq; quantum satis est.

Thymiamata Crinatum, hoc est lileaceum.

Liliorum unguibus detractis libram unam, styracis protij uncias nouem, spicæ nardi uncias treis, costi, caryophylli, amomi, mastiches, conchularū Indicarum crematarū, mellis, singulorum unciam unam & semissem, opobalsami uncias quinq;, uini quantū opus est. Leuigato & dissolue, pangitoq; pastillos.

Cyphi magnum, quod lliacum cognominant, contextū ex xxxvi.

Styracis, myrrhæ, bdellij, ladani, aspalathi, enulæ campanæ, cuiusque uncia sumuntur sex, nardi Gallicæ, folij, seminis cupressi, guttæ ammoniaci thymiamatis, uiscerum nuclei pinei, uel loco ipsius conchularū Indicarum ingentium duæ, fructus balsami singulorū quadrans, cassiæ, ireos, seseleos, sphagni, cyperi, cardamomi, calami odorati, cuiuslibet quincunx, rosarum aridarū, croci, spicæ nardi, herbæ sabinæ, asphodeli radice,

radicis, alij uero succi, singulorum uncia quatuor, lacaphthi (est aut pini cortex) uel alterius cuiuspiam arboris uncia nouem, costi, floris rotundi iunci odorati, cuiusque uncia duae, baccae iuniperi magnae quadraginta, & paruae quinquaginta, amomi, resinae terebinthinae, dactylorum purorum, cuiusque libra una, ficuum aridarum acinis exemptis, uuarum passarum a nucleis purgatarum, uniuscuiusque librae duae, mellis despumati librae quinque. Posidonius autem uini quoque odorati sextarios tres adiebat.

Aliud Cyphi ex uigintiocto compositum, Seleniacum appellatum.

10 **C**onstat ex bdellij, enulae campanae, singulorum uncias septem, rotundi iunci odorati uncias duabus, sphagni quincuncce, baccis iuniperi exilibus quinquaginta, cardamomi quincuncce, aspalathi uncias septem, cassiae fistulae uncias quinque, spicae nardi uncias duabus, cyperi quincuncce, radicis asphodeli, herbae sabinae, singulorum uncias quatuor, seminis cupressi, nardi Gallicae, malabathri, cum folijs rosarum aridarum, cuiusque quadrante, costi, croci, singulorum uncias duabus, ladani, myrrhae, cuiuslibet uncias septem, ischadum pinguium, uuarum passarum uinaceis exemptis, uniuscuiusque libris duabus, nucleorum pineorum uncias octo, resinae terebinthinae libra una, styracis uncias septem, palmularum pinguium libra una, mellis libris quinque, uini fragrantis quantum satis est.

20 **P**reparatio Mastucha, quod uocant nonnulli Masuaphium. Cap. XXIII

Habet meliloti uncias decem, ligni balsami, aspalathi, herbae sabinae, myrrhae, amomi, floris rotundi iunci odorati, daphnophyllorum stactes, styracis, calami odorati, sampsuchi, singulorum uncias duas, ireos quincuncem, folij, croci, uniuscuiusque unciam unam, opobalsami unciam dimidiam, commeos libram unam, rosarum siccarum uncias sex, uini quod satis est.

De Pessis ex Antyllo. Cap. XXIII

30 **P**essi mulierum naturalibus subiiciuntur, sunt autem differentiae eorum κατὰ γένος tres, alij namque emolliendi, alij uero astringendi, alij denique uasa meatuum referandi uim obtinent. Emollientibus itaque in foeminarum locellorum inflammationibus, & hincuratione, & perfrictionibus, & suffocationibus, quum sursum uersum mulieris uulua currere uidetur, & auersionibus, ac inflationibus denique utimur: Conficiuntur autem ex cera Tyrrhenica, cyprino, susino, pinguedine anserina uel gallinacea, butyro insulso, resina deusta, medulla ceruina, foenograeco, & id genus alij. Aperientibus autem ora uenarum, ubi menstruam purgationem retentam prouocare studemus, uel uteri conuentionem aut systolen emendare statuimus, fabricantur. Praeterea eiusdem 40 modi quoque pessi ex melle, artemisia, dictamno, brassicae succo, glycyrriza, liquore porri, ruta, scammonia & consimilibus conficiuntur. Stiptici autem contrariam facultatem his quae ora uenarum aperiunt, praestant: muliebri namque profluuium comprimunt, & apertum contrahunt uterum,

& prolapsum restituunt. Astringentium materia iam pridem capite de collyrijs enumerata est. Oportet aut pessi crassitudinem strigmentosam pauloq; crassiorē efficere, deinde lana gracili penicillo uulnerario ex lin- teolis concerptis simili duplicata, medicamentū excipere, locellorumq; muliebrium ori apponere, filumq; oblongum propendentem, quo fa- cile dum uidetur liceat eundem pessulum extrahere.

Pessulus croceus, ad inflammationes, apostrophas, durities, & inflationes uteri.

ACcipe ceræ dealbatæ, medullæ uituli, singulorum denarios sedecim, medullæ ceruinæ denarios tredecim, adipis anserini denarios octo, adipis gallinacei tantundem, mastiches denarios quatuor, hyssopi pharmaci denarios treis, mellis denarios duos, croci denarios octo, rosa cei quantum opus est. Crocum lacte humano dilue.

Aureus & emolliendū uim habens pessulus.

CRoci, hyssopi, singulorū denarium unum, medullæ cerui denarios duos, resinæ terebinthinæ, ceræ, adipis anserini, cuiuslibet denarios treis, ouorum assatorum uitellos sedecim, irini & rosacei, utriusq; æquas portiones quantum satis est. Thus quoq; muliebres purgationes cit, & ad matricis affectiones eximie conducit. Est autem pessus. Nardi unguenti uncia sex, ceræ Tyrrenicæ quincunx, unguinis susini uncia quatuor, adipis porcini recentis quadrans, adipis anserini & gallinarum, medullæ ceruinæ, unguenti amaracini, singulorum uncia duæ, seui taurini, resinæ terebinthinæ, hyssopi, cuiuslibet uncia una, Eliquatur in diplomate, quemadmodum omnes alij pessi.

Enneapharmacus, id est è nouem rebus constans pessus.

Rosacei unguenti, rhicinini, resinæ terebinthinæ, ceræ, mellis, adipis anserini & bouilli, medullæ ceruinæ atq; butyri, æquales partes.

Tianus ad uulnam emolliendam.

Habet ceræ uncias sex, colophonix uncias quatuor & dimidiā, adipis taurini, guttæ ammoniaci thymiamatis, singulorum uncias quatuor. Guttam ammoniacam aqua dissolue.

Pessus cognomento Aegyptia.

Mellis, resinæ terebinthinæ, butyri, rosacei, uel susini, croci, cuiusque partem unam. In his autem quæ inflammatione uacant, & sordidus, ferruginis quoq; semissis inditur.

Gone sylleptica.

Habet butyri uncias sex, hyssopi pharmaci, medullæ ceruinæ, adipis anserini & gallinacei, resinæ terebinthinæ, aloës, singulorum quadrantem, ceræ Tyrrenicæ uncias sex, rosacei libras duas, myrrhæ, cassiæ, uniuscuiusq; uncias duas, spicæ nardi unciam unam, mellis quantum res postulat.

De succe

De Succedaneis, hoc est quæ inter se commutantur medicamentis,
ex monumentis Galeni. Cap. XXV

Quum in Alexandria mulier quædam (inquit Galenus) graui morbo cum summo uitæ discrimine opprimeretur, lychnida mihi, quò laboranti subuenirem, postulauit: quæ quum ad manum non esset, nisi confestim lychnidis loco acanthi semine, cuius tum copia erat, usus fuisset, mulier hæc superis cõcessisset ab oris. Amicorũ itaq; precibus persuasus, reciprocorũ medicaminũ (quæ græce ἀντιβαλλόμενα, latine succedanea dicuntur) libellum κατὰ στοιχείου, id est, per alphabeti ordinem exponere aggressus sum.

A

Brotani loco sumitur Origanum.

Ablinthij, Abrotanum.

Acaciæ, Lentisci succus.

Acanthæ, Ceratiæ acanthi.

Acanthi seminis, Semẽ lychnidis

Aconiti, Radix ireos syluestris.

Acori, Afari radix.

20 Actæ, Glaucium, aut impuberis alui excrementum.

Actæ, Acantha.

Adianti, Aphroselinum.

Aethiopicæ oliuæ, Lachrymæ acaciæ partes duas.

Agarici, Euphorbium.

Agriostaphidis, Dactyli Syriaci.

Alicacabi, Semen solani.

30 Aloës Indicæ, Aloës uiridis folia, uel glauciæ, uel stercus ibidis, uel lycium, uel centaurium.

Aluminis, Pix liquida bryttia.

Ammi, Anisus.

Ammoniæ thymiamatis, Propolis.

Ammoniæ salis, Sal Cappadocũ.

Amomi, Acorus.

Amyli, Aridum pollen.

40 Amygdalorum amarorum, Absinthium.

Anacardis, Psycha herba.

Anchusæ, Hyacinthus.

Anisi, Daucus.

Aracis, Sefamum.

Armoracæ, Cardamomum Babylicum.

Aristolochiæ rotundæ, Aristolochia longa.

Argemones, Seriphe.

Armenij lapidis, Atramentum librariorum Indicum.

Afari, Gingiber.

Asbesti, Adarce.

Asij lapidis, Gagate lapis, uel sal ammoniacus crematus, uel sandaraca.

Aspalathi, Semen uiticis.

Asphodeli radices, Betæ succus.

Atramenti futuri, Squama æris.

Auripigmentum, Sandaracha.

B

(ca.

Balaustij uice, Malicoria cadu.

Balsami succi, Staete myrrhæ.

Bdellij, Sphagnus aromaticus.

Buprestis, Blattæ.

Butyri, Lactis bouini congelatũ.

C

Calaminthæ loco, Menta syluestris.

Calami odorati, Sphagnus.

Calliceræ, Fœnogræcum.

Camili, Antutus.

Canchrij, Baccæ lauri.

Cantharidum, Phalangia.

Capparis radices, Radix ericæ, uel myricæ.

- Cardamomi, Cyperis ammoniaci
 Cassiæ, Māna, cinnamomi duplū.
 Castorei, Silphium.
 Cadmiæ, Leucographe Aegy-
 ptia, Cyrannia.
 Cedriæ, Cedride.
 Ceruinæ adipis, Suilla.
 Ceritiæ, Ostrea.
 Cerae, Sepimentum cum propoli
 coquitur & conteritur.
 Cerui adipis, Adeps anseris.
 Ceruini cornu, Cornu caprillum.
 Cerussæ, Scoriam plumbi.
 Chalbanes, Sagapenum.
 Chalcanti, Aeris squama.
 Chameleontis succi, Succus salicis
 uel lapathini syluaticæ radicis.
 Chamedryos, Rumicis syluestris
 Chamæmeli, Anthemis. (radix.
 Cicis, Strigmentū palestrarum.
 Cicidis, Myricæ fructus.
 Cicutæ feminis, Semen coriandri.
 Cedrini liquoris & fructus, La-
 danum.
 Cineris cypriæ, Ciniphyllium.
 Cinnabaris, Rhodoides.
 Cinnamomi, Cassiæ duplum.
 Cissebati, Semen alicacabi.
 Clinopodij, Heliotropium.
 Cnici, Viticis semen, uel Cymini.
 Colocynthidis, Semē gallæ quod
 est crotonis.
 Colophonix, Rasura nauigij.
 Comareæ, Ammoniacū thymia-
 Corallij, Moly. (ma.
 Costi, Cedrini liqres & fructus.
 Cotyledonis, Anacardi.
 Crinanthemi, Aphrodisium.
 Croci, Crocomagma. (rini.
 Crocodili adipis, Adeps canis ma-
 Crocomagmatis, Aloë Indica.
 Cymini, Semen brassicæ.
 Cymini Aethiopici, Melanthiū.
- Cynaræ radicis, Radix aspalathi.
 Cynosbati, Alicacabi semen.
 Cyperi, Iuniperus magna.
 Cypheos, Ischas cremata.
 Cucumeris, Anchusa.
- D
- D** Aphnidū loco Serpyllū ari-
 Dauci feminis, Semē sij. (dū.
 Dictamni, Saluia.
 Diphrygis, Lapis phrygius. 10
 Dorycnij, Semen alterci.
 Dracunculi, Aphrosinum.
- E
- P** Ro Ebena, Lotinum aridum.
 Ebisci radice, Folia mori.
 Elaterij succo, Eiusdem herbe suc-
 Eleisphaco, Nepita. (cus.
 Helleboro nigro, Radix papyri.
 Eneaphyllo, Potamogitum.
 Epithymo, Colocynthidis semen. 20
 Ericæ fructu, Galla omphacitis.
 Erini folijs, Fimus ibidis.
 Erisei folijs, Mori folia.
 Erucae semine, Erysimi semen.
 Erysimi semine, Struthium.
 Euphorbio, Stercus palumbis.
 Eupatorio, Chamæpithys.
- F
- F** Ellis cameli uicē gerit, Fel asca
 Felliscatæ, Fel cameli. (labotæ. 30
 Fellis hyenæ, Fel perdicis.
 Fellis simiæ, Fel cameli.
 Fellis uiperæ, Fel ichneumonis.
 Floris salis, Sandaracha.
- G
- S** Vccedit gallæ Fructus myricæ.
 Gentianæ radicis, Apij odorati.
 Glichoni, Hyssopus.
 Glycyrizæ succo, Sycamini suc-
 Gongilidi, Heliotropium. (cus. 40
- H
- P** Rohederæ succo, Persici succus
 Hedichroo, Amaracinum.
 Humi-

Humida pice, Succus panacis.
 Hyacintho, Flos isateos.
 Hyenæ adipe, Vulpis adeps.
 Hyenæ felle, Fel perdicis.
 Hyoscyami semine, Cynosbati fru
 Hyperico, Aneti semen. (ctus.
 Hypocistide, Acacia.
 Hysopo, Medulla uituli.

I

10 **V**ice Iontis, sumit Atramentū.
 Ippuridis, Chamæpithys.
 Iridis Illyricæ, Helenium odoratū
 Itææ succi, Succus leiffiatri.
 Iunci odorati, Cardamomi.

L

Loco Ladani, Sampsuchū ac
 cipito.
 Lapathi radicis, Pyrethri radicē.
 Lapidis pyriti, Lapidē pyrobolū.
 20 Lapid. phrygi, Lapidē argyriten
 Lapid. magnitis, Lapidē phrygiū
 Lapidis asij, Lapidem gagaten.
 Lathyridum, Granum cnidium.
 Lepidis, Erythrodanum.
 Lepidij radicis, Folia capparit.
 Leporis marini, Cancrū fluuialē.
 Leucini floris, Struthion.
 Libani, Ampeliten.
 Lini seminis, Fabæ succum.
 30 Lybistici, Semen staphylini.

M

Pro Malabathro, sumitur Cas
 sia, uel nardus Indica.
 Magnesena hyelina, Pnyelū Italicū
 Malis cotoneis, Melilotum.
 Malua, Fœnogræcū. (longum.
 Malo terræ rotūdo, Malum terræ
 Madragora, Oleæ lachryma.
 Mandragoræ succo, Draconium.
 40 Manna, Libani cortex.
 Mastiche, Schœni cardia.
 Medulla cerui, Adeps cerui uel
 medulla uituli.

Meliloto, Lotum syluestre.
 Melle, De frutum sapæue.
 Melle Attico crudo, Mel aliud
 despumatum.
 Meo, Myrobalanum.
 Myrsinite, Succus mori.
 Misyi cyprio, Rubrica pictorum
 Cypria.
 Myochode, Muscæ tantundem.
 Molibdæna, Spuma argenti.
 Mororum succo, Rubi folia.
 Myrobalano, Peucinum.
 Myrra Troglitide, Calamus odo
 Myrti oleo, Lentiscinum. (ratus.
 Myrto, Succus mori.
 Misy, Succus Cyprius.
 Misy affato, Diphryga.

N

Loco Nardi Syriacæ, Iuncus
 odoratus.
 Nepitæ, Menta syluestris.
 Napyos, Gongylidis semen.

O

Vice Ocimi sumit Sisimbriū.
 Ocimoidis, Syluestris mēta.
 Oenāthes succi, Ampelini arboris
 Olei rhicinini, Oleum laurinum.
 Olei ueteris, Duplū olei coquitur
 cum adipe suillo uetere.
 Oliuæ Aethiopicæ, Lachrymæ
 acaciæ partes duæ.
 Oliuæ lachrymæ, Hypocistidis suc
 Omphacis, Galla immatura. (cus.
 Onocardia, Psicolotanis.
 Opobalsami, Succus myrsini.
 Opopanacis, Lac sycamini.
 Orizæ, Hordeacea farina.
 Ormini, Lini semen.
 Oenithogallorum, Anthalli.

P

Papaueris locū supplet Man
 dragoræ succus.
 Peristereonis, Chameleuce.

Pityocampæ, Vespæ in cedriam.
 Piperis, Zingiber.
 Polij feminis, Semen erucæ.
 Polypodij, radix Chameleæ uel
 Chamæleontis.
 Polytrichi, Absinthium.
 Propolis, Ladanum.
 Psilij, Lens.
 Pulegij, Hyssopus.
 Pyrethri, Zingiber.
 Phu, Sphagnus.

Q **R**
 Pro Quercus uisco, Chamæ
 leon.

L Oco Rapæ, Heliotropium.
 Radicis rumicis, Ciniras.
 Raphanini olei, Rhicininum.
 Resing pineæ, Resina terebinthina
 Resing colophonix, Apochyma.
 Rhodoidis, Sinopis.
 Rosarū siccarū, Perseæ folia sicca.
 Rotundi iunci odorati, Cardamo
 Rhu, Centaurium. (mum.
 Rubiginis ferri, Scorix ferri.
 Rubrica pictorum, Misy Cypriū.
 Rumicis, Pyrethri radix.
 Recrementi plumbi, Helcysma.
 Recrementi Cyprij, atramentum
 metallicum Aegyptium.

S

L Oco Sabini, accipit Oleū rhi
 cininum.
 Sagapeni, Pini resina arida.
 Salamandræ, Lacerta uiridis.
 Salis ammoniaci, Sal cappadocū.
 Saluiæ, Nepita.
 Sampfuchi, Rhus Megericus.
 Santonici, Abrotanum.
 Sarapoidis, Radix pæoniæ.
 Satyrj feminis, Eruca.
 Scammonix, Crotones rhicini.
 Schœni odorati, Cardamomum.
 Schini, Polygoni radix.

Scillæ, Bulbus.
 Scingi, Satyrium.
 Scordij, Caput albi papaueris.
 Scorix plumbi, Helcysma.
 Seminis hypocistidis, Tragacan
 thæ semen.
 Semperuiui, Lactuca.
 Sepiæ crustæ, Pumex.
 Serpylli, Potamogiton.
 Sefami, Semen lini. 10
 Sinapi, Cardamomum.
 Sisonis, Anisi.
 Silymbrij, Ocimū uel Basilicum.
 Sparagi Lybice, Radix foeniculi.
 Sphagni odorati, Rotundus iun
 cus odoratus cultus.
 Sphecle, Sandaracha.
 Sphodeli, Cypriæ cinis.
 Staphydis fatiux, Dactyli.
 Stercoris uulturis, Fimus colum 20
 binus.
 Stercoris turturis, excrementum
 palumbi.
 Stimmeos secti, Squama æris.
 Styracis, Castorium.
 Strobilorum, Semen cucumeris.
 Struthij radicis, Radix ueratri ni
 gri.
 Strychni radicis, Veratrū nigrū.
 Succu carpasi, Succus myrti. (zæ. 30
 Succu peucedani, Succus glycyri.
 Succu rhododaphnes, Viscus
 quercinus.
 Succu cucurbitæ, Succus mori.
 Succu Cyrenaici, Succus Syriacus.
 Succu papaueris, Succus mandra
 goræ.
 Succu salicis, Nigræ hederæ succus.
 Succu gallæ, Succus mori.
 Succu mori, Succus hederæ. 40
 Succu Syriaci, Mori succus.
 Succu panacis, Lac Sycamini.
 Succu polygoni, Succus plâtaginis.
 Sulphu

Sulphuris extincti, Sandaracha.
Symphyti, Centaurium.
Syrici, Spuma argenti.

Troximi, Maiunium.
Trixaginis, radix rumicis syluest.

V

Vicem terræ Samiæ gerit Leu
cographe Aegyptia.
Terre Erythriadis, Calx thebaica
Terræ apalæ, Plumbum.
Terræ asteris, Cimolia.

Loco uini rhodini sumitur uia
num austerum.

Vini Italici, Vinum Mendesium.

Vulpis adipis, Vrsinus adeps.

Vulturis stercoris, fimus columbi

X

(nus.

10 Thapsiæ succi, Chamæleon ater.
Thymi, Satureia.

Loco Xylobalsami, Violarum
albarum radix.

Tithymalli, Chamæleon.

Vice Zingiberis, Pyrethrum.

Tiscendra, Asphodeli radix.

De ponderibus & mensuris. Cap. xxxvi

Pondus grauitate, mensura uero uasis concauitate, à mensore
dijudicatur, siue sicca, siue liquida existat quantitas. Esse aut
earum quas dimetitur rerū triplicē differentiā liquet, unam
ponderis quidem, alterā aridæ essentia, quæ ueluti in cumu-
lum possunt aggerari; tertiā humētis. Sunt aut huiusmodi cum ponderū
20 tum mensurarum plurima, & quæ experiri à nemine facile queant, gene-
ra, non uarijs modò regionibus, sed & diuersis admodum utentium mo-
ribus. Quocirca eorum duntaxat quæ in cōmuni maxime omnium usu
tenentur, mentionem facere instituimus.

De notis ponderum atq; mensurarum.

Qvandoquidē aut aliqui nō integris literis, sed per characteres, pre-
scriptasq; notas huiusmodi significant, satius utiq; fuerit nos quo-
que priscorū uestigia sequi, primitusq; ipsos characteres & signa expli-
care. Principio igitur χ literæ quotiēs alpha insidet, chalcū, hoc est æreo
lum, eiusmodi nimirū figura \times portēdit: si uero \circ incumbat, choa, id est
30 congiūm, \times . si \circ , choenicem, \times . si \ast , chemā, \times . Cæterum litera \ast si quā-
dam \ast superadditū habeat, cum obliqua linea inferius cornu secante, ce-
ratiū demonstrat, \ast . Sin \ast supra \ast insideat, cyathū, \ast . si \circ , cotylam,
hoc est heminā, \ast . Quod si circumpuncta linea in obliquū planē flexa
pingatur, obolū ostendit, \ast . si geminæ circūpunctæ characteres, binos
obolos significant, \ast , qui grāma, hoc est scrupulum faciunt, quod capi-
talis eius uocabuli litera γ , annexū habens \ast , à recta quadam linea disse-
ctum significat, \ast . Duæ autem lineæ copulatæ, atque altera parte in an-
gulum flexæ, instar \ast duorum cornuū ad rectam lineam, drachmam qui-
denarius est ostendunt, \ast , cui cognominis est quam holcam indigitant.
40 Proprie aut holcam \ast cui in meditullio \circ litera adiecta est, portendit, \ast .
Atqui ubi \ast appositum \ast est, libram declarat, \ast . Nonnulli tamen per
aliud \ast literā se inuicem oblique dissecantē libram significant, \ast . Por-
rò quū γ litera in ipso sui angulo \circ adiacentem habet, unciam indicat, \ast .

V 4

μ uero ubi in summo medio v superimpositum habet, minam, μ. sin v ha
beat, mystrum, μ. si ε, medimnū μ. si ο, modiū denotat, μ. Cæterū τ cui
ς cum v apposita est, tryblion significat, τςv. si quando ξ pinxeris ε iuxta
adijcias, xestam, id est sextarium, ξ. si ο adlocaueris, oxypaphū ξο. Qui
dam uero xestam per ξ literam recta linea sectam designant, ad hunc
modū, ξ. Si * præterea scribas & μ adijcias, hemina denotabis, sic, μμ.
Quod si quando * effigiaueris iuxtaξς cum litera μ locaueris, ceramiū
conficies, hoc modo, κςμ.

De Ponderibus.

Mina Attica & Aegyptia uncias continet sedecim, mina Rhomana 10
uiginti. Libra unc. habet duodecim. Vncia drachmas, quod est de
narios octo. Drachma habet grammata, id est scrupulos treis. Gramma
obolos duos. Obolus uero ceratia tria. Ceratium chalcos, id est æreolos
duos & duas partes. In obolo chalcis sunt octo.

De humentium dimensionibus.

Ceramium Italicum continet choas octo. Chus xestas, hoc est sexta
rios sex. Xesta cotylas duas, quæ alij quidā & tryblia dicunt. Cotyle
quam tryblion quidam nūcupant, insunt mystra magna tria, oxybapha
† forte tria. uero† quatuor. Habet quippe mystrū magnū oxybaphū, id est acetabu-
lum unū. Oxybaphū uero sesquicyathū. Cyathus uero chemas paruas, 20
mystraue exigua duo. Quod si humentiū ponderū mensuram dijudica-
re laboras, permulta quidem in examine ipso deprehendes discrimina,
quemadmodū in olei & uini & mellis exemplo explanabimus. Enimue-
ro mel grauius quàm uinum quarta parte ac decima est, quo fit, ut pars
ponderis tantū nō tertia melli accedat; habet etenim eadem uini mellisq̃
mensura totū uini pondus, & eius tertiam. Oleo uero mel dimidia parte
grauius est: complectitur enim totum olei, & præterea dimidium ipsius.
Vinū uero nona parte saltem ipsum grauitate excedit, totū nanq̃ ipsius,
& nonam eius partem cōtinet. Cæterū harum rerū maior perspicuitas ē
subscripta particulari ponderū formula liquebit, qua per seriem quandā 30
quid in genere hæc discrepent, cōstituemus, oleum nempe, uinū, & mel.

	Olei.	Vini.	Mellis.
Italicum ceramiū, quæ & amphora, habet libras	LXXII	libr. LXXX	libr. CVIII
Chus, congius, libras	IX	libr. X	lib. X semis
Xestes, sextarius, uncias	XVIII	unc. XX	unc. XVIIIs.
Cotyla, hemina, uncias	IX	unc. X	unc. XIII s.
Magnum mystrum uncias	III	unc. III scrup. VIII	unc. III s.
Oxybaphū, acetabulū, drac.	XVIII	unc. II. scrup. XII	drac. XXVII
Cyathus habet denarios	XII	den. XII scrup. III	un. II den. II
Mystrum paruum denarios	VI	scrup. XX	denar. IX 40

Cæterum Oribasius secundum Adamantinū inquit, sextariū quidem
Italicū, mensura uini habere unc. uiginti quatuor, pondere uero libram
unā, uncias octo; sextariū mellis habere pondere libr. duas cum semisse.

De

De mensuris Aridorum.
Agyptia artaba continet modium unum. Modius uero tum Aegyptius tum Italicus habet choenices octo, choenix sextarium unum, sextarius semisextarios duos, quas heminas quoque nuncupant, hemina habet cyathos octo, Atticus medimnus habet semisextaria (quae Graeci *μικτα* appellant) duodecim, hemiectum choenicas iiii. Sic medimnus continebit heminas quadragintanovem, sextarios nonaginta sex: Verum istiusmodi mensurarum pondus exprimere arduum est, eo quod aridae usque haud modico inter se discrimine trutinando, lancisque momento dissident.

10 Sales Theriaci.

Confectura salis theriaci ad hunc modum praeparatur. Sumito uiperas statim a uenatione quatuor, deinde salis ammoniaci uel communis modium Italicum unum, in mortario obiter nec admodum minutatim contunde, cum gentianae libra una & dimidia, mali terrae rotundi tantundem, comae tenuis cetauri lib. ij. cardamomi, marrubij, singulorum unc. sex, scordij, apij, trixaginis Cretici, cuiusque lib. i. seminis rutae domesticae sextarijs duobus. Melle haec Attico uniens, medium ipsorum in ollam uacua conijcito, deinde uiperas uiuentes iiii. mox squillas tenellas recentes quinque minutatim concidito, illisque adijcito, sic aliam mixturae partem super aliam inijcito, & ubi aulam accurate operculaueris, tribus aut quatuor foraminibus eandem perforato, quo per ea uapor tibi concoctionis mensuram significet: Principio namque fumus ingens profilire uidebitur, caliginosus, & ualde turbidus, indicans ignem iam feras cremare: ubi summo studio animaduerte, ne huius fumi aërem ex serpenti exhalatione infectum attrahas: deinde ubi uapor euauerit, & tenuem quandam flammam per foramina ejci conspexeris, tum ipsa amuffatim elixata esse conijcito, ollamque ab igne ita remoueto diem & noctem refrigerans: postea referans ollam & carbones auferens, accurate contundito, atque cum eiusmodi mixtionibus per cribrum traicito, seminis scilicet rutae syluestris, hyssopi Cretici, cuiusque unc. ix. seminis foeniculi, nardi Celticae, spicae Scythicae, cuiuslibet uncijs sex, petroselini Macedonici, malabathri, foliorum, cuiusque unc. una, amomi, botryos, ormini seminis torrefacti, singulorum uncijs tribus, summitatum origani, cacuminum thymi, singulorum unc. duabus, baccarum iuniperi, piperis albi, foeniculi, singulorum libris octo, laserpitij radice unc. x. zingiberis non forati, satyrii seminis uel radice, pulegij, seseleos mafaleotici, mentae unc. sex, cassiae fistulae unc. ij. cinnamomi unc. i. Ipse quidem bestijs non combustis praeparauit, sed ipsarum pastillos, ueluti in theriaca docui, commiscendo etiam istis quae cum feris deurantur, quod amaritudinem qua praedita sunt, in adustione exuant, tanta pastillorum mensura admixta, quantam uiperas quatuor habere coniecurabam, & sales effecti sunt uere praestantissimi.

PAULI AEGINETAE LIBRI SEPTIMI
 ET POSTREMI FINIS.

Si quid in hoc opere mutilum forte abruptum ue cōperies, optime Lector, exemplaris græci, quod unicum & quidem prodigiose deprauatū interpreti præstō erat, uitio id accidisse putato: Minutiora quidem quæ in longo uolumine solent interdū irreperere, pro sua sagacitate quilibet facile castigabit. Cæterū quæ alicuius momenti nobis uisa sunt, hic subscribenda curauimus. Folio 176. uersu 2. pro oleo irino iusto pondere & castorio, lege, olei irini fece & castorij. Fol. 181. uer. 8. pro uua arida, lege, sorba arida. Fol. 225. uer. 41. pro accenditur, lege, plenus fit. Fol. 427. uer. 14. qui facile concitantur, legendum, pro concitatis. Quum insuper autor græcus in calce libri septimi inter pondera & mensuras characterem & pro ceratio posuerit, quo tamen aliās breuiata dictione pro κεκαυρωτο usus est, interpretis ambiguitate characteris semel atq; iterum deceptus, ceratium uertit, quum pro ratione generis, numeri, & casuum, crematum scribendū fuerat: cognosces autem hoc ipsum, ubi ceratio pondus aliud adiunctum esse deprehendes.

BASILEAE, PER ANDR. CRATANDRVM, ET IO.

BEBELIUM, MENSE MARTIO, AN.

M. D. XXXII.

PAVILLON ARGENTAIN

EXPOSITION UNIVERSELLE DE 1889
PARIS
LE 15 MARS 1889
N° 1000

PAVILLON ARGENTAIN

A 1398951

OCN 1190960238

